BIBL. NAZ.
Vitt. Emanuele III.
RACCOLTA
VILLAROSA
D
10
NAPOLI

C. 45. 6

Ex leg. v. J. J. [illegible] [illegible] de [illegible]

592671

R. D. 10

RESOLUTIONES
SELECTÆ
AD MATERIAM FORJUDICATIONIS,

Cum Quæſt. Unic. de pœna non revelantis crimen Læſæ Majeſtatis.

AUCTORE

JO: MARIA CAMPANA

POST MULTOS REGIOS MAGISTRATUS EXERCITOS,
Olim Judice in Criminalibus M. C. V.
AC POSTEA MUNIFICENTIA
PHILIPPI IV. HISPANIARUM REGIS
IN APRUTIO ULTERIORE REGII FISCI ADVOCATO,
ET REGIO CONSILIARIO S. CLARÆ.

Opus novas, vel nova methodo tractatas, & in Praxi Criminali utiliſsimas continens Quæſtiones.

Plurimis mendis expurgatum:

CUM OBSERVATIONIBUS XXIX.
U. J. D. CAROLI ORILIÆ
Separatis antea, nunc ſub ſua Reſolutione diſpoſitis
CUM UNICA QUÆSTIONE MISCELLANEA EJUSDEM AUCTORIS.
Adjecto in fine duplici Indice, rerum ſcilicet notabilium, & Argumentorum.

NEAPOLI, Ex Typographia Felicis Caroli Moſca 1739.
SUPERIORUM PERMISSU.
EXPENSIS JOANNIS MAXIMI PORCELLI,

Digitized by Google

Digitized by Google

ILLUSTRISSIMO DOMINO

D. MICHAELI DE BONIS

In hac noſtra Urbe Pauperum Patrono.

JOANNES MAXIMUS PORCELLI S. P. D.

S*Apientiſſime profecto Lacedemonus Chilo ex ſeptem Græciæ Sapientibus unus hoc inſigne, & breve protulit Apophthegma* : Beneficii dati obliviſci, accepti meminiſſe docet. *Ingenui, & humani eſt, atque adeo hominis grati acceptum beneficium reminiſci, & contra ingrati animi crimen eſt hominis prorſus neſandi, & deteſtabilis obliviſci. Quare merito Philippus Macedo, Hiparchi Euboici vita defuncti, quum ob oculos haberet, & acerbe, & ægre ferret interitum, cuidam ſuum dolorem lenire volenti, dicentique: illum tempeſtive deceſſiſſe; & natu grandem* : ſibi quidem, *inquit*, tempeſtive deceſſit, at mihi præpropere: mors enim illum anticipavit prius, quam a me beneficium acceperit, noſtra dignum amicitia: *Quo hæc mea, Illuſtriſs. Domine, ſe vertant verba, Te percepiſſe, facile animum induco meum. Quum iterum excudendas has Reſolutiones Jo: Mariæ Campanæ ſuſcepiſſem, non diu cuinam nuncuparem, conſecraremque, aut animo pependi meo, aut multis penſitatis Illuſtribus, & eruditis Viris, at illico in Te meus ſe fixit animus, qui tempus ſatis tibi faciendi propter tua magna, & pene innumerabilia apud me poſita beneficia pluribus abhinc annis nanciſci percupiebat. Quare oblata occaſione Tibi imprimis hunc nuncupare debeo librum, quando Tibi multum debeo, quem non tantum majorum tuorum perilluſtris Stirps, ſed ingenii tui quoque, & morum, & vitæ integritas, & elegantia commendant; quin & patrocinandi rara, quam tua in juventute exercuiſti artem, in cujus ætatis curriculo maximam omnibus præbuiſti ſpem, & exſpectationem: neque ſpes fruſtrata fuit: id ætatis enim Auditoratus munera in Regiis noſtri Regni Audientiis jure conſecutus, quibus in oneribus plures annos Capitis Aulæ, & Fiſcalis functus officio, & in Hetruriæ Præſidia Auditor miſſus fuiſti. Tandem Magnæ Curiæ Vicariæ Judex creatus, & deinde Comite Conſiliario D. Martio Cyrillo pro maximi momenti negotio omnibus noto, & aperto Siciliam miſſus, eoque tempore, quo Panormi commorabaris, ubi plurium ſpatio annorum degiſti, Noſtræ Parthenopes imperio Noſter Invictiſſimus Rex Carolus Borbonius potitus fuit, ob cujus adventum huc tuam in patriam commigraſti, & in Miniſtrorum Electione, hujus Urbis Pauperum Patronus fuiſti creatus, quod onus ita accuratus, & ſagax exerces, ut nullus poſt hominum memoriam exercuerit, nam*

Te

Te non tantum ſuum Patronum, ſed Parentem miſeri homines, & pauperes appellant, & agnoſcunt, eorumque in miſeriis, & ærumnis, caſibus, & infortuniis, afflictionibus, & noviſſime in capitis periculis tuam præſtas pietatem, & humanitatem, & quod eſt maximum caritatis argumentum, tuo ære ſuppeditando nutris, & alis. O ſingularem, & miram humanitatem! Quid de tua præclara, & illuſtri dicam Proſapia? nihil? at tuæ dignitati, & meo officio deeſſem. Ergo aliquid? ne hoc quidem: quando hoc dicere vellem, non aliquid, ſed plura deberem: & hæc mea tunc haud foret epiſtola, ſed volumen exararetur ingens, oporteret. Cui enim tot, tantoſque tuos Clariſſimos Affines & in omni ſcientiarum genere præditos, imprimiſque in Juris peritia inſignes Majores verbis complecti liceret, qui in Provinciis, & noſtra in Civitate primos dignitatis gradus occupavere? quis eorum eximia ingenia, dotes, & virtutes cumulate celebrare, & panegyricas texere poſſet orationes? Aliis, qui me doctiores, & diſertiores ſunt, hoc onus laudandi relinquo: operæ pretium quippe duxi pauca, immo nihil dicere, quam futilem, & inconcinnum de eis habere ſermonem. At Scipionem de Bonis tuum Proavum, qui in Juriſprudentia fuit nemini ſecundus, Auditoratus in Provinciis officium functus, in Magna Curia Vicariæ Judex fuit electus non debeo ſilentio præterire: hic eruditum edidit librum anno 1602. de ingenuis moribus, & de re militari, ut in ſua Bibliotheca Neapolitana refert Nicolaus Toppius. Avum tuum Joannem Baptiſtam Clariſſimum Juriſconſultum in noſtro Neapolitano Foro, & Philippum Patrem tuum Jureperitum tacitos minime relinquam. Neque Patruos tuos Clariſſimos Viros, & primum P. D. Ludovicum Monachum Benedictinum, excellenti, & ſingulari doctrina imbutum Virum, qui pluribus functus in ſua Religione oneribus Abbas in Monaſterio S. Severini Neapoli mortem obiit, reticebo. Deinde addam Celeberrimum Jeſuitam P. Carolum de Bonis ad præſens Provincialem Societatis, ſumma Virtute, ſummaque Sanctitate Virum, Tuorum majorum decus, & ornamentum. Quibus D. Franciſcus etiam tuus Patruus addatur, oportet, quem bis militantem ſub Invictiſſimis Regis Hiſpaniarum Vexillis, binas peditum cohortes, quarum unam in Hiſpania Provincia, alteramque ſuis ſumtibus in Italia conſcripſiſſe, & ſuſtinuiſſe, nullus ignorat: Demum incomparabilis Germanus Frater tuus D. Andreas cui latet homini? Hic anno Rep. Sal. 1683. ſumtu ſuo Peditatus legens cohortem ſub iiſdem Hiſpaniarum Vexillis Ilerdam, ſive Ilergetes, quæ nunc Catalonia appellatur, ſe contulit: unde factum fuit, ut in Flandria Equitum Magiſter fuerit creatus, ubi militans vitam cum morte commutavit: neque tantum vi militaris peritus, ſed & optimarum literarum fuit homo exercitatiſſimus. Suſcipe tandem, Illuſtriſſ. Vir has Reſolutiones Jo: Mariæ Campanæ cum Obſervationibus Caroli Oriliæ de Forjudicatione, & hilari, libentique ſuſcipias animo, eaſque, quas tibi ex animo devoveo, & conſecro, a dicacibus Ariſtarcheis tuearis linguis, & meum in Te animum gratum, & meam ad omne officiorum genus æſtimes voluntatem, exoro: Unum addo, & id agas, quam maxime, imprimiſque velim, ut tuam, quam cœleſti nactus es benignitate firmam valetudinem tuæ Illuſtriſſ. Familiæ, & publicæ omnium utilitati, quoad fieri poterit, omni tuo conatu, & diligentiſſima conſerves ſolertia. Poſtremum annorum ſeriem, culmina dignitatis, pacem perennem, æternamque Tibi largiatur D. O. M. vehementer, etiam atque etiam oro benedictionem. Vale Vir Illuſtriſſ., mei vive memor, & me, ut ante, ama.

RESOLUTIONES SELECTÆ AD MATERIAM FORJUDICATIONIS,

AUCTORE

JO: MARIA CAMPANA

Poſt multos alios Regios Magiſtratus exercitos olim Judice in Criminalibus M. C. nunc munificentia PHILIPPI IV. in Aprutio Ulteriore Regii Fiſci Advocato.

SUMMARIUM.

1 *AN ad prædicandam pragmaticam 1. de ictu ſcop-*
2 *pitti punientem affectum non ſequuto effectu ſit*
neceſſaria probatio delicti in genere, & quo-
modo ſit probandum? refellitur quoad hoc quoddam
dictum Muſcatelli.
An ſit neceſſe probare, quod in ſclopo inerat pila plum-
bea, & quid ſi probetur, quod inerat pila conficta ex
carta?
An neceſſitas delicti in genere procedat etiam quoad
effectum torquendi, & forjudicandi?
3 *An habeat locum* d. pragm. 1. *ſi ictus non ſit emiſ-*
ſus ſed delinquens tantum ſtrinxerit puntillum ſclo-
pi, & flamma coruſcaverit? declaratur id quod tra-
dit Rovitus auctoritate Ricci in d. prag. 1. n. 1. *habe-*
re locum tantum, quoad pœnam extraordinariam,
licet aliter innuat Maſtrill. decil. 155. n. 7.
4 *An in ſupra proximè relato caſu ſit etiam proban-*
dum delictum in genere?
Tentans venire contra prohibitionem ſtatuti eſt pu-
niendus extra ordinem.
5 *An ad præd.* prag. 1. *praxim ſit neceſſarium ap-*
penſamentum?
6 *An, & qua pœna puniendus ſit is, qui in rixa*
ictum ſcoppieti emittit.
7 *Homicidium rixoſum non connumeratur inter*
atrocia delicta.
Conatus in delictis non atrocibus, ut ſunt rixoſa, regu-
lariter non punitur pœna corporali.
An delictum rixoſum poſſit eſſe tam atrox, ut etiam
pro ſolo conatu poſſit imponi pœna gravis.
8 *Quod ad hoc ut habeat locum* d. prag. 1. *neceſſe eſt,*
ut qui ictum emiſit ſit perſona alias facinoroſa, con-
trarium 9.
9 *Verbum quicunque quid importet?*
Quod non ſit neceſſe, ut perſona delinquens ſervata
forma d. prag. *ſit alias facinoroſa pluribus demon-*
ſtratur ad intellectum tam 1. *quam* 5. prag. *de ictu*
ſcoppitti.
An opinio, quod occidens unum volens occidere alium
non puniatur pœna ordinaria locum habeat in deli-
cto ictus ſcoppitti?
10 *An aſſiſtens in delicto commiſſo cum ictu ſcoppitti*
teneatur pœna mortis, & an poſſit forjudicari cum
abbreviatione inducta à Reg. Prag. *latè diſcutitur,*
& num. 5. ſeq. uſq; ad num. 15.
13 *Committere verbum, quid importet.*
Declaratur Dom. Reg. Merlinus controverſ. 47. n. 21.
14 *Delinquere verbum, quid importet?*
Statuta etiam odioſa non reſtringenda quatenus pati-
tur verborum proprietas.
15 *An mandans committi delictum cum ſclopo in-*
cludatur ſub prag. 3. *refertur ratio deciſionis relata*
per Thorum per quam fuit declarata nulla ſenten-
tia forjudicationis lata contra aſſiſtentem in delicto
commiſſo cum ſclopo.
16 *An ſtante incertitudine poſſit ad forjudicationem*
procedi, quando incertus eſt percuſſor, ſed certum eſt,
tam principalem percuſſorem, quam aſſiſtentes cum
ſclopis eſſe dignos morte?
17 *An ſi delinquentes commiſerint homicidium cum*
aliis armis poſſint forjudicari ſervata forma d. prag.
3. *cum abbreviatione, ſi tempore homicidii habebant*
præ manibus ſclopos, licet eis non fuerint uſi?
18 *An in caſu, quo poteſt procedi contra aſſiſtentes*
cum ſclopis ad forjudicationem cum abbreviatione
ſit probandum delictum in genere etiam reſpectu aſ-
ſiſtentium?
19 *An ad hoc ut poſſit procedi ad forjudicationem*
cum abbreviatione prag. 3. *ſit neceſſarium appenſa-*
mentum, & quid ſi delictum commiſſum cum ſclopo
licet rixoſum eſſet dignum pœna mortis an haberet
locum abbreviatio?
20 *Et quid ſi delictum ſit commiſſum cum ſclopis*
parvis hoc eſt brevioribus tribus palmis, an ſufficiat
rixa, & ubi fundetur prag. 3. *jubens hoc caſu delin-*
quentem forjudicari cum abbreviatione etiam ſi de-
lictum ſit factum ad defenſionem?
21 *An rigor prædictus ſit ſervandus contra eum, qui*
cum ſclopo parvo ad defenſionem emiſit ictum, ſed ha-
bebat licentiam aſportandi prædictum ſclopus parvū.
Statutum eſt ita interpretandum, ut non contineat
iniquitatem.
22 *Et quid ſi ab alio invaſus ad ſui defenſionem ex al-*
terius latere, vel domo ſclopum parvum arripuerit?
23 *An aſſiſtentes in delicto rixoſo cum ſclopis parvis*
teneantur pœna d. prag. 3.
Specialia odioſa non ſunt multiplicanda.
24 *Quid ſi inſultans cum ſclopo parvo ſit appenſatus,*
an debeat forjudicari non ſolum, qui ictum emiſit,
ſed etiam aſſiſtentes cum ſclopis parvis, quando deli-
ctum non eſt conſummatum?
25 *An, & quando ſtante incertitudine poſſit deveniri*
ad forjudicationem cum abbreviatione.

Google

Tractantur multa ad intellectum prag. 1. & 3. de ictu ſcoppitti; & aliarum pragmaticarum de materia loquentium.

RESOLUTIO I.

1 Concluſio ad hoc, ut in praxi deduci poſſit diſpoſitio *pragmat.1. de ictu ſcoppitti*, jubentis puniri pœna mortis ictum ſcoppitti emiſſum ad nocendum, licet non ſequatur effectus, neceſſe eſt conſtet delictum in genere, quod conſiſtit in probatione, quod in ſclopo exonerato intrat reſtitet pila plumbea, deficeret enim aliàs delictum in genere, quod eſt fundamentum inquiſitionis, juxta paſſim receptam criminaliſtarum regulam deductam ex vulgato tex. *in l.1.§.item il-lud, ff. ad ſyllan.* in terminis *Dom. Rovitus prag.1. editione noviſſima de ictu ſcoppitti num.1.* conſtare ad propoſitum dicetur delictum in genere ſi pila plumbea, v.g. emiſſa ex ſclopo reliquerit veſtigium aliquod ſui indicativum in loco ad quem pila pervenit, vel teſtes de viſu deponant immiſſionem pilæ in ſclopum ad nocendum exoneratum, & ſimul atteſtentur nunquam dictam pilam extractam ante quam ictus emitteretur *Muſcatell. in tit. de ictu ſcoppitti num.3. & n.14* quicquid aliis modis probari poſſe delictum in genere dixerit *num.5. & ſequent.* qui quidem nullo modo probant delictum in genere, ſed tantum delictum in ſpecie, quod deducitur evidenter etiam ex verbis *prag.* ibi *ad nocendum emiſſus ſit*, nec intelligi poteſt ictum fuiſſe aptum ad nocendum niſi probetur, quod ictus emiſſus ſit cum pila plumbea apta ad occidendum *Foller. d. prag. num.51.* ubi quod non ſufficeret pila
2 cum carta, quia illa non eſt apta ad nocendum id eſt ad occidendum, hunc enim animum nocendi conſideravit *prag.* Hæc concluſio procedit nedum ad puniendum reum in fortiam Curiæ exiſtentem, ſed etiam ſi agatur de forjudicatione, nam & ſi ad forjudicationem ſufficiant indicia ad torturam, ut alibi dixi, tamen nec torturæ locus eſſe poteſt niſi probato delicto in genere, ut clarè deducitur ex allegato *§. item illud*, ubi quod niſi conſtet Dominum ſcelere interemptum, quod conſtituit delictum in genere, non poteſt haberi de familia quæſtio *Farinac. quæſt.38. num.2. Guazzin. defen.4. cap.3. n.13.* & alii per eos relati.
3 Concluſio. Ad hoc ut eidem *prag.1.* locus ſit, neceſſe eſt ictum cum effectu eſſe emiſſum, ut conſtat ex verbis *d. prag.* ibi: *dum tamen ad nocendum emiſſus ſit*, quæ verba non poſſunt verificari niſi ictus foris eruperit, ut ſonat vis latinæ vocis.

Neque obſtant tradita *per eundem Rovit. d. prag.1. n.1.* ubi citat *collectaneam Ricci 1363.* & ampliat diſpoſitionem *Reg. prag.1.* etiam ſi abſque pilæ emiſſione quis ut vulgo dicitur ſtrinxerit punctillum, & ex fucone tantum flamma coruſcaverit, nec ſit in canna ſuccenſus ignis, quia ejus dicta procedere poſſunt tantum quoad pœnam extraordinariam, quemadmodum colligitur *ex decif. Curiæ Archiepiſcopalis relata per Riccium*, fuit enim hoc modo delinquens condemnatus ad remigandum per decennium, quicquid contrarium ſenſiſſe videatur *Maſtrill. decif.155. num.7.* quod etiam intelligendum eſt; dummodo ut ſupradictum eſt conſtet delictum in genere, hoc eſt cum ad hunc actum de-
4 ventum eſt, adfuiſſe pilam in ſclopo, ut advertit idem *Rovit. in allegata prag.1.* quod difficilem reddit *præd. decif.* praxim, cum non ſatis ſit dici à teſtibus, quod flamma de fucone coruſcaverit, & quod delinquens punctillum ſclopi ſtrinxit, niſi Fiſcus probet ſclopum fuiſſe pila onuſtum, ut ſupradictum eſt, ſi tamen conſtet eo modo delictum in genere, poterit, & hoc caſu licet ictus non ſit emiſſus, nec pila exiverit, imponi pœna extraordinaria, quoniam, & is, qui contra ſtatuti pœnalis prohibitionem delinquere nixus eſt, pœna non quidem ordinaria, ſed arbitraria puniendus eſt, quia ſatis eſt delinquentem feciſſe quantum potuit, & nihil, quantum in illo eſt agendum, ſuperfuiſſe *Bald. in l. non ideò minus num.10. C. de accuſat. Menoch. caſu 360. num.20. & num.110. de arbitrariis.*

5 Tertia concluſio, præter *præd. prag.* practicari, puniens pœna mortis delictum attentatum, neceſſe eſt, quod quis appenſate deliquerit ictumque emiſerit, ita colligitur ex verbis *prag.* præſertim ex illo in verbo *cupiunt*, quod animi deliberationem, & appenſamentum importat, quemadmodum pro vero habuit *Sacrum Conſ. teſte Giuzarell. decif.25. num.10. & 11.* & in conſimili ſtatuto ſiculo eadem opinio recepta eſt *Maſtrill. decif.155. num.12.* & hic intellectus eſt extra controverſiam approbatus à *Reg. prag.3. eodem tit.* ſi rectà ponderetur in illis verbis *ſempre, che ſarà appenſatamente con animo*
6 *d'occidere*, de cujus intellectu infra agam; hinc infertur, quod ſi quis in rixa contra aliquem ictum ſclopi emiſerit ſumus extra terminos *d. Reg. Prag.1.* appenſamentum requirentis, cumque hic caſus omiſſus à ſtatuto ſit, relinquitur diſpoſitioni Juris communis vulgata *l. commodiſſime, ff. de liber. & poſth.* & juxta juris communis terminos pœna regulanda eſt, nec facilè crederem huic delinquenti in rixa poſſe imponi pœnam corporalem, licet enim dici is poſſit attentaſſe homicidium, quod plerumque ex his armis ſequi ſolet, & ab his armis attente intenditur *Maſtrill. d. decif.155. num.9.* tamen rixoſum eſt, cumque regulariter homicidium
7 rixoſum non connumeretur inter atrocia delicta, juxta regulam approbatam à Senatu Mediolanenſi de qua *Clar. lib.5. recept. ſentent. §.1. num.9.* non videtur pro ſolo conatu poſſe deveniri ad pœnam corporalem ad tradita per *Farinac. quæſt.124. n.5.* ubi recenſet opinionem eorum qui exiſtimant, ubi delictum non ſit atrox, conatum non eſſe punibilem, quibus tamen non aſſentior (nam praxis eſt in contrarium) niſi quoad abſtinendum à pœna corporali, quotieſcunque enim delictum, ubi conſumatum ſit, licet atrox non ſit, pœnam corporalem meretur, conatus impunitus eſſe non debet, juxta aliam opinionem, quam refert idem *Farinac. d. quæſt.124. num.54.* dixi regulariter, quia poteſt, & in delicto rixoſo concurrere circumſtantia, tam atrox ratione perſonæ, v.g. vel loci, ut inter atrociſſima eſſet connumerandum, juxta tradita per *Farinac. quæſt.105. num.192. & ſequent.* ideoque attentatio eſſet ſeveriſſimè punienda, reliqua ad intellectum hujus *prag. vide infra in concl.6.*

8 Concluſio ad hoc, ut dicta *prag.1.* puniens affectum non ſequuto effectu locum habeat, neceſſe eſt etiam, ut perſona, quæ delinquere, ut ſupradictum eſt, attentaverit ſit perſona facinoroſa, quia alioquin nimis durum eſſet pro ſolo conatu ad pœnam mortis devenire, hunc intellectum Sacrum Conſilium deduxit ex illis verbis *prag. ad reſtringendum malefactorum, & facinoroſorum audaciam, qui ruptis totius timoris, &c.* Teſte *Giuzarel. d. decif.25. n.10.* nec mirum, quia perſona conſueta delinquere ſeverius punienda, ut eſt text. *in l.3. C. de Epiſc. aud. ubi gloſſ. in verbo conſuetudini notat*, ad hoc propoſitum

ctum induci conſuetudinem per binum actum, neque huic intellectui obſtabit *prag. 3. de ictu ſcoppitti*, quæ jubet abſque ulla interpretatione, & declaratione ſervari diſpoſitionem *d. prag. 1.* quia hæc verba non poſſunt tollere hunc intellectum, qui ex verbis, & mente prag. deſcendit, quod enim ex verbis, vel legis ſententia infertur non ex aliorum interpretatione, aut declaratione, ſed ex ipſa lege deſcendere dicendum eſt *l. nominis, & rei, §. verbum, ff. de verbor. ſignificatione*.

9 His tamen non obſtantibus hodierno tempore aliud dicendum videtur, ut ſcilicet ſufficiat hoc delictum committi ſi cætera requiſita concurrant à quacunque perſona etiam antea non inquiſita, movent illa verba poſita in *d. prag.* ibi: *quicunque ad nocendum alicui, &c.* quæ vox omne perſonarum genus nulla facta diſtinctione includit. *Tiraquel. Cravet. Menoch.* & alii relati per *Giurb. conſ. Criminali 11. num. 2.* præterea clarè patet non fuiſſe à legiſlatore conſideratam qualitatem perſonarum delinquentium, ſed ſolam naturam, & atrocitatem delicti, ibi, *volumus enim propter atrocitatem delicti affectum deductum ad actum proximum pro effectu conſumato puniri*, & clarius ad hoc facit *prag. 3. eod. tit.* ubi tota vis ſeveritatis fundatur in qualitate inſtrumenti, & armorum igneorum, quibus delinquitur, quæ proditoria adpellantur à legiſlatore, cum iis tutò, & inevitabiliter homines occidantur nulla prorſus, vel minima facta mentione qualitatis perſonarum delinquentium; neque obſtant verba conſiderata à *Giſſarelli d. deciſ.* 25. quæ videntur directa contra facinoroſos; nam fatendum eſt illa verba denotare cauſam impulſivam, quæ non reſtringit (ut alibi dictum eſt) ſolent enim plerumque hæc delicta committi per homines facinoroſos, ac frequentari, idque legiſlatorem movit ad legis ſeveritatem, ſed ex ſubſtantia diſpoſitionis clarè liquet nulla diſtinctione perſonarum, legiſlatorem voluiſſe ipſum delictum pœnæ acerbitate coercere, & licet præfatio inducat conjecturam eorum, quæ ſtatuens voluit *Bart. l. cum hi in principio, & l. 1. ff. ad Macedonianum Menoch. lib. 6. præſumpt. lib. 2. num. 4.* tamen in claris non opus eſt conjecturis *l. continuus, §. cum ita, ubi gloſſ. in fine, ff. de verb. obligat.* præterea nullam hic intellectus continet repugnantiam cum ſtatuentis intentione, quæ fuit reſtringere malefactorum audaciam; nullo autem alio efficaciori remedio malefactorum audacia reſtringetur, & à ſimilibus delictis coercebitur, quam ſi illa cernant, vel ſemel commiſſa ſeveriſſimè in quocunque puniri; acerbitas etiam ſuppliciorum maximè terret exemplo, & futura delicta compeſcit *l. aut facta, §. final. ff. de pœnis, l. quoniam, Cod. l. Fab. de plagiariis, §. homicidia autem de mandat. princip. cum concordant.* neque vero terrere debet auctoritas Sacri Conſ. in contrarium allegata, nam tunc temporis rigor *præd. prag. 1.* puniendi pœna ordinaria affectum etiam non ſequuto effectu in deſuetudinem abierat ut teſtantur idem *Giſſarell. d. deciſ. 25. verſus finem. Rovit. d. prag. 1. num. fin.* Unde nihil mirum ſi ea æquitate Sac. Conſ. utebatur, ut non aliter *d. prag.* praxim admitteret, niſi cum conatu ad delinquendum conjungeretur facinoroſitas delinquentis, & poſtremis temporibus fuit prag. rigor renovatus præſertim per *prag. 3.* juſſumque ut ſine ulla ſub audita interpretatione, ac declaratione adamuſſim ſervaretur, & ex his ni fallor remanet firmus intellectus ad dictam *prag. 1.* poſſe ſcilicet etiam ſi delinquere tentans, prout in *prag.* continetur, non ſit alias facinoroſus, deveniri contra eum ad pœnam mortis etiam non ſequuto effectu, & conſequenter ad forjudicationem ſi cætera à me ſupra dicta concurrant.

Ex prædictis infertur, quod utcumque controverſa ſit opinio, an volens occidere Sempronium ſi non Sempronium, ſed Cajum occidat puniendus ſit pœna ordinaria *Clar. in §. homicidium num. 4. verſ. dicunt etiam Farinac. quæſt. 125. num. 152.* in hoc caſu ſi quis in Sempronium ictum projiciens, caſu Cajum occidat non poterit evadere pœnam mortis vigore *d. prag. 1.* cum ſatis ſit ictum fuiſſe emiſſum appenſatè animo nocendi Sempronio, ſive ſit ſequuta, ſive non ſequuta mors Sempronii, & conſequenter poterit contra eum devaniri ad forjudicationem ſervata forma *d. prag. 3.*

10 Quinta concluſio ſi quis ictum ſclopi concurrentibus ſupradictis in aliquem projecerit dubitari poteſt; an aſſiſtantes teneantur pœna *Reg. prag. 1. & 3.* quoad pœnam mortis, & forjudicationem per ipſam inductam; pro cujus dubitationis reſolutione ita diſtinguendum videtur, quod aut aſſiſtentes, & ipſi arma ignea, ſeu ſclopos geſtabant, aut minimè geſtabant, ſi non geſtabant, extra controverſiam eſt eos non teneri nec pœna *Reg. prag. 1.* nec 3. non primæ, quia illa loquitur in perſonam, ut ex verbis clarè colligitur, & ſtatutum loquens in perſonam non extenditur ad auxiliatores, vel aſſiſtentes prout nec ad mandantes *Foller. in d. prag. 1. n. 61. Dom. Reg. Merlinus tom. 1. controverſ. 47. num. 5. & verſ. verumtamen, & num. ſequentibus.* Non tertiæ, quia cum illa loquatur de committentibus ſimilia delicta cum ſclopis, & aſſiſtentia ſit ſine armis prag. verba non poſſunt adaptari ad hunc caſum, & conſequenter illum comprehendere non poſſunt, quia ubi verba legis non conveniunt, ibi legis diſpoſitio locum habere non poteſt *l. 4. §. toties, ff. de damno. infecto Dom. Reg. Merlinus eadem controverſ. 47. num. 21.* aut aſſiſtentes geſtabant, & ipſi arma ignea, ſive ſclopos, & tunc, aut homicidium eſt ſequutum, aut homicidium non eſt ſequutum, ſi homicidium non eſt ſequutum, ſed tantum tractatur de puniendo conatum ad homicidium, tunc aſſiſtentes non poſſunt teneri pœnis prædictarum pragmaticarum, non primæ; quia cum iſti aſſiſtentes non emiſerint ictum, nec uſi ſint armis, non poſſunt comprehendi in verbis prag. quæ emiſſionem ictuum, & uſum prædictorum armorum requirit, ubi enim ſtatuti verba deficiunt, ibi deficit ſtatuti diſpoſitio, ut ſupra etiam dictum eſt, non *prag. 3.* quia ad hoc, ut locus ſit *d. prag. 3.* ut ex verbis patet, neceſſe eſt, quod ſit commiſſum delictum dignum forjudicatione, quod idem eſt, ac dicere delictum dignum pœna mortis, cum non cadat forjudicatio niſi ubi cadit pœna mortis, quemadmodum alibi dixi, at ſola aſſiſtentia delicto non ſequuto non eſt punibilis pœna mortis, nec jure municipali, nec jure communi, non jure municipali, quia *prag. 1.* unde pœna iſtius delicti attentati deducitur requirit emiſſionem ictus, ut ſupra ponderavi non jure communi, quia ſola aſſiſtentia, & præſtatio auxilii ad delictum (delicto non conſumato) non poteſt puniri pœna mortis, cum ad hoc, ut quis pro auxilio teneatur ad pœnam ordinariam neceſſaria ſit delicti conſumatio, & effectus *Marſil. in pract. criminali, §. conſtante num. 65. Auguſt. ad Angel. de maleſic. in verb. dicto maleficio ſemper adſtitit num. 14. ad finem verſ. nam de ope. Farinac. quæſt. 124. num. 103. & quæſt. 103. num. 59. & ſequent.* & hoc regulariter, quia poſſet dari delictum, tam atrox ratione circumſtantiarum, ut etiam abſque delicti conſumatione aſſent puniendi pœna mortis, tam principalis delinquens, quam aſſiſtentes, ut ſupra innui, quemadmodum ſemel practicatum vidi cum eſſem Judex in criminali-

bus M. C. V. cum quodam Jacobo Picciullo, qui fuit pœna mortis affectus ex eo, quia ipſe cum aliis appenſatè armis igneis, ſeu archibuſiis in Civitate Neapolis inſequutus eſſet emittendo plures ictus quemdam Capitaneum ſatellitum, qui eum cum inquiſitus eſſet carceri mancipare tentaverat, licet ipſe Jacobus Picciullus non eſſet convictus, quod ipſe ictum ſcoppitti emiſiſſet, ſed tantum de geſtatione ſcoppitti, & aſſiſtentia in hoc inſultu, & major pars votorum fundavit ſententiam ultimi ſupplicii in hoc delicto, & fuit hæc ſententia mortis (facta relatione in Collaterali Conſil.) confirmata per Mag. Curiam ad quam cauſa fuit remiſſa, ut loco reclamationis de juſtitia provideret referente D. Carolo Lopez cum interventu duorum IJD. Conſiliariorum Maſtril. & Mugoaz. Aut vero, ut revertar unde digreſſus ſum non ſolum ictus emiſſus eſt, ſed ex emiſſione ictus ſequutum eſt etiam homicidium appenſatum, & tunc nedum principalis per-
13 cuſſor, ſed etiam adſtantes cum archibuſiis appenſatè poterunt pœna mortis puniri, ac etiam forjudicari cum abbreviatione dierum quindecim ſervata forma d. prag. 3. de pœna mortis non eſt dubium, quia aſſiſtentes cum armis appenſatè delinquenti appenſatè cauſa efficiendi ipſum principalem delinquentem animoſiorem ad delinquendum puniuntur eadem pœna, qua principalis percuſſor etiam ſi nihil aliud egerint *Theſaur. filius ad deciſ. Theſaur. part. 3. Giurb. conſ. 4. num. 3.* & alii coploſè
14 per eum relati, quoad forjudicationem probatur, quia *d. prag. 3.* inducens abbreviationem forjudicationis complectitur omnes committentes delictum dignum forjudicatione, hoc eſt morte, ut dixi ſupra cum ſimilibus armis, quod verbum committere eſt verbum commune comprehendens, tam principalem percuſſorem, quam aſſiſtentem *l. non dubium, C. de legib. c. mulieres de ſentent. excommunicat. Salic. Roman.* & alii relati per *D. Reg. Merlin. tom. 1. controverſ. 47. num. 4.* neque obſtant tradita per eumdem *Dom. Merl. eadem controverſ. 47. n. 21. & ſeq.* quia ejus dicta intelligo, ubi aſſiſtentia fuiſſet ſine ſclopis, tunc enim non poſſet dici aſſiſtentes commiſiſſe delictum cum ſclopis prout *prag.* loquitur, at ubi aſſiſtentes adſtiterunt cum armis igneis dicentur delictum commiſiſſe cum prædictis armis, & adimplentur verba pragmaticæ, quemadmodum nec obſtant illa verba ſequentia, *quelli che appenſatamente delinquono con tali armi*, nam neque hæc verba (inſpecta ipſorum proprietate) excludunt aſſiſtentes cum armis, delinquere enim nihil aliud eſt, quam peccare, ut tradit *Farinac. q. 17. num. 1.* & eſt nomen generale *gloſſ. in l. 1. C. ſi adverſus delictum*, unde cum aſſiſtentes proculdubio peccent, dicuntur proculdubio delinquere, & cum ſupponamus aſſiſtentes poſſe puniri pœna mortis conſequenter dicuntur delinquere, quia pœna non cadit niſi ubi adeſt delictum *l. aliud. fraus eſt, ff. de verb. ſignif.* aſſiſtentes igitur talibus armis dicuntur delinquere cum talibus armis ſecundum proprietatem verborum, quæ etiam in ſtatutis odioſis, & pœnalibus attendenda eſt, ita ut ubi illorum proprietas verificatur, ibi, *& ſtatuti diſpoſitio quamvis odioſi locum habeat Areo. in l. cum lege. ff. de teſtam. Cald. Oldrad. Dec.* & alii relati per *Farinac. conſ. crimin. 45. num. 17.* fateor mihi non probari decil. Reg. Audientiæ Coſentinæ prout non probata fuit à *Domino Merlino*, quam refert *Thor. tom. 1. in compend. deciſ. in verbo mandans*, ubi refert fuiſſe deciſum, quod *d. prag. 3.* comprehendit mandantem ita ut poſſit forjudicari cum abbreviatione, nam mandans perpetrari homicidium cum ſclopo ipſe non delinquit cum ſclopo, ut conſiderat *Dom. Merlin. d. controv. 47. num. 21. & ſeq.*, nec etiam obſtare puto *deciſ. relatam* per *eumdem Thor. in 1. tom. in verbo ſententia*; ubi quod fuit deciſum nulliter fuiſſe forjudicatum cum abbreviatione ſervata forma Reg. prag. illum, qui adſtiterat tantum homicidio commiſſo cum icto ſcoppitti ob allegata per ipſum Advocatum, quia non fit ibi mentio, ut videre eſt de aſſiſtentia, cum ſclopo, quam ſuppono, & ideò poſſum reſpondere illam deciſionem continere diverſum factum, nec repugnare meæ opinioni, & dum Joannes Bapt. Thorus in additione ad d. deciſ. opinatur reſolutionem illius nullitatis propoſitæ ad favorem aſſiſtentis forjudicati pendere ex qualitate pœnæ, an ſcilicet poſſit imponi pœna mortis, cum incertus eſt percuſſor, & tradit ſtante incertitudine nullum eſſe puniendum pœna ordinaria mortis, & conſequenter non cadere forjudicationem, illius dicta non poſſunt applicari ad hunc caſum, in quo ſtante homicidio
16 appenſato ex veriore ſententia tradidi omnes æqualiter puniendos, tam ſcilicet percuſſorem, quam aſſiſtentes, ſi omnes appenſatè homicidio interfuerunt, habetque id locum etiam cum percuſſor incertus eſt *Farinac.* cum aliis per eum relatis ad ſaturitatem *quæſt. 96. n. 72.*, ubi ab iſta opinione in judicando recedi non poſſe teſtatur.

17 Et hanc opinionem ut ſcilicet tam principalis percuſſor, quam appenſatè aſſiſtentes cum ſclopis, ſi homicidium ex icto ſcoppitti commiſſum forjudicentur cum abbreviatione ſæpiſſimè in Regiis Tribunalibus ſervatam vidi; dixi ſi homicidium ſit ictu ſcoppitti commiſſum, quia ſi delictum eſſet aliis armis patratum abſque emiſſione ictuum ſcoppitti, licet delinquentes præ manibus ſclopos haberent, proculdubio non eſſet locus *prag. 3.* quæ extendit diſpoſitionem *prag. 1.* cum in *d. prag. 1.* ut ſupra dixi requiratur emiſſio ictus, & in illa fundetur rigor *prag. 3.* inducentis forjudicationem cum abbreviatione, ut ex verbis illius liquet; ſi ergo ictus ſclopi non ſit emiſſus, deficit qualitas fundamentalis prædictæ diſpoſitionis, & conſequenter ſatis notum eſt deficere debere ipſam di-
18 ſpoſitionem: fateor tamen quod ſupra traditis (poſſe ſcilicet contra aſſiſtentes procedi ad forjudicationem cum abbreviatione) objici validè poſſet, eam non poſſe locum habere, niſi conſtet juxta d. in concluſione prima delictum in genere, ideſt in illis ſclopis, quos geſtabant aſſiſtentes, ineſſe pilam aptam ad occidendum, nam cum hæc forjudicationis abbreviatio fundetur in qualitate armorum, niſi probetur quod illa arma erant apta ad nocendum, per probationem delicti in genere videtur non poſſe practicari prædictam abbreviationem, dixi abbreviationem, quia quo ad forjudicationem cum terminis ordinariis ſatis eſt aſſiſtentiam, quæ efficit animoſiorem ad delinquendum ipſum principalem percuſſorem eſſe punibilem, ut ſupponimus, pœna mortis, & cum etiam ubi ictus emiſſus eſt dictum ſit neceſſariam eſſe probationem delicti in genere adverſus eum, qui ictum emiſit, tanto magis hoc erit neceſſarium, ubi agitur contra eum, qui adſtitit tantum minuſque egit.

Concluſio ad hoc, ut ſit locus forjudicationi cum abbreviatione dierum quindecim neceſſarium eſt,
19 ut delictum ſit appenſatè commiſſum, ità expreſsè deducitur ex verbis prag. ibi, *ſempre che ſarà appenſatamente con animo d'uccidere*; ex quo infertur, quod licet etiam in rixa poſſit dari caſus punibilis pœna mortis, & homicidium eſſet ſequutum ex emiſſione ictus juxta tradita per *Farinac. quæſt. 126. n. 47. & 49.* non tamen eſſet locus forjudicationi cum abbreviatione

in-

Induſtæ per dictam Reg. prag., quæ cum requirat hanc qualitatem appenſamenti; non verificata qualitate locum habere non poteſt, *Marſil. ſing. 187. per totum Plot. Brun. & alii relati per Cabal. reſol. crimin. 155. num. 2. D. Reg. Merlinus controverſ. 47. num. 12. tom. 1.* nec prædictis obſtat prag. novior edita per Excell. Dominum Comitem Montis Regii die 29. Martii 1627., qua cavetur, ut omnia delicta cum armis igneis intelligantur proditoria, & conſequenter appenſata, quia proditio non poteſt eſſe ſine appenſamento, ac proinde idem eſt dicere proditorium, ac appenſatum cum qualitate aggravante proditionis, *Menoch. de arbitrar. caſu 361. num. 25. Caball. de omni genere homicidii num. 296.* quia reſpondeo quod, & ſi delicta in rixa cum armis igneis ſint fictione juris proditoria vigore præd. prag. (dico fictione juris, quia delicti naturam lex tollere verè non poteſt. *l. eas, ff. de capit. diminut. §. fin. inſtit. de legit. agnat. ſuccеſ.* nec dubitari poteſt illud verbum poſitum in d. prag. *s'intendano*, denotare fictionem *l. ſi ſe ſtul. ff. de relig. & ſump. funerum, l. filio quem pater ff. de lib., & poſth. Soccin. in l. cum avus num. 68. ff. de cond., & demonſtrat. Menoc. de præſump. q. 10. lib. 1. num. 7.*) tamen cum prag. 3. ſit pœnalis non poteſt intelligi niſi de delicto verè appenſato. Nec poteſt comprehendere caſum ficte appenſatum, *Bart. in l. 1. §. lex Falcidia ff. ad leg. Falcidiam, Rovit. in prag. 1. de perſeq. malefac. num. 23.*, & aotem eum *Menoch. de præſ. lib. 1. q. & num. 26.* imo addo quod, & ſi legiſlator ejuſmodi delicta proditoria exiſtimanda cenſuerit, non tamen circa genus pœnæ immutaſſe cenſendus eſt quo ad pœnam mortis, & ideò ſi delictum in rixa aliis circumſtantiis attentis non eſt punibile pœna mortis, non punietur hac pœna vigore d. prag. ratio eſt, quia quotieſcumque agitur de ſtatuto correctorio, & exhorbitanti, ut eſt d. prag. illud ſemper ita interpretandum eſt, ut in quam minimo corrigat jus commune, & licet plura poſſit propter generalitatem verborum operari, tamen ita interpretari debet, ut unum tantum operetur, & non plura, *Abb. Bart. Rolan. Scaccia Oſaſch. & alii relati per Craſſ. de effect. Cleric. effect. 1. num. 1096.* imò ſatis eſt ſi vel minimum operetur, maximè cum aliqua ex parte videatur contra naturalem æquitatem, ut ſupra dixi, *Bald. Oldr.*, & alii relati per ſcribentem incertum *ad conſil. Farinac. 65. num. 107. & ſeq.* unde ſatis erit, ſi operabitur tantum excluſionem à Regio indulto, quæ ibi exprimitur, neque alium effectum operari debet, neque obſtat dictio, ibi *s' intendano eſſere proditorii, &c. & che come tali delinquenti non poſſano godere indulto*, quia illa dictio, & ſæpè ponitur declarativè pro idest *tex. in l. 1. ff. de tranſact., & ibi gloſ. in verb. & indubitatam l. eleganter, §. fin., ubi gloſ. ff. de dolo malo*, & ita in hoc caſu accipienda eſt per ſupradictam rationem, adde etiam ad intellectum d. prag. illam locum non habere, niſi in delictis conſumatis per vulnus ſcilicet, vel mortem, ſecus ſi ſint tantum attentata per emiſſionem ictus, quia ſtatutum puniens aliquod delictum ad hoc ut locum habeat requirit delicti conſumationem, *Marſil. Grain. Boſſ., & alii relati per Farinac. conſ. 98. num. 4. in fin.*

Supradicta procedunt, ubi delictum committitur cum archibuſiis, quæ non ſint breviora tribus palmis, ut ex d. prag. 3. ubi verò delictum committitur cum archibuſiis, quæ ſint breviora tribus palmis, tunc appenſamentum non eſt neceſſarium, ſed ſive in rixa, ſive appenſatà delinquatur cum emiſſione ictus locus eſt forjudicationi cum abbreviatione, ut clarè habetur in d. prag. ita ut hæc ſola ſit differentia inter delictum commiſſum cum archibuſiis longis, & brevioribus; ut in delicto commiſſo cum longis requiratur appenſamentum, in commiſſo verò cum brevioribus appenſamentum non requiratur, fundatur hic rigor in qualitate armorum proditoria, à quibus cavere nemo poteſt, & ampliatur rigor etiamſi ad defenſionem, quia ſimilibus armis uſus eſſet ad ſui defenſionem, punivit enim ſtatuens utcunque aliud punibile non ſit, deteſtandorum armorum ipſam aſportationem, nam alioquin, id quod defendendi cauſa, quis facit puniri Principes minimè poſſet, cum hoc ipſum jus naturale permittat, quod tolli à Principe nequit, *l. ut vim, ff. de juſt., & jure, Cabal. reſol. 88.* ubi quod non valet ſtatutum per quod defenſionis facultas auferatur; ex quo infero, quod ſi quis licentiam horum armorum à ſuperiore ha-
21 beret, & his armis ad meram defenſionem neceſſariam uteretur, locus eſſe prag. minimè poſſet, ut mea eſt ſententia, quia iniquitatem contineret, cum licentia ſuperioris tollat delictum aſportationis, & ſublato delicto aſportationis defenſionis gratia factum ſit impunibile, omne autem ſtatutum ita interpretandum eſt, ut nulla in eo iniquitas contineatur, *Salic. in l. 1. num. 22. verſ. 2. limita ff. de legat. 1. Oſaſ. deciſ. pedemont. 90. n. 15. Farinac. conſ. crimin. 27. num. 6.*, ac procuidubio ſi aliam ea prag. reciperet interpretationem contineret iniquitatem, cum eſſet irrationabilis, & contra naturalem æquitatem, unde hoc modo reſtringenda, *idem Farinac. conſ. crimin. 65. n. 101. & ſequent., & num. 106., & ſequent., & num. 141. Add. ad eundem Farinac. conſ. 27. lit. cap. in 2. concluſ.* ex eadem ratione inferendum videtur, quod
22 ſi quis prædicta arma parva minime ſecum aſportaret, ſed ab alio invaſus ad ſui defenſionem caſu illa abriperet exempli gratia à latere alterius ea geſtantis, præd. *prag. 3.* diſpoſitione non contineretur, ad rem *Caball. reſol. crim. 62.* dum tradit ſtatutum puniens aſportantem vetita arma, non comprehendere eum, qui ab alio invaſus illa arma ad ſe defendendum ex alterius domo apoteca, vel latere aſſumat; id quod dictum eſt, ut rixa
23 non excuſet in delicto commiſſo cum ſclopis parvis intelligo quoad principalem delinquentem; ſecus quo ad aſſiſtentes licet cum ſclopis parvis, qui armis uſi non ſint, cum in rixa unuſquiſque teneatur de eo, quod fecit juxta *tex. in l. ſi in rixa ff. ad leg. corn. de ſicariis*; & cum ſola aſſiſtentia in delicto rixoſo abſque auxilio cooperativo non ſit punibilis pœna mortis, *Pegu. deciſ. 63. num. 8. Farinac. & alii per eum relati quæſt. 131. nu. 31., & ſequent.* ſequitur non poſſe ad forjudicationem pro ſola aſſiſtentia deveniri, nec dicatur aſſiſtentem cum ſclopo parvo dici poſſe delinquere cum ſclopo parvo cum ſupradictis, & ſic poſſe ad hunc caſum accomodari verba prag. ibi: *ancora che il ſparare, ò delinquere, &c.* quia interpretatione legum ſunt molliendæ pœnæ, non exaſperandæ, *l. interpretatione ff. de pœnis*, nec ſunt tam odioſa ſpecialia multiplicanda, *vulg. l. 1. Cod. de dotis promiſ.* ut ſcilicet non ſolum delictum rixoſum principalis delinquentis puniatur pœna ordinaria contra *tex. in l. 1. §. divus ff. ad Cornel. de ſicariis, Clar. §. homicidium num. 20. in fin. Farinac. quæſt. 136. num. 48.*, & paſſim receptam Doctorum ſententiam; ſed etiam ſimplex aſſiſtentia in d. rixoſo delicto; idemque
24 videtur dicendum, ſi inſultus cum armis ſimilibus parvis ſit appenſatus, ſed delicti effectus non ſit ſecutus, ut pœna forjudicationis cum abbreviatione comprehendat tantum emittentem ictum, non etiam aſſiſtentes licet cum parvis ſclopis, ne mul-

Digitized by Google

multiplicentur ſpecialia, ut non ſolum puniretur affectus abſque effectu in principali delinquente, ſed etiam contra aſſiſtentem contra regulam ſupradictam, quæ eſt, ut auxiliantes non teneantur pœna ordinaria effectu delicti non ſequuto.

Septima concluſio, ſi quæratur an ſtante incertitudine delinquentis poſſit ad forjudicationem deveniri
25 cum abbreviatione diſtinguendum eſt, aut adeſt omnimoda incertitudo, ut puta delictum eſt commiſſum cum ictu ſcoppitti, in delicto intervenerunt duo vel plures, neſcitur quis ſclopum geſtaverit, ictumque emiſerit, cum unus tantum ictus emiſſus ſit, nec conſtat unus an plures ſclopum geſtaverint, & tunc proculdubio contra neminem poteſt procedi ad forjudicationem, dummodo non ſit contra aliquem aliquod indicium, magis quam contra alium; non contra certam perſonam, quia ſupponimus, ut dixi, non adeſſe indicium magis contra illum, quam contra alios; non contra omnes, ne ſi omnes forjudicentur exponat ſe judex periculo forjudicationis ſententiam proferendi contra eum, qui omnino eam non meretur, cum ſatius ſit nocentem abſolvere, quam innocentem condemnare, *vulg. l. abſentem ff. de pœnis, Farinac. quæſt. 69. num. 87.* aut non adeſt omnimoda incertitudo, ut puta duo, aut tres homicidio cum ictu ſcoppitti commiſſo interfuere, neſcitur quis ictum emiſerit, conſtat tamen omnes ſclopos geſtaſſe, & tunc reſolutio hujus quæſtionis pendet ex eo, an delictum ſit tale, ut etiam aſſiſtantes cum ſclopis poſſint puniri pœna mortis vel mitiori, ſi pœna mortis, poterunt, & forjudicari, quia ſi non poterunt puniri, ut principales percuſſores pœna mortis, poterunt puniri, ut aſſiſtentes, quemadmodum ſupradictum eſt, ſi mitiori, procuidubio non poterunt forjudicari ob evitandum abſurdum ſupra conſideratum contra *d. tex. in l. abſentem ff. de pœnis*; ſi tamen tot ictus eſſent emiſſi, quot ſunt perſonæ delinquentium, qui cum ſclopis adſtiterunt, vel plures ictus quam perſonæ, conſtetque omnium ictuum delictum in genere, tunc poterit contra omnes ad forjudicationem prædictam deveniri, ſi ſcilicet delictum pœna mortis, ut ſupra, mereatur tam contra principalem delinquentem, quam contra aſſiſtentes, ratio eſt, cum is poſſit forjudicari, qui torqueri poteſt, ut alibi dictum eſt, & omnes poſſint hoc caſu torqueri ſuper emiſſionibus ictuum arg. eorum, quæ traduntur, *Farinac. quæſt. 96. num. 92.* poterunt in conſequentiam omnes forjudicari; quod ſi contra unum vel plures adſit aliquod particulare indicium poſſe illum, vel illos forjudicari ex hac eadem ratione, quia poteſt, vel poſſunt torqueri, extra controverſiam ex traditis *per Marſil. Foller. & Ang. de maleſ. & alios relatos per Farinac. d. quæſt. 96. num. 83.*

OBSERVATIO ORILIÆ.

SUMMARIUM.

1 *Probatio Corporis delicti eſt neceſſaria.*

2 *Corporis delicti probatio an requirat repetitionem Teſtium ſuper eo examinatorum.*

3 *Delictum in genere quomodo probetur per emiſſionem ictus ſcopicti, quando vulnus non fuit ſecutum.*

4 *Delictum in genere, ubi deficit, Reus abſolvitur.*

5 *Probatio criminis in genere ſuper delicto attentato, & non conſummato liquida, & pleniſſima eſſe debet.*

6 *Inquiſitio contra Reum abſentem non valet tranſmitti, niſi plene conſtet de delicto in genere.*

7 *Indicia ad torturam ſufficiunt ad condemnandum Reum contumacem in pœnam forjudicationis.*

8 *Attenta Conſtitutione Pii V. in Urbe, quæ, & qualia eſſe debeant indicia pro tranſmiſſione inquiſitionis reo contumaci.*

9 *Sententia emanata legitimis non præcedentibus indiciis exequi non poteſt, & nu. 12. quod procedit etiam in crimine laſæ majeſtatis n. 10.*

11 *Indicia legitima quæ dicantur, conſiderata etiam Conſtitutione Pii V.*

12 *Contumax ſi fuerit condemnatus, & in fortiis Curiæ pervenerit, ei conſignatur copia proceſſus ad finem cognoſcendi, an ſententia fuerit emanata legitimis præcedentibus indiciis.*

13 *Indicia, quæ ſufficiunt ad tranſmittendam inquiſitionem, an ſufficiant ad torturam, & quæ ſint majoris præjudicii num. 17.*

14 *Duo indicia legitima ſufficiunt ad traſmittendam inquiſitionem, & totidem ad torquendum.*

15 *Indicium urgentiſſimum, & indubitatum valet ad condemnationem pœnæ extraordinariæ.*

Probatio ſemiplena deducitur ex unico Teſte de viſu, & Confeſſione extrajudiciali, quæ indicium conſtituit in criminalibus eodem n. 15.

16 *Judex in contumaciam præſtat fidem teſti, qui alias rejiceretur.*

17 *Inquiſitio inducit majus præjudicium, quam tortura.*

18 *Indicia quæ ſufficiunt ad interrogandum Reum, & ipſum inter reos conſtituendum, an ſint ſufficientia pro condemnatione, & quæ, & qualia ſint iſta indicia num. 19.*

20 *Indicia ad torturam debent eſſe certa, & concludenter probata.*

21 *Sententia lata ex minus legitimis indiciis, quando ſubſtineatur ſecundum opinionem Farin., & quid vigore Bullaris Conſtitutionis Pii V. num. 22. uſque ad num. 25.*

26 *Advocatus, cum agitur de annullanda ſententia ex defectu legitimorum indiciorum, quæ animadvertere debeat.*

27 *Citationis differentia inter ſententiam latam, & quæ de novo proferenda venit.*

28 *Sententia lata in contumaciam per comparitionem rei infra annum, an ſuſpendatur, vel extinguatur?*

29 *Sententia lata in contumaciam extinguitur, ſi Reus ex gratia Principis fuerit admiſſus ad novas defenſiones.*

30 *Reus, ſi infra annum ſe conſtituat, an debeat examinari, & quando.*

31 *Bandimenta Urbis, & ſtatus concordant cum Pragmatica prima de ictu ſcopictæ.*

32 *Conatus qua pœna puniatur, licet ex facone ignis non coruſcaverit, & n. 33.*

33 *Tractatus de homicidio committendo quomodo puniatur, & quomodo intelligatur.*

34 *Statutum puniens conatum, intelligitur de conatu proximo delicto.*

35 *Homicidium attentatum, licet non conſummatum, qua pœna puniatur, n. 36. cum ſequent.*

36 *Statutum imponens pœnam mortis requirit appenſamentum, & præmeditationem.*

37 *Delictum commiſſum in rixa, an puniatur pœna ſtatutaria, an pœna impoſita de Jure communi eid. delicto, & qua pœna n. 38. & ſeq.*

39 *Judex poteſt extendere pœnam extraordinariam ex cauſa rixæ etiam ad triremes.*

40 *Arma prohibita aſportans punitur, ſi cum illis fuerit captus, & qua pœna n. 41.*

42 *Delinquens, ſeu delinquere attentans cum armis, de quibus licentiam habebat, an pœna armo-*

Digitized by Google

tum puniri debeat, vel pœna delicti, & quid ſi delictum fuerit in rixa commiſſum n. 43. uſque ad 49.

45 *Licentia aſportandi arma operatur, ut illorum aſportatio non cenſeatur prohibita.*

46 *Aſportatio armorum non punitur, quando fuerit momentanea, nec comprehenditur in ſtatuto prohibente delationem armorum.*

47 *Delictum rixoſum levius punitur.*

48 *Salvus Conductus quando per Banditum amictatur, ſi aſſecuratus cum eo delinquat.*

49 *Armorum uſus alias prohibitus cenſetur ad defenſionem permiſſus.*

50 *Homicidii attentati pœna remittitur arbitrio Judicis, & per generalia Urbis bandimenta reſervatur Illuſtriſſ. D. Gubernatori.*

51 *Homicidium attentatum cum emiſſione ictus vigore Prag. punitur pœna ordinaria, quia in odium armorum, declaratur n.56.57 & 58.*

Occidens unum volens dolo, & ex propoſito occidere alium pœna homicidii non punitur nn.53. uſque ad 55.

57 *Statutum ſi requirat dolum, dolus requiritur in ſpecie, & non in genere.*

58 *Quid ſi delictum fuerit attentatum, & ictus ſclopi fuerit emiſſus in unum loco alterius.*

59 *Aſſiſtens cum armis igneis, etſi ictum non emiſſat, ſi ictus fuerit emiſſus comprehenditur in diſpoſitione Prag.*

60 *Statutum pœnale an comprehendat mandantem, & Auxiliatores, & n.61.*

62 *Auxilium præſtans rumpenti Pacem, an teneatur de Pace rupta.*

63 *Auxilium delinquenti præſtans, an, & quando puniri gravius poſſit ob qualitatem in principali exiſtentem delictum aggravantem.*

64 *Amicus mandans amico, ut ſuum amicum occidat, qui de eius amicitia confidit, eadem modo tenetur de homic. proditorio.*

65 *Auxiliatores, & mandantes, attentis bandimentis generalibus Urbis eadem pœna puniuntur.*

66 *Bulla Pii IV. imponens pœnam mortis minori pro homicidio non comprehendit minores auxiliatores, & conſultores.*

67 *Homicidium in rixa commiſſum, quando pœna mortis puniri poſſit?*

68 *Homicidium cum armis vetitis à pluribus in rixa, unico tantum vulnere, commiſſum, ſi non conſtat quis illud intulerit, pœna ordinaria homicidii non punitur.*

69 *Quid ſi homicidium cum iiſdem armis fuerit à pluribus deliberatè patratum, & ignoretur homicida?*

RESOLUTIO I.

1 Primum principium Authoris dubitando, & reſolvendo probationem Corporis delicti in hoc genere delinquendi, quod erat neceſſarium, quia illud aperit januam judicio criminali inquit *Scacc. in ſuo tract. de re jud. gloſſ. 14. quæſt. 7. num. 110.* & debet prius conſtare, quam tranſmittatur citatio ad informandum *Farin. dec. 85. n. 22. poſt conſ. lib. 1.* & debent teſtes repeti parte citata,
2 quando ſententia non operaretur legitimationem proceſſus *Farin. qu. 72. num. 141.* niſi tamen Notarius pro oculari inſpectione accedens ſe rogaret de illius actu, coram teſtibus, quem vocant communiter criminalitas, viſum, & repertum, ut advertit *Far. conſ. 185. num. 7.* cum licet teſtes immediatè non afficiant Reum deponendo ſuper delicto in genere, quia tamen illum offendunt in conſequentiam, debent eo citato recipi ex *l. de unoquoque, ff. de re judic. idem Farin. qu. 72. num. 141.* ubi quod ita ſemper obſervavit, & obſervari vidit, unde poſſet dubitari de eo, quod firmat *in tit. conſ. 185. lib. 2. num. 1.*

3 Corpus delicti concludit Author in hac reſolutione prima in prima concluſione, quod probatur ſi emiſſo ictu veſtigia pilæ plumbeæ, vel ferreæ ad occidendum aptæ remanſerint, & per Curiam fuerint inventa, vel ſi teſtes reperiuntur, qui viderint emittentem, prius archibuſium eadem pila oneraſſe nec poſtmodum illud exoneraſſe antequam contra inimicum exoneraret, quod ſupponitur cum delicto, & animo offendendi emiſiſſe, ita concludit *Revit. Prag. 1. de ictu ſcoppit. n. 1. Gizzarel. dec. 25. n. 7. & Muſcat. relat. hic per Authorem*, addo *Thor. vot. 26. num. 4. 5. & 6. Novar. ſuper eadem Prag. 1. collect. 1. num. 7. Giurb. obſerv. dec. 33. num. 15. & ſeq. Marin. var. lib. 1. c. 323. Muta pragm. 4. de Armis tit. 41. num. 114. & 127.* ubi de archibuſio onuſto bombace, vel carta *Giurb. d. obſerv. 33. num. 12. & Author hic num. 2.* vel alio modo anunciato per *Giurb. obſerv. 33. num. 18. & ſeq.* & non conſtito de
4 corpore delicti Reus debet abſolvi *Giurb. loc. cit. num. 12. in fin. Marin. dec. 323. num. 10.* ubi ita refert deciſum per Magnam Curiam.

Si alias neceſſariam exiſtimant DD. hanc criminis probationem in genere, ubi delictum ſupponitur
5 perfectum, & conſumatum probatione liquida, & pleniſſima, ut firmat *Scacc. lib. 1. de judic. cap. 83. num. 16 & 17.* magis neceſſaria videtur in hoc delicto ſolum attentato, ubi attentatum ex legibus particularibus, bandimentis, vel ſtatutis contra conſuetudinem univerſalem eſſet puniendum uti conſumatum, & perfectum prout Neapoli vigent plures ſanctiones pragmatic. & in Regno Siciliæ, ut per *Giurb. & Mut. loc. cit. Intrigliol. ſing. 270. lib. 1.* & in Regno Luſitaniæ *Gramm. dec. 170.* & in ſtatu Eccleſiaſtico idem ſtatuitur per bandimenta generalia Urbis ſub §. 11 & ſtatus Eccleſiaſtici ſub §. 24. diverſis tamen pœnis attentatum iſtud punientia, non tamen eodem rigore, ubi offenſio, & vulnera ex ictu emiſſo non ſequerentur, ut inibi legitur.

Hanc probationem corporis delicti requirit etiam Au-
6 thor, ubi proceditur in contumaciam, ut *num. 12.* & eſt veriſſima concluſio, ut examinat *Scacc. lib. 1. de judic. cap. 83. ex num. 6.* & præcipuè ſub *num. 11. ſub §. quid dicendum*, ubi quod ad finem traſmittendi Inquiſitionem Reo abſenti, requiritur quod delictum in genere conſtet liquidè, & planè per ocularem inſpectionem Curiæ *Scyal. ead. prax. forjud. c. 4. num. 1. Cartar. de execut. ſent. Capt. Band. cap. fin. num. 141. & Rota citata dec. 84. num. 12.*

7 Et pro ſententia, ut ſcilicet poſſit Reus condemnari abſens requirit indicia ad torturam ſufficientia, ut *num. 2.* quod eſt in jure veriſſimum, ut per *Clar. §. fin. qu. 47. Natt. conſ. 594. n. 24. lib. 2. Ambroſ. de proceſſ. informat. lib. 5. cap. 1. num. 2. & 5. Revit. ſuper Rubr. de ſent. forjud. num. 36. Marant. conſ. 110. num. 7. Giurb. conſ. 83. n. 4. Add. ad Gizzarel. dec. 13. num. fin. Novar. deciſ. 18. num. 3. & ſeq. Guttier. practic. quæſt. cap. 76. nu. 1. Tapp. ſuper Conſtit. Regni pœnam eorum num. 31. Farinac. qu. 11. num. 36. Becc. conſ. 11. num. 7. & 8. Scyal. prax. forjud. cap. 4. num. 2. Author hic num. 2. & reſol. 15. num. 1.*

8 Sed in Urbe attenrata Bullari Conſtitutione ſan. mem. Pii Papæ V. datum Romæ ſub idibus Septembris anno ejus VI. in ordine Conſtit. 137. *fol. 2133. in Bull. vet.* requirente legitima indicia ad traſmittendam Inquiſitionem ſufficientia, ibi, *ſi tamen legitimis præcedentibus indiciis ad inquirendum promulgata fuerint*; aliter ſervari teſtatur *Farin. cit. qu. 11.*

qu. 11. num. 16. verſ. prima tamen Ploti opinio, prout
tenere refert Flam. Cartar. de cap. ban. cap. fin. n. 58.
& pluribus ſeqq. advartens multipliciter ad dictam
Conſtitutinnem Bullarem. Primò, quod Indicia de-
bent eſſe legitima, ideſt à jure approbata. Secundò,
quod indicia legitima non erunt illa, quæ ſuffice-
rent ad inquirendum, ideſt ad aſſumendam infor-
mationem, ſed debent eſſe multo fortiora, & ſuf-
ficientia ad tranſmittendam inquiſitionem ax di-
ctis per eum quaſt. 1. num. 3. & 48. Et tertio, quod
quando ſententia erit prolata ex minus legitimis
probationibus, Judex vel pœnam commutabit, vel
Reum torquebit, ut num. 17. & tamen quod ſi tor-
tus Banditus ſubſtinebit in tormentis, non ex eo,
quod reperitur banditus ſe reputare non poterit
beatum, ut inquit Gram. deciſ. 96. num. 3. ſed adhuc
eadem beatitudine fruetur, ſi ſe potuerit continere,
quia eodem modo erit abſolvendus, ut num. 18.
aliis omiſſis alia his ſimilia connectit. num. 79. quæ
indigent applicatione.

9 Sententia non poteſt exequi, ubi legitimis Indi-
ciis non præcedentibus amanavit Bart. & alii in
l. item illud. ff. ad Syl. Fulgoſ. conſ. 107. in 2. & 3. con-
cluſ. Marſ. conſ. 2. num. 23. Roland. à Val. conſ. 94. lib. 5.
& conſ. 57. num. 10. ibidem Becc. conſ. 167. num. 15.
l. 3. dicens proceſſum reddi nullum, nullumque ju-
dicium ex defectu ſubſtantiæ Grat. conſ. 97. lib. 1. &
conſ. 74. lib. 2. num. 3. & adeo eſt recepta iſta com-
10 munis concluſio, ut habeat etiam locum in crimi-
ne læſæ Majeſtatis Gloſſ. & DD. in l. ſi quis alicui,
C. ad l. Jul. Majeſt. Clar. § fin. quaſt. 64. ſub num. 11.
& qu. 20. num. 3. verſ. merito igitur inquiſitio taliter
formata cum omnibus inde ſecutis eſt nulla Rol. à
Val. conſ. 64. in princ. lib. 2. conſ. 17. in princ. lib. 3. &
conſ. 57. num. 12. lib. 4. Cartar. de execut. ſent. cap.
band. cap. fin. num. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. & 66.
idem Farin. quaſt. 11. num. 16. & conſ. 111. num. 13.
Scacc. de judic. lib. 1. cap. 97. num. 198. ubi ponderat
cum Farin. & Cartar. verba illa: legitimis tamen
præcedentibus indiciis, quæ important conditio-
nem.

11 Indicia legitima inquit Cartar. d. cap. fin. num. 68.
quod dicuntur indicia à jure approbata, quod ad-
vertit etiam Farin. cit. qu. 11. num. 16. verſ. adverte
primo, & Scacc. lib. 1. de judic. cap. 84. num. 8. addens
legitimum etiam dici illud indicium, quod per
DD. pro legitimo eſt approbatum; uſque adhuc
nulla occurrit difficultas, nec poteſt occurrere, quia
de jure eſt concluſio certiſſima, quod in criminali-
bus probationes præcedere debent neceſſario ſen-
tentiam, ut pars ſubſtantialis idem Scacc. de judic.
lib. 1. cap. 9. ſub num. 198. §. ſecundo reſpondeo, verſ.
At in caſu noſtro, plenè Gabriel. com. concluſ. tit. de
ſent. concluſ. 9. num. 13. Cavalc. de brach. Reg. par. 4.
num. 43. in fin. Farin. conſ. 5. num. 106. Guaz. def. 25.
cap. 4. num. 2. in fin. Cart. dec. 62. num. 22. & ideo le-
gitima indicia per Bullarem Conſtitutionem ſuffi-
cientia, præcedere debent neceſſario, uti pars ſub-
ſtantialis ſententiæ.

12 Dubium ſtat in cognoſcendo quænam, & qualia
ſint iſta legitima indicia, ut, ad praxim diſpoſi-
tionem Bullarem deducendo, & communem iſtam
concluſionem, annullari poſſit ſententia, & nulla
probari, talibus indiciis non præcedentibus. Inter
alias enim defenſiones, quæ Bandito in contuma-
ciam condemnato competerent, ſi in fortiis Curiæ
pervenerit, eſt illa, ut ei conſignetur copia proceſ-
ſus, nedum acta contumacialia, (quæ ſolum tra-
duntur in Regno forjudicatis) ad finem videndi, an
legitimis præcedentibus indiciis ſententia fuerit
emanata, ut præter alios, firmant Farinac. qu. 11.
ſub num. 47. & Scacc. eodem lib. 1. cap. 97. num. 201.
& extat ordinatum per ſan. mem. Pauli V. in refor-
mat. Trib. Urb. ſub tit. de Judicibus Criminalibus,
§. Reis in contumaciam condemnatis. Undè neceſ-
ſaris eſt cognitio iſtorum indiciorum, quæ ſubſti-
nere, vel irritare habent ſententiam, ut advertit
Cartar. d. cap. 98. & Farin. qu. 11. num. 16. verſ. ad-
verte primo.

Periculoſiſſima, & neceſſaria inſpectio, & magis pe-
13 riculoſa, quia Far. alleg. qu. 11. ſub. num. 16. verſ.
prima tamen Ploti opinio, apertè voluit iſta indicia,
non eſſe ea, & ejuſmodi virtutis, quæ requiruntur
ad inferendam torturam, prout obſervat commu-
nis ex Natt. conſ. 594. num. 14. ubi quod ſaltem re-
quiruntur indicia ad torturam ſufficientia, & ex
aliis ſupra allegat. ſub §. & pro ſententia, ſed debi-
liora, ut idem repit. ſub §. adverto 2. & ſub num. 78.
& quaſt. 1. num. 47. quod etiam ſentit Scacc. lib. 1.
cap. 84. num. 6. in fin. deducens hoc ex authoritate,
& doctrina Cart. de cap. band. cap. fin. num. 138. ubi
ait cum Julio Claro requiri legitima indicia, quam-
vis Natt. & Becc. requirant indicia ſufficientia ad
torturam, ſupponens pro tortura, & ad finem tor-
quendi graviora requiri, quam ad finem tranſmit-
tendi Inquiſitionem, quia tortura gravior eſt utriuſ-
que manus abſciſſione, ut eum videre eſt cit. q. 84.
ſub num. 5. verſ. tertium, quæ faciunt, itaut totali-
ter iſta concluſio deſumatur, & ſubſtineatur autho-
ritate Julii Clari qu. 20. num. 3. Certè non reperitur
materia in jure noſtro magis confuſa, quam iſta;
firmatur ſine controverſia, quod ſententia debet
pronunciari legitimis præcedentibus indiciis, etſi
legitima indicia non præcedant, ſententia irrita-
tur, & exequi non poteſt: Quæ autem ſint, & de-
beant eſſe illa legitima indicia, nec Clar. nec Car-
tar. nec Farin. nec Scacc. nec alius demonſtrare
potuerit alio modo, niſi concludendo, quod non
ſunt neceſſaria talis virtutis, ut ex eis reus poſſet
torqueri, prout alii volunt, inquit Clar. & eum alii
ſequuntur cit. quaſt. 20. num. 3. verſ. ſed quæ ſint iſta
legitima indicia, & propterea Sigiſmundus Scacc.
hac degnſtata confuſione concludit ſub cap. 97.
num. 198. ſub §. ſecundo reſpondeo, & §. fin. quod ſi
nulla precedunt Indicia, ſententia erit nulla, ſi ve-
ro aliqua præcedunt, ſed dubitatur & impugnan-
tur uti non legitima, & ſufficientia, potius de in-
juſtitia, quàm de nullitate redargui poſſet, nec eſt
conſideratio ſpernenda; Mea tamen opinio, licèt
unius Pygmæi inter tot Gigantes erit, credo minus
dubia, & minus incerta, ſi infirmitatem non reci-
piet ex ſubjecto & ex corrupto uſu paulatim à ſo-
lito recedendi, et poſtea à præterito ſtylo longævus
per miliaria. Erit itaque mea opinio, ut indicia
ad torturam ſufficientia requirantur, cum hodie
non poſſit dici cum Claro cit. quaſt. 20. num. 3. ut
aliqui volunt, ibi ſecundum aliquos, ſed ſecundum
communem prout firmat Author hic num. 2. et la-
tius comprobavimus ſupra in §. & pro ſententia
forjudic. et videtur conformis Conſtitutioni Bulla-
ri, non repugnans, cum requirat indicia legitima,
et ſic duo ſaltem ex l. inter illam, & ibi gloſſ. verb. ſi
duo, ff. de verb. ſignif. l. ubi numerus, ff. de Teſt. l. liber-
tas, ff. de manum. teſt. §. poſt annos cum aliis coacer-
vat. per Gloſ. in c. pluralis locutio de reg. jur. in 6. in
terminis Capyc. Latr. dec. 163. num. 43. et à jure ap-
14 probata, quæ etiam ſufficiunt ad torturam, cum
ad torturam inferendam, duo ſaltem indicia re-
quirantur ex pluribus Far. q. 37. num. 43. & Guaz.
15 def. 30. cap. 4. num. 12. præſcindendo da indicio ur-
gentiſſimo, & indubitato, quod etiam ſufficeret ad
condemnationem in pœnam extraordinariam, &
de non plena probatione, quæ deducitur ex unico
teſte de viſu, & confeſſione extrajudiciali, quæ
ſemi-

ſemiplenam in jure conſtituunt probationem, & in
criminalibus faciunt indiciom. Iſta enim non ſunt
indicia legitima, ſed probationes ſemiplenæ, quæ
faciunt indicium, vel pro indicio racipiuntur,
quamvis *Guazz. def.35.cap.14.num.9.* valit nec per
unicum teſtem omni exceptione majorem ſatisfieri
ſtatuto requirenti indicia ad plenam probationem,
& admittenda eſt, quia minus deviat à regulis ju-
ris, ut advertit *Cartar. de cap. band. cap. fin. ſub*
16 *num.138. & 139.* Præſertim, quia io contumaciam
Judex procedens ſæpè fidem perhibet teſtibus, qui
de jure vel penitùs Inhabiles, vel Idonei in Crimi-
nalibus non eſſent, ſi eorum defectus per Reum
præſentem opponi, & detegi poſſent, & tamen tor-
tura inferri non poteſt, niſi legitima præcedant
indicia, & legitimè probata, ut probat *Clar. cit.*
quaſt.64.num.15. Guaz. def.30.cap.4.num.7. Farin.
17 *qu.37.num.18. Cartar. dec.88.num.41.* Nec eſt vera
conclusio, qood ubi agitur, & tractatur de tranſ-
mittendo inquiſitionem abſenti, de minori agetur
præjudicio, quam ſi ageretur de tortura infligen-
da, ut præſopponit *Scacc. cit. cap.84. ſub num.4.*
Quia immò gravius eſt præjudicium, et graviſſi-
mum ubi tranſmittitur inquiſitio abſenti, cum ex
ea neceſſariò naſcatur, & fundetur ſententia, ut ad-
vertit *Franc. decis.329.num.6.* & apertis literis *Far.*
cit. qu.37. in fin. ibi: *Et quia inquiſitio quandoque*
poteſt eſſe magis præjudicialis, quam tortura, in ca-
ſu, ſcilicet in quo Reus abſens permittit ſe in contu-
maciam condemnari, &c. In quo caſu præciſè lo-
quitur Conſtitutio Bullaris, dum agit de exequen-
da ſententia in contumaciam prolata. Ideo gravio-
ra, & urgentiora indicia ſunt neceſſaria.

Niſi dicamus condemnationem ſuccedere, & juſtifi-
18 cari ex contumacia, quæ ex forma ſtatuti opera-
tur effectum confeſſionis fictæ, quod eſt ipſa veri-
tas, & ex iſta inſpectione ſuſtineri poſſet conclu-
ſio, ea ſufficere indicia, quæ ad interrogandum
Reum pro delicto, eumque inter reos conſtituen-
dum, ſunt neceſſaria de quibus plenè habetur per
Far. conſ.110. num.12. ubi quod debent legitima
præcedere indicia, antequam reus examinetur alias
peccaret Judex mortaliter ex *Navar. in Manual.*
c.25. num.35 & Sarm. ſelect. interpret. l.3. c.13. n.4.
verſ. quinimo, & iſta legitima indicia dicit *num.13.*
debere eſſe perfecta, & talia, ut illis nihil rationa-
bile objici poſſit *ex eod. Nav. de Indit. nu.68. & ſeq.*
& in puncto Jul. Clar. §. fin. qu.20. in princ. & in verſ.
ad inquirendum, dicit, quod indicia ad interro-
gandum Reum, non debent eſſe minora iis, quæ
ſunt neceſſaria ad ei Inquiſitionem tranſmitten-
dam, & in ſuo caſu *Farin.* refert viſis allegatis no-
luiſſe Judicem interrogare reum, & inter reos eum
conſtituere, idem confirmat *conſil.184. num.58. &*
quaſt.81. num.15. Cartar. de interrogan. Reis lib. pr.
cap.2. num.5. & 6. Guaz. def.20. cap.7. num.4. Sanfel.
19 *deciſ.263. num.1. & 2.* qoæ autem ſiot iſta judicia
perfecta, manifeſta, & talia, &c. ut docet *Navar. loc.*
ſup. cit. neque ex *Farin.* neque ex *Guazz.* neque
Scacc. diſcere potui, ut aliis indicarem, ſed ſolum
qood iſta debeot eſſe graviora iis, qoæ ſunt neceſ-
ſaria ad inquiſitionem tranſmittendam, ità *decla-*
ravit Scacc. de judic. lib.1. cap.84. num 9. verſ. &
cavens, & ſtatim ſequuti ſunt eum *Farin. conſ.114.*
num.10. Guaz. def.20. c.7. num.5. & Sanfel. dec.263.
num.3. & ità ſe habet iſta res, ut quando volumus
oſtendere, & probare, quod non adſunt indicia ſuf-
ficientia ad interrogandum Reum, allegamus qood
non adſunt indicia ſufficientia ad tranſmittendam
ioquiſitionem, ut faciuot *Sanfel. & Farin. locis ſu-*
pra allegatis; quando vero probare volumus, quod
non adſunt indicia ad tranſmittendam inquiſitio-
nem dicimus non adeſſe talia ex quibus poſſit Reus
interrogari de delicto, & inter reos conſtitui, prout
facit *Guaz. def.20. cap.7. n.5.* Verùm, quia, & iſta,
& illa arbitrio Judicis menſuranda relinquunt om-
nes, ut videre eſt apud *Clar. cit. q.20. verſ. ad inqui-*
rendum, Scacc. cit. cap.97. ex n.198. ubi latè, & *Fa-*
rin. qu.11. n.16. & q.1. num.48. Crederem utiliter
concludi poſſe ad noſtrum propoſitum, & ad finem
deducendi, & probandi nullitatem ex defectu indi-
ciorum, ubi de ſententiæ exequutione tractatur,
quod niſi legitima indicia præceſſerint, ſententiæ
nullitas appareat fundata, ex verbis præfatæ con-
ſtitutionis, & traditis per *Scacc. cit. cap.97. n.198.*
in princip. & verſ. ſecundo reſpondeo. Si verò dubita-
tur, & impugnatur probatio horum indiciorum le-
gitimorum, quæ de jure, & virtute Conſtitutionis
Bullaris ſunt neceſſaria, hoc pertinet ad juſtitiam,
vel injuſtitiam ſententiæ, iſtudque arbitrio Judicis
relinquitur, ut diſtingoit Magiſtraliter *Bald. in ſuo*
20 *conſ.515. num.4. & 5. lib.5.* dicens quod indicia ad
torturam debent eſſe certa, & concludenter pro-
bata, & quod arbitrium Judicis non datur ſuper
qualitate probationum, ſed ſuper qualitate teſtium,
& ità intelligi & admitti poteſt opinio *Scacc. cit.*
cap.97. num.198. verſ. ſi præcedentibus, ſed non legi-
timis.

At aliud etiam eſt advertendum in hác materia, quod
21 ſcilicet dùm ſententia ex defectu legitimorum in-
diciorum eſt nulla, non videtur ſubſtineri dictum
Far. qu.11. num.17. quod ubi ſententia apparebit
lata ex minus legitimis probationibus, ſeu indi-
ciis, Judex vel pœnam commutabit, vel torque-
bit, vel abſolvet ex arbitrio. Data enim nullitate
ſeotentiæ, proceſſus remanet illegitimus, et teſtes
examinati, nihil probant, niſi denuò reperantor
citato Reo, & ſi reperiantur mortui Fiſcus rema-
net ſine probationibus *Ant. Gomez ad l.76. Taur.*
num.11. & 13. Merlin. Pignat. cent.1. cap.42. n.10.
Far. conſ. 205. num. 22. Si igitur teſtes examinati
ſunt repetendi, & non repetiti nihil probant, Reus
non poterit nec torqueri, nec condemnari in ali-
quam pœnam, ſed debet audiri in ſuis defenſioni-
bus, & legitimari proceſſus ex traditis per *Gomez.*
Farin. & Merl. locis ſupra allegatis, & per *Cavalc.*
de brach. Reg. par.3. num.44. ubi in terminis noſtris
dicit, quod ſi ſententia reperiatur lata non præce-
dentibus legitimis indiciis, & Reus deveniat in
fortiis Curiæ, debet audiri adverſus ſententiam.
22 Poteſt ſubſtineri dictum *Farin.* ubi Reus admiſſus
ad novas defenſiones, nihil adverſus ſententiam
probaret, vel non evacuaret indicia, tunc enim li-
cet adſint legitima indicia, ſi Judex non eſt totus
in conſcientia, quod Reus ſit verè delinquens tunc
commutabit ſententiam, vel torquebit Reum ad
ſuum arbitrium, ita intelligit *Boſſ. Clar. Cart. &*
Farin. Caball. caſ.116. num.24. & 25. & ita cum ef-
fectu tenet *Clar. qu.65. num.11.* ubi quod illa indi-
cia minus legitima inſufficientia pro tortura infe-
renda, ſufficient poſtea cum contumacia, & bando.
At ubi ſententia eſt nulla ex defectu indiciorum
legitimorum, vel ex alio capite, quia de jure nul-
lum prorſus parit effectum, & habetur etſi non
emanaſſet *l.4. §. condemnatum, ff. de re judic. Farin.*
qu.11. num.34.78. & 80. Bertaz. conſ.462. num 11.
12.13.14. Fontan. deciſ.174. num.13. Thomat. dec.20.
num.22. Surd. deciſ.51. num.14. planè *Giurb. obſerv.*
deciſ.23. num.19. & obſerv.45. num.7. & 8 Debet
tunc fiari proceſſus ex integro, et ſecundum ejus
merita ad torturam, abſolutionem, vel condemna-
tionem procedi, ſentantia nullo modò conſiderata
Bajard. ad quaſt.94. num.64. Merl. & alii locis ſupra
citatis.

Dixi ſubſtineri, et intelligi hoc *d.Farin.q.11.n.17.* in
teo admiſſo ad novas defenſiones cum *Clar.Cavalc.*
23 *Cabal.et Cart.et eod.Farin.* quia ita ſe declarat ſub
*num.*78. intelligens illa indicia minus legitima, &
minus legitimas probationes pro indiclis non ſuf-
ficientibua ad tortoram, ſed pro ſufficientibus ad
tranſmittendam inquiſitionem, ſed iterùm invol-
vens materiam. Nam aut adſunt legitima indicia
pro inquiſitinne tranſmittenda, prout modò ſa de-
clarat ſub *num.*78. admittendo ſuam opinionem,
quod indicia leviora ſufficiunt ad tranſmittendam
inquiſitionem, quam ad torquendum, & ſententia
vigore conſtitutionum Bullarium ſubſtinetur, &
eſt exequenda, ut advertit *Bajard. qu.94.num.*42.
& plenius *num.*65. nec ex iſto capite eſt admitten-
dus ad novas defenſiones de juſtitia, niſi Reus ſa
conſtituat infra annum ex *Bajard. cit. qu.*94. *n.*65.
& 66. impugnans in hoc *Far.q.*11 *n.*68. ubi vnluit
Reum tali tempore comparentem admitti ad no-
vas per eumdem Judicem, com ipſe neget, ſed ne-
ceſſariò eſſe admittendum per Principem affirmet
*cit. num.*66. & quando admittitnr ad novas, quia
comparet infra annum, tunc verificari poſſent di-
cta per *Clar.Cartar. & Boſſ.* quos refert *Far.qu.*11.
*n.*16.17. *&* 78. Aut non adſunt legitima indicia,
nec præcedunt inquiſitionem tranſmittendam, et
ſententiam, & tunc ſententia aſt nulla, nec poteſt
exequi in pœnam quamcumque extraordinatiam,
nec ad torturam, ſed debet Reus ex integrn audiri,
examinari, et proceſſus legitimari, & ſententia
juxta merita cauſæ proferri de novo, nulla prorſus
ratione habita, nec da contumacia, nec de ſenten-
tia præcedenti, uti nulliter emanata, contra for-
mam Bullarium Conſtitutionnm in terminis ad-
vertit *Scacc.d.cap.97.ſub num.160.verſ.ſed utraque
videtur falſa.*
Iſta confuſiò oritur tota, ex auctoritata *Clar.* cujus
24 dicta non poſſunt totaliter attendi ſtantibus Con-
ſtitutionibus noſtris Bullaribus, & ità dices ne-
ceſſariò ſi eom perleges accuratè, & eodem tem-
pore in plotibos quæſtionibus. Nam *qu.* 94. *n.*12.
in fin. dicit Senatum admittere condemnatum in
contumaciam ad novas, etiam ipſo non petente,
idem confirmat *Drogh.in addit. ad qu.96. verſ.licet
poſt admiſſionem.*
Dicit ultra *qu.44.n.6.* & refert obſervantiam Senatus
decapitandi Reum admiſſum ad novas defenſiones,
ſi nihil deducat ad ſui defenſionem, ſed ſolùm al-
leget nihil eſſe contra eum in proceſſu, & ideò de-
bere abſolvi, quod nihilominus ſententia exeque-
tur, ut de Vayano condemnato reſpondit Prætori
Cremonæ, quod dictum refert *Far.cit.q.*11. *n.*100.
& tamen *q.96.n.4.* dicit quod ſi admiſſus ad novas
defenſiones, neget delictum, & nihil probet ſen-
tentia non exequetur, ſi ex debilibus indiciis præ-
ceſſerit, et ibi etiam dicir, quod Senatus non ad-
mittit Reum ad novas, niſi ipſo petente.
Ulterius *qu.94.n.*12. dicit Senatum admittere etiam
abſentem ad novas defenſiones, cum clauſula dum-
modo infra decem ſe conſtituat, quod in Urbe nul-
lo modò vidi obſervatum.
Et *qu.94.n.12.* quod Senatus indiſtinctè admittit con-
demnatum ad novas, ubi non præcedunt indicia
adeo urgentia, ut reus veriſimiliter ſe tueri non
poſſit, niſi producendo falſos teſtes: Unde cum in
Urbe iſta non obſerventur, ſed ubi ſententia appa-
ret emanata legitimis præcedentibus indiciis, ne-
ceſſariò eſt exequenda ex Conſtitutionibus Pontifi-
ciis: Nil mirum ſi iſta indicia debet eſſe plena, &
legitima, quæ ſecurum reddant Judicem reum de-
lictom ilind commiſiſſe.
Et ideo concludo ex his omnibus, quod aut indicia
25 legitima de qnibus per Bullaram Conſtitutionem
Pii IV. 129. debent intelligi da indiciis ad tortu-
ram ſufficientibus, juxta communem cum iis præ-
cedentibus, ſententia neceſſariò ſit exequenda, &
ideò majus afferat præjudicium, quam tortura, ut
ipſemet fatetur *Farin.qu.*37. *in fin.* cujus verba ne-
ceſſariò ſunt notanda; & ſuppoſita iſta neceſſitate,
interpretatio eſt conformis menti Senatus Mediola-
ni, & *Julii Clar.* ut eum videre eſt *qu.*94. *n.*12. ubi
quod Senatus paſſim concedit iſtam admiſſionem
ad novas, & denegat ſolùm ubi adeò urgentia indi-
cia præcedunt, ut Reus veriſimiliter ſe defendere
non poſſit, niſi per falſos teſtes, & confirmat *Bajard.
ad qu.94.num.66.verſ.cum ſit gratia Juſtitiæ, quod
denegari non debet, niſi indicia eſſent urgentia.* Aut
ſi de eis tantùm volumus eſſa contenti ad ſubſti-
nendam condemnationem, quæ ſufficerent ad eun-
dem Reum interrogandum præſentem, & conſti-
tuendum inter reos, & quando ex talibus indiciis
rei condemnati deveniunt in fortiis Curiæ, Judex
ſantentiam non debet exequi, ſed referre Principi
ſtatum cauſæ, & ab eo exp ctate reſponſum. An
exequi, vel non exequi ſententiam debeat, juxta
obſervantiam Mediolani, ſed ità Bullarem Conſti-
tutionem intelligendo, non evitatur conſideratio
*Far.qu.37.n.*201. de graviſſimo præjudicio ſenten-
tiæ contumacialis, quæ faciliimè in contumaciam
exequi poſſet per inimicos, & alios Banditos, qui
ſpetarant ità remiſſionem, val alios, qui ſperarent
præmium, quod etiam conſiderat *Franc.deciſ.*329.
*num.6. & Add.ad Foller. verb.vel eot verbaliter ci-
tari faciat num.*2. & de multiplicatione bandito-
rum in maximum quietis publicæ detrimentum,
& ideo ſecurius dicendum videtur indicia legitima
præcedere debere neceſſario, probationem verò ar-
bitrio Judicis eſſe remiſſam, juxta declarationem
poſitam ſupra *num.*20.
Et animadvertat Advocatus ad duo in hac materia
26 ubi ſupponit defectum legitimorum indiciorum,
& ex eo annullare ſententiam. Primum, ut habeat
alium Judicem, non eum, qui condemnavit, cum
Farin.qu.11.n.35.verſ.ſed ſi rei defenſor. Secundom,
ut in commiſſione admiſſionis ad novas, procuret
evitare clauſulam apponi ſolitam, ſine præjudicio
indiciorum ex contumacia reſultantium, inſtando
ut apponatur verbum prout de jure, cum ubi non
præcedant indicia legitima, legitimè contumacia
non contrahitur ex *Farinac. Guazz. & Scacc. loc.
ſup.cit.*
27 Adverte inſuper, quia aliud eſt ſententiam in
contumaciam latam exequi, aliud novam proferre.
Primo enim caſu citatur reus ad videndum exequi
ſentantiam. Secundo vero citatur ad ſententiam,
etſi non eſt tutus Judex in conſcientia, & vult reum
condemnare in extraordinariam, poterit in eodem
termino, & in eadem citatione ad videndum exe-
qui ſententiam oppoſitis non obſtantibus, ſeu non
obſtantibus quibuſcumque ſantentiam antiquam
moderare, & in extraordinatiam commutare quan-
do ſcilicet adeſſent legitima indicia, ſad reus in
ejus defenſionibus illa debilitaſſe, juxta ſententiam
*Scac.cit.n.*160.
28 Eſſet hic tractandum neceſſariò dubium illud,
an comparendo Reus intra annum ſententiam in
contumaciam latam ſuſpendat, vel extinguat, quæ
eſt utiliſſima; Ex illa enim pendet inſpectio, an
reus ad novas admiſſus debeat examinari, & exa-
minato, ac reſpondanti dari poſtmodum defenſio-
nes, an verò debeant capitula ſuæ inquiſitionis ei
conſignari, & non interrogatus, de delicto in ſuis
defenſionibus audiri. Verùm quia eſſet tractatus,
non ſimplex adnotatio, additio, & obſervatio, quàm
deſti-

deſtinavi facere ad Authorem, umitto quæſtionem peragere, dico quod *Farin.* opinatur comparitionem, & admiſſionem ad novas, ſuſpendere ſententiæ exequutionem, non eam extinguere, ut cum videre eſt *quæſt.* 11. *num.* 100. ejoſdem opinionis eſt *Scacc. de Judic. lib.* 1. *cap.* 97. *n.* 159. *& Cabal. caſ.* 100. *poſt num.* 4. *&* 27. *Rota* verò contrariam opinionem ſectatur, ut videre eſt poſt *conſ. Far. in* 1. *vol. dec.* 97. *dec.* 360. *par.* 1. *divarſ. num.* 5. *&* 8. *& dec.* 68. *ibid.* & poſt 2. *vol. conſ. dec.* 313. *num.* 6. & iſtam opinionem æquiorem fatetur *Cartar. dec. Mediol.* 79. *num.* 32. *in fin. &* 33.

29 Tollitur tamen hæc difficultas, ubi admiſſio ad novas concedenda eſſet per Principem, ut contra *Farinac. quæſt.* 11. *num.* 68. comparente infra annum concludit *Bajard. cit. qu.* 94. *num.* 66. tunc enim inſpicienda eſt gratia ipſa, & commiſſio à Principe obtenta en extinguat, vel ſuſpendat ſententiam, ut advertit *Cabal. cit. caſ.* 110. *num.* 31. *& ſeq. & idem Farin. in ad. lit. ad qu.* 11. *ſub num.* 103. *verſ. eodem num.* 103. & eſt optima obſervatio, quia in commiſſione ſemper apponitur clauſula, ut ad ſtatum in quo erat antequam ſententia contumacialis proferretur, reponat, &c. ut videre eſt ex formula commiſſionis, quam refert *Marcheſ. de commiſſ. appell. in cauſ. crim. par.* 1. §. 1. *fol. mihi* 1289. *col.* 1. *&* 2. & quod gratia ſolet concedi ſine præjudicio indiciorum ex contumacia reſultantium, ut *num.* 22. *et* 28. *fol.* 1174. *et num.* 30. quod talis gratia remittit pœnam omnem corporalem in quam Reus per ſententiam in contumaciam reperiretur tunc condemnetus, ex quo infertur, quod admiſſio ad novas extinguit ſententiam non ſuſpendit, ſi à Principe obtineatur, & ità etiam ſenſit *Cavalc. de brach. Reg. par.* 3. *num.* 45. *et* 46. ubi propterea ſummè laudat Principem, qui cauſa cognita, & habite relatione de meritis cauſæ, hanc admiſſionem ad novas concedit, quod intellige de capto infra annum, & de comparente, vel capto poſt annum in Statu Eccleſiaſtico attentis Conſtitutionibus Bollaribus, de quibus *Bajard. quæſt.* 94. *num.* 57. *et ſeq. et num.* 66. *et cap.* 96. *n.* 4. admiſſio enim quæ conceditur comparenti infra annum, ſivè à Judice, ſivè à Principe eſt de mera Juſtitia, & ab eiſdem Conſtitutionibus Bullaribus procedit.

30 An autem Reus infra annum ſe conſtituens debeat examinari, non reperi pœnes *Farin.* neque pœnes *Guaz. Cartar. et Scacc.* ſuium ex dictis ipſorum poteſt deduci, nam dicunt ſi neget delictum, & nihil probet, vel ſi neget, & probet, ut videre eſt *Scac. cit. cap.* 97. *num.* 159. & *Cabal. cit. caſ.* 100. *n.* 7. ſi enim ſupponunt delictum negatum, neceſſariò deducitur fuiſſe reum de delicto interrogatum, expreſsius habetur per *Farin. conſ.* 5. *in narrativa caſus*, ubi ſupponitur reos ſponte infra annum conſtitutus, examinatus, & ad largam poſitus: crederem utiliter examinari, cum Judex ſecurus non eſt ſententiam exequi poſſe ex defectu probationum, ubi verò ſperaret ſententiam exequi, & eſſet tutus in conſcientia, ſtante urgentia indiciorum, tunc eum non utiliter examinaret; quia negando delictum, ficte confeſſio elideretur, ut de vera, quod eſt durius, advertit *Cavalc. de brach. Reg. par.* 3. *n.* 40. & de ficta *Flamin. Cartar. de cap. band. cap.* 2. *num.* 58.

Multum me divertit calamus, & occaſio indiciorum legitimorum, quæ requirit Conſtitutio Bullaris pro exequutione ſententiæ in contumaciam latæ reverto igitur ad Authorem.

Qui conſiderat hic in ſecunda concluſione, quod ver-
31 ba Pragmaticæ arguunt emiſſionem ictus ad nocendum, ibi; *ad nocendum emiſſus*; & concordant bandimente Urbis, & Status, dùm in eis dicitur *Chi ſparerà contro alcuno*: & ſtatim, *ſe no ſeguirà offeſa, &c.* de quibus meminit *Farin.* 124. *num.* 22. *in fin.*

Quamvis verò puniatur conatus pœna triremium,
32 etiam ſi ignis ex fucone non corruſcaverit, ut dicitur in bandimentis: *Ancorche l'Archibugio non pigliaſſe foco.* evitat diſputationem, quam tangit hic Author ſub *num.* 3. dicens deciſionem relatam per *Ricc.* & per *Rovit.* de taliter delinquente, eſſe intelligendam de pœna extraordinaria triremium, non ordinaria, & ex dicta pragmatica ordinata, quia ità loquitur deciſio, & quia tunc non dicitur reus devenire ad actum proximum mortis, ut advertit *Giurb. obſervat.* 33. *num.* 16. Verùm in caſu relato per *Marin. alleg. c.* 323. refertur abſolutum inquiſitum de eadem imputatione, ſed credendum eſt, ità ſucceſſiſſe ex defectu probationis corporis delicti, nam, licèt non eſſet caſus Regiæ Pragmaticæ, quia ictus non erat emiſſus, attamen erat delictum attentatum, quod etiam de jure eſſet puniendum, ut habetur latiſſimè per *Farin. qu.* 124. *par.* 1. *per tot.* & in ſpecie ſub *num.* 24. ubi advertit de jure, quod in crimine homicidii, attentatum, licèt ad actum proximum non perductum, punitur eadem pœna per *tex. in l. is, qui cum telo, ff. ad l. Cornel. de Sicar.* ſub *num.* 47. 48. *&* 49. ubi quod etiam ſolus tractatu-
33 de homicidio committendo, abſque alia cooperatione extrinſeca, punietur pœna extraordinaria, ſaltem non corporali, quod certum exiſtimarem, ubi iſte tractatus, & ordinatio alteri fuerit participata, & cum illo præordinata, ſecus ſi nulli alteri ex traditis per *Afflictum ſuper Conſtit. Regni Aſperitatem num.* 2. *relat. per Bajard. in* §. *læſæ Majeſtatis num.* 26. ubi in caſu fortiori concludit, quod minitans velle occidere, etiamſi minatus fuiſſet occidere Principem, nulla tenetur pœna, ſi cum alio hoc non dixerit, & communicaverit, remaneret enim aliàs in puris terminis cogitationis, de qua nemo reportat pœnam ad *tex. in l. cogitationis, ff. de pœn.* nec ad aliquem actum delicti dicetur devenire ad mentem *gloſſ. in l. ſi quis non dicam rapere verb. attentare, C. de Epiſcop. & Cleric.* Hinc non videtur ſubſiſtere opinio *Dom. de Marin. cap.* 323. *n.* 2. *&* 3. quod attentatum non puniatur, niſi aliqua ſequatur offenſio, quæ ex ſe ſit delictum, licèt quoad intentum, & voluntatem non ſit perfectum, & conſumatum, quia etiam de jure communi, punitur affectus ad aliquem actum extrinſecum perductus, & præſertim in homicidio, ut in noſtra materia ſtatutaria punctualis eſt deciſio relata per *Ricc.* & per *Rovit. & noſtrum Authorem ſub num.* 3. de punito in pœnam triremium ex ſolo tentato homicidio, abſque ictus emiſſione propter rigorem Regiæ Pragmaticæ, & ſucceſſivè abſque quo deveniret delinquens ad actum proximum, ut obſervat *Giurba ob-*
34 *ſervat.* 43. *num.* 16. *verſ. Reſpondetur ſecundo*, cum Statutum puniens conatum, licèt non de omni conatu eſſet intelligendum, ſed de conatu proximo delicto, ut declarat *Farin. eadem qu.* 124. *num.* 143. niſi ultro procederet aliter ſe declarando, ut advertit *Salic. in l. is, qui cum telo num.* 5. *ff. ad l. Cornel. de ſicar.* relat. per *Farin. cit. q.* 124. *num.* 144. attamen ubi ad actum proximum non deveniret conatus, adhuc eſt puniendus aliqua pœna, ſed mitiori pro modo conatus *Menoch. de arbit. caſ.* 360. *num.* 22. *in fin.*

35 De materia autem quando effectus puniatur non ſequuto effectu, & en eadem pœna ultra relat. per *Farin. cit. qu.* 124. *par.* 1. *&* 2. & præſertim per *Salic. in d. l. is, qui cum ex n.* 6. vide *Bald. conſ.* 294. *lib.* 1. *Figuer. decis.* 43. *num.* 2. *Girond. con.* 29. *lib.* 1. *per tot.*

Giurb.conſ.46. num.36. & 37. & obſerv.33. num.1.
ubi quod in levibus attentatum non punitur de ju-
re, quod voluit etiam Guazz. def.33.cap.24.num.8.
& Farin.qu.124.n.53. Vide etiam Covar.in Clem.ſi
furioſus de homicid.par.2. de irregularitate ſub n.4.
& num.5.6.& 7.fol.565.

Concludit tertio hic Author, quod debet eſſe ap-
36 penſatum ex illis verbis Regiæ Pragmaticæ: cu-
piunt, &c. quod animi deliberationem, & appenſa-
mentum denotat, ex tradit. per Giazarell.deciſ.25.
num.10.& Maſtril.deciſ.155.num.12. iſta concluſio
videtur indubitata apud omnes, quod ſtatutum im-
ponens pœnam mortis pro delicto, requirat ap-
penſamentum, & præmeditationem, ut videre eſt
Marſil.conſ.4.ex num.25.& in tract.de bandit.verb.
mortui num.144.& in fin.l.de minore num.32. ff.de
quæſtionibus. Bald. in l.1. num.14. ff.de legib. Prob.
in cap.prs humani num.11.de homicid. Farin.conſ.2.
num.19. conſ.35.num.7. & quaſt.87.num.25. Clar.
§.fin. qu.84.num.1. Didac. Secur.de lucr.marit. &
uxor.num.173. verſ.adde ad idem Bertaz.conſ.208.
num.4. Surd.conſ.33.num.31. Burg. de modo proced.
ex abrupto qu.19.num.84.& in iſtis terminis Muta
ad pragm. Sicil.cit.41 num.114.& 120. Ricc.prax.
Cur.Archiep.deciſ.589.num.6.Maſtril.cit.deciſ.135.
num.12.Giurb.conſ.63.num.1.& 2.

Difficultas eſt pulchra, an ſtante iſto ſtatuto delin-
37 quens in rixa puniri debeat habita conſideratio-
ne ad pœnam ſtatutariam, an verò ad pœnam im-
poſitam delicto de jure communi; Tangit hanc dif-
ficultatem Author hic ſummatim nu.6. & reſolvit
paucis verbis puniri delinquentem debere ad men-
ſuram pœnæ juris communis, quia eſt caſus à ſtatu-
to omiſſus, & ideo decidendus ſecundum regulas ju-
ris communis, quod ex pluribus confirmat De Ma-
rin.allegat.23.num.2.

38 Reſolutio dubietatis dependet à videre, an ca-
ſus rixæ cenſeatur caſus in Statuto omiſſus. Hoc
enim ſuppoſito pro vero, intrat concluſio juris, de
qua in d. l. comodiſſimè, ut remaneat ſub diſpo-
ſitione juris juxta allegationem Marin. 23. num. 2.
Franc. deciſ.516.in fin. Bajard.ad Clar. qu.94. n.66.
prope finem verſ. ſed remanet in diſp. juris commu-
nis Salg. ad Laber. creditor. par.2. cap.29. num.79.
Caren. reſol.196. num.5. Scac.de Judic. l. p. cap. 32.
num.17. in fin. Baron.de citationibus quæſt.36.n.12.
Sanè ubi ſtatutum expreſsè non requirit præmedi-
tationem & appenſamentum, caſus rixoſus non
poteſt dici omiſſus, ſed excuſatione dignus, ut
pœna ſtatuti ordinaria, & determinata non tenea-
tur delinquens juxta communem interpretatio-
nem, de qua latè diximus ſupra ſub §. concludit
tertiò, cum eodem modo videamus excuſari ho-
micidium de jure, ſi occidat in rixa ex plenè tra-
ditis per Giurb.conſil.2. num. 36., & conſ.63. n.13.
Pegner.deciſ.14. num.14. deciſ.78. num. 19. Farin.
qu.126. num.47.& 48. Caball. de omni genere homi-
cidii num.125. & 126., & iterum nu. 380. & 381.,
& ſeq. Merlin.Pignat. cent.pr. cap.66. num.17., &
ſeq. per tot. pœna enim mortis requirit dolum,
& ideo ubi deliberare non poteſt homo, quia non
eſt in ſua plenitudine poteſtatis propter rixæ calo-
rem, non poteſt dici in dolo, & tali dolo, quod
pœnam mortis requirat, ut concludunt DD.ſupra
alleg. Ita in caſu præſenti excuſatur à pœna ſtatuti
ictum emittens, etiam animo occidendi, ſi ex ri-
xa præcedat animus, non ſi ex anteriori præme-
ditatione, ſed non ideo poteſt dici caſus à ſtatuto
omiſſus, ut ſecundum regulas juris communis ſit
decidendus; Dici poſſet caſus amiſſus à ſtatuto,
ubi ſtatutum expreſsè requireret appenſamentum,
ut in caſu pragmaticæ 3. de ictu ſcoppitti longè poſt
pragmaticam primam emanatæ, tunc enim ut ver-
ba expreſſa ſtatuti aliquid operentur ad tradit. per
Cabal.caſ.125.num.1. Gratian.in addit.ad cap.527.
num.22., & Farinac. qu.145. num.167. & ſequent.
ſuſtineri poſſet in caſu rixoſo nihil determinaſſe,
ſeu voluiſſe determinare, & reliquiſſe determinan-
dum ſecundum regulas juris ex regula, quod in
ſtatutis, & bandimentis omne quod non eſt expreſ-
ſum, cenſetur omiſſum; ut poſt Alex. Bald., &
Decium notat Tuſchus concluſ.2. litt.B. nu.8. Guaz-
zin.def.29. cap.2. num. 23. verſ. nullo modo de Ma-
rin. cit. allegat. 23. num.2. At ubi ſtatutum ſimpli-
citer loqueretur, & per interpretationem intelli-
geretur de caſu appenſato, & præmeditato, utique
caſus rixæ dici non poſſet à ſtatuto omiſſus, & ideo
pœna caſus rixoſi tunc ad menſuram pœnæ à ſtatu-
to determinatæ eſſet metienda, & commenſuran-
da, non à pœna juris communis. Iſta inſpectio,
& conſideratio licèt vera exiſtimetur, & rationa-
bilis, attamen non prodeſt reo in hoc delicto at-
tentati homicidii. Siquidem de jure præciſa con-
ſuetudine univerſali non puniendi affectum, eadem
pœna, qua puniretur delictum conſumatum, ho-
micidium attentatum puniretur pœnal. Corneliæ,
ut probatur in l. is, qui cum telo pluries allegata,
cujus rigor voluntatem, & animum punit, non
exitum maleficii, l.Divus 14. ff.ad l. Cornel. de ſi-
car. ibi in maleficiis voluntas ſpectatur, non exitus,
& in eandam l. is qui cum telo C. eodem cum dedu-
ctis latè per Farinac. cit.q.124.n.23.& 24.

Et ideo verius puto Judicem poſſe extraordinariam
pœnam ex cauſa rixæ reo delinquenti imponen-
39 dam in hoc genere delicti extendere etiam ad tri-
remes attenta qualitate rixæ, loci, & perſonarum,
quando ſtatutum, vel bandimentum puniret il-
lum pœna mortis, ſi caſus fuiſſet præmeditatus,
et appenſatus, idque ſecurius attenta armorum
delatione, cujus pœna licèt non exigatur, nec in-
curratur ex æquitate ubique ſervata quoquo modo
loquatur ſtatutum illorum delationem prohibens;
niſi aſportans cum armis fuerit captus, & ad car-
ceres adductus, ut volunt Sanfel. deciſ.43. num.1.
Farin.qu.108. num.132. & ſeq. Caval.de brach.reg.
p.1.num.217. Guazz.def.5. cap.1.in fin., & def.4.c.8.
per tot. Giurb.obſer. deciſ.45. num.21. Bertaz. conſ.
461.num.11. de Marin.tom.1.var.cap.116.num.1.&
2. Capyc.latr.deciſ.78. num.1. Ricc. deciſ.56.par.3.,
& 257.par.2. Rovit. pragm.prima de armis num. 7.
41 puniretur tamen pœna armorum, quando ſola
non probaretur aſportatio, ſed cum aſportatione
delictum, ut obſervat Sanfel. deciſ. 43. nu.2. & 3.
loquens de inſultu cum armis, & Capyc.latr. deciſ.
78. nu.2. quando enim aſportationis armorum pœ-
na eſſet major, & gravior delicto patrato cum il-
lis, non utraque pœna juxta veriorem opinionem
puniretur delinquens, ſed graviori, vel delicti,
vel aſportationis, cum utraque confundatur, et
gravior unius delicti pœna, alterius leviorem ab-
ſorbeat ex Bart. in l. numquam plura num. 4. ff. de
privat.delict. gloſ. in l. qui de crimine verb. plurima
C.de accuſat. cum aliis per Farinac. qu.22.num.22.
& 23., & q.108. num.166. Capyc.latr.deciſ.78.n.2.,
& per tot. Andr. Lagan.addit.ad Rovit. pragm.4. &
8. de armis Cabal.caſ.100. num.12. 13. & 14. Car-
tar.de pœn. Innocent.art.2. num.101. Giurb. conſ.26.
num.1. conſ.82. num.41. ut gravius puniatur delin-
quens, Cabal. d.caſ.100. num.13., & 14. Cartar. d.
num.101.

An autem de licentia habenda ſit ratio, ſi reus ar-
mis abuteretur, & cum eis delinqueret, ſeu delin-
42 quere attentaret contra formam ſtatuti, itaut tunc
pœna delicti, non pœna armorum puniri debeat
de-

Digitized by Google

delinquens, ſtante licentia, negat *Guaz. def. 29. cap. 2. num. 19. verſ. & in hoc propoſito*. ubi advertit habentes licentiam, & privilegium aſportandi arma, ne cum eis delinquant, quia amitterent dictum privilegium, ac de armorum delatione punirentur, allegans *Marſ. practic. crimin. §. pro complemento num. 9. & ſequen. Bajard. q. 82. nu. 75. Afflict. ſuper conſtit. intentionis poſt. num. 51. de illic. portat. armorum*, ubi ampliat etiam ad eos, qui cum effectu non deliquerunt, ſed detulerunt ad malum finem, & pro delinquendo cum illis ex *Farin. q. 108. num. 131.* ſed ubi delictum non appenſatè procederet, ſed in rixa, & ad provocationem, non videtur ſuſtineri iſta concluſio, & proindè exiſtimo ejus fundamentum debere examinari, moventur *Guaza. Far., & Bajard. ex authoritate Marſil. in d. §. pro complemento num. 7.* ſed verius *num. 9.* ubi in puncto voluit, quod habens licentiam, et permiſſionem arma portandi, tamen ſi ea abutatur aliquem percutiendo, ſeu vulnerando puniendus ſit de delatione armorum, *argumento l. 2. in fin. C. de privil. ſchol. lib. 12., & l. p. C. ubi Senatores, vel Clariſſimi*, quia etiam privilegium meretur amittere, qui ſibi conceſſa abutitur poteſtate, *l. Judices, C. de Judic.*, & quia in dubio intelligitur conceſſum ſine alterius injuria, iſtud eſt fundamentum, *Marſil. arguit ex l. 2. in fin. C de privil. Schol. lib. 12.* ubi admonentur Provinciæ Rectores, ut ita obſervent privilegia ſcholaribus, ne ſub prætextu conceſſi privilegii, vel flagitiorum creſcat auctoritas, vel publica vacillet utilitas, & ex *l. 1. Cod. ubi Senatores, vel Clariſſimi*, ubi voluit imperator privilegia fori non prodeſſe delinquentibus; quin eo non obſtante conveniri non debeant coram
43 Judice loci, ubi delinquerent privilegiati, quæ jura ex duplici cauſa applicari non poſſunt ad delictum in rixa patratum. Primò quia delictum in rixa leva reputatur, *Farinac. qu. 18. num. 93., & 94. Giurb. conſ. 82. num. 33. in fin.*; & in levibus non datur abuſio privilegii in caſu fortiori. *Vinc. de Franc. decif. 258. num. 3., & decif. 443. n. 1.*
Secundò, quia aliud eſt privilegium amittere, aliud eſt pœnæ ſubjici illius delicti, quod atrox facit
44 ſtatutum hodiernis temporibus ex qualitate pœnæ, *Hieron. de Mont. qu. 16. num. 14.* Unde doctrina *Marſil.* poteſt eſſe vera de illo tempore, quando pœna armorum non erat corporalis, ut deſumitur ex eodem *Marſil. verb. pro complemento num. 44.* ubi ex doctrina *Bart. in l. levia 2. col. verſ. vel ponunt exemplum ff. de accuſat., & in l. Divus la ſeconda ff. de cuſtodia reorum in 3. q.* oſtendit aſportationem armorum eſſe delictum leva, in quo non requiritur proceſſus.
Tertiò, quia licentia aſportandi arma efficit, ut illorum aſportatio non cenſeatur prohibita, ideo pœ-
45 na delicti, non pœna armorum debet puniri delinquens eo modo ac puniretur prohibitione ſepoſita, *Decian. tract. crim. lib. 8. cap. 3. num. 63.* Idque comprobatur à fortiori, nam volunt DD., quod
46 ſi quis arma acceperit de Domo propria, vel aliena ad effectum inſultandi, vulnerandi, aut occidendi ſuum adverſarium, & ſtatim redierit ad domum, illa momentanea aſportatio, non comprehenditur in banno prohibitorio, ut videre eſt *Burſ. conſil. 241. num. 16. & ſeq., & num. 42. & 45. lib. 2., & conſil. 331. num. 37. lib. 3. Bertaz. conſ. 217., & conſ. 219. Far. qu. 108. num. 43., & Guazz. def. 29. cap. 2. num. 17.* Si ergo modica illa aſportatio etiam ad finem delinquendi non eſt prohibita, nec comprehenditur in ſtatuto prohibente arma aſportari, utiqua tanto minus comprehendere debet eum, qui aſportat cum licentia, licet cum ipſis delinquat, dum licentia operatur prohibitionis excluſionem.
47 Tertiò, quia delinquens in rixa calore iracundiæ excuſatur, *Giurb. cit. conſil. 82. num. 33. Randen. conſ. 27. num. 31. Theſ. decif. 176. num. 4.* Ergò fortiùs excuſari debet à pœna armorum, quod alia ex cauſa non prohibetur, niſi ut cauſam non præbeant delinquendi, *auth. multo magis C. de ſacroſ. Eccleſ.* potiſſimum attenta licentia, quæ tollit prohibitionem ex *Dec. loc. cit.*
Quintò, quia volunt DD. in caſu fortioris privilegium ſalviconductus non amitti per banditum, ſi
48 aſſecuratus denuò delinquat, niſi deliquerit appenſatè, ut videro aſt. *Dec. in l. cum proponas la ſeconda ſub num. 6. in fin. verſ. et ex prædictis, C. de pact. Blanc. pract. crimin. § datis defenſionibus num. 54. et ſequen. Menoch. de arbit. caſ. 337. nu. 11. Nel. de bandit. 2. par. 2. tempor. q. 16. ad fin. poſt verſ. concludit ergò Cabal. caſ. 118. num. 7. 8., et 9. Paſchal. de pat. pot. par. 4. cap. 3. num. 18.*, ubi quod in Regno per *pragm. primam de guidat.* ſufficit, quod banditus aſſecuratus pendente ſecuritate committat delictum non leve, ſed verè punibile ad hoc ut beneficio guidatici privetur. Author noſter *reſ. 9. nu. 2.* quinimò plures, nec minus contenti ſunt de delicto appenſatè commiſſo, ſed requirunt, ut ea voluntate, & animo ſalvusconductus ſit obtentus, ut poſſet delinquens ſub ejus clipeo delictum committere, quia tunc dicetur abuti ſalvoconductu, & hujus opinionis eſt *Cabal. cit. caſ. 118. num. 9.* ergò à fortiori habens licentiam aſportandi arma, ſi cum eis delinquat in rixa, vel etiam appenſatè, ut opinatur *Caball.* dummodo cum eo animo licentiam non obtinuerit, pœna aſportationis puniri non poterit, ſed pœna delicti, & amiſſionis licentiæ, ità voluit in terminis *Decian. tract. crimin. lib. 8. cap. 3. num. 62. Cavalcan. de brach. reg. par. 4. ſub nu. 148. verſ. et pro complemento*, ubi refert contra dictum *Marſil.* Mantuæ ſervari *Cabal.*, qui toto pectore ſequitur *Decian. cit. caſ. 63. nu. 9. 10., et 11.* quem ſequi etiam videtur *Farin. in addit. ad quæſt. 108. ſub num. 131. in fin.* dum ſequitur *Cabal.* noviter viſum *Thor. vot. 96. num. 66. tom. pr. Author hic ſub n. 21.*, & hanc eandem opinionem, uti veram, & confirmatam per alios DD. loquentes de ſalvoconductu conceſſo bandito, non amittendo per delictum non appenſatè commiſſum, libentiſſimè ſequor, & ſequendam ab aliis ſpero, non obſtante Auctoritate *Marſil.* uti reprobata per *Cavalc.* per *Decian.*, & per *Cabal.*, quos non vidit nec *Guazz.* nec *Farin.* nec alii, qui ex authoritate *Marſil.* moventur cum opinio Doctoris reprobata non ſit ſequenda, *Rub. in annotat. ad decif. Rot. 636. num. 31.* vel igitur opinio *Marſil.* nunquam eſt vera, quoad aliam pœnam, quàm ammiſſionis licentiæ, ut voluit *Decian. cit. lib. 8. cap. 4. num. 62.*, *& Cabal. cit. caſ. 63. num. 9. & ſeq.* vel ſaltem ſuſtineri non poteſt, ubi delictum non eſt appenſatum ex dictis, nec eſt neceſſarium, ut ad defenſam ſuccedat, ut volunt *DD. relat. per Giurb. conſil. 84. num. 17.* quia ad defenſam, ubi aliquis utitur armis alias prohi-
49 bitis, nulla eſt neceſſaria licentia, *Cabal. caſ. 88 num. 1. & per totum, & caſ. 92. etiam ex num. 1 & caſ. 45. in princip.* ubi quod tàm pro defenſione propria, quàm aliorum uſus armorum permittitur, *Rovit. pragm. 4. de armis num. 3. Farin. quæſt. 108. nu. 68.* comprobat noſtram concluſionem *Author in 6. concluſ. ſub num. 20.* ubi quod ſi ſtatutum puniat armorum aſportationem, etiamſi ad neceſſariam defenſionem illis utatur aſportans, non comprehendet eum, qui cum licentia aſportaret, & eis uteretur ad defenſam, quia, inquit, licentia tollit prohibitionem, & homicidium ad defenſam.

ſum eſt impuniſbile, alias ſaperet iniquitatem.

50 Quartò, concludit hanc pœnam attentati homicidii cum ictu archibuſii imponi non debere, niſi homini facinoroſo *ex deciſ. Grammat. 25. nu. 10.* ita temperans rigorem Regiæ pragmat. Verùm iſta concluſio revocari etiam poteſt ad terminos juris communis, cum de jure habeat facultatem Judex etiam à pœnia ſtatutaria ex cauſa recedere, ut advertit *Farin. qu. 134. num. 74., & 149.* ubi in ſpecie loquitur de ſtatuto puniente conatum *Andr. Gaill. de pace publica lib. 1. cap. 14. nu. 16. Capiblanc. de Author. Baron. Pragm. 6. nu. 75.*, & in *bandimentis generalibus Urbis* iſta authoritas augendi, & minuendi pœnam expreſsè illuſtriſſimo D. Urbis Gubernatori reſervatur, ut videre eſt in præfatione, & ideò juſta concurrente cauſa, vel quia perſona alias non deliquerit, & ſit bonæ famæ, *ex Gramm. deciſ. 27. num. 7.* vel quia gravis præceſſerat offenſa, ut alibi dicemus cum *eodem Authore reſol. 16. num. 16.* dubitari non debet hoc arbitrium de Jure Judicanti eſſe tributum.

Advertit Author ſub *eadem 4. concluſ. ſub nu. 9.* quod iſta pœna mortis in hoc attentato homicidio fuit induſta in odium qualitatis armorum, & ideò ſi occurreret caſus, quod volens occidere Titium, ictum emittat contra Sempronium, debeat puniri pœna mortis, quia ictum emiſit appenſatè, in quo ſtat delictum à Regia Pragmatica punitum ta-

52 li pœna, quicquid alias dubitetur de illa quæſtione: An volens unum occidere, & per errorem occidat alium, debeat puniri pœna mortis, vel arbitraria, de qua latè habetur per *Farinac. quaſt. 125. par. 3. per tot.* Iſta illatio non eſt adeo facilis, & ſecura, ut cum ea pertranſire debeat Judex ſine examine; ſed videtur examinanda neceſſariò, quia duo prima facie, videntur repugnare. Primò quod hodie recepta videtur opinio, *Theſ. deciſ. 243. n. 4.* concludentis pro pœna extraordinaria, ut videre eſt *Caball. caſ. 31. ex num. 11. verſ. ſunt tamen alii, Paſchal. de pat. pot. par. 3. cap. 6. num. 35. Jacob. Thomine. deciſ. 38. per tot. Cartar. deciſ. 50. num. 14. & ſeq. 38. 54. Ciriac. contr. 259. num. 1.* ubi pro mitiori refert deciſum cum *Cabal. & Theſ. Sciat. prax. forens. cap. 3. num. 94. Spad. conſ. 107. num. 1. & per totum*, ità refert *Urſel.* ſervare S. Conſultam in *ſuis concl. legal. litt. A. verb. Aſſaſſinium num. 15.*, & ità teſtari poſſum fuiſſe etiam obſervatum in Tribunali Urbis Gubernatoris de tempore illuſtriſſimi Dom. mei Baranzoni, ubi fuit minorata pœna mortis comminata in contumaciam contra N., & alios ex eo, quod apparebat ex eodem monitorio homicidium in perſonam occiſi ſucceſſiſſe per errorem, quod eſt aliquid plus, cum licèt contumaci eadem pœna debeatur, quæ deberetur, ſi reus eſſet præſens, *ex Far. conſil. 249. num. 9. conſ. 214. num. 9. Giurb. conſ. 83. num. 18.*, & diſponit noviſſimè *Reformatio ſ. m. mem. Pauli Quinti ſub tit. de Judic. crimin. Urbis §. 10.* Attamen ubi dubia eſſet quæſtio, contumacia provocaret ad rigorem, Et ita pariter obtinui in una Viterbien. etiam in con-

53 tumaciam contra D.N. qui inquirebatur, & vocabatur pro oſculo violento in perſonam cujuſdam nobilis Puellæ ob cauſam matrimonii cum ea contrahendi, quod vigore *Bandimentorum generalium Status Eccleſiaſtici ſub §. 7.* veniebat puniendus pœna mortis, quia enim deoſculatio ex errore proceſſit in perſonam alterius Puellæ nuptui traditæ, Sac. Conſulta in mitiorem ſententiam inclinavit, & mitiori pœna eundem puniendum eſſe voluit ex eiſdem juribus, & rationibus, quæ pro defenſione homicidii commiſſi per errorem afferebantur.

Secundum, quod durum videtur, ut iſta concluſio recipiatur in delicto conſumato, & rejiciatur in delicto ſolum attentato.

Et ſanè in quæſtione principali non eſt dubium, quod in ea firmanda pro Reo aliquid inveniatur amœni,

54 cum ſemper erit verum, quod homicidium appenſatè ſucceſſerit, & animo præmeditato committendi homicidium, licet non in perſonam occiſi, quod nihil videtur facere ad differentiam pœnæ, dùm nihil facit differre homicidii qualitatem, ſi talis, vel alter, iſte, & non ille occidatur, ut conſiderat *Bart. in l. reſpiciendum, §. delinquunt, ff. de pœnis, num. 6. in fin.*, & *alii DD.*, qui cum *Bartolo* concludunt favore fiſci, & videtur *text. fere expreſſ. in l. falſus creditor, §. qui alienum verſ. Nihil enim ff. de furt.* ibi: *Nihil enim ad furtum minuendum facit, quod cujus ſit ignoret:* lato calamo hanc opinionem defendit noviſſimè *Rub. de valid. legal. c. 39. per tot. cap. 38. ex nu. 69.* Attamen quia in benigniorem ſententiam (uti ſemper in caſu dubio eſt faciendum) inclinarunt DD. magis communiter, & in praxi, & Judicio admiſerunt hanc opinionem æquiorem pro pœna extraordinaria amplius con-

55 traria opinio non eſt ſequenda, niſi in caſu arduo, & circumſtantiis gravato & qualificato, ut advertit *Cab. cit. caſ. 31. num. 15.* Volunt enim DD. magis communiter requiri dolum in ſpecie, ideſt circa eam perſonam, quæ occidi meditabatur, cum alio ex errore occiſo, nulla circa eum ſupponi poſſit præmeditatio, & appenſamentum, nec malus animus, & is qui occidi meditabatur, occiſus non remanſit, & facit pro iſta opinione, *tex. in l. ſi quis cum haberet, ff. quæ in fraud. credit.* ibi: *utrumque*

56 *in eandem perſonam exigimus conſilium, & eventum.*

Si ergo firmatur concluſio favore Rei in delicto conſumato, ſecurius videtur firmari in delicto attentato, quod ex generali conſuetudine puniretur mitiùs, & hanc concluſionem exiſtimo veriorem, ubi genus armorum, eorumque aſportatio ex ſe pœnam mortis non mereretur, & ubi ſtatutum expreſsè requireret appenſamentum, ut ex *pragm. 3. de ictu*

57 *ſcoppit.* Et ratio eſt; quia ubi ſtatutum expreſsè requirit dolum, dolus ille requiritur in ſpecie, non in genere, ut ſtatuti pœna habeat locum, *Jaſ. in l. ſi pater ſub num. 9. in fin. C. de hæred. inſtit.*, quem ad noſtrum propoſitum adducit, *Pet. Caball. caſ. 31. num. 14. Boſſ. tit. de homicid. ſub num. 74. circa med. verſ. ſed ſtante ſtatuto. Macerat. var. reſol. l. 2. c. 126. num. 10. & 11.* ubi quod ſtatutum requirit dolum in ſpecie, *Moron. reſp. 8. num. 42. & 43. Giurb. conſ. 31. num. 18., & 19.* etſi diceretur ſtatutum odio ha-

58 buiſſe genus armorum, cum quo delinquitur. Reſpond. ex qualitate pœnæ impoſitæ pro aſportatione deſumi id non poſſe, cum ex eadem Regia pragmatica tertia in alio genere armorum ignei tormenti parvuli ſeù archibuſetti, appenſamentum nullo modo requiſivit legiſlator, ut advertit *Author hic num. 10.* cum pro ſola aſportatione talis armorum generis pœna mortis ſit impoſita. Unde cum pro aſportatione archibuſii non ſit impoſita pœna mortis, utique pro homicidio attentato ſolum cum armis prædictis, non poſſumus dicere odio armorum ſimpliciter pœnam mortis impoſitam, ſed odio delicti appenſatè committendi cum tali armorum genere, quæ appenſamenti qualitas non cadit in ſpecie contra inſultatum, cum ex errore ictus emitteretur contra alium, ut diximus. Ideò pœna ſtatuti requirentis dolum in ſpecie, ut volunt *Jaſon. Boſſ. Mareſcot. Moron.*, & *Giurb.* ſtatim *alleg.* locum habere non poteſt, nec facit quod ictus emiſſio ſemper erit appenſata, ſive reſpectu unius, ſive alterius, & ideo verificatur diſpoſitio

Re-

Regiæ pragmaticæ, quia ſi vera eſſet hæc ratio, ot-
que à fortiori homicidium per errorem commiſ-
ſum puniri deberet pœna ordinaria, ſed homici-
dium commiſſum per errorem ex magis communi,
& in praxi recepta ſententia, dici non poteſt ap-
penſatum, nec uti tale puniendum ex quo reſpectu
occiſi nulla cadit præmeditatio, nec appenſamen-
tum, ergo tanto minus appenſatè dici poterit ictus
emiſſus per errorem in materia ſtatutaria, & ad ve-
rificationem Regiæ pragmaticæ, in qua dolus, &
appenſamentum requiritur in ſpecie, ut diximus
n. 57. Vel igitur caſus iſte non eſt comprehenſus in
ſtatuto diſponente de ictu appenſatè emiſſo, vel ſal-
tem ex iſto errore juſtam haberet cauſam Judex ri-
goroſam ſtatuti pœnam temperare, *ex Gaill. Capi-
blanc., & Farinac. allegat. in princip.* hujus quartæ
concluſionis, ad exemplum homicidii ex errore
commiſſi.

59 Quintò concludit Author, quod aſſiſtens cum
armis igneis, licèt ictum non emiſerit, ſi tamen
ictus emiſſus ſit, in diſpoſitione Regiæ pragmaticæ
compræhenditur *ex Merlin. Pignat. cent. 1. c. 49. per
tot.* ubi magiſtraliter hanc quæſtionem reſolvit, &
authoritate rerum judicatarum confirmat.

60 An autem ſtatutum pœnale comprehendat Man-
dantem, & Auxiliatores, illa eſt diſtinctio com-
muniter recepta in judicando, & conſulendo, quod
ſi ſtatutum loquitur in perſonam, ſi quis occiderit,
ſi quis vulneraverit &c. & tunc ſi pœna augetur per
ſtatutum facienti, non comprehendet Mandantem,
& auxiliatores, ut plenè reperies penes *Farinac.
quæſt. 131. num. 51., & qu. 135. num. 142., & quæſt.
124. num. 105.* penes *Merlin. cit. cap. 47. num. 5.,* &
per tot. Sanfel. deciſ. 36. num. 5. ubi de auxiliatore
ad furtum magnæ quantitatis *Thor. in ſuo compend.
deciſ. Regni tom. 1. fol. 229. verb. Mandatarius.*

An verò qualitas inhærens principali delinquenti af-
ficiat, vel proſit auxiliatoribus, & mandantibus,
vel è contra, videas *Decian. tract. crimin. lib. 9. cap.
33. num. 8. & ſeq.* ubi quod ſi qualitas cohæreat per-
ſonæ, perſonam non egreditur, ſive afficiat, ſive
proſit, & ideo major committens, ſeu mandans
minori, ut occidat, ipſe ordinaria, minor ex-
traordinaria punietur, aliter non diſponente ſtatu-
to circa minorem ætatem, ſi verò cohæreat deli-
cto, & qualitas mandanti ſit cognita, tunc afficiet
eum, & eſt approbata diſtinctio, ut per *Merlin.*
62 *cit. cap. 47. n. 19., & 20.* & in ſpecie, an mandans
ſeu auxiliator teneatur de pace rupta, vide *Farin.
cit. qu. 131. num. 45. Cabal. caſ. 198. nu. 30., & Guaz.*
63 *deſ. 33. cap. 10. num. 18.* Et an qualitas proditionis,
quæ ineſt principali delinquenti, afficiat etiam ſo-
cium criminis, & è contra, an qualitas in ſocio
conſideretur, ubi principali deficeret, vide *Cabal.
de omni genere homicid. n. 412. & 413.*

64 Hinc mandans amico Titii, ut eum occidat,
licet mandans ſit inimicus, quia tamen commit-
tit animo occidendi, de quo confidit, & debet con-
fidere, occidere mandans dicetur particeps prodi-
tionis, & eodem modo tenebitur de homicidio pro-
ditorio.

65 Iſta inſpectio attenta Conſtitutionibus Bullari-
bus eſt utiliſſima, ut videre eſt *Guazz. deſ. 33. capit.*
66 *10. num. 3.* ubi quod Bulla Pii IV. contra minores
homicidas, non comprehendit minores auxiliato-
res, conſultores, & aliter in homicidio compli-
ces, & participes cum *Cartar., & Farin. locis per
eum citatis, & Far. qu. 92. nu. 188.* licet ut verum
fateat potiùs interpretationem prædictam admiſit
obſervantia ex nimio rigore illarum Conſtitutio-
num, quam attenta diſtinctione de ſtatuto loquen-
te in rem, vel in perſonam, cum verius ſit Con-
ſtitutiones præfatas Pii IV. & V. loqui in rem ibi:
Nec minoribus minor ætas in homicidiis proſit, &c.

Sextò concludit, quod ut ſit locus diſpoſitioni iſta-
rum pragmaticarum, delictum debet eſſe appen-
ſatum, de quo diximus in quarta concluſione,
67 addo ſolum quod Author hic ſequitur *Far. qu. 126.
num. 47. & 49.* ubi quod homicidium in rixa com-
miſſum punitur quandoque pœna mortis, ubi oc-
ciſor fuerit author rixæ, & verè habuerit animum
occidendi ſic diſſentientes DD. opiniones concor-
dando, & hinc arguit, quod licèt tale homicidium
puniri valeat pœna mortis, tamen attenta diſpo-
ſitione Regiæ pragmaticæ requirentis appenſamen-
tum, talis pœna inferri non poſſet auctori rixæ
animo occidendi ictum ſcopitti emittenti. Verùm
adhuc opinio *Farin.* eſt nimis rigoroſa, ubi author
rixæ, rixam non moviſſet animo occidendi, ſed
aliter verbis, vel factis offendendi, & deindè ira
percitus rixæ calore animus occidendi ſupervenit,
tunc enim aliqualiter eſt excuſandus, ex quo non
eſt in plena deliberatione ex dictis per *Giurb. conſ.
63. num. 13., & 14.* & ità etiam in authore rixæ te-
net *Peguer. deciſ. 63. num. 4.* ibi tamen apud nos non
vidi ſervari, nec ipſe conſulerem, quod pro ho-
micidio commiſſo in rixa, quis puniatur pœna
ordinaria homicidii, & in hanc etiam opinionem
inclinat *Cabal. de omni gen. homicidii num. 113. &
114.* ubi voluit authorem rixæ teneri de homicidio
pœna ordinaria, ubi initium facti voluntariè ten-
debat re ipſa ad id quod ſequutum fuit, quod pro-
priè verificatur in eo, qui movet talem rixam, fa-
ctumque teneat, quod ſine homicidio probabiliter
expleri non poteſt alias pœna ordinaria juſte poſſet
temperari, ut etiam tenet *Author reſ. 2. nu. 41. cum
Pegu. cit. dec. 63. n. 4.* ad quod vide etiam *Guazz. deſ.
33. c. 22. ſub num. 8.*

Quoad ſeptimam concluſionem, ubi Author diſtin-
68 guendo declarat in quo caſu, non obſtante incer-
titudine delinquentis cum armis igneis deveniri
poſſit ad forjudicationem, & ſucceſſivè ad condem-
nationem pœnæ capitalis, de qua in eadem Regia
pragmatica, exiſtimarem diſtinguendum caſum
rixæ, à caſu deliberationis, & appenſamenti. Si-
quidem delinquens cum certo armorum genere, de
quo in ead. Reg. pragm. etſi in rixa delinquat, ad-
huc pœna mortis punitur, ut oſtendit *Auth. ſub
num. 20.,* & in iſto caſu, quando incertitudo evi-
tet condemnationem pœnæ ordinariæ, diſtinguit
Author in iſta ſeptima concluſione cum *Farin. qu.
90. num. 92.,* quibus addo *Cabal. caſ. 192. num. 12.
13. & ſeq. caſ. 198. per tot. Guaz. deſ. 33. cap. 22. per
totum,* & præcipuè *num. 9. Giurb. conſ. 2. ex num. 1.
uſque ad 11.* præcipuè *num 2. verſ. 4. eorum denique
fuit opinio,* ubi quod omnes tenentur pœna extra-
ordinaria, videas *Jul. Clar. §. homicidium, verſ. alia
eſt defenſio num. 29. & 30.,* & vide *num. 40. in fine,*
ubi quod in contumaciam omnes condemnantur in
pœnam homicidii ex declaratione Senatus, etſi
compareant, poſtmodum vel torquentur, vel con-
demnantur in pœnam pecuniariam, & ſequitur
Far. quæſt. 96. num. 61. & 62., quod tamen non vi-
detur obſervandum quoad pœnam ordinariam,
quia poteſt facilè exequi in contumaciam, & ità
puniri mortis pœna innocens pro nocente contra
tex. in l. abſentem, ff. de pœn. niſi omnes homicidio
cooperaſſent, ſed ignoratur ſolum, quis vulnus
intulerit, & occiderit, in quibus terminis loqui-
tur *Clar.* nunquam tamen in pœnam ordinariam,
ut ipſemet fatetur *num. 29.* Hoc ſecutius obſervan-
dum videtur, ubi ex diſpoſitione ſtatuti pro ho-
micidio attentato, non conſumato pœna mortis
69 eſſet imponenda, ut in caſu Reg. pragm. Si verò
ſu-

ſumus in caſu delicti appenſati, ſed ex qualitate armorum puniendi capitaliter, tunc ſi certus eſt delinquens cum armis vetitis, ipſe teneri videtur pœna ordinaria, cæteri, non niſi eidem delicto, taliter committendo à principio conſenſerint, vel omnes eſſent eodem genere armorum muniti, ut homicidio aſſiſterent committendo, ut concludit Author hic *num.10.*, *& Merlin.Pignat.cent.p.c.47. num.20.* alias tenerentur eadem pœna de jure, non eadem lege, ut advertit idem *Merl. Pignat. d.cent. cap.47.per totum*, *& Decian. tract. crimin. lib.9. cap.23. ex num.* 8. inſpecta maximè ſtatuti diſpoſitione, an in perſonam loquatur, an in rem, de quo per *Farin.quæſt.131.num.44. & ſeq. Merlin.citate cap.47.ex num.4., & Sanfel. dec.36. n.5. Thor. compend.deciſ.Regni tom. 1. verb. ſententia forjudicationis fol.* 303. Cæterum ubi incertus eſſet delinquens, & ictum emittens, unicus tamen eſſet ictus emiſſus, nec ex proceſſu liqueret, quis armatus eſſet tali genere armorum ex pluribus inquiſitis, propter incertitudinem in homicidio ſolum attentato, à rigoroſa pœna bandimentali eſſet recedendum, *ex tradit. per Thor. in ſuo compend.dec.verb. ſententia forjudicationis fol.503. tom.1.* ubi quod ex iſto capite fuit annullata ſententia forjudicationis per M.C. & accedunt ad confirmationem DD.relati per *Guaz.def.33. cap.22. num.1. verſ.tamen Advocatus*, qui licèt in eorum opinione ſuperantur per *DD. relat.per Giurb.conſ.2. num.11.* ubi tamen incertitudo verſatur reſpectu qualitatis extrinſecæ, quæ indiceret pœnam mortis, tutiſſima videtur eorum opinio, quia non delictum ipſum (uti omnes conſentiunt) pœnam mortis inducit, ſed genus armorum, quo delictum fuit commiſſum ex diſpoſitione Reg. pragm., quæ ipſum delinquentem comprehendit, non cæteros auxiliatores, *ex Merlin. & Thor. loco ſupra citato*, qui delinquens cum ſit incertus, impedit incertitudo, ne pœna ordinaria aliquis teneatur, prout de homicidio in rixa, vel ubi de ejus appenſamento non conſtat, ex innumeris concludit *Giurba cit. conſil. 4. verſ. quarta eorum denique*.

SUMMARIUM.

1 *Minor ſecundum unam opinionem poteſt forjudicari.*
2 *Secundum aliam non poteſt forjudicari.*
3 *Conciliantur opiniones ſadere diſtinctionis, &* num.9.
4 *Forjudicatio non poteſt inferri, niſi ex delicto merente pœnam mortis naturalis, & aliàs iniquum eſſet procedere ad forjudicationem, &* num. 23.
5 *Sola contumacia non poteſt operari forjudicationem.*
6 *Contumacia efficit, ut quis de delicto pro quo contumax reputatur habeatur pro convicto, & confeſſo.*
7 *Confeſſio, vel convictio ficta abſurdum eſt, ut plus operetur ad minoris condemnationem, quam vera confeſſio, vel convictio delicti.*
8 *Pœna delicto eſt commenſuranda.*
9 *Delicti circumſtantiæ poſſunt operari, ut minor poſſit forjudicari non obſtante minori ætate.*
10 *Forjudicatio fundatur in delicto capitali mortis, & contumacia.*
11 *Minor poteſt contrahere contumaciam.*
12 *Minor reputatur major in delictis dolo commiſſis præter quoad pœnæ diminutionem.*
13 *Contumacia eſt dolus præſumptus.*
14 *Contumacia eſt delictum in omittendo.*
15 *Minor excuſatur à dolo præſumpto, & à delicto in omittendo.*
16 *Minor propter delictum, quod conſiſtit in contumaciendo, et verum dolum annexum habet, forjudicatur, et delictum eſt cauſa potiſſima forjudicationis.*
17 *Statutum generaliter loquens comprehendit minores in delictis dolo commiſſis.*
18 *Minor in Regno extra controverſiam habetur pro majore, ubi ita ſuadent circumſtantiæ delicti.*
19 *Intellectus ad text.in* L.clarum, C.de auctoritate præſtanda.
20 *Arbitrium imponendi pœnam ordinariam minori non habet locum niſi minor compleverit decimum quartum annum, quod etiam reſpexit bulla Pii IV.*
21 *Intellectus ad* prag.1. *de minoribus, et* num.54. & ſeq.
22 *Tempus delicti inſpicitur in ætate delinquentis.*
23 *Minores etiam pro homicidio deliberati commiſſo mitius puniuntur ob defectum ætatis.*
24 *Delicta, quoad atrocitatem ſunt in triplici differentia, nam alia ſunt atrocia, alia atrociora, alia atrociſſima.*
25 *Judex in delictis atrocibus, vel atrocioribus de neceſſitate tenetur pœnam temperare, ſecus in atrociſſimis licet aliqui voluerint idem in atrociſſimis.*
26 *Homicidium licet deliberatum niſi tranſeat in aliam enormitatis ſpeciem, licet atrox, vel atrocius dici poſſit, non tamen eſt atrociſſimum.*
27 *Delicta atrociſſima ſunt illa, pro quibus lex non fuit contenta ſimplici genere mortis, ſed acerbiorem mortis modum impoſuit.*
28 *Minor delinquendo in homicidio dicitur delinquere impetu juventutis, et ſanguinis nimis ebullientis, et ex imperfecta operatione rationis circa ea à quibus creſcente ætate præſumptio eſt, quod ſe abſtinebit.*
29 *Homicidium deficiente deliberatione, ne dum atrociſſimi criminis nomen non meretur, ſed nec etiam atrocioris.*
30 *Homicidium in rixa commiſſum extraordinaria tantum pœna punitur, etiam ſi homicida fuerit rixæ auctor.*
31 *Animus deliberatus committendi homicidium, ut præſumatur gravis, et capitalis requiritur inimicitia, nec ſufficit non capitalis.*
32 *Juvenis adoleſcens potius de voluptatibus capiendis, quam de litibus cogitare præſumendus eſt.*
33 *Vaſſalli inobedientia ſuſcitat Baroni Domino iram, et indignationem.*
34 *Præſumendum non eſt patrem ſenem, et prudentem incitare filium unicum ad patrandum delicta.*
35 *Advocatus nullam inimicitiam præſumitur contrahere cum eo, contra quem præſtat patrocinium.*
36 *Nemo præſumitur velle palam, et publicè delinquere, ſi occultè poteſt delictum patrare.*
37 *Deliberatio ex conjecturis præſumitur, et tollitur.*
38 *Divitiæ inducunt conjecturam excluſivam appenſamenti in delictis, quia unuſquiſque timet illarum amiſſionem.*
39 *Deliberationis præſumptio in delictis tollitur ex eo, quod quis alio tutiore modo potuiſſet delictum committere.*
40 *Armorum genus cum quo delictum eſt commiſſum, præbet indicium, an animo deliberato ſit patratum, vel ne?*
41 *Vulnerum pluralitas licet arguat animum occidendi, non tamen deliberationem probat.*
42 *Judicis animus pronior ad benignitatem erga minorem eſſe debet.*
43 *Ætatis miſeratio non ex capite, ſeu cervellina eſſe debet, ſed legalis.*
44 *Delictorum pluralitas gravius reddit facinus, delictum enim gravius eſt, ubi damnum eſt gravius ibid.*

45 Plu-

45 *Pluralitas non facit delictum eſſe atrociſsimum.*
46 *Delicta plura uno eodemque impetu commiſſa ſpeciem non mutant, et pro unico reputantur.*
47 *Homicidia duo eodem tempore, et in eadem rixa committens, pro uno homicidio tenetur.*
48 *Statuti qualitates requiſita, ubi deſunt deficit ejus diſpoſitio.*
49 *Nobilitas de jure habetur in conſideratione, quoad diminutionem pœna.*
50 *Delinquere non conſuetus mitiùs puniri debet, ſic et non rixoſus.*
51 *Delinquendi conſuetudinem abhorrent jura.*
52 *Delictorum reiteratio non inducitur, niſi ſint diſtincta re, et tempore.*
53 Prag.1. *de minoribus non loquitur de quacumque delicti atrocitate, ſed tantum de atrociſsimis, et eſt conformis juri communi.*
54 *Arbitrium Judicis uſque ad mortem extendi poteſt ob circumſtantias delicto cohærentes contra minorem etiam de jure, et quo modo Prag.Regni adhuc non ſit fruſtratoria.*
55 *Statutum, quod à jure communi recipit intelligentiam, et ſecundum jus commune aliquem operatur effectum, ad ipſum jus commune omninò reduci debet, et ſecundum illud interpratandum.*
56 *Statutum indiſtinctè ſecundum jus commune interpratandum, etiam ſi nihil addat.*
57 *Statuti verba dubia, et ambigua interpratanda ſunt ſecundum jus commune, præſertim in pœnalibus.*
58 Prag.1. *de minoribus loquitur de minoribus delinquentibus ex animo, ideſt ex propoſito.*
59 *Delicta ſclopo commiſſa proditoria cenſentur in Regno ob jus municipale ſic diſponens.*
60 *Delicti natura, quæ immutabilis eſt inſpici debet, non diſpoſitio ſtatutaria, quoad atrocitatem.*
61 *Qualitas gravans delictum ex diſpoſitione ſtatutaria minorem afficere non poteſt, quando ſaltem mitius puniri non debeat.*
62 *Conſtitutio Regni minorum jura, quæ coarctat tempus majoris ætatis inducta de jure civili tanquam exorbitans eſt ſtrictè interpratanda.*
63 *Annus captus in odiis non habetur pro completo.*
64 *Follerii dictum, quod ad forjudicationem minoris procedatur cum clauſula, quod eo comparente habeatur ea ratio, &c. reprobatur, et* num.68.
65 *Forjudicationem ad impediendam minor ætas opponi poteſt contra Follerium.*
66 *Conſanguinei ad impediendam forjudicationem poſſunt opponere omnes exceptiones, quæ non tendunt ad criminis excluſionem, ſed ſunt ſeorſum à crimine, ut minor ætas.*
67 *Joannes Andreas de Curte Reg. Conſiliar. et poſtea Præſes Sac.Conſil. laudatur.*
68 *Ætas probatur per librum Baptiſmi, et fidem Parochi.*
69 Farinac. in coſ.121. *declaratur.*

ARGUMENTUM

An minor poſſit forjudicari.

RESOLUTIO II.

1 AN poſſit minor forjudicari, ſive capitaliter banniri, eſt inter DD. controverſum, quod poſſit exiſtimaverunt *Foller. in verb. forjudicentur num.7. Cartar. de exequut. ſentent. capit. bannit. cap. fin. num.224.* ubi quod, eo poſtea capto habenda ſit ratio, quæ de Jure, minoris ætatis, & teſtatur *Foller.* ita paſſim ſervari in M.C. in eandem ſententiam inclinat *Fachin. lib.9. controverſ. juris cap.41. & alii per ſupradictum relati;*
2 quod non poſſit verius cenſuerunt *Maſtrill. deciſ. Sicul.161.* ubi praxim à *Foller.* traditam non ſatis probat *Paſchal. de virib. patriæ poteſtat. cap.10. par.2. num.22.* in editione noviſſima *Bertazol. conſ. crimin.380. num.3. & ſeq. Farinac. quæſt.11. num.3.* & alii plurimi per eos relati; mihi ea ſemper placuit opinio, quam etiam vidi in Regiis Tribunali-
3 bus ſervari; quod aut delictum tale eſt, ut pro eo non poſſit imponi pœna mortis minori præſenti, ſi confeſſus aut convictus de eo eſſet, & tunc à forjudicatione contra minorem abſtinendum eſt, ratio eſt cui contradici non poteſt, nam forjudicatio non
4 poteſt ſequi niſi ex delicto, quod mereatur pœnam mortis naturalis, idque extra controverſiam eſt modernis temporibus, ut teſtatur *Gizzarell. deciſ.13. Rovit. in prag. ad Rubric. de ſentent. forjudicat. n.36. Reg. Tapp. lib.5. de jure Reg. in cap ſive quis ſit forbannitus num. fin.* quicquid olim ſervaretur vigore *tex. in cap. Reg. ſive quis ſit forbannitus*; ſi igitur deli-
5 ctum capax mortis non eſt, certe iniquum eſt, ut ad forjudicationem procedatur, nec poteſt oppoſi-
6 tum operari contumacia banni, ſive forjudicationis, nam dicta contumacia efficit, ut contumax habeatur pro confeſſo, & convicto de eo delicto pro quo quis uti contumax forjudicatur, ut eſt *tex. in Conſtit. Reg. pœnam eorum, & omnes ſcribentes*
7 *tradunt præſertim Gizzarell. deciſ.13. num.3.* & abſurdum ſanè eſſet, ut hæc ficta confeſſio, & convictio plus operaretur ad minoris condemnationem, quam vera confeſſio, vel convictio delicti, id quod accideret ſi minor ad mortem in ſententia contumaciali forjudicationis condemnaretur ob delictum, quod ſi præſens eſſet ipſe, & contra eum plenè probatum eſſet non ſufficeret ad mortis condemnationem contra omnes juris regulas, quæ ſuadent pœnam delicto commenſurandam, ut conſideratum teſtatur *Gizzarell. in d. deciſ.13. in reſolutione artic.* ob quodnam delictum poſſet ad forjudicationem procedi? & ante eum ratiocinati ſunt *Jo: Anton. de Negris in dicto cap. ſive quis ſit forbannitus num.25. Et Sebaſtian. de Neap. num.11. & ſeq.* ad rem tradunt *Farinac. qu.11. num.33. Reg. Tapp. loco cit. Cabal. reſol.256. num.6. Giurb. conſ. crim.83. n.18.* & ita intelligendus eſt *Maſtril. in d. deciſ.161.* conſideratis rationibus, quas adducit ibidem *n.12. & ſequent.*
9 Aut vero delictum eſt tale, ut pro eo ſi minor in fortiis eſſet, & illud plenè probaretur poſſet imponi pœna mortis, quia nempè habet circumſtantias, quas ad pœnæ ordinariæ impoſitionem conſiderat *Reg. Prag. de minoribus*, & tunc utique ad forjudicationem contra minorem non obſtante ætate minori procedi poterit.
10 Ratio, quæ movet, illa eſt quoniam forjudicatio ſervata forma *Conſtit. Regni pœnam eorum* fundatur in duobus, nempè in delicto, quod hodie mortis pœna dignum eſſe debet, & in contumacia, modo adſint indicia ad torturam, ut infra *cap. ſeq.* dicam tradit *Dom. Reg. Merlinus cap.63. num.2. & ſeq.* ſed minor poteſt committere crimen dignum pœna mortis, poteſt contrahere contumaciam ergo poteſt forjudicari, quod poſſit committere crimen dignum pœna mortis eſt extra controverſiam *vigore Reg. Prag.1. de minoribus*, quod poſſit contrahere contumaciam probat *text. in l. ſi minor, ff. de bonis*
11 *auctorit. Jud. poſſid. l. minor etiam quaſi contumax, ff. de minor. 25. ann. l. ſi finita, §. ſi forte, ff. de damno infect. Fachin. d. cap.41. Doctores relati per Farinac. quæſt.11. n.3. verſ. contrarium,* neque obſtat, quod

citata jura loquantur in canſis civilibus, quia idem
aſſirmandum eſt in delictis, in quibus ſi dolo com-
miſſa ſint, ut ſupponimus, minores pro majoribus
reputantur, nec à majoribus differunt niſi quoad
diminutionem pœnæ in qua minoribus ſubvenitur
*l.1. C.ſi adverſus delictum, l.ſi ex cauſa, §.nunc vi-
dendum,& l.auxilium, §.in delictis, ff.de minor 25.
ann. Fachin. d. cap.41. verſ. hac poſterior ſententia,*
13 nec dicatur, quod contumacia, niſi ſcilicet quis
expreſsè dicat ſe nolle comparere eſt dolus præ-
14 ſumptus, & quatenus delictum dici poſſit, eſt deli-
ctum in omittendo, quodque minor à dolo præ-
15 ſumpto, & à delicto in omittendo excuſandus eſt
ad tradita latè per *Farinac. d.quæſt.11.num.27. &
28.& Fachin.d.controv.41.in argumentis partis ne-
gativæ*; quia reſpondetur minorem in caſu, quo
contra eum ad forjudicationem ob delicti atrocita-
16 tem, & circumſtantias deveniri poteſt, forjudicari
ob delictum, quod conſiſtit in committendo, & ve-
rum dolum annexum habet, ipſumque delictum
cauſam eſſe potiſſimam forjudicationis, licet con-
currere debeat contumacia, quæ efficit, ut de delicto
habeatur pro confeſſo, & convicto vigore ſtatuti,
17 quod generaliter loquens compræhendit etiam mi-
nores, ex quo pro majoribus habentur in delictis
dolo commiſſis, ut ſupradictum eſt. Hæc eſt vera
reſponſio, quam breviter perſtrinxi ex ſcriptis per
*Farinac.d.qu.11.num.3.ver.contrarium, & Fachin.
d.controverſ.41.* quæ quidem reſponſio nullam pa-
titur controverſiam in *Reg. vigore alleg. prag.1. de
minoribus*, quæ ut infra dicetur, auferendo omnem
dubitationem licere declarat Judicantibus pœnam
ordinariam imponere minoribus delinquentibus;
ita ut ſublata diminutione pœnæ, ſi criminis qua-
litates expoſcant, ut ſupponimus in terminis quæ-
ſtionis, minores indiſtinctè pro majoribus habean-
18 tur nec in aliquo prodeſſe illis poſſit minor etas.
Quemadmodum nec obſtat, quod minor non po-
teſt confiteri delictum abſque curatoris interventu,
juxta *tex.in l.clarum, C.de auctor.præſtan.* & conſe-
quenter forjudicatio minoris nulla eſt ſaltim in ca-
ſu ubi non intervenit curator, quia reſpondetur
alleg. text. in l.clam procedere (ut ex ejus verbis
liquet) ubi minor præſens eſt in judicio ad hoc
ut curatoris conſilio reſponſa faciat, nec ex ſua im-
peritia aliquid dicat, vel taceat cum detrimento, at
ſecus eſt, ubi contumax eſt, & abſens condemnatur
*Fach. d.controverſ.41. in fin. Farinac.qu.11.num.6.
Guazzin.defenſ.32.cap.32.n.6.* ratioque in promptu
eſt, quia in capitalibus cauſis, tam de jure com-
muni, quam municipali judicialis inquiſiti abſen-
tis defenſio non permittitur *l. penult. §.ad crimen,
ff.de public. judiciis Rit. 269. & ibi notat. Caravit.
num.8.* non ergo fruſtatoriè curator, qui minorem
abſentem defendere non poteſt, minori abſenti dan-
dus eſt.

20 Hoc rurſus intelligendum eſt, dummodo minor
ſit adultus, & major quarto decimo anno, ſecus ſi
minor non ſit adultus, ſed infra quartum decimum
annum *Claud. Bertaz. in addit. ad Bertaz. patrem
conſ.428. Farin. d.qu.11.num.30. verſ.contrarium,*
& ad rem facit, quia arbitrium imponendi pœnam
mortis minori propter criminis atrocitatem locum
habere non poteſt niſi in minore, qui jam quartum
decimum annum exceſſerit *Foller. ad Marant. di-
ſtinct.1 par.4.num.25.in fin.Caball.reſol.134.num.9.
Joſeph Ludovic.deciſ.lucen. 17.num.68.& ſeq.Gomez
tom.3.variar.reſol.cap de delictis num.57. cum ſeq.
Farinac. quæſt. 92. num.108. & num.265.* id quod
conſideravit *Bulla Pii IV.* relata per *Farinac. d.
quæſt.11.num.30.verſ.quid aut.* dum diſpoſuit mi-
norem ætatem non prodeſſe in homicidiis minori,
qui complevit decimum quartum annum, propter
quam Bullam recepta eſt opinio in Urbe, & Statu
Eccleſiaſtico, quod minor poſſit ob homicidium
forjudicari ſi complevit decimum quartum annum
ad idem *Farinac. conſil.121.* & ita intelligenda eſt
prag.1.de minoribus, quæ non correxit jus commu-
21 ne, ſed ex duabus opinionibus antea controverſis
elegit opinionem contra minorem, ut ſcilicet Judex
poſſit arbitrari ex circumſtantiis contra minorem
pœnam ordinariam, ut fundavi in ſequentibus al-
legationibus, quas ſcripſi pro minore ad evitandam
ſententiam forjudicationis, & hic inſerui.

Ad forjudicationem contra Paulum Magnacervum,
22 uti minorem tempore delicti, licet majorem po-
ſtea effectum (inſpicitur enim tempus delicti, ut eſt
tex.in l.1.ff.de pœn. & expreſſa docet *Menoch.de arb.
caſu 329. num. fin.*) procedi minimè poſſe ex infra
dicendis liquere facilè poteſt, quia exploratiſſimi
juris eſt hodiernis temporibus ad forjudicationem
23 procedi non poſſe, niſi delictum tale ſit, ut eo le-
gitimè probato ſi reus præſens eſſet pœna mortis
foret puniendus *teſt. Giurar.deciſ.13. & Dom. Reg.
Rovit.ad rub.prag.de ſent.forjudicat.num.36.* ſed de-
lictum de quo Paulus Magnacervus inquiritur tale
non eſt, ut ſi is in manibus Curiæ reperiretur poſſet
ad mortem damnari (obſtante minori ætate) ergo
forjudicari minimè poteſt.

Aſſero crimen non eſſe tale, quia non agitur niſi de
homicidio in quo eſto, quod deliberatio intereceſ-
24 ſiſſet; minores viginti quinque annis, vel in Re-
gno XVIII. annis mitius puniendos colligitur ex
*Bald.in l.& ſi ſeverior num.10. C.ex quibus cauſ.in-
fam.irrog. Menoch.de arbit.caſ.329. num.15. Farin.*
qui alios copioſiſſimè allegat, & hanc opinionem
communiter receptam teſtatur *quæſt.92. num.113.
Theſaur.Junior ad Theſaurum deciſ.161.* ubi innuit
de homicidio ex propoſito, & ratio eſt, quia cum
delicta ſint in triplici differentia, quo ad atrocita-
25 tem pertinet; quædam enim ſunt atrocia quæ-
dam atrociora, quædam atrociſſima, ut diſtinguit
*Farinac. quæſt.18. Blanch.in §.viſis indiciis num.66.
26 fol. mihi 49.* Judex in delictis atrocibus, vel atro-
cioribus de neceſſitate tenetur pœnam temperare,
niſi ſimus in atrociſſimis, ut voluit *Gloſſ. in l. ferè
in omnibus, in gloſ.in principio verſ.ſi criminaliter,
& verſ.aut eſt atrox tantum, & verſ.aut atrociſſi-
ma, ff. de reg.jur.* quæ *Gloſſ.* quoad delicta atrocia,
vel atrociora eſt indubitatè recepta, ut videre eſt ex
copioſiſſimè allegat. per *Farinac. qu.92. num.103.
& ſeq.* & præſertim *num.163. & 165.* quibus in
locis colligitur non defuiſſe magni nominis Do-
ctores, qui etiam in atrociſſimis minorum delictis
recedendum à pœna ordinaria putarint, & teſtatur
tempore Clementis Octavi juris peritiſſimi Ponti-
ficis fuiſſe parricidam Cincium minorem (& ſic in
crimine atrociſſimo) pœna ordinaria liberatum
cum cœteri majores ejuſdem criminis rei fuerint
malleo confoſſi, adſtipulatur *Theſaur.Jun. in addit.
ad Theſaur. deciſ.161.* ubi extra caſus atrociſſimos
ſemper à ſenatu minoribus 25.annis etiam in atro-
cioribus pœnam ordinariam mitigatam teſtatur.

27 Homicidium verò licet deliberatum niſi tran-
ſeat in aliam enormitatis ſpeciem licet atrox, vel
atrocius dici poſſit, non tamen eſt atrociſſimum,
ut colligitur ex ſupra allegatis apertiſſimè, & fa-
ciunt dicta per *Clar. in §.1. num.3.* ubi quod atro-
28 ciſſima delicta ſunt ea, pro quibus lex non fuit
contenta ſimplici genere mortis, ſed acerbiorem
mortis modum impoſuit, & *Clar.* ita diſtinguen-
tem commendat *Theſaur. deciſ.161. num.8.* & citat
Farinac. d. quæſt.18. & ſane omnia exempla deli-
ctorum atrociſſimorum de quibus meminere Do-

ctores,

ctorea, ut ſunt parricidia, aſſaſſinia, & cætera id
genus ſunt longè graviora, quam ſimplex homicidium licet voluntarium, & deliberatum, & minor
delinquendo in homicidio dicitur delinquere im-
29 petu juventutis, & ſanguinis nimis abullientis, & ex imperfecta operatione rationis circa ea à quibus creſcente ætate præſumptio eſt, quod ſe abſtinebit, ut *Farinac. d.qu.92.num.181. Raginel.pract.quæſt.cap.35.num.1.verſ.5. Sforzia Oddus qu.80. cart.9. num.89.& ſeq.*

Hæc procedunt eſto, quod de deliberatione, ſive appenſamento conſtaret, jam verò cum de deliberatione, ſeù appenſamento contra prædictum Paulum minimè conſtet, quin immò valde urgentes deliberationis excluſivæ conjecturæ concurrant nullus
30 contra eum relinquitur dubitandi locus, cum prædicti Pauli delictum deficiente deliberatione ne dum atrociſſimi nomen non mereatur, ſed nec in ſecundo atrocitatis gradu conſtitui poſſit; ut ex *Claro* colligitur in *allegato §.1.* quin immò nec in
31 majore homicidium in rixa alia, quam extraordinaria pœna puniendum tradit *Cabal. reſ.103.n.12. Pegu.dec.63.* ubi hoc ampliat, eſto quod homicida in rixa fuerit auctor rixæ; Dico concurrere con-
32 jecturas deliberationis excluſivas. Primo, quia ad occidendi animum deliberatum præſumendum gravis, & capitalis requiritur inimicitia, nec ſufficit non capitalis *Farinac.* qui de veriori, & communiori teſtatur *qu.79.num.200.* ubi expreſsè tradit verius eſſe, quod dato, quod de occiſione conſtet contra occiſorem, non præſumitur deliberatio, niſi vigeat capitalis inimicitia, quod autem nulla inter occiſos, & Paulum vigeret capitalis inimicitia ex ipſo Regii Fiſci proceſſo conſtat, ut enim in citatione ad capitula inſinuatur, una adducitur inimicitia nempè conſultatio quædam preſtita Univerſitati Sancti Poticì in quadam lite, quam Scipio Pauli pater cum dicta Univerſitate habebat valdè levis profecto, & frivola inimicitiæ cauſa eſt. Quiſnam ſani capitis, & mediocris prudentiæ vir perſuadere ſibi potarit curam de litibus tantum valuiſſe in adoleſcentulo, quem potius præſumendum
33 voluptatibus vacare, quam de litibus cogitare *teſt. Divo Gregorio Nit. in vita Sancti Gregorii Thaumaturgi*, ut ad cædem hominis hac ex cauſa proruperit? Quanto juſtior, & magis veritati conſentanea eſt præſumptio facti, quod ea vera ita ſe habuit? Quod ſcilicet cum prædicti occiſi fato obviam facti eſſent prædicto Paulo, vidiſſetque Paulus, eos abſque venia Baronis patris arma deferre, juſſiſſetque eos, uti vaſſallos arma apud ſe deponere, noluerunt illi juſſui parere; hincque orta eſt
34 ſubita indignatio, & inopinata cædes, nec de mandato patris quicquam ſomniare fas ſibi putet pars adverſa, tum quia non probatur, ut patet ex eo, quia per Magnam Curiam contra ipſum non eſt
35 proceſſum, tum quia nullo modo præſumendum, quod pater ea ætate, ea prudentia, pater unici filii ſucceſſoris plurium feudorum deſtinati, unicum filium domus ſuæ, unicam ſpem, ac ſubſidium, tam temerè perdere voluiſſet, ad rem *Bertazzol. conſ.85.num.14.& Alban.conſ.46.num.5.* præſertim ex tam levi, ut ſupra diximus cauſa, nam eſto, quod in prædicta lite occiſus prædictæ Terræ, ſive
36 potius Presbyter ejus patrinus patrocinium ex profeſſo præſtitiſſet, ex ejuſmodi patrocinio nulla orta præſumitur inter litigantem, & Advocatum partis adverſæ inimicitia *Hond.conſ.107.num.33.*

Secundo, quia ſi Paulus de perpetrandis homicidiis ante deliberaſſet, non utique ipſa de perſona prædictis homicidiis intervenisſet, cum facillimo negotio potuiſſet ea famulis quorum copia illi erat, vel aliis demandare, & dato, quod de perſona vo-
37 luiſſet ea exequi, non ita palam, & publice, ac de die exequutus ea fuiſſet, ita ut convinci à pluribus potuiſſet ſubjiciendo ſe, tam evidenti periculo, ac pœnæ amiſſionis trium feudorum in quibus patris certus, & unicus eſt ſucceſſor, ac pœnæ etiam capitalis forſan ſubeundæ, non denique illud homicidii tempus expectaſſet, quo occiſi ſclopis armati incedebant, quibus de facili potarant ipſum Paulum occidere, ſed potius aliud tempus magis opportunum captaſſet, quo inermes reperirentur, ac
38 tutò occidi poſſent; cum enim deliberatio ex conjecturis præſumatur, vel tollatur *Caball. de omni genere homicid. num.387.* ſunt hæc omnia ad deliberationis excluſionem potiſſima *Bertazz.conſ.85.*
39 *num.13. verſ.3. conjectur.* Ubi divitias eſſe conjecturam excluſivam appenſamenti docet, quia ſcilicet unuſquiſq; illarum timet amiſſionem *Blanch. in ſua prax.crim.in §.2. parſ.defenſionis arit fol.mihi 143.num.36. verſ.6. ſciendum*, ubi expreſsè tradit, quod indicium deliberationis tollitur, quando quis alias commodè potuit occidere eum, quem
40 imputatur occidiſſe, quia non eſt præſumendum, quod quis voluerit vitam ſuam in periculo ponere, quando eum potuit in aliquo loco commodè interficere abſque periculo.

Tertio eſt, ad favorem Pauli potiſſima conjectura
41 armorum qualitas, quibus homicidia ſunt commiſſa, nempè ſcloporum cum corda, quæ arma ſunt ad venationem potius, quam ad cædem hominum capta, & cum non ambigatur, nec veriſimile ſit defuiſſe prædicto Paulo arma ad homicidia aptiora, non eſt præſumendum arma minus apta geſtata ſi de homicidiis cogitaſſet, ſed ad venationis uſum ab eo nullo modo de homicidiis cogitante geſtata, pro ut re vera fuit, præſumentur *Blanc.in alleg.§.num.38.*

Neque his obſtabit vulnerum pluralitas, quæ in homicidiis interceſſerunt, quia pluralitas vulnerum
42 arguit quidem animum occidendi, qui etiam in rixa adeſſe poteſt, cæterum animum deliberatum non probat *Farinac.qu.126.num.188.Muta dec.27. num.1.Menoch.caſ.361.num.33.* ex quibus omnibus neceſſario concludendum eſt, vel (ut verius eſt) factum omnino deliberatione carere, vel ſaltim utcunque deliberationis ſuſpicione carere non videatur, negari non poteſt, quin factum deliberationis non adumbretur multis in contrarium conjecturis; deeſt ergo in facto ſummus ille atrocitatis gradus, qui miſericordiæ januas contra minorem judicantibus præcludat redditur enim ſaltim anceps animus Judicis, qui ſaltim ubi res non li-
43 queat, pronior erga minorem ad benignitatem eſſe debet *Rol.conſ.79.num.8.& 9.lib.3.* ubi dicit, quod hæc miſeratio ætatis non cervellina, ſed legalis eſt
44 *Theſaur. deciſ.161. num.7.* ubi monet Judicem in minorem clementiam magis ſequatur, quam juris rigorem.

Neque obſtare poteſt, quod non de uno, ſed de duobus agitur homicidiis, quia reſpondetur quælibet delictorum pluralitas gravius reddit facinus ex
45 regula, quia majus eſt delictum ubi damnum eſt gravius datum *l.aut facta, §.quantitas, ff.de pœnis*, non tamen reddit atrociſſimum, nec pluralitas
46 operari poteſt, ut ſi delicta de ſui natura ſingula per ſe conſiderata reſpectu minoris non ſunt ſufficientia ad mortem irrogandam, propter eam pœna mortis irrogari poſſit, quia cum ſint uno eodemque
47 impetu commiſſa ſpeciem non mutant, ac pro unico reputantur, ut pulcrè docet *Marcus Antonius Blanch.in ſua prax.crim.in §.niſi indiciis num.113.*
48 *fol.mihi 53.* ubi dicit, quod committens in eadem

rixa, vel in eodem inſtanti duo homicidia eandem
patitur pœnam, ac ſi unum homicidium commiſ-
ſiſſet, nec comprehenderetur in lege banni, quod
bannitus pro duobus homicidiis non habeat bene-
ficium ſe redimendi. Quibus ſic firmatis non ob-
ſtat, quod ſupradicta de jure communi procedere
poſſunt, at ſecus de jure Regni municipali, quo jure
nempè per *prag.1. de minoribus*, jam ſtabilitum eſt
poſſe Judicem reo minori pœnam mortis imponere
inſpecta qualitate perſonæ, reite ratione delicto-
rum, & atrocitate delicti, quia reſpondetur, quod
49 in caſu noſtro deficiunt omnes qualitates à prag.
requiſitæ ad hujus arbitrii extenſionem, & ideo
ejus diſpoſitioni locus eſſe non poteſt argumento
*text. in l.peculium, §.quadri de leg.2. Giurb.conſ.
crim.63.num.12. Farin.conſ.91.num.1.*

Deficiunt inquam qualitates, quia ſi attendamus
50 qualitatem perſonæ inquiſitæ, & reiterationem de-
lictorum contra Fiſcum potius concurrunt, quam
Fiſcum adjuvant; nam perſona nobilis eſt, cum no-
bilitas de jure habeatur in conſideratione, quoad
diminutionem pœnæ *text.in l.pedius, §.1. ff.de in-
cend.ruin.& naufrag. l.aut damnum, §.in miniſte-
rium, ff.de pœnis, l.ſacrilegii pœna, §.1. ff.ad l.Jul.*
51 *pecul.cum concordant.*, & quod magis refert, non eſt
conſueta delinquere, immo de nullo unquam deli-
cto inquiſita; quod valde jura conſiderarunt ad mi-
tius puniendum *tex.in l.non omnes in princ. ff.de re
milit.text.in l.deſertorem, §.is, qui ad hoſtes, ff.eod.
tex.in c.eos, qui 1.qu.7.Panorm. & Barbat.in c.niſi
ſpecialis de offic.delegat. Alex. in conſ.120.n.8.lib.7.
Gram.voto 23.num.22.& 23. Tiraq.de pæn.temper.
cau.51.per tot.Bertaz.conſ.306.num.8.lib.2.Honded.
conſ.104.num.7.& 44.*ubi in terminis, quod minori
homicidæ pœna eſt temperanda, ſi alias non eſt ri-
xoſus, vel malæ conditionis, & famæ.

Deficit reiteratio delictorum, nam quod plura homi-
52 cidia uno impetu commiſſa non inducant reite-
rationem delictorum, jam ſupra innui, legiſlator
enim deteſtatur delinquendi inveteratam conſue-
tudinem, quam jura abhorrent *tex.in l.3.C.de Epiſ.*
53 *aud.* nec inducitur reitaratio delictorum, niſi ea
ſint diſtincta re, & tempore *Cabal.reſol.99.num.49.
Giurb.c.93.num.6.* cum aliis per eos copioſè alle-
gatis.

Deficit poſtremo atrocitas delicti à prag. requiſita,
54 quia *prag.1.* non de quacunque delicti atrocitate
loquitur, ſed tantum de atrociſſimis delictis, & in
iis arbitrium mortis in minores permittit, in quo-
rum numero non eſt homicidium, ut ſupra pro-
bavimus, & quod prag. de atrociſſimis, tantum
ſit intelligenda liquet. Nam prag. omnino confor-
mis eſt juri communi, ut ex ejus præfatione colli-
gitur, ubi legiſlator expreſsè præmittit, quod de
jure perſpicuum eſt, quod ipſe ſancire intendit;
ad tollendas tamen dubietates, juris communis di-
ſpoſitionem declarat, ſtatuitque ut attentis cir-
cumſtantiis, de quibus in prag. ſit in arbitrio ju-
dicantium pœnam mortis minori imponere; Cum
ergo jam fundatum ſit de jure communi nonniſi in
atrociſſimis arbitrium mortis in minores permit-
tendum, nullum proculdubio negotium ipſa prag.
faceſſit, quæ ſi ad delicta non atrociſſima extende-
retur, quod in ea traditur, non eſſet de jure per-
ſpicuum, ſed maximè à jure alienum, & ab om-
nibus ferè qui de jure ſcripſerunt rejectum, ac con-
futatum; & confirmatur, quia circumſcripta prag.
55 arbitrarium eſt Judici adverſus minorem ex cir-
cumſtantiis in delicto concurrentibus arbitrium
uſque ad mortem extendere, *Cabal. reſol. 134.ſub
num.8. Joſeph Ludov.in deciſ.Lucenſ.17. num.82. &
ſeq. Paſch. de virib.patr.poteſt.in c.10.p.2.nu.22, in
edit.noviſſ.* qui addit hanc de jure opinionem, quod
ſcilicet arbitrarium ſit Judici in minorem attentis
circumſtantiis pœnam uſque ad mortem extendere, &
procedere in Regno abſque ulla difficultate propter
pragmaticam primam de minoribus: non ergo
quicquam pragmatica prædicta à diſpoſitione juris
communis receſſit, ſed receptam de jure concluſio-
nem declaravit, & confirmavit, & ſi dices ad quid
ergo prag. deſervit? Reſpondeo ad nihil aliud,
ad tollendas difficultates aliquorum adhuc contra
communem Doctorum opinionem ſentientium, ut
ex ipſa prag. colligitur, & apertè tradit *Petra ad
Gramat. deciſ.23. num.* 12. ubi enumerat Doctores
ſentientes in atrociſſimis de neceſſitate eſſe pœnam
temperandam inſpectu jure communi, quæ neceſ-
ſitas ut ipſa docet per pragmaticam ſublata eſt, &
hoc ſatis eſt ut prag. non dicatur fruſtratoria, prout
in ſimili tradit *Dominus Rov.in prag.1. ubi de deli-
cto quis conveniri debeat.* Nec de hujus prag. in-
tellectu dubitari fas eſt cum correctio legum ſit evi-
tanda, & ubicunque ſtatutum ſi intelligatur ſecun-
56 dum jus commune aliquem operatur effectum
ad jus commune omnino reducendum eſt, & ſecun-
57 dum illud interpretandum, *Marſ. in l. à patre, vel
marito num.40. ff.de quæſt.* Quinimo quod indiſtin-
ctè ſtatutum ſemper ſit ſecundum jus commune in-
terpretandum, etiamſi nihil adderet verius oſten-
dit *Gomez.in c.homicid.num.56.tom.3.variar.reſol.*
58 & eſto quod ſtatuti verba eſſent dubia, & ambi-
gua, & duplicem haberent intellectum, is eſt ſu-
mendus intellectus, qui eſt conformis juris com-
munis diſpoſitioni, ut docet *Dominus Reg. Rovit.
in prag.1.de ſindicat.num.20.* præſertim in pœnali-
bus, quæ tanquam odioſa ſunt reſtringenda vulg.
jurib. hinc *de Franch. deciſ.* 236. dum ſententiam
Sac.Conſ. in minorem parricidam mortis juſtifica-
re conatur parricidium eſſe crimen atrociſſimum,
& multa alia adducit, nempe qualitatem in eo cri-
mine etiam proditoriam, quia veneno commiſſum
erat, & tam geminatam attentionem id quod in-
nuit, & advertit *Theſaur. deciſ.161. num.5.*

Ex alia quoque ratione locum habere *prag.1.* non po-
59 teſt in caſu noſtro, quia illa loquitur de minori-
bus delinquentibus ex animo, ideſt ex propoſito,
& ſuprà probatum eſt prædicta homicidia non ex
animo, ſed ex rixa proceſſiſſe, quod enim in ri-
xa contigit dicitur potius ex impetu, & præter a-
nimum, quam ex animo procedere ad rem, *Pegu.
deciſ.14.num.15.*

Nec rurſus urgeat fiſcus, quod delictum propter qua-
60 litatem armorum eſt proditorium in Regno pro-
pter jus municipale ita dictans, quod delicta ſclo-
pis commiſſa proditoria cenſeantur, & conſequen-
61 ter forſan atrociſſima. Quia reſpondeo, quod in-
ſpicienda eſt quoad atrocitatem, vel levitatem ip-
ſa delicti natura, quæ immutabilis eſt, non diſpo-
ſitio ſtatutaria, ut advertit *Farinac.q.18.num.86.*
62 Reſpondetur ſecundò, quod hæc qualitas gravans
jure ſtatutario inducta, minorem afficere non po-
teſt, quin ſaltim non mitius puniatur. *Alex. conſ.
160.num.8.lib.7. Bonacoſ. in comm.opin.crimin.p.t.
fol.* 124. quem refert, & ſequitur *Farinac. qu.* 24.
*num.*152.

Non obſtat, quod prædictus Paulus trium tantum
menſium ſpatio diſtet à complemento 18.annorum:
Quia reſpondetur, quod cum de jure ætas tam quo-
ad delicta, quam quoad contractus ſit 25. annorum
tot.tit. ff. de minor. 25.an. Conſtit. Regni minorum
jura tanquam correctoria, & exorbitans eſt ſtrictè
interpretanda, *tex. in l. conſtitutionibus. ff.ad mu-
nicipal. l. quicquid adſtringenda de verbor. obligat.*
64 & in odioſis annus cœptus non habetur pro com-
ple-

Digitized by Google

pieto, *Odd. de reſtit. in integr. p. 1. q. 2. art. 8. Paſch. de viribus patr. poteſt. p. 1. c. 9. num. 33.*

Non obſtat denique doctrina *Foller. in verſ. forjudicentur num. 7.* ubi tradit, quod ad forjudicationem minoris proceditur cum clauſula, quod eo comparente habeatur ea ratio, quæ de jure. Quia reſpondetur, quod opinio Foller. eſt contra communem Doctorum opinionem, ut ex ſupra adductis colligitur, & propterea nimia dura viſa fuit *Maſtrillo decis. sicul. 161., & Paſchal. in allegat. tractatu c. 10. p. 7. num. 22. in editione noviſſima* ob irreparabile periculum occiſionis, quæ interim minori ante capturam contingere poteſt, cujus auctoritati multum eſt deferendum cum moderniorem praxim magis callere præſumatur, quam Foller. & fuit diù veriatua in judicando in Mag. Cur. criminali.

Labitur ſane (ſit tanti viri pace dictum) Foller. dum
60 exiſtimat non licere ad impediendam forjudicationem minorem ætatem opponere forſan ex eo, quia non eſt una de tribus exceptionibus, *quas Ritus 269.* ex parte inquiſiti abſentis allegata permittit, labitur inquam. Nam dictus Ritus locum habet in prima citatione inquiſiti, at vero in citatione ad forjudicandum, in quo conſanguinei in-
67 quiſiti ad defenſionem vocantur locum non habet; poſſunt enim prædicti conſanguinei opponere omnes exceptiones, quæ non tendunt ad criminis excluſionem, ſed ſunt ſeorſum à crimine, prout minor ætas, Clericatus, & ſimilia, ut pulchrè declarat *Franch. dec. 329. per tot., & deciſ. 673. nu. 32.*

Reſpondeo etiam, quod Follerii opinio poterat quo-
68 quo modo ſuſtineri temporibus ſuis, quibus ut ipſe teſtatur, poterat procedi ad forjudicationem etiam ubi delictum infra mortem veniebat puniendum *in dicto verb. forjudicentur nu. 1.* at ſecus hodiernis temporibus, quibus ut ſupra diximus ex *Rovit., & Gizzarell.* non poteſt procedi ad pœnam forjudicationis, niſi pro delicto pœnam mortis merente, nam ſatis abſurdum eſſet, ut minor ob fictam confeſſionem ad mortem damnaretur pro eo delictu, quod ſi verè confiteretur præſens ad mortem damnari non poſſet, ut rectè advertit *Maſtrill. dicta dec. 161.* ex quibus omnibus (ut reor.) abundè probatum eſt non poſſe contra dictum Paulum procedi ad forjudicationem, & in hanc ſententiam proculdubio ſpero ituros æquiſſimos Judices, quam S.C. approbavit annullando ſententiam forjudicationis contra minorem per Magnam Curiam latam ad relationem eximii illius viri, *Jo: Andreae de Curte* tunc Reg. Conſil., & poſtmodum
68 S. C. Præſidis meritiſſimi reſt. *Jo: Vinc. de Anna ſingul. 279.* quicquid in contrarium obmurmuret pars adverſa, quæ rei veritatem mille modis cum rev. ſubvertere conatur; ſed jam Deo favente nullus ſupereſt dubitandi locus, cum rei veritas per ocularem aſpectum libri originalis, in quo deſcriptus eſt Pauli baptiſmus, pateat, eamque in ſcriptis, & voce coram Dominis Officialibus ipſe Parochus prædicti libri Conſervator, & ſcriptor atteſtatus ſit, adeo ut omnino obmuteſcendum ſit prædictæ parti adverſæ, tum ex diſpoſitione *prag. 3. de Paroc.*, quæ modum probandi ætatem per li-
69 brum, & fidem Parochi præſcribit, tum etiam ex diſpoſitione juris communis, *Viſcont. cum allegatis per eum ad Franc. deciſ. 469.* ubi tradit de jure ſtandum fidei Parochi in concernentibus ipſius officium ultra quod in caſu noſtro habemus probationem reſultantem ex libro Patris jurantis verum eſſe quod in libro ſcripſit, quæ licet forſan plenè non probaret de per ſe ſola, tamen cum faciat ſaltim ſemiplenam probationem, unita cum prædictis, quæ de per ſe ſola ſufficiunt ad plenam probationem, proculdubio pleniſſimam, & indubitatam probationem facit, ut per *Jacob. Menoch. de præſumpt. præſum. 51. lib. 2. num. 10.* ubi alios allegat.

Neque ad rem facit *conſ. Faria. 121.* à parte ponderatum, ubi deciſum eſt poſſe procedi ad bannum
70 mortis contra minorem, qui exceſſerit quartum decimum annum etiam probata per fiſcum minori ætate; Nam illa deciſ. eſt fundata in conſtitutione *Pii IV.*, quæ ſanxit majoribus quatuordecim annis minorem ætatem minimè prodeſſe poſſe, ita ut arbitrium Judici ſit ablatum pœnam propter minorem ætatem temperandi, ſi delinquens complevetit quatuordecim annos, & corrigendo diſpoſitionem juris communis, ſanxit ut in homicidiis major quatuordecim annis ſit tanquam major puniendus, ut ex diſcurſu Conſilii colligitur. Diverſa ſane eſt pragmaticæ noſtræ diſpoſitio, quæ nihil certi ſtatuit, ſed inſpectis delicti circumſtantiis arbitrium Judici permittit extendandi in minoribus pœnam uſque ad mortem, ut ſupra dictum eſt, quinimò major pars judicium in caſu illius conſilii inclinavit pro minore, ut non obſtante conſtitutione *Pii IV.* ſancientis minorem ætatem non prodeſſe majori quartodecimo anno, adhuc non poſſet in contumaciam banniri, ſed obſtitit minori obſervantia contraria plures per annos probata, quam ſervari juſſit Sanctiſſimus, ita ut deficiente in Regno obſervantia, ut ſupra diximus, illud conſilium potius pro minore ad rem faciat, quam contra eum.

OBSERVATIO ORILIÆ.

SUMMARIUM.

1 *Minor in contumaciam an poſſit damnari ad mortem pro eo delicto, quod, ſi in fortiis Curiæ eſſet, ſtante minori ætate, non ſufficeret, licet confeſſus, et convictus de eo fuiſſet, refertur obſervantia ſacræ Conſultæ, num. 2. et ſeqq.*

3 *Minor in delicto homicidii privilegio minoris ætatis gaudens, an gaudere debeat etiam ubi in contumaciam condemnatur.*

4 *Minori minoratur pœna in delictis atrociſſimis, et etiam in delictis reiteratis, et multiplicatis, num. 5.*

6 *Minor in quibus caſibus non obſtante minori ætate damnetur ad mortem, et num. 7.*

7 *Delicta atrociſſima ſunt illa, pro quibus lex non fuit contenta ſimplici genere mortis, ſed acerbiorem impoſuit.*

8 *Minori pro delicto atrociſſimo eſt in facultate Judicis pœnam mortis imponere, vel extraordinariam, et num. 9.*

9 *Arbitrium imponendi pœnam ordinariam minori non habet locum in impubere.*

10 *Minor ætas poteſt produci, et allegari ad defenſionem minoris moniti ad comparendum ſub pœna confeſſati criminis, et Judex extraiudicialiter certioratus de minori ætate veritatem inquirere debet, et num. 20. cum ſequentibus.*

11 *Minor ætas, ex obſervantia Sac. Conſultæ, minori abſenti prodeſt ad evitandam pœnam homicidii, quando ex proceſſu informativo conſtat, ſeu de ea aliquo modo dubitatur, et num. 20., et quæ ſint hujus obſervantiæ fundamenta, n. 12. et 15.*

13 *Minor in pœnam contumaciæ pro confeſſo, et convicto non reputatur.*

14 *Minor viginti annorum, et major 14. attenta Conſtitutione Pii IV. pro majore habetur, et punitur num. 15. contrarium ſervatur, num. 16.*

16 Con-

16 *Conſtitutio Pii IV. diſponens homicidiis non prodeſſe minorem ætatem qualiter intelligenda? referuntur plures Doctorum opiniones, n.17 et 18.*

19 *Obſervantia S. Conſul. in condemnando minorem pœna extraordinaria non eſſe contrariam Conſtit. Pii IV. demonſtratur.*

21 *Abſens in publicis delictis, et pœnis corporalibus per Procuratorem non auditur.*

22 *Confeſſio ficta, abſurdum eſt, ut plus operetur, quam vera confeſſio, vel convictio delicti, & nu.29.*

23 *Text.in l. ſi quis te Reum Cod.ad leg.Cornel.de Sicar. declaratur, ut minor homicida puniatur, ſed mitiori pœna.*

24 *Statutum puniens minorem uti minorem intelligitur ut puniatur minor, ſed mitiori pœna.*

25 *Minor ex Conſt. Marchiæ l.4. c. 17. ſi excedat annum 14. legitimam habet perſonam ſtandi in judicio, & ſe defendendi in cauſis criminalibus.*

26 *Minor ſtante ſupradicta Conſtit. cum ex proceſſu informativo conſtet de minoritate, moneri non poteſt, niſi præcedentibus indiciis urgentibus.*

27 *Auctoritas S. Conſultæ ſufficit in allegationibus cauſarum.*

28 *Obſervantia S.Conſultæ puniendi minorem contumacem pœna ordinaria homicidii provenit ex diſpoſitione juris, & ſtatutorum prohibentium abſentem defendi poſſe.*

29 *Pœna major non debet apponi in ſententia contumaciali, ea quæ delinquenti eſt imponenda, ſi eſſet præſens, & n.31.*

30 *Judex ex officio tenetur inquirere innocent. Rei abſentis, & eo magis alio poſtulante.*

31 *Severitas legum temperamento benignitatis moderatur.*

32 *Lex potius patitur eludi, quam ejus cauſa reum injuſtè condemnari.*

33 *Judex ex officio inquirere debet abſentis rei minorem ætatem, tanto magis ad inſtantiam tertii.*

34 *Pro Clerico contumace documenta Clericatus recipiuntur ad hoc, ut Clericus mitiori pœna puniatur.*

35 *Procurator poteſt intervenire pro reo abſente ad allegandam ejus innocentiam.*

36 *Minor uti major puniendus non eſt.*

RESOLUTIO II.

1 TRactat in hoc loco plenè Author quæſtionem illam, an minor poſſit bandiri, & forjudicari, & ſucceſſivè in contumaciam condemnari in pœnam mortis pro eo delicto, pro quo ſi eſſet præſens, & reperiretur de delicto imputato confeſſus, vel convictus ſtante minori ætate ad mortem damnari non poſſet; & reſolvit feliciter pro negativa concludens minorem in delictis atrocibus, & atrocioribus, ubi minor ætatis commiſeratione non redditur indignus, *ad tex. in l. auxilium, §. in delictis, ff. de min., & in l. ferè in omnibus, ff. de regul. jur.* ad mortem damnari non poſſe, nec ſucceſſivè forjudicari, & præcipuum, ſeu majus obſtaculum in defenſione illius inquiſiti, nomine Pauli Magnacervi minoris reperii in *Bull. Conſtit. ſan.mem. Pii IV. relat. per Farin. quæſt.11. num.30. verſ. quid autem, & per Baiard. quæſt.94. num.66.*, ut videre eſt Authorem ſub *num.* 20. *& in fine hujus ſecunda reſolutionis*. Et ſanè fateor veritatem, quod cum prædicta allegarem in Sacra Conſulta ad favorem cujuſdam minoris de tempore homicidii commiſſi in una Beneventane, ſuccubui de hoc anno 1665. Verum quia defenſionis fundamenta ſatis rationabilia apparent, nec in totum rigor illius Conſtitutionis repugnare videtur, ſpero aliàs aliter eſſe ſervandum, & magis æquam opinionem favore minoris eſſe amplectendam.

Habet difficoltas propoſita duplicem inſpectionem. Altera an minor in delicto homicidii privilegio minoris ætatis gaudens, gaudeat pariter ubi in contumaciam condemnatur.

2 Altera an gaudens, ætas minor adduci poſſit ad ſui defenſam, an ſolum allegari permittatur, & de ea ratio habenda ſit ſolum, ubi de ea conſtat ex eodem proceſſu informativo.

3 Quoad primam inſpectionem ſupponendum eſt neceſſariò, quod minor ætas prodeſt de jure minori delinquenti in omnibus delictis, præterquam in atrociſſimis, ut ei ratione ætatis minoranda ſit pœna, quæ ſi major eſſet ei deberetur, ità interpretati ſunt DD. ſupra allegati, *& l. auxilium, §. in delictis*, ibi: *niſi quatenus miſeratio ætatis, &c. l. ſi ex cauſa, §. nunc videndum ff. eodem tit. l. ferè in omnibus, ff. de regul. jur., & l. 1. C. ſi adverſus delictum l. 1. C. de falſa moneta, & l. aut facta §. in hujus rei, ff. de punit, & l. ſi adulterium cum inceſtu, ff. ad l. Jul. de adult.* ut videre eſt *gloſſ. in d. l. ferè in omnibus in princip. verſ. ſi criminaliter, & verſ. aut eſt atrox tantum, & innumeros relat. per Far. quæſt.92. num.103. & ſeq., & num.163. & 165.* in ſpecie de homicidio *num.* 112. *& ſequ. Cabal. caſ. 134. num.4. & per totum, Menoch. de arbitrar. caſ. 286. num.19. Bertaz. conſil.143. num.14. Fontanell. deciſ.121. num.14. & ſequent. Guazzin. def.33. cap. 17. num. 1., & verſ. & quod propter minorem ætatem, Honded. conſ.104. per totum, Thor. in ſuo compend. deciſ. . . p.3. ſect.2. verbo occidens, Sanfel. dec. 57. num.1. & 2. Cart. deciſ.73. n.6. de Marin. lib. 2. cap.169. num.2. &* 8.

4 Quinimo nedum in atrocioribus, ſed in quolibet delicto atrociſſimo minorandam eſſe pœnam minoribus delinquentibus magis communiter DD. voluerunt *ex eodem Farinac. qu.92. nu.106. & conſil.66. per totum, Guaz. def.33. cap.17. nu.1. in princ. & ſub §. & quod propter Marcheſ. de commiſſ. appellet. in caſu crimin. par.1. §.1. num.163. Paſchal. de patr. pot. par.4. cap.10. num.41.42. & ſeq.* ubi loquitur in parricidio, prout *Farinacc. & Marcheſ. idem Sanfel. deciſ.57. num.10.* ubi de homicidio proditorio *Thor. tom.1. compend. deciſ. fol.138. verb. Curator*, ubi de minore, qui alium conſocium occiderat comburendo, & de ejus carnibus comedendo, *& par.3. ſect.2. verb. occidens, fol.* 197. ubi de minore ſuæ uxoris Lenone, qui poſtea eam occiderat, volens aliam deſponſare, *Viv. deciſ.86. n.8.* ubi de minore ſodomita, *Sanfel. citatu deciſ.57. in fin. Tuſc. lit. M. verb. minor. concluſ.256. n.25. & 26.* ubi quod nedum in atrociſſimis, ſed in reiteratis, & multiplicatis, *Cabal. cit. caſ.134. num.7. Menoch. de arbitr. caſ.329. num.15. & 16. ubi de parricid. latrocin.* & de aliis graviſſ. delict., & ita obſervat, Sacra Conſulta, & refero obſervatum de anno 1648. in una Urbevetana in cauſa Aloyſii Mazocchi, qui de nocte dormientem ſecum occideret, cauſa eum derobandi, qui fuit condemnatus ad triremes, & interim ad fortilitium Civitatis Vetulæ detentus donec ad ætatem maturam perveniret, in qua ſine ſcandalo potuiſſet tranſmitti juxta obſervantiam, de qua per *Sanfel. cit. deciſ.57. n.10.*

Non deſunt tamen plurimi caſus per Authores, in quibus minores non obſtante minori ætate, quia delictum atrociſſimum commiſerant, fuerunt morti traditi, ut videre eſt *Franch. deciſ.230. Marin. cit. cap.169. num.3. Ricc. deciſ.79. par.1. in fin. Farin. cit. qu.92. num.106. conſ.66. in addit., & conſ. 101. num.49. Sanfel. deciſ.57. num.4. Theſ. dec.161. n.3.*

Fontan.

Digitized by Google

Fontan.deciſ.121.in fin. Cabal.caſ.134.num.8.Joſeph. Ludavic.dec.Lucen.17.num.55. & 72.Guaza.def.33. cap.17.num.1.verſ. ſed in d.qu.91. num.107. Caroc. de minor.in deliƐ.excuſ.q.51.n.58.

Adeout concluſio vera, & certa ſit, quæ hìc ponitur
7 per Authorem *num.*26., quod in deliƐis atrocibus, & atrocioribus minori ſit neceſſario minoranda pœna per Judicem, ſecus in atrociſſimis, prout communiter habetur homicidium qualificatum, nempè proditorium, ſeu per aſſaſſinium commiſſum, parricidium, latrocinium, & ſimilia, in quibus lex pœna mortis non eſt contenta, ſed ultro procedit ſeviendo in mortuom, ſeu mortis pœnam imponendo qualificatam, *ex Clar. Farin., & Authore hic num.* 27. & 28. In atrociſſimo inquam talis
8 neceſſitas non imponitur Judici, ſed in ſua facultate, & arbitrio erit attenta qualitate homicidii, perſonæ delinquentis, & aliis facti circumſtantiis conſideratis, vel ordinariam mortis pœnam minori imponere, vel extraordinariam, ut in exemplis relatis, & pro minoratione pœnæ etiam in atrociſſimis conſiderarem, an minor ſeduƐus eſſet ab aliis, ut advertit *Guaz. def.33.c.17.n.1.verſ. & latè ego deduxi, &c.* & *Sanfel.dec.57.in fin. Felices.alleg. 36.num.6.par.1.Cartar.deciſ.73.num.7.8.Thor.vot. 10.num.16. Farinac.qu.92.num.108.verſ.finem*, ibi, & etiam quia ad tantum facinus ſit ſeduƐus à perſuaſionibus matris, inſuper ejus ætatem, ut obſervat Senatus Pedemontanus *relat.per Ricc.deciſ.* 77. *par. 1. in fin.* ubi aliter punit minorem viginti annorum uſque ad vigintiquinque aliter uſque ad 20. & videtur deſumi *ex diƐa l.auxilium, §.in deliƐis*, ibi: olli quatenus miſeratio ætatis, &c. & in ejuſdem delinquentis præjudicium, ultra ætatem, dum vix pubes, non debet adeo ſeverè traƐari, prout annorum 18. & 19. *ex Farin.conſ.*106.*nu.*11. & *Guaz.diƐo cap.17.num.1.in fin.* & impubes nullo modo poſſit ad mortem condemnari, ut advertit *hic Author num.*20., & facit regula allegat. per *Oddum de reſtitut.in integr. par.2.q.80.art.9. n.74.* conſiderare immanitatem criminis commiſſi, & conſuetudinem delinquendi, ut nos advertunt *Caball. cit.caſ.134.nu.8.Paſcal.de patr.pot.par.2.c.10. num.12. Fontan. deciſ.111. in fine, Sanfel. deciſ.57. num. 1. & per totum*, ubi quod tria copulativè requirantur ad hoc, ut poſſit Judex ſententiam mortis contra minorem dicere, *Author hic ſub n.11.*

Suppoſito nunc, quod deliƐum tale non ſit, quod mi-
10 norem pœnæ mortis Reum faciat, ſed ratione minoris ætatis pœna ei ſit minoranda, an in iſto caſu pro parte minoris allegari, & produci poſſit ætas minor ad ſui defenſionem, ſi abſens pro tali deliƐo moneatur ad comparendum ſob pœna confeſſati criminis.

Stylus Sacræ Conſultæ refertur per *Guazzin. def.* 33.
11 *cap.17.num.3.* & eſt ſatis notus, ut ſi ex eodem proceſſu appareat quoquo modo de minori ætate, de ea inquiri mandat ex officio, & ea comperta, minorem, ſepoſita pœna ordinaria, in extraordinariam puniri, & condemnari mandat. Ubi verò ex proceſſu informativo illa non apparet, veluti contra majorem jubet proferri ſententiam, nulla de minori ætate, quæ allegatur, habita conſideratione.

12 Inveſtigare igitur oportet hujus obſervantiæ fundamenta, quia forſan non ſemper verificari poſſunt, vel ſaltem adeo non repugnant æquitati, ut omnino ſit dicendum rigorem ſcriptum eſſe præferendum ex traditis per *Franc.deciſ.229.n.3.Sanfel. deciſ.159. num.2. & 3.*, & *Novar. deciſ.28. per totum*.

Ante *Authorem* traƐat ex profeſſo hanc quæſtionem
13 *Farin. qu.11. ex num.29.* ubi poſtquam per plura fundamenta concludit de jure minorem puniri non poſſe abſentem, nec reputari confeſſum, & conviƐum vigore contumaciæ, ut eum videre eſt per *tot. num.30. ſub §. quid dicendum*, aliter dicit ſer-
14 vari in Statu Eccleſiaſtico, attenta Conſtitutione Pii IV., quia per eam ſtatuitur, ut minoribus viginti annorum, dummodo excedant annum 14. minor ætas non proſit in homicidiis, duo ſpecialia inducens contra minorem, ut ſcilicet non obſtante ætate minori poſſit pro conviƐo, & pro confeſſo haberi abſens, & ut eadem pœna teneatur, qua tenentur majores, dummodo major ſit quatuordecim annorum, & ita etiam tenere ait *Flamin. Cart. de capt.baud.cap.fin.n.230.* & cum eodem *Cartar.* convenit *Scacc.lib.2.cap.2.n.555.*

Poteſt ergo dici, quod fundamentum iſtius ſtyli, &
15 obſervantiæ oritur Conſtitutioni ſan. mem. Pii IV. juxta interpretationem *Farin.citata qu.11.ſub num.30.* & ſanè attenta interpretatione *Farin.* motus proprius eſt certus contra minorem inducens duo ſpecialia, qui poſtea confirmatur per Pium, & Siſtum V., ut advertit *Scac. & Cartar. locis allegatis*. Verùm in iſta interpretatione non omnes conveniunt, qui illam Conſtitutionem conſiderarunt, nec ſtylus eſt huic interpretationi conformis. Volunt namque *Farin.*, & *Cartar.* quod minor 14. annum excedens in homicidiis habeatur pro majore conformans ſe cum diſpoſitione juris communis, qua determinatur minorem adultum in crimine homicidii pœna l. Corneliæ teneri, nec juvari beneficio ætatis, *ex l.ſi quis te reum, C. ad l. Cornel. de ſicar.*; quam ità ſummat, & intelligit *Bald. ibidem*, & dicit eſſe communem opinionem *ex l.1.C. ſi adverſus deliƐum*, & comprobat *Vulpel. conſ.101.num.12. Sanfel.deciſ.57. num.4. & 5.* firmant propterea *Cartar.citato num.230.* quod ſi minor viginti, ſed major annor. 14. fuerit in contumaciam condemnatus in pœnam vitæ, & deveniat poſtmodum in fortiis Curiæ contra eum exequetur ſententia, non obſtante minori ætate, prout etiam volunt *Honded.conſ.99.num.48.l.1.*, & *Guaz. def. 33.cap.17.ſub num.3.* hoc diƐum *Farinac.* non videmus ſervari in praxi, quia ubi ex eodem proceſſu, aliquo modo Sacra Conſulta de minori ætate inquiſiti dubitare, ſeu percipere poſſet, ex officio facit de veritate inquirere, & comperta veritate, minorem mitius puniri mandat, non pœna homicidii, quod refert ſervari etiam in Tribunali Urbis Gubernatoris, *Guazzin.citato cap.17.ſub nu.3.* & videmus ità in dies obſervari, & præſertim vidi obſervatum in una Urbevetana homicidii, ex quo vocabant teſtes homicidam: *un Giovanetto*: noluit S.C. pœnam mortis ordinare, ſed juſſit Domino illius Urbis Gubernatori, ut veritatem ætatis inquireret, & ea attenta reum in pœnam triremium condemnaret. *Honded.conſ.99.ex num.48.lib.1.* intrinſecus intuendo Conſtitutionem prædiƐam optimis rationibus concludit, eam voluiſſe ſolum evitare reſtitutionem in integrum, quæ impediebat condemnationem, & effeƐum contumaciæ, vel eum ſuccurrebat adverſus fiƐam confeſſionem de jure, non autem quod in eum condemnando ratio minoris ætatis haberi non debeat, quia (inquit ipſa) eſſet abſurdiſſimum minorem verè confeſſum, ſeu conviƐum in condemnando mitius traƐare, quam confeſſum fiƐè propter contumaciam, & propter ſtatutum volens contumacem haberi pro confeſſo, & ſic quod conſtitutio unum ſpeciale contra minorem inducat, non duo, ut ſupponit *Far.loc.cit.* & ità refert obſervatum de anno 1583. in Civitate Perouſii, & iſtud *conſ. Hond.* approbat, & multum laudat *Farin.in ſua quæſt.92.num.189. & 190. Odd.*

in

in ſuo tract.de reſtitut. in integr. lib.2. qu.80.nu.72. tenet indiſtinctè, quod attentis Bullaribus Conſtitutionibus in Statu Eccleſiaſtico minoribus dolo delinquentibus ratione ætatis non ſuccurritur, & *quaſt.81.art.2.num.82.* idem confirmat aſſerendo, quod dum rigor legis ſcriptus eſt, debet omninò ſervari. Verùm ſub *num.33.* aliter ſentit, ibi: *Arbitror tamen, ſubmittendo me judicio melius ſentientis, quod etiam quantum attinet ad homicidium à minoribus perpetratum Judex ſequi debeat regulam quam tradidi ſupra dicto articulo, licet ſimus in terris Eccleſiæ, non obſtante quacumque Conſtitutione in contrarium. Nam verius puto mentem Sanctiſſimi fuiſſe majorem terrorem incutere adoleſcentibus voluiſſe, ne tam nefarium, & inhumanum ſcelus perpetrare aſſueſcerent ſpe mitioris pœnæ, quam quod voluerit omnino ligare manus Judicibus, ut non poſſint, quando ex miſeratione ætatis aliter eis faciendum videbitur etiam pœnam homicidii minoribus mollire, & commutare*, & ſubſequitur confirmando hanc ſuam opinionem pluribus rationibus, & cum *Odd. & Honded.* convenit *Farin. citata qu. 92. num. 190.*, & ſecundum præfatos DD. intelle-
17 ctus illius Conſtitutionis fuit tollere neceſſitatem juris, qua cogebatur Judex minorare pœnam delinquenti propter minorem ætatem, ſed non imponere neceſſitatem Judici minorem illum, uti majorem condemnare. Sanè in hac dubietate, aut volumus attendere opinionem, *Farin. qu. 11. num.30. verſ. quid dicendum*, & ubi minor excedit annum ſive abſens condemnetur ſive præſens, minor ætas ei non prodeſt in homicidio, benè verum eſt, quod ſi abſens condemnetur, duo induceret Conſtitutio Bullaris ſpecialia contra minorem, ut neceſſario credit *Farinac. dicto verſ. quid dicendum.*

Sed ſi attendimus, quod in praxi ſervatur, nec *Farin.* nec *Cartar.* dicunt verum, quia minoribus præſentibus etiam in atrociſſimis minoratur pœna, ut latè fuit ſupra demonſtratum, & diſponit bandimentum Urbis ſub *cap.90.* ubi generaliter minores non niſi annorum viginti pro majoribus habentur, & ubi proceditur in contumaciam, eadem regula obſervatur, ſi ex eodem proceſſu aliquo modo de minori ætate delinquentis apparet, vel datur fumus, ut in illa Urbevetana obſervavit Sacra Conſulta ex fumo dato in informativo *di Giovinetto*, & idem pariter obſervatum in Tribunali Urbis Gubernatoris, ubi de minori ætate delinquentis conſtabat, teſte *Guaz.cit.cap.17.ſub num.3.*

Si opinionem *Honded.* abſurdam declarare oportet, quod minor ex ficta confeſſione magis gravetur, quàm ex vera; & graviori pœna puniatur abſens, quam præſens confeſſus, vel convinctus.

Si opinionem *Oddi* nulla diſtinctione conſiderata, de abſente, & præſente, arbitrio Judicis eſt repoſitum, an ordinaria, an mitiori pœna velit minorem homicidam condemnare, & quia utramque horum DD. opinionem ſequitur *Farinac. quæſt.92. n.190.* qui prius ſequendo *Cartar.* in ſua *quæſt. 11. ſub nu. 30.* duo ſpecialia ſupponebat Pium IV. voluiſſe introducere contra minorem in præfata ſua Conſtitutione 176. relat. per *Bajard.d.q.94.num.66.* Ideò ſecurius dicendum videtur Bullarem illam Conſtitutionem noluiſſe inducere duo ſpecialia, ut opinabatur *Farinac.* contra regulam *tex. in l. 1.*, & ibi, *gloſſ. C. de dotis promiſſ.*, *& l. cum poſt §. gener. ff. de jur. dot. l. quod verò contrà*, *& l. Jus ſingulare, ff. de legibus Natt. conſil.613. num.6. lib.2. Author noſter reſolut.2. num.23. Surd. conſil.125. nu.78. Rhin. conſ. 29. num.41. lib.3. Rota deciſ.338. num.8 par.2. recen. Sperel. deciſ. 9. num.5.*, *& deciſ.63. num.2. & 3.* ipſemet *Farin. qu.33. nu.52.* Sed unicum tantum, nempe ut non obſtante minori ætate, poſſit in contumaciam condemnari, & haberi pro confeſſo, quod de jure non permittebatur, præciſa dicta Conſtitutione, ex pluribus relatis per *Farin. qu.11. n.26. & ſeq.* vel ne poſſit condemnatus intra quatriennium reſtitutionem adverſus talem ſententiam petere ex aliis pluribus relatis ſub *num.32. & 33.* prout in ſpecie voluit *Honded. cit. conſ.99. num.48. lib.1.* commendatus poſtea per *Farin. alleg. quæſt.92. num.190.* idque oſtendunt clarè illa verba Conſtitutionis. *Nec minor ætas viginti annorum proſit, dummodo excedant annum 14.* ſuccedunt enim, & appoſita videntur conſequutivè ad præcedentia, ibi: *Quo termino ſex menſium elapſo, ſententiæ in contumaciam latæ, crimen notorium efficiant, & tanquam in rem judicatam tranſierint, realiter, & perſonaliter exequutioni demandentur*, clarè denotans velle iſtam generalem diſpoſitionem, & proviſionem comprehendere etiam minores in delictis homicidii, ut poſt ſex menſes ſententia contra eos lata exequi poſſit, & debeat, nec eis proſit minor ætas ad petendam reſtitutionem in integrum, quæ, præciſa hac Conſtitutione, minori ſuffragabatur, teſte *Cartar. Odd.* & aliis relatis per *Farin. cit. qu. 11. num.32.* & iſte in effectu videtur ſenſus, & mens illius Summi Pontificis, ſcilicet providere, ne condemnationes, & ſententiæ contra abſentes latæ eliderentur ex tempore, & remanerent fruſtratoriæ ex pluribus ſubterfugiis inibi conſideratis, ut advertit *Honded. cit. num.48. & 49. & Bajard. ad Clar. qu.94. ſub num.66.* ibi: *ſi quidem Conſtitut. prædicta in odium banditorum editæ fuerunt ad obviandum fraudibus eorum, ut in eis expreſſe dicitur, & etiam in Conſtitut. 129. Pii V. quia malitioſè differebant ad petendam reſtitutionem, &c.*

18 Clarius deduci videtur ex illis verbis: *nec minor ætas viginti annorum proſit*: ſe referens ad diſpoſitionem ſan. mem. Julii II. qua præcipiebatur, ut in homicidiis, minores viginti annorum haberentur pro majoribus, ibi: *& homicida ſic delinquens, qui vigeſimum annum ſuæ ætatis attigerit habeatur, & reputetur pro majore in omnibus præmiſſis delictis*; quæ fuerat confirmata per eundem Pium Quartum, ut in ejus *Conſtitut. LXVIII. incip. etſi cuncta.* Ubi enim ſuccedebat minorem viginti annorum delinquere, vel abſens condemnari non poterat, vel condemnatus reſtitutionem in integrum petendo, ſententiam reddebat fruſtratoriam ex dictis per eundem *Bajard. Cartar. & Farin. loc. ſup. cit.* Ideo providere voluit Summus Pontifex Pius IV. in illa ſua Conſtitutione, ut minor 20. annorum excedens tamen annum 14. poſſet abſens condemnari, & condemnatus elapſis ſex menſibus reſtitui amplius non poſſet à die condemnationis faciendæ, vel à die publicationis illius Conſtitutionis, ſi condemnatio jam facta reperiretur, & ſic unum ſpeciale contra minorem 20. annis, & majorem 14. non duo, inducens, & ſucceſſivè, etiam pœnam minori non condignam, ut credit *Cart.* contra *tex. in d. l. 1. C. de dotis promiſſ. & alia jura, & DD. ſup. allegat.* & præſertim eo *Far. qu.43. n.2.* ubi ſic ille redarguit *Marſ.* nec inducens id, quod de jure abſurdiſſimum reputatur, ut minor pro eo delicto puniatur pœna mortis virtute fictæ confeſſionis, quam non pateretur præſens verè confeſſus, & convictus, ut pro abſurdiſſimo reputant *Honded. cit. conſ.99. num.52.* ubi in propriis terminis adducit *Aſin. inter conſ. crim. diverſ. conſ.130. num.12. & 13. t.2.* quem valde commendat *Far. qu.92. num.190. Bajard. qu.99. num.10. Giaz. dec.13. in fin. & Author hic num.7.* ſuper quo adeſt Conſtitutio reformationis

Digitized by Google

nis ſan. mem. Pauli V. *ſub tit. de Iud. crim. Urb. ſub §.10. verſ. nec comminentur*, quam allegat ad noſtrum propoſitum *Farin. in addit. ad qu. 11. ſub num.* . . .

19 Nec videtur huic declarationi, & interpretationi eſſe contraria praxis Sacræ Conſultæ, & aliorum Tribunalium, ſed immò conformis, quia ſi ex eodem proceſſu informativo appareret de minori ætate quoquo modo, reperta veritate ex officio, minorem condigna pœna, pro minori ætate condemnat, ut diximus, & videtur obſervari continuè.

20 Difficultas ſolum, & repugnantia reperitur, ubi minor ætas ex eodem proceſſu non apparet, & pro parte minoris abſentis moniti, & vocati, uti majoris, de minori ætate vult edoceri, tunc repugnat praxis, ſed non ex virtute illius Conſtitutionis Pii Quarti, nec alterius ejuſdem confirmatoriæ, ſed ſolum ſtatuti, & aliarum Conſtitutionum prohibentium abſentem defendi poſſe, ut extat ejuſdem Julii Secundi Conſtitutio relata inter Conſtitutiones Marchiæ ſub *cap.15. lib.4.* quam allegat in ſpecie, & ad hanc propriam materiam *Farin. qu.99. num.261. in fin.* dicens eam confirmatam per Pium Quartum in ſua Conſtitutione LXVIII. *incip. & ſi cuncta in Bull. vet. par.1. fol.743.* & iterum *n.266.*

21 *& per totam illam quæſtionem præcipuè ex num.1.* ubi concluſionem firmat de jure communi, ut abſens per procuratorem ſe defendere non poſſit in publicis judiciis, & pœnis capitalibus, & corporalibus, quam expreſſius comprobat *Cartar. de capt. band. in præf. num.48.49. & 50.*

Et iſto modo intellecta Conſtitutio illa convenit praxi, & obſervantiæ, quæ melior eſt, & optima interpretatio *cap. cum dilectus de conſuet. l. ſi de interpretatione, ff. de legib. Farin. quæſt.103. num.152. Menoch. conſ.341. num.5. & 23. lib.4. Rota dec.574. num.5. & ſeq. par.1. & deciſ.256. n.6. par.2. diverſ.* & interpretationum Regina *Surd. conſ.362. num.10. Carev. Civil. & Canon. reſol. cap.104. num.13.* convenit cum alia ejuſdem Pontificis Conſtitutione *incip. & ſi cuncta in ord.68.* & quavis ejuſdem confirmatoria ex illis verbis: *Nec homicidiis minor ætas viginti annorum proſit, &c.* tollit abſurdum plurium ſpecialium, quæ induxerat *Cartar.* & cum eo *Farin. alleg. quæſt 11. ſub num.30. verſ. quid di-*

22 *cendum*, & aliud abſurdum, imò abſurdiſſimum, prout illud vocant DD. ut graviori pœna debeat puniri fictè confeſſus, quàm legitimè convictus, vel confeſſus verè, tollit etiam nimiom, & ſingularem rigoram contra minorem vix factum puberem, & non plenam pubertatem aſſequentem poſt ann.14. *ex eodem Farin. qu.92. num.8. & 20. juncto num.172. & 173.* ubi quod ante 14. annum in nihilo tenetur, & ideo poſt ann.14. nimia eſſet ſeveritas teneri in totum. Evitat etiam correctionem, quæ deduceretur ex dicta Conſtitutione, ad Conſtitutionem antecedentem LXVIII. qua præcipiebatur, ut minor ætas annorum viginti in homicidiis haberetur pro majori, juxta Conſtitutionem Julii Secundi ibi expreſſè inſertam, & enunciatam, & eam expreſsè approbat idem *Farin. quæſt.92. n.190. verſ. hoc idem conſuluit*, valdè ibi commendans

24 *Honded.* propter ſingularem doctrinam *Aſſin.* quam refert in propriis terminis ſtatuti punientis minorem, uti majorem, ut intelligatur mitiori pœna, & *qu.92. num.108.* ubi quod minori 20. annorum, & majori 14. numquam fuit pœna mortis impoſita etiam in atrociſſimis, niſi Principe conſulto, & confirmatur ex eadem Marchiæ Conſtitutione *lib.4. cap.17.* in qua diſponitur, ut major annorum 14. legitimam habeat perſonam ſtandi in judicio in cauſis criminalibus, & poſſit ſe defendere, quod eſt neceſſarium antecedens legitimæ contumaciæ, & confeſſionis fictæ ex illa ſuccedentis, cum ſi legitimam perſonam ſtandi in judicio non haberet, utique legitimè vocari, & in pœnam confeſſati criminis moneri non poſſet.

25 Quinimmo adderem, ut ſtatutum à ſtatuto recipiat interpretationem, quod ubi minor in contumaciam vocandus eſt, & minor appareat ſaltem ex eodem informativo, moneri non poſſit, niſi multum urgentia indicia contra eum præcedant, ut eadem Conſtitutio diſponit, ibi *ſi multum urgentia indicia præcedant*, tunc eo in ficta confeſſio, ex ejuſdem contumacia procedens magis eſt tuta, & dolus in non comparendo magis clarus, idque potiſſimùm ſi pœna mortis in contumaciam eſſet ei comminanda propter delicti atrocitatem ex dictis per *Farin. qu.37. in fine*, & per me *ſub §. periculoſiſſima circa primam reſolutionem.*

Nec facit *text. in l. ſi quis te reum, Cod. ad l. Cornel. de ſicar.* ex quo movetur *Cart. ſupra alleg.* quia communi DD. calculo recepta eſt diſpoſitio illius textus, ut minor homicida puniatur, ſed mitiori pœna, ut videre eſt *Farin. qu.92. num.123.*

Laboravi multum, ſed nihil minorem adjuvavi,

26 nihilque feci, niſi demonſtrare obſervantiam Sacræ Conſultæ procedere ex veris juris principiis, quod eſt in ſubſtantia nihil, cum ſufficiat authoritas Sacræ Conſultæ inquit *Giurb. in ſua conſil.60. num.23. & 26.* non dum ex ſingolari Eminentia illius Conſiſtorii, ſed ſingulari doctrina tot Eminentiſſimorum Virorum, qui ad reſolutionem juris dubii, omni ſtudio tota applicatione, ſummoque ingenio conveniunt, juſtitiæ ſolum, & virtutis amore. Sufficiebat igitur referre obſervantiam Sacræ Conſultæ diverſam ab ea, quæ enunciatur hic per *Auth. num.20. & in fin.* & per *Farin. conſ.121. num.19. per Authorem relatum.*

27 Sed ne labor iſte infructuoſus ſit minori, & aliquando ſperet ex meis laboribus ſublevamen, Addo, quod dum obſervantia prædicta puniendi minorem contumacem pœna homicidii ordinaria, non provenit ex Bullari diſpoſitione Pii Quarti in ordine 128. *Bullar. vet.* ut opinantur *Farin. & Cartar.* ſed ex diſpoſitione juris, & ſtatutorum prohibentium abſentem defendi poſſe inquiſitum de delictis capitalibus, & indubitata ſic juris concluſio,

28 quod abſens Reus graviori pœna puniri non debet, qua pro delicto imputato puniretur præſens, ut advertit *Author hic num.7. 8. & 9*, & ubique firmavit *Farinac.* ut videre eſt *conſil.14. num.4. in fine, conſ.28. num.1. conſ.11. num.9. conſ.208. num.8. & conſ.214. num.9. & qu.31. num.62. Giurba conſ.83. num.18. Cartar. de capt. band. cap. fin. num.48.* & ordinat expreſsè *ſan. mem. Pauli V. in ſua reformat. Tribunal. Urbis ſub tit. de Iud. crim. §.10.* quam allegat in terminis idem *Farin. in add. ad qu.11. ſub num.* . . . & abſurdiſſimum reputant *Briard. qu.96. num.19. Honded. conſ.99. num.52. lib.1.* & alii DD.

29 relati hic per *Authorem ſub n.7.* ut ficta confeſſio operetur id, quod non operatur vera, & plena convictio; utique exceptiones, & defenſiones admitti debent, quæ abſurdum hoc evitant, & juri ac Conſtitutionibus Bullaribus non repugnant, ſed imò ſunt conſormes, ut abſens non puniatur durius, ut diximus ex *Farin. qu.99. num.253. & 267.* qui ex authoritate *Boſſ. & alior.* firmiter tenet non obſtantibus Conſtitutionibus præfatis rejici non debere Inſtructorem innocentiæ, qui extrajudicialiter, & omni fraude ceſſante, vellet Judicem de veritate facti, & innocentiæ Rei advertere; & latius *ſub num.238. 239. 240. & 241.* plenè habetur per

D *Bart.*

Bart. & Ang. in l. ſervum quoque §. publicè num. 3.
30 *ff. de procurat.* ubi quod Judex tenetur ex officio inquirere innocentiam Rei abſentis, & magis alio poſtulante *Farin. quæſt. 11. num. 11. qu. 29. num. 98. quæſt. 99. num. 172. & ſeq. Scial. prax. forjud. cap. 8. num. 83.* plenè *Gram. conſ. 1. num. 69. 70. 71. & 72. poſt dec.* ubi quod naturalis ratio id ſuadet, & quòd Judex recuſans tenetur in ſindicatu, etiamſi Reus ſe nolit defendere *Marſ. conſ. 81. num. 55. Guazz. def. 29. cap. 3. num. 16. verſ. ac etiam Cabal. caſ. 60. num. 13.* quia abſentiam litigantium oportet Dei præſentia ſuppleri *Merlin. centur. 2. cap. 21. num. fin.* maximè ſi per talem excuſatorem, ſeu informatorem tale proponatur ad rei defenſionem, quod eſt extra crimen ex eodem *Farin. qu. 99. num. 211.* Si enim DD. præfati concludunt innocentiam Rei abſentis à tertio allegatam probari, & inquiri debere per Judicem, ubi omni ſuſpicione ſemota, hoc videret adverti, ut ſolemniter deciſum refert *Author in ſua reſol. 11. per tot. & in fin.* & tamen iſto caſu, adhuc ſuſpectus eſſe poteſt, ex quo Reus citatus venire non curat, & ſe innocentem oſtendere.

Quanto ſecurius inquiri, & probari debet minor ætas, quæ cum non probet innocentiam, ſed eum
31 pœna mortis non dignum, juxta commiſerationem legis, non poteſt ei notari, ex quo non venit præſentialiter ad ſe defendendum, ut innocenti opponi, & notari poteſt, ex *Farin. quæſt. 99. num. 250.* dum ideò non venit minor, quia nocens eſt, ſed ne condemnetur ad mortem, juxta comminationem, vel aliter extraordinariè, quod non repugnat juſtæ excuſationi, quæ ei competit ratione minoris ætatis; Ad quid enim clamare jura, ut Reus abſens duriori pœnæ non afficiatur, quam præſens ad quid obligare Judicem Inquirentem, ut teſtes recipiat integrè id quod pro Reo, & contra Reum deponunt, ut diſponit *eadem Urbis reformatio ſub tit. de Judicibus criminalibus, §. reſponſiones Reorum.* Sciens Summus ille Pontifex talis diſpoſitionis neceſſita-
32 tem, & utinam obſervaretur, ad quid ſeveritatem legum cum aliquo temperamento benignitatis temperare, ut in *l. reſpiciendum, ff. de pœn. §. 1.* & tantum laudare, & eſſe cordi Summis Principibus talem temperantiam, ut videre eſt in *can. veniam 35. q. 9.* ibi: *ſolicitos enim vos pro ſalute libenter audio, &c. & ibi gloſſ. verb. audio;* notat argumentum optimum ad juvandos Reos criminis *text. in can. omnis 45. diſtinct. omnis, qui juſtè judicat, ſtateram in manu geſtat, & in utroque penſa juſtitiam, & miſericordiam portat, per juſtitiam reddit peccanti ſententiam, per miſericordiam peccanti temperat pœnam, in can. vera eadem diſtinct. 45. ibi: vera juſtitia compaſſionem habet, falſa vero dedignationem,* unde *Bald.* ait in *ſuo conſ. 264. num. 7. lib. 3.* quod Beatiſſimus eſt ille Rex, qui ſedet ſuper Cathedram æquitatis, dummodo lex noſtra conſentiat, aliàs non oportet, quod ſit clementior lege, & quod Regis clementia, debet temperare rigorem legum, nam melius eſt ſubſtinere, quam exquiſitè punire, ut *num. 8. & Boſſ. in tit. de Princip. n. 33. & 34.* quod licet Principis ſit facere judicium, & juſtitiam *can. Rex, & can. Regum 21. quæſt. 5.* tamen hæc juſtitia debet eſſe dulcedine miſericordiæ temperata ex *can. diſciplinam 45. diſtinct. & Stacc. de judic. gloſſ. 14 qu. 21. num. 47.* quod lex patitur potius eludi, quam ut
33 per cauſam ſuam Reus injuſtè condemnetur; & eſt *text. in l. meminerint, C. unde vi,* ibi: *ne fortè injuriarum naſcatur occaſio unde jura naſcuntur,* idem *Stacc. lib. 1. cap. 53. num. 27.* ad quid deſerviret contra voluntatem condemnati appellationem admitti, ut ordinatur in *l. non tantum, ff. de appellat.* ibi: *ergo, etſi ipſe acquieſcat ſententiæ, quid ergo ſi reſiſtat; nec velit admitti ejus appellationem, &c.*
34 Si nunc minor 20. annorum delinquens, cum minoranda eſt pœna neceſſariò; non curans ad mortem condemnari, & exequi ſententia id à lege permittatur; & tertius volens allegare ejus minorem ætatem, quæ pœnam mortis evitat repellatur.

Aut igitur volumus dicere, quod minori abſenti, & contumaci minoranda non eſt pœna ordinaria homicidii, & repugnat *Aſſin.* repugnat *Hondedeus* repugnat *Farinac. alleg. qu. 92. num. 190.* repugnat Conſtitutio ſan. mem. Pauli V. ſupra allegata, & repugnat praxis, & interpetratio, jam recepta per S. Conſultam, & in aliis Tribunalis Urbis, dum apparente minori ætate ex eodem proceſſu minorem imponunt pœnam, repugnat ratio, & juſtitia, dùm ex ficta confeſſione magis gravaretur Reus, quam ex vera, & plena convictione, quod in jure reputatur abſurdiſſimum. Aut verò dicimus, ætatem minorem abſentem ſuffragari, ubi de ea conſtat, ſed impediri ad ejus defenſionem produci, propter ejus abſentiam, & contumaciam, tùm de jure, tùm attentis Conſtitutionibus Bullaribus, & Conſtitutione Marchiæ ſupra enunciatis, & utique finis, & intentio iſtarum legum non eſt, ut abſens durius puniatur, quàm præſens, ſed ut eodem modo, & eiſdem pœnis, & ideò ubi veritas habetur certa, nec cavilloſis, ac ſuſpectis probationibus apparens, utique admitti debet, quia ſuper ſtatu perſonæ, faciens Reum majori, vel minori pœna puniri, eodem modo, ac ſi vocaretur Reus, uti liber in pœnam mitiorem cum tamen eſſet ſervus, & ſeveriori pœna eſſet puniendus ad *text. in l. 1. §. fin. verſ. etſi ſervus, ff. ad l. Cornel. de falſ.* quemadmodum enim tunc admitteretur quilibet hunc Rei ſtatum Judici advertens, ut ſeverius puniatur, eodem modo admitti deberet ejus favore ſi minor demonſtraretur, qui uti major puniri prætenderetur ex dicta per *Farin. cit. qu. 99. num. 267.* & quemadmodum obligatio Judicis eſt leges conſulere, ut Reo condignam pœnam committeret, hoc, & eodem modo obligari etiam debet de ejus ſtatu, & ætate inquirere, ut pœnam à lege determinatam, juxta Rei ſtatum, & ætatem adaptare valeat, *Cart. de capta band. cap. fin. num. 26.* alii hoc ex officio tenetur inquirere, eo magis alio id advertente ex *d. l. ſervum quoque, §. publicè Bart. Ang. & alii locis ſupra citatis,* & ex *aliis cumulatis per Authorem hic, & in*
35 *ſua reſol. 11.* ubi refert caſum deciſum pro defenſione abſentis, prout etiam non obſtantibus Conſtitutionibus, & ſtatutis prædictis recipiuntur documenta Clericatus, ut Reus Clericus compertus, uti Clericus puniatur, juxta pœnas à S. Canonibus determinatas, quod pluries obſervatum teſtari poſſum in Tribunali Illuſtriſs. Urbis Gubernatoris, & præſertim in cauſa Franciſci Cæſarini, Joſephi Galeotto, & Philippi Montani, quorum monitoria fuerunt reformata ex Clericatu allegato, & probato, nec exiſtimari debet repugnans Pontificiis Conſtitutionibus, ſed conformis, ubi admittimus abſentiam non cauſare graviorem pœnam, ſed impedire ejus defenſionem. Cum enim neceſſitas imponatur Judici inquirendi veritatem, ut eadem pœ-
36 na puniat abſentem, qua puniret præſentem, tuimur in caſu *Marſ. in ſua pract. § ſequitur num. 58. & ſeq. & conſ. 90. num. 26. Roland. à Vall. conſ. 47. n. 9. Menoch. de arbitr. quæſt. 80. num. 95. Bart. Caſtren. & aliorum in dict. l. ſervum quoque, §. publicè, ff. de procurat.* ut id quod Judex ex ſe tenetur facere, eò magis alio poſtulante. Nec obſtat *Jul. Clar. §. ult. q. 33. verſ. ſed quid plus eſt,* ubi reprobat DD. qui voluerunt abſentes defendi poſſe, ſi Judici teſtes informati exhibeantur extrajudicialiter per Excuſatorem,

Google

rem, & Procuratorem, quia inquit *Menoch. cit. qu.80.num.95.* dicta per Clarum intelligi, ubi in promptu non poſſet de innocentia conſtare, ſecus ſi apertè,& in promptu ex *Blanc.in ſua praxi crim. verb.verum quia num.58 & Gram.conſ.1.num.72. poſt deciſ. Far.cit.qu.99.num.232. & ſeq.num.250. & 253. Mont.reg.13.nu.42.cum plurib.ſeqq. Scial. prax.forjudic. cap.8.num.83. Author hic per totum reſol.& reſol.11.* ubi ità refert ſolemniter deciſum, & ità in noſtris præciſis terminis Conſtitutionum Pontific. ſervari debere, refert *Cartar. de capt. band.in præfat. num.50.& 53.* remittens in totum arbitrio Judicis. Et ſanè neſcio videre quomodò poſſit ſtare ſimul iſta obligatio, quam habet Judex attendendi, & inquirendi veritatem facti ejuſque circumſtantias, ut Reo condignam pœnam poſſit imponere pro menſura delicti, & nolle aures præbere cuicumque veritatem ipſam certam, & ſecuram oſtendere volenti. Admittunt DD. præfati, ut poſſit Judex probationes recipere ad defenſam inquiſiti, quando defenſio certa eſſet, vera, & ſecura, dato quod probationi ex proceſſu formato reſultanti, repugnaret ex *l.ſi non defendatur ff. de pæn. ex l.non tantum,ff.de appellat.c.judicantem 30.q.5.* & iſta eſt propria defenſio, quam ſtatuta prohibent, in odium contumacis, & comparere recuſantis. Nil mirum, quia legis Intentio non eſt abſentem durius, vel injuſtè condemnare, ſed evitare, ne veritas Rei abſentia circumveniatur, & ne turbetur ordo proceſſus (à quo dependet juſtitia) & ne Reus ſe defendat antequam inquiſitioni reſpondeat, quod in criminali Judicio eſt abſurdiſſimum, & permitti non debet: Non ut Reus non demonſtretur minor ex veriſſimis probationibus, quæ nihil tangunt de inquiſitione formata per Judicem (præſupponendo, quod de ætate ipſius nulla habeatur in proceſſu notitia, vel non repugnans minori ætati, quæ vellet demonſtrari) ſed immò oſtendunt & ſupplent, quod Judex inquirere omittit, & tenebatur, ut Reo condignam delicto pœnam comminari poſſet.

Diverſimodè volunt jura puniri debere majorem viginti annorum, diverſimodè minorem, & tamen 37 volumus dicere, quod juſtè procedat Judex, ſi nolens audire, quod Reus ſit minor, uti majorem eum condemnet duriori pœna. Iſtud abſurdum procedit, & provenit ex errore *Cartar.& Farinac.* qui crediderunt duo ſpecialia induxiſſe Bullam Pii IV. contra minorem, ut ſatis apertè deducitur ex eorum dictis, *Farinac.* nempè *qu.11. num.39. verſ. quid dicendum, & in ſuo conſil.121. num.18. & 21.& Cartar.cap.ſin.num.230.& ſeq.* Unde cum idem *Farin.* ſuam mutaverit ſententiam *quæſt.92. num.190.* & ſe correxerit viſo *Honded. conſil. 96. lib.1.num.50.* ſic mutari etiam ſperatur hæc obſervantia.

SUMMARIUM.

1 F*Œmina forjudicari non poteſt* vid.num.ſeq. per totum.

2 *Qua ratione, & auctoritate ſit ductus* Foll. *ad hoc affirmandum.*

Fœmina poteſt eſſe verè contumax.

Quoad hoc æquiparatur fœmina, & minor.

3 *Conſtitutio Regni pœnam eorum, congruit ita fœminis ſicut maſculis; quia quando materia æquè congruit utriſq; ſtatuentes etiam odioſum, & pœnale loquens per verba denotantia maſculos comprehendit etiam fœminas* vid.num.6.*ubi contra.*

Forjudicatio fundatur in delicto capitali, & contumacia, & propterea cadit etiam in fœmina, quæ poteſt eſſe contumax, & committere delictum capitale vid.num.6.

4 *Doctores affirmantes fœminam bannitam poſſe occidi neceſſario ſupponunt fœminam poſſe capitaliter banniri.*

Cabal.reſol.276.num.7. & ſeq. *explicatur.*

Recenſetur diſtinctio, ut occidentes mulieres bannitas impunitatem, ſed non præmium conſequantur.

5 Caravitæ locus in prag.1.de exulibus num.151. & ſeq. *aſſerentis fœminam non comprehendi in dicta pragmatica explicatur, & quoad ad mentem* Caravit. *fœmina non comprehenditur in dicta pragmatica, quia rariſſimè contingit, ut fœmina delinquendo incurrat in requiſita pragmaticæ, & leges adaptantur ad ea, quæ frequenter non quæ ſemel, aut bis accidunt.*

An leges permittentes occidi mulieres bannitas poſſint argui de impietate.

Opinio Auctoris.

6 *Commemoratur vera, & unica ratio conſiderata à ſtatuentibus ad inducendum bannum capitale, ſeu forjudicationem, quæ ea tanquam unica cenſetur expreſſa in Conſtit. Regni pœnam eorum, quodque hæc ratio non militat in fœmina, ſive conſideremus impunitatem, ſive præmium propoſitum occidentibus bannitos, cum fœmina non ſit ita audax, & apta ad Reipublicæ perturbationem ſicut vir facinoroſus, cujus occiſio hac de cauſa permittitur.*

7 *Quod datur caſus licet rariſſimus in quo fœmina poſſit forjudicari vigore pragmaticæ de exulibus.*

An in locis, ubi ſervatur, quod poſſit mulier capitaliter banniri poſſit illa impunè occidi, & reſcriptum ad rem Domini Reg Zufia refertur in fine.

An Fœmina poſſit forjudicari.

RESOLUTIO III.

1 Quod fœminam quoque controverſum eſt, an poſſit forjudicari, nam eam non poſſe forjudicari tenuit *Farinac.q.11.num.30.verſ.& idem,* & ante eum *Foller. in verb. forjudicentur num.33.* quem licet carere ratione ſcripſerit *Danza tom.1. in tit.de forjudicatis num.32.* adverto per *Foller.* adductum fuiſſe *Paul.de Caſtr.in l.ubi exigitur in princ.verſus finem* 6 *ff.de edendo,* cujus auctoritas facit ad dictum *Foller.* dùm cenſet fœminam licet perſonaliter citatam non poſſe conſtitui in vera contumacia, quia non præſumitur hoc facere per dolum, quod ſi contumax fœmina eſſe non poteſt, ergo nec forjudicari, quia ex contumacia naſcitur forjudicatio, & ubi non cadit contumacia non poteſt cadere forjudicatio, ut eſt *text. in conſtitut. pœnam eorum, & ibi paſſim ſcribentes, & præſertim Dom.Reg. Merlinus tom.1.controv.61.num.6.*

Limitat tamen *Caſtrenſ.* præfatam traditionem, ubi fœmina expreſsè dixiſſet ſe nolle comparere, vel Judicem contemneret, quia tunc verè contumax eſſet; adducit quoque *Foller. Alexandrum in l.2.a n.5.ff.ſi quis in jus vocatus non ierit,* ubi ſimiliter habetur mulierem excuſari à vera contumacia; adducit *Baldum in d.l.2.in quinto notabili;* ubi quod ſimplicitas quæ proculdubio fœminis ineſt excuſat à contumacia, & *Angel.ibidem verſ. ſi quis in jus num.1.* ubi quod contumax non mulctatur ſine dolo, qui ſcilicet à fœmina abeſſe præſumitur, *Caſtr. ibid.num.3.* Hæc ratio debilitatur ab iis, quæ communiter tradunt Doctores poſſe nimirum minorem, & fœmi-

nam contrahere veram contumaciam, prout in reſ. præcedenti ſupra firmatum eſt in minore, nec dubium eſt in hoc minorem, & fœminem æquiparari, ut in præcitatis locis tradunt *Caſtrenſ. & Alex.*, & *communiter Doctores, & præſertim Farinac. qu.11. num.30.verſ. & idem.*

3 In contrarium urgere videtur, quod verba conſtitutionis ſunt apta ad comprehendum tam maſculos, quam fœminas, quia etiam in odioſis, & pœnalibus maſculinum concipit fœmininum, quando materie congruit tam maſculis quam fœminis, *Caſtrenſ. in l. ſi quis id quod num.4. ff. de juriſd.omn.Jud. Bald. ibid. num.2.* materie autem forjudicationis, quod ita cadat in maſculis ſicut, & in fœminis videtur ſuaderi ea ratione, quia in Conſtitutione Regni pœnam eorum *juncto c. Regni ſive quis de forjudicatione*, forjudicatio non fundatur in alio, niſi in contumacia, & in delicto, quod hodie receptum eſt debere eſſe capitale, ſcilicet pœna mortis dignum, ut in reſ. præcedenti dictum eſt, dummodo adſint indicia ad torturam, quæ præcedant primam citationem, *Rov. ad rubr. in prag. de ſent. forjudicat. n.36. Reg. Tapp. in d. conſtit. pœnam eorum num. 31.* ſi igitur fœmina poteſt eſſe contumax, ut ſupradictum eſt, ſi poteſt committere delictum capitali pœna ultimi ſupplicii dignum, ut in dies videmus fœminas lequi, vel alterius generis ultimo ſupplicio ſubire, *Farinac. quæſt. 98. cauſa 10. num.13. & ſequ. de pœnis temperandis*, ergo, & poterit forjudicari. con-

4 firmatur hæc opinio ex recepta communiter opinione, quod ſtatutum permittens poſſe bannitum impune occidi locum habeat etiam in occidente mulierem bannitam, *Bal. in l. Imperator la 2. in 3 repetit. nu.2.* ubi hoc ampliat etiam in occidente mulierem bannitam prægnantem *ff. de ſtat. hominum, Nell. in tract. de bannitis in 2. part. 2. temporis qu.39. Carrer. in tract. de homicid. §. ſeptimo igitur excuſatur num.30. Farin.*, & *alii per ipſum relati quæſt. 103. num.61.* quæ quidem communis opinio neceſſario ſupponit mulierem poſſe banniri, quomodo enim affirmari poteſt poſſe occidi mulierem bannitam, niſi ſupponatur mulierem poſſe banniri? ut in ſimili arguit, eſſeritque eſſe argumentum inevitabile, *Farinac. conſ. criminali 121. num.5. ad text. vulg. in l. ad rem mobilem cum ibi notatis, ff. de procurat.* nec contradicit *Cabal. in reſol. 276. num.7. & ſequent.* allegatus per *Danzum in allegato tit. de forjudicatis num.23.* pro confirmatione ſuæ opinionis, nam quod firmat *Caballus*, eſt ut occidenti mulierem bannitam præmium non ſit concedendum, impunitatem non excludit, poſt enim adductas Doctorum auctoritates communiter aſſerentium eos, qui occidunt mulieres bannitas conſequi debere impunitatem vigore ſtatuti permittentis bannitum poſſe impune occidi, ſubdit hæc verba, *vix impunitatem occidentibus concederem, unde præmia omnino denegarem*, id quod, & aliis placuit, qui poſſe mulieres bannitas impunè interfici vigore ejuſmodi ſtatuti, ſed non poſſe earum occiſores præmium aſſequi, exiſtimarunt *Farinac. ubi alios allegat d. quæſt. 103. num.64.* quemadmodum nec diſſentit *Caravit. in prag. 1. de exulibus nu.151. & ſeq.*

5 ubi in terminis illius prag. inducentis illum extraordinarium forjudicationis modum contra incedentes in comitatu bannitorum, ac delicta committentes firmat non comprehendi fœminas, quia inquit à ſæculo non eſſe auditum, quod fœminæ contumaces inquietaſſent, ſed ſi ageretur de ordinario forjudicationis modo fatetur ſibi placere opinionem *Bald.* ſupra relatam, quod ſcilicet ſtatutum loquens de impunita bannitorum occiſione comprehendat etiam fœminas quoad illarum impunitam occiſionem, id quod animadvertunt *Farinac. d. quæſt. 103. num. 61. 62. & 65. Cabal. d. reſolut. 276. num.7.* tamen advertendum cenſeo *Caravit.* locum ſupra relatum forſan fœminis non favere, ſupponit enim *Caravita* ideo prag. locum non habere in fœmina, quia ſcilicet in fœmine nunquam auditum eſt concurrere requiſita pragmaticæ, quod planè etiam aſſerendum eſſet in viro, in quo pragmaticæ requiſita non concurrerent, cum nunquam ſtatuto locus eſſe poſſit, niſi adſint qualitates à ſtatuto requiſitæ, ut eſt vulgatum in jure, & notat *Caravita in eadem prag. in 4. notabili, & nu.169. in ead. pragmatica*, immò ex dictis *Caravita* forſan infertur, quod ſi (id quod rariſſimè contingere poteſt) reperiretur fœmina tam audax, & improba, ut ſe cœtui bannitorum immiſceret, & cum iis delicta committens diſcurreret per Campaneas armata more bannitorum, tunc pragmaticæ diſpoſitio etiam in fœmina locum haberet, quemadmodum enim ubi non militat ratio legis, ibi non militat legis diſpoſitio, ita e contra ubi ratio, & verba legis locum habent, legis diſpoſitio quoque locum habere debet, *vulgat: Juribus*, niſi dixerimus probabilius eſſe ad mentem *Caravita* mulierem, utcunque delinquentem juxta requiſita banni non comprehendi in illo banno, nam ineptum fuiſſet dubitare, an fœmina, in qua non concurrunt requiſita banni comprehendatur in banno, cum hoc neque in viro controverſiam ullam pati poſſit, & ratio, qua motus eſt *Caravita*, ille potuit eſſe, quia cùm caſus hic, ut fœmina more bannitorum incedat, & delinquat rariſſimè contingere poſſit, non fuit comprehenſus in banno, ſed præteritus, quia lex ad ea, quæ plerumque accidunt adaptatur, quod vero ſemel aut bis accidit prætereunt legiſlatores, *l. 3. cum tribus legibus ſequen. ff. de leg.* nec retenta opinione, quod ſaltem in alia forjudicationis ſpecie ordinaria fœmina ſit forjudicationis capax, obſtare poteſt, quod impiiſſimum ſit fœminas occidere, ut perpendit *Cabal. d. reſolut. 276. num.9.* & quod ſi lex earum occiſionem permitteret redargui poſſet de impietate contra *tex. in l. 2. ff. de leg.* quia reſpondetur in aliis caſibus ob publicum exemplum voluiſſe legiſlatores, ut fœmina occidi poſſit, exemplum *in l. patri ff. ad legem Jul. de adulter. & in conſtit. Regni, ſi maritus*, nec propterea de impietate redarguuntur.

6 Equidem ut quid ſentiam in hac controverſia aperiam, utcunque prædicta opinio tanti rigoris plena ſubſtineri poſſit, quæ etiam communior videtur, ut ex *præcit. loco Farinac.*, qui tamen *eadem quæſt. 111. num. 63.* adducit contrarium ſentientes *Brun. à Sol.*, & *Cravet.*, tamen ſi caſus accideret a me judicandus, non poſſem adduci, ut eam in praxi admitterem, refugeret animus ita in fœminam ſævire, ut illius occiſionem paſſim cuilibet impunè judiciali auctoritate permitterem. Ratio ſanè, quæ movit ſtatuentes ad banni capitalis, ſeu forjudicationis ſententiam contra facinoroſos homines proferendam, & decernendam, ut bannitorum, ſeu forjudicatorum occiſores, & præmium nedum impunitatem conſequantur contra juris communis ſanctionem, ut dictum eſt plenè *reſol. 16.* illa, & unice fuit, quia ſcilicet ab iſto hominum genere facillimè poteſt ſequi publicæ quietis perturbatio, unde maximè expediens fuit reipublicæ illorum extirpationem inducere ac permittere, ut quovis modo de medio tollantur, ac ſceleſtis viris provincia purgetur: Hæc quidam ratio licet non expreſſa in Conſtit. *pœnam eorum* forjudicationem inducente, tanquam unica haberi debet pro expreſſa, *Bald. in l. quoties, & in l. quamvis C. de fideicom.*

Imol. Capol. Decius, & alii relati per Caball. reſ. 276. *nu.* 10. ubi in puncto hoc conſiderat, quamvis igitur juſtitie ſententiæ forjudicationis fundatur in delicto, & contumacie, ratio tamen, quæ movit ad inducendum hunc procedendi modum contra abſentes non ita militat in fœminis ſicut in viris, ut expendit *idem Cabal. ibid. num.* 11. immò omnino ceſſat in fœminis, quarum ſexus adeo fragilis, & imbecillis eſt adeo ab armorum tractatione, & violentiie alienus, ut quidvis potius ab eis præter publicæ quietis turbationem metui poſſit, ſitque potius providendum legislatori, quemadmodum ab illis injurias arceat, quam quemadmodum illarum in alios injurias cohibeat, *ad tex. in l. aſſiduis C. qui potior. in pignor. habeant. cum concordantib.* ceſſante igitur ratione ſtatuti in fœminia ceſſare debet, & illius diſpoſitio *junig. cap. cum ceſſante in princ. de appellat. cum concordant. & cum Conſtit. Regni pœnam eorum*, utatur verbis denotantibus maſculinum, & agatur de materia, quæ non æquè competit fœminis ſicut maſculis non debet extendi ad fœmininum ſexum, *Caphal. l. ſ. verſ.* 2. *fallit. ff. de verb. ſignif.* ſit igitur; ut ad mentem Imperatorum *in l. quiſquis §. ad filias in fine C. ad l. Jul. majeſt.* concludamus, mitior circa eas ſententia, quas pro infirmitate ſexus minus auſuras eſſe confidimus.

7 Sane ſi qua mulier reperiretur, quæ, ut quandoque audiu accidiſſe, ſupra ſexum in atrociora flagitia erumperet, & more publicorum graſſatorum ſecundum banni verba delinqueret, hanc minimè dubitarem banni remediis ac pœnis coercere, neque obſtarent allegata jura, *l.* 2. *cum trib. ſequent. ff. de leg.* quia caſus hic non præteritus, ſed expreſsè in verbis, & ratione banni comprehenſus, ut mea eſt ſententia, diceretur.

8 Quemadmodum etiam in illis locis, ubi ſervatur opinio, quod fœmina poſſit capitaliter banniri, ſeu forjudicari, ſervanda proculdubio eſſet illius occiſoribus impunitas, quia cum id facerent legis, & Judicis auctoritate, pœnam mereri minimè poſſent ad *tex. in l. Gracchus, C. de adult.*, & menſibus prope elapſis cum a quibuſdam ſatellitibus inſcia Reg. Audientia eſſet à quadam Eccleſia Aquilæ quidam nobilis Aquilanus extractus, & illi objiceretur ad excludendam Eccleſiæ Immunitatem, qua ſtui poſtulabat, quod quandam ſuam famulam proditoriè interfecerat in Territorio Eccleſiaſtico capitaliter ibidem bannitam, Dominus Didacus Bernardus Zufia meritiſſimus Reg. primarius, doctrina, morum ſuavitate, ac integritate inſignis, reſcripſit ex mente totius Collateralis Conſilii, eum eſſe in Eccleſiam reponendum, ex quo minimè deliquerat in occidendo, licet proditoriè dictam fœminam capitaliter bannitam, & ex capitali banno effectam publicam hoſtem illius territorii, in quo fuerat bannita juxta communiter receptam opinionem, quam atteſtantur *Farinac. qu.* 103. *n.* 107., & ſequitur *Caball. de omni genere homicid. n.* 59. *cum aliis per eos relatis.*

OBSERVATIO ORILIÆ.

SUMMARIUM.

1 Fœmina forjudicari, & ſucceſſivè in contumaciam ad mortem condemnari an poſſit, vid. nu. ſeq. & per totum.

2 Statutum, quod contumax habeatur pro confeſſo, minorem, mulierem, & ruſticum non comprehendit; contrarium num. 3. & 6.

3 Statutum generaliter loquens comprehendit fœminas, & minores.

4 Statutum permittens impune occidi banditos, an permittat impune occidi fœminam banditam? & num. 9. uſque ad fin.

5 Mulieres regulariter mitius puniuntur de jure.

8 Fœminam banditam occidens an gaudeat præmio per bandimenta conceſſo?

9 Statutum ſeu bandum, quod taleam, & præmium occidenti banditum offert ſeverius eſt ſtatuto, & bando, quod permittit ſolum occidi, & non punit occiſorem.

11 Banditus ubi poteſt impune occidi, efficitur hoſtis illius loci, a quo banditur.

12 Fœmina bandita, & in contumaciam condemnata, Rempublicam inquietare non poteſt.

13 Statuti ratio, quæ non militat in muliere ſicut in maſculo, facit ceſſare ſtatuti diſpoſitionem.

14 Maſculinum non comprehendit fœmininum in ſtatutis, quando eadem ratio, congruentia, & aptitudo non reperitur in fœmina.

15 Fœmina bandita captura, & non occiſio permitti debet.

16 Statutum pœnale correctorium juris communis, fœminas non includit.

17 Fœmina bandita Banditum occidens, gaudet immunitate, & præmio per ſtatuta conceſſis.

18 Banditus impune non occiditur, niſi lex municipalis id expreſsè permittat.

RESOLUTIO III.

Tractat Author in iſta tertia reſolutione quæſtionem in Regno à DD. controverſam, An fœmina poſſit forjudicari; Nos ut illam magis conſpicuam reddamus, & magis placitam, unicam iſtam quæſtionem triplicabimus, & in triplicem convertemus.

Prima erit, An fœmina poſſit abſens condemnari.

Secunda, An condemnata pro delicto capitali in pœnam mortis poſſit impunè offendi, attenta forma ſtatutorum.

Tertia, An occidens gaudeat præmio, & talea per bandimenta, ſeu ſtatuta conceſſis occidentibus Banditos.

1 Circa primam quæſtionem Author hic refert *Foller. in ſua praxi verb. forjudicentur num.* 33. volentem fœminam eodem modo, ac minorem, banditi, & forjudicari non poſſe, allegat *Foller. Caſtrenſ. in l. ubi exigitur in fin. princ. ff. de edend.*, *& dicta per Angel. Bald., & Alexand. in l.* 2. *col.* 1. *ff. ſi quis in jus vocatus non ierit, & Marſil. in ſua praxi, §. poſtquam num.* 60. reddunt rationem DD. prædicti, quia contumacia eſt pœna, vel effectus doli præſumpti, à quo fœmina, minor, & ruſticus excuſantur, *ex Marſil. loco citato* adducit etiam *Philip. de Peruſio in cap. Nicolao col. ultim. de appellat.*, & comprobat iſtam concluſionem auctoritate *Bart. in l. minor. In prima, ff. de minoribus*, ubi inter cætera dicit, quod contumacia dicitur dolus præſumptus, & non verus, & ideò minor mulier, & ruſticus juvantur, &

2 quod propterea ſtante ſtatuto, quod contumax habeatur pro confeſſo, tale ſtatutum non intelligitur de minore, muliere, & ruſtico. Unde non irrationabiliter Author notat *Danzum tom.* 1. *tit. de forjudic. num.* 32. dum ibi ſupponit *Foller.* loqui ſine authoritate, quia *DD. prædicti*, & *Marſil.*, qui eos ſequitur, clarè volunt ſub tali ſtatuto mulierem, & minorem non comprehendi, *Cartar. de capt. band. cap. final. num.* 229. *Farin. in ſua qu.* 11. *num.* 30. *verſ. & idem admittit*, iſtam comparationem de minore, & muliere, prout facit *Rol. conſil.* 47. *num.* 42. *lib.* 2., & ideò pro muliere faciunt omnes DD. relati per eum num. 277.

Verùm

Digitized by Google

Verùm quia plures DD. illam impugnant reſpectu minoris, quos ipſe *Farin. allegat. eadem qu.* 11. *nu.* 30. *verſ. contraria*, & præſertim, quando minor eſſet in vero dolo ex dictis per eum *num.* 30. *verſ.* In aliis locis, & verius ſit ſtatutum generaliter loquens comprehendere etiam minores *ex tex. in cap. conſtitutus de in integr. reſtit.* ut de ſtatutis punientibus delicta, quod comprehendat etiam fœminam voluit idem *Farin. qu.* 92. *num.* 152. *& qu.* . . . *& eadem qu.* 11. *num.* 30. *verſ. & licet etiam*, dummodo ſtatutum non contineat odium irrationabile, ut dixit *Bald. in l. quicumque, C. de ſerv. fugit.* per *Dinum*, & *Bart. in l.* 1. *ff. de verb. ſignif.*, & latiùs dicam alibi (ſi Deus permittet, & propriè ſub bandimentis generalibus in præfat. *ſub §. limita tamen concluſionem*) ſed cum minoratione pœnæ, ut idem *Farin.* concludit *qu.* 92. *num.* 152., & in praxi iſta diſputatio ceſſat, tum quia videmus in dies fœminas in contumaciam condemnari in Statu Eccleſiaſtico, ubi abſentes condemnantur indiſtinctè ad pœnas delicto condignas, & in Regno, ubi rei ſolum pœna mortis digni forjudicantur, etiam abſentes vidi fœminas forjudicari, quæ eſt propria diſputatio Authoris, de qua in ſecunda inſpectione, & DD. hanc concluſionem tenent pro indubitata, dum diſputant, An poſſit fœmina bandita offendi impunè, & An occidens gaudeat præmio, ut videre eſt penes *Farinac. qu.* 103. *num.* 71. *& ſequen.*, *& Caball. caſ.* 276. *per totum*. Ideo quæſtionem iſtam longiùs protrahere non decrevi, quia eſſet fruſtratoria, cum etſi mulier in pœnis regulariter tractetur clementiùs, ut eſt videre *tex. in l. ſi quiſquis, §. ad fœminas, ad l. Jul. Majeſt.* ibi: *mitiùs tamen circa eas debet eſſe ſententia, quas pro infirmitate ſexus minus auſuras eſſe confidimus*, *& l. ſacrilegii pœnam in princ. ff. ad Jul. pecul.* ibi: *debebit Proconſul pro qualitate perſonæ, proque rei conditione, & temporis, & ætatis, ſexus, vel ſeverius, vel clementius ſtatuere*, & de Jure Canonico *in cap. ſicut dignum*, & ibi, *gloſſ. verb. ſexus in can. indignanter* 22. *q.* 6. *auth. ſed hodie, C. de adulter.*, & ideo in ſtatuto pœnali, vel non comprehenduntur, quia forſan materia non eſt indifferens, & utrique ſexui conveniens, vel odium irrationabile continet, *ex Bal. in l. multis, ff. de ſtatu homin.*, & in *l. quicumque, C. de ſer. fugit. Bartol. in l.* 1. *in fin. ff. de pecul. Cavalc. de brach. reg. par.* 4. *num.* 450. vel cum minoratione pœnæ, ubi pœna juris communis pro aliquo delicto impoſita, per ſtatutum, imponeretur ſeverior ex *Far. qu.* 98. *num.* 1. *& ſeq. Caſſan. ſuper conſuet. Burgund. tit. de proiect. & appart. §.* 7. *col.* 647. *Novell. ad defenſ. ſub num.* 82. *verſ. mulieres*, qui ex auctoritate *Senecæ* edocuit fœminas in delictis clementiùs eſſe tractandas, dicens Seneca, quod natura id edocuit, *Gail. de pace publ. lib.* 1. *cap.* 1. *n.* 36. 37., *&* 38. *Thes. vol.* 71. *num.* 6. *Paſcal. de pat. pot. par.* 1. *cap.* 5. *num.* 28. *verſ. & licet, Carocc. decif.* 6. *num.* 14. *& ſeq.*, & præcipuè *num.* 23. *Merl. Pignat. cent.* 2. *cap.* 26. *num.* 24. *verſ. his tamen non obſtantibus, Add. ad Foller. verb. audiantur excuſatores num.* 105. *Odd. de reſtit. in integr. q.* 10. *num.* 12. *Gagliard. de delict. tit. de homicid. fol. mihi* 163. *verſ. Idem, ſi fœmina committat hom. Marſ. Ital. de immun. Eccleſ. §.* 1. *c.* 5. *n.* 157., *&* 164.

6 Attamen in ſtatuto præcipiente, quod Reus ad Judicium vocatus pro aliquo delicto, ſi non comparent ejus contumacia inducat criminis confeſſionem, & uti confeſſus poſſit condemnari, quia ad favorem Reipublicæ fuit inductum, ne ex tempore remanerent delicta impunita, placuit opinio contra *Marſ. Bald. Ang.*, *& Bartol.* per eundem relatos, comprehendendi etiam fœminas, & minores, & iſta opinio hodie eſt recepta in praxi ex *tradit. per Farin. cit. q.* 11. *num.* 30. *qu.* 103. *num.* 61., *& ſequen.*, *& Cabal. caſ.* 276. *per totum.*

8 Author tamen in materia forjudicationis, quæ abſens declaratur forjudicatus, & ſic condemnatus in contumaciam efficitur hoſtis publicus, & impunè occidi permittitur, *ex Conſtit. Regni incip. pœnam eorum, de qua per Authorem hic n.* . . . *per Merlin. Pignat. cent.* 1. *cap.* 60. *in princ.*, *& Giurba conſil.* 3. *num.* 15. in aliam ſententiam inclinat, ut ſcilicet fœmina forjudicari non poſſit, ut eum videre eſt ex *num.* 6. reddens rationem, quia finis legiſlatoris talem forjudicationis pœnam inducens, de qua in *Conſtitutione Regni pœnam eorum*, fœminam imbecillem tanti doli, & temeritatis incapacem comprehendere noluit, niſi adeo rigoroſa, & exoſa eſſet reddita per delictum patratum, ut occiſio nedum permitti, ſed percipi etiam eſſet neceſſe cum promiſſione premii.

9 Sanè dubium non eſt, ſeverius eſſe bandum, & ſtatutum, quod taleam offert, & premium occidenti banditum, quàm ſtatutum, quod permittit ſolum occidi, non puniendo occiſorem, *ex Farin. qu.* 103. *num.* 2. *&* 3.

10 Et ideo exiſtimo nec forjudicari poſſe attentis Conſtitutionibus, & Pragmaticis Regni, nec impunè occidi attentis ſtatutis permittentibus occiſionem banditorum impunè. Ad id affirmandum moveor, quia ſtatuta prædicta repugnant juri naturali, & civili, ut per *Marſil. in praxi, §. aggredior. num.* 10. *in fin.*, *&* 11. *l. non eſt ſingulis, ff. de reg. jur. Bartol. in l. ut vim, num.* 1. *ff. de juſtit. & jure Felin. in cap. quæ in Eccleſiarum, num.* 12. *&* 14. *de Conſtit. Clar. §. homicidium, num.* 52. *Caravit. ſuper Pragmat.* 1. *num.* 91. *tit. de exulibus Ceſſ. de juſt. & jur. lib.* 5. *qu.* 1. *artic.* 3. *Catal. de indul. cap.* 13. *nu.* 85. *Cavalc. deciſion.* 41. *num.* 13. *par.* 5. *Cabal. caſ.* 61. *n.* 4. *Giurba conſil.* 3. *num.* 13. *Cartar. decif.* 1. *num.* 140. *&* 162., *& Mutius Car. in ſuo tract. aliud de jure, aliud de conſuetudine lib.* 2. *cap.* 1. & vix ſuſtineri poſſunt favore Reipublicæ, & ob publicam ſalutem *ex tradit. per Rimin. Jun. in c. quæ Eccleſiarum n.* 168. *de Conſtit. Caball. de omni genere homicid. num.* 57. *& caſ.* 228. *nu.* 38., & per *Giurbam citato conſ.* 3. *n.* 15.

11 ſed ubi poteſt banditus impunè occidi, hoſtis efficitur Reipublicæ, à qua banditur, *Menoch. conſil.* 1066. *num.* 2. *& lib.* 5. *præſumpt.* 45. *num.* 8. *Cabal. caſ.* 220. *num.* 39. *caſ.* 222. *num.* 11. *Pacian. conſil.* 61. *num.* 5. *Sacc. de Judic. lib.* 2. *cap.* 9. *num.* 1843. *verſ. comprobatur, Giurb. conſ.* 3. *num.* 7., & ei indicitur bellum *Luc. de Pen. in l.* 1. *num.* 33. *& ſeq. C. de veſtican. Jo. Grand. de bell. exul. qu.* 1. *quid ſit bellum, num.* 8. *Angel. conſ.* 67. *num.* 1. *&* 3. *Cabal. caſ.* 276. *num.* 1. 5. *&* 11. *Author hic num.* 6. *Clar. §. homicidium, num.* 57. ut tali modo extirpari poſſint banditi, *Cuman. & Aret. in l.* 2. *ff. de cond. & demonſtrat. Angel. de Maleſ. gloſſ. quod fama publica præcedente qu.* 3. *n.* 74. *Alex. ad Bartol. in l. nulla num.* 4. *C. de delatorib. l.* 10. *Gall. conſ.* 50. *n.* 15. *Giurb. conſ.* 3. *num.* 5. *in fine*, qui publicam quietem perturbant cum occiſionibus, & derobationibus, cum ſpoliati per fiſcum ſuis bonis, neceſſariò ex alienis vivere habeant, ut animadvertit *Caball. caſ.* 276. *n.* 9. *&* 10. *Author hic n.* 6. *Merlin. Pignat. cent.* 1. *c.* 53. *num.* 16. *Giurb. conſil.* 80. *n.* 16. *&* 67. *conſ.* 3. *num.* 13.

12 At ex muliere bandita, & in contumaciam condemnata, perturbari reſpublica non poteſt, nec à ſæculo eſt auditum, quod more latronum fœminæ aggrediantur Viatores, latrocinia committant, & alia, quæ in odium banditorum conſiderantur, ut advertit hic *Author ſub num.* 6. *cum Caball. cit. caſ.* 276. *num.* 10., & antè eum *Bajard. ad Clar. §. homicidium, num.* 226.

13 Ideo

13 Ideo ceſſante ratione ſtatuti, juſtè dici poteſt in eo fœminam non eſſe comprehenſam, ità in terminis voluerunt *Aym. conſil. 9. num. 77.* ubi quod indignatur Princeps fœminis indicere bellum, & hoſtes declarare, quod expreſsè deſumitur *ex l. quiſquis, §. ad fœminas, ff. ad l. Jul. Maieſt.* ibi quas pro fragilitate ſexus minus auſuras eſſe confidimus, *Author hic ſub num. 6. in fin. Brun. à Sol. qu. legal. qu. 66. num. 42. verſ. in hoc adverte, Caravit. ſuper pragmat. 1. de exul. num. 151. & ſeq. Dec. in cap. Dilecti, num. 44. extra de Conſtit.* Ubi enim eadem ra-
14 tio, congruentia, & aptitudo non reperitur in fœmina, tunc maſculinum non comprehendit fœmininum in ſtatutis, *Bartol. in l. 1. in fin. ff. de precul. Bald. in l. in multis, ff. de ſtat. homin.*, & ideo inquit *Plot. in l. ſi quando, num. 826. C. unde vi*, quod ſtatutum loquens de Banditis, non comprehendit fœminam banditam, & ſequitur *Cavalc. de brach. reg. p. 4. num. 450.*, & generale eſt, ut ſtatuta, quantumvis generalia reſtringantur ex veriſimili mente ſtatuentium, habita ratione perſonarum loci, & temporis, *gloſſ. in l. tale pactum, § fin.* & ibi *Bald. in notab. Jaſon. Caſtr. & alii, ff. de pact. Alex. conſ. 46. n. 2. lib. 2. Roman. conſ. 105. col. 1. in fine, verſ. 2. quia ſemper, Alderan. Maſcard. de gener. ſtat. interpetr. concluſ. 2. num. 260. Cartar. deciſ. 1. num. 175.* fœmina poteſt capi, & ideo non debet occidi, *Farinac. qu. 32. num. 48. Mut. deciſ. Regni Siciliæ 7. Author reſol. 23. num. 7. & 8.* Poteſt eſſe prægnans, & ideo ejus occiſio non debet permitti, quia iſta poſſibilitas eſt conſideranda, *Viv. opin. 770. num. 19. Baiard. § homicid. num. 624.* fœmina non ſe commiſcet cum aliis Banditis per Campaneam occidendo, deprœdando, & publicam quietem perturbando, ideo captura ipſius, non occiſio permiſſa cenſeri debet, nec ideo comprehenſa in ſtatuto permittente banditos impunè occidi poſſe, *Jaſ. in l. ſi quis id quod, ff. de juriſd. omnium Judicum*, ubi quod fœminæ non includuntur in ſtatuto pœnali ſimul, & correctorio juris communis ad hoc *gloſ. ſingul. in Clem. ut is qui verbo ex eiſdem de ætat. & qualit. Abb. ibid. & Butr. in cap. fin. in prima, & in 10. fallen. de conſuet. Lud. Roman. & Alex. locis per eum allegat. facit, tex. in l. ea quæ raro, ff. de regul. jur.* ubi quod lex ad ea non adaptator, quæ accidunt de raro, *l. nam ad ea, ff. de legib. & l. ſeq. ibidem*, & ut ita credi debeat neceſſariò, ſufficit dicere, quod Princeps fœminas reputare noluit hoſtes, ſed pro ſexus fragilitate minus auſoras eſſe confidit, *d. l. quiſquis, §. ad fœminas, Cravett. citato conſil. 6. n. 77.*, & eis movere bellum dedignatur *Paris de Puteo in ſuo tract. de re mil. verſ. an mulier num. 1. & 2.* cum hoſtes declarare, & indicere bellum ſint idem, *l. qui nos 234. de verb. ſignif.* Et cum opinio *Cravett. Brun. à Sole, & Cavalc.* ſit magis æqua, relinqui poteſt opinio *Bald. in l. final. C. ſi contra Jus, vel utilit. public.* quæ nimis rigoroſe apparet, & contra mentem legis ad *tex. in d. l. nam ad ea, ff. de legibus*, & ſtatuentium, qui ſaluti Reipublicæ, & ejus tranquillitati, & quieti, permittendo Banditos occidi poſſe, voluerunt conſulere.

17 Benè eſt verum, quod ſi mulier bandita occideret Banditum, gauderet impunitate, & præmio, quia occiſus eſſet Reipublicæ inimicus, cum quo bellum erat indictum, ut advertit *Caravit. ſuper pragm. 1. de exul. num. 151. & ſeq. relat. per Farinac. qu. 102. num. 65.* idque videbimus *ex Conſtitutione Regni pœnam earum*, forjudicationem non tàm in pœnam delicti proceſſiſſe, ſed perſeverationis in contumacia per annum, ut advertit *Merlin. Pignat. cent. 1. cap. 63. num. 1. & ſeq.*, & deſumitur *ex Conſtitutione Marchiæ lib. 4. cap. 28. verſic. & ut hos certè*, ubi poſt eorum contumaciam ſex menſium, promittit præmium, & impunitatem capientibus, non autem occidentibus, ut inibi eſt videre.

18 Hinc deducitur, quod non ex eo, quod quis eſt Banditus impunè occidi poteſt, *l. relegati, & l. capitalium, §. in exulibus, ff. de pœn. Peregr. de jure fiſc. lib. 3. tit. 7. num. 1.* niſi lex municipalis id ſta-
19 tuat ultrò, *Gratr. conſil. 3. num. 19. in fin.* Et ideo fœmina poteſt banniri, & in contumaciam condemnari, quia favor Reipublicæ ita requirit; & etiam poteſt præcipi, quod forjudicetur, & impunè occidatur, ſi qualitas delicti, & perſeverantia in contumacia forjudicationem ſuaderet, ut advertit Author ſub *num. 5.* ſed ſpeciali lege, & Principis ordinatione, non autem ubi incluſa, & comprehenſa in ſtatutis permittentibus banditos impunè occidi poſſe, cum ſolum debeat capi ad formam Conſtitutionis Marchiæ, *l. 4. cap. 28. verſic. & creſcente*, non occidi quicquid dicat *Bald.*, & cum eo *Farin. citata quæſt. 102. ex n. 91.*

Tertia difficultas, An comprehendatur in ſtatuto
20 promittente præmium delinquenti, facilè reſolvitur prò negativa, tum quia hoſtis Principis, & Reipublicæ non dicitur, tum quia bellum dedignatur Princeps contra ſexum fœmininum indicere, tum quia eadem congruentia, & aptitudo non reperitur in fœmina bandita, quæ in bandito Viro, tum quia ſi non poteſt impunè occidi, ut in præcedenti diximus, tanto minus dici poteſt eſſe comprehenſa in ſtatuto præmium concedente occiſoribus, tum demum quia ita voluerunt in terminis *Angel. conſil. 67. nu. 1. & 2. Decius in cap. Dilecti, num. 44. de except. Baiard. ad Clar. §. homicidium, num. 626. Caravit. pragm. 1. de exulibus, num. 151. & ſequ. Farin. qu. 102. num. 54.* ſub dubio, ex dictis poſtea *num. 65. Cab. ill. caſ. 76. num. 8. 9. & 10. Novar. Collectan.* ſuper Rubrica de ſententia forjudicationis *num. 12. Author hic per tot. reſol.* Et ita in Bandimentis emanatis per Sacram Conſultam de tempore, quo Urbem moderabatur Eminentiſſ. D. meus Cardinalis Imperialis Progubernator anno 1661. ſub §. 16. fuit expreſsè declaratum.

21 Ex qua declaratione firmari videtur opinio contraria, ut ſcilicet ſub ſtatuto permittente Banditos impunè occidi, ſit fœmina bandita comprehenſa ex obſervantia, quæ forſan in caſu contingenti, ita fuit ſtatutum interpetrata, & ita ad defenſionem occidentis, dictam fœminam banditam fatal non eſſet injuſtum ex poſt facto, per ea, quæ tradit *Par. q. 39. num. 106. verſ. Alex. conſ. 65. num. 5. loquitur poſt factum*, ſed quia talis interpretatio viſa fuit irrationabilis, ut apparere poteſt ex dictis, ideo fuit emendata, & correcta.

Et propterea niſi in eadem ſententia, & condemnatione ex ſpeciali Principis ordine non providatur, & declaretur impunè occidi poſſe in ſtatuto generali, quo diſponitur banditos occidi poſſe impunè, fœmina bandita non comprehenditur ex dictis.

Hæc ſentio in hac controverſia doctiorum judicio corrigenda, ubi caſus acciderit.

SUMMARIUM.

Forjudicari non poteſt Clericus, aliàs forjudicatio eſt nulla.

2 *An præſentatio Bullis Clericatus, ſit ſuperſedendum in forjudicatione? & de praxi ſuper hoc obſervanda.*

3 *An ſit ſuperſedendum in forjudicatione, ſi præſentetur*

ſentur Bulla Clericatus ſuſcepti in fraudem?

4 *Quid ſi præſententur Bullæ primæ tonſuræ aſſumptæ in fraudem, an adhuc ſit ſuperſedendum in forjudicatione?*

5 *Clericus aſſumptus in fraudem eximit à Juriſdictione Judicis laici, quoad pœnam corporalem tantum, non quoad pecuniariam.*

Cur exulatus, vel relegatus, ſi poſt Clericatum exilium, vel relegationem frangat, non poſſit puniri pœna pecuniaria, licet Clericatus in fraudem aſſumptus eximat Clericum à pœna corporali tantum, non à pœna pecuniaria? conciliantur deciſiones, & doctrinæ.

6 *Quandonam dicatur Clericatus aſſumptus in fraudem?*

7 *An, & quando ingrediens Religionem poſt delictum eximatur à Juriſdictione Judicis laici?*

8 *An ſi quis efficiatur Clericus, vel Religioſus poſt forjudicationem evitabit pœnam confiſcationis bonorum?*

9 *Clericatus aſſumptus in fraudem non eximit à juriſdictione laicali, quoad pœnam pecuniariam, ſive incurſam, ſive incurrendam.*

10 *An ſit in hoc conſtituenda differentia inter pœnam pecuniariam, quæ principaliter imponitur, & illam, quæ in conſequentiam pœnæ corporalis imponitur, & quandonam dicatur pœna pecuniaria principaliter, vel in conſequentiam imponi?*

11 *An ſi præſentatis bullis, fiſcus in contrarium afferat aliquam publicam ſcripturam contra allegatum clericatum, ſit procedendum ad forjudicationem?*

12 *Quid ſi agatur de delicto, pro quo amittitur privilegium fori Eccleſiaſtici?*

13 *Et quid ſi allegetur fuiſſe quem Clericum tempore delicti, & conſtet eum eſſe laicum tempore, quo tractatur de forjudicatione, an ſit procedendum ad forjudicationem, ſi Reus perſonaliter non compareat?*

An, & quando allegato Clericatu, & Bullis præſentatis ſit ſuperſedendum in forjudicatione.

RESOLUTIO IV.

1 CLericum non poſſe forjudicari, conſtat propter incompetentiam juriſdictionis, quam laicus Judex in Clericum exercere non poteſt, adeo ut ſi ſecus fiat ipſa forjudicatio proculdubio ſit nulla, ſive ſit Clericus ſæcularis, ſive Religioſus, & Regularis, latè *Caravit. in pragm. 1. de exulibus num. 3. & ſeq. Foller. in verb. audiantur excuſatores, num. 29. Franc. deciſ. 329. num. 2. Craſſ. de effect. Cleric. effect. 1. num. 357. & ſeq.* & licet attento
2 rigore *Ritus* 235. non poſſit Clericus forum declinare, niſi perſonaliter cum legitimis documentis compareat, receptum tamen in Regno omnes ſciunt, ut præſentatis Bullis ſuperſedeatur in forjudicatione, illæque recipiantur in forma judicii, ſed ad inſtructionem Judicum, *Franc. dicta deciſ.* 329. *Revit. in rub. ad prag. de ſententia forjudicationis num. 11.* ubi quod Bullæ ponuntur extra proceſſum, & teſtatur deciſionis prædictæ praxim eſſe ſervandam etiam in Clericis non beneficiatis præſentatis bullis, & fide ſervitii in divinis, imò ſatis eſſe præſentationem bullarum validarum, docet *idem Franc. deciſ. 668. num. 3.*, & hoc ſervatur quicquid in contrarium dixerit *Foller. in verb. audiantur excuſatores num. 38. & ſeq.* & quicquid in contrarium videatur urgere *Rit.* 269. ubi, quod ex parte citati nulla eſt admittenda exceptio niſi abſentiæ, infirmitatis, aut captivitatis, nam dictus Ritus procedit quoad impediendam contumaciam citati ad informandum, quæ non eſt tanti præjudicii, non autem quoad impediendam forjudicationem, ex qua poteſt ſequi præjudicium irreparabile, ut ſcilicet Clericus forjudicatus poſſet occidi antequam deveniret ad manus Judicis, ut perpendunt *Franch. & Revit. ſupra alleg.*

3 Supradictam concluſionem ampliandam puto, etiamſi Clericatus eſſet aſſumptus in fraudem, puta ad evitandam pœnam delicti commiſſi, cum recepta ſit opinio Clericatum etiam minorum ordinum aſſumptum in fraudem poſt commiſſum delictum inquiſito prodeſſe quo ad effugiendum forum ſæcularem reſpectu diſtrictionis perſonalis, etiamſi inquiſitus id fecerit, dum eſt à Judice ſæculari eſt relaxatus ſub fidajuſſoribus, dummodo Clericatus ſit extra vincula ſuſceptus, *Franc. dec. 209. deciſ. 384. & deciſ. 709. Foller. in Conſtit. Regni ad ſcriptitios num. 7. verb. 3. concluſio. Maſtril. dec. 294. Caball. reſol. 65. num. 9. & reſol. 108. num. 10. Reg. Tapp. lib. 1. de jur. Reg. in tit. de Sacroſ. Eccleſ. ad Conſtit. Regni de perſonis num. 28. & ſeq. Craſſ. de eff. Cler. effect. n. 1229. & ſeq.* ubi quod eſt neceſſaria degradatio Judicis Eccleſiaſtici ad corporaliter puniendum ejuſmodi inquiſitum, qui in fraudem Clericatum aſſumpſit, *Dominus Reg. Sanfelicius dec. 2. num. 25. & ſeq.* moveor, quia cum Clericatus in hoc caſu eximat perſonam à poteſtate Judicis laici, & ordines validè conferantur, in eo militat eadem abſurdi ratio, quod ſcilicet ejuſmodi Clericus facilè occidi poſſet auctoritate Judicis laici, ſi contra eum ad forjudicationem procedi poſſet à Judi-
4 ce laico, ex qua occidendi licentia naſcitur, licet ſecus eſſet, ſi quis in fraudem commiſſi delicti aſſumeret tantum primam tonſuram, nam tunc ad punitionem etiam corporalem non eſſet neceſſaria degradatio Judicis Eccleſiaſtici, *Covarruv. in lib. prac. q. cap. 32. num. 4. verſ. 3. concluſio in fine Menoc. conſ. 912. nu. 20. & 21. & Craſſ. de effec. Cler. effect. 1.*
5 *num.* 1133. dixi reſpectu diſtrictionis perſonalis, quia ſecus eſt quoad pœnam pecuniariam, quia quo ad illam data fraude remanet ſubditus Judici laico ob delictum commiſſum ante Clericatum, ut docent *præallegati DD. præſertim Franc. dec. 384.* cui non contradicit *deciſ.* 395. dum ibi dicitur, quod relegatus, vel in exilium datus, qui durante exilio, vel relegatione efficitur Clericus, & poſtea frangit exilium, vel relegationem non poterit, nec pecuniaria, nec corporali pœna moleſtari à Judice laico; nam caſus deciſionum differunt in *deciſ. num. 209. & 384.* ponitur caſus in eo, qui poſt commiſſum delictum Clericus, ſeu Religioſus in fraudem efficitur, in caſu verò *deciſion. 355.* ponitur caſus in eo, qui poſt Clericatum aſſumptum delinquit frangendo exilium, vel relegationem, unde nihil mirum, ſi de delicto, quod in Clericatu committit, non poteſt niſi ab Eccleſiaſtico Judice puniri; dicitur autem in fraudem aſſumi Clericatum,
6 ſi poſt accuſationem, denunciationem, aut diffamationem, de delicto, quis Clericatum ſuſceperit, *Foller. in dicta Conſtit. ad ſcriptitios nu. 7.* ubi quod ſi abſque fraude, licet poſt delictum ſit ſuſceptus, remanet omnino exemptus à juriſdictione Judicis laici; *Farinac. quæſt. 8. num. 116. Caball. reſol. 108. num. 8. & ſeq.* ubi quod fraus præſumitur, ſi (ut ſupra) poſt accuſationem, diffamationem, vel inquiſitionem, aut multo magis poſt citationem ordines ſuſcipiat, aut religionem ingrediatur, immo idem eſt, ſi ſtatim poſt delictum, aut paulo poſt *Craſſ. effect. 1.*

Digitized by Google

*eſſect.*1. *num.*1128. idem enim eſt, quoad hoc Cle-
7 ricatum ſuſcipere, aut religionem ingredi, ut ex præcitatis locis patet, & deciſum etiam teſtatur *Dominus Reg. Sanfelicius d. dec.*2. *num* 27. ubi ſubdit poſſe contrarium dici ex diſpoſitione *Bullæ Sixti V.*, quæ eſt in ordine 71. irritantis profeſſionem inquiſitorum, ad quod vide Bullam *Clem. VIII. n.*83. aliud tamen eſſet dicendum in eo, qui poſt delictum in fraudem religionem ingrederetur abſque profeſſione, vel ordinum ſuſceptione, *Farin. q.*8.
8 *num.*106. *Caball. reſol.*108. *num.*17. *verſic. & procedunt*. Ex his habemus, quod ſi quis poſt citationem & contumaciam, vel etiam poſt forjudicationem efficeretur Clericus vel Religioſus, non evitabit pœnam pecuniariam, vel confiſcationem, quam ob citationem, vel forjudicationem incurrit;
9 deducitur etiam, quod ſi ob delictum duplex pœna à lege communi, vel ſtatutaria imponatur nempe corporalis, & pecuniaria, non obſtante Clericatu in fraudem poterit Judex laicus omiſſa corporali condemnare Reum ad pœnam pecuniariam, ita enim loquuntur præcitati Doctores, qui, ut videre eſt, intelligunt non ſolum de pœna pecuniaria, ad quam quis eſſet ante Clericatum condemnatus, ſed etiam de pœna imponenda inquiſito, qui in fraudem Clericatum aſſumpſerit, dum eum qui poſt accuſationem, denonciationem, diffamationem, vel inquiſitionem, ſeu citationem Clericus efficitur, fraudolenter id facere præſumendum dicunt, eumdemque non habita ratione, an ſit nec ne condemnatus quoad pœnam pecuniariam remanere ſub poteſtate Judicis ſæcularis concludunt; quod
10 rurſus intelligo, niſi pœna pecuniaria non æquè principaliter, ſed in conſequentiam pœnæ corporalis veniret imponenda, quia tunc cum non poſſit imponi pœna corporalis, quæ eſt principalis, corruente pœna principali, neceſſario, corruit, & pœna pœcuniaria, quæ eſt acceſſoria, ex regula, quod acceſſorium non poteſt ſtare ſine principali, *Gomez tom.*3. *variar. reſolut. cap.*1. *de delictis num.*82. *Farinac. quæſt.*10. *num.*47., *& alii per eos relati*; dicitur pœna pecuniaria cum pęna corporali principaliter imponi, quando lex utitur copula, & exempli gratia, ſi dicat lex pro tali crimine incurrat quis pęnam mortis, & ducatorum mille, vel confiſcationem, *Giurb. conſ.*48 *num.*25. *Menoc. conſ.*99. *num.*56. dicitur in conſequentiam imponi, & acceſſoriè cum non expreſsè, & principaliter, ſed in conſequentiam alicujus condemnationis corporalis imponitur pęna pecuniaria, ut probat *text. in l.*3. *C. ſi pendent. appell.*, *& l. fin. C. ſi reus vel accuſator*, exemplum in confiſcatione bonorum, quæ non principaliter, ſed imponitur in conſequentiam forjudicationis, ut conſtat *ex Conſtit. Regni pœnam eorum*, *& conſt. forjudicatorum bona*, & declarat *Franc. deciſ.*213. *num.*28., & auctoritate *Afflict. Giurb. conſ.* 58. *num.*21. vel cum lex licet exprimat pęnam pecuniariam, cum corporali utitur dictione cum *Giurb. conſ.*58. *num.*24. *Peregr. de jur. Fiſci lib.*4. *tit.*5. *num.*40. *Farinac. quæſt.*10. *nu.*47.
11 Supradicta praxis ſuperſedendi in forjudicatione præſentatis Bullis Clericatus cum temperamento intelligenda eſt, niſi ſcilicet pro fiſco adverſus Bullas afferatur aliqua ſcriptura in contrarium convincens, tunc enim ſi ex parte citati alio modo fundandus eſſet Clericatus ad excludendam fiſci intentionem judicialis hæc diſcuſſio non poſſet fieri reo non comparente perſonaliter contra allegatum Ritum, & mentem Doctorum ſupra allegatorum, qui ad extrajudicialem Judicis inſtructionem praxim prædictam admittunt, ubi nihil affertur quod Bullis contradicat, neque admittunt judiciariam cognitionem; hinc annis elapſis cum fuiſſet citatus ad forjudicandum Franciſcus Iarace pro oſculo violento, & à conſanguineis eſſent productæ Bullæ Clericatus, fuit ex adverſo præſentata fides authentica atteſtans ipſum Franciſcum eſſe Medicum publicè ſtipendiatum, & non reperiri deſcriptum in tabella Eccleſiæ, cujus ſervitio erat adſcriptus, & in qua cæteri Clerici erant deſcripti, & ideo Mag. Curia decrevit eſſe forjudicandum, & facta relatione per Dominum Reg. Sanfelicem tunc Conſiliarium, & Judicem M. Curiæ nunc meritiſſimum Regentem die 20. Octobris 1630. (ex quo M. Curia erat delegata) in Collaterali Conſilio eadem cauſa remiſſa fuit ad M. C., quia cenſuit non adeſſe gravamen.

12 Temperanda II. hæc praxis eſt, ubicumque agitur de delicto, pro quo poteſt laicus Judex contra Clericum procedere, ut ſi agatur de crimine aſſaſſinii ſervata forma *c. pro humani de homicidiis in* 6. vel agatur contra Clericum inveteratum in graſſatutis, & tyrannis cum dimiſſione habitus Clericalis, juxta terminos *deciſionis de Franc.*463. *Carav. prag.*1. *de exulib. num.*113. *& ſeq. Farinac. qu.*103. *num.*143.

13 Eandem praxim III. limitandam cenſerem ubicumque ad evadendam forjudicationem allegaretur citatum ad forjudicandum fuiſſe Clericum tempore delicti, cum conſtet ex actis tempore citationis eum laicum eſſe, nam licet ſit proculdubio tempus delicti inſpiciendum eſto, quod Judex laicus in captura præveniſſet, ut rejecta opinione *Caravitæ in Rit.*66. *num.*10. verius abſque præventionis diſtinctione cenſuerunt *Gramm. deciſ.*20. *Franc. deciſ.*417. *num.*10. *Caball. reſol.*147. *num.*12 *Bovadig. lib.*2. *cap.*17. *num.*34. *Giurb. conſ.*15. attamen in hoc caſu comparendum Reo perſonaliter eſſet, ceſſaret enim in hoc ratio conſiderata per *Franc. ſupra allegat.* evitandi ſcilicet abſurdi, quod reſultaret ex prolatione ſententiæ, ut ſcilicet Clericus antequam capiatur poſſet interfici cum præjudicio Clericatus irraparabili, in hoc enim caſu ſi contingeret propter contumaciam non comparentis proferri ſententiam forjudicationis, & forjudicatum ob dictam ſententiam occidi, non Clerici, ſed laici occiſio ſequeretur, & ſibi imputari deberet, cum valuerit comparere ad allegandam præteriti Clericatus exceptionem nec voluerit, & juxta hanc opinionem deciſum eſt per *Doctiſſimum D. Regentem Merlinum*, ejuſque deciſio fuit approbata per Collater. Conſil. ut ipſe teſtatur *controv. for.*49. *num. fin. tom.*1.

OBSERVATIO ORILIÆ.

SUMMARIUM.

1 *EXceptio Clericatus poteſt opponi ad impediendam forjudicationem per alium, etiam quod Clericatus fuerit aſſumptus in fraudem* n.2. & 5.

2 *Ponitur caſus, & reſolutio Sacræ Congregationis cujuſdam Clerici moniti in pœnam vitæ, & confiſcationis bonorum, qui poſt delictum commiſſum habitum in fraudem reaſſumpſerat* n.3. uſq. ad 18.

3 *Clerici non ſecundum leges, ſed ſecundum Sacros Canones ſunt judicandi.*

4 *Cardinalis Legatus exercet juriſdictionem in Laicos, & Eccleſiaſticos, ſed vide* reſolut. Sac. Congreg. ſub num.18.

5 *Judex ſuæ juriſdictionis certus eſſe debet.*

6 *Judex temporalem, & ſpiritualem Juriſdictionem habens, præſentatis bullis Clericatus, procedit contra citatum uti Clericum, non uti Laicum.*

7 *Clericus licet fraudulenter ordinem ſuſceperit Canonis privilegio fruitur.*

8 *Epiſcopus punit, & cognoſcit Clericum quando ipſum foro, ac privilegio Clericali non privavit.*

9 *Clericus, qui propter fraudem, fori privilegium amittit, privilegium Canonis retinet.*

10 *Clericus beneficio renuncians, Clericatui renunciaſſe non cenſetur.*

11 *Renunciatio Clerici Clericatui ejuſque privilegio, fieri debet in manibus Epiſcopi, & in caſu reaſſumptionis habitus apponenda eſt pœna ipſius privilegii amiſſionis.*

12 *Clericus in contumaciam requiſita Sacri Concilii probare non tenetur.*

13 *Sola productio bullarum ſufficit ad hoc, ut Clericus privilegio Clericatus gaudeat.*

14 *Clericus à Curia ſeculari non cognoſcitur, licet habitum in fraudem reaſumpſerit.*

15 *Requiſita Sacri Concilii in odium Clerici, non Epiſcopi præceſſerunt.*

16 *Clericus non eſt privandus privilegio Clericatus, niſi aſſignato prius ei termino ad ſe defendendum.*

17 *Curia Laicalis contra Clericum à procedendo deſiſtit per ſolam oſtenſionem bullarum Clericatus.*

18 *Clericum propter reaſſumptionem habitus in fraudem non amittere privilegium Clericatus, referuntur plures reſolutiones S. Congregationis.*

19 *Clericus poſt ſententiam ordines dolo, & fraude ſuſcipiens punitur à Judice ſeculari, ſi agatur de pœna pecuniaria, vel amiſſione bonorum*, & n.22.

20 *Clericus habitum reaſſumere poteſt ſine licentia Ordinarii, etiam quod ſævis ſe immiſcuerit.*

21 *Clericatus aſſumptus in carceribus non operatur cauſæ remiſſionem neque quoad bona, neque quoad perſonam; fallit quando Reus detineretur ſub cautione, vel poſt ſententiam ordinem ſuſciperet*, & num.22.

23 *Miles Hieroſolymitanus creandus fori privilegio non gaudet.*

24 *Novitii Ordinis S. Joannis Hieroſolymitani, nondum facta per eos profeſſione fori privilegio fruuntur.*

25 *Clericus dolo, & fraude Ordinem ſuſcipiens, ſeu habitum reaſſumens, an & quando pro confiſcatione bonorum puniri poſſit per Judicem laicum?* n.27. & ſeqq.

27 *Laicus ſi fuit præventus per Judicem ſæcularem, & cauſa pendente efficiatur Clericus, non per hoc cauſa eximitur à foro Curiæ ſæcularis.*

28 *Judex ſæcularis poteſt etiam corporaliter punire delinquentem, qui poſt delictum, Clericatum aſſumpſit, ſed poſtquam fuit degradatus à Judice Eccleſiaſtico, & quid ſi Judex Eccleſiaſticus nolit ipſum degradare, & quid ſi delictum commiſſum degradatione dignum non ſit?* num.29.

29 *Clericus prima tonſura, an ſit degradandus adhoc, ut à Judice laico poſſit puniri*, & num.32. & 33.

30 *Judex laicus contra Clericum, qui poſt cauſam ab eo præventum ordinem ſuſcepit, vel habitum reaſſumpſit, procedit ad pœnam pecuniariam, & confiſcationem, ſive confiſcatio veniat principaliter, ſive acceſſorie, declaratur*, num.26.

31 *Clerici perſona per Judicem laicum non poteſt tangi.*

32 *Clericus tonſuratus, an uti Clericus ſit tractandus?* & num.33.

34 *Laicus faciens ſe Clericum ex voto, dicitur non in fraudem Clericatum aſſumere, quamvis illum aſſumat poſt delicti delationem, & accuſationem, tamen debet de voto conſtare aliter, quam per Juramentum delinquentis.*

35 *Laicus faciens ſe Clericum ex voto poſt delictum, probare debet illud emiſiſſe de tempore non ſuſpecto.*

37 *Gubernator Urbis etiam contra Clericos procedit ad pœnam ordinariam.*

38 *Epiſcopus, an habeat neceſſitatem degradandi, & conſignandi Clericum Judici laico?*

39 *Bonorum annotatio, & confiſcatio, an ſit pœna criminis, vel contumaciæ, & quomodo practicatur non obſtante diſpoſitione* Authen. bona damnatorum, C. de bon. proſcript.

40 *Confiſcatio in conſequentiam ceſſat non condemnato Reo in pœnam mortis, ſed contrarium obſervatur per Sacram Conſultam, & alia Tribunalia Urbis.*

41 *Referuntur plures concluſiones in materia confiſcationis remiſſivè.*

RESOLUTIO IV.

1 CLericos, ſi uti laicus per Judicem ſæcularem citetur, poteront pro ejus parte, Conſanguinei, Parentes, & Amici compatere, & literas Clericatos producere ad impediendam forjudicationis ſententiam. Hoc dicit Author in hac quarta ſua Reſolutione inferens poſtea ad quæſtionem Juriſdictionalem, an ſcilicet eadem obſervari debeant, ſi Clericatus aſſumatur in fraudem.

2 Iſta quæſtio fuit tractata ſolemniter menſibus elapſis an. 1665. in cauſa D. Hippolyti Gambæ moniti in pœnam vitæ, & confiſcationis bonorum per Curiam Legationis Romandiolæ pro adulterio violento cum aliis circumſtantiis gravantibus per eum commiſſo, ita enarrabat monitorium, & non obſtante Clericatu allegato per Patrem, ex quo ſupponebatur habitus relictus, & poſt delictum in fraudem aſſumptus, immò poſt citationem ut exiſtimabat Fiſcus; Curia prædicta, habita prius declaratione per Curiam Epiſcopalem: non gaudere privilegio Clericatus; proceſſerat ad condemnationem pœnæ comminatæ. Articulus pro parte Clerici, ſive ejus Patris fuit introductus in Sacra Congregatione Eminentiſſimorum ſuper controverſiis Juriſdictionis Immunitatis Eccleſiæ, & ab ea emanavit reſolutio, quæ ponitur in calce poſt allegationes, quæ in eadem Curia Legationis ne ad pœnam comminatam procederet, & deinde in Sacra Congregatione poſt ſequutam condemnationem, articulo inibi introducto, & relatione habita pro articuli reſolutione fuerunt productæ.

Eminentiſs., & Reverendiſs. Dom. Cum fuiſſet monitus in pœnam vitæ, & confiſcationis
3 bonorum per Curiam Legationis Ravennæ Clericus Hippolytus Gamba, uti purus laicus pro certo delicto ei in illa Curia imputato, comparuit D. Jo: Baptiſta ejus Pater producendo bullas ſui Clericatus, & inſtitit contra ipſum procedi uti Clericum, & ſecundum diſpoſitionem Sac. Canonum judicari, non ſecundum leges laicales, & juris communis Imperatorum ad *tex. expreſſ. in cap. quod Clericus de for. compet. Turrecremat. in c. continua 11. qu. 1. num. 2. in c. inter hæc 33. qu. 2. & in c. lege Imperatorum diſtinct. 10. Mart. de juriſdict. par. 4. caſ. 50. n. 1. Cartar. deciſ. 1. num. 74. & 223.*

Habet enim Eminentiſs. Cardinalis Legatus utram-
4 que Juriſdictionem cognoſcendi, & puniendi, tùm delicta Laicorum, tùm Eccleſiaſticorum, licet per diverſos Judices, ſeù Locumtenentes; unde certus eſſe debet de ſua juriſdictione *Rota deciſ. 21. de conceſſ. præben. in nov. dec. 143. par. 2. recent. & dec. 265. num. 7. par. 7.* & certus conditionis illius, quem præcipit decapitari *ex l. qui cum alio, ff. de reg. jur.* quæ

locum

locum etiam habet in criminalibus, & in delictis
*Bald. in l. ex morte, C.ad l.Aquil. Alexan. conſ.37.
num.6.lib.3.Cartar.de capt.band. cap.final.num.26.*
& ſucceſſivè, an uti Judex Eccleſiaſticus procedat,
& procedere habeat, an verò uti ſæcularis ex tradit.
per *Felin.Gigant.* & alios per *Sperell.dec.133.n.48.*
5 Nam ſi utramque poteſtatem non exercet Legatio,
ſed temporalem ſolum, inſpectis bullis Clericatus
inquiſiti, à procedendo ulterius in cauſa ſe abſti-
neret, ut obſervant omnes Judices Regni, & omnia
Tribunalia, non obſtante ritu antiquiſſimo Magnæ
Curiæ Vicariæ *ex Vinc.de Franc.decis.329.num.1.
& per tot. Merlin. Pignat. cent.1. cap. 49. num.23.
Campan.prax.ſeriud.reſol.4.num.3.Guazzin.def.12.
c.unico num.49.*
Productis ergo bullis Clericatus, erat procedendum
6 contra citatum uti Clericum, non uti laicum, licèt
prætenderetur in habitu, & tonſura non inceſſiſſe,
vel quia privilegio fori ſi non gaudeat Clericus ex
diſpoſitione *S.Conc.Trid.ſeſſ.23.cap.6.* ex quo cæte-
ra inibi requiſita non habeat, non per hoc privile-
gio Canonis erit privatus *Bonac. de legib. diſp.20.
qu.2.punct.1.§.4.n.20. Dian.reſol.mor.par.1.tract.2.
de immunit.Eccleſ.reſol.36. Paul Squill. de privil.
Cleric.cap.12.dubit.1 per tot.Sanfel.dec.3.num.4.De
Marin.lib.1.cap.47.num.37.Barboſ.in eſpoſit.Concil.
Trident. ſeſſ.23.cap.6.n.34. P.Comit. reſp.mor.lib.6.*
7 *q.20.n.* . . quod etiam in Clericatu in fraudem aſ-
ſumpto locum habere refert *Sanfelic. deciſ.2.n.24.*
Vel quia in contumaciam procedens Judex laicus,
viſis bullis, convenit ſuperſedere, abſque alia re-
quiſitorum probatione, ut obſervant laicales Judi-
ces, & S.Conſ. Neapol. cum multa in facto deduci
poſſint, vel ad excuſationem Rei à dictis requiſi-
tis, vel ad illorum probationem, nec interim pro-
cedi debeat ad condemnationem, ut advertunt
Merlin. & Franc.loc.ſup.allegat. Vel quia reaſſum-
ptio habitus, etiam in fraudem, juvat Clericum,
ut foro Eccleſiaſtico fruatur, ſaltem quoad diſtri-
ctionem perſonalem *Mart. de juriſd. par.4. cent.2.
caſ.21. ex num.10.uſq; ad 19. Ricc. dec.357. par.4.
Dian.par.1. reſol.mor. tract.2. reſol.28. Carleval.de
judic. diſput.2.num.448. & 909. Squill. de privileg.
Cleric.c.7. num.33. De Marin. cap.48.num.6.c.50.
n.9.& 10.lib.1.Barboſ.ad eſpoſit.Sac.Concil.d.ſeſſ.23.
c.6.n.31.Giurb.conſ.15.n.34. Sanfel.deciſ.2.n.23.24.
& ſeq.Cartar.deciſ.27.n.25.& 26.* cum pluribus ab
iiſdem Authoribus relatis, & ità reſolutum refert
in Sac.Congregatione Concilii *De Marin.d.cap.50.
num.10. in fin.* & ita etiam reſolutum comperitur
per hanc Sacram Congregationem ſub *die 26. Se-
ptembris* 1630. in una Cuſentina, & in alia Firma-
na ſub *die 7. Auguſti* 1640. & ſub *die 17. Decem-
bris* 1630. in alia nullius S.Laurentii in Campo, &
alias paſſim.
Vel tandem, quia coram Judice Eccleſiaſtico, & ſuc-
8 ceſſivè in Curia Legationis utramque poteſtatem,
Laicalem, & Eccleſiaſticam exercente, Tridentini
requiſita non deſiderantur, cum ſemper poſſit Epi-
ſcopus ſuum ſubditum punire, judicare, & cogno-
ſcere, dummodo trina monitione præcedente, eum
foro, & aliis privilegiis Clericatus non privaverit
Sperel.dec.17.n.33.Thom.del Bene cap.4.diſp.8.n.42.
cum in præjudicium ipſius Clerici Tridentina di-
ſpoſitio ſucceſſerit, non in præjudicium Epiſcopi,
loquunt DD. præfati.
9 Nec videtur admittenda reſolutio facta per Cu-
riam Legationis, & tanto minus per Curiam Epi-
ſcopalem in præjudicium ordinis Clericalis, decla-
rando talem Clericum privilegio fori non gaude-
re, tum quia gauderet ſaltem privilegio Canonis
ſuadente Diabolo, ex quo impeditur Judex laicus
contra Clericum manum imponere *ex Sanfel.dict.
dec.2.n.24.Barb.l ſi quis poſtea quã n.233.ff.de inoff.
teſt.& Cartar.dict.dec.17.n.27.* cum quia Dom. Epi-
ſcopus Author illius declarationis videtur adhære-
re opinioni eorum, qui voluerunt Clericatu non
obſtante procedi poſſe coram Judice ſæculari, ſi in
fraudem ſupponatur Clericatus ordinem ſuſcepiſſe
Inquiſitum, quæ eſt communiter reprobata, & ità
per Sacram Congregationem pluries declarata, tùm
demum, quia aliis requiſitis non indiget Epiſco-
pus ubi contra Clericum vult ipſe procedere, &
ſucceſſivè, nec Curia Legationis utramque pote-
ſtatem exercens.
10 Nec aliquid facit renunciatio beneficii per an-
num antea ſuccedens, quia immò magis juvat
Clericum, ut privilegio fori potiatur, cum ſemel
beneficium Eccleſiaſticum obtinuerit *ad præfati
Concilii Trid. diſpoſitionem c.6.* ibi: *Aut beneficium
Eccleſiaſt. obtinuerit*, non enim dicit, quod debeat
retinere, & poſſidere, ſed obtinere, nec ex eo, quod
beneficium renunciaverit, renunciavit etiam Cle-
11 ricatum, & quando etiam talis renunciatio ſucceſ-
ſiſſet, nec impediret iterum habitum reaſſumi, &
eo reaſſumpto poſſe Clericatus privilegio gaudere,
niſi renunciatio in manibus Epiſcopi fieret, & pœ-
na amiſſionis privilegii apponeretur in caſu reaſ-
ſumptionis, ut refert deciſum *De Marin.lib.1.c.49.
num.4. & 5.* Caſus iſte bis fuit judicatus in Tribu-
nali Urbis Gubernatoris, & moderatum fuit mo-
nitorium, quod prius emanaverat in pœnam vitæ,
& confiſcationis bonorum prius de tempore Emi-
nentiſs. Cardinalis Bonelli tunc Urbis Gubernato-
ris, in cauſa Franciſci Cæſarini, & poſtmodum de
tempore Eminentiſs. Cardinalis Imperialis Progu-
bernatoris in cauſa Joſephi Galeoti Vallis Monta-
næ, & ità ſperatur confirmandum, & declarandum
per Sac. Congregationem in præſenti caſu, ne ex
facto ſubditi præjudicium fiat Epiſcopo ſuperiori
Eccleſiaſtico, & toti ordini Clericali.
Quare, &c.
Eminentiſs., & Reverendiſs. Dom. Dignentur
EE. VV. reaſſumere informationes alias datas in
præſenti cauſa, quæ fuit relata ſub die 28. Aprilis
proximi præteriti, & ordinatum D. Archiepiſco-
po Ravennæ pro tranſmiſſione proceſſus; Etenim
apparet ex iiſdem informationibus, eumdem Hip-
polytum privilegio Clericatus non debuiſſe priva-
ri per eandem Curiam, nec uti purum laicum per
Curiam Legationis fuiſſe in contumaciam punien-
dum, ſed uti Clericum ad formam Sacrorum Ca-
nonum ex pluribus fundamentis.
12 Primò, quia requiſita Sacri Concilii non ſunt
ſolita probari in contumaciam, ſed ſola productio
bullarum ad finem certificandi dictam Curiam Le-
gationis de ſtatu illius Rei contra quem intendit
procedere.
13 Secundò, quia nec minus requiſita ſunt neceſſa-
ria ad finem gaudendi privilegio Clericatus, & Ca-
nonis, *ſi quis ſuadente Diabolo 17.q.4.*
14 Tertiò, quia reaſſumptio habitus, dato centies,
quod ſucceſſiſſet in fraudem, impedit Curiam ſæcu-
larem, ut contra Clericum poſſit procedere ſaltem,
quoad diſtrictionem perſonalem.
15 Quartò, quia requiſita Sacri Concilii in odium
ipſius Clerici proceſſerunt, non in præjudicium
proprii Epiſcopi, qui ſemper poteſt ſuum ſubditum
vindicare, & caſtigare, ut inibi oſtendebatur, & pro-
bant *Sperell. deciſ.133.num.84.* immò eſt obligatus
ex traditis per *Bellet.diſquiſit.Cler.par.1.§.12.n.15.*
cum privilegium Clericale, trina monitione non
præcedente, non amittatur *cap.Clerici de judic.c.2.
de for. compet.* & pro quocumque delicto atroci, &

atrociſſimo, unico tamen, Clericus privilegio fori non privatur, etiam ſi habitum, & tonſuram, non deferrat *Salzed.ad Dina.pract.crim.can.c.139.Cabal. caſ.60.n.21.*

16 Idque facilius, in præſenti ſperatur reſolvendum, cum Curia Archiepiſcopalis proceſſerit ad dictam declarationem injuſtè, & nulliter, nullo dato termino eidem Clerico ad probandum incumbentis, nec habita conſideratione de reaſſumptione habitus, quaſi facta in fraudem, & ita inutilis ad quemcumque effectum, cum tamen illa ab omnibus admittatur ſaltem, ut perſona Clerici tangi non poſſit, quicquid alias dubitetur reſpectu ſuorum bonorum.

Quare, &c.

17 Eminentiſs., & Reverendiſs. Dom. Ex ſola oſtenſione bullarum Clericatus, quando per Curiam ſæcularem procedi intenditur contra Clericum, ut laicum, nulla alia extrinſeca probatione neceſſaria circa requiſita obſervatur paſſim in Tribunalibus laicalibus ſuperſedere in cauſa ex *Vincent.de Franc. decis.259. num.1. & per tot. Merlin. Pignat.cent.1. c.49.num.23. Guaza.def.12.c.unic.num.49.Campan. praxi for.iud.reſol.4. num.2.* quia licet Clericus cætera requiſita Sacri Concilii nunquam haberet, non per hoc privilegio Canonis eſſet privatus, *Bonac.de legib.diſp.20.quæſt.2.punct.1.§.4.n.20.* cujus virtute Judex laicus Clerici perſonam tangere non poteſt. *Barboſ.in l. ſi quis poſtaquam num.233.ff.de inoffic. teſtam. Sanfel.dec.2.n.23.& 24. Paul.Squil.de priv. Cler.c.10.dubit.1.per tot. De Marin.var.lib.1.c.47. num.22.P.Comitul.reſponſ.mor.lib.6.qu.20.num... Dian.reſol.mor. par.1.tract.2.de Immunitat.Eccleſ. reſol.36.*

Verum in præſenti cum ordine Sacræ Congregationis proceſſus fuerit fabricatus per Curiam Archie-
18 piſcopalem Ravennæ, tam ſuper inceſſu Clerici Hippolyti ſine habitu Clericali, per annum ante delictum prætenſum, quam ſuper renonciatione beneficii ante omiſſionem habitus (in quo ſe fundavit eadem Curia Archiepiſcopalis, quando declaravit eundem Hippolytum privilegio Clericali non gaudere) quam etiam ſuper reaſſumptione habitus, & Divini ſervitii, de qua conſtat per publicam atteſtationem Vicarii Epiſcopi Veronen. Creditur reſolvendum eſſe eundem Clericum pro Clerico reputari debere, & privilegio fori gaudere, juxta plures reſolutiones, tam hujus Sacræ Congregationis, quam Sacræ Congregationis Epiſcoporum, & Regularium, ut refert *De Marin.cap.50.l.1.num.9. & 10.* ubi refert reſolutiones hujus Sacræ Congregationis. Aliam reſolutionem refert *Barboſ. ſuper expoſitione Sacri Concilii Tridentini ſeſſ. 23. cap. 6. ſub num.20.* Aliam refert *Barboſ.de jur.Eccleſ.Univerſ.lib.1.cap.39.num.88.* Aliæque dantur authenticæ ſub *die 7. Auguſti* 1640. in cauſa Firmana, & in alia nullius Sancti Laurentii in Campo ſub *die 17. Octobris* 1630. in alia Cuſentina ſub *die 16. Septembris* 1630. Adeout ſaltem, quoad diſtrictionem perſonalem, nullam exiſtimetur reperiri poſſe difficultatem, maximè quia minor eſt D. Hippolytus, quem privare beneficio Clericatus abſque monitione ob defectum requiſitorum durior videtur reſolutio ad *tex.in l.ferè in omnibus, ff.de regul. jur.* cum ibi latiſſimè cumulatis per *Gloſſ. in l.1. & tot.tit.ff.de minor.25.annorum.*

Quare, &c.

Sac. Congregatio in hac eadem cauſa D. Hippolyti reſpondit: Gaudere privilegio fori, quoad perſonam, ideoque moderandam ſententiam Eminentiſſimi Legati *die 18. Auguſti* 1665.

Cuſentina, Marchio Thomas Franciſcus Spinellus Sacra Congregatio, &c. reſpondit. De jure Clericos, quandocumque poſſe reaſſumere habitum, illoſque poſt reaſſumptionem exemptos eſſe à Juriſdictione laicali, quoad perſonam, ſed ſi fraus ſubſit, quam Judex Eccleſiaſticus inſpicere debet, poſſe Judicem laicum proceſſui, finem imponere, & contra illos realiter, quoad bona procedere. *Die 16. Septembris* 1630.

Firmana. Jo: Baptiſta Oliverius Sac. Congregatio, &c. Reſpondit Clericum Franciſcum Calderonum, etiamſi propria auctoritate habitum Clericalem reaſſumpſit poſt delictum, & proceſſum, gaudere debere privilegio fori, & à juriſdictione Judicis laici liberatum eſſe, quoad perſonam, quod ſi fraus ſubſit, quam Judex Eccleſiaſticus inſpicere, & declarare debet, poſſe Judicem laicum proceſſui finem imponere, & contra illum realiter, quoad bona procedere. *Die 7. Auguſti* 1640.

Nullius S. Laurentii in Campo Sacra, &c. cenſuit contra Claudium Amatorium, qui habitum, & tonſuram, & ſervitium Eccleſiæ reaſſumpſit in fraudem poſt ſententias contra eum latas à Judice ſæculari, licere Judici laico procedere realiter quoad bona, non autem quoad perſonam. *Die 17. Decembris* 1630.

Sequuntur aliæ reſolutiones ejuſdem S. Congregationis circa exemptionem Clericorum à juriſdictione Legati.

Die 21. Maji 1639. Sacra Congregatio, &c. Cenſuit cauſam tam civilem, quam criminalem adverſus Clericum, quamvis conſentientem non poſſe abſque ſpeciali facultate manu Sanctiſſimi ſignata in prima inſtantia ab A.C. aut à Legato de Latere cognoſci, niſi Epiſcopus etiam conſentiat: *& in Bononien.24.Auguſti* 1641., & in aliis.

Idem fuit reſolutum in Signatura Gratiæ coram fel. record. Paulo V. ad favorem Curiæ Archiepiſcopalis Ravennat. opponente Cardin. Rivarola tunc Provinciæ Romandiolæ Legato in Congregatione particulari ab Urbano VIII. fau.mem. deputata 20. Januarii 1629. cum approbatione ejuſdem Summi Pontificis Die 30. ejuſdem.

19 Author tamen hic diſputat articulum Clericatus aſſumpti in fraudem, caſus autem relatus Hippoliti Gambæ, qui accidit diſputari in Sacra Congregatione, & in Curia Legationis erat reaſſumptionis habitus poſt delictum, & poſt citationem, & datur reſolutio in illa Nullius Sancti Laurentii die 17. Decembris 1630. in qua idem fuit declaratum de habitu reaſſumpto poſt ſententiam.

In paritate autem utriuſque caſus, exiſtimo jure magis licito reaſſumi poſſe habitum Clericalem, quam tonſurari, & clericari poſt delictum, poſt citationem, & poſt ſententiam, quia magis jure ſuo
20 uti videtur Clericus, dum de jure Clerico delinquenti ſine habitu, illoque dimiſſo prohibitum non reperitur illum poſtea reaſſumere, quandocumque etiam ſine licentia Ordinarii, & etiam ſi ſævis, & enormibus ſe immiſcuerit, & ſtatum pertranſierit ordini Clericali repugnantem, ut probat *Ricciul. de jur.perſon.extr.Eccl. grem. exiſtentium lib.7. c.6. num.10.* & patet ex eadem diſpoſitione *Sac.Concilii ſeſſ.23.c.6.* ubi non decernitur, quod Clericus non incedens in habitu, & tonſura amittat privilegium Clericale, quo caſu eſſet magis difficilis recuperatio, quaſi de privatione ad habitum, ſed quod privilegio non gaudeat, idque eſt adeo verum, ut cætera privilegia Clericalia retineat, *Cavalcan. de brach.reg.par.1.num.104. Bonac.de legib. diſput.20. qu.2.punct. 1. §.4. num. 30.* cum aliis allegatis ſub *num.9.*, & in noſtris terminis, quod Clericus poſtquam ſævis ſe immiſcuerit, & ad bellum profectus

fuerit

fuerit reaſſumere poſſit habitum Clericalem, & gaudere privilegio Clericatus, *Joan. Andr. in cap. unico de Cleric. conjug. in 6. Clem. 1. verſ. quandiu de vit. & honeſt. Cleric.*, & ibi *gloſſ. verb. recuperarunt*, quam DD. communiter approbant, ut teſtatur *Riccius d. lib. 7. cap. 5. num. 23. verſ. At privilegium*, *Caren. reſolut. 11. num. 12. Molin. de juſt. & jur. tom. 4. diſput. 56. num. fin. Ricc. deciſ. 167. par. 2.* ubi talem Clericum gaudere privilegio Clericali refert etiam ſi ſine licentia Epiſcopi habitum reaſſumpſerit, non obſtante Conſtitutione Synodali illius Curiæ Archiep. *Novar. ſuper pragm. Regni de Cleric. prag. 4. num. 12. & 13. Barboſ. ſuper expoſit. Concil. Trident. ſeſſ. 23. de reformat. cap. 6.* ubi ita refert per Sacram Congregationem reſolutum, *Caren. dicta reſol. 11. num. 16.* Si igitur ſævis ſe immiſcens Clericus ipſo jure amittit privilegium Clericale ex *Decian. tract. crim. tom. primo lib. 4. cap. 9. num. 87.* & tamen illud recuperat per reaſſumptionem habitus, ſecurius gaudere debet, qui ſolum illum relinquit, ſed non mutat ſtatum ordini repugnantem.

21 Sed præventa cauſa, & perſona per carcerationem, quod neque quoad bona, neque quoad perſonam gaudeat privilegio Clericatus voluerunt *Jo: Andr. in cap. 1. num. 20. de oblig. ad ratiocin. non ordin. Card. Zabarel. ibidem num. 2. verſ. 9. quæro circa fin. Butr. num. 12. Panormit. num. 5. poſt medium Imol. num. 6. Anchar. num. 2. circa fin. verſ. 6. eſt opinio, & in cap. eaqum 26. num. 19. quæſt. 13. verſ. 1. caſu de regul. jur. in 6. Cappel. Tholoſ. dec. 347. Federicus de Sen. quæſt. 97. num. 5. verſ. item quæro numquid ſit verum, Soccin. in cap. Propoſuiſti num. 53. in fin. de for. compet. Bartol. in l. 1. nu. 3. in fin. ff. de pæn.* cum aliis pluribus relatis per *Cabal. caſ. 108. num. 2. Franc. deciſ. 209. num. 3.* ubi dicit, quod omnes ſequuntur iſtam opinionem, *& deciſ. 384. num. 14. Cancer. var. lib. 2 cap. 2. num. 136. & 137. & in Codicibus additionatis ex num. 148.* ubi relatuntur duo caſus, in quibus rei in carcere exiſtentes pro gravioribus delictis fuerunt tonſurati, & fuit judicatum procedi ad ulteriora coram Judice ſæculari, *Carleval. de Judic. lib. 1. tit. 1. diſput. 2. num. 908. Fontan. deciſ. 312. num. 23. & 24. Farin. conſil 77. nu. 11.*

22 Quod tamen non eſſe admittendum dicit *Franch. deciſ. 209.* ubi reus detineretur ſub cautione, vel poſt latam ſententiam forjudicationis ordinem ſuſceperit, vel emitteret profeſſionem, ſed tunc quoad diſtrictionem perſonalem eſſet remittendus Judici Eccleſiaſtico, ut poſtea deciſum refert *deciſ. 284. & deciſ. 709. Tapp. de jur. Regn. in conſtit. de perſon. num. 32. lib. 1. Carleval. cit. diſput. 2. q. 7. nu. 909.* & datur reſolutio Sacræ Congregationis ſub die 7. Auguſti 1730., & aliæ referuntur per eundem *Carleval. loc. cit. ſub num. 909.*, & per *Sanfel. deciſ. 2. ex num. 27.* ubi eam ponit per extenſum, & revocatam refert ſententiam contrariam, ut *num. 22. & 26.*, & ultro conveniunt *Muſtrill. dec. 294. ex nu. 11. Mart. de juriſd. par. 4. caſ. 121. ex n. 3. Graſſ. de effect. Cler. effect. 1. num. 1138. Cabal. caſ. 108. num. 2. Cart. de exequut. ſent. capt. band. cap. fin. num. 308. Giurb. conſ. 15. num. 34. Thor. in ſuo compend. deciſ. .... lib. 1. verbo Clericus, vel Profeſſus fol. 81.*

23 An autem dicendum ſit idem de milite Hyeroſolimitano, qui de proximo eſſet habitum ſuſcepturus, an inquam uti proximè accingendus habeatur pro accincto ex *tex. in l. penultima. ff. de milit. teſtam.*, negativè reſolvit *Petr. Cabal. caſ. 65. ex nu. 1.* Ve-
24 rùm non omittas videre *Sanfel. dec. 251. per totum*, ubi plerè diſputato articulo, An Novitius Religionis Hyeroſolimitanæ gaudeat fori privilegio, dato quod adhuc non fuerit profeſſus, nec permanſerit in clauſtro refert deciſum affirmativè, prout cæteri Novitii aliarum Religionum cum *Reg. Valenzuela conſil. 95. nu. 53. lib. 1. Giurb. conſ. 77. nu. 15. Rovit. conſil. 96. per totum, Novar. quæſt. forenſ. par. 1. quæſt. 42. num. 13. Carleval. de judic. diſput. 2. qu. 6. ſect. 3. num. 429, & Dian. reſol. mor. tom. 4. tract. 1. de Immun. Eccleſ. reſolut. 36.* reſpondens ad diſpoſitionem S. Concil. Trident. *ſeſſ. 24. de reformat. cap. 11. in fin.* quæ videbatur obſtare, ut ea procedat non derogando Juriſdictioni Ordinarii, ſed non per hoc intelligenda, ut talis Novitius ſubjiciatur foro laicali cum *Carleval. cit. diſput. 2. qu. 7. num. 444.* ubi quod Novitii degentes in ſæculo cum licentia, & permiſſu Superioris, dicuntur etiam intra ſepta Monaſterii vivere, & gaudent privilegio fori.

An autem delinquens capitaliter, ut pro delicto com-
25 miſſo puniri debeat, etiam pœna confiſcationis bonorum, ſi reaſſumat habitum poſt delictum, vel fiat Clericus in fraudem, ex quo remitti debeat Judici Eccleſiaſtico ſolum quoad diſtrictionem perſonalem, quia cauſa fuit præventa, puniri tunc poſſit per Judicem laicum pœna confiſcationis bonorum, pulchra eſt dubitatio, quam *Author hic* reſolvit negativè, quando eſſet confiſcatio appoſita acceſſoriè, & in conſequentiam pœnæ ordinariæ, ut videre eſt ex *num. 8.* ſecus ſi æquè principaliter utraque eſſet debita, tunc enim pœna mortis ſublata remaneret pœna confiſcationis, vel alia pecuniaria, quæ poſſet per Judicem laicum imponi, & exequi.

26 Verum diſtinctio non videtur omnino tuta, ſi attendimus concluſionem à DD. approbatam, ut ſcilicet reaſſumens habitum, vel ordinem in fraudem, quando cauſa jam fuit præventa, quoad ſolam diſtrictionem perſonalem Judex Eccleſiaſticus ſe intromittet, & rationem per eos aſſignatam, quia ſcilicet laicus tangere Rei perſonam non poteſt, ut advertit *Sanfel. deciſ. 2. num. 24.* ibi: *& licet ratione præventionis, & fraudis amittat Clericus ordinatus fori privilegium, non tamen amittit privilegium Canonis ſi quis ſuadente Diabolo 17. qu. 4. cujus virtute Judex laicus, Clerici perſonam tangere non poteſt*, idem confirmat ſub *num. 19.* Si enim ſola perſona remittitur, quia tangi non poteſt, non applicatur diſtinctio confiſcationis acceſſoriæ, & principaliter, quia deficit condemnatio ad pœnam ordinariam, ſed non deficit pœna ordinaria, quæ cauſat acceſſorium confiſcationis, licet ea exequi non poſſit. Patet clarius quia etiamſi condemnatio fuerit ſequuta in contumaciam, volunt DD. præfati, quod per ſuſceptionem ordinis, vel habitus reaſſumptionem, perſona condemnati per Judicem laicum tangi non poſſit ex pluribus relatis per *Carleval. cit. qu. 7. num. 909.* Ergo non deficit principale, ſed ratione ordinis exequi non poteſt, cum cauſa præventa utramque pœnam amplectatur, & ita tenet *Ang. de Caſtro cit. conſ. 37. num. 3.* ubi quod Judex ſæcularis poteſt etiam condamnare talem Clericum. Quare in facto contingenti aliter diſtinguendum puto, quod aut ordinis ſuſceptio, ſeu habitus reaſſumptio præceſſit delictum, aut ſucceſſit, ſi præceſſit delictum, licet in fraudem, Clericus condemnari non poteſt, nec in pœnam pecuniariam, nec in pœnam corporalem per Judicem laicum, quia ordo, ſeu habitus reaſſumptio præceſſit, nec cauſa dici poteſt præventa legitimè cum quia ad fundandam juriſdictionem tempus delicti inſpicitur, *l. 1. ff. de pæn. Gratian. cap. 226. num. 10. Cabal. caſ. 147. n. 28. Merlin. Pignat. cent. 1. cap. 49. num. 1. 2. & ſeq. de Marin. lib. 1. cap. 48. nu. 2. Giurb. conſ. 15. num. 13. 14. & 17.* cum *Carleval. de judic. diſp. 2. qu. 7. num. 912.* tum quia licet in fraudem ordo ſuſcipiatur, fraus iſta à lege permittitur,

Digitized by Google

tur, ut ex *Bambac, in comment. ſi de feud. defun. content. &c. naturales qu.7.num.65. verſ.tertio delinquens effectus Clericus*, concludit *Sanfel. cit. deciſ.2.num.19.in fin.Giurb.conſil.15.num.6.*, & latiùs dictum fuit ſuprà cum *Riccio*, *Carena*, & aliis. Aut ordinis aſſumptio ſucceſſit poſt delictum, & poſt accuſationem, ſed antequam Reus delinquens citetur per Judicem laicum, & tunc nec minus dici poteſt cauſa præventa, ſecundum unam opinionem, de qua per *Bart. Bald.*, & alios *in l.libertus num.3. ff.de in jus vocando, Boſſ. tit. de for.compet. num.103.Rota coram Buratto Veneta donationis 11. Maii* 1615. *Farenac.conſ.208.num.3., & conſ.214. num.4. & qu.7.num.57. Vincent.de Franc.dec.501. num.14.& 505.num.16. Scacc.de Judic. lib.1.c.12. num.75. Acoved.in l.10.tit.13.nu.61.lib.87.recopil. Barboſ. in l. ſi quis poſteaquam num.51. ff. de Judic. Carleval.de jud.lib.1.tit.1. diſput.2.cap.7. num.878. Maſcard. de probat. concluſ. 1233. num.* 10. ſed alii contrarium ſentiunt, ut ſufficiat querela ſine citatione, ſi ultro Judex ſuper eo examinaverit teſtes, vel ſcripturas receperit ad probationem delicti ex *Bald.in l.1. C.de confeſſ. Bart. & alii relati per Far. quæſt.7.nu.56. Ferras.conſ.208.n.3.4.& 5.Ransner. deciſ. 18.num.20.par.4. Scac.de judic. lib.1. cap.21. num.61.65.& 95. Decian. tract.crim. lib.4. cap.21. num.2. Guazz def.1.cap.9.num.5. Montior.deciſ.23. num.9. Sard.conſil.111.nu.8. Gramm.conſ.28.n.10. Caled.deciſ.142.lib.1. Maſtrill. deciſ.210.num.1. Rovitus pragm.1.num.75. rub. ubi de delicto, quis conveniri debeat Capiblanc.de author.Baron.pragmat.8. num.211.par.2.Capyc.latr.conſil.130.num.9.Farin. conſ.199.num.10. & 11. Giurb. conſ.48. num.39.* & iſta varior videtur, ubi judicium non eſt civile incipiens à citatione, ſed criminale, ubi citatio, & monitorium emanatur, quando proceſſus eſt completus, & Reus forſan de perſona capi non poteſt.

Suppoſita igitur iſta opinione pro vera, ſeu veriori,
27 de qua *Bartol.in l.1. ff.de pæn.* ubi loquitur de Clericato aſſumpto poſt proceſſum inchoatum, & ſic poſt cauſam præventam, ſed non per citationem, de qua habetur, & requiri videtur *in cap.penultim. de for.compet.* (nil mirum, quia ſuibi de cauſa civili tractatur, in qua judicium incipit, ut diximus à citatione) & Clericatu, iſto tempore aſſumpto per criminoſum, certum eſt, quod privilegium ei non ſuffragatur ad evitandum forum ſeculare, ex triplici ratione. Prima, quia Clericatus aſſumptus eſt in fraudem, & ideo ei non debet patrocinari, *ex Bartol. in d.l.1.num.3.*, & alii per *Caball. caſ.108.num.2.* Secunda, quia de tempore delicti Reus erat laicus, & illud tempus attenditur ad fundandam juriſdictionem, *d.l.1.ff.de pænis, l.Injuriarum æſtimatio, ff. de injur.* plenè *Giurb. conſil. 15. num.22. 23. & 24. Marin. Cavalc. Merlin.*, & alii *alleg. ſuperius*: Tertia, quia Reus delinquendo ſe obligavit pœnæ illius delicti, quod tunc delinquendo commiſit, *l.imperatores, ff.de Jur. fiſc., & l.fin.C.ad l.Jul.Majeſt.gloſſ.in l.1.§.final. ff. de poſtulando, & l.ſi ſervus, ff. de his, qui notantur infamia, Cabal.caſ.115.num.10.& caſ. 147. num. 18. Thor.in ſuo compend.deciſ.var.3.ſect.3.tom.3.fol.137. verb. remiſſio col.2.* ſi igitur delinquendo ſe obligat ad pœnam de jure civili ſtatutam, non debet Clericatus in fraudem aſſumptus operari, ut alia diverſa puniatur à Sac.Canonibus determinata, præcipuè quia Judex laicus inquirendo de eodem delicto prævenit, & effectus fuit Judex illius cauſæ, *cap.1. de for. compet. leg. Judex poſteaquam, & ibi gloſſ. ff. de Judic., & l. ubi cœptum, ff. de eodem tit.* Unde non videtur Reus juſtè ſe potuiſſe dicare ſervitiis Eccleſiæ, & Divino cultui, dum prius ad pœnam ſe delinquendo obligaverat; nec in præjudicium Reipublicæ offenſæ, pœnam à lege ſtatutam, nec laicalem juriſdictionem contendere. Remanebit igitur tunc Judex laicus, legitimus Judex illius cauſæ, & illius pœnæ, *Abb. in ſuo conſ.85.num.8.lib.1.* ibi *non per hoc cauſa eximitur à foro pœnitentia ſecularis*, & quamvis perſona ipſius Rei effecti Clerici ratione ordinis tangi non poſſit per Judicem ſæcularem, ut voluit *Jo.Andr.*
28 *in cap.1.num.20. de obligat.ad ratiocin. non ordin.*, quem alii ſequuntur ex *Giurb.conſ.15.num.34.* Attamen Judex Eccleſiaſticus debet requiri, ut eum degradet, & ſinat eum puniri per Judicem ſecularem, nec ſe intromittere in cauſa jam præventa, ut advertit *Bart.in d.l.1.num.4.* dicens, *quod ex eo, quod Eccleſiaſtici Judices, & ſuperiores ſunt renitentes hanc degradationem facere* (*& pro cautela tradit Cardinalis Albanus in Lucubrat.ad Bartol. in l. cum quadam puella num.11. ff.de juriſd.omn.judic. cum aliis relatis per Cartar. de capto band.cap. fin. num.* 308.) ex iſto inconvenienti ſequitur aliud, quod Judices laici procedunt ad puniendos tales Clericos criminoſos abſque tali licentia, & degradatione, ſed malè & idem refert *Covar.pract.quæſt. cap.32.num.4.verſ.ſecunda concluſio, & Farin. conſil.77. num.12.* Undè *Angel.de Caſtr. in ſuo conſil.27. relat.inter conſ.crimin.diverſ.tom.2.num.4. & ſeq.* adeo putat hoc eſſe verum, ut poſſit Judex ſæcularis procedere etiam ad condemnationem talis Rei abſentis ad formam ſtatuti, & deindè requirere Judicem Eccleſiaſticum, ut eum degradet, & conſignet puniendum, & ſi recuſet hoc facere, quia gravat debet appellare ad Superiorem ipſius Judicis Eccleſiaſtici, & *Angel.* commendat *Farin. cit.qu.8. num.109., & Cabal.caſ.108.num.5.9.& ſeq.Cartar. de capt.band.cap.fin.num.308. verſ. quomodo autem*
29 *Judex*, immò *Covar.citato cap.32. ſub nu.4. verſ. tertia concluſio*, dicit in Clerico primæ tonſuræ degradationem non eſſe neceſſariam, ſed puniri per Judicem ſæcularem pœna mortis, vel alia illius delicti condigna, & ſequitur *Sanfel.deciſ.2.num.29.* & idem *Farin.q.8.num.109. in princip.* licèt intelligat hoc dictum *Covar.* ubi Clericus non incederet in habitu, & tonſura, & deindè in ſuo *conſ.77.lib.1. n.13.* iterùm referendo hoc dictum *Covar.* putat locum habere ibi crimen tale eſſet, quod degradationem de jure mereretur. Verùm *Covarr.* taliter non fuit loquutus, ſed ſimpliciter in iſto caſu, ubi Clericatus aſſumitur in fraudem poſt cauſam per Judicem ſecularem præventam, ut eum videre eſt, & ità eum refert, & intelligit *Sanfel.loco citato.*

30 Et propterea iſtis attentis, dicendum videtur pro reſolutione difficultatis prepoſitæ, quod Judex laicus, ſive in conſequentiam procedat confiſcatio bonorum, ſive æquè principaliter, licitè ſemper eam exercebit contra talem Clericum criminoſum qui poſt cauſam præventam Clericatum ſuſcepit, vel reaſſumpſit habitum Clericalem, quando delictum tale eſt, quod de jure communi, vel ſtatutario pœnam confiſcationis mereretur cum ſufficiat, ità de jure determinari, licèt in facto Epiſcopi, & alii Eccleſiaſtici Judices non obſervent, tunc enim non deficiet pœna ordinaria, & principalis, in cujus ſequelam procedit confiſcatio bonorum, ſed impeditur exequi propter ordinem Clericalem, licet in fraudem ſuſceptum: ſufficit enim fieri debere de jure, licet de facto non obſervetur, *l. ſed licet, ff. de offic.Præſid.Bertaz.conſil.a25. poſt num.19.lib.1.conſil.556.n.10.in fin. lib.1.*

Nec repugnant DD.allegati, quia ſolum concludunt, quoad diſtrictionem perſonalem Clericum Judici Eccleſiaſtico eſſe remittendum, quia ejus perſona

per

Judicem laicum tangi non poteſt, nec diſtringi, aut corporaliter puniri, ut voluit *Joan. Andr. in dicto cap. 1. de oblig. ad ratiocin.*, & ſequuntur alii relati per *Giurb. citato conſ. 15. num. 34. Cartar. Carleval. Sanfel.*, & alii ſupra allegati; nec repugnant reſolutiones Sacræ Congregationis, cum eæ non prohibeant proceſſum ad ulteriora, quoad bona.

32 Et idem videtur dicendum reſpectu Clerici primæ tonſuræ, ut ſcilicet etiam is ſecurus ſit apud Judicem laicum quoad perſonam, quicquid dixerit *Covar. citato cap. 32. num. 3. verſ. tertia concluſio in fine*, & poſt eum *Sanfel. deciſ. 2. num. 29. & Carleval. de Judic. diſp. 2. qu. 7. num. 1078. & 1079.* ubi quod prima tonſura non eſt ordo ſecundum Theologos, & ideò Clericatu ſuſcepto in fraudem, abſque alia Judicis Eccleſiaſtici declaratione eum puniri poſſe per Judicem laicum, maximè ſi prævenit in cauſa. Quia licèt Theologorum opinio exiſtimet primam tonſuram ordinem non eſſe, nec characterem imprimere, ut ait *Carleval. loc. cit.*, & declarat *Giurb. conſil. 15. num. 30.* ubi quod dicitur ordo largo modo ordinem ſumendo, attamen aliter ſentiunt Canoniſtæ ordinem eſſe, ſcilicet, & characterem imprimere, & eorum ſententiam approbavit Rota, ut videre eſt *deciſ. 50. n. 4. 5. & 6. par. 5. recentior. tom. 1.* ibi: *cum ſecundum Theologos prima tonſura non ſit ordo, nec imprimat characterem, quia quicquid dicant Theologi magis communis ſententia Canoniſtarum tenet contrarium, quam Rota pluries ſequuta eſt, quod ſcilicet prima tonſura ſit ordo; & clericalis character indelebilis*: licet de conſuetudine degradatio talis Clerici, cujus formula habetur in Pontificali Romano, non obſervetur, *Thom. del Bene de immun. tom. 1. c. 7. dubit. 9. ſect. 1. n. 2. & ſect. 2. num. 1. & 2.*

33 Et *Covar.* ſic dicentem non approbat *Farin. cit. qu. 7. num. 109.* ubi procedere ejus dictum ſupponit, quando Clericus non incederet in habitu, & tonſura, & deindè in ſuo *conſ. 77. num. 13.* iterum agendo hoc dictum *Covar.* declarat ſubſtineri poſſe, ubi delictum eſſet tale, quod de jure requireret degradationem, quæ reſtrictiones, licèt in ſe veræ tamen dicta per *Covar.* non conveniunt, qui illud ſpeciale conſtituit in Clerico primæ tonſuræ tonſuram ſuſcipiente in fraudem: reprobatur etiam *Covar. per Cavalcan. dec. 11. num. 19. p. 5.* ubi demum reſtringit ejus dictum ad loca, ubi talis conſuetudo ſervatur; ſecurius tamen reprobari poteſt attenta opinione Canoniſtarum, quod prima tonſura ſit ordo, & characterem imprimat, ut fuit concluſum ſuperius.

34 Quod autem diximus de Clericatu aſſumpto in fraudem poſt accuſationem, & diffamationem, vel poſt citationem, ceſſant ex mente DD. ſi faciens ſe Clericum tali tempore, per antea voluiſſet Religionem ingredi, vel Clericalem ordinem aſſumere, ut videre eſt eundem *Farin. q. 8. nu. 111. & 112.*, *& conſil. 77. nu. 7. & 8. Cabal. caſ. 108. n. 13. & ſeq. Cartar. de capt. band. cap. final. num. 308. verſ. hac autem. Cavalc. deciſ. Fivia. 10. num. 8. par. 5.* ſi tamen probet aliunde Clericus, non ex ſolo ſuo juramento tale votum feciſſe, ut advertit *Farin. cit. conſ. 77. num. 14.*, *& qu. 8. num. 114.* reprobans *Covar. cit. cap. 32. in fin. dicentem*, quod nec tunc excluditur fraus ex cautelis aſſiduis, quibus utuntur Delinquentes ad effugiendas pœnas, cujus dictum ſequitur *Clar. § fin. qu. 98. verſ. ſed quid, &c.* & *Caſſan.* relat. per eundem *Farin. num. 8. conſil. 77.* ſed crederem poſſe recipi dictum *Covar.* ubi voti emiſſio pro-

35 baretur de tempore ſuſpecto, videlicet poſt contractam inimicitiam, vel offenſam receptam, & ſecurius ſi poſt delictum commiſſum, licèt ante diffamationem, & accuſationem, ſecùs vero ſi probaret emiſſum de tempore non ſuſpecto, ex traditis per *Rot. Roman. in Reatina Caſtrorum ſub die 3. Julii 1651. coram bon. mem. Duncaetto ſub § neque officit*, cum voti emiſſio; licèt extrinſecè probata, probatio tamen extrinſeca, etiam ab intrinſeco dependet, & ab animo voventis, *Ricc. deciſ. 4. par. 1. per totum*. Et ideo probata de tempore ſuſpecto adhuc fraudem nutrit, probata vero de tempore non ſuſpecto fraudem excludit, & cum hac diſtinctione conciliari poſſunt iſtæ DD. opiniones contrariæ.

Quatenus verò fuit ſupra concluſum poſſe Judicem laicum, ſive in conſequentiam, ſive principaliter confiſcatio bonorum debeatur, ad illam Reum delinquentem condemnare, quia quoad bona, & pœnas pecuniarias, remanet Laicus Judex cauſæ, & poterit proceſſum incœptum complere, ut volunt DD., & ſæpiùs declaravit Sacra Congregatio in ca-

36 ſibus ſupra enarratis; Advertendum eſt neceſſariò, An confiſcatio debeatur pro delicto, vel pro contumacia, nam ſi debetur pro delicto, mutatio fori ſuperveniens in fraudem poſt accuſationem, vel citationem, impediet ſolum proceſſum quoad diſtrictionem perſonæ, ſed non quoad aliquas pœnas non corporales, in bonis ſolvendas: ſi vero pœna confiſcationis incurreretur ex contumacia, quia Reus præſens convictus, vel confeſſus, pro delicto commiſſo pœnam confiſcationis non ſubiret, ex *Farinac. in addit. ad quæſt. 103. ſub num. 189.*, & ex aliis infra allegandis, tunc attenta opinione *Angel. de Caſtro inter conſil. crimin. diverſ. par. 2. conſ. 37. num. 3.* poteſt talis Clericus condemnari ad formam ſtatuti, & ſicuti non eſſet Clericus, contumax reputari, & ſucceſſivè ad formam ſtatuti, vel conſuetudinis, condemnari etiam in pœnam vitæ, & confiſcationis bonorum, & eſt valdè exiſtimanda iſta opinio, quia omnes alii approbarunt eam, ut videre eſt, *Farin. cit. quæſt. 108. num. 109. Cartar. cap. fin. nu. 309. & Cabal. caſ. 108. in pluribus numeris*. Verùm quia taliter condemnati, hodie per Statuta univerſalia Italiæ poſſunt impunè occidi, & datur etiam præmium occidentibus, ut latè diximus ad tertiam reſolutionem, talis opinio ſive in puncto Juris vera ſit, ſive non vera, cujus reſolutio dependet ab illa inſpectione, An teneatur Judex Eccleſiaſticus illum degradare, & conſignare Curiæ ſæculari, & Judici, qui eum citavit, & condemnavit, ut *Angelus* ſupponit cum *Bart. in l. 1. ff. de pæn.*, *& aliis* per eum *allegat.*, ſed negat *Covar. cit. cap. 32. ſub num. 4. verſ. tertia concluſio*, allegans *Butr. in cap. 1. col. 4. de obligat. ad ratiocin.* In praxi recipi, & admitti non poteſt, quia exequutio poſſet ſequi abſque licentia, conſenſu, vel degradatione Judicis Eccleſiaſtici, & inevitabiliter incurri excommunicationem, de qua in *cap. ſi quis ſuadente Diabolo 17. quæſt. 4.* ut etiam fatetur *Angel. num. 4.* Et in terminis, quod non contrahatur contumacia, nec ex non comparitione ficta confeſſio contra Angelum tenet *Cavalc. deciſ. Fivizani 10. p. 5. ex num. 6.* ibi: *Etſi eſt citatus tempore, quo erat ſæcularis, & antè finitam dilationem ad comparendum, vel parendum mandatis efficiatur clericus ſi non comparuerit, non poterit mulctari, nec condemnari in pœnam præcepti, quaſi quod ſpreverit præceptum Judicis, ſed ſolum circa querelam, & diffamationem procedere ad ulteriora, & illum condemnare pœna pecuniaria juxtà qualitatem delicti, ſi fuerit probatum, ut dicunt ſupradicti DD., quia clericus iſte ſi non vult comparere per ſe, nec per Procuratorem & vult eſſe contumax, non poteſt cogi ad comparendum, & ideo uti contumax non poteſt dici probaſſe delictum, & haberi pro confeſſo.*

eſt de-

Digitized by Google

eſt deciſio punctualis, & nimis favens Clericis De-
linquentibus; & etiam ſequenda, quia videtur con-
venire cum deciſionibus Regni, de quibus per San-
fel. cit. deciſ. 2. per Carleval. de judic. diſput. 3. qu. 7.
num. 108. & 109. cum Giurb. conſ. 34., & cum reſo-
lutionibus S. Congregationis, quæ proceſſum poſ-
ſe compleri inceptum contra Laicum effectum
Clericum quoad bona, & pœnas pecuniarias, non
quoad perſonam declarant, & eſt notanda illa reſo-
lutio capta ad favorem Clerici Hippolyti Gambæ,
quia inibi præcedebat ſententia Curiæ Archiepiſco-
palis Ravennæ declarans Clericum prædictum pri-
vilegio Clericali non gaudere, ſed (ut varitati detur
locus) nec habitus reaſſumptio erat probata, nec
ſervitium in divinis, ſed ſola Bulla Clericatus erat
in proceſſu, cum beneficii renunciatione & inceſ-
ſu poſt renunciationem cum habitu ſeculari, quibus
per fidem publicam Generalis Vicarii probatis
poſtmodum, S. Congregatio reſolvit ut ſuprà.
Crederem tamen non injuſtà procedere Gubernato-
37 rem Urbis, & alios Judices, qui poteſtatem laica-
lem exercentes à Summo Pontifice facultatem ha-
bent ſpecialem procedendi etiam contra Clericos,
& perſonas Eccleſiaſticas, ſi in iſtis caſibus ad con-
demnationem pœnę ordinariæ procederant non ob-
ſtante Clericatu ſuſcepto in fraudem, vel habitu
reaſſumpto, ſi qualitas delicti id ſuadeat, puta in
homicidio appenſato, & aliqua alia circumſtantia
38 gravato, licèt non eſſet tale, quod de jure merere-
tur degradationem, cum DD. negent in Epiſcopo
neceſſitatem degradandi, & conſignandi talem Cle-
ricum Judici laico, facultatem tamen non conten-
dunt, ut videre eſt Din. Guliel. Bar.. & alios relatos
per Covar. cit. nu. 4. verſ. tertia concluſio, & ubi actus
eſt facultativus, accedente juſta cauſa, facultas in-
ducit neceſſitatem, l. reſpiciendum, ff. de pæn. l. 1. §. ſi
quis ultro, verſ. poteſt itaque de quæſtionibus, l. ſæpè,
ff. de offic. Præſid. cum ſua gloſſ. Franc. deciſ. 487. n. 2.
Montier deciſ. 20. num. 14. ut ſi in reſcripto, vel con-
ſtitutione aliqua verbum poteſt directum Judici le-
gatur, neceſſitatem denotat cauſativam, Bart. in l.
Gallus, ff. de liber. & poſthum. num. 4. Galiaul. nu. 13.
Alex. n. 8. Jaſon. num. 25. Caroc. de oblat. qu. 10. par. 2.
Corn. conſ. 175. num. 8. lib. 3. Immò etiam ſi verbo
ſolet utatur lex, quia quod ſolitum eſt fieri, neceſ-
ſarium eſt, Franc. d. deciſ. 487. num. 4. Giurb. conſ. 47.
num. 32. licèt alias verbum poteſt facultatem non
neceſſitatem importet, l. non quicquid, ff. de judic. l.
Nepos procul, ff. de verb. ſignif. l. ſæpè audivi, ff. de off.
Præſid. gloſſ. in c. 1. de reg. jur. in 6. Ludovіſ. deciſ. 85.
num. 7. Triviſ. deciſ. 15. num. 26. lib. 1. Gratian. cap.
146. n. 25. 506. num. 12. & 13. Surd. conſil. 98. num. 1.
Giurb. conſ. 47. num. 30.
An vero confiſcatio bonorum, quæ hodie etiam ab-
39 ſentibus imponitur pæna delicti, vel contumaciæ,
& quare ea obſervetur, non obſtante diſpoſitione
auth. bona damnatorum, C. de bon. proſcriptorum,
plenè tractat Far. qu. 11. num. 62. verſ. amplia hanc
limitationem, & Merl. Pign. cent. 2. c. 21. per totum,
cujus ſcripta in unaquaque materia, quam attingit,
verà faciunt ejus memoriam præclaram.
40 Et nota hìc cum Authore, & Giurb. conſ. 58. n. 15.
16. 17. & 18. quod ſi ex cauſa Reus non condemne-
tur ad pœnam mortis, ceſſat confiſcatio in conſe-
quentiam appoſita, quod obſervat etiam Reginol.
pract. quæſt. 35. num. 69. Sed Sacra Conſulta hoc non
obſervat, quia paſſim ſolet condemnare ad pœnam
triremium ad tempus, vel in perpetuum cum con-
fiſcatione medietatis bonorum, ſic temperans rigo-
rem utriuſque pœnæ corporalis, & bonorum, ut te-
ſtatur Moder. Maſſin. in ſuo tract. de confiſcatione bo-
norum qu. 3. num. 7. & ſervari etiam per alia Urbis
Tribunalia teſtatur Far. q. 11. ſub num. 62. verſ. fin.
p. ampliationis.
De qua materia ultra cumulata per Far. qu. 25. per tot.
41 & integr. tract. Guaz. & Marſ. de confiſcat. bonorum,
adde Giurb. deciſ. 80. per tot. & num. 19. ubi repe-
ries, An bonis Titii confiſcatis, confiſcata rema-
neant ea bona, quæ vendiderat, ſed non tradiderat
Gratian. cap. 423. per tot. ubi plura de confiſcato, &
deinde reſtituto, An remaneat obnoxius credito ri-
bus, vel ab eis liberatus per confiſcationem, de
quo etiam Cabal. caſ. 234. n. 4. & ſequent., & Giurb.
conſ. 45. lib. 1. & An confiſcatio liberet debitorem,
quando non eſt generalis in omni territorio, Mer-
lin. deciſ. 703. num. 5. 6. & 7. Scacc. lib. 2. cap. 9. num.
1092. & ſeq. ubi etiam tractat, An jura conditio-
nalia veniant in confiſcatione, & de fideicommiſ-
ſo conditionali, Peregr. conſ. 21. num. 8. lib. 6. Giurb.
obſerv. 90. ubi reperies, An bona confiſcata de-
beantur Baroni, an fiſco Principis, & Sanfel. dec. 29.
ubi diſputat, an debeantur fiſco Principis, ſi pro
delicto veniat impoſita, quod ex ordinatione Re-
gia ſolùm poteſt cognoſci per Principem, & quid ſi
ob receptationem banditorum impoſita ſit Merlin.
deciſion. 125. n. 16. 17. & 18. Rot. deciſ. 449. num. 14.
& 455. nu. 20. par. 5. tom. 2. recentior. Giurb. conſ. 55.
ubi de quantitate reſervata in donatione omnium
bonorum ad finem teſtandi, an illa fiſco ſit appli-
canda, bonis confiſcatis, an vero Donatario, & an
Jus dicendi Teſtamentum nullum tranſeat in fi-
ſcum conſ. 56. ex num. 20. ubi plura de hæreditate
paterna filio poſt delictum obtenta, & aliis ad ma-
teriam, & an bona Hæretici ſint confiſcanda, ſi
inquiſitus ante ſententiam abjurando hæreſiam
convertatur ad fidem, vide Paſcal. de pat. pot. par. 3.
cap. 5. num. 48. & an ſi delinquenti res fuerint do-
natæ ſub lege, & conditione, quod confiſcari non
poſſint, Far. conſ. 206. num. 7. & an ſi eas vendiderit
Delinquens ante confiſcationem, & contumaciam,
an confiſcatio ſequens noceat emptori, Scacc. de re
Judic. gloſſ. 14. quæſt. 13. nu. 134. Cabal. caſ. 295. n. 40.
& ſeq. Merlin. de pignor. qu. 88. lib. 3. tit. 3. & an in
præjudicium Agnationis poſſit feudum Delinquen-
tis confiſcari, Farin. conſ. 209. num. 134. & 125. &
an confiſcatis bonis filii, confiſcari poſſit legiti-
ma, quæ ei debetur in bonis patris ſtante ſtatuto,
ſi ipſe filius inquiſitus habeat filios, Surd. dec. 314.
per tot. & ibi. Hodiern. & an numerus trium filio-
rum evitet bona Patris confiſcari, Giluegn. reſp. 44.
num. 13. lib. 1. Peregr. conſ. 30. num. 1. lib. 6. Merlin.
de legit. l. 3. tit. 1. qu. 29. num. 19. cum aliis allegatis
in inform. Juris, quam habes in calce, & an ali-
menta, quæ debentur confiſcato tranſeant in fi-
ſcum, vel remaneant extincta, Cab. caſ. 222. & an
fiſcus auferens bona ab Indigno, teneatur ejus cre-
ditoribus, Farin. conſ. 154. num. 16. lib. 2. Peregrin.
de jur. fiſc. lib. 2. tit. 2. n. . . . . & an legitima filio per
Patrem aſſignata in vita poſſit revocari, ſi delin-
quat, Hodiern. deciſ. 167. & an confiſcatio compre-
hendat Jura de futuro, quæ habent cauſam de præ-
terito ex contractu, vel ultima voluntate, Farin.
cit. quæſt. 25. num. 143. Merl. Pignat. cent. 2. cap. 20.
& 21. num. 39. & ſequent. de Pont. conſ. 69. n. 8. lib. 1.
& an confiſcatio bonorum filii privet patrem Pecu-
lio adventitio, profectitio, vel caſtrenſi, Rot. deciſ.
455. num. 13. uſque ad 20. par. 5. tom. 2. recent. Farin.
in addit. ad qu. 24. ſub num. 13. verſ. in Statuto Ec-
cleſiaſtico, & demum an bona Clerici poſſint con-
fiſcari in contumaciam, vide Far. conſ. 14. num. 4.
& conſ. 204. num. 30. Diaz. pract. crim. cau. 35. nu. 2.
& 3.
Allegatio hìc omiſſa habetur reſol. 19. inibi eam re-
peries.

SUM:

SUMMARIUM.

1 *Judex an teneatur de neceſſitate procedere ad forjudicationem cum abbreviatione dierum quindecim in caſu expreſſo à Reg. Prag. 3. de ictu ſcopittæ.*

Lex quando aliquid iubet, parendi neceſſitatem inducit.

2 *Judex an committat nullitatem, ſi loco termini dierum quindecim in caſu d. prag. procedat ad forjudicationem cum termino ordinario: & firmantur tres concluſiones.*

Lex quando dat certum modum procedendi, illius omiſſio reddit actum nullum.

Judex ſi egrediatur modum inductum à ſtatuto, actus erit nullus, licet ſtatutum non procedat ad annullandum actum aliter factum.

Legislator quando uno modo procedi poſſe mandavit, cæteros vetaſſe videtur.

Lex nova novam pœnam inducens, veterem pœnam corrigit.

Statutum ſi iubet ſummariè procedi, non tamen proceſſus, eſt nullus, ſi procedatur ordinariè.

Ex diverſis non fit illatio.

Nullitas quando reſpicit favorem alicuius, locum non habet, niſi ille velit, etiamſi actus eſſet ipſo iure nullus.

Fiſcus debet in omnibus audiri, alioquin acta ſunt nulla.

Decretum de citando eſt interlocutorium.

Fiſcus conſentiendo in actum ſibi præiudicialem, cui ab initio poterat contradicere, ſibi præiudicat.

Judicium ordinariè captum, non poteſt ad extraordinarium redire.

Judicium quod fit reo abſente incipit a contumacia.

Fiſcus in pœnalibus non reſtituitur.

3 *Delegatione an poſſint uti Reg. Audientia, & Mag. Cur. Vicar. in delictis cum ſclopo commiſſis in terris Baronum vigore Pragmaticæ editæ à Domino Comite montis Regii, non obſtante moderatione facta per pragmaticam Domini Ducis Medinenſis.*

Lex corrigens in uno capite non videtur corrigere in aliis capitibus.

Mag. Cur. Vicar., & Reg. Aud. ſunt Judices competentes omnium delictorum, quæ in toto Regno, vel in Provinciis committuntur, & indiſtinctè poſſunt capere de illis informationem.

Mag. Cur., & Regia Audientia poſſunt, donec Barones petant remiſſionem procedere in delictis cum ſclopo commiſſis in ipſis terris Baronum.

Delegatio cognitionis alicuius delicti non nocet Baronibus, quin poſſint remiſſionem petere, inquiſitis vero obeſt, quia remiſſionem petere nequeunt ad Judices ordinarios.

Remiſſionem petere non poteſt Baro, niſi reo in vinculis conſtituto.

4 *Teſtes ſi deponant delictum eſſe commiſſum con armi di fuoco corte, an cenſeantur concludenter probare, quod ſit commiſſum cum ſclopo parvo contra formam Reg. Prag. ad hoc, ut locus ſit forjudicationi cum termini abbreviatione, non obſtante, quod delictum ſit commiſſum in rixa.*

Uſus loquendi attendendus eſt etiam in materia pœnali, & ſtricti iuris.

An Judex in delictis ſclopo commiſſis, prætermiſſo termino extraordinario, poſſit abſque nullitate uti termino ordinario, plenè diſcutitur.

Et an, & quando procedi in iis poſſit ex delegatione?

RESOLUTIO V.

1 Dubitari poteſt, an Judex in caſu, in quo debet procedere cum anguſta ſtatione temporis juſſa à Reg. Prag. arbitrium habeat procedendi cum termino ordinario? Reſpondeo minimè eſſe permiſſum, legislator enim jubet procedi cum termino extraordinario, ut ex *prag. 3. de ictu ſcoppitti*, ibi: *volemo, ordinamo, e comandamo*, cum autem lex jubet parendi neceſſitatem inducit, *ad textum l. legis virtus ff. de legib. cum ibi notat. c. 1. de Conſtit.*, & ibi *Abb. num. 4. Menoch. de arbit. caſ. 380. num. 2.* nec Judex debet eſſe clementior lege, *§. oportet autem verſ. neque videri*, & ibi *gloſ. in auth. de leg.*

2 Ambigi ulterius poteſt, ſi Judex loco termini extraordinarii, ſcilicet dierum quindecim utatur in forjudicatione termino ordinario unius anni nulliter procedat? Videtur poſſe affirmativè reſponderi; 1. quia ubi lex dat certum modum procedendi, illius omiſſio reddit actum nullum, *text. in l. certa ratione, C. quando provocare non eſt neceſſe*, ubi notatur ad marginem, & notat. etiam per illum *text. Andr. Barb.*, quod proceſſus eſt nullus, ſi Judex egrediatur modum inductum à ſtatuto, licet per ſtatutum non ſit proceſſum ad annullandum actum aliter factum, pro quo facit quia cum legislator uno modo procedi poſſe mandavit, cæteros vitaſſe videtur *gloſſ. in l. cum prætor, ff. de iudic. in verbo videtur gloſ. in cap. nonne extrav. de præſumpt. in verbo tacendo*; 2. quia lex nova novam pœnam inducens veterem pœnam corrigit, & tollit, ita non amplius vetus, ſed nova tantum pœna imponi poteſt, *Alber. de Roſat. in ſtatut. qu. 8. Caſtren. in l. 1. §. dixerit aliquis, ff. de publican.* ergo cum novum forjudicandi modum induxerit legislator veterem ſubſtuliſſe cenſendus eſt ad rem, *Jo: Grand. de bello exulum ſpecial. 77. num. 1.* ubi hac ratione arguit inducto in certis delictis modo procedendi ad modum belli nulliter agere Præſidem, ſi in illis ordinariè procedat. 3. prag. 3. jubet extraordinarium hunc modum procedendi ad forjudicationem cum termino dierum quindecim, obſervari irremiſſibiliter, quod idem ſonat, ac ſi dixiſſet non poſſe à Judice remitti illum extraordinarium modum, ſi Judex non poteſt, ergo nulliter aget, *Rovitus de offic. Judic. prag. 9. num. 2.* quod enim fit contra legis prohibitionem nullum eſt, licet lex hoc non declaraverit, *Caravit. Rit. 44. n. 9. Maſtril. dec. 264. n. 2.*

In contrarium facit primò, quia etſi ſtatutum jubeat ſummariè procedi, non tamen proceſſus eſt nullus, ſi Judex ordinariè procedat conſentientibus illis, de quorum agitur intereſſe, *Marant. de ord. judicior. diſtin. 9. num. 112. in fin.* qui licet loquatur in civilibus, tamen valet argumentum de civilibus ad criminalia, *Dec. in cap. at ſi clerici, num. 126. & ſequ. Marſilan §. poſtquam num. 25. in fin. in pract. crimin. Foller. in verb. & ſi confitebuntur, par. 2. num. 3.* & *alii per eos relat.* Secundò facit, quia quod procedatur cum tam brevi termino eſt inductum favore

Fiſci ; hic autem favor, ſi nullitatem Judex committeret procedendo ordinariè redundaret in odium fiſci, contra *text. in l. quod favore, C. de legib.* hoc patet: ponamus enim quem eſſe forjudicatum cum termino ordinario, ſi nulla erit hæc forjudicatio, hoc redundabit in detrimentum fiſci, & favorem delinquentis, contra mentem legislatoris, qui in odium delinquentium, & favorem fiſci induxit forjudicationem cum termino extraordinario; & ſic ſtatutum operabitur contrarium effectum contra intentionem ſtatuentis, contra *tex. in l. qui hominem, § fin. juncta gloſſ. ff. de ſolut.*, *& l. ſi certis, C. de pactis*, & certè ſi legislator fuiſſet interrogatus, an velit forjudicationem ordinario termino ſervato valere, non eſt veriſimile eum aliter reſponſurum; quia qui infra tam brevem terminum contra delinquentem forjudicationem induxit in odium delicti, multo magis ubi delinquens diutius ſtetit in contumacia, illius pœnam approbaturum fuiſſe cenſendus eſt, *ad text. in auth. multo magis, C. de ſacroſanct. Eccleſ.* quod argumentum à veriſimili reſponſione ſtatuentium proculdubio validum eſt, *gloſ. in l. tale pactum, § fin. ff. de pactis, Franc. dec. 91. nu. 11.* Tertiò, quia verior videtur opinio, quod licèt ſtatutum inducat certum modum procedendi, ſi tamen ultra non ſit proceſſum, actum aliter factum annullando, actus aliter factus valet, *Bald. Salic., & Alex.*, quos refert, & ſequitur *Carav. de ritu 44. num. 6. idem Carav. pragmatica 1. ad Maced. § 15. num. 11.* licet ergo mandaverit legislator in hoc delicto forjudicari delinquentem cum abbreviatione, cum tamen ultra non progreſſus fuerit, actum aliter geſtum annullando, valebit forjudicatio cum termino ordinario, licet non ſervata forma Regiæ Pragmaticæ inducentis abbreviationem. quod confirmatur, quia, ut ex pleriſque pragmaticis patet, ſolent earum conditores ulterius progredi ad actus annullationem, quando actum aliter valere non volunt: quod argumentum à conſuetis in ſtatutis, valet, argumento *text. in l. vel univerſorum, ff. de pign. act. Franc. dec. 330. num. 1.*

Non obſtant in contrarium adductas nam quo ad primum jam ſupra reſponſum eſt non induci nullitatem ex eo ſolo, quod non ſervatus ſit modus procedendi à ſtatuto inductus.

Non obſtat ſecundum: quia non agitur de nova pœna, ſed de eadem omninò pœna forjudicationis inferenda: ſolum adeſt diſcrimen, quod agendo ordinariè ſerius illa pœna infertur, quam ſi extraordinario modo ageretur, & ſic ex diverſis non fit illatio, *u. ſig. l. Papinianus exulè, ff. de minorib.* quod enim Judex aliam pœnam imponat, quàm quæ à lege permiſſa eſt, jure nullo modo ſubſtineri poteſt, *l. 1. in princ. verſ. pœna vero perſequutio ff. ad Tertullianum, cum concordant.* etiam ſi partes conſentiant, argumento *l. liber homo, ff. ad l. Aquiliam.* Sed exceſſus in modo procedendi, ut ſuprà dixi, eſt magis tolerabilis. Quemadmodum, nec obſtat, quod de modo procedandi ratiocinatur *Jo: Grand.* nam in eo caſu eſt fortior ratio nullitatis, cum agatur an delegatus poſſit (omiſſa poteſtate delegata) uti juriſdictione ordinaria, & videatur obſtare, ut alibi dixi *Reſ. 12.* quod per juriſdictionem delegatam cenſeatur adempta juriſdictio ordinaria, & ſic adempta Juriſdictione ordinaria Præſes ordinariè procedendo procedit ſine juriſdictione, cujus defectus inſanabilem inducit nullitatem, etiamſi partes conſentiant, *Guazzin. defenſ. 1. cap. 1. per totum, & cap. 9. num. 2.*, & tamen *Jo. Grand.* ibidem aſſerit, quod in praxi ſervatur, ut abſque nullitate Præſes ordinariè procedat omnino modo militari ſeu delegato (quod idem eſt) procedat ordinariè in cauſis, in quibus procedendum eſſet ad modum belli.

Non obſtat tertium; quia illa verba, *irremiſſibiliter*, ſecundum communem uſum loquendi, qui in ſtatutis etiam odioſis attenditur, *Farinac. conſil. 156. num. 21.* (cum verba vulgaria non debeant juxtà juris regulas ſubtilizari, ſed groſſo modo intelligi, prout homines vulgariter intelligunt, *Farin. conſil. 45. num. 25.*) important tantum enixam, & præciſam ſtatuentis voluntatem, ut cum celeritate ad delinquentis forjudicationem omnino procedatur; nec facile præſumendum eſt voluiſſe legislatorem inducere nullitatem favorabilem delinquentibus ex diſpoſitione in odium delinquentium emanata, ut ſupra dixi.

Plura equidem in hac controverſia firmarem, & primum quidam, quod utcunque ex ordinario procedendi modo nullitatem oriri affirmandum eſſet, hoc jus de nullitate actus dicendi, non niſi fiſco competerat, nec poſſet illud ipſis inquiſitis competere: moveor quia quando nullitas reſpicit favorem alicujus, illa locum non habet, niſi ille velit, etiam ſi actus eſſet ipſo jure nullus, *gloſ. in l. legatur, ubi Bart. Bald., & alii ff. de dolo malo, Surd. deciſ. 108. num. 4. & 11. Afflict. deciſ. 466 num. 6.* ubi loquitur de fiſco, & quod minor, & fiſcus quoad hoc æquiparantur, unde in praxi, licet hæc nullitas adverſus forjudicationes ſit ſubtilitate Advocatorum propoſita, ſæpius in Regiis Audientiis rejecta eſt.

Secundum, quod ſi Judex omiſſo termino extraordinario injuncto à Regia Pragmatica cœperit uti termino ordinario fiſco non audito, poterit fiſcus tanquam non auditus de nullitate actus dicere, ac petere ut ſuſpenſo termino ordinario utatur extraordinario, ex vulgata regula, quod fiſcus, loquendo de Curiis, ubi adeſt, debet in omnibus audiri, & quod alioquin acta ſunt nulla tam diffinitiva, quam interlocutoria. *pragmatica 6. de offic. juſtitiarii, num. 23.*

Tertium, quod cum decretum de citando ſit interlocutorium, poterit Judex in ſupradicto caſu illud corrigere, & jubere, quod citetur cum termino extraordinario, ad *text. in l. quod juſſit, ff. de re judicata*, quod eſt intelligendum, dummodo citatio non ſit jam ſortita effectum ſuum, & jam ſit reus contumax reputatus: tunc enim ſi fiſco conſentiente id actum ſit, id fiſco præjudicat ex ſupradictis; nam & fiſcus conſentiendo in actum ſibi præjudicialem, cui ab initio poterat contradicere, ſibi præjudicat. *Franc. dec. 384. num. 6.* nec poterit Judex redire ad terminum extraordinarium, quia ubi judicium cœptum eſt ordinariè, non poteſt Judex redire ad extraordinarium, ſed ordinariè finiri debet, *Jo: Grand. de bello exulum, ſpeciali 77.* quemadmodum autem judicium (quando reus eſt præſens) incipit à litis conteſtatione, ita judicium, quod fit reo abſente, incipit à contumacia, *Bald. in l. 1. C. qui accuſ. non poſſunt, num. 30. Clar. quæſt. 14. num. 13.* nec poſſet petere reſtitutionem in integrum fiſci Advocatus, quia in pœnalibus ſecundum veriorem opinionem fiſcus non reſtituitur, *Peregr. de jure fiſci, lib. 6. tit. 2. num. 11. verſ. quod in pœnis*, quia nec minor reſtituitur, per *text. in l. auxilium, ff. de minorib.* quamvis quod in cauſa criminali reſtituatur in integrum ſcripſerit, *Aven'd. de exequen. mand. c. 19. nu. 19. verſ. ſed ponamus 2. part.*

3 Per Pragmaticam editam ab Excel. D. Comite Montis Regli die 29. Martii 1637. fuit injunctum, ut tam Mag. Curia, quam Regiæ Audientiæ procedant uti delegatæ à Prorege in delictis, quæ committuntur cum armis igneis: fuit etiam in his delictis temperata poteſtas Baronum, ut nec ad com-

poſitio-

Digitized by Google

poſitionem, nec ad gratiam, nec ad liberationem, vel condemnationem procedant inconſulto Prorege: demum eadem Pragmatica fuit ab Excel. D. Duce Medinenſium moderata, quoad Barones, permiſſumque ut juriſdictione in his delictis utantur eadem, qua antea utebantur. Dubitari poteſt, an M. Cur., & Regiæ Audientiæ poſſint procedere ex delegatione (in delictis, quæ committuntur in terris Baronum) ad forjudicationem, de quibus fuit per M.C. vel Regias Audientias capta informatio? equidem in hoc dubio conſidero pragmaticam inducentem delegationem reſpectu prædictæ M. C., & Regiarum Audientiarum minimè fuiſſe correctam, nec ſublatam, quoad delicta, in quibus ipſi M. C., vel Regiis Audientiis procedere eſt permiſſum; nam lex corrigens in uno capite, non cenſetur corrigere in aliis capitibus, cum una lex non dicatur aliam corrigere, niſi ſit expreſsè contraria, *Iſern. in conſtit. Regni appellat. tempor. in princ.* conſidero, quod M.Cur., & Regiæ Audientiæ ſunt Judices competentes omnium delictorum, quæ in toto Regno, vel in Provinciis committuntur, *Carav. ritu* 210. *num.* 7. & declaravit noviſſimè Excellentiſſimus D. Dux de Arcos nunquam ſatis laudatus hujus Regni Prorex, donec Barones petant cauſæ remiſſionem ſubditis perſonaliter comparentibus, in quodam reſcripto ad Regiam Audientiam Aquilanam, cum ageretur, an abſque inſtantia perſonæ privilegiatæ eſſet deſtinandus commiſſarius ad capiendam informationem de quodam homicidio commiſſo in terra Amatricis: ſi igitur Mag. Cur., & Regiæ Audientiæ poſſunt, donec Barones remiſſionem petant, procedere in prædictis delictis, non video qua ratione uti non debeant delegatione, quæ reſpectu delictorum, in quibus ipſis procedere eſt permiſſum, fuit inducta, & non eſt correcta. Neque quicquam facit, quod Barones per ſubſequentem pragmaticam poterunt procedere, prout antea poterant; nam hoc nihil ad rem, neque Baronibus ullum præjudicium fit, dum contra vaſſallos in eorum contumaciam proceditur, neque Barones remiſſionem petunt: hoc confirmatur exemplo delictorum, in quibus proceditur ad modum belli (quod idem eſt ac ex delegatione, ut innuit Collat. Conſilium in proviſionibus relatis per *Danzam tom.* 1. *cap.* 2. *de poteſt. ad modum belli, num.* 14. *& ſeq.*) quæ quidem poteſtas Baronibus non præjudicat, prout in caſu, de quo agitur; & tamen quia in odium delinquentium inducta eſt, ipſis delinquentibus nocet, poteſtqua in delinquentes vaſſallos etiam pro delictis, quæ eſſent Baronibus remiſſionem petentibus remittenda, exerceri, ut declaravit Collater. Conſ. in proviſ. rel. per *Danzam in tit. de poteſt. ad modum belli, cap.* 3. *num.* 19. *&* 24. Rem ipſam manifeſtam facit quotidiana praxis, quæ in cauſis particularibus, quæ delegantur, obſervatur, quæ eſt ut quotieſcumque cognitio alicujus delicti delegatur, illa delegatio, & ſi Baronibus non noceat, niſi expreſsè Baronum juriſdictioni derogetur, ipſis tamen inquiſitis proculdubio obſit; adeo ut remiſſionem ipſi petere nequeant ad Judices ordinarios, quibus in præjudicium ipſorum delinquentium cenſetur adempta juriſdictio ordinaria, *Marant. diſtinct.* 16. *num.* 37. *in ſuo ſpeculo aureo.* Arguendo igitur à delegatione cauſæ particularis ad delegationem univerſitatis cauſarum, quæ eſt in caſu noſtro (quod argumentum valere non ambigitur, *arg. text. in l. qui ſcit, in princ. ff. de uſuris, l. juriſgentium, §. adeo ff. de pactis,*) dicere proculdubio libebit, quod quemadmodum delegatio cauſæ particularis nocet inquiſitis, & contra eos procedi ex delegatione poteſt, Barone non comparente ad petendam remiſſionem, quam petere non poteſt juxta vulgatam praxim, niſi reo exiſtente in vinculis; idem omnino dicendum erit in delegatione cauſarum, ſeu delictorum commiſſorum cum armis igneis, de qua hic loquimur. Neque quicquam obſtat, quod ſubſequens pragmatica expreſsè ſanxit non eſſe mentem legiſlatoris præjudicare Baronibus; quia hæc clauſula licet non expreſſa, tacitè ſubintelligitur in quavis, ut ſupradictum eſt, delegatione, ſive particulari, ſive univerſali, & tamen ipſis inquiſitis non prodeſt: nec inquiſitos juvare poteſt, quod in illa pragmatica ſit expreſſa, quia expreſſio eorum, quæ tacitè inſunt, nihil operatur, *l.* 3. *in princ ff. de legat.* 1. *cum concordant. Surd. deciſ.* 119. *num.* 28. & utcumque hæ cauſæ eſſent antea delegatæ Regiis Tribunalibus per prag. priorem non erat præjudicatum Baronibus petantibus cauſæ remiſſionem: etſi rectè perpendatur clauſula ſubſequentis pragmaticæ, fuit expreſſa non ad alium finem, niſi ut tolleretur moderatio per antecedentem pragmaticam inducta in præjudicium juriſdictionis Baronum, de qua ſupra memini; unde cum hæc fuerit intentio ſtatuentis conſulere præjudicio Baronum, non eſt in favorem inquiſitorum maximè contumacium extendenda, cum actus agentium non debeant operari ultra agentium intentionem, *Bart. in l. non omnis, num.* 1. *ff. ſi certum petatur, & alii paſſim.* Hæc ſentio, ni fallor, rationibus ſatis urgentibus, etſi contrarium videam in praxi ſervari in delictis, quæ perpetrantur in terris Baronum cum armis igneis: ſed quotieſcumque cauſa in ſimilibus delictis introducitur in Regiam Audientiam per viam electionis fori, ſæpiſſimè ſervatum vidi, ut ad forjudicationem delinquentium procedatur cum poteſtate delegata; in hoc enim caſu nulla ratio eſt ad contrarium practicandum, multoq; magis id ſervandum eſt, ubi cauſa de ſui natura ſpectat ad Regia Tribunalia, ut quia verbi gratia ſunt offenſæ auras, aut agitur de delicto, cujus cognitio ſolum ſpectat ad Regia Tribunalia; quamvis, ut verè fatear quod ſentio, ſi procedi non poſſet ex delegatione ſupponamus in delictis quæ committuntur in terris Baronum, poterit etiam non temerè dubitari, an id poſſit fieri, ubi proceditur in Reg. Tribunalibus, propter electionem fori, cum dici poſſit delictum, quoad Baronum præjudicium, non ſpectare de ſui natura ad Regia Tribunalia, ſed per accidens; quod facile deficere poteſt, ſi perſona miſerabilis ad ſuum forum variet; & obſter illud, quod natura rei non accidens ſpectari debeat, *l.* 4. *ff. de tutelis, ubi Bart. Menoch. de arbitrar. caſu* 201. *num.* 69. cum aliis juribus per eum congeſtis. Illud aſt extra controverſiam, quod ſi cauſa per viam gravaminis introducatur in Regium Tribunal, erit proculdubio ordinariè procedendum, quia Judex appellationis non poteſt alio modo procedere, quam quo utebatur primus Judex, quia, ſubrogatus ſapit naturam illius, cui ſubrogatur, *l. ſi eum, qui §. injuriarum, ff. ſi quis caut. §. fuerat inſtit. de actionib. cum concordantibus*; ut reſcripſit Excellentiſſ. D. Mag. Admiratus tunc Regni Prorex, cum ex parte Regii Fiſci in Provincia Salerni dubitaretur, an in quadam cauſa furti commiſſi in via publica per appellationem devoluta ad dictam Regiam Audientiam, eſſet ad modum belli procedendum; quod intellige etiam lite non conteſtata per primum Judicem, quia ſuprà allegata ratio in hoc caſu militat.

Præterea dubitari poteſt, an ſi teſtes deponant delictum eſſe commiſſum, ut vulgo dicitur, *con arme di fuoco corte*, nec clarè dicant eſſe commiſſum cum ſclopo breviore tribus palmis, aut ut vulgo
4 dicitur *con archibugetti*, an poterit procedi ad for-

judicationem, ſervata forma *d. prag.* 3. etiamſi delictum ſit in *rixa?* dicerem ſatis eſſe, nam ſuppoſito, quod in hoc judicio contumaciali non eſt neceſſaria apprehenſio armorum, ut in praxi notiſſimum eſt, & ſtatur depoſitioni teſtium de his, quæ viderunt, cum ſecundum communem uſum loquendi appellatione *d'armi corte di fuoco*, veniant ſclopi parvuli, & breviores tribus palmis, attenditur hic communis uſus loquendi, cùm is attendendus ſit etiam in materia pœnali, & ſtricti juris, *Bart. in rub. de novi operis nunciat. num.*6. *Farinac. conſ.*156.*n.*21.

Hæc junctis his, quæ dixi reſolut. 1. in hac materia tam quotidiana, & ſatis controverſa ſentio, quorum pleraque, ut dixi, in Regiis Tribunalibus vidi etiam ſervari; ſaltem libuit omnes ſupradictos caſus attingere, ut detur occaſio aliis ſubtilius inveſtigandi, & ſapientius reſpondendi.

OBSERVATIO ORILIÆ.

SUMMARIUM.

1 *Judex an prætermiſſo extraordinario, ſtatutario, ac privilegiato modo, agere poſſit ordinario?*

2 *Statutum, quando parendi neceſſitatem inducat?*

3 *Statutum, ſi jubeat extraordinarie procedi, an Judex ordinariè procedens nulliter agat?* num. 4. & ſeq.

5 *Clauſulam Decreti irritantis, ubi lex non appoſuit, actum in contrarium factum non annullat.*

Judex poteſt ex cauſa recedere à pœnis à lege, vel conſuetudine introductis.

6 *Reus, an de nullitate poſſit dicere ſi Judex contra eum procedat non certo modo ſibi à ſtatuto aſſignato?*

De nullitate, opponit is, cujus favore inducta eſt nullitas.

7 *Lex, quando tradit certum modum, & certam formam procedendi abſque clauſula irritante, eorum omiſſio actum nullum non reddit, licet contraveniens puniatur.*

8 *Judex, an ad modum extraordinarium poſſit redire, ſi procedere debens extraordinariè, ordinariè proceſſit?* & num. 10.

Appellatio prohibita ſi fuerit admiſſa Fiſco conſcio, & non repugnante impedit Judicem, quin poſſit ad exequutionem devenire, & num. ſeq.

Clericus, qui ſuum Clericatum per teſtes ſolum probavit, an ſit remittendus ad ſuum Ordinarium?

Probatio non admittenda, admiſſa, tenet.

9 *Judex contra prohibitionem ſibi factam à ſtatuto procedens Fiſco audito, & non reluctante validè agit.*

Clauſula ſublata, & decretum irritans adimunt Judici facultatem aliter judicandi, niſi per expreſſum conſenſum.

10 *Tormentorum mutatio, quando Judici permittatur?*

11 *Delegatio alicujus delicti Baroni non nocet ad petendam remiſſionem cauſæ.*

12 *Baro in ſuis Terris habet juriſdictionem privativam ad Principem, licet in inveſtitura hoc non fuerit expreſſum* num. 26.

Præceptum Judicis jubentis Reum non recedere ab aliquo loco inducit præſumptionem.

13 *Auditor Cameræ non debet recipere appellationes de partibus niſi cum clauſula expreſſa quatenus à ſententia definitiva, vel vim definitivæ habente appellatum ſit,* & num. 29. 41. 51. & ſeq.

Remiſſio non denegatur Baroni in ſecunda inſtantia ſecundas cauſas habenti, & num. 49.

14 *Appellatio ad Papam, & ad Sedem Apoſtolicam, quando ſit licita omiſſo medio?*

15 *Spontanea Reorum conſtitutio non fundat juriſdictionem A. C. in præjudicium Baronis, neque per viam recurſus* num. 16. 18. & 52.

17 *Auditor Cameræ procedit in cauſa Vaſſalli Baronis privativam juriſdictionem habentis, quando Princeps eam ſpecialiter commiſit.*

18 *Recurſus permittitur Vaſſallo, cauſa tamen remittitur Baroni, ſi non conſtat de oppreſſione Vaſſalli, ſed non ſufficit ſola ſuſpicio oppreſſionis.*

19 *Barones, an poſſint extrahere à propria Patria carceratum, & tranſmittere ad carceres alterius Terræ etiam propriæ?* & num. 30. & 31.

20 *Excellentiſſimus D. Dux Bracchiani juſtitiam, & æquitatem ſolitus eſt impartiri ſuis Vaſſallis.*

21 *Ponitur caſus cujuſdam carcerati exempti è manu Baroncelli opere, & auxilio duorum, qui occurrerunt, & diſputatur, quale crimen dicatur* nu. 22. & ſeqq.

22 *Eximitio priſonerii ex Conſtitutione Sixtina reputatur pro vero crimine læſæ Majeſtatis.*

23 *Delictum quando dicatur plene probatum?*

24 *Inquiſitus de crimine eximitionis priſonerii è manu Curiæ ſeverè puniendus eſt, deteſtatur Judex, qui talem inquiſitum ſub cautione relaxat* n. 25. 26.

25 *Judex grave delictum committit conſignando copiam proceſſus ante publicationem inquiſitis.*

27 *Baro avocat cauſam à Judice ſuſpecto allegato, & alteri committit* num. 44.

28 *Suſpecto Barone ob cauſas inimicitiæ cum Vaſſallo, an cauſa poſſit avocari ab ejus Officialibus?*

29 *A Barone non avocatur cauſa ſi fuerit appellatum à gravamine, licet gravamen fuerit illatum ab Officiali Baronis,* num. 33.

31 *Reus pendente proceſſus fabricatione de delicto gravi non debet per Civitatem diſpatriari.*

33 *Captura eſt arbitraria, & juſtificatur ex levi ſuſpicione.*

34 *Carceratus aufugiens, licet ad Superiorem accedens, non excuſatur niſi juſtam cauſam recurrendi oſtendat.*

35 *Non gravatus non appellat.*

36 *Gravamen non poteſt fundari in ſola carceratione.*

Ad capturam devenitur ex ſola Barigelli relatione.

Licet quis non poſſit gerere in judicio perſonam Accuſatoris, & Teſtis, poteſt tamen gerere perſonam informatoris, & teſtis num. 36. in fin.

39 *Præceptum de ſtatim ſe repræſentando, an contineat gravamen appellabile.*

40 *Appellatio ab indebita carceratione, an ſubſtineatur?*

41 *Auditor Cameræ non poteſt ſub prætextu, quod ità ſit mens Principis appellationes recipere à quolibet gravamine.*

45 *Baro non cognoſcit crimen læſæ Majeſtatis verum, & proprium, ſed quod pro vero, & proprio reputatur,* & num. 49.

46 *Reſiſtentia, quæ fit Curiæ non eſt de criminibus Principi reſervatis.*

47 *Eximens carceratum è carceribus, vel è manu familiæ non tenetur pœna contenta in bulla Sixti V. contra Banditos, &c. niſi exemptus ſit de illis banditis, & facinoroſis in dicta Bulla expreſſis,* & nu. ſeq.

48 *Crimen Majeſtatis læſæ contrahitur per offenſam illatam Principi ſupremo, vel ejus Officiali.*

52 *Reus, ejuſque fidejuſſor ad Superiorem aufugiens, an pœnam ſtipulatam fidejuſſionis de tuto carcere vitet?*

53 Au-

Digitized by Google

53 *Aufugiens ad ſuperiorem, an de fuga, & pœna fracti carceris teneatur?*

54 *Signatura remittit cauſam ad Baronem, ſi Vaſſallus aufugiens à poſſe Baronis ſe conſtituat in Tribunali A.C.*

55 *Recurrentes ad A.C. non poſſe moleſtari pro fidejuſſione præſtita coram Ordinariis, non ſubſtineri, & ſalvitur tale dictum* Farinac.

56 *Appellatione prohibita coram A. C. prohibetur etiam recurſus.*

Obſervantia Tribunalis A.C. recipiendi cauſas in prima inſtantia non obſtare, & num.58.

Juriſdictionis quaſi poſſeſſio in præjudicium alterius Poſſeſſoris non acquiritur ſine illius ſcientia, & patientia.

58 *Uno Judice ſuſpecto, alter Judex deputatur.*

RESOLUTIO V.

1 Authoc hic tractat curioſem, & utilem quæſtionem, an Judex prætermiſſo procedendi modo extraordinario, ac ſtatutario, vel privilegiato egere poſſit ordinariu. Jubet enim Conſtitutio, vel Pregmatica Sanctio, ut in aliquibus delictis ex abrupto procedat Judex, vel terminum ad comparendum abſenti breviorem aſſignet, non expectato anno ad formam Conſtitutionis Regni *pœnam eorum*, modo Judex citat Reum ad comparendum non modo privilegiato, vel procedit non ex abrupto, quærit Author, an validè procedat, & reſolvit validè procedere, quia Fiſcus conſenſit ad cujus favorem privilegiatus ille modus procedendi fuerat ordinatus.

2 Iſta quæſtio duas habet partes. Primò, an Judex validè procedat ordinariè, ubi aliter modo privilegiato ex ordinatione Principis procedere deberet. Secundò, an ordinariè procedens, vel extraordinariè, poſſit revocare modum inceptum, & ad modum procedere ordinarium, vel extraordinarium.

3 Circa primam partem, ut ejus reſolutio habeatur. Eſt primo inſpicienda Principis ordinatio, an neceſſitatem, an facultatem importet, quia ſi neceſſitatem per verbum debeat ordinendo, quod ità debeat procedere, vel quod ità faciat, ità procedat, tunc neceſſitatem imponit ex traditis hic per *Authorem num.1. & per Abb. in cap.cum delicti n.12. de reſcript.* ubi quid ſi ſtatutum loquatur per verbum teneatur, inducit formam neceſſario obſervandam *Tiraq.de retract.lignag.§.36.gloſſ.2.nu.25. Bero quæſt.24.num.4. Farin.in fragm.par.2. lit.L. num.203. verſ.tertio pro forma, & verſ.ſexto forma cenſetur inducta*, ubi quod diſpoſitio ſtatuti circa temporis ordinationem dicitur eſſe de forma *ex Roland.Oſeſc.& aliis per eum allegat.* in noſtris terminis *Burg.de modo procedendi ex abrupto qu.34.n.23.* & ſupra diximus, quod verbum *debet* nullam patitur difficultatem, ſolum dubitatio contingit de verbo *poteſt*, & ſolet ex plenè treditis per *Gurb. conſ.47.in n.31.* Si vero utatur verbo poſſit, vel alio facultativo, tunc nulla ratio ſuadere poteſt actus nullitatem, ſi quod poteſt Judex neceſſariò non exequatur, quicquid dici poſſet, quoad juſtitiam, & injuſtitiam illius actos.

Suppoſito igitur, quod lex præcipiat in certis caſibus, & delictis modo extraordinario procedi, an
4 Judex ordinariè procedendo, nulliter procedat:
Diſtinguendum eſt cum *Rovit. prag.20. de feud.n.4.* Aut lex loquitur prohibitivè, non faciet, non procedat, ſeù aliter, & tunc actus contra prohibitionem factus redditur nullus ex *l.non dubium, C.de legib. Merl. Pignat. cent.2. c.61.num.14.* ubi quod ipſamet prohibitio præſefert clauſulam decreti irritantis *Rovit.cit.prag.20.n.4. Farin.in fragm.par.2. verb.lex num.170.& ſeq.& n.199.* ubi quid de jure canonico, & in foro conſcientiæ, Aut non procedit prohibitivè, ſed jubet actum fieri certo modo, & juſſa non ſerventur, & tunc ſi lex ultro non procedat actum annullando, ex tali in obſervantia nullitas non reſultat *Rovit. cit.num.4.* Ad corroborationem facit, quia pluries conſtitutio ultro procedendo opponit clauſulam decreti irritantis, ſeu auſert aliter judicandi poteſtatem, ut videmus in *cit. pragm.20.de feud.* ad quod advertit *Rov.in 2.prag.2. de fid.& author.memorial.* ubi etiam *Rovit.num.4. pragm.1. de Senat.Conſ. Maced.* de qua per *Merlin. cent.2.cap.99.num.4.& cap.100.num.52.* & ferè in omnibus Conſtitutionibus Pontificiis.

Ideo ubi lex dictam clauſulam non appoſuit, mani-
5 feſtavit actum nolle irritare ob non obſervantiam
Rovit.pragm.1.de guidat.num.15. Sanfel.deciſ.51. num.2.& ſeq. Verum quia iſta regula non eſt ſemper tuta, quia multoties ille modus procedendi per ſtatutum eſt requiſitus pro forma, ut videre eſt eundem *Farin. in fragm. verb.lex, ex num.207.* & in noſtris terminis *Burg.de mod.proced.ex abrupt.q.34 num.15.* cujus natura eſt actum irritare, ſi in minimo omittatur, *l.cum hi, §.Prætor, ff.de tranſact. l.mevio, & l.qui hæredi, ff.de condit.& demonſtrat. Farin.d.verb.lex num.204. Merlin. Pignat. cent.2. cap.70. num.37. Rovit.pragm.1.de guidat. num.35. Alder. Maſcard. de gener. ſtat. interpetr. clauſ.9. num.8.& 55. Farin. conſ.85.num.101. Capia. Latr. deciſ.129. num.29.* & quandoque illa regula etiam fallit, ut videre eſt eundem *Farin.cit. verb. lex num.216.& ſeq.* Unde per iſtas regulas generales, quæſtio propoſita reſolvi non poteſt, ſed per alia fundamenta videtur reſolutio facilis ad favorem Fiſci. Etenim ſtatutum, ſeù lex, licet præcipiat delinquentem certa, & determinata pœna puniri debere, non tamen ex hoc facultatem Judici tollit puniendi gravius, ſeù levius ex cauſa *Salic. in l.is, qui num.6. C.ad l.Cornel. de ſicar. Gramm. deciſ.5. num.6. & deciſ.23.num.6.& ſeq. Capiblanc.de Author Baron.pragm.6. num.75. Marſil. conſ.25 n 24. conſ.111.num.6. Salernit.dec.57.nu.22.Capic.Latr. deciſ.172.nu.43.* & ferè in noſtris terminis *Bajard. qu.96. n.9.* Ideo eodem modo ejuſdem facultati relinquere videtur prætermittendi modum extraordinarium, ſi ei ex cauſa videbitur ſaltem ubi non tollit aliter judicandi facultatem, & irritet actum aliter factum, prout faciunt Conſtitutiones Pontificiæ, & in terminis, quod procedens ordinariè non obſtante conſtitutione, & ordinatione procedendi ex abrupto validè procedat *Maur. Burg. quæſt.34. num.6.& ſeq.*

6 Ulterius ſtatutum ordinans certo modo procedi contra delinquentes in aliquibus ſpecificatis delictis, certum eſt, quod hoc diſponit favore Reipublicæ, & Fiſci.

Ideo non poteſt ipſe Reus de nullitate opponere, tùm ex regula generali, quod nullitas reſpectu unius, ab alio opponi non poteſt, ſed ſolum ab eo cujus favore nullitas eſt inducta *Rota deciſ.57.nu.2.verſ. intrat diſpoſitio par.4.recent.tom.1. deciſ.224.nu.5. deciſ.179.num.5.par.4.tom.2.recentior.& deciſ.88. num.8.par.7. Scacc.de commerc.& camb. § primo, qu.7.par.2. limit.17. num.9. & de re judic. gloſſ.7. qu.3.limit.4.nu.197. & de judic. lib.2.cap.3.n.383. & Afflict.deciſ.66.num.6.& ſeq.* nec jura Fiſci per alium opponi permittitur *Ciarlin. contr. 37. n.24. contr.70.n.30. & contr.33.n.4.* tum quia in odium ipſius Rei inductum, redundaret in favorem, contra *text.in l.ſi quis ſolidum, ff. de hæred. inſtituend.*

Bart.

Digitized by Google

Bart.in l.fin.ff.de legib.Ludovic.Roman.conſ.73.n.3.in fine, & num.4. Nell.Tract.de bandit.quæſt.45.in fin.in 4.part.Cabal. caſ.149. num.5. in fine, & n.6. Author hic ſub §. in contrarium, & alioquin inducta ad oppugnandum operarentur validitatem contra *tex.in l.legata inutiliter, & ibi Bartol.n.5.ff.de leg.1.Claud. Bertaz.conſ.559.in fin.*

7 Demum ſtatutum ordinans actum fieri certo modo, ſeù ſub certa forma Judici, ſeù alias habenti poteſtatem faciendi, ſed non addendo clauſulam annullativam, ubi alio modo fieret, punitur contrafaciens, ſed actus ſubſtinebitur *ex alleg.* per *Alder.Maſcard.de interpetr.ſtatut.num.53.*ſequitur *Farin.in fragm.lit.L.num.225.* & in noſtris terminis *Intriglial.conſ.11.num.2.10.& ſeq.Burg.de mod.proceden.ex abrupt.qu.34.num.213.& 14.& qu.85.num.1. 2.& ſeq.* alios refert *Author hic num.2.ſub §.in contrarium verſ.tertio, quia verior. & Farin.qu.11 num.*68, voluit non obſtante clauſula ſublata, & Decreto irritanti, de quibus in Conſtitutione ſan.mem.Pii IV. de qua per *Bajard.qu.94.num.*66. quod ſi Judex de facto admittat Reum condemnatum ad novas defenſas, ſubſtineatur proceſſus, quod tamen non admittit *Scacc. de judic. lib.1. cap 97. num.142. verſ.ſi loquimur*, ubi advertit *Farin.* moveri ex authoritate *Boſſii*, qui non loquitur in caſu ſtatuti, ſeù conſtitutionis habentis clauſulam ſublatam. & Decretum irritantis, prout habet, & continet Conſtitutio Pii IV. quod etiam advertit *Bajard.ad Clar.qu.94 n.65.*

8 Altera difficultas, an Judex procedere debens extraordinariè ex abrupto, proceſſivo modo, vel ſimiliter, & procedens ordinariè, mutare, & variare poſſit, & ad modum extraordinarium redire, cum diſtinctione eſt reſolvanda, aut enim Fiſcus conſenſit tali modo procedendi, aut diſſenſit, aut tacuit, aut fuit illius modi procedendi ignarus. Si Fiſcus conſenſit tacitè, vel expreſsè, non videtur Judex à modo procedendi incepto recedere poſſe, quia potuit Judex Fiſco præjudicare ipſo tamen ſciente, & conſentiente, niſi colluſivè procedaret *Cavalc.de brach.reg.par.5.num.*209.*Author hic ſub num.3. verſ.tertium, quod cum Decretum Franc. decif.384.nu.6. Cartar. de captobaud.cap.2.ex n.58.* & ità intelligendus eſt *Boſſ.tit. de appellat. num.*26. ubi quod Judex deferens appellationi prohibitæ non liget ſibi manus, ut nequeat ad exequutionem procedere, quem ſequitur *Bajard.ad Clar.§.fin.q.94. num.24.* cujus contrarium voluit *Gomez. de delict. cap.13. num.32.* ut ſcilicet Boſſii dictum procedat, quando Fiſco ſciente, & non diſſentiente admiſſa fuit appellatio, ſecus ſi ipſo ignaro, vel repugnante, quia Fiſcus, & Judex præjudicant, inquit *Cavalc. cit.num.209.par.5.* cum teneatur Fiſcus obſervare ordinem judiciarium, & uti jure privato *Hodiern. ad Surd.decif.13.num.14.* & ejus ſcientia habeatur pro ſcientia Principis in iis rebus, quæ ad cauſam ſuam, & ſuum miniſterium pertinent, abundè *Peregr.de jur.Fiſc.lib.6.tit.8.n.16.poſt med. & n.27.in fin.* & ideò valdè dubitandum eſt de deciſione Magnæ Curiæ Vicariæ in cauſa relata per *Merlin. Pinat. cent.2. cap.91.* ubi denegabatur per Magnam Curiam remiſſio illius Clerici ad Epiſcopum, qui per plures teſtes probaverat ſe fuiſſe tonſuratum, & prima Clericali tonſura inſignitum per ſuum Epiſcopum, nulla productione præcedente de Bulla, ſeù atteſtatione per literas Epiſcopales de ſuo Clericatu, juxta diſpoſitionem *Ritus M.C.235.ini-bi relat.& cap.legum.2.quæſt.1* ibi: *Ordinatus à ſuis Ordinatoribus literas accipere jubetur*, nec probatio aliqua, quod bullæ Clericatus eſſent amiſſæ, ut ſaltem requirebatur ex traditis per eundem *Merlinum cit. c.91.* prout multum verè fuit dubitatum in S. Concilio, ubi cauſa ad inſtantiam partis fuit per appellationem introducta ex eo, quia producta articulia ad probationem Clericatus, & Requiſitorum Sac.Concil.Trident. *ſeſſ.25.cap.6.* abſque productione bullæ, Fiſcus non repugnavit, & Judex illos admiſit, & teſtes ad probationem Clericatus recepit. Unde facta probatione, licet non juridica, & contra legem expreſſam, ac probata ordinatione per plures teſtes, aliiſque requiſitis Sac. Concilii, valde dubitavit S. C. de confirmatione ſententiæ Magnæ Curiæ Vicariæ, ex quo licet probatio non erat admittenda, admiſſa tamen debebat attendi. Laudat enim *Merlin.* Magnæ Curiæ deciſionem, ſed non teſtatur eam fuiſſe in S.Conſilio confirmatam, quia exitus cauſæ per alium medium terminavit. Caveat igitur Fiſci procurator, & caveat Judex, ubi articuli per Reum producuntur, ne eos admittant, neque admitti faciant contra juris ordinem, vel contra decretum, quia poſtmodum probatio ſuccedens, non poterit ſic facile evitari, aſſerendo quod non debebant admitti videatur ad rem *Guazz. defenſ.28. cap.4. num.2.& 3.* ubi quod Fiſcus debet ſe proteſtari, & Judex proteſtationem admittere, ubi articuli pro Reo dati, etiam defenſionem abſentis concernerent. Vide demum *Gabriel.com.concl.lib.7.cap.9.ex num.*84. ubi de procuratore admiſſo ad defenſionem abſentis Fiſco non reclamante, & latius per *Far.qu.99.ex n.243.* & attendas, quod nobis tradidit *Scacc. de re judic. gloſſ.14.q.21.n.47.* ubi quod lex patitur potius reddi eluſoria, quam ut innocens condemnetur.

9 Non obſtante igitur prohibitione, ſi Judex admittat exceptionem Reo non admiſſibilem de jure, & Fiſcus ſciens non repugnet, ex ea juvatur Reus, quia Fiſcus, & Judex præjudicant ſine colluſione procedentes, ex *Cavalc.& aliis allegat.* & ita intelligo *Burg.de mod.proced.ex abrupt.cent.1.qu.26. ex n.4.* ubi quod modus procedendi ex abrupto non poteſt per Fiſcum renunciari, ut ſcilicet intelligatur quotieſcumque renunciarat expreſsè, & re integra, renunciationi jam factæ contradicaret, ſecus ſi Judex aliter procedere incepiſſet Fiſco citato, & non reclamante, & Res amplius non eſſet integra, & ſtatutum ultro non procederet irritando actum, & tollendo facultatem aliter judicandi per ea, quæ tradunt *Bajard. cit. qu.94. n.65. & Scacc.de judic. lib.1.cap.97.n 142.verſ.ſi loquimur, & Rota dec.67. n.1.3.& 4.poſt conſ.Farin.in 2.vol.* ubi quod proceſſus, & ſententia ſunt nulli etiam oppoſitione aliqua non facta. Nec obſtat, quod ex *Peregr. de jure Fiſci*, fuerit firmatum ſcientiam officialium, inducere ſcientiam Principis. Quia talis ſcientia eſt præſumpta, ſed ad tollendam virtutem Decreti irritantis, & clauſulæ ſublatæ, requiritur vera ſcientia, & Principis conſenſus expreſſus *Ridolf. in ſua par.3.cap.4.n.190.*

10 Aut vero Judex procederet ordinariè Fiſco ignaro, & inaudito, licet parte ſciente, & non repugnante, & tunc quia nulliter procederet *ex l.non intelligitur. §.Divus Adrianus, & l.ſi Fiſcus, ff. de jur.Fiſc.l.2. C.ſi advers.Fiſc. Maſtrill.dec.214.n.25. Fontanel.decif.30.n.2.* ubi quod Fiſcus eſt pars ſubſtantialis judicii criminalis, ſine quo tractari non poteſt, & extant in Regno diſpoſitiones locales enunciatæ hic per *Authorem ſub §.ſecundum, quod ſi Judex*, & in Urbe adeſt Conſtitutio reformationis ſan.mem. Pauli V. *ſub tit. de Judicibus Criminalibus Urbis, ſub §.nullus autem Judicum*, utique ad inſtantiam Fiſci extra ordinem petentis, quod procedatur, cogitur Judex procedere nulla habita ratione de judicio aliter incepto, tum quia contra

De-

Decretum, ſeù contra formam à ſtatuto, vel à Principe ordinatam, tum quia abſente, vel inaudito Fiſco. An autem Judex poſſit mutare tormentum, quo jam incepit Reum torquere, conſulas *Viv. decif.263.*

Ad ea verò, quæ tractat hic Author circa juriſdictio-
13 nem Baronum, an delegatio alicujus delicti cenſeatur in eorum præjudicium, & an juriſdictio Baronum procedat cumulativè, an vero privative, quoad Tribunalia Ipſius Principis, & an ſaltem præventa per Baronem cognoſci poſſit per Judicem Principis, & an in caſo gravaminis, vel ſine gravamine poſſit inquiſitus per Curiam Baronalem accedere ad Curiam Principis, vel etiam fractis carceribus aufugere, vel non obſtante obligatione, & fidejuſſione de tenendo domum, ſeu alium locum pro carcere, plenè fuerunt diſcuſſa in cauſa Excellentiſs. Ducis Brachiani, in qua tandem duæ emanarunt reſolutiones coram Eminentiſs. Dom. meo Cardinali Signaturæ Præfecto. Prior, quod A. C. procederet ad formam literarum Inhibitorialium ſtante gravamine oſtendendo gravamen, ex quo cogebantur Vaſſalli unius Juriſdictionis ad carceres alterius juriſdictionis ſe conferre, licèt ipſiuſmet Excellentiſs. Ducis, altera deinde qua moderata fuit inhibitio ſimpliciter, comperto quod non erat gravamen in illa cauſa, inquiſitos de exemptione carcerati, ad alios carceres ſecuros transferre dùm in illa juriſdictione, in qua ſupponebatur eos deliquiſſe, carceres ſecuri non erant, placuit ſcripta in illa cauſa hìc inſerere, ut difficultates in illa cauſa propoſitæ, appareant quibus fundamentis fuerunt reſolutæ, & quibus modis confirmata reſolutio prius facta coram bon. mem. Cardinali Sacchetto.

Eminentiſs., & Reverendiſs. Domine. Inibitio venit moderanda ad formam petitionis, quia aut Illuſtriſſimus D. A. C. uti ſubſtitutus à Principe cumula-
14 tivam prætendit exercere Juriſdictionem cum Baronibus de feodo inveſtitis contra Vaſſallos *c. dudum* 14. *de prabend.verſ.niſi igitur*, ubi determinatur, quod Princeps ſupremus alteri concedendo juriſdictionem, ea ſe non ſpoliat, nec privat, ſed ſemper retinet penes ſe majorem ibi: *penes nos tamen remanſit major*, ex quo *text.* conceſſionem cenſetur cumulativè, non privativè voluit *Bart. in l.1. C.de offic. Præfect. Urbi*, & alii cumulati per *Roman. conſ.*393. *ex n.1.ad* 16. & per *Rolan.conſ.*80.*num.*2. *Surd.conſ.*152.*n.*17.*lib.*2.

Et duplicem habet juris reſiſtentiam, primò quia *tex. in d.cap.dudum* procedit ubi juriſdictio conceditur ex privilegio; ſine infeudatione, & inveſtitura, ac conceſſione utilis Dominii, ſecus ubi juriſdictio conceditur uti annexa feudo, & per inveſtituram, ita diſtinguit *Socc.conſ.*229.*n.*35. & *ſeq. lib.*3. & ſequuntur *Roſental.de feud.cap.*35.*concluſ.*5.*n.*2.3.& *ſeqq. Maſtrill.de Magiſtrat. lib.*3.*cap.*2.*n.*31. & 40. *Peregr. conſ.*1.*num.*14. *lib.*1. ubique tunc conceſſa cenſetur juriſdictio privativè, & non cumulativè *Faria.conſ.*135.*n.*25. *Maſtrill. Roſental*, & alii allegati, & ante eos *Felin.in cap.Paſtoralis n.*3.*de offic. ordin. Spad.conſ.*1.*nu.*28.29. & 30. *Joſeph Ludovic. comp.de juriſdict.concluſ.unica fall.*8. *Sixtin.de regal.lib.*1.*cap.*5.*concluſ.*5.*ex num.*2. *Petr.de poteſt. Princip.cap.*8. *ex num.*35. *Theſ.deciſ.*132.*num.*2.& *dec.*266.*n.*4. *De Marin.lib.*1. *c.*24.*n.*2. *Scacc. de appellat. qu.*7.*n.*33. Sunt enim Barones in ſuis Terris veluti Reges *Sanfel.deciſ.*55.*n.*3.& 4. *Scacc.de appellat.qu.*16.*limit.*1.*ſub num.*3. *Cancer.var. par.*3. *cap.*13.*n.*115. & *ſeq. Giurb.conſ.*66.*n.*18. *Carleval. de judic.tom.*1.*diſput.*2.*qu.*7.*ſect.*1.*num.*794.*fol.*328. Secundo, quia etiam data, & ſuppoſita cumulativa, prævenit Baro, qua præventione ſic ſtante, ceſſat cumulativa *l.cum quadam* 19. *ff. de juriſdict. omn. jud.in princip. Scacc.de jud. lib.*1.*cap.*12.*num* 55. & 66. *Farin.qu.*5.*n.*52. *Guazzin.def.reſ.*1.*cap.*8.*n.*1. etſi ſola præventio, quæ ex citatione cauſatur, vel præcepto de non diſcendendo ab aliquo loco, ut advertit *Carleval. de judic. diſput.*2. *tom.*1.*num.*892. *ex Decian.* & alios, tollit cumulativam, quid operabitur præventio cauſæ, & perſonæ, quæ concurrit in caſu præſenti?

Aut prætendit de eorum cauſa cognoſcere in gradu appellationis, ex aliquo gravamine, quod prædicti Vaſſalli enarraſſent, & pariter obſtant duo: Primum, quod Tribunal. A.C. ex conſtitutionibus *Pii IV. in* 74. *verſ.deindè non recipiat appellationes*, & *Pii V. in ordine* 117. *verſ.cæterum ipſe Auditor appellationes admittere, & recipere non poſſit, niſi à ſententiis diffinitivis, vel diffinitivè vim habentibus*, refert *Scacc.de appellat.quæſt.*7. *num.*90. *verſ.adverte obſerv.* Secundum, quia Excellentiſſimus Dux Brachiani, S. Gemini habet in ſua inveſtitura cognitionem primarum, ſecundarum, & etiam tertiarum cauſarum, quo caſu appellationes ab ſuo Tribunali recipi non poſſunt, ſed remittendæ ſunt ad Judicem appellationis ipſius Excellentiſſimi Ducis, *Caravit. ſuper ritibus M.C.rit.*52.*num.*2. *verſ.*2. *dimita, Capiblanc.de author.Baron. pragmat.*63.*num.*226. *Sanfelic.deciſ.*63.*num.*11. *Thor.in ſuo compend. deciſ.in ſupplemento, verb. remiſſio, fol.* 147. *col.* 1. *Scac.de appellat.q.*7. *n.*89.

Non obſtat, quod ad Papam, & Sedem Apoſtolicam licet appellare ommiſſo medio, quia id intelligitur, vel ubi appellatio ad ipſam Sedem, & Papam immediatè procederet, ex *tradit.* per *Scacc. quæſt.* 8. *num.*14. *verſ.contra ipſam extenſionem*, vel ubi Baro, vel appellatus remiſſionem cauſæ ad ſuum Judicem non peteret, *Scac.d.quæſt.*7.*num.*83. *Guidop. deciſ.*436. & *qu.*41.*nu.*49. *Rebuff. de appellat.art.*2. *gloſſ.unic.qu.*11.& 12.*tom.*3.*fol.*483.& 488. vel ubi in eadem Inveſtitura cognitio ſecundarum cauſarum non fuiſſet eidem Baroni conceſſa, prout conceſſa legitur Excellentiſſimo Duci, *Capyc.in inveſt. feud.verb.cognitione primarum cauſarum, fol.*127. *Curt.Jun.conſ.*2.*in princ. Spad.conſ.*1.*num.*13. *Scac. de appell.q.*7.*n.*29.

15 Aut prætendit juriſdictionem fundaſſe ex ipſa ſpontanea reorum conſtitutione in ſuo Tribunali, ex *l.Roma, ff.ad municipalem*, & *cap.fin.de for.compet.* ubi diſponitur quemlibet Romæ conveniri poſſe, ex *traditis* per *Farin.q.*7.*n.*12.

Et pariter obſtant duo. Primum, quod Roma dicebatur Patria communis, de tempore, quo Imperia, & Regna non erant diviſa, ut advertit *idem Farin.cit. qu.*7.*num.*1. *Carleval.de Judic.tom.*1.*diſput.*2. *qu.*1. *num.*43. *fol.*30. ubi quod hodie quælibet Regia Curia dicitur Patria communis, *ex l. Roma*, *Cancer. var.lib.*2.*tit.de for.compet.num.*32. eoque tempore, Terræ, Caſtella, & Civitates non erant infeudatæ; ſed totale illarum Dominium reſidebat pœnes Imperatores. Verùm data poſtmodum infeudatione, & translatione utilis Dominii dd. Terrarum, Caſtrorum, & Civitatum, quamvis directum remaneat pœnes Principem infeudantem; in concurſu ſemper præferendus eſt habens utile, videlicet feudatarius, *Bald. in cap.*1. *§. Similiter de lege Corrad. ſola in Conſtit.Saband.tit.de guat.gloſſ.*2.*n.*11. *Cartar. deciſ.*69.*num.*28.*Capoblanc.de author.Baron.pragm.* 81.*num.*82. *Giurb.conſil.*66.*nu.*18.*circa med. Sanf. deciſ.*55. *num.*2.

Obſtat ſecundò, quia diſpoſitio *d. l. Roma*, & *c. fin. de for. compet.* ultra limitationes, quas patitur ex diſpoſitione eorumdem Jurium, de quibus per *Ca-*

non. in

mon. in cap.licet il a. de for. compet. procedit cumulativè, non privativè, ut clarè, & expreſsè ex eiſdem juribus deſumitur, declarantibus quemlibet Romæ conveniri poſſe; At ſi cumulativa Juriſdictione ſemper præveniens Judex erit potior, & tollet juriſdictionem prævento, ut diximus ex *Guazzin. Scacc. Carleval.*, *& aliis allegatis ſuperiùs*; Undè cum prævenerit Curia Excellentiſſimi Ducis, tùm in cauſa, tùm in perſona, cumulativè amplius juriſdictioni locus eſſe non poteſt, ſed Judex præveniens ſolus præventam cauſam cognoſcet, ſive inferior ſit, ſive æqualis. *Mart. in ſuo tract. de prævent. cap. 1. nu. 3. & 4. Decian. tract. crimin. tom. 1. lib. 4. cap. 20. Scac. de ſyndic. lib. 1. cap. 12. n. 57. Guazzin. def. 1. cap. 10. num. 7.*

16 Aut tandem prætendit ſuam juriſdictionem fundare per viam recurſus, vel ex illa ſuprema poteſtate eidem Principatui annexa inſeparabiliter ex latè tradit. per *Frec. in ſuo tract. de ſubfeud. lib. 3. de different. inter feud. quater. & plan., & de Tab. n. 25. Sola ſuper Conſtit. Sabaud. decret. Indulg. gloſſ. un. n. 8. verſ. hæc poteſtas ſub tit. de reſtit. ſpoliat. cum aliis per Sanfel. cit. deciſ. 55. num. 6. Spad. cit. conſ. 1. n. 18. & 19. Giurb. conſ. 66. n. 15.*

Et iſta prætenſio nec minus ſubſtinere poteſt ex alio publici fundamento.

Primò. Quia cum juriſdictio prædicta eidem ſupremo Principatui ſit annexa inſeparabiliter, ut dicunt DD. præfati, dici non poteſt, quod fuerit communicata Tribunali A. C. generaliter; nempè ut in omnibus, in quibus Supremus Princeps ex ſuprema illa poteſtate juriſdictionem exercere poſſet, communicaverit, & cognitionem dederit Tribunali A.C. quia eſſet ſeparabilis, & communicabilis, non eidem Principatui annexa inſeparabiliter, prout dicunt DD. prædicti, comprobat *Gram. deciſ. 30. ex num. 7.* ubi quod ſuprema illa poteſtas, non poteſt conſiderari reſpectu M. C. Vicariæ, quæ volebat Vaſſalli cauſam cognoſcere; ſed reſpectu ipſius Principis, quod etiam advertit *Cartar. dec. Genuen. 68. num. 3.*, & confirmat prædicta *idem Regens Sanfelic. deciſ. 55. nu. 10. verſ. unde frequenter*, ubi quod ſolet Princeps ex reſcripto, & commiſſione ſpeciali mandare magnæ Curiæ, ut procedat in cauſa ſpeciali, citra præjudicium privilegiorum Baronia, *Maſtrill. de Magiſtrat. lib. 3. cap. 2. num. 230. in 10. caſu, & 251. conſ. 17. Spad. cit. conſ. num. 30.* quamvis nec id admittat *Camill. da Curt. in diverſ. feud. cap. Poteſt quoque feudum num. 29. Curt. Jun. conſ. 3. Silvan. conſ. 64. Oſas deciſ. 34. Cancer. Pancir., & alii relat. per Giurb. citato conſil. 66. num. 19.* reddentes rationem, quod iſto colore, cauſæ omnes à Barone avocarentur contra conceſſionem privativam juriſdictionis, quæ cum titulo oneroſo proceſſerit, irrevocabilis cenſeri debet potiùs, pluribus id idem firmat *Gonzal. ſuper reg. Cancell. 8. gloſſ. 25. rubr. de menſ. & alternat. per tot.* & præſertim *in num. 22., & ſeqq.*

17 Sit tamen quicquid ſit de iſta concluſione, quod unum erit ſemper verum, ſcilicet quod in cauſa Vaſſalli Baronis de feudo inveſtiti, & privativam juriſdictionem habentis, Princeps ex ſuprema poteſtate procedere volens ſpecialiter debet determinare, & ex commiſſione ſpeciali Tribunali A. C. cognitionem talis cauſæ committere, prout ſervari, & ſervatum refert *Sanfel. citata dec. 55. num. 10. verſ. unde frequenter, Giurb. cit. conſ. 66. n. 19.*

18 Secundò. Quia recurſus ad Principem, licet permittatur Vaſſallo ex plenè traditis per *Giurb. cit. conſ. 66. num. 4.* attamen cauſa poſtmodum remittitur Baroni, ſi de Vaſſalli oppreſſione non conſtabit, *Oliban. de fiſc. cap. 3. num. 35. Giurb. citato conſil. 66. num. 15. verſ. nec aliter*, ubi quod cauſa per Principem à Barone non avocatur, niſi oppreſſionis prætextu. Eſt enim de natura recurſus, ut concedatur graviter oppreſſo, *Rebuff. ad Conſtit. Gall. tom. 1. tract. de ſupplicationibus in præfat. num. 28. Menoch. de arbitr. lib. 1. qu. 70. num. 18. 19., & 20.* Nec ſufficit ſola ſuſpicio *Capyc. Latr. deciſ. 90. per tot.* ubi quod ſi Baro ſuſpectus ſit Vaſſallo, non ex hoc ſua juriſdictione privabitur, ſed alio modo ei ſuccurri debet, *Thor. in ſuo compend. deciſ. tom. 1. verb. Vaſſallus, fol. 569.*

Unde cum in præſenti nullum proponatur gravamen nullaque oppreſſio, cauſa à Barone avocari non debet.

Nec dicatur gravamen colligi ex eo, quod a Terra S.
19 Gemini præcipiebantur Vaſſalli inquiſiti ſe conſtituere ad carceres Brachiani, quia præciſa obſervantia caſuum præteritorum, quibus Vaſſalli acquieverunt indifferenter, prohibitum non eſt Baroni in aliquo caſu ſpeciali Vaſſallus unius Terræ, vel Caſtri ad Carceres alterius Terræ firmiores, & ſecuriores, ſi gravitas delicti concurrit, prout in præſenti, ubi de eximitiona Carcerati agitur transducere, ibique eos in ſuis defenſionibus audire, ut in terminis voluit *Franc. deciſ. 526. num. 7. & ſeqq.* & proſequitur *Rovit. prag. 2. nu. 20. rub. ubi de delict. quis conveniri debeat.*

Quare &c.

20 Eminentiſſime, & Reverendiſſime Domine. Ut Juſtitia, & æquitas ſolita ſemper, & in quacumque cauſa impartiri per Excellentiſs. Ducem Bracchiani ſuis Vaſſallis cognoſcatur, & videtur etiam exercita, & impartita in præſenti cauſa eximitionis priſonerii DD. Gregorio Fattibono, & Felici Antonio Alui ſuis Vaſſallis non minus injuſtè, quam irrationabiliter ſignificantibus ſe gravatos.

Supponendum eſt in facto, quod Baroncellus Curiæ Sancti-Gemini Caſtri, ſeu Terræ ejuſdem Excellentiſſimi Ducis ſub die 6. menſis Junii præteriti ex mandato, & ordine Gubernatoris apprehenderat quendam Theodorum ſupranomine Grillum, & apprehenſum aſportabat ad carceres illius Curiæ, ſed videns apprehenſus ſe ſolum à Baroncello apprehendi, & aſportari, tentavit ſe è manibus Baroncelli eximere: ſed non valens, incepit vociferare, & ejus vociferationibus occurrerunt multi, & præſertim DD. Gregorius Fattibonus, & Fœlix Antonius Alui, qui evadere fecerunt priſonerium, & aufugere intus Eccleſiam ibi propinquam, ac Baroncellum malè tractarunt, cum calceis, & pugnis, & evulſione capillorum, ac laceratione veſtium, ità refert Baroncellus, & denunciat Curiæ ſub eadem die 6. menſis Junii in princ. proceſſus, & vocat in conteſtes pro confirmatione ſuæ relationis, ac verificatione delicti, *il Garzone del Fornaro, Franceſco Maricotti, Matteo di Gieſeppe, ed il Ballo della Terra, ed altri, che loro nomineranno*; Apparet de laceratione, & capillorum evulſione per ocularem inſpectionem, ut teſtificatur Gubernator ibi: *prout ego, vidi, &c.*

Sub die 8. ejuſdem menſis Odoardus Vannicellus Gubernator per ſuam epiſtolam refert Excellentiſs. Duci hæc verba: *Dall' eſame d' un teſtimonio confirmato dall' atteſtazione del Balio mi coſta, che il medeſimo Felice Antonio gridaſſe, lenta coſtui, lenta coſtui, a Gregorio Fattiboni diceſſe, che ti penſi di ſtare alle Morſiche, l' hò perciò conſtituiti ambidue, avendoli poi rilaſſati con idonea ſicurtà di rappreſentarſi, ne fabrico intanto proceſſo*, &c. ut in ejus epiſtola data in ſummario.

Refert eandem eximitionem Fiſcalis illius Curiæ, qui eſt conſanguineus Denunciatorum, ſub die 11. dicti men-

ſti menſis, non tamen eodem modo, quo Gubernatur, ſed dici proceſſum inchoatum his verbis: *Il Signor Governatore hà cominciato à farne proceſſo, ma perchè ſi tratta di delitto fatto quaſi di notte, e da perſone, come ſi dice, principali di queſta Terra, credo non ſia per averne onore, dovendoſi per trovar li Delinquenti uſar qualche rigore.*

Agitur ergò de eximitione Priſonerii, quæ ex Conſti-
22 tutione Sixtina ſapit, & reputatur pro vero crimine læſæ Majeſtatis, ut in ſua Conſtitutione 6. in ordine ibi: *læſæ Majeſtatis reatum verum, ac nulla juris, aut hominis fictione confictum, crimen incurriſſe*, eiſdemque pœnis ſeveriſſimè punitur, tùm ex dicta Conſtitutione, tùm ex bandimentis generalibus Urbis, & ità eas incurrunt, qui quoquo modo Miniſtros Curiæ in abductione Carceratorum perterrefecerint.

Eximitio non dubitetur, quia cum effectu carceratus è manu Baruncelli, auxilio occurrentium evaſit.

Gubernator Terræ S. Gemini enunciat Duci Domino per tres teſtes conſtare in proceſſu de eximitione
23 cauſata per DD. Fattibonum, & Alui ſub die 8. menſis Junii, ibi: *Dalla depoſizione d'un teſtimonio, confirmata dall'atteſtazione del Balio, mi coſta, &c.* & ſucceſſivè quod ultra relationem Baruncelli, conſtabat etiam per atteſtationem Balivi, & alterius teſtis, & ſucceſſivè dici poterat delictum plenè probatum, ex tradit. per *Cartar. deciſ. 87. n. 29.*

Inducant modò gravamen, ſi illud reperire confidunt qui gravamen prædicant, & reduargnant, ſi poſſunt juſſiones Ducis, ſeù potius admonitiones per epiſtolas factas ſuo Gubernatori, qui eodem tempore, quo ſignificavit delictum tam grave patratum, ac probatum per tres teſtes, ſignificavit etiam Delinquentium habilitationem ſub cautione de repræſentando. Juſtificent hanc Gubernatoris reſolutionem in habilitando Reos inquiſitos de crimine læſæ Majeſtatis, ac ferè convictos, ut ipſemet fatetur ejus Baroni, & Duci.

Eminentiſs. Domine. Iſta habilitatio erat digna non
24 ſolum reprehenſione, & emendatione, ut fecit per Epiſtolam ſuam D. Dux, ſed ſevera demonſtratione, quia ſeverè caſtigari, non foveri Inquiſitos de tali delicto, & eadem jura præcipiunt.

Nec poteſt dicere eos ſub prætextu Innocentiæ habilitaſſe, quos trino teſtimonio convictos eodem tempore declarat, & profitetur.

Juſta ergò fuit, & omni admixta æquitate admonitio facta Gubernatori, circa talem ſcandaloſam relaxationem, & juſtiſſima, ac rationabiliſſima cauſæ dubitandi de Gubernatoris fide, dum trino teſte convictos Reos de crimine eximitionis, audit relaxatos, & poſt aliquos dies tranſmiſſa proceſſus copia, ſeù relatione, factum videt probatum non conforme relationi, & Reos relaxatos, nullo eorum examine recepto.

Porrò ſub die 8. *Junii* audit inter teſtes de delicto, & delinquentibus deponentes atteſtationem Balivi, & poſtmodum comperit in proceſſu Balium ſub *die 13. ejuſdem menſis* examinatum. Nulla ergo fides erat adhibenda Gubernatori, nec proceſſui per eundem tranſmiſſo, quia ſaltem non ſervato juris ordine, nec ipſius Excellentiſſimi Ducis, & ſanè ſtet veritas in ſuo loco, neque illi præjudicetur, iſte proceſſus veritatem facti aptus non eſt demonſtrare, ſed potius occultationem veritatis, ut cuilibet eum intrinſecus intuenti liquere poterit, & juſtificata apparet relatio fiſcalis: *che per eſſer fatto da perſone principali ſe non ſi uſa il rigore &c.* Et ſanè res eſt peſſimi exempli, cum vel Gubernator falſum retulerit, vel in teſtium receptione non juſtè, & ſincerè ſe geſſit.

Creſcit iſte ſuſpicio, quia conſignavit eiſdem Inquiſi-
25 tis copiam proceſſus, quod ſine nota gravis delicti fecerat ex *Sanfelic. deciſ. 60. per tot.*, & delictum fit gravius cum per atteſtationem juratam profiteatur copiam proceſſus nulli conſignaſſe.

Utcumque tamen factum ſe habeat, cauſa eſt remit-
26 tenda Baroni, etiamſi nullum adeſſet delictum, dùm Baro habet cognitionem etiam ſecundarum cauſarum, ut deciſum refert *Sanfel. deciſ. 64. num. 11. verſ. & quod dictum eſt*, cum eidem per inveſtituram conceſſa ſit juriſdictio in ſuos Vaſſallos privativè, & abdicativè, & quoad ipſum Principem concedentem, & quoad ejus Officiales, & ità præſumitur etiamſi in inveſtitura non fuiſſet expreſſum, ut voluit *Abb. in cap. cæterum col. 3.* ubi etiam *Dec. & alii de judic.* ita quod nemo alius, quam ipſe Baro conceſſionarius, & inveſtitus illam exercere poſſit, *idem Abb. in cap. ex tenore de for. compet. Precc. de ſubfeud. authent. 9. Anna alleg. 44. Vinc. de Franc. deciſ. 370. num. 5.* Sive in perpetuum Vicariatum, vel Gubernium fœudum debeat, ſive in dominium, cum à pari procedant, *Thor. in compend. ſuarum deciſ. par. 3. tom. 3. verb. remiſſio, fol. 175. col. 1. & eod. verſ. remiſſio, ſub fol. 145. col. 2.* & dixi plenius in præcedenti informatione.

Et facilius, quia Fattibonus, & Alui recurſum habuerunt ad A. C. ſub prætextu gravaminis, & ſuſpi-
27 cionis erga Gubernatorem loci, ut clarè legitur in expoſitiva Inhibitionis emanatæ per Illuſtriſſimum A. C. cùm à ſæculo non ſit auditum, quod cauſa avocetur à Curia Baronali ob ſuſpicionem ipſius Officialis, inquit *Capyc. latr. dec. 90. num. 23. Capiblanc. de Baron. pragm. 8. par. 1. num. 148.* cum poſſit Baro cauſam ſuſpecti Judicis alteri committere, ut probat *Covar. pract. q. cap. 9. num. 4. verſic. quod ſi Dux*, & latiùs proſequitur *Sola ad Conſtitut. Sabaud. in rubr. de concluſ. in gloſſ. par. 1. n. 2. Maſtril. de Magiſtrat. lib. 4. cap. 17. num. 15. Rovit. pragmat. 2. de ſuſpic. Official. num. 10. 11. & ſeq.* Difficultas quoque fuit, an ſuſpecto Barone ob cauſas inimicitiæ cum Vaſſallo, cauſa eſſet ab ejus Officialibus avocanda, ut videre eſt pœnes *Hector. Capyc. latr. dec. 90. per tot.*, & latiùs per *Sanfelic. deciſ. 84.* ubi tractat articulum, an ſuſpecto Prorege, ſint etiam ſuſpecta omnia ejus Tribunalia, & tamen reſolutum comperimus ex cauſa inimicitiæ Vaſſalli cum Barone, non avocari cauſam, ſed ad ſummum ei ordinari, quando gravis eſſet inimicitia, ut Judicem in illa cauſa eligeret non ſuſpectum, ut advertit *Guazzin. defenſ. 1. cap. 21. num. 10. verſ. ſi Baro*, & refert *idem Capyc. latr. deciſ. 90. in fin. & Gipſ. obſerv. ad eandem deciſ. n. 2. & 3.* ubi aliam deciſionem refert in caſu ſimili.

29. Et ex cauſa gravaminis, nec minus cauſa avocatur ab ordinario loci per Illuſtriſs. D. A. C. ſed ſolum appellationes recipere poteſt à ſententia diffinitiva, vel diffinitivæ vim habente, ſic diſtantibus Pontificiis Conſtitutionibus in priori informatione relatis, & tantò minus à Barone, qui habet cognitionem in prima, ſecunda, & tertia inſtantia.

Et indubiè, ubi nullum comperitur gravamen ipſius Baronis, prout in præſenti, cum licet gravamen
30 contineat aſportatio Vaſſalli ad Carceres alterius Terræ licet ejuſdem Baronis ex tradit. per *Vinc. de Franch. deciſ. 526. num. 6.* attamen in aliquo caſu gravi, & ex cauſa hoc gravamen à jure ſuffertur, nec habetur pro gravamine ex eodem *Franc. deciſ. 526. num. 7. & ſequent. Rovit. pragm. 2. ubi de delicto quis conveniri debeat, num. 10.* ibi, *Item limita, quando cauſa eſſet ardua, & timeretur de fractione carcerum, vel urgeret alia cauſa neceſſaria, nam tunc poterit Baro extrahere Vaſſallos carceratos de*

una Terra, ad aliam, ut per Vinc.de Franch. &c.
Etſi in jure iſta limitatio in aliquo caſu verificatur,
utique nunquam magis juſtificata apparere poterit,
quam in caſu reſiſtentiæ Curiæ, & eximitionis carcerati,
cum concurrat ſimul juſtiſſimus timor effractionis carcerum, & gravitas delicti.

Ultra quod in præſenti nec minus indigemus auxilio
31 legis, quia ordinatio Excellentiſs. Ducis, ſeu inſtructio
data Gubernatori, fuit de eos adſtringendo
cum fidejuſſoribus de accedendo ad carceres Bracchiani
in caſu quo nollent ibi remanere priſonerii,
reputando inconveniens, & irrationabile, quod
pendente proceſſus fabricatione de eximitione carcerati
diſpatiantur per Terram æquè ac ſi eſſent inquiſiti
de damno dato, vel alio delicto levi, pro quo
ſolent Rei fidejuſſoribus relaxari.

Nec minus dicatur gravamen conſiſtere in eorum car-
32 ceratione, quæ non debebat ſequi de facto, ſed præcedente
ſaltem aliqua informatione ex tradit. per
Guaz. def. 5. cap. 3. n. 15.

Quia carceratio Judici eſt arbitraria, nec procedendo
ad carcerationem redargui poteſt Judex de injuſtitia,
Clar. § fin. quæſt. 46. num. 2. Mart. decis. 234. num. 14. Farin. q. 30. num. 143. cum ad juſtificandum
capturam levis ſufficiat ſuſpicio, *Far. qu. 27. num. 115. Macerat. var. l. 3. reſol. ut. 36. num. 2. Giurb. conſil. 66. num. 2.* Præceſſerat in præſenti relatio Baroncelli,
quæ ſola juſtificabat capturam ex *deciſ. Cartar. 87. num. 29.* imò, & aliorum teſtium, ut teſtificabatur
Gubernator in ejus epiſtola, quæ ſi poſtmodum
non verificantur in proceſſo, vel ex malitia
id proceſſit ex pluribus deductis ſuperius, vel
ex nimia imprudentia, quia carceratis Reis de tali
delicto, nequiſſima fuit eorum ſubitanea relaxatio
pendente proceſſu cum ſola cautione ſcutor. 200.
maximè non recepto prius examine.

Et utcunque ſit gravamen eſſet Judicis, non Domini,
quando captura fuiſſet injuſta, nec ex iſto capite
33 avocari poſſet cauſa à Barone, qui habet cauſarum
cognitionem in ſecunda, & tertia inſtantia, *ex Sanfel. & Thor. locis ſupr. citat. Giurb. d. conſil. 66. num. 1. & 2.*

Nec tandem dicatur argui ſaltem gravamen, quia de
eo tempore periculoſum erat carcerem Bracchiani
petere, quia præceptum adeundi carceres
Bracchiani, non fuit coactivum, ſed remiſſivum
caſu quo Gubernator nollet eos intus carceres Sancti-Gemini
reducere; Quia delictum talis qualitatis
non debet delicatè, ſed rigoroſè perquiri, &
quia de eo tempore ſucceſſit eximitio, 6. ſcilicet
menſis Junii, non de menſe Decembris, vel Januarii,
ſunt iſtæ potiùs cantilenæ, quam rationes, &
34 juſtæ conquæſtiones, quæ nec valent eos excuſare
à pœna contraventionis fidejuſſionis. Cum prætextus,
& color recurrendi ad Principem, ſive illius
Judices, non excuſet reum ſub cautione detentum,
niſi gravem oſtendat cauſam, & valdè
juſtam recurrendi, ut interim advertit *Petr. Cabal. caſ. 42. num. 5.* ibi: *debet ipſa cauſa eſſe valdè juſta, & legitima, & clarè apparere, alias fugientem, & coram Superiore ſe præſentantem non excuſaret*,
nec aliter avocatur cauſa à Barone per Principem,
quàm oppreſſionis prætextu, *Giurb. conſil. 66. nu. 5. verſ. cum nec aliter.*

Quare, &c.

Eminentiſs., & Reverendiſs. Dom. Repoſitio à Decreto
juſtè peti videtur, & ſucceſſivè cauſam remittendam
ad Curiam Baronalem.

Siquidem A.C. in cauſa appellationis ad formam mo-
35 nitorii nullo modo procedere poteſt, tum quia
etiam de jure Canonico appellatio non datur ſine
gravamine, *Abb. in cap. bonæ memoriæ ſub num. 7. in 1. diff. Franch. ſub num. 17. col. 5. verſ. quartò quia, & Dec. num. 17. ſub tit. de appell. Felin. in cap. 1. ſub num. 3. conſ. 2. eod. tit. Cappel. Tholoſ. tract. de appellat. lib. 1. cap. 11. num. 8. differ. 6. Scacc. de appellat. q. 2. num. 41. & 95. num. 94. Barſ. deciſ. Bonon. 52. nu. 10.*
& ideò facilè appellans non admittitur, *Scac. d. deciſ. 50. num. 100.* & dicetur frivola cum cauſa in ea
expreſſa non ſit legitima, dato quod probaretur ex
multis, *Scacc. cit. qu. 2. n. 48.*

Et in monitorio nulla exprimitur cauſa legitima, quæ
inducat gravamen, ut ex ejus tenore percipi poteſt.

In quo enarratur illuſtriſs. Dom. A.C. quod cum fuiſſent
proceſſati appellantes de eximitione ejuſdem
Theodori è manibus Baroncelli Curiæ Sancti Gemini,
emanata fuerint per eandem Curiam quædam
præcepta inibi inſerta, quibus præcipiebatur,
ut ſe conferre deberent ad Arcem Bracchiani ſub
pœna ſcutorum 500. & mandati de capiendo, à quibus
ſentientes ſe gravatos, & quia habent ſuſpectam
totam Curiam Sancti-Gemini, appellant, & recurſum
habent, & iſta eſt expoſitio, quam faciunt Rei
prædicti, & ab iſto gravamine appellant, & recurſum
habent ad Tribunal. A. C. ut ex eo comprehendi
poteſt, ſi modò adſit gravamen in eorum expoſitione.
Eminentia Veſtra conſiderare poteſt,
36 dùm in hoc delicto eximitionis, quod reputatur
pro crimine læſæ majeſtatis præcipiebatur Inquiſitis,
ut ſe conferre deberent in Arce Bracchiani,
donec per Curiam conficeretur proceſſus. Gravamen
non poteſt conſiderari in carceratione pro iſto
delicto, quia illa eſt arbitraria, *ex Menoch. de arbitr. qu. 88. num. 1. Farin. qu. 27. nu. 126.* & attento communi
ſtylo procedendi in omnibus Curiis, & Tribunalibus,
porrecta querela devenitur ad capturam,
ut teſtantur *Farin. qu. 27. num. 115.* & ex pluribus
Marius Giurb. conſ. 66. num. 2. verſ. & atroci in delicto, ubi quod cogitur id facere, & præcedente
Barigelli relatione ac denunciatione facta Curiæ
de prædicta eximitione neceſſaria, nedum, juſta
erat captura, *ex tradit. per Cartar. cit. alias deciſion. 87. num. 29.* Deponit enim delictum contra prædictos
de facto proprio, & ideò ei magis, quàm ſemiplenè
erat deferendum, *Rovit. conſ. 30. nu. 10 p. 2. Farin. quæſt. 63. num. 224. & deciſ. 249. nu. 4. Thor. vot. 17. num. 32. lib. 1.* in nihil obſtante, quod eſſet
etiam denonciator, quia non implicat officio fungi
denunciatarii, & teſtis, *Sanfelic. dec. 98. n. 4.*

Nec minus in præcepto eis facto, quod ſe deberent
conferre ad arcem Bracchiani, quia hoc permitte-
37 batur Baroni, ut aliàs *ex Rovit. Vinc. de Franch. & aliis* oſtendimus, quibus addo *Capiblanc. de Baron. pragm. 3. num. 179. & 180.* & ſecuriùs quia id procedebat
ex voluntate, non ex neceſſitate, quatenus
ſcilicet inibi ſtare non valeant priſonerii, ut dictitabat
ordinatio Excellentiſs. Ducis.

Frivola ergo, injuſta, & illegitima erat cauſa in appellatione
expreſſa, nec poterat admitti de jure, ideò
38 decretum, quod procedat A.C. in cauſa appellationis
ad formam monitorii videtur repugnare eſſentiæ
appellationis, quæ ſubſiſtere non poteſt ſine gravamine,
ex Bald. Dec. Vaner. Felin. & aliis per Scac. locis ſupr. citatis.

Nec minus dicatur præceptum continere, ut ſtatim
ſe deberent conferre ad dictam Arcem, cum tamen
39 eorum obligatio cantaret intra quindecim dies,
quia nec tale eſt expreſſum gravamen in monitorio,
nec talis expreſſio contineret gravamen, tum quia
intelligeretur ſemper ad formam obligationis præcedentis,
& iſta dictio ſtatim contineret itineris arreptionem,
& diſceſſum à Terra S. Gemini, quod erat
valde juſtum, ne ſub colore accedendi ad arcem
Brachiani, ad quam ſe poterant conferre in una
die

Digitized by Google

die diſpatiarentur per Terram, qui de eximitione carcerati proceſſabantur, in contemptum Juſtitiæ, & ſcandalum Populi, tum quia præceptum illud reſolvebatur in ſimplicem monitionem comparendi, tum quia reſpectu ipſorum nunquam poſſet conſiderari gravamen, cum carcerari poſſent etiam de facto, & recedere a fidejuſſoria obligatione, ex *Farinac. qu. 24. num. 92.* & videmus obſervari quotidie, tum demum quia præceptum prædictum ſive juſtum, ſive injuſtum erat ipſius Officialis, & Miniſtri, qui bene cogi poterat per Auditorem generalem Status prædicti in cauſa appellationis, nec poterat in aliquo Juriſdictioni Baroni ex hoc præjudicari, ut diximus etiam alias.

Nec tandem dicatur ſuſtineri poſſe Decretum, ex quo videmus in dies appellari ab indebita carceratione, & appellationes admitti.

Quia appellantes ab indebita carceratione non admittuntur niſi juſtificatis gravaminibus, unde remanet appellans in fortiis Judicis, à quo, & tranſmittuntur acta, quibus viſis, ſi juſtitia capturæ non juſtificatur, avocatur cauſa, ne Reus deinceps durius gravari poſſit, *Scacc. de appellat. qu. 17. n. 161. qu. 20. num. 26. verſ. aut enim, Guazzin. defenſ. 36. cap. 24. num. 2.* Si verò de gravamine, & injuſtitia non conſtat, revocatur inhibitio, ut docet *Bald. & cæteri allegat. per Scacc. loc. cit.* Verum cum captura ſit arbitraria, & in delicto gravi decernatur etiam ſine indiciis, ut diximus, conſuetudo obtinuit, ut appellationes ab indebita carceratione non admittantur, ut advertit *Clar. q. 46. n. 2. Guaz. defen. 36. cap. 1. num. 5. in fin. Giurb. conſil. 66. nu. 3.* etſi admittitur cum Decreto ſi, & in quantum, quia poſtea juſtificari non poteſt gravamen, ex dictis cauſa remanet pœnès Judicem ſuum, qui ſtatim procedet, *Giurb. d. conſ. 66. num. 14.*

Nec quodlibet gravamen ſufficeret, ut cauſa per vim appellationis ab Ordinariis locorum avocari poſſit
41 per A.C. ſed neceſſariò præcedere debet ſententia diffinitiva, vel diffinitivæ vim habens, ut expreſſiſſimè determinant Conſtitutiones Pontificiæ *Pii Quarti la 74. §. deinde* ibi: *non admittat appellationes, niſi cum clauſula, quatenus à ſententia diffinitiva, vel diffinitiva vim habente,* & ſic per verba prohibitoria *Pii V. ſuper reformatione Tribunalis A. C. ſub tit. de Auditore Cameræ la 117. edita ſub die 4. Decembris 1570. § Cæterum,* ibi: *Cæterum ipſe Auditor appellationes aliter non audiat, ſive admittat, quàm ſi exhibita fuerit Notario in actis ab appellante fides publica, ſeu publicum inſtrumentum ſententiæ, à qua extitit appellatum, eaque ſit diffinitiva, vel diffinitiva vim habens, neque aliter earum ratione inhibeat, &c.* refertur per *Scac. tract. de appellat. qu. 7. num. 90. verſ. adverte obiter, &* per *Saluſt. Tiber. in praxi Tribunal. A. C. fol. 505. Alia Pauli V. in reformatione Tribunalium Urbis, ſub tit. de A. C. edita de anno 1611. §. appellationes quoque, & § ſequenti,* ubi quod debet exprimi clauſula in eadem inhibitione, & *quatenus revera ſententia non ſit diffinitiva, vel vim diffinitivæ habeat præſentes litteræ nullius ſint roboris, vel momenti.* Quis modo diſpenſavit, vel revocavit, Eminentiſs. Princeps, tot Pontificiis his Conſtitutionibus, tam clarè, concisè, & geminatè providentibus exceſſibus illius Tribunalis, cujus Notarii omnes cauſas quærebant amplecti, & in toto orbe Juriſdictionem ordinariam exercere?

Eminentiſs. Dom. Barones habent cognitionem ex privilegio, & inveſtitura etiam ſecundarum, & ter-
42 tiarum cauſarum, adeout ſi illuſtriſs. A.C. ſupponit vigore ſuarum facultatum recipere omnes appellationes, quæ immediatè devolvuntur ad Sedem Apoſtolicam etiam per ſaltum, omiſſo medio; quod non admittit *Spad. in ſuo conſil. 1.* ſed concludit attendenda eſſe privilegia Baronum, & eorum Inveſtituras, ut videre eſt ſub *num. 21.* ibi. *Niſi aliter in eorum Inveſtituris, & conceſſionibus expreſſè cautum fuerit, & ſub num. 22.* ibi: *Niſi contrarium in eorum inveſtituris expreſſè eis concedatur,* & volunt omnes ex *Surd. dec. 143. Franc. dec. 511. Capibl. de Auth. Baron. prag. 8. par. 1. n. 186. Thor. in ſuo compend. dec. p. 3. tom. 3. verb. remiſſio, fol. 103. col. 2. verb. ex adverſo dicebatur,* ubi quod eadem ratio militat in prima inſtantia, ac in cauſa appellationis, ubi habet Baro cognitionem ſecundarum cauſarum, *Sanfelic. deciſ. 64. num. 11. Scacc. de appellat. qu. 7. num. 89.*

Si inquam vult modo Barones hoc privilegio privare ſub prætextu, quod ita ſit mens Summi Pontificis, & poſtmodum appellationes recipere à quolibet gravamine, certè quod nulla cauſæ cognitio remanebit Baronibus, nec aliis loci Ordinariis minus Jus, quam Barones habentibus in eorum Juriſdictionibus, ſed nudum nomen, vel titulum Juriſdictionis deſponſabunt, exercitio remanente eidem illuſtriſs. A.C. quod nullo modo videtur permittendum, quia omnis Juris ratio repugnat; Privilegia Baronibus conceſſa, ac expreſsè leges Pontificiæ, de quibus ſuprà præcipientes, quod litteræ inhibitoriales ſub colore inhibitionis tranſmiſſæ ſpernantur, & nullius ſint momenti, cum à ſententia diffinitiva, vel diffinitivæ vim habente non appellatur, & ne reverentia, quæ debetur litteris, quæ ſub tanto nomine tranſmittuntur deficiat; ordinans ſpecificè, quod in eiſdem litteris talis cautela ponatur, & eas ſpernere, poſtmodum obedire ſit non contemnere.

Quatenus vero afferatur in monitorio, & appellatio-
44 ne interpoſita, quod Rei ſuſpectum habeant Judicem, & Curiam Sancti-Gemini, hoc non eſt cauſa legitima avocationis cauſæ à Barone, ex quo poteſt Baro tali ſuſpicioni conſulere, & Reos de Judice non ſuſpecto providere, ut aliàs diximus, quotieſcumque legitimè proponeretur per Vaſſallos, & cum legitima cauſæ expreſſione, prout de jure requiritur contra Judicem Ordinarium, ex *Farin. in fragm. par. 2. verb. Judex, num. 882. & ſeq. Guaz. def. 1. cap. 19. nu. 54.* maximè cum Baro cauſas habeat etiam appellationis in ſecunda, & tertia inſtantia, prout in caſu noſtro.

Non obſtat noviſſima objectio facta coram Eminen-
45 tiſs. Dom. meo, quod crimen eximitionis priſonerii, de quo agitur, eſt crimen læſæ Majeſtatis proprium, ac verum ex Conſtitutione Sixtina 6. *in ordin. §. duces quoque,* cujus cognitionem non habent Barones; ſed ipſi Principi cenſetur reſervatum ex *tradit. per Spad. in ſuo conſ. 1. num. 33. & Farinac. qu. 118. num. 25.*

Quia reſpondetur tripliciter. Primò, quod crimen læſæ Majeſtatis verum, & proprium eſſe reſervatum Principi, ſeu de reſervari ſolitis: Ideò non veniret in generali delegatione cauſarum, nec in mero, ac mixto imperio ad tempus, vel in perpetuum conceſſo Baroni, Vicario, vel Capitaneo, *Gi. aut. de crim. læſæ Majeſt. qu. 1. num. 1. Afflict. tit. quæ ſint Regalia verbo, & bona, num. 8. Decian. tract. crim. lib. 7. cap. 37. num. 31. Bajard. ad Clar. §. læſæ majeſt. num. 25.*

At nos ſumus in crimine, quod ex Conſtitutione Bullari habetur pro crimine læſæ majeſtatis vero, & proprio in omnibus, & eiſdem pœnis punitur, non autem in vero, & proprio crimine læſæ majeſtatis, quod de jure Principi ſit reſervatum; Ideo ſub generali delegatione cauſarum, & meri, & mixti

Imperii cognitione comprehendi ex *tradit. per Boſſ. de crimin. læſæ maieſt. nu. 62.* ubi quod aliud eſt crimen læſæ majeſtatis proprium, quod conſiſtit in facto, quando ipſa majeſtas læditur, aliud quando de jure habeatur aliquod delictum pro crimine læſæ majeſtatis, & ejuſdem pœnis puniatur. Reſervata Principi, ſeu reſervari ſolita non ſunt iſta delicta, quæ habentur pro crimine læſæ majeſtatis, ſed quæ ſimpliciter ſunt talia. Ergo.

46 Quinimò tantum abeſt, quod reſiſtentia facta Curiæ ſit de criminibus Principi reſervatis, ut totum contrarium dicendum ſit, *ex tex. in l. nullum, C. de teſtibus, & plenè traditis per Merlin. Pignat. cent. 2. cap. 71. per tot. par. 1. num. 1. 2. 3. 4. 5., & 25. verſ. ſit igitur ex his*, ubi quod de jure vindicta tribuitur majeſtati offenſæ, adeout prorogatur Juriſdictio, etiam in non habentem, ut pœnes eum videri poteſt, cujus dictis nihil videtur addendum, prout ex eadem ratione attentata revocari præcipitur per eundem Judicem, in cujus ſpretum proceſſerant, *Gregor. deciſ. 486. num. 4. Burat. deciſ. 72. n. 5.*

Secundò reſpondetur crimen læſæ majeſtatis attentis eiſdem Conſtitutionibus incurri, ſi exemptus è 47 manibus Curiæ fuerit rebellis, banditus, vel facinoroſus, quos hoſtes Romanæ Eccleſiæ eadem Bullaris Conſtitutio declarat, ut in terminis advertit *Rota dec. 61. num. 16. & 17. penes Farin. poſt 2. vol. conſ.* & comprobat *Spad. in ſuo conſil. 1. n. 65. in fine, & 66.*, & conformatur diſpoſitioni juris communis ad *tex. in l. cujuſque, ff. ad l. Juliam majeſtat.* ubi quod crimen læſæ majeſtatis committit, qui è manibus Curiæ eximit carceratum pro crimine læſæ majeſtatis, ſecundum communem intellectum illorum verborum: *& propter hoc in vincula conjectum emiſerit*: da quo per *Farin. qu. 30. num. 101. 102. & 103.* Ubi enim ſupremus Princeps declarat hoſtes Romanæ Eccleſiæ homicidas, latrones, banditos, & perduelliones, neceſſariò ſequitur, quod qui eos è manibus Curiæ exemerit, crimen læſæ majeſtatis committat, *ex d. l. cujuſque, & Bullari Conſtitutione*, quæ tales eos declarat, & pro talibus vult reputari; At ubi exemptus talis non fuerit, eximens crimen læſæ majeſtatis non committit, *d. l. cujuſque verb. & propter hoc, Bullaris Conſtitutio ſub §. Duces quoque, verſ. qui perduelliones, &c. Rot. d. dec. 61. num. 17.*

48 Tertiò reſpondetur crimen læſæ majeſtatis contrahi per offenſam factam ſupremo Principi, & ejus Officialibus, idque delictum eſſe Principi reſervatum inquit *Spad. cum aliis per eum relat. cit. conſ. 1. num. 33. verſ. 2. igitur limitatio*, ibi: *De crimine læſæ majeſtatis in directum Dominum, vel ejus Officiales.* At in præſenti non agitur de impedimento dato Officialibus, & Majeſtati Principis, ſed Baroncello ejuſdem Baronis ideo tradita per *Spad.* non obſtant, ſed potius confirmant juriſdictionem, & cognitionem cauſæ hujus criminis ad Barones ſpectare, prout expreſſis verbis oſtendit ſub *n. 35. ibi, & ſupradicta limitatio intelligi debet, quando crimen læſæ majeſtatis eſt commiſſum in Principem ſupremum, ſecus autem ſi eſſet commiſſum in ipſum Baronem*, & iterùm ſub *nu. 64. ſub §. & ſuper hoc verſ. ſed quicquid ſit de dicta declaratione*, & plenius habetur per *Farin. qu. 118. n. 19. & 20.*

Oportet, ut attentis verbis Conſtitutionis prædictæ eximens Priſionerium in crimine læſæ majeſtatis incurrat, quod vel exemptus hoſtis Romanæ Eccleſiæ ſit declaratus, vel pro tali habitus ex dicta Bullari Conſtitutione, vel quod exemtio fuerit facta è manibus Executorum Curiæ Principis ſupremi, vel ejus Officialium, ut in terminis voluit *Farin. qu. 30. num. 104.* adeſt *tot. Blanchet. deciſ. 62. num. 16. poſt 2. vol. conſ. Farin.* quorum cum neutrum concurrat in præſenti, diſputare non eſt opus, an prohibita ſit cognitio talis criminis Baroni, uti de Principi reſervatis.

Quare, &c.

Eminentiſs., & Reverendiſs. Dom. Quod Tribunal A. C. non poſſit ſe intromittere in cauſis Vaſſallo- 49 rum, vertentibus in Curiis Baronalibus in prima inſtantia eſt expeditum de Jure ex *tradit.* per *Spad. conſ. 1., & aliis extra à me congeſtis in prima, ſecunda, & tertia informatione*, quos repetere non eſt neceſſarium. Eſtque etiam reſolutum per E. V. articulo maturè diſcuſſo, & favore Monaſterii Sancti Pauli, utilis Domini Terræ Laptignani etiam exequutum moderando Inhibitionem A.C. & ideo ſuper hoc non eſt amplius immorandum.

Quod idem A. C. non poſſit ſe intromittere in eiſ- 50 dem cauſis per viam recurſus, & appellationis, quando Barones in earum inveſtitura habent cognitionem primarum, & ulteriorum Inſtantiarum, fuit etiam firmatum, & confirmatum auctoritate caſuum, & rerum deciſarum ratione inevitabili, quia ſicut ſine magna cauſa non avocantur per Principem ſupremum cauſæ in prima inſtantia à Baronibus, eodem modo avocari non debent cauſæ appellationum expreſsè eiſdem conceſſæ in Inveſtituris, nec contrarium dicitur per *Spad. conſ. 1. num. 27.* quia expreſsè loquitur *Spada*, ubi haberent Barones privilegium cognoſcendi cauſas appellationum præter Inveſtituram ibi: *quod eſt mandandum contra illos, etiam Barones, qui extra Inveſtituram fortè haberent aliquod privilegium circa cognitionem ſecundarum cauſarum* Barones enim qui ex inveſtitura habent cognitionem ſecundarum cauſarum, concludit idem *Author ſub nu. 21. & 22.*, quod non poſſunt per ſaltum interponi in Tribunali Audit. Cam.

Hoc tamen non eſt neceſſarium in præſenti diſputari, quia licet Tribunali A.C. fuerint commiſſæ omnes 51 appellationes, quæ devolvuntur ad Sedem Apoſtolicam, Attamen expreſſiſſimè eidem fuit prohibitum, ne appellationes recipiat à quolibet gravamine, ſed tantum à ſententia diffinitiva, ſeu diffinitivæ vim habente, ut *ex Conſtitutione Pii IV. In 74. uſque de anno* 1562., quod videns excedere bon. mem. *Pius V. ſub die 4. Decembris* 1570. ſtrictius confirmavit in ejus Conſtitutione reformatoria Tribunalis A.C. in ordine 117. relata, & tranſcripta per *Saluſt. Tiber. in praxi Tribunal. A. C. fol. 505. ſub § Cæterum*, addens quod non admittat A.C. appellationes, niſi fuerit exhibita per appellantem in actis fides publica, ſeu publicum inſtrumentum ſententiæ, à qua extitit appellatum, eaque ſit diffinitiva, vel diffinitivæ vim habens, nec aliter earum ratione inhibeat; Verum cum ſtrictior hæc prohibitio, nec ſalubre importaret remedium Ordinariis locorum, & Notarii A. C. Juriſdictionem tali modo conceſſam, ſeu limitatam recipiendi cauſas appellationum adhuc excederent, *Paulus V.* qui fuerat ſuo tempore A. C. & *Farinac.* ejus Locumtenens, ut ipſe teſtificatur in *Appendic. ad immun. Eccleſ. ſub nu. 17.* & prædicta expertus fuerit, in ejus Conſtitutione Bullari edita ſuper reformatione Tribunalium Urbis *de anno* 1611. mandavit expreſsè, ut in eiſdem Inhibitionibus tranſmittendis per A. C. vigore appellationum apponeretur clauſula, & quatenus revera, ſententia non ſit diffinitiva, vel diffinitivæ vim habens, præſentes literæ nullius ſint roboris, & momenti, ut videre eſt in eadem Conſtitutione relata per *Fenſon. ſub tit. de A.C. § appellationes quoque, & § ſeq.* ſalubre ſanè remedium, ut Ordinarii locorum ſperne-

re poſ-

Digitized by Google

re poſſint Inhibitiones A. C. contra formam dicta-
rum Conſtitutionum transmiſſas ſine contemptu.

Unde cum in præſenti nullum ſupponatur decretum,
vel ſententia, quæ diffinitiva, vel diffinitivæ vim
habeat appellari poſſit, utique nullius roboris, vel
momenti inhibitio transmiſſa comperitur, & ne-
ceſſariò per E.V. moderanda.

Non obſtat teſtificatio *Farin. qu.30. in addit. ſub nu.*
142. quia non loquitur *Farin.* de obſervantia Tri-
52 bunalis A.C. in præjudicium Baronum, ſed ſolum
quod recurrentes ad Tribunal A.C. non moleſtentur
pro pœna fidejuſſionis præſtitæ coram Ordinariis,
obſervantia ſanè digna omni correctione. Nam tra-
ctant DD. articulum, an Reus injuſtè detentus,
qui poteſt per remedium appellationis, recurſus,
vel aliter ſibi gravamen carcerationis reparare, &
eligit viam facti fugiendo à carceribus, & recur-
rendo ad Superiores debeat puniri, & idem *Farin.*
eadem quæſt. 30. *num.* 174. concludit, quod ſi ha-
beat juſtam cauſam fugiendi non debet puniri, nec
dicetur fidejuſſioni contravenire, ſecus vero ſi au-
fugiat, & ad Superiorem accedat, quia tunc in-
quit ipſe non debet pro iſta fuge remanere impuni-
tus. Reaſſumpſit hanc quæſtionem *Caball. in ſuo*
caſ. 42., & concludit aufugientem etiam ex juſta
cauſa debere aliquo modo coerceri, quia non de-
bet eligere viam facti, ſed juris appellando, vel
reclamando, & ità refert deciſum, & deciſionem
placuiſſe tum Judicibus Superioribus, ad quos reus
aufugerat, tum inferioribus à quibus aufugerat.
Inſurrexit poſtmodum *Farin.* poſt *Cabal.*, & addi-
dit obſervari in Tribunali A. C., quod Locumte-
nens mandat ſibi exhiberi proceſſum, & procedit
in cauſa abſolvendo, vel condemnando Reum;
prout merita cauſæ ſuadent, nulla de fuga habita
conſideratione; & ſucceſſivè, ac conſequenter
etiam ubi fuga fuiſſet injuſte, quod ſufferri non po-
teſt, tum quia fuga à carceribus nunquam ſine cau-
ſa de jure permittitur, tum quia Tribunal. A. C.
in cauſis de partibus non poteſt ſe intromittere, ni-
ſi in cauſam appellationis, quæ non debet eſſe à
quolibet gravamine, ſed à ſententia diffinitiva, ſeu
diffinitivæ vim habente.

Videatur quæſo *Giurb. conſ. 66. num. 6.* ibi: *Juſtamque*
adeundi Principis cauſam habuerint, *Farin. qu.* 30.
53 *num.* 174. *Mart. deciſ.* 134. *num.* 16. videatur *Guaz.*
qui dicta *Farin. & Caball.* ruminavit *in ſuo tract. ad*
defenſ. def. 5. circa capturam cap. 4. num. 13. ubi vix
defendi poſſe Reum aufugientem, ne de fuga te-
neatur, quando notoria non eſſet injuſtitia captu-
ræ, & convenit cum *Caball.* quia inquit ipſe, ſi
captura non fuiſſet juſta, determinaretur etiam per
Judicem licuiſſe aufugere. Bone Deus, volunt DD.
ut Reus gravatus ex injuſta captura, via juris ſibi
conſulat, & ſe eximat à gravamine, & rationa-
bilis eſt eorum opinio ex *Cabal. d. caſ.* 42., & tamen
Farinac. vult ut Reus poſſit aufugere, & carceres
frangere ſine cauſa ſi accedat ad Superiorem? Con-
ſideret Eminentiſs. Dom. meus, ſi hæc poteſt eſſe
mens Principis, ſi huic obſervantiæ concurrere po-
teſt juris aſſiſtentia, certè nulla alia aſſignari po-
teſt ra[illegible]o, niſi quod Locumtenens, qui id obſerva-
vit, & obſervare intendit, fovet fugientes ad eum
exemplum dando cæteris, ut aufugiant impunè,
& Superiori portent cauſae, & cauſarum cognitio-
nem in præjudicium Ordinarii locorum, & accu-
ſatorum, qui extra locum delicti non coguntur,
nec va[illegible] poſſunt eorum jura tueri contra *tex. ex-*
preſſ. tam de Jur. Canon. *in Concil. Trident. ſeſſ.* 24.
cap. 20. incipit *cauſæ omnes*, *& tradit. per Ricc. de-*
ciſ. 171. *num.* 2. 3. *&* 4., *& deciſ.* 283. *num.* 2. *&* 3.
par. 4., & de Jure Civili *in Auth. qua in Provincia.*
C. ubi de crimine agi oportent. Et contra reiteratas
ordinationes Summorum Pontificum prohibentes
expreſsè A. C. ne in cauſis de partibus ſe intromit-
tat, nec inhibitiones tranſmittat, niſi à Decretis
diffinitivis, vel diffinitivæ vim habentibus.

Etſi prohibeant Conſtitutiones, & jura præfata Tri-
54 bunali A.C. ne appellationes recipiat per viam ju-
ris interpoſitas à Carceratis in partibus, niſi à De-
cretis, & ſententiis diffinitivis, quomodo ſuffer-
ri poteſt, Eminentiſs. Dom., ut appellationes ha-
beat recipere & cognoſcere per viam facti interpo-
ſitas fugiendo à carceribus, vel ab alio loco, loco
carceris eis aſſignato, quod Reis prohibetur etiam
in caſu non juſtæ carcerationis, *ex Cabal. d. caſ.* 42.
Mart. & Giurb. loc. alleg.

Quod Locumtenens A.C. id faciat, cum nemo con-
queratur, ſuadet ſola ratio proprii intereſſe, non
à ſinu legis deſcendens, quod hoc factum Locum-
tenentis admittatur per Superiorem, per Signatu-
ram, & per Principem credi non poteſt, quia ir-
rationabile contra Conſtitutiones geminatas, & ju-
ra communia, tam Civilia, quam Canonica.

Undè reſpondetur primò non obſtare *Farinac.* teſtifi-
cationem, quia non jure id firmat, ſed contra jus;
55 quod eſt corrigendum per Superiorem, *l. ſed licet*
52. ff. de offic. Præſid. ibi: *non tamen ſpectandum,*
quod fit Romæ, ſed quod fieri debet Guaz. ad defenſ.
reor. def. 9. num. 648. *Alex. conſ. 36. num.* 10. *lib.* 2. ubi
quod non poſſunt Judices ad juſtitiam miniſtran-
dum Deputati contra jus, & juſtitiam, ſtylum in-
troducere, & judicare, *Aym. de antiq. tempor. par.* 4.
§. tranſeo, Rot. dec. 793. *n.* 3. *par.* 1. *diverſ.*

Reſpondetur ſecundò *Farin.* teſtificari de obſervantia
Locumtenentis A. C. cui nemo contradicit Baro,
vel pars appellata, & accuſator; At parte contra-
dicente, vel Barone, quod eſt fortius, inhibitio eſt
revocanda, *Scacc. de appellat. qu.* 7. *num.* 83. *&* 89.
Capiblanc. de Author. Baron. pragm. 3. *num.* 226. *Sur-*
ſilic. deciſ. 64. *num.* 11. *Thor. in ſuo compen. l. deciſ. in*
ſupplem. verb. remiſſio, fil. 147. *col.* 1. *Guido Pap. d. c.*
436., *& in tract. de appellat. qu.* 41. *n.* 39. Nec *Farin.*
in iſto caſu teſtificetur contrarium.

Reſpondetur tertiò talem obſervantiam Locumtenen-
tis A.C. eſſe notorium exceſſum, & tantò gravio-
rem, quantò per reiteratas Conſtitutiones Ponti-
ficias prohibitam; Ante enim enarratas Conſtitu-
tiones ſufferri poterat, quia cum de jure Canonico
permitteretur appellatio ab omni gravamine, &
cauſæ omnes appellationum interponendarum pro
tempore ad Sedem Apoſtolicam, fuiſſent commiſ-
ſæ Tribunali A. C. utique colorari poterant inhi-
bitiones, quæ transmittebantur vigore iſtorum
recurſuum, cum univerſalitas commiſſionis id
ſufferat ex *tradit. per Giurb. conſ.* 62. *n.* 8. ubi conceſ-
ſa cognitione quarumcumque appellationum, in-
telligitur etiam de minima, A. C. poſt Conſtitutio-
nes præfatas *Pii IV. Pii V.*, *& Pauli V.* notorius eſt
exceſſus dignus correctione.

Undè ſalutari poteſt *Farin.* qui teſtificatur vidiſſe Lo-
cumtenentem A.C. ita ſervare, ſed talis obſervan-
tia dedit cauſam edicto, ut per Summos Pontifices
expreſsè, & enixè damnaretur.

56 Non obſtat, quod prohibita appellatione, non
prohibeatur recurſus, qui eſt remedium extraordi-
narium ex *Rol. conſ.* 94. *num.* 3. *&* 4. *lib.* 1. *Rovit. deci-*
ſion. 14. *n.* 7.

Quia dupliciter reſpondetur.

Primò, quod appellatio in præſenti non eſt prohibi-
ta, ſed juriſdictioni ejuſdem Baronis reſervata, ideo
recurſus uti remedium extraordinarium non eſt
admittendus *Gaill. obſerv.* 28. *ſub num.* 3. ubi quod
à denegata juſtitia appellatio admittitur ad Came-

Google

ram Imperii, ſi inferior Judex juſtitiam denegans, immediatè ſubjectus ſit Cameræ, ſecus, ſi alter adſit ſuperior immediatus conſtitutus ad audiendas cauſas appellationis, *Schrad. de feud. par. 10. ſect. 4. num. 322. Frecc. de ſubfeud. l. 2. auth. 12. n. 4. Giurb. conſ. 62. n. 4. & 5.*

Reſpondetur ſecundò, recurſum operari non poſſe aliud, quam remedium appellationis, quod eſt remedium ordinarium plenè *Scacc. de appellat. qu. 19. remed. 3. per tot. ex n. 3.*

Sed appellationem recipere prohibetur A. C. à quolibet gravamine, ſed tantum à diffinitiva, vel diffinitivæ vim habente, ergo eſſet ſanè ridiculum, ſi A. C. prohiberetur recipere appellationem à quolibet gravamine, & eas recipere poſſet per viam recurſus, qui notorium ſupponit gravamen, & cauſa cognita conceditur per Principem, *Rovit. deciſ. 14. num. 7. & ſeq.*

Reſpondetur tertiò, quod Princeps ſupremus inveſtiendo Vaſſallum de feudo cum cognitione cauſarum, tùm in prima, tùm ulteriori inſtantia, omnem abdicat à ſe juriſdictionem, eamque transfert in utilem Dominum inveſtitum, *ex Frecc. Schrad. Camil. de Curt., & aliis per Giurb. conſ. 66. n. 18. & 19. Sanfelic. Capic. latr. Thor. Carleval., & aliis allegatis in prima.* Solùm ſibi reſervat ſupremam protegendi Vaſſallos in cauſa gravaminis, & oppreſſionis ſubditorum, *ex Olib. de fiſc. cap. 3. nu. 35.* Recurſus ergò petitus per ſubditos à ſupremo Principe, fundamentum habere debet appellationis, aliàs cauſa à Barone non avocabitur, *Giurb. conſ. 66. nu. 25. Fontan. dec. 286. per tot., & num. 6. 7. & 8.* ubi quod duo requiruntur ad obtinendum recurſum. In præſenti non adeſt oppreſſio, non adeſt gravamen, non adeſt ſententia, ergò.

Non obſtant exempla, quia inſciis Baronibus, non
57 poſſunt præjudicare, *Rota in Burgel Juris poſſidendi coram Merlin. relat. per Poſthium poſt tractat. de manuten. deciſ. 667. num. 14. deciſ. 560. num. 1. par. 3. deciſ. 803. num. 7. par. 1. diverſ.* & in noſtris terminis *Hector Capyc. latr. conſ. 133. num. 22. verſ. nec de fidib. Giovagn. conſ. 9. num. 10. lib. 1.* nec ſufficit ſcientia eorum Officialium, quia ad hoc non erant deſtinati, ſed ut juſtitiam facerent, *Poſth. obſerv. 36. nu. 20. & poſt tract. deciſ. 217. num. 24.* & quia violentèr, & ſub pœnis fuerunt inhibiti ne procederent, & proceſſum tranſmitterent, *Verald. dec. 377. par. 2. Put. deciſ. 188. par. 2. Marſil. conſ. 99. nu. 2. Giurb. conſ. 59. num. 46.*

Et poſtmodum ſi exemplum forſan invenitur etiam contra aliquem Baronem, ipſi ſcienti potuit præjudicare, non aliis, *Thor. vot. 3. num. 10. & 20. lib. 2. Giovag. conſ. 9. num. 11. lib. 1.* maximè ſi inhibitioni non contradixit, *ex Giurb. d. conſ. 59. num. 46.* Eo potius quod cum iſti recurſus gravamen, & oppreſſionem ſupponant irreparabile ipſorum Baronum, *ex Oliban. & Giurb. loc. ſup. cit.* de uno ad alterum caſum inferri rectè non poteſt, *l. Papinianus exult., ff. de minoribus,* quia potuit inibi oppreſſio, & gravamen adeſſe, quod non adeſt, nec cognoſcitur in præſenti.

Non obſtant ulterius, quia per Conſtitutiones Bullares Sac. Conc. Trident. Jus Canonicum, & Civile expreſsè reprobantur ex jam dictis.

Non obſtat obſervantia, quam teſtificatur *Addent. ad dec. ſ. ſui vot. Robeſt. 27. poſt conſ. Far. 2. ut*, ubi quod
58 Tribunal A. C. admittit recurſus Vaſſallorum, quando habent ſuſpectos eorum Dominos, & Barones; Tum quia in præſenti nulla fuit propoſita ſuſpicio contra Baronem, quæ admitti poſſet, prout de Jure, tùm quia non ex eo quod ſuſpectus ſit Baro, avocatur cauſa ab ejus Curia, ſed conſtituitur Judex non ſuſpectus, ut deciſum refert *Hector. Capyc. latr. dec. 90. per tot.* tùm quia recurſus ad Principem ſupremum, licèt non impediatur, nec prohibeatur, non tamen admittitur, niſi in cauſa oppreſſionis, & gravaminis irreparabilis, ut Nullius.

Non obſtat reſcriptum Signaturæ ad relationem R. P. D. Muti in cauſa . . . . . .

Quia reſcriptum emanavit favore Curiæ Baronalis proponente eandem cauſam R. P. D. Marino ut aliàs fuit demonſtratum.

Quare, &c.

Et tandem ſub die 25. Novembris 1661. cauſa fuit remiſſa ad Baronem, ad Excellentiſſimum Ducem per acta Serantonii Notarii.

SUMMARIUM.

1 *Vidua offenſa poteſt relicto Judice Reg. Judicem ordinarium loci eligere, & coram eo proſequi accuſationem.*

2 *Privilegium Viduæ conceſſum adeundi Regiam Curiam in prima inſtantia, eſt voluntarium, & procedit ipſa volente, non invita.*

3 *Electio fori conceſſa Viduæ habet locum dummodo eligat Judicem, qui habeat juriſdictionem in delinquentem, & incompetentem eligere nequit.*

4 *Electio fori, quæ conceditur Viduæ, valde intereſt an ei competat ex privilegio l. unic. C. quand. Imper. vel jure ordinario.*

5 *Judex per Viduam electus, ſi res in diſceptationem veniat, præfertur cuilibet alteri privilegiato Judici, modo non ſit expreſſè derogatum privilegio l. unic. C. quando Imper.*

6 *Vidua quoad electionem fori non ſubjicitur regulis ordinariis loquentibus de electione, vel declinatione fori, præſertim quoad conſtitutionem inquiſitorum in carceribus.*

7 *Privilegium Viduæ, ſeu miſerabilibus perſonis conceſſum eligendi forum originis, vel regium in prima inſtantia procedit, quando miſerabiles perſonæ conveniuntur, ſed in contrarium eſt veritas, ut num. ſeq. & num. 12.*

8 *Intellectus ad l. unic. C. quand. Imper.*

9 *Conditionalis compulſio adhuc compulſio eſt.*

10 *Verba, ſui copiam facere, idem important ac poteſtatem ſui facere.*

11 *Electio fori datur viduæ, vel pupillo tam coram Judice ordinario, quam coram Principe ſecundum veriorem opinionem.*

12 *Vidua habet privilegium ne cogatur litigare extra Provinciam, hoc eſt extra propriam Civitatem.*

13 *Diſpoſitio l. unica C. quand. Imper. ſaltem ex identitate rationis extendi debet ut procedat etiam in caſu, quando vult convenire aliquem coram Judice ordinario.*

14 *Electionis fori privilegium viduæ conceſſum fuit, ut commodius jura ſua proſequi valeret in propriis laribus cum minore impenſa.*

15 *Major miſeratio debetur injuriam patienti, quam facienti.*

16 *Diſpoſitio l. unica C. quand. Imper. ex identitate rationis extendi debet.*

17 *Privilegium viduæ conceſſum conveniendi adverſarios in Curia Regis in prima inſtantia eſt exorbitans à jure communi.*

18 *Privilegium viduæ conceſſum eligendi Judicem ordinarium competentem concordat cum diſpoſitione juris communis.*

19 *Privilegium, quod concordat cum jure communi, eſt potentius, & favorabilius.*

20 *Vidua actrix, ſeu accuſatrix poteſt eligere forum regionarium, & redire ad Curiam domicilii, & num. 23.*

num. 33. ubi refertur deciſio.

31 *Diſpoſitio l. unica C. quand. Imper. concedendo viduæ privilegium electionis fori, cenſetur conceſſiſſe etiam variationem ad ordinarium.*

32 *De electione ad variationem valet illatio, quia ratio eadem, in utraque militat.*

33 *Litis conteſtatio attentis regulis juris ordinarii præcludit viam declinandi à Judice coram quo ea conteſtata eſt.*

34 *Eligendi forum regium facultati, ſicuti & fori proprii renunciari non poteſt.*

35 *Poſt electionem fori regii variationis caſus eſt difficilior, quia tractatur de auferendo jure jam quæſito Reg. Curiæ.*

36 *Facultas variandi ad Judicem ordinarium oritur ex eo, quia à principio potuiſſet vidua illum adire.*

37 *Facultas Viduæ conceſſa eligendi Judicem domicilii ſive ordinarium competit non dum jure ordinario, ſed etiam jure ſpeciali, & privilegio, ſive ſit accuſatrix, ſive offenſa.*

38 *Electio fori Viduæ competens, ad hoc ut procedat, inquiſiti contra quos eligitur debent manere in carceribus, & aliter non eſt audienda, n. 33. & ſeq.*

39 *Declinatio fori viduæ conceſſa, eſt ſpecies remiſſionis, ſed contra, num. 33.*

30 *Remiſſio delinquentium non procedit, niſi eis in vinculis conſtitutis.*

32 *Remiſſio cauſæ non eſt concedenda à Curia Regia ad inferiorem Judicem inquiſitis abſentibus ad evitandam colluſionis præſumptionem, ſed contra, n. 47.*

33 *Electio fori longè differt à remiſſione.*

34 *Electio fori Viduæ conceſſa non competit ei per modum exceptionis declinatoriæ, ſed per viam querelæ.*

35 *Quando duo pari paſſu ambulant, quod ſervatur in uno, ſervandum eſt in altero.*

36 *Quando duo ſunt unico privilegio conceſſa non ſunt diverſo jure cenſenda.*

37 *Contumacia eſt delictum.*

38 *Delictum alterius non debet obeſſe privilegio Viduæ conceſſo eligendi forum.*

39 *Privilegium electionis fori Viduæ conceſſum poteſt exerceri etiam inquiſitis abſentibus.*

40 *Vidua criminaliter in M. Cur. Vicaria citata poteſt opponere declinatoriam fori ex privilegio legis unicæ C. quand. Imper.*

41 *Declinatoria fori regulariter non poteſt opponi per non perſonaliter comparantes.*

45 *Ritus Regni 230. diſponens, quod Vidua criminaliter citata debeat perſonaliter comparere, declaratur.*

46 *Favores ampliandi, & odia reſtringenda.*

47 *Colluſio tunc præſumitur in Vidua variante, quando præceſſit electio fori regii, & deinde intendit variare ad Curiam inferiorem.*

48 *Variatio in judicio erubeſcenda eſt, quia legibus inimica, & doli plena, & proinde reſtringenda.*

49 *Fraus præſumitur potius in eo, qui relinquit Judicem proprii domicilii, quam in eo, qui à Judice Regio variat ad Judicem proprium.*

50 *Juſtitia ut plurimum melius miniſtratur per Curiam Regiam, quam per inferiores.*

51 *Colluſio quando allegatur per fiſcum, ſolet terminus impartiri ad docendum de colluſione.*

52 *Viduæ conceditur electio fori proprii domicilii etiam inquiſitis non carceratis, & abſentibus, atque contumacibus; pro quo adducuntur deciſiones, & in fin. num. 58.*

53 *Jo. Franciſcus Sanfel. tunc M. C. fiſci Patronus, nunc vero Regens digniſſimus laudatur.*

55 *Jus accuſandi competit proximiori agnato; ceſſat ipſo negligente accuſare, vel offenſam remittente, & aperitur via alteri proximiori.*

56 *Jus remittendi competit iis, quibus competit jus ſuccedendi.*

57 *Intellectus ad pragmaticam octavam de compoſitionibus.*

58 *Deciſio quæſtionis.*

An Vidua poſſit à Tribunali Reg. variare ad forum ordinarium vigore legis unicæ, C. quand. Imper. non exiſtentibus in fortiis ipſis inquiſitis, contra quos Vidua elegerat forum: & an ex hac variatione impediatur Reg. Trib. procedere ad forjudicationem; inſeritur ſequens allegatio cum deciſione Sac. Conſ., & traduntur multa ad materiam.

RESOLUTIO VI.

1 POſſe Viduam offenſam relicto Judice Regio Judicem ordinarium eligere, ut coram eo proſequatur accuſationem, extra controverſiam eſt, quoniam privilegium adeundi Curiam Regiam in prima inſtantia locum habet ipſa volente, non invita, *Odofred. in l. unica, C. quando Imper. Andr. in*
2 *Conſtit. Regni ſtatuimus, in verb. miſerabilium perſonarum, verſ. item dicit Odofred. Afflict. ibidem n. 35.* modo Judex, quem vidua eligit, habeat juriſdi-
3 ctionem in delinquentem, quia alioquin Judex incompetens eligi minimè poteſt, *Andr. in allegat. conſtit. ſtatuimus, verſ. item quid ſi pupilli, Afflict. deciſ. 157. num. 4.* Judicem verò proprii domicilii, quem ad præſens eligit Petronilla Tronci eſſe competentem in inquiſitos, in quos eligitur, nulla cadit dubitatio, quoniam & idem Judex loci delicti eſt: illud ambigi poteſt, an prædictæ viduæ hæc ordinarii Judicis electio competat etiam in privilegium ex vi *d. legis unicæ C. quand. Imper.* multum
4 enim refert ad rem de qua agitur, an jure tantum ordinario, an etiam jure prædicti privilegii competat; quoniam ſi jure privilegii, illum eligens multis illa fruetur prærogativis, quas alioquin citra privilegium non eſſet habitura, non ſolum quia
5 Judex per viam electus, ſi res in diſceptationem veniat, præfertur cuilibet alteri privilegiato Judici, ſi non ſit expreſſè derogatum privilegio, *d. l. unica, Foller. in dicta Conſtit. ſtatuimus, n. 20. Franc. deciſ. 192. nu. 6.* ſed etiam quia Vidua non ſubjicie-
6 tur regulis ordinariis, quæ, cum de aliorum Judicum electione, vel declinatione agitur, ſunt ſervandæ, præſertim quoad conſtitutionem in carceribus inquiſitorum, in quos forus eligitur, ut infra dicetur.
7 Quoad hanc dubitationem ſcio pleroſque ex ſcribentibus, inter quos *Caſt. in d. lege unica, C. quand. Imper. Afflict. in d. Conſtit. ſtatuimus num. 14.* ſenſiſſe quoad illud duplex privilegium miſerabilibus perſonis conceſſum, eligendi ſcilicet vel Judicem ordinarium, vel Regium Judicem in prima inſtantia conceſſum à d. lege unica: quoad primum caput juxta literam text. illud procedere, ubi perſonæ mi-
8 ſerabiles conveniuntur, ut non cogantur extra proprios lares agenti reſpondere; ſed hæc interpretatio, ni fallor, impugnari ſatis juſtè poteſt, nam nec illa capitur ex illis verbis dictæ legis, ibi:) *ſi contra pupillos, & Viduas, &c. impetratum fuerit lenitatis noſtræ judicium,*) & capi concludenter non poteſt, ſi quidem illorum verborum ſenſus cadere commodè poteſt etiam cum viduæ, vel pupilli agunt,

Digitized by Google

lli agunt, contra quas, vel quos poſt motam ab
iis litem fuerit reſcriptum Principis impetratum:
aut prædicta interpretatio capitur ex illis verbis,
(*compellantur ſui copiam facere*,) & nec capi ea
commodè poteſt, quia illa verba in actorem, & reum
æquè cadere poſſunt, nam verbum *compelli* etiam
ad actorem referri poteſt, qui ſi cogatur ſua jura
proſequi coram alio Judice, quam ipſe velit, com-
pulſus adhuc dicetur, ſi non compulſione præciſa,
ſaltem cauſativa, ſeu conditionali, ut nempè jus
9 ſuum aſſequatur; quæ quidem conditionalis com-
pulſio adhuc compulſio eſt, *gloſ. in Clement. unica in
verbo matrimonialiter, de conſanguinit., & affinit.*
illa verba (ſui copiam facere) idem important, ac
poteſtatem ſui facere, *Briſſonius de verborum, quæ
ad jus pertinent ſignificatione, in verbo copia*, & tam
10 actorem, quam reum comprehendunt, qui ambo
poteſtatem Judicis, coram quo litigant tenentur
agnoſcere; unde rectius *Andreas in d. Conſtitutione
11 ſtatuimus*, ibi: (*ſecus in aliis in pupillo, vel Vidua*)
ſimpliciter dixit ex vi dictæ legis unicæ, pupillo,
vel viduæ dari electionem, tam coram ordinario,
quam coram Principe, concordant *Nevizzan. in ſua
12 Sylva Nupt. lib. 6. num. 37.* aſſerens Viduam habe-
re privilegium, ut non cogatur litigare extra Pro-
vinciam, hoc eſt (ut explicat *Afflict. in d. Conſtitut.
ſtatuimus num. 16.*) extra propriam Civitatem.

Sed admiſſa pro vera prædicta literæ interpretatione,
quod ſcilicet primum privilegii caput reſpiciens
facultatem eligendi Judicem ordinarium expreſſit
caſum, quando vidua convenitur, ut non cogatur
extra extra locum domicilii, adhuc procuidubio
extenſio facienda eſt ad caſum, quando actricis, ſeu
accuſatricis munere fungitur.

13 Primo, quia ut utar argumento *Andreæ in dict.
Conſtit. ſtatuimus*, ibi. *aliis videtur aliud*, ſi Impe-
rator Viduæ, & ſimilibus perſonis in privilegium
conceſſit, ut poſſint in prima inſtantia convenire
adverſarios in Cur. Regis, & conſequenter coram Ju-
dice extraordinario, eadem ratione, & majore con-
ceſſiſſe dicendum eſt, ut poſſint conveniri coram Ju-
dice ordinario, quod quantum intereſt, poſſe ſcili-
cet id facere jure privilegii, & ſupra innui, & infra
dicetur.

Secundò Cauſæ, quibus motus eſt Imperator ad ejuſ-
modi privilegium indulgendum ſunt videlicet ge-
14 neralis protectio, & miſericordia, quia ejuſmodi
perſonas dignas judicavit Imper. *Bald., & alii in
d. l. unica*, ſpecialis commoditas proſequendi jura
ſua in propriis laribus cum minore impenſa, ut
colligitur ex *d. l. unica*, & tradit *Follerius in d. Con-
ſtit. ſtatuimus, num. 133.* hæ quidem cauſæ æquè
militant, nedum ubi Vidua convenitur, ſed etiam
ubi Vidua agit, imo militant magis ubi accuſatri-
cis munere fungitur, quam ubi accuſatur, nam ubi
accuſatur delinquit, ubi accuſat eſt offenſa, & ma-
15 jor miſeratio debetur injuriam patienti, quam fa-
cienti, *l. auxilium, verſ. & cum neque in delictis, ff.
16 de minoribus*, & quod ex identitate rationis ſit in
prædicto caſu extenſio facienda confirmatur, nam
ſecundum caput privilegii reſpiciens facultatem
conveniendi adverſarium in Curia Regis in prima
inſtantia, juxta tradita per Doctores, nempe *Paul.
in dicta l. unica, & Afflict in dicta Conſtit. ſtatuimus,
num. 14. & alios*, eſt exorbitans à regulis commu-
18 nibus juris, *gloſ. in d. l. unica in verſ. perhorreſcunt*,
Afflict. in d. Conſtit. ſtatuimus num. 16. primum au-
tem caput, ut ſupra dictum eſt, reſpiciens faculta-
tem eligendi Judicem ordinarium (ſuppoſita com-
petentia Judicis electi) concordat juri communi: ſi
ergo ex identitate rationis prædictum ſecundum
caput, licet Imper. loquatur, quando perſona mi-
ſerabilis agit, ut valeat convenire adverſarium in
Cur. Reg. extenditur ad caſum, quando Vidua con-
venitur, ut poſſit petere ſe conveniri in eadem Cu-
ria Regis, quemadmodum praxis quotidiana docet,
& tradunt *Covarruvias lib. unic. pract. q. cap. 7. nu. 5.
verſ. ſeptimo hæc eadem opinio Afflict. in d. Conſtit. ſta-
tuimus num. 35.* multo profecto juſtius erit prædi-
ctum primum caput, licet loquatur in Vidua con-
venta, extendi ad Viduam actricem, privilegium
19 enim quod concordat juri communi eſt potentius,
& favorabilius, *Bald. in l. 4. ff. ad Syllan. Covar. lib.
unic. pract. quæſt. cap. 7. n. 4. verſ. 6. idem probatur.*

Tertiò Quotidiana praxis omnem in hac re, ni fal-
20 lor, aufert dubitationem; certum eſt enim in pra-
xi poſſe Viduam actricem, ſeu accuſatricem, ele-
cto foro Regio, poſtmodum à dicto foro Reg. varia-
re ad Curiam domicilii, *Urſil. ad Afflict. deciſ. 257.
num. 2. Foller. in d. Conſtit. ſtatuimus, ex num. 128.
uſque in finem*, ubi refert deciſionem Sac. Conſ., &
& in conſtit. Regni Capitaneorum num. 70. & ſeq. ubi
deciſionem refert Mag. Cur. *Franc. deciſ. 100. n. 20.*
etiam appunctata cauſa, *Franc. eadem deciſ. 100.
num. eodem poſt Foller. in conſtit. ſtatuimus, nu. 131.*
21 & hoc quia variatio competit in privilegium ex vi
d. legis unicæ, à qua cum ſit conceſſa electio fori,
cenſetur conceſſa, & variatio ad ordinarium, argu-
mento *text. in l. eum qui certarum §. 1. ff. de verb.
22 oblig. Foller. in d. conſtit. ſtatuimus, nu. 135. & ſeq.*
ubi de electione ad variationem infert, & eandem
rationem in utraq; militare aſſerit, & clariſſimè in
*Conſtit. Regni Capitaneorum, de offic. magiſt. Juſtit.
23 num. 70. & ſeq.* ubi à Mag. Cur. deciſum refert ad-
mittendam eſſe variationem ex privilegio d. legis
unicæ ad Judicem originis inquiſitorum electum
per Viduam accuſatricem, qui alias abſque privi-
legio Viduæ non fuiſſet competens, quia non ha-
bebat clauſulam cognoſcendi de delictis commiſſis
extra territorium, & Reg. Audientia prævenerat
in captura inquiſitorum, ad tradita per *eumdem
Foller. in verbo audiantur excuſatores nu. 129. ver-
ſus finem*, quicquid quoad hanc variandi faculta-
tem dubitaverit *idem Foller. in ſua pract. crimin. in
verbo audiantur excuſatores, num. 99. & ſeq.* idque
confirmatur, quia alioquin, ſi hæc declinatio ad
Curiam inferiorem non competeret in privile-
gium, poſſet quidem Vidua actrix, ſeù accuſatrix
à Curia ordinaria convolare ad Regiam quando-
cunque ex privilegio legis unicæ, cui concedenti
electionem fori Regii renunciari non poteſt, *Foller.
in verb. audiantur excuſatores, num. 98. Carav. ritu
231. num. 4. & ſeq.* ſed à Cur. Reg. redire ad Curiam
inferiorem non liceret poſt litem conteſtatam, quia
24 litis conteſtatio, attentis regulis juris ordinarii,
præcludit viam declinandi à Judice, coram quo ea
conteſtata eſt, *l. final. C. de except.* quod igitur à Cu-
ria Reg. quandocunque variare ad Curiam ordina-
riam liceat, illud provenit ex eo, quia etiam Curiæ
inferioris electio in privilegium competit, & quem-
admodum facultati eligendi forum Regium, ita &
facultati eligendi forum proprii domicilii renun-
25 ciari non poteſt, *Sylv. nuptial. lib. 6. num. 37.* ſi igi-
tur, ut dictum eſt, in caſu fortiori poſt jus quæſitum
Reg. Cur. poteſt Vidua accuſatrix eligere forum or-
dinarium ex privilegio, quanto magis hoc privi-
legium ei competet, ubi (nullo alio prius Judice ele-
26 cto) eligit Judicem ordinarium, cum poſt electio-
nem fori Regii ſit caſus variationis difficilior, quia
tractatur de auferendo jure jam quæſito Regiæ Cu-
riæ per querelam, & proceſſum in cauſa? *Speculat.
in tit. de competent. judic. elect. num. 15., & in tit. de
reo, n. 8. Foller. in d. conſtit. Capitaneorum nu. 70. &
ſeq.* & variatio ad Judicem ordinarium non oriatur

niſi ex

niſi ex eo, quia à principio potuiſſet viduæ illum
27 adire, *Foller. in ead. Conſtit. Capitaneorum, ibidem.*
Ex quibus concludendum intrepidè videtur, faculta-
28 tem eligendi Judicem domicilii, ſive ordinarium,
competere noſtræ viduæ accuſatrici, ſeu offenſæ,
ne dum jure ordinario, ſed etiam jure ſpeciali, &
privilegio: id quod præter ſupra allegata videtur
fuiſſe de mente *Andreæ, & Bartholomæi de Capua*,
& aliorum, ſi eorum dicta perpendantur, nempè
Andrea in d. Conſtit. ſtatuimus, in illa quæſtione, an
ſi vidua agat, vel conveniatur de feudo poſſit elige-
re Bajulos; ubi quod poſſet ſupponit, niſi obſtaret
incapacitas juriſdictionis in Bajulis, qui non poſ-
ſunt cognoſcere de feudo, *Bartholom. de Capua in
Conſtit. Regni obſcuritatem, num. 1.* ubi quod vidua
ſive actrix, ſive rea trahit ex privilegio, in quod
forum ipſa vult, *Afflict. in d. Conſtit. ſtatuimus, n. 19.*
ubi inter foros viduæ competentes ex privilegio, ſi-
ve agant ſive conveniantur, enumerat Bajulum Ju-
dicem proculdubio ordinarium, *Foller. in verſ. au-
diantur excuſatores, num. 77.* ubi ad excluſionem
privilegiorum Ducis Nucariæ, inter alia ponderat
electionem Judicis Salernitani, qui erat ordina-
rius Judex loci delicti, factam à Vidua Uxore oc-
ciſi.
Reliquum eſt, ut reſpondeatur ad ea, quæ in contra-
29 rium ex parte Fiſci opponuntur, qui ex eo quia in-
quiſiti in quos forus eligitur ſunt contumaces, &
non detinentur in carceribus, viduam non eſſe au-
diendam contendit: conſiſtit autem Fiſci oppoſitio
30 potiſſimum in duobus, quorum unum eſt, quod
hæc declinatio ſit ſpecies remiſſionis, & de delin-
quentium remiſſione agi non poſſit, niſi iis in car-
31 cere manentibus, *prag. 6. de offic. juſtitiar. num. 25.
Capiblanc. prag. 9. part. 1. num. 346. de Baronibus*: Al-
32 terum quod ad evitandam colluſionis præſumptio-
nem, juſtum minimè ſit agi de avocanda cauſa à Cu-
ria Regia, ad inferiorem inquiſitis abſentibus: Quo-
33 ad primum reſpondetur electionem fori, de qua ad
præſens, longe à remiſſione differre: quod eviden-
ter quotidiana praxis oſtendit, qua receptum eſt poſ-
ſe viduam accuſantem, dubio procul, relicto Judice
ordinario, in Judicem eligere Curiam Regiam, nem-
pè, quia hæc electio non competit per modum ex-
34 ceptionis declinatoriæ, ſed per viam querelæ, *Bald.
Salicet. Paul. in d. l. unica, C. quando Imperator, Mu-
ſcatellus part. 2. gloſ. competent. num. 69. lib. 1.* ubi
quod non dicitur perſona privilegiata forum decli-
nare, ſed eligere: quemadmodum igitur abſentibus
inquiſitis competit electio fori Regii, quia diver-
ſa res eſt à remiſſione; ita, & abſentibus inquiſitis
relicta Curia Regia competit electio fori ordinarii:
utraque enim electio ab eodem Imperatore, ex ea-
dem lege, ut ſupra ponderata miſerationis gratia
uno eodemque privilegio conceſſa eſt, & regula vul-
gatiſſima juris eſt, quod quando duo pari paſſu am-
35 bulant, quod ſervatur in uno, ſervandum eſt & in
altero, & quando duo ſunt unico privilegio con-
36 ceſſa, non ſunt diverſo jure cenſenda, *l. cum emptor
de reſcind. vendit. l. cum qui ædes ff. de uſucap. Sylva
nupt. lib. 1. nu. 189. Franc. deciſ. 541. num. 14. Foller.
in Conſtitut. ſtatuimus num. 136.* qui ad rem ſimili
utitur argumento; adit quippe vidua, & eligit fo-
rum Regium per viam querelæ, ſi forte in partibus
adverſariorum potentiam perhorreſcat: eligit ſimi-
li modo Judicem proprii domicilii per modum que-
relæ, ſi fortè ejus interſit ratione majoris commodi-
tatis, & ſumptuum pauciorum apud eam ſua jura
proſequi, neque Fiſci oppoſitionem augere poteſt
contumacia inquiſitorum, in quos forus eligitur,
37 enim vero, contumacia eſt delictum, *l. omne deli-
38 ctum, & ibi Bart. ff. de re milit.* & abſurdum ſanè

eſſet, ſi viduæ offenſor novum adjiciendo delictum
poſſet illius commoditatem, & privilegium immi-
nuere, ut ad materiam, licet in alio caſu perpendit
Franc. deciſ. 509. num. 2.
Addo quod, & ſi prædicta electio ſpecies remiſſionis
eſſet, jura municipalia prohibentia agi de remiſſio-
39 ne inquiſitorum non detentorum in carcere, pri-
vilegium viduæ non imminuunt, nec tangunt, quia
viduæ privilegio, quod de jure exercere poſſe etiam
abſentibus inquiſitis non dubitatur, ad tradita per
Bart. in l. penult. §. crimen ff. de publ. judic. num. 18.
nulla conſtitutione derogatur, *Mart. deciſ. 209. quem
allegat Novar. lib. 1. quæſt. 9. num. 18. de elect. for.* id
quod mihi ſentire viſus eſt *Afflict. in d. Conſtit. ſta-
40 tuimus num. 26.* dum ſentit, poſſe viduam crimi-
41 naliter à M. Cur. citatam opponere declinatoriam
fori ex privilegio *d. l. unica*, cum certum ſit non
42 poſſe reliquas fori declinatorias opponi per non
perſonaliter comparentes *Rit. 299.* & licet doctrinæ
Afflict. generaliter loquentis obſtet *alius Ritus 230.*
43 ſanciens viduam criminaliter citatam teneri per-
ſonaliter comparere, ad opponendam declinatoriam
fori, tamen mens *Afflict.* ea eſſe colligitur, ut privile-
gium viduæ circa fori electionem non ſubjaceat re-
44 gulis ordinariis de remiſſione loquentibus, nec di-
ctus ritus 330. obſtat, quia utcunque non admit-
45 tatur *Afflict.* ſentiens illum non ſervari, loquitur
prædictus ritus in vidua delinquente, & in illius
odium conditus eſt, unde non eſt extendendus ad
viduam non delinquentem, ſed offenſam, ex vulga-
46 ta juris regula, quod ut favores ampliari ita odia
reſtringi, conveniens eſt, *cap. odia, de Reg. jur. in 6.*
Quoad ſecundum circa præſumptionem colluſionis
reſpondeo, primò Doctores, qui ex hac cauſa de-
negarunt abſentibus inquiſitis declinationem ad
47 Judicem ordinarium, loquutos fuiſſe, quando præ-
ceſſit electio fori Regii, & deindè vidua intendit va-
riare ad Curiam inferiorem, tunc enim magis
ſuſtinendum utique fateor, quia variatio in judi-
48 cio erubeſcenda eſt, & legibus inimica, ac doli
plena, & propterea, tanquam odioſa reſtringenda
eſt, *Barthol. de Capua ad rem in Conſtit. Regn. obſcuri-
tatem, num. 7. Campagn. in cap. Regni 42. n. 15. Bald.
conſ. 326. num. 4. vol. 1. Calderin. conſ. 21. de jurepatr.
Novar. lib. 1. de elect. fori q. 3. num. 3.* at ceſſante hac
variatione tantum abeſt ut præſumatur fraus in e-
49 ligente Judicem proprii domicilii, ut potius præ-
ſumatur fraus in eo, qui reliquit Judicem proprii
domicilii, in quo præſumitur à jure habere majo-
rem commoditatem teſtium, & aliorum neceſſario-
rum ad litem, & adit Regium forum, *Andr. in d.
Conſtit. ſtatuimus, ibi: nam tunc reus videtur eſſe
malitia, Afflict. ibidem num. 20. Foller. in verbo au-
diantur excuſatores, num. 104. Covar. lib. unic. pract.
q. cap. 8. num. 5. verſ. 7.* At in caſu noſtro vidua nun-
quam eligit forum M. Cur., ſed ea reperitur introo-
ducta in M. Cur. aliis inſtantibus.
Præterea præſumpta colluſio oriens ex declinatione
50 Curiæ Regiæ, in qua ut plurimum melius ſolet
juſtitia miniſtrari, ſatis non eſt ad viduam exclu-
dendam, *Foller. in d. Conſtit. ſtatuimus num. 139.* ſed
51 neceſſe eſt aliter de colluſione conſtet concluden-
ter, ad quam probandam Fiſco pro faciendis dili-
gentiis terminus ſolet impartiri, ad tradita per
Franc. deciſ. 100. verſus finem, quibus factis, & non
detecta colluſione admittitur viduæ variatio.
Ex his concludo, ſalvo judicio melius ſentientium,
52 admittendam eſſe Petronillam Tronci eligentem
in forum Judicem proprii domicilii in inquiſitos,
licet abſentes, & contumaces, prout alias obſerva-
vit M. C. hanc praxim teſt. *Capibl. de Baronib. tom. 2.
cap. 51. num. 15.* ubi adducit pro hac obſervantia

Antonium de Ballis, tempore quo erat in dicta Mag.
Coria Fiſci Patronus Dominus Jo: Franc. Sanfeli-
cius ſcientia, integritate, ac diilgantia, nemini ſe-
53 cundns, ultra recentem Sacri Confilii deciſionem,
à qua pendet reclamatio: cætera ſuppleat Emioen-
tia Dominorum Judicantium, quorum cenſuræ hæc
ſcripta ſubjicio, quicquid in contrarium lenſerint
idem *Capibl.tom.1.prag.8. d.num.346. Novar.ſect.4.
quæſt.49.in tract.de elect.fori.*

Poſt hæc ſcripta alia ex parte Regii Fiſci fuit excitata
difficultas, quod ſcilicet prædictæ viduæ nulla ac-
cuſandi competat actio, cum occiſus reliquerit fi-
54 lios, quibos tanquam proximioribus competit jus
accuſandi, *Plaz.in epitom.delictorum c.39. num.18.
Farinac.qu.13. num.2. text. in pragm.8. de compoſi-
tionibus.*

Sed hæc difficultas ceſſat, ſtante negligentia dictorom
55 filiorum, qoi dupliciter neglexerunt jus vindictæ,
non ſoloin in non exponendo querelam par tot an-
nos, ſed etiam in remittendo, ac propterea aperue-
runt viam matri occiſi ad accuſandum, non obſtan-
te, quod filii ſint in accuſando potiores, ex regula
communitar recepta, quod proximiores negligen-
tes, vel qood perinde eſt remittentes, apetiunt viam
ſeqoentibus in gradu ad accuſandum, *Caravit. Rit.*
191 *num.9. verſ. quinto quæro, & num. ſequ. Clar.
§.fin.q.58.num.2. D.Regens Tapp.lib.4. de jure Regn.
in rubr. de tranſact.in Conſtit.poſt citationem nu.12.*
nec prædictis obſtat lex hujus Regni, nempe, *prag.8.
de compoſit.* qua declaratum aſt, jus remittendi com-
petere iis tantum, qoibus competit ſucceſſio, & con-
56 ſaquenter videtur ad eos atiam reſtrictom jus ac-
cuſandi, cum jus accuſandi, & remittendi proce-
dat à pari, *Ricc.reſol.776.* quia reſpoodeo, quod lax
57 prædicta municipalis declaravit naceſſitatem ob-
tinendi remiſſionem ab iis, quibus defertur ſucceſ-
ſio, ad finem admittandi ad compoſitiooem, vel
gratiam inquiſitos, ut axpraſsè ex textu colligitur;
ita ut poſtea compoſiti, vel gratiam conſequuti præ-
cedente eorum remiſſione non poſſint ulterioa ab
alio vexari: ſed aliud eſt quærere, an remiſſio pro-
ximiorum ſufficiat ad compoſitionem, vel gratiam,
id, quod lax monicipalis declaravit; aliud an non
ſequuta compoſitione, vel gratia, & ſic ceſſante Ju-
dicis, vel Principis auctoritate, proximiorum re-
miſſio, ſeù negligentia, re integra, aliis viam ape-
riat, ut declaratur à *Caravit. Rit.191.nu.12.* junctis
dictis in Rit.182.num.23.& ſequent.in 5.quæſt. Do-
minus Tapp.in d.Conſtit.poſt citationem num.14. Jo:
Maria Campana.

Die 23. Septembris 1640. Fuit primum decretum Sa-
cri Conſilii, in quo erat proviſum, ut fierent dili-
gentiæ, non obſtante, qood inqoiſiti non erant in
fortils. confirmatum in cauſa reclamationis petitæ
per Fiſcum in eadem Aula cum interventu Præſi-
dis, & dictum quod bene proviſum, & quod factis
diligentiis Mag. Cur. iterum verbum faciat, quam-
vis Mag. Cur. decreviſſet, pro ut paſſim decernere
conſuevit, quod inquiſitis perſonaliter compa-
rantibus provideretur ſuper petitione viduæ va-
riantis.

Ex his colligi poteſt raſolutio propoſitæ quæſtionis, an
per perſonam privilegiatam variantem ad Judi-
cem ordinarium poſſit impediri proceſſus forjudi-
cationis cœptus contra inquiſitos in Regiis Tribu-
nalibus.

OBSERVATIO ORILIÆ.

SUMMARIUM.

1 *AN Vidua gaudeat privilegio electionis fori con-
tra Reos abſentes, & contumaces?*
2 *Vidua, an, & quando competat privilegium legis
unica in criminalibus?*
3 *Vidua nedum eligere, ſed etiam variare poteſt fo-
rum, & quoties?*
4 *An Vidua poſſit variare forum uſque ad litis con-
teſtationem tantum?*
5 *Vidua forum variare nequit abſque cauſa.*
6 *Virgini competit privilegium Vidua.*
7 *Virgo habens Patrem, an gaudeat privilegio legis
unica.*
8 *Vidua, ſeù Virgo Hebræa an gaudeat privilegio le-
gis unica, &* num.11.
9 *Hebræi gaudent eadem æquitate, qua potiuntur
Chriſtiani.*
10 *Mulier Hebræa tacitam habet hypothecam in bo-
nis mariti, quemadmodum mulier Chriſtiana.*
12 *Virgo ſtuprata, an & quando gaudeat privilegio
legis unica contra ſtupratorem.*
13 *An idem privilegium competat nedum pupillis,
ſed etiam minoribus?*

RESOLUTIO VI.

PLura cumulat Author hic circa pri-
vilegium alectionis fori, quod
1 competit Viduæ, *ex l.unic.C.quan-
do Imperator inter Viduam, & Pu-
pillum*, & firmata concluſiooe,
quod ſive agat, & accuſet, ſive con-
veniator Vidua, habet ſemper fori privilegium ali-
gendi, & variandi ex *num.1.*

Exiſtimat hoc idam privilegium habere, ubi procede-
retur in contumaciam, & Rei accuſati eſſent ab-
ſentes, & in contomacia perſiſterent, & eſt ſanè
quæſtio nimis pulchra, ſubtilis, & nimis præjudi-
cialis.

Supponit primò Author hoc privilegium Vidoæ com-
petere etiam in accuſatione criminali, & iſta con-
cloſio, quod Vidua accuſando, ſeù accuſata
gaudere debet privilegio *l. unica*, pro indubitata
ponitur per DD. ut videre eſt *Franc.decis.257.n.1.
& ſequent.decis.100. ex num.19. Sanfelic. decis.73.
num.19. Giurb.conſ.48. num.8. Rovit. decis.49. per*
2 *totum.* Undè quicquid poſſet attentari ex verbis ip-
ſius *l.unic.C.quando Imperator*, ibi: in qua litigator,
& teſtes, & inſtrumenta, &c. & *ex auth. qua in Pro-
vincia, C.ubi de crimin.agi oportet*, ibi: omni pri-
vilegio ceſſante, & per *Bald. in d. auth. ſub num.6.*
Temeraria eſſet prætenſio, quia à nemine ex mo-
dernis talis difficultas ſuſcitatur, niſi à *Marcheſ. de
commiſſ.avocat.cauſ. par.2. §.3. num.92.* movens ſe
ex iſto motivo *Baldi*, cui tamen ipſe idem *Bald.* ſa-
tisfacit *ſub nu. 7.* Intelligo tamen ubi Vidua ſuam
vel ſuorum iojuriam proſequi vellet, alias nedum
privilegio *l.unica* non potiretur, ſed etiam ab ac-
cuſando repelleretur ex *Farin.qu.12.n.16.*

Supponit etiam Author nedum electionem fori Vi-
duæ competere, ſed etiam variationem, ut ſcilicet
3 à foro electo poſſit variara ex doctrina, *Afflict. in
Conſtit. ſtatuimus, ex num.25.in ſecunda parte, Ur-
ſill.ad Afflict.decis.257. ſub num. 2.* ubi refertor ita
deciſum, & obſervatum, etiam cauſa appunctuata
Franc.decis.100.num.20. ax regola, quod is qui ha-
bet de jore privilegium eligendi habet etiam va-
riandi, *ex l. cum, qui certarum §. cum purè, ff. de
verb. oblig.* & ibi *Bart. Afflict. in dicta Conſtitutione
ſtatuimus. Caravit. ſuper rit.233.num.8.verſ.ſecun-
do quæro Vincent. de Franc. decis.264.num.6.* quam
variationem permiſſam uſque ad tertiam, & quar-
tam vicem fatetur *Carlev.de Judic.lib.1.tit.1.diſpu-
tat.2.qu.6.ſect.7.nu.609. & 610.* Sed uſque ad ter-
tiam vicem ad evitandam infinitatem obſervatum
refert

rafert *Sanfelic.decif.278.num.4.& 5.* ubi quod fuit denegata quarta variatio immò adeo pergit variationis hoc privilagium, ut petita per Viduam, ſtatim Judex fiat incompetens etiam quod nulla fuerit expedita inhibitio, ut teſtificatur *cit.qu.6 ſect.7. num.610.* Idao nil mirum, ſi Author hic ſupponat tale privilegium ſuffragari Viduæ, etiamſi in contumaciam procedatur contra Reum ab ea accuſatum.

Impugnat tamen hanc variationam *Marcheſ. cit. par.2.§.3.ex num.84.* advertens, quod *gloſ.*opinio *in auth.habita, C. ne fil.pro patr. verb. optime*, volentia ſcholaram, qui de jure habet electionem, poſſe etiam variara uſqua ad litis conteſtationem, movens ſe *ex l.eum, qui certarum, §.cum part, ff.de verb.obligat.* ex qua movetur *Afflict. in dicta Conſtitut. ſtatuimus*, & antè eum *Iſern. ſub num. 15.* quod iuquam non obſtante *d.l.eum qui certarum &* lectura *gloſſ. DD.* tenent communiter opinionem contrariam, & antè alios ipſam impugnavit *Cin. ſub nu.8.* quem alii poſtmodum ſequuntur, & idem *Bartol. in l.2. §.penult.in anter.lectura num.7.ff.de Judic.* fatetur tale dictum *gloſſ.* ab omnibus reprehendi, nec obſtare dicit *Modern.* qui ſequitur *Afflict.* quem omnes eum ſequuntur, fundamentis non ruminatis, ex quibus ipſe movatur, & *Marcheſ. ſequitur Scac. de appellat.quaeſt.7.num.121.in fin. & Carav.*in puncto juris iſtam cradit veriorem *cit.rit.233. quaeſt.2. ſub num. 9.* licèt in practica non obſervatum.

Undà difficultati propoſitæ, val aſt reſpondendum ne-
5 gativè, prout de jure exiſtimat *Caravit.& DD.*communiter *ex Marcheſ. cit. num.84. & 85.* val ſaltam concedendum in Ragno, ubi variatio concaditur ex juramanto perhorreſcentiæ, de quo *in dicta Conſtit. ſtatuimus cauſa cognita*, quando abeſt cauſa illam concedendi, cum in dubio licita non ſit cenſenda, *ex Bald.conſ.326. num.4. verſ.item varians lib. 1.*, ubi quod eſt legibus inimica, & doli mali piena, *Cardin. in Clemen. prima de renunciat. 2.notab.* ubi quod eſt mutatio cauſa deviandi à varitate, *Marcheſ.d.par.2 § 3.num.86.in fin.& 87. Anton.Nigr.in cap.Regni quod decretum 42.num.15.* & idam ſentit *Afflict. in dicta Conſtit. ſtatuimus num.18.* ubi quod tunc conceditur Viduæ variatio, cum Judex electus ab aa favet alteri parti, *Carleval.de Judic.cit.diſp.2. qu.6.num. 611. 612. & 613.* tunc inquam non agetur de remiſſione cauſæ ad favorem ipſius Rei, val Baronis, ſed de avocatione ad favoram ipſius Viduæ, cujus intuitu privilegium à *leg. indulgetur in praejudicium Rei, & Baronis*, & magis erit ſuſpecta cum à Tribunali Regio ad Baronalem prætenditur ex dictis per aundem *Carleval.loc.cit.n.614.& Cancer.de for.compet.lib.2.cap.2.n.11.*

6 An autam privilegium Viduæ competat atiam Virgini, communis opinio eſt affirmativa, *ex leg. malum 242.§.Viduam ff.de verb.ſignific.*ut videre eſt *Gratian.diſcept.cap.565.num.69.& 72. Franc. decif.100.num.5. Peregr.decif.129. num.6. Giurb. decif.82.num.1. Caſtil.decif.48. num 11. Carleval.cit. qu.6.num.533. Marcheſ.d.par.2.num.10.&ſeq.* Nec habet iſta concluſio difficultatem hodie, quicquid aliis da aa dubitaverit *Covar.pract.q.cap.7. nu.2., & alii relati per Carleval.cit.qu.6.n.354.*

7 Dubitatur multum apud DD. An Virgo, quæ habet Patrem, gaudeat privilegio *l unica, cum pro negativa ſtet Novar.de elect.for.ſect.2.quaeſt.13.num.3. verſ.verum, & num.4. Vincent. ad Franch. dec.100. ubi ita refert deciſum Ridolph. in ſua praxi part. 3. cap.4.num.114. Capiblanc.de Baron pragm.8.par.1. num.328. Capyc.Latr.decif.54.num.5.Valaſc de privileg.miſerab.perſon.tit.3.quaeſt.6.nu.16. De Marin. lib.1.cap.338.ex num.2. Gratian. cap.421. num.69.*

Pro affirmativa *Franc. decif.100.num.14. Tapp. ſuper Conſtit. ſtatuimus, num.20. in fin. Marcell. Cala de modo articulandi, §.1.gloſſ.1.nu.111. Trentacinq. var.reſol.2.num.16. Carleval. de Judic. lib.1. tom.1. diſput.2.qu.6.num.536. Rovit.decif.49.nu.12. Prat. lib.1.diſcept.forenſ. cap.13. à num. 31.* ubi ità refert deciſum per *Conſ.Neapol. Gypſ.obſervat.54. num.5. & 6.* & ita videtur verior opinio, cum ad inſtar Viduæ, quæ viro caret, Virgo, quæ virum non habuit volunt DD. quod gaudaat privilegio fori, *ex l.malum, §.Viduam, ff.de verb.ſignif.* Ergo quemadmodum Vidua Patrem habens fori privilegio gaudet, ut omnes admittunt, eodem modo Virgo, licèt in poteſtata patris ſit poſita. Præſens diſputatio contingit mihi diſputari in Sacra Conſulta, & prima vice fuit raſponſum, ac reſolutum contra Virginèm in una Spoletana, in qua ſoror fratris occiſi Virgo, Patre negligenta, alegarat Tribunal illuſtriſs. D.Audit. Cam., & Sacra Conſulta fuit in voto, quod eidem tale privilegium non competat, & Sanctiſſimus annuit, & cauſa illa remanſit in Sacra Conſulta non obſtante fori electione facta per Virginem.

At cum poſtmodum in una Anconitana, idem articulus diſputandus contingerit circa electionem fori factam in eodem Tribunali A.C. per quandam Virginam Hebræam ſtupratam per vim, & dolum, injuriis cauſa diſcuſſa illam raliquit Tribunali A. C. juſtum exiſtimans recurſum habitum per ſtupratam ex gravaminibus receptis in illa Curia Anconæ, & habuit diſtinctionem pro vera, quod in priori caſu Virgo volabat proſequi ſuorum injuriam, non ſuam, quæ ex diſpoſitione juris ſpectabat ad Patrem, & ipſa in poteſtata Pateis poſita, aptius querelam, & accuſationem proſequi non poterat, quando Pater verè mortem filii negligeret vindicare. At in caſu poſteriori Virgo ſtuprata proſequebatur ſuam propriam injuriam, nec debebat obſtara ei patria poteſtas *ex l.inter liberas, §.fil. famil. ff.ad l. Cornel. de adult.* ubi quod filius familias etiam invito patra accuſare poteſt de crimine adulterii, *Rovit.dec.94.num.4.* & ſanè rationabilis eſt diſtinctio, ut ſi Virgo ſuam injuriam proſequi intendat; quia ipſa principaliter aſt offenſa, patria poteſtas ei non debet nocara, nec privilegium ſibi competens impedire. Vide tamen *Rovit. d.decif.49.* ubi refert deciſum pro pupillis, non obſtante patria poteſtate, nagligente Patre quæralare, & vindicare mortem ſocrus, immò remittente expreſsè.

Vidi poſtmodum *Marcheſ.de commiſſ.avocat.cauſ parte 2.nu.54.* ubi tenet mulierem Hebræam, Viduam,
8 ſeu Virginem non gaudera privilegio *l.unica*, allegans originaliter pro ſua opinione *Afflict. ſuper Conſtitut.Regni de Advocatis dandis, &c. num.5.* & habuit aliquam repugnantiam in admittendo iſtam concluſionem. Ideo volui videra fundamenta *Afflict.* & reperii ſe movere ex *text. in auth.de privil. dot.haret.mulierib.non dand.* ibi: *Omnia alia, quæ mulieribus omnibus in diverſis privilegiis à noſtris legibus data ſunt, & rurſus, ſed ſunt eis inagreſſibilia omnino ex legibus privilegia, & omni privilegio ex noſtris Conſtitutionibus eis date privabuntur*, ex quibus non videtur ſequi illatio, quia Imperator loquitur da muliaribus, quæ à Lage Chriſtiana recedunt ibi: *ii, qui alienant ſemetipſos à Dei ovili*, non de iis, qui nunquam fuerunt Chriſtiani, quod ſtrictius deducitur ex varbo *privabuntur*, quod neceſſariò ſupponit prius privilegia habuiſſe, *l. ſi decem, ff de verb.oblig., & concordant cum rubr.de hæreticis mulieribus, &c.* Præterea loquitur Imperator de omnibus privilegiis mulieribus conceſſis, ſed non da privilegiis conceſſis Viduis, & aliis miſera-

Digitized by Google

bilibus perſonis, tàm maſculis, quàm fœminis.
Inſuper loquitur de privilegiis dotis, quæ aliis ſunt
præjudicialia, ut electio fori non præjudicialis,
Carleval.cit.diſput.2.num.616. ideò de illis ad iſtud
non rectè videtur fieri illatio, *l.Papinianus exuli, ff.
de minor.* & repugnant dicta per *Bald.in l.Spadonem,
§.Jam autem per illum tex.ff.de excuſat.Tutor.* ubi
quod immunitas Chriſtianis concesſa, cenſetur e-
tiam concesſa Judæis, etiamſi de illis non fiat men-
tio, & ità in facto habuiſſe teſtatur *Alexand. in ſuo
conſ.75.num.6.& ſequent. lib.5.conſ.99.nu.8. Marſ.
conſ.161.num.47. Soccin.conſ.62.num.13.lib.1. Ti-
raquell. qui alios refert de jure primogen. q.66.n.4.
Bertaz conſ.28.num.19.lib.3. Natt.conſ.620.num.8.
Roland conſ.35.num.31.& 36.lib.2.Menoch.de recu-
per.poſſeſſ.remed 9.nu.202. Maſcard. de probat.lib.2.
concluſ.944.num.25. Tuſch.pract.concluſ.lit.I. verb.
Judæus concluſ.371.num.33.& 41.,& concluſ.373.
num.31.*

Rurſus gaudent eadem æquitate, qua gaudent Chri-
ſtiani, ut pluribus firmat *Farinac.in fragm.par.2.*
9 *verb. Judæus, num. 603. 608. & 609.* immò utun-
tur rigore juris contra Chriſtianos indocto, *Bal. de
præſcript.quæſt.5.princip.1.part.principal.Tiraquel.
de jure primog.quæſt.66. num.6.* Incertus Author *in
ſyntagm.com.opin.tom.1.tit.30.rub. de Judæis cap.1.
verſ.Judæus poteſt rem Chriſtiani præſcribere Farin.
d.verb.Judæi, num. 612.* utuntur legibus Romano-
rum *Marquat.de Judæis, par.2.cap.1.num.1.Decian.
tract.crim.lib. 5.cap.14.n.5. Viv.com.opin. opin.392.
nu. 2.* quia & ipſi de Populo Romano dicuntur *Fa-
rin.d.verb.Judæus,num.621.& 622.* & mulier He-
10 bræa habet tacitam hypothecam in bonis mariti,
quemadmodum mulier Chriſtiana, ut eſt opinio
communis *DD.* relata per *Marquat.cit.par.2.cap.1.
num.9.& cap.5.num.22.& 23.cap.6.num.5.& c.8.
num.1.* licèt eam controverſam referat *Tiraquel.de
primogen. quæſt.66.nu.10.& 11. Incert.auth. in ſyn-
tagm.com.opin. tom.1.tit.30. rubr. de Judæis cap.4.
verſ.Judæorum uxores, Farin.d.verb.Judæus,n.628.*

Vel igitur doctrina *Afflict.* intelligenda eſt de mulie-
ribus Hebræis à Fide Chriſtiana aberrantibus, ut
eædem priventur privilegiis imperialibus, juxtà di-
ſpoſitionem *tex. in auth.de priv.dot.hæretic.mulier.
non dand.* non de Hebræis ab Eccleſia toleratis. Vel
ſi de Mulieribus Hebræis generalitèr intelligenda
eſſet communis opinio, eſt in contrarium in ipſo-
met privilegio dotis, ut ex *Marquat.Suar.& Farin.
loc.jam alleg.* comperitur, ut propterea privilegium
fori tantò ſecuriùs competat eiſdem ex indulgentia
Imperatoris *in d. l. unic.* quia & ipſæ utuntur jure
communi, & quia alterius præjudicii eſt privile-
gium dotis, quàm fori, ut advertit *Carleval. citat.
qu.6. num.616.* & quia privilegium *d. l. unica* non
mulieribus conceditur, ſed miſerabilibus perſonis,
ſive maſculis, ſive fœminis, & tandem quia clauſu-
la generalis derogatoria privilegiorum, non inclu-
dit privilegium conceſſum miſerationis cauſa, niſi
de eo fiat ſpecialis mentio abundè *Carleval. citata
quæſt.6.diſp.2.num.580.* hæc inducebant repugnan-
tiam in admittenda concluſione Marcheſani.

Ad ea verò, quæ diximus de Virgine ſtuprata, ut gau-
deat privilegio *l. unica* contra ſtupratorem, intelli-
12 genda eſt talis concluſio, quando involuntariè fuit
ſtuprata, non autem quando ſtupro conſenſit, ut ad-
vertit *Carleval.de Judic. diſput.2.qu 6.ſect.7.n.538.
Capiblanc.de Baron.prag.8.par.1.num.329. Trentac.
var.reſol.l.2.n.16.*

Sed Virgo ſtuprata per vim, nedum habet privilegium
l. unica contra ſtupratorem ex *Franc.* & aliis alle-
gatis, ſed etiam indifferenter, quia habetur pro
Virgine, ſi honeſtè vivat, *Marcheſ. de commiſſ.
avocat. part. 2. §. 2. num. 41.*

An autem idem privilegium competat nedum Pupil-
lis, ſed etiam minoribus, affirmativè reſpondent
13 *Rovit.deciſ.49.per tot. Carleval.de judic.diſputat.2.
quæſt.6. num.566.* (licèt iſte Author propriè loqua-
tur in minore orbato Parentibus, juxtà leges Re-
gni Caſtellæ, cum alias orfanus non dicatur, niſi
ſit pupillus); *Sanfel.deciſ.134.num.5. Andreol. con-
trov.235.per tot.Paſchal.de pat.pot.par.2.cap.2.n.92.*
Negant tamen *Novar.de elect. for.par.1. ſect.2.qu.4.
à num.5. & par.2.ſect.2.quæſt.4. in collect.ſup.prag.
in Rubr.de inſinuat.perdit.num.5.& ſequent.* ubi im-
pugnat audacter deciſionem *Rov. Ricc.collect.2360.
Thor.compend.dec.par.1.verb.minor. & vot.67.n.25.
Thomat.deciſ.Rot. Macer.85.num.39. Nicol. Ant. de
Palma in Miſcellan.diverſ.juris com.& Regni par.2.
gloſ.16.n.1.* ut propterea quæſtionem hanc ſatis con-
troverſam referat *Marin. var.lib.2.cap.47.num.16.*
& vix credo ſubſiſteri poſſe in minoribus 18.anno-
rum ex doctrina *gloſ.in d.l.unic.verb.* contra pupil-
los; ubi de pupillis loquatur, qui propriè ſunt ii,
qui Patre orbati infra tempus pubertatis ſunt; re-
fert *Paſcal.cit.par.2.cap.2.num.92.* extendendo pu-
bertatem uſque ad 18. annum, quo plenam puber-
tatem aſſequitur impubes, *l.Mela in princ.ff.de alim.
& cibar.legat.§.minorem inſtit.de adopt. § fin. inſtit.
quibus ex cauſis manumit.non liceat l.1. §.pueritiam
ff.de poſtuland. Joan.de Anan. in rubr. de delict.puer.
num.1.verſ. tertia ætas,* ubi quod pubertas triplex
eſt, plena, plenior, & pleniſſima, *Ignens in l. 1. §.
Impubes num. 36. ff. ad Sillan.* ubi quod jura in fa-
vorabilibus ipſi minori ſic pubertatem uſque ad il-
lud tempus extendunt *Farin.alios referens quæſt.92.
num.20.* ita enim extendendo pubertatem, non re-
cedimus in totum à verbo pupilli, de quo loquitur
expreſsè *tex. in d.l.unica.*

Cœtera ad materiam facientia reperies penes eoſdem
*DD.relatos Novar.Carleval.Cancer.Ridolf.& Scacc.
locis ſuprà allegatis.*

SUMMARIUM.

1 *ABſenti ad veniendum pro ſingulis viginti mil-
liaribus aſſignatur una dies ad veniendum, de-
clara ut num.2.*

*Citatis ſtatuendus eſt terminus juxta diſtantiam loco-
rum tàm in civilibus, quàm in criminalibus cauſis.
Et talis terminus non poteſt à Judice coarctari, quia
forma tradita à jure eſt ſervanda.*

2 *Citationes debent continere congruum tempus, ne
alias tanquam fatuæ ob anguſtiam temporis reddan-
tur nullæ.*

3 *Terminus reo citato aſſignandus reſidet in arbi-
trio Judicis, Ratio num. 5.*

*Judicis poteſtati quod eſt commiſſum non ſubjacet juris
neceſſitati.*

4 *Intellectus l.1.ff.ſi quis Cautio. & l.itinere faciun-
do ff de verb.ſignif.*

5 *Hominum natura non eſt eadem, & una, ſed va-
ria.*

Viæ aliæ commodæ, aliæ difficiles.

6 *Citationibus ſpatium inducitur ex qualitate tem-
poris, proximitate locorum, & urgentia cauſæ.*

7 *Forjudicatio non redditur nulla ex eo, quod in ci-
tatione ſit brevior terminus appoſitus, quam diei
unius pro ſingulis viginti milliaribus.*

*Limitatur tamen ſi terminus eſſet adeo brevis, ut im-
poſſibile eſſet omnino accedere ad locum, ad quem
quis citatus fuit.*

An conſe-

Digitized by Google

An committatur Nullitas, ſi in citatione criminali aſſignetur inquiſito brevius ſpatium ad comparendum, quam unius diei pro ſingulis 20. milliaribus, quando locus citationis diſtat à loco judicii.

RESOLUTIO VII.

1 PRo affirmativa videtur *text. in l. 1. & ibi Bart. ff. ſi quis cautionib.* ubi abſenti ad veniendum pro ſingulis viginti milliaribus unum diem ſtatuendum ex juris diſpoſitione colligitur; concordant *tex. in leg. itinere faciendo ff. de verbor. ſignific. & ritus Regni* 123. ubi ſancitur dandum eſſe terminum citatis juxtà diſtantiam locorum, ut de jure eſt, tradunt *Affli̧t. in Conſtit. Regni ſi quem noſtrorum num. 2. & num. 15. Scacc. de judiciis lib. 1. c. 91. num.* 32. qui, etſi loquatur in civilibus, tamen ejus dicta locum habent etiam in criminalibus, quia eadem dilatio datur in civilibus, quæ in criminalibus, *Speculator in tit. de citation. lib. 2. §. nunc, n. 3. Bertaz. in conſil. criminal. 416. num. 1. & ſeq.* ſi igitur jure hic terminus definitus eſt, neceſſario ſequitur illum non poſſe à Judice minui abſque nullitate, cum forma tradita à jure ſit ſervanda, *leg. non dubium C. de legibus, Afflict. in dicta Conſtit. ſi quem noſtrorum num.* 10. omniſque condemnatio, quæ non dato hoc termino à jure præſcripto ſequeretur contra citatum, nulla proculdubio eſſet, quia condemnaretur tanquam contumax is, qui revera contumax non eſt, ad *tex in l. 4. §. ſi quiſvis, ſed ſi quidem minorem, ff. de re judicata, Iſernia in Conſtitut. Regni Edictorum de liter. citator. Menoch. de arbitr. caſu 40. num.* 12. hinc advertendum judicibus, ut
2 in citationibus apponant congruum tempus, ne alioquin citationes tanquam factæ infra anguſta tempora reddantur nullæ, dixit *Foller. in verbo vel eos verbaliter citari faciat, num.* 22 *Cyrill. in ſua praxi crimin. in tit. de exhib. reis §. fin. num. 1. unde Judex ad primam citationem.*

3 Pro parte negativa in contrarium ponderatur, quod terminus citato aſſignandus non ſit à jure definitus, ſed potius Judicis arbitrio ſit commiſſus, probant *text. in l. continuus, §. cum ita ff. de verbor. obligationib.* ubi ſi quis Epheſi ſe daturum aliquid promittit, Judex arbitrabitur infra quem terminum promittens accedere, vel mittere rem promiſſam epheſim debeat, concordat *text. in leg. de die in princ. ff qui ſatisd. cog.* nec facit ad rem, quod allegata jura non in judiciis, ſed in contractibus loquantur, nam nulla probabilis differentia, quoad terminum ſtatuendum inter judicia, & contractus aſſignari poteſt; quemadmodum enim pro adimplendo contractu, ita & pro parendo Judici citanti opus eſt accedere ad locum, ubi adimplendus eſt contractus, vel coram Judice ſiſtendum, ut ex *Petro Perticenſi, ex Bartol. & Alciato* rectè expendit *Menoch. caſu 2. de arbitrariis nu.* 7. eſſe igitur hunc terminum arbitrarium docent expreſsè *gloſſ. in c. 1. in verſ. nimis brevem de dilationib. Car. rit. 123. nu. 1. & ſeq. Vant. in tract. de nullit. in tit. de nullitat. ex defectu citat. num. 90. Speculator in allegat. §. nunc, n. 2 & 4. id Foller. in alleg. num. 22. & Cyrill. ut ſup. alleg.* ubi quod qui pro Tribunali cognoſcit, non ſemper idem tempus citato ſtatuit, ſed nonnunquam coarctat pro cauſæ, & perſonarum qualitate: ſi igitur terminus hic arbitrarius eſt, neceſſariò affirmandum eſt non cadere nullitatem ſuper eo, quod judicantis arbitrio committitur, quia quod Judicis poteſtati eſt commiſſum, non ſubjacet juris neceſſitati, *l. 1. C. quomodo & quando Judex*; ad ſummum ſi Judex in hoc arbitrio partem lædat, para ad ſuperiorem confugere poteſt, non nullitatis, ſed appellationis remedio, ut rectè perpendit *Menoch. de arbitrariis alleg. caſu 40. num.* 14. hac opinione tanquam veriori retenta, quod ſcilicet prædictus ter-
4 minus ſit arbitrarius. Non obſtant allegata jura, quæ contrarium probare videntur, vera enim horum jurium conciliatio illa eſt, quam tradit *Menoch. de arbitrariis caſu 2. num.* 12. quod ſcilicet, *text. in l. 1. ff. ſi quis cautionibus cum concordant.* rationem habuerit communis uſus, ſecundum quem ſolent homines conficere uno die iter viginti milliario-
5 rum: verum quia non una eademque hominum natura eſt, non una eademque itinerum conditio, ſunt enim alii Senes, imbecilles, alii juvanes, & robuſtiores, alii minorem, alii majorem habent conficiendi itinera commoditatem, aliæ viæ comodæ ſunt, aliæ difficiliores; jura e contra rem arbitrariam innuentia hanc, & hominum, & viarum, aliarumve circumſtantiarum varietatem reſpexerunt. Et utcunque hæc opinio attenta juris comunis diſpoſitione controverſiam pateretur, certè pro illa ſtare videtur tùm juris municipalis diſpoſitio, tùm generalis conſuetudo, quæ rem hanc judicantis arbitrio tribuit; ità enim ſtatuiſſe videtur *allegata Conſtit. Regni edictorum in Rubrica de lit. citat.* ubi
6 quod in citationibus ſpatium indicitur ex qualitate temporum, & proximitate locorum, & juxta urgentiam cauſæ, docuit *Afflict. in d. Conſtit. num.* 12. & de generali conſuetudine teſtatur *Speculator. in d. §. nunc, in tit. de citation. n. 4.*

7 Hanc ſecundam opinionem anno 1638. in cauſa Marii Baronis à Pauſe M. C. uti delegata probavit, cum eſſet adverſus ſententiam forjudicationis contra ipſum latam oppoſita hæc nullitas, quod ſcilicet in citationibus fuerat brevius ſpatium appoſitum, quam diei unius pro ſingulis 20. milliaribus, & cum fuiſſet ab ipſo reclamatum in Collat. Conſil. ex quo viſum eſt non adeſſe gravamen, fuit cauſa reclamationis remiſſa ad eandem M. C. & ſententia exequutioni demandata referente Domino Letterio, in qua cauſa jubente quodam Regio Miniſtro meo familiari hæc hinc inde ponderavi.

Si tamen ageretur de termino adeo brevi in citatione aſſignato, ut impoſſibile omnino foret accedere ad locum ad quem quis citatus fuit, aliud ſanè dicendum eſſet, & citatio proculdubio nulla eſſet, *Afflict. in Conſtit. Regni ſi quem noſtrorum nu. 10. & 11. Foller. in dict. verſ. vel eos verbaliter citari faciat, num. 22. Guazzin. defenſ. 10. cap. 2. num.* 11. & differentia eſt; quod terminus non ſit commodus, vel quod infra illum quis naturaliter nequeat comparere; in primo caſu Judex gravat, ſed non committit nullitatem, in 2. nulliter agit, ut ex præcitatis locis videre eſt.

OBSERVATIO ORILIÆ.

SUMMARIUM.

1 *ABſenti ad comparendum, ſi aſſignetur in citatione brevius ſpatium temporis, quam unius diei pro ſingulis viginti milliaribus, an committatur nullitas, vel præbeatur occaſio appellandi? nu. 2. & 3. declara, n. 6. & 7. ſequentibus.*

2 *Citatus ad comparendum quantum tempus habeat, & quod ſervetur in Regno?*

3 *Terminus Reo citato aſſignandus ad comparendum arbitrarius Judici non eſt, & num. 5.*

4 Citatio

4 *Citatio nimis brevis eſt nulla, & ad comparendum poſt terminum non cogit.*

5 *Judex in contractibus conſtituere debet terminum, ubi tempus à contrahentibus non eſt determinatum.*

6 *A citatione brevem habente terminum ad comparendum, an & quando detur appellatio.*

7 *Exceptiones abſentiæ, & infirmitatis, quando abſenti citato ſervent?*

8 *Citatione executa in domo contumacis, & nulla allegata abſentia, validè proceditur ad ulteriora.*

9 *Judex an teneatur inquirere Reum abſentem juxtà Excuſatoris aſſertionem? n.10. & ſeq.*

10 *Abſentia an ſit probanda, vel ſolum alleganda?*

11 *Probata abſentia per excuſatorem, an proceſſus reddatur nullus?*

12 *Judicis arbitrio an ſtatuatur tempus ad perquirendum Reum abſentem.*

13 *Excuſator an, & quando poſſit appellare ex dilatione nimis brevi ad perquirendum Reum abſentem? & an ea non appellante Judex validè ad ulteriora procedat?*

14 *Abſentia per Excuſatorem admittitur, & quibus caſibus admiſſis reddatur arbitraria? n.14.*

RESOLUTIO VII.

TRactat in iſta Reſolutione Author nullitatem, quæ ſolet allegari ex
1 non competenti termino, ſed breviori aſſignato Reo ad comparendum, an talis nullitas de jure ſubſiſtat, & concludit cum diſtinctione, quod aut brevitas talis eſt, ut impoſſibile reddat iter intra terminum aſſignatum, & nullitas ſubſiſtit, aut non impoſſibile redditur, ſed difficile, vel ultra conſuetum, & tunc vitio nullitatis non ſubjacebit citatio, & ſententia indè ſequuta, ſed gravamen potius afferat, ex quo datur materia appellandi.

Verum etſi determinaverim quantum poſſibile eſt opinioni Authoris convenire, & in præſenti quæſtione tantò magis convenire deberem, propter auctoritatem ſupremi Collateralis Conſilii, quam refert hic Author ſub *num.* 7. attamen intuendo veritatem, quam percipere potui, nedum ex *allegatis* per Authorem, ſed ex pluribus aliis per me revolutis, exiſtimo dilationem 20. milliariorum pro quolibet die aſſignatam, & taxatam à lege, non
2 poſſe arctari per Judicem ex eodem *Menoch. allegat. caſ.* 40. *num.* 13. & 14. ubi expreſsè docet Judicem non poſſe reſtringere, & minuere tempus à lege ſtatutum, ſed illud quod illius arbitrio eſt repoſitum, & tunc ſi nimis breve terminum aſſignet, non inducet nullitatem, ſed gravat, & materiam præbet appellandi, iſta eſt diſtinctio *Menochii*. Undè in præſenti dubitatione cum lex ſtatuerit iter quod facere debet vocatus ad judicium, qualibet die, vel quod facere debet vocatum perquirens, ut habemus diſpoſitum in *l.* 1. *ff. ſi quis cantion. in l. in itinere, ff. de verb. ſignif. & in §. qui autem excuſare inſtit. de excuſat. Tutor.* non debet, nec poteſt Judex minorare, & intra tempus minus breve vocatum cogere ad comparendum, & ita etiam videtur ſentire *Afflict. ſuper Conſtitut. Regni ſi quem noſtrorum n.* 15. ubi quod nedum datur talis dilatio de jure, ſed pro qualibet ſettimana una dies, in qua poſſit vocatus quieſcere, *ex gloſſ. in cap. cupientes, §. 1. verb. commodè de election. in 6. in Conſtit. cauſas alias rubric.* 50. *num.* 7. *lib.* 1. *in fin.* ubi quod ſi vitium eſt in citatione, proceſſus eſt nullus, idem voluit *Scac. de judic. lib.* 1. *cap.* 91. *num.* 32. ubi etiam remiſſivè unde debeant locipere hæc milliaria, an à porta Civitatis, vel ab ædificiis, & Burgis, *gloſſ. in Clement. prima de judic. & ibi Imol. num.* 41. ubi quod habetur talis citatio pro non facta, *Bartol. in l. aut qui aliter, ff. quod vi, aut clam Afflict. deciſ.* 124. *ſub num.* 3. ubi quod tempus appoſitum in citatione ad comparendum debet eſſe congruum, alias citatio erit nulla allegans *Bart. in d. l. aut qui aliter, & in extravag. ad reprim. verb. per edictum, Oldrad. conſil.* 43. & *Abb. in cap. Cum dilecti de dol. & contum. Octavian. Veſtr. in ſua praxi lib.* 4. *cap.* 2. *num.* 5. ubi quod terminus concedi debet, conſiderata locorum diſtantia, idque pro modo diſtantiæ vigena millia paſſuum in ſingulos dies dinumerando, *ex l.* 1. *ff. ſi quis cautionibus*, aliàs tanquam temeraria, non arctaret citatum ad comparendum etiam poſt terminum *Marant. in ſuo ſpeculo par.* 6. *notab.* 1. *num.* 67. ubi quod debet apponi tantum temporis, intra quod commodè poſſit citatus comparere, etſi eſſet extra Regnum debet dari terminus duorum menſium ex illa Conſtitutione *Caſſador. deciſ.* 6. *per tot. de dolo, & contumac. Veral. deciſ.* 262. *ſect.* 3. *nu.* 8 *par.* 2. idem voluit *Follar. verb. vel eos verbaliter citari faciat nu.* 22. ibi: *Ponant tempus congruum ſecundum diſtantiam locorum in acceſſu, & comparitione, aliàs reddantur nullæ, quia facta ſunt intra anguſta tempora*, & ità pluriès deciſum refert *Viv. deciſ.* 361. *per totum.*

Neque obſtat *tex. in l. continuus, §. cum ita, ff. de verb. oblig.* ubi quod cenſetur id potius arbitrio boni vi-
3 ri repoſitum, & ideo potius præbeatur materia gravaminis, quam nullitatis, ut ſupponit *Author hic cum Menoch. loc. per eum alleg.*

Quia reſpondet *Alciatus in l. in itinere, ff. de verb. ſignif. verb. viginti*, diſpoſitionem *illius text.* locum habere, ubi certa milliaria conſtituta non ſunt, alioquin iſta computatio ſervabitur, ut in eo, qui abſens in jus vocatus eſt, de quo *in leg.* 1. *ff. ſi quis caut.* iſta ſunt verba *Alciat. in leg. in itinere, tertia in ord. ff. de verb. ſignif. gloſſ. in d. l. continuus, §. & magis, verb. diplomate*, ubi quod in judiciis certum eſt tempus, *ex d. l. ff. ſi quis cautionibus*, & ità ſentit *Bartol. & alii relat. per Menoch. cit. caſ.* 2. *n.* 7. & *Aretin. in §. loca, num.* 2. *inſtit. de verb. oblig.* ut propterea firma remaneat concluſio, quod ubi milliaria ſunt determinata, & ſumus in judiciis, dilatio debet concedi ad formam *d. l. prima, ff. ſi quis cautionibus*, & ità voluerunt in puncto *Caſſad. deciſ.* 6. *de dolo, & contumac. num.* 3. & 4. ubi pro-
4 pterea quod dilatio quadraginta dierum pro diſtantia 800. milliariorum uti nimis brevis cauſavit nullitatem, nec arctavit citatum ad comparendum poſt terminum *Afflict. ſuper Conſtitut. Regni ſi quem noſtrorum rubr.* 95. *lib.* 1. *num.* 11. ubi quod citatio artans citatum ad comparendum Neapoli à Civitate Regii intra octo dies, eſt nulla, & *num.* 15. ubi quod debet dari commoditas pro viginti milliariis, & ultra una dies quietis pro qualibet ſettimana, *Octavian. Veſtr. cit. lib.* 4. *cap.* 2. *num.* 5. ubi quod nec tenetur citatus comparere poſt terminum *Baiard. ad Clar. §. fin. quæſt.* 34. *num.* 2. *Farin. qu.* 99. *num.* 293. *circa fin. Guazz. def.* 12. *cap.* 1. *n.* 12. *Scacc. de judic. l.* 1. *cap* 91. *num.* 32. & *melius cap.* 29. *nu.* 8. *verſ. reſpondeo*, ubi quod ſi Judex non aſſignaret talem terminum 20. milliariorum pro qualibet die, ſed breviorem, Reus non cogetur comparere poſt terminum, *Scyal. praxi forind. cap.* 8. *nu.* 100. *Abb. in cap. Cum dilecti de dolo, & contumacia*, ubi quod ſi citatio contineat terminum, nimis brevem, ut temeraria, non artat citatum. Si verò citatus intra tempus venire non poterit, quia fuit impeditus, tenetur comparere, ceſſante impedimento

Caſſad. deciſ. 6. *de dolo*, *& contumac. num.*1. & 2. ubi quod citatio eſt nulla, ſi continet terminum nimis brevem non obſtante *cap.*1. *de dilat.* quod facit in contrarium *Mant. deciſ.*8. *nu.*2. *Put. dec.*150. *lib.*3. *n.*1. & 3. *Merlin. deciſ.*436. *n.*14. *Rot. dec.*228. *par.*6. *recent. n.*9.

Neque obſtat *Menoch. cit. caſ.*40. *num.*11. *& ſeq.* reducens terminum abſenti concedendum arbitrio Judicis *ex d. l. continuus*, *ff. de verb. obligat.* & *Vant. de nullitatibus ex defectu citationis num.*70. *Quia tex. in d. l. continuus*, *§. & ita* loquitur in contrahentibus, ubi tempus à contrahentibus non determinatum, neceſſariò declarari, & determinari debet per Judicem *§. loca*, *& ibi gloſſ. verb. tempus.* At in judicialiter, quod facere debet vocatus, qualibet die, eſt determinatum *ex d. l. ff. quis cautionibus*, *& in l. in itinere*, *ff. de verb. ſignif.* ità reſpondet *Alciat. d. l. in itinere*, *verb. viginti Aret. & Oinot. d. §. loca nu.*2. & 3. *Bartol. & alii*, *ff. ſi quis cautionibus l.*1. *& Menoc. cit. caſ.*40. volentes conſiderari debere per Judicem loci diſtantiam, qualitatem perſonæ, & alia, de quibus *in d. l. continuus*, intelligunt *Guaz. Bajard. & Farin. locis ſupra citatis*, ut non minus concedere poſſit, nec brevius tempus, quam illud determinatum *in d. l.* 1. *ſi quis cautionibus*, ideſt viginti milliaria pro qualibet die, ſed longius attentis dictis circumſtantiis, & ſequitur *Baron. de cit. qu.*36. *num.*8 & 9. *in fin.* ubi reprobat in ſpecie *Vantium*, qui Judicis arbitrio credidit talem dilationem eſſe repoſitam.

Nec minus obſtat *Bart. in l.* 1. *§. Prætor ait*, *ff. de damn. infect.* ubi voluit, quod à dilatione nimis brevi po-
6 teſt appellari de Jure Canonico, *per tex. in c.*1. *de dilat.* & quod teneretur Judex parti ad intereſſe, non autem procederet nulliter, ex quo motus *Sanfelic. deciſ.*125. *num.*22. aſſerit nullitatem non cauſari ex conceſſione termini nimis brevis, ſed gravamen ex quo poterit gravatus appellare, & *Bald. conſ.* 92. *lib.*1. *in fin.* ubi ſimiliter voluit, quod ſi terminus non ſit adeo brevis, ex quo cauſatur impoſſibilitas comparendi, ſententia non erit nulla, ſed gravatus poterit appellare, & *Bald. ſequuntur Tuſc. pract. concluſ. lit. S. verb. ſententia*, *concl.*345. *num.*35. *& ſeq. & Guaz. def.*35. *cap.*21. *n.*7.

Quia reſpondetur primò horum DD. aſſertionem, non poſſe verificari in abſente, qui à brevitate termini appellare non poteſt, vel quia nec minus poteſt in termino comparere, vel quia citationis notitiam non habuit, ità reſpondet *Put. deciſ.*150. *num.*2. 3. *& 4. lib.*3. ſed benè verificari poſſe, ubi pro citato domi juxta ſtylum compareret excuſator allegans ejus abſentiam, petendo terminum ad certiorandum Reum de dicta citatione; nam ſi citatus Reus principalis, domi, & is comparet in judicio, vel mittit excuſatorem, nihil aliud eſt quærendum, *ex d. l. continuus*, *§. & magis ad finem*, *ff. de verb. obligat.*

7 Unde pro faciliori declaratione, & intelligentia hujus difficultatis, eſt diſtinguendum. Aut enim agitur de termino nimis brevi conceſſo ei, qui abſens à loco judicii, vocatur ad inibi comparendum data ei certa dilatione, & vocatus præſens eſt in loco citationis, & tunc aut citatus comparet, aut mittit excuſatores, aut contendit, ſi comparet de dilatione brevi, vel congrua, difficili, vel impoſſibili, tractari amplius non contingit *d. l. continuus*, *§. & ità in fin.* aut mittit excuſatorem, & quotieſcumque allegat aliquod legitimum impedimentum debet admitti ex doctrina *Abb. in cap. cum dilecti num.*20. *de dol. & contumac.* & aliis coacervatis per *Guaz. def.*12. *cap.*1. *ex n.*15. ubi de impedimento infirmitatis, carcerationis, loci non tuti, vel ſimilibus, aut nullum legitimum impedimentum allegat, ſed ſolum termini brevitatem conceſſam ad comparendum, & tunc vix dari poteſt caſus, qui diſputationem producat rationabilem, cum ſi potuit comparere excuſator, potuerat etiam comparere principalis, & utcumque ſit taliter comparendo validaret proceſſum *Miſſiag. cent.*3. *n.*2. *obſerv.*90. *n.* . . *in princ. Veſtr. in ſua praxi lib.*4. *cap.*3. *n.*8. *Vincent. de Franch. deciſ.*514. *n.*4. *Guaz. defen.*10. *cap.*2. *n.*24. cum difficultas tunc, vel impoſſibilitas, quæ potuiſſet cauſare nullitatem, vel eam in diſputationem reducere, amplius non attendatur *d. §. & magis in fin.* Aut verò citatus contendit, vel eſt abſens, & citatur domi, & tunc aut dilatatio conceſſa eſt ad formam, ſeu connumerationem *d. l. primæ*, *ff. ſi quis cautionibus*, aut longior, aut brevior, ſi ad formam relatam, vel longior, ſuſtinetur proceſſus *ex d. l.* 1. *verb. onerosa Guaz. Farin. Baron. & Bajard. loc. ſup. alleg.* aut eſt brevior, & tunc credit auctor adhuc ſuſtineri poſſe, dummodò non ſit adeo brevis, ut non poſſit vocatus intra dictam dilationem comparere, ſecus ſi cum difficultate, vel periculo ex *Menoch. Cyrill. & Vant. loc. ſup. alleg.* quod negatur, cum *Menochii* dictum, intelligant *Bajard. Guaz. et Farin.* ut arbitrium Judicis exuberare valeat ex circumſtantiis per eum conſideratis, dilationem viginti milliaria pro qualibet die, & Vantius reprobatur per *Baron. in ſua quæſt.*36. *n.*4. *in fin.* nec repugnat *Bald. alleg. conſ.*92. *n.*3. *l.*1. quia de impoſſibili dilatione loquitur, non de contenta in *d. l. prima*, *ff. ſi quis cautionibus*, forſan eam probando non impoſſibilem, cum in jure impoſſibile etiam dicatur, quod commodè fieri non poteſt *l. Nepos proculo*, *ff. de verb. ſignif. & ibi Gloſſ. & DD. Mandoſ. in gloſſ. facultas volentis verſ. commodè*, *& verb. poſſit in princ. gloſſ. in l. neminem*, *C. de infant. gloſſ. in §. pœnales inſtit. de action. Maur. de fidejuſ. in prælud. n.*53. *& p.*1. *ſect.*6. *cap.*3. *n.*172. *Menoch. de arbitr. caſ.*237. *nu.*24. *Farin. in fragm. lit. D. verb. difficultas nu.*145. *par.*1. & difficile de jure reputatur pro impoſſibile *Gloſſ. in l. de illo*, *verb. difficile*, *ff. pro ſocio*, *& in l. mora*, *verb. difficilis*, *ff. de uſur. l.*3. *ff. de teſtib. §.*1. *Ludovic. Moron. conſ.*14. *n.*23. *Fontan. deciſ.*292. *n.*14. *Scacc. de judic. lib.*1. *cap.*57. *n.*8. vel quod fieri non poſſet ſine periculo *Sperel. dec.*64. *n.*22. & ideo I.C. evitare voluit difficultatem, periculum, & impoſſibilitatem in *d. l. prima*, *ff. ſi quis cautionibus*, & non oneroſam dilationem concedere, ibi: *Nam ſanè talis itineris dinumeratio neutri litigatorum oneroſa eſt*, *ubi gloſ.* expreſsè notat Judicem id facere debere, quod litigantibus non eſt oneroſum, & ità intelligendus eſt *Guaz. cit. cap.*21. *def.*35. *n.*7. loquens de impoſſibili dilatione, juxtà *conſ. Bald.* 92. *lib.*1. tum quia ipſe idem fatetur *defen.*12. *cap.*1. *num.*12. dilationem ad minus eſſe dandam, juxta dinumerationem *d. l. primæ*, *cum Farin. & Bajard.* tum quia loquens *defen.*10. *cap.*2. *nu.*11. de dilatione brevi, quæ non arctat citatum ad comparendum, allegat *Veſtr. lib.*4. *c.*2. *nu.*5. ità dicentem in puncto, motus *ex deciſ. Caſſadori* 6. *de dolo*, *& contumacia*, quæ ab omnibus approbatur, ut videre eſt *Mant. dec.*8. *n.*2. *Put. dec.*150. *lib.*3. *Merlin. dec.*436. *n.*12. *Rota dec.*228. *p.*6. *recen. n.*9. *Sanfel. in ſua praxi Judic. ſect.*4. *n.*3. & optima ratione, quia licèt multa arbitrio Judicis remiſſa ſint de quibus per *Menoch. in ſuo tract. de arbitr.* & in ſpecie *caſ.*40. *ex n.*7. attamen ea, quæ à jure definita ſunt (ut de abſente vocato ad judicium advertunt *Alciat. Bartol. Aret. Oinot. & alii locis ſupra allegatis*) Judicis arbitrio non ſunt ſubjecta *l. prima*, *C. de jur. deliberandi*, ipſe idem *Menoch. de arbitrar. quæſt.*

quæſt.14.n.6.& de præſumpt.lib.1.præſump.44.n.2. Barſ.deciſ.77.n.15. Valenſ.conſ.92.n.96. & Fontan. deciſ.392.n.10.

Aut (ut ad diſtinctionem redeamus) citatur Reus domi ſuæ ſolitæ habitationis, juxta morem, & theo- 8 ricam *Bartol. in l.prima, §.Prætor. ait. n.6.7. ff.de damno infecto*, & nemo compareret Rei abſentiam allegans, & ſufficit pro validitate actus, citatio domi exequuta *Bart.in d.l.prima, §.Prætor ait n.5.6. & 7.ff.quod vi, aut clam Gloſſ.in c.cauſam extra de dolo, & contumacia verb.ad domum Pacian.de prob. l.2.cap.48.nu.44.& ſeq.Guazz.defen.10.cap.2.nu.16. & 20.* aut comparet pro eo excuſator in judicio allegans ipſius citati abſentiam, & tunc diſtinguendum eſt iterum; vel enim allegat abſentiam, & petit terminum ad Reum perquirendum, vel allegat abſentiam, & perſiſtentiam Rei citati in certo, & determinato loco,

Si allegat abſentiam tantum, & ſiſtit, tunc oritur dubietas inter DD.an teneatur Judex inquirere Reum 9 abſentem, juxtà excuſatoris aſſertionem, an verò licitè poſſit ad ulteriora proſequi, legitimè exequuta citatione Domi ipſius Rei. *Bartolus* enim putat *in dicta l.prima, §.Prætor ait n.5.&* 6. Judicem ad hanc perquiſitionem non teneri ex neceſſitate, ſed ad cautelam *Benedict.Bombin.conſ.63.n.9.&* 10. *& conſ.68.n.9.* voluit proceſſum eſſe nullum, quando poſtea per Reum oſtendatur abſentia, & impedimentum, refert *Bajard.quæſt.24.n.4. Farin.qu.99. n.292.&* 293. dicit Judicem cogi ad dandam dilationem excuſatori, ſive eam petat, ſive non petat, ſed multo magis ſi petat, & per eadem verba eum ſequitur *Guazz.defenſ.12. cap.1. n.11.* Dicens cum *Ant.de Canar.tract.de excuſatore par.2. n.13. in ſacto n.21.* quod aut ſimplex abſentia à domo, vel à loco citationis, exponitur Judici per excuſatorem, & Judex tunc ſi nitrò procedit elapſo termino ad comparendum præfixo, legitimè procedet, quia poteſt verificari abſentia in tali loco, ubi per domeſticos, vel eundem excuſatorem tranſmitti potuit citationis tenor infra terminum præfixum (ad hoc enim tendit citatio domi exequuta) aut allegatur abſentia, cum impedimento ad comparendum, vel in loco ubi intrà terminum, citatio effectum ſuum habere non poteſt, vel enarrando quod citatus eſt abſens, nec citationis tenor poteſt ad eum pervenire, & tunc de rigore, nec minus cauſaret nullitatem, talis oppoſitio, niſi patefacto, ac probato poſtmodum impedimento, vel ante ſententiam, vel poſt ex tradit. per *Farin.qu.11.n.54.verſ.ſed pareat mihi, &c.* Non enim tenetur Judex credere excuſatori, qui tale impedimentum allegat, vel abſentiam in tali loco, ubi citatio ad ejus notitiam devenire non poteſt. Verùm quia in praxi receptum 10 eſt, abſentiam allegari abſque alia probatione *Macerat.lib.3.reſol.3.nu.1. Guazz.defenſ.12.cap.1.n.4. Bajard.q.34.n.8.* & credi excuſatori, quia agitur de levi præjudicio, & ea allegata, datur terminus ad Reum certiorandum, ſeu perquirendum, ideò abſentia taliter allegata, Judex non debet eam ſpernere, nec termino, non aſſignato procedere, quia nullitèr procedet ex *Guazz.& Farin.locis ſupra allegatis, & Rota Romana in una Stregonien.violationis teſtamenti 4. Decembris 1595. coram Mantica quæ eſt deciſ.553.* & in alia *Civitatis Caſtelli Parochialis S.Fortunati 23.Maii 1597.regiſtrata tom.1. ſuar.deciſ.in ord.484.n.4.* & ratio eſt, quia ſtylus habetur pro lege *Sanfelic.deciſ.33.num.9 & 10.Farin. conſ.53.num.22. conſ.14.n.1. & conſ.85.n.108.109. & ſeq.*

Unde ſi ſtylus admiſit Excuſatorem ad allegandam abſentiam abſque probatione *Guazz. dict.cap.1.n.4.* utique excuſari non poterit Judex, ſi ex iſto defectu 11 ſpreverit abſentiam allegatam, & multò magis ſubſiſtet nullitas, ſi poſtmodum nullitate oppoſita per Reum ex iſto capite, abſentia probatur eo in loco, & tali modo, quo fuerat enunciata per Excuſatorem (intellige tamen prædicta, ubi abſentia non eſſet doloſa, juxta ea, quæ tradit *Scacc. de judic. lib.1. cap.29.ex n.10.* & alii citati per *Scial. praxi for.jud. cap.8 num.92.93.& 94.*) Verum iſto caſu terminus 12 Excuſatori ad arbitrium Judicis conceditur, *Bajard.ad Clar. §.fin.qu.34.n.4. &* 16. *Scacc.de judic. lib.1. qu.39. n.8.* & ideò ſi dilatio prætenditur brevis, poterit Excuſator appellare, nec erit locus nullitati, ut volunt *Sanfel. deciſ.225.n.12. Scial. praxi for.jud.cap.8.n.91.Bald.conſ.92.n.3.* & in iſtis terminis procedit dictum *Menochii caſ.40. de arbitr.n.7.* allegatus hic per auctorem, ut in puncto declarant *Bajard.d.qu.34.n.16.& Scacc.cit.cap.29.n.8.ibi tamen Menochius videtur tenere contrarium, ſed animadverte, quia loquitur de termino ad perquirendum, qui eſt diverſus,* comprobat *Afflict. ſuper Conſtitutione Regni edictorum rubr.* 96. *n.17.* ubi quod illa Conſtitutio dans certam dilationem ad comparendum vocatis abſentibus à Regno, & intra Regnum verificatur in dilatione, & termino, qui conceditur Excuſatori ad eos perquirendos, id idem volunt *Farin.d.q.99.n.293. & Guazz.d.cap.1.n.12.* Si verò Excuſator allegaret certum locum, ubi Reus citandus exiſteret, & per documenta legitimè id Judici etiam demonſtraret, vel demonſtrare ſe promptum offerret (& abſentia non eſſet doloſa) tunc non eſſet arbitrarium Judici dilationem concedere, ſed juxtà dinumerationem *l.prima, ff.ſi quis cautionibus* deberet ſaltem concedi *ex Guazz. citato cap.1. defenſ.12 n.12.in fin.Farin.quæſt.99.n.293. Bajard. q.34.n.16.& Scacc.cap.29.n.8.& cap.91.n.32.* At ſi Excuſator non afferret documenta abſentiæ in loco allegato, nec ſe offerret probare, nec appellaret à termini brevitate, fateor quod validè procederet Judex minorem dilationem concedendo, quia rigor probationis deficit, qui ipſum arctaret ad congruam dilationem concedendam; ſed ſi emanata ſententia, Reus in fortiis Curiæ veniret ſpontè, vel captus, & de tali abſentia allegata edoceret, nec poſſet appellare, utique comperto legitimo impedimento, vel nulla eſſet ſententia declaranda, vel ex juſta cauſa remedio in integrum reſtitutionis reſcindenda ex tradit.per *Farin.cit.quæſt.11.ſub num.54.& qu.99. num.299.*

Etſi minorem concederet, ubi abſentia oſtenderetur cum deſignatione certi loci, uti temeraria, & contra juris diſpoſitionem cauſaret nullitatem, quia per eum ſtaret ne citationis tenor ad abſentem pervenire poſſet, & citatus ad judicium venire ex tradit. per *Cartar.citata par.2.n.13. &* 21. quia certæ ſunt induciæ, quæ conceduntur abſenti vocato ad Judicium de jure *auth.de requirendis Reis, §.igitur ne latente eo*, ibi: *etiam det inducias certas l.prima, ff.ſi quis cautionibus, l.ciatore, ff de verb.ſignif. Bart.Aret.Alciat.* & alii locis ſupra allegatis. Nec ideo Judicis arbitrio dici poſſunt remiſſæ ex eodem *Menoch. Valenſ. Barſ. Fontan.* & aliis jam allegatis ſub *n....*

Undè reſolutio Magnæ Curiæ Vicariæ confirmata in ſupremo Collaterali Conſilio, quæ refertur hic per Authorem, vel proceſſit in termino dato Excuſatori alleganti abſentiam ſimplicitèr, vel petendo terminum ad eum perquirendum, ſine expreſſione loci ubi erat perquirendus, ſeu determinandus, vel cum expreſſione loci in quo reperiebatur, ſed nulla

pro-

Digitized by Google

probatione adducta, vel in caſu quoad cautelam potiùs, quam ex neceſſitate, cogebatur Judex abſentiæ allegationem attendere, vel omnes illas habet difficultates, quæ ex *Guaza. Farin. Scacc. Vivio Baron. Caſſad. Veſtr.* & aliis DD. ſupra enunciatis deducuntur.

Advertè demùm circà ea, quæ diximus ſupra, quod
13 abſentia allegata per Excuſatorem, debet admitti, aliàs nulliter procedet Judex. Adverte inquam, quod *Niger ſuper Capitulo Regni poſt commiſſum*, ex diſpoſitione ipſius capituli voluit hoc eſſe Judici arbitrarium, idem voluit *Caravita ſuper ritu M.C.266. Item ſi aliquis civiliter*, & decidit tenet *Vinc. de Franc. deciſ. 327. in fin. Rovis. rubr. de appell. n.24. Amend. ſup. eadem deciſ. 323. n.1. Ricc. in addit. ad Franc. dec. 589. Scial. praxi forjud. cap. 8. n. 99.*

Verùm ſi admitti debebat (ex quo non verificatur di-
14 ſpoſitio *d. cap. poſt commiſſum*) & non fuit admiſſa, nec datus terminus Excuſatori, ſententia indè ſequuta eſt nulla, *Guaza. dict. defen. 12. cap. 1. n. 11. 14. & 20. d. cap. poſt commiſſum n. 37. Sanfel. dec. 31. n. 6. Scial. praxi forjud. cap. 8. num.* 90. Undè dicas magis ſecurè, quod debet eam admittere Judex omninò, ſi per Excuſatorem allegetur in iis terminis, de quibus diximus ſupra. Verum ſi fuerit viſus de tempore delicti, juxtà diſpoſitionem *dict. cap. poſt commiſſum*, & dicta per *Scacc. Guaza. Franc.* & alios relatos per *Scial. cit. cap. 8. n. 93. & ſeq.* poſſet eam denegare, & in hoc conſiſtit arbitrium, quia ad cautelam poteſt eam concedere, non ex neceſſitate, juxtà diſpoſitionem *d. c. poſt commiſſum, & allegata per DD. præfatos*, vide eundem *Sanfel. deciſ. 31. 32. & 33.* An à denegata allegatione abſentiæ detur appellatio, & *Scial. cap. 10. num.* 11. ubi, an tempus conceſſum Excuſatori, computetur in termino.

SUMMARIUM.

1 *Forjudicationis ad ſententiam, ut procedi poſſit debent præcedere indicia ſufficientia ad torturam.*

Quod limitatur in pluribus caſibus, in quibus requiruntur probationes ad pœnam ordinariam ſufficientes.

Incedentes per Campaneas in comitiva bannitorum, & ſimul cum inceſſu delicta committentes, & publicam quietem turbantes, ſi citati infra decem dies non compareant ipſo jure efficiuntur forjudicati, nec requiritur alia citatio.

Neque requiritur ſententia declaratoria, licet ad majorem cautelam, & rei certitudinem in Regiis Tribunalibus uſu receptum ſit forjudicatos declarari.

2 *Forjudicari, ut poſſit incedens per Campaneam in comitiva non ſunt ſatis indicia ad torturam ſed requiritur, quod concludenter probetur inceſſus.*

Dicta forjudicatio non fundatur in pœna contumaciæ ſicut aliæ forjudicationes, ſed in ſolo delicto, & ejus odio.

3 *Forjudicatio, quando non ſit in pœnam contumaciæ, ſed in odium delicti plene de delicto conſtare debet.*

Abducentes perſonas de loco ad locum cauſa extorquendi pecuniam, ſeù cauſa recaptus ſunt ipſo jure forjudicati, & clarius num. 10.

Debet tamen plane conſtare de delicto, neque ſufficiant, præſumptiones, & d. num. 10. *ubi vide, an ſit correcta pragmatica inducens ipſo jure forjudicationem pro prædicta perſonarum abductione?*

Quod intelligitur, quoad inceſſum per Campaneam, nam quoad alia delicta una cum inceſſu commiſſa, ſatis ſunt indicia ad torturam, ut poſſit ad forjudicationem procedi.

4 *Delicta ab incedentibus per Campaneam, ut plurimum committuntur eo modo, ut cum magna difficultate poſſit eorum plena probatio haberi.*

D. Regentem Merlinum, uti tutiſſimum oraculum ſæpe conſuluit auctor in rebus arduis, & ejus laudes.

Laudes D. Regentis Salamancæ.

Intellectus ad Regiam Pragmaticam editam ab Excellentiſſ. Dom. M. Admirato tunc Regni Prorege contra incedentes per Campaneam cum bannitis in numero quatuor, & cum armis igneis, ut poſſit tempus forjudicationis coarctari ad quatuor dies, licet nihil aliud contra ipſos conſtet.

5 *Verba pragmaticæ, ſi legitimè conſtiterit, important plenam probationem.*

Viſus in comitiva Bannitorum, juxta terminos Regiæ Pragmaticæ, ſi nullum aliud delictum contra ipſum deducatur, an contra ipſum procedi poſſit ad modum belli?

Procedi, ut poſſit ad modum belli contra incedentem per Campaneam cum cœtu bannitorum non ſufficit ſolus inceſſus, ſed requiritur delictum.

Pœna mortis per ſimplicem inceſſum per Campaneam non poteſt prædicari, niſi ſit etiam commiſſum delictum.

Et delictum debet eſſe atrox, contra Muſcatellum.

7 *Præſumptio juris, & de jure ſufficit ad pœnam ordinariam infligendam.*

Pœna delicto commenſuranda.

Præſumptio juris, & de jure eſt illa, quando lex præſumit, & ſuper præſumpto diſponit tanquam comperto.

Dominus D. Franciſcus Merlinus laudatur.

D. D. Michael Pignatellus vigilantiſſimus Præſes laudatur.

8 *Pragmatica edita contra incedentes per Campaneam cum bannitis eſt exorbitans à jure communi, & odioſa.*

Interpretatio ea ſumenda eſt, quæ faveat potius ordinariæ, quam delegatæ juriſdictioni, quia ordinaria favorabilis, delegata odioſa.

9 *Pragmatica ſupradicta edita contra viſos incedere cum bannitis non procedit ſi illi ſint banniti ob alia delicta, neque ſint banniti tanquam diſcurſores Campaneæ.*

Ex dictis in præfatione mens legiſlatoris regulatur, & reſtringitur.

10 *Pragmatica 10. de exulibus correxit pragmat. 8. ejuſdem tituli in hoc, quod ſcilicet committentes crimen recaptus cum aſportatione perſonarum haberentur pro forjudicatis abſque citatione, & contumacia, hodie requiritur citatio ad comparendum intra quatuor dies, & an ſufficiant indicia ad torturam,* cum num. ſeq.

11 *Pragmatica 1. de duello diſponens, quod citatus pro dicto crimine, & non comparens infra tres dies forjudicetur, hodie eſt abrogata, neque ſervatur niſi ſecunda vice in illud crimen incidatur.*

12 *Pragmatica 13. & 14. de exulibus, quæ inducunt forjudicationem ipſo jure contra immittentes ignem in ruribus ubi ſunt ſegetes, fructus, & ſimilia ex cauſa recaptus declarantur.*

13 *Pragmatica 2. de duello procedit etiam ſi pro prima vice contraveniens ſit punitus, vel gratiam reportarit, ſive non punitus.*

In quibuſnam caſibus non ſufficiunt indicia ad torturam, ſed requiruntur plenæ probationes in eadem materia forjudicationis? & traditur. intellectus ad multas Pragmaticas de Bannitis, & eorum exceſſibus loquentes.

RESOLUTIO VIII.

1 QUod dictum eſt *reſ.15.* ſufficere ad forjudicationis ſententiam indicia ad torturam, limitandum eſt in aliquibus caſibus, in quibus illa non ſufficiunt, ſed probationes ad pœnam ordinariam ſufficientes requiruntur, & prima limitatio ſe offert in incedentibus per Campaneas in comitatu bannitorum, & ſimul cum inceſſu delicta committentibus, ac publicam quietem turbantibus, contra quos per *Reg. Pragm. 11. de exulibus*, ſæpius ab aliis Proregibus renovatam ſtatutum eſt, ut ſi perſonaliter intra decem dies ſeſe non exhibuerint in Curiis, à quibus fuerunt citati, aut inquiſiti, ipſo jure ſint forjudicati, ac ſi per ſententiam eſſent forjudicati; qui decem dies in illis, qui ante bannum prædictum delinquerant à die banni, in illis, qui poſt bannum delinquunt, à die quo primum cœperunt incedere per Campaneas, ac delicta committere, computandi ſunt, adeo ut non ſit neceſſaria alia citatio; quemadmodum ex verbis *d. prag.* colligitur *num. 1. & 2.* & advertunt *Jo: Grand. de bello exulum ſpeciali 65. n. 3. Caravit. in pragm. 1. de exulibus n. 12. & ſeq.* ubi quod *ipſamet pragm.* ſive bannum vim monitionis, ſeù citationis obtinet, & *n. 21.* quod neque neceſſe eſt fuiſſe formatum proceſſum aliquem, ſed ſatis eſt, in pragmatica ſive banno fuiſſe nominatos, & monitos incedentes, & delinquentes in comitiva; imò nec eſt neceſſaria aliqua ſententia declaratoria, cum ipſa feratur ab ipſamet lege *Rovit. pragm. 10. de exulib. num. 4.* ad intellectum conſimilis pragmaticæ infra allegandæ: & licet in Regiis Tribunalibus hæc ſententia declaratoria in uſu ſit, hoc tamen fit ad uberiorem cautelam, & rei certitudinem, ut ſcilicet forjudicatio cunctis innoteſcat, prout reſcripſit Regium Collaterale Conſilium Regiæ Audientiæ Luceriæ ſub *die 18 Junii* 1608. quo reſcripto juſſit ad majorem claritatem reos ejuſmodi forjudicatos declarari, licet vigore bannorum jam ſint forjudicati, ut ex regiſtro Secretarii dictæ Regiæ Audientiæ legitur.

Ex his infero limitationem, nempè ad hoc, ut dictæ forjudicationi locus ſit non ſufficere indicia ad tor-
2 turam, ſed inceſſum concludenter probandum eſſe; ratio, quæ movet eſt, quoniam hæc forjudicatio non fundatur in pœna contumaciæ, quæ in forjudicatione, quæ fertur pro aliis delictis, in cauſa eſt, ut rei citati, & contumaces habeantur pro confeſſis, & convictis de delictis pro quibus ſe contumaces fieri patiuntur, ut colligitur ex *Conſtit. Regni pœnam eorum*, ubi notant ſcribentes, præſertim *Afflict. n. 47. & n. 67. Iſernia in verſ. hoc verum eſſet, & verſ. plus autem* Fundatur igitur tanti rigoris plena forjudicatio in ſolo delicto, & in ipſius odium inducta eſt: debent igitur adeſſe probationes, quæ ad pœnam ordinariam, ſi rei in fortiis eſſent, ſufficerent, ne alioquin ſine probatione ſequatur condemnatio pro delicto, contra *vulg. jura in l. ſciant cuncti, Cod. de probat. & l. qui ſententiam, Cod. de pœnis*, omnino ad rem *Foller. ſuper pragm. 1. de duello n. 19.* ubi docet, quod quando forjudicatio non fit in pœnam con-
3 tumaciæ, ſed in odium delicti, & propter ipſum delictum, plene de delicto conſtare debet: confirmatur ex reſcripto Collateralis Conſilii, de quo meminit *Capiblan. tom. 2. cap. 5 a. n. 15.* ubi ad intellectum *pragm. 8. de exulib.* mandantis, ut abducentes perſonas de loco ad locum animo pecunias extorquendi, ſeù ex cauſa, ut ajunt recaptus, ſint ipſo jure forjudicati, teſtatur declaraſſe Collaterale Conſilium non poſſe dictam pragmat. practicari, niſi de delicto plenè, non præſumptive liqueat: hoc rurſus intelligendum eſt, quoad ipſum inceſſum per Campaneam, in cujus odium edita pragmatica fuit; quoad vero delicta inſimul cum inceſſu commiſſa ſatis eſt, ut *d. pragmat.* praxis obtineat, ſi per Fiſcum adducantur indicia ad torturam; ita expreſsè docuit *Caravit. pragm. 1. de exulib. nu. 106. & ſeq.* ubi adducit præcipuas rationes, quia alioquin raro, aut nunquam poſſet diſpoſitio pragmaticæ practicari, nullus enim auderet bannitum per Campaneam incedentem occidere licet facinoroſum, cum ſemper ambigere poſſet ſint ne delicta de quibus notatur plene, vel præſumptive probata; & delicta ut plurimum ab ejuſmodi perſonis com-
4 mittantur eo modo, ut cum magna difficultate poſſit eorum plena probatio haberi, & ad rem conſiderari poſſunt verba *d. pragm. 11. num. 1.* ibi: *delli delitti, che ſe li pretendeno*, quæ verba non innuunt plenam probationem, ſed adaptari poſſunt etiam ubi ſola adſint indicia, & ut judicantes tutius huic opinioni adhæreant, compertum habeant, hanc ſententiam pro indubitata habere D. Regentem D. Franciſcum Merlinum, cujus rotiſſimum oraculum ſæpe conſuevi in rebus momenti conſulere, ſciens me errare non poſſe tanti viri auctoritate; quem per omnes munerum publicorum gradus ætate florentem ad ſummos, & meritos honores evexit virtutum omnium, ne dum experientiæ, ac ſcientiæ matura canities, qui nunc noſtri Regis lateri in ſupremo Italiæ conſilio aſſiſtit, cum altero noſtræ tempeſtatis miraculo D. Michaele Salamanca, qui ad eamdem ſupremam dignitatem inſolito exemplo ante 38. ætatis annum ob inſolita merita evolavit.

Idem omnino affirmandum eſt in terminis *pragmatica edita* ab Excellentiſs. Dom. Magno Admirato tunc Regni Prorege ſub *die 19. Maii 1644. num. 6.* qua cavetur, ut ſi legitime conſtiterit aliquem fuiſſe viſum in comitiva bannitorum numero ad minus quatuor armatorum cum armis igneis, contra illum poſſit tempus forjudicationis coarctari ad quatuor dies, licet nihil aliud contra ipſum conſtet; id quod deducitur etiam ex illis verbis
5 pragmaticæ, ibi: *legitimamente coſtarà*; quæ important plenam probationem *text. in cap. conſultationi, in primo reſponſo de ſponſalibus, gloſſ. in cap. at ſi Clerici in verſ. legitima probatione, de judiciis, & l. cum de indebito in verſ. legitimis, ff. de probation.*

Ad cujus pragmaticæ intellectum occurrit dubitare, an contra eum, qui fuerit viſus in comitiva bannitorum, juxta terminos dictæ pragmaticæ, ſi nullum aliud delictum contra eum adducatur, poſſit
6 procedi ad modum belli; dubium faciebat, quia, etſi ad procedendum ad modum belli ſit neceſſarium delictum una cum inceſſu in cœtu bannitorum, juxta diſpoſitionem *Reg. Pragm. 10. de off. jud. n. 48. verſ. l'armare*, tamen cum legiſlator indixerit pœnam mortis, quæ pro ſimplici inceſſu per Campaneam non poteſt practicari, niſi cum inceſſu ſit etiam commiſſum delictum, juxta tradita per

Cla.

Caravitam pragm.1. de exulib. n.187. & Jo:Grand.
in præd.tract.q 1.n.3.Muſcatel.de furtis,& rapinis
n.46. & ſeq. id quod abſque controverſia practica-
tur, quinimmo nec vera doctrina eſt *Muſcatelli* aſ-
ſerentis *num.47.* quamlibet minimam vim cum in-
ceſſu ſufficere ad pœnam mortis, nam nulla legis,
vel rationis auctoritate fulcitur, eſt enim contra
mentem dictæ pragmaticæ, quæ apertis, & expreſſis
verbis requirit atrocia delicta, ex quibus omnino
quies publica turbetur, ibi: *varii, e diverſi enormi*
delitti perturbando il quieto vivere de' popoli, &c.
nec pragmaticæ ſimiles in quibus ſe fundat *Mu-*
ſcatellus alia continent verba, ſed omnino ſimilia,
eaſque ſancitas eſſe pro refrænandis exceſſibus, &
enormiſſimis delictis bannitorum teſtatur *Caravit.*
prag.1. de exulib.n.1. præſumit igitur neceſſario le-
giſlator hunc viſum, ut ſupra etiam delinquentem,
7 vel ſaltem complicem delictorum à comitiva ban-
nitorum cum quibus viſus fuit commiſſorum (id
quod ſufficit ad procedendum ad modum belli, ſeu
vigore poteſtatis extraordinariæ, *pragm.10. de offic.*
judic.d.n.48.in fine) præſumptione juris, & de jure,
quæ ad pœnam ordinariam ſufficit, juxta terminos
vulgatæ legis ſi qui C.de adulter.cum concord. l.con-
ſiliarios, C.de aſſeſſor. Menoch.q.97.lib.1.de præſumpt.
num.1. & ſeq. cum quamplurimis per eum relatis,
cum alioquin ſi delictum una cum inceſſu non præ-
ſumeretur, pœna delicto non commenſuraretur
contra *vulg. l.ſancimus, C.de pœnis*, dico, præſum-
tione juris, & de jure, quia talis præſumptio eſt,
cum lex præſumit, & ſuper præſumpto diſponit
tanquam comperto, juxta definitionem Alciati,
quam adducit *Menoch. d.lib.1.qu.3.n.17.& ſeq.* His
tamen non obſtantibus tutius viſum eſt eidem Do-
mino D. Franciſco Merlino, quem ſuper hac diffi-
cultate conſului, uti contra bannitos ſupremum à
Domino Prorege delegatum, cum eſſem Auditor
in Provincia Salerni, & conſultoris munere funge-
rer de dicto Domini Proregis mandato apud Domi-
num D. Michaelem Pignatellum vigilantiſſimum
Præſidem, & acerrimum bannitorum inſectatorem
8 Eboli ex hac cauſa degentem; eſt enim pragmatica
illa proculdubio exorbitans à jure, odioſa utpote
in odium delinquentium inducta, unde reſtringen-
da *vulg.cap.odia de reg.jur. in 6.cum concordantib.*
nec facile ea interpretatio ſumenda eſt, quæ dele-
gatæ potius, prout eſt poteſtas ad modum belli,
quam ordinariæ faveat juriſdictioni, quæ delegata
juriſdictione favorabilior eſt, immò ordinaria favo-
rabilis, delegata odioſa eſt, *gloſſ. in cap.1. in verbo*
proceſſus, de reſcrip.in 6.Menoch.de præſum.præſ.16.
lib.2. n.13. & 25. cum igitur de modo procedendi
nihil dixerit legiſlator, ſed tantum de pœna, non
eſt cur prædictam pragmaticam extendamus ultra
legis verba in odium delinquentium, & juriſdictio-
nis ordinariæ præjudicium.
9 Ad ejuſdem prag.intellectum alia occurrit dubi-
tatio, an ſatis ſit aliquem eſſe viſum in comitiva
non bannitorum incedentium per campaneam, ſed
forjudicatorum ob alia delicta: & proculdubio di-
cendum eſt prædictam pragmaticam fuiſſe editam
ad compeſcenda delicta bannitorum incedentium
per campaneam, ut ex præfatione colligitur, unde
ex dictis in præfatione mens legiſlatoris regulatur,
& reſtringitur neceſſario tantum ad bannitos per
campaneam incedentes, ad tradita per *Menoc.præ-*
ſumpt.190.lib.4.num.5.& præſumpt.2.lib.6.num.2.
& ſequent. & ad locutionem factam in proœmio re-
feruntur omnia, quæ ſequuntur, *l.regula §.penult.*
verſ.nam initium ff.de juris, & facti ignorantia, Ca-
ravita prag. 1. de exulib. num. 3. Licet pragmatica
loquatur de bannitis, forjudicatis, ac diſcurſoribus
campaneæ: & in eandem ſententiam idem Domi-
nus D. Franciſcus Merlinus inclinavit, cujus re-
ſponſo libentiſſimè acquievi unà cum cæteris col-
legis, licèt uti Fiſci Advocatus aliquam difficul-
tatem propter verba prædicta generalia contra præ-
10 dictum intellectum excitaſſem. In crimine etiam
recaptus per *Regiam Pragmaticam de exulibus 10.*
num.2. conſtitutum eſt abducentes perſonas ex cau-
ſa ut ajunt recaptus, ut ſic pecunia ſe redimant è
manibus bannitorum, vel per nuncios, aut epi-
ſtolas minaces perſonis metum incutientes, ut pe-
cuniam aliudve ſimile metu coactæ minantibus
tradant, ſi citati non compareant infra quatuor
dies, in illo tunc pro veris forjudicatis habendos
eſſe, atque uti tales declarantur pragmaticæ mini-
ſterio, ac ſi verè per ſententiam forjudicati eſſent
declarati, ita ut ſi vivi capiantur poſt prædictam
contumaciam, facta recognitione perſonarum, ſint
ſtatim morti tradendi abſque alia ſententia decla-
ratoria; cum ſatis ſit illa declaratio, quæ ab ip-
ſius pragmaticæ conditore lata eſt, *Rovit. in dicta*
prag.10.num.4.& ſeq.Capibl.prag.8.de Baron.par.2.
n.128. & ſequen. & tom.2. cap. 52. num.14. (licet
quoad hoc videnda ſint quæ inferius dicam *Reſolut.*
27. ubi innuo quid agendum ſit cum captus eſt de-
claratus forjudicatus tantum à lege:) In hoc for-
judicationis ſeveriſſimo modo neceſſariæ ſunt pro-
bationes concludentes, aut ſaltem indicia indubi-
tata ſecundum ſupradictam traditionem, ne ſci-
licet tam odioſa ſpecialia multiplicentur, ut abſq;
ſolemnitatibus requiſitis in aliis ſententiis forjudi-
cationis, abſque citatione conſanguineorum ex
proceſſu informativo quis tam anguſtiſſimo tempo-
ris ſpatio damnetur ad mortem cum facultate im-
punè eum occidendi, *Capiblanc. in d.tom.2.cap. 52.*
num.16.& ſeq. ubi ita ſervari teſtatur, & adducit
proviſiones Collateralis Conſilii requirentis ple-
nam probationem ad hoc, ut poſſint practicari ter-
mini *pragmatica 8. de exulib.* ſed ſcriptis à *Capibl.*
refragatur, ut ipſemet advertit *prag. ipſa*, quæ ex-
preſſè ſanxit ſufficere ad ipſam practicandam illa
indicia, quæ ſatis ſunt in aliis ſententiis forjudi-
cationis; & proviſiones Collateralis Conſilii, quas
adducit, loquuntur in aliis terminis nempè *prag. 8.*
de exulib. quæ inducebat forjudicationem ipſo ju-
re contra capientes, & aſportantes perſonas gratia
extorquendi recaptum abſque ulla omnino citatio-
ne, & contumacia: non poſſunt igitur applicari
prædictæ proviſiones ad terminos *pragmatica præ-*
dicta de exulibus 10. juxta quos, licet intra brevem
terminum, citantur tamen rei, & contumaces fiunt;
quæ quidem *pragm.10.* correxit dictam *pragm.8.* in
hoc, quod ſcilicet committentes crimen recaptus
cum aſportatione perſonarum, de qua loqueba-
tur *dicta prag.8.* non abſque citatione, & contuma-
cia, ut olim ſtatutum erat in *dicta prag. 8.* ſed præ-
via citatione ut compareant infra quatuor dies, &
contumacia, ſi citati non compareant pro forju-
dicatis habeantur, quomodocumque crimen illud
committentes: unde dici poteſt idcirco ſancitum
eſſe ut ſufficiant indicia, quæ in aliis ſenten-
tiis forjudicationis ſatis ſunt, quia non omnino
citatio, & contumacia ablata eſt in terminis
illius *pragm.* ſed forjudicatio ab illa inducta ha-
bet annexam aliquam licet breviſſimi temporis con-
tumaciam; & licet ſupradictam ſit contumaciam
tam anguſti temporis non habendam in conſidera-
tione in crimine duelli, tamen adeſt diverſitas
caſuum, quia in hac forjudicatione pro duello
quæ fertur contra non comparentes infra tres

dies juxta *pragmaticam primam de duello*, (quæ hodie eſt abrogata, nequa ſervatur niſi contra ſecunda vice iu illud crimen incidentes, *pragmatica* *a. de duello*,) noo eſt expreſsè ſancitum ſufficere in-
11 dicia ad torturam, quemadmodum aſt ſancitum
io crimios recaptus contento *in d.prag.10. de exul.* Equidem ubi vigeret multitudo bannitorom, quemadmodum vigebat tempora, qoo, ut ſuprà dixi, aſſedi uti conſultos rerum campaneæ Domino D.Michaeli Pignatello, cui demaodatum erat munus inſectandi oumeroliſſimas baonitorum catervas, quæ provinciam Salerni infeſtabaot, cum ampliſſima poteſtate concedendi iodultua, & omnia alia naceſſaria ad bannitorum extirpationam faciendi, minimà dubitaram ſervandum eſſe rigorem *dicta pragmatica*, quam ſuperior non abrogavit, & ſervari poſtularet eadem ratio militans, quæ olim militabat, aliis vero temporibus magis pacatis cogitandum relinquo.

12 Supradictæ limitationes poſſont proculdubio accomodari in terminis *pragmaticarum 13. & 14. de exulib.* indocantium forjudicatiooem ipſo jure contra immittantes ignem in ruribus, ubi ſunt ſegates, fructus, & ſimilia, vel occidentes, aut occidi mandantes, aut cooperantes in ejuſmodi delictis ex cauſa recaptus, ut in illis cootinetur: quæ limitationes nituntor rationibus ſupra ponderatis, quas hìc non rapeto, habeutor enim ac declarantor pro forjudicatis ipſarum pragmaticarum miniſterio, prout in incedentibus, ac committantibus delicta per campaneam dictom eſt.

13 Et quod procedant eædem limitationes io crimine duelli jam ſupra dictom eſt authoritate *Follerii num.11.* Illud hic addere iibet *prag. 2.* quæ rigorem *prag.1.* ſervari mandat io ſecunda vice duelli prohibitioni coutravanientes, locum habere etiam ſi pro prima vice cootraveniens ſit punitus, vel gratiam raportaverit, ſiva non punitus, argumento eorum, quæ tradunt *Jo:Antonius de Nigris in cap. Regni ad hoc de furtis nu. 68. Farinac. qu.167. n.64-68.& ſeq.& quaſt.23.num.10. & ſeq.*

OBSERVATIO ORILIÆ.

SUMMARIUM.

1 *Forjudicatus verè per ſententiam, an differat ab eo, qui pro forjudicato habetur?*

2 *A beneficio nominationis non excluditur condemnatus in contumaciam pro homicidio de mandato, licet ſtatutum excludat homicidam proditorem, & Aſſaſſinum.*

3 *Delinquens ſi cum Banditis aſſocietur, poteſt impune occidi, & de ejus capite alter Banditus valet indultari, & remitti, n.4.*

4 *Receptum facientes, ſi citati infrà terminum non compareant, dicuntur forjudicati.*

5 *Banditus, ad hoc ut talis habeatur, an requiratur ſententia declaratoria?*

6 *Delinquens, cui conceſſa fuit remiſſio ab præſentatam alicuius Banditi cum clauſula, dummodò non accedat ad locum partis offenſæ ſub pæna reincidentia, an poſſit impunè occidi, ſi contraveniat, & num. ſeq.*

7 *Clauſula appoſita in Gratia, dummodo non accedat ad locum Partis offenſa, an in caſu contraventionis operetur, ut delictum ſemel per gratiam extinctum, iterum reviviſcat?*

RESOLUTIO VIII.

Licèt aliaa ad forjudicandum, & condemnandum Raum abſantem, neceſſaria ſint indicia ad torturam, quando tamen delinquens non forjudicatus, ſed declarari debet forjudicatus juxtà leges ſpeciales, & Pragmaticas Regni, talia indicia noo ſufficiunt, ſed requiruntur plenæ probationes, dicit Author in præſanti Reſolutione.

De hac materia fuit plenè diſcuſſum ſuprà Reſolutione prima, & quateous requirat Author hic plenas probationes, adde *Novar. deciſ. 80. per tot.* Solùm ſupereſt advartere, quod aliud eſt eſſe forjudicatum, aliud haberi pro forjudicato, *Revit.prag.10. de exul.num.4.& 5.* qoia qui habetur pro tala, dicitur fictè, non verè talis, *Andr. de Can. tract. de extenſion.num.66. Farin.q.125..num.70. & 71. Rovit. prag.1.de perſequen.maleſact. num.22. & 23. Author noſter reſol.1.num.19. Giurb.obſerv.45.n.21. Garzia de beneſ.par.5. cap.9. tit.de Patronis ſub n. 117. Sperell.deciſ.46.num.81.* & ideò in ſtatutis, ubi verba ſunt accipienda verè, & non ficta, caſus fictus non erit comprehenſus, ſi loquantur io caſo vero, *Rovitus pragmat.1.num.22. Giurb.d.obſerv.45.nu.21.* Quid autem differat fictio à præſumptiona docet *Vincent.de Franch.deciſ.536.num.17.18.19.* ex iſtis, & aliis obtinui de anno 1668. io Sacra Coutoita de-
2 clarari in cauſa Petri Smechini condemnati in
contumaciam pro homicidio da mandato in pœnam vitæ, & confiſcatiooís bonorum per Tribunal Illuſtriſs. & Reverendiſs. Urbis Gubernatoris non excludi à beneficio nominationis, quod bandimentum Sacræ Conſoltæ promittit occiſori alicujus Banditi capitalis, dummodò nominatus non eſſet Baoditus pro aſſaſſinio, homicidio proditorio, vel patricidio, ut io eodem bandimento legitur ſub §.11. *ſi dichiara parimente*, licèt mandans occidi pro vero Aſſaſſino habeatur, & declaretur ex bandimentis generalibus Urbis ſub *cap.18.* Placuit enim Eminentiſs. Cardin. Imperiali tunc Progubernatori S. Conſult. conſuli, in qua etiam ipſe uti Card. intervaniebat, & intervenit ſuper talis dubii declaratione de bannimenti interpretatione & intellecto agebatur, quod ordine S.C. emanaverat.

Adverte etiam quod ſi Reus invaolatur ſimul cum
3 forjudicatis, poteſt impunè occidi, eodam modo,
ac ſi eſſet etiam ipſa forjudicatus, & da ejus capite poteſt indultari, & remitti unus Banditus, ut in Pragmaticis Regni relatis per *Scial. prax. forjudic. cap.10.num.16.* & in Statu Eccleſiaſtico id idem ſtatuitur *ex Bulla Sixti V. & aliis Conſtit. Pontif.* vide *Farin.qu.103.num.272.* & bandimentum Sac.Conſ. emanatum de anno 1661.§.21.

Et ad eandem materiam ultra *Authorem, & Rovitum*
4 *cit.pragmat.10.de exul.* vide *Scial.cit. cap.10.n.15.*
uſque ad 22. ubi reperies, an Reus maneus Domi cum baoditia ſubjiciatur pœnis ejoſdem Pragmaticæ, & quomodo debeat citari in crimina recaptus, ubi etiam extat ſimilis pragmatica habens delinquentem pro forjudicato, ſi citatus iofra terminum non compareat, allegans *Novar. Capibl.& Danſam.*

5 Et demum adverte, quod licèt Statutum, Bandimantum, lex, vel Bullaris Conſtitutio præcipiat aliquem ipſo facto incurrera aliquam pœnam, vel haberi pro bandito, forjudicato, rebella, hoſte publico, diffidato, &c. adhuc neceſſaria erit ſententia Judicis declaratoria, ut concludit Author hic ſub *num.10.* & firmat *Scial.cit.cap.10.num.21.* *Maſtrill.*

Maſtrill.de Indult. cap.22. num.14. etiamſi dicatur abſque alia declaratione *Joan.Salas de legibus q.96. tract.14.diſp.15.ſect.2.poſt nu.31.& 33.ſect.3. n.42. Franc.Suar ex eodem tract.de legibus lib.5.cap.7.Thomas Sanchez in præcep. Decalogi lib.2. cap.22.nu.19. & 20. Farin.in fragm.par.2.verb. lex num.164.* obi reprobat *Eugen.contrar.volunt.in ſuo conſil.23.n.72. & ſeq. Sanfel.dec.242.n.8.*

Et hinc nota ad remiſſiones Delinquentium, quę fiunt
6 in Urbe, & Statu Eccleſiaſtico ob præſentatas aliorum Banditorum, in quibus apponitur ſolita clauſula dummodò non accedant ad locum, ubi degunt Partes offenſæ ſub pœna reincidentiæ ipſo jure, &c. quia non ex hoc remiſſus poterit impunè occidi, ſi contravenerit, & in loco vetito fuerit inventus, & tantò magis ſi ordine Principis talis clauſula, ſeù talis pœna, non fuerit comminata ex tradit. per *Rovit.prag.1.de guidat.n.48. & dec.4. nu.38.* ubi diſtinguit gratiam à Principe ordinatam ſub tali conditione & comminatione, & appoſitam à Judice in
7 exequutione gratiæ. Ut primo caſu, ut appoſita ordine illius, qui habet poteſtatem ſubrogandi illam pœnam comminatam pro pœna illius contraventionis, vel faciendi potius gratiam conditionatam, ſeù limitatam, non generalem valituram in omni loco, tunc ſolum dubietas cadit circa voluntatem, & excuſationem, quam poſſet Reus deducere ad excludendam contraventionem: at ubi illa pœna reincidentiæ non fuerit ordinata in eadem gratia Principis, ſed appoſita fuerit per Judicem in exequutione, tunc non ſolùm non incurritur ſine declaratoria præcedenti, ſed neque declaratoria juridicè ſequi poſſet, quia gratiam perfectam, & ſimplicem Reo factam per Principem, ejus Miniſter debet exequi, venerari, & obſervare, nec eſt in ejus poteſtate eam limitare, aut reſtringere, idem *Rovit.cit. pragmat.1.nu.48. & 52. Sanfelic. dec.48.num.7. Gian. deciſ.11. num.5. verſ. & propterea Cavalc. dec. 55. num.9.* & talis comminatio potiùs cenſeri debet appoſita ad terrorem pro majori ſecuritate exilii obſervandi, quam juridicè, & animo eam exequendi, *Bim. cons.149. num.15. Roland.conſ.47.num.60.lib.2. Rimin. Jun. conſ.327. num.2.& 337.num.27. Giurb.obſerv.deciſ.45. n.20.* Gratia enim, & remiſſio promittitur bandito, occiſori alterius banditi ſimpliciter per bandimentum S.Conſultæ, & eſt gratia, quæ quodammodo tranſit in contractum, *Vinc. de Franc. dec.433. num.1. Merl.cent.1.c.53.num.6.& c. 54. nu.4.* quia ſuo periculo eam ſibi lucratur banditus, ideo non debet per Judicem in exequutione limitari, *Cavalc. dec.255. num.9. Rovit. dec.4. num. 38.* Et licet per Bull. Conſtit. ordinetur Reos taliter remiſſos exulare à loco, ubi degunt Partes offenſæ, donec pacem habuerint, ut in *Conſtit. ſan.mem.Pii V.40. in ord.Bullar.veter. & Pii IV. in ord. 80.* & ità ſervari refert *Farin.qu.103. num.146.in fin.* Attamen Summus Pontifex inibi non modificat gratiam, nec minus idem bandimentum Sacræ Conſultæ, quod in eiſdem Bullaribus Conſtitutionibus confirmatur, ſed ſimpliciter mandat exulare, ut legitur ſub §. 10. ibi: *E decretandoſi, che li ſi deve la remiſſione, vuole la Sacra Conſulta, che non avendo la pace, ſe li ſervi l' eſilio dal luogo del delitto conforme alla Bolla di Pio IV. ſan.mem.* Debent igitur cogi ad obſervantiam exilii, non gratiam obtentam amittere ex *Farin.conſ.93.num.11. Rovit.deciſ.4.num.13. & 14. & Sanf. deciſ. 51. n. 17.* Etſi velimus dicere per dictas Conſtitutiones pœnam non eſſe impoſitam pro contraventione. Reſpondetur quod non ideò imponi poſſet amiſſionis gratiæ, ſed arbitrariam ex *Cabal.caſ.1.num.16.* vel ad formam diſpoſitionis, *tex. in l.relegati ff. de pœnis, & l. capitalium §. in exulibus, ff.eodem tit. & l. qui cum uno §. in inſulam, ff. de re milit.* de quibus latè per *Guaz.defenſ.33.c.27. ex num.1.*

SUMMARIUM.

1 *FOrjudicatus ſi pendente guidatico capiatur eſt reponendus in priſtinam libertatem.*

Immaculata debet eſſe libertas in quam reponitur delinquens captus ſub guidatico; adeo ut neque ſuſtineatur cupura pro cauſa civili, nec poſſit fieri recognitio.

2 *Si tamen guidatus novum delictum committat, poteſt pro omnibus delictis puniri, & ſi ſit forjudicatus poterit contra eum exequi ſententia forjudicationis, & quomodo hoc intelligendum ſit declaratur.*

3 *Ad hoc ut amittatur guidaticum per novum delictum debet plenè conſtare de delicto ad exemplum gratiæ, quæ ſi concedatur cum clauſula, quod ea amittatur, ſi aggratiatus novum delictum committat, iſtud novum delictum debet eſſe plenè probatum, ſed vide num.4.*

Non poteſt argui ab amiſſione fori Eccleſiaſtici, & immunitatis Eccleſiaſticæ ad amiſſionem guidatici, quia aliud eſt eſſe fundandam iuriſdictionem, quo caſu ſufficiunt indicia ad torturam, aliud eſt amittere guidaticum propter delictum ad pœnam infligendam, quæ non poteſt imponi ſine ſufficiente delicti probatione, & ideo cum non adſunt niſi indicia ad torturam, guidatus torquebitur ſuper novo delicto; & ſi illud fatebitur, punietur pro omnibus; ſi non fatebitur reponetur in priſtinam libertatem, ſed vide infra.

4 *Contrarium deciſum eſt in Magna Curia Vicariæ quod ſcilicet ſufficiant ad amittendum guidaticum indicia ad torturam novi delicti.*

Juſtificatur hæc deciſio Mag.Cur. doctrina Bald. & Boſſii, quæ defenditur à contrariis, & declaratur.

Extractus legitimè pro uno delicto ab Eccleſia poterit pro omnibus aliis delictis puniri, & refertur deciſio Mag.Cur.Vic.

5 *Reſpondetur ad argumentum ſupra relatum de gratia, & quæ differentia ſit inter amiſſionem gratiæ, & guidatici declaratur.*

6 *Quid ſit guidaticum ad diſcuſſionem indultus? & quod illud non amittatur per novum delictum.*

7 *Guidatus ipſo iure amittit guidaticum, ſi de novo delinquat, & ideo ſi ſit forjudicatus poteſt impunè interfici, ſecus eſt ſi guidatus ad diſcuſſionem indultus novum delictum committat.*

Quæ delicta requirantur, qualiſve eorum probatio neceſſaria ſit, ut contra forjudicatum, non obſtante guidaticò propter novum delictum, debeat exequi ſententia forjudicationis, vel is poſſit occidi?

RESOLUTIO IX.

1 FOrjudicatus, ſi pendente guidatico in fraudem fidei publicæ capiatur, eſt procùldubio reponendus in priſtinam libertatem cum termino competente ad ſe in tuto recipiendum, in caſu quo non eſſet guidaticum continuandum, *Afflict. deciſ.4.num.7. Farinac.quæſt.29.num.3.& ſequen. & num.11. de Franc. deciſ.590.* ubi tradit libertatem

hanc,

hanc, in quam inquiſitus reponendus eſt, debere eſſe invulneratam, ità ut recognitio ipſius inquiſiti relaxandi vigore guidatici facta, dum erat in carceribus, nulla cenſenda ſit ex traditis in *ea deciſ.*, & concordant tradita, & deciſa *in deciſ.* 415. ubi quod non valet empara pro cauſa civili adverſus eum, quem reponendum in priſtinam libertatem pro delicto quo fuit captus, decernitur.

5 Si tamen poſt obtentum guidaticum illo pendente delinquat, omnino guidatici beneficium amittit, adeo ut non ſolum pro delicto novo, ſed pro omnibus aliis delictis puniri poſſit, & ſententia forjudicationis contra eum exequenda ſit, *Franc. deciſ.* 258. habet enim guidaticum tacitam conditionem, niſi ipſe guidatus novam præbeat offenſionis cauſam, *Affiict. in Conſtit. Regni pœnam eorum, num.60. & ſequent. Muta ad pragmat.de ſententia banni num.*35.*& ſeq. Farinac. q.*29.*num.*60. & licèt hanc concluſionem aliqui intelligant, quando quis doloſè guidaticum procuravit, ut commodius delinqueret, alii habere locum exiſtiment in delictis appenſatis commiſſis pendente guidatico, non autem in delictis rixoſis, ut videre eſt ex *Menoch.de arbitrar.caſu* 237.*num.*13.*& ſequen.ex Farinac.d.quæſt.*29. *num.*61. *ex Joſepho Ludovico deciſ. Lucen.*11.*num.* 30. *ex Caball.*118.*num.*6.*& ſeq.* in Regno tamen ea recepta eſt opinio, ut ſatis ſit delictum infra tempora ſecuritatis commiſſum eſſe verè punibile, *ad text. in prag.*1.*de guidat. & ibi Rov.num.*1. *Franch. deciſ.*258. dummodo non prætendatur aliquod leve delictum, & capiatur guidatus ſub hoc colore, ut pro delictis antea commiſſis puniatur, *dictus Reg. Merlinus tom.* 1. *controverſ.forenſ.*40. *nu.*19. *Dominus Reg. Sanfelic. deciſ.*48.*nu.*1. *&* 2. *Paſcal. de viribus patr.poteſt.par.*4. *cap.*3.*num.*18. ubi quod per *prag.*1.*de guidatic.* ſublata eſt controverſia, quæ procedebat attento jure communi.

6 Sed dubitari contingit, an ad effectum amittendi guidaticum delictum pendente guidatico commiſſum, debeat eſſe plenè probatum, vel ſatis ſit probari per indicia? quod debeat eſſe plenè probatum ſuadetur ex traditis per *Dominum Regentem Sanfelicium deciſ.*48.*num.* 4. *&* 9. ubi auctoritate *Deciani in tract.criminal.lib.*3. *cap.*35. *num.*84. & aliorum habetur, quod gratia conceſſa cum clauſula, quod ſi quid ſimile in futurum perpetraverit ipſo jure intelligatur privatus gratia, clauſula locum non habet niſi novum illud delictum liquidiſſimè probetur; & in puncto *Caball.d reſolut.* 118.*num.*10.*verſ.nec alia fuerit ſequuta deciſio*, poſt recitatas varias opiniones quale delictum eſſe debeat, ut ſecuritas amittatur pendente ſecuritate commiſſum, ſubdit non fuiſſe in hoc ſubſecutam deciſionem, ex quo delictum non erat ſufficienter probatum, & ſic ad hoc, ut guidaticum, ſeu ſecuritas amittatur, ex delicto propter quod poteſt amitti ſecuritas, manifeſtè ſentit delictum eſſe ſufficienter probandum: hinc ſi adſint ſuper novo delicto indicia ad torturam, reum ſuper illo torquendum eſſe, ut ſiquidem fateatur, puniatur pro omnibus, ſi non fateatur, reponendum in priſtinam libertatem, tradit *idem Dominus Reg. Sanfelicius eodem num.* 4. *verſ. vel ſaltem*. Nec huic opinioni obſtat, quod ad fundandam juriſdictionem ſufficiunt indicia ad torturam, unde indiciatus ad torturam pro crimine excepto amittit immunitatem Eccleſiæ, vel fori, & quod idem videtur dicendum in hoc caſu ex traditis per *Capiblanc. de Baronibus tom.*2. *cap.*31. *num.*32. quia reſpond. magnum eſſe diſcrimen inter utrumque caſum, cum in uno caſu de fundanda juriſdictione per qualitatem agatur; in altero verò de fundando delicto ad pœnam imponendam, quæ non poteſt imponi niſi delicto plenè probato, *vulg. lege ſciant cuncti C. de probat.* ad tem *Dominus Reg. Merlinus tom.*1. *controverſ. Forenſ. cap.*40. *num.*16. licet ad alium effectum dictum diſcrimen conſideret.

7 Contrariam opinionem ſequuta eſt Mag. Curia Vicariæ delegata in caſu relato per *Dom. Reg. Sanfelicium in deciſ.*48. *num.* 6. *& ſequent.* ubi Magna Curia forjudicatum indultatum cum neceſſitate inſerviendi in militia habuit pro guidato, donec militare ſervitium compleretur; & cum hic forjudicatus eſſet inquiſitus de vitio nefando commiſſo ſub prædicto guidatico, fuerunt ei datæ defenſiones ſuper dicto crimine, ad finem videndi an deberet nec ne gaudere prædicto guidatico, ſecundum praxim, de qua teſtantur *idem Dominus Reg. Sanfelicius in eadem deciſ.*48. *num.*5. *& Dominus Merlinus tom.*1.*controverſ.Forenſ.*40. *n.*16. & cum contra eum reſultaſſent indicia ad torturam, fuit excluſus à dicto indulto obtinente vim guidatici, & proviſum, quod exequeretur ſententia forjudicationis, quemadmodum cum effectu exequuta, laqueoque ſuſpenſus fuit, quamvis idem Dominus Reg. Sanfelicius exclamet contra dictam deciſionem, eamque admirandam proviſionem vocet. Pro Mag. Cur. deciſ. omiſſo fundamento *Capiblanc.* adverſus quod ſupra relata conſideratione uſus ſum, conſideravi, quod illa poteſt optimè defendi ſolida illa traditione *Bald. in conſil.*90. *lib.*2. quam ſequuntur *Decian.in tractat.crimin.lib.*6.*cap.*28.*num.*9. *Guaz. defenſ.*1. *cap.*38. *num.* 16. quod legitimè captus pro uno delicto poteſt pro omnibus aliis juſtè puniri: cum igitur ſupponimus eſſe aliquem pro delicto commiſſo pendente guidatico indiciatum ad torturam, conſtat eundem legitimè, & ritè captum procul dubio, ad tradita per *Clar.§.fin.q.*20.*num.*2. *& ſequent.* & alios paſſim: conſequens igitur eſt, poſſe eundem pro aliis delictis puniri: & hanc Bald. & ſequacium Doctrinam ponderavi in Mag. Curia cum ageretur de Jacobo Picciullo, qui cum fuiſſet, accedente etiam conſenſu Eminentiſſimi, extractus ab Eccleſia pro homicidio proditorio, fuit, omiſſa diſputatione an adeſſent pro homicidio probationes ſufficientes, ad pœnam ordinariam damnatus, habitum pro vero, quod extractus legitimè pro uno delicto ab Eccleſia poteſt pro omnibus aliis puniri, cum legitima extractio ab Eccleſia nihil aliud ſit, quam legitima captura, licèt in loco ſacro, *Remig. in opuſc.de immunitat. q.*2. *num.*3. *verſ. attenta opinione Reg. Conſtantius in ſupplicatione ad Paulum V. num.*68. dices, quod ſi *Bald.* & ſequacium allegata doctrina in hoc caſu concluderet, ſequeretur non eſſe ad guidatici amiſſionem neceſſaria indicia ad torturam in delicto, quod guidato imputatur, ſed ſatis eſſe leviora, quæ ſcilicet ſufficiant ad legitimam carcerationem; eſt enim abſque controverſia paſſim receptum, poſſe legitimè ad carcerationem procedi, etiamſi indicia ad torturam non ſufficientia, ſed longè leviora contra carcerandum adſint, *Clar.d.q.*20.*num.*5. & alii paſſim, quæ ſanè ſequela cum ſit apertè falſa videtur concludendum, & antecedens, ex quo illa ſequela deducitur eſſe falſum vulgatis juribus, ad tradita per *Franc. deciſ.* 717. ubi deciſum eſt reponendum eſſe in priſtinam libertatem eum, qui de furto in via publica arguebatur, ex quo pro delicto, quod ei imputabatur, non aderant indicia neque ad torturam, neque ad condemnationem ſufficientia. Reſpondeo ad

prope-

Digitized by Google

propoſitum de quo agitur, neceſſe eſſe ad hoc ut quis dicatur legitimè carceratus, non ſolum ut juſtè ſit ab initio carceratus, ſed etiam ut adſint legitima indicia ad formandam contra illum inquiſitionem, & ad juſtè illum poſt datas defenſiones retinendum, quod dici nequaquam poteſt, niſi formato proceſſu reſultent contra illum indicia ad torturam, vel condemnationem ſufficientia, nam alioquin abſurdum eſſet, ut ſi è carceribus eſſet relaxandus, & abſolvendus pro delicto, quod ei imputatur, in pœnam delicti nullo modo probati amitteret guidaticum: neque poteſt dici, ad hunc effectum juſta, & legitima carceratio, quæ cum nullum poſſit contra reum operari effectum, in nihilo differt ab injuſta carceratione, ac proinde tanquam injuſta carceratio cenſenda eſt: hæc reſponſio eſt ad mentem *Boſſii in tit. de remediis ex Clementia Principis num.* 65. cujus dicta mihi videntur apertè probare prædictam ſententiam, dum ibi quærit, an ſecuritas conceſſa proſit ei, qui ex culpa ſua finito tempore ſecuritatis reperitur in carceribus, & ex ſua ſententia concludit, quod ſi compilato proceſſu venit abſolvendus pro delicto, quod ei imputatur, reponendus eſt in priſtinam libertatem, alias ſecus, & ad *text. in l.2. § fin. ff. ſi quis caut.* ubi habetur, quod carceratio ex culpa carcerati proveniens non prodeſt, reſpondet quod ſi compilato proceſſu abſolvendus quis venit, hæc carceratio reputatur injuſta, ſi vero non venit abſolvendus, obſtat carceratio ex propria culpa proveniens: hæc ſanè eſt mens Boſſii, ſi rectè ejus verba perpendantur, quem favere meæ ſententiæ concludendum eſt, cum ex ejus verbis æquipollentibus, quæ à me ſupra deducta ſunt, non obſcurè deducantur; ad eandem ſententiam aliquantulum etiam facit ſuprà allegata de *Franchis dec.* 717. Nam licet nihil certi ex ea deduci poſſe fateat, tamen non abſque myſterio ponderavit in illo caſu relato non adeſſe indicia neque ad torturam, neque ad condemnationem ſufficientia, pro novo illo delicto, quod imputabatur illi guidato, quem Sac. Conſil. revocans decretum Mag. Cur. decrevit eſſe in priſtinam libertatem relaxandum.

5 Hac ſententia ſic fundata, non obſtant in contrarium adducta, & primò non obſtat quod de gratia dicitur, nam reſpondeo guidaticum longè differre à gratia, gratia omnino vetus delictum extinguit, nec ex novo delicto reviviſcit, guidaticum non extinguit delictum, ſed tantum delicti pœnam ſuſpendit, *Franc. deciſ.* 433. Hoc poſito quando in gratia adjicitur clauſula, ut per novum delictum inquiſitio vetus reviviſcat ex proviſione Principis, qui eſt lex animata in terris, clauſula eſt contra juris diſpoſitionem, quo jure, ut ſuprà dictum eſt, delictum per gratiam omnino extinguitur abſque ſpe reviviſcendi: eſt igitur ſtrictiſſimè intelligenda ex vulgata juris regula, quod diſpoſitio contraria juri communi quantum fieri poteſt reſtringenda eſt. Diverſa ratio eſt in guidatico, quod ut per novum delictum amittatur, ipſa juris diſpoſitio inducit; unde diſpoſitio juri communi conformis non eſt reſtringenda, ſicut diſpoſitio, quæ juri communi adverſatur, ad tradita per *Dominum Regentem Merlinum d. tom. 1. cap. 40. nu. 17.* cum aliis per eum relatis: & non obſtat *Cabal. auctoritas*, nam ut videre eſt, nihil allegat, nec fieri poteſt fundamentum in eo, quod non fuit diſcuſſum, *Franc. deciſ.* 367. *num.* 14.

6 Supradicta locum habent in guidatico ad certum tempus, non autem in guidatico, ut ajunt, ad diſcuſſionem indultus, quod ſolet concedi delinquentibus, qui fecerunt aliquod notabile ſervitium Regiæ Cur. & propterea prætendunt indultum, & licet bonam habeant cauſam, tamen quia Fiſcus aliqua opponit adverſus hanc delinquentium prætenſionem, ſolet hæc proviſio accipi, ut reus manuteneatur in guidatico, donec hinc inde diſcuſſis tàm fiſci, quàm delinquentium juribus plenè ſuper indultus admiſſione, vel excluſione pronuncietur, *Dominus Reg. Merlinus controv. forenſ. tom. 1. c. 54. num. 12. & ſeq.* & ideo hujus guidatici reſolutio non pendet ex novo delicto, ſed ex diſcuſſione an delinquens adimpleverit nec ne requiſita ad conſequendum indultum, *idem Dominus Reg. Merlinus eod. num.* 12, & ſapit ſpeciem indultus, nam conſtituit delinquentem in quaſi poſſeſſione indultus, & ideo non poteſt expediri niſi ab habentibus facultatem concedendi indultum, *D. Capibl. tom. 2. de Baronib. cap. 31. num.* 18. & licet in guidatico ad certum tempus multæ ſoleant apponi clauſulæ, & conditiones, guidaticum ad diſcuſſionem indultus expeditur liberè, & abſque conditionibus, idem *Capiblanc. d. cap. 31. num.* 38. ubi quod ſolus acceſſus Neapol. excipi ſolet.

Ex quo infero, quod licet guidatus novum delictum committens ipſo jure guidatici beneficium amittat, ità ut ſi ſit forjudicatus non obſtante guidatico ſtatim poſt delictum occidi poſſit, *Afflict. in Conſtit. Regni pœnam eorum num. 60. verſ. decimo, & ultimo quæro, & ſequent.* ubi ponit caſum de quodam forjudicato, qui occidit inimicum ſuum durante ſecuritate, & poſtea durante tempore ſecuritatis fuit occiſus à conſanguineo ejus, quem interfecerat forjudicatus, & reſolvit occiſorem forjudicati, licet guidati, nullam pœnam mereri, quia eo ipſo quod delinquerat occidendo inimicum ſuum amiſerat beneficium ſecuritatis, *Paſchal. de viribus patr. poteſt. part. 4. cap. 3. num.* 16. tamen aliud dicendum eſſet ſi quis occideret forjudicatum guidatum ad diſcuſſionem indultus ex ſupradictis rationibus, & ità practicavi cum eſſem Auditor Salerni, nam citandum cenſui ſub die 4. Maji 1645. ad informandum, & ad capitula cum abbreviatione quemdam Jeſunenſem ex eo quod ictu ſcoppitti occiderat quemdam guidatum, ad diſcuſſionem indultus, licet prædictus guidatus ad diſcuſſionem indultus pendente dicto guidatico, & ipſe prius homicidium commiſiſſet: & confert quia licet pendeat adhuc diſcuſſio indultus, non tamen quis per novum delictum indultum, ſi illum meretur, amittit *Franc. allegat. deciſ. 433. Paſchal. de viribus pat. poteſt. alleg. part. 4. cap. 13. num.* 19.

OBSERVATIO ORILIÆ.

SUMMARIUM.

1 *Salvus conductus bandito conceſſus amittitur, & contra eum poteſt exequi ſententia forjudicationis, ſi de novo delinquat, ſed an debeat plenè conſtare de novo delicto, vel ſufficiant indicia ad torturam?* & num. 3. & 4.

2 *Delictum noviter commiſſum ad excluſionem gratiæ, an plenè probandum veniat?*

Delictum, quo Reus ad alium Judicem eſt remittendus; vel Eccleſiaſtica Immunitate privandus plenè, & certè probari debet.

3 *Plena probatio delicti requiritur in quolibet judicio cum agitur de præjudicio irreparabili inferendo,* & num. 4.

4 *In delictis omnibus in quibus agitur ad privationem eſt neceſſaria concludens probatio.*

5 *Semiplena probatio ſufficit, quando tractatur ſolum de*

Digitized by Google

lum de remittenda ſententia ad finem, ut deinde de meritis diſputetur, & generaliter in Judicio ſummario, cum poſſit præjudicium in ordinario judicio reparari.

6 *Guidaticum an Reus amittat, ſi de delicto noviter commiſſo urgeant indicia indubitata?* 7.8.9.

7 *Reus ex indiciis indubitatis, an ad pœnam ordinariam, vel corporalem poſſit damnari?* num.8. & ſeqq.

10 *Carceratus pro uno delicto, an poſſit arreſtari pro antiquo, & puniri?*

Extractus ab Eccleſia pro uno delicto qualificato, poteſt etiam pro aliis condemnari.

12 *Gratia in quo differat à Guidatico.*

RESOLUTIO IX.

BAnditus, & forjudicatus ſi obtento guidatico iterum delinquat puniri poterit etiam pro delicto, & bando, pro quo fuit aſſecuratus, ſi delictum de novo commiſſum non ſit leve, & indicia ad torturam concurrant pro delicto noviter commiſſo hoc dicit Author in iſta reſolutione defendens reſolutionem M.C.V. de qua miratur *Sanfelic. deciſ.48. num.4.& 9.*

1 Sanè articulus eſt valdè præjudicialis cum ſæpè contingat diſputari in cauſis banditorum, qui excluſi ab exceptione ſalviconductus, aliud non ſperant remedium adverſus ſententiæ exequutionem, & præciſo articulo gratiæ conditionalis, ſeù modalis, quæ in illa cauſa relata per *Sanfel.* contingit diſputari, de qua videri poteſt *Rovit. pragmat.1.de guidaticis*, & per *Capyc. Latr. deciſ.105. n.51. Rota deciſ 645.n.3 par.2.recent. Caval.deciſ.255. n.4.& Peregr.de iur.Fiſc.lib.5. tit.2.n.86.* Difficultas articuli tota reſtringitur reſpectû probationum, an ſcilicèt delictum novum, cujus prætextu privari intenditur Reus ſalvoconductu, ſeû guidatico, probandum ſit plenè, & concludenter, an potius ſufficiant indicia ad torturam, ut judicavit M.C. & tenet Author in præſenti reſolutione eam aliis medìis confirmans.

Sanfelic. dicit eam admirandam, & ſucceſſivè non juſtam fretus auctoritate *Deciani tract. crim. lib.2. cap.25.num.84. verſ.hic verò*, loquens in puncto de gratia Reo facta, dummodò aliud delictum non perpatraverit de novo, & inquit plenam requiri probationem, ſi novum delictum contra eum prætendatur commiſſum ad excluſionem gratiæ: affert etiam *Cabal. caſ.118. num. 10. verſic. nec alias*, ubi quod in eo dubio non fuit capta reſolutio, ex quo delictum non erat ſufficienter probatum, addocit ultra *Gam deciſ.170 num.2. & Ambroſ. de Immunitat.Eccleſ.cap.11. nu.4.* qui etiam requirunt plenam probationem pro remiſsione rei ad alium Judicem, vel privatione Immunitatis Eccleſiaſticæ, concludens ex iſtis DD. juriſdictionem, vel poteſtatem non tribui Judici procedendi contra aſſecuratum de delictis antiquis, niſi plenè conſtet de delicto noviter commiſſo.

Efficiunt pro iſta opinione omnes alii DD. qui ſequuntur *Gamm.*, *& Ambroſ.* quos reperies penès *Giurb.conſ.50, num.6. verſ.prima fuit*, *& Sperell. deciſion.101.num.38. Merlin. Pignat. cent.1.cap.51. num.2.cap.40.num.8 & cap.64.n.10.11 & 12.*

Quòd autem ſufficiant indicia ad torturam juxtà opinionem *Capiblanc. adducitur idem Gam. deciſ.279. num.2. Giurb. conſ.50. num.9. & 10. & conſil.100. num.28. & alii DD. relati per Sperell. cit. deciſ. 101.num.13.14.15.& 16. Marin.var.lib.1.cap.176. num.4. & allegat.79. num.7. Merlin.Pignat.cent.1. cap.51.num.2.cap.40.num.8. & cap.64. nu.10.11. & 12. & ipſemet Sanfel.dec.137.n.2. & 3.*

Recenſitis fundamentis utriuſque opinionis, admi-
3 randa videtur opinio *Capiblanc.* & reſolutio Magnæ Curiæ Vicariæ, ſi ex indiciis ad torturam ſufficientibus ſe movit ad excludendum Reum ſecuritate, quam obtinuerat de delictis præteritis, cum de pœna agatur, quæ eſt ultimi ſupplicii, nec poſſit de jure Reo imponi ſub prætextu novi delicti commiſſi, niſi delictum liquido probaretur ex *lege ſciant cuncti, C.de probat.* talis eſt pœna quam incurrit aſſecuratus noviter delinquendo, ideo de novo iſto delicto convinci debet, *Specul.in tit. de officio omnium Judicium §.fin.nu.18.* ubi quod ſi agatur de præjudicio irreparabili inferendo, probatio debet eſſe plena, ſive in judicio ſummario agatur, ſive ordinario, ſive extraordinario, *Bald.in l. Judices num.2. C.de judic. Farin.conſ.168.nu.13. juncto num.8. Gam. cit.deciſ.279. num.2. & deciſ.363. num.4. Ciarlin.contr.forenſ.cap.10.num.73.Sperell. dec.101. nu.21.34.36.57. & ſeq. Marin. lib.1. c.51. num.8.& cap.232.num.6.7.8.& 9.lib.2.* ubi in ſpecie quod non ſufficiunt indicia ad torturam mirificè comprobat *Giovagn. reſp.69. num.21.& 22.* ubi quod ſi agatur de reſtitutione petita per minorem ad finem removendi obſtaculum, ut audiri poſſit ſuper meritis, & non requiritur plena probatio læſionis ex dolo partis, vel negligentiæ ſuorum, quia plenariè de ea poteſt agi in alio judicio, ſed ubi agitur de pleno præjudicio, quando ſcilicet principalitèr agitur de meritis ad ſubvertendam ſententiam, vel ad excludendum contractum, tunc plena requiritur probatio, & plena cauſæ cognitio, hoc ipſum confirmat *Merlin.Pignat.cit.cap.40.n.9. 10. 11. & ſeq.* ubi differentiam apertam conſtituit in judicio repoſitionis ad Eccleſiam, vel remiſſionis ad Judicem Eccleſiaſticum illius Clerici, qui inquiſitus reperitur de crimine aſſaſſinii, & repoſitionis in priſtinam libertatem, quam opponit banditus per exceptionem guidatici, concludentis in iſto ſecundo caſu, ubi de pleno Rei præjudicio agitur, cum nihil aliud remaneat agendum, niſi ſententiam forjudicationis exequi excluſo reo ab exceptione propoſita, plenam cognitionem præcedere debere circa exceptionem propoſitam, & ab ea aſſecuratum excludi non poſſe, niſi ſuppoſito delicto.

Id idem confirmant plures deciſiones Sacræ Rotæ, quæ volunt delictum alicui objectum, plenè, &
4 concludenter eſſe probandum, etiamſi civiliter agatur, dummodo ad finem inducendi ex eo privationem alicujus beneficii, vel alterius juris jam acquiſiti, ut videre eſt *in illa Firmana Cappellaniæ 7.Maji 1582. coram ſan. mem. Clemente VIII. tunc Sacr.a Rotæ Auditore verſ. effectuatio non obſtat, in alia Tullen.Parrochialis 28.Maji 1593.coram Seraſino, in Calaguritana confidentia 25.Junii 1593. coram ſan. mem. Panfilio, & in Tullen. Monaſterii Sancti Manſueti 27.Jan. 1597. coram Penia inter ſuas deciſiones tom.1.in ordine 454. num.4.* Id idem firmat *Cartar.deciſ.91.num.62. per tot.* Si igitur ex probatione hujus novi delicti Reus privandus eſt gratia, & guidatico obtento, & puniri debet ex delictis antiquis, pro quibus fuit aſſecuratus, dummodo de novo non delinquat, ut *in pragmat. 1. de guidat.* concludunt DD.Neapolitani, quicquid dicendum ſit de jure ex *traditis per Farin. quæſt. 29. num. 61., & Caball. caſ. 118. per totum*, & latiùs fuit dictum per nos ſuprà *reſol. 1. num. 1.* oportet

plenè

plenè delictum novom probari, ut Reus primis præjudiciis remaneat ſubjectus, & privetur ſalvo conductu, ut in terminis voluerunt *Decian. & Caball. relati per Sanfelic.*, & concloduut *Gamm. decif. 279. Marin. Sperel. Farin. Giovagn.*, & alii ſuprà allegati concludeotes, quod ubi agitur de pleno Rei præjudicio, in alio judicio, non reparabili, plena caoſæ cognitio requiritur, & pleno probatio delicti imputati, & confirmant *Cartar.* & Rotæ deciſiones ſuprà allegatæ.

Nec videntur conſtare oppoſita ex *Capiblanc. de Baronibus pragm. 6. cap. 31. num. 32.*, & aliis DD. pro con-
5 traria opioione allegatis, qoia reſponſio patet ex eodem *Sperell. deciſ. 101. num. 57. 58. & 59. Merlin. cap. 40. num. 13. 14. & 15. & Giovagn. reſp. 69. nu. 21. & 22. lib. 1.* or ſcilicet ea procedant ubi non agitur de pleno Rei præjudicio, ſed de tali, quod in alio judicio poteſt reparari, ut axplicant *Gam. Merlin. Giurb. Giovagn. & Sperell. locis ſup. alleg.*

Exiſtimo tamen hanc plenam, & concludentem probationem deſumi, & deduci poſſe etiam ex indiciis verè indubitatis, qoia ex eis Reus da delicto etiam dicitur legitimè convictus ex *l. fin. C. de probat.* ibi: *vel indiciis ad probandum indubitatis, &c. cap. pro humani de homicid. l. 2. C. de appell.* ibi: *argumentis convictus Gram. conſ. 2. poſt dec. num. 21. & vot. 11. num. 20. Farin. qu. 86. num. 55. 111. & 114. Merlin. Pignat. cent. 1. cap. 64. num. 16. Sperel. dec. 101. n. 40. Giurb. conſ. 41. num. 25. & conſ. 50. num. 10. Crivell. deciſ. dolan. 93. num. 3. Intrigliol. deciſ. 40. num. 41.* cum aliis coacervatis per eundem *Farin. q. 86. n. 55. & 56.*

Nec facit objectio, quod plores DD. vellot ex indiciis indubitatis Reum in pœnam ordinariam condemnari non poſſe immò nec in eliqoam corporalem, ut videre eſt eundem *Farin. cit. qu. 86. n. 113. & ſeq.* de qua dubietate videndos eſt *Gam. citat. deciſ. 179. num. 2. & 3. & 281. num. 1. Caball. caſ. 288. num. 15. Vincent. de Franch. deciſ. 372. in fin. & 538. poſt num. 15. Surd. conſ. 132. num. 14. Merl. Pignat. cent. 1. cap. 19. per tot. nu. 6.* ubi atiam, Reos in tortura negans fuit par quinqnennium condemnatus ad remigandum, *Sanfel. deciſ. 47. num. 4. Crivel. deciſ. 93. Theſaur. deciſ. 13. limit. 2. & Rovit. dec. 63. per tot.* Idque dubitare fecit Senatum Loſitanum, ut refert *Gam. cit. deciſ. 281. n. 1.* ibi: *tamque per quam delictum ità probatum ſit, ut reus pœna ordinaria delicti mulctetur.*

Quia reſpectu articuli reſtitutionis in priſtinam libertatem, vel etiam repoſitionis ad Eccleſiam (ſuper quo tamen remitto me ad mentem, & reſolutionem S. Congr. Immunit. cujus eſt Conſtit. Bullarem ſan. mem. Gregor. XIV. declarare, præſartim ex illa dictione veræ inibi appoſita) Non eſt inſpicienda talis diſtinctio; vel DD. controvarſa opinio, com non aa diſcuſſiona, ſeù immediata probatione Reus condamneri debeat ad mortem, vel ad aliam pœnam extraordinariam, ſed reſnivi articnlus, en gaudere, vel oon gaudere debeat goidatici exceptione, & ſic an delictum noviter imputatum commiſerit ad hunc finem, quod videtur affirmandum ex DD. *allegatis ſub §. exiſtimo*, dum ex indiciis indubitatis adhuc Reus de jure diceros convictua, ut poſſit condemnari ad pœnam quamcumqoe extraordinariam, ultrà mortem, qood in prexi receptom fuit, noo quia iodicie indubitata Reum de dalicto imputato non ennviocaot; id anim clarè diſpooitur in *d. l. ſciant cuncti, C. de probat. & l. 2. C. de appellat.* ſed quia certitodo haberi non poteſt, & vara regula talium iodiciorum, ot advertit *Rovit. cit. deciſion. 63. num. 7.*

8 Idqoe ſecurius ubi de qualitate delicti probaoda ageretur, ut advertit *Gam. citata deciſ. 179. & 281. Merlin. cap. 40. num. 16. verſ. conſideranda*, vel de delicto occulto, cujus veræ, & naturales probationes ſunt indicia, quia coram teſtibus oon ſolat committi, juxtà diſtinctionem *Rovit. cit. deciſ. 63. num. 9. Barb. in l. 1. in princ. num. 89. ff. ſolut. matr. & tradita per Far. q. 88. num. 29.* ut indiciis indubitatis ad ordinariam pœnam mortis condemnatum comperimus inquiſitum de vitio nefario per Mag. Cur. Vic. penes *Sanfelic. deciſ. 47. in addit.* attenta diſpoſitione illius Regiæ Pragmaticæ.

Quando enim Reus de delicto qualificato imputatur, & gravatus reperitur indiciis indubitatis, ſeù or-
9 geotiſſimis, licet arbitretur fiſcus magis Reipublicæ ſatisfacere, ſi tormentis ipſum ſubjiciat cum ſpe habendi confeſſionem, eumque puoiendi pœoa mortis ſimplici, vel qualificata ad terrorem aliorom, quam pœna extraordioaria illum punire: attameo noo ex hoc dici poterit Reus non eſſe convictus de illo delicto ad finem gandendi, vel non gaudendi indultu, ſeù gratia, vel exceptione goidatici, quod eote torturam eſt inſpiciendum, & diſcutiendum ſubſiſtentibus iodiciis in ſui virtute, non aliquo modo debilitatis per tormenta ſoperata: idqua videtur æqoum, juſtum, & rationabile, nam aliàs reus ex novo delicto imputatus, & urgentiſſimis indiciis gravatus, vel exponendus eſſet neceſſariò torturæ, ot poſſit, novum delictom confeſſus, etiam de delictis antiquis puniri, vel axtraordinariè condemnari ad triremes perpetuas, vel temporales, juxta illius qualitatem, & urgentiam indiciorum ex *Cabal. Merlin. Sanfel. Clar., & aliis ſupra allegatis*, & ità impunitatem antiqui delicti reportare, pro quo fuiſſet dividendus in froſta.

10 Juſtius igitur eſt concludendum, ut Reus indiciis urgentiſſimis gravatus, pro delicto oovo uti convictus, à goidatici exceptione excludatur, vel alio beneficio, quod ex eodem delicto commiſſo privandos eſſet convictus, licet poſtmodum elegerit Judex eum tormentis ſubjicere, qui eſt caſus à *Gamma* relatos *cit. deciſ. 179. num. 1. & 2.* dum in principio ſupponit Reum urgentiſſimis indiciis gravatom, & poſt torturam, ubi extitit, oegativos ad perpetuum exilium condemnatum, & *deciſ. 281.* etiam ante *num. 1.* cum in arbitrio Judicis ſit repoſitum de jure, oum velit reum ità gravatum, tormentis ſubjicere, vel extra ordinem condemnare, *ex Farin. quaſt. 86. num. 58.* & in eiſdem termiois iotelligendus eſt *Giurb. citato conſ. 50. n. 10.* ubi requirit iodicia indubitata, & poſtmodum coarctat ea ad indicia ad torturam, ut advertit *Sperel. cit. deciſ. 101. n. 16. in fin.*

11 Et ità ſubſtineri poſſet reſolutio Mag. Cur. relata per *Sanfilic.* cum admiratione in cauſa Caroli Petræ Inquiſiti noviter poſt aſſecorationem de vitio nefando, quia vel urgentiſſima indicia aderant contra eum, ſed non talia, ex qnibus poterat ad pœnam ordinariam condemnari, ut io alio caſu relato per eundem *Sanfelic. deciſ. 47. in addit.* fuit obſervatum; vel M. C. Vic. nimis excandeſcens de delicto, (ut ſolet accidere in pœnis arbitrariis teſte *Decian. tract. crim. lib. 2. cap. 5. de leg. nu. 10. ſ. t. 1.*) & de perſona inquiſiti aliquantulum animosè ad illam reſolutionem devenit juxta illud *Dec. relat. d. num. 10. cap. 5.* ubi quod excandeſcentia criminis atiam bonam mantem turbare ſolet *ex Ariſt. lib. 3. polit.*

Nec videtur ſubſtinendum, qood Anthor hic dicit ſub
12 *num. 4.* qnod dum poteſt carcerari pro novo delicto, poteſt etiam confirmari, & arreſtari pro an-

tiquo aſſecurato, quia non eſt novum, ut pro uno delicto puniatur reus, pro alio impediatur puniri, ut obſervat *Gipt. ad Capyc. Latr. obſer. 71. n. 3. & Sanfelic. decif. 55. per totam*, quamvis verum ſit, quoad articulum immunitatis, quia ſi inquiſitus de pluribus delictis extrahatur pro uno qualificato ab Eccleſia; & ejus immunitate privetur, condemnari etiam poterit pro aliis, *Fons. dec. 582. & 583. per totam, & alii alleg. per Antherem ſub d. n. 4.*

33 Nec minus differentia ſubſiſtere videtur de gratia, & de guidatico, quia illa perpetua, iſtud ad tempus, cum circa perpetuitatem, & temporalitatem, nulla poſſit colligi ad hunc effectum differentia, immò paria ſint, *ex Giurb. conſ. 80. nu. 27.*

SUMMARIUM.

1 *Diſtinguuntur plures caſus an, & quando guidaticum, quod concedi minimè debebat, ſi conceſſum ſit, reponendus necne ſit reus in priſtinam libertatem, & declarantur dicta Menoch. & aliorum per totum num. 5.*

6 *Refertur auctoris fere nova diſtinctio rationibus, & modernis deciſionibus fundata, contra aliorum ſententiam, & diſtinctiones ſupra relatas. Traditur intellectus ad deciſionem Afflict. 4. & excepto crimine læſæ Maieſtatis ſemper ſervandum eſſe guidaticum conceſſum à publica perſona oſtenditur, licet non habeat poteſtatem illud concedendi, niſi lex guidandi poteſtatem cum clauſula annullativa ademerit, & quod credenti etiam privatæ perſonæ, ſit à Judice ſuccurrendum in hac materia affirmatur.*

An trahens arma habita licentia à non habente poteſtatem ſit excuſandus.

Regens Antonius Caracciolus laudatur.

7 *Guidaticum ſubreptitiè, vel obreptitiè impetratum non ſuffragatur.*

D. Reg. Hector Capyc. Latro laudatur ibidem.

8 *An ſit neceſſaria in guidatico expreſſio omnium delictorum.*

9 *An guidatici conceſſio comprehendat omnia delicta etiam occulta.*

Et an minora expreſſis.

An forjudicatus captus cum guidatico nullo ex defectu poteſtatis, vel cauſæ ſit adhuc reponendus in priſtinam libertatem, vel potius puniendus?

RESOLUTIO X.

1 EST magna inter Doctores controverſia ſuper propoſita quæſtione, ad quam videtur poſſe reſponderi cum hac diſtinctione, quod aut guidaticum conceditur à perſona carente juriſdictione, & guidaticum non eſt ſervandum, quia perinde eſt ac ſi illud à privata perſona concedatur, etiamſi concedens publicum officium gerat, nam ſicut abſurdum eſſet Judicem teneri ſervare guidaticum conceſſum à privata perſona, ita ſervare non debet conceſſum ab eo, qui cum careat juriſdictione, quoad hoc privatæ perſonæ æquiparatur: in his terminis procedere videtur *Afflict. decif. 4.* ubi deciditur guidaticum conceſſum à Fiſci Advocato non eſſe ſervandum, ſed eo non obſtante inquiſitum eſſe puniendum; cujus deciſionis ea videtur ratio, quia Fiſci Patronus caret juriſdictione, & conſequenter guidare non poteſt, ut notat *Urſillus ad dictam decif. Farin. quæſt. 29. nu. 99.* ubi Urſilli advertentiam commendat, & *nu. ſequ.* extendit prædictam deciſionem ad actuarios, & barricellos forſan guidatica concedentes. Quod ſi inſiſtat quia, quod unuſquiſque etiam privatus fidem datam ſervare debet, *l. conventionum ff. de pactis, & l. 1. ff. de conſtit. pec. Decius in l. ea eſt natura num. 8.* & ibidem *Cagnol. num. 20. ff. de reg. iur.* Hoc nihil aliud infert niſi quod idemmet, qui guidaticum, licet ſine poteſtate conceſſerit, illud ſervare debeat, non autem ut Judices illud ſervare teneantur, *idem Farinac. ead. quæſt. 29. num. 101.* defectus enim juriſdictionis eſt omnibus aliis potentior, *Vantius in tit. de nullitat. ex defect. juriſd. ordinaria num. 1. & 2.*

2 Aut guidaticum fuit conceſſum ab habente quidem guidandi facultatem, ſed in aliis caſibus, quam in caſu, in quo conceſſum eſt; & tunc aut Princeps, vel ejus Locumtenens conceſſit, & omninò ſervandum eſt, quoad hoc ſcilicet, ut guidatus non ſit ſub illius clypeo decipiendus, & puniendus; hoc probat *decif. Pegu. 39.* ubi ampliat etiamſi caſus eſſet prohibitus à lege cum clauſula annullativa, ſequitur *Rovit. pragm. 1. de guidaticis nu. 56. verſ. nec huic ultimo.*

Aut vero non eſt conceſſum à Principe, vel ejus Locumtenente, ſed ab alio Judice inferiore; & tunc aut facultas guidandi eſt in illo caſu expreſsè adempta Judici guidanti cum clauſula annullativa (exemplum poni poteſt in prohibitione, de qua fit mentio *in prag. 10. de offic. Jud. num. 69. & ſequentibus,*) & tunc guidaticum ſecundum receptiorem opinionem, quicquid alii in contrarium velint, nullo modo ſervandum eſt, cum enim nullitatis pœna à lege, cujus ignorantiam allegare minimè licet, expreſsè ſit introducta, ſi aliud diceretur, lex eſſet fruſtratoria, *Menoch. dicto caſu 337. num. 7. Farin. dicta quæſt. 29. n. 97. Rovit. prag. 1. de guidaticis n. 56. verſ. quod multo, & verſ. ſeq.*

4 Aut guidaticum eſt quidem minus ritè conceſſum, & in caſu non permiſſo, non tamen adeſt lex expreſsè pœnam nullitatis in caſu conceſſionis inducens: & tunc aut guidaticum non eſt omnino prohibitum, ſed tantum eſt prohibitum ex defectu cauſæ, quia verbi gratia Judex habet facultatem in illo caſu guidaticum concedendi, ſed debet id facere ex cauſa, & guidaticum minus ritè conceſſum eſt, ex eo, quia ſine legitima cauſa conceſſum eſt, & tunc delinquenti ſervandum eſt, quoad hoc ut ſub illius clypeo non decipiatur, debetque, ſi forſan captus fuerit, priſtinæ libertati relaxari, cum termino competente ad ſe in tuto ponendum: & militant omnes aliæ rationes, quæ neminem ſuadent ſub fide publica decipiendum, *Menoch. dicto caſu 337. num. 5. & 11. Farinac. quæſt. 29. num. 95. & ſequ.* ubi hanc opinionem communiorem, & receptiorem teſtatur: idemque dicendum eſt ubi guidaticum eſſet nullum ex defectu ſolemnitatis, *Vulpell. reſponſ. 19. num. 12. & 13. Farinac. d. qu. 29. num. 96.*

Aut guidaticum eſt conceſſum in caſu omnino prohibito, in quo ſcilicet nec cum cauſa, nec ſine cauſa ob defectum poteſtatis, in illo caſu concedi poteſt (exemplum poni poteſt in bannito à Superiore, cui Judex inferior ob reverentiam Superioris nullo modo ſalvumconductum concedere poteſt; aut in delinquente inquiſito in Regiis Tribunalibus, cui, licet vaſſallus ſit, tamen Baro concedere guidaticum ex eadem ratione non poteſt) & tunc guidaticum ſervandum non eſt, quia in hoc caſu deficit etiam poteſtas ſeu juriſdictio, *Menoch. dict. caſu 337. n. 11.*

Capiblanc.

Capiblanc. tom. 2. de Baron. cap. 32. num. 13. quod neceſſariò reſtringendum eſt, ut non habeat locum quoad ipſum concedentem, nam licet illud guidaticum non ſit ſervandum à Superiore, vel parem habente auctoritatem, tamen ab ipſo concedente ſervandum eſſe ex ſupradictis deducitur, immo & ab ejus ſucceſſore, *Menoch. dicto caſu 337. num. 11.* Et adverto, quod hic caſus differt à caſu relato per *Afflict. in decis. 4.* nam ibi ſupponitur concedentem guidaticum nullam prorſus habuiſſe facultatem guidaticum concedendi, & in nullo caſu; hic vero ſupponimus concedentem habere poteſtatem in aliis caſibus, ſed deficere in hoc caſu, ex eo quia inferior non debet manum apponere, & diſpenſare circa factum Superioris, *cap. inferior 21. diſtinctione*; & hic eſt ſenſus *Menoch. in allegat. num. 11.* loquitur enim etiam in Judice, qui dat ſecuritatem bannito ab alio Judice; & ſic *Menoch.* æquiperat quoad hoc eum, qui nullam habet poteſtatem, & eum, qui habet poteſtatem, ſed non in illo caſu, in quo guidaticum conceſſit, licet *Farinac.* indiſtinctè pro ſua ſententia *Menoch.* adducens, ſi rectà advertatur, guidaticum tunc non eſſe ſervandum opinetur, cum, à nullam habente omnino poteſtatem, nec in caſu in quo conceſſit, nec in aliis caſibus conceſſum eſt; & ſervandum eſſe, quoad hoc, ut quis reponatur in libertatem, etiamſi conceſſum ſit à Judice inferiore illi, qui eſt bannitus à Judice ſuperiore, licèt dari non debeat, & nulliter detur, ut colligitur ex traditis *à num. 88. uſque ad num. 101. Rovit. tamen in pragm. 1. de guidaticis num. 55.* exiſtimat quomodocunque nullum ſit guidaticum, ſive ex defectu poteſtatis, ſive ex defectu ſolemnitatis, ſive ex eo quia eſt conceſſum in caſu prohibito, minimè eſſe ſervandum, niſi ab ipſo concedente, vel inferioribus, niſi à Principe vel ejus Locumtenente concedatur, in quo caſu exiſtimat tantum procedere *deciſ. Pegu. 39.*

6 Contra ſupradictam *Revit.* ſententiam, & contra ſupradictæ diſtinctionum capita ſunt aliquæ deciſiones moderniores: una eſt, quam refert *Reg. Tappia lib. 4. de jure Regni in tit. de moratoria, & ſalvo conductu ad ritum 287. num. 9. & in deciſ. Sac. Conſ. 21.* ubi traditur guidatum à quodam Commiſſario Regiæ Audientiæ nullam omnino habente guidandi facultatem, licet plura enormia delicta confeſſus fuiſſet, decretis M.C. & Sac. Conſil. in priſtinam libertatem repoſitum: quæ deciſio eſt omnino contraria ſupradictis, quibus firmatum eſt hoc caſu tantum ab ipſo concedente guidaticum ſervandum eſſe, non à Superioribus Judicibus, vel etiam æqualem auctoritatem habentibus, nam in caſu prædictæ deciſionis non tractatur, an ille guidatus eſſet à Commiſſario Regiæ Audientiæ puniendus, ſed an eſſet ab ipſo Tribunali Regiæ Audientiæ, cui concedens guidaticum erat ſubordinatus, de delictis confeſſatis puniendus. Alia eſt *deciſio*, quam refert *Tho. tom. 1. compen. deciſ. in verbo captus*, ſimiliter de quodam guidato capto à quodam commiſſario campaneæ nullam habente poteſtatem guidandi, qui decreto Collateralis Conſilii ad relationem Commiſſarii Generalis fuit in priſtinam libertatem repoſitus, & tamen non agebatur, ut puniri poſſet ab illo commiſſario nullam habente juriſdictionem ſed an puniri poſſet à commiſſario generali: ex quibus deciſionibus patet guidaticum etiam nullum ex defectu omnimodæ poteſtatis eſſe ſervandum quoad hoc, ut licet nulliter guidatus, in priſtinam libertatem reponatur; obſtat etiam alia pulchra *deciſio Reg. Tapp. Sac. Conſ. 55.* in qua refertur, quod plus eſt, aſſecurationem amici, & ſic privatæ perſonæ prodeſſe illi, qui fuit ab illo aſſecuratus litaria ut veniret; ex quo gratiam delictorum conceſſerat Prorex, & dolo falſi amici fuerat in carceram conjectus, ita ut deciſum fuerit eum redire debere in cauſam ſuam. Unde in hac materia ita noviter diſtinguerem: Aut guidaticum fuit conceſſum à privata perſona, & tunc non ſolum nulliter datur, ſed nullatenus eſt à Judice ſervandum, abſurdum enim eſſet, ut Judex privatæ perſonæ ſecuritatem ſervare teneretur, quidquid ſit quoad ipſum concedentem, qui fidem ſervare tenetur, & ſibi imputare debet, qui tam fatuus eſt, ut ſecurum ſe exiſtimet, cum privatæ perſonæ ſalvo conductu, & ità procedant tradita per *Farinac. qu. 29. num. 101.* licet hoc limitandum exiſtimarem, ubi juſtis ex cauſis privato aſſecuranti credidit, & hoc auctoritate relatæ *deciſ. 55. Regentis Tapp.* ubi Sacrum Conſilium pro ſua deciſione ponderavit fuiſſe illum carceratum juſtis ex cauſis motum ad credendum aſſecurationi illius amici: aut guidaticum eſt conceſſum à perſona publica, & tunc aut à Locumtenente Principis, & indiſtinctè ſervandum eſt etiam in caſu prohibito cum clauſula annullativa conceſſum, & ità procedat deciſio ſupra relata *Pegner. 39.* aut ab Inferiore, quam ſit Locumtenens Principis, & tunc aut eſt conceſſum in caſu prohibito cum clauſula annullativa, & minimè ſervandum eſt, & ità procedat traditio *Menoch. caſu 337. num. 7. Rovit. prag. 1. de guidat. num. 56.* niſi quoad ipſum concedentem, juxtà tradita per *eundem Rovit. prag. 1. num. 55. & alios ſuprà relatos*: at verò licet caſus ſit prohibitus, non tamen adeſt clauſula annullativa, & tunc guidaticum licet nullum ſit ex defectu poteſtatis, & etiamſi in nullo caſu concedens habeat poteſtatem, tamen ſervandum eſt, & ità procedent relatæ deciſiones, nempè *Regens Tapp. 21. & Tho. in verbo captus*; hoc limitatur in rebelle Regis, & ità procedat *deciſ. Aff. 184.* quæ deciſio ſi rectè advertatur non fundatur in eo, quod Advocatus Fiſci juriſdictionem non habeat, immo in contrarium ponderatur, quod Advocati Fiſcales ſolent amplas à Principe habere commiſſiones; ſed totum fundamentum ſit in eo quod agebatur de rebelle Regis, cui nec ad guerram capitanea ſecuritatem dare poterat, ſed ſolus Princeps; & ratio vera, & evidens eſt, quia cum per hoc crimen ipſe Princeps offendatur, juſtum non eſt, ut inferior à Principe, diſponat circa offenſam factam ipſi Principi ſecuritatem concedendo ipſum offendenti, *Caball. reſolut. 50. num. 5.*

Libet hic, cum fecerim mentionem publicæ fidei obſervantiæ, referre, quod cum quidam eſſet captus cum pugione in Urbe Neapolis cum licentià Præfecti belli in Inſula Niſitarum, qui hanc auctoritatem concedendi licentiam non habebat, fuit admiſſus ad tranſactionem in viſitatione, quam in M.C. agebat D. Reg. Antonius Caracciolus, quem inſtar illius celeberrimi Titi imperatoris poſſum verè delicias hujus Regni appellare ob morum, ac virtutum omnium ſuavitatem in illo nobiliſſimo viro refulgentem, licet enim non eſſet puniendus pœna corporali, ex eo quia dolo carebat, attamen culpa non vacabat, *Bart. in l. juſtè poſſidet num. 4. ff. de acqu. poſſ. Bovad. lib. 4. cap. 5. num. 44.* ubi de licentia conceſſa à non habente poteſtatem trahendi aliquod vetitum.

7 Supradicta de reponendo reum in priſtinam libertatem limitanda ſunt, ubi guidaticum venit irritandum culpa impetrantis, qui ſubreptitiè, vel obreptitiè illud impetravit, exprimendo aliquid falſum, vel reticendo id quod erat exprimendum,

tunc enim nulla habita ratione guidatici, puniendus eſt captus ſub hoc guidatico, non enim poteſt dici ſub fide publica decipi, ſed potius ipſe tanquam deceptor carere debet impetratis, ſibiq; imputare debet, qui non expreſſit id quod exprimere debebat; vel falſum expreſſit id quod expreſſit, ità *Capiblanc.in cap.21. tom.2. de Baron. num.* 28. cum multis per eum congeſtis, & *in deciſ.*105. latè *n.*13. *& ſequent.* *D. Reg. Hector Capycius Latro*, In quo ſingularis humanitas tantis natalibus digna doctrina, integritas admiranda mirum in modum refulgent, *Guazzin.defenſ.12.cap.1.num.58. verſ.& caveat Advocatus*, quamvis in praxi non ſit neceſſe,
8 ut exprimat omnia delicta eorumque qualitates, prout dicit *Guazzin. loco relato*, ſed ſatis eſt, quod pro omnibus delictis guidaticum obtineat, dummodo non commiſerit delicta, pro quibus guidatici conceſſionem lex prohibet, prout in Regno ſunt multa delicta, pro quibus hæc legia prohibitio adeſt, & hæc generalis guidatici conceſſio comprehendit ne dum delicta, de quibus jam accuſatus eſt, vel vel condemnatus ſed forjudicatus, ſed etiam delicta occulta, *Bald.Menoch.& alii*, quos refert, & ſequitur *Farin.quæſt.*29. *num.* 57. ſi tamen quis exprimeret aliqua delicta (id quod non eſt conſulendum) ſi expreſſa ſunt majora non expreſſis, guidaticum extenditur etiam ad non expreſſa, *Boſſ.in tit. de remediis ex clementia Principis num.*70. *Farinac. ead.quæſt.*29.*n.*57.*in princip.*

OBSERVATIO ORILIÆ.

SUMMARIUM.

1 *SAlvuſconductus quot modis poſſit impugnari, & quando ſubſiſtat? num.2.uſque ad 6.*

2 *Guidaticum ſubreptitium bandito non prodeſt.*

3 *Subreptio quando vitiet reſcriptum, & Principis gratiam, & num.4. & 5.*

5 *Delinquens ſub guidatico punitur pro delictis etiam aſſecuratis.*

6 *Guidaticum ob controventionem conditionis in eo appoſitæ, an reddatur nullum? & an etiam gratia Principis, num.7.*

7 *Gratia, ſi eſt nulla, non punitur Reus, ſed libertati reponitur, delicti pœnis ſubjectus.*

8 *Guidaticum injuſtè conceſſum, an ſemper ſit ſervandum?*

9 *Narrans in precibus, ſe non animo deliberato homicidium commiſiſſe, ſi ex actis contrarium appareat, poterit torqueri ſine præjudicio gratiæ, niſi alio modo patefaceret expoſita eſſe vera.*

Aſſecuratus pro ſimplici homicidio ſecuritate non gaudet, ſi delictum ſaperet aliam qualitatem graviorem ex indiciis indubitatis.

10 *Gratia facta à Principe alicui cum clauſula, dummodo non accedat ad locum Partis offenſæ ſub pœna reincidentiæ ipſo jure extinguitur ob controventionem, ſecus ſi non ex ordine ipſius Principis talis clauſula apponatur.*

11 *Gratia conceſſa cum clauſula, dummodo non accedat ad locum Partis offenſæ ſine pœna reincidentiæ, an extinguatur ex contraventione.*

12 *Poteſt taliter aggratiatus permanere, & converſari in loco delicti, cum Partes offenſæ non adſunt, vel earum notitia non habetur.*

13 *Reſcriptum gratiæ operatur quoad delicta, pro quibus pars offenſa fuit concordata, licet alia remaneant ſine remiſſione.*

RESOLUTIO X.

GUidaticum, ſeu ſecuritas Delinquenti, aut Bandito ad tempus conceſſa, an ex defectu poteſtatis, vel juriſdictionis concedentis obſervanda adhuc ſit obtinenti, ut ſaltem reponendus ſit in libertatem primævam, tractat Author in præſenti Reſolutione.

Ad quod obſervandum eſt, quod ex triplici defectu impugnari ſolet guidaticum, ſeu ſecuritas prædi-
1 cta, vel ex defectu poteſtatis, & ex iſto capite impugnatam per Fiſcum cum *Afflict.deciſ.*4. *& Rovit. pragmat.1.de guidat. Decian. conſ.*96. *num.*1. *lib.*3. *Menoch.conſ.*244.*num.*13. *conſ.*110.*num.*197. *& de arbitrar. caſ.*337. *num.* 10. *& ſeq. Engen. conſil.*68. *num.*31. *Farin. quæſt.*28.*num.*96. *& ſeq. quæſt.*104. *num.*184. *Capiblanc. de Baron. quæſt.*31. *per totum tom.*2. defendens eam cum DD. relatis hic per Authorem *num.*2. *&* 6. *Peguer.* ſcilicet *dec.*39. *Farin. quæſt.*29. *ex num.*2.95 *&* 96. *Tapp.decil.*55.*per tot. & in ſuo tract.de jur.regn.lib.4.tit.de moratoria, & ſalvoconductu num.* 5. *& deciſ. Sac. Conſ.* 21. *Thor. comp.deciſ.tom.1.verb.captus, Cabal.caſ.*50.*nu.*5. *& ſeq.* quibus adde *eundem Cabal.caſ.*118.*num.*12. *&* 13. *Merl.Pignat.cent.1.cap.*53. *&* 54.*per tot.Giurb. conſ.*57. *num.*2.*& ſeq. conſ.*80.*ex num.*10. *Guazzin. defen.12.cap.unic. num.*58. *verſ.benè verum eſt, Capyc.latr.deciſ.*105.*ex n.*27. *Font.de pact.nupt.clauſ.*4. *gloſ.*15.*num.*154. *& ſeq.& deciſ.*349.*num.*13.

Vel ex defectu voluntatis, quia forſan expreſſis deli-
2 cti qualitatibus Princeps ſalvumconductum non conceſſiſſet, & ſucceſſivè ex capite ſubreptionis, de quo *Farin.qu.*6. *num.*47. *citata quæſt.*29.*nu.*95. *&* 96. *Menoch.conſ.*3.*num.*3.*conſ.*53. *num.*7.*conſ.*59. *num.*16.*conſ.*131.*nu.*6. *& conſ.*201. *num.*8.9.10.16. *& ſeq.Marin.lib.1.cap.*159.*num.*1. ubi de gratia obtenta pro ſecundo delicto, nulla facta mentione de primo, *Gratian.diſcept.*283.*n.*16. *Cavalc. de brach. reg.par.*2.*num.*31. *Federic. poſt conſ.Farin.lib.2.reſolut.*52.*per totam, Bajard.ad Clar. §.fin.qu.*32. *n.*37. *& qu.*59.*num.*86. *Valenſ.conſ.*58.*num.*27. *Guazzin. defenſ.12.cap.1. num.*58. *verſ. & caveat, Mareſcot. lib.2.reſolut.*99. *num.*1. *Anna.conſil.*38. *num.*39. *& ſequen. Capyc.Latr.citata deciſ.*105. *num.*12. *& ſeq. Giurb.conſ.*22.*num.*15.*&* 57. *num.*11.*conſ.*80.*nu.*8. *Sanfelic.dec.*26.*n.*10.

3 Sed Reum defendes cum *Mozd.deciſ.7.de reſcript.* ubi quod non omne tacitum, quod Principem forſan reddidiſſet difficiliorem ad gratiam concedendam, vitiat gratiam, ſed id tantum quod de jure erat exprimendum cum *Felin.in cap. ſuper litteris de reſcriptis Verall. deciſ.* 46.*ſed* 14. *part.*2. *Caſſad. dec.*12.*num.*5. *de præbend. Bellam. deciſion.*298. *per totam, Bajard.qu.*59.*num.*74. *de Ponte.conſ.*2.*nu.*38. *Giurb.conſ.*57.*num.*22.*conſ.*80.*nu.*12. ubi quod ſervanda eſt, ſive ex defectu delicti non fuiſſet concedenda, ſive quia perſona concedere non poterat, ſive reſpectu ſolemnitatis quæ non intervenerat; & *num.*16.21.*&* 22. *Capyc.Latr. deciſ.*105.*num.*58. *&* 59. *Anna conſ.*114.*num.*4. *Maceras. lib.*1. *reſolut.*8. *num.*17. *Ludoviſ.deciſ.*108. *num.*6. *Grat. diſceptat.* 535.*num.*26. *Menoch. cit.caſ.*201. *num.*26. *Merlin. Pignat.cent.1.cap.*54.*nu.*8.*& cent.*2. *cap.*87.*ex n.*1. *Marin.cit.cap.*149. *num.*5. ubi quod tunc gratia de ſecundo delicto corruit, nulla facta mentione de primo, quando primum delictum eſt generis, alias ſecus.

4 Et de ſobreptione dari non poteſt, quando Princeps tacitam illam qualitatem ſciret alias, *Verall. deciſ.*221.

deciſ.225.par.3. ubi fuerat hoc probatum per teſtes, vel ſi ad relationem proceſſerit gratia, quia tunc nec ſubreptitia ſupponi poteſt, *Thor. in addit. ad Jo: Grand. de boll. exul. de prædicam. quantit. quæſit.3. ſub num.13. Giurb. conſil.57. num.23. Far. conſ.92. num.2.*

5 Vel impugnatur ex eo, quod poſtmodum Reus deliquerit, nec ideo dignus ſit amplius gratia, vel ſecuritate conceſſa, & de iſta materia plenè fuit tractatum in reſolutione præcedenti ad eam recurras, & *ad reſol.1. ſub nu.21. cum ſeqq.* quibus adde *Sanfelic. deciſ.49. num.6. & Paſcal. de pat. pot. par.4. c.3. num.18. & ſeq.* ubi quid de jure communi, & quid de jure particulari ex Regia Pragmatica Regni.

6 Vel ſaltem quod ſecuritati, ſeu gratiæ, ejuſque conditioni appoſitæ controvenerit, de qua vide *Rov. dec.4. per tot. Sanf. deciſ.50. per totam deciſ.51. pariter per totam, & deciſ.49. num.4. Giurb. conſ.81. per tot. Thor. compend. deciſ. in ſupplemento verb. guidaticum fol.249. & 250.* ubi de conditione ſuſpenſiva, vel reſolutiva appoſita in gratia *Paſcal. citat. par.4. cap.2. ex num.25. Marin. lib.1. cap.116. per tot. Rot. deciſ.465. p.2. recent. & Cavalcan. deciſ.255. ex num.4.*

7 Et obſerva, quod gratia, ſeù ſecuritas poteſt eſſe valida, & tunc obſervari debet generaliter, poteſt etiam eſſe invalida, ac ex defectu poteſtatis, vel ſolemnitatis, vel qualitatis delicti, quod aſſecurari non poterat, & tunc licèt obſervari non debeat, defendit tamen aſſecuratum, ne pro delictis aſſecuratis puniatur, ſed ut propter fidem publicam reponatur in libertatem, ſubjectus eiſdem præjudiciis, ut per *Giurb. cit. conſ.22. num.14. conſ.57. num.2. & 3. conſ.80. num.10.11.12.14. & ſequ. & num.16 Guaz. def. nſ.12. cap. unica n.58. verſ. benè verum eſt Merlin. cit. cap.53. n.10. & 11.*

8 Obſerva etiam *opin. Farinac. quæſt.103. num.484.* rejectam per *Baiard. §. homicidium num.126. & Baiardi* ſententiam receptam per *Giurb. cit. conſil.57. num.5. Merl. cit. cap.53. nu.12. & 13.* & opinionem *Roviti pragm.1. de guidaticis* impugnatam, vel declaratam per eundem *Giurb. conſ.80. nu.10. & ſeq. & Merlin. cap.53. n.14.*

9 Obſerva pariter quod ſi fiat Reo gratia de homicidio rixoſo, quia taliter ipſe expoſuerit Principi homicidium fuiſſe commiſſum, & ex proceſſu de homicidio formato inſurgant indicia præmeditationis, & appenſamenti, gratiatus, vel ex probationibus elidet indicia, vel torqueri poterit ſuper eadem qualitate præmeditationis, abſque gratiæ offenſione, *Baiard. quæſt.59. num.29.* at ſi indicia eſſent indubitata pro qualitate, quæ transformaret delictum in alteram ſpeciem aſſaſſinii, ſcilicet in caſu relato per *Giurb. conſ.22. num.15. Merlin. cent.1. cap.54. num.16.* vel latrocinii, ut in *caſ.* relat. per *Federic. reſolut.52. num.1. & 5.* aſſecuratus pro ſimplici homicidio, ſecuritate non gauderet, *Merlin. cit. cap.54. num.16. & ſequent. Federic. & Giurb. locis jam alleg.* & faciunt plenè deducta *in Reſolutione præcedenti*.

10 Obſerva demùm quod ſi fiat gratia, vel remiſſio alicui bandito, vel delinquenti cum clauſula, dummodò non accedat ad locum, ubi degunt partes offenſæ, ſub pœna reincidentiæ ipſo jure, obſerva inquam, quod iſta conditio appoſita ordine Principis, qui fecit gratiam, reddit gratiam ipſam limitatam, & per controventionem gratia amittitur, ſecus ſi non ex ordine ipſius Principis, *Rovit. pragſen deciſ.4. num.38.* & ratio eſt, quia Miniſtri, & Officiales Principis non poſſunt gratiam Principis alterare, vel limitare, *Cavalc. deciſ.255. num.9.* ſed ſi non apponatur illa pœna ordine Principis,

11 ſed ſimplex clauſula, dummodo non accedat, &c. tunc maxima eſt difficultas, an gratia ſit modalis, vel conditionalis; & per controventionem reſolvatur, ut videre eſt *Rovit. citata deciſ.4 per totam, & Giurb. conſ.81. per totum, & Rota Romana dec.465. num.3. par.2. recent.* ubi quod datur actio ad adimplendum modum. In caſu bandimenti, ſeu ſalam promulgatæ ordine Sacræ Conſultæ, quæ Reis remiſſis per præſentationem, ordinatur injungi exilium à loco, ubi degunt Partes offenſæ, dicendum eſt abſque dubio clauſulam illam, ſeu conditionem non vitiare gratiam in caſu contraventionis; quia procedit ordinatio prædicta ad formam Conſtitutionis ſan. mem. Pii IV. 80. *in ordine*, & Pii V. *in ordine* 40. *Bullar. vet. fol.*992. & pro illius exequutione, quia diſponitur ſimpliciter Reos ità remiſſos exulare debere à loco, ubi degunt partes offenſæ, nulla pœna oppoſita in caſu controventionis, adeout pœna illa comminetur in exequutione potius ad terrorem, quam ut exequi debeat ad tradita per *Gram. deciſ.36. ſub num.1. Maſcard. de probat. lib.1. concl.162. num.63. Guaz. defenſ.29. cap.2. num.23. verſ. Necnon deducet Bim. conſ.143. num.15. Roland. conſ.47. nu.60. lib.2. Giurb. conſ.83. num.10. & obſerv. deciſ.45. num.20.* & in omni caſu ſive legitimè apponatur, ſive ad terrorem citra Principis voluntatem, erit ſemper neceſſaria declaratio, quamvis dicatur ipſo jure, abſque alia declaratione *Joan. Salas de legibus q.96. tract.14. diſput.15. ſect.2. poſt nu.21. & 33. verſ. non ergo*, paſſim *Thom. Sanch. in præcept. Decalog. lib.2. cap.22. num.19. & 20. Farinac. in fragm. par.2. verb. lex num.164. Peguer. dec.90. verſ. ſed his non obſtantibus, Giurb. conſ.55. n.46. Sanf. dec.242. n.8.*

12 Et tandem recorderis, quod ſi Partes offenſæ non adſint, vel notitia eorum non habeatur, non debet Reus perpetuò exulare, ſed immò non impeditur permanere, & converſari etiam in loco delicti, & in ſua Patria, quia Bullaria diſpoſitio *Pii IV. & V.* relata ſuperiùs, non dicit Reum remiſſum exulare debere à loco delicti, ſed à loco, ubi degunt Partes offenſæ, & ità etiam obſervatur in Regno Neapolis, ut per *Rovit. prag.1. de guidat. num.8. Sanfel. deciſ.41. num.28. verſ. ad ultimum, & dec.50. n.22.* & ità fuit declaratum per Sacram Conſultam in cauſa Jo: Baptiſtæ Cagnoli de anno 1662. reformata priori reſolutione, in qua fuerat ordinatum, ut exulare deberet à loco delicti; & ita fuit facta expeditio, ac remiſſio per acta Charitatis, quod nota. Et ubi gratia à Principe ità fuiſſet obtenta, & neſciretur locus, & etiam perſona offenſa, quid poſſit tunc à Principe intercedi, vide *Sanf. dec.53. num.18.*

13 Et ſi concedatur, ſeu publicetur indultum pro omnibus delictis, pro quibus adeſt Pax, & remiſſio Partis offenſæ, an Reus habens pacem pro aliquibus delictis, pro aliis vero pacem habere non valens, gaudeat gratia pro iis, pro quibus pacem obtinuit? pro affirmativa deciſium refert *Sanf. dec.55. n.18.* quod etiam eſt valdè notandum.

SUMMARIUM.

1 *SI conſtructo proceſſu producantur ſcriptura publica excludentes delictum, & reus in fortiis non eſt, adhuc procedendum eſt ad citationem.*

2 *Contrarium de jure verius oſtenditur, idque quomodo procedat enucleatur.*

3 *Reſpondetur ad contraria.*

4 *Declaratur Ritus 269. excludens ex parte citati omnes*

Digitized by Google

ti omnes exceptiones præter tres.

5 *Refertur proviſio Mag. Cur.*

An, & quando reus non in fortiis exiſtens, poſſit audiri ad impediendam citationem. Ponderavi infraſcripta uti Advocatus, & refertur deciſio M. Cur.

RESOLUTIO XI.

IN proceſſu facto de pluribus prætenſis delictis contra Illuſtrem Dominum Marchionem Murconi inſtantibus ejus vaſſallis fuerunt de ordine Collater. Conſil. receptæ plurimæ publicæ, & authenticæ ſcripturæ, licet cum clauſula, quod ponatur extra proceſſum, ex quibus clarè liquet de innocentia dicti Domini Illuſtris Marchionis, & calumnia cum reveren. Vaſſallorum; quo ſtante dictus Dominus Marchio prætendit non poſſe per M. Cur. contra ipſum ad citationem procedi, ſed eſſe ipſius Advocatos allegantes (ad Dominorum Judicum inſtructionem) ejus innocentiam clarè fundatam in dictis ſcripturis, audiendos, non obſtante quod ſit abſens; quæritur an ſit audiendus.

1 Prima facie videtur reſpondendum ipſum non eſſe audiendum, ſed contra ipſum eſſe procedendum ad citationem, nec habendam eſſe rationem prædictarum ſcripturarum niſi ipſo perſonaliter comparente, idque *ex text. in l. penult. §. ad crimen, ff. de publ. judic.* ubi in delictis publici judicii, quemadmodum pleraque ſunt ex his, de quibus Marchio inquiritur, docet Juriſconſultus poſſe quem admitti ad allegandum cauſas abſentiæ, ſed minimè admittendum ad allegandam abſentis defenſionem ſeu innocentiam, & concordant notata per *Vivian. in figuratione caſus l. reos C. de accuſat.* Ratio in qua fundatur hæc juris concluſio duplex eſt, una ne reddatur judicium eluſorium, ſi reus, qui forſan pœnam corporalem ſubiturus eſt, non habeatur; altera quia expedit reum perſonaliter comparere, ut animadvertat Judex, qua trepidatione, qua voce, qua conſtantia loquatur, ad arguendam vel excludendam ex his delicti præſumptionem, *Antonius Roſellus inter conſ. criminal. Capoll. conſ. 46. in princ. Claud. ad Bertazzol. patrem conſ. 46. in verſ. placet*; & ſaltem eſſe Judici arbitrium ut poſſit, ſi velit cogere reum, ut perſonaliter compareat ad reſpondendum inquiſitioni docent *Bart. in l. ſervum quoque §. publicè num. 6. ff. de procurat. Jo. Baptiſta Roſell. inter eadem conſil. crimin. Capoll. conſil. 52. num. 4.*

Secundò videtur id expreſsè lege hujus Regni municipali ſancitum, nempe *Ritu* 269. quo tres tantum exceptiones ex parte citati, vel citandi ſcilicet abſentiæ, infirmitatis, aut captivitatis allegari permittuntur, *Carav. ritu n. 8.*

2 Contrarium tamen verius cenſendum eſt; moveor quia quemadmodum delicta puniri rei publicæ intereſt, ita etiam rei publicæ magis expedit innocentem, licet abſentem ſublevari, & à quocumque defendi, ne innocentia indefenſa periclitetur: luculentèr hoc probat *text. in l. ſervum quoque, §. publicè ff. de procuratoribus*, ibi: *ubicumque ita abſens quis damnari poteſt*, ibi: *quemvis verba pro eo facientem, & innocentiam excuſantem audiri æquum eſt*: hinc communi ferè conſenſu, in quacumque cauſa, in qua contra abſentem procedi poteſt, tradiderunt Doctores poſſe Judicem ex officio, etiam nemine petente, veritatem, & conſequenter abſentis innocentiam perquirere, & multò magis aliquo hoc poſtulante, quia quod licet ex officio, multo magis alio petente fieri juſtum eſt, *Bart. in d. §. publicè num. 3. & ſequent. Angel. in l. planè ff. de pet. hered. Jaſon. in l. ubi pactum num. 13. C. de tranſact. & l. 1. num. 9. quæſt. ff. de juriſdict. omn. Jud. Marſil. in §. ſequitur nu. 43. Grammat. poſt deciſiones conſ. 1. num. 24. Cyrill. in ſua prax. criminal. §. unico de procurat. num. 1. part. 1. Bertazzol. conſ. 137. num. 6. conſ. 303. num. 6. & ſequent. & inter conſ. Capoll. crim. Antonius Roſell. d. conſ. 46. num. 8. & alii inſignes Doctores conſ. 47. nu. 10. conſ. 49. n. 8. conſ. 50. num. 3. conſ. 40. n. 9 & 10.*

3 Nec obſtant in contrarium allegata, & 1. non obſtat *tex. in d. l. penult. §. ad crimen*, & quæ ad illius exornationem tradita ſunt, quia omiſſis aliis ſolutionibus, de quibus *Bart. in d. §. publicè num. 1.* & inter dicta *Capoll. conſil. Modeſt. Polent. conſ. 47.* vera, communis, & ad noſtrum caſum accommodata ſolutio eſt, quod aut quis vult ad defenſionem innocentiæ abſentis audiri uti procurator, & ſuſcipere telam judicii, & poſſunt procedere in contrarium allegata, aut quis ad ulterius innocentiam allegandam petit admitti non uti procurator, ſed uti ſimplex inſtructor, & Judicis informator de inquiſiti innocentia, ad hoc ut Judex ex illa inſtructione veritatem circa delictum, aut innocentiam aſſequatur; quemadmodum eſt in caſu noſtro, & hoc jura non prohibent, immò præcipiunt, ut Judex modis omnibus hanc veritatem ſcrutetur; & hanc diſtinctionem habemus ex ſupracitatis Doctoribus, nempe *Bart. Angel. Jaſon. Gram. Marſil. Bertazzol.* & clariſſimè omnium tradiderunt ſupra relati inter *Capol.* conſulentes ſupracitatis locis, & *idem Capol. conſ. crimin. 72. n. 11. verſ. 3. principaliter Gram. conſ. civil. 37. num. 11. & ſequent.*

Et licet non negem (quod negare poſſem auctoritate *Gram.* & aliorum per eum relatorum *conſ. civil. 37. num. 9.*) arbitrarium Judici eſſe compellere reum ad perſonaliter ſe in judicio exibendum, non tamen debet propter hoc rejicere inſtructionem innocentiæ, ſed utique admittenda eſt, ita ut ex qualitate defenſionum ad inſtructionem productarum arbitrium circa hoc à Judice ſumendum ſit, *Antonius Roſel. d. conſ. 46. in fin.* nec *Bart.* in allegato loco ita intelligendus contrarium ſenſit, & quod in hac re concludendum videtur eſt, ut ſi quidem adhuc urgeant judicia delicti pro citatione ſufficientia, nec ea ſint ſatis evacuata à productis defenſionibus, citandus ſit reus: quod ſi indiciis qualitas productarum defenſionum ita eliſit, ut jam nullus ſit dubitandi de rei innocentia locus relictus, quemadmodum res ſe habet in caſu noſtro, abſurdum ſit dicere eum eſſe citandum de cujus innocentia jam liquet, ad tradita per *Cyril. in ſua prax. crimin. de procurat. §. un. par. 1. n. 2. in fin. Capol. conſ. crim. 29. n. 21. Modeſt. Polent. inter ead. Capoll. Conſil. conſ. 47. n. 11. Caball. reſ. 256. n. 3.*

4 Non obſtat 2. *alleg. ritus* 269. quia præterquam quod ille ritus loquitur, ubi quis jam eſt citatus (quod non eſt in caſu noſtro) ut advertit *Caravit. d. Rit. n. 6.* reſpondeo illum ritum loqui in procuratore, non in ſimplici inſtructore innocentiæ, & ſic ſupradicta diſtinctio tollit oppoſitionem ritus; & quod in terminis ritus non repellatur ſimplex Judicis inſtructor circa innocentiam inquiſiti, quia aliud eſt proponere exceptionem ex parte inquiſiti, aliud eſt implorare officium Judicis, & illum de innocentia inquiſiti inſtruere, in terminis dicti Ri-

tus

Digitized by Google

tes tradidit *Joan. de Arno*, quem refert, & ſequitur *Bertazol.d.conſ.177.n.6. & conſ.303.num.6. & ſeq.* & in fortioribus terminis ſtatuti prohibantis admitti excuſatorem, vel defenſorem abſantis, pleninribus, & amplioribus verbis ſequutus aſt *Marſil. conſ.73.n.61.& ſequent.& conſ.90.n.20.& in ſupra alleg. §.ſequitur n.43.* quem ſequitor, & refert *Bertazzol.d.conſ.303.n.6.* concurdant *Angel.in d.l.plane*, ubi dicit ſe hoc infinitis vicibus practicaſſe in terminis ſtatutorum prohibentium admitti exceptiones niſi reis perſonaliter comparentibus, *Jaſon.* & *Gram.loc.ſup.cit.*

Nec prædicta obſtant tradita per *Clar.§ fin.q.33.n.2.* nam præterquam quod loquitur contra tot patrum receptam ſententiam, loquitur ille cum ex parte abſentis ſunt recipiendæ probationes, & examinandi teſtes: in caſu noſtro nihil tale poſtulatur, nec factum eſt, ſed tantum ad inſtructionem ſunt productæ publicæ ſcripturæ, quæ probatione non egent; unde *Clari* auctoritas ſupra traditis non refragatur, quia loquitur in diverſis terminis, nam rejectis à ſtatuto exceptionibus non cenſentur rejectæ illæ exceptiones, quæ in promptu probantur *Caravit.rit.166.n.57.* cum aliis per eum relatis.

5 Tandem quod prædictarum ſcripturarum ratio haberi debeat, dicendum aſt jam declaratum ſatis fuiſſe per dictum Collateralem Conſilium, ad quid enim juſſit eas recipi niſi ad Judicis inſtructionem, extra tamen tela judicii, ut ſupra explicatum eſt? certe alioquin fruſtratorium eſſet Collaterali Conſilio decretum, quia fruſtra fit, quod factum non relevat, *l.ſi quis, §.exigitur*, ubi *Ang. notat, ff. de edendo*, quod permitti non debet, quia tam ſupremi Conſilii decreta inania, & eluſoria eſſe non debent, ad *text.in l.ſi prætor, ff de judic.l.ſi plures, ff. de teſtam. tutela*, ad tradita per *Surdum decif.17. num.2. & per Jo. Donatum à fine in enchiridio concluſionum lib.2.in verſ.fruſtratorium.*

Sed poſt hæc ſcripta Collaterale Conſilium apertius declaravit, ut M. C. unicis omnibus ſcripturis de juſtitia providaat ita ut prædicta à me tradita pro veris habuerit, nec ullus relictus eſt diſceptandi locus.

Exitus cauſæ fuit, ut M. C. ſolum eum citandum cenſuerit ad deponendum pro quodam levi crimine, habita ex prædictis notitia innocentiæ.

OBSERVATIO ORILIÆ.

SUMMARIUM.

1 *EXcuſator poteſt opponere exceptiones ex quibus excluditur delictum Inquiſiti abſentis intelligi* ut n.3.cum ſeqq.

2 *Confeſſio ficta inducitur ex legitimis indiciis præcedentibus ad torturam?*

3 *Reus abſens quare prohibeatur audiri, & defendi?*

4 *Cuilibet etiam invito aſſignatur defenſio.*

5 *Judex admittere debet teſtes de tota facti ſerie informatos, & non qui ſolum Fiſci, & accuſatoris intentionem coadjuvant.*

6 *Dicta teſtium integrè redigenda ſunt in ſcriptis.*

7 *Judex ob cujus negligentiam non apparet innocentia condemnati, punitur.*

8 *Per Procuratorem admittuntur non ſolum probationes circa innocentiam Inquiſiti abſentis, ſed etiam circa minorationem pœnæ,* & n.9.& 10.

9 *Conſanguinei, & affines pro honore familiæ poſſunt deducere, ut delinquenti non irrogetur pœna infamiæ, ne puniatur pro fractura pacis.*

10 *Exceptio Clericatus recipitur ad evitandum rigorem pœnæ ordinariæ.*

11 *Judex certus eſſe debet ſuæ juriſdictionis.*

RESOLUTIO XI.

1 MAteriam hujus concluſionis tractavi ſupra Reſolutione ſecunda, ubi de minore egimus inquiſito de homicidio, & vocato ad reſpondendum Inquiſitioni minus tractando propter minorem ætatem, quæ allegaretur per ejus excuſatorem. Adde in præſenti *Farin.conſ.35.n.1.2. & 3.* ubi refert, ad inſtantiam partis fuiſſe examinatos teſtes informatos de veritate facti, & filium abſentem fuiſſe defenſum ex teſtibus per patrem nominatis, quia ubi abſens poteſt condamnari, intereſt Reipublicæ, à quocumque defendi *l. abſentem, ff.de pœn. l.ſervum quoque, §.publicè, ff.de procurat. Canar.de excuſat.part.1.n.7.& 8. Odd.de reſt.in integr. quæſt.38.art.4.n.38.& 40.* ubi quod ideò dicitur cauſa favorabiliſſima *Merlin. Pignat. cent.2. cap.39. ex n.1.* ubi quod etiamſi abſentiam ſit affectata ex verſura, planè *Add.ad d.conſ.Farin. 35.lit.A.verb.Defenſor, & lit.D. verb.Inſtructor* allegans infinitos inter alios *Cephal. conſ. 48. num.4. conſ.49.per tot.conſ.51.n.53.& 54.in diverſ.numer.* ex quibus concludit, Judicem teneri in ſyndicatu, & facere litem ſuam ſi rejiciat inſtructorem innocentiæ, dicens ultrò, eſſe concluſionem indubitatam idem *Farin.quæſt.99.limit.44.num.230.& ſeq.* idque potiſſimum ubi inſtructor, ſeu innocentiæ defenſor in promptu afferret teſtes de innocentia informatos, ex *Menoch. Boſſ.* & aliis in dicta *addit. ad conſ.35. verb.Inſtructor Manil.conſ.77. num.24. & ſeq. Jaſ.conſ.144.n.2.in fin. lib.4.* ubi quod poteſt defenſor implorare officium Judicis, ut ex officio innocentiæ defenſionem ſuſcipiat, *Cartar. de capt. band.in præfat.n.31.& ſeq.Clar.§ fin.qu.32.num.19. verſ.niſi talis exceptio eſſet notoria, & n.20.per tot. & in fin.* ubi de innocentia probata per unum ex ſociis imputatis, *Guaz.def.12.cap.unic.n.49 Farin. d.conſ.35.n.2.* & licet concluſionem prædictam improbet *Jul. Clar. §.fin.qu.33. verſ.ſed quod plus eſt*, dicitque eſſe ridiculam, attamen Clarum redarguunt *Menoch. de arbitr. qu.80.n.58. Alex.de Nev. conſ.89.inter crim.conſ.num.23.in parvis Cartar.de capt.band.in præfat.n 46. & Farin.cit.q.99.n.678.* quæ opinio admittenda videtur ceſſante ſuſpicione, ut iidem DD. fatentur, & comprobat *Author in præſenti reſolutione.*

2 Non enim voluit lex, ſtatutum, vel conſuetudo prohibens reum abſentem audiri, & defendi, ut innocens puniatur ex ſola contumacia in non comparendo, ſed, ut perſiſtens in contumacia, nec reſpondens inquiſitioni, uti confeſſus de illo delicto poſſit condemnari, quæ ficta confeſſio induci non poteſt, niſi indicia præcedant legitima ad torturam, ſive ad reum vocandum abſentem, vel eum inter reos conſtituendum, ut alias diximus plenè, inter quæ nulla, vel minima comperitur differentia.

3 Undè, etſi verum ſit, quod ex illa ficta confeſſione juſtificetur ſententia, illa tamen ficta confeſſio induci non poteſt, niſi conſtet prius de delicto commiſſo, ut in reſolutione prima fuit concluſum, & niſi legitima præcedant indicia de delicto commiſſo per reum, qui vocatur ad reſpondendum Inquiſitioni, & prohibuit lex audiri, & defendi abſentem ex pluribus cauſis, rationibus, & inconvenientibus conſideratis per *Clar.cit.qu.33.n.2. verſ.*

ſed

ſed quod plus eſt, & ex illa præcipuè, nè prius quam ore ſuo interrogatur, neget, vel fateatur delictum, iodicia contra eum reſultantia per alias probationes elidat, vel non probando jodicium, poſtea remaneat eluſorium. At ubi reo de crimine imputato, & non comparente, excuſator, defenſor, vel innocentiæ Inſtructor compararet, & per poblicas ſcripturas, vel alias non ſuſpectas probationes, ſeù per teſtes nominatos oſtenderet Domino Judici, reum citatum de illo delicto non eſſe culpabilem, ipſaque probatio eſſet vera concludens, & non ſuſpecta, vel ex qualitate teſtium nominatorum, vel qoalitate probationis, quæ omnem ſuſpicionem rejiceret, tunc finis legis prohibitoriæ non violaretor, ſed immò adimpleretur, cum non ideò tollat Judici inquirenti obligationem indagandi veritatem, ac rei innocentiam ex officio perqoirendi, ut advertit *Author hic*, & probat *Farin.tit. quæſt.*99. *n.*232.*&* 262 *& ſeq.qu.*11.*n.*11.*qu.*29.*n.*98.*conſ.*35. *n.*1.2.*&* 3. & ibi plenè *Additionator* cum videamus diſpoſitum, & ordinatum, ut etiam perire volens defendatur invitus *l.non tantum, ff.de appellat.verſ. quid ergo ſi reſiſtat,& verſ.ergo, & ſi ipſe acquieſcat*
4 *ſententiæ*, & totam legis diſciplinam eſſe attentam, nè innocens puniatur *l.abſentem, ff.de pæn. l.*1. *§.ſi quis ultrò*, ibi: *prudens conſilium tuum, ff.de quæſtionib.* adeò, ut patiatur potiùs eludi *l.meminerint C.unde vi*, ibi: *ne fortè injuriarum naſcatur occaſio, unde jura naſcuntur Scacc. de Judic. lib.*1. *cap.* 53. *n.*27 *& de re Judic.gloſ.*14.*qu.*21.*num.*47. Si igitur compareret talis defenſor, & Judici indicaret teſtes informatos de veritate facti, vel ſcripturas exhiberet, quæ illam imputationem eliderent, non ex eo ajici deberet, quia lex, ſtatutum, vel conſuetudo reſiſteret, ſed quia ex rationabili cauſa eas ſuſpectas cognoſceret: Ubi enim laboraret aliqua ſuſpicio, tunc eas rejiciendo non deficeret à ſua obligatione indagandi veritatem, at ſi ex alio capite rejiciat, ab ejus obligatione videretur deficere, & exponeret ſe pericolo evidenti innocentem condemnandi, & nocentem ac delicti authorem cooperiendi, ac dimittendi impunitum. Propterea ubi caſus occurreret læto animo exequatur Judex, & admittat probationes non ſuſpectas; nec particeps ſit amaritudinis, quam aliis cauſat deſtructio proceſ-
5 ſos. Pluries enim evenit ut iſti teſtes, qui ad notitiam deducuntur per defenſorem, ſeù Innocentiæ Inſtructorem ejecti fuerint in ipſa formatione proceſſus, & alii recepti, qui non in totum informati de eo ſolum depoount, quod Fiſci, & adhærentia intentionem coadjuvant, & ij, qui facti ſeriem poterant enarrare totam, ac nocentiam, vel innocentiam rei concludere rejecti fuerunt, vel impediti, id ſolum depoſuerunt, quòd interrogando materia ſuggeſſit, ut quandoque audivi auribus propriis teſtem talia dicere, *avevo incominciato a dire tutto queſto*, enarrando factum integrè: *ma mi riſpoſe il Notaro, io non vi dimando queſto, riſpondete ſtricti all'interrogatorio, & a quello che vi ſi dimanda*. Ita ſucceſſerat in illa cauſa Marii Saltini relata in reſolutione: qui occiderat uxorem ex ira cordis, & ex cauſa honoris, & imputabatur quod temeraria ſuſpicione ductus de ejus inhoneſtate, eam occiderat, alii enim de facto plenè informati, non fuerant recepti per Curiam, alii de honeſtate deponentes, & non informati de illa occulta inhoneſtate fuerant admiſſi, quod facilè evenire poteſt, ubi ad inſtantiam accuſatoris proceditur, ſeù Fiſco adhærentis, cum ipſe ſemper quærat Judici eos teſtes adducere, & nominare, qui vel non informati de tota cauſa, vel facilius aliquid tacent, vel admiſcent, quod accuſato præjudicat, & ideo ſit cautus Judex, quia hoc de jure, Notario, & Judici prohibetor *Scacc. de Judic.lib.*1.*cap.*86.*n.*9. *Clar. §.fin.q.*23 *in princ.*
6 Non enim partem Fiſco damnoſam ejicere poteſt, & utilem tantum ſcribere *Anton.Scapp.de jur. non ſcript.lib.*5.*cap.*82.*n.*8. *Baſard.ad Clar q.*23.*n.*1. ubi tamen quod malè ſervatur *Granat. ad veſtr. lib.*6. *cap.*2.*n.*44. *Farin q.*74.*n.*16. *Jo.Ant.de Nigr.ſup.Conſtit.Regn.c.*26.*n.*27. *Ambroſ.de proc. informat.lib.*1. *cap.*2.*n.*8. *Guaz.def.*14. *cap.*2.*n.*1. *verſ.ac etiam caveant Judices*, *& nu.* 4. Immò debet teſtes ſuper toto negotio interrogare, ut delicti qoalitatem, & rei innocentiam explanet, *l. ſi non defendatur, & ibi notat Bart.ff.de pæn.l.*1.*§.fin.* ubi *Bart. ff.de quæſtion. Scapp.d.cap.*82. *num.*8. *Farin.conſ.*35. *num.*2. *Scacc. d.cap.*86. *nu.*9. Immò pœna dignus eſſet Judex, ſi ob ſui culpam, vel negligentiam de ea non conſtaret, *Cartar.de capt.band.cap.fin.n.*15. *Scacc. de Judic.lib.*1.*cap.*97.*num.*186. *Fanſ. de nullit. tit. quoties, & intra quod tempus nu.*44. *&* 45. *Giurb. conſ.*23. *num.* 4. & proviſum extat expreſsè in Regno, *ex pragm.*6. *ſub tit.de actuar.relat.per Guaz. cit.cap.*2. *ſub num.*3. & per *Giurb. conſ.*23. *nu.*2. & in Urbe, & Statu Eccleſiaſtico *per ſan.mem. Pauli V. in reformat.Tribun.Urb.ſub tit.de Judicibus Criminalibus, & pertinentibus ad eos ſub §.& tàm reos, quàm teſtes, §. reſponſiones ſimiliter reorum, & teſtium, & §.nec ulla pacto Judicibus liceat*, ubi præcipitur, ut teſtium dicta integrè ſcribantur, tam pro reo facientia, qoam pro fiſco, ſuper toto negotio interrogentur, ac auditi non dimittantur examina eorom prætermiſſo; ſi iſtud qood de Jure communi ordinatur, & per conſtitutiones, ac leges ſpeciales injungitur expreſsè, ſpecificè, poſtmodum obſervaretur in praxi, difficultas iſta de recipienda, vel ejicienda probationa indicata, vel producta per defenſorem, & innocentiæ inſtructorem non contingeret de facili, quia Judex ſe ex ipſo indagaret veritatem facti, ac rei impotati innocentiam, vel defenſionem, at quia commiſſo delicto, omnis excogitatur via, ut illud occultetur propter timorem pœnæ, & ſæpè teſtes procorantor nominari, qui apparent de facto informati, ut per Fiſcum recipiantur, & deinde ex eorum depoſitione attentant facti veritatem confundere, & intricare, ut advertit *Cavalc.de brach.reg.par.*2. *num.*159. *& par.*3.*num.*190.*&* 294.*p.*3. *Guaz. def.*14.*cap.*2.*n.*8. Evenit poſtea, ut ſub iſto prætextu etiam veræ probationes appareant ſuſpectæ, & repugnantia reperiatur in earom receptiona, ac tutus ſit Judex in involvendo teſtes, qui aliqood favore rei deponunt, maximè quando eorum dictom repugnat depoſitioni aliorum teſtium, ut refert *Guaz.cit.cap.*2.*nu.*2. quod utinam obſervaretur favore rei, quando per accuſatorem inducitur aliquis teſtis, qui nimis animosè deponeret, & ſuſpicionem oſtenderet in primis verbis, utinam obſervaretur eadem regula, prout omnino deberet fieri, ut idem *Guaz. advertit cit.cap.*2.*n.*5.*verſ.ac etiam.*

8 Id quod diximus pro innocentia rei detegenda, quando in ejus abſentiam producerentor ſcripturæ, vel aliæ probationes conclodentes, & nulla ſuſpicione laborantes, ſecurius admittendum videtur, ubi non ipſius rei totalis innocentia prætenderetur detegi, ſed aliqua circomſtantiæ qualitas, vel cauſa, quæ delictum & illius pœnam mitigaret, prout de minori ætate diximus in *Reſol.* 2. vel nobilitate ad notata per *Farin.qu.*98.*num.*93. *& per tot. Fanſ. dec.*158.*num.*4. *Cavalc.de brach.Reg.par.*4.*num.*15. *Ricc.deciſ.*11.*per tot.par.*2. *& deciſ.*236. *ibid.Sanf. deciſ.* 56. *num.* 30. & ità fuit obſervatum in cauſa

Clerica-

Clericorum Roberti de Vicarlie, & Antonii de Petio, quibus ex eorum nobilitate oppoſita per excuſatorem, fuit pœna triremium ante eis comminata in Tribonali A.C. per acte Peiotii commutate in pœnem detroſionis ed Ergaſtulum, quia in Regno ubi delictum eis imputetum eret commiſſum pœna triremium nobilibus non imponitur ex dictis mox ellegetis, idqoe debet ettendi, ut in puncto edvertit *Guazzin. def.33.cap.4.n.9.*

9 Et io pœne picturæ, quæ totem familiam offendit idem *Guaz. def.33. cap.6. in fin. Farin.conſ.150. num.4.* utrobique referentes ità ſerveri in Sac.Conſulte, ot ſcilicet coofanguinei edmittantur ed exceptionem opponendam, quæ talem pœnam excludit.

10 Et in exceptione Clericatus, qoæ nihil tangit de crimine, ſed ſtatum perſonæ, quæ puniri intenditur, de quo Judex debet eſſe certus, *leg. qui cum alii ff. de reg. Jur.* quæ regule habet etiem locum in criminelibus; ot per *Alex. conſil.77.lib.3. Cartar. de exequut. ſent. capt. band. cap. fin. num.66. & 27.* & ideò ſepiùs obſervatum vidi, & me patrocinente fuit obſervatom ex iſto capite reformeri monitorie, tam in Tribunali A. C. quam Gobernatoris Urbis, quæ contra ebſentes continebant pro homicidio eppenſeto pœnem vitæ, & confiſcationis bonorum, & deindè Builis prodoctis per excuſatorem, ſeù defenſorem reformata, & commutata in pœnam triremium temporeneam, vel perpetuem, prout qoalitas delicti, & homicidii ſuadebat, de quo etiam fuit dictum *reſolut. 2. ſub num.35. & reſol.4.*

11 Licet enim utremqoe exerceent poteſtetem Rectores horom Tribonalium, ettamen certi eſſe debeot de eorum juriſdictione, ut per eundem *Cartar. cap.1. nu.276.* & ſic de conditione, & ſtato perſonæ, quem punire intendunt, *d.l. qui cum alio ff. de reg. Jur.* quie poſſunt, & Clericum, & Leicum punire, ſed diverſis pœnis, & diverſe lege Clerici debent puoire, non iis, quibus laici puniuntur, *Cartar. decis.1. num.74.*

SUMMARIUM.

1 *Judex in citatione debet exprimere, an procedat uti ordinarius, vel uti delegatus.*

2 *Judex delegatus tenetur inſerere in citatione copiam reſcripti delegationis, nec ſatis eſt ſe aſſerere delegatum; non tenetur autem tranſmittere ipſam originalem delegationem.*

3 *Quandonam delegatus teneatur oſtendere ipſam originalem delegationem?*

4 *Quæ differentia ſit inter delegationem falſam, vel ſubreptitiam quoad nullitatem procedendi?*

5 *Judex ordinarius, ſi efficiatur delegatus à Principe tenetur etiam ſub pœna nullitatis inſerere copiam reſcripti delegationis in citatione, alioquin actus eſt omnino nullus, & non valet nec ex vi poteſtatis ordinaria, nec ex vi poteſtatis delegata, & affertur decis. Mag. Cur.*

An actus ſit nullus, ſi ordinarius à Principe delegatus procedat ordinariè, vel Præſes cum debeat procedere ad modum belli, procedat ordinariè?

Et quod poteſtas ad modum belli idem eſt, quod poteſtas delegata, & infra num.10.

6 *Ex quibus verbis in Judice ordinario inducatur delegatio, vel juriſdictionis ordinaria excitatio?*

Et an delegatus à Principe teneatur admittere appellationem, quando delegatio eſt ſine clauſula, appellatione remota.

7 *An quando Princeps delegans eſt præſens, vel parum diſtans à loco judicii, non ſit inſerenda copia delegationis in citatione?*

Contrarium eſt verius: reſpondetur ad doctrinas, quæ contrarium ſuadere videntur, & confirmatur exemplo ſupra relatæ deciſionis Mag. Cur.

8 *Limitatur ſupradicta neceſſitas inſerendi copiam delegationis, ubi delegatio eſt clauſa in corpore juris.*

9 *Limitatur etiam ubi delegatio eſt ad univerſitatem cauſarum: declaratur quænam dicatur delegatio ad univerſitatem cauſarum?*

Adducuntur exempla baſis praxis quotidianæ.

20 *Præſes qui habet poteſtatem procedendi ad modum belli, citat etiam abſentes cum poteſtate extraordinaria, & datur interpretatio reſcripto Coll. Conſil. jubentis contra carceratos tantum procedere ad modum belli.*

Delegatio ſimpliciter conceſſa competit etiam contra abſentes.

Demonſtratur reſcripto Collat. Conſil. poteſtatem ad modum belli cum effectu non aliud eſſe, quam poteſtatem delegatam.

11 *Si adſint plures inquiſitiones, quarum una pertineat ad poteſtatem ordinariam, alia ad poteſtatem delegatam nulliter procederet Judex, qui vellet pro omnibus procedere uti delegatus: affertur ratio, & deciſio Mag. Curiæ.*

12 *Juriſdictio data pro vera opinione, quod poſſit prorogari, non poteſt prorogari in Judicem delegatum.*

14 *Si ſint plures delegati, an & quando debeant omnes conjunctim procedere.*

An citatio ad informandum poſſit ſubſcribi ab uno tantum ex Regiis Auditoribus, quando Regia Audientia procedit ex delegatione, demonſtratur.

Quomodo ſint concipiendæ citationes cum ex delegatione proceditur, & multa ad materiam traduntur.

RESOLUTIO XII.

1 INter alia requiſita, qoæ debet continere citatio pro cauſa crimioali eſt nomen Judicis citantis, ot *Conſtitut. Regni edictorum.* Hoc requiſitum deciere primò, ut contineri debeat nomeo Judicis juriſdictionale, ac exprimi an procedat uti delegetus, vel uti ordinarios; quemedmodum *Marant. in 6. part. tit. num.63. Foller. in verſ. vel eos verbaliter citari faciat num.5. Gaill. obſervat.48. lib.1. num.17. Decian. lib.4. cap.25. nu.12. in tract. crim. Scaccia de judiciis lib.1. cap.32. n.10. & cap.39. num.4. Guazz. defenſ.10. cap.1. num.4.* ubi *verſ. & judex*, addit Romæ ſerveri, ut Jodex in ſobſcriptione debeat opponere nomen, cognomen, & officium; qood in Regno noo ſervatur, ſed nomen officii apponitur in corpore citationis, & in ſubſcriptione apponitur tantum cognomen, ut teſtatur *Guazzin. loco citato, & Scaccia d. capite 39. num. 5.*

2 Secundo declara, ut ſi agatur de Judice delegato, nedum delegatus efferere debeat ſe delegetum, ſed in prima citatione inſerere debeat copiam reſcripti delegationis, alioqoin nulla eſt citatio, *Bald. in l. e. num.12. ff. ſi quis in jus vocatus non ierit, & ibidem Angel. num.4. Marant. part.6. in verſ. concipiatur citatio num. 75. & diſtinct. 5. judiciorum in verbo an ſit judicium ordinarium; vel delegatum, num.59. Gail. d. obſerv.48. num.17. & ſequen.* ubi de

communi

communi *Menoch. de præſumpt. lib. 2. præſumpt. 15. num. 8. Scac. de judiciis lib. 1. cap. 72. num. fin. Decianus in tract. crimin. lib. 4. cap. 25. num. 12. Farinac. in frag. in verſ. delegatio nu. 91. Guazz. def. 10. cap. 2. num. 8. Tiviss. opin. 407. num. 5.* ubi quod ita quotidiè ſervatur in praxi, *Mynſing. centur. 3. obſ. 1.* & ante eos *Add. ad Felin. in cap. in cap. cum in jure extr. de off. delegat.* ubi dicit ſe ità ſemper practicaſſe, quicquid in contrarium *Felin. in d. cap. cum in jure num. 5. & alii, quos refert Farinac. in d. verbo delegatio nu. 92.* aſſerant non eſſe neceſſariam hanc copiæ inſertionem, ſed ſatis eſſe, quod quis ſe aſſerat delegatum: & licet rurſus Judicem delegatum oportere una cum citatione tranſmittere etiam probationem ſuæ delegationis videatur inferri, *ex text. in cap. cum in jure de off. delegat.* ubi quod niſi quis certus extiterit de mandato Apoſtolico, non tenetur exequi juſſa ſub prætextu dicti mandati, & faciunt adducta per *Mynſing. cent. 3. obſerv. 1. in princ.* quæ videntur probare delegatum teneri tranſmittere ad ipſum citatum originale reſcriptum delegationis, quia non præſumitur pro juriſdictione delegata, ſicut præſumitur pro ordinaria; tamen in praxi receptior opinio eſt ſatis eſſe ſolam copiæ inſertionem ad hoc ut citatus teneatur comparere: &
3 adducta in contrarium procedunt in aliis terminis, ubi ſcilicet jam citatus comparuit, tunc enim poteſt inſtare, ut ſibi originale exhibeatur, *Innoc. in cap. præterea extr. de dilationibus, num. 1. verſ. ulterius quæro,* ubi quod licet delegatus citans non miſerit reſcriptum ſuæ delegationis bullatum, citatus tenetur comparere; ſubditque quod ſi nulla eſſet delegatio facta, & falſum tenorem quis delegationis miſiſſet, tunc nihil valeret quod faceret contra non comparentem, ſed ſalvum erit jus citato ſi compareat, *Mynſing. d. obſer. 1. cent. 3. Gratian. diſcep. forenſ. 199. n. 19.* immò poſt comparitionem, ſi reus forſan velit redarguere de falſo delegationem aſſertam, non ſolum ipſum originale, ſed etiam petere poteſt ponderandi gratia copiam delegationis, cum opus ſit ſtudio ad ponderandam falſitatem, *Felin. in d. cap. cum de jure num. 6.* & ex prædictis liquet,
4 etiamſi poſt contumaciam falſitas delegationis detegatur, id ſemper reo prodeſſe ad annullanda acta in contumaciam facta, quia obſtaret defectus juriſdictionis, ſecus ſi reſcriptum delegationis non falſum, ſed ſubreptitium eſſet, quia citatus non comparens ad opponendum de ſubreptione, ſed patiens ſe contumacem reddi, ſibi imputare deberet, *Caſtrenſ. in l. 2. n. 2. ff. ſi quis in jus vocatus non ierit, Gaill. lib. 1. obſerv. 48. n. 18.*

5 Quod dictum eſt, tenorem delegationis inſerendum eſſe in citatione, ampliandum eſt etiam ad Judicem, qui in aliqua cauſa à Principe, ut moris eſt, delegatur, itaut de ordinario ſit in illa cauſa effectus delegatus, nec alioquin tenetur citatus comparere, ubicunque ſe aſſerat delegatum, cum enim in illa cauſa utatur juriſdictione delegata, adhuc in hoc caſu obſtat regula ſuprà allegata; quod pro juriſdictione delegata non præſumitur, & faciunt tradita per *Menoch. cum aliis, quos copioſiſſimè citat præſumpt. 15. lib. 2. num. 4.* ubi quod non præſumitur delegatio in quavis perſona illuſtri, atque excelſa aſſerente ſe delegatam; quod intelligendum eſt proculdubio, ut nec ex vi poteſtatis delegatæ, nec ex vi poteſtatis ordinariæ comparere aſtringatur; non ex vi poteſtatis delegatæ, cum inutiliter, & nulliter ea utatur; non ex vi poteſtatis ordinariæ, quia dum Princeps licet ordinario cauſam delegat, ordinaria poteſtas alioquin illi in cauſa delegata competens revocatur, & ſuſpenditur per delegatam, *Butr. in cap. cum ex officio de præſcript. relat. per Abbatem in eadem cap. cum ex officiis num. 19.* & adducitur ratio, quod quemadmodum in diverſis perſonis proceſſus ordinarii, & delegati ſe non compatitur, ſi uterque vellet procedere, & poſt eum docent *Marant. in verbo an ſit judicium ordinarium, vel delegatum num. 38. Menoch. præſumpt. 26. lib. 1. num. 12. & 13.* ita nec compatitur in eadem perſona, quia ſcilicet talis delegatio facta ordinario facit perſonam jure diverſorum cenſeri, *Felin. in d. cap. cum ex officii num. 10.* ubi *Butrii* ſententiam in poteſtate verè delegata locum habere declarat, & quod ſi Judex ordinarius à Principe in cauſa effectus delegatus vellet procedere ex poteſtate ordinaria, proceſſus eſſet nullus, *& num. 32. verſ. 3. caſus Decian. in tract. crim. lib. 4. cap. 25. num. 15.* ad quod videndus *Trivisan. dec. 3. lib. 1. & Jo: Grand. de bello exulum ſpecial. 74. & 75.* ubi fundata hac concluſione in cauſis, in quibus eſt procedendum ad modum belli, (quod in idem recidit, ac ex poteſtate delegata, ut infrà dicam) poſtea ſubdit in praxi contrarium ſervari, ut ſcilicet non committat nullitatem Regia Audientia, ſive Præſes, ſi omiſſo modo militari adhibeat ordinarium: ſed eſto quod Judex ordinarius effectus delegatus à Principe poſſet utramque poteſtatem delegatam ſcilicet, & ordinariam validè exercere ſecundùm *Abbat. in dicto cap. cum ex officii num. 18. & ſequent.* cujus dicta non poſſunt procedere in poteſtate verè à Principe delegata Judici ordinario, *Decianus loco ſuprà citato,* & ante eum *Felin. locis ſuprà citatis,* ſed in delegata ab inferiore à Principe juxtà dicta per *Abb. ipſum in d. cap. cum ex officii n. 23.* adhuc hoc minimè prodeſſe poteſt quoad actus validitatem, nam ex eo quod Judex aſſeruit ſe delegatum dignoſceretur nolle ipſum uti poteſtate ordinaria, unde obſtaret regula, quod potuit, noluit, &c. Et quod valens explicare actum uno modo, ſi eligat alium minus legitimum, corruit actus *Abb. in d. cap. cum ex officii num. 28. in fin.* neque de hac ampliatione in praxi dubitandum eſt, eamque abſque ulla diſceptatione, & controverſia ſequuta eſt M. C. quæ cum eſſet à Prorege delegata in inquiſitione Pauli Magnacervi declaravit nullam primam citationem contra ipſum Paulum emiſſam non inſerta copia delegationis, referente tunc Domino Sanfelicio, de anno 1621. in Banca Roſæ Scriba Majorinus; non obſtante quod in dicta citatione fuiſſet inſertum Chirographum ſecretar. Proregis, in quo deſtinabatur commiſſarius cauſæ dictus Dominus Sanfelicius, & fiebat mentio delegationis per hæc verba enunciativa; *S. E. manda, che V. S. ſia Commiſſario nella cauſa di Paolo Magnacervo, che hà delegata alla Vicaria.*

6 Quando autem ordinarius dicatur effectus à Principe delegatus per cauſæ commiſſionem, hæ ſunt paſſim receptæ concluſiones, quod ubicumque ſimpliciter ordinario committitur cauſa, quæ abſque commiſſione ad ipſum ſpectaret, non inducitur delegatio, ſed excitatur tantum ordinaria juriſdictio; quod ampliatur etiamſi à Principe juſſum eſſet ut cum rigore, vel celeri punitione in reum animadverteretur; hoc præter dicta per *Felin. in cap. licet num. 3. de off. ordinarii, & cap. cum ex officii de præſumption. num. 10. Jaſon. in l. jus civile num. 2. & ſequent. ff. de juſt. & jure, Guazz. defenſ. 1. cap. 1. num. 23.* & alios per eum relatos, ſtatuitur in *prag. 10. de off. Judic. num. 14.* & notatur ad marginem *prag. 1. de delegat.* ubi recenſentur reſcripta: ubi vero committitur ordinario cauſa, quæ alioquin ad ipſum non ſpectaret, vel etiamſi cauſa

alioquin

Digitized by Google

alioquin ad ordinarium ſpectaret, alteratur ordinarie juriſdictio aliquid addendo, vel diminuendo, aut injungitur ordinario ne Principis auctoritate, & nomine procedat, tunc inducitur delegatio, *Felin. in d.cap. licet nu.2.& ſeq. & cap.cum ex officii n.32. de præſcript. Jaſon in d.l. ius civile num.5. & ſeqq.* ubi infert, quod per hæc verba: cognoſcas, & ante executionem ſententiæ referes, inducitur delegatio, quia eſt alterata juriſdictio, *Guazzin. eodem num.23. Menoch. lib.2. præſumpt.16. num.24. & ſeq.* ubi notat, quod alteratio inducit delegationem in eo quod alteratur, numquam adducit, & ſequitur *Maſtrill. deciſ.292. num.7. & num. 16. & ſequent.* & addo, & ſi quoad effectum procedendi appellatione remota requiratur, ut expreſse id dixerit Princeps, *Rov. in prag.5. de off. Sacr. Conſ. num.17.* ſatis tamen eſt ſecundum hodiernam praxim Principem uſum eſſe verbo delego, ut poſſit Judex hoc modo delegatus ſententiam quamlibet exequi, nec teneatur appellationem admittere, niſi Princeps delegans inhibuerit, vel certam formam tradiderit, ut ſententia non exequatur niſi conſulto, ut ſolet fieri, Principe delegante, & proptarea induci delegationem, per verbum dalego innuit *pragmat. 10. de off. Judic. d. num.4.*

7 Prædicta ſecunda declaratio, in qua dictum eſt eſſe inſerendam copiam delegationis, limitatur ubi Dominus, ſeu Princeps delegans eſt præſens in loco, ubi eſt exercenda delegatio, cum enim ſit præſens Princeps, credendum eſt aſſeranti ſe delegatum, nec præſumitur mentiri, cum alioquin veritas facile ex ore Principis ſciri poſſet, *Menoc. de præſumpt. lib.2. præſumpt.15. num.10. Decian. lib.4. cap.25. num.58. Guazzin. defenſ.1. cap.1. nu.11. Farinac. in frag. in verbo delegatio num.67. Scacc. de judiciis lib.1. cap.32. num. fin.* limitatur etiam ubi reus degit in loco citationis, vel parum ab eo diſtat, *Add. ad Felin. in cap. cum in jure num.5. de off. delegat. Foll. ad Marant. in ſuo ſpecul. in ver. an ſit judicium ordinarium, vel delegatum n. 60. Scacc. d. cap.32. num. fin.* ſed prædictas limitationes in Regno praxis non admittit, ut patet ex ſupra relata deciſione M. Cur. in cauſa Pauli Magnacervi, nam & Regni Prorex aderat præſens, nempe Neapoli, ubi reſidet Mag. Cur. quæ erat delegata, & reus etiam Neapoli ſuos habebat lares; ita ut firmanda ſit concluſio in praxi, etiam in caſibus prædictarum limitationum inſerendam eſſe copiam delegationis à quocumque Judice delegato. Neque obſtat auctoritas ſupra allegata *Follerii*, quam tradidit ex *Mariano*, & ante eos *Abbas* relatus à *Mynſing. obſerv.1. centur.3.* quia ea locum habet in aliis terminis, quam citationis pro cauſa criminali, ut innuit licet ad aliud propoſitum *Mynſing. ibidem*. Reſpondeo etiam quod tertium diſtinctionis caput, quod pro ſupradictis limitationibus adducitur fundatum in ratione modici præjudicii, & propterea excludens neceſſitatem inſerendi copiam reſcripti delegationis, non poteſt adaptari ad hunc caſum, ubi agitur de citatione, ex qua poteſt ſequi forjudicatio, & ad mortem condemnatio: immo potius ad hunc caſum accomodari poſſet primum diſtinctionis membrum loquens de graviſſimo præjudicio, & requirens etiam probationem aſſertæ delegationis, niſi obſtaret ſupratradita, & quotidiana praxis contenta inſertione copiæ in citatione etiam quoad effectum procedendi ad forjudicationem. Rejectis igitur duabus limitationibus ſupradictis.

8 Prædictam ſecundam declarationem limitandam procuidubio cenſeo, ubi delegatio eſſet clauſa in corpore juris; exemplum habetur in *pragmatica 1. de duell.* ubi certum delictorum genus delegatur Mag. Cur. nam tunc procuidubio non eſt inſeranda copia delegationis in citatione, ſed ſufficit aſſertio delegatæ poteſtatis, quia delegatio in eo caſu probatione non indiget, cum ſtatuta unuſquiſque ſcire teneatur, & præſumatur, *Gram. dec.36. num. 17. & ſeq.* & in hoc caſu juriſdictio delegata ſapit naturam juriſdictionis ordinariæ, *Jaſon in l. à Judice C. de judiciis in fine.*

9 Limitandam etiam arbitror ubicumque aliquis eſſet à Principe delegatus ad univerſitatem cauſarum, ut tunc minimè teneatur inſerere copiam delegationis in citatione, ſed ſatis ſit ſe aſſerere delegatum; ratio eſt, quia delegatus ad univerſitatem cauſarum æquiparatur ordinario, *Jaſon in l. more minorum num.19. ff. de juriſdiction. omn. Judic. & l. ſi uni 36. nu.7. ff. de re judic. Marant. in verſ. an ſit judicium ordinarium, vel delegatum nu. 55. Scacc. de judic. lib.1. cap.66. num.7.* ubi etiam *n. 6.* declarat, quod delegatus ad univerſitatem cauſarum dicitur is, cui eſt delegata aliqua cauſarum ſpecies; ut puta ſi ſit delegata cognitio criminum, falſæ monetæ, aſſaſſinii, furtorum in via publica. Hinc de praxi quotieſcumque per Præſides Provinciarum, vel Regias Audientias in delictis ubi proceditur ad modum belli expeditur citatio, ſatis eſt, quod fiat mentio poteſtatis extraordinariæ per hæc verba: *Ex proviſione Præſidis, vel Regiæ Audientiæ procedentis vigore poteſtatis extraordinariæ &c. citetur talis &c.* nec inſeritur dictæ poteſtatis extraordinariæ (ſeu quod idem eſt ac delegatæ) copia. Dixi hoc ut obiter etiam notetur eſſe extra controverſiam quod poſſit contra inquiſitos de delictis pertinentibus ad facultatem procedendi ad modum belli, procedi cum auctoritate illa extraordinaria ad citationem, eorumque in abſentia, ſi contumaces fuerint, condemnationem: neque obſtant proviſiones, quas adducit *Danza to. 2. cap. 1.* Collateralis Conſilii reſtringentes poteſtatem procedendi ad modum belli contra præſentes tantum; loquuntur enim quoad hoc ut non poſſit coarctari forjudicatio ad horas, id quod Reg. Audientia non juridicè uſurpaverat; exiſtimabant enim illam facultatem procedendi ad horas vigore poteſtatis ad modum belli poſſe practicari non ſolum contra carceratos, ſed etiam contra abſentes non comparentes, & poſſe terminum forjudicationis reſtringi ad horas; hunc conqueſtum continebant preces porrectæ Principi, cujus reſcriptum ſecundum ſupplicata intelligendum eſt, *leg.1. C. de diverſ. reſcript. Menoch. de præſumpt. præſumpt.29. lib.2. num.2.* non autem reſtringit juriſdictionem extraordinariam, ſeu delegatam in certis delictis, ut illa nequeat contra non comparentes exerceri, nam conceſſa ſimpliciter delegatio porrigitur tam contra carceratos, quam contra abſentes ut poſſint contumaces reputari, & condemnari, *text. in cap. præterea extra de offic. & poteſt. delegat.* neque aliud eſt extraordinaria illa poteſtas, quam Præſides uti commiſſarii campaneæ, ut ajunt, habent, quam quædam delegatio facta Præſidibus, & iis abſentibus Regiis Audientiis, quoad effectum, quem hic conſidero, ut procedant nomine Principis, & omni appellatione remota, ut non obſcurè inſinuat *pragmatica 10. de offic. Judic. num.49. in fin.* & clarius habetur in *proviſionibus Collater. Conſ. expeditis ſub die 28. Decembris 1641.* quas refert *Danza tom.1. in tit. de poteſt. ad modum belli cap.2. num.15.* ubi quod illæ cauſæ pertinentes ad poteſtatem ad modum belli intel-

Digitized by Google

ligantur tanquam cauſæ delegatæ.

11 Declara tertiò, ut ſi contra inquiſitum adſint plures cauſæ & Inquiſitiones, quarum v. gr. una pertineat ad poteſtatem ordinariam, altera, ad delegatam, advertat Judex delegatus, ne procedat uti delegatus in utraque cauſa, nam nulliter procederet, quamvis enim *Viſcontus in ſuis Concl. concl.....* dicat quod cauſa extraordinaria trahit ordinariam, ejus aſſertio eſt omnino falſa, ut declaravit *Collater. Conſ. in proviſionibus expeditis ſub die* 10. *Novemb.* 1610. quas refert *Danza tom.* 1. *c.* 2. *de poteſt. ad modum belli num.* 6. & licet *Danza* nihil aliud alleget, tamen quod ſi concurrant cauſa ordinaria, & appellabilis, & cauſa extraordinaria, & inappellabilis, cauſa ordinaria trahat extraordinariam, & quod in utraque cauſa ſit ordinariè procedendum ſi ſimul in utraque procedatur tradidit *Bald. in conſ.* 41. *num.* 6. *lib.* 1. *Jaſ. conſ.* 174. *lib.* 3. *Menoch. de recuperand. poſſeſſ. remed.* 9. *nu.* 231. *Maſtrill. deciſ.* 42. *num.* 7. & alii relati per *Barbat. de aſſiſtent gloſ.* 1. *nu.* 82. & ità obtinui ſæpius in M.C. quando Advocati officium exercebam, & præſertim in cauſa Camilli Feſta forjudicati à Reg. Audientia Montis Fuſcoli pro homicidio, contra quem (cum eſſet in fortiis) Regia Audientia decravit quod exequatur ſententia forjudicationis, & in hoc decreto aſſeruit ſe procedere ad modum belli: ex eo quia prædictus Camillus erat etiam inquiſitus de furto commiſſo in via publica: undè tranſmiſſo proceſſo ad Mag. Cur. inſteti quod prædictum decretum declararetur nullum, & ita obtinui referente Domino Conſiliario Mugnoz: nec
12 obſtabat quod inquiſitus videbatur conſenſiſſe in Judicem proponendo nullitates in dicta Regia Audientia procedente ad modum belli, quia juriſdictio reſtricta ad certum genus cauſarum, prout eſt poteſtas ad modum belli ad certum delictorum genus conceſſa non poteſt prorogari per conſenſum partium, *Velaſc. conſultat.* 27. *num* 4. *Marian. in cap. ſignificaſti extr. de for. competent.* relatus per *Antoninum de Matthæis de juriſdict. prorog. num.* 3. *verſ. idem ſi alterata*, ubi loquitur de juriſdictione delegata; & hæc nullitas ex defectu juriſdictionis non prorogabilis poteſt omni tempore proponi, *Velaſc. loco ſupra relato*: nec ſtatutum excludens nullitates locum habet ubi agitur de nullitate ex defectu juriſdictionis, *gloſ. in fin. in Clement. unica de ſequeſtr. poſſeſſ.* quam ſequitur *Rovit. dec.* 81.

13 Declara quartò, ut ſi plures ſint in una cauſa delegati, neceſſe ſit intervenire omnes in rei citatione, cum non habeant juriſdictionem in ſolidum, ſed eorum juriſdictio ſit individua, & ità connexa, ut ſi vel unus ex pluribus non interveniat, proceſſus ſit nullus, *cap. prudentiam in princ. & cap. uno de off. & poteſt. Judicis delegati, leg. duo ex tribus ff. de re judic. Bart. in l. Pomponius alias ſi uni ff. de re judicat. num.* 5. *Papienſ. in forma libelli actionis realis verbo nec non dicto Vicario num.* 2. *& Adden. in verſ. non poterit. Giurba conſ. crim.* 9. *nu.* 6. *Menoch. lib.* 2. *præſumpt.* 16. *num.* 34. *&* 38. *Decian. lib.* 4. *cap.* 53. *in tractat. crimin. Guazzin.* & alii per eum relati *defenſ.* 13. *cap.* 3. *num.* 1. *Maſtrill. dec.* 292. *num.* 9. *& ſequent.* quod ita intelligendum eſt, ut omnes delegatos intervenire oporteat, non autem neceſſe ſit omnes eſſe concordes in prolatione decreti de citando, nam quod major pars pronuntiat ratum habendum eſt, ſufficitque præſentes omnes delegatos fuiſſe, *leg. duo ex tribus ff. de re judic. Innoc. in cap. cauſam matrimonii n.* 3. *de off. & poteſt. judic. deleg.*

Supra relatam declarationem rurſus intelligo locum non habere, ubi pluribus Judicibus ordinariis ſit aliqua cauſa delegata ſub nomine Tribunalis; & exemplum poni poteſt in delegationibus, quæ ſolent fieri Mag. Curiæ, vel Regiis Audientiis, nam iſto caſu citatio poterit expediri per unum ex Judicibus, vel Regiis Auditoribus, prout fieri conſuevit in cauſis, in quibus ordinariè proceditur, eſt enim citatio actus judicialis interlocutorius, *Sanch. de matrim. lib.* 8. *diſput.* 28. *num.* 13. & conſequenter eſt permiſſus, uni ex pluribus Judicibus ordinariis, qui dicuntur habere ordinariam juriſdictionem inſolidum, *gloſ. in l. Pomponius* 36. *in verbis preferre ff. de re judicata, Papienſ. in forma actionis libelli realis num.* 2. *Bart. in d. l. Pomponius n.* 4. *Maſtrill. d. deciſ.* 292. *nu.* 18. *& ſequent.* nec per delegationem alterata eſt juriſdictio Tribunalis ordinarii, niſi in eo quod ſicut in cauſis ordinariis procedit ex juriſdictione propria, in cauſa delegata procedit nomine Principis; igitur ſervat naturam ordinarii Tribunalis, quæ per delegationem non eſt alterata neque innovata ad rem, *Maſtrill. deciſ.* 292. *num.* 17. *& ſeq.* neque obſtat, quod delegatio non ſit facta uni Judici, vel Auditori, ſed Mag. Cur. vel Regiæ Audientiæ, quia reſpondeo, quod in illis actibus, & decretis, in quibus unus ſolus procedere poteſt, Tribunal per unum repræſentatur: & quod ab uno fit à Tribunali fieri dicitur, facit doctrina *Bart. in l. ſupra allegata, l. ſi uni alias Pomponius ff. de re judicat. num.* 2. *& ſeq.* hinc in praxi, licet citationes ab uno ex Regiis Auditoribus ſubſcribantur, tamen dicitur eas fieri ex proviſione Regiæ Audientiæ, idque de jure procedere proculdubio exiſtimo, & ità ſervatur in Mag. Curia, licet in praxi videam ad effugiendas Advocatorum cavillationes ſolere in Regiis Audientiis, quando proceditur ex delegatione etiam ad univerſitatem cauſarum, quæ ut ſupra dixi, æquiparatur ordinariæ, ſubſcribi citationem ab omnibus Auditoribus, & etiam à Præſide, & in M. C. licet prag. dictet, ut quando agitur de actibus irretractabilibus decreta ſubſcribantur à quatuor Judicibus, ſolent decreta etiam non continentia actum irretractabilem ſubſcribi ob majorem cautelam ab eodem numero Judicum.

OBSERVATIO ORILIÆ.

SUMMARIUM.

1 *Citatus à Delegato non tenetur comparere, ſi in citatione non fuerit facta mentio delegationis.*

2 *Citatio emanata à Judice delegato, an debeat continere tenorem delegationis, & num. ſeq. uſq. ad* 8.

3 *Stylus, & conſuetudo fori, omnino ſervandus eſt.*

4 *Delegatus ſuæ delegationis tenorem in citatione inſerere debet, ubi in contrarium non adeſt obſervantia.*

5 *Tenor delegationis in citatione non annotatur, quando in citato adeſt veriſimilis ſcientia delegationis, vel ſi Princeps eſſet præſens num.* 6. *vel ſi citatus cum enunciativa delegationis eſt in loco ubi poteſt de delegatione certificari ſine ejus incommodo, & præjudicio num.* 7.

8 *Judici aſſerenti ſe eſſe delegatum, an ei credatur, & quando citatus comparere teneatur n.* 9. *&* 10.

10 *Tenor delegationis eſt inſerendus in citatione ad tollendam Judicis amaritudinem in executione ſententiæ.*

11 *Juriſdictionem habens ordinariam, & delegatam, in dubio an præſumatur procedere uti delegatus, vel*

uti Or-

Digitized by Google

uti Ordinarius, & quando nulliter procedat? n. 12.

13 *Jurisdictio in dubio, an præſumatur excitata, vel delegata?*

14 *Reſcriptum licet ſubreptitium jurisdictionem tribuit.*

15 *Ad Delegatum ſpectat definire, an ſua ſit jurisdictio, quoties illam prætendat Ordinarius.*

16 *Commiſſio directa alicui in dignitate eccleſiaſtica conſtituto, an poſſit exequi per ſucceſſorem?*

RESOLUTIO XII.

IN iſta Reſolutione 12. tractat Author de citatione, quæ tranimittitur per Delegatum, & concludit nedum delegationis neceſſariò eſſe faciendam mentionem, & oti delegatum citare debere, ſed etiam tenorem ipſius delegationis eſſe inſerēdum in citatione.

1 Sanè iſta Concluſio, quoad primam partem, non habet contradictorem, ut ſcilicet neceſsè habeat delegatus, ſe Delegatum profiteri in citatione, alias citatum non arctabit, atque citatio nulla, ut concludunt *Burg. de mod. procèd. ex abrupt. qu. 90. n. 12. Guaz. def. 1. cap. 1. n. 106. & def. 10. cap. 2. n. 8. Farin. in fragm. lit. D. verb. Delegat. n. 90.*

2 Quo verò ad ſecundam partem, an ſcilicet teneatur in eadem citatione inſerere copiam, ſed tenorem ſuæ delegationis, dubia eſt quæſtio, & in jure controverſa, ut videre eſt *Farin. cit. lit. D. n. 91. & 92. Decian. conſ. 18. ex n. 156. verſ. puto quod ſi in citatoriis aſſerit ſe delegatum Achil. de Graſ. dec. 10. de dol. & contumac. Duran. deciſ. 6. num. 2. Ludoviſ. dec. 127. n. 1. & ſeqq.*

3 Ideo pro Reſolutione facias infraſcriptas concluſiones.

Prima Concluſio, quod ſtante dubietate juris, attendi debet, ſtylus loci, & Curiæ ubi citatio ordinatur, quia illa obſervantia uti juris dubii interpretativa attendi debet, ità in puncto concludit *Rota penes Achill. de Graſſ. cit. dec. 10. de dol. & contumac.*, & confirmat *Farin. in frag. lit. D. n. 95. Decian. conſ. 18. n. 158. lib. 1.*

4 Secunda Concluſio, quod ubi talis obſervantia, & ſtylus non apparet, verior opinio ſit, & magis communis, quod debeat in citatione inſeri tenor delegationis, ut probant *tex. in c. cum in jure de offic. & poteſt. Judic. deleg. & auth. qui ſemel, C. quomodo, & quando Judex*, & ibi *Bart. ſub n. 12. verſ. expeditis*, & volunt *Decian. tract. crim. lib. 4. cap. 25. de deleg. n. 12. Add. ad Felin. in c. cum in jure lit. B. verſ. ſi Delegatus*, ubi redarguit *Felin.* quod malè, & corruptè alleget *Bart. Specul. Joan. Andream, & Anton. de Butr.* pro ſua opinione examinando eorum dicta ſigillatim *Marcheſ. part. 2. §. 1. de comm. vocat. n. 155. Farin. in fragm. lit. D. n. 91. Guaz. def. 1. cap. 1. n. 18. def. 10. cap. 2. n. 8. & def. 13. cap. 2. n. 16. Scial. prax. forjud. cap. 5. n. 16. Giurb. obſer. 30. n. 1. verſ. nec de ſua commiſſ. illi creditur Macerat. var. lib. 1. reſol. 16. n. 1. & 3. Burg. de mod. proced. ex abrup. cap. 90. n. 13. Ludoviſ. dec. 127. n. 1. Author hic n. 2.*

5 Tertia Concluſio, quod ubi veriſimiliter poteſt apparere ſcientia citati de iſta delegatione, quæ enunciatur, ſuſtinetur citatio etiam tenore delegationis non inſerto *Achill. dec. 2. n. 10. de offic. Judic. deleg. Ludoviſ. dec. 127. n. 2.*

6 Quarta Concluſio, ubi eſt præſens Princeps, qui dicitur delegaſſe, enunciatio probat delegationem *Guaz. def. 1. cap. 1. n. 10. & def. 13. cap. 6. n. 4. Farin. in verb. delegate nu. 97.* quàm tamen limitationem non admittit *Author hic ſub n. 7.*

7 Quinta Concluſio, quod ubi citatus cum enunciativa delegationis facilè poteſt de delegatione certificari, & ſine ejus incommodo, & præjudicio, citatio tunc ſuſtinetur, etiam delegationis tenore non inſerto, *Scacc. de Judic. lib. 1. cap. 32. ſub n. 35. Farin. cit. lit. D. n. 93.* ubi quod ſi præſens ſit citatus, vel in eadem Diœceſi *Abb. in cap. præterea n. 5. ad fin. verſ. aut agitur de levi præjudicio de dilat. Jaſon. conſ. 155. n. 6. & 7. lib. 4. Andr. Gaill. pract. obſer. lib. 1. obſer. 48. n. 22. Sarnen. dec. 53. lib. 1. Ludoviſ. dec. 197. n. 6. & 7.*

8 Sexta Concluſio, ubi Delegatum ſe faciens, perſona eſt in dignitate conſtituta, ejus enunciativæ credi debet, etiamſi tenor delegationis non exprimatur *Farin. in d. c. cum in jure num. 5.* ubi de citato à ſimplici Sacerdote, pro quo non præſumitur *Decian. conſ. 118. n. 157. lib. 1. Menoch. conſ. 100. n. 71. Raud. conſ. 17. n. 91. tom. 1. Farin. lit. D. verb. Delegati nu. 94. Burg. de mod. proced. ex abrupto qu. 90. n. 16. Thor. vol. 1. n. 52. lib. 6.*

9 Declara tamen ſextam hanc Concluſionem, ut procedat ad effectum ſolum, ut citatus, qui alias comparere non teneretur, coram citante, ſi delegatum ſe non faceret in cauſa, puta quia uti Ordinarius eum citare non potuiſſet, comparere teneatur, ſi perſona ſit in dignitate conſtituta, ſed non ut ejus aſſertioni credere cogatur quoad delegationem. Eſſet enim iſta opinio contra caſum juris expreſſum in *l. unic. C. de mandat. Princip.* ubi quod Principis mandatum non probatur, niſi per ſcripturam *in c. præterea de dilat. in c. ex parte de offic. ordin. & in c. unic. 8. quæſt. 5. Menoch. de præſumpt. lib. 2. præſumpt. 15. n. 12. Duran. dec. 6. n. 5.* cogetur enim ex iſta citatione comparere, & non comparendo contumaciam legitimè contrahet, verùm, ſi credere nollet enunciatæ delegationi, poterit inſtare, & proteſtari, ut ſibi conſignetur copia, immò etiam oſtendatur originale *Felin. in d. cap. cum in jure n. 6. de effic. & poteſt. Jud. deleg. Ludoviſ. cit. dec. 127. n. 6. & 7. Duran. dec. 6. n. 2. & 3. Salgad. de retent. Bullar. p. 2. c. 24. n. 45. Fontan. deciſ. 354. n. 3.* ſed interim ſi enuncians alias ſit perſona in dignitate poſita, & præſens ſit citatus, vel in loco propinquo, ubi ſine incommodo poteſt de veritate certificari, enunciatio præſumet anunciatum *Decian. d. conſ. 18. n. 156. verſ. puto Farin. & alii locis ſupra allegat.* prout de natura præſumptionis eſt, ut probet interim, donec appareat de veritate pleniùs *Rub. de teſtam. cap. 97. n. 330.* quando ſcilicet non incommodatur citatus, ſi non credat, & vult certificari, ſecus ſi cum ejus incommodo, & præjudicio hoc facere deberet *Scacc. d. cap. 32. n. 35. Farin. verb. delegatus n. 93. Myſing. obſer. 1. cent. 3. n. 3.* qui irrationabiliter refert, dictum *Panormitani*, de levi, gravi, & graviſſimo præjudicio, eſſe ſingulare, cum eum ſequantur *Add. ad Felin. in c. cum in jure n. 6. de offic. Deleg. verſ. ſecundus eſt Feller. ad Marant. in ſuo ſpec. verb. an ſit judicium ordinarium, vel delegatum n. 55. Scacc. lib. 1. de Judic. cap. 30. verſ. ſinimus Vant. de nullit. ex defect. cit. n. 47. Farin. in fragm. lit. D. verb. Delegatio n. 93. Jaſ. conſ. 155. num. 6. & 7. lib. 4. idem Gaill. pract. obſer. lib. 1. obſer. 48. n. 22.* ubi quod ità procedit dictum *Felin.* & aliorum, qui volunt copiam delegationis neceſſariò non eſſe tranſmittendam *Ludoviſ. dec. 127. n. 6. & 7.*

Nec videtur tuta reſponſio, quam Author hic ſub n. 7. aſſignat, nempè diſtinctionem prædictam non admitti in judicio, & in cauſa criminali, quia inibi ſemper de gravi, & graviſſimo præjudicio rei citati agitur, dum ex ea devenitur ad forjudicationem, & condemnationem capitalem. Quia *Panor. Felin. Vant.* & cæteri DD. qui hanc diſtinctionem de levi, & gravi præjudicio ponunt, non ſe fundant in præjudi-

Digitized by Google

judicio, quod citatus recipit ex ipſa citatione, an ſcilicet materia illa gravis ſit, vel levis pro qua vocatur, ſed an dubitans de delegatione enunciata cum ejus incommodo, & præjudicio debeat certificari, ut videre eſt *Ludoviſ.cit.dec.127.n.6.Sarnen. dec.53.lib.1. Farin.cit.n.93. & Scacc.cap.32.in fin.* ſed tutior videbitur illa, quæ deducitur ex *Achil. de Graſſ. dec.10. de dol. & contum.* ubi vult in iſta DD. varietate, attendi ſtylum Curiæ, quia poteſt variare, & admittunt *Decian. Farin. & aliis locis ſupra citatis*. Et quia de graviſſimo agitur præjudicio in cauſis criminalibus, praxis admiſit tutiorem opinionem, ut tranſmittatur inſertus tenor delegationis, prout teſtatur *Author* deciſum in illa cauſa *Pauli Magnacervi n.5.in fin.* Et ità exiſtimarem ſervari debere indifferenter, ne amaritudinem occurreret Judex, quando poſtmodum ageretur de executione ſententiæ, quæ magna eſſet in eo judicio, ſi dato termino ad dicendum cauſam quare ſententia exequi non debeat, capto bandito in contumaciam, juxtà obſervantiam, de qua per *Farin. qu.11.n.47. verſ.& ex his, & Scacc.de judic. lib.1. cap.97. n.201.* exciperet banditus, ſe non veniſſe; quia ſciebat, citantem non eſſe ſuum Judicem, nec credere debebat enunciatæ delegationi, illius ſaltem tenore non inſerto in eadem citatione tranſmiſſa. Siquidem talis exceptio non niſi cum magna amaritudine ſperni poſſet ex juribus, & authoribus DD. allegatis, & qui etiam ultrà allegari fuerunt omiſſi, niſi ſtylus Curiæ amaritudinem tolleret, & ideo dum poteſt tali amaritudini à principio occurri, ſecurior opinio ſequenda videtur, ut ſcilicet Judex debeat tenorem delegationis cum eadem citatione tranſmittere.

11 Quid autem ſi Judex valens ex ſua Jurisdictione procedere, delegatio ei adjungatur, an inquam uti Ordinarius præſumatur procedere, an uti delegatus, quando conſtare non poteſt hoc ſpecialiter ex proceſſu? ardua eſt quæſtio, ut videre eſt *Triviſ. dec.1.n.15. Guaza. def.1.cap.1.n.27. Giurb.conſ.39. num.5.* quod enim in dubio potiùs, uti delegatus, quam ordinarius cenſeri debeat, voluerunt *Anton. de Butr. in c.cum ex officio de præſcript. n.8. Felin. ibid.n.34.* ubi præcipuè ſi in ſententia adeſſet clauſola, omni meliori modo *Gigaſ. conſ.81.n.7. Port. conſ.187.n.16. Decian.reſp.41.num.26.lib.2. Peret. conſ.189.n.4 Triviſ d.dec.1.n.15. Cavalc. de brach. reg.par.1.n.264.* etiamſi expreſſiſſet ſe Ordinarium, ſubſcribendo ſcilicet ſe Locumtenentem, vel Gubernatorem *Felin.ibid.n.35.* niſi aliter appareret ex actis, vel niſi ordinaria facultas eſſet expreſsè revocata *Guaza.def.1.cap.1.num.27. Avil.in l.prætor gloſſ.9.de commiſſ.n.10. Scacc.de judic.lib.1.cap.16. n.5 ad fin.* In contrarium, quod uti Ordinarius, non uti Delegatus exiſtimari debeat proceſſiſſe, voluerunt *Feder.de ſen.conſ.125. Alex.conſ.55.lib.6.n.5. Bald.in c.ult.col.1. de re judic. Felin.in d.c.cum ex officio num.34.verſ.ſi autem Judices, Menoch.de præſumpt.lib.2. præſumpt.17.n.2. & 3. Vant de nullit. tit.de defect.Juriſd.ordin.n.172. Bobadil.lib.2. polit. cap. 20. n.30.* qui in ſpecie reprobat *Triviſ. Scacc. & Avil. Petr.Cen.can.quæſt.qu.34.n.8.*

12 Diſtingue tamen cum *Menoch.cit.præſ.17.per tot.* ubi materiam dividit in tres caſus. Primus, quando ex eiſdem actis conſtare poteſt, qua Jurisdictione, & poteſtate uſus ſit, & tunc ceſſat diſputatio. Secundus caſus, quando ex actis non poteſt apparere, & proceſſus ſuſtineri poteſt, tam ſecundum ordinariam, quàm ſecundum delegatam Jurisdictionem, & tunc uti Ordinarius præſumitur proceſſiſſe, reddens rationem, quia non extraordinatio, ſpecialique jure, ſed communi potius uſus præſumitur *l.quamquam, & l.in teſtamento in prima, ff.de teſtam.milit.* & quia Jurisdictio ordinaria dicitur eſſe firmior, & potentior ipſa delegata, ut *num.2. & 3.* Declara tamen, & intellige hanc concluſionem, & ſecundum membrum diſtinctionis procedere, quando delegatio non eſt facta à Principe, ſeù à Summo Pontifice, quia tunc præſumetur proceſſiſſe tanquam Delegatus, & non Ordinarius ex doctrina *Jo: Andr.in c.ult.col.1. verſ.Item quando concurrunt de re judic. Felin.Pariſ & alii relat. per eum loc.cit.n.4.& 5.* Tertius caſus, quando ex actis apparere non poteſt, qua poteſtate uſus ſit Judex, ſed ſecundum Jurisdictionem ordinariam proceſſus, & ſententia ſuſtineri non poſſunt, ſed ſolùm ſecundum delegatam, hoc in caſu receptam magis opinionem fatetur hunc Judicem præſumi uſum Jurisdictione delegata, ut videre eſt cum *num.6.& 7.*

13 Jurisdictio autem cenſetur in dubio excitata, non delegata, ut notat *Author hic add: Monach. dec. Lucen.31.n.47. Maſtril.dec.241.n.60.Giurb.conſ.39. num.1.& 25.Cened.can.quæſt.qu.34.n.7.* Niſi cauſa committatur, quæ ad Ordinarium non ſpectaret, vel ſpectaret, ſed ex commiſſione ordinaria Jurisdictio fuiſſet alterata, addendo, vel minuendo, ut advertit *Author hic ſub num.6.Manr.Burg. de mod. proced. ex abrupt.qu.74.per tot. Guaza. def.1.cap.1. n.23.in fin.Giurb.cit.conſ.39.n.26.*

14 Et nota, quod reſcriptum ſubreptitium adhuc tribuit Jurisdictionem, niſi de ſubreptione objiciatur, ut advertit *Author hic ſub n.4. & Marcheſ. de commiſſ.avocat.cauſ.p.2.§.3.n.28.& 29. Rot.dec.65. de appellat.in antiq.* ad quod vide *Felin.in c.ad audientiam il 2.à n.18.de reſcriptis.*

15 Nota etiam, quod Delegatus contendens cum Ordinario de ſua Jurisdictione ipſe ſe declarat Judicem, & ſuam eſſe Jurisdictionem *Merlin.Pignat. cent.2.cap.64.n.25.*

16 An autem commiſſio directa Vicario, vel alteri in dignitate conſtituto exequi poſſit per ſucceſſorem, vide *Sperel.deciſ.31.à n.10.*

SUMMARIUM.

1 *QUanam ſpecies Jurisdictionis ſit neceſſaria ad forjudicationem, & quo tempore debeat illa adeſſe?*

An Barones poſſint forjudicare.

2 *An ante citationem neceſſe ſit, ut conſtet in proceſſu de Jurisdictione delegata, vel ordinaria?*

3 *Quanam Jurisdictionis competentia in Judice volente procedere ad forjudicationem requiritur.*

An Vaſſalli Baronum indiſtinctè poſſint à Magna Curia, vel Regia Audientia citari non obſtantibus Baronum privilegiis.

4 *An data incompetentia Judicis, poſſit in materia forjudicationis prorogari Jurisdictio in habentem merum imperium non in citandum, ſed in alios?*

Refertur quadam illatio ad propoſitum.

5 *An ſi per errorem Judex procedat committat nullitatem, etiam ſi ſit Judex ordinarius citati, refertur caſus in facti contingentia.*

6 *An quando dubia eſt in jure, vel in facto Judicis incompetentia teneatur citatus comparere?*

7 *Ex quibus cauſis poſſit quis forum ſortiri, & an ſit neceſſaria conſideratio fori, quem conſtituit aſſidua converſatio, vel potius ille confundatur cum foro domicilii?*

8 *An Judex originis, vel domicilii poſſit citare ſubditum ratione originis, vel domicilii, & an hoc poſſit*

face-

facere Baro, qui in inveſtitura non habet hoc privilegium? copioſè diſcutitur.

9 *An, & quando poterit quis extra Territorium citari?*

An Juriſdictio voluntaria, vel contentioſa poſſit extra Territorium exerceri?

10 *An vera ſit concluſio, quod ſi Baro non habeat in privilegio poteſtatem cognoſcendi de delictis commiſſis extra Territorium, ſi per vaſſallum committatur delictum extra Territorium, & Regium Tribunal præveniat in captura vaſſalli, Baro excludendus ſit ob iſtam præventionem à Regio Tribunali latè diſcutitur: afferuntur rationes hinc inde, & vera ratio demonſtratur, qua prædictæ concluſionis affirmativa veritas ſuſtinetur.*

An in hoc caſu Barones habeant Juriſdictionem cumulativè tantum cum Regiis Tribunalibus traditur; & de viribus præventionis inter Curiam Baronalem, & Regias Audientias, vel Magnam Curiam nonnulla etiam attinguntur.

De Juriſdictione, & competentia Judicis requiſita ad forjudicationem.

RESOLUTIO XIII.

1 AD validitatem forjudicationis neceſſarium eſt merum imperium, quia cum forjudicatio nihil aliud ſit, quam abſentis ad mortem condemnatio, ut alibi dixi, neceſſarium eſt Judici, qui aliquem forjudicare intendit, merum imperium, ad quod pertinet gladii poteſtas, *l. 3. ff. de juriſdict. omn. judic. Afflict. in Conſtit. pœnam eorum num. 16.* ubi tradit, quod nec ſufficeret merum imperium ſuperveniens poſt citationem per regulam, quod quando requiritur, ut quis ſit habilis ad aliquem actum, neceſſaria eſt habilitas tempore quo fit ille actus, nec ſufficit eam ſupervenire ex poſt facto, *Jo. Anton. de Nigris in cap. ſive quis ſit forbannitus n. 19.* qui *n. 27.* ex ejuſdem *Afflict.* auctoritate hanc forjudicandi poteſtatem ampliat etiam ad Ba-
2 rones habentes merum imperium in terris ſibi ſubditis. Supradicta ampliandа ſunt ad Judicem delegatum, ut ante citationem, & ante omnia reſcriptum delegationis debeat eſſe præſentatum in proceſſu, alioquin citatio eſſet invalida, nec convalidaretur ex ſuperveniente delegatione, immò hoc locum habet, etiam ſi delegatio eſſet expedita, & delegatus Judex de hoc notitiam haberet, quia hoc non ſufficeret ad validitatem citationis, *Bald. in l. eum qui n. 5. ff. de juriſdict. omn. Felin. in cap. cum ex officii nu. 35. extra de præſcript. Gratian. diſcept. forenſ. 170. n. 20.* & alii per eos relati; quamvis quando agitur de juriſdictione ordinaria, non eſt neceſſe, ut de ea in proceſſu conſtet, *Cancer. var. reſol. par. 2. cap. 2. num. 194.* & ratio eſt, quia juriſdictio delegati debilior eſt juriſdictione Judicis ordinarii, *Cancer. ibid. n. 195. Guazz. def. 1. cap. 1. n. 10.*

3 Debet etiam Judex antequam citationem expediat, expendere an ipſe ſit Judex competens, nam alioquin defectus juriſdictionis omnia acta nulla reddet, *Bald. in l. ſcire oportet, §. hæc de his, ff. de excuſ. tut. Marſil. ſing. 562.* quos refert *Anton. de Nigr. in dict. capitulo, ſive quis ſit forbannitus nu. 19. in fine, Guazz. def. 1. cap. 9. n. 10.* ubi quia citatio non tribuit juriſdictionem ei, qui nullam in caſu in quo citat juriſdictionem habet, & quod nulla eſt dicta citatio *Gaill. pract. obſerv. lib. 1. cap. 48. n. 7.* nulla enim eſt major nullitas quam juriſdictionis incompetentia, & nemo eſt, qui dubitet inquiſitionem ab incompetente Judice formatam nullam, & invalidam eſſe *tot. tit. C. ſi à non competente Judic. Farinac.* plenè *de inquiſitione qu. 7. n. 1. Guazz. defenſ. 1. c. 1.* quod intelligendum eſt, quando Judex eſt omnino incompetens, ut puta quia non ſit competens nec ratione originis, nec ratione loci delicti, *Farinac. d. q. 7. n. 1.* cum aliis ad ſatietatem relatis, quos hic non tranſcribo: ſecus vero ſi ſit competens, ſed ejus juriſdictio poſſit declinari, ut ſunt Magna Curia, & Regiæ Audientiæ, quæ ordinariam habent in Regno, vel in provinciis juriſdictionem etiam in vaſſallos Baronum, quouſque ipſarum juriſdictio declinetur: tenentur enim etiam notorii Baronum vaſſalli ab iis tribunalibus citati comparere, etiam ſi in privilegiis ipſorum adeſſet clauſula, ut eorum vaſſalli à nemine alio Judice poſſint contumaces reputari, & quod citati non teneantur comparere; quia hæc clauſula non ſervatur, neque unquam in ejus poſſeſſione Barones fuerunt, *Caravit. Rit. 205. n. 4. Capiblanc. de Baronib. pragm. 8. q. 2. n. 85.* Nec ſupradictis de invaliditate citationis provenіente ex incompetentia Judicis refragatur id quod aliqui
4 opinantur, poſſe ſcilicet juriſdictionem criminalem prorogari in eum, qui licet incompetens ſit tam ratione originis, quam ratione domicilii, vel loci delicti, habeat tamen ſimilem juriſdictionem in alios, ſi conſenſus illius interveniat, qui ei ſubditus non eſt, *Farinac. d. q. 7. n. 4.* cum aliis per eum adductis, *Guazz. defenſ. 1. c. 7. n. 4. & ſeq.* ubi conciliat opiniones, ut affirmativa opinio procedat in præjudicium partium conſentientium prorogationi, ſecus in præjudicium Judicis competentis, quia utcumque ſit vera hæc opinio permittens prorogationem, ea locum habere non poterit in hoc judicio contumaciali; ratio eſt, quia cum non ſit Reus in judicio præſens, ſed contumax, contumacia non inducit conſenſum, & conſequenter non poteſt operari prorogationem, quæ conſenſum requirit, *Boſſ. de for. comp. n. 180. Farinac. quæſt. 7. n. 4. verſ. ſublimita 2.* ex quo in facti contingentia, ubi Fiſci Advocatus adverti eum, qui uti Fiſci patronus in quadam cauſa forjudicationis inſtiterat, effectum poſtea Regium Auditorem non poſſe abſque nullitate votum proferre in eadem cauſa, cum ageretur de proferenda ſententia forjudicationis: nam inquiſitus contumax non poteſt dici in Judicem conſentire, cum ad inducendum conſenſum ſit neceſſaria inquiſiti præſentia, & interventus, *Clar. qu. 42. n. 3.* & conſequenter obſtabat *deciſ. 40. Sac. Conſ. Neap.* relata per *Reg. Tappiam*, in qua fuit deciſum Fiſci patronum effectum Judicem in eodem tribunali non poſſe abſque partis conſenſu in eadem cauſa, in qua fuit Fiſci Advocatus, votum proferre: ex quibus etiam infero, quod cum Baro in terra demaniali non poſſit juriſdictionem exercere abſque colligitantium expreſſo conſenſu, & ſaltem tacito ſuperioris conſenſu *Giurb. conſ. crim. 52. n. 17.* in hoc caſu non poſſet ob ſupradictam rationem, quod contumax non præſumitur conſentire, procedere hoc judicium contumaciale.

5 Quod dixi validam eſſe citationem factam à Judice competente, cujus juriſdictio poſſit declinari, limitandum videtur, ubi per errorem aliqua erronea cauſa motus Judex ad citationem proceſſiſſet, errantis enim nullus eſt conſenſus *l. ſi per errorem, ff. de juriſd. omn. jud.* & memini, quod cum Regia Audientia Luceriæ, in qua fungebar munere Advocati Fiſcalis, ſub prætextu fori inhibuiſſet Curiæ Carpeni, ut traſmitteret ad ſe proceſſum Marci

Tam-

Tamburri, & in cauſa amplius non procederet, ac proceſſiſſet ad citationem, & ad forjudicationem ipſius Marci, fuit, cum dicto Marco in carceribus conſtituto ageretur de exequenda forjudicationis ſententia, propoſita nullitas, quod perſonæ, quæ elegerat forum Regiæ Audientiæ hoc jus eligendi non competebat, idque ex actis tranſmiſſis ad Regiam Audientiam conſtabat, fuitque hæc nullitas admiſſa, ita jubente Domino Regiri Prorege de anno 1627. quem ego certiorem reddideram, cum contrarium uti Fiſci Advocatus contenderem.

6 Aliud aſſerendum fuiſſet ſi ex actis hic error non conſtitiſſet, nam cum quouſque à partibus non opponatur, omnium accuſationes, & querelæ indiſtinctè recipiantur, *teſt. de Franc.decif.*382.*nu.*10. ubi *Amendola in addit. Bajard. ad Clar. quæſt.* 14. *num.*28.*in fin. Caravit.rit.*191. *num.*8. validus erit proceſſus contumacialis ad cujuſcumque inſtantiam factus, quando ex actis accuſantis incompetentia non conſtat; quemadmodum id quod dictum eſt Judicis incompetentiam vitiare citationem, intelligendum eſt, dummodo ex actis conſtet incompetentia, quia ubi dubium eſt ſit ne Judex competens is qui ad citationem procedit, ratione dubii, quod, & in facto, & in jure conſiſtere poteſt, tenetur citatus comparere, *Bald.in l. ſi quis ex aliena nu.* 1. *& ſeq. ff. de judiciis, Muſcatell. tom.* 1. *part.*2. *gloſſ. competentes num.*23. *Gaill. pract. quæſt.lib.*1. *c.*48. *num.*7. *& ſeq.*

7 Ex ſupradictis habes, quod ad hoc ut forjudicatio ex defectu poteſtatis, vel incompetentiæ juriſdictionis non corruat, neceſſe eſt ut Judex habeat merum imperium, & quod ſit competens Judex forjudicandi, vel ratione loci delicti, vel ratione originis, vel ratione domicilii; addunt alii, & quartum forum nempe loci ubi quis plurimum converſatur, *Franc.decif.*27.*num.*1. *Reg.Tappia lib.*3. *de jure Regni in tit. ubi de crimine agi oportet ad pragm.primam, ubi de delicto num.*52. *Farin.qu.*7. *num.* 3. (quicquid in contrarium ſcripſerit de foro originis, vel domicilii, *Grammat. decif.* 26. contra quem eſt communis opinio ut in hoc Regno recepta) ſed verè non videtur neceſſaria hæc quarti fori conſideratio, nam hæc aſſidua converſatio non habetur in conſideratione, niſi ſit quis per decennium converſatus, & conſequenter domicilium ſaltim præſumptum oriens ex converſatione decem annorum conſtituerit, ita deduco ex dictis per *Boſſ. de foro competenti num.*72. & per *Clar.* §. *fin.q.*36. *verſ. quæro numquid*, ubi quod non vidit haberi rationem hujus fori, niſi reus conſtituerit domicilium, per *Mutam ad pragmaticam Sicul. de foro competenti tit.* 10. *num.* 27. ubi quod ratione converſationis aſſiduæ per annos decem quis forum ſortitur in delictis, licet alio modo ſubditus non ſit neque ratione loci delicti, neque ratione originis, neque ratione domicilii; per *Farinac.* clarius *d.quæſt.*7.*num.*4.*verſ. ſublimitando*, junctis dictis per *Menoch.de arbitr.caſu* 87.*num.*26. *&* 27. *Farin. in prax.in verbo domicilium num.*306.*& ſequen.* ubi quod ex converſatione per decennium præſumptivè conſtituitur domicilium; undè vel forus aſſiduæ converſationis confunditur cum foro domicilii, vel ſi velimus eum diſtinguere, dici poteſt, quod cum domicilium expreſsè, & præſumptivè conſtituatur juxtà ſupradicta, addictis dictis per eoſdem, nempè *Menoch.eadem q.*86.*num.*1. *verſ. ſecundus eſt caſus Farin.in eodem verbo domicilium num.*311.*& ſeqq.* ubi ad plenum de modis conſtituendi expreſſum, vel præſumptum domicilium, forus aſſiduè converſationis eſt diſtinctus à foro domicilii expreſſa deſtinatione conſtituti, ſed non à foro præſumpti domicilii.

8 Sed adhuc dubitari poteſt an indiſtinctè Judex originis, vel domicilii poſſit expedire citationem contra ſubditum ratione originis, vel domicilii propter delictum commiſſum extra territorium; reſpondeo cum diſtinctione, quod aut delinquens eſt ſubditus tam ratione originis, quam domicilii, & proculdubio poteſt per Judicem domicilii citari quoad omnes effectus, ita *Abbas in cap. fin. de foro competent. nu.*41. ubi atteſtatur hanc eſſe communem opinionem *Foller. in verbo audiantur excuſatores num.*129.*in fine*, *Capiblanc. prag.*8.*de Baron. parte* 2.*num.*241. *& num.*249. *tom.*1. *&* 2. *cap.*60. *num.*7. *Clar.* §. *fin. quæſt.*39. *nu.*2. ubi quod eſt communis opinio, quicquid dicat *Gram. decif.*26.*n.*9. ubi quod hic forus proceſſit, ſi delinquens reperiatur in loco, in quo ex aliquo capite domicilium ſortiretur, quem *Gram.* refert; & ſequitur *Joſeph Lud.decif.*16. *num.*40. *& ſeq.* ubi colligit ex mente *Gram.* quod ratione originis, vel domicilii poteſt quis à Judice originis, vel domicilii puniri ſi delinquens reperiatur in loco; quod neque eſt ad mentem *Gram.* quoad forum originis, nam Mag.Cur. quæ, ut ſupra dixi, eſt competens Judex in toto Regno, erat reſpectu illius Hebræi delinquentis oriundi è Civitate Lanciani ſita in Regno, & habitatoris in Civitate Anconæ extra Regnum Judex originis, Hebræus reperiebatur in fortiis M. C. & tamen ſentit Grammaticus M. C. non potuiſſe cognoſcere de delicto per ipſum Hebræum extra Regnum commiſſo; & ſic in illa deciſione non admiſit opinionem, quod ſi ſubditus ratione originis tantum delinquens extra territorium reperiatur in loco originis, poſſit à Judice originis puniri, licet in loco originis non habeat domicilium, quod ſenſit etiam *Fachin.controv.*20.*in fin.lib.*9. facit etiam pro hoc primo diſtinctionis capite *pragmatica prima ubi de delicto* infra ponderanda. Aut delinquens eſt ſubditus ratione originis tantùm, & tunc major eſt difficultas, nam quod non poſſit conveniri pro delicto alibi commiſſo, niſi reperiatur in loco originis, docet *Abbas in cap.* 1. *de foro competenti num.*6. *verſ. quod intelligo. Bart. in l. aſſumptio* §. 1. *num.*2. *verſ. quarto caſu ff. ad municipalem*, *Boſſ. in tit. de foro competenti num.*73. ubi alios adducit, & teſtatur de communi *Capiblanc. in locis ſupra allegatis*, ubi quod domicilii forus validior eſt foro originis, *Fachin.lib.*9.*controv.*20. *verſ. fin.* ubi loquitur tam de foro originis, quam domicilii: in contrarium eſt quotidiana obſerventia, ſi credimus *Claro dicto* §. *fin.q.*39.*in principio*, extat *prag.*1.*in tit. ubi de delicto*, ubi quod delinquentis remiſſio facienda eſt ad locum originis, vel domicilii, & ſic expreſsè diſponit pro juriſdictione Judicis originis, vel domicilii, licet delinquens non reperiatur in loco originis, vel domicilii, ſed in meno, & loco alterius Judicis incompetentis; quam *prag. primam* ad rem adduxit *Carleval.* poſtea viſus *de judic.lib.*1. *diſp.*2.*num.*747. ad probandum ſcilicet quod Judex originis, vel domicilii poſſit contra abſentem procedere. Ex his infero poſſe Baronem ratione originis, vel domicilii procedere ad forjudicationem ſui ſubditi delinquentis extra Territorium, licet in privilegio non habeat clauſulam ſeu poteſtatem cognoſcendi de delictis commiſſis extra Territorium & etiamſi in privilegio ſolum concedatur poteſtas cognoſcendi de delictis commiſſis per vaſſallos in Territorio delinquentes; & ratio eſt, quia etſi tenor privilegii, & inveſtituræ ſervendus ſit, nec ultra conceſſa ſit poteſtas extendenda, *Foller. in verbo audian-*

bo audian-

Digitized by Google

*bo audiantur excuſatores num.*129.*in princ. & Conſtitut. Regni Capitaneorum num.* 49. *cum aliis per eum adductis*, conceſſa tamen Baronie, & juriſdictione in Caſtro, conſequentes videntur conceſſa omnia illa, quæ de jure communi acquiruntur vigore talis juriſdictionis in caſtro conceſſæ: & ex quo per privilegium Baro eſt effectus Judex originis, vel domicilii, in conſequentiam videntur tranſlata omnia illa, quæ à jure Judici originis, vel domicilii conceſſa ſunt, & cum de jure Judici originis, vel domicilii ſit conceſſum, ut ſupra dictum eſt, procedere contra ſubditos extra territorium delinquentes, hæc poteſtas in conſequentiam tranſlata eſt, *Foller. in dicta Conſtit. Regni Capitaneorum num.*45. *&* 49. *& num.*70. concordat *Franch. deciſ.* 66. ubi ita deciſum teſtatur, ſive per accuſationem, ſive per inquiſitionem procedatur: hæc de foro originis, vel domicilii, quia de foro loci delicti dubium non eſt, eum eſſe cæteris potentiorem, *§. ſi vero quis comprehenſorum verſ. ſi vero cognoſcatur in Autent. ut nulli Judicum*, cui concordat *prag.* 5.*ubi de delicto.*

9 Sed quomodo ſi opus fuerit poterit quis extra territorium decernentis citationem, citari? *Abbas in dicto cap.primo de foro competenti num.* 41. docet decernendam eſſe citationem in loco juriſdictionis, ſed poſſe eam intimari extra territorium, ex eo quia intimatio non ſit actus judiciarius, ſed in practica ſervandum eſt, ut id fiat cum imploratione brachii Judicis territorii; alioquin id jubens incurreret crimen uſurpatæ juriſdictionis, *Regens Rovit.pragmatica* 4. *num.* 4. *de ordine Judiciorum*, quamvis citatio arctaret citatum ad comparendum, *Rovit.pragmat.*1.*num.*56. *de juriſdictionibus invicem non turbandis*, dummodo citatio eſſet ad comparendum in loco congruo, *Rovit.ead.prag.*4. *num.*4. *Giurb. conſ. crimin.*52. *num.*15. *Capiblanc. pragmat.*3. *de Baronib. tom.*1. *num.*240. licet aliud eſſet dicendum, ſi citatio fieret ad comparendum in loco incongruo, & non ſubdito, vel citatio eſſet decreta extra locum juriſdictionis, *Abbas ubi ſupra*, *Giurb. dicto conſil. criminal.*52. *eod. num.*15. *verſ. locus, & verſiculo ſecundò citatio.*

Advertendum etiam eſt, quod Baro, ſeu Curia Baronalis non poteſt extra territorium contentioſam exercere juriſdictionem, contentioſa enim juriſdictio territorio cohæret, & terminatur, adeo ut extra territorium jus dicenti impunè non pareatur, *Caball.reſol.*120.*num.*3.*&* 11. *Giurb.conſ.*52. *num.* 12. *& ſeq.* quia tamen voluntariam juriſdictionem extra territorium exercere poteſt, *Caball. ead. reſol.*120. *num.* 13. poterit cauſam delegare in territorio terminandam, idem *num.* 6. licet delegatio fiat extra territorium, ut per eundem: unde infertur, quod hoc modo delegatus poterit procedere ad citationem, & forjudicationem, alias ſecus, cum extra delegantis juriſdictionem actus contentioſæ juriſdictionis minimè valeret ex ſupradictis, & extra locum juriſdictionis procedens, uti privatus reputetur; *Caball.reſ.*120.*num.*2.

10 Supradicta, ut hunc punctum obiter tangam, me ancipitem quandoque reddidere, an vera ſit concluſio tradita per *Follerium in praxi criminali in verbo audiantur excuſatores num.*129.*& in Conſtitut. Regni Capitaneorum num.*49. ubi exiſtimat, quod ſi Baro in privilegio inveſtituræ clauſulam non habeat cognoſcendi de delictis commiſſis extra territorium, licet ut Judex originis, vel domicilii poſſit cognoſcere de delicto extra territorium commiſſo, ſi tamen Reg. Aud.prævenerit in capiendo delinquentem, & in manibus habeat, hoc caſu jus non habebit petendi remiſſionem, carceratumque repetendi à manibus dictæ Regiæ Audientiæ; & *Foller.* referunt, & ſequuntur *Rovit. prag.*1.*ubi de delicto num.*26. *& Dominus Reg. Merlinus controv.*100.*num.fin. lib.*1. ubi ſæpiſſimè *Foller.* dictum ſervari feciſſe in M.C. teſtatur. Cogitabam hanc *Foller.* traditionem poſſe ſuſtineri data pro vera opinione, quod Judex originis, vel domicilii non poſſit procedere pro delicto extra territorium commiſſo, niſi delinquens reperiatur in loco originis, vel domicilii, hoc enim caſu exiſtente penes Regium Tribunal, & in ejus manibus delinquente, & ſic abſente à loco originis, vel domicilii, prout ſunt termini, in quibus loquitur *Foller.* conſequens eſſet Baronem originis, vel domicilii nullam habere in dictum vaſſallum, qui extra territorium deliquit, cognitionem; videbatur dici poſſe *Foller.* hoc fundamento nixum dum in eodem *num.* 129. *in verbo audiantur excuſatores*, *& in Conſtitutione Capitaneorum num.* 44. videtur reſtringere juriſdictionem Judicis originis, vel domicilii, ſi ſubditus reperiatur in loco domicilii, vel originis, ut *num.* 129. ſeu ut loquitur dicto *num.*44. ſi Judex originis, vel domicilii carceratum apud ſe habeat: ſed quoniam, ut ſuprà vidimus, hoc fundamentum corruit, & verè *Foller.* fundavit ſuum dictum in ratione præventionis, ut colligitur ex expreſſis verbis *Foller. in dicta Conſtitutione Capitaneorum num.* 49. ubi etiam allegat *Albericum*, *qui in l.hæres abſens §.*1. *nu.*7. *in fine ff. de jud. ciis*, auctoritate *Jacobi de Ravenna* tradit quod in delictis non ſit remiſſio, ſi antequam petatur remiſſio accuſatus erat coram Judice domicilii, ſed quod Judex domicilii procederet ad condemnationem, vel abſolutionem, cujus auctoritas adducitur à *Foller.* ad probandum, quod ex duobus Judicibus competentibus, is præfertur, qui prævenit; cui *Alberici* dicto concordat *Franc. deciſ.*505.*num.*9. *Reg. Tappia in ſuo tractatu de jure Regni lib.*3. *fol.*38.*in prag.* 1. *ubi de delicto nu* 9. *Capiblanc.pragmat.*8.*part.* 2.*num.*210. tradentes Judicem originis prævenientem potiorem eſſe Judice delicti, & ità ſervari; ſed contradicunt alii, dum exiſtiment, quoad forum loci delicti, illum ſemper eſſe potiorem non obſtante præventione Judicis originis, vel domicilii, ut ex *Rov.d.prag.*1.*à n.*10. *ex Caball.reſol.*262.*num.*10. *& ſeq. & Farin. qu.*7. *num.*25. *& ſeq.* colligitur: ſed quicquid ſit de hac controverſia, contra prædictam *Foller.* doctrinam fundatam in præventione Reg. Tribunalis ſatis urgere videtur, quod vix intelligi poteſt, quomodo præventio in hoc caſu operari poſſit contra Barones, nam præventio operatur in Judices habentes parem; ſeu cumulativam juriſdictionem, non inter Barones, & Regiam Curiam, cum Barones habeant juriſdictionem ex privilegio, quo caſu privativè illis competit quoad Regios Superiores, ſeu Regia Tribunalia, quicquid ſit quoad ipſum Principem, *Gram. deciſ.* 30. *num.* 12. *Menoch. de præſumpt.præſumptione* 18.*lib.*2. *num.*5. *de Pont. de poteſt.Proregis in titul.*3.*de elect. official. §.*3. *nu.*21. *Guttain.de ſenſ.*1.*cap.*10.*num.*17. *Foller.in verb.audiantur excuſatores num.* 160. *Capiblanc. de Baron. tom.*2. *cap.*37. *n.*6. ubi quod contraria opinio intelligitur quando juriſdictio conceditur in officium, ſecus quando in feudum, ſed ſubſtinendo opinionem *Follerii* obſervantia M. C. & tanti viri nempe *Domini Reg. Merlini* atteſtatione fundatam, reſpondeo, quod illud, quod dicitur juriſdictionem Baronum intelligi cum clauſula privativa reſpectu Regiorum Tribunalium, procedit in conceſſis in

Digitized by Google

privilegio, ut loquuntur præcitati Doctores, ſed poteſtas quam habent Barones, ubi hoc in privilegio non eſt conceſſum pro delictis commiſſis extra territorium, oritur ut ſupra dictum eſt ex diſpoſitione juris communis, quæ Judici territorii, & vaſſallorum delinquentium in territorio tribuit, & communicat in conſequentiam juriſdictionem cognoſcendi de dalictis commiſſis extra territorium, & cum non poſſit dici, ut ſopponimus, conceſſa in privilegio, quod ultra expraſſa non poteſt extendi, *Anchar. conſ.438.* & ſupra tetigi, auctoritates loquentes de juriſdictione privativa Baronum qui eam habuerunt in privilegio, non poſſunt applicari ad hunc caſum, in quo privilegium non adeſt. Si igitur tam Regia Audientia, quæ ex diſpoſitione juris Judex competens aſt in tota Provincia ſicut M. Cur. in toto Regno, ut alibi diximua ex *Carav.ritu 330.l.4.d.ex omnibus cum l.ſeq. ff.de officio Præſidis*, quam Barones, ubi privilegium non habent, ex juris diſpoſitione poteſtatem ſupradictam habent, ſequitur Barones in hoc caſu non privativè, ſed cumulativè illam habere, cum juriſdictio, quæ à jure tribuitur non privativà, ſed cumulativè conceſſa ceoſeatur, *Menoch. præſumpt.18.lib.2.nu.8.& alii per eum relati*, ac præventio ex ſupradictis operabitur effectum ſuum in favorem prævaniantis, cum tractetur de habentibus param juriſdictionem.

OBSERVATIO ORILIÆ.

SUMMARIUM.

1 *JUriſdictio meri imperii requiritur ad forjudicandum, ſeu ad pœnam mortis condemnandum reum.*

2 *Merum imperium quid ſit? & in quo conſiſtat? num.ſeq.*

4 *Mixtum imperium quale dicatur, & quando cohæreat juriſdictioni?*

5 *Juriſdictio criminalis de conſenſu partium poteſt prorogari, ſed non in præjudicium Judicis competentis.*

6 *Juriſdictionis prorogatio non inducitur ex tacito rei conſenſu.*

7 *Judex qui fuit Advocatus in aliqua cauſa, nec de conſenſu partium poteſt ſuper eadem cauſa votum proferre.*

8 *Officialis ſuſpectus ipſo jure debet de per ſe abſque recuſatione abſtinere à votando, alias ſententia redditur nulla.*

9 *Conſenſus tacitus per non oppoſitionem, an ſufficiat Judici, ſi ſine conſenſu Partium judicare non valeret, & num.ſeq.*

10 *Officialis Baronis procedit in cauſa concernente intereſſe ipſius Baronis, niſi ſuſpectus allegetur.*

11 *Conſenſus tacitus in juriſdictione an oritur ex contumacia?*

12 *Abſens an admittatur ad allegandam Judicis incompetentiam, & ſuſpicionem?*

13 *Judex, ut legitimè procedat, eſt neceſſarium quod ſit competens, alias acta per eum erunt nulla.*

14 *Virgo Patrem habens an gaudeat privilegio electionis fori? & num.16.*

15 *Univerſitas an idem privilegium habeat, & quando inter miſerabiles perſonas connumeretur?*

16 *Virgo ſtuprata privilegio legis unicæ fruitur agens contra ſtupratorem, niſi tamen voluntariè fuerit corrupta, & num.17.*

17 *Virgo, vel Vidua hebræa an potiatur eodem privilegio legis unic.*

18 *Privilegium legis unic. quando de jure non competit, Judex nulliter procedit, fallit ſi ex commiſſione Principis num.ſeq.*

19 *Commiſſio, donec ſubreptitia detegatur, juriſdictionem tribuit.*

20 *Baro cognoſcit delicta Vaſſallorum, etſi commiſſa extra juriſdictionem.*

21 *Delinquens in territorio alieno puniri poteſt à Judice originis, vel domicilii ſecundum ſtatutum loci originis, vel domicilii, cum ſtatutum expreſsè loquitur de delinquente extra territorium, alioquin punietur ſecundum ſtatutum loci delicti, vel ſecundum jus commune.*

22 *Judex originis, an & quomodo poſſit punire originarium ſubditum, qui extra illius territorium delinquit?*

RESOLUTIO XIII.

1 COncludit Author, quod ille Ju-
dex poteſt reum forjudicare, &
conſequenter ad pœnam mortis
condemnare, qui habet merum
Imperium, ad quod pertinet gla-
dii poteſtas *ex l.3. ff.de juriſd.omn.*
Judic. Merum imperium inquit
Angel.in l.Imperium ff.de juriſd. omn. Judic. eſſe po-
2 teſtatem cognoſcendi cauſas criminales, ſequitur
ibidem Longovall.num.49. Alciat.lib.2.paradox.c.7.
num.77. Claper.de Imper.& Juriſd.concluſ.7.num.1.
Duarenus lib.1.diſput.anniverſ.cap.53.Coraſ.d.l.Im-
perium num.7.& lib.3. Miſcell.Jur.cap.17.num.8.
Menoch.conſ.798.num.9. ipſaque criminalis juriſdi-
ctio vocatur merum Imperium, *l.p. §. qui manda-*
tam ff.de offic.ejus. Bellon.de Juriſd. cap.8.num.4. &
nullam habet civilem juriſdictionem *Giurb.conſ.24.*
3 *num.9.* Merum Imperium inquit *Bald. conſil. 420.*
num. 2. lib. 1. conſiſtit in quatuor, ſicut ſunt qua-
tuor elementa, in aere, & hoc modo furcæ ſigni-
ficant dominium aeris: in igne, ut quando quis
comburitur, propter maleficium: in aqua, quan-
do quis ponitur in culeo, ſeu in flumen projicitur;
l.1. C.de his, qui par. vel fil.occid. in terra cum quis
in terra proſternitur, & decapitatur, *l. 1. C.de Epi-*
ſcop. audieat. cum ſimilibus, & de quibus crimi-
nibus cognoſcant, qui habent merum imperium
refert *Cancer.cap.2. de juriſd.omnium Judic. & for.*
compet.nu.47. Mixtum Imperium eſt, quod de Im-
4 perio, & civili juriſdictione participat *Bellon. lib.3.*
ſuppus Jur.cap.5.num.3. Decian.lib.4. tract.crimin.
cap.6.num.4. Menoch.conſ.748.num.10.Font.de pact.
clauſ.4.gloſ.14.num.38. Parlador. lib.2. rer.quotid.
cap.1.n.1. Cancer. d.cap.2. n.46. & hoc mixtum Im-
perium aliquando ineſt juriſdictioni, aliquando cohæ-
ret: ineſt tunc, cum imperii jus in negotio prin-
cipaliter exercetur: cohæret vero cum liti princi-
paliter motæ ſubſervit, exercetur enim tunc pro-
pter ſe, ſed cauſa illius juriſdictionis explicandæ,
& ad finem optatum producendæ, explicat magi-
ſtralitar *Menoch.de arbitr.judic. qu.74. num.10. &*
21. ſimplex juriſdictio eſt, quæ verſatur in cogni-
tione, & definitione cauſarum, *l.Imperium in fin.*
ubi Bart. & Claſſici omnes ff.de juriſd.omn.jud. Me-
noch.d. conſ.78.num.11. Fontan.gloſ.14. nu.47. alia
ad materiam vide penes *Giurb.cit.conſ.14.per tot.*
5 Requirit ulteriùs Author ad legitimam rei forju-
dicationem ſubſtinendam, juriſdictionem in De-
linquente, advertens quod juriſdictio criminalis,
licet quoad ipſos litigantes prorogari poſſit, *Add.ad*
Rovit.pragm.2.de juriſd.invic. non turban.nu.33. &
6 *34.* ſecus quoad præjudicium Judicis competentis;
tamen

tam iſta prorogatio, quæ alias fundatur in conſenſu ipſiuſmet rei, non poteſt fundari in tacito ejuſdam rei conſenſu, qui inducaratur ex contumacia *Boſſ.tit.de for.compet.num.*180. *Faria.quaſt.7.nu.4. verſ.ſublimita* 2. cum re vera citatus, & non comparens dicatur diſſentire, & non conſentire in Judicem citantem, ut advertit *Author hic num.*4. inducens ex hoc nullitatem ſententiæ forjudicationis illius rei, qui condemnatus fuerat per Judicem, qui ante in eadem cauſa intervenerat, uti Fiſci Advocatus, cum ex *decis.*40. Sac.Conſ.Neapol.relat. per *Reg. Tapp.* non poſſit Fiſci Patronus effectus Judex in ea cauſa judicare, in qua partas Fiſci defenderat, niſi cum conſenſu ipſius rei, adde *Scip.Rovit. pragm.*15.§.19.*nu.*20.21.& 22. ubi meminit de hac *deciſ.*40.*Reg.Tapp.* & ſubjungit, quod *ſub cap.*18.*illius prag.* ordinatur, quod Judex, qui fuit Advocatus
7 in aliqua cauſa, nec de conſenſu Partium poſſit votum ſuum dare in illa cauſa, & ita multotias obſervatum refert, non obſtante, quod de conſenſu Partium proceſſerit in ea ad plures actus.

Adverte tum quod conſenſus partium prorogat juriſdictionem illius Judicis, qui alias habet juriſdictionem criminalem, eamque exercat, ſed non in illa cauſa prorogata, ſecus ſi juriſdictionem criminalem non habeat, ſed civilem, quia tunc conſenſus partium criminalem juriſdictionem dare non poteſt abundè *Carleval.de judiciis tom.*1.*diſp.*2.*q.*8.*num.*1170. Juriſdictio enim prorogata ejuſdem eſt naturæ, & qualitatis, cujus eſt illa, quæ prorogatur, *idem Carl.cit.diſput.*2.*num.*973.& 1241. *tom.*1. quod nota, quia valet multùm.

8 Nota etiam, quod ubi ſuſpicio inducitur ipſo jure, non eſt neceſſaria allegatio ſuſpicionis, ſed impeditos officialis procedere, & debet ſe abſtinere, etiam parte non proponente de ſuſpiciona, et ſi votaret, ſententia eſſet nulla ipſo jure, *Rovitus pragm.*9.*de ſuſpic.official. num.*2. alias ſi eos non faciat lex ſuſpectos ipſo jure prohibendo, ne ſe immiſceant, ſemper diſpoſitio cenſebitur parte opponente.

9 Sed ponamus caſum, quod lex non prohibeat Judicem, qui alias fuit Advocatus in illa cauſa judicare, ſed declaret eum ſuſpectum, ut ſine conſenſu Partium judicare non valeat. An inquam iſte conſenſus debeat eſſe expreſſus, an ſufficiat tacitus per non oppoſitionem recuſationis, & an ex contumacia dici poſſit oriri tacitus conſenſus in juriſdictiona?

10 Quoad primum, videtur dicendum conſenſum tacitum ſufficere per non oppoſitionem per ea, quæ tradit *Carleval.de judic.tom.*1.*diſp.*2.*q.*7. *num.*797. ubi in propriis terminis officialis Baronis procedentis in cauſa concernente intereſſe ipſius Baronis, ait procedere, & valere acta per eum geſta, ſi ſubditus litigans eum non elleget ſuſpectum; verum ſi eum recuſet, etiamſi recuſatio non ſit ſolemnis, prout requiritur ex ſpeciali jure in Regno, ipſeque recuſatus ultra procederet, ſalvari à vitio nullitatis non poſſet ex pluribus rationibus, & authoritatibus idem confirmantibus, quibus addo *Giurbam obſervat.*95.*n.*7. & ità concludit *Rovit.cit. pragm.*9.*de ſuſpic. official. num.* 2. & 3. rejecta opinione *Cancer.var.lib.*3.*cap.*13. *nu.*197. qui ex *Bart. Caſtren.& Alex.* contrarium tradiderat, vide etiam eundem *Carleval.diſp.*2.*q.*8. *num.*980. ubi quod tacitus, & expreſſus conſenſus eſt ejuſdem virtutis.

11 Quo vero ad ſecundam partem, an inquam iſto caſu procedere poſſit in contumaciam quaſi ex tacito citati conſenſu, qui non comparet, nec recuſare procurat Judicem citantem, *Author hic tenet* opinionem negativam reddens rationem, quia contumax non dicitur conſentire in Judicem non comparendo, ſed potius diſſentire ex *Boſſ. & aliis per eum citat.* in contrarium facit juris concluſio, quod contumax non poteſt Judicem ſuſpectum recuſare, quia contumacia tribuit juriſdictionem, & prorogat citantis juriſdictionem, quam alias declinare poſſet, ſi contumax non fuiſſet reputatus, *Angel.& Imol. in l. ſi finita, §. item videamus ff. de damn.infect. Alex.in l.quidam conſulebat in fin.ff.de re judic. Afflict.dec.*133. *Vinc.de Franch. deciſ.*437. *num.* 1. vel quia non opponendo, & recuſando, cenſetur tali exceptioni renunciare, *Caravit. ſup. rit.M.C.V.*205. *num.*5. cum actus quilibet ad favorem alterius tendens, ſemper intelligatur ipſo petente, & volente, etiamſi dicatur ipſo jure ex *Giurb.cit.obſer.*95. *num.*7. & *Carleval. diſp.*6. *q.*7. *num.*297. ità in puncto arguit *Merl.Pignat. cent.*1. *cap.*48. *num.*5. & 6. qui enim patitur ſe contumacem reddi amittit omnes exceptiones dilatorias, *Bald.in l.non videtur in* 2. *ff.de judic. Dec.in cap.ad petitionem de accuſat. Theſ.dec.*265. *num.*2. *Afflict. dec.*135.& 185. *Color.dec. Germ.*108. & declinatorias, *Giurb.conſ.*95.*num.*3. & ſucceſſivè recuſationis Judicis, quæ inter dilatorias connumeratur, *Merlin.Pignat.cit.c.*48. *num.*6. & 7. Habetur enim contumax pro comparente, & ſubſtinente litem ad ſui præjudicium, *Rot. dec.* 314. *num.*4. *part.* 1. *in noviſſ.*

Pro reſolutione crederem, quod in caſu hìc relato per *Authorem*, contumacia non operetur validitatem actus, quia Pragm. Regni relat. per *Rovit. de ſuſpic.official. pragm.*15. *ſub cap.* 18. in qua fundatur *deciſio* 40. *Reg.Tapp.* excludit etiam conſenſum expreſſum, ut ibi advertit *Rovit. ſub num.*20. & in *pragm.*1. *num.*49. ubi quod ſi Advocatus deindè efficiatur Judex, in illa cauſa in qua fuit Advocatus, nulliter procedit, etiamſi nulla proteſtatio, ac recuſatio fuerit facta per partem ex *tex. in c.poſtremo de appellat.* & melius in *l.quiſquis C.de poſtulando*, ibi: *non in eodem negotio ſit Advocatus, & Judex. Bertaz.conſ.*550. *lib.*2. *cap.* 13. *cum aliis ibi per eum allegatis Giurb.obſerv.*95.*nu.*20.& 21. ubi etiam refert *deciſ. Tapp.* 40. inquiens, quod ſi is, contra quem fuit Advocatus conſentiat, ut judicet, confidentia illa majorem augat ſuſpicionem, & *deciſ.*99.*nu.*7.*Fontan.deciſ.*20. *num.*21. Cæterum præciſa lege communi, vel particulari, quæ prohibet Judicem in tali cauſa procedere, reſiſtens potentiæ, ut advertit *Bertaz.cit. num.* 13. & attentis regulis, ac principiis, de quibus per *Carleval. & Giurb.loc. ſup.alleg. Fontan. deciſ.*10. *per tot.* dicendum eſſet, quod ſi reus abſens citatus, ad recuſandum Judicem admitteretur, & cauſas ſuſpicionis allegandum, utique non allegans videretur conſentire, & proceſſus firmaretur ex traditis per *Giurb. conſil.* 95.*num.*4.& 5. & *deciſ.*99. *num.*3. *verſ.actoris conſenſus*. At ſi ad allegandam ſuſpicionem non admitteretur, utique diſſenſus, non conſenſus colligi poſſet ex contumacia juxta deciſionem Boſſi allegatam hìc per *Authorem*, & *Cartar. de capto bandito cap.fin.num.*198.& 199.& ſucceſſivè firmari non poſſet juriſdictio ex tacito conſenſu.

12 Addo quod ſi ſtatutum, ſeù lex municipalis ordinat prohibendo, ne ſcilicet Judex ſe intromittat, niſi de conſenſu, vel niſi partes conſenſerint, tunc tacitus conſenſus ex contumacia reſultans non operatur nec ſufficit, quia fictus dicitur, & interpretativus, *l.de ætate, §. qui tacuit ff. de interrogat.act. Carleval.cit.diſp.*2.*num.*1000.qui in ſtatutis non eſt ejuſdem effectus, & virtutis, vi-

Digitized by Google

deas etiam eundem Authorem *nu.* 1001. obi qood contumacia non contrahitur per eum, qui comparere, & Judici conſentire non cogitur cum *Foller. loc. per eum allegat.* Ulterius citando, ſa intromiſit informationem aſſumendo de delicto, & de delinquente, quod facere oon poterat ſine conſenſu; Rurſos citando, procedit ſine conſenſu, ergo nulliter, & contra formam legis *Author noſter hic n.* 1. cum conſenſus, qui juriſdictionem tribuit, debeat præcedere citationem, & proceſſum, *Sperel. decif.* 149. *num.* 3. An autem abſens citatus admittatur, vel noo admittatur ad allegandam Judicis incompetentiam, vel ſuſpicionem? conſulas *Farin. qu.* 99. *num.* 270. 271. & 272. cujus dicta non faciunt difficultatem in Regno, ubi ex Conſtitutione Regni, quæ incipit, *pœnam eorum*, citandus eſt oon ſolom reus ipſe, qui condemnari intenditur in contumaciam, ſed etiam ejus Affines Conſanguinei, Vicini, & Amici, *Gloſs. in d. Conſt. & ibi Afflict. num.* 18. *Scial. prax. forens. cap.* 11. *num.* 2. quinimmò aliquis comparens pro ſuo principali intereſſe ad defendendum reum, poteſt Judicem recuſare, ut deciſum refert *Merlin. Pignat. cent.* 1. *cap.* 48. *nu.* 12. *& per tot.*

13 Firmat etiam *Author hic ſub num.* 3. quod Judex, qui reum abſentem condemnare intendit debet eſſe competens, alias citatio, proceſſus, & ſententia eruot nulla, eſt concluſio indubitata, ut per *Farin. quæſt.* 11. *num.* 46. & advertenda præcipuè circa introductionem cauſarum in Tribunalibus Principis, ſub prætextu alicujus privilegii, prout in caſu enarrato hìc per *Authorem ſub num.* 5. Contingit enim plories introduci cauſas in Tribunali A. C. vel alibi, ex privilegio *l. unica*, quod de jure accuſatori non competit; & ideo nullum remanèt qoicquid coram tali Judice factum erit, ut refert *Author* deciſum, & iſte caſus contigit diſputari pluries, non ſemel. Primo in quadam cauſa Spoletana, ſeù Trivien. in qua ſoror Virgo licet in poſſe Patris, adhuc conſtituta, de morte Fratris accuſaverat occiſorem io Tribunali A. C. Patre negligente, nam cum fuiſſet ad hujuſmodi querelam introducta cauſa in eodem Tribunali, & tranſmiſſus Commiſſarios ad fabricandum proceſſum de homicidio, proceſſus remanſit fruſtratus, quia informata Sac. Conſulta, & articulo meturè diſcuſſo, reſolvit tale privilegium ſorori Virgini non competere, quia habebat Patrem, & participato negocio Sanctiſſimo, mandavit cauſam remanere in S. Coolulta.

15 Alias ad inſtantiam cujuſdam Univerſitatis exiſtimantis gaudere eodem privilegio, introducta cauſa in Tribunali A. C. & formato proceſſu per Commiſſarium, eadem contigit diſputatio, & habitum fuit pro firmo juriſdictionem ex tali privilegio non fundari, tum quia Uoiverſitas ooo gaudebat tali privilegio ex *Marcheſ. de avocat. cauſ. par.* 2. *§.* 2. *ſub num.* 32. *Cancer. var. reſol. lib.* 3. *tit. de Juriſd. comm. Judic. num.* 15. *Scacc. de appell. quæſt.* 7. *num.* 170. ubi quod ità obſervat paſſim ſignatura, quinimò tantum abeſt ut inter miſerabiles perſonas connumerari valeat, ut potius ioter potentes *Gonzal. ſup. reg.* 8. *Cancell. gloſ.* 18. *ex num.* 63. ubi æquiparat Juspatronatus Magnatum, & Univerſitatum, *Put. deciſ.* 205. *in princ. & per tot. lib.* 1. *Fontan. deciſ.* 522. *num.* 19. io nihilo obſtante quod Pupillos, Viduas, & perſonas alias miſerabiles contineat, ot obſervat *Urſil. ad Afflict. dec.* 257. *nu.* 2. *&* 3. tum quia intereſſa ipſorum cum Univerſitas agit, eſt acceſſorium, tum quia oporteret majorem partem Univerſitatis conſtari perſonis privilegiatis, ut eorum privilegio poſſet uti in terminis *Gypt. deciſ. Bonon.* 43. *num.* 5. 6. 7. & 8. Ità videtur reſolvendum de jure, licet in Regno Neapol. obſervetur contrarium tàm reſpectu Eccleſiæ, quàm Uoiverſitatis, ot videre eſt *Rovit. cit. deciſ.* 27. *num.* 7. & 8. & eundem *Scacc. q.* 7. *nu.* 130. *verſ. contra hanc hæſitationem*. Tum quia delictum, quod proſequebatur, non tangebat intereſſe Univerſitatis, ſed privatorum, qui ex illo homicidio erant offenſi, & de jure tenebantur mortem occiſi vindicare, ut deſumitur ex *d. l. unica*, & traditis per *Bald. in l.* 1. *num.* 27. *C. de accuſat.* ubi quod Syndicus accuſat, & defendit Univerſitatem in cauſa ejuſdem Univerſitatis, *Farin. q.* 16. *num.* 51. *& ſeq. Vant. de nullit. ex defect. mand. num.* 151.

16 Sciendum eſt tamen, quod reſpectu Virginis exiſtentis in poteſtate Patris alias in una Anconitena de anno 1666. fuit revocata in dubium: Agebatur enim de quadam Virgine Hæbrea, quæ fuerat ſtuprata ab alio Hæbreo, ipſumque quæreiaverat in Tribunali A. C. credens uti privilegio *legis unicæ* contra ſtrupatorem juxta *Franc. dec.* 199. *Novar. in ſuo tract. de elect. fori ſect.* 1. *qu.* 11. *n.* 2. *Paſcal. de pat. pot. par.* 2. *cap.* 2. *nu.* 95. *Capiblanc. de anth. Baron. prag.* 8. *par.* 1. *num.* 349. niſi tamen voluntariè ſtupro conſenſiſſet, ut advertit idem *Capiblanc. loco cit. & Carlevul. de Judic. diſput.* 2. *q.* 6. *ſect.* 7. *num.* 538. & Sac. Conſulta ex reſolutione aliàs facta in ilia Spoletana, privilegio *l. unica* talem Puellam non gaudere exiſtimaverat, ſed poſtmodom repropoſita cauſa, approbavit diſtinctionem de Virgine, quæ ſuam propriam injuriam proſequi intendit, & de ea, quæ proſequi intendit, & de ea, quæ proſequi vult injuriam ſuorum, quod de jure ſpectat ad maſculos, non ad fœminas, ipſiſque fœminis præferuntur, & ad Patrem, qui Virginem ipſam habet in poteſtate, ut ſcilicet in primo caſu Virgo, quæ habet Patrem privilegio oon gaudeat, ſecus in ſecundo, ubi propriam offenſam, & injuriam vult vindicare.

Verùm quia agebatur de Virgine Hæbrea, aliud dubium contingebat diſputari, an ſcilicet eodem privilegió gauderet Virgo Hæbrea, vel Vidua, quod movit mihi unus ex Illuſtriſſimis Prælatis, qui in eadem propoſitione, & reſolutione non fuit præſens.

17 Dubium facit *Afflict. ſuper Conſtit. Regni rubr. de Advocatis dandis &c.* qui tale privilegium Viduis Hæbreis dicit non eſſe conceſſum, allegans *tex. in auth. de privil. dot. hæret. mulier. non dand.* ibi: *omnia alia Privilegia, quæ mulieribus omnibus in dictis privilegiis à noſtris legibus data ſunt, & rurſus, & ſint eis ingreſſibilia omnino, ex legibus privilegia, & omni privilegio ex noſtris Conſtitutionibus eis dato privabuntur*, & *Afflict.* ſequitur *Marcheſ. de com. avocat. cauſ. num.* 54. *par.* 2. Ex quibus non videtur deduci privatio hujus privilegii, tum quia Imperator expreſsè loquitur de mulieribus hæreticis ibi *de privil. dot. mulier. hæretic. non dand.* & ſic de eis, quæ à Fide Chriſtiana recedunt, non de eis, qui fidem Chriſtianam nunquam agnoverunt, & ab Eccleſia tollerati ex traditis abundè per *Farin. de hæret. qu.* 178. *num.* 10. *per tot.* idqoe arguont illa verba: *iis, qui alienant ſemetipſos à Dei ovili*: Inſuper loquitur *Imperator de privileg. dot. mulieribus hæret. non dand.* à quo non poteſt argui *ad privileg. elect. fori*, *Covar. pract. quæſt. c.* 6. *n.* 6. *verſ. ſed ſi quis*, ubi quod privilegium *l. unica* nemini facit injuriam, ſequitur ex pluribus *Carlev. de Judic. diſput.* 2. *qu.* 6. *num.* 616. At privilegium dotis præjudicat multum creditoribus, *l. aſſiduis C. qui*

potiores

Digitized by Google

potiores in pignore habeantur, huic tamen reſponſiuni obſtaret verbum illud univerſale omnia verum reſtringitur à verbo mulieribus cum privilegio *l.unica*, & fœminis, & maſculis concedetur. Ideò de privilegio præjudiciali ad privilegium, quod nulli præjudicat, ergui non poteſt legitimè. Rurſus Imperator in *d. l. unic.* loquitur de tali genere mulierum, immò potiùs de tali genere perſunarum, pupillorum ſcilicet, aliarumque perſonarum miſerabilium, ſive fœminarum, ſive maſculorum, & temen quod mulier hebrea adhuc gaudeet privilegiis aliis mulieribus pro dotibus conceſſis, in puncto voluit *Tiraq.de Jur.primog.q.*66. *nu.*10. *&* 11. & eſt opinio communis, ot per *Marquat.de Judæis par.*2.*cap.*1.*num.*9.*&* *cap.*5.*num.*16. *&* *par.*3.*cap.*6.*num.*2.*&* *cap.*8.*num.*1. *Suarez in loco relat. per incertum Anthorem in ſyntagm. com. opin. tom.*1. *tit.*30. *rub. de Judæis cap.*4.*verſ. Judæorum uxores Farin.in fragm.par.*2. *lit.l.verb. Judæi num.*638. & confirmetur ex pleniùs deductis per eundem *num.*606. 607. 608. *&* 609. ubi quod Hæbrei comprehenduntur in Indulto, & Immonitate conceſſa Chriſtianis, & eadem æquitate fruuntur, ſunt etiem ipſi de Populo Romano, *Decian. tract.crim.lib.*5.*cap.*14.*num.*5.*verſ.dicuntur Judæi de Populo Romano*, *Menoch.de recuper.poſſeſſ.remed.* 9.*num.*291.*Roland.conſ.*35.*num.*8.*&* *ſeq.lib.*2.*Natt. conſ.*620. *num.*18. & legibus Romanorum vivont, & reguntor, latè *Farin.in fragm.par.*2. *verb.Judæi num.*621.*&* 622.Ut propterea ſecurius gaudere debeant privilegio *legis unic.* quod non mulieribus detus, ſed certo generi perſonarum miſerabilium, nulliqua parit præjudicium, ut obſervat *Carleval. loc.cit.*

18 Redeundo ad Anthorem, adverte quod ſi ex eliquo capite introduceretur cauſa in Curia Principis ſub prætextu hujus privilegii, quod de jure non competeret, proceſſus, & ſententie nullitèr ſequeretur, ut deciſum refert *Author hic ſub num.* 5. & ità pluries obtinui, tùm in S. Conſulta, tùm in Signature juſtitiæ entè tamen ſeoteotiem.

19 Declara temeo concluſionem prædictam, obi ceuſa introduceretur ebſque cummiſſione Sanctiſſimi, ſeù Principis reſcripto, ſed ed ſolam petitionem aſſertæ perſonæ privilegietæ, et ſi prævia commiſſione Sanctiſſimi, tunc proceſſus, & ſententia in contumaciam lata ſubſtineretur ex regola ſupra firmeta, quod etiam reſcriptum ſobreptitium triboit juriſdictionem, donec de obreptione opponatur, & cognoſcatur, *Caſtrenſ.in l.*2. *n.*2. *ff. ſi quis in jus vocatus non ierit*, *Gaill.lib.*1.*obſerv.*48. *num.*18. *Author.reſol.*12.*nu.*4. *Marcheſ. de commiſſ. avocat.cauſ.par.*2.*§.*3.*num.*28.*&* 29. *Buratt.dec.*74. *num.* 2.

20 Ad ea quæ *Author hic num.*8. ſubjungit poſſe Baronem cognoſcere de delicto ſuorom Vaſſellorum, etiem commiſſis extra joriſdictionem, edde *Sanfelic.deciſ.* 68. *per tot. &* *Rovit. ſuper rubr. ubi de delicto, quis conveniri debeat num.*12.*&* 13. ubi ità refert pluries judicatum.

21 Conſurgit tamen ſuper iſta eadem materie dubitatio non levis circa pœnam tali delinquenti imponendam, noo inquam io eo caſu, obi extra joriſdictionem delinqueret Vaſſallus, ſed non extra territorium, & Principatum, tunc enim nota eſt *Bart.* doctrina in *l.cunctos Populos C.de ſum Trinit. & fide cathol. num.* 49. volentis, quod ſi ſtatutum adſit in loco originis, vel domicilii puniens ſubditos delinquentes, etiam extra territorium, juxta theoricam *Bald.in l.*1.*C.de Eunuch.*, & pœna ſtatutaris loci Judicis, & ubi cauſa agitur debet puniri delinquens, aut ſtatutum ſimpliciter punit delinquentes, & tunc ultra ſtatum, & juriſdictionem ſtatuentis, ſtatutum non extenditur: ideò ſi diverſa ſit pœna loci delicti, à loco originis, punietur delinquens pœna ſtatutaria, quæ viget io loco delicti, proceſſus verò fiet juxtà ſtylum, & legem loci, ubi reus condemnatur. Si verò oon adſit ſtatutum ſpeciale in loco delicti, vel de eo noticiam non habeat Judex domicilii, tunc punietur reus pœna juris communis, iſta eſt *Bartoli* declaratio, quam omnes ſequuntur, ut videre eſt *Farin.in fragm. par.*1. *lit.D. num.*100.*&* *ſeqq.* & præcipuè *num.*107. *Cabal. caſ.* 162.*num.*31. *Cavalc.de brach.reg. p.*4.*num.*122. *& ſeq. Guazzin.def.*33.*cap.*25. *per tot. & def.*1. *cap.*15. *in fin.*

22 Dubitatio remanet obi, & io eo caſu, quo Subditos delinquit extra territorium Principis, & Principatus, tuoc ooo videtur ſubſtineri opioio *Bart.* quia Miniſtri onius Principatus, nihil habent facere cum legibus Principetus extranei, *cap.ut animarum*, *§.ſtatuto de Conſtit.lib.*6. *Fontan.deciſ.*163. *num.*7.*&* *dec.*430.*num.*4. oullaque eſt lex communis inter diverſos Principatus, ſed unoſquiſque ſuis legibus vivit, *Carleval. de Judic. tom.*1.*diſp.*2. *quæſt.*7.*num.*840. quemadmodum videmus, quod Judex unius Principatue, non poteſt ſe intromittere in proceſſu alterius Judicie, nec ſententiam exequi, niſi requiſitus, ot edvertit *Farin.quæſt.*11. *num.*61. *Grat. diſcept. forenſ. cap.*389. *num.*28. nec doctrioe *Bart.in d.l.cunctos Populos num.*47. aliquo modo repugnet, quia loquitor prout omnes elii, qui eum referunt, & ſequuntur, ubi locus delicti, & domicilii ſunt ſub eodem Principe, & de eodem Principatu, ſecùs ergo dicendum eſt, ubi ſub diverſo Principatu loco originis, vel domicilii, & locos delicti ſunt poſiti, tuoc enim aut nulla eſt punitio, quia de his, quæ foris ſunt nihil ad nos, ut ex pluribus firmat *Carleval.de Judic. lib.*1.*tit.*1. *diſput.*2.*quæſt.*7. *num.*741. & pleniùs ex *num.* 827. *uſque ad num.* 845. *Marſil. conſ.*67. *num.* 64. aot ſi punitio conceditur, vel extreordinaria pœna imponi poterit Delinquenti ex dictis per eundem *Carleval.cit.num.*741.*in fin. Cavalc.de brach.reg.p.*4. *num.*249. *verſ.decimus quintus caſus eſt*, *Theſ. deciſ.*90.*num.*7. *Guaz. def.*1.*cap.*14. *num.*1.*ad fin.* vel pœna juris communis, non ſtetutaria, quæ viget io loco delicti, ità in terminis voluit *Marian. in cap.poſtulaſti num.*16. *de foro compet. verſ. quod poſſit eum punire pœna Juris communis*, & rurſus *verſ. ſed Petrus de Ancarano*, quem ſequitur *Cavalc. de brach.reg.par.*4.*num.*58. & ſentit *Bald. in l.* 1. *C. de Eunuch.num.*2. & iſtam Concluſionem credo veriſſimam, qoia reus delinquendo conſenſit pœnæ, ut advertit *Bald. in d.l.cunctos Populos num.*45. *in fin. Surd.deciſ.*158. *lib.*4. pœna autem, vel à jure communi debet eſſe diſpoſita, vel à Principe, & Domino illius ſubditi, cui pœna eſt imponenda non ſecuodum leges alterius Principatus, quæ extra Principatum nullam hebent virtutem, *Bald.in d.l.* 2.*C.de Eunuch.num.*1.*&* 3. *Carleval. cit.diſp.*2. *q.*7. *num.*642. *Fontan.deciſ.*163. *num.*7. & quorum Miniſter non eſt ille, qui Delinquentem hebet modo punire ex *Bald.in l.unic.in fin.C.de confeſſ.* ubi quod Judex requiſitus, tunc poteſt exequi ſententiam Judicis condemnantis, cum ſententia eſt late ad formam juris communis, ſecus ſi ſit lata juxtà ſtylum, & ſtatutum ſpeciale loci condemnationis reddens rationem, quia Judex exequendo ſententiam, noo alterius juriſdictionem ſequi debet, & ſui tentum, non alterius territorii ſtatuta ettendere, & eſt veriſſima concluſio, ut per *Boſſ. tit. de ſent. ſub num.*115.

num.115. verſ.ideo concludo, *Cabal. caſ.161. nu.12. & ſeq.& per Guaz.def.1.cap.16. num.10.* Eſſet ſanè abſurdum, ut Delinquens extra Statum ſui Principis ſeveriùs puniatur, quàm Delinquens in Statu, quod eveniret ſi ex lege domicilii, vel originis delictum illud levius puniretur, quàm in loco delicti, cum tamen, vel Reſpublica, & Principatus puniens in nihilo ſit injuriata, vel offenſa, ut advertit *Carleval.de Judic.diſput.2.quæſt.7.nu.841.*, & pleniùs *ex num. 827. uſque ad 45.* loquens de diverſo Principatu *Marſil.conſ.167.num.64.* vel offenſa domicilii, aut originis ſemper erit levior, habito reſpectu ad locum delicti, *Vulpell. conſ. 46. num. 15.*

SUMMARIUM.

1 *Vidua varians à Tribunali Regio ad Curiam domicilii non debet jurare ſe id agere gratia majoris commoditatis, vide infra.*

Favorabilior eſt electio Judicis ordinarii, quam extraordinarii.

Juramentum perhorreſcentiæ, cum declinatur Curia ordinaria, fit ad excludendam præſumptionem quod Vidua id agit cauſa defatigandi adverſarium: hæc præſumptio ceſſat cum variatur ad Curiam ordinariam.

2 *Contrarium ſervatur in M.C. & aſſeruntur rationes hujus praxis, qui variat ad Curiam inferiorem relicto Tribunali Regio præſumitur colludere cum adverſario, & ideo major ratio jurandi eſt in hoc caſu, quam in caſu cum eligitur Tribunal Regium, qui enim eligit Tribunal Regium præſumitur velle juſtitiam, non itidem qui eligit Curiam inferiorem, quicquid dictum ſit Reſolut.6.n.29.*

Conſtitutio, quæ tendit ad obviandum fraudibus, licet ſit correctoria, dicitur favorabilis, & ideo eſt extendenda.

3 *Si Vidua fuit excluſa à variatione ob defectum juramenti poteſt, ad validandum actum jurare, & obtinere variationem.*

Quando prima electio, vel actionis propoſitio peccavit in forma, poterit iterum forma ſuppleri, non obſtante, quod præceſſerit decretum contra formam non ſervantem.

Juramentum, quod interponit Vidua cum variat ad Curiam, & jurat id ſibi expedire, regulandum eſt ſecundum juramentum perhorreſcentiæ, quod omni tempore poteſt præſtari.

An ad impediendum in Regiis Tribunalibus proceſſum ad forjudicationem, ſi Vidua velit ab illis variare ad forum ordinarium domicilii (ſuppoſita pro vera opinione tradita in Reſolutione ſexta, quod Inquiſiti abſentia variationem non impediat) debeat jurare, quod id agit majoris commoditatis gratia? quemadmodum quando eligit forum M. C. vel Regiæ Audientiæ jurare debet perhorreſcentiam Judicis ordinarii, ad intellectum Conſtitutionis Regni *ſtatuimus.*

An ſi variatio fuerit nulla ob defectum juramenti poſſit iterari actus, poſito quod varians ob hunc defectum fuerit excluſus Regii Tribunalis decreto.

RESOLUTIO XIV.

1 QUoad primom videtnr negative reſpondendum; eſt enim *Conſtitutio Regni ſtatuimus* juris novi inductiva, cum antea *text.in l.1. C.quand. Imperator*, hanc jurandi neceſſitatem non induxerit, *gloſ. in d.conſtit. in verbo corporali præſtito Sacramento. Novar. de elect.fori lib.1.qu.2.ſect.1.n.2.& ſeq. Dom.Reg.Merlinus controverſ.forenſ.89.n.7.* unde non extendenda ad caſum propoſitum, in quo diverſa militat ratio; eſt enim electio Judicis ordinarii, qui per variationem eligitur, favorabilior quam electio Judicis extraordinarii, ut eſt Magiſter juſtitiarius Regni, vel juſtitiarius provinciæ, *Iſern. in d.Conſtit. Regni ſtatuimus verſ. aliis videtur*, *Carav. rit.228. n.18. Franc. deciſ.382. in fin.* ubi rationem reddit, quia qui adit Judicem ordinarium utitur jure communi, qui vero adit Judicem extraordinarium utitur jure ſpeciali. Præterea juramentum perhorreſcentiæ, dum eligitur forus Regii Tribunalis, non ob aliam rationem exigitur, quam ad evitandam ſuſpicionem, quod eligens animo defatigandi, & trahendi, quod plerumque contingit, adverſarium extra proprios lares ordinarium Judicem relinquit, & extraordinarium adit: id quod non militat in caſu contrario, cum variatur ad Judicem ordinarium domicilii; deficit enim hæc fraudolenti animi præſumptio, ſi perſona miſerabilis in proprio domicilio, ubi majorem præſumitur habere commoditatem, malit quam alibi litigare, immò plerumque contingit domicilium eligentis eſſe etiam domicilium inquiſiti; & hanc negativam ſententiam amplectuntur *Caravita d.rit.228.n.18.* licet in fine cogitandum relinquat *Trentacin.variar.reſol.lib.2.de citat.reſol.2.n.14.Novar.lib.1.de elect.fori qu.2.n.2.*
2 *ſect.1.* cæterum contraria ſententia ſervatur quibuſdam ab hinc annis in M. C. ut non aliter admittatur variatio à Regiis Tribunalibus ad Judicem ordinarium, quam ſi prædictum juramentum præſtetur: pro qua M. C. obſervantia conſiderari poteſt variationem à Reg. Tribunali ad Judicem inferiorem eſſe proculdubio valde ſuſpectam colluſionis cum adverſario, relinquitur enim Regium Tribunal, in quo ſolet juſtitia miniſtrari cum longe majori integritate, quam in Curiis inferioribus, ob majorem Judicum præſtantiam, qui ſolent in Regiis Tribunalibus deputari, in quibus præter talium Judicum qualitatem aſſiſtunt Advocati Fiſcales, qui utcunque deficiant partes querelantes criminum punitioni magna vigilantia incumbunt: hinc teſte experientia videmus ſemper eligi Regia Tribunalia à juſtitiæ cupidis, & è contra variari ad Curias ordinarias ab illis, qui cum partibus adverſis colludunt, *Franch.dec.100.n.20.& ſeq.Tapp.in Conſtit. Regni ſtatuimus n.23. Maſtril.dec.268.n.27.& ſeq.* quidquid dictum ſit *reſol.6.n.49.* militat igitur major ratio exigendi juramentum in hac variatione ad evitandam fraudis, ſeu colluſionis ſuſpicionem, & extendi debet diſpoſitio *dictæ conſtitutionis* ad hunc variationis caſum: nec obſtat quod prædicta diſpoſitio, ut ſupra dixi, ſit juris communis correctoria, quia cum tendat ad obviandum fraudibus, utcunque ſit correctoria dicitur favorabilis, & conſequenter eſt extendenda, *l. item ſi filius familias, §.ſed Julianus, & §.Mutui dationem, ff.ad Macedonianum cum concordantib. allegat. per Farinac. in fragm. in verb. extenſio n.84.* & confirmatur, quia tam electio, quam variatio ex eodem fonte, & ex

eadem

Digitized by Google

eadem lege oriuntur, ut dixi *cap.ſexto n.34.* & conſequenter cum ſint duo omnino à jure æquiparata, quod diſponitur in uno cenſetur diſpoſitum in altero, *Aymon.de antiq.tempor.part.4. in princ. n.98. & ſeq. uſq; ad n.109. & n.145. Far.in verb.extenſ. n.203.& ſeq.*

3 Quoad ſecundum cenſeo affirmative reſpondendum, poſſe actum nulliter factum ob juramentum non præſtitum iterari ad validandam variationem, à qua perſona varians ob dictum defectum fuit excluſa: moveor primo quia ubicunque actus eſt inutilis ratione formæ omiſſæ poteſt actus iterari, & forma ſuppleri, nec actos inutilis præcedens impedit reintegrationem actus utilis poſtea ſequentis, *Bald. & Albericus in l.qui per ſalutem n.1. & ibidem Caſtrenſ.n.4.& Jaſon.n.2. ff.de jurejur.* hinc eſt ut ſi quis habeat poteſtatem eligendi, & prima electio peccet in forma electionis, poteſtas non conſumatur, ſed indiſtincte poſſit reeligere, *Bart.in l.2. §.data igitur n.2.& 4.ff.de opt.legat. Bald.in d.l.qui per ſalutem in lect.antiqua, & ibidem, Caſtrenſ.n.5. & Jaſon.num.3.* idque extra controverſiam eſt, cum Viduæ privilegium fundetur jure communi, ſcilicet in *l.1.C.quando Imper.* ad tradita per *Albericum in d. l.qui per ſalutem n.4.* nec obſtat, quod jam ſit interpoſitum decretum, quod procedatur non obſtante variatione in Regio Tribunali, quia ſupradicta de electione in argumentum adducta procedunt eſto, quo electio ſit nulla pronuntiata, *Bald. in d.l. qui per ſalutem n.3.* quibus adſtipulatur, quod ſi quis propter actionem inepte propoſitam ſuccubuerit, poterit eam aptè proponens iterum audiri, *text.in cap.examinata extr.de judic.* & ſi quis inepte, & forma ſtatuti non ſervata Judicem recuſaverit, & ob id fuerit rejecta recuſatio poterit eandem recuſationem rite recteque proponere, *Caſtrenſ. l.2.conſ.313. Tiraq.l.boves, §.hoc ſermone limit.1.n.17.*

Moveor ſecundo, quia hoc juramentum, quo quis jurat expedire ſibi trahere cauſam ad Judicem domicilii, regulatur ſecundum juramentum perhorreſcentiæ, & ex mente legis, ut ſupra concluſum eſt, requirentis expreſse juramentum perhorreſcentiæ cùm relicto Judice domicilii aditur Curia Regis, extenſum eſt ad caſum, quando à Curia Regis variatur ad Curiam domicilii, ſed juramentum perhorreſcentiæ poſt electionem Regiæ Curiæ factam poteſt in quacunque parte judicii præſtari, *Viv. in Sil.com.opin. opin.368.n.6. Trentacinq.variar.reſol. lib.2. in tit. de cit.reſol.2.n.14.* & ante eos colligitur id eſſe de mente *Afflict.in Conſtit. Reg. ſtatuimus de off.Mag.Juſt.n.38.* dummodo tamen tempus quo juramentum præſtatur ſit habile, *Franc. dec.257.n.2.* ergo idem affirmandum eſt de juramento interponendo, cum variatur ad Curiam domicilii, ut in quacunque parte judicii apponatur legi dicatur ſatisfactum; hocque ampliandum eſt etiam ſi ob defectum juramenti Regium Tribunal pronuntiaverit contra variationem, eamque non admiſerit, nam prædictum decretum erit interpretandum ad mentem legis, quouſque ſcilicet juramentum præſtetur, *Bald.in l.2.n.2.C.de negot.geſt.*

OBSERVATIO ORILIÆ.

SUMMARIUM.

1 *Miſerabiles perſonæ, facta ſemel electione, poſſunt variare à ſuperiori Tribunali ad inferius.*

2 *Privilegium legis unicæ conceditur in cauſis civilibus, & criminalibus.*

3 *Miſerabiles Delinquentes numquid gaudeant dicto privilegio? diſputatur, & reſolvitur affirmativè.*

RESOLUTIO XIV.

Duo concludit *Author* hic circa variationem, quæ conceditur ex diſpoſitione *Conſtitutionis Regni ſtatuimus Viduis, Pupillis, & ſimilibus perſonis privilegiatis*. Primum, quod juramentum perhorreſcentiæ requiſitum per dictam Conſtitutionem, nedùm eſt neceſſarium, quando Vidua eligit forum, ſed etiam quàndo vellet electum deinde variare. Secundum, quod ſi eligat nulliter, quia juramento non præſtito, & ideo à fori electione excluſa, adhuc poterit jurare, & juramento præſtito, electionem fori obtinere.

1 Utraque Concluſio levem habet repugnantiam, & miror quomodo de præterito tempore Magna Curia contrarium obſervaverit in caſu variationis à Tribunali Regio ad Tribunal, vel Curiam ordinarii, ut refert *Author n.2.* cùm longè majus ſit privilegium variationis, quam electionis *Carleval. de judic.diſp.2.qu.6.ſect.7.n.604. Novar. de elect.for.ſect.2. qu.13.n.21. Marcheſ.de commiſſ.avocat.cauſ. par.2. §.3. n.85.* Unde cum pro electione lex Regni juramentum requirat, eo magis pro variatione.

2 Nota ex iſta prima Concluſione, quod privilegium *l. unicæ* conceditur etiam accuſantibus criminaliter ad quod vide *Carleval.ead.diſput.2.qu.6. ſect.7. n.592.* & etiam Delinquentibus, *ut n.592. & 596.* reprobatis *Scacc.Marcheſ.& Novar.locis per eum relatis n.593.* Quod concedatur hoc privilegium in cauſis criminalibus, videmus obſervari in dies ſine aliqua difficultate, ſed reſpectu accuſatorum, quia ſi ſint Viduæ, Pupilli, & alii privilegiati, accuſant in Curia Principis, & cauſas avocant ab eorum Ordinariis, ut fuit dictum *ſup. reſol.6.*

3 *§. ſupponit primo Author*, reſpectu verò ipſorum Delinquentium, mihi adhuc diſputari non contingit, nil mirum, quia Vidua, Pupillus, & Virgo non ſic facilè accuſati trahuntur ad judicium, ut tali privilegio valeant expetiri, ſed ſi caſus contingeret, eſſet conſiderandus, præcipuè in Regno, ubi ex dicta *Conſtitutione ſtatuimus*, nedum electio datur, ſed variatio, quæ in ipſis reis potiùs ſcandaloſa quodammodo, quam rationabilis comperiretur, exiſtimarem vèrius dici poſſe, quod ipſis accuſatis, & Delinquentibus privilegium iſtud non concedatur ex *Juribus allegatis per Scacc. de appellat.qu.1. n.132.& Novar.de elect.for.ſect.2.q.2.n.5.* & ex ratione inconvincibili, quod multoties in criminalibus proceditur ex officio Curiæ, & ad inſtantiam Fiſci, nec verificari poſſunt verba *l.unicæ, & dict. Conſtitutionis ſtatuimus, Adverſariorum ſuorum fortè potentiam perhorreſcunt*, ac etiam ex *l.qua in Provincia, C.ubi de crim. agi oporteat*, ibi: *qua in Provincia quis deliquit, aut qualibet de re fuerit reus, illic etiam juri ſubjaceat; quod jus perpetuum eſt*, loquens propriè de ipſo delinquente, ut quoad eum jus ſit perpetuum, perpetuave regula, ut illi Judici ſubjiciatur, cujus juriſdictionem offendit. Et quia reatus omnem honorem excludit *l.1. C. ubi Senatores, vel Clariſſimi, l.raptores, C.de Epiſcop.& Cleric. l.quoties, C.de dignitatibus lib.12. l.auxilium, ff.de minor.* Ideò *Tuſc. pract. concluſ. lit.M. concluſ.274. ſub n.7.* dubitat, ibi: *ſed ego dubito, quando delinquunt, ſed quando offenduntur benè*. Noſtri tamen Regnicolæ ex *Conſtitutione Regni ſtatuimus*, aliter ſentiunt, ut videre eſt *Afflict.ibi num.17.& Riſtang*

M.C.

*M.C.*230. qui hoc concedit expreſsè, ſed ut advertit, ibi *Carav.n.*1.*&* 2. contra regulas juris, ibi, *& ideò ad hujuſmodi dubitationem tollendam Ritus noſter dicit quod etiam cum pro delictis dicta perſona conveniuntur, gaudent privilegio electionis fori*, allegat *Afflict. loc.cit. & Iſern. in d. Conſtit. ſub verb. miſerabilium perſonarum, verſ. at ſi Pupillus, & Vidua delinquant*, ubi movet hanc quæſtionem, ſed tenet affirmativam. *Menoch. de arbitr. caſ.*66.*n.*34. *ſequitur Afflict. & Caravit. Viv. dec.*65.*n.*1. ubi ita refert pluries judicatum in Regia Audientia, in Regno iſta dubietas excitata per *Iſern. & Carav.*, eſt ſublata, ut videre eſt ex *eod. Viv. Carleval. Menoch. & Author. cit. reſol.*6. & in Urbe tantò magis ceſſaret; quia in Tribunali A. C. ſi Vidua, vel alia perſona privilegiata ſe conſtitueret, & vellet ibi cauſam ſuam agi, nedùm ex privilegio *Lunica*, talem haberet prærogativam, ſed ex antiquiſſima obſervantia, & ſtylo, de quo habetur per *Farin. in add. ad q.*30. *ſub n.*142. & per *Add. advoc. Robuſtrii* 27. *num.*2. *lit. B. poſt conſ. Farin. in* 2. *vol.*

SUMMARIUM.

1 *PRobationes, ut procedi poſſit ad ſententiam forjudicationis debent eſſe plenæ.*

Sed aliud ſervatur de conſuetudine generali, nam ſufficit adeſſe indicia ad tranſmittendam reo inquiſitionem, ſeù ad citandum reum ad informandum.

In Regno tamen receptum eſt, non poſſe procedi ad ſententiam forjudicationis, niſi præcidant indicia ad torturam.

2 *Citatio ad informandum, ut poſſit expediri, requirit ſufficientes probationes, aut indicia ad torturam vigore pragmaticæ.*

Quod intellige ad effectum perveniendi ad forjudicationem, quia alias ſufficiunt indicia leviora, quam ad torturam.

3 *Tortura eſt majoris præjudicii, quam inquiſitio.*

4 *Indicia, & probationes debent eſſe ſufficientes, & ad torturam etiam quando contra inquiſitum proceditur poſt habilitationem in forma ex novis indiciis, vel liberationem.*

Et refertur praxis procedendi contra reum, & eius fidejuſſorem ex novis indiciis.

5 *Inſtantiæ peremptio eſt ſublata in Regiis Tribunalibus.*

6 *Ratio legis, vel ſtatuti, quando ponitur in proœmio dicitur finalis.*

Et reſtringit, & ampliat dictum legis.

Pragmatica loquens de tollenda peremptione inſtantiæ non aptatur ad cauſas jam deciſas.

7 *Caſus non comprehenſus à diſpoſitione ſtatuti, regulatur ſecundum regulas juris communis.*

8 *Fidejuſſio de judicio Siſti, ſeù de aliquem præſentando de jure communi in cauſis criminalibus elapſo biennio à die litis conteſtatæ evaneſcit, ſi nova non ſupervenerint indicia.*

9 *Reus liberatus novis ſupervenientibus indiciis, elapſo biennio, & non ſupervenientibus intra illud ſpacium, eſt abſolvendus, & cauſa dicitur finita.*

10 *Decretum liberationis in forma differt à decreto abſolutionis ab obſervatione judicii.*

Et tale decretum, ubi nulla nova advenerint indicia primis urgentiora habet vim ſententiæ diffinitivæ, & ſi contigerit appellari inhibetur prout in reliquis diffinitivis.

Sed contra quod imò habeat vim decreti interlocutorii n.14.

11 *Inſtantia eſt exercitatio judicii à litis conteſtatione uſque ad ſententiam.*

12 *Fidejuſſio de ſtando juri præſtita in cauſa criminali regulatur ſecundum naturam ipſius judicii.*

Et iſta fidejuſſio tantum durat, quantum inſtantia cauſæ criminalis.

Et cum hodie inſtantia cauſarum criminalium ſit perpetua, ſic erit perpetua fidejuſſio.

Quando aliquid dicatur expreſſum in diſpoſitione?

13 *Cauſa finalis Reg. Pragm. tollentis peremptionem inſtantiæ in cauſis criminalibus fuit ne delicta remaneant impunita.*

14 *Decretum liberationis in forma non reddit cauſam criminalem omnino deciſam, quia habet vim interlocutorii.*

15 *Pragmatica Regia diſponens, ne in cauſis criminalibus non perimatur inſtantia, non procedit in Curiis Baronum, & quare*, n.18.

Pragmaticæ ſunt novæ conſtitutiones à jure communi deviantes, & proinde strictè in caſu ſuo intelligendæ, nec trahuntur ad caſus ſimiles, præſertim quia ipſarum diſpoſitio eſt odioſa.

16 *Inſtantiæ peremptio eſt inducta favore publico, ne lites fierent immortales.*

17 *Pragmatica, ſeù ſtatuti diſpoſitio non extenditur, niſi ad ea, quæ voluit, & expreſſit.*

Sed in M.C. & Sac. Conſ. fuit pronunciatum contrarium, & deciſum quod etiam in Curiis Baronalibus inſtantiæ non perimantur.

18 *Statutum ex identitate rationis extenditur ad caſus ſimiles, in quibus militat eadem ratio.*

Ratio publicæ utilitatis, ſeù favoris publici, ne delicta impunita remaneant non faciunt, ut diſpoſitio dicatur favorabilis.

19 *Decretum liberationis in forma concipitur poſt defenſiones, & litem conteſtatam.*

Decretum vero habilitationis in forma, ſeù ad omnem ordinem interponitur ante litem conteſtatam, & factas defenſiones.

20 *Inſtantia cauſæ ante litis conteſtationem nunquam currere incipit.*

21 *Decretum liberationis, & decretum habilitationis in forma conveniunt in hoc, quia in utroque rei relaxantur ob defectum probationum ſub fidejuſſoribus de ſe præſentando, ſi nova indicia, &c. Differunt vero in hoc, quia decretum habilitationis interponitur ante defenſiones, decretum vero liberationis in forma profertur datis defenſionibus.*

22 *Indicia ſupervenientia poſt decretum habilitationis in forma conjunguntur cum primis, quæ aderant ante decretum: ea vero, quæ ſuperveniunt poſt decretum liberationis in forma, non conjunguntur cum primis, quia prima jam ſunt extincta.*

Quod declara, ut num.24.

23 *Indicia ſupervenientia ad hoc, ut reus iterum vocari in judicium poſſit, quando quis fuit liberatus in forma, debent ſpecifice differre à primis: fallit ſi poſt decretum prædictum ſupervenìat unus teſtis de viſu.*

Hoc non procedit in habilitato in forma, quia cum proferatur ante defenſiones, non poſſunt dici eliſa indicia.

25 *Tortus ex valde urgentibus indiciis, & ex quo ſubſtinuit torturam liberatus in forma, ſi nova ſuperveniant indicia ſpecie differentia, licet non ita urgentia ſufficientia tamen ad torturam, poterit reus iterum torqueri, & conſequenter citari.*

26 *Indicia de novo ſupervenientia reputantur efficaciora ad repetendam torturam, quam reliqua indiciorum utcunque urgentiorum, & prima tortura non evacuatorum.*

27 In-

27 *Indicia vetera cenſentur eliſa ſi re-vera reus fecit defenſiones; ſecus ſi poſt impartitum terminum defenſionum, nullis factis defenſionibus ſit liberatus in forma.*

28 *Indicia vetera elidi per decretum liberationis in forma, intelligitur ſi facta ſint defenſiones, non alias; & refertur caſus in facti contingentia.*

29 *Reo datis defenſionibus, liteque conteſtata ejus nomen dicitur recipi inter reos, quod non eſt in habilitato in forma, cum quo lis non conteſtatur.*

Reus inſpectis regulis juris communis, dato termino debet diffinitive abſolvi; nec poſtea prætextu novarum probationum poteſt moleſtari.

30 *Reus hodie ex nova obſervantia M. C. poſt datas defenſiones, litemque conteſtatam quandoque liberatur in forma, & relaxatur ſub fidejuſſione de ſe præſentando, etiam novis non ſupervenientibus indiciis.*

Sed hujuſmodi decretum uſitatius eſt interponi ante dationem termini defenſorii, & litem conteſtatam.

31 *Reus ſi ante defenſiones habilitatur ad omnem ordinem, poteſt ex eiſdem indiciis vocari.*

Habilitatio ſub fidejuſſione toties quoties, idem eſt ac habilitatio ad omnem ordinem.

Decretum habilitationis in forma, & ad omnem ordinem inter ſe differunt, & tamen hoc non obſtante reus poſt habilitationem ad omnem ordinem non debet citari abſque novis indiciis, & redditur ratio, & conciliantur hæc dicta, quæ varia videntur.

32 *Judex, ſi cernit nova indicia ſuperfutura contra reum habilitatum in forma, ad evitandum periculum fugæ, poſſet conſulere Fiſco per ejus carcerationem.*

33 *Judices cauti non procedunt ad dationem termini defenſorii niſi exiſtentibus in proceſſu indiciis ad torturam ſufficientibus, ne cogantur eum liberare in forma, & indicia expirent per quaſcunque debiles defenſiones.*

34 *Inquiſiti de falſa moneta, ſi ad litis conteſtationem cum eis deventum eſt, licet ſint liberati in forma, tenentur exulare à Regno.*

An Reus poſt decretum liberationis in forma poſſit iterum citari, & contumax reputari ad effectum forjudicandi, licet ſit elapſum biennium à die litis conteſtatæ, ad intellectum pragm. 50. de offic. Magiſtri juſtit. & pragm. 10. de offic. Judicum num. 33. *& qualia debeant eſſe indicia ad hoc, ut Reus poſt decretum habilitationis, vel liberationis in forma poſſit iterum citari.*

RESOLUTIO XV.

1 Quod probationes ad ſententiam forjudicationis neceſſarias, eas de jure plenas forſan eſſe debere tradit *Clarus qu. 44. n. 9. §. final.* aliud ſervari de conſuetudine generali, ut ſcilicet ad bannum diffinitivum, ſeu forjudicationem ſatis ſint ea indicia delicti, quæ ſatis ſunt ad tranſmittendam reo inquiſitionem, ſeu ad citandum reum, prout in Regno dicere ſolemus, ad informandum, & ſic leviora indicia, quam ad torturam *Clar. ibid.* obi *Guidonem a ſuzaria*, hoc atteſtantem vera loquutum fuiſſe atteſtatur *Maſtrill. dec. 249. n. 3. & ſeq.* ubi meminit eorum, qui ſunt in hac opinione, quicquid dictum ab aliis in hac re ſit, in Regno extra controverſiam recepta opinio eſt non poſſe procedi ad ſentaotiam forjudicationis, niſi præcedant indicia ad torturam præcedentia primam citationem, ut dilucidè tradit *Revitus in pragmat. ad rubric. de ſententia forjudicationis num. 36. Reg. Tapp. in d. Conſtit. pœnam eorum num. 31.* & facit pro hac praxi *prag. 37. num. 1. de off. magiſtri juſtit.* ubi innuitur pro citatione ad in-
2 formandum requiri ſufficientes probationes, aut indicia ad torturam, quam pragmaticam intelligo loquutam fuiſſe quoad effectum forjudicandi, cum alioquin indicia leviora quam ad torturam ſatis ſint ad tranſmittendam inquiſitionem, ſiva ad con-
3 cipiendam citationem ad informandum, cum tortura ſit majoris præjudicii, quam inquiſitio, *Clar. q. 20. num. 3.* ubi teſtatur de conſuetudine, *Maſtril. deciſ. 249. num. 24. & 25.*

4 Hæc omnia procedunt etiamſi poſt decretum habilitationis, vel liberationis in forma ſupervenirent nova indicia urgentia ad torturam, quia requiſitis fidejuſſore, & reo ad præſentandum juxta praxim traditam à *Foller. in pragm. de fidejuſſoribus num. 150. & Muſcatell. in prax. fidejuſſoria modo 1. nu. 6.* reoque non exhibente ſeſe coram Judice juxta fidejuſſionem datam, incuſatiſque debitis contumaciis permittitur judicanti contra reum ob prædicta indicia, quæ novà ſupervenerunt ad citationem, ac forjudicationem, ſi qualitas delicti id permittat procedere, quod ſæpe ſervatum vidi, *Foller. ibidem num. 251.*

5 Difficultas contingere poteſt an quoniam inſtantiæ peremptio quoad criminales cauſas ſublata eſt, tam in Tribunalibus Neapolitanis, quàm in Regiis Audientiis, ex diſpoſitione *prag. 50. de off. magiſtri juſtitiarii, ac prag. 10. de off. judic. nu. 33.* correcta diſpoſitione *text. in l. fin. Cod. ut intra certum tempus q. crimin. & ritus* 248. prædictarum pragmaticarum diſpoſitio locum habeat ſequuto jam decreto liberationis in forma, & elapſo jam biennio à die litis conteſtationis: cum caſus accidiſſet annis elapſis in M. C. V. in perſona Andreæ Ventora pro crimine parricidii inquiſiti, & liberati in forma, contra quem ſupervenerunt poſt dictum decretum nova indicia, non ſolum biennio, ſed annis ſeptem jam elapſis à die conteſtatæ litis, ponderabatur reum, & ejus fidejuſſorem præſtitum de ipſo præſentando ſi nova ſupervenerint indicia non poſſe amplius poſt tot annos inquietari: neque obſtare ſupradictam municipalem diſpoſitionem de perpetuatione ſiva prorogatione inſtantiæ, cujus mentem eam eſſe dicebatur ex *dicta prag. 50.* verbis: de jure, ut continetur in *d. l. fin.* perimebatur biennio inſtantia in cauſis criminalibus, contra hanc inſtantiæ peremptionem *ritus* 248. induxit remedium, ut à Principe poſtularetur prorogatio, quæ inſtantiam conſervabat, multitudo cauſarum, & negligentia illorum ad quos pertinebat prorogationibus poſtulandis invigilare in cauſa erat, ut ſæpè numero cauſæ indeciſæ remanerent, & illarum proſequutio propter lapſum inſtantiæ impediretur in damnum reipublicæ, cujus intereſt delicta impunita non remanere; huic reipublicæ detrimento mederi ſtatuens legiſlator providit, ut inſtantiæ minimè perimerentur, ſed ipſo jure prorogatæ intelligerentur: hæc legis ratio, quia finalis
6 eſt, cum ſit poſita in proœmio, *Bart. in l. fin. ff. de hæred. inſtit. & alii communiter relati per Caravitam pragm. 1. de exulibus num. 2.* & reſtringit, vel ampliat dictum legis *Farinac. & alii per eum relati q. 70. num. 12.* non comprehendit cauſas jam deci-

Digitized by Google

ſas, & terminatas, in quibus prædictorum, quæ in prag. præfatione exprimuntur conſideratio minimè adaptatur, ut patet: ſi igitur pragmaticæ
8 diſpoſitio caſum hunc non comprehendit, ad juris communis ſanctionem recurrendum eſt in illius reſolutione, qua jure communi diſponitur fidejuſſionem præſtitam de judicio Siſti, ſive de aliquem præſentando in cauſa criminali elapſo biennio à die ſcilicet litis conteſtatæ evaneſcere; ut eſt *text. expreſſus in l. fin. C. ut intra certum tempus crimin. Afflict. in Conſt. Regni ſæpe contingit num. 3. & ſequ. Franc. deciſ. 653. & dec. 654. nu. 3.* ubi ſubdit quod liberatio in forma non impedit, quin currat inſtantia, quicquid in contrarium voluerit *Caball. reſol. 93. num. 33. Farinac. quæſt. 4. num. 29. Guazzin. defenſ. 2. cap. 7. num. 19. & ſeq.* qui contra allegat *text. in d. l. fin.* & eſt contra allegatam deciſionem
9 Sac. Conſ. & hoc ſi nova non ſupervenerint indicia infra biennium: nec dubitari poteſt elapſo jam biennio, & non ſupervenientibus infra illud ſpatium novis indiciis cauſam omnino dici finitam per decretum liberationis in forma, quod ſucceſſit in locum abſolutionis diffinitivæ, *Farin. q. 4. n. 24.* quæ de jure debet ferri ſive ex inopia probationum, ſive ex probatione innocentiæ reus ſit abſolven-
10 dus, *Covarruvias lib. 1. variarum reſolutionum c. 1. num. 8.* hinc decretum liberationis in forma differre à decreto abſolutionis ab obſervatione judicii notavit *Franc. deciſ. 654. num. 3.* quod quidem vim habet diffinitivæ ſententiæ, ubi quod nulla nova adveniant criminis argumenta primis urgentiora, *Cabal. reſol. 93. num. 9.* ubi alios adducit *Far. qu. 4. nu. 24. in fin.* hinc etiam fit ut ab hoc decreto, quod dato termino interponitur, ſi contingerit appellari, appelletur, & inhibeatur, prout in reliquis decretis diffinitivis: ſi igitur cauſa jam eſt finita, pragmatica loquens de peremptione inſtan-
11 tiæ nihil ad rem. Eſt enim inſtantia exercitatio judicii à litis conteſtatione uſque ad ſententiam, *Marant. de ordine judiciorum 5. part. num. 2. Amendola ad Franc. deciſ. 250. num. 1.* nec finita cauſa per ſententiam diffinitivam poteſt amplius de prorogatione inſtantiæ agi, quia non entis nullæ ſunt partes, *vulg. l. eſus, qui in provincia ff. de rebus creditis.*

Horum tamen non habita conſideratione, licet urgere viderentur, cenſuit M. Cur. uti delegata anno 1630. eſſe ad ulteriora procedendum non obſtante allegata peremptione inſtantiæ, & reclamante parte, factaque ut moris eſt relatione in Coll. Conſil. fuit cauſa remiſſa ad eandem Mag. Cur. ut loco reclamationis de juſtitia provideret; quæ primam ſententiam in cauſa reclamationis confirmavit; ſcriba cauſæ fuit Grimaldus in banca Tartagliæ. Pro deciſione Mag. Curiæ conſiderandum exiſtima-
12 bam fidejuſſionem de ſtando juri præſtitam in cauſa criminali per inquiſitum regulandam eſſe ſecundum naturam ipſius judicii, ſeu cauſæ principalis, *text. in l. cum lite mortua ff. judicatum ſolvi. Afflict. in d. Conſtit. Regni ſæpe contingit num. 4. & ſequ.* qui ex hoc deducit tantum durare ipſam fidejuſſionem quantum ipſa durat inſtantia cauſæ criminalis: quando igitur inſtantia cauſæ criminalis erat biennalis; tunc ſequebatur, & ipſam fidejuſſionem elapſo biennio, & perempta inſtantia una cum ipſa inſtantia perimi, & evaneſcere, decretum enim liberationis in forma non erat impedimento, quin inſtantia curreret, ut ſupra ex *Franc. deciſ. 654. allegat. num. 3.* at cum hodiernis temporibus inſtantia criminalis ſit perpetua, ut ſæpè dictum eſt, neceſſario ſequitur, & ipſam fidejuſſionem cujus vigor, vel extinctio pendet ab inſtantia cauſæ criminalis, perpetuam eſſe debere. Non obſtant igitur ſupradicta in contrarium ponderata, quia eſto quod *Reg. prag.* non expreſſerit caſum de quo agitur, tamen ſatis eſt in neceſſariam conſequentiam illum eſſe comprehenſum tanquam neceſſarium ſcilicet effectum diſpoſitionis in prag. expreſſæ, qui vult enim antecedens vult & illud, quod neceſſario ex antecedenti ſequitur, *vulg. l. ad rem mobilem cum gloſ. in verſ. recte aget, & l. ſeq. ff. de procuratoribus cum concordan.* diciturque expreſſum in diſpoſitione, quod venit in neceſſariam conſequentiam, vel virtualiter colligitur, *Add. ad Farin. conſ. 27. litt. B.*

Conſiderabam etiam ea, quæ fuere expreſſa in proœmio prædictæ *prag. 50.* tollentis peremptionem in-
13 ſtantiarum in M. C. non importare cauſam finalem ſed impulſivam, immo cauſam finalem diſpoſitionis fuiſſe, ne delicta remaneant impunita, & cauſarum criminalium proſequutio impediatur ex lapſu biennii in damnum Regii Fiſci: utcunque igitur ea, quæ in cauſa impulſiva fuere ceſſent, non habentur in conſideratione, quia in ſtatutis ſola cauſa finalis dominatur, & ubi ea viget, illorum diſpoſitio ſemper viget, juxta *gloſ.* communiter receptam in *l. 1. §. origo, verſ. cauſam, ff. de poſtulando*, nec dubitari poteſt cauſam evitandæ impunitatis delictorum, ac occurrendi damno Regii Fiſci cauſam finalem, ac primariam fuiſſe prædicti ſtatuti, nam legiſlatoris finis, ut ex verbis pragmaticarum, non alius fuit, quam ejuſmodi reipublicæ, & finis damnis occurrere, & remedium adhibere, & proſpicere: ad rem facit, quia ejuſdem Reg. prag. diſpoſitio extenſa etiam eſt, ut ſupra memini, ad Regias Provinciales Audientias, in quibus non adeſſe eam negotiorum multitudinem, quæ in M. Cur. eſt, & fuit primo loco à legiſlatore conſiderata, ſatis compertum eſt: quod cum ita ſit ratio hæc ne delictorum ſequatur impunitas, certè viget etiam in caſu, de quo agimus, ſi enim ſupervenientium indiciorum ratio habenda non eſt, certè delictum remanebit impunitum, contra mentem legiſlatoris ejuſque rationem præcipuam, & finalem ab ipſo expreſsè conſideratam. Addo pro contrariorum ſolutione non poſſe dici cauſam criminalem omnino deciſam propter de-
14 cretum liberationis in forma, cum adhuc ſpes ſuperſit novorum indiciorum, & reus promiſerit de ſtando juri, ſi illa ſupervenerint; unde prædicti decreti effectus, qui ad rem conſiderandus eſt, ut ſcilicet poſſit ex novis indiciis illius ab eodem Judice revocari, efficit, ut illud vim habeat decreti interlocutorii, *arg. text. in l. quod juſſit ff. de re jud. Caball. reſol 93. num. 10. Theſaur. deciſ. 81. n. 1. & alii per Cabal. relat.* ex quibus ſupra relatam M. C. deciſionem jure fulciri, & inſtantiam cauſarum criminalium ſive ordinariè ſive ex delegatione procedatur, perpetuam eſſe cenſendum eſt, ſive cauſa omnino indeciſa ſit, ſive jam ſit interpoſitum decretum liberationis in forma, & ex novis indiciis per ſe ad torturam ſufficientibus, juxta Regni praxim, de qua *Foller. in prag. de fidejuſſoribus d. num. 255. Franc. dec. 276. nu. final. Farinac. quæſt. 4. n. 25. verſ. amplia primò*, poſſe reum iterum citari, & contumacem reputari ad effectum forjudicandi.
15 Aliud planè dicendum videtur in Curiis Baronalibus, nam cum in illis nihil ſit immutatum jure municipali, obſervandum eſt jus commune, *vulg. l. præcipimus in fin. C. de appellat.* ſunt enim prædictæ pragmaticæ novæ conſtitutiones à jure communi deviantes ſtrictè in caſu ſuo intelligendæ, nec protrahuntur ad caſus ſimiles, *l. quod vero ff. de*

ro ff. de

ro ff. de leg. Iſern. in Conſt. Regn. proſequentes v. de
uno Caſtro, maximè cum earum nova diſpoſitio
ſit odioſa abrogans in odium delinquentium id
quod jus commune favore publico ſanxerat, Ma-
16 rant. d. part. 4. num. 2. ubi loquens de peremptione
inſtantiæ tam in cauſis civilibus quam criminali-
bus, dixit inſtantiæ peremptionem inductam fa-
vore publico ne lites fierent immortales, Franch.
deciſ. 250. num. 5. & cum legiſlator ampliando di-
ſpoſitionem dictæ pragmat. 50. primo loquentis de
M. C. nominaverit, & expreſſerit Tribunalia, ad
quæ illam voluit extendi, urget vulgatum argo-
mentum deductum ex vulg. juribus, l. ſi minor, l.
quicquid ff. de verb. obligat. cum concordant. quod
17 non extendetur niſi ad ea quæ voluit, & expreſſit,
quia ſi aliud voluiſſet dixiſſet, & ſi non dixit con-
ſulto omiſit. Scio tamen, & memini ſemel in M.C.
fuiſſe pronunciatum, & in S.C. confirmatum con-
trarium, licet non meminerim cauſæ: & pro hu-
18 juſmodi deciſione poteſt adduci quod quando ratio
exprimitur in ſtatuto, licet pœnali, ſtatutum ex-
tenditur ad caſus ubi militet eadem ratio, Imol. in
Clement. prima de elect. num. 18. verſ. ex iſta gloſ. re-
latus per Rovit. prag. 1. de aſſaſſinio num. 42. & ratio,
ut ſuprà dictum eſt, quæ in pragmatica primo loco
ampliante diſpoſitionem loquentem de M. Cur. ad
cætera Neapolitana Tribunalia expreſſa fuit, una
eſt, ne delicta remaneant impunita; quæ ratio
æquè militat in aliis Regni Curiis. Sed contra hanc
concluſionem deciſum teſtatur idem Rov. d. prag. 1.
num. 54. ubi in Regno non receptam teſtatur, &
num. 55. ubi ſubdit non conſiderari hunc favorem,
quod reipublicæ expediat delicta puniri, quia ſi
favor hic conſiderandus eſſet, nullum pœnale ſta-
tutum odioſum eſſet, ſed omnia ſtatuta pœnalia
favorabilia eſſent cenſenda, contra paſſim rece-
ptam Doctorum ſententiam.
19 Quæ ſupradicta ſunt difficultatem pati poſſunt,
ubi reus eſt liberatus in forma, quod decretum con-
cipitur poſt defenſiones, & litem conteſtatam, ut
eſt notum in foro verſantibus: quod ſi reus ſit tan-
tum habilitatus in forma, vel ad omnem ordinem,
quod quidem decretum moris eſt proferre ante li-
tem conteſtatam, & datas defenſiones, cum reus
ex defectu indiciorum abſque defenſionibus ſub fi-
dejuſſoribus relaxatur, tunc ſuperfluum eſt diſpu-
tare de peremptione, vel conſervatione inſtantiæ,
20 cum ea ante litis conteſtationem nunquam corre-
re incipiat, ut ex alleg. text. in l. fin. C. ut infra cer-
tum tempus, expreſsè colligitur, etiamſi per mul-
tos annos cum carcerato ſuper incidentibus, prout
quandoque contingit, diſceptaretur, Marant. paſ-
ſim receptus cum aliis per eum relatis in ſuo ſpec.
aureo in 5. parte principali in verb. & omnia fiant
durante inſtantia num. 3. Muſcatell. part. 4. gloſ. ſen-
tentiam, num. 43. (quicquid dixerit Novarius in
prag. 10. de off. judic. num. 33. ubi quod decretum ha-
bilitationis in forma habet inſtantiam biennii de-
21 currentis à die decreti) uterque autem modus tam
liberationis, quam habilitationis in forma conve-
niunt in hoc, quod in utroque ſcilicet decreto rei,
relaxantur ob defectum probationum ſub fidejuſ-
ſoribus de ſe præſentando ſi nova ſupervenerint
indicia: differunt tamen in hoc, quod decretum
habilitationis interponitur antè defenſiones, cum
ſcilicet indicia ſint debilia; decretum vero libera-
tionis in forma profertur datis defenſionibus, cum
ſcilicet indicia non ſunt ſufficientia ad ſeverius
cum eo agendum, vel ſunt evacuata ob defenſio-
22 nes factas, vel torturam toleratam: ex qua diffe-
rentia oritur notabilis effectus, quod ſcilicet indi-
cia ſupervenientia poſt decretum habilitationis in
forma conjunguntur cum primis, quæ aderant an-
te decretum, indicia vero ſupervenientia poſt de-
cretum liberationis in forma non conjunguntur
cum primis, quia prima jam ſunt extincta, & ne-
ceſſe eſt ut per ſe abſque ulla conſideratione primo-
rum ſint urgentiora, & ad torturam ſufficientia;
indicia vero, quæ aderant contra habilitatum in for-
ma, cum defenſione ulla non ſint evacuata, fir-
ma adhuc manent, Foll. in prag. de fidejuſſ. nu. 251.
neque apud peritos Judices de hoc ulla in praxi
controverſia eſt. Infertur etiam quod illud, quod
23 à Doctoribus traditur, (nova ſcilicet indicia ſu-
pervenientia ad hoc ut reus iterum vocari in judi-
cium poſſit ſpecie debere differre à primis, ita ut
ſi eadem ſpecies indiciorum, quæ ante decretum
contra reum aderant, ſeù veterum indiciorum no-
va probatio poſt decretum liberationis ſuperveniat
non habeatur in conſideratione, quia non poteſt hoc
caſu dici nova ſupervenire indicia, ſed veterum
indiciorum nova probatio, juxta tradita per Guaz-
zin. defenſ. 2. cap. 7. num. 18. Caball. reſolut. 93. nu. 43.
Farin. qu. 38. num. 77.) illud inquam non habet lo-
cum in habilitato in forma, cum ceſſet ratio ſupra-
dictæ aſſertionis fundata in eo, quod vetera indicia
ſunt jam eliſa, nam, ut ſupra diximus, lato decre-
to habilitationis in forma ante defenſiones non poſ-
ſunt dici eliſa indicia. Supradicta intelligo niſi poſt
decretum liberationis ſupervenerit unus teſtis de
viſu omni exceptione major, quia tunc, licet antea
etiam unus teſtis de viſu contra reum adfuiſſet, &
hoc indicium per torturam, vel defenſiones eliſum;
tamen ſi alius teſtis poſt dictum decretum ſuperve-
niat, hoc novum indicium ſatis erit ad reum ite-
rum torquendum, & conſequenter ad iterum citan-
dum, & ratio eſt, quia in materia indiciorum, &
probationum non poteſt urgentius indicium, quam
teſtium de viſu haberi, Farinac. & alii per eum re-
lati quæſt. 36. num. 23. & ut hoc non omittam adver-
tendum cenſeo quod à Doctoribus dicitur (urgen-
24 tiora indicia supervenire debere) in hunc ſenſum
accipiendum eſſe, ut ſcilicet urgentiora eſſe debeant
illis, quæ extabant cum decretum liberationis in-
terpoſitum fuit, ſatiſque ſit eſſe ſufficientia ad tor-
turam, ità colligitur ex dictis per Foller. in dictis
prag. de fidejuſſ. num. 251. ubi quod ex indiciis de
novo ſupervenientibus poſt defenſiones, & decre-
tum liberationis, ſeu relaxationis ſub fidejuſſori-
bus ſi ſufficiant ad torturam, & non aliter, poteſt
reus citari, & contumax vocari, Farinac. d. qu. 4.
num. 25. verſ. amplia primo.
25 Undè infero quod ſi quis ex valdè urgentibus in-
diciis fuit tortus, & quia ſubſtinuit in tortura fuit
liberatus in forma, & poſtea ſuperveniant alia no-
va indicia ſpecie differentia, licet non ita urgentia
ſicuti erant prima antè torturam, ſufficientia ta-
men ad torturam, poterit reus iterum torqueri, &
conſequenter citari; ſicut enim ex indiciis urgen-
tiſſimis tortus poterit iterum torqueri, ſi ſuperſint
indicia, quæ licet debilitata per primam torturam
ſufficiant tamen ad ſecundam torturam, juxta text.
in l. repeti ff. de quæſt. & tradita per Farinac. qu. 38.
num. 79. ita etiam ad torturam deveniri poterit ob
nova indicia ſupervenientia, quæ licet comparata
cum primis non ſint ita urgentia, ſunt tamen ad
torturam ſufficientia, cum nulla ſit ratio differen-
tiæ in eo quod ſuperſint, vel ſuperveniant nova
26 indicia, immo reputentur efficaciora indicia de
novo ſupervenientia ad repetitionem torturæ,
quam reliquiæ indiciorum utcumque urgentiorum
& prima tortura adhuc non evacuatorum, ut col-

Digitized by Google

ligere eſt ex traditis per *Farinac.d.q.38.num.72.& ſeq.* Ruſſus prædicta intelligo, ut vetera indicia
27 cenſeantur aliſa, ſi re vera reus fecit defenſiones,
ſecus ſi reus poſt impartitum terminum defenſorium nullis factis defenſionibus ſit liberatus in forma, ex eo quia licet adfuerint indicia ſufficientia ad nomen rei recipiendum inter reos, (quæ minora ſunt quam indicia ad torturam, juxta dicta per *Clar.qu.20.§.fin. verſ.ad formandam*,) non tamen adfuere indicia ad torturam ſufficientia, quia tunc vetera eliſa non ſunt indicia, & conſequenter indicia ſupervenientia conjunguntur cum primis; nam Doctores, qui dicunt in ſupra citatis locis vetera indicia elidi per decretum liberationis
28 in forma, ſupponunt factas eſſe defenſiones, ut ex *Foller. ſup.alleg. & Farinac. quaſt.4.num.25. verſ. limita clarè*, colligitur, & ratio manifeſta ſuadet, quomodo enim cenſeri poſſint eliſa indicia, ſi contra ea nihil eddu ctum eſt, intelligi minimè poteſt: & hoc ſemel, me pro fiſco patrocinante in Regia Audientia Luceriæ tempore quo Auditoris officio fungebatur Dominus D. Joannes de Vera poſteà Conſiliarius, & Reg.Cam. Præſes, ſervatum memini; nam cum reus inquiſitus de furto haberet contra ſe unam ſocii criminis nominationem, & habitis defenſionibus nihil in termino adduxiſſet, fuit liberatus in forma (cum ſcilicet una ſocii nominatio non ſufficeret ad torturam, vel condemnationem juxta peſſim receptam opinionem, de qua latè *Farin.q.43.num.4.& ſeq.*) cum deinde alia ſuperveniſſet ſocii nominatio, ex eo quia in termino defenſorio nullas adduxerat defenſiones, viſum eſt Reg.Audient. debere conjungi has duas nominationes ad reum torquendum, juxta tradita per eundem *Farinac. d.q.43. num.37. & ſeq.* Unde fuit tortus, & furtum in tortura confeſſus fuit ab eadem Reg. Aud. ad remigandum damnatus, ac confirmata ſententia per M. C. licet huic Reg. Audientiæ reſolutioni contradixiſſet unus ex Regiis Auditoribus: & poſſet illa contradictio ſuſtineri hac ratione, quia ſcilicet impertiendo reo defen-
29 ſiones, litemque conteſtando nomen rei dicitur recipi inter reos, *Rovit.de official.prag.15.num.14.* quod non eſt in habilitato in forma, cum quo lis non conteſtatur: item dato termino reus inſpectis regulis juris deberat diffinitivè abſolvi, nec poſſet hæc diffinitiva abſolutio noverum probationum poſtea repertarum revocari, & aliquod infertur reo gravamen, ſi locus novis probationibus relinquatur, ut doctè expendit *Fach.lib.9. controverſ. c.16.* quod ſi ita eſt, reus in uno gravatus, debet in alio relevari, juxta vulgat. jura, de quibus per *gloſ. in l.unum, qui in princ.v.probandi ff. de jurejurando*, & ibidem *Bart. nu.1.*) ut ſcilicet valeat ex novis probationibus moleſtari, veterum autem probationum ratio non habeatur, & ut hodiernus ſtylus legis communis diſpoſitionem minus corrigat, eſt enim quantum fieri poteſt correctio legum evitanda, *vulgat. juribus.*

30. Sed antecedentem concluſionem amplectando eam confirmat mos, qui paucis ab hinc annis in M.C. inolevit, ut etiam poſt datas defenſiones, litemque conteſtatam rei quandoque liberentur in forma, & relaxentur cum fidejuſſione de illos præſentando etiam novis non ſupervenientibus indiciis, etſi hanc decreti formulam objurget, *Maſcat. in ſua praxi fidejuſſer ia modo primo n.15. verſ.& ergo*, non negatur tamen quin utilius ſit ejuſmodi decretum ante dationem termini defenſorii, & litem conteſtatam, ſolent enim Reg.Tribunalia antè de-
31 fenſiones habilitare reos ad omnem ordinem, quo caſu poſſunt rei vocari ex eiſdem indiciis, *Foller. d. pragm.de fidejuſſor.nu.251. Muſcatel. in d.ſua prax. modo 1.num.15.* ubi hoc tradit de habilitatione ſub fidejuſſione toties, quoties, &c. Quæ idem eſt, ac habilitatio ad omnem ordinem, & ſi illam appellet habilitationem in forma confondendo habilitationem in forma, & habilitationem ad omnem ordinem, ſed poſtea hoc corrigit *num.29.* & diſtinguit, prout revera diſtingui debet habilitationem in forma ab habilitatione ad omnem ordinem, ſive toties quoties: abſtinendum tamen eſt à rei citatione licet habilitati ad omnem ordinem abſque novis indiciis fruſtratoriè enim ad judicium vocaretur is, qui ſi compareret denuo eſſet ad omnem ordinem habilitandus, ſuppoſito quod non adſint alia indicia, quam ea ex quibus juſſum fuit illum primo loco ad omnem ordinem habilitare; neque agi id permittitur niſi cum Judex habeat præ manibus paratas novas probationes, ne fortè reos inſtruatur ad fugam, ſi differat Judex rei vocationem in tempus quo probationes ſint receptæ; ac propterea ad ejus notitiam facile potuerint devenire: id, quod non eſſet permiſſum, ſi reus eſſet habilitatus non ad omnem ordinem, ſed in forma, nam tunc cum vis decreti illud importet ut non aliter reum fidejuſſor judicio ſiſtere teneatur, quam ſi nova ſuperveniant indicia, vocatio rei abſque novis indiciis non ſubſiſteret, *Muſcatel.alleg.primo modo nu.29.*
32 & hoc caſu ſi fortè Judex de proximo cernat ſuper futura nova indicia, poſſet Judex ad evitandum periculum fugæ conſulere Fiſco per rei carcerationem, id quod etiam tradit *Farinac.d.q.4.num.25. verſ.limita.*

Nec hìc omittam, quod ut plurimum periti Judices
33 non procedunt ad dationem termini defenſorii, niſi ea in proceſſu adſint indicia, ex quibus ad torturam deveniri poſſit, nam licet, ut ſupra dictum eſt, ad impartiendas reo defenſiones ſufficiant leviora indicia quam ad torquendum, tamen abſtinent à datione termini defenſorii, ne cogantur eum liberare in forma, & expirent indicia per qualcunque debiles defenſiones, vel in dubium revocetur, an expiraverint vetera indicia; reumque potius habilitant in forma, vel ad omnem ordinem, ut priora indicia maneant: quæ praxis optima eſt, niſi fiſci ob aliud intereſſet dari reo defenſiones, & litem conteſtari, etiam ſi non ſit deveniendum ad torturam; exemplum pone in inquiſitis de mone-
34 ta falſa, qui ſi ad litis conteſtationem cum eis deventum ſit, licet ſint liberati in forma tenentur exulare à Regno *prag.19.de monetis num.1.* quamvis quando ex defenſionibus factis clarè liquet de innocentia, ſoleat in decreto liberatorio addi clauſula, quod reus non comprehendatur in banno.

OBSERVATIO ORILIÆ.

SUMMARIUM.

1 *Indicia qualia eſſe debeant ad hoc, ut contumax poſſit damnari ad mortem?*

2 *Citatio ad informandum, in quo differat à citatione ad capitula?*

3 *Tortura an ſit majoris præjudicii, quam tranſmiſſio inquiſitionis, vel citatio ad informandum?*

4 *Indicia ad torturam, ſeu ad tranſmittendam inquiſitionem ſunt neceſſaria ad hoc ut contra Reum habilitatum, vel abſolutum ex deductis, ſemel liberatum cum cautione de ſe repræſentando novis ſupervenientibus indiciis, poſſit procedi.*

5 *Indicia nova dicuntur, quæ à primis ſpecie, & ſubſtantia differunt.*

6 Pri-

Digitized by Google

6 *Prima indicia per torturam non purgata, neque per defenſiones ſublata, an poſſint uniri cum ſupervenientibus?*

7 *Reus habilitatus in forma, novis ſupervenientibus indiciis, ſi intra biennium à die lata ſententia urgentiora non venerint, an poſſit amplius moleſtari?*

8 *Inſtantia in criminalibus biennio perit.*

9 *Inſtantia perempta, pereunt etiam acta ordinatoria, & probatoria.*

10 *Inſtantia in criminalibus in Regiis Tribunalibus perpetuò durat, & nunquam perit.*

11 *Inſtantia, ubi lapſu temporis non terminatur, poteſt Reus poſt biennium denuo moleſtari, ſi nova ſuperveniunt indicia.*

12 *In Statu Eccleſiaſtico ſervatur Jus Canonicum, quo attento, neque civilis, neque criminalis inſtantia perit.*

13 *Confeſſus an poſſit condemnari non obſtante quod inſtantia fuerit perempta, & num. ſeq.*

14 *Liberatus in forma, elapſo biennio, pro abſoluto habetur, & poteſt promoveri.*

15 *Inſtantia tempus non currit, quando ſtat per Judicem quo minus cauſa infra biennium expediatur.*

16 *Abſolutus an & quando poſſit de novo moleſtari? & num. ſeq.*

17 *Reus an diffinitivè ſit abſolvendus ob non probatum delictum?*

RESOLUTIO XV.

Qualia debent eſſe Indicia, ut Reus imputatus de delicto capitali in Regno poſſit forjudicari, & ſucceſſivè condemnari abſens, tractat *Author* plenè in iſta reſolutione, & in ſpecie de iis, quæ ſuperveniunt poſt habilitationem rei, vel abſolutionem ex deductis, aut alio modo juxtà ſolitum ſtylum Tribunalium, & in Regno poſt decretum liberationis in forma, qualia ſcilicet debeant illa ſupervenire, ut reus poſſit iterum citari, & condemnari abſens, ſi non compareat, de quo *Caball. caſ. 36.*

1 Eandem materiam tractavimus in prima reſolutione concludendo, quod de jure requiruntur plenæ probationes, ut advertit *Author hic num. 1.* & deſumitur ex *text. in d. auth. qua in Provincia*, ibi: *ſi autem omnino appareat obnoxius*, in praxi autem obſervatur diverſimodè, quia vel requiruntur indicia ad torturam, ut veriùs *in d. reſol. 1.* oſtendimus, vel requiruntur legitima indicia ad inquirendum quæ non ſunt tantæ virtutis, ſed talia ex quibus reus præſens poſſet interrogari, de quo habes inibi plenè, & adde differentiam inter citationem

2 ad informandum, quæ ex ſe alium effectum non producit, niſi quod non comparendo Reus ſit contumax, & pœnæ contumaciæ ſubjicitur: & citationem ad capitula, ſeù ad forjudicandum, quæ præſefert condemnationem capitalem, & forjudicationem, ut pro tranſmittenda citatione ad informandum ſimpliciter, indicia ad torturam non ſint neceſſaria, quia ex ea condemnatio non expectatur, ſecus pro tranſmittenda citatione ad capitula, ſeu ad forjudicandum, quia tunc præcedere debent neceſſariò indicia ad torturam, declarat *Author hic n. 2.*

3 & nota, quia ex ejus dictis reperies veritatem illius concluſionis circa primam reſolutionem enunciatæ: an majoris præjudicii ſit tortura, quàm tranſmiſſio Inquiſitionis, vel citatio ad informandum, & ſcies reſolvere difficultatem, cum citatio ad capitula, quæ eſt præambula ſententiæ diffinitivæ, & condemnationis capitalis longè majoris ſit præjudicii, quàm citatio ad informandum, qua procul dubio majoris eſt præjudicii tortura, ſecus de citatione ad capitula, & ad forjudicandum: & in Statu Eccleſiaſtico Monitorium in pœnam confeſſati criminis, quod neceſſariò expectat ſententiam, iſta enim majoris eſt præjudicii, quàm tortura, ut inibi advertimus.

4 Iſta eadem indicia ad torturam, vel ad tranſmittendam inquiſitionem ſufficientia, ſunt neceſſaria ut ſuperveniant poſt rei habilitationem, vel abſolutionem ex deductis, ſeù liberationis cum cautione de ſe repræſentando novis ſupervenientibus indiciis ad formam ſtyli obſervati in Regno, dicit *Author num. 4.* referens modum, quo requirendi ſunt fidejuſſores, & ipſi rei, cum indicia ſupervenerunt.

5 Debent enim eſſe nova graviora, ac diverſæ ſpeciei, *Author hic num. 23.* allegat *Guaz. def. 2. cap. 7. num. 18. Cabal. cap. 93. num. 43. & Farin. q. 38. n. 77.* Adde *Guaz. def. 30. cap. 23. num. 9.* ubi quod debent differre in ſpecie, & in ſubſtantia, *Farin. in addit. ad quaſt. 4. ſub num. 46. verſ. & poſt num. 46. incipe à capite*, ubi quod ſi indicia priora fuerunt eliſa per torturam, vel per defenſiones factas, nullo modo haberi poterunt in conſideratione, ſi denuò moleſtetur reus ex novis, veluti extincta penitus, & eliſa, ut advertit *Guaz. d. cap. 23. num. 9.* allegans *Vinc. de Franch. dec. 576. in fin.*

6 Si verò priora indicia non fuerunt eliſa, vel per torturam, vel per defenſiones, ſed in termino aſſignato Reo ad ſe defendendum per Juris rationes, oſtenderit illa non ſufficere ad torturam, dubitatur an de eis poſſit ratio haberi cum nova ſuperveniunt, & *Farin. in addit. ad quartam quæſt.* inclinat favore Fiſci, ut poſſit Judex de eis habere rationem, ac ea unire ſimul, & ex omnibus diſcernere, an reus poſſit, vel non poſſit torqueri, quod ſequitur *Author hic ſub n. 29.*

7 At ſi lapſum ſit biennium, & indicia ſuperveniant à die liberationis in forma, dubium videtur. An poſſit tunc Reus denuò moleſtari propter inſtantiam peremptam, *ex l. fin. Cod. ut intra certum tempus criminalis quæſtio terminetur*, & *l. properandum C. de Judic.* quæ mandant inſtantiam in cauſis

8 criminalibus biennio terminari. Inſtantia enim perempta in criminalibus, perit Jus partis, ut Reus moleſtari amplius non poſſit, *d. l. fin. C. ut intra certum tempus, Borell. ſum. deciſ. tit. 64. n. 63. Roland. conſ. 94. num. 7. lib. 3. Clar. §. fin. quaſt. 51. n. 8. Guaz. def. 2. cap. 6. n. 2.* & ſi confeſſus fuerit delictum, niſi aliud ſtatuto, vel lege particulari diſponatur, *Franc. deciſ. 653. num. 4. Conſt. de reintegrat. diſt. 100. nu. 10. Giurb. conſ. 18. n. 24. de Marin. lib. 1. var. c. 144. nu. 4. & 5. & ſeqq.* ubi quod diſpoſitio dictarum legum militat etiam lite non conteſtata, dummodo per reum non ſteterit, quin conteſtetur, ſed per Fiſcum, & officiales Curiæ *ex reg. l. omnibus la 40. ff. de reg. jur. l. Jure Civili 122. ff. eodem l. ſi Titius ſtatuet ff. de condit. & demonſtrat.* ad quod vide *Guaz. cit. cap. 6. num. 14. & 15.* Cum perempta inſtantia, perimunt

9 nedum acta ordinatoria, ſed probatoria, & deciſoria, *Giurb. d. conſ. 18. num. 24. in fin. Guaz. def. 2. c. 6. num. 18.*

10 Et dubium faciunt leges Regiæ, de quibus in *pragm. 50. de offic. Magiſtr. Juſtit. & prag. 10. de offic. Judic. num. 33.* quarum vigore peremptio inſtantiæ in Criminalibus Regiis eſt ſublata, ut *Author hic* advertit *num. 5. Rovit. ſuper ead. prag. 10. n. 5.* & *de Marin. d. cap. 184. n. 12.* Nam leges præfatæ ordinant inſtan-

Digitized by Google

inſtantias ſemper cenſeri prorogatas, ne delicta remaneant impunita, & ideò oritur dubietas. An ſo-
11 lùm habeant locum in cauſis pendentibus, & intra biennium non diſcuſſis, ſeù terminatis. An etiam in cauſis diſcuſſis, ſeù proviſis poſt litem conteſtatam cum habilitatione, ſeù reorum liberatione in forma, & concluditur tàm *hic per Auctorem*, quàm per *de Marin. cit. cap. 184. num. 14. lib. 1. & ſeq.* favore Fiſci, ut etiam poſt tales liberationes reorum inquiri denuò, & moleſtari poſſint liberati, abſoluti, & ità habilitati poſt biennium, ſi nova ſupervenient indicia, ut obſervatum per eos refertur, & per *Novar. decif. 15. nu. 3. 4. & 5.* ubi quod ità obſervatur ex diſpoſitione Reg. Pragm. ſecus de jure communi, *Novar. in addit. ad pragm. 6. num. 40. de*
12 *Baron.* quemadmodum etiam obſervatur Mediolani teſte *Julio Clar. §. fin. quæſt. 51. num. 8. verſ. alia eſt defenſio*, & in Senatu Pedemontano *Theſ. decif. 10. n. 16.* In Statu verò Eccleſiaſtico id idem ſervatur, *Scacc. de Judic. lib. 1. cap. 94. n. 3. verſ. & licet contrarium, & Farin. in fragm. par. 2. lit. L. verb. Inſtantia nu. 371. verſ. & in Statu Eccleſiaſtico*, ubi quod nunquam audivit allegari talem defenſionem ex ratione allegata per *Scacc. cit. cap. 94. n. 3.* quod ſcilicet in Statu Eccleſiaſtico ſervatur Jus Canonicum quo attento inſtantia non perit, quæ ratio licet diſpliceat *Farin.*, ut eum videre eſt *cit. num. 371.* Attamen exiſtimatur vera *ex eodem Scacc. de appellat. qu. 15. num. 275. Rota dec. 10. ut lite pendente in novit n. 3. Cancer. var. lib. 2. cap. 12. num. 27. Fenſon. ad Stat. Urb. lib. 1. c. 85. n. 19. 20. & 21.* ubi quod de Jure Canonico nunquam perit inſtantia, tam in civilibus, quam in criminalibus, ex *Marant. Corn. & Aſſin. locis per eum allegat.*

13 Adverte tamen ad ea, quæ diximus cum *Franch. Giurb. & Marin. ſub §. at ſi lapſum ſit biennium*, quod & ſi reus fuerit confeſſus de delicto, perempta inſtantia, non poſſet puniri. Adverte inquam, quod contrarium volunt *Marant. de ordin. Jud. par. 5. num. 60.* ubi alios allegat *Roland. conſ. 93. num. 1. & 2. vol. 3.* ubi alios adducit *Bajard. quæſt. 51. num. 23. Coſta de ſubſid. remed. num. 11. remed. 94. Guaz. def. 2. cap. 6. num. 36. Farin. in frag. p. 2. lit. L. verb. inſtantia, num. 369.*

14 Unde pro concordia diſtinguas cum *Guaz. citat. cap. 6. n. 36. in fin.* quod aut confeſſio rei ſupervenit intra biennium, & tunc inſtantia contra confeſſum non perimitur, aut confeſſio ſupervenit poſt inſtantiæ lapſum, & tunc nulla ratio de confeſſione haberi poteſt, quemadmodum ſi per mille teſtes convinceretur allegans, *Bald. in l. properandum C. de Judic.* quia confeſſio in judicio invalido non attenditur, prout de confeſſione habita poſt lapſum 20. annorum refert *Cartar. de capto bandito cap. fin. ſub n. 315.* & ita refert pluries deciſum *Franc. cit. dec. 653. & 654.*

15 Cætera ad materiam peremptionis inſtantiæ vide eundem *Farin. cit. lit. L. verbo inſtantia ex n. 365. Guaz cit. cap. 6. per tot. def. 2. Marin. cap. 184. per tot. & cap. 287. n. 11.* ubi quod liberatus in forma, elapſo biennio habeatur pro abſoluto, & poteſt promoveri, *Scacc. lib. 1. cap. 93. n. 2. & 3. Rovit. cit. prag. 10. de off. Judic, ex n. 4. Giurb. conſ. 18. ex num. 24. & per tot. & conſ. 53. ex num. 16. Novar. decif. 15. per tot. Ricc. decif. 153. n. 3. & ſeq. par. 4.* ubi notat in fine, quod diſpoſitio Sac. Concilii Tridentini, *cauſæ omnes*, non habet locum, quotieſcumque non ſtetit per Judicem, quin cauſam illam expediret ex reſolutione Sacræ Congregationis Concilii.

16 Abſolutus autem, an & quando poſſit iterum moleſtari? vide *Peguer. decif. 70. per tot. Cartar. decif. 12. num. 35. 36. & 37. Cabal. caſ. 93. & 288. n. 22. & ſeq. Farin. quæſt. 4. num. 23. & ſeq. conſ. 185. num. 4. Guaz. defenſ. 2. caſ. 2. per tot. Fontan. de pact. nupt. clauſ. 4. gloſ. 13. par. 2. n. 75. & ſeq. Giurb. conſ. 53. ex nu. 25. Tuſc. lit. A. verb. abſolutus concluſ. 53. & lit. S. verb.*
17 *ſententia concluſ.* 169. apud quem reperies diſtinctionem nimis rationabilem circa illam difficultatem, an reus abſolvi debeat diffinitivè ob non probatum delictum, tùm de jure, tùm de conſuetudine, inquit enim *ſub n. 20. cit. concluſ. 53. & concl. 53. & concluſ. 169. n. 7. & 10.* quod ſi eſt parti aſſignatus, ſeù præfixus terminus ad probandum poſt litis conteſtationem, tunc ſententia debet ſequi diffinitiva, ſi vero non eſt præfixus terminus, poterit ex novis iterum inquiri, & proceſſari, hoc idem videtur confirmari per *Rotam Bononien. penes Gipt. decif. 23. n. 4. Scacc. de appellat. qu. 17. limit. 47. memb. 1. n. 189. verſ. contra iſtam exemplificationem & de re jud. gloſ. 14. quæſt. 7. n. 165. verſ. 3. reſpondeo*, admitti etiam per *Caball. caſu 93. nu. 3.* dicens ſententiam abſolutoriam ob non probatum delictum diffinitivam exiſtimari, ut ne ulterius de ea agnoſci poſſit; Verum quia hodie præter ſententiam abſolutoriam ex capite innocentiæ omnis alia, ex novis ſupervenientibus, revidetur *ex eodem Caball. caſ. 93. num. 11. Guaz. & aliis locis ſupra allegatis*; Diſtinctio prædicta licet rationabilis valde, in praxi nec admittitur, ut *ex eodem Tuſch.* deſumitur, *concluſ. 169. num. 11. & Scacc. dicto cap. 95. lib. 1. de Judic. ſub n. 1. verſic. & hanc concluſionem ampliat etiam ſi Fiſco, ſeù Inſtigatori eſſet præfixus terminus ad probandum, &c. & verſ. ſi agatur de expediendo jam examinato.* Verùm ſi in ſententia diceretur, abſolvimus, & perpetuum ſilentium imponimus, tunc non poterit amplius moleſtari abſolutus, *Jaſ. in leg. admonendi in 2. lect. num. 19. ff. de jurejur. Abbas in cap. 1. de offic. ordin. Felin. in cap. Adverſario nu. 4. de except. Alex. conſ. 125. lib. 2.* quia impoſitio perpetui ſilentii eſt diffinitiva, *cap. fin. de offic. Archid. cap. dudum de conv. conjug.* in ſpecie voluit *Bald. in l. Præſes. in fin. C. de ſent. & in auth. qui ſemel num. 13. C. quomodo, & quando Judex. Contard. in l. diffamari quæſt. 22. C. de ingen. & manum. Marant. in ſuo ſpec. aur. par. 6. verſ. & demum fertur ſententia n. 29. & ſeq. Macerat. var. lib. 1. reſol. 102. n. 4. & 5.*

18 Verum ſi elapſum fuerit decennium à die commiſſi delicti, an ſupervenientibus novis probationibus poſſit, ſeù debeat reus ſic abſolutus, vel habilitatus ſolum condemnari in pœnam extraordinariam ex diſpoſitione *text. in l. ſi diutino 25. ff. de pœnis*, de quo per *Hipp. ſing. 454. & in ſuo tractat. de condit. verb. tempus num. 94. Farin. q. 10. ex nu. 84. Guazzin. def. 2. cap. 3. ex n. 1. Theſ. decif. 77. per totam*: affirmativè reſpondendum videtur, quia verbum illud, *ſi quam diu in reatu fuerit*, pro inculpatione, & accuſatione accipitur, & ſic de reo accuſato, & inculpato loquitur *tex.* ut declarat *Theſ. cit. dec. 76. n. 2. Farin. quæſt. 10. nu. 87. verſ. ſed & in hoc Guazz. cit. cap. 3. num. 12. & 23. Neron. ſader. reſol. 56. poſt conſ. Farin. in 2. volum. Theſ. vol. 31. n. 60. 61. & 62.*

SUMMARIUM.

1 *ABſens damnari non poteſt de jure communi pro criminibus continentibus pœnam corporalem.*

Sed ubi agebatur de pœnis pecuniariis, vel non excedentibus relegationem condemnatio abſentium permiſſa erat.

Et quomodo de jure communi contra reum abſentem in contumacia per annum perſiſtentem procederetur.

2 *Abſens*

2 *Abſens reus hodie de iure municipali totius ferè Italiæ poſt citationem, & contumaciam pro criminibus maximè capitalibus ad mortem damnatur.*

Abſens reus in Regno poſt contumaciam capitali pæna ultimi ſupplicii damnatur.

Uſurarium crimen pæna confiſcationis omnium bonorum in Regno plectitur, & quomodo contra uſurarios procedatur?

Delinquens in officio pæna privationis officii punitur, & quomodo contra eum procedatur?

Delinquens in officio ſi lateat, & ſui copiam non exhibeat, poteſt etiam ad mortem damnari.

3 *Forjudicationis ſententia pro quocumque delicto, pro quo poterat infligi pæna mortis naturalis, vel civilis, aut membri abſciſſionis, ſive carceris perpetui, proferri poterat olim; poſtea fuit deciſum ut forjudicatio locum non niſi in criminibus merentibus pænam mortis naturalis, vel civilis haberet.*

Et ex noviſſima deciſione S.C. non poteſt quis forjudicari, niſi pro delicto, pro quo ſi eſſet plenè probatum per confeſſionem, vel convictionem, eo præſenti irroganda eſſet pæna mortis naturalis.

4 *Delictum pæna mortis dignum dicitur non modo ſi pæna prædicta inducta ſit à lege vel à ſtatuto, aut conſuetudine, ſed etiam quando remittitur arbitrio Judicis, quia & hæc pæna poteſt ad mortem extendi.*

Forjudicatio non habet locum in pænis alternativè impoſitis mortis, vel alterius pænæ, niſi declarata pæna mortis per arbitrium habentem declarandi.

Et declarari non ſolet niſi compilato proceſſu reo in fortiis exiſtente.

Declarata tamen pæna capitali contra reum in fortiis exiſtentem, ſi is fugiat à carceribus poteſt forjudicari.

Princeps eſt lex animata in terris.

Pæna alternativa pro delicto impoſita, non poteſt per Judicem inferiorem ordinarium arbitrari.

Pæna ſimpliciter arbitraria poterit per Judicem etiam inferiorem arbitrari, licet ſtatutum loquatur de pæna arbitranda per Proregem.

5 *Delictum infra pænam mortis dicitur etiam illud pro quo licet ſit impoſita pæna capitalis, illa tamen pæna ex aliqua circumſtantia ſit minuenda.*

Et refertur praxis Regiorum Tribunalium, & illuſtratur exemplo.

Fratribus conſobrinis non competit actio pro adulterio commiſſo in perſonam ſororis conſobrinæ.

Injuria gravis facta uni de cognitione omnibus cognatis eſt communis, & totius cognationis honoris læſio.

6 *Proditorium non dicitur delictum, quando adeſt aliqua magna cauſa occidendi, quia tribuens cauſam potuit id cogitare, & præcavere.*

Proditio ceſſat ubi adeſt cauſa inimicitiæ.

Opinio Farinac. contraria refutatur, dum exiſtimat quod ob atrocem injuriam receptam delinquens ex intervallo non excuſetur.

Homicidium in rixa commiſſum admittit excuſationem ex quavis cauſa, quæ juſtè poteſt movere ad iracundiam.

Primi motus non ſunt in poteſtate noſtra.

Aliud dicendum in homicidio appenſato, in quo requiritur gravior cauſa.

7 *Cauſa etiam injuſta, & fatua excuſat à dolo.*

Quod declaratur ut ibi.

Animus occidendi etiam in rixa adeſſe poteſt.

Homicidium rixoſum etiam dicitur doloſum.

Injuria facta contemplatione mei alicui meo familiari dicitur facta mihi, & excuſat à pæna ordinaria homicidii rixoſi, & refertur deciſio M.C. pronunciantis non eſſe locum in hoc caſu forjudicationi.

8 *Pæna mortis imponitur etiam pro homicidio rixoſo ſi interfector fuit auctor rixæ, & habuerit animum occidendi.*

Quando nam dicatur homicidium rixoſum, vel appenſatum ibidem.

9 *Delicta merentia pænam mortis, quæ ſint remiſſive.*

10 *Furti pæna an poſſit extendi ad mortem.*

Forjudicari an quis poſſit pro furto.

Furtum an ſit enorme, & magnum Judicis arbitrio remittitur.

Pro furto ſimpliciter magno non occurrente alia qualitate non debet imponi pæna mortis niſi ſit valde exceſſivum.

Furta tria commiſſa non punitur pæna mortis, niſi ſint notabilis quantitatis, aut aliam gravem habeant circumſtantiam, ſed aliter de jure Regni ut infra, & vide n.11.

Intellectus ad l. capitalium §. famoſos ff. de pæn.

Fur differt à latrone.

11 *Furtum de jure municipali hujus Regni ſi excedit unciam, vel ſi ſunt commiſſa tria furta licet minima, puniuntur pæna mortis, ſed hoc in deſuetudinem abiit, & non ſervatur.*

Furtis duobus verificatis in genere arguitur veritas aliorum confeſſatorum.

Enormes qualitates in materia furti ſunt diſcaſſatio domus, adhibitio clavium falſarum nocturno tempore, barbarum adulteratio, aſcenſio cum ſcalis noctis tempore, ſacrilegium.

Delinquere conſuetus gravius puniri debet.

Furta tria ad hoc ut ex num. augeant pænam debent eſſe diſtincta rei & tempore.

12 *Latrocinium commiſſum alibi quam in via publica, licet in campeſtribus locis committatur, non indiſtinctè punitur pæna mortis.*

Latrocinium in Regno etiam quod ſit unicum, & modicæ quantitatis, punitur pæna mortis ſi ſit commiſſum in via publica.

Via publicæ uſum violenter impediens hoſtis publicus reputatur.

Aggredientes cauſa furandi deambulantes tempore noctis per plateas, & vias publicas Civitatis Neapolis, & ſuburbia, ultimo ſupplicio puniantur non habita conſideratione quantitatis rei furatæ.

13 *Contra diſrobatores ſtratarum poteſt procedi levato velo, more caſtrorum, ſeu ut dicitur ad modum belli.*

Requiritur tamen utraque qualitas, via ſcilicet publica, & campanea.

Ubi lex plures qualitates requirit, debent copulativè intervenire, ut habeat locum eius diſpoſitio.

14 *Furtum commiſſum in taberna licet ſita in via publica, & in campanea, non dicitur propriè commiſſum in via publica, & proinde ſuper eo non poteſt procedi ad modum belli, & affertur ratio dicti.*

Dictio, in, denotat intrinſicitatem, quando cum ablativo adjicitur nomini denotanti locum.

Non dicitur factum in flumine, niſi quod ſit in ipſa aqua.

Statutum pænale propriè, & ſtrictè eſt intelligendum.

Via publica eſt, quæ ad eum uſum deſervit, ut ea publicè eatur, ac commeetur, quando talis ſit, & quomodo differat à via privata.

15 *Furtum in via publica commiſſum abſque violentia non appellatur propriè furtum in via publica, neque ſuper eo poteſt procedi ad modum belli.*

Furans, vel diſrobans in via publica non appenſatè non dicitur publicus latro, neque punitur pæna mortis.

In latro-

Digitized by Google

In latrone viarum in dubio præſumitur appenſamentum, & non ſubitus delinquendi animus.

Iudex poteſt attenta furti modicitate punire illud mitiori pœna quam mortis, non obſtante ſtatuto pœnam mortis imponente; declaratur deciſio Reg. Sanfelicii 40.

16 *Aggrediens viatorem in via publica animo deprædandi ſi ob viatoris fugam extra viam publicam aſſequatur, & ſpoliet, quòd non puniatur pœna diſtrobantis in via publica, nec poſſit contra eum procedi ad modum belli, ſed contra n. 17.*

Aliud eſt inchoare aliud perficere delictum: ſtatutis verbis deficientibus deficit eius diſpoſitio.

Principium quando eſt licitum finis vero illicitus, ad excuſandum delinquentem initii locus attenditur.

Statutum permittens offendere deprehenſum in crimine, & in domo, ſi ſic deprehenſus aufugiat, licitum eſt per totum Territorium ſtatuentis eum inſequi, in alieno Territorio non licebit.

Finis, & initium quando ſunt illicita attenditur finis, & perfectio delicti favore rei.

Finis quando habet neceſſariam conſequentiam ad initium, attenditur initium, quando vero non pendet neceſſario ab initio, attenditur finis.

17 *Statutum contra offendentem aliquem in domo habet locum etiam contra inceptorem rixæ in domo, licet poſtea eum extra domum offendat.*

Domus ſua cuique tutiſſimum refugium eſſe debet.

Latro aggrediens viatorem in via publica animo illum ſpoliandi, ſed deinde extra viam publicam eum ſpoliat, dicitur in via publica ſpoliaſſe, & ibi delictum conſumaſſe.

18 *Captus ut ſpolietur, poſſeſſione rerum ſuarum iam privatus eſt.*

19 *Aggrediens aliquem extra viam publicam, & ipſum fugientem in via publica ſpoliando, an incurrat pœnam ſtatuti contra diſrobatores ſtratarum, ita ut poſſit procedi ad modum belli?*

Statuti verba ubi conveniunt, ibi locum habet eius diſpoſitio, etiam ſi ratio non conveniat.

Extenſio fit in pœnalibus, quatenus proprietas verborum patitur.

Furtum non ex propoſito in via publica commiſſum caret tanta atrocitate ut commiſſum ibi appenſatè.

Maleficia diſtinguit voluntas, & propoſitum delinquendi.

Principium, & finis, ubi ſunt illicita, ad rei pœnam mitigandam, ſi reo expediat, attenditur initium.

20 *Forindicatio an cadat in crimine adulterii.*

Adulterii pœna eſt mortis, niſi aliqua qualitas concurrat quæ pœnam minuendam ſuadeat.

In omnibus tamen ferè Provinciis iſta pœna eſt mitigata.

21 *Forindicatio an pro delictis non conſummatis poſſit imponi.*

Affectus in delictis atrocioribus punitur etiam non ſecuto effectu, ſi deventum ſit ad actum proximum.

De conſuetudine tamen mitius delinquentes puniuntur, quando effectus non eſt ſecutus.

Affectus punitur etiam non ſecuto effectu, non obſtante conſuetudine contraria in quibuſdam caſibus.

22 *Aſſaſſinii crimen punitur pœna mortis etiam non ſecuto effectu.*

Aſſaſſinium late ſumpto vocabulo dicitur etiam quando homicidium committitur proditoriè, vel cum magna copia ſociorum, vel pro graſſatione in viis publicis.

Aſſaſſinium propriè dicitur, quando mandatum datur, & recipitur de occidendo cum datione, vel promiſſione pecuniæ, aut alterius rei.

Requiritur tamen acceptatio expreſſa, nec ſufficit tacita, & eſt expreſsè probanda.

Probata tamen receptione pecuniæ probatur aſſaſſinium, licet non probetur quia.

Voluntatem declarari verbis aut facto nihil intereſt.

Ratificatio, quæ fit facto, potentior eſt ea, quæ fit verbo.

Aſſaſſinium committitur etiam ſi pecunia promittatur, neque eſt opus quod tradatur.

Dare, & promittere in delictis paria ſunt.

23 *Aſſaſſinium an committatur intercedente promiſſione incerta?*

Aſſaſſinium committi dicitur, ſi quis mandet alicui homicidium committi cum promiſſione, che la caſa ſua ſarà ſempre aperta per eſſo, vel per alia ſimilia verba.

24 *Aſſaſſinium non qualibet minima pecunia conſtituit, veluti ſi dentur expenſæ pro itinere, vel pro homicidii præparatione, vel pro evadendo à manibus Curiæ, vel pro promiſſione, quod expendet quicquid opus erit pro eius liberatione, & quid præſumitur ſi magna detur pecunia?*

25 *Aſſaſſinii crimen ut conſtituatur eſt neceſſe ut pecunia detur ipſi occiſori, nec ſatis eſt ſi detur mediatori, vel proditori, qui ducit occidendum ad locum homicidii.*

26 *Homicidio non ſecuto in caſibus, ubi propriè non cadit aſſaſſinium, non habet locum forindicatio.*

Intellectus ad pragmaticam ſecundam de Aſſaſſinio.

An dicta pragmatica ſecunda corrigat dicta numero 25.

27 *Aſſaſſinium an de ſui eſſentia requirat quod occiſus, vel vulneratus ſit Chriſtianus.*

Chriſtianus præſumitur qui eſt natus in terra Chriſtianorum.

Et onus probandi contrarium pertinet ad inquiſitum.

Intellectus ad cap. pro humani, de homicid. in 6.

Tolerans dicitur cum quis ab eo, qui ius tolerandi habet toleratur, ſecus ſi clam, & occultè.

Aſſaſſinium committi dicitur quomodocumque homo mediante pecunia occidi mandatur, ſive Chriſtianus, ſive infidelis ſit.

28 *Mandatum ad vulnerandum, & non occidendum (licet pecuniæ interventu,) non eſt proprii aſſaſſinium, ſi mandatarius non exceſſit, neque ultra vulnus aliud ſequutum eſt.*

Et proinde huiuſmodi delictum non eſt excluſum à Reg. indultu excludente aſſaſſinium, neque amittit immunitatem Eccleſiæ, neque excludit Clericum à privilegio fori.

Aſſaſſinium non eſt quodlibet delictum pecuniæ commiſſum, ſed benè erit gravius puniendum ob interventum pecuniæ.

29 *Mandans excuſatur à pœna ordinaria, ſi mandatarius fines mandati exceſſerit, occidendo quem tantum vulnerari mandaverat, etiam ſi mandatum ſit ad vulnerandum in capite; ſed contra ibidem, quod & mandans, & mandatarius puniuntur pœna ordinaria in hoc caſu.*

Vulnera non dantur ad menſuram.

Mandatarius non poteſt ſervare modum quod vulnus abſque morte inferat.

Mandans tenetur de exceſſu mandati, quando non eſt in poteſtate mandatarii non excedere modum.

30 *Mandans non tenetur pœna ordinaria homicidii,*

ſi factum

Digitized by Google

ſi factum, quod mandavit de ſui natura non eſt aptum mortem inferre, ut eſt in facie ferire, & percutere baculo, quod qualiter procedat declaratur.

31 *Conatus hodie punitur pœna ordinaria in crimine aſſaſſinii, quicquid alias dubitaverint Doctores per prag.1.de aſſaſſin.*

Pœnam ordinariam minuere in arbitrio Judicis reſidet, quando delictum non eſt conſummatum etiam ſtante ſtatuto conatum puniente pœna ordinaria.

Fallit in terminis Regia pragmatica de aſſaſſinio.

32 *Aſſaſſinii pœna non procedit, ſi mandatarius non vulnus intulit, ſed aliam offenſam, licet mandatum ſit ad occidendum.*

33 *Aſſaſſinii pœna vigore Reg.prag.1.de aſſaſſ.non procedit, ſi mandatarius vulnuſculum tantum intulit.*

Statutum loquens de vulnere non comprehendit vulnuſculum.

Vulnuſculum modicum nullum habet in ſe delictum.

Pragmatica prima de Aſſaſſinio tanquam pœnalis ſtrictè eſt intelligenda.

34 *Auxiliatores in terminis d.Reg.prag. prima de aſſaſſinio non conſummato delicto, niſi per actum vulneris, adhuc videntur puniri pœna ordinaria, ex illius diſpoſitione.*

Sed contrarium verius ibidem.

Auxiliatores puniuntur pœna ordinaria aſſaſſinii ſecuto effectu homicidii.

Et procedit etiamſi auxilium ſit præſtitum poſt delictum, dummodo auxiliatores ſciverint pecuniæ interventum.

Aſſaſſinos defendentes, receptantes, aut occultantes puniuntur eiſdem pœnis, quibus principales.

Aſſaſſinium defendere dicitur, qui teſtem ſubtrahit, ne contra aſſaſſinum deponat.

Auxilium poſt delictum punitur tantum extra ordinem in aliis delictis.

Depoſitarius pecuniæ pro aſſaſſinio promiſſa punitur pœna mortis.

35 *Mandans aſſaſſinium ſi una cum mandatario delicti executioni adſiſtat excuſat ſe, & ſocios à crimine aſſaſſinii, & de ratione ibidem, ſi tamen ab initio ita eſt conventum, ſed contrarium eſt verius, ibid.*

In crimine aſſaſſinii mandatum habetur pro delicto conſummato, ſed contrarium eſt verius ibidem.

Mandatum ſolum in Regno non habetur in conſideratione quoad incurrendam pœnam aſſaſſinii ordinariam.

Mandans ubi delictum executioni demandatur, non obligatur ex mandato, ſed ex delicto.

Mandans aſſaſſinium licet à principio nihil dixerit de propria perſonæ interventu, ſi interveniat cum mandatario in delicto, nec ſit deventum niſi ad actum vulneris, non poteſt forjudicari, quia ceſſat aſſaſſinium.

36 *Inimicus inducens alium inimicum ad occidendum aliquem mediante pecunia non committit crimen aſſaſſinii, quia inimicus.*

Aſſaſſinium eſt cum ab illis delictum perpetratur qui nulla ab occiſo fuere injuria affecti.

37 *Filius familias, ſi recepta pecunia de mandato patris homicidium committat, ceſſat crimen aſſaſſinii.*

Pater, & filius eadem perſona cenſentur.

Filius occidens, vel offendens patris inimicum, proprium, & communem inimicum offendit.

Mandatarius de conſanguinei mandato aliquem occidens mediante pecunia an committat crimen aſſaſſinii, remittitur arbitrio Judicis.

Injuria facta uni de domo ad totam agnationem extenditur.

Pœna aſſaſſinii an poſſit ex cauſa minui, puta ob offenſionem prius receptam?

De delictis pro quibus procedi poteſt ad forjudicationem, & præſertim quandonam dicatur furtum in via publica? & quandonam pœna ordinaria pro tentato aſſaſſinio imponi poſſit ad finem ut poſſit procedi ad forjudicationem?

RESOLUTIO XVI.

1 OLim jure communi conſtitutum erat, ut nemo abſens damnari poſſet in criminibus continentibus pœnam corporalem, utcunque contumax eſſet, ſed tantum ubi agebatur de pœnis pecuniariis, vel non excedentibus relegationem, condemnatio abſentium permiſſa erat, *l.abſentem, ff.de pœnis*, quod ſi de crimine graviore pœnamque majorem merente quis arguebatur, terminus infra quem judicio ſiſtere debebat præfigebatur, quo elapſo contumacis bona adnotabantur; quæ quidem poſt aliam citationem, & denunciationem adnotationis recuparare licebat, ubicumque infra annum in judicio ſe exhibuiſſet; poſt annum vero in contumacia permanens in pœnam contumaciæ bonorum jacturam patiebatur, adeo ut nullus illi aditus relinqueretur ea poſt hac recuperandi, etiam ſi clara probatione ſuam innocentiam demonſtraret: neq; ullam aliam præter hanc bonorum ademptionem licebat judicantibus contra abſentes pœnam irrogare, *text. in l.1. & 2.Cod. de requir.reis. Cabal.reſol.181.n.1.*

2 Hodie vero ubique locorum ferè vigent jura municipalia, quibus inducta eſt contra abſentes citatos, & contumaces ad mortem damnatio pro criminibus, vel maximè capitalibus, ut paſſim de generali totius Italiæ conſuetudine teſtantur *Boſſius Clar.Farinacius*, & alii relati per *Caball. d.reſolut. 181.num.2.* immo in hoc Regno adeo eſt immutata juris communis ſanctio, ut ad nullam aliam pœnam deveniri ſoleat contra abſentem contumacem, quam ad capitalem ultimi ſupplicii, ut eſt notum in foro verſantibus (quamvis in aliis Italiæ locis ſoleant contra abſentes contumaces aliæ pœnæ corporales infra mortem proferri) quod adeo verum eſt ut in crimine uſurariæ pravitatis, in quo pœna confiſcationis bonorum jure Regni imponitur Conſtitutio Regni *Uſurariorum nequitiam* ad ſummum viderim in praxi obſervatum, ut reo effecto contumace ad informandum, deventum ſit ad adnotationem bonorum, eorumque relaxationem penes tutam perſonam, & ſuperſeſſum in reliquis, donec duraverit rei contumacia: hinc eſt ut neceſſe fuerit civiliter agere contra quoſdam, qui deliquerant in officio, & citati ad informandum ſe contumaces reddi paſſi fuerant, ad hoc ut pœna privationis officii eiſdem in contumacia abſentibus inferri poſſet; fuerunt enim poſt contumaciam ad informandum incurſam citati ad dicendam cauſam quare non deberent officiis privari, & ad omnes, & ſingulos actus ad ſententiam, ejuſque executionem incluſivè, datoque termino, & compilato proceſſu, prout in aliis cauſis civilibus fuerunt facta relatione in Collaterali Conſilio officio privati, teſte *de Franc.deciſ.457.* ubi *num.10.& ſeq.* refert limitationem ad id quod ſupra dictum eſt, non poſſe de jure procedi contra abſentem ad damnationem ultimi ſupplicii, ut ſcilicet contra eum, qui in officio deliquit poſſit ferri etiam mortis ſententia, ſi latitans, & fugiens ſui copiam nō exhibeat.

Digitized by Google

3 Ut ad hanc in Regno uſitatam forjudicationis ſententiam procedi poſſit notandum in primis eſt, olim potuiſſe ad eam procedi pro quocumque delicto, pro quo poterat infligi pœna mortis naturalis, civilis, abciſſionis membri, aut carceris perpetui, ut eſt *text. in cap. Regni ſive quis ſit forbannitus de forjudicatione*, *Foller. in ſua prax. crimin. in verbo forjudicentur num. 1.* poſterioribus temporibus teſte *de Ponte in tract. de poteſtat. Proregis in tit. de proviſ. fieri ſolitis §. quarto num. 47. & ſeq.* reſolutum fuit congregatis omnibus Neapolitanis Tribunalibus forjudicationem non poſſe locum habere niſi in criminibus merentibus pœnam mortis naturalis, vel civilis: poſtremo Regni gubernacula tenente Beneventano Comite deciſum eſt non poſſe quempiam forjudicari niſi pro delicto, pro quo ſi eſſet plenè probatum per confeſſionem, vel convictionem reo præſenti irroganda eſſet pœna mortis naturalis, *Giazarel. dec. 13. Rovit. in prag. ad rubricam de ſent. forjudic. num. 36. Dominus Reg. Tapp. in lib. 5. de jure Regni in cap. Reg. ſive quis ſit forbannitus, num. final.* abſurdum enim viſum fuit ex ficta confeſſione, vel convictione, quam forjudicatio inducit, major, & gravior pœna inferatur illa, quam vera confeſſio, & convictio inducere poteſt contra reum in fortiis conſtitutum, ut præcitati ad plenum diſſeruere. Delictum pœna mortis dignum intelligo
4 ne dum ſi lege communi, vel ſtatutaria, vel conſuetudine (quæ in pœnis infligendis tantum valet, quantum ipſa lex *Franc. deciſ. 240. num. 10.*) talis pœna indicta ſit, ſed etiam ubi pro delicto adeſt pœna arbitraria, quæ ex circumſtantiis poſſit uſque ad mortem extendi, ſi facti, & circumſtantiarum gravitas id expoſcat, juxtà *gloſ. in §. in ſumma inſt. de injuriis*, quam in his terminis veram eſſe teſtantur *Marant. in ſuo ſpec. aureo diſtinctione 1. par. 4. num. 68.* etiam ſi jure, vel conſuetudine non ſit pro eo delicto impoſita pœna mortis, *Franc. deciſ. 504. num. 11. & dec. 533. num. 11. Cabal. reſol. 92. num. 60. & ſeq. cent. 1.*

Aliud dicendum eſt, ubi pœna non eſt ſimpliciter capitalis, ſed capitalis, vel alia ad arbitrium Principis eligenda, ut eſt exempli gratia contra deferentes ſclopos parvos, mortis, aut ducatorum bis mille ad arbitrium Proregis, *prag. 14. de armis num. 6. cum concord.* in caſu enim hujuſmodi pœnæ alternativæ, non poteſt ad forjudicationem procedi, quia non declarato adhuc per Proregem arbitrio, prout declarari non ſolet, niſi compilato proceſſu contra reum in fortiis exiſtentem, incertum eſt an pœna futura ſit capitalis. In uno caſu poſſet ad forjudicationem procedi, ſi ſcilicet reus in fortiis exiſtens poſt declaratum arbitrium mortis à Prorege fugam arriperet à carceribus, nam tunc cum jam ſit declarata pœna capitalis per Principem, qui eſt lex animata in terris, *authentic. de Conſulib. in princip.* poterit reus contumax forjudicari, cum jam agatur de delicto pœnam capitalem ſeu mortis merente, & extra controverſiam eſt in praxi in terminis prædictæ pragmaticæ non poſſe Judicem inferiorem ordinarium hanc pœnam arbitrari, ad *text. in l. ſi quis arbitratu ff. de verb. oblig.* quamvis ubi non alternativè, ſed ſimpliciter imponitur pœna arbitranda per Regem, aut Proregem, poterit eam arbitrari Judex à Rege, vel Prorege conſtitutus, quia Rex, vel Prorex non judicat, ſed Judex ordinarius, *Reg. Rov. prag. 5. num. 49. & 50. de admin. Univerſit.* & differt hic caſus à priore, quia in hoc caſu agitur de judicando, in priore vero Prorex non judicat, ſed re judicata à Judice ordinario, & damnato reo, ut moris eſt ad hanc vel illam pœnam à Prorege arbitrandam eligit Prorex, quam ipſe maluerit.

5 Rurſus, ut ad rem redeam, delictum iuſta pœnam mortis intelligo, ubicumque licet natura delicti ſit capitalis, tamen ex aliqua circumſtantia ea minuenda ſit; licet enim pro ejuſmodi delicto ſoleat procedi ad citationem ad informandum, & ad capitula, & etiam ad forjudicandum, ut paſſim ſervatur in Regiis Tribunalibus, tamen poſtea re maturè diſcuſſa, ubi agitur de proferendo ſententiam forjudicationis, fit decretum quod ſuperſedeatur in forjudicatione. Exemplum poni poteſt in eo, qui licet appenſatè interfecerit eum à quo atrocem receperat injuriam, pœna enim ordinaria in hoc caſu temperatur, & conſequenter à forjudicatione eſt abſtinendum, *Giazarell. dec. 18.* ubi ita paſſim judicatum per Sacrum Conſilium teſtatur, quemadmodum judicatum obſervavi in Magna Curia referente Domino Burgos *die 12. Martii* 1644. cum ageretur de forjudicando duos Fratres Nolanos, qui proditoriè interfecerant alium Civem Nolanum, ex eo quod per multos annos eorum ſororem conſobrinam carnaliter cognoverat, licet diſſimulante, & annuente illius viro; licet enim prædictis fratribus conſobrinis actio querelandi non competeret, *l. quamvis in 2. in princip. & §. in primis C. ad legem Juliam de adult.* ubi *gloſſ.* & paſſim *Doct.* agebatur de injuria gravi, quæ uni de cognatione facta, omnibus Cognatis communis eſt, & totius cognationis honorem lædit, *text. in l. unic.* ubi *Bald. quinto notab. C. de rapt. virg. Gram. dec. 23. num. 2. & 3. Caball. reſol. 289. num. 7.* nec fuit habita in conſideratione proditio, quia ubi aderat tam gravis cauſa offenſionis, non poteſt dici occiſum fuiſſe proditoriè occiſum, habebat enim cauſam præcavendi; id quod proditionis crimen excludit, cum proditorium homicidium ſit cædes hominis nihil tale ſuſpicantis, & is qui tam graviter alicujus honorem offendit, ſemper debet ultorem formidare ad tradita per *Caball. de omni genere homicidii num. 299. & ſeq. & ſeq. Rovit. prag. 11. de abolitionibus num. 58.* ubi quod quotieſcumque adeſt cauſa inimicitiæ, vel offenſionis ceſſat proditio, *Far. quæſt. 18. num. 74. verſ. vel qui eum occidit*. Quæ quidem ſunt notanda, & in praxi ſunt recepta in Regno, quicquid contrariam opinionem, ut ſcilicet, niſi occidatur in continenti is, à quo occiſor fuit injuria affectus, ordinaria pœna minimè minuenda ſit, teneat, & veriorem exiſtimet, *Farinac. quæſt. 121. num. 111. uſque ad num. 118. & qu. 125. num. 401. & ſeq. ubi num. 403.* aſſerit ridiculum eſſe quod minuatur pœna in eo, qui provocatus injuria poſt receptam injuriam ex intervallo eum, qui injuriam intulit offendat: hanc tamen conſtituo differentiam inter homicidium appenſatum, & rixoſum, ut ad excuſationem pœnæ ordinariæ in homicidio appenſato non ſufficiat quælibet provocatio, aut offenſio, ſed requiratur gravis injuria, & provocatio, quæ honorem graviter læſerit, ut loquuntur Doctores qui hanc opinionem tuentur, ut ex præcitatis locis videre eſt, nam ſtricto jure delinquens ex intervallo non eſt excuſandus, ut benè ponderat *Farinac. d. num. 118.* at in homicidio rixoſo ſufficit quævis cauſa, dummodo talis ſit ut juſtè ad iracundiam occiſorem potuerit commovere; primi enim motus non ſunt in poteſtate noſtra, *Alex. conſ. 117. n. 17. lib. 4. Herculan. in tract. de caut. de non offend. quæſt. 13. num. 10. & ſeq. Bertaz. conſ. crimin. 245. num. 51.* & alii relati per *Ciarlin. contr. forenſ. cap. 116. num. 55. & ſeq. Maſtril. dec. 278. nu. 1. & ſeq.* licet ſecus ſit ubi juſta iracundiæ cauſa non interceſſit, *Velaſq. controv. Illuſtr. cap. 18. num. 29.*

Add. ad

Add. ad Bertaznol. conſil. criminal. 135. *lit. B.* idem *Maſtril. d. deciſ.* 278. *num.* 43. *& ſeq.* quod aliquando objeci adverſus eos, qui putant quamlibet cauſam excuſare à pœna mortis in homicidio rixoſo, ex eo quia aſſerunt quamlibet levem, injuſtam, & fatuam cauſam excuſare à dolo, juxta tradita per *Farinac. d. q.* 90. *inſpec. prima*: nam ſenſus hujus aſſertionis eſt, quod excuſet à dolo quælibet cauſa, quæ ſcilicet naſcitur ex opinione delinquentis, dum putat ſe non delinquere, ut explicat *Farin. d. quæſt.* 90. *inſpect.* 1. *in princip.* nec poteſt applicari ad terminos homicidii rixoſi, in quo delinquens non fallitur opinando ſe non delinquere, & rem licitam agere; ſed tantum excuſatur ob repentinum animi motum, licèt habeat animum occidendi, qui & in rixa adeſſe poteſt, *Clar. §. homicidium verſ. doloſum Farinac. quæſt.* 126. *num.* 6. Unde & homicidium rixoſum etiam doloſum dicitur, ut ex *Clar. & Farinac.* habetur: ubicumque igitur animus occidendi licet in rixa adeſt, & conſequenter dolus, qui reſultat ex animo occidendi, non eſt cur allegari poſſit prædictum vulgatum dictum, quod quælibet cauſa injuſta excuſet à dolo, & in alium omnino ſenſum à Doctoribus accipitur. Ex prædictis obſervavi judicatum in Magna Curia, ut procedetur ad forjudicationem contra quemdam Antonium Spirito, qui appenſatè occiderat Agnelium Campanile non aliam ob cauſam, niſi quia pridiè antea Agnelius occiſus gladio malè tractaverat ejus cognatum; non fuit enim hæc cauſa viſa tam gravis ut excuſare deberet à pœna ordinaria occiſorem: & rurſus vidi ſuperſeſſum in forjudicatione *die* 17. *Febr.* 1644. non recordor nominis inquiſiti, ſed caſus erat talis; Titius interdixerat Cajo amicitiam Sempronii, Cajus non obſtante interdictione proſequebatur amicitiam cum Sempronio, id Titius ægrè ferens verberibus affecit Cajum, Sempronius indignatus, quod in ſui contumeliam eſſet Cajus verberatus, ad iram commotus Titium per ipſius apothecam illinc ad horam poſt verberationem tranſeuntem cultro arrepto interfecit: major pars votorum cenſuit ſuperſedendum in forjudicatione, nam negari non poterat injuriam verberum illatam Cajo contemplatione, & in contumeliam Sempronii tanquam ipſius familiari ad ipſum quoque Sempronium pertinere, & ipſi quoque illatam videri, ex doctrina *Cyn. in l. ſi non convicii* 3. *q. C. de injuriis*; & cum ageretur de homicidio rixoſo ſatis ea cauſa viſa fuit ad leniendam pœnam mortis, & conſequenter ad ſuperſedendum in
8 forjudicatione; licet juſtum ſit ut pœna mortis imponatur etiam pro homicidio rixoſo, ſi duo concurrant, nempe quod interfector ſit auctor rixæ, & & quod habuerit animum occidendi, *Farinac. qu.* 126. *num.* 49. ubi Virgilium Manticam capite obtruncatum refert ob homicidium rixoſum his duobus concurrentibus, cui *Farinac.* opinioni videtur plaudere *Conſtit. Regni terminum vitæ*, quam adducit *Maſtrill. deciſ.* 297. *num.* 19. ex qua ad imponendam pro homicidio pœnam mortis ſatis eſſe colligitur, quod occiſor ſit aggreſſor nulla diſtinctione an occiſor ſit nobilis, vel ignobilis, quia eadem pœna mortis imponitur nobili, ac ignobili, niſi quod nobilis decapitatur, ignobilis furca ſuſpenditur, *de Franc. dec.* 240. *num.* 7. Hæc licet incidenter referre libuit, ſunt enim ad materiam forjudicationis pertinentia, & plerumque de homicidiis agitur, ac diſcutitur, an pœna ſit capitalis, ut poſſit ad forjudicationem deveniri. Quod ſi quæras quodnam temporis intervallum conſtituat homicidium rixoſum, vel appenſatum? Reſpondeo hoc arbitrarium eſſe Judici ex qualitate injuriæ, facti, & perſonarum, *Peguer. deciſ.* 78. *num.* 41. quænam ſint delicta merentia pœnam mortis habes apud
9 Authores relatos per *Farinac. q.* 20. *num.* 1. colligitur ex *Prag. Regni*, quas hìc nolo tranſcribere, & ex Conſtitutionibus Regni, in quibus plerumque efficitur capitalis pœna, quæ de jure capitalis non eſt. Attingam hìc aliqua, quæ non paſſim obvia apud alios reperiuntur.

10 Quæro an pro furto poſſit quis forjudicari? hæc quæſtio pendet ex alia quæſtione, an pro furto poſſit imponi pœna mortis; & quidem jure communi cautum eſt, ut pro crimine furti imponi nequeat pœna ultimi ſupplicii, *text. in auth. ſed novo jure, C. de ſervis fugit. Peguer. dec.* 27. *num.* 1. *Franc. deciſ.* 315. *num.* 1. *& deciſ.* 521. *num.* 11. id tamen ſecundum pleroſque limitatur, ubi fur ſit famoſus, hoc eſt tria furta, vel licet unicum magnum tamen, & enorme commiſerit Judicis arbitrio, quando tale ſit interpretandum, *Peguer. dicta deciſ.* 27. *nu.* 3. *& n.* 6. *& ſeq. & deciſ.* 26. *n.* 3. *Franc. locis ſupra allegatis*, ubi de fure famoſo qui idem eſt ac fur qui tria furta patrarit, *Campagn. in cap. Regni ad hoc de furtis*, *num.* 56. veriorem tamen alii eam opinionem cenſuerunt, non debere Judicem ad pœnam mortis pro furto ſimpliciter magno quampiam damnare, niſi ultra magnitudinem furti alia concurrat qualitas aggravans ratione loci, temporis, vel alterius atrocis circumſtantiæ, quemadmodum copiosè tradidit *Farinac.* cum aliis per eum relatis *quæſt.* 167. *num.* 45. *& ſeq.* dixi pro furto ſimpliciter magno, quia poterit eſſe furtum tam exceſſivæ quantitatis, ut illa ſola exceſſiva quantitas poſſit movere arbitrium Judicis ad infligendam pœnam mortis, *Menoch. de arbitr. caſu* 295. *nu.* 9. quemadmodum etiam quoad pœnam committentis tria furta etiam æquior & receptior de jure eſt opinio, eam non debere eſſe ultimi ſupplicii, niſi illa tria furta ſint notabilis quantitatis, aut aliam habeant gravem circumſtantiam, *Clar. in §. furtum num.* 9. *verſ. ſciat tamen*, *Farinac. d. quæſt.* 167. *n.* 49. *&* 50. *& n.* 80. *verſ. prima opinio*, fundamentum enim ſupra relatæ opinionis deducitur ex *gloſ. in d. aut. ſed novo jure C. de ſervis fugitivis*, *in verb. caſtigabitur*, ubi quod qui conſuevit furari furcis ſuſpendi debet: ſed illa *gloſ.* allegat *text. in l. capitalium*, *§. famoſos ff. de pœnis*, qui *text.* non loquitur in fure, ſed in latrone famoſo; differre autem furtum à latrocinio de jure ſatis compertum eſt, cum fur ſit qui occultè, & ſine armis delinquit, latro autem qui per vim aut cum armis in domibus, & itineribus, vel in mari aggreditur, & tapit, *d. aut. ſed novo jure*, *§. fures autem.*

11 Jure tamen municipali hujus Regni, nempè *cap. ad hoc de furtis*, ſublata eſt hæc controverſia, nam pro furto unciam hoc eſt, ſex ducatos excedente, aut pro tribus furtis licet minimis inducta eſt pœna mortis, hanc enim receperunt interpretationem illa verba, *de pluribus furtis, licet minimis*, *Camp. in d. cap. ad hoc num.* 64. quæ quidem pœna mortis fuit practicata Neapoli in quodam fure, qui quam plura furta, licet ſatis modica confeſſus fuit ex aliorum marſupiis feciſſe, quod plus eſt, non verificatis niſi duobus tantum delictis in genere, cum ex illis duobus argueretur veritas aliorum furtorum confeſſatorum, teſte *Gram. deciſ.* 48. ſed non obſtante ſanctione prædicti capituli *ad hoc*, eſt adhuc ſubſiſtendum, illius enim rigor in deſuetudinem abiit, teſte *Gizzarel. deciſ.* 13. *n.* 7. ubi ſubdit prædicti capituli rigorem non ſervari, niſi furtum ſit magnum, vel ultra unciæ exceſſum, concurrat aliqua enormis circumſtantia, & inter enormes circumſtantias

enumerat diſcaſſationem domus, ubi commiſſum eſt furtum, adhibitionem clavium falſarum nocturno tempore, vel barbarum adulterarum: addo aſcenſionem cum ſcalis noctis tempore ad aliorum domos, quæ qualitas nimis gravat, *Gram.dec.*36. *num.*13. *Peguer. deciſ.* 26. addo qualitatem ſacrilegii, quæ maxima eſt, præſertim ſi ſacrum de ſacro auferatur, *Farinac.*ad ſaturitatem *quæſt.*172.*nu.*15. *& ſeqq. Sanfelic. deciſ.* 35. ubi id deciſum refert à M. C. delegata in crimine ſacrilegii; etiam ſi res furto ſubſtractæ non eſſent ſacræ, ut ſunt linteamina altaris, immo etiam contra ſurripientem tabulas argenteas ex votis fidelium in Eccleſia affixas. Hæc quoad furtum unciam excedens; quoad alterum caput de pœna mortis pro tribus furtis minimis, neque illud vidi in praxi obſervatum, niſi agatur, ut ſupra dixi, de furtis alicujus conſiderationis. Eſſet ſanè proculdubio exacerbanda pœna ratione trium furtorum, etiam modicæ quantitatis; ratio enim ſuadet ut acrius arbitrium in conſuetum delinquere exerceatur, *text. & gloſ. in leg.*3. *C.de Epiſc. Aud.* dicuntur autem tria furta ubicumque ſunt diſtincta re, & tempore, unde ſi quis una eademque die vel nocte committeret plura furta, licet in pluribus domibus, propter temporis continuationem unum furtum diceretur, *gloſ. in leg.eum qui* §.*idem dicit verſ.ſed non in totum*, & ibi *additio ff.de furtis, Boer. deciſ.*219. *Menoch.de arbitrar. caſ.*295.*num.*20. *Giurb.conſ.crim.*93.*nu.*5.*&* 6. ubi hoc præſertim affirmat ubi fur non divertiſſet ad actus extraneos: & ex his colligi poteſt quandonam pro ſimplici furto poſſit ad forjudicationem procedi.

12 Si ad latrocinium transeamus, ſi illud alibi, quam in publicis viis licet in campeſtribus locis, committatur, non indiſtincte imponitur pœna mortis, *D.Reg.Tapp. lib.*5. *de jure Regni tit.*41. *n.*3. ſi vero in viis publicis; tunc omiſſa diſpoſitione *text. in l.capitalium*, §.*famoſos*, *ff.de pœnis*, in Regno uſitata praxis eſt, ut pro unico latrocinio licet modicæ quantitatis imponatur pœna furcarum, *d.Reg. Tapp. eod. tit.*41. *n.*4 *& ſeq.* ubi quod ita quotidie ſervatur, & quod publicarum viarum uſum violenter impediens hoſtis publicus reputatur, quodque viæ publicæ ſunt ſub protectione Regis, & in illis delinquentes Regiam ſecuritatem, & protectionem violare dicuntur, concordat *Cancerius variar. reſol.lib.*2.*cap.*2.*n.*97.*& lib.*3.*tit.*5.*n.*27. vias enim publicas Juriſconſultus Baſilicas, hoc eſt Regias appellavit, *text. in l.*2. §.*viarum*, & ibi *additio ad marginem, ff.ne quis in loco pub.* pro prædicta Regni praxi facit *Prag.*1.*de furtis*, in qua diſponitur eos, qui nocturno tempore cauſa furandi aggrediuntur deambulantes in plateis Urbis Neapolitanæ, vel ſuburbiorum, puniendos eſſe pœna ultimi ſupplicii, non habita diſtinctione valoris rei, vel quantitatis diſrobatæ, ad inſtar diſrobatorum in viis publicis, & conſequenter inſinuatur diſrobatores publicarum viarum indiſtincte pœna mortis puniri; quam pragmaticam allegat *Marius Italia de immunitate Eccleſiæ cap.*7.*num.*20. ad hoc propoſitum, quod ſcilicet in Regno pro unica graſſatione in viis publicis etiam minima, pœna mortis imponitur; id quod & in Regno Siciliæ pragmatica Sanctione expreſsè diſpoſitum eſt, *Maſtrill. deciſ.*147. *n.*10. & non ſervari diſpoſitionem juris communis *d.* §.*famoſos*, in Regno Cathaloniæ, ſed pro unica graſſatione imponi ſolere pœnam mortis teſtatur etiam *Peguer. dec.*40.*n.*7.

13 Hinc eſt ut in odium criminis non ſolum, ut ſupra dictum eſt practicetur pœna mortis, ſed inducta ſit contra ejuſmodi diſrobatores poteſtas procedendi levato velo more caſtrorum, ut dicitur, ad modum belli, *pragm.*10.*de offic.judicum n.*48. ubi quod contra committentes furta in via publica, & ut ajunt, in Campanea proceditur ad modum belli, ibi, *in ſtrada publica, & in campagna*; in hunc enim ſenſum accipienda ſunt ſupra tradita, ut ex prædictis patet, adeo ut niſi utraque qualitas, ſcilicet quod delictum ſit in via publica, & in campanea, quemadmodum non eſſet indiſtinctè practicanda pœna mortis, ut ſupra dixi, ita nec eſſet exercenda poteſtas ad modum belli, quia ubi plures qualitates à ſtatuto requiruntur omnes copulativè requiruntur, *arg.text.in l.ſi hæredi plures, ff.de condit.& demonſtrat. Surdus dec.*56.*n.*2. *& Decius conſ.*75.*n.*18.

14 Hinc furta commiſſa (ut hoc tangam materiæ non omnino extraneum) in Tabernis, licet ſitis in publicis viis, & in campanea, non poſſe dici proprie furta commiſſa in viis publicis inferebam, & conſequenter non poſſe pro iis procedi ad modum belli, quia dictio *in* denotat intrinſicitatem, quando cum ablativo prout in caſo noſtro adjicitur nomini denotanti locum, ita ut non ſufficiat fieri extra, vel prope, ut eſt *text.in l.*1.§.*in flumine publico, ff.de fluminibus*, ubi quod non dicitur factum in flumine, niſi quod fit in ipſa aqua, *Jaſon. in l.Gallus*, §.*ille caſus, ff.de liber.& poſt n.*21.*Maſtril.* cum aliis per eum relat. *deciſ.*22.*n.*9.*& Gratian.diſcept. forenſ.*460.*n.*60.*& ſeq.* & cum ſtatutum ſit pœnale, & odioſum, erit ſtrictè, & proprie intelligendum, *vulg. cap. odia, & cap. in pœnis de regul. jur. in* 6. *Maſtrill. d.deciſ.*22.*n.*6. *Gratian. ubi ſupra*, & confirmatur, quia via publica eſt, quæ ad eum uſum deſervit, ut ea publicè eatur, & commeetur, *l.*2. §.*via autem publica, ff.ne quid in loco publico*, ibi: *ut ea publicè iretur commearetur*: ſtatim atque igitur ab ædificio occupatur via publica, jam deſinit eſſe via publica ea ex parte, qua occupatur ab ædificio, ad rem *Cancer. variar. reſol.lib.*2.*cap.*2.*n.*98. *& lib.*3.*cap.*5.*n.*22. quamvis id contingere non poteſt abſque Principis licentia, ut quis in via publica Tabernam conſtruere poſſit, cum via publica ſolum publicum habeat ita dicta, vel quia eam publicam ſtatuit is, qui eam publicandi jus habuit, vel quia publica habita eſt ex tanto tempore, ut memoria non extet in contrarium, ad differentiam viæ privatæ cujus ſolum non publicum eſt, ſed privatum ſive alienum, per quod tantum eundi, & agendi jus competit, *d. l.*3. *in principio, &* §.*viam publicam*, & §.*ſequent. ff. ne quid in loco publico*, *Alex.conſ.*77.*n.*6.*vol.*6.

15 Advertendum etiam puto non eſſe locum huic ex abrupto procedendi modo, nec poſſe appellari proprie furtum in via publica tam rigidè puniendum, ſi abſque violenta invaſione furtum quis in via publica committeret; ut memini in Regia Audientia Lucerina contigiſſe, in qua quidam confeſſus fuit ſe clam ſubtraxiſſe certam pecuniæ quantitatem ſocio itineris, qui in via publica obdormiendi cauſa ſubſtiterat, quia in hoc caſu deficit atrocitas illa ſupra conſiderata: quemadmodum etiam non putarem indiſtincte imponendam pœnam mortis ei, qui non ex induſtria, & appenſate, ſed caſu fortuito oborto ſcilicet repente diſrobandi animo aliquem in via publica diſrobaſſet, *Peguer. deciſ.*40. *in addit.ad finem*, ubi quod licet publicus latro cenſendus ſit is, qui vel ſemel in via publica diſrobationis delictum patravit inſpecto jure canonico, non tamen talis dici poteſt is, qui repente abſque appenſamento tale delictum perpetra-

tra-

travis, faciunt infra dicenda num.19. & in hoc fundamento dici poteſt (id, quod in facto uti Fiſci patronus reſpondi) innixam *deciſ.*40. relatam per *D.Reg. Sanfelicium*, in qua refertur fuiſſe impoſitam pœnam triremium vita durante illi, qui furtum carolenorum viginti commiſerat in via publica, in qua ad alium finem adfuerat; etſi in latrone viarum, niſi contrarium probetur, appenſamentum, non ſubitus delinquendi animus, præſumatur, *Maſtril.dec.*297.*n.*27. poteſt etiam reſponderi proceſſiſſe allatam deciſionem 40. ex æquitate Sacri Conſilii quam ſæpius ſolet adhibere contra exactum legum rigorem, cum poſſit Judex attento modico valore furti pœnam mortis mitigere, non obſtante ſtatuto pœnam mortis imponente, *Muta ad pragm.Sicul.de furtis, & rapinis n.*19.*& ſeq.*

16 Dubitare hic, arrepta occaſione, in mentem venit quid jure reſpondendum ſit, tum quoad pœnam, ſi delinquens viatorem in via publica animo deprædandi aggrediatur, ſed furtum, ſeu latrocinium extra viam publicam perficiat ob fugam viatoris, quem latro alibi extra viam publicam aſſequatur, & ſpoliet? dicendum videtur in hoc caſu locum non eſſe modo militari, ſed poteſtati ad modum belli, primo, quia rigor procedendi ad modum belli inductus eſt contra committentes furta in via publica, ut liquet ex dicto §.48. furtum autem non poteſt dici commiſſum, ſed tantum inchoatum in via publica, aliud enim eſt inchoare, aliud committere delictum, *l.*1.*C.ubi de crimine*, ibi: *inchoata, vel commiſſa ſunt*, quem text. ad rem ponderat *D.Reg.Merlinus controv. forenſ.*67.*n.*9.*tom.*1. deficientibus igitur verbis ſtatuti diſpoſitionem ſtatuti etiam deficere conſequens eſt, *l.*4. *§.toties*, ubi *Paul.ff.de damn.infect.* cum *concordant.* ad rem *Bart. in l.quod ait lex*, *§.quod ait lex*, *ff.de adult.* ubi quod ſi quis aliquem inſultaret in platea, & fugaret extra plateam, ibique eum percuteret, non diceretur eum percutere in platea; ſecundo, quando principium eſt licitum, finis illicitus, tunc ad excuſandum delinquentem attenditur locus initii, eſt caſus in *d.§.quod ait lex*, ubi *Bart.num.*3. *Alex.conſ.*24.*vol.*2.*num.*28. *& conſ.*75.*n.*7.*vol.*3. *Marſ.in l.unica, C.de rapt.Virg. n.*251. *Auguſt. ad Angel. in verb.fama publica num.*62.*verſ.adde tamen* (niſi in loco finis concurrat diſparitas rationis, & terminorum adnotat *Cuchalon de Angel.in alleg.num.*62. *verſ. falſa*, & ſcripſerunt *Alex. in d.conſ.*24.*vol.*2. *n.*28. *Marſil. d. n.*251. exempli gratia ſtatuto permittitur impunè offendere aliquem deprehenſum in crimine, & in domo, licebit illum per totum territorium ſtatuentis inſequi, & offendere ſi forte in crimine, & in domo deprehenſus aufugiat, ſed in alieno territorio hoc minime licebit, quia non potuerunt, nec præſumuntur ſtatuentes in alienæ Juriſdictionis injuriam id permittere, ut explicant prædicti *Cuchalon, & Alex.* auctoritate *Jo: Andreæ*, & aliorum ibidem: poteſt etiam poni exemplum in eo, quod dicitur non licere familiæ reum perſequi incipienti extra locum ſacrum, ſi ille in locum ſacrum confugiat, in loco ſacro illum capere in præjudicium immunitatis Eccleſiaſticæ, ut ex *Bald.* tradit *D.Reg.Merlinus controv. forenſ.*80.*n.*18.*t.*1.) Quando vero tam finis quam initium ſunt illicita, ut in terminis propoſitæ quæſtionis, attenditur finis, & perfectio delicti favore rei, ne delinquens duplicem incurrat pœnam, & inchoati ſcilicet, & perfecti delicti, *l.illud, §.fin. in fin. ff. ad leg.Aquiliam*, *Bart. in d. §.quod ait lex n.*3. *idem Auguſt. ad Angel.in verb.fama publica num.*62. *v.adde tamen*, *Alex.in d.conſ.*24.*n.*6. *D.Merlin.d.controv.*67.*n.*15.

Tertio, etſi finis, quando habet neceſſariam conſequentiam ad initium, ut eſt verbi gratia ſi ex vulnere ſequatur mors, attendatur initium *Menoch. lib.*6. *præſump.*17.*n.*4. *& ſeq.* tamen quando finis non pendet neceſſario ab initio (quemadmodum in caſu de quo agitur, non enim ex aggreſſione neceſſario ſequitur furtum cum poſſit invaſus evadere, vel aggreſſor pœnitere) tunc attenditur finis, idem *Menoch. eadem præſump.*17. *n.*9. ubi adducit *Alciatum.*

17 Contrariam tamen opinionem, ſi caſus contingeret, ſequerer in judicando; moveor (omiſſis his, quæ pro initio in delictis inſpiciendo doctiſſime adducit *Dom.Merlinus d. contr.*80. *num.*7. *& ſeq.*) quia ratio, in qua fundatur legis municipalis ſeveritas, & delicti atrocitas, eſt violatio ſecuritatis viarum publicarum, ut ſupra dixi; hæc ratio omnino pariter militat, cum quis invaditur tantum in via publica, deinde alibi ſpoliatur, vel cum in ipſa via publica, & invaditur, & ſpoliatur, utroque enim modo pariter infeſtantur, ac intuta redduntur itinera publica, ita ut nulla omnino diſſimilitudinis ratio excogitari poſſit, nec alter ab altero latrocinii ſucceſſus ſubſtantia differat: licet ergo agatur de materia odioſa ſtricte interpretanda, caſus propoſitus ſub allegati §.48. diſpoſitione comprehenditur non per modum extenſionis, ſed ſtante omnimoda ſimilitudine per modum comprehenſionis, quæ longe differt ab extenſione, juxta *gloſſ.in cap.*1. *verb.Italia, de tempor. ordin. in* 6. ad tradita per *Cravet. de antiquit.tempor. par.*4. *in princ.num.*140. ubi quod etiam in materia exorbitanti fit extenſio ad caſum, qui ſubſtantia non differt ab expreſſo; & nemo prudens dubitare poteſt ſtatuentes non aliter reſponſuros, ſi an hunc quoque caſum comprehendi vellent interrogati fuiſſent: unde & pro expreſſo ille haberi debet, *Farinac. in fragm. in verb. extenſio n.*266. confert id quod à Doctoribus traditum eſt, quod ſcilicet ſtatutum contra offendentes aliquem in domo offenſi locum habeat contra inceptorem rixæ in domo offenſi, licet non extra domum offendat, *Muta ad pragm.Sicul.unicam de pœna tenentium cum facie tincta n.*11.*&* 12. ſtatutum enim habuit conſiderationem in ſtatuendo ad id, quod domus ſua unicuique tutum receptaculum eſſe debeat, *vulg. l.plerique*, *ff. de in jus vocan.* & quod is, qui incipit rixam in alicujus domo domus ejuſdem ſecuritatem infringit.

18 Hæc opinio ad tutius, & extra controverſiam procedit, ſi contingat (id quod ſæpe latrones factitant, ut commodius furtum committant) viatorem capi in via publica, gratia illum ſpoliandi, deinde alibi ſpoliari; in hoc enim caſu dicendum eſt proculdubio delictum in ipſa via publica conſumari, nam ſtatim atque quis captus eſt, ut ſpolietur, rerum ſuarum poſſeſſione jam privatus eſt, & furtum verè paſſus in ipſa captura dici poteſt, ut omiſſis aliis rationibus ſolide ponderat *Bald. in l.ſi quis non dicam rapere num.*10. *verſ.ſed ego adde, & dico C.de Epiſ.& Cler.* & poſt eum *Alex.conſ.*216.*n.*11.*vol.*6.

19 Sed è contra ſi quis aliquem extra viam publicam aggrediatur animo ſpoliandi, & fugientem tandem in ipſa via publica comprehendat, & ſpoliet, verba ſtatuti in propoſito themate congruunt, nam furtum committitur verè in via publica, & ubi verba ſtatuti conveniunt, ibi ſtatuti diſpoſitio locum habere debet, *l.proſpexit, ff.qui, & à quib. Cravet. conſ.*10.*n.*7. *Surd.dec.*276.*n.*13.*&* 14. ubi quod hoc ampliandum etiam ſi ratio non conveniat, quia in pœnalibus fit extenſio quatenus verborum proprietas patitur, *Dec.in l.factum, §.in pœnalibus n.*10. *ff.* de

de reg. juris, *Farinac. in d. verb. extenſia n.161.* nec ſupra perpenſa ratio violationis viæ publicæ hic deficit, argumento eorum, quæ tradit *Covar. var. reſol. lib. 2. cap. 20. n. 25. verſ. 27.* unde cum & verba, & ratio in hoc caſu conveniant tanto magis ſtatutum locum habere dicendum eſt, *Surd.* ubi ſupra *n. 14. in fin.* & tamen ſi revera ab initio latro animum deprædandi in via publica non habuit, ſed caſu ob fugam viatoris ad latrocinium in via publica committendum prolapſus eſt, advocatus inquiſiti poterit non ſpernendis fundamentis contrariam pro inquiſito tueri ſententiam, primo, quia cum ab initio non habuerit propoſitum diſrobandi in via publica, furtum licet in via publica commiſſum carere videtur tanta atrocitate, quantam habet furtum ex propoſito commiſſum, *Peguer. ſupra allegata deciſ. 40. in additione ad finem*, *Gomez. de furtis num. 10. in fine*, ubi ſtatutum Hiſpanicum contra latrones in via publica, vel mari ita intelligendum putat; & facit illa generalis ratio, quod maleficia diſtinguit voluntas, & propoſitum delinquentium, *l. qui injuria in principio*, *ff. de furt.* ſecundo, quia ubi finis, & principium ſunt, prout in caſu noſtro, illicita ad rei pœnam mitigandam, ſi id reo expediat, initium, quemadmodum quando omnino licitum eſt, ſpectandum ſenſuere *Alex. d. conſ. 75. n. 3. lib. 3.* *Cavalc. de brach. Reg. n. 251. par. 5.* (quamvis quod indiſtincte finis ſpectandus ſit tenuere videatur *Dom. Merlinus*, nihil tamen certi firmans *d. cap. 67. n. 15. verb. & tandem*,) Nec *Alex.* doctrinæ ſupra traditæ refragantur ſuprascripta, ubi ex *Bart.* & aliis diximus finem inſpiciendum ubi finis, & initium ſunt illicita, id enim favore rei procedere *Bart.* affirmavit: ubi igitur favor rei aliud poſtulat, non eſt ab ejus doctrina alienum aliud afferere.

20 Quæro an in crimine adulterii cadat forjudicatio? reſpondeo affirmative, quia pro adulterio eſt pœna mortis jure noviſſimo Codicis *l. quamvis l. 2. C. de adulteriis*, *Clarus in §. adulterium n. 7.* etſi jure auth. hæc pœna ſit correcta in fœmina, quæ mitius punitur, *text. in auth. ſed hodie, C. eodem*, *Farin. q. 141. n. 17.* *Caball. reſol. 200. n. 16.* *Paſch. de virib. patria poteſt. par. 1. cap. 5. n. 28.* *Iſern. & Afflict. relat. per Franc. deciſ. 240.* ubi ita deciſum teſtatur per Sacr. Conſ. nulla diſtinctione nobilitatis, vel ignobilitatis; & licet in illo caſu concurrerent multæ enormes circumſtantiæ, nempe propinatio veneni ex cauſa adulterii, inceſtus tam affinitatis, quam conſanguinitatis de jure canonico, tamen deciſio non fuit fundata in his circumſtantiis, ſuper quibus non fuit facta diſcuſſio, ſed ſuper pœna à lege pro adulterio conſtituta, ut ex *num. 14. in fine*, nec ab hac pœna mortis diſcedendum putat, niſi aliqua qualitas concurrat, quæ pœnam minuendam ſuadeat, *num. 12.* quemadmodum eò tutius poterit imponi pœna mortis, ſi cum adulterio concurrat aliqua qualitas gravans, *Franc. eod. num. 12.* & de hac opinione in Regno, quæ fuit pluries practicata, ut *Franc.* teſtatur *d. dec. 240.* videtur non dubitandum, licet in omnibus ferè Provinciis hanc ſeveritatem non eſſe in uſu, ſed mitiorem pœnam eſſe uſitatam, ſcripſerit *Clarus in d. §. adulterium num. 7.* *Muta Siculus deciſ. Sicul. 89. num. 8.* ubi tradit hodie de conſuetudine pœnam mortis non ſervari, niſi concurrat aliqua circumſtantia delictum gravans, *Farinac. qu. 141. n. 67. & ſeq.* Adulterium punibile in foro fori intelligas, cum vir ſive ſolutus, ſive conjugatus accedit ad fœminam conjugatam, ſecus ſi vir conjugatus accedat ad fœminam ſolutam, nam licet hic acceſſus ſit adulterium in foro poli, non eſt tamen punibilis in foro fori pœna adulterii, *Clar. §. adulterium n. 2.* *Caball. reſol. 32.* *Farinac. & alii per eum relati d. q. 141. n. 75. & ſeq.*

21 Quæro an pro delictis non conſummatis poſſit ad forjudicationem procedi? reſpondeo regulariter non poſſe; nam, etſi de jure in delictis atrocioribus puniatur affectus non ſequuto effectu, ſi deventum ſit ad actum proximum, *l. is, qui cum telo, C. ad legem Cornel. de ſicar.* ubi paſſim Doctores, *Farinac.* cum quam plurimis per eum relatis *qu. 124. n. 4. & ſeq.* tamen de conſuetudine generali pro delictis etiam atrociſſimis regulariter ſolet imponi mitior pœna, quando non fuerunt ad effectum deducta, utcunque ſit deventum ad actum proximum, idem *Farinac.* ad ſatoritatem *d. q. 124. n. 78. & ſeq.* in pleriſque tamen delictis hæc generalis conſuetudo eſt abrogata, & punitur affectus deductus ad actum proximum pœna ordinaria. Et in

22 primis ſe offert crimen aſſaſſinii, quod etſi ſecundum vulgatum uſum loquendi ſoleat ſæpe aliter accipi puta, pro homicidio proditorio, vel cum magna copia ſociorum, vel pro craſſatione in viis publicis, *Farinac. qu. 123. n. 162. & 163.* *Muta ſicul. deciſ. 50. n. 4.* proprie tamen, ut hic loquor, aſſaſſinium committitur cum mandatum datur, & ſuſcipitur intercedente datione, vel promiſſione pecuniæ aut alterius rei, quæ utilitatem affert recipienti de hominem occidendo, & imponitur pœna ordinaria mortis tam mandanti, quam mandatario, etiam ſi crimen homicidii non ſit ſequutum, dummodo ſit deventum ad actum proximum vulneris in perſonam, contra quam datum eſt mandatum, *prag. 1. de aſſaſſinio*, quæ in hunc modum practicandam ſtatuit diſpoſitionem *text. in c. pro humani de homicid. in 6.*

Dixi cum mandatum datur, & ſuſcipitur, quia ad hujus criminis incurſum requiritur quod data, & expreſſe acceptata ſit ſpes, & oblatio lucri, ita ut non ſufficiat tacita acceptatio, eaque ſit omnino probanda, *Farinac. d. qu. 123. n. 147.* *Rovit. d. prag. 1.* *Giurb. conſ. crim. 41. n. 11. & conſ. 46. n. 25.* cum aliis per eum ad ſatoritatem relatis, adeo ut non ſufficiat homicidium eſſe ſequutum, & probari promiſſionem abſque acceptatione promiſſionis, ut ex ſupra allegatis, quia neceſſe eſt, ut inter mandantem, & mandatarium conventio, & conſenſus ſuper pretio homicidii intercedat, *Guazz. defenſ. 1. cap. 38. num. 42. verſ. & etiam requiritur*, quod notabiliter declarandum cenſeo, quando non probaretur niſi ſola pecuniæ, aut alterius rei pollicitatio ex parte mandantis, ſecus ſi ultra prædictam promiſſionem probetur etiam receptio pecuniæ, aut rei promiſſæ, quia tunc diceretur probata qualitas aſſaſſinii, & diceretur recepta pecunia ex cauſa præcedentis promiſſionis, quam cum facto acceptet nihil refert verbis an factis quis voluntatem declaret, *l. de quibus, ff. de leg. & ibi gloſſ. in verb. factis*, *gloſſ. in l. 2. §. ignominia in verb. efficit*, *ff. de his, qui not. infam. ad rem Giurb. conſ. crim. 70. n. 28.* immo cum ratificatio dictæ promiſſionis fiat facto, potentior eſt, quam ea, quæ fit verbo, *l. Paulus reſpondit*, *ff. de rem rat. hab.* *Farin. conſ. 40. n. 17.* & ſi aliter præmiſſa intelligerentur, eſſent contra id quod paſſim traditur, an pecunia ſit data in cauſam homicidii perpetrati, vel in aliam cauſam, colligi ex præſumptionibus, *Farinac. qu. 123. n. 155.* ut infra dicam.

Dixi datione, vel promiſſione, quia non eſt neceſſe, ut tradatur pecunia, vel res promiſſa, ſed ſufficit ſola promiſſio, *Capycius dec. 155. n. 17.* *Farinac. d. qu. 123. n. 41.* *Giurb. d. conſ. 41. n. 11.* *Rovit. d. prag. 1. num. 16.* ubi quod paria ſunt dare vel promittere

In

in delictis, ſi contemplatione dationis, vel promiſſionis delinquatur, & hoc expreſſe probant verba *Pragm.* ibi: *promettere denari, o altra coſa*, neque eſt neceſſaria ulla ſcriptura aut cautela, *Capyc. diſt. dec. 155. n. 9. verſ. ad quartam dubitationem, & n. 18. Giurb. eod. conſ. 42. ibid.*

23 Sed dubitatur inter Doctores, an ſi hæc promiſſio non ſit certa, ſed incerta, adhuc committatur aſſaſſinium? quod non ſufficiat incerta promiſſio ſenſit *Caball. in tract. de omni genere homicid. n. 494. & n. 547. & Giurb. in conſ. 70. n. 37. & ſeq.* ubi innumeris auctoritatibus oſtendit non committi aſſaſſinium niſi certa ſit data, vel promiſſa res, vel pecunia, nec generalia verba, aut complacentiam abſque certa promiſſione, vel datione inducere aſſaſſinium; quin immo ſi quis ex complacentia, & non ob pecuniam licet occiſori datam, vel promiſſam motus ſit ad occidendum, ceſſare aſſaſſinium docet *n. 40.*

Contraria opinio quod ſcilicet, ſatis ſit incerta promiſſio tradunt *Franc. deciſ. 176.* ubi deciſum refert in Sac. Conſ. induci ex his verbis: *Ammazzate il tale, che la caſa mia vi ſarà ſempre aperta*, *Rovit. prag. 1. de aſſaſſinio n. 10. Bajard. ad Clar. in §. aſſaſſinium n. 6. Farinac. d. qu. 123. n. 146. Novar. quæſt. forenſ. 52. & 45.* ubi deciſum refert per M.C. induci aſſaſſinium ex his verbis: *Ammazzate il tale, che ne farete coſa grata al tale*; vel, *Ammazzate il tale, che io vi levarò dalla forca*: addidit *Farinac. d. qu. 123. n. 38. & ſeq.* cum aliis per eum relatis induci aſſaſſinium ſi aliquis inducatur ad occidendum, ut alteri complaceat? licet melius, ut ſentio, dixerit *Caball. in tract. de omni genere homic. n. 546.* induci aſſaſſinium, quando ex complacentia ſperat aliquod commodum, quia alioquin indiſtinctè quotieſcunque quis altero mandante delinquit ſemper diceretur aſſaſſinium committere, cum nemo poſſit alterius nomine delinquere, niſi ut illi complaceat, & morem gerat; hinc committi aſſaſſinium ſi quis moveatur ad occidendum aliquem ob promiſſionem uxoris ſibi factam, tenuit *Decian. in tract. crimin. lib. 9. cap. 30. n. 16. in fine*, quam refert *Farinac. qu. 123. n. 45.* contra *Boſſium in tit. de mandat. ad homicidium n. 35.*

24 Non tamen quælibet modica pecunia crimen aſſaſſinii conſtituit; nam ſi promittantur, vel dentur expenſæ neceſſariæ pro itinere, vel pro homicidii præparatione, vel pro evadendo à manibus Curiæ ceſſat crimen aſſaſſinii *Farinac. qu. 123. n. 158.* hinc non committi aſſaſſinium dixit *Giurb. conſ. 70. n. 40. & 41.* ſi mandans homicidium promittat mandatario, quod patrato delicto efficiet eum liberari, ac expendet quicquid pro ejus liberatione opus erit, vel cum effectu ſolvat, & expendat quicquid fuerit pro ſupradicta liberatione neceſſarium, neceſſe enim eſt, ut pecunia, ſeù alia res detur, vel promittatur pro pretio, & mercede homicidii, ut ex ſupracitatis patet, concordant *Guazz. defenſ. 4. cap. 13. n. 10. Bajar. ad Clar. qu. 89. n. 22.* hinc eſt, quod ſi poſt patratum à mandatario homicidium mandans ei traderet modicam pecuniæ quantitatem, pro expenſis potius quam pro homicidii perpetrati mercede ſoluta præſumetur, ſecus ſi magnam ei tradiderit ſummam, quia tunc pretium aſſaſſinii præſumetur, *idem Giurb. conſ. 70. n. 41. & 28.*

25 Erit etiam neceſſe ad crimen aſſaſſinii conſtituendum, ut pecunia detur, vel promittatur occiſori, & percuſſori, nec ſatis erit, ſi illa datur mediatori, qui non ipſe homicidium peragendum ſuſceperit, ſed cum alio ipſius executionem tractarit; quin immò ſi pecunia non occiſori, ſed proditori, ſeve ei qui ducit occidendum ad locum ubi ſunt percuſſores, non eſt aſſaſſinium, quia pecunia eſt danda occiſori, ſeù carnifici; *Giurb. conſ. 7. n. 1. Craſſ. de effect. Clericat. effect. 1. n. 708. Rovit. d. prag. 1.*
26 *n. 59. in fin.* ex quibus infertur homicidio non ſequuto in hoc caſu, & caſibus ſupradictis, in quibus crimen aſſaſſinii ceſſat, non poſſe pro ſolo vulnere inferri pœnam mortis, & conſequenter non cadere forjudicationem: obſtat tamen ultimo dicto *deciſ. Capyc. 155.* quæ emanavit in Regno Siciliæ ultra farum; ubi fuit deciſum committi crimen aſſaſſinii data pecunia mediatori, qui conduxerat ad locum delicti aggreſſores, licet enim homicidium non eſſet ſequutum, fuit laqueo ſuſpenſus ille Not. Marcus mediator: ſed cum ultimo dicto videtur conformis *d. pragm. 1.* in cujus terminis requiritur, ut mandatum mediante pretio detur mandatario, qui prorumpat ad actum vulnerandi, itaut ſi alteri pretium detur, vel promittatur quam mandatario, exequutori, & percuſſori, tanquam caſus diverſus à caſu in *prag.* comprehenſo non comprehendatur in *prag*, quam eſſe strictè intelligendam in caſu ſuo tantum tradit *Rovit. in d. prag.* & infra plenius dicetur. Neque his obſtat *prag. 2.* quæ extendit diſpoſitionem *prag. 1.* etiam ad mediatores quoſcunque quia ſenſus *d. prag. 2.* eſt, ut ſi mandatarius percuſſor mandatum de occidendo mediante pecunia recipiat, & deveniat ad exequutionem mandati per actum vulneris, incurrat nedum mandans principalis, qui per perſonam mediatoris dedit mandatum, & mandatarius in pœnam ordinariam, ſed etiam ipſe mediator, qui antea in *d. prag.* loquente tantum de mandante, & mandatario loquebatur, minime erat comprehenſus, ut colligere eſt ex themate quæſtionis de mediatore propoſitæ, *in d. p. 2. per Rovit.* qui poſt relatam *deciſ.* pro mediatore dicit occaſionem ex illa *deciſ.* ſumptam ad includendum mediatorem per *pragm.* ſecundam: tenebitur igitur mediator pœna ordinaria etiam effectu non ſequuto, ſi deventum ſit ad ictum vulneris in eo caſu, in quo crimen aſſaſſinii conſtituitur; crimen autem aſſaſſinii non conſtituitur niſi ubi pecunia datur percuſſori; quod eſt notandum, quia non reperi ita explicatum, quamvis *Rovit. idem eod. n. 49.* per verbum *forte* aſſerat, quod ſi mandatarius acceptaſſet mandatum de occidendo pretio mediante, licet ipſe mandatarius executionem alteri demandaſſet, fortè includeretur *in d. pragm. 1.* ſed hoc, ſi intelligatur abſque pretio demandata alteri executio, ni fallor, contradicit iis quæ poſtea ſubdit ex *Craſſo*, quod ſcilicet neceſſe eſt, ut pretium detur percuſſori: item contradicit verbis *prag.* requirentis, ut mandatarius prorumpat ad actum vulneris, quæ verba ſunt concepta in perſonam mandatarii, nec poſſunt ad alium referri, *Bart.* communiter receptus, & *Decian. quos idem Rovit.* refert, & ſequitur *d. prag. 1. n. 22.* ſed ut dixi tantus vir dubitative loquitur, & nihil firmat.

27 Dixi de occidendo aliquem, quia etſi hæc qualitas, quod occiſus, vel vulneratus ſit Chriſtianus videtur probanda, *ex text. in cap. pro humani de homicidio in 6.* ad tradita per *Clar. in §. aſſaſſinium, Farinac. quæſt. 123. num. 132. & ſeq. Guazzin. defenſ. 1. cap. 38. num. 42. verſ. ac etiam*, ubi quod ſufficiat occiſum vel vulneratum natum eſſe in terra Chriſtianorum ad hoc ut præſumatur Chriſtianus, & onus probandi contrarium transferatur in inquiſitum, niſi ſimus in terra Chriſtianorum, ubi publicè converſantur infideles, *Guazz. ibidem verſ. ſi vero non conſtaret*, tamen probabilior opinio eſt ſatis eſſe quod offenſus ſit in terra Chriſtianorum toleratus,

licet

licet infidelis ſit, ità expreſsè *Brun. à ſol.in ſuis leg. quaſt.*34. *num.*24. quem refert *Farinac. d. qu.*123. *num.*135. nec obſtat ratio allata, quod de iis, qui foris ſunt, ideſt de infidelibus, nihil ad nos, quia hoc eſt intelligendum quoad pœnas ſpirituales, non autem quoad temporales, quia ſi occidatur infidelis abſurdum non eſt ut locum habeant *Prob. & Marſ.* relati per *Farinac.d.q.*123.*num.*34. quemadmodum neque multum negotium faceſſit, quod hæc qualitas expreſsè videatur requiſita à *d.cap.pro humani*, quia reſpondeo, quod ſi adamuſſim ſervanda eſſet diſpoſitio *dicti cap. pro humani*, nunquam hodie extaret crimen aſſaſſinii, nam in terminis *dicti cap.pro humani* neceſſe eſſet, ut mandatum daretur illis populis, qui aſſaſſini nuncupabantur, & & infideles erant, ad occidendum, & ubicumque quis aliorum opera uteretur ad occidendum, licet pretio conductorum, ceſſaret aſſaſſinium, *Covarr. variarum reſol.cap.*20.*lib.*2. *num.*10.*verſ.*2. *infero*, *Maſtrill. deciſ.* 295. *num.*15. *& ſeq.* ubi etiam quod *cap.pro humani de homicid.in* 6. loquitur tantum de pœnis ſpiritualibus, quas jus canonicum reſpexit, quemadmodum igitur illa diſpoſitio extenditur ex conſuetudine jam recepta ad pœnas etiam temporales non ſolum contra mandantem, qui ſolum comprehendebatur in *d.cap.* ex quo ille canon fuit pronunciatus contra Chriſtianos utentes opera infidelium quoad pœnas ſpirituales, quæ ſolos Chriſtianos tangere poterant, ſed contra mandatarium etiam quicumque is ſit, qui pretio ſuſcepit mandatum de occidendo, *Farinac.q.*123.*n.*19.*& n.*136. ità non eſt abſurdum ut extendatur non ſolum in contra quem datum eſt occidendi mandatum ſit Chriſtianus, ſed etiam ſi in terra Chriſtianorum toleratus ſit: dicetur autem toleratus ad rem cum palam, & publicà ab eo, qui jus tolerandi habet toleratur, ſecus ſi clam, & occultè, & neſciatur verbi gratia eum eſſe infidelem, *arg.eorum*, quæ tradit *Farinac.q.*103. *num.*291. hinc, quod magis eſt receptum conſuetudine eſt, ut aſſaſſinium committatur quomodocumque homo mediante pecunia occidi mandetur, ſive Chriſtianus, ſive infidelis ſit, *Bart.Bald.Salic.Ang.Alex.Hip.Prob.Anchar.Imola*, & alii relati per *Decian. in tract.crim. lib.*6.*cap.*28. *num.*18. *Peregr.de immunit.Eccleſ.cap.*7.*n.*39.*verſ. amplia quinto*: quæ quidem *Deciani* traditio in Regno ex verbis pragm. minus habet dubitationis, cum verbum nullum, ibi: *de mandato ad occidendum Chriſtianum* habeatur, ſed ſatis eſſe colligatur datum eſſe mandatum ad occidendam aliquam perſonam, ibi: *Per occidere perſona alcuna.*

28 Dixi (ut ſuper eorundem verborum declaratione inſiſtam) ad occidendum, quia ſi detur mandatum ad vulnerandum licet pecuniæ interventu, ceſſat crimen aſſaſſinii, ſi mandatarius non exceſſit, neque ultra vulnus aliud ſequutum eſt ſecundum veriorem, & communiorem ſententiam, *Rov. prag.*2.*de abolit.num.*66. *Caball. in tract.de omni genere homicid.num.*499. *Maſtril.dec.*293.*n.*27.*Giurb. conſ.*46.*à num.*9. ubi propterea infert ejuſmodi delictum non eſſe excluſum à Regio Indulto excludente aſſaſſinos, nec amittere immunitatem Eccleſiæ non ſuffragantem aſſaſſinis, nec excludere Clericum à privilegio fori, quicquid in contrarium dixerint *Farinac.d.q.*123.*num.*142.& relati per *Giurbam d.conſ.*46.*n.*1. juxtà quorum ſententiam quodlibet delictum pecunia commiſſum aſſaſſinium cenſeri debet, præſertim ſi ad actum vulnerum ſit deventum: erit ſanè quodcunque delictum pecunia commiſſum gravius puniendum propter interventum pecuniæ, licet qualitatem aſſaſſinii non habeat, ut probat *text. in l. Cicero*, ubi paſſim *Doctores ff.de pœnis*, *Capyc. deciſ.*155.*nu.*13. *Baiard. ad Clar.§.aſſaſſinium num.*293.*Rovit.in d.prag.*2.*de abolitionibus num.*73. *Caball. ubi ſupra Giurb. d.conſil.* 46.*num.*17.

29 Sed quid ſi mandatarius fines mandati exceſſit, & occidit eum adverſus quem vulnerandi tantum mandatum habuerat? adhuc abſtinendum contra mandantem à pœna ordinaria cenſuerunt relati per *Farinac.quaſt.*135.*num.*170. *Craſſ.de effect.Clericat. effect.*2.*num.*694. *Maſtril.deciſ.*293 *n.*26. *& ſequent.* ubi omninò mandantem excuſat à pœna ordinaria ſi mandatum datum ſit ad vulnerandum, etiam ſi additum ſit ad vulnerandum in capite, & ſolum mandatarium ſubjiciendum putat pœnæ ordinariæ. Cæterum contraria opinio, quod ſcilicet mandans, ſi ex vulnere, quod mandatur ſequatur mors, puniendus ſit pœna ordinaria ſimul cum mandatario, verius ſenſere *Alex.conſ.*166 *nu.*5.*vol.*7. *Campagn.Alciat.Boſſ.Capell.Clar.* relati per *Rovit.* qui eos ſequitur *prag.*2.*de abolit. num.*71. *& ſeq. Far.* cum aliis per eum relatis *quaſt.*175.*num.*168. addunt rationem, quia mandans non poteſt ſe excuſare, quod non intendebat mortem occiſi, ſed tantum vulnerationem, quia vulnera non dantur ad menſuram, nec facile eſt mandatario ſervare modum quod vulnus abſque morte inferat, unde poterat, & debebat cogitare id quod poterat evenire; immo hoc ampliatur etiam ſi mandans expreſsè prohibuiſſet occiſionem illius, cui vulnus inferri mandavit, *Baiard.ad Clar.quaſt.*89.*num.*17. *Farinac. quaſt.*135. *num.*171.*& num.*173. ubi hanc communiorem, & veriorem opinionem teſtatur ex inconvincibili ratione, quod ſcilicet mandans tenetur de exceſſu mandati, quando non eſt in poteſtate mandatarii non excedere modum; & optimè facit, quod quando factum quod mandatur eſt tale, ut facile poſſit ultra intentionem mandantis extendi, tenetur quis de delicto ſequuto ultra intentionem, & mandatum: nec in hoc relevat proteſtatio, *Gomez.tom.*3.*variar. reſol.in cap.de homicidio.n.*8.

30 Ex quo infertur, quod ſi factum, quod mandatur tale ſit, quod de ſui natura non eſt aptum ad mortem inferendum, ut alà faciem ferire, ſeu ut ajunt *sfriſare*, percutere baculo, aut quid ſimile, & tunc cum mandatarius facile potuerit exequi mandatum abſque exceſſu, neque arguatur in mandante animus occidendi, tunc mandans non tenebitur ad pœnam ordinariam, ſi ex vulnere mors ſequatur, vel mandatarius fines mandati excedat, *Clar.quaſt.*89.*num.*5. *Giurb.conſ.crim.*46.*n.*32. *Farinac.quaſt.*135.*num.*50. *& ſequent.* ubi latè, præſertim ſi adſit expreſſa prohibitio ne verberandus v. g. occidatur, *idem Farinac.ibidem n.*154.*Giurb. d.conſ.*46. *nu.*17. quod ampliat *n.*18. etiam ſi mandatum ſit ſimpliciter datum ad percutiendum, cum per hæc verba non præſumatur datum mandatum nec ad occidendum, nec ad vulnerandum, & cum non ſit expreſſum quo inſtrumento ſit facienda percuſſio, ad evitandum majus delictum mitior interpretatio capienda ſit, etſi quod dictum eſt de mandante verberari limitandum ſit, ubi datum eſſet mandatum ad caput baculo percutiendum, ſi enim mors ſequatur mandans tenebitur pœna ordinaria, cum percuſſiones in capite facile poſſint eſſe lethales, ad tradita per *Farin. qu.*126. *num.* 131. ubi tamen hoc intelligendum cenſet *num.* 133. quando mandans arguitur habuiſſe animum occidendi, ut ſi v. gr. protulerit mandans verba talia, quæ arguant animum occidendi, demumque aliquem cum baculo in capite verberari

mandet

mandet; & hoc licet animus occidendi non verbis explicitis demonſtretur, ſed ambiguis, quæ etiam poſſint animum occidendi includere, ut v.g. fac ut habeam novam de tali, aut quid ſimile, ut declarat *Maſtril. d. deciſ. 293. num. 56. & ſequent.* ubi explicat *Fabium à Monteleone* adductum pro opinione, quod mandans caput verberari cum baculo præſumatur habere animum occidendi: rurſus id quod dictum eſt ut mandans aliquem sfriſari non teneatur ad pœnam ordinariam, non ità rutum exiſtimat *Farinac. d. qu. 125. num. 157.* cùm facilè poſſit errare, & volens percutere faciem caput percutere, & ſic nõ ſit in poteſtatem mandatarii mandatum ſervare; quod intelligo ubi mandatarius erraſſet, & pro facie intuliſſet vulnus in alia parte corporis, ex quo mors ſequuta ſit.

31 Dixi quod imponitur pœna ordinaria, &c. quia, etſi olim eſſent controverſiæ inter Doctores, an generalis conſuetudo non puniens affectum non ſequuto effectu haberet locum etiam in crimine aſſaſſinii, & an ſolus juſſus efficerat actum proximum in crimine aſſaſſinii punibilem pœna ordinaria, & aliæ dubitationes, de quibus late *Farinac. quæſt. 123. à num. 108. Maſtrill. deciſ. 293. n. 12.* ubi quod non ſequuto effectu mandans non ſit puniendus pœna ordinaria, conſtituendo diſcrimen inter mandatarium, & mandantem, *Rovit. d. prag. 1. num. 37.* hodie hæ omnes controverſiæ quoad puniendum conatum ſunt per *d. pragm. 1.* jam ſopitæ ſtatuendo ut ſupra dixi, ſuper cujus pragmaticæ intellectu advertendum cenſeo, quod licet ſit in arbitrio judicantis minuere pœnam ordinariam, quando delictum non eſt conſumatum, etiam ſtante ſtatuto conatum puniente pœna ordinaria per *text. in l. aut facta §. eventus ff. de pœnis, Capyc. deciſ. 155. num. 5. Afflict. deciſ. 276. num. 8. Far. quæſt. 124. nu. 74.* idque ſi non de juris rigore ſaltim de æquitate *Muta ſicul. prag. 5. de armis probib. tit. 41. tom. 1. num. 96. & ſeq.* tamen in hoc caſu puto ceſſare arbitrium, quia pragmatica jubet pœnam mortis irremiſſibiliter inferri, & ſic adimit facultatem pœnam ordinariam remittendi; & auctoritates in contrarium adductæ loquuntur, cum ſtatutum ſimpliciter punit conatum pœna ordinaria, & ulterius non progreditur adimendo facultatem contrarium judicandi, prout in hoc caſu adimitur ex verbis pragmaticæ.

32 Quod ſi non vulnus intulit mandatarius, ſed aliam offenſam illi contra quem mandatum de occidendo recepit, tunc extra controverſiam eſt pœnæ ordinariæ locum eſſe non poſſe, nam ſunt clara verba pragmaticæ in caſu tantùm vulneris pœnam ordinariam inducentis, *Rovit. in d. pragm. 1. num. 11.*

33 Quæro quid ſi vulnuſculum tantum eſt per mandatarium illatum, an ſit locus diſpoſitioni dictæ Regiæ Pragmaticæ; videtur negativè reſpondendum, quia ſtatutum loquens de vulnere non comprehendit vulnuſculum, cum modicum, & nihil æquiparentur, *l. 1. §. proinde ff. de ædilitio edicto*, ubi quod vulnuſculum modicum nullum habet in ſe delictum, concordat *text. in l. ob quæ § fin. ff. eod. gloſ. in Conſt. Regn. ſi quis aliquem, in verbo itaque, And. in Conſtit. Regn. aſperitatem, Afflict. in d. Conſtit. ſi quis aliquem num. 2. & ſequent.* nec dubitatur prædict. prag. 1. tanquam pœnalem ſtrictè, & propriè intelligendam, ad tradita per *Rov. dicta prag. 1. num. 52.* ubi quod cum uſque ad tempora pragmaticæ obſervata eſſet illa opinio, ut non puniretur pœna ordinaria crimen aſſaſſinii delicto non conſumato, illa pragmatica fuit exiſtimata exorbitans, & pœnalis, uti juris jam diu obſervati correctoria, prout ita deciſum fuit, dum dubitaretur ante editam *prag. 1.* an comprehenderet mediatorem, tam per M.C., quam per Sacr. Conſ. *idem Rovit. ibidem num. 49. in fin.* ſuper quo eſt advertendum, quod deciſio *Capyc. 155.* ubi fuit impoſita pœna ordinaria pro crimine aſſaſſinii attentato per actum vulneris, proceſſit non in Regno noſtro, ſed in Regno Siciliæ, ut notatur in initio deciſionis; & advertit *Rovit. d. prag. 1. n. 34.*

34 Quæro an pragmatica prædicta non conſumato delicto niſi per actum vulneris comprehendat auxiliatores; reſpondeo quoad mediatores jam eſſe ſopitam controverſiam per *pragm. 2.* ut ſupra dixi, dum in illa ſancitur imponendam eſſe pœnam ordinariam qualiſcumque ſit mediator, etiamſi per multas manus mediatio intercederet: quoad alios auxiliatores videtur etiam affirmativè reſpondendum ex *text. in cap. pro humani de homicidiis in 6.* in quo comprehenduntur quicumque auxiliatores etiam poſt delictum, idem tradit *Capyc. d. dec. 155. num. 13. 15. & 17. & in fine deciſionis Farinac. dict. quæſt. 123. num. 98. & ſequent.* ſi ſciverint interventum pretii; ſed ſtante generali conſuetudine, quæ ut ſuprà diximus, etiam in crimine aſſaſſinii locum habebat ante diſpoſitionem Regiæ pragmaticæ proculdubio dicendum eſt auxiliatores non comprehendi, nam ſi principales percuſſores non tenebantur ad pœnam ordinariam ante dictam pragmaticam multo minus teneri poterunt auxiliatores, ad tradita per *Farinac. quæſt. 131. num. 43.* Hoc poſito ſi pragmatica, quæ, ut ſupra dixi ſæpius, eſt ſtrictè intelligenda, loquitur tantum in mandante, & mandatario, conſequens eſt conſuetudinem generalem non puniendi affectum pœna ordinaria in aliis caſibus, & perſonis remanere incorrectam, *arg. eorum*, quæ ſupra diximus, & tradit *Rovit.* rurſus allegatus *num. 20. & 21.* quod ſi delictum ſit conſumatum, extra controverſiam eſt propter criminis enormitatem auxiliatores in hoc crimine ſubjicere eiſdem pœnis, quibus ſubjacent principales aſſaſſini, & incurrere omnes aſſaſſinorum pœnas, quæ imponuntur in *d. cap. pro humani*, etiamſi auxilium ſit præſtitum poſt delictum, dummodo auxiliatores ſciverint pecuniæ interventum, ita enim expreſsè decidit *text. in cap. pro humani de homicid. in 6.* ubi defendentes, receptantes aut occultantes hujuſmodi crimĩnoſos puniri iiſdem pœnis, quibus principales jubetur; illudque eſſe ſervandum non ambigitur ubi delicti effectus eſt ſequutus, *Farinac. d. q. 123. num. 29. & ſequent.* ubi etiam *num. 32.* quod aſſaſſinium defendere dicitur qui teſtem ſubtrahit ne contra aſſaſſinum deponat etiam quoad pœnam ordinariam, concordat *Giurb. conſ. 41. nu. 14.* licet regulariter auxilium poſt delictum puniatur tantùm extra ordinem, *Farinac. qu. 131. num. 1. & 4.* quod ſi auxilium poſt delictum puniatur pœna ordinaria, tanto indubitantius eſt puniendum eſſe pœna ordinaria auxilium præſtitum in delicto, vel ante delictum, *Farinac. d. qu. 124. num. 33.* hinc depoſitarium pecuniæ pro aſſaſſinio promiſſæ puniendum pœna mortis merito tradidit *Giurb. conſ. 41. num. 23.* & eandem mortis pœnam imponendam ei, qui mutuam dat pecuniam, ut reperiatur occiſor, *idem Giurb. conſ. 7. n. 9. & conſ. 41. num. 13.*

35 Proſequendo materiæ declarationem notandum eſt, quod ſi quis homicidium pretio mandans delicti exequutioni cum mandatario aſſiſtat, excuſat ſe & ſocios à crimine aſſaſſinii, ita ut hoc caſu ceſſet diſpoſitio *d. prag. 1.* ità *Farinac. d. q. 123. n. 148.*

Digitized by Google

Rovit. d. prag. 1. num. 17. Giurb. conſ. 48. n. 25. & alii copioſi per eos relati, & ratio eſt, quia dum principalis inimicus aſſiſtit ceſſat illa proditio, quæ eſt in crimine aſſaſſinii, nam inimici interventu ſibi poterat offenſus præcavere, *Giurb. d. nu. 25.* quod intelligendum eſt ſi ab initio inter mandantem, & mandatarium conventum ſit ut mandans interveniat, ſecus ſi nulla ab initio de mandantis interventu præceſſerit conventio, ſed ſimpliciter ſit datum, & acceptatum pretio mediante mandatum, licet poſtea mandans voluerit intervenire delicto cum mandatario, ita *Giurb. d. conſ. 48. nu. 27. cum aliis per eum relatis, Rovit. d. pragmatic. 1. num. 17.* & ratio eſt, quia ſtatim dato, & ſuſcepto mandato, ut ſuprà, dicitur conſumatum delictum quoad mandantem, *gloſ. in cap. 1. de homicid. in 6. in verb. mandaverit, Rovit. & Giurb. d. num. 17 & 27.* licet *Rov.* nihil certi firmet *d. num. 17. Cabal. reſol. 242. nu. 21.* ubi quod in terminis *cap. pro humani de homicid. in 6.* mandatum habetur pro actu conſumato, *Farin. q. 2. num. 7. verſ. aliud huius limitationis exemplum, & alii per eos relati*, ſed certè hæc ratio modicam vim habet in Regno, ubi jam receptum eſt, ut ſolum mandatum non habeatur in conſideratione quoad pœnam ordinariam vigore *d. prag. 1.* & conſequenter dici poteſt prædictam *Rovit. & Giurb.* traditionem, *aliorumque ab eis adductorum*, tanquam ratione in qua eam fundarunt deſtitutam non ſubſiſtere; immo urgere licet in contrarium, quod cum aſſaſſinii crimen in Regno non dicatur conſumatum, niſi deventum ſit ad actum vulneris, non inſpiciendum eſt quoad pœnæ ordinariæ impoſitionem ſolum mandatum, ſed id quod actum eſt tempore executionis: & facit, quod ubi delictum executioni mandatur, mandans non obligatur ex mandato, ſed ex delicto propter mandatum, nec mandati ſed delicti tempus inſpiciendum eſt, *Bartolus l. non ſolum § ſi mandato num. 9. & ſeq. ff. de injuriis, Gomez tom. 3. variar. reſolut. cap. 3. de homicid. n. 39. Clar. in § final. q. 89. num. 4. verſ. ſcias autem, Farin. qu. 135. num. 8. & ſeq. cum aliis per eum relatis*, ex quo infero eum, qui ſimpliciter pretio mandat homicidium, licet ab initio nihil dixerit de propriæ perſonæ interventu, ſi interveniat cum mandatario in delicto, nec ſit deventum niſi ad actum vulneris, non poſſe forjudicari, quia ceſſat crimen aſſaſſinii, & pœna ordinaria locum non habet, quæ ad forjudicationem eſt neceſſaria; idemque dicendum eſt in mandatario: nec refert quod *d. prag. 1.* non diſtinxerit intervenerit necne mandans in executione delicti mandati, quia ſatis eſt diſpoſitionem prædictæ pragmaticæ cadere ſuper crimine aſſaſſinii, quod ex diſpoſitione juris in hoc caſu ceſſet, ceſſat & diſpoſitio dictæ pragmaticæ, quæ cum de aſſaſſinio loquatur recipit interpretationem à jure, *Roland. conſ. 37. num. 2. lib. 2. Farinac. conſ. 144. num. 11.* & hanc meam opinionem, quam his mediis confirmavi, ſcio fuiſſe pro vera habitam in M. C. in anno 1621. in quondam Bartholomeo Mantenga, qui tractaverat de occidendo inimicum fratris mediante pecunia, & poſt mandatum (ut audivi) ſimpliciter datum intervenerat homicidio, fuit enim deciſum non eſſe crimen aſſaſſinii.

36 Non abſimilis eſt declaratio, quod ſi quis licet promiſſo aut recepto pretio communem aggreſſus fuerit inimicum ceſſat aſſaſſinii crimen, nam & in hoc caſu ceſſat proditionis atrocitas, quæ in aſſaſſinio conſideratur, cum ab inimico quis poſſit præcavere, *Farin. in allegat. quæſt. 123. nu. 157.* ad tradita per *Giurb. conſ. 48. nu. 28.* ubi quod aſſaſſinium eſt cum ab illis delictum perpetratur, qui nulla fuere affecti injuria, ita ut occiſus non potuerit

37 veriſimiliter præcavere: quemadmodum etiam ſi filius familias, vel alius conſanguineus recepta, vel promiſſa pecunia quempiam de mandato patris, vel conſanguinei occidat, vel vulneret præcedente mandato ad occidendum, ceſſat crimen aſſaſſinii, ut voluere *Decian.* de filio loquens, & *alii relati* per *Farinac. q. 123. num. 151.* & licet *Farinac.* declarationem hanc non admittat etiam reſpectu filii de mandato patris aliquem occidentis, tamen negari non poteſt, quin, ſi pater mandans inimicus ſit offenſi ceſſat proditio etiamſi à filio patris inimici quiſpiam offendatur, debebat enim, & poterat juxta ſupradicta allegata tam à patre inimico quam ab ejus filio præcavere, patris enim inimicus dicitur & inimicus filii, cum pater & filius una eademque perſona cenſeantur, *gloſ. in l. ſi mater §. hoc jure verb. deducit ff de except. rei judic. Giurb. conſ. 61. num. 19.* ſi igitur filius occidit, vel offendit patris inimicum, proprium & communem inimicum offendit, & ſumus in terminis præcedentis declarationis etiam à *Farinac.* receptæ: hoc reſpectu filii, reſpectu vero mandatarii conſanguinei de conſanguinei mandato delinquentis adverſus inimicum mandantis, adhuc dicerem id remittendum eſſe arbitrio judicantis, qui arbitrium in hoc ſumet ex qualitate inimicitiæ, quæ eſt inter mandantem, & offenſum, & gradu conſanguinitatis exiſtentis inter mandantem, & mandatarium: nam ſi tam gravis inimicitia eſt, & talis conſanguinitatis gradus, ut inimicitia mandantis extendi præſumatur etiam ad mandatarium; tunc enim, & in hoc caſu ſi à conſanguineo inimici quis offendatur, ceſſabit adhuc proditio, & à communi inimico offenſa illata dicetur: ad quod confert id quod dici ſolet injuriam factam uni de domo ad totam cognationem extendi, *l. Cornelia in princ.* ubi *Bartol. de injuriis*; & alii ad ſaturitatem relati per *Giurbam conſ. 61. num. 13.* ad rem *Caball. reſol. 289. num. 10. & ſequent.* ubi quod ſi fiat ſtatutum, ut quicumque de mandato alterius cauſam propriam non habens alium occidat tanquam aſſaſſinus puniatur, non haberet locum in filio delinquente de mandato patris vel conſanguinei, qui de mandato conſanguinei delinqueret, ſi pater vel conſanguineus ad id mandandum ob aliquam receptam injuriam moti ſunt; & rationem addit, quia nec pater, nec conſanguineus propria cauſa ad delinquendum caruiſſe dicerentur.

38 Quæro an poſſit ex cauſa minui pœna aſſaſſinii? in mandante videtur affirmativè poſſe reſponderi, ex traditis per *Grammaticum voto crimin. 8. nu. 7.* ubi adducit *Iſern. & Felin. & voto 20. uſque ad n. 4. & per tot.* ubi aſſaſſinium fieri mandans fuit excuſatus à pœna mortis ob præcedentes offenſi injurias, & minas de ipſum offendendo, & condemnatus ad remigandum vita durante, licet in caſu per *Gram.* relato concurrit etiam quod non erat ſequuta mors, ſed vulneratio illius contra quem erat datum mandatum; licet hoc ultimum motivum hodie non eſſet in conſideratione propter ſupradictam pragmaticam primam: & hæc ſatis ſint ut quando ex tentato aſſaſſinii crimine poſſit mortis pœna inferri, & ad forjudicationem deveniri: videor aliqua, ni fallor, non contemnenda attigiſſe; reliquum eſſet ut de tentato recaptu, & de homicidio per ictum ſcoppitti attentato aliqua etiam hìc dicerem, ſed quia alibi dixi, hic non repeto, & ne longior ſim, aliorumque ſcripta tranſcribam, finem huic capiti impono.

OBSER-

OBSERVATIO ORILIÆ.

SUMMARIUM.

1 *Abſens de jure damnatur, ubi pœna non excedit relegationem.*

2 *At ubi pœna relegationem non excedit, Procurator admittitur.*

3 *Reus abſens condemnatus in pœnam relegationis, ſi vult comparere, & à ſententia appellare, commiſſio non ſignatur cum clauſula (Oratore in carceribus conſtituto) ſed præſtita fidejuſſione de parendo ſententiæ: & quare?*

4 *Pœna carceris quota ſit.*

5 *Captura non conceditur, niſi ubi de pœna corporis afflictiva agitur. Quod declara.*

6 *Accuſatus non carceratur, niſi conſtito prius de delicto.*

7 *In cauſis carceratorum feriæ non attenduntur.*

8 *Carceratus, qui poteſt mitti in exilium, vel relegari, poteſt relaxari ſub cautione.*

9 *Carceratus exiſtens in ſtatu abſolutionis, debet relaxari ante ſententiam.*

10 *Officialis delinquens in officio, quomodo, & qua pœna puniri poſſit.*

11 *Quando civiliter, vel criminaliter contra eum agatur?*

12 *Ubi pœna privationem officii non excedit, poteſt fidejuſſoribus relaxari.*

13 *Officialis contumax juxtà ſtatutariam diſpoſitionem, & conſuetudinem condemnatur in pœnam confeſſati criminis.*

14 *Contumax, an & quando habeatur pro confeſſo de jure communi, & quid de jure municipali?*

15 *Conſtitutio Regni permittens condemnari abſentes ſolum in certis caſibus, an deroget Juri communi, quoad caſus ſpeciales inibi permiſſos.*

16 *Formula citationis contra officialem, qui venit officio privandus.*

17 *Monitorium eſt moderandum, quando continet pœnam exceſſivam.*

18 *Graſſator viarum, in quo differat à latrone, & qua pœna puniendus ſit?*

19 *Latro famoſus eſt, qui occidit, & ſpoliat.*

20 *Salvusconductus conceſſus pro homicidio, pro latrocinio non ſuffragatur.*

21 *Fur famoſus appellatur poſt tria furta, & differt à latrone famoſo.*

22 *Latro publicus eſt, qui in via publica ſæpius ſpoliat viatores.*

23 *Latro famoſus, in quo differat à publico.*

24 *Furtum unicum commiſſum in via publica, an pœna mortis puniatur?*

25 *Fures, & latrones, in quibus differant?*

26 *Bannitum, vel latronem vulneratum lætaliter conſignans Judici, an conſequi debeat taleam promiſſam ei, qui obtulit bannitum vivum, an vero taleam banniti mortui? & n.35.*

27 *Banimenti verba intelligenda ſunt ſecundum proprium ſignificatum.*

28 *Homicidium committit qui occidit vulneratum lætaliter, quod declaratur num.32.*

29 *Statuti verba in dubio contra Fiſcum interpretantur.*

30 *Verba ſunt intelligenda ſecundùm mentem proferentis, etiam in materia ſtricti juris.*

31 *Verbum (Mortuum) intelligitur pro occiſo, & differentia inter mortuum, & occiſum.*

33 *Vulnera mortalia non ſunt omnino mortalia.*

34 *Morti proximus habetur pro mortuo.*

36 *Delicti initium, an finis, ſit attendendus?*

37 *Aſſaſſinium quid ſit; & an committatur quoties mandans delicto interfuit?*

38 *Aſſaſſinium non committitur, ſi pecunia per mandantem oblata, per mandatarium expreſſè non acceptetur.*

39 *Aſſaſſinium an committatur ob vulnera, morte tamen non ſequuta.*

RESOLUTIO XVI.

ABſens non poteſt de Jure damnari diffinitivè in quocumque crimine, ſed pro eo tantùm, pro quo poteſt intervenire procurator, qui abſentem defendat, *l. abſentem ff. de pœnis*, ſed de conſuetudine, & obſervantia Curiarum, hodiè practicatur contrarium, quia in Urbe, & in Statu Eccleſiaſtico condemnantur rei abſentes pro quocumque crimine in pœnam illi condignam. In Regno vero ij tantùm condemnantur abſentes, qui committunt delictum, pro quo ex Conſtitutione Regni poſſunt forjudicari, hoc dicit *Author*.

Addens *num.* 2. quod Officialis etiam de jure poteſt officio privari, & ad mortem condemnari, *ex Franc. deciſ.* 457. Materia, quæ hìc tangitur, eſt utilis, & ideò additio, & obſervatio latiori calamo ponetur.

1 Facias igitur primam concluſionem, & dicas, quod abſens damnari poteſt de jure in iis cauſis, in quibus pœna non excedit relegationem, *d. l. abſentem, ff. de pœnis, & uſq; ad relegationem procedi*: illam tamen dictionem uſq. capias incluſivè cum *gloſ.* ibi *verb.* cum ſtatim hoc declaret *Ulpian.* illis verbis: *Verum ſi quid gravius irrogandum ſit, ſcilicet gravius relegatione, puta in metallum, vel capitis pœnam &c.* & eſt concluſio veriſſima, ut per *Farin. qu.* 11. *num.* 1. & *Scacc. de Judic. lib.* 1. *cap.* 97. *num.* 1. quia
2 poteſt abſens in iſtis caſibus per Procuratorem defendi, *Farin. quaeſt.* 99. *num.* 1. & latiùs *num.* 67. 68. 69. 70. & 71. ubi quod ſive relegatio ſit à certo loco, ſive ad certum locum, indiſtinctè admittitur Procurator, plures cumulans, *Guazz. defenſ.* 12. *cap. unic. num.* 54. addo *Peregr. conſ.* 3. *num.* 18. *lib.* 5. *Rovit. prag.* 2. *de jurisdict. non turban. num.* 72. & 75. *Coruaz. deciſ.* 197. *ex num.* 1. *Carleval. de Judic. tom.* 1. *diſput.* 2. *qu.* 7. *num.* 751. & 752. *in fin. Scacc. de Judic. cit. cap.* 97. *num.* 153. ubi quod propterea condem-
3 nato reo abſente in pœnam relegationis, ſi vult comparere, & appellare à ſententia, commiſſio non ſignabitur cum clauſula, oratore in carceribus conſtituto, juxta ſtylum, ſed præſtita cautione de parendo ſententiæ; & ratio eſt minus palpabilis, & convincens, quia carceratio eſt major pœna, quam exilii, & relegationis ex *Farin. q.* 19.
4 *num.* 31. ubi quod eſt corporalis, immo capitalis, quando carceratio eſt perpetua, *l. omnes C. de pœnis*, ibi: *ſit ſatis immenſorum cruciatuum ſemel luiſſe ſupplicia &c. Rovit. prag.* 1. *num.* 5. *de relegatis*, ubi quod propterea excomputat tempus triremium, *Villadieg. for. Judic. lib.* 2. *tom.* 5. *lib.* 9. *ad fin. Giurb. conſ.* 30. *num.* 34. *Cartar. dec.* 66. *num.* 128. ubi quod æquiparatur condemnationi in metallum, *Ricc. deciſ.* 45. *num.* 2. *par.* 2. & *ſeq.* ubi quod major eſt pœna carceris, quàm laborare in agro, vel in quolibet opere publico, & de miſerrima carceratorum condemnatione pleniſſimè habetur per *Rubeum in addit. ad deciſ.* 617. *par.* 4. *tom.* 3. *recent. ex num.* 52. & per *Cyriac. contr.* 372. *num.* 52. & *ſeq.* Proinde inquit *Jul. Clar.* § *fin. qu.* 28. *num.* 1. carcerationem non eſſe demandandam per Judicem, niſi in eo delicto,

pro quo pœna corporis afflictiva eſſet imponenda, & dicit communem, *Bonacoſ.com.opin.verb.captura ad hoc ut committatur par.1.* & approbat *Scacc. lib.1.de Judic.cap.42.ſub num.15. Feller. verb. vel carcerentur num.17.* quod probatur ex *l.1.ff.de cuſtodia reorum verſ.hoc autem*, & in *l.Divus eod.* ibi: *niſi tam grave ſcelus ipſum admiſiſſe conſtet, ut neque fidejuſſoribus, neque militibus committi debeat*, & *l.2.C.de cuſtod. reor.* & ibi *gloſ. verb. videatur*, ubi quod in gravi delicto, reus carceribus recluditur, quamvis in praxi dictum *Clari* non ſervari indiſtinctè referat *Farin. qu.27. num.33. & Guazz.def.5. cap.3.nu.14.* Si enim æquiparatur pœna triremium pœnæ condemnationis in metallum, vel alterius operis publici, ex *Ricc.Cartar.& aliis ſup.alleg.* & ne dùm corporalis dicitur, ſed capitalis, quando eſt perpetua ex *Farin.cit.qu.39.nu.31.* utique major, & gravior eſt pœna exilii, & relegationis, quæ non ſunt corporales, ex *eod.Farinac.in addit.ad qu.19. ſub num.17.verſ.& eod. nu.17.* ubi ex *Menoch.Peguer. Caball.& alii*, ſe ipſum corrigit, vel declarat.

6 Et ſi pœna carceris eſt major, & gravior pœna exilii, & relegationis, utique eam ſubſtinere non debet accuſatus, antequam de crimine imputato comperiatur reus, vel innocens, *l.juſtiſſime §.1.ff. de ædilit.edict. § fidejuſſor in fin.inſtit.de fidejuſſ.Feller.verb.vel carcerentur num.17.* & expreſsè id præcipit Imperator in *l.ſi quis ex culpa C.de cuſtod.reor.* ubi prævidens Imperator Judicis excandeſcentiam quandoque, & ſævitiam, illam hac fræni temperie prohibuit, ibi, *ut Judicibus immodicè ſævientibus fræni quadam temperies adhibita videatur.* Si opus eſt pietatis intercedere pro carceratis, ut advertit *Rub.d.deciſ.617.num.63.& 64.* dicens ſic eis præſtò nos eſſe debere, proindè ac ſi cum illis carcerati teneremur, & ideò lex omni ſtudio curavit, vel reorum carcerationem totaliter evadere, quando de gravi delicto non imputantur, & gravantur, ut in *d.l.1 & l.Divus ff.de cuſtod.reor.* & *l.2.C.eod.tit.* vel ſaltem eam reſtringere quantum fieri potuit, ut in *l.1.C.de cuſtod.reorum in princ.* ibi: *ſtatim debet quæſtio fieri, ut noxius puniatur, vel innocens abſolvatur*, ex *l.de iis, ibidem*, *De iis*, inquit Imperator, *quos tenet carcer incluſos, id aperta definitione ſancimus, ut aut convictos, velox pœna ſubducat, aut liberandos, cuſtodiæ diuturna non mace-*
7 *ret*: ordinando pariter, ut carceratorum cauſæ omni die tractari poſſint, nullusque ſit feriatus, *cap.fin.extra de feriis l.penult. ff.eod.tit. l.Judices C. de Epiſcop.Audient. Bald.conſ.305.lib.1. Brunon.de ceſſ.bonor.qu.14. Rub. d. deciſ.612. num.64.* Utique Judex, qui miniſter eſt legis, hanc piam legis diſpoſitionem non impediat, & impiè ſe gerat, cum eum teneat carceratum, quem lex prohibet, ultrà Juris cenſuras, de quibus per *Farin.qu.33.num.7. & Guazz.def.6.cap.1.num.39.* & remedium appellationis, de quo per *Scacc.de appell.qu.17.limit.47. num.156.* tenetur ad damna, & intereſſe, quæ carceratus ex ipſa carceratione patitur, *gloſ.in l.2.§. ſimili modo verb.retentus ff. ſi quis caution. Pariſ. de Put.de Sindicat.verb.carcer.& carceratus cap.2.incipit, an poteſtas num.7.verſ. Magiſtratus aliquem injuſtè detinens*, *Conrad.practic. de capt.nu.3.fol.266. Farin.quæſt.27.num.142.* Relaxet carceratum
8 fidejuſſoribus, nec ſinat eum in carceribus detineri in caſibus, in quibus, vel relegandus eſſet, vel in exilium mittendus necnon, contentus de pœna exilii, vel relegationis, quàm pro eo delicto lex delinquenti impoſuit. & relaxet pariter inquiſitum
9 de delicto graviori, ubi completo proceſſu reum videt innocentem, non expectata ſententia, *l. nullus C.de exhibend.reis l.3. ff. de cuſtod. reor.* ibi: *vel pro Innocentia perſonæ. Roman.ſing.496. Boſſ.de carcerat.fidejuſſ.commit.num.15. Farin.quæſt.33.n.65. Guazz.def.6. cap.1. num. 40.* nec patiatur eum eſſe in pœna, cum de delicto ei imputato diſceptatur, pro quo & ſi convictus de eo reperiatur, talem pœnam non eſſet paſſurus.

10 Dicit *hic Author num. 2.* quod officialis pro delicto in officio commiſſo poteſt puniri de jure, & condemnari etiam abſens ad pœnam mortis, allegans *Vinc.de Franch. dec.457. num. 10.* eſt caſus in *l.ne diu, C.de pæn.* & pro limitatione ad regulam poſitam in principio adducunt eum *Farin.qu.11. ſub n.1. & Scacc.lib.1.de Judic.cap.97.n.9.*

11 Super quo adverte, quod officialis duplici ex cauſa poteſt officio privari, vel ex culpa in officio commiſſa, vel ex dolo: ſi ex culpa, procedetur civiliter, non criminaliter ad pœnam dictæ privationis; ſi ex dolo, procedetur criminaliter, *Farin. quæſt.100.num.24.* At ſi dolosè deliquerit, & ad ſo-
12 lam privationis pœnam procedetur, poteſt tunc officialis per Procuratorem ſe defendere, ut idem *Farinac.*concludit *quæſt.99. num. 72.* hodie autem
13 non eſt neceſſaria iſta inſpectio, nec utile hoc privilegium Fiſco, quia in condemnando officialem abſentem, non attenditur diſpoſitio *d.l.ne diu*, ſed ſtatuta, & conſuetudo univerſalis puniendi abſentem in pœnam confeſſati criminis, ſi non compareat, & contumacem ſe reddi legitimè patiatur, quod eſt pinguius remedium, cum de jure licet in aliquibus caſibus notatis per *Scacc. qu.97. in princ.* & per *Farin.qu.11.num.1.* poſſit Reus condemnari abſens, inter quos annumeratur caſus *d.l.ne diu.* Attamen eo jure attento, delictum debet plenè probari, nec contumax habetur pro confeſſo, *Bart. in l.abſentem ff.de pæn.num.2. & in l. inter accuſatorem ff.de publ.judic. Salyc.in d.l.abſentem nu.14. Clar.quæſt.44.in princ. Farin.qu.11. ſub nu.1.& 3. Scacc.de Judic. lib.1. cap.97.ſub nu.1.* ubi quod ultra ſolemnitatem proceſſus, requiritur, quod plenè conſtet de delicto; attentis vero ſtatutis, & conſuetudine univerſali, ſufficiunt indicia ad torturam, ut poſſit reus vocari in pœnam confeſſati criminis, & ſi non comparet, uti fictè confeſſus condemnari ex *Farin. cit. qu.11. num.16.* & latiùs fuit dictum in *prima reſolutione*. Poteſt iſta ſpeciali-
15 tas criminis Fiſco prodeſſe in Regno, ubi rei abſentes non condemnantur pro quocumque delicto, ſed pro eo tantum, pro quo mortis naturalis pœne venit imponenda, ex *Author. hic n. 3. & ſeqq.* & ſucceſſivè poteſt forjudicari: ſed adhuc dubitari contingit; an Conſtitutio, ſeù Capitulum Regni prohibens abſentem condemnari pro omni delicto, cenſeatur etiam prohibere condemnationem pro illis delictis, pro quibus de jure permitteretur reus condemnari abſens: an vero caſus illi remaneant ſub diſpoſitione juris communis, ſi caſus contingit, dubietas excitata poteſt reſolvi, vel ex obſervantia, *ad text.in l.inſpicimus 45.de Reg.Jur.in 6. & l.minimè ff.de legibus, Cancer. reſol.104 n.13.* vel ex verbis præfatæ Conſtitutionis. In Statu Eccleſiaſtico, ubi pro omni delicto reus condemnatus abſens, & alibi, ubi idem obſervatur, talis ſpecialitas non prodeſt Fiſco, quia Reus non comparens pro quocumque delicto, uti fictè confeſſus condemnatur diffinitivè in pœnam confeſſati criminis.

16 Habet etiam hic quomodo debeat citatio concipi, & judicium formari contra Officialem delinquentem in officio, ad finem, ut officio poſſit privari, & cum *Vinc.de Franch.dec.459. per tot.* Addo *Sanfel. dec.71.*

Digitized by Google

*dec.71.n.3.& dec.237.*ubi de pœna ſpreti præcepti. Vide *Guaz.def.33.cap.22.* ubi de modo concipiendi citationem in caſu controventionis exitii.

17 Nota praxim hic per *Authorem* relatam *n.5.* qui exemplum dat Judicibus Romanæ Curiæ, ut ſine amaritudine, & repugnantia moderentur pœnam in monitione comminatam, quando illa tranſmiſſa pro parte rei proponuntur jura, & oſtenduntur fundamenta legitima, ex quibus venit pœna, uti exceſſiva minoranda: Inquit *Author hic n.5.* quod multoties contingit expediri per M.C. citationem ad capitula, quæ eſt pediſſequa, & antecedens neceſſarium forjudicationis, & etiam citatio ad forjudicandum, & poſtmodum auditis juribus, & fundamentis Advocatorum, quæ ex eadem facti enarratione colliguntur, & quandoque clariùs in proceſſu comprobantur, ſuperſedetur in forjudicatione, quia ex facti circumſtantiis delictum Reo imputatum pœnam mortis non mereri comperitur, ut in exemplis per eum relatis, & in aliis pluribus relatis per *Cartar.de capt.band.cap.fin.num.48. & ſeq.*

18 Nota etiam diſtinctionem, quam facit Author de fure, Graſſatore, & latrone, de quibus eſt loquutus plenè *Farin. de furtis q.166.ex n.1.uſq; ad 26.* & ultrà advertè, quod Graſſator proximus eſt latroni, ſi prædæ cauſa graſſatur, Inquit *tex. in l.capitalium, §.Graſſatores, ff. de pœn.*, etſi cum ferro aggredi, & ſpoliare inſtituit, capite punitur *dict. §.Graſſatores*, undè deducitur, quod Graſſatoris nomen poteſt etiam verificari in eo, qui ſine armis aggreditur, & ſpoliat, immo etiamſi in itineribus publicis non aggrediatur, ut ſubſequitur *Calliſtr. in dict.§.Graſſatores*, ibi: *Utique ſi ſæpiùs, atque in itineribus publicis, &c.* comprobatur ex *§.famoſos*, ejuſdem legis capitalium, ubi famoſos latrones in iis locis, ubi graſſati ſunt, furcæ figendos præcipit. Dicit ergò benè *Jurec.*quod Graſſator proximus eſt latroni, quia uterque per vim aggreditur, & ſpoliat, nec eſt neceſſarium, ut in viis publicis aggrediatur, adhoc, ut Graſſatoris nomen verificetur, quamvis *Farin. cit. qu.166. n.26.* ex omnibus DD. per eum relatis concludat Graſſatorem eum eſſe, qui in itinere publico aggreditur, & ſpoliat, ſine tamen occiſione, & cum effectu hoc nomen Graſſatoris, in bandimentis, & ſtatutis hoc modo verificatur, in quibus pro unica Graſſatione, pœna mortis imponitur, ut videre eſt bandimenta generalia Urbis *ſub §.37.& Merlin.Pignat.cent.1.cap.17.ex num.14. & Author hic n.52.* ad correctionem juris communis, de quo *in dict.§.Graſſatores*, ubi pœna capitis erat impoſita, ſi ſæpiùs id admiſerint: Graſſatio enim ſpecies eſt latrocinii, & propriè verificatur in iis, qui in itineribus publicis aggrediuntur, & ſpoliant.

19 Quatenus verò hic fit mentio de famoſo latrone, quem explicat *Farin.cit.qu.166.n.6.& ſeq.* & præcipuè *num.14.* ubi ex veriori concludit publicum, ſeù famoſum latronem dici eum, qui pluries in ſtrada publica graſſatus eſt, & *num.17.*ubi quod ad hoc, ut dicatur famoſus, requiritur, ut de latrocinio ſit diffamatus, & ſucceſſivè nullam conſtituens differentiam inter famoſum, & publicum latronem, eſt inſiſtendum, quia non videtur convenire diſpoſitioni *d.§.famoſos*, dùm ibi famoſum latronem, uti tertiam ſpeciem delinquentis ponit, & punit diverſimodè, aſſerens furca figendum in loco, ubi Graſſatus eſt, ut ſolatio ſit Affinibus interemptorum. Supponit ergo *Caliſtratus* famoſum latronem eum eſſe, qui occidit, & ſpoliat alias ſi non occidat, latro erit, ſed non famoſus, famoſi autem nomen accipit, ab ipſa delicti, & latrocinii qualitate, quia occidit, & ſpoliat, nec ullam aliam requirit delicti qualitatem, vel reiterationem, ut furca ſuſpendatur, ità explicat *Angel.in auth.ſed novo jure num.8.* ibi: *Latrones autem famoſi ſunt aggreſſores ſtratarum, qui non ſatiantur ſpoliis, niſi interficiant.* Differt ergo latro, à famoſo latrone, quia latro cum armis per vim ſpoliat, ſed non interimit, at ſi ſpoliat, & interimit, famoſi nomen acquirit *d.§.famoſos*, nec eſt neceſſaria reiteratio, vel conſuetudo delinquendi, ut ſupponit *Cepoll.in d.auth. ſed novo jure relat. per Lud.Peguer.deciſ.Catal.40.num.4.* quia ubi latro ſpoliat, & occidit, abſurdum eſt, ut pœna mortis non puniatur, niſi iterato, ità delinquat, cum ex ſolo homicidio talis pœna homicidæ ſit debita in terminis *Hieron.Feder.reſol.52.num.9.* ubi quod nemo ignorat ex qualitate derubationis, homicidii delictum, maximè aggravari ex jure ipſo naturæ, & quod ubique locorum tales appellantur aſſaſſini, quod etiam comprobat *Faria.conſ.143.n.1.verſ.ſola*
20 *enim deroboratio*, concludens propterea *Federic. loc.cit.* Salvumconductum pro homicidio impetratum, pro latrocinio non ſuffragari, ejuſdem opinionis videtur *Pariſ. de Sindic. verb. quin ſupra eſt dictum n.2.* ubi allegat dictum *Angel. in d.auth. ſed novo jure*, ad probandum, quod famoſus non dicitur ex conſuetudine, ſed ex aggreſſione cum armis, verùm *Angelus* ſubjungit, & interemptione, ut ſupra retulimus, quod etiam advertit *Caſſan. ad conſuetud. Burgund. tit.de juſtices rubr.1. §.5. ſi aucun*
21 *committe ſimple latrocin.ſub n.66.* ubi quod fur famoſus, nunniſi poſt tria furta dici poteſt, latro autem famoſus dicetur, qui derobat, & occidit, ex *d. §.famoſos*, & ita cum effectu declarat *Jaſon.in l.cum ſervus num.5.& 6. ff.de cond.cauſ.dat.* novit *gloſſ.in cap.23.qu.3.* ubi latronem famoſum, furca ſuſpendendum credit; cæteros non famoſos ſolum caſtigari ex *d §.famoſos*.

22 Hinc deducitur confundi non poſſe terminos publici, & famoſi latronis, unumque pro alio accipi poſſe de jure, ut putat *Farin.cit.qu.166.n 9.& ſeq.* quia publicus latro dicitur, qui ſæpius in itineribus publicis aggreditur, & ſpoliat *idem Faria.in fragm. de immun.Eccleſ.num.149.& ſeq.Mar.Ital.Immun. lib.1.cap.5.§.1. ex n.3. Jo. de Vech.de immun.Eccleſ. n.19.& 20.Ambroſ.de immun.cap.1.n.6.Guaz.def 1. cap.28. n.33.34.35. & 36.* Sed non eſt neceſſarium, ut ſpolient, & occidant ad hoc, ut dicantur publici latrones, prout ex *Cepol.in auth.ſed novo jure n.108.* putat *Ambroſ. cap.1.n.6.* quos ex pluribus increpat *Faria.eod.tract.de immun.n.157.* At famoſus latro dici non poteſt, niſi quis occidat, & ſpoliet *d.§.famoſos, Jaſ.in d.l.cum ſervus num.5.& 6.ff.de condit. cauſ.dat.Angel.d.auth.ſed novo jure num.8. Ambroſ. dict.cap.1.num.6. Pariſ.de Put.& Caſſan.locis ſupra allegatis.*

23 Differt ergò famoſus latro à publico latrone, quia publicus dicetur ſi in itineribus publicis ſæpius aggrediatur, & ſpoliet ſine interemptione, at famoſus ſi ſpoliet, & occidat ſemel, unde unus pro altero accipi, & confundi non poteſt, ſed ſi ſæpiùs aggrediatur, ſpoliet, & occidat in viis publicis, utique publicus, & famoſus vocabitur.

24 Hinc deducitur *deciſ.Sanfelic.40.*de qua fit mentio per *Scial.prax.forjud.cap.3.num.124.* Subſtineri poſſe de jure communi, cujus diſpoſitione attenta, latro non punitur pœna mortis, niſi ſæpius aggrediatur, & ſpoliet, vel ſit famoſus, ut diximus: At de jure ſpeciali Regni ſolum ex illa ratione videtur ſubſtineri, deciſio illa pro pœna extraordinaria, quia aliud agens ille latro, non ex inſidiis

& in-

& induſtria deliquerat, & concordat Pegnar. in ſuis addit. ad deciſ. 40. in fin. dum eo jure attento furtum etiam minimum pœna mortis punitur, ſi in via publica committatur ex DD. relat. per Scial. cit. n. 124. verſ. ſed Maſtril. tenet, & Merlin. Pignat. cent. 1. c. 17. n. 14. Author hic n. 12.

25 Differentiam latronis à fure, nedùm eſt neceſſarium advertere quoad pœnam, loquendo de jure, ex auth. ſed novo jure C. de ſerv. fugit., ſed etiam quia diſpoſitum comperimur latronem de conſociis interrogari poſſe, ut ex l. Provinciarum C. de feriis, ex l. Divus ff. de cuſtod. reor. Salic. in l. fin. num. 6. C. de accuſat. poſt gloſ. plenè Marſ. conſ. 22. num. 13. 14. 15. & ſeq. Latrones enim habent factionem, ut edocemur ex l. reſpiciendum §. delinquunt ff. de pœnis, nec ſoli delinquunt, ut advertit Salycet. in d. l. fin. num. 6. & probat etiam text. in d. l. Provinciarum ibi, ut diſſeratur ſceleratorum proditio conſiliorum, quæ per latronum tormenta quærenda eſt, quia factionem habent latrones, d. §. delinquunt. Fures vero de ſociis interrogari non poſſunt, quia furtum eſt delictum, quod de ſui natura clam committitur d. Auth. ſed novo jure, in puncto Marſill. d. conſ. 22. nu. 16. 17. & ſeq. Capyc. latr. dec. 132. n. 29. allegans Fachin. contr. jur. lib. 9. cap. 22.

26 Pulchra eſt diſputatio, quæ in hac materia famoſi, & inſignia latronis contingere poteſt, an ſcilicet emanato Bando per Curiam, quod dans in manibus juſtitiæ talem latronem, ſeu Banditum vivum lucretur 200. dans vero mortuum lucretur 100. An vulneratum Banditum, taliterque vulneratum capiens, & tradens Curiæ, qui deindè ex vulnere moriatur, nec poſſit examinari, vel torqueri, capiens lucretur 100. vel 200.

Hanc quæſtionem tangit Jacob. Cancer. var. reſol. lib. 1. cap. 17. de appellat. ex num. 78., ubi reſolutum refert in prima inſtantia pro capiente, & præſentante, ſed admiſſa appellatione ad inſtantiam Civitatis, quæ fuerat condamnata, quid verò in gradu appellationis ſucceſſerat non refert.

27 Pro capiente faciunt verba talere emanatæ, quibus promittitur majus pretium capienti latronem vivum, ergo majus pretium conſequi debet, l. 1. C. de pact. l. quicquid adſtringendi ff. de verb. oblig. l. profpexit ff. qui, & à quibus l. 1. & 2. C. ſi plures unica ſententia Pariſ. de re milit. verb. duo milites carta 349. lit. tract. antiq. tom. 5. ubi quod verba bandi debent ſervari juxta proprium tenorem. Dicitur enim quis vivere donec habet flatum in corpore ſequit. Bald. in l. conventicula in fi. C. de Epiſc. & Cler. Bart. in l. 2. §. ſi dubitetur ff. quemadmodum teſtamenta

28 ta operiantur num. 2. & cæteri DD. Unde mortiferè vulneratum occidens, tenetur de homicidio l. Item mela §. Celſus ff. ad l. Aquiliam, l. huic ſcripturæ §. ſi ſervus ff. eodem Hippol. de Marſil. in l. 1. n. 87. ff. ad l. Cornel. de ſicar. & in ſua pract. crim. §. & quia n. 26. Cab. caſ. 158. n. 20. Bonif. de Vital. tract. de malef. in rub. de inſultu, percuſſ. & de[…] nu. 42. verſ. ſed quid ordinarium eſt, Scyal. prax. for. indic. cap. 2. num. 55.

29 Confirmatur quia ſi aliter voluiſſet Bandimentum intelligere, poterat apertius legem condere, vel declarare, ideo ſi aliqua difficultas circa verborum interpretationem ſuccedit, interpretatio ſit ſemper contra eum, qui apertius poterat ſe declarare, l. veteribus ff. de pact. quemadmodum dubia bannimenti verba contra Fiſcum declarantur, Farin. conſ. 155. num. 8. lex clarè loquitur de præſentante latrone vivo, vel mortuo; at hic præſentavit vivum ex Bart. in d. l. 2. §. ſi dubitatur ff. quemadmodum teſtam. aperiant. & alii DD. ibid. Bald. in l. conventic. in fin. C. de Epiſc. & Cleric. Cabal. de omni gen. homicid. nu. 169. ex l. Item mela §. apud Celſum ff. ad l. Aquiliam. Ideo nullam recipere debet dubitationem, vel cavillationem, l. ille, aut ille ff. de legat. 3. cum vulg. Farin. conſ. 27. num. 12. conſ. 95. num. 4. in fin. conſ. 54. num. 4. conſ. 65. nu. 42. & conſ. 156. num. 20. & ubi dubietas inſurgeret contra proferentem eſſet interpretanda, d. l. veteribus ff. de pact. fides ergo debet ſervari capienti latronem vivum, ut pretium duplex conſequatur juxta promiſſionem, tanto magis, quando per publicum proclama ei fuit promiſſum, Merlin. Pignat. cent. 1. cap. 52. num. 1. & 2. Caren. reſol. civil. & canon. reſol. 174. nu. 59. & 60. & ità judicavit Senatus Catalon. in prima inſtantia, ut videre eſt Jacob. Cancer. cit. cap. 17. lib. 1. rubr. de appellat. num. 79. quid autem ſucceſſerit in gradu appellationis, non refertur per Authorem.

30 In contrarium facit, quia verba ſemper accipi debent cum effectu Bart. in l. Neſennius in princ. ff. de re judic. quod etiam in contractibus ſtricti juris admittit Mant. de pact. clauſ. 6. gloſ. 3. par. 3. num. 22. & clauſ. 2. gloſ. 2. par. 2. num. 58. & ſemper intelligi juxta mentem proferentis, l. in conventionibus ff. de verb. ſign. & plures allegat Cancer. cit. cap. 17. nu. 78. mens enim promittentis duplicatam pecuniam pro latrone vivo, fuit, ut ipſe poſſit per tormenta alios latrones revelare, vel ſecretas conjurationes, l. Provinciarum, C. de feriis. Idque cum non fuerit ſequutum, nec ſequi potuit, quia latro vulneratus, ex vulnere paulò poſt obiit, ideò duplicatum præmium capienti ſolvi non debet, ita arguit Cancer. cit. num. 78.

31 Confirmatur, quia verba illa vivum, aut mortuum, neceſſariò intelliguntur de vivo, aut occiſo, capiendo illud verbum mortuum pro occiſo juxta diſpoſitionem text. in l. proinde 25. & ibi gloſ. verb. mortuus ff. ad leg. Aquiliam, ubi quod omnis mortuus eſt occiſus, ita intelligitur indubiè ordo datus à Judice capiendi vivum, aut mortuum aliquem delinquentem ex Guaz. def. 5. cap. 6. n. 18. Caball. caſ. 132. num. 5. & Farin. quæſt. 22. nu. 47. & 49. Si enim acciperemus mortuum pro mortuo naturaliter ex ſe, & ſine opere capientis, utique pecunia ei non deberetur, quia non de tali mortuo loquutus fuit legiſlator, d. l. proindè, ibi: ſi occiſus quidem non ſit, mortuus autem ſit, magis eſt, ut non teneatur de mortuo, niſi tamen ſeipſum occidiſſet latro, ne caperetur, vel occideretur ab alio, tunc haberi deberet occiſus, ac ſi à capiente proveniret, l. in omnibus ff. de reg. jur. cum ſimilibus. Hoc ſuppoſito, quod verbum illud mortuum prò occiſo capiatur, hic præſentavit latronem occiſum, non occidendum, ideo præmium de occiſo conſequi debet, l. huic ſcripturæ §. hac ita ff. ad leg. Aquiliam, ubi apertè probatur aſſumptum, quod vulneratus mortalitèr non dicitur occiſus cum moritur, ſed cum fuit vulneratus, ibi hæc ità tam variè, quia verum eſt, eum a te occiſum, tunc cum eum vulnerabas, quod mortuo eo demum apparuit. Et ex illo text. deducitur reſponſio ad ob-

32 jectionem, quæ fiebat de leg. item mela §. Celſus juncta gloſ. eod. tit. ubi dicebatur de occiſo, tenari eum, qui vulneratum mortaliter exanimavit. Intelligitur enim dictum gloſ. ibid. quando vulnus non erat omnino, & neceſſariò mortale, ut in terminis declarant Capell. conſ. 5. num. 2. Afflict. ſuper Conſtitut. Regni terminum vita num. 41. q. 3. tit. de homicid. puniend. Igneus in l. 1. §. ſi quis in Villa num. 64. & ſeq. ff. ad Sillan. Jacob. Bolognet. in repet. legis capitalium §. famoſos num. 197. ff. de pœn. Foller. pract. crim. verb. recipiantur defenſiones num. 7. in fin. Covarruv. hanc diſtinctionem frequentiori DD. calculo receptam dicens in Clementina ſi furioſus par. 2. §. 2.

Digitized by Google

§.2.num.4. de homicid. Farin.conſ.106.num.5. Guazzin. def. 4. cap. 10. num. 18. & ità in effectu voluit Franc. de feud. tit. de his, qui feudum dare poſſunt num. 17. & 18. concludens non teneri pœna homicidii eum, qui alterum occidit læthaliter vulneratum. Confirmatur fortius iſta concluſio ex reg. leg. penult. ff. de milit. teſtam. ubi quod potentia actui proxima pro facto habetur ſi neceſſario ſequi debet, idem probat tex. in l. item legato ff. de legat. 3. l. quis cum ſciret ff. de accuſat. Cabal. caſ. 65. num. 1. & in noſtris terminis de omni gen. homicid. num. 167. & 168. Giurb. obſer. 91. num. 3. & 14. Franc. dec. 449. num. 7.

33 Dantur enim vulnera mortalia, ſed non omnino mortalia, dantur etiam vulnera omnino mortalia, quæ nullo humano remedio poſſunt mortem evitare, ut explicat Farin. quæſt. 127. num. 4. & 17. Unde præſentato latrone vulnerato mortaliter, qui ſtatim, vel poſt parum temporis ſpatium moriatur, tum ex vulnere mortali accepto, tum ex morte de proximo poſt præſentationem ſequuta, dicetur latro præſentatus, occiſus, non occidendus ad mentem legis, & ad mentem ejus, qui promulgavit taleam; ideo præmium conſequeretur præſentans, quod fuit promiſſum præſentanti latronem mortuum, ſeù occiſum, non autem præmium promiſſum præſentanti latronem vivum, prout ſentit Cancer. cit. num. 79.

34 Neque obſtat objectio, quæ fit ex Bart. in l. 2. §. ſi dubitatur ff. quemadmodum teſtam. aperiantur, & aliis DD. ſupra allegat. quod homo dicetur vivere, donec flatus eſt in corpore, quia etiam natus in octavo menſe dicitur vivere, tamen quia moriturus eſt neceſſario habetur pro non nato, ut teſtatur Afflict. deciſ. 276. per tot. Joſeph. Ludovic. com. concluſ. concluſ. 26. de nato in octavo menſe, verſ. ſuperior tamen. Anton. Cioff. conſ. 68. col. ult. Mant. de conject. ult. volunt. lib. 11. tit. 6. num. 10. Peregr. de fideicom. art. 43. num. 23. verſ. tertius caſus, Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 418. num. 4. Pactum enim, quod non durat, pro non facto habetur, l. ſi pro parte §. verſum ff. de in rem verſo l. item eorum, & ibi gloſ. verbo durat. ff. quod cujuſque Univerſitatis nomine, & pro non nato habetur qui ſtatim eſt moriturus, c. nam & ego extra de verb. ſignif. ibi, niſi quia ille mox natus, ſive nomine quaſi nunquam eſſet, de vita deceſſit, nec dicitur veniſſe, qui non ſtetit, cap. ſi poſtquam ubi gloſ. verb. mente de elect. in 6. Ruin. conſil. 112. ad fin. lib. 5. Tiraq. in l. ſi unquam verb. ſuſceperit liberos num. 167. de revocand. donat. Rot. deciſ. 503. num. 4. in fin. par. 2. recent. Bellon. de his, quæ fiunt incontinenti cap. 73. cap. 81. & cap. 83. nu. 6. Giurb. conſ. 29. num. 22. vel poteſt dici ſemivivus, non vivus præſentatus juxtà illud Evangelii Lucæ cap. 2. ſemivivo relicto, vel occiſus juxta legalem explicationem ſupra relatam, ut ideo non poſſit dici latro vivus præſentatus.

35 Dicas igitur, quod aut fuit in tali ſtatu præſentatus, ut per Curiam poſſet occidi, & ſuſpendi, & ſucceſſivè examinari, & interrogari, & præmium conſequitur promiſſum præſentanti banditum vivum; Aut in tali ſtatu fuit præſentatus, ut per Curiam nec examinari, nec occidi, ſuſpendique potuerit, & non videtur vivus præſentatus, ſed mortuus, & occiſus juxta diſpoſitionem l. Item mela §. Celſus ff. ad l. Aquiliam, quia ad hunc effectum præmium duplicatum fuit promiſſum pro latrone vivo, ut interrogari poſſet de Conſociis, & occultis conjurationibus d. l. Provinciarum C. de feriis, & ita ſentit Cancer. cit. n. 70.

Io nihilo obſtante, quod verba aliquo modo dubia interpretari debeant contra proferentem, qui potuit apertiùs legem ſibi conſcribere ex l. leg. veteribus. Quia reſpondet Mant. de tacitis, & ambiguis l. 2. tit. 4. num. 22. quod talis interpretatio admittitur, ubi admiſſa, diſpoſitio non redderetur inutilis, at in præſenti redderetur inutilis, & fruſtratoria in nihilo differens à præſentatione mortui. Ergo &c.

36 De materia poſtmodum hic tractata per Authorem ſub num. 16. 17. & 18. An & quando attendatur principium, vel finis delicti ultra Merlin. cit. cap. 67. num. 13. & ſeq. allegat hic, vide materiam pleniſſimè tractatam per Alber. de Roſat. in tractat. de Statut. par. 4. quæſt. 78. ex num. 14. Felin. in cap. licet ratione de for. compet. ex num. 15. & 16. Cavalcan. de brach. reg. par. 4. num. 124. Franc. deciſ. 27. & ibi Add. num. 4. Scacc. de re judic. gloſ. 7. qu. 4. ſpec. 2. num. 63. Peregr. conſ. 103. num. 3. lib. 2. Farin. qu. 17. num. 49. & ſeq.

Et ad materiam aſſaſſinii hic pariter pertractatam ex
37 num. 21. vide Rovit pragm. 1. de aſſaſſ. Sperel. deciſ. 101. num. 12. per tot. Giurb. conſ. 58. num. 14. conſil. 41. num. 26. & ſeq. conſ. 46. per tot. conſ. 7. num. 7. & ſeq. conſ. 22. num. 15. & ſeq. conſ. 70. num. 22. & ſeq. conſ. 50. num. 17. & 18. conſ. 97. num. 3. & ſeq. & conſ. 48. num. 26. & 27. ubi quod ſi mandans non conveniat cum ſicario de interveniendo in homicidio, licet poſtea interveniat, aſſaſſinium committitur, Guaz. def. 1. cap. 38. num. 41. 42. & 43. Et ſi Sicarius obla-
38 tam pecuniam non acceptaret expreſsè, aſſaſſinium non committitur, Gratian. cap. 619. à num. 6. & ſi ſolum fuerit declarata voluntas per inimicum, ſed
39 non fuerit datum mandatum, nec minus aſſaſſinium committitur, quemadmodum ſi conſummatum non fuerit deveniendo ſaltem ad vulnera, ut amittatur beneficium, de quo vide etiam Tondut. qu. Civil. & Canon. cap. 27. num. 8. & ſequ. & cap. 97. num. 23. & ſeq. lib. 1. Rot. deciſ. 603. num. 3. part. 4. rec. tom. 1. vide Marin. cap. 171. lib. 1. & cap. 51. n. 4. Cartar. deciſ. 82. num. 9. Merlin. Pignat. cent. 1. c. 40. ex num. 6. & cap. 54. ex nu. 19. Cavalc. de brach. reg. par. 1. num. 71. & ſeq. Scyal. prax. forjud. cap. 3. n. 48. Farin. in fragm. in append. de immun. Eccleſ. cap. 8. per tot. ultra plenè per eum accumulatos qu. 23. ex n. 1. per tot. num. 163.

SUMMARIUM.

1 QUas exceptiones permittat Ritus ex parte citati allegari.

2 Exul, vel relegatus, ſi citetur, eſt ei offerenda ſecuritas, alioquin non tenetur comparere.

3 An inquiſitus de aliis delictis, ſi citetur pro alio delicto ſit ei offerenda ſecuritas late diſcutitur, & traduntur plures concluſiones ad plenum materiam declarantes per tot. nu. 6. cum conciliatione jurium, & Doctorum de hac re loquentium.

7 An hæc ſecuritas in caſu, quo danda eſt, ſit petenda ita ut Judex non petenti eam dare non teneatur?

8 An forjudicatus ab una Curia poſſit pro eodem delicto ab alia Curia forjudicari: conciliatur Ritus cum litera Regis Roberti, quæ ſuper materia diſſentire videntur; & in caſu quo invicem repugnarent cuinam adhærendum oſtenditur?

9 Ubi bannitus vel condemnatus citandus ſit ſi pro alio delicto ſit citandus, quam pro eo pro quo eſt bannitus vel condemnatus.

An ſi

An ſi quis citetur pro uno delicto capitali ad finem illum forjudicandi, committatur nullitas ſi ſit inquiſitus, condemnatus, aut bannitus pro alio delicto, & ei aſſecuratio pro alio delicto non præbeatur? & an bannitus ab una Curia poſſit pro alio delicto à diverſa Curia banniri, & ubinam ſit citandus qui jam eſt condemnatus pro uno delicto?

RESOLUTIO XVII.

1 ET ſi multæ poſſent opponi exceptiones de jure communi ex parte citati in cauſa criminali, qui perſonaliter comparere tenetur, de jure tamen municipali hujus Regni, nempe *Ritus* 169. tres tantum exceptiones poſſunt opponi, nempe infirmitatis, abſentiæ, aut captivitatis, ad quas tres exceptiones licet addere quartam nempe carcerationis apud alium Judicem, quæ excuſat à comparendo, & impedit contumaciam, *Caravit. eodem Ritu* 269. *num.* 13. item & quintam nempe notoriæ nullitatis, quæ ex inſpectione ſcilicet actorum reſultat, quæ nunquam cenſetur per ſtatutum excluſa, *Caravit. ibidem num.* 20 quia de his exceptionibus latè *Caravita, & alii* paſſim diſſerunt: (iis omiſſis) quæro (quoniam exploratum eſt contumacem, vel bannitum pro uno delicto poſſe pro alio contumacem reddi, & banniri, ut teſtatur *Clar. §. fin. q.* 32. *num.* 12. *& q.* 16. *num.* 4. & in praxi extra controverſiam ſervatur) an ſi ex parte citati, qui tenetur perſonaliter comparere, hoc opponatur, erit offerenda inquiſito ſecuritas veniendi in judicium pro alio delicto, pro quo fuit contumax, ſeu bannitus? reſpondeo cum diſtinctione, quod aut quis pro primo delicto fuit jam condemnatus ad exulandum à loco ad quem citatur, ità ut ille locus reperiatur illi interdictus per exilium (addo vel per relegationem, aut deportationem,) & proculdubio ſi hæc exceptio opponatur non poterit contumax reputari, niſi ei offeratur ſalvus conductus; ratio eſt in promptu, quia hic comparere non poteſt facto Judicis, quod nemini nocere debet, *text. in l.* 2. *§ fin. & leg. ſed, etſi quis §. illud ſciendum ff. ſi quis cautionibus, eſt tex. in l.* 3. *in princip. ff. ſi quis caut.* ibi, *aut ſi forte in exilium ſalva cuſtodia abiit &c.* ubi quod non tenetur in judicio ſe exhibere, qui in exilium miſſus eſt, & quod hæc exceptio prodeſt tam principali, quam ejus fidejuſſori; & hic caſus ſimilis eſt carcerationi apud alium Judicem, quæ propter eandem rationem reo prodeſt, ut ſupra diximus, ad tradita per *Caball. reſ.* 190. *num.* 7. *& Giurb. conſ. crim.* 35. *nu.* 10. ubi hos duos caſus carcerationis ſcilicet, & exilii, quod non comparentis excuſationem æquiparant: & profecto nimis durum eſſet citatum ad impoſſibile obligare, nempe ad comparendum in loco ubi comparere minimè poteſt, *Giurb. d. conſ.* 35. *num.* 25. ubi quod impoſſibilitas excuſat, & quod impoſſibilia de jure æquiparatur impoſſibili de facto *num.* 4. nec dicas quod ſibi imputare debet, cum hæc impoſſibilitas ex ipſius delicto, & culpa provenerit, quia ubi agitur de impoſſibili, propria culpa non eſt in conſideratione, prout videmus in impedimento carcerationis, quod licet ex culpa carcerati proveniat indiſtinctè excuſat, & in qualibet diſpoſitione non intelligitur comprehenſa impoſſibilitas, *Carav. Rit.* 154. *nu.* 4. conferre tradita *Marant. diſt.* 16. *n.* 29. ubi quod judicium contra expulſos à civitate eſt nullum; quæ ad eos, qui perſonaliter tenentur comparere, prout in Regno in criminalibus, apprimè applicatur, nam ſi citatus per procuratorem nequit comparere, ſi rurſus perſonaliter accedere prohibetur, ſi his non obſtantibus poſſet contumax reputari, & forjudicari, auferretur illi contra omnia mundi jura defenſio, ad rem *Robert. de liquid. inſtrum. conſid.* 4. *num.* 17. *Galter. in verbo audiantur excuſatores* 3. *part. princ. num.* 18. ubi quod exul citatus ſuper tenore inſtrumenti, qui tenetur perſonaliter vigore ritus comparere ad inſtar cauſæ criminalis, allata fide exilii contumax reputari non poteſt, *Feller. in verb. vel eos verbaliter citari faciat num.* 32. ubi de citato pro cauſa criminali exulato, vel deportato: eſt ergo in hoc caſu offerendus ſalvusconductus, quem non poſſe niſi per Principem concedi dicendum videtur per *text. in l. relegati ff. de pœnis in fin. Gomez de exilio n.* 4. *Fach. lib.* 9. *controverſ.* 6v.

Contrarium tamen, ubi concederetur ſalvusconductus ad modicum tempus ex hac cauſa dicendum eſt, *Blanc. in prax. crim. in §. datis defenſionibus n.* 22. *& ſeq. Afflict. deciſ.* 4. *num.* 2. ubi ponit exemplum ſi præſentia accuſati exulantis eſſet neceſſaria, *Clar. d. quæſt.* 32. *num.* 13. ubi quod de jure poteſt hunc ſalvum conductum Judex concedere.

3 Aut non agitur de exulante, ſeu relegato; ſed de ſimpliciter contumace, ac forjudicato pro aliis delictis, & tunc reſpondeo, quod & ſi olim citationes in M. C. concipiebantur abſque aſſecuratione pro aliis delictis, tamen quibuſdam ab hinc annis mos invaluit, ut concipiantur cum aſſecuratione pro aliis delictis; ſed libet differere an hæc praxis jure fulciatur, & an ita ſervanda ſit ut nullitas alioquin committatur? Pro hodierna praxi allegatur *Jo: Andr. in addit. ad Speculatorem in tit. de accuſatione §.* 6. *nu.* 23. *in lit. D. verſ. ut intra certum tempus, Feller. in verſ. vel eos verbaliter citari faciat, num.* 32. ubi hanc opinionem admittit, quando agitur de crimine, in quo citatus tenetur comparere perſonaliter, prout ſunt termini hujus quæſtionis, allegat *Dynum Bartol. & alios Boſſ. in tit. de citationibus num.* 35. *Clar. quæſt.* 32. *§. fin. num.* 12. *Farin. q.* 11. *num.* 58. rationem adducunt, quia alias citaretur quis ad locum non tutum, & impium videtur arctare aliquem ad comparendum in loco, ad quem tutè accedere non poteſt, *Clement. paſtoralis, de re judicata.*

In contrarium facit *Speculat. in d. tit. de accuſat. n.* 23. ubi quod aſſereret eum, qui propter aliud delictum bannitus eſt, non poſſe iterum banniri, & citari, ex quo propter bannum comparere non poteſt, eſſet pro pœna præmium reportare, *Nell. in tractat. de bannitis prima parte primi temporis* 3. *q.* ubi poſt multa hinc inde tandem firmat tutius eſſe, ut non ſit neceſſe offerre ei ſalvum conductum, & quod talis exceptio locum non habeat, ex quo procedit à culpa banniti non perfectè punita, & videtur minimè ſuccurrendum ei, qui ex propria culpa ſe conjecit in neceſſitatem, & impoſſibilitatem comparendi, & ex culpa propria fuit bannitus, *arg. text. in l. ſi fidejuſſor §. ſi neceſſaria in fin. ff. qui ſatiſdare coguntur,* hæc opinio in Regno videtur confirmata jure municipali, quo hæc exceptio loci non tuti ſublata fuit, ut per *Rit.* 269. ubi tria tantum impedimenta ex parte permittitur allegare, ut ſupra dixi, & firmat *Carav. eod. ritu* 269. *num.* 7. etſi

excu-

Digitized by Google

excuſandum cenſeret à pœna contumaciæ, eum qui perſonaliter compareret, & verificaret exceptionem alias oppoſitam, & non admiſſam, tempore quo fuit abſque comparitione oppoſita, adſtipulatur *Ritus* 305. ubi fortius ſtatuitur, quod pro uno eodemque delicto poteſt in pluribus Curiis contumax reputari, & ſolvet utramque contumaciam, *Carav. ibidem num.* 10. faciunt tradita per *Dominum Reg. Sanfelicium* poſt hæc ſcripta viſum *deciſ.* 236. Pro reſolutione præſentis quæſtionis plures mihi videntur diſtinguendæ concluſiones.

4 Prima ſit concluſio, ſi inquiſitus de aliis delictis in eadem, vel alia Curia pro uno delicto citetur, neceſſe minimè eſt ut ei offeratur ſalvus conductus pro aliis delictis, ſola enim inquiſitio nullam tribuit reo excuſationem, quin ad judicium venire teneatur, *text. eſt expreſſus in l.* 3. *§. illud ſciendum eſt ff. ſi quis cautionibus*, ubi quod hæc exceptio, quod ideo quis in judicio non comparuit, quia reus criminis capitalis factus erat, non prodeſt nec reo, nec ejus fidejuſſori, nec Doctores exiſtimantes ſecuritatem eſſe concedendam poſſunt ad hunc caſum applicari, cum non de ſimpliciter inquiſito aut reo, ſed de bannito loquantur.

5 Secunda concluſio, ſi forjudicatus pro uno delicto pro alio delicto citetur, non tenetur comparere niſi ei ſalvus conductus ſeu aſſecuratio offeratur, *text. eſt expreſſus in d. l.* 2. *§. illud ſciendum ff. ſi quis cautionibus*, ubi quod prædicta exceptio reo capitis non datur, ſed damnato datur: facit urgens ratio, quod nimis durum videtur arctare aliquem ad comparendum in loco, ubi evidens ſubiturus eſt periculum necis, hunc in ſenſum loquuti ſunt omnes præcitati Doctores, qui loquuti ſunt de bannitis: nec obſtat huic concluſioni *Ritus* 269. loquitur enim ille Ritus de exceptionibus, quæ ex parte inquiſiti poſſunt allegari ad impediendam primam contumaciam, non de exceptionibus, quæ ad impediendam forjudicationem poſſunt à conſanguineis, aliiſque opponi, in quibus patet latior campus, ut dixi *reſolut.* 2. ubi dictum eſt poſſe multas alias exceptiones, nempe Clericatus, minoris ætatis, & ſimiles opponi: utcunque ergo hæc exceptio non poterit allegari ad impediendam primam contumaciam poterit allegari ad impediendam forjudicationem, & ideo in delictis, ubi intenditur ad aliam forjudicationis ſententiam procedi, ſi ageretur de jam forjudicato ob aliud delictum, neceſſe eſt ut ei offeratur ſecuritas, ſi ſcilicet petatur, ut infra dicam: neque obſtat *Ritus* 205. nam ibi ſtatuitur bannitum pro uno delicto poſſe pro eodem à diverſo Judice banniri; an vero ſit offerenda ſecuritas nec ne, verbum nullum, unde in contrarium allegari non poteſt.

6 Tertia concluſio, ſi agatur de citando eum, qui ſit ſimpliciter contumax, puto minimè de jure neceſſarium eſſe, ut hæc ſecuritas offeratur: hoc probant omnes rationes, quæ à Doctoribus negantibus dandam eſſe ſecuritatem afferuntur, quod ſcilicet non debet quis ob crimen loco pœnæ præmium reportare, nec propria culpa debet prodeſſe; hoc probat expreſsè *allegatus tex. in l.* 3. *§. illud ſciendum ff. ſi quis cautionibus*, ubi quod à neceſſitata in judicium veniendi excuſatur is tantum qui damnatus eſt capitis, non qui reus factus eſt, dicitur autem quis reus factus, ideſt cum inter eos receptus eſt, ut explicat *gloſ. in l. is, qui reus ff. de publ. judic.* hoc eſt cum lis conteſtata eſt, ſi præſens fuerit, vel ſi abſens eſt contumax factus, *Clar. §. fin. qu.* 14. *num.* 13. ergo contumax tantum non poteſt ullam non veniendi ad judicium excuſationem allegare; nec Doctores, qui ſenſerunt bannitum non poſſe arctari ad comparendum, niſi cum ſecuritate vocetur, huic concluſioni refragantur, quia Doctores de bannito, hoc eſt jam damnato loquuti ſunt: ita colligitur ex ſupracitato loco *Speculatoris num.* 53. ubi ponit caſum in eo, qui in loco, ad quem citatur eſſe non poteſt, ita ex *Nello*, qui cum in præludio plures bannitorum ſpecies poſuerit, omiſſis aliis, de eis bannitis ſe loqui teſtatur, qui vigore ſtatutorum ob contumaciam (id quod in Regno efficit forjudicatio, ut alibi dixi) reputantur pro confeſſis de criminibus, pro quibus reputati fuerunt contumaces, ita ut contra eos, ſi capti fuerint, pœnæ ad quam damnati in contumaciam fuere brevis exequutio fiat, & in prima parte primi temporis *quæſt.* 3. de hac ſpecie bannitorum loquitur, & de his diſputat an ſit illis danda ſecuritas, & omnes alios Doctores de hac bannitorum ſpecie loquutos eſſe patet, dum ſe referunt in hac quæſtione ad *Speculatorem* & *Nellum*, ut ex *Mariano Soccino in tract. de citationibus articulo* 5. *q.* 26. *num.* 48. ubi ſe refert ad *Nellum*, *Boſſ. in tit. de citat. nu.* 38. ubi ponit quæſtionem de bannitis juxta mentem *Nelli* ex *Clar.* qui ſe ad *Boſſ.* refert, ex *Foll.* qui in *verſ. vel eos verbaliter citari faciat nu.* 32. in eundem ſenſum, in quem *Nellus* bannitos accipit, ex *Farinac. quæſt.* 11. *num.* 58. qui etiam loquitur de bannito prout intelligunt ſupradicti: nec obſtat quod locus tutus non videtur, dum in ea Curia, à qua citatur, contumax eſt reputatus, quia magna eſt differentia inter jam damnatum, & contumacem, qui nullum perſonaliter comparendo ſubit necis periculum, immo comparendo conſervat vires judiciorum, cum ſit maximum indicium innocentiæ ſpontanea comparitio, *Foller. in v. etſi compareant num.* 1. & ipſam pecuniariam contumaciæ pœnam, vel in totum evadit, ut ſæpe accidit in M. Cur. vel eam plerumque magna ex parte minuit, & moderabilem reddit, cum ſemper mitius agatur cum ſponte comparentibus, ut notum eſt in praxi. Mea igitur eſt ſententia de neceſſitate in hoc caſu non eſſe concedendam ſecuritatem, nec committi nullitatem ſi ea denegetur, nec in hoc quotidiana praxis adverſatur, nam reſpondeo id fieri ad majorem cautelam, ut præcludatur via cavillationibus advocatorum, & non inficior hoc eſſe arbitrarium Judici, quemadmodum exiſtimavit *Bart. in l. is, qui reus ff. de public. jud. nu.* 12. *verſ. ego autem dico*, fundatur igitur praxis M. Cur. in arbitrio non in neceſſitate, cum nullo jure hæc neceſſitas inducatur, neque aliud eſt præſumendum, cum Judices præſertim ejus peritiæ, cujus ſunt in M. Cur. ſe conformare cum jure præſumantur, & actus cenſeatur factus, prout jus diſponit *tex. vulg. in l. Herennius §. Gaja, de evict. text. in cap. ex literis de conſtit. Surd. deciſ.* 170. *num.* 4. *& ſeq.* nec ejuſmodi factum inducit neceſſitatem, & præſcriptionem, cum alia præſumptio capi poſſit, *arg. eorum*, quæ copioſè tradit *Surd. deciſ.* 177. *num.* 2. *& ſequent.* & ità deciſum refert in M. Cur. *Dominus Regens Sanfelicius* in antea contumace pro delicto tamen levi, qui fuerat ſecundo loco contumax reputatus ad forjudicandum abſque ſecuritate pro prima contumacia, ut hæc nullitas non obſtaret.

7 Quarta concluſio, hæc ſecuritas, quatenus in aliquo caſu danda ſit, non eſt danda niſi petenti, ita enim ut videre eſt, loquuntur omnes Doctores, qui bannito pro uno delicto, & citato pro alio delicto dandam eſſe ſecuritatem exiſtimant, ut ex *Jo. And.* qui dicit, quod defenſor citati poteſt allegare bannum, & petere fidantiam, ex *Claro*, qui dicit quod

debet impetrare ſalvum conductum, ex *Nello*, qui ſimiliter aſſerit, quod poteſt petere ſalvum conductum, & facit, quia ut ex citatis locis apparet, hoc beneficium competit ope exceptionis, ut tradita late per *Carav. Rit. 269 per totum, & num. 7.* & ideo neceſſe eſt ut opponatur *leg. 2. in princip. de except.* (quicquid viderim aliquando opponi hanc nullitatem, quod in citationibus ad informandum, & ad capitula non ſit ultro oblata aſſecuratio.)

8 Quinta concluſio, dubitari poteſt, an forjudicatus verbi gratia ab aliquo Officiali alicujus loci poſſit pro eodem delicto in contumacia perſiſtens forjudicari à M. Cur. vel Reg. Aud. & de hoc eſt *Ritus expreſſus* 205. ubi quod bannitus per aliquem Officialem loci poteſt indiſtinctè iterum banniri in Magna Cur. etiam ad petitionem illius, qui petiit eum banniri coram Officiali loci, *Carav. ibidem Foller. in verb. vel eos verbaliter citari facias nu. 32. in fin.* contrarium videtur ſtatuiſſe Rex Robertus in quadam litera directa ad Reg. M. Cur. quæ incipit, Regenti Cor. Vic. &c. cujus tenor inſeritur à *Reg. Tap. in lib. 3. jur. regni ad d. Ritum 205. fol. mihi 45.* ita notatur per *gloſ. in d. Rit. 205.* ubi quod expreſsè contrarium ſtatuit Rex Robertus per *Afflict. in Conſtit. Reg. Clementia num. 6.* & dictam literam dubium facere dixit *Foller in d. verb. vel eos verbal. citari faciat num. 32.* ſed ni fallor illa litera nihil omnino contradicit *d. Rit. 205.* unde melius de Bottis poſſe illam literam pro gloſa deſervire ad *ritum* 205. *Ritus enim* 205. loquitur, quando bannitus pro uno crimine ab Officiale loci poſtea pro eodem bannitur à M. Cor. & ſic quando pro uno eodemque crimine à diverſis Curiis bannitur, at dicta litera, ut videre eſt, loquitur de bannito in Curia Neapolitana, nempe à Cap. Neapoli, ut non poſſit in eadem Curia Neapolitana iterum banniri, & pœna contumaciæ exigi, dirigitur enim illa litera Regenti ejuſdem Curiæ Neapolitanæ, iniquum enim, & inauditum eſt, ut una eademque Curia pro uno eodemque delicto pluries eundem reputet contumacem & plures exigat pœnas: quod abſurdum ceſſat, ubi quis à pluribus Judicibus citatur, plures qua Judices contemnit, nec poteſt contumax unius Curiæ juvare ſe ob contumaciam illius Curiæ in alia Curia, & contumax non allegat litis pendentiam, diſpoſitioque illius Ritus de jure communi fundatur, ut tradidit *Caravit. in d. Ritu 205. num. 1. & num. 11.* & eſto quod illa litera manifeſtè hunc intellectum non contineret, cum non ſit expreſsè contraria ritui, nec loquatur de diverſis Judicibus, ſumenda eſt interpretatio, quæ literam cum ritu conciliet, *l. non eſt novum, l. ſed, & poſteriores ff. de leg.* præterquam quod ritus eſt poſterior, cum Rex Robertus, ut ex hiſtoriis patet, Reginam Joannam præceſſerit, & quando eſſet inter literam, & Ritum (pro ne non eſt) contrarietas, ſervandus eſſet ritus tanquam poſterior, quia lex poſterior, ſi ſit contraria priori, procuidubio tollit priorem, *l. 1. ff. ad leg. Aquiliam l. ſed & poſteriores ff. de l. cum concordantibus.*

9 Sexta concluſio, dubitari poteſt an condemnatus vel bannitus, ſi pro alio delicto ſit citandus, poſſit citari in loco ſoliti domicilii? & dicendum eſt, quod ſi quidem condemnatus amiſit jura Civitatis, ut eſt in deportato, & forjudicato, qui hoſtis publicus eſt, non poterit citari in Civitate ubi habebat domicilium ante condemnationem, cum non poſſit dici retinere domicilium in illa Civitate cujus jura amiſit, *Jo. Andr. in l. n. 23. §. 6. ad Speculatorem in lit. D. verſ. ut intra certum tempus*, ſi vero jura Civitatis non amiſit, ut eſt in exulante à certo loco, vel relegato, & tunc poteſt retinere domicilium, & jura Civitatis, à qua exulat, vel relegatus eſt, & conſequenter ibi citari poterit, ut per eundem *Jo: Andr.* erit igitur in caſu in quo non retinet domicilium citandus de perſona, vel ſi id neſciatur, citari poterit tanquam vagabundus, ad tradita per *Foller. in verſ. vel eos verbaliter citari faciat*, quæ hic non tranſcribo.

OBSERVATIO ORILIÆ.

SUMMARIUM.

1 *BAnnito pro alio delicto citato offerenda eſt ſecuritas, & quomodo?*

2 *Citatio in loco notoriè non tuto, an ipſo jure ſit nulla?*

3 *Juſtitia, & æquitas magis attendi debent, quam culpa delinquentis.*

4 *Citatus, ſi ad locum non tutum citetur, & Judici ſit incognitum, caute demum reo, & locum non tutum demonſtrante, adhuc ſuccurri debet per viam reſtitutionis.*

RESOLUTIO XVII.

TRactat hic *Author* de ſalvo conductu concedendo bandito, quando pro alio delicto, quod commiſit, condemnari, & bandiri intenditur, quæ eſt quæſtio antiqua, & diverſimodè à Doctoribus reſoluta, ut videre eſt penes *Farin. quæſt. 11. nu. 58. & 59. quæſt. 29. num. 85. 86. & 87.* iterum in *addit. ad eandem qu. 11. ſub num. 58. verſ. & eod. num. 58. propè fin. Scacc. de Judic. lib. 1. cap. 32. nu. 29. & lib. 2. c. 9. num. 1774. & lib. 3. qu. 17. cap. 2. limit. 47. memb. 1. num. 19. Guazz. def. 12. cap. 1. ex num. 33. Pacian. de probat. lib. 2. cap. 46. num. 23. & ſeq. Maſcard. de probat. concluſ. 19. num. 14. lib. 1. Quintil. Mandoſ. in ſuo tract. commiſ. tract. de ſignat. Gratiæ, rubr. de ſalvo conduct. verſ. In lex nonnunquam, Decian. conſ. 96. num. 1. & ſeq. lib. 3. Jacob. Cancer. de Judic. ſuſpect. cap. 13. num. 26. Cornua. deciſ. 80. num. 8. Scapp. de Jur. non ſcript. lib. 5. cap. 178. per tot. Baron. de citat. tom. 1. quæſt. 37. ex num. 9. & tom. 2. in addit. ad dictam qu. 37. num. 12. & ſeq. & tom. 3. in annot. parad. d. qu. 37. Sanfelic. dec. 638. per tot. Scyal. prax. forjud. cap. 8 num. 54.* præter antiquiores relatos per *Farin. cit. qu. 11. num. 58.*

1 Volebant enim aliqui bannitum poſſe pro novo delicto iterum banniri, ſed non ei eſſe concedendum ſalvum conductum pro antiquo delicto, quia ejus culpa ſucceſſit bannum, nec debet ex novo delicto præmium reportare, refert prædictos *DD. Farin. cit. quæſt. 11. n. 58. in princ.*

Alii voluerunt teneri Judicem offerre ſalvum conductum, ſi tamen per reum citatum petatur, & proteſtatur aliter ſe venire non poſſe, quos refert *idem Farin. quæſt. 11. num. 59.*

Alii vero diverſæ fuerunt opinionis, ut ſalvus conductus debeat reo offerri in calce ejuſdem citationis, maximè quando impedimentum, & bannum notum eſt Judici procedenti, iſtamque opinionem juri, & æquitati conſonam affirmat *Farinac.* plenè diſcuſſa materia *cit. quæſt. 11. num. 60. in fin.* triplici fundamento hanc veritatem confirmans, eumque ſequuntur *Guazz. cit. def. 12. cap. 1. n. 44. Scacc. d. cap. 32. num. 27. & 29. lib. 1. & lib. 2. cap. 9. n. 1774. & lib. 3. qu. 17. ex num. 2. limit. 47. membr. 1. nu. 19. & 21.* ubi teſtatur ſæpiſſimè obſervaſſe, ac ita con-

ſtanter

ſtantes affirmat *idem Farin.* poſtea in *addit. ad dict. quaſt.11. ſub num.58. verſ. & eodem num. 58. propè fin.* ità ſervatum refert *Author hic ſub num.2. & 7.* licet ipſe videatur in coorrariom incilnare, ita pariter obſervari teſtatur *Sanfelic. cit. deciſ.236.* dum in eo caſo, ideo Magna Curia judicavit nullitates non obſtare, qoia reus erat ſimplax contumax pro levi delicto, cujus contumacia per comparitioem ſpontaneam, remanebat purgata, & ita pariter obſervari teſtatur *Scyal.prax.forjud.cap.8.n.54.* ut vidlere eſt in formula citationis ad capitnla per eum relata, & *cap.5. ſub num.27. in fin. & num.33. in fin.* & ità etiam obſervari teſtatur *Gnaa.cit.cap.1. ſub num.44. verſ & ità vidi in Curia pluries obſervari, &c.* adeout hodie iſta praxis reduci ad diſputationem non debeat per Fiſci Procoraturem, vel Adhærentes, quia eſt optimè fundata in jure, cum citatio ad hoc, ut arctet citatum ad comparendum, & alias nnn comparens habeatur pro cooſeſſo juxta Italiæ ſtatuta; debet citari ad locum, ubi liberè
2 poteſt accedere ad ſe defendendum, unn ubi joſtè timere poteſt, vel decapitari, vel ad triremes tranſmitti, ut obſervat *Sanfel.cit.dec.236.ſub n.6.* & facit doctrina *gloſ.in l.ſed & ſi quis in princ.verb. exiliove inquit gloſ. ideſt deportatione ff. ſi quis cautionibus*, & revera, ubi agitor de condemnato, vel in pœnam vitæ, vel in pœnam triremiom, & condemnatio oota eſt Judici eundem condemnatum citanti pro novo delicto, pro quo perſonaliter comparere teneretur, citatio nullo modo ſubſtineri videtur ſine affecuratione. Nam vocatur reus, ut ab illa imputatione valeat ſe defendere, hio enim eſt finis citatioois, *cap.Paſtoralis de re judicat.* ſi comparens certus eſt, quod val decapitetur, vel ad triremes tranſmittarur, quo modo poterit vocari legitimè ad ſe defendendum, & excuſpandum ab imputatione, & quomndo poterit dici vocatus ad locum tutum? *Afflict. dec.29. num.4.* diſtinguit inter locum non turum, ſed Judici incognitum, & inter locum non tutum notoriè, & Jodici notum, ut primo caſu legitimè procedat Judex, niſi ad ejus notitiam juſtos timor vocati deducatur. Secundo vero nul iter, quia debet ipſe vocatum affecurare, ut eum arctet ad vaniendum, & *Afflict.* opinio eſt communiter recepta, ut videre eſt *Bajard. qu.34. num.27. Ferret.conſ.31.num.22.Maſcard.de probat. concluſ.1184. lib.2.num.11. Farin. quaſt.11.nu.55. Gnaa.def.12.cap.1.num.33.* locus non rutus in præſenti, tutus reddi debet, tantò magis ex quo idem Judex, idemque Tribunal vocans reum, ex alio ſe declaravit velle eum morti tradere, vel ad remigandum tranſmittere, nec facit ratio conſiderata per *Speculatorem*, & ſequaces, quod provaniat iſta comminatio, & ſententia ex culpa ipſius rei, quæ ſibi patrocinari non debet, quia ſi neceſſariò debet citari, ot ſe defendat ab iſta ſecunda Imputatione, neceſſariò debet affecorari, alias citatio redditur fruſtratoria, nec poſſet ſuum operari effectum, tanquam continens impoſſibile, oltra quod colpa rei, quia non fuit ordinata ad caſum, de quo agitur, non eſt conſideranda, *l. ſi vehenda §. idem juris ff. ad l. Rhodiam de jactu*, advertit *Barbat. de citat.num.35.in fin. & Scacc. cit.cap.32.num.30.in fin.* nec attendenda eſt culpa, ubi æquitas, & joſti-
3 tia citationem condemnandi requirunt *Afflict. dec. 289.num.26.Farin.& Scacc. locis ſupra alleg.*

4 Adverte tamen, quia licet Judex validè procedat, quando ex actis ei non liquet impedimentum rei, vel grave præjudicium, ut diximus cum *Afflict.deciſ.29. num.4.* & propterea condemnatio, & ſententia vitio nullitatis tunc non ſubjaceat, nihilominus capto poſtmodum reo, & opponente tale impedimentum, taleque præjudicium, beneficio Prætoris proveniens ex *tit.ſi qua mihi juſta cauſa*, adhuc erit reſtituendus *Bart.Alex.& Jaſon.in l. quaſitum ff.de re judic. Afflict.cit.deciſ.29.nu.4. Bajard.ad Clar.§ fin.qu.59.num.26. Farin.qu.11.n.58. verſ.movet me ſecundo loco, Gnaa.def.12.cap.1.n.35.*

SUMMARIUM.

1 *RElatio nuntii die feriato de jure eſt nulla.*
2 *Contrarium de jure Rituum, & aſſertur ratio, qua etiam de jure poſſit ſubſtineri illius validitas, etiam ſi facta fuerit die feriato.*
3 *Quid ſervandum ſit circa citationem quoad ferias?*

An relatio nuntii facta die feriato ſit valida, itaut contumacia ſequuta valida ſit?

RESOLUTIO XVIII.

1 VIdetur omnino negativè reſpondendum, nam oegari non poteſt, quin relatio ſit actus ſubſtantialis judicii, *Gram.conſ.52. num. 15. Fellerius in verbo fiat relatio num. 16. Gaill. practicarum obſervat. lib.1.obſervat.54. num.7. Gnaazin.def.10.cap.3.in princ.* ergo non debet poſſe fieri in die feriato ad honorem Dei, quo omnis actus judiciarios conqoieſcere debet, ad *text.vulg.in l fin. C.de feriis*, & ità in terminis docuere *Salyc. in d.l.fin. C.de feriis, Franc.in cap.cum parati num.40.de appell.Marant. in verbo recte concipiatur citatio num.55.Bajard ad Clar.quaſt.31.num.6. Gnazzin.def 10. cap.3.n.8. & alii* ad ſaturitatem *per eos relati.*

2 Sed in contrarium, qoicquid ſit de jure, pondero *Rit.82.* ubi *Caravit.num.1. & Rit.95.* quibus ritibus cavetur, quod die feſtivo poteſt actuario aſſignari per nuntium reſponſale, hoc eſt citatio nuntii cum relatione, & de ea poteſt fieri præſentata illo die, ad hoc ut poſtea die ſequenti juridico accuſetur contomacia; & licet ſubjungat *Caravita* hoc hodie noo eſſe neceſſariom, quia etiam ſi citatio nuntii cum relatione non præſentetur die feſtivo, adhuc poteſt accuſari contomacia die juridico, quia ſi ultimos dies termini ſit feſtivus, ſatis eſt qood accuſetur contumacia primo die jotidico, abſque eò quod relatio nontii præſentetur illo die feſtivo, tamen cum dicti ritus non ſint correcti, quoad hoc, ut poſſit talis præſeotata fieri, proculdubio in ſuo robore remaneot, *vulg. l. præcipimus in fin.C. de appellat.* nec dicit *Caravita*, qood non poſſet fieri talis præſentata die feſtivo, qui ſit ultimos dies termini, ſed quod noo eſt neceſſarium hoc facere, & quod poteſt die ſeq. juridico prima contumacia accuſari, licet talis præſentata facta non fuerit, & pro juſtificatione prædictorum rituum cooſiderari poteſt, qood relario nuntii, quæ fieri poteſt etiam Jodice abſente ipſi actuario, *Gnazzin. d.defenſ.10.cap.3. num.2.* immo etiam ſcribæ, *Caravit. d.ritu 82. num.2.* eſt quid facti expediendum per nuntiom abſq; aliqua cauſæ cognitione, & ideo videtur poſſe fieri atiam die feriato, *arg. text. in cap.cum parati de appell.cap.cum prudentiam, & cap.cum contingat de offic.delegat.* & eorum, qoæ tradit *Gaill.obſervat.53. num.7. lib. 1.* ſatiſqoe eſſe videri debet, quod citatio ſit intimata die juridico,

nec aſſ*et ad comparendum niſi die juridico, ac die juridico contumaciæ accuſantur, ad tradita per *Marantam in verbo expediatur citatio num.* 119. *& ſeq.* & per *Caravit. ritu* 80. *& ritu* 116. & alibi paſſim, licet quoad datam citationis parum referat die juridico, vel feriato ſit expedita, ut eſt *ritus* 114. & ibi *Carav.* & prædicta mihi contingerunt diſputanda in Regia Audientia Aquilana uti Fiſci patrono in cauſa Caroli de Alexandro Aquilani, qui ſupponebat contumaciam non valere, ex eo quia relatio nuntii erat ſcripta die primo Octobris, quo celebratur feſtum S. Angeli cuſtodis, & Dominus Conſiliarius Mugnos mecum ſentiebat valuiſſe prædictam relationem, licet ritum non allegaret.

OBSERVATIO ORILIÆ.

SUMMARIUM.

1 *Relatio, an poſſit fieri die feriata; & quid de jure Regni: & num.* 11.

2 *Reſolutio Authoris, ſtante inobſervantia Ritus, non videtur ſubſtineri, & num.* 3. *& ſeqq.*

3 *Statutum per contrarium uſum tollitur.*

4 *Relatio citationis in Tribunali A.C. ſcribitur judicialiter, & in Judicis præſentia, & ita extenditur, quomodo autem obſervetur? eod. num.*

5 *Citatio notificanda eſt citato in domo ſolitæ habitationis, & ita Nuncius referre debet, alias eſt nulla.*

6 *Domus ſolitæ habitationis, quæ dicatur?*

7 *Relatio, an valeat quando dicitur per Nuncium ſe citaſſe domi non adjecto ſuæ ſolitæ habitationis.*

8 *Relatio valet, quando eſt dictum per Nuncium ſe citaſſe domi modo, & forma ſibi commiſſis, vel modo & forma, ut ſupra.*

9 *Probatio contra relationem Nuncii admittitur.*

10 *Fiſcus cautelam habet examinandi teſtes ad confirmationem relationis datæ, ſi per Reum negatur fuiſſe citatum.*

RESOLUTIO XVIII.

Relatio Nuncii eſt pars ſubſtantialis Judicii, nec ideo poteſt fieri in die feriata ex diſpoſitione juris communis; Attento tamen ritu M. Curiæ 82. & 95. aliter concludit Author in hac ſue reſolutione 18. referens caſus reſolutionem in Regia Audientia Aquilana.

1 Adverte tamen, quod ritus iſte permittit, ne citatio circumducatur, & dicit permitti ſolum Nuncio relationem illam conſignare Notario, ibi, *ſufficit, ſi aſſignetur Magiſtro Actorum, vel alicui ex ſubactuariis, qui ibi ſcribat, præſentatam die illo feſtivo:* non tamen dicet ipſe notarius, quod præſentata fuit in Judicio, ſed apud acta tantum, quia tali die non poteſt eſſe judicium, & ideo habet ritus actum illum conſignationis talis relationis, pro extrajudiciali, & non judiciali, notat hoc in individuo *Scacc. de Judic. lib.* 1. *cap.* 89. *nu.* 9. ibi, *quia actus iſte reproductionis citationis, prout conſiſtit in facto, non eſt judiciarius*, intelligendo actum productionis citationis, uti diſtinctum à relatione, quaſi quod citatio non tres partes contineat, ut explicat *Salyc. in l. final. C. de feriis num.* 2. idest decretum, ſeu interloquutoriam Judicis, qua decernit citationem, exequutionem ipſius citationis, quando poſtmodum Reus per Nuncium citatur, & relationem Nuncii referentis, ſe eundem reum citaſſe, prout habuit in mandatis, ſed habeat etiam quartam, nempè reproductionem, & aſſignationem hujus citationis Judici, vel Notario cauſæ, quam modò volumus dicere actum extrajudicialem, & poteſt ſubſtineri concluſio ad formam ritus, dum inibi non dicitur, quod Notarius debeat adnotare relationem Nuncii, prout dicit *Salycet. in d. l. fin. ſub num.* 2. *ſub verſ. & tertius actus relationis* ibi, *ſed puto verius, quod hæc relatio debet fieri per notarium in actis cauſa, & per conſequens eſt de proceſſu &c. quod debeat fieri die, qua in cauſa poteſt procedi, & in ejus actu ſcribi*: Servat igitur ritus notari per Notarium diem, qua aſſignatur citatio cum relatione in calce, etiamſi iſta aſſignatio fiet die feriata, ut propriis verbis advertit *Caravit. ſup. eod. rit.* 82. *ſub num.* 1. ibi, *ſaltem aſſignetur ipſa citatio cum relatione Nuntii, non vero notari relationem dicendo in actibus, retulit mihi citaſſe &c.* prout dicit *Salycet.* & *alii*, qui eum ſequuntur ex *Gam. deſ.* 10. *cap.* 3. *num.* 8. aſſerentes inſuper eſſe partem ſubſtantialem judicii, nec ideò poſſe fieri die feriato; vel dici poteſt habere hunc actum pro non judiciali, & ideo ſemper, & ubique fieri poſſe, argumento *tex. in l. voluit §.* 1. *ff. de interrog. action. & tradit. per Salyc. d. num.* 2. *verſ. & tertius actus relationis*, & per *Florian. conſ.* 20. *per tot. & Abb. conſ.* 112. *lib.* 2. vel id permittere neceſſariò, ne citatio circumducatur, ex quo non poſſet illa die apparere citatio exequuta in actis pro accuſanda contumacia, ut annuit expreſsè ritus in principio, ibi, *ne ſpiret citatio, &c.* ex regula, quod ubi periculum eſt in mora, poteſt recedi tunc à regulis juris, de qua per *Scacc. lib.* 1. *cap.* 27. *nu.* 7. & in propriis terminis hoc advertens *cap.* 48. *num.* 2. *in fin. Fachin. conſ.* 85. *n.* 54. ubi quod non eſt bona conſequentia, actus poteſt fieri etiam die feriata: ergo non eſt actus judicialis.

2 Et iſto intellectu admiſſo, qui videtur verior, dùm omnes concludunt, relationem eſſe partem ſubſtantialem judicii, & ideo non poſſe fieri die feriata, qua judicium non regitur: Dubito de reſolutione Authoris pro validitate relationis attento ritu, ſtante quod ritus ille hodie non obſervatur, ut ibi adnotator, & advertit etiam *Author hic* cum *Caravit. ſub num.* 1. *rit.* 82.

3 Nam licet non ſit correctus expreſsè, ſufficit non obſervari amplius de facto, tum quia poteſt etiam lex, quæ ſcripta eſt, in deſuetudinem venire, & per non uſum legis virtutem amittere, *cap. leges diſt.* 4. *Bart. in l. de quibus ff. de legib. num.* 3. *Bald. in l. rem non novam ante fin.* & ibi etiam *Jaſ. num.* 4. *C. de judiciis, Ruin. conſ.* 143. *num.* 24. *lib.* 5. *Soccin. Jun. conſ.* 130. *num.* 27. *lib.* 3. *Alteran. Maſcard. de gen. ſtat. interpetr. concluſ.* 6. *nu.* 86. *Farin. in fragm. par.* 2. *verb. lex num.* 3. 4. *& ſeq.* tùm quia ritus Magnæ Curiæ, non ſunt leges ſcriptæ, ſed moribus ipſius Curiæ introductio, nec verbum ritus differt ab obſervantia, at deſumitur ex ritu primo incipiente *Regina Joanna*, ibi, *omnes infraſcripti ritus, & obſervantia*, & declarat ibi *Caravit. num.* 2. *& ſeq. num.* 6. *& ſeq.* Nec Regina aliquid diſpoſuit, quod legis virtutem haberet, ſed ritus prædictos confirmavit, vel rejecit, ut inibi legitur, & ideo lex, ſeu conſuetudo moribus utentium introducta, faciliùs potuit eodem modo abrogari, *l. nihil* 36. *ff. de reg. jur.* tùm quia ritus expreſſis verbis indicat talem obſervantiam introductam in ſubſidium, ne citationes ſpirarent, ideo cum uſus hodie obſervet citationes, & contumacias aſſignari, & accuſari in diebus non feriatis, utique remedium illud ſubſidiarium, eo ipſo abolitum, & revocatum cenſetur, ultra quod contrarius uſus, ſeu ſtylus, qui abrogat legem ſcriptam ex *Bald. Bart. Ruin. & aliis alleg. per Farinac.*

cis. ver.

Digitized by Google

ait.verbo lex num. 3. 4. *& ſeq.* ex voiuntate Principis tamen provenire, & abrogare ſupponitur, & iſte tacitus conſenſus ſufficit, quando eſſet neceſſariua, ut magis communiter volunt Canoniſtæ in *d.cap.leges diſt.*4.& advertit *Farin.cit.verb.lex n.*15. *& conſ.*30.*num.*28. præcipuè, ubi talis abrogatio,& obſervantia antiqua eſt, & conſuetudine antiquiſſima roborata ex *cap fin. de conſuetud.* & ibi *tradit.* per *DD.*, & quod relatio citationis non poteſt fieri die feriato, ultra DD. allegatos per *Guaz. cit.c.*3. *def.* 10. *num.* 9. ſine aliqua difficultate concludunt etiam noſtri Regnicolæ, ut videre eſt *Ant.de Nigr. cit.cap.Regni, ſive quis num.*19. *verſic. debet etiam*, *Marant.par.*6.*memb.*1. *num.*55. *Rovit. pragm.*2. *de citat.num.*14. *Scyal.prax.forjud.cap.*6.*nu.*23. *Cum. ſup.Rit.Siciliæ cap.*1.*n.*23.

4 Quatenus verò ſupponatur, relationem poſſe fieri Notario cauſæ ſine Judicis præſentia, eſt verum ubique, ſed fallit in Tribunali A.C.in quo citationis relatio extenditur com declaratione, quod fuerit facta Notario cauſæ in judicio coram eodem Locumtenente, ut idem *Scacc.*advertit *lib.*1.*c.*48. *num.*58.*in fin.Ridolphin.in ſua prax.par.*2.*cap.*4.*n.*5. *& cap.*11.*num.*6. extenditur citatio, inquit *Scacc. loc. citat.* ſed quomodo notetur reproductio? vide eundem *cap.*89.*in fin.*

5 Nota tamen circa iſtam relationem faciendam per Nuncium, quod debet citatio notificari citato domi ſuæ ſolitæ habitationis,& ita referri per Nuncium, alias citatio eſſet inutilis, & invalida, *Foll. verb. fiat relatio Nuncii num.*16.*de Nigr. ſup. c.Regni ſive quis n.*19.*verſ.& quando,Marant.in ſuo ſpec. par.*6.*memb.*1.*num.*127. *Gram. conſ.crim.*71.*nu.*3. *Guaz.def.*10.*cap.*2.*num.*7. *Tuſc. pract.concluſ.lit.R. concluſ.*122. *num.*14. *Farin.quæſt.*11. *num.*41.*verſ. & in propoſito, Scyal.prax.forjud.cap.*6.*nu.*16. *Add. ad Foller.d.verb.fiat relatio n.*2. *&* 13.

6 iſta tamen ſolita habitatio intelligitur de ea, quam habitat, & ſolet habitare citatus de tempore emanatæ citationis, non de ea, quam citatus ſolitus fuit habitare per antea, ſed de eo tempore habitare omiſerat, *l.*4.*§.ait Prætor*, & ibi *DD.* communiter *ff.de damn.infect. Specul. in tit. de compet. Judic.addit.num.*25. *verſ. ſed numquid ſufficit, Eng. conſ.*2.*num.*7.*& ſeq. Vinc. de Franch. dec.*514.*nu.*1. *Farin.in addit.ad qu.*11 *nu.*41.*verſ.fin.in fin. Guaz. def.*10.*cap.*2.*num.*23. *Seſſ. deciſ. Aragon.*59. *ſub n.*6. 7. *&* 8.ubi quod fuit declarata nulla citatio,ex quo fuerat exequuta in ea domo, quam reus triduo ante reliquerat habitare,*Scyal.prax.forjud.cap.*6.*n.*17. quamvis ipſe reus eam non habitet, *Afflict.in Conſt. Regn.citationis literæ num.*4 *in* 2.*notab. Sanf.in ſua prax.Judic. ſect.* 32. *num.* 4. *&* 8. ubi quod ſi habet duas domos,citatio ibi eſt facienda,ubi uxorem haber & familiam, quamvis alibi ſtationem habeat, & ibi continuè artem exerceat.

7 Sed ſi tractetur de citatione conſanguineorum, quæ in Regno eſt neceſſaria, ut forjudicetur reus, citatio ex iſto capite non vitiabitur,*Sanfel.dec.*225. *num.*9. quia præſumitur pro relatione, etiamſi non fuerit dictum domi ſolitæ habitationis, ut concludit *Sanfelic.cit.deciſ.*225.*num* 9.*&* 10.

8 Et eodem modo ſubſtinebitur citatio, ſi in ea fuerit ordinatum citari domi ſolitæ habitationis, & Nuncius referat citaſſe modo, & forma ſibi commiſſis, *Add.ad Foller. verb. fiat relatio Nuncii n.*2. *&* 13. *Sanfel.cit.deciſ.*225.*nu.*8 *& ſeq. Scyal.prax. forjud.cap.*6. *num.* 16. *in fin.* vel ſi diceret Nuncius modo & forma, ut ſuprà *Sanfelic.cit.ſect.*35.*num* 9. *verſ.cumque*,vel ſi unicam tantum domum habuiſſet citatus, *leg.* 2. *ff. de liber. & poſthum. Sanfelic. prax. Judic. ſect.*35. *num.*9.

9 Verùm ſi Nuncius referat ſe citaſſe domi ſolitæ habitationis, & per eum negetur, & ex iſto capite nullitas citationis prætendatur, admittetur, & admitti debet ad probandum contrarium *gloſ. in c. ſi teſtes §.item teſtes, quos accuſat verb.in exequutoribus* 4.*quæſt.*3. *Maſcard.concluſ.*935.*nu.*25. *Afflict. dec.*91. *nu.*12. *Guidop. deciſ.*557 *in fin.Grat.diſcept. forenſ.cap.*697.*num.*19. *Menoch.de arbitrar.caſ.*112. ubi etiam quod non ſemper requiratur plena probatio, ſed quandoque ſemiplena, quandoque juramentum ejuſdem Partis, qui citationem negat, *Sanfel.d.ſect.*35.*num.*11. *Guaz.def.*10.*cap.*5.*num.*4. *Pacian.de probat.lib.*2.*cap.*38.*num.*67. Et in Regno per Conſtitutionem *citationis literæ*, ordinatur, ut Nuncius citet coram duobus teſtibus, & per *pragm.* 12. *de ordine judiciorum*, iſti duo teſtes debent ſe ſubſcribere in eadem relatione, quod tamen non obſervari refert *Scyal. cit. cap.*6. *num.*29. cum videas, ac etiam *Rovit. pragm.*2.*de citat.n.*16.

10 Sed cautelam habet Fiſcus, ut oppoſita iſta nullitate pro parte rei, examinet teſtes ad confirmationem, & comprobationem relationis datæ per Nuncium, ut in caſu occurrenti obſervatum refert *Thor.in ſuo compend.deciſ.Regni verb.relatio Nuncii tom.*1. *fol.*451.*col.*1. & refert etiam *Add. ad Foller. verb.fiat relatio ſub n.* 19.

11 Circa alias difficultates, quæ poſſunt contingere circa hanc materiam relationis Nuncii vide *Gram.conſ.*71.*num.*10.*conſ.*152. *num.*15. *Guazzin. def.*10.*cap.*2.3 *&* 4.*per tot. Rovit. pragm.*2.*de citat. Sanfel.in ſua prax.Judic. ſect.*32.*num.*35. *in ſumm. ordinis proced.num.*7.*& ſeq.& deciſ.*225. *ex num.*1. *Add.ad Foller.verb.fiat relatio Nuncii per tot.Scac. lib.*1.*de Judic.cap.*48.*&* 49. *Scyal. prax.forjud.c.*6. *per tot.* præcipuè ex *n.*23. *Rot.dec.*84.*nu.*14.*&* 15. *poſt conſ.Farin in* 1.*vol.*ubi de relatione cum dictione relativa ut ſupra, *Menoc.de arbitr.caſ.*112.*Tuſc. pract concluſ.lit.R. verb.relatio concluſ.*122. *per tot. Baron.de citat.tom.*1. *quæſt.*43. *per tot.* & præcipuè *nu.*20. ubi allegat *Carpan.* diſtinguentem inter dies feriatos ad honorem Dei,& ad honorem hominum, ut relatio facta die feriato ſecundum talem diſtinctionem, ſubſtineatur, vel invalidetur.

SUMMARIUM.

1 *FOrjudicatus ſtatim ſecuta forjudicatione amittit ſuorum bonorum dominium,& poſſeſſionem.*

Fallit in Neapolitanis quorum bona non confiſcantur.

Publicatis bonis quicquid poſtea acquiritur, ad fiſcum non pertinet.

2 *Deportatus etiam in rebus, quas poſt deportationem acquirit hæredem habere non poteſt, & pertinent ad fiſcum.*

Intellectus l. ſi mandavero la prima, §. is cujus ſi mandat.

*Intellectus l.ejus §.*1. *ff.de teſtam.*

*Intellectus l.*2.*C.de bon.proſcripe.*

3 *Deportatus eſt civiliter mortuus, & dicitur capite minutus, & hæredem habere non poteſt.*

Deportatus non poteſt facere teſtamentum.

4 *Forjudicatus non ſolum eſt capite minutus, ſed etiam ſervus pœnæ effectus, & eſt hoſtis publicus, & reputatur pro mortuo, & amittit omnia juris beneficia.*

Diſtinctio auctoris in propoſita quæſtione per tot. num. ſeq.

Hæreditas, vel legatum, aut fideicommiſſum, ſi deferatur forjudicato poſt forjudicationem ſtante ejus

inca-

Digitized by Google

incapacitate, non ad fiſcum, ſed ad ſuccedentes ab inteſtato deferuntur.

5 *Forjudicatus, & deportatus differunt, nam deportatus poteſt emere, & vendere, & contrahere, quia eſt liber, ſed forjudicatus talia facere non poteſt, quia ſervus pœnæ.*

Argumentum de deportato ad forjudicatos non procedit.

Forjudicatus tanquam tranſfuga, & hoſtis publicus poteſt ſemper à fiſco bonis ſpoliari.

Forjudicati bona, ſi antequam fiſcus ea occupet à tertio fuerint occupata, fiſcus non poterit ab illo tertio bona illa auferre.

An in confiſcatione bonorum, quam ſubit forjudicatus, veniant non ſolum bona præſentia, ſed etiam futura?

RESOLUTIO XIX.

1 Forjudicati bona publicari juxta *Conſtit. Regni pœnam eorum, & Conſtit. forjudicatorum bona*, ita ut ſtatim ſequuta forjudicatione amittat bonorum & dominium, & poſſeſſionem, juxta tradita per *Franc. deciſ.* 213. *n.* 11. & 12. nemo eſt qui dubitet, exceptis Neapolitanis, quorum bona non confiſcantur regulariter, *Franc. deciſ.* 212. *n.* 10 *& ſeq.*

Dubitari poteſt an in prædicta confiſcatione veniant nedum bona præſentia, quæ delinquens poſſidet tempore forjudicationis, ſed etiam futura? quod veniant tantum bona præſentia ſuadere videntur jura *in l. ſi mandavero la prima §. is cujus ff. mandati, & in l. ejus §. 1. ff. de teſtam.* in quibus juribus nempe in *§. is cujus*, habetur, quod publicatis bonis, quicquid poſtea acquiritur, fiſcum non ſequitur, & in §. 1. quod bona quæ reus habuit tempore condemnationis publicabuntur: hanc ſententiam tradunt *Boſſ. in tit. de bonorum publicat. nu.* 66. *Gomez. tom.* 3. *variar. reſolut. in eod. tit. de confiſcat. bonorum num.* 1. *Rovit. ad rubr. prag. de ſentent. forjudicat. num* 16. *Farinac. quæſt.* 25. *nu.* 128. *Clar. q.* 78. *num.* 22. *§. fin. Maſtril. deciſ.* 165. *num.* 31. *& ſeq. & deciſ.* 284. *num.* 38. & alii quamplurimi per eos relati.

2 In contrarium eſt *text. expreſſus in l.* 2. *C. de bonis proſcriptorum*, ubi quod deportatus etiam in rebus, quas poſt deportationem habuerit, hæredem habere non poteſt, ſed quod, & illæ publicabuntur, cujus legis diſpoſitio videtur potius applicanda ad forjudicatum, quam aliorum jurium ex digeſtis relata diſpoſitio, nam ſi ſecundum gloſæ ſolutiones in dictis legibus teneamus jura digeſtorum eſſe correcta per L. codicis, res eſt extra controverſiam; ſi teneamus jura digeſtorum loqui, cum confiſcatio ſequitur ob illicitã negotiationem, legem verò Codicis loqui cum confiſcatio ſequitur ob delictum, etiam res eſt indubitata, cum bonorum confiſcatio à forjudicato proculdubio incurratur propter illius delictum, etſi hæc ſolutio poſſit tantum applicari ad *text. in l. ſi mandavero §. is cujus*, non autem ad *text. in l. ejus qui §.* 1. ubi loquitur de publicatione bonorum incurſa per eum, cui eſt aqua, & igni interdictum, vel per deportatum, & in metallum damnatum; ſive tandem teneamus legem Codicis ita intelligendam eſſe, ut in bonis poſt publicationem quæſitis, poſt mortem fiſcum debeat hæredem habere, & ſic confiſcatio ſequitur poſt mortem deportati, non autem ut illa vivente deportato ſint bona auferenda poſt confiſcationem quæſita: idque ex eo quia, cum deportatus ſit civiliter mortuus,

3 & ſit capite minutus, hæredem habere non poteſt, quod verius ſentit *Fachin. lib.* 9. *controverſ.* 51. affirmandum proculdubio videtur ad forjudicatum non poſſe applicari *text. in d. l. ſi mandavero, §. is cujus*, ubi ſupponitur eum, qui paſſus eſt bonorum publicationem non eſſe capite minutum, id quod contingit in relegato ſimpliciter, vel ſimilem condemnationem paſſo abſque capitis diminutione, ſed potius applicandam eſſe diſpoſitionem, *l.* 2. *C. de bonis proſcript.* quæ concordari poteſt forſan cum *d. l. eius qui §.* 1. cum & ibi dicatur, quod ſi is cui aqua, & igni interdictum eſt, vel qui deportatus eſt, non poteſt facere teſtamentum; & cum ibi dicitur, quod bona, quæ habuit tempore condemnationis publicabuntur, & conſequenter excludit bona quæſita poſt condemnationem, intelligatur cum eadem diſtinctione, ut ſcilicet durante vita deportati non publicentur, poſtea tamen eodem defuncto publicentur, quamvis *gloſ. in dicto §.* 1. ſupponat illo *text.* contineri, quod deportatus poſſit teſtari de bonis poſtea quæſitis, & in illo quod diſponit de poſtea quæſitis deportatum poſſe teſtari, eſſe correctum per *d. l.* 2. dixi potius applicandam eſſe diſpoſitionem *d. l.* 2. quia conſtat

4 forjudicatum, ut dixi *Reſolut.* 20. non ſolum eſſe capite minutum, ſed eſſe ſervum pœnæ, tanquam publicum hoſtem pro mortuo reputari, & amittere omnia beneficia tam juris communis, quam juris municipalis: ſed ut clarius rem aperiam ita diſtingno.

Aut quærimus, an in confiſcatione, quam ſubit forjudicatus comprahendantur jura futura, exemplum ſi poſt forjudicationem deferatur forjudicato ex teſtamento, vel ab inteſtato aliqua hæreditas, legatum, vel fideicommiſſum, & tunc proculdubio non veniunt hæc jura futura, & ſtante incapacitate forjudicati, cum perinde habeatur ac ſi mortuus eſſet, bona delata non ad fiſcum, ſed ad ſuccedentes ab inteſtato ipſi defuncto devolventur, *Bertazzol. conſ. crimin.* 510. *num.* 12. *Farinac. quæſt.* 25. *num.* 139. *& alii per eum ad ſaturitatem relati*, & in hunc ſenſum veriſſima eſt Doctorum traditio aſſerentium in publicatione bonorum etiamſi de forjudicato agatur, non comprehendi bona futura.

Aut quærimus, an ſi extra præmiſſum diſtinctionis caput, forjudicatus de facto aliquid acquirat (quod multis modis contingere poteſt, & ſæpiſſimè contingit) hæc bona poſtea quæſita fiſco applicanda ſint? & tunc in primis ſupra allegata jura nequaquam facere ad caſum de quo agitur affirmandum eſt, non *text. in d. l. ſi mandavero §. is cujus*, ſupponit enim ei cujus bona publicata ſunt competere actionem empti, & ſic eum eſſe capacem actionum; id quod de forjudicato minimè affirmari poſſe *Reſolut.* 20. abundè firmatum eſt; nec etiam applicari poteſt diſpoſitio *l.* 2. *C. de bonis proſcriptorum*, quæ quoad hoc majorem, quam in cæteris legibus continet ſeveritatem, nam in *d. l.* ſupponitur deportatum poſſe acquirere, ex eo quia poteſt emere & ven-

4 dere, & contrahere cum ſit liber, ut dicit *gloſ. in d. l.* 2. & tamen hoc de forjudicato minimè dici poteſt, cum eum tanquam ſervum pœnæ contrahere minimè poſſe in *d. reſ.* 20. demonſtratum ſit; unde non arguendum à deportatis ad forjudicatos tradit *Franc. deciſ.* 213. *num.* 25. dicendum igitur cenſeo forjudicati bona utcumque poſt publicationem quæſita, poſſe à fiſco juſtè occupari, eſt enim forjudicatus hoſtis publicus, qui debet egeſtate laborare,

rare,

rare, *Franc.deciſ.253. num.23.* comparatur hoſti, & transfugæ, *Vivius in ſilva commun.opin. op.778. nu.8.verſ. & ratio, cum aliis per eum adductis*, unde tanquam transfuga, & hoſtis publicus poteſt ſemper à fiſco bonis ſpoliari, *l. transfuga ff.de acq. rerum domin. Peregr.de iure fiſc.lib.5.tit.1.nu.133. in fin.*, ubi quod in transfuga, & rebelle confiſcatio trahitur ad futura, & cum forjudicatus patiatur publicationem cum facultate illum impunè occidendi, poterunt ejus res auferri quandocumque ſecundum communem opinionem, *Vivius d. opin. 770.num.28.verſ.ſed tamen, Clar. §.fin.qu.78.n.23.* ubi quod bona quæſita poſt confiſcationem fiſcus poterit apprehendere, & retinere tanquam bona banniti, *Sigiſmundus Scaccia tom. 2. lib.2. cap.9. num.1096.*& li quod ſi ſint (antequam fiſcus ea occupet) à tertio occupata, fiſcus non poterit à tertio auferre, tradit *idem Clar.eodem num.23.* quem refert *Scacc. ibidem nu.1095.* & concordat *Maſtril. deciſ.248. num.37. & ſequent. cum aliis multis per eum relatis*; ex quibus ita concludendum videtur, quod aut publicatio bonorum, quam patitur forjudicatus, extenditur ad omnia bona tam præſentia, quam poſtea de facto quæſita, ex quo jura in contrarium allegata non comprahendunt hunc caſum, vel ſi ſentire velimus prædictis juribus, utcumque in alio caſu loquentibus, probari, quod ſententia confiſcationis ex ſui natura comprahendit tantum bona præſentia, poterunt bona de facto per eum quæſita tanquam publicus hoſtis à fiſco, vel ab alio occupari, juxta ſupra relatorum Doctorum ſententiam: conferunt ad prædicta, quæ tradit *Cabal.reſolut.247.num.1.* ubi ex auctoritate *Florian. Bart. & Bald.* firmat, quod ſtatutum permittens bannitum poſſe impunè offendi, intelligitur in bonis & in perſona, *Maſtril.deciſ.104.* ubi nullum delictum committi per occiſorem forjudicati deciſum teſtatur, ſi incontinenti veſtes poſt occiſionem auferantur, quia permiſſo homicidio, permittitur omnia alia offenſa ioſimoi cum homicidio, concordat *Far.q.103. num.20.& ſeq.* ubi viventi bannito poſſe bona auferri (quia ſtatutum permittit illum impunè occidi, maximè cum declaratur hoſtis Civitatis, ut ſunt termini forjudicati in Regno) poſt mortam verò cum diſtinctione, ut incontinenti poſt occiſionem liceat; ſecus ex intervallo, quia tunc bona non auferuntur forjudicato ſed hæredi, qui ex ſupradictis fiſcus eſt, *Caball. reſ.83.* & libet hic referre Collateralis Conſilii reſcriptum ſub die 22. *Maii* 1577. regiſtratum in Curia quinta penes Secretarium Regiæ Audientiæ Lucerinæ jubentis, ut capta de manibus bannitorum incedentium in comitiva comparentibus dominis reſtitui debeant, nec aliter diſtribuantur inter capientes, ſed ſi non compareat ullus Dominus, res non magni valoris veluti ſunt arma, equi, veſtes, & pecunia in modica quantitate diſtribuantur inter capientes; res vero magni valoris reſerventur fiſco, & quod prædictam diſtributionem poſſit facere Regius Auditor Provincialis, qui jubente Domino Regni Prorege acceſſit in perſequutionem bannitorum, declaratur in eodem reſcripto.

OBSERVATIO ORILIÆ.

SUMMARIUM.

1 *Confiſcatio bonorum proveniens ex tit. ff. & Cod. de requirendis reis eſt etiam ſublata per auth. bona damnator. C.de bonis proſcriptorum.*

2 *Contrarium ſervatur in delictis capitalibus, & num.8.*

3 *Ultra confiſcationem generalem additur in monitorio condemnatio in certam pœnam pecuniariam, & quare?*

4 *Confiſcatio evitatur per numerum filiorum, & num.3.cum ſeqq.*

5 *Confiſcatio non trahitur ad bona quæſita poſt delictum, neque ad bona conditionalia, ſi purificetur conditio poſt condemnationem.*

6 *Confiſcatio, aut eſt ſublata, aut remanet adhuc contra damnatum in contumaciam.*

7 *Confiſcatis bonis paternis, de iure ſcripto detrahuntur duæ partes bonorum, & aſſignantur filiis ſi ſunt duo, vel unus, ſi plures ſunt, totum patrimonium eis relinquitur, & num.9. quid autem de jure municipali? habes num.13.*

8 *Opinio Salyceti in l. fin. C. de bonis damnatorum num.3.reprobatur.*

10 *Stantibus tribus filiis, & patrimonio tenui confiſcatio in totum ceſſat attenta opinione Salyc.*

11 *Statuta recipiunt interpretationem à jure communi.*

12 *Legitima in crimine læſæ Majeſtatis filiis non reſervatur.*

14 *Statutum præcipiens confiſcationem, intelligitur, dummodo filii non extent.*

15 *Confiſcatio contra abſentem imponitur pro omni delicto pœnam mortis merente.*

16 *Fiſci ſemper eſt mala cauſa ſub bono Principe.*

RESOLUTIO XIX.

Author hic tractat articulum ſatis celebrem in jure, an ſcilicet confiſcatio bonorum trahatur etiam ad ea bona, quæ confiſcato acquiruntur poſt confiſcationem ad intellectum, *tex.in leg.ſi mandavero 25. is cuius bona ff.mandati cum concordant. relat.per Merlin. Pignat.cent.2. cap.20.num.1. & l.ſi deportati 7. ff.de legat.3.& l.2. C.de bon.proſcript.* quæ videntur de diametro pugnare. Verùm quia materiam hanc abundè pertractavit, ac declaravit doctiſſimus ille Vir *Merlin. Pignat.cent.2.cap.20. & 21.* ideo ſufficiat ad hanc obſervationem eum allegare, ne aliquid addere volens obliqui videat, & aquam aſportare ad Oceanum; miror quare *Author*, de eo mentionem non faciat, dum ſolitus ſit dicere, quod in arduis ſemper ad eum recurrebat, tanquam ad Oraculum, ut legitur in ſua reſolutione octava *nu. 4. & 9.* forſan ad manus ejus, adhuc ſecunda centuria non pervenerat, quando materiam hanc pertractare ei contingit.

1 Obſervo ſolùm, quod idem *Merlin. ſub nu. 14. cap.21.* ſequendo opinionem *Bartoli,& Rogerii* exiſtimat confiſcationem bonorum, quæ provenit ex *tit.digeſtor.& Cod.de requirend.reis.* Non eſſe ſublatam per *Auth.bona damnatorum C. de bonis proſcriptorum*, prout etiam opinantur *Bald.ex d.auth.bona damnatorum Angel. de Malef. verb. & eius bona publicantur num.32. & relat.per Guaz.de confiſcat. bonorum concluſ.13.limit.11.num.1.* Veriùs tamen eſt adnotationem, & confiſcationem rei, provenientem ex contumacia, & ex titulis prædictis, adhuc per *Auth.bona damnatorum*, eſſe ſublatam, ut voluit *Salycet.in l.1.num.6. C.de requir. reis*, quam latè tuetur *Conrad.lib.1.§.3.de offic. Prætor. in cauſ. crim.rub.de public.bonor.num.10 pag.242.* alios noviſſimè ad comprobationem adducit *Flam. Cartar. de capt.band.cap.1.num.389.& ſeq. & num.45. eod. cap.* quorum opinionem ſequitur *Guazzin. de confiſcat.bonorum concluſ.13.limit.11.num.2. & Farin. de deli-*

de delictis, & pœnis qu.18.num.37.& qu.11.nu.62. verſ.amplia hanc 11. limitationem, ſubjungens tamen, quod quicquid ſit de jure, obſervatur in pra-
2 xi opinio *Bartoli*, quia ubi agitur de pœna mortis, vel deportationis, condemnatur reus in pœnam ultimi ſupplicii in contumacia, & in pœnam confiſcationis bonorum univerſalis, vel medietatis, ut etiam eſt videre *d.num.62.verſ. ſed quicquid ſit de jure, & in addit.ad quæſt.103. ſub num.189.verſ.& d. num.189. in fin.* ubi quod nedum in homicidio, ſed in furto, & aliis delictis capitalibus condemnatur reus in contumaciam in pœnam mortis, & confiſcationis bonorum, immo ſub *d. num.62. in fin. primæ ampliat. 11. limitat.* teſtatur in praxi etiam ſervari condemnationes in pœnam ſcutorum
3 500. vel 1000. ultrà generalem, ſeu univerſalem confiſcationem omnium bonorum, de quo miratur, dicens, quod nec rationem allegare, nec invenire potuit apud eos Judices, qui talem condemnationem obſervabant, ſed invenies eam apud *Scacc.de Judic.lib.1.cap.58.n.19.*

4 Dubium remanet, an numerus plurium filiorum, evitet pœnam confiſcationis juxta diſpoſitionem *tex.in l.fin ff.de bonis proſcriptorum §.ſi plures*, ſuper qua multa allegavi in cauſa *Hortana homicidii*, quæ promiſi inſerere in calce obſervationis ad *reſolutionem quartam*, quæ poſtmodum fuit prætermiſſa, ideò ponetur in iſta 19. ut inibi promiſſa, hìc adimpleantur non ab re, & extra materiam, ideo hìc relata, illi addes obſervationi, & inibi relata enunciativè, remiſſivè, vel reſolutivè hìc adjungas; non omittendo videre ultrà Authores relatos, longam additionem *Farinac.ad qu.25.* quia inibi invenies alia multa notatu digniſſima, & in ſpecie de bonis acquiſitis poſt delictum, ſed ante ſententiam, an comprehendantur in confiſcatione bonorum, quando delictum eſt tale, quod confiſcationem bonorum patitur; vide *Thomam Sanchez in precept. decalogi lib.2.cap.14. num.7. & ſeq. & eundem Farin.in tract. de hæreſi qu.190.n.25.* & ad comprobationem principalis concluſionis, de qua in *d.l.ſi mandavero §.is cujus bona ff. mandati*, abundè *Scacc.de Judic.lib.2.cap.9.num.1080.& ſeq. & Guazz.de confiſcat.bonor.concluſ.12.limit.24. per tot.& limit.25.* ubi de bonis conditionalibus.

6 Illuſtriſs. Dom. De jure confiſcatio bonorum, aut eſt ſublata ex diſpoſitione *Auth. bona damnatorum C.de bon. proſcript.* & nihil aliud eſt diſputandum, aut remanet, prout contra damnatos in contumaciam remanere voluit *Bart. in l.1. num.2. & 3.ff.de bon.damnatorum*, & ſequuntur *Bald & Ang. relat.per Farin. quæſt.11. ſub num.62.ſub §.amplia hanc 11.limitationem, verſ.& licet Bart.& verſic. ſed quid ſit de jure, & qu.25. num.7. & in addit. ad qu.103. ſub num.189. in fin.verſ. & d.num.189.* adde ſic *Coſtant. Rugger.in l.8.num.18. C.de teſtam. Merlin.Pignat.cent.2.cap.21.n.14.*

7 Et nunc ſi damnatus habet duos filios, & non ſumus in crimine læſæ Majeſtatis, relinquitur eis legitima, quæ eſt ſemis totius hæreditatis, ſeu patrimonii confiſcati; aut plures habet filios, quam duos, & totum relinquitur filiis ex *l.fin.§.ſi plures ff de bon.damnat.* qui *text.* eſt adeo clarus, ut eum cavillare, aliud non ſit, quam quærare modum in ſcyrpo, inquit *Theſ.deciſ.104.ſub num.2.* & hoc juſe utimur ex *Farin.quæſt.24.num.37.38. & 39. & num.40.* hanc diſpoſitionem amplians etiam ad filios adoptivos, dummodò adoptio non ſuccedat in fraudem, quinimò nec etiam tenebitur Pater filio conſtituere legitimam attento ſtatuto, ſi alii fratres ſuperſint, ut *num.170.*& latiùs proſequitur *Merlin. de legit.lib.3.art.1.quæſt.29.num.19. idem Farinac. conſ.206.num.2. Peregr.de jur.Fiſc.lib.5.tit.1.n.34. & 38.* ubi quod ſi tenue eſt patrimonium, etiam duobus filiis exiſtentibus, non erit locus confiſcationi, ſed totum eis relinquetur, *Theſ. deciſ. 104. num.2. Caball.caſu 250.nu.24. & 25.* ubi quod ſtatutum mandans confiſcari bona, intelligitur, ſi filii non ſuperſint, *Merlin.d.qu.29.num.9. idem Peregr. conſ.30.num.1.lib.6.Giovagn.reſponſ.94.nu.13.lib.1. Donat.Anton.de Marin.var.lib.1.cap.35. num.5. Rota Romana in illa Romana fideicommiſſi de Criſpoltis 4.Maii 1646.* coram Rojas relata per *eund. Marin.tom.2.cap.90.num.7.* ubi refertur ordinatio Sacri Concilii.

Undè cum in præſenti Hortana homicidii damnatus quinque habeat filios, locus non confiſcationi ſuorum bonorum, ſed ipſis filiis ſunt reſervanda ex *d.§. ſi plures*, & communi omnium DD. opinione, de qua per *Farin.cit.qu.24.num.37. Peregr. de jure Fiſc.lib.5.tit.1.num.34 & 38. & conſ.30. n.1. lib.6. Merlin.Theſ.Giovagn & alios ſupra alleg.*

Non obſtat reſolutio capta in cauſa Jo: Baptiſtæ Piccinardi, de qua per *Farin. in ſuo conſ. 145.* & per
8 *Guazz.de confiſcat.bonor. limit.12. num.27.* ubi ex reſolutione participata Sanctiſſimo, fuit daventum ad compoſitionem, & bona pars filii fuit reſervata, quam refert *Guazz.* fuiſſe medietatem, & quod ita etiam ipſe ſervavit in alia cauſa per eum relata *cit. num.27.* defendens hanc ſuam reſolutionem ex auctoritate *Salycet.in d.l.fin.C.de bon.damnat. num.3.* quam licet omnes reprobent, ut videre eſt *Theſ. d. dec.104.num.3.Peregr.d.num.34.& 38. de jur.Fiſc. lib.5.tit.1. Farin.qu.24 num.37. & conſ.206.nu.2. De Marin.d.cap.35.* ubi ſic refert deciſum *Giovagn. & alii allegat.ſuperius, Vermigliol.conſ.87.nu.7. & ſeq.* dicit ipſe, eam eſſe receptam in Curià Romana, quia ipſe recepit, & malè fuit ductus exemplo Jo: Baptiſtæ Piccinardi relato per *Farin. conſ.145.*

Siquidem advertendum eſt *Farinac.* in illa cauſa non fundaſſe intentionem Fiſci in doctrina *Salycet.* nec minus illam allegaſſe, ut videri poteſt per totum ſuum conſilium: ſciebat enim eam communiter reprobatam, ſed authoritate *Boſſii de publicat.bonor. ſub num.10.* qui loquitur attentis terminis ordinamentorum illius ſtatus, prout etiam loquitur *Clar. §.fin.qu.78.verſ.videndum eſt etiam, & Caſtren.conſil.171.* qui nullo modo ſuffragantur *Guazzin.* nec *Salycet.* Ideò dicendum eſt, quod aut confiſcatio
9 bonorum prætenditur de jure communi, & tunc nulla datur oppoſitio, quin regulari debeat ſecundum terminos *d. legis cum ratio*, quæ eſt fin. *ff.de bon.proſcript.* ut ſcilicet duobus filiis extantibus, legitima eis ſit relinquenda in dimidia bonorum, pluribus vero, totum patrimonium ſit eis relinquendum, & licet *Salycet. in l.fin. num.3. C.de bon. damnat.* voluerit verbum illud, plures filios, de quibus in *§. ſi plures*, non intelligi de tribus, quando amplùm eſſet patrimonium motus ex *d. l. fin. verb. ſin autem mares C.de bon. damnat.* ibi, *ſed dubitarī poteſt quanta pluralitas liberorum exigatur, ut à fiſca bona relaxentur, & reſpondet gloſ.in d.§. ſi plures, quod tres ſufficiant, quod non videtur verum* per hanc *l. verſ. ſin autem mares. Credo igitur, ut inſpiciatur quantitas Patrimonii, & pluralitas liberorum, ut ſufficiant tres, ſi patrimonium non eſt magnum*; Ubi ergo dixit *Salycet.* quod ſi patrimonium eſt magnum, numerus filiorum non ſuffragetur, ſed medietas Fiſco ſit applicanda; Ubi patrimonium eſt exiguum, adeout non ſufficiet pro ſubſtentatione filiorum, etiamſi duo ſint filii, non plures, totum relinquetur filiis inquit *Peregr.*

d.tit.1.

d.tit.1.lib.5.num.28.in fin. & reſolutum Mediolani refert *Boſſ.tit.de aliment.præſtand.col.pen. Theſ. dec.104.num.2.verſ.quinimò ſi bona, & Merlin.de legit.d.quæſt.29.num.9.lib.3.tit.1.* ubi vero ſunt tres, vel plures, nulla fit diſtinctio de magno, vel exiguo, ſed totum relinquitur filiis ex *d.§.ſi plures.* ideo *Salycet.* rationabiliter reprobatur ab omnibus.

Sed dato, quod doctrinam *Salycet.* modò velimus amplecti, inquit *Salycet.* tres ſufficere ad evitandam
10 coofiſcationem, ſi patrimoniom non eſt magnum. In cauſa, de qua agitur quatuor ſunt filii, qui ex mente *Salycet.* ſuperabundant, ut advertit *Vermigliol.cit.conſ.87.num.7.& ſeq.* & agitur de Patrimonio non excedente ſcut.8000. detracto ære alieno, quod quis judicabit magnum reſpectu quatuor filiorum? *Salycet.reprobatur*, filii ſont quatuor, & non agitur de magno patrimonio, igitur bonorum coofiſcationi noo erit locus, & ità ſervat S. Conſulta indiſtinctè, cujos eſt Summi Pontificis mentem interpretari teſte *Giurb.conſ.60.num.26.*

Caſus Piccinardi ralatus per *Farin.* erat ſatis diverſus, quia ibi confiſcatio boonrum proveniebat ex novo jure, & Conſtitutione Bullari, & ideò
11 cadebat diſputatio, *Caſtrenſ.conſ.171.lib.2.* An ſcilicet novom jus ſuperveniens; quod maodat confiſcari bona Delinquentia in aliquo delicto, intelligi debeat ſimpliciter. An potius attenta legitima diſtinctione, de qua in *d.l.fin.§.ſi plures,* & hac dubietate attenta, licèt etiam contra Fiſcum reſoluta per omnes, ex *Peregr.d.lib.5.tit.1. num.34. & conſ.30.num.1.2.& 3. Merlin.de legit.cit.quæſt.29.num.4.& 5.& Farin.qu.24.num.28.& 170.Cabal.caſu 250.num.24.& 25.* loquit *Boſſ. de publicat.bonorum num.10.* quod numerus filiorum, vel ceſſare facit confiſcationem ex novo jure demandatam, vel incentivum tribuit Principi ad illa filiis relaxanda, & iſta authoritate fundatur, *Farin. citat. conſ.245.* ut eum videre eſt *num.16. verſ.idcirco.*

12 Præterea Piccinardos reperiebatur inquiſitos, & confeſſus de delicto, quod ex Conſtitutione Bullari habebatur pro crimine læſæ Majeſtatis filiorum non habetur conſideratio, nec quoad legitimam, ut diximus in principio, ex *Peregr.cit.lib 4.tit.1.n.34. in fin. Guazz.d.limit.13. num.31. & Merlin. qu.50. num.1. eod. lib.4. tit. 1.* ideo minus rectè *Guazzin.* exemplum Piccinardi adducit ad confirmationem ſuæ reſolutionis, ut advertunt *Vermigliol.cit.conſ.47.num.1.& 2.& conſ.87. nu.10.* & cum eo *Maſſin. de confiſcat.bonor.qu.28.num.12.& 13.*

Aut igitur jure communi otimur, & legem habemus nimis claram pro excluſione confiſcationis, attento
13 numero filiorum; aut jure particulari, & id debet Fiſcus attendere; prout Mediolaoi, & Burgundiæ teſtantur *Boſſ.& Caſſan.relat.* par *Clar. qu.18.nu.26.* & in Regno Neapolitano *Merlin.Pignat.cent.2.cap.21.nu.16.& per tot.* obi refert Conſtitutionem Regni incip. *forjudicatorum bona, inter Conſtit.Regni lib.2.tit.6.* volentem Fiſcum in caſu confiſcationis boonrum forjudicati concurrere ad ſucceſſionem una cum filiis pro virili, adeout ſi tres ſint filii, quartam habeat Fiſcus, ſi qoinqoe ſextam, ſi doo tertiam.

14 Non obſtat ſi in præſenti prætendatur, confiſcationem bonorum ſuccedere ex *Conſtitut. Marchiæ lib.4. cap.54.* noo de jure communi, quia præterquam qood diſpoſitio ſtatutaria, & jus novom confiſcationem mandans, intelligi, diſtingol, & interpretari debet ſecundum jus antiquum, de quo in *d.l.fin.§.ſi plures,* ut concludunt omnes ex *Peregr.cit.lib.5.tit.1.nu.34.verſ.contrarium, Theſ. dec.164.num.2. Merlin. de legit.lib.13.tit.1.qu.29.num.5.& 12.& Farin.quæſt.24.num.170.& conſ.206.num.2.* coufiſcatio bonorum, de qoa in præſenti, venit de jure antiquo, cui nihil addidit, ſeu detraxit Conſtitutio ſub *cap.54.* ut advertunt *Merlin.Pignat. cit. cap.21.num.14.& 16. Farin. quæſt. 11. num.62.* & melius in *addit.ad qu.103.verſ.& d.num.189.in fin. adde ſic*, ubi quod coofiſcatio bonorum contra ab-
15 ſentem, nedum pro homicidio imponitur, ſed pro forto, & omoi alio delicto, qnod pœnam mortis meretur, & in noſtris terminis *gloſ. ad dictam Conſtitutionem Ægidii lib.4. verb. homicidium ſub num.13.* ibi, *hac Conſtitutio utrumque jus amplectitur, Jus noviſſimum, quando homicida in fortiis Curiæ venit,* ſed iſtud, nec minus ſervatur, teſte *Farinac.cit.quæſt.103.in addit.verſ.& d.nu.189.in fin.* Jus antiquum, quando contomax eſt, qui in pœnam capitis debet damnari, & confiſcationis bonorom, ſalva legitima filiorum ex *d.l. 1.&c.*

16 Et ità ſperatur reſolvendum, quia Fiſci ſemper eſt male cauſa ſub bono Principe teſte *Crivel. deciſ. dolan.112.num.16.*

SUMMARIUM.

1 *Contractus cenſualis geſtus Romæ à forjudicato Regni, quam vim habeat in Regno? & an cadat ſub diſpoſitione Reg.prag.de cenſibus?*

Et an forjudicatus poſſit contrahere.

Et quæ beneficia forjudicatus amittat per totum?

Contrahendi facultas deſcendit ex jure gentium quatenus importat promiſſorum obſervantiam (ſed de jure civili quoad approbationem) & jus municipale nihil ſuper hoc diſponit.

Bannitus licet amittat beneficia juris municipalis, retinet beneficia juris gentium, & juris communis.

Forjudicatio, & Bannum ſunt contra jus commune, & inducta à jure municipali.

Bannitus capitaliter poteſt contrahere juxta jus gentium, vel commune (ſed non juxta jus municipale) non capitaliter verbo bannitus poteſt contrahere omni jure.

2 *Forjudicatus nequaquam contrahere poteſt validè.*

Forjudicatus habetur pro judicato ad mortem, & efficitur ſervus pœnæ.

Servus pœnæ contrahere non poteſt neque teſtamentum condere.

Forjudicatus in omnibus reputatur pro mortuo.

Forjudicatus amittit omnia beneficia tam juris communis, quam municipalis, & non eſt capax actionum, neque activè, neque paſſivè.

3 *Forjudicatis jus reddi nequit, & à limine judicii excluduntur.*

Statutum per quod inducitur forjudicatio adimit omnia juris beneficia, & uti reale afficit bona ſita in territorio ſtatuentis, ubicumque de eis diſponatur.

4 *Inſtrumentum, quod habeat vim executivam provenit à beneficio juris municipalis.*

Inſtrumentum de jure communi quantumvis liquidum, non habet executionem paratam.

Bannitus in præjudicialibus commodum ex banno conſequi non debet.

5 *Publicatione bonorum ſequuta propter forjudicationem, omnes actiones activè, & paſſivè in fiſcum tranſeunt.*

Forjudicatus non remanet obligatus pro debitis contractis, & hoc eſt conſequens neceſſarium ad forjudicationem.

Forjudicatus obtento indultu non tenetur ad debita contracta ante forjudicationem, nec poteſt à cre-

ditoribus moleſtari, nec in bonis quæſitis poſt indultum, neque inſtrumentum contra ipſum liquidari.

An contractus cenſualis geſtus Romæ à forjudicato in Regno, qui ſubmiſit cenſui bona exiſtentia in Regno, validus ſit, quoad hoc ut contra forjudicati illius bona poſt ejus mortem poſſidentes poſſit agi vigore Reg. Pragm. de cenſibus, & quænam juris beneficia forjudicatus amittat?

RESOLUTIO XX.

1 Cum ad inſtantiam D. Franciſci Ciampella Aquilani eſſent citati in Regia Audientia illi de Quintio ad dicendum ſi tenent, & poſſident bona cenſui ſubmiſſa, etſi ſunt hæredes Jo: Baptiſtæ Quintii principalis debitoris ad hoc ut contra illos poſſet agere vigore *Reg prag. 1. de cenſibus*, pro tertiis non ſolutis aſcendentibus ad ſummam aureorum mille, & amplius, fuit ex parte conventorum oppoſitum inter cætera contractum, in quo prædictus Jo: Baptiſte ſe obligaverat ad cenſum annuorum ducatorum octuaginta invalidum fuiſſe, ex quo tempore contractus Jo: Baptiſta prædictus erat forjudicatus in Regno; fuit igitur exercitata controverſia, an forjudicatus poſſit contrahere: & cum eſſem Regius Auditor, & Commiſſarius cauſæ ponderavi infraſcripta. Videbatur primo dicendum valere hujuſmodi contractum, quia facultas contrahendi non fundatur in aliquo beneficio juris municipalis, ſed deſcendit ex jure gentium, quatenus promiſſorum obſervantiam importat, & ex jure civili quoad approbationem, *l. ex hoc jure*, & ibi *Bart. num. 12. ff. de juſt. & iure.* Bannitus autem licet capitaliter, & cum facultate illum occidendi impunè, ut eſt forjudicatus; licet amittat beneficia juris municipalis loci, in quo eſt bannitus, retinet tamen beneficia juris gentium, & juris communis, *Clar. §. teſtam. q. 50. num. 2. Pereg. de jure fiſc. lib. 3. tit. 7. num. 8. & 9. Farinac. q. 102. num. 1. & ſeq.* ubi quod banniti, qui poſſunt impune offendi, & tanquam contumaces habentur pro confeſſis, ut ſunt procuidubio in Regno forjudicati, quemadmodum alibi dixi, non amittunt ea quæ juris communis ſunt, & multo minus ea quæ ſunt juris gentium, *Cabal. reſolut. 264. num. 33. & ſeq.* & ratio eſt, ut ex dictis colligitur, quia iſta banna ſunt contra jus commune, jure tantum municipali inducuntur, & conſequenter æquum eſt, ut beneficia tantum juris municipalis auferant, non etiam juris gentium, vel juris communis, quo jure ejuſmodi banna, quibus abſentes condemnantur, non agnoſcuntur, ad *tex. in l. abſentem ff. de pœnis*, hinc in terminis poſſe ejuſmodi bannitum contrahere tradiderunt *Peregrin. eod. tractatu de iure Fiſci tit. 8. num. 19. Farinac. eadem qu. 102. num. 23. & nu. 90.* ubi hanc tradit differentiam inter bannitum capitaliter, & non capitaliter, ut bannitus capitaliter poſſit contrahere juxta jus gentium, vel commune, bannitus autem non capitaliter poſſit contrahere, etiam juxta jus municipale.

2 Contrariam ſententiam, quod ſcilicet contractus forjudicati prædictus validus non ſit, ſualerunt infraſcripta, quod ſcilicet forjudicatus cum ex juris municipalis diſpoſitione, nempe ex *Conſtitutione Regni pœnam eorum*, habeatur ac ſi præſens fuiſſet ad mortem diffinitivè condemnatus, conſequenter effectus eſt ſervus pœnæ, *Marant. in l. 15 poteſt ff. de acq. hæred. num. 127. & alii relati per Giurb. conſ. crimin. 3. num. 18.* unde contrahere non poteſt, *Bart. in l. cunctos populos num. 50. C. de ſum. Trinit.* ubi quod non poteſt, nec teſtamentum facere, nec contrahere, & ſimilia facere, *Petrus de Monte Forte de forjudicato loquens in addit. ad Conſt. Regni pœnam eorum relatus inter additiones Gram. n 8.*

Secundò cum ex verbis dictæ Conſtitutionis pro mortuo reputetur in omnibus, conſequens eſt eum amittere omnia beneficia, tàm juris communis, quàm municipalis, nec capacem eſſe actionum nec activè, nec paſſivè, cum in mortuum cadere non poſſint actiones, ad tradita per *Afflict. d. Conſt. pœnam eorum num. 71. Franc. deciſ. 689. Reg. Tapp. in d. Conſtit. n. 17. Rovit. in rubr. ad prag. de exulibus num. 37.*

Tertiò idem infertur ex verbis dictæ Conſtitutionis, quibus jus reddi forjudicato prohibetur, ac limina

3 judicii præcluduntur, id quod operatur omnium beneficiorum juris communis privationem, *Farin. d. q. 102. num. 44. Reg. Tap. eodem num. 17.* nec obſtant ſupra tradita de bannito licet capitaliter, quia iidem ſupra relati Doctores, limitant ſententiam, ubicumque ex verbis ſtatuti bannum inducentis expreſsè, vel per æquipollentia poſſet inferri, quod ſtatuens omnia beneficia tum communia, tum municipalia bannito voluit auferre, *Peregr. eod. tit. 7. lib. 3. num. 34. & ſeq. Farinac. ead. quæſt. 105. nu. 28. & ſeq.* & præcipuè ad propoſitum *Conſtit. Regni pœnam eorum num. 44. & 52. Cabal. reſolut. 264. nu. 29. & num. 37.* quemadmodum nec obſtat, quod Romæ extra Regnum contraxit, quia ſatis eſt bona cenſui ſubmiſſa exiſtere in Regno, in quo emanavit ſententia forjudicationis, & cum ſtatutum, ex quo inducitur forjudicatio, adimat omnia juris beneficia, & circa ea diſponat, uti reale afficit res ſitas in territorio, ubicumque de iis diſponatur, *Bart. in l. cunctos populos num. 31. & 32. C. de ſumm. Trinit. & fid. Cathol.* communiter receptus.

4 Ponderatum tandem fuit modum exequutivum inductum à Regia Pragmatica de cenſibus negari non poſſe, quin ſpectet ad beneficium juris municipalis, cum inſtrumenta de jure communi non habeant, quantumvis liquida, paratam exequutionem, *Foll. in d. prag. de cenſibus in verb. tanquam res judicatas num. . . . Farin. deciſ. 118. num. 5. Rov. ad rubricam pragm. de inſtrum. liquidat. nu. 1.* ergo etiam inſpecta opinione eorum, qui bannitum capitaliter amittere tantum beneficia juris municipalis tradiderunt, non eſſe hujuſmodi exequutivi capacem forjudicatum exiſtimandum eſt, nec pro nec contra, etſi enim bannitus in præjudicialibus commodum conſequi non debeat ex banno, *Peregr. de jure fiſci lib. 3. tit. 7. num. 16.* tamen impoſſibilitas nondum agendi, ſed etiam ſe obligandi eſt conſequtiva neceſſario ad ſtatum forjudicati; quemadmodum etiam ſequuta propter forjudicationem publicatione bonorum omnes actiones activè, & paſſivè in Fiſcum tranſeunt, ita ut non remaneat obligatus pro debitis contractis; quod licet proficuum ſit forjudicato, tamen eſt conſequens neceſſarium ad confiſcationem in illius pœnam inductam, juxta *text. in l. ſi debitor, l. ſi deportationis C. de ſent. paſſ. & reſtit. Farin. q. 25. n. 180. Cabal. reſolut. 234. nu. 1. cum late congeſtis per eum*, & in regiſtro Curiæ quintæ in antiquis penes Secretarium Regiæ Audientiæ Luceriæ reperi votum Regentis Conſtantii, tunc Judicis M. Cur. ſub *die ultima*

ma Martii 1590. decidentis ex juſſu D. Proregis id illi committentis inter Juliam Campanam actri-
6 cem, & Cæſarem de Liloia conventum, ut ſcilicet dictus Cæſar, qui fuerat forjudicatus, & indultum obtinuerat, non teneretur ad debite contracta ante forjudicationem, nec poſſet à prædicta Julia creditrice moleſtari, nec in bonis quæſitis poſt indultum, nec liquidari à prædicta Julia contra eum inſtrumentum.

Et ex his potiſſimum cenſuit me referente Regia Audientia dandum eſſe terminum ſuperſeſſo modo exequutivo ſub *die 26. Martii* 1643.

OBSERVATIO ORILIÆ.

SUMMARIUM.

1 *BAnnitus, ſeu forjudicatus; quomodo poſſit contrahere, bona poſſidere, & de ipſis ad libitum diſponere in loco ubi eſt forjudicatus?*

2 *Bannitus amittit ea, quæ ſunt juris municipalis, & civilis, non autem ea, quæ ſunt juris gentium.*

3 *Bannitorum pœna.*

4 *Bannitus ſecundum præſentem ſtatum reputatur mortuus, & licet ex gratia Principis reviviſcat, non ideo tenebitur antiquis Creditoribus, & ſi de novo acquirat.*

6 *Bannitos in contumaciam non amittere ea, quæ ſunt juris communis, non teſtamenti factionem, neque æquiparari deportatis. Rotæ opinio.*

6 *Sententia contumacialis eſt diffinitiva, non interlocutoria, & quare?*

7 *Rotæ auctoritas magna.*

8 *Sententia contumacialis per comparitionem Rei infra annum, an extinguatur, vel ſuſpendatur.*

9 *Bannitus infra annum comparens recuperat bona confiſcata, & effectus ſententiæ tollitur, & n. 11.*

10 *Stylus Fiſcalium Subſtitutorum Romæ ſequeſtrandi, confiſcandi, & vendendi bona condemnati in contumaciam ante annum, reprobatur.*

12 *Contumacia graviorem inſtet pœnam, quam delictum.*

13 *Intellige de pœna confiſcationis, non corporali.*

14 *Confiſcatio, ſi eſt pœna contumaciæ, per ſpontaneam comparitionem infra annum tollitur.*

15 *Sententia contumacialis delictum non probat.*

16 *Sententia contumacialis, ex teſtibus examinatis Reo non citato, ſubſiſtit Reo perſiſtente in contumacia.*

Ipſo autem comparente infra annum, amittit vires.

17 *Teſtes proceſſus contumacialis examinati Reo non citato, an poſtea ipſo comparente infra annum ſint repetendi.*

18 *Contumacia purgata, ſententia contumacialis extinguitur juxtà Conſtit. Pii IV. & V.*

Effectus contumaciæ purgatæ infra annum.

Sententia exequi non poteſt, niſi poſt tranſitum in judicatum.

19 *Neque tranſit, niſi poſt annum, idque improprie, ideo poterit revocari.*

Appellatio tollit ſententiam, ipſamque reducit ad terminos litis conteſtatæ.

Comparens ex integro, & de novo auditur.

20 *Caballi, Clari, Boſſii, & aliorum opinio declaratur.*

21 *Ficta confeſſio non operatur ut vera.*

22 *Banniti noſtri temporis habentur pro mortuis.*

23 *Amittunt omnia jura communia, & civilia illius ſtatus, ubi ſunt banniti.*

24 *Retinent in eorum præjudicium aliena.*

25 *Bannum Territorium Bannientis non excedit.*

26 *Bannitus in contumaciam amittit omnia beneficia juris communis, & municipalis.*

27 *Bannitus in contumaciam differt à Bannito propter contumaciam.*

28 *Sententia contumacialis probat condemnatum eſſe bannitum.*

29 *Bannitorum receptatio prohibita.*

30 *Confiſcatio bonorum, & beneficiorum, ſeu officiorum privatio ſolet imponi, vel propter delictum, vel propter contumaciam.*

31 *Confiſcatio, quam patitur reus abſens, non tamen ſi eſſet præſens, dicetur ex contumacia procedere, non ex delicto.*

32 *Et iſto caſu purgata contumacia reſtituenda ſunt bona.*

33 *Bona niſi poſt annum, poſſunt confiſcari, & non ante, ſi propter contumaciam evenit confiſcatio.*

34 *Si vero propter delictum, tunc legitimè confiſcatio procedit, nec bona reſtituuntur, niſi obtenta abſolutione ſuper delicto, quod declara, ut n. 36.*

35 *Bannito admiſſo ad novas defenſiones, ſuamque innocentiam probanti, an & quando reſtituenda ſint bona.*

37 *Sententia ex ficta confeſſione diffinitiva eſt, licet non tranſeat in judicatum, niſi poſt annum, ſed hoc medio tempore per aliam abſolutoriam poterit revocari.*

38 *Idque efficitur ſive ex ſola virtute comparitionis, ſive ex ulteriori defenſione facta, & demonſtrata per Reum.*

39 *Bannitus ſive infra annum captus, ſive ſponte comparens, an & quando bona, & beneficia per contumaciam amiſſa recuperet?*

40 *Teſtes recepti in informativo ad inſtructionem Curiæ probant delictum, quando proceditur in contumaciam: neque neceſſaria eſt repetitio, fallit reo comparente infra annum.*

RESOLUTIO XX.

TRactat Author de contractu cenſuali facto à Regni forjudicato in Urbe Romæ, reſolvens pro illius invaliditate attente Regni Conſtitutione *pœnam eorum*, quæ tollit non dum forjudicatis jura municipalia, ſed communia, cum efficiantur ex ſententia forjudicationis ſervi pœnæ, & habeantur pro mortuis.

1 Duplex eſt juris repugnantia, & duplex difficultas, quæ in hujuſmodi contractu occurrit reſolvenda.

Prima, quomodo potuit contrahere; Secunda, quomodo potuit forjudicatus Regni, bona in Regno poſſidere poſt forjudicationem, eaque cenſui ſubmittere, quemadmodum duplex erat petitio creditoris contra conventos inquit *Author in principio*, an ſcilicet eſſent hæredes Quintii debitoris, & forjudicati, & an tenerent, & poſſiderent bona cenſui ſuppoſita. An eſſent hæredes, quaſi quod bannitus, & forjudicatus, in forjudicatione decedens, poſſit habere hæredes, de quo plenè tractavit *Merlinus Pignat. cent. 2. cap. 19. & 20. relat. in præcedenti reſolutione*, & an tenerent, & poſſiderent bona cenſui ſuppoſita, quaſi quod forjudicatus Regni, in Regno poſſit bona habere, & poſſidere.

2 Circa primam, an poſſit contrahere? Reſolutio pendet à videre, an retineat forjudicatus ea, quæ ſunt juris gentium, non ea, quæ ſunt juris civilis, nam ſuppoſito, quod forjudicatus, & Bannitus

amittat ea, quæ sunt juris municipalis, & civilis, seu communis, sed retineat ea, quæ sunt juris gentium, utique valebit contrahere, quia contractus omnes, præterquam enumeratos per glos. in §. jus autem gentium, verb. pœnæ, sunt de jure gentium, ut in eodem §. jus autem declaratur expressè, census autem contractus, ergo est de jure gentium, nec remanet aliquid dubietatis, quia est vera, & pura venditio, ut dicitur in eodem contractu, imposuit, & vendidit &c. Roder. de ann. reddit. lib. 2. quæst. 22. n. 3. 4. & seq. Fontan. de pact. claus. 4. glos. 18. par. 1. nu. 10. & seq. nisi dicamus ex legibus, & qualitatibus substantialibus in eodem contractu requisitis per Bullares Constitutiones Summorum Pontificum Nicolai, & Pii, & ex Reg. Prag. esse potius juris civilis, & ex novo jure excogitatum ex Peregr. cons. 86. lib. 6. num. 22. vers. & sunt ii, qui ab aliqua parte juris scripti &c. & Scacc. de Judic. lib. 2. cap. 9. num. 1076. 1077. & 1078. ubi quod licet contractus sint de jure gentium; actiones autem sunt juris civilis, easque non retinent Banniti, nisi in eorum præjudicium, comprobat Farin. in addit. ad q. 102. sub num. 42. vers. & post num. 43. incipe à capite, ubi quod suam retractans sententiam, ex veriori concludit successionem Testamentariam, adhuc dici legitimam, & in terminis, quod Bannitus, dùm non amittit ea, quæ sunt juris communia, & gentium, valet contrahere, & se obligare, & acquirere, Peregr. de Jur. Fisc. lib. 3. tit. 7. num. 19. Caphal. cons. 224. num. 1. & seq. Farin. qu. 102. n. 23. Andreol. contr. 57. num. 18.

3 Contrarium tamen est verius, stante statuto, quod præcipit Bannitum impunè occidi posse, prout eos extra protectionem juris communis, privat eos omni auxilio, & favore, & punit eorum receptatores, ut de Bullis Pontificiis concludit Far. q. 102. inspect. 1. num. 30. 31. 32. 33. 34. 35. & 56. Peregrin. d. cons. 86. lib. 6. nu. 22. ubi quod in ea Civitate à qua banniti sunt, amittunt jura municipalia, & civilia, præsertim in Bannitis Status Ecclesiastici attenta Bulla Pii V. & aliis confirmatoriis, Menoch. cons. 492. nu. 3. lib. 5. & in tract. de præsumpt. lib. 5. præs. 45. n. 18. Andreol. contr. 57. n. 18. Cabal. cas. 264. num. 28. & 29. ubi quod banniti habentur pro hostibus, & amittunt jura communia in loco banni, Merlin. de legit. lib. 4. tit. 1. qu. 4. ex num. 7. & lib. 5. tit. 2. qu. 19. num. 8. Ros. dec. 27. num. 1. & 2. post tract. de legit. ubi quod habetur ac si non esset in rerum natura, & est conclusio verissima, quia hodie banniti damnantur ad mortem diffinitivè ex Far. q. 11. num. 35. & sententia transit in judicatum, ut desuper advertit quæst. 102. num. 100. possunt impunè offendi; & ideo omnibus committitur ipsius sententiæ exequutio, efficiuntur hostes reipublicæ, eis indicitur bellum, & promittitur præmium occidentibus, ut latè diximus in 2. resolut. prohibentur ab omnibus receptari, aliaque præjudicia patiuntur, de quibus per Bullares Constitutiones Pii, & Sixti V. præcipuè ex 6. in ord. nil mirum, si pro mortuis reputantur, Merlin. Pignat. cent. 2. cap. 21. num. 6. 22. & 26. Franc. dec. 102. & dec. 213. & 689. num. 5. & 6. Gratian. cap. 462. num. 20. Farin. q. 102. num. 23. Giurb. cons. 3. num. 7. & 19. Scacc. de Judic. lib. 2. cap. 9. num. 1045. & 1046. Rot. d. dec. 27. nu. 1. penes Merlin. post tract. de legit. & decis. 54. post cons. Farin. lib. 1. num. 2. Cabal. cas. 222. num. 48. & 49. ubi quod amittunt etiam legatum alimentorum, & 264. num. 6. & 7. 28. 29. & 40. adeout summa æquitate servata, excusatus fuerit Pater à rigorosa pœna Constitutionis Sixtinæ, qui filium bannitum receptaverat, eique alimenta præstiterat, ut refert Farinac. quæst. 113. num. 264.

4 Nec facit consideratio, quod dici non potest mortuus, qui sperare potest gratiam à Principe, quia consideratur in eo statu, quo reperitur de tempore banni, & condemnationis, cum si casus succedat gratiæ, uti novus homo dicetur renasci, l. si servus ad fin. ff. de ædilit. edict. fulgos. & alii alleg. per Alex. in l. ex facto §. ex facto num. 5. ff. ad Trebel. Bart. in l. intercidit ff. de cond. & demonstrat. l. si cognatis, & ibi Soccin. num. 14. ff. de reb. dub. Roland. cons. 4. n. 19. lib. 3. Surd. cons. 90. num. 41. Honded. cons. 67. nu. 24. lib. 1. Turrett. cons. 14. num. 5. Nec ideo tenebitur antiquis creditoribus, etsi de novo acquirat, quia per confiscationem civilis, & criminalis actio remansit extincta, l. si debitori, & ibi Bart. num. 1. & in l. ubicumque num. 5. ff. de fidejussor. Gram. dec. 85. ad fin. Peregr. de jur. Fisc. lib. 5. tit. 1. num. 53. Felic. allegat. 34. nu. 5. par. 1. Clar. §. fin. qu. 88. Giurb. cons. 45. num. 2. nisi restituatur etiam ad bona, Gratian. cap. 423. num. 4. Surd. cons. 90. num. 44. Honded. cons. 67. num. 26. lib. 1. Giurb. d. cons. 45. num. 5. Interim pro mortuo habetur §. publicatione instit. de societ. Cabal. d. cas. 264. num. 29. Giurb. cons. 45. n. 2. Franc. & aliis locis supra allegatis. Author hic num. 2. & 3. Merlin. de pignor. lib. 2. tit. 2. quæst. 75. num. 2. verè, & naturaliter Farin. cons. 125. num. 57. Giurb. consil. 3. num. 7. etsi in contumaciam processerit bannum, Cabal. cas. 239. num. 9.

5 Difficultas oritur ex opinione Rotæ Romanæ, quæ in pluribus decisionibus resolvit, bannitos & condemnatos in contumaciam non amittere ea, quæ sunt juris communia, quia Constitutiones Pontificiæ privantes bannitos omni actu legitimo, eis denegantes audientiam, procedunt in Bannitis, & condemnatis propter delictum, non propter contumaciam, & ideo tales Bannitos non amittere testamenti factionem, neque activam, neque passivam, ut videre est decis. 369. part. 1. divers. in illa Civitatis Castelli donationis coram Seraph. inter suas decis. la 354. aliam in eadem causa Civitatis Castelli penes Merlin. de legit. post tract. dec. 78. ubi pariter respondetur ad Bullam Pii IV., & aliam in ord. 98. sub die 22 Jan. 1602. & 22. Aprilis 1602. coram Justo, & aliam penes eund. dec. 376. Velliterna bonorum, & aliam Lucana successionis coram Pirovano part. 6. recent. decis. 103. ubi quod Banniti nostri temporis non æquiparantur deportatis, nec ideo amittunt jura communia ex Fusar. de substit. qu. 424. num. 2. & Clar. §. fin. qu. 71. & par. 1. dec. 449. nu. 7. & p. 3. decis. 625. num. 2. & 3. Romana Secretariatus 20. Novembris 1591. ubi sententia contumacialis est interloquutoria, & revocabilis per comparitionem in Romana officii Notariatus 27. Novembris 1592. coram Orano relata per Farin. lib. 1. cons. dec. 86. idem confirmatur in alia Bracharen. Parrochialis relata per eund. dec. 67. & qu. 11. nu. 85. aliam Colombrien. Decanatus decis. 95. relat. per eundem Farin. post consil. lib. 1. & post 2. vol. cons. decis. 213. num. 6. in Alifana Canonicatus coram Penia, & licet alias in Romana bonorum de Vitellis 1. Decembris 1578. coram Bubale Rota aliter senserit, à decisione prædicta postmodum recessit, ut videre est in illa Civitatis Castelli donationis 22. Aprilis 1602. coram Justo relat. per Merlin. decis. 98. post tract. de legit.

Istas decisiones, vel aliquas istarum refert Farin. cit. quæst. 11. sub num. 92. easque impugnat, dicens, quod sententia, quæ hodie observatur, & fertur contra absentes est diffinitiva, non interloquutoria, eaque emanata propter delictum, non propter contumaciam, quia licet dicatur ob non paritionem monitorii, attamen illud monitorium non transmitti-

mittitur, niſi legitimia præcedentibus indiciis,
6 quæ operantur, ut non comparens reus, reddatur
contumax; ipſaque contumacia legitimis indiciis
præcedentibus contracta, vigore Conſtitutionum
Summorum Pontificum inducit fictam confeſſio-
nem delicti eidem reo imputati, & ita condemna-
tur uti de delicto confeſſus, non propter contuma-
ciam, ſed propter delictum, virtute legitimorum
indiciorum præcedentium, ac virtute fictæ con-
feſſionis ex contumacia legitimè contracta reſul-
tantium. idem confirmat *in ead.qu.*102.*num.*105.
referens ſe ad ejus dicta *cit.quaſt.*12.*nu.*92.id idem
confirmat *Scacc.de Judic.lib.*1.*cap.*97. *num.*24. ubi
quod ideo dicetur ſententia propter delictum, non
propter contumaciam proferri, & *Add. ad Farin.*
*deciſ.*12.*poſt conſ.lib.*1. *Guazz. de confiſcat. bonorum*
*concluſ.*13.*limit.*65.*in fin. Cabal. caſ.*181.*num.*4. 5.
& 6.

Authoritas Rotæ magna eſt, & adeo in excelſo repo-
7 ſita, ut nullus Judex ab ea audeat recedere, *ipſe*
*idem Farin.qu.*11.*n.*92.*verſ.fin.hoc teſtificatur.*

Et ideo videra oportet, an in totum repugnat dictis
per *Farinac.* & alios, qui ſe verſatos in materia cri-
minali oſtendunt, vel in aliquo conveniat.

Tetigi hanc repugnantiam in reſolutione prima, ubi
referendo authoritatem & opinionem *Rotæ*, dixi,
ſententiam contumacialem per comparitionem rei
8 intra annum extingui, ſuſpendi tamen ex opinio-
ne *Farinac.* & *Scacc.*, æquiorem tamen opinionem
Rotæ cum *Cartar. deciſ.* 79. *num.* 32. *in fin.* & 33.
oſtendi.

Modò latius eandem materiam reaſſumendo ex Rotæ
deciſionibus viſis, & recenſitis, opinio Rotæ vi-
detur magis æqua, & magis vera, ut ſcilicet ban-
nitus infra annum, recuperet bona confiſcata, &
effectus ſententiæ contumacialis ex tali compari-
tione tollatur, ex verbis expreſſis Bullaris Conſti-
9 tutionis *ſanctiſsim.Pii IV. la* 128. *Bullar.veter.* ibi,
quo termino elapſo, ſententiæ veluti in judicatum
tranſierint realiter, & perſonaliter exequutioni de-
mandentur. Si enim ordinat Paulus IV. ut poſt ſex
menſes ſententia veluti in judicatum tranſacta,
realiter, & perſonaliter exequutioni demandetur,
quod poſtmodum *Pius V.* dilatat ad integrum an-
num, ut in *ejus Conſtitutione* 137. *Dudum poſtquam*
&c. neceſſariò deducitur, ut ante tempus prædi-
ctum exequutio realis, & perſonalis fieri non poſ-
ſit, *l.cum lex ff.de legib. l.cum Prætor ff.de inditiis,*
*l.fratres ff.de pœnis, Surd.deciſ.*75. *num.*1. *uſque ad*
8.*dec.*207.*num.*18.244.*num.*12.& *deciſ.*325.*num.*2.
*Gratian.diſcept.cap.*239.*num.*5.*Giurb.conſ.*75.*n.*34.

Juſtè igitur Rota declarat, ut exequutio interim facta,
nti contra formam Pontificiæ Conſtitutionis nulla
ſit,& per comparitionem ſpontaneam intra annum,
ſit comparenti reſtituenda, *Rota in Romana officii*
Notariatus 27. *Novembris* 1592. *num.* 2. *relat. per*
*Farin. deciſ.*86. *poſt conſ. lib.*1. ibi, & *quia obſtant*
Bulla Pontificia Pii IV. & *V. concedentes annum reo*
ad comparendum, & *interim nihil poteſt reo aufer-*
ri, in Romana Secretariatus 20. *Novembris* 1591.
ibi, eaque per comparitionem intra annum juxta
Bullam Pii V. fuit reſoluta cum omnibus inde ſe-
10 quutis, & ita fuit tentum, *in Romana Canonica-*
tus S.Angeli coram Cotta, & *in Romana Notaria-*
tus coram Orano, & *aliis ſupra allegatis,* adeout
ſtylus, ſeu conſuetudo introducta, nedum ſeque-
ſtrandi, ſed confiſcandi, & vendendi bona condem-
nati in contumaciam ante annum, contraria ſit
Bullaribus Conſtitutionibus, an id anhelantes Mi-
niſtri Fiſcales, non quod de jure videatur diſpoſi-
tum, ut obſervant *Guaz. de confiſcat.bonor.concluſ.*
13.*limit.*63.*num.*1.& 2.idem *Farin.qu.*11.*num.*86.
87.& 88. ubi allegat *Rota dec.in Imolen. Caſtrorum*
22.*Aprilis* 1575.ubi etiam quod talis ſtylus eſt abu-
ſus, & prava conſuetudo. Idque etiam obſervat
Dataria, quia beneficia vacantia ob privationem,
non providet, niſi privato in contumaciam perſi-
ſtente per annum, ut teſtatur *Guaz. de confiſcat.*
bonorum concluſ. 13. *limit.*65. *num.*5. *in fin.* Uſque
adhuc Criminaliſtæ talem uſum damnant, & cum
Rota conveniunt.

Repugnantia reperitur, quia Rota vult ſententiam
proferri contra abſentem propter contumaciam, &
non propter delictum, & ideo ubi delictum adhuc
pœnam confiſcationis mereretur, quia liquidè, &
plenè non conſtat per ſententiam contumacialem,
ſtatim reo comparente, quod per ſententiam con-
tumacialem amiſit condemnatus, recuperare de-
beat per comparitionem ſpontaneam, nulla alia ex-
pectatam reſolutione, ſeu publicatione innocentiæ,
11 ut videre eſt *in duab.deciſ.relat. per Farin.quaſt.*11.
*ſub num.*92.& per nos in hac eadem reſolutione ſub
§.*Difficultas oritur*; quod negant Criminaliſtæ exi-
ſtimantes ſententiam ſuſpendi per comparitionem
ſpontaneam, non extingui, ut alias diximus cum
Caball.Farin.& *Scacc.*in ibi *allegatis.*

Pro reſolutione hujus contrarietatis, & repugnantiæ,
eſt primò advertendum ad ea, quæ tradit *Farinac.*
*qu.*103.*in addit.ſub num.*189. *verſ.* & *d.num.*189.
in fin. adde fi.& *qu.*11.*num.*162.*verſ.*& *d.num.*162.
verſ.ſed numquid, ubi quod contumax condemna-
tur in pœnam confiſcationis bonorum pro iis deli-
ctis, pro quibus ſi fuiſſet præſens non condemna-
retur, vel quia *auth. bona damnatorum,* non ſub-
ſtulit confiſcationem, quæ provenit ex *tit.digeſtor.*
& *Cod.de requirendis Reis,* ut volunt plures relati
per eundem *Farin.qu.*11. *ſub nu.* 62. §.*amplia hanc*
21.*limitat. verſ.*& *licet Bartol. in l.*1. *in* 2. *quaſt.*&
ejuſdem opinionis videtur *Merlin. Pignat. cent.* 2.
*c.*21. *nu.*14. vel quia de facto ſervatur opinio *Bart.*
quicquid dici poſſet de jure, ut advertit idem *Far.*
*qu.*11.*num.*62. *verſ.ſed quicquid ſit de jure.*

Et ideo licet ordinet Summus Pontifex, *Paulus V. in*
reformat.Trib.Urb.ſub tit.de Judic.criminal. § *nec*
committuntur, quod reis in contumaciam condem-
natis gravior, ſeu major pœna non imponatur,
quam ſi præſentes condemnarentur, attamen re-
ſpondet *Farin.in addit.ad qu.* 11.*ſub num.*62. *verſ.*
*num.*62.*in princip.* talem diſpoſitionem intelligi de
12 pœna corporali, non autem de pœna confiſcatio-
nis, quæ abſenti imponitur pro delicto capitali.

In iis inquam caſibus, ubi reus ex contumacia con-
demnatur ad eam pœnam, quam non ſubiret præ-
13 ſens, vel de jure, vel ex conſuetudine, compa-
rente reo infra annum, opinio *Rotæ* eſt firmiſſima,
ut bona confiſcata contra formam Bullaris Conſti-
tutionis ſint eis reſtituenda, ut declarat eadem *Ro-*
ta in Romana Secretariatus 20. *Novembris* 1591.
*relat.per Farin.poſt ſua conſ lib.*1. *in ord.*84.*num.*6.
ubi ſententia fuit lata in contumaciam, quia nul-
lum exprimebatur crimen, ex quo potuiſſet offi-
cio privari. In aliis vero caſibus, in quibus confi-
ſcatio bonorum, privatio beneficiorum, aliæque
pœnæ pecuniariæ imponuntur reis condemnatis
pro delicto, pro quo ſive præſentes, ſive abſen-
tes ad eandem pœnam condemnari deberent, vel de
jure communi, ut in crimine hæreſis, læſæ Maje-
ſtatis, & falſæ monetæ ex *Farin. quaſt.*15. *num.*10.
& *ſeq.* & *per Merlin.cit.cap.*21.*num.*7.& *ſeq.Guaz.*
*def.*8.*cap.*1. *num.*5. vel ex Conſtitutionibus, & Sta-
tutis ſpecialibus ex eodem *Farin. qu.*11.*num.*21.&
*Merlin. cit.cap.*21. *num.*1. adeout confiſcatio, vel
priva-

Digitized by Google

privatio ſit pœna delicti, hoc opus, hic labor, hic
14 difficultas, hic repugnantie, hic contrarietas, nam
Rota dixit pluries apertis verbis, ex ſententie con-
tumacieli non probari delictum, ut *in illa Civita-
tis Caſtelli ſub die 23. Januarii 1603. coram Juſta
relata per Merlin.tract. de legit.deciſ.79. num.2. &
3.* ibi, *non ut faciat conſtare de delicto, tanti ſen-
tentia non ſit contumacialis, in alia Bracharen.Pa-
rochialis 17. Maii* 1589. ubi quod ſententie contu-
macialis privans beneficio, per comparitionem re-
ſolvitur, penès *Seraphin.dec.354. num.14.* ibi, *&
contumacia non probat delictum, & par.5. recent.
tom.1.dec.394.nu.19.* ibi, *quia contumacia non pro-
bat delictum, & num.20. & dec.665. par.3.recent.*
pergit ultrò, etiamſi adſit ſtatutum, quod contu-
max habeatur pro confeſſo talis confeſſio eſt ficta,
adeout mens Rotæ ſit, ejuſque opinio, quod Bul-
lares Conſtitutiones loquentes de Bannitis, homici-
dis, & aliis criminoſis, ad hunc finem intelligan-
tur de bannitis propter delictum, non propter con-
tumaciam, reſpondens ad objectionem, quod ab-
ſentes condemnantur uniformiter in pœnam con-
feſſeti criminis ob non paritionem monitorii, re-
ſpondet enim *Rota*, quod ex actis conſtare poteſt,
an ex delicto, an ex contumacie proceſſerit ſenten-
tie, ut videre eſt *d.deciſ.Seraph.354.num.17.& 18.
Farin.deciſ.55. num.1. poſt conſ. in 1.vol. & dec.95.
ibidem in illa Corimbrien. Decanatus*, ubi quod ſi
in actis non adſit probatio concludens, cenſetur ex
contumacia proceſſiſſe condemnatio, & ideo per
contumaciam reſolvitur. Pergit ultro Rota, & di-
cit, quod ex teſtibus non citata parte examinatis,
non probatur delictum; etſi in contumaciam pro-
ceſſerit ſententia, ut videre eſt *deciſ. Merlin. poſt
tract.de legit.in 79.nu.3. allegans deciſ. coram Man-
tica in illa de Romboglios. relata inter ejus deciſio-
nes in 145.num.1. & alias coram eod.Seraph.alleg.in
Romana de Criſpoltis 4.Maii 1646. §. non obſtat, re-
lata per Marin.l.2.cap 90.num.8.* & alibi, aliam de-
ciſionem relatam per *Farin.*poſt ſua *conſ.lib.1.in 95.
ſub num.3.*ibi, *alii teſtes examinati pro informatio-
ne Curiæ*, & videntur repugnare illis deciſionibus,
quæ ex actis colligi poſſe declarant, an propter de-
lictum, an propter contumaciam proceſſerit con-
demnatio, & privatio, cum certum ſit ſuppoſitum,
quod ſententiæ in contumaciam ex teſtibus profe-
runtur, qui fuerunt recepti ſine partis citatione, ut
eſt omnibus notiſſimum, & advertit idem *Additio-
nator.ad d.deciſ.95. poſt conſ.Farin. lib.1. ſub lit.D.
verſ.pro informatione Curiæ.*

Reſolutio hujus difficultatis etiam pendet ab illa quæ-
ſtione, an comparitio rei infra annum ſuſpendat,
vel extinguat effectum ſententiæ contumacialis;
Siquidem Rota non controvertit ſententiam con-
tumacialem ſubſiſtere ex teſtibus examinatis reo
non citato, ipſo perſiſtente in contumaciam, ut vi-
dere eſt *eaſdem deciſ. 369. par.1. diverſ. num.5.* ubi
quod tunc præſumitur emanaſſe propter delictum,
Merlin.deciſ.98.nu.3. poſt tract. de legit. ubi ille du-
rat durante contumacia,& *deciſ.39.num.2.poſt conſ.
Farinac.in 1.vol.* ubi quod ſententia contumacialis
eundem parit effectum, ac ſi propter delictum da-
retur contumacie, vel reo poſt annum comparen-
te, vel capto, & admiſſo ad novas defenſiones ex
gratia Principis, quia enim tunc admiſſio ad no-
vas procedit ex gratia, ſignatur commiſſio ſine
præjudicio bonorum Fiſco incorporatorum, & ideo
de reſtitutione bonorum, vel beneficiorum non
contingit dubitari, quia attenditur reſcriptum, *Fa-
rinac.conſ.14. num. 7. Guazz. de confiſcat. bonorum
concluſ.13.limit.65.num.5.*

Sed ſolum, quod eadem ſententie contumacialis per
comparitionem ſponteneam condemnati infra an-
num, amittit vires ſuas, ut videre eſt *dec.39. n.2.
deciſ.67. deciſ.84.& deciſ.86. penes Farin.poſt conſil.
lib.1. & poſt 2.lib.deciſ.313.num.6. Merlin.poſt tra-
ctat.de legit.deciſ.78.& 98.& penes Seraph.dec.354.
& penes Marcheſ.de commiſſ.appellat. in cauſ.crim.
par.1.§.1. deciſ. ante penult.coram Arigonio 9. Maii
1594.num.3.*

Et propterea teſtes examinati, eodem non citato, ni-
hil probant, niſi denuò repetentur, ipſo citato,
cum *Caſtrenſ. in ſuo conſ.141. num.3. lib.1. incipit,
viſa quadam Inquiſitione*, ubi quod ficta confeſſio
expirat, & ideo teſtes examinati ſine citatione, de-
bent iterum examinari, alias non probant *Foller.
verb. & ſi confitebuntur num. 15. & 40. Gram.dec.
11.num.7.& 8. Petr.de Caleſut. deciſ.diverſ.crimin.*
17 *Rota Senenſis poſt conſ.crim.diverſ.impreſſ.in parva
forma vol.2.deciſ.11.nu.2. Blanc. in ſua pract crim.
in princ.num.30.cum plurib.ſeqq.Anton.de Mapheis
conſ.30.num.4 & 5. inter conſ.crim.diverſ.volum.2.
Cabal.caſ.110. num.36. & licet Clar. §.fin.quæſt.45.
num.13.in fin.* teneat ex mente Senatus teſtes prædi-
ctos in odium contumaciæ probare, nec eſſe repe-
tendos, & eum ſequuntur *Cartar. de executt. ſent.
capt.band.cap.fin.num.175 & Farin. qu.11.nu.105.
Scacc.de Judic.lib.1.cap.98. ſub nu.7. Guaz. def.24.
cap.9.num.14. Cabal. caſ.110. num.36. in fin.* Atta-
men, vel intelligendus eſt *Clar.* author hujus opi-
nionis, de iis teſtibus, qui repeti non poſſunt, ut
eum intelligit *Bajard.d.qu.45. num.23. & Add. ad
Foller. repetantur teſtes Curiæ num.7.* vel non tran-
ſit ſine difficultate, ut idem *Farin.* fatetur in ſuo
conſ.22.num.25. & comprobat *Natt.conſ.394.n.20.*
ubi ex doctrina *Baldi* concludit teſtes recipi in pro-
ceſſu informativo ad ſolam inſtructionem Judicii,
non ad probationem, unde *Scacc.de Judic.cit.cap.
98.ſub num.7.* videns difficultatem, tenet repeti-
tionem non eſſe neceſſariam, non ex eo quod in
contumaciam ſint recepti, & in odium contuma-
ciæ eorum dictum ſubſtineatur, ſed propter fictam
confeſſionem, quemadmodum enim reo examina-
to, & fatente delictum, repetitio amplius non eſt
neceſſaria, *Jul.Clar.cit.§ fin.qu.45.num.10.verſ.cæ-
terum in princ.* eodem modo ſuccedente ficta con-
feſſione ex diſpoſitione ſtatuti,& hanc eandem opi-
nionem *Scaccia* videtur ſequi *Guazz. d.cap.9.n.14.
& Cavalc.de teſtib.par.5.num.200.verſ.quid ſi reus*,
& verè eſt opinio magis rationabilis.

Sed punctus ſtat & difficultas, quia iſti DD. volunt,
nedùm ſubſtineri ſententiam, & condemnationem
ex teſtibus iſtis ad inſtructionem Judicis ſolum re-
ceptis in informativo ex *Natt.conſ.444. nu.20.* ſed
nullam eſſe neceſſariam repetitionem, etiam Reo
comparente infra annum, quaſi quod virtus illius
fictæ confeſſionis cauſata ex contumacia, adhuc du-
ret, quod non admittit *Caſtrenſ. cit.conſ.141.nu.3.*
dicens, quod ficte ille confeſſio expiret, & ean-
dem opinionem conſtantiſſimè tenet *Rota*, ut vi-
dere eſt omnes deciſiones allegatas ſub §. *ſed ſolum
quod eadem ſententia*, & præcipuè *penes Farin.in 2.
vol.conſ.deciſ.313.num.6.* ubi quod per comparitio-
nem reſolvitur *dec.86.num.3. poſt conſ.lib.1. & dec.
95.ibid.per tot. & coram Seraph. dec.354. num.13.*
ibi *ſententiam fuiſſe latam in contumaciam, qua
purgata, evaneſcit ejus effectus, & antea num.8.*ibi,
*& ideo ea per comparitionem reſoluta, evanuiſſe
omnes ejus effectus*, & in illa *Senogalien. fidei-
commiſſi 9. Maii* 1594. quæ eſt ante penultimam
in relatis per *Marcheſ. de commiſſ. appellat. in cauſ.
crim. par.1.§.1.ſub n.3.* ibi, *tamen per comparitio-*

nem

Digitized by Google

nem dicta ſententia una cum omnibus inde ſecutis evanuit, & aliam paſſim, & hanc *Rota* opinionem, quod per comparitionem ſponteneam rei condemnati infra annum, ſententia contumacialis, ejuſque effectus extinguantur, dicit *Rota* eſſe juxta mentem, & diſpoſitionem Conſtitutionum Pontificum Pii IV. & V. ut videre eſt *deciſ.86.poſt conſil. Farin.in 1.vol.ſub num.2.* ibi, & quia obſtant Con-
18 ſtitutiones Pontificiæ Pii IV. & V. concedentes annum reo ad comparendum, & interim nihil poteſt ab eo auferri, & uti æquiorem ſequitur *Cartar. dec.79.num.30.in fin.& 33.*

In nihilo obſtante, quod ſit diffinitiva, & non interloquutoria, ut vult *Farin.cit.qu.11.num.94.* quod latiùs comprobat *Caball.caſ.181.num.5.6.7.& ſeq. cum Scacc. & aliis per eum alleg.* quia non ex hoc exequi poteſt, niſi tranſeat in judicatum, ut idem *Scacc. advertit de re indic.gloſ.14.qu.11.num.1.* & Conſtitutiones prædictæ Pii IV. & V. non niſi poſt annum tranſire in judicatum decernunt ibi, *veluti*
19 *in judicatum tranſierint &c. Rota dec.86.poſt conſ. Farin. lib.1.ſub num.1.* veluti in judicatum, quia ſententia in contumaciam lata, nunquam tranſit in judicatum, *Farin.qu.12.nu.8.* & ideo dicit veluti, quia impropriè, *Giurb.obſer.deciſ.82.num.15. & 16.* Nec ideo dici poterit irrevocabilis, ſi Reus compareat intra annum, *Farin.qu.11.nu.48. verſ. apud nos num.70.& num. 100. Rota deciſ.66. nu.4. poſt conſ.Farin. lib.1. & deciſ.97. num. 3.* Rurſus ſi reus comparet, & appellat à ſententia, certum eſt, quod appellatio reducit ſententiam ad terminos litis conteſtatæ, & ideo ſententiam tollit, *l.1.in fin. ff.ad Senat.Conſ.Turpill.& ibi gloſ.l.a. verſ.cæterum ff.de panis, Gratian.cap.40.num.45. Buratt.dec.22. num.33.dec.37.num.2.& deciſ.436.num.8. & 478. num. 4.* ac ficta confeſſio, ut in terminis advertit *Paul.de Caſtr. citat.conſ. 141. num.3. Petrus de Caleſat. & alii DD. ſupra allegat.* At Conſtitutiones Pontificiæ, licet bannito tollant omne appellationis remedium, comparenti tamen intra annum, pinguius provident, inquit ipſe idem *Farin.q.11. ſub num.48.verſ.apud nos*, ibi, *quod remedium, ut ſcilicet contumax ex integro, & de novo audiantur, multo pinguius eſt, quàm appellationis*, ubi multò pinguius providet comparenti, ut audiatur ex integro adverſus ſententiam, utique effectum ſententiæ contumacialis extinguere debet, non ſuſpendere.

Et quamvis *Cabal. Clar. Boſſ.* & alii relati per *eundem Farin.quæſt.11.num.83.& ſeq.* ejus ſint opinionis, ut admiſſus ad novas defenſas, debeat ſe defende-
20 re, quia ſententia ſuſpenditur, attamen rogo adverti, quod non loquuntur in terminis Conſtitutionis Pontific. concedentium annum reo ad comparendum poſt latam ſententiam, ut advertit *Rot. cit.deciſ.86.poſt conſ.Farin.in 1.vol.*

Et ad objectionem *Scacc.*quod ficta confeſſio non indigeat legitimatione proceſſus, poteſt reſponderi, vel quod ficta confeſſio non habeat eandem virtutem, quam vera, ex *traditis* per *Farin.quæſt. 11. num.48.verſ.hac tamen Nelli opinio*, vel quod eam habeat Reo perſiſtente in contumacia; At eo comparente infra annum, virtus fictæ confeſſionis, ejuſque effectus extinguitur juxta opinionem Rotæ, de qua ſupra, & ità reperio obſervatum de tempore ſan.mem.Clementis VIII. per *R.P.D.Aloxandrum Canaleum* Judicem de ordine Sanctitatis ſuæ cum conſenſu partium deputatum in quadam gravi cauſa de partibus per viam appellationis in Tribunali A. C. introducta, & reſolotio prædicta fuit approbata per Signaturam, ut videre eſt *Mar-*

cheſ.de commiſſ.appellat. in cauſ.crim. par.2.§.1. ex num.174.& 175.fol.mihi 1289.tom.1.

Ex quibus deduci videntur infraſcriptæ concluſiones.

22 Prima Concluſio, quod Banniti noſtri temporis habentur pro mortuis, quia nedùm impunè occidi permittuntur, ſed efficiuntur hoſtes Reipublicæ, eis indicitur Bellum, & præmium conſtituitur eos occidentibus, & ſevere puniuntur eorum receptatores, ut voluit *Bart. in extravag. qui ſint rebelles n.2.* plenè probatur *ſub n.3.& 4.*

Secunda Concluſio, quod in eo ſtatu, ubi fuerunt Banniti, & condemnati amittunt omnia Jure commu-
23 nia civilia ejuſdem Civitatis, ſeù ſtatus, & ideo nec teſtari, nec contrahere poſſe *d.n.3.& 4.* & concludit *Author hic n.2.* quibus addo *Giurb.conſ.3.n.2. Add. ad dec.17.Farin.poſt conſ.lib.1.lit.A.*

Tertia Concloſio, quod in eorum præjudicium reti-
24 nent actiones *l.2. §.ſed ſi cum ei, ff.de ſont.paſſ.* advertit *Scacc.de indic.lib.2.cap.9 num.1078.Rot.cit. dec.625.n.10.in fin.par.3.rec.Author hic n.4.*

Ideo ſi de facto bona eidem non eſſent eblata, & de facto contraheret, reſtitutus ad ejus favorem non poſſet opponere de banno, confiſcatione, & ſucceſſivè de contractus nullitate, ut advertit *Rota cit. dec.625. ſub n.10. verſ.præſertim*, ubi ferè habetur puntualis reſolutio caſus per Authorem hic deputati, cum licet contraxerit extra ſtatum, de bonis tamen contraxerat, quæ in ſtatu de facto poſſidebat, non obſtante confiſcatione *Author hic n.1.*

Quarta Concluſio, quod Bannitus extra ſtatum, à quo bannitus, & condemnatus fuit, retinet omnia, nec banno efficitur, cum ejus effectus Territorium ban-
25 nientis non egreditur *Caball.caſ.264.num.31.Rota dec.394.n.7.& 8.par.5.recent.tom.1.*

Quinta Concluſio, quod Banniti priventur omnibus beneficiis juris communis, & municipalis, etiamſi
26 in contumaciam ſint condemnati, & eorum receptatio eodem modo prohibetur *Giurb conſ. 3. n. 5. & 7.Caball.caſ.239.n.9. Cartar.de capt.band.cap.1. n.37.& ſeq.*tum quia bandiuntur propter delictum, non propter contumaciam, ut volunt *Cartar. cit. cap.1.n.39.Caball.Scac.& Farin. locis ſupra allegat. & Add. ad deciſ.Rota la 95. poſt conſ. Farin. lib.1. lit.D.* & eadem *Rota in illa Civitatis Caſtelli donat. 23 Januar.1603. coràm Juſto relata poſt Merlin.poſt tract.de legit. in ord.79.n.4.* ubi quod *Bulla Pii IV.* loquitur de Bannitis in contumaciam propter delictum, non propter contumaciam, & ſic aliud eſt,
27 quod Reus condemnetur propter contumaciam, ut explicat *Scacc.d.cap.93.num.1. & Cartar.cit.cap.1. n.43.& 44.* ubi diffusè, tum quia lex, quæ permittit Bannitis impunè occidi, & hoſtes Reipublicæ declarat, promittendo etiam præmium occidentibus, non diſtinguit, an de Bannitis propter delictum, an de Bannitis propter contumaciam intelligat; tum quia ſi propter contumaciam eos Bannitos volumus exiſtimare, edhuc tales efficiuntur hoſtes Reipublicæ, impunè occidi poſſunt, prohibetur eorum receptatio, & præmium conceditur occidentibus, ut advertit *Cartar.de capt.bannit.cap.1. n.39.& 40.* abunde *Farin.quæſt.103.n.197.& 198.* & poſt alios *Scacc. de indic. lib.1.cap.93.num.verſ.* & quod hæc opinio, videmus obſervari de facto, &
28 licet ſententia contumacialis non probet delictum, ut exiſtimat Rota, probat tamen condemnatum eſſe Bannitum, ut advertit *Giurb. cit.conſ.3.num.4.* tùm demum, quia ad evitandas omnes difficultates Bulla Sixtina declaravit expreſsè pœnas prædictas incurrere etiam Bannitos in contumaciam, ut advertit *Scacc.cit.cap.93.ſub n.1.*

Si

Si enim lex non ſolum tollit eiſdem Bannitis omne
auxilium, omnem favorem, imò ſeverè punit eo-
29 rum receptatores, ſivè propter contumaciam, ſivè
propter delictum cenſeantur Banniti, utique ſivè
propter contumaciam, ſivè propter delictum, ſem-
per habentur pro mortuis, & incapaces erunt cu-
juslibet ſucceſſionis, actionis, & actus legitimi *Rota
dec.39.n.2.poſt conſ.Farin.lib.1.ibi: non obſtat, quod
non ſit condemnatus propter delictum, quia eſto, quod
eſſet verum, idem eſſet effectus, &c.*

Sexta Concluſio, confiſcatio bonorum, officiorum, ac
beneficiorum privatio ex duplici capite Reo abſen-
ti poteſt, & ſolet imponi, vel quia tale delictum ei
30 imputatur, quod de jure communi, vel ſpeciali,
talem privationem, vel confiſcationem meretur,
etiam condemnatus præſens, vel quia in contuma-
ciam ſuccedit condemnatio pro capitali delicto,
licet tale non ſit, ex quo præſens condemnatus con-
fiſcationem bonorum pateretur, ut fuit dictum *ſu-
pra num.*

Septima Concluſio, quod ubi Reus confiſcationem
patitur abſens, quam non pateretur præſens, tunc
31 ex contumacia dicetur procedere confiſcatio, non
ex delicto *Cabal.caſ.181 num.7.& ex tit.digeſtor.&
Cod.de requirendis Reis, Farin.cit.qu.11.n.89.verſ.
ſi verò quis ſpontè comparet, & num.62.verſ.amplia
hanc 11. limitationem Morlin. cent.2. cap.21.n.14.
Rot.dec.86.poſt conſ.Farin.in 1.vol.* Et ideo purgata
32 contumacia per Rei comparitionem intra annum,
nulla alia expectate probatione innocentiæ, Reo
comparenti reſtituenda ſunt bona, quia ita ordinat,
l.1. ff.de requirendis Reis, §.ſed & Papinianus, ibi:
ut ſi intra annum adierit, & ſatis obtulerit, eo enim
ipſo, quod ſe conſtituit in carceribus, pro ſatis da-
tione ſufficiet *Foller. verb.ſi citati compareant n.5.
Farin.q.11.n.85. Guaza.de confiſcat.bonor.concl.13.
limit.64.n.1.& 2.*

Nec eſt neceſſarie diſputatio illa, quam movit *Gloſ.in
l.1.C.de requirendis Reis verb.recuſaverit,* quam la-
tius reaſſumit *Farin.qu.11.n.83.& 100.* quia quæ-
ſtio illa contingit, ubi de pœna delicti tractatur, in
iis enim terminis loquitur titulus ille, quando ſci-
licet delictum eſt tale, quod importaret proſcriptio-
nem, & confiſcationem in conſequentiam pœnæ
capitalis, non de pœna, quæ procedit ex contuma-
cia, & ſucceſſivè pro confiſcatione, quæ hodie præ-
ſenti non imponeretur pro delicto imputato *Farin.
cit.q.11.n.88.verſ.ſi verò quis ſpontè compareat,* ubi
benè loquitur, ſed malè, ſeù ineptè dat exemplum
de condemnato propter homicidium, & comparen-
te infra annum homicidio non ſequuto *Guaz. de
confiſcat.bonor.limit.64.n.1. & 2.* & ratio eſt mani-
feſta, & omnis potens, quia annotatio illa, & ſeque-
ſtratio, non ex delicto ſuccedit, ſed ex contumacia,
ut ſcilicet Reus compareat *l.1.in princ.ff.de requir.
Reis,* ibi: *requirendus annotandus eſt, ut copiam ſui
33 faciat,* ideo comparens, & purgans contumaciam,
bona ei ſunt reſtituenda, quæ non niſi poſt annum
contumaciæ confiſcari poſſunt *Farin. d.q.11.n.88.
Rota deciſ.84.n.2.poſt conſ. Farin.in 2.vol.* ubi quod
interim Reo nihil poteſt auferri.

Si verò delictum tale ſit, quod pœnam confiſcatio-
nis patiatur, quoquomodo condemnetur Reus, tunc
34 confiſcatio legitimè proceſſit, nec per comparitio-
nem Rei intra annum debent ei reſtitui, ſed tunc,
cùm de delicto abſolvitur, vel aliter ſententia con-
tumacialis revocetur *Farin.d.qu.11.num.86.& 89.
verſ.quod ſi delictum eſt tale, & n.98. in fin. Scacc.
cap.97.n.35.verſ.ſi in caſu,* quo eſt permiſſa *Guaza.
d.lim.64.n.3.* Verum quia Conſtitutiones Pontificiæ
35 concedunt annum condemnato ad comparendum,
& ad contumaciam purgandam, ipſaque ſententia,
licet propter delictum ſucceſſerit, ut cum *Farin.
reſolvimus qu.11.n.93.& ſeq. Cartar.de capt.band.
cap.1.num.37.38.39.40.41.42.& 43.Cabal.caſ.181.
n.6.7.& 8.& Scacc.lib.1.de judic. cap.93 n.1.verſ.
& quod hæc opinio, & Add.ad dec.Rota 95.poſt conſ.
Farin.lit.D.* & eadem *Rota deciſ.98.* penes *Morlin.
de legit.poſt tract.n.3.& dec.79.ibid.* ubi diſtinguit
condemnatum in contumaciam propter delictum,
& condemnatum propter contumaciam *Scacc.cit.
cap.93.num.2.§.unde ſicut S.Concil.verſ.& quod hæc
opinio, & in Romana Canonicatus S.Angeli ult. Fe-
bruarii 1567. incipit, fuit reſolutum, relata per
Farin.qu.11.ſub n.92.* Non ex hoc dici non poterit
contumacialis, & virtute contumaciæ, ſuſtineri,
tùm ob legitima indicia, quibus ſolum lex eſt con-
tenta, ut non comparens Reus pro confeſſo haberi
poſſit, tùm ob fictam illius confeſſionem, quæ ſuf-
ficiens eſt ad condemnandum abſentem, tùm ob
probationes, quæ ſufficiunt, etiam ſi Reo non cita-
to recipiantur, ut advertit eadem *Rota penes Farin.
deciſ.12.n.11.* Nec enim Conſtitutiones Pontificiæ
eſſe exequendam præcipiant realiter, & perſonali-
ter, niſi anno elapſo, ut iidem *Guaz. & Farin.* fa-
tentur locis allegatis, & *Farin.præcipuè n.88.* quaſi
quod antea, licet diffinitiva exequi non poſſit, niſi
in judicatum tranſierit, utique confiſcatio juſtè di-
cetur ſuccedere poſt latam ſententiam, incorpora-
tio vero non niſi poſtquam ſententia prædicta fue-
rit etiam corporaliter exequuta, quia vel compari-
tio ſpontanea enervet vires contumaciæ, ejuſque
virtutem, ſi infra annum ſuccedat, ut *Rota* opina-
tur, vel ſaltèm ſuſpendit exequutionem, donec fa-
ctis defenſionibus de viribus ipſius plenè diſputa-
ri contingat, ut exiſtimant Criminaliſtæ, & ideò
etiam exequutio, & incorporatio, quoad bona debet
ſuſpendi.

Octave Concluſio, quod Reo perſiſtente in contuma-
ciam, capto quandocumque, vel poſt annum com-
parente, ſi ſententia legitimè fuerit promulgata,
bona confiſcata ei non reſtituentur, nec beneficia,
36 vel officia, quibus fuit in eadem ſententia priva-
tus *Farin.quæſt.11.n.89. Scacc.lib.1.cap.97.n.155.
Guaza.de confiſcat.bonor.cit.limit.65.num.3.& ſeq.*
repugnant tamen *Farin. & Scacc.* nam ſi admiſſio
ad novas procedat ex aliqua juſta cauſa, & admiſſus
ſuam innocentiam probaverit, adhuc bona ei eſſe
reſtituenda, ſivè poſt annum compareat, ſive intra
annum fuerit captus, voluit *Scacc.d.cap.97.n.185.*
quod negat *Farin.qu.11.n.89.* ſed cum *Scacc.* con-
venit *Guaz. cit.limit.65. n.13. & ſeqq.*, exiſtimo
hanc *Scacc.* opinionem eſſe veram in duobus caſi-
bus, vel quando ſententia eſſet nulla ex defectu ci-
tationis, vel ex alio capite, vel quando Reus com-
parens poſt annum juſtam cauſam narret Principi,
quæ eum excuſet à contumacia, de qua materia ha-
betur per *Farin. qu.11.n.50. uſq. ad 61.* tunc enim
admiſſio ad novas licet ex gratia procedat, illa gra-
tia continebit juſtitiæ debitum, ut advertit *Farin.
qu.6.n.29.& ſeq & eadem q.11.n.64.& 65.* & ple-
nè *Giurb. conſ.44. n.55.* & ideo ut reſtituat gratia,
quod abſtulit in juſtitia, Reus abſolutus recuperare
etiam debet bona, quibus injuſtè fuit ſpoliatus.

None Concluſio, quod ſententia contra abſentem lata
vigore fictæ confeſſionis, licet in contumaciam,
diffinitiva eſt, nec aliam expectat ſententiam *Farin.
cit.qu.11. n.93. verſ.ſecundò moveor. Scacc. cap.97.
37 n.13.verſ.ſi loquimur, & verſ.non obſtat. Cartar.de
exequut.ſent.capt.band.cap.1.n.438.& ſeq. Caball.
caſ.181.n.5.6.& 7.Rota in illa Canonicatus S.Ange-
li coram Cotta, & in alia Civitatis Caſtelli coram
Seraph.*

Digitized by Google

Seraph. relat. per Farin. quæſt. 11. poſt n. 92. & in alia *Urbevetana legati* 12. *Februar.* 1588. *relat. poſt conſ. Farin. in* 1. *vol. deciſ.* 55. *ſub n.* 1., vult tamen *Rota*, quod ſententia feratur propter delictum, non propter contumaciam, & ſic quod teſtes præcedant, qui probent delictum, ut videre eſt in dictis deciſionibus. Verum, quia non deſinit eſſe contumacialis, & ideo non tranſit in judicatum, *Anania in c. de his de acuſat. Felin. in c. conſanguinei n.* 11. *de ſentent. rei judicat. Boſſ. in ſua pract. crim. tit. de remed. contra bannum ſub n.* 4. *Cart. de capto bandita cap.* 3. *n.* 51. *& cap. fin. n.* 22. *Farin. q.* 11. *n.* 8. *&* 13. *Scac. de judic. l.* 1. *cap.* 97. *ſub n.* 131. nec ab ea appellari poteſt, ut idem *Farin. advertit. qu.* 11. *n.* 48. *verſ. apud nos, & n.* 103. *verſ. limit.* 2. Comparente Reo infra annum revocabilis eſt per contrariam ſententiam *Farin. qu.* 11. *n.* 48. *verſ. apud nos n.* 70. *&* 100. & dictum fuit ſuperius *Rota in deciſ. relat. per Farin. ad q.* 11. *ſub n.* 92. & præcipuè *in tertia*, & *poſt conſ. lib.* 1. *deciſ.* 66. *n.* 4. *deciſ.* 97. *n.* 3.

Cum enim ſententia prædicta ſit contumacialis, quæ nunquam tranſit in judicatum de ſui natura, cum ſubſiſtat ex ſolis indiciis, & ficta confeſſione reſultante ex contumacia, & cum per appellationem non extinguetur, nec ſuſpendatur; hoc habet ſpecialitatis, ut comparente Reo intra annum revocari poſſit *Scacc. d. cap.* 91. *ſub n.* 3. ſive ex ſola virtute

38 comparitionis, ut exiſtimat *Rota*, ſivè ex ulteriori defenſione facta, & demonſtrata per Reum, ut volunt Criminaliſtæ, ſivè attento tenore gratiæ, & commiſſionis, quando ea obtinetur à Principe ex *Caball. caſ.* 110. *num.* 31. *et ſeq. & Farin. in addit. ad qu.* 11. *n.* 103.

Vult tamen *Rota*, quod ſententia lata dicatur propter delictum, non propter contumaciam, ut videre eſt relatas *deciſiones Viterbien. Legati* 12. *Februar.* 1588. *n.* 1. *poſt conſ. Farin. lib.* 1. & in *Romana Canonicatus S. Angeli ult. Februarii, &* 17. *Martii* 1567. *relat. per eundem Farin. qu.* 11. *poſt num.* 92. & alibi, quod tunc dicetur ex dictis deciſionibus, quando adſunt teſtes in informativo, qui plenè probarent delictum, ut inibi eſt videre, ſuper quo ſolùm eſt ſubſiſtendum, quia aut perſiſtit Reus in contumacia, & eadem *Rota* nullam tunc conſtituit differentiam inter ſententiam latam ob contumaciam, & latam

39 propter delictum, ut videre eſt *dec.* 29. *n.* 2. *poſt conſ. Farin. in* 1. *vol. et par.* 1. *diverſ. deciſ.* 369. *num.* 5. aut comparuit infra annum, & *Rota* tenet opinionem, quod ſententia extinguatur, quia lata eſt in contumaciam, ut fuit dictum ſupra *n.* 17. *et* 18. Aut eſt captus infra annum, vel poſt, & tunc aut fuit poſtmodum abſolutus à delicto, aut fuit condemnatus in pœnam contentam in ſententia, ſeù verius ſententia fuit exequuta, juxtà condemnationem, aut in pœnam arbitrariam, & extraordinariam, ſi fuit abſolutus, contingit diſputari poſtmodum de privatione beneficiorum, & officiorum, ſi fuit condemnatus, ſeù verius, ſi fuit exequuta ſententia in eadem pœna, nihil eſt diſputandum de privatione, & confiſcatione, ſi fuit exequuta in pœnam extraordinariam, tunc à cæteris pœnis videtur liberatus *Rota dec.* 86. *poſt conſ. Farin. lib.* 1. *n.* 3. *ibi, quam ſatis eſt, quod per comparitionem fuit reſoluta Senatoris ſententia, nam altera ſententia Gubernatoris continens condemnationem ad triremes, arguit ipſum ab aliis pœnis fuiſſe abſolutum.* Verùm ſi prior ſententia fuit exequuta, & privatio jam habuit effectum ſuum, exiſtimo hanc concluſionem non eſſe veram; niſi in eo caſu tantùm, in quo nova ſententia ſuccederet prioris moderatoria, aut fuit abſolutus, & tunc aut agitur cum capto intra annum, & non contingit iſta diſputatio, ſi agitur de privatione beneficiorum, quia intra annum datum condemnato ad comparendum, beneficia ob privationem non providentur, ut fuit dictum *ſupra n.* 10. & voluit *Rota deciſ.* 84. *n.* 9. *poſt conſ. Farin. lib.* 1. aut cum capto, vel comparente poſt annum, & tunc *Rota* dubitat de probatione delicti per teſtes in informativo examinatos, ut videre eſt *deciſione* 369. *n.* 12. *p.* 1. *div. dec.* 79. *poſt Merlin. de tract. de legit. n.* 3. *Mantic. dec.* 145. *n.* 1. *et aliis allegatis ſup. n.* 14. *et* 15. Verùm quia eo caſu neceſſaria eſt commiſſio ad novas obtinenda à Principe, tunc ejus tenor eſt inſpiciendus, & ubi ex illius tenore percipi non poſſet mens Principis, quia juſtè ſucceſſit privatio, juſtèque proviſio per privationem elapſo anno, ideò non obſtante abſolutione Reus abſolutus ad beneficia, & officia reintegrari non debet ex *Farin. et Guazz. locis ſupra citatis*, nec poteſt conqueri privatus, vel confiſcatus, cum ſi non fuerit captus, & vi ductus ad carceres, adhuc in privatione, & confiſcatione quieſceret, niſi tamen juſtam eam allegaret, ex qua comparere non potuiſſet ex *Guazzin. et Scacc. locis ſupra allegatis.*

Decima Concluſio teſtes in informativo recepti, vel ad inſtructionem Curiæ probant delictum, quando proceditur in contumaciam, ita dum ex mente omnium Criminaliſtarum, adeo ut ſecutus ſententia contumaciali, nulla alia ſit neceſſaria repetitio *Clar. §. fin. qu.* 11. *n.* 2. *§. item quæro, et qu.* 43. *verſ. cæterum ſi Reus in fin. Farin. q.* 11. *n.* 103. & latius fuit dictum *n.* 16. ſed etiam ex mente *Rotæ*, ut videre eſt *deciſ. relat. per Farin. qu.* 11. *ſub num.* 92. *in* 2. *et* 3. *et deciſ.* 55. *poſt eiuſdem conſ. lib.* 1. *ſub n.* 1. voluit ſolum *Rota* dici ſententiam latam propter contumaciam, non propter delictum, ubi per teſtes concludenter delictum in informativo non probatur, ut inibi eſt videre, & alias fuit dictum ſuperius, & licet quandoque videatur *Rota* ab iſta concluſione recedere, eſt *deciſ.* 95. *Farin. poſt conſ. lib.* 1. *n.* 3. *et penes Merlin. poſt tract. de legit. deciſ.* 79. *et* 98. attamen eædem deciſiones moventur ex illa Civitatis Caſtelli coram *Seraph. dec.* 354. *n.* 11. regiſtrata *par.* 1. *diverſ. dec.* 369. *n.* 11. quæ ut benè advertit *Additionator ad dec.* 95. *poſt conſ. Farin. lib.* 1. *verb.* pro informatione Curiæ, potius voluit concludere, quod ex teſtibus informativi non probetur delictum ſufficienter, quaſi legitime, cum valit tunc *Rota* ſententiam, & condemnationem procedere propter contumaciam, non propter delictum, & ideo per comparitionem ſpontaneam extingui, ut fuit *dictum n.* 14. & attendi tunc alteram ſententiam abſolutoriam, vel condemnatoriam, juxta ſuperius annunciata in nona Concluſione.

Undecima Concluſio dictæ præcedentis declarativa, teſtes in informativo recepti probant delictum non citata parte, & ex eorum dicto legitimè proceditur ad ſententiam; Verùm ſi Reus condemnatus comparet poſtea intra annum, teſtes ſunt repetendi, juxta opinionem Rotæ, quia illa ficta confeſſio orta ex contumacia legitimè contracta, per comparitionem Rei intra annum, amittit vires ſuas, & ſucceſſivè effectus ſententiæ contumacialis extinguitur *Rot. dec.* 86. *n.* 8. *dec.* 95. *n.* 3. *et ſeq. poſt conſ. Farin. lib.* 1. *& deciſ.* 233. *num.* 6. *poſt conſ. lib.* 2. *Seraph. deciſ.* 354. *n.* 13. *cum aliis relatis ſupra n.* 17. *et* 18. & licet *Farinac.* teneat opinionem contrariam, & eum ſequuntur Criminaliſtæ, *ut videre eſt eos allegat. ſub n.* 17.

Attamen opinio Rotæ videtur verior attenta *Bullar. Conſtit. Pii IV.* confirmata per *Pium V.* ibi expectantes occaſionem, ut per temporis diuturnitatem

probatio impoſſibilis reddatur, de eadem opinione *Jul. Clar.* dubitat *Farin. conſ.22. n.25.* ut diximus eodem *n.17.* & opinio Rotæ fuit confirmata per ſignaturam, ut vidiſtis *n.21.*

SUMMARIUM.

1 *AN, & quando delicta præſcribantur?*
2 *An in delictis atrocioribus forjudicatio impediatur ob præſcriptionem. Quæ ſint delicta atrociora remiſſivè.*
An homicidium appenſatum ſimpliciter ſit ad rem de atrocioribus?
3 *An præſcriptio delictorum, quæ conſtat ex actis, ſit neceſſario opponenda, ut impediatur forjudicatio, ita ut ſi non opponatur ſit procedendum ad forjudicationem?* & n.6.
4 *An poſſit ſuſtineri opinio Follerii exiſtimantis, quod oppoſita præſcriptione adverſus forjudicationem per amicos, aut conſanguineos, ſit procedendum ad forjudicationem cum clauſula, ut Reo comparente habeatur ea ratio, quæ de jure?*
Ad quam pœnam ſit condemnandus Judex, qui non obſtante præſcriptione aliquem capitaliter damnat?
5 *An in terminis conſtitutionis Regni pœnam eorum poſſit ſuſtineri opinio* Farinac. *tradentis, quod non oppoſita præſcriptione adverſus forjudicationem poſſit illam Reus opponere adverſus exequutionem ſententiæ, ſi in manus Curiæ devenerit, data pro vera opinione, quod neceſſario ſit opponenda?*
6 *An ſit opinio mitior ſequenda, quod præſcriptio etiam non oppoſita forjudicationem impediat?*
Quænam opinio ſit in conflictu opinionum ſequenda?
7 *An adverſus exequutionem ſententiæ forjudicationis poſſit opponi eſſe præſcriptam ſententiam?*

An, & quando delicto præſcripto poſſit ad forjudicationem procedi?

RESOLUTIO XXI.

1 DElicta regulariter præſcribi ſpatio xx. annorum, ita ut eo elapſo amplius puniri non poſſint, conſtat ex *tex.in l.querela,C.de falſis*, qui *text.* procedit, ſive per accuſationem, ſive per inquiſitionem (quæ loco accuſationis ſucceſſit) *Gomez.de delictis cap.1.n.6. Clar.§.fin. qu.51.n.2. Farinac.qu.10. n.3.Caball.reſol.5.* ſive delictum ſit publicum, ſive privatum, *Gomez.ibid.Farin.eadem qu.10.n.1.et 2.* ſive occultum, ſive notorium, quia præſcriptio currit à die delicti non à die ſcientiæ, *Clar.dict.qu.51. num.6.Caball.reſol.6.Guazz.defenſ.2.cap.2.n.42.* ubi quod hoc in praxi ſervatur; quicquid diſtinxerint alii, an hæc præſcriptio officiat Curiæ ubi ignoraverit delictum, & in nulla fuerit negligentia, juxta tradita per *Farinac.d.qu.10.n.13.* & ampliatur, ut nec in integrum reſtitutio adverſus hunc lapſum temporis perſonæ privilegiatæ competat, *Gomez. d.cap.1.n.7. Farinac.d.qu.10.n.1. Guazz.d.cap.6.& n.44.*

2 His permiſſis pro præſentis quæſiti reſolutione ita mihi diſtinguendum videtur, quod aut agitur de delictis atrocioribus, & exceptis, in quibus Reo non ſuffragatur præſcriptio *d.l.querela*, & res extra controverſiam eſt, præſcriptionem ſcilicet nullo modo poſſe impedimentum afferre forjudicationi; dico rem eſſe extra controverſiam, quia in illis delictis, in quibus ob atrocitatem præſcriptio allegatæ l. locum non habet, in iis nec locum habet diminutio pœnæ ordinariæ ob temporis diuturnitatem inductam, per *tex.in l.ſi diutino, ff.de pœnis*, computandam à die delicti; æquiparantur enim quo ad hoc ubi de delictis atrocioribus agitur, *tex. in alleg.l.querela, & l.ſi diutino, ff.de pœnis, Farin. qu.10. n.90.* quæ autem ſint iſta atrociora delicta, in quibus præſcriptio non ſuffragatur, habetur apud *Gloſſ.in d.l.querela*, apud *Decian. lib.3. tract. crim.cap.37.n.9.et n.13.et ſeq.Farinac.d.q.10.n.29.* apud *Guazz. dict.cap.2. defenſ.2.num.77. & ſeq.* in quorum delictorum atrociorum numero collocandum homicidium appenſatum cenſuit *Theſaur. deciſ.208.n.3.* ubi ita diſtinguendam putat opinionem *Gloſſ.* ut ipſa ait, indiſtincte tradentis in *l. in cognitione, ff.ad Syllan.* præſcriptionem *d. l.querela*, habere locum in homicidio; ſed ni fallor, *Theſaur.* loquitur contra communem Doctorum ſenſum, qui à regula *dict.leg.* excipiunt tantum aſſaſſinium, & parricidium, quæ ſunt delicta longe atrociora, quam ſimplex homicidium appenſatum, ut ex locis ſupra relatis videre eſt.

3 Aut agitur de delictis, quæ licet ſint capitalia, & ſufficientia ad forjudicationem, non ſunt tamen excepta à regula *d.l.querela*, & tunc non ſuffragari hanc exceptionem, niſi opponatur, colligitur ex auctoritate *Bart.in l.abſentem n.4.ff.de pœnis, Foll. in ver.forjudicentur n.23. Farin.q.10.n.35. & aliorum per eum adductorum, Guazz.def.2. cap.2.n.13. & ſeq.Bajard.ad qu.51.n.7.ad Clar.*

Ratio eſt, quia tempus non eſt modus tollendæ, vel inducendæ obligationis, *l.obligationum 44.§.1.ff.de oblig.* nec prodeſſe poteſt præſcriptio, niſi ope exceptionis, *Covar.variar.reſol.de præſcrip.in initio primæ partis num.3. Guazz.d.defenſ.2.cap.2.n.14.* ubi quod non tollit condemnationem criminalem, ſed tantum parit exceptionem, quæ ſcilicet non prodeſt, niſi eam opponenti, *Dueñ.reg.306.n.10.Surd. dec.34.n.3.* quin immo addit *Foll. in d.verb. forjudicentur n.26.* quod etiam ſi per amicos, aut con-
4 ſanguineos opponatur hæc exceptio, non impeditur forjudicatio, ſed ad eam proceditur, cum clauſula, quod Reo comparente habeatur ea ratio, quæ de jure, & hanc teſtatur ſuo tempore eſſe M.C. praxim, quæ poteſt juſtificari ex traditis per *Franch. dec.314.& deciſ.329.n.7.* ubi quod poſſunt allegari ſolum exceptiones, quæ ſunt ſeorſum à crimine; hæc autem exceptio non eſt ſeorſum à crimine, cum ad illius pœnam evitandam, & ad Rei impunitatem tendat: ſed non poſſum ullo modo hanc *Foll.* traditionem approbare, nam ſuppoſito, prout ſunt termini quæſtionis, quod hic temporis lapſus habilis ad inducendam præſcriptionem conſtet ex ipſo proceſſu Regii Fiſci, & ex actis appareat exceptio, non video qua ratione opponi ad impediendam forjudicationem non poſſit per amicos, aut conſanguineos, qui procuidubio admittuntur ad opponendas omnes exceptiones ſufficientes ad impediendam forjudicationem, ſi illæ ex actis reſultent, cum nonquam cenſeantur ſublatæ per legem rejicientem exceptiones, *Franc.dec.232. cum aliis per eum allegat.* nec dubitari poteſt hanc exceptionem eſſe ſufficientem ad impediendam forjudicationem, nam ſublata pœna per claram juris deciſionem conſequens neceſſarium eſt non poſſe amplius procedi ad forjudicationem, quæ fieri non poteſt niſi pro crimine, in quo veniat imponenda pœna capitis, ut dictum eſt *reſolut.16.* forjudicatio

fit

ſit abſentis ad mortem condemnatio, non video, qua ratione forjudicari, ſeù ad mortem condemnari quis poſſit, non obſtante præſcriptione inducente delicti impunitatem contra caſum legis, & Doctorum ſententiam, qui Judicem procedentem ad condemnationem capitalem Rei non obſtante præſcriptione capitaliter puniendum tradiderunt, nempè *Farinac. qu.10.n.2. & alii per eum relati*, nec oppoſitio clauſulæ reſervantis jura Reo, cum perſonaliter comparuerit, hoc indebitum detrimentum, quod Reo infertur, evitat; quid enim Reo prodeſſet clauſula, ſi prout ſæpiſſime contingit, hoc modo forjudicatus antequam ad manus Curiæ deveniat occidatur, ob licentiam quam ſententia forjudicationis cunctis tribuit forjudicatum occidendi? quod abſurdum conſideravit *Maſtrill. decis.161.n.15.* ad refellendam opinionem *Follerii* tradentis eamdem praxim, ubi allegatur minor ætas ex parte forjudicandi, & tamen hic caſus eſt valdè diverſus, cum in hoc caſu ſupponamus temporis lapſum inducentem præſcriptionem apparere ex actis, & habeamus claram juris deciſionem, quod non contigit, cum allegatur ætas, de qua ferè ſemper non ſupponitur in proceſſu conſtare, nec pro minore adeſt tam aperta legis deciſio; data igitur pro vera opinione quod præſcriptio non operetur ipſo jure, ſed ſit opponenda, ſi ea opponatur per amicos, aut conſanguineos citati impediri forjudicationem exiſtimo; quemadmodum etiam non poteſt, ut mea eſt ſententia, in terminis *Conſtitutionis Regni pœnam eorum*, ſuſtineri traditio eorum, qui exiſtimant, quod ſi procedatur ad forjudicationem, ex quo non eſt oppoſita hæc præſcriptio, poſſit per Reum exiſtentem in manibus Curiæ illa opponi ad impediendam exequutionem ſententiæ, *Farinac. d. quæſt.* 10. *n.35. verſ. ſublimitando*, ubi adducit *Carrer. & Cartar.* & rationem, quia quemadmodum etiam vere confeſſus crimen non poteſt oppoſita præſcriptione condemnari, ita nec fictè confeſſus vigore contumaciæ, *Guaz. d. defenſ. 2. cap. 2. n. 11.* moveor, quia in terminis *Conſtit. Regni pœnam eorum*, non ſolum quis habetur pro confeſſo de crimine, pro quo quis reputatur contumax, ſed etiam excluditur ab omni aditu judicii, nec poteſt ſe amplius defendere ſuper cauſa principali, ſed tantum poteſt proponere nullitates notorias, & evidentes, juxta tradita per *Foll. in ver. captis forjudicatis n.3. Franc. decis. 674. & decis. 688. n. 1. & Reg. Tapp. decis. 54. n. 6.* ſi igitur, non oppoſita exceptione præſcriptionis, juſtè, & validè fuit ad forjudicationem proceſſum, & ſententia forjudicationis non eſt nulla, ſed valida, conſequens profectò neceſſarium eſt, quod ſublato remedio dicendi de nullitate, quæ ſtante validitate ſententiæ non extat, nullum ſupereſt forjudicato remedium ſe tuendi adverſus exequutionem ſententiæ.

6 Sed ut, quid ſentiam dicam, longe probabilior mihi videtur æquior, & mitior ſententia, quod ſcilicet, etiam ſi nullus opponat exceptionem præſcriptionis, adhuc Judex, qui eam ex actis obſtare videt, debeat ſuperſedere in forjudicatione; moveor quia ubi de pœna imponenda agitur, Judex ex officio debet ſupplere defectum partis, & admittere defenſiones non allegatas, etiam ſi ſervis illæ competant, *l. ſi non defendantur, ff. de pœnis*, etiam ſi de abſentibus agetur; cum illos defendi Reipublicæ interſit, *l. ſervum, §. publicè, ff. de procurat.* nec debet videri permiſſum, ut defenſioni, quam jura largiuntur, renunciare quis poſſit, quia nemo eſt dominus membrorum ſuorum, *vulg. l. liber homo, ff. ad l. Aquiliam*, & nemo auditur perire feſtinans, ſed etiam invito beneficium in hac materia dandum eſt, *l. non tantum, ff. de appell.* & hanc mitiorem, & æquiorem ſententiam amplexi ſunt *Marſil. conſ. 46. n. 20. & ſeq. Decian. lib. 3. tract. crim. cap. 37. n. 5.* ubi *Bald. & Franc. Aret.* auctoritate firmat, quod ſi ex actis conſtet de præſcriptione delicti judicium eſt ipſo jure nullum, *Theſaur. decis. 208. n. 4.* nec obſtant in contrarium allegata, quod ſcilicet præſcriptionem neceſſe ſit allegari, quia ultra quod, dum ex actis conſtat, Judicem ex officio illam ſupplere debere reſponderi poteſt, juxta tradita per *Mynſinger. cent. 3. obſer. 28.* reſpondeo, quod quicquid ſit in civilibus, in criminalibus præſcriptio, etiam ſi non opponatur, operari debet *Theſaur. d. decis. 208. n. 4. Decian. d. cap. 37. n. 4.* ubi quod præſcriptio in delictis tollit non ſolum civilem, ſed etiam naturalem obligationem: hanc igitur ſententiam in judicando amplectendam exiſtimarem, quia in criminalibus ſtante conflictu opinionum ſequi debemus eam opinionem, quæ naturalem habet æquitatem, & lenitatem in pœnis infligendis ſuadet, *Decian. tract. crim. lib. 2. cap. 9. n. 17. Franc. dec. 511. n. 12.*

7 Hæc de præſcriptione adverſus delictum, ut videre eſt, ab aliis non ita explicata tradidi; quod ſi quæras, an præſcribi aliquo temporis ſpatio, puta xxx. annorum, poſſit ſententia forjudicationis, adeas *Foller. in ver. captis forjudicatis nu. 7.* ubi ex *Bald.* firmat negativam ſententiam: addo rationem ex *Cabal. reſol. 229.* quod cum ſententia banni exequi non poſſit, niſi Reo in fortiis exiſtente, eo non capto nunquam currit præſcriptio, quia ea nunquam currit agere non valenti, *l. 1. §. final. C. de ann. except. cum concordant.*

OBSERVATIO ORILIÆ.

SUMMARIUM.

1 *PRæſcriptionis exceptio non retardat ſententiam in Magna Curia Vicaria.*

2 *Favore Rei abſentis in Magna Curia admittitur ſolum exceptio captivitatis, infirmitatis, & abſentiæ.*

3 *Præſcriptio xx. annorum ope exceptionis eſt proponenda, alias inquiſitio, & proceſſus teneret.*

4 *Præſcriptio non extinguit actiones, ſeù obligationes ipſo jure.*

5 *Ubi ex eiſdem actis, & ex eodem libello conſtat actionem eſſe præſcriptam, Judex tenetur ex officio actorem rejicere, & ſecundum præſcriptionem judicare.*

6 *Quæ opinio, & ſi in materia civili ſit controverſa, ubi tamen agitur de crimine criminaliter intentato, procedit proculdubio.*

7 *Judex ex officio tenetur defenſionem Rei inquirere.*

8 *Nemo eſt Dominus membrorum ſuorum.*

9 Bart. in l. 1. §. accuſationem, ff. ad Turpillianum, *declaratur.*

10 *Judex, ſi non obſtante præſcriptione citat Reum ad comparendum ſub pœna confeſſati criminis, non dum male facit, ſed deberet decapitari.*

11 *Inquiſitio, ſi non diem, ſaltem menſem, & annum commiſſi criminis continere debet, ad hoc, ut ſubſiſtat, unde apertè conſtabit ex eadem inquiſitione præſcriptio.*

12 *Præſcriptio in delictis continuatis incipit ab ultimo actu.*

13 *Adulterium non dicitur continuatum quoad materiam præſcriptionis, ſi cum pluribus fuerit commiſſum.*

14 *Stuprum non niſi unica vice committitur.*
15 *Sodomiæ crimen non præſcribitur quinquennio ſi fuerit violentum.*

RESOLUTIO XXI.

1 UBi delictum oppoſitum, & imputatum Reo apparet præſcriptum ex eodem proceſſu, & ex eiſdem actis, Reus vexari non debet, nec poteſt forjudicari abſens, hoc dicit *Author in hac reſol.* 21.

Difficultatem faciebat *Foller. in ſua praxi verb. forjudicentur n.* 66. ubi refert obſervari in M. C. quod non obſtante præſcriptione propoſita proceditur contra abſentem ad ſententiam forjudicationis cum clauſula, quod de præſcriptione oppoſita habeatur ratio, quæ de jure haberi debet comparente Reo.

Follerii opinio fundatur ſuper rigore Ritus M.C. 169.
quo omnes exceptiones favore Rei abſentis recipi,
2 præter illas tres inibi enumeratas, prohibetur, ca-
ptivitatis ſcilicet infirmitatis, & abſentiæ, de quo
per *Franc. deciſ.* 314. *num.* 3. *deciſ.* 369. *num.* 10. *per*
eundem Feller. verb. audiantur excuſatores num. 7. *&*
per Merlin. Pignat. cent. 1. *cap.* 48. *num.* 1. Cum enim
illa exceptio præſcriptionis, non ſit ex illis tribus,
rationabiliter per M. Cur. admitti non ſolet, niſi
cum illa clauſula, quæ etiam favore minoris ad-
mitti ſolet ex eodem *Feller. verb. forjudicentur nu.* 7.
quem increpat *Maſtril. deciſ.* 161. *num.* 5. *& Author*
hic num. 4.

Et ſupponit *Foller.* præſcriptionem 20. annorum, de
qua *in l. querela C. de falſ.* ope exceptionis eſſe pro-
ponendam, alias inquiſitio, & proceſſus teneret
juxta *Bart. doctrinam in leg.* 1. *§. accuſationem ff. ad*
3 *Turpillian.* ubi voluit accuſationem non tolli ipſo
jure ex ſolo tempore, ſed ope exceptionis elidi,
quod etiam voluit *Bald. in d. l. querelam nu.* 3. *C. de*
falſ. Feller. d. verb. forjudicentur num. 23. *Boſſ. tit. quo-*
modo procedatur in delictis num. 23. *Farin. quæſt.* 10.
num. 35. ubi notat ex hoc minus prodeſſe præſcri-
ptionem, quam innocentiam, quod etiam refert
Guaz. def. 6. *cap.* 2. *n.* 90. & ideo cum per ritum præ-
dictum talis exceptio ſub generalitate cenſeatur
prohibita, conſequens videbatur, ut non obſtan-
te tali exceptione ad ſententiam forjudicationis eſ-
ſet procedendum.

Verùm ſuper hoc dicto *Follerii* ſubſiſtendum videtur
cum *Authore hic num.* 4. ex duplici capite. Primò,
quia & ſi communis opinio ſit præſcriptionem ope
exceptionis eſſe opponendam, nec extingui actio-
4 nes, ſeu obligationes ex tempore ipſo jure, ut vo-
luit *Balb. de præſcript. par.* 1. *quæſt.* 8. *num.* 2. *Surd.*
deciſ. 24. *nu.* 2. *&* 3. *Boer. deciſ.* 344. *num.* 5. *&* 6. qui
tamen diſcurrendo materiam guſtat amaritudinem
ex fundamentis contrariæ opinionis, *Pont. conſ.* 48.
num. 3. *Magon. deciſ. Florent.* 41. *num.* 17. *deciſ. Lucen.*
67. *num.* 20. *Cancer. lib.* 1. *cap.* 18. *nu.* 26. *pleni Giurb.*
deciſ. 13. *num.* 5. 6. *&* 7.

Attamen ubi ex eiſdem actis, & ex eodem libello con-
ſtet actionem eſſe præſcriptam, volunt DD. Judi-
cem ex ſuo officio debere actorem rejicere, & ſecun-
5 dum præſcriptionem judicare, ita ex *Abb. Felin.*
& Butr. concludit Balb. de præſcript. cit. qu. 8. *par.* 1.
num. 3. *Alex. in l.* 1. *col.* 3. *verſ. & ita teneo C. ut quæ*
deſunt Advocat. Bald. in l. ſi eum num. 3. & in lectura
antiqua *num.* 1. *ff. ſi quis cautionibus ibi etiam Ale-*
xander, & alii, Aret. tract. malef. verb. incheata col. 2.
in fin. Bertaz. conſ. 676. *num.* 2. & ex aliis reſolutum
refert *Myſing. in Cam. Imperiali*, ut eum videre eſt
cent. 3. *obſer.* 38. *in fin. Boer. cit. deciſ.* 344. *num.* 6. *&*
7. ubi licet fateatur communem opinionem eſſe, ut
ope exceptionis præſcriptio ſit proponenda, atta-
men ubi illa non proponeretur, ut ex actis liquidè
conſtaret, Judicem debere ex officio actorem reji-
cere affirmat, quod placuit *Pontanel. deciſ.* 216. *n.* 66.
& 12. ſed non admittit *Giurb. cit. deciſ.* 13. *num.* 7.
ubi quod nec ſufficit generica oppoſitio carentiæ
actionis facta per Reum *ex Pont. cit. conſ.* 48.

Secundo, quia quicquid ſit de iſta opinione in mate-
ria civili, ubi de ſolo partium intereſſe agitur. In
noſtris terminis videtur omnino admittenda, tum
quia illa communis opinio, ut ipſo jure non extin-
6 guatur actio, & obligatio, ſed ope exceptionis;
non videtur procedere in materia criminali, & ubi
agitur de crimine, & pœna, ut advertit *Aretin. in*
cap. cum P. Manguella col. 6. *de accuſat.* adducens
Bart. in l. ſi pœna in fin. ff. de condit. indebit. ubi quod
licèt lapſus temporis de jure non tollat obligatio-
nem, hoc eſt verum in Civilibus, ſecus in Cri-
minalibus, & ſic in delictis, ubi præſcriptio ipſo
jure interimit accuſationem allegans *text. in l. ſed*
etſi unius §. ſi ante ff. de injuriis, idem voluit *in l.*
non dubium C. de legibus in fin. ubi quod ſi ex actis
conſtet maleficium ex tempore eſſe præſcriptum,
judicium eſſe nullum ipſo jure, nullaque ſententia
inde ſequuta, ſequitur *Marſil. in ſuo conſ.* 46. *nu.* 22.
& 23. *& conſ.* 86. *num.* 10. 11. 12. *&* 13. idem voluit
Felin. in cap. ad aures de præſcript. col. 2. *verſ. limita*
tamen, ubi quod ſi ex actis iis pateat præſcriptio,
debet Judex eam admittere, & ſecundum eam ju-
dicare, *Decian. tract. crim. lib.* 3. *cap.* 37. *num.* 4. *Ro-*
land. conſ. 94. *num.* 12. *lib.* 3. & ità judicatum refert
Theſ. deciſ. 608. *num.* 4. *Guaz. def.* 2. *cap.* 2. *nu.* 15. *Car-*
tar. de capt. band. cap. fin. ſub nu. 315. ubi quod poſt
præſcriptionem, ipſo jure accuſatio abolita eſt,
Farin. quæſt. 1. *num.* 68. & comprobat eandem con-
cluſionem *Myſing. Balb. Boer. & alii DD. ſupra alle-*
gati ſub §. attamen, volentes admittendam eſſe præ-
ſcriptionem per Judicem ex ſuo officio, ubi illa
apparet ex actis, ſeu ex eodem libello in terminis
Bertaz. cit. conſ. 676. *num.* 2. *& Marſil. conſ.* 117. *n.* 42.
eſt textus optimus *in l.* 1. *§. accuſationem ff. ad Tur-*
pill. verſ. contramovet ibi: *quod qualiſcumque accu-*
ſatio illata cognoſcentis authoritate, non accuſantis
voluntate aboleri debet, majoreque odio dignus eſt,
qui temerè ad tam improbam accuſationem proceſſe-
rit, tùm quia ubi agitur de pœna præſertim cor-
porali, non poſſit Reus tali defenſioni renunciare,
Clar. quæſt. 49. *num.* 19. *Afflict. deciſ.* 391. *ſub num.* 9.
& ibi Urſill. num. 2. *Menoch. quæſt.* 7. *num.* 9. *lib.* 1.
Farin. quæſt. 39. *num.* 51. *Triuſ. deciſ.* 1. *num.* 7. *lib.* 1.
Guaz. def. 27. *cap.* 1. *num.* 1. 2. *& per tot.* tum quia te-
7 netur Judex ex ſuo officio rei defenſionem inqui-
rere, *Bart. in l.* 4. *§. hoc autem judicium ff. de damn.*
infect. & in l. 3. *in fin. ff. de quæſt. & in l. ſervum quo-*
que §. publicè intereſt ff. de procurat. Bal. poſt Bart. in
auth. & qui ſemel C. de probat. Marſil. conſ. 73. *nu.* 40.
conſ. 39. *num.* 31. *conſ.* 40. *num.* 40. *& conſ.* 60. *nu.* 22.
Gloſ. ſuper condict. March. l. 4. *cap.* 26. *num.* 2. *Farin.*
quæſt. 99. *num.* 51. 238. 253. 264. 267. 272. *Guazin. de-*
fenſ. 2. *cap.* 6. *nu.* 15. & jam contra propriam rei con-
8 feſſionem, alias efficeretur Dominus membrorum
ſuorum *contra tex. in l. liber homo*, *& l. ita vulne-*
ratus ff. ad l. Aquiliam, *Scacc. de Judic. lib.* 1. *cap.* 51.
num. 14. *& de ſent. & re judic. gloſ.* 7. *quæſt.* 3. *limit.* 4.
num. 222. *Cabal. caſ.* 77. *num.* 64. *l.* 1. *§. ſi quis ultro ff.*
de quæſt. Marſ. conſ. 39. *nu.* 28. *conſ.* 43. *n.* 35. *conſ.* 49.
n. 41. *conſ.* 60. *n.* 22. *conſ.* 73. *n.* 37. *& conſ.* 90. *n.* 27.

Non obſtat doctrina *Bart. in l.* 1. *§. accuſationem ff. ad*
Turpillian. quia intelligendus eſt ubi ex eadem ac-
cuſa-

Digitized by Google

cuſatione, vel ex eodem proceſſu, non liquet de tali præſcriptione, ut declarat *Bald. in d. l. ſi eum num.1. ff. ſi quis cautionibus*, & ex pluribus firmat *Bertaz.cit.conſ.*276.*n.*2.

Undè ſi Judex, nun obſtante præſcriptione procederet, & monaret Reum ad compareodum in pœnam confeſſati criminis, nedum male faceret *ex Bald. in cap.fin.col.6.verſ.ſed pone de offic.delegat.Maſcard. de probat.concluſ.*351.*vol.*1.*num.*5.*& concluſ.*357. *num.*15. *ibidem Bart. conſ.*167. *num.*13. *Cartar.de capt.band.c fin.num.*315. *Roland.conſ.*94.*n.*9.*& ſeq.*
10 *lib.*3. ſed deberet decapitari inquit *Pariſ.conſ.*169. *num.*6.*in fin. Auch. Jun. quæſt.ſimil.qu.*49.*nu.*7. *& ſeq.part.*2. *Marſ.conſ.*87.*num.*6.*in fin. Rocc.de Curt. cap.fin.col.*3.*de conſuetud. Farin.quæſt.*10.*n.*2.*Guaz. def.*2.*cap.*2.*num.*16. quia idem eſt innocentem occidere, ac eum, qui tutus eſt præſcriptione *Cartar. d.cap fin.num.*315. Et ubi Judex præſcriptione poſt habita, vel ea ſibi non innoteſcente ad condemnationem procederet, unuſquiſque poſſet de exceptione præſcriptioeis opponere, *Bajard. ad Clar. §. fin. quæſt.*52.*num.*8. *Guaz. def.*2. *cap.*2.*num.*2. allegat *Marſ.in ſuo conſ.*24.*num.*30. ubi hoc non potui invenire, benè tamen deducitur ex dictis per eum *conſ.*46.*num.*22.*&* 23. *& conſ.*87.*nu.*6. *& ſeq.* & ex aliis, qui volunt Judicem debere decapitari ſi condemnaret Reum, qui aſt præſcriptione tutus, & ex ſis, qui volunt, quod id quod Judex tenatur ex officio perquirere & facere, tanto magis tenetur facere alio poſtulante, de quo latè fuit dictum *in reſolut.*2. & per *Authorem reſol.*11.*num.*2. & habetur per *Bart.& alios in l.ſervum quoque §.publicè ff.de procurat. & per Farinac.cit.quæſt.*99.*num.*51. 238. 253.*&* 264.

Adverte tamen, quod illa diſtinctio relata per *Authorem nu.*4.& per DD.per nos relatos *ſub §.attamen, & §.quicquid*, de præſcriptione apparenta, & non apparante ex eiſdam actia, licet vera exiſtimetur, & ideo in criminalibus ſubſelliis omninò admittendam credidimus, in praxi nihil vel parum prodeſſe poteſt, quia ſcitum eſt omnibus, inquiſitionem Reo tranſmitti non poſſe, nec poſſe formari ſine ſpecificatione temporis certi, quo delictum commiſſum præſumitur, ſaltem cum ſpecificatio-
11 ne menſis, & anni, quicquid ſit circa diem, *ut eſt tex. in l. libellorum ff. de accuſat.* & voluerunt *Dec. conſ.*83.*col.*1.*num.*2.*& col.*2.*verſ.*20.*reſpondeo, & in l.credita num.*38.*C.de edend. Alex.conſ.*71.*col.*2.*n.*2. *&* 3.*verſ.ſed ità lib.*3. *Ruin.conſ.*10.*lib.*5.*Bart.in l.*2. *§.ſi publico ff.de adult. gloſ.& DD.in cap.*2.*de libell. oblat.Roland.conſ.*31.*num.*17.*lib.*1. *Foller.verb.& ſi confitebuntur* 4.*par.*3.*par.nu.*6.*Cartar.de capt.band. cap.fin.nu.*149.*&* 150. ubi quod aliter formata non ſubſtinetur, nec ſententia inde ſequuta exequi poteſt, non obſtantibus motibus propriis Conſtitutionum Pontificium *Farin. quæſt.*1. *num.*15. *&* 18. ſi enim annus, & menſis eſt neceſſariò exprimendus, utique præſcriptio apparebit etiam neceſſariò ex eadem inquiſitione, & monitorio tranſmittendo, & propterea per Dominum Judicem ſubſcribi, & tranſmitti non debet.

Adverte etiam, quod delictum reiterabile, & continuatum non præſcribitur, niſi à die ultimi actus,
12 & delicti commiſſi, & advertit *Clar.quæſt.*51.*n.*3. *Farin.quæſt.*10.*num.*10. *Cabal.caſ.*7.*n.*1.*&* 2. *Guaz. def.*2.*cap.*2. *num.*50. continuato tamen cum eadem
13 perſona, ut declarat *idem Guaz.cit.cap.*2.*num.*26. Si verò cum diverſa perſona adulterium committatur, vel aliud delictum, ceſſat continuatio, & unitas delicti, nec poſterius delictum non præſcriptum, impedit alterius delicti præſcriptionem, ut videre aſt ex *Bald. in auth. ſed novo jure num.*6.*C.de ſerv.fugit. Nell.tract.de bandit.* 2.*par. prim.tempor. quæſt.*6. *Jaſ.in l. ſi idem cum eodem ff.de jurisd.omn. Judic.n.*5.*Caball.caſ.*7.*n.*2. *Jul.Clar. §.fin.qu.*51.*n.*7. ubi videtur hoc ſupponi pro indubitato cantantes ſolum DD. An delicta præſcripta, licet non poſſint puniri, valeant tamen ad gravandam pœnam delicti non præſcripti, & ideo *Guaz.* advertit loco citato continuationem attendi ſi cum eadem perſona.

Quid autem in ſtupro, quod non niſi ſemel committi poteſt, *cap.lex illa* 36.*quæſt.*1. *Fontanell. de pact. clauſ.*5. *Gloſ.*5.*par.*1.*num.*79.*Thor.voto* 53.*num.*10.
14 *tom.*1. An inquam ea, quæ de adulterio dicta ſunt, quod eſt delictum reitarabile, habeant locum etiam in ſtupro, quod non niſi unica vice committi poteſt, *Fontan.de pact.tom.*2.*clauſ.*4.*gloſ.*5.*part.*2 *n.*83. affirmativè reſpondet, & idem atiam voluit *Muſtril.deciſ.*218.*n.*16.*& Thor. d.vot.*53.*n.*11.*tom.*1.

Adverte demum, quod ſtuprum cum Puero, ſeu delictum Sodomiæ non præſcribitur quinquennio, ut advertunt *Baiard.& Marſil.relat.*per *Guaz.defenſ.*2. *cap.*2. *nu.*74. quod tamen intelligendum eſt de ſtupro violento, quia ità loquitur *Marſil. allegat.* ab utroque in *l.qui falſam §.*1. *ff.ad l.Cornel. de falſ.* & ità loquitur expreſsè *text.* per *Marſil. allegat.* in *l. mariti §.fin.ff.ad l.Jul.de adult.* ibi, *cum autem qui per vim ſtuprum intulerit, vel mari, vel fœminæ, ſine præfinitione hujus temporis accuſari poſſe dubium non eſt*, adeo ut ſi non probatur violentia verè, vel ſaltem præſumptivè, præſcriptionis prohibitio non probatur, nec fundatur ex *author. Marſil.* nec *aliorum.*

SUMMARIUM.

1 *AN capiens diſrobatorem viarum publicarum jam forjudicatum poſſit petere proceſſum à Judice, qui illum forjudicavit ad finem illum puniendi vigore prag.*5.*ubi de delicto, & num.ſeq.*

*Dicta prag.*5.*non diſcordat à jure communi.*

Intelligitur etiam ſi capiens nullam habeat juriſdictionem in captum.

Cui conceditur juriſdictio, conceditur omne illud, quod ad exercendam juriſdictionem eſt neceſſarium.

2 *Exceptio debet eſſe de contentis in Regula.*

*Non eſt abſurdum, ut alius Judex exequatur ſententiam banni ab alio Judice latam, & quomodo intelligatur num.*5.

3 *Cauſa cur fuerit condita d.prag.*5.

Cum ſit inducta in odium delinquentis non debet contrarium operari effectum.

4 *Remiſſio delinquentis, vel proceſſus an detur poſt ſententiam?*

Refertur reſcriptum Domini Proregis ſuper quæſtione propoſita.

5 *Diſtinctio authoris, & doctrinarum adverſantium conciliatio.*

An

Digitized by Google

An ſi per alium Judicem capiatur diſrobator viarum publicarum jam forjudicatus, ſit puniendus per Judicem capientem, vel remittendus ad Judicem, qui illum forjudicavit; ad intellectum pragmatica 5. ubi de delicto?

RESOLUTIO XXII.

1 CUm exercerem officium Advocati Fiſcalis in Regia Audientia Lucariæ, fuit quidam à terra Martini forjudicatus à Regia Audiantia Bareoli proptar furtum commiſſum in via poblica captus per Miniſtros Regiæ Audientiæ Lucariæ; fuit dubitatum, an Regia Audientia Luceriæ ob præventionem in carcerando; eſſet punire prædictum forjudicatum, & petera proceſſum à Regia Audientia Barenſi, ut ſuper axacurione ſententiæ forjudicationis de juſtitia provideret, vel potius prædictus forjudicatus eſſet ramittendus ad Regiam Audientiam Baranſem? hæc quæſtio fuit tacta à *D. Capibl. prag. 8. part. 2. num. 94. & num. 117. cum ſequenti*: ſed quoniam ultra per eum doctiſſimè more ſuo adducta, pro illius elucidatione aliqua ponderavi, dicam quid in hujus quæſtionis reſolutione concludendum ſantiam.

Pro Regia Audientia Luceriæ ponderabatur præventio in illum capiendo, quæ ex diſpoſitiona *Regia prag. 5. ubi de delicto*, efficit Judicem quamcùmque Curiam, quæ prævenerit in capiendo latronem viarum publicarum; neque eſt illa prag. contraria diſpoſitioni juris communis, cum poſſe latronem hunc à quocumqua Judice capiente puniri, & à quocumque privato occidi de jura colligatur ex *text. in l. 1. & 2. C. de his qui latrones, juncto textu in l. fin. C. quando liceat unicuique ſine Judice ſe vindicare*, atiamſi latro non ſit ſubditus; nequa rationa loci delicti, neque ratione originis, neque ratione domicilii, *Paris de Puteo de ſyndicatu, in verbo latro, Foller. in verbo audiantur excuſatores in ſua praxi num. 167. Farinac. quæſt. 7. num. 10.* poterit igitur vigore hujus præventionis Judex præveniens jure inſtare, ut ſibi conſignetur informatio prius ab alio capta; nam cum per Regiam Pragmaticam ſit capienti conceſſa cognitio in diſrobatorem viarum, videtur conceſſum omna illud, quod ad prædictam cognitionam neceſſarium eſt (prout neceſſaria proculdubio informatio eſt, ſine qua puniri nemo poteſt) *Farinac. dicta quæſt. 7. num. 11. l. cui ff. de juriſdictione omnium Judicum*, ubi quod cui conceſſa aſt juriſdictio, ea quoque conceſſa videntur, ſine quibus juriſdictio axplicari non poteſt, *l. ad rem mobilem ff. de procurator.* ubi *gloſa*, quod cui mandantur ſequantia, mandata vidantur per quæ per-

2 vanitur ad ea: nec dubitari poteſt dictam pragmaticam quintam compræhendera etiam forjudicatum, nam regula, quæ in dicta pragmatica traditur eſt, ut quilibet Regius Officialis taneatur remittere, poſtquam cœperit, ad Officialem loci delicti malefactores; vel bannitos: à qua regula excipiuntur diſrobatores ſtratarum publicarum, qui poſſunt puniri à quocumque capiente: ſi igitur in regula compræhenduntur banniti, ſive forjudicati, ergo & exceptio eos compræhandit, quia exceptio eſt de contentia in regula, *l. ſed an ultro §. 1. ff. de negotiis geſtis, Dyn. in rub. de reg. juris in 6. circa finem, Surd. deciſ. 124. num. 13. & deciſ. 225. n. 10.* dixi in *prag. 5.* regula compræhendi forjudicatos, quia hæc vox bannitos ſecundum communem uſum loquendi ſæpius uſitatum in pragmaticis danotat enim, qui per campaneas diſcurrit impediando publicum commercium, & eſt forjudicatus per ſententiam, vel ipſo jure, ut colligitur ex *pragmaticis de exulibus*, præſertim 14. 15. & 16. & promiſcuè accipitur pro foraſcito, *Caravit. de exulib. pragmat. 1. num. 27. 41. & 60.* & alibi ſæpiſſimè: & quod dicta pragmatica quinta compræhendat latronem forjudicatum vilius eſt ſantire, *Capiblancus pragmat. 8. part. 2. num. 94.* ubi quod *pragm. 5. ubi de delicto*, quæ dat juriſdictionem capienti, loquitur in latrone forjudicato, ſed in forjudicatis pro aliis delictis dicta pragmatica extandi non poteſt, nec abſurdum eſt, ut capiens Judex exequatur ſententiam banni ab alio Judica latam, dum ambo Judices ſunt ſub eodem Principe & Regni Prorege, *Far. quæſt. 7. num. 53. in fine, & quæſt. 11. num. 61. & ſeq.* ita enim Provinciam accipi eſt ſatis notum, dum Doctores mentionem faciunt de eodem Provinciæ Præſide, *Franch. dec. 622. num. 2.*

3 In contrarium ponderabatur, quod dicta *Regia pragmat. 5.* lata erat in odium talium delinquantium, *Franch. deciſ. 142. Capiblanc. prag. 8. part. 2. num. 107.* & anta eos *Foller. in verbo audiantur excuſatores nu. 167.* ſi igitur remiſſio in hoc caſu facta non eſſet ad Regiam Audientiam, quæ illum forjudicaverat, id redundaſſet in commodom latronis forjudicati, non enim poterat eadem facilitate Regia Audientia Luceriæ exequi ſententiam forjudicationis, qua illam axequi poterat Regia Audiantia Barenſis, in qua teſtes neceſſarii ad faciendam recognitionem forjodicati poterant eſſa parati, cum eorum copiam Regia Audientia Luceriæ minimè haberet, & ſic diſpoſita ad unum finem, effectum contrariom operarentur, contra *textum in l. legata inutiliter ff. de legat. primo, Surd. deciſ. 270. num. 10.* hinc rectius eſſe delinquentem remittere ad Judicem qui proceſſom habet, & ſententiam tulit, innuit *D. Capiblancus ead. pragmat. 8. part. 2. num. 123.*

4 Ponderabatur etiam, quod Regia Audiantia Barenſis cum jam illom forjudicaſſet, & ſic ſententiam condemnationis ad mortem protuliſſat, nihil aliud enim eſt forjudicara, quam ad mortem condemnara, ut ſæpius dixi, nullo modo tanebatur remittera acta ad Regiam Audientiam Luceriæ, cum poſt ſententiam latam in delinquentem nullus Judex teneatur delinquentem jàm condemnatum ramittere, ſed tantum condemnandum, niſi ſpecificè contrarium ſanciatur, *Bald. in leg. exequutorem num. 28. C. de exeq. rei jud.* ubi hoc menti tenendum ſubdit, *Anna ſing. 56.* ubi deciſum teſtatur in Collaterali Conſilio *Capibl. d. prag. 8. parte 2. num. 92. & 122.* nec ex *d. prag. 5.* dum hoc non expreſsè ſanxit, aliud inferendum eſt, ſed erit intelligenda, ut poſſit quicumqua Judex latronem publicarom viarum capiens illom punire, ſi hoc poteſt ax proceſſu per ipſum fabricando, alias ſecus, *Capiblanc. d. pragm. 8. parte 2. num. 117. & ſequent.* qui licet antea *num. 94. num. 125.* concludit, quod ſi latro jam forjudicatus eſt, debet remitti ad Judicem, qui ipſum forjudicavit.

In ſupra relato caſu ſcripſimus ad Dominum Regni Protegem Ducem Albæ, a quo fuit juſſum ut Regia Audientia Luceriæ tranſmitteret ad Regiam Audientiam Barenſem carceratum, quia poterat contra illum exequi ſententiam forjudicationis cum majore commoditate, quam Regia Audiantia

tia

Digitized by Google

tia Luceriæ, quæ nec proceſſum nec teſtes de crimine habebat.

5 Ut igitur evitentur contrarietates, ita mihi controverſiam diffinire, & conciliare viſum eſt, ut liqoidem poteſt Judex capiens ex nova informatione ipſom punire, hoc poſſit vigore Regiæ Pragmaticæ quintæ, quæ ſatis expreſſe, ut ſupra dixi, hoc ſenxit, dum letronem viarum etiam banoitum poſſe à quocumque Judice capiente puniri ex exceptiooe conformi ad regulam non obſcurè colligitur, & ita procedant dicta per *d. Capiblanc. ead. pragm 8. par. 2. n. 94.* poſſe etiam Judicem capientem exequi ſententiam banni, ſive forjudicationis, ſi proceſſus à Judice ſententiæ, ſive banni illi abſque reluctatione tradatur procoldubio crediderim, & ita procedant à me ſupra dicta dum dixi poſſe Judicem capientem exequi ſeotentiam banni ab alio Judice latam, ut teſtatur Romæ accidiſſe *Farinac. d. qu. 11. n. 61.* de quodam Gallo, qui fuit Romæ decapitatus, ita requirente Gallorum Rege, exhibita ſententia condemnationis capitalis in Gallia contra ipſum latæ; etſi enim agebatur de executione banni lati in alieno Regno, tamen hoc poſſe fieri ad inſtantiam Judicis bannientis deducitur ex traditis per eumdem *Farinac. ibid.* ubi diſtinguit, ut quando Territoria ſunt ſub eodem Principe, & Regni Præſide, poſſit Judex exequi ſententiam banni latam in alieno Territorio abſque requiſitione Judicis bannientis, ſecus quando Territoria ſunt ſub diverſo Rege, quia tunc eſt neceſſaria requiſitio Judicis bannientis.

Quod ſi Judex capiens non habeat facultatem capiendi novam informationem, & ex nova informatione illum puniendi, tunc remiſſio facienda ſit ad Judicem, qui letronem forjudicavit, & ita procedant dicta per *Capiblanc. d. pragm. 8. par. 2. n. 125. adjunctis ſupra dictis n. 117.* quæ diſtinctio in hoc ultimo capite ſatis aperte per allegatum Domini Proregis reſcriptum approbata eſt.

OBSERVATIO ORILIÆ.

SUMMARIUM.

1 *Regia Pragmatica, qua cavetur latrones publices puniri poſſe per Judicem capturæ, an locum habeat in latronibus bannitis?*

2 *Exceptio firmat regulam in caſibus non exceptis.*

3 *Judex exequens, antequam exequatur videre debet, an juſte, & valide lata fuerit ſententia.*

4 *Sententia antiqua exequi poteſt ſine proceſſu, ubi proceſſus non reperitur.*

5 *Eaque habet pro ſe præſumptionem juris, & de jure, ſi in ea fiat mentio de proceſſu, ac de omnibus ſolemnibus, & neceſſariis.*

6 *Bannitus exiſtens in fortiis Curiæ ſemper, & quandocumque poteſt de nullitate dicere.*

Pragmat. 4. de diat. diſponens, quod poſt decem annos non poſſit dici de nullitate ſententiæ, non loquitur de eo, qui poſt decem annos forjudicationis devenit in poſſe Curiæ.

7 *Sententia contumacialis non facit tranſitum in judicatum poſt biennium, cum poſſit quandocumque ex capite nullitatis impugnari, quod intellige, ut inferius.*

8 *Pro ſententia unius Judicis lex non præſumit, ideo aliorum duorum requirit conforme judicium.*

9 *Sententia, quæ ſe refert ad proceſſum, proceſſu non apparente, credi non debet.*

10 *Judicis aſſertioni, an ſtandum ſit?*

11 *Sententia contumacialis, an habeat præſumptionem pro ſe?*

12 *Menoch. & Cravettæ opinio, quod ſententia antiquitas reputetur arbitrio Judicis, reprobatur.*

13 *Sententia antiqua, dicitur ex voto Sac. Conſilii Neapolitani relati per Ricc. à quadraginta annis ſupra.*

14 *Deciſio Sac. Conſilii facit jus in Regno.*

15 *Sententia forjudicationis, quibus ſolemnitatibus muniatur.*

16 *Conſtitutio Marchiæ, quæ poſt annum exequi mandat ſententiam, ſi proceſſus non reperitur, an cenſeatur ſublata per Conſtit. Pii IV. quæ pro executione ſententiæ requirit legitima inditia, vel per reformat. Pauli V. ſub tit. de judic. criminal. Urb. ſub §. Reis?*

17 *Sententia facilius ſubſtinetur exequuta, quam exequitur.*

18 *Sententia, an poſſit exequi, quando requiratur requiſitio, & an coram Judice requiſito, & exequente proponenda ſint exceptiones contra ſententiam, & an ſententia exequi debeat præcedente cauſa cognitione? & de pluribus remiſſive ad materiam, vide d. n. 18.*

RESOLUTIO XXII.

EXcitat Author quandam dobitationem circa *Pragm. V. ubi de crimine agi oporteat*, dum in ea diſponitur, malefactores delinquentes, etiam Bannitos, eſſe remittendos ad officiales loci delicti, exceptis publicis latronibus, quos puniri præcipit per Judicem capturæ. An comprehendat latronem bannitum, ut ſcilicet, & ipſe puniri poſſet per Judicem capturæ, non obſtante, quod ab alio Judice bannitus ſit, & forjudicatus.

Quæ dubietas excitatur potiùs reſpectu modi, quo practicari poſſit diſpoſitio illius Regiæ Pragmaticæ;
1 quam circa illios diſpoſitioois interpretationem, an ſcilicet talis latro, & ſi bannitus fuerit per Judicem capturæ, adhuc puniri poſſit?

Siquidem de regula generali remiſſioois delinquentiom, & bannitorum, excipit publicum latronem, ideo neceſſario dicendum eſt bannitum latronem non eſſe remittendum, ex natura exceptionis, quæ
2 eſt ut ſemper cenſeatur de regula ex *l. ſed, an ultrò, §. 1. ff. de negoc. geſt.* allegata hic per *Authorem ſub num. 2. l. nam quod liquidè, §. ſi quis penus, ff. de penu legat. Bald. conſ. 131. n. 2. lib. 1. Coccin. deciſ. 375. n. 10. deciſ. 463. n. 1.* & firmat regulam in omnibus caſibus non exceptis *Bart. in l. quæſitum, §. denique, ff. de fundo inſtructo. Bald. conſ. 131. n. 2. Coccin. deciſ. Rot. 157. n. 4. & deciſ. 316. n. 5. Seraph. deciſ. 718. n. 7. & deciſ. 168. n. 5. par. 2. divers. in Caſina Juriſpatronatus coram Macchiavello 4. Junii 1636. ſub §. cum enim donatio*, prout indubitate hoc ſupponit *Capiblanc. de Anthor. Baron. pragm. 8. par. 2. n. 94.*

Oritur dubietas circa modum practicandi præfatam ordinationem, nam certum eſt, quod ſi latro reperiatur condemnatus, & producatur coram Judice captoris inſtrumentum ſententiæ, illud ſine proceſſu exequi non poteſt *Clar. q. 54. verſ. finem*, ubi quod
3 videre habet Judex exequens, an juſtè, & validè ſit lata ſententia, antequam eam exequatur *Farinac. q. 11. n. 61. verſ. limita rurſus hanc ſublimitationem, Cartar. de capt. band. cap. final. n. 9. & ſeq. Guaz. def. 1. cap. 6. n. 10. verſ. ſi vero fuerit lata. Scacc. de judic. lib. 1. cap. 63. num. 8. verſ. unde tamen Judex, et lib. 2. cap. 8. n. 603. & ſeq. Scyal. prax. forind. cap. 26. n. 2. in fin.*

Si

Digitized by Google

Si enim eſt neceſſarius proceſſus, utique ſi capiens non
ſit ſuperior, qui ordinare poſſit Judici condemnan-
ti, ut proceſſum conſignet, Pragmaticæ ordinatio
exequi non poteſt, & ideo dicit *Author* duobus mo-
dis poſſe practicari, vel faciendo novum proceſſum
Judex capturæ, ut advertit *Gram.deciſ.26.num.20.
verſ. & idem eſſet Boſſ.tit.de for.compet.n.82.& ſeq.
Decian.tract.crim.tom.1.lib.4.cap.16.num.7.Cabal.
caſ.192.n.20. & Guazz.def.1.cap.17.num.60.in fin.*
vel cum conſenſu Judicis condemnatis, qui pro-
ceſſum exhibeat, & conſignet. Adderem ipſe duos
alios modos, vel exhibendo ſententiam antiquam,
quæ ex *deciſ.Gram.24.* exequi poteſt ſine proceſſu,
de quo dicetur inferius, vel recurrendo ad Supe-
riorem, qui ordinare poſſit Judici condemnanti,
ut proceſſum conſignet Judici capturæ pro obſer-
vatione Regiæ Pragmaticæ, ut idem *Author* refert
in illo caſu obſervatum in hac reſolutione, ubi fuit
per Regni Proregem ordinatum, ut Judex capturæ
remitteret forjudicatum ad Regium Judicem con-
demnationis, ut videre eſt *n.4. verſ.in ſupra relata
caſu*, & edocemur ex *Guazz. def.1.cap.8.n.16.& ex
Carleval.de judic.lib.1.tit.1.diſput.2.qu.7.n.907.* &
addo ex eodem *Capiblanc. cit.n.94.* & ex *Anna per
eum allegat.* Quod ſi Judex ſuperior ſit, qui con-
demnaverit, remiſſionem denegare poterit capien-
ti, vel Judici loci, de quo vide *Scyal. prax. forjud.
cap.26. ex n.2.* Cæterum, quod Judex capiens exe-
qui debeat ſententiam alterius Judicis, videtur con-
tra regulas juris, ut advertunt *Scacc. de re judic.
gloſſ.14 qu.11.n.14. & ſeq. Guazz.def.28.cap.4.n.1.
Thor.vot.1.n.40.lib.1.Scyal.cit.cap.26.n.2.*

Inſiſtendum non eſt reſpectu ſententiæ antiquæ exe-
quendæ ſine alio proceſſu ex *Gram. deciſ.24.* ſiqui-
4 dem hoc admittit *Gram.* ubi proceſſus reperiri non
poſſet, ſecus ſi reperiretur, quia tunc omnino eſſet
inſpiciendus, ut advertit *Cartar. de capt.band. cap.
fin. n.27. verſ.at ſi proceſſus reperiretur, cum eodem
Gram.deciſ.24. in fin. Farin. conſ.111.n.1.in fin. &
n.17.* ubi ita etiam intelligit *Conſtitutionem Mar-
chia lib.4.c.26.*

Et ubi non reperitur proceſſus, præſumitur pro ſen-
tentia antiqua, ſi in ſententia fiat mentio de pro-
5 ceſſu, & omnibus ſolemnibus, ac neceſſariis *Gram.
deciſ.24.in princ.Scyal.prax.forjud.cap.25.num.66.
Bajard. qu.50. n.7.* quia verba narrativa ſententiæ
inducunt præſumptionem, & jus inter partes, quæ
eſt juris, & de jure non admittens probationem in
contrarium, niſi per confeſſionem partis, inquit
Gram.ibid.n 1.

Quod etiam habet ſuas amaritudines, ſi quidem hoc
biennium, & decennium, neſcio quomodo poſſit
condemnato, & forjudicato imputari, & computa-
ri, ut eo elapſo ſententia in judicatum tranſire di-
catur, ut ſupponit *Gram. in eadem deciſ.* dum for-
6 judicatos poſt ſententiam forjudicationis nullum
habet remedium, neque appellationis, neque recla-
mationis, ſolùm dicendi de nullitate ex ipſis actis
contumacialibus, ſeù ordinatoriis Colligenda, ſi
in fortiis Curiæ reperiatur condemnatus *Vinc. de
Franc.deciſ.674.Scyal.prax.forjud.cap.14.num.3.6.
& 16. & cap.25.n.60.* Dicere verò de nullitate po-
teſt ſemper, & quandocumque forjudicatus exiſtens
in fortiis Curiæ, etiam elapſis xxx. annis, *Boſſ.de
band.nullit.n.2. Nell.tract.de bandit.2. par.2.temp.
n.64.in fin.Cartar.de capt.bannit.c.fin.n.87.& 166.
Scyal.cit.cap.25. n.67.* ubi quod *pragm.77. §.21.de
offic.Sac.Reg.Conſilii*, quæ hodie eſt *4.de dilat.* di-
ſponens, ut poſt x. annos dici amplius non poſſit
de nullitate ſententiæ, non habet locum in forjudi-
cato, qui perveniret in fortiis Curiæ poſt decem an-
nos, ſed in eo, qui exiſtens in fortiis Curiæ de nul-
litate infra decem annos non diceret.

Non eſt igitur vera concluſio, quod elapſo biennio
ſententia in contumaciam lata contra Reum, tran-
7 ſitum faciat in judicatum, quia poteſt impugnari
quandocumque ex capite nullitatis ex *Boſſ. Cartar.
Nell. & Scyal. locis ſupra citatis*, ſed verius dicas
tranſire in judicatum præſumptivè, juxtà mentem
*Gram.d.deciſ.24. & Scacc. lib.1.cap.97.ſub n.131.
§.ſi loquimur de ſententia in fin.& §.ſeq.* contra ta-
men opinionem *Rota*, ut videre eſt eundem *Scacc.
loc.cit.§.aut ſententia, & Cavalc. de brach.reg.p.4.
n.291.* ſed quando agitur de executione hujus ſen-
tentiæ veluti in judicatum tranſactæ, & Reus eſt in
fortiis Curiæ, non impeditur dicere, & oſtendere
eam nullam, & ita apparentem, rei judicatæ exe-
cutionem impedire ex regula, quod ſententia nul-
la, nullo tempore tranſire poteſt in judicatum, ut
per *Farin.q.11.n.8.13.Afflict.deciſ.182.n.3.Ancbar.
conſ.36.per tot.Marant.de ordin.judic.par.6 fol.153.
Cartar.de exequut.ſent.cap.fin. num.214. Scacc.de
judic.cap.97.n.135. Guazz.def.35.cap.22.n.4.*

Præterea pro ſententia unius Judicis lex non præſu-
mit, ſed aliorum duorum requirit conforme judi-
8 cium, & tunc illius executionem permittit *Clement.
ut calumniis de re judic.* plenè *Scacc. de re judic.
Gloſſ.14.q.2.n.46.Marcheſ.de commiſſ.in cauſ.crim.
par.1.§.1.n.56.* ibi, *quod ſolus Judex, licèt integer,
& prudens, in ſua tamen ſententia errare poteſt*, &
ideo dubia eſt illa concluſio relat. per *Gramm. d.
deciſ.24.n.7.in fin.* quod appellans à ſententia, do-
cere debet ſe juſtè appellaſſe, quia præſumitur pro
ſententia, ut videre eſt *Rot. deciſ.165. penes Fenſon.*
ubi reperitur reſolutio hujus difficultatis, & *Surd.
deciſ.227. n.3. Ricc. deciſ.119.n.1. par.3.* Ulterius
referenti non credi, niſi conſtet de relato, eſt regula
in *l.ſi quis,C.de edend.Merlin.dec.652.n.2.694.n.22.
& Seraph.deciſ.1009.n.1.Ludoviſ. deciſ.382.n.3.* &
in noſtris terminis *Baratt.deciſ.25.n.3.*

9 Ideo ſententia referens ſe ad proceſſum, proceſſu
non apparente, ſententiæ referenti credi non debe-
ret. *Auth. ſi quis in aliquo, C.de edendo, l.in teſta-
mento, ff.de condit. & demonſtrat. Merlin.deciſ.82.
n.9. deciſ.543.num.11. Rot. deciſ.158.num.4. par.2.
recent.*

Quemadmodum, nec Judici de eo quod dicit inter
partes, quando ambo non ſunt præſentes, vel ſal-
10 tem alteri abſenti ſententiæ tenor non fuit notifi-
catus *Cravett.conſ.168.n.2.lib.1.Ricc.deciſ.119.n.2.
par.3 & 287.par.4.n.4. Maſcard.concluſ.951.Tren-
tacinq.var.reſol.2.n.24.Cartar.deciſ.Genuen.54.n.4.
& 7.* quamvis nec ex tali notificatione induci poſ-
ſet acquieſcentia citati, dùm reclamare non poſſet,
nec appellare, nec de nullitate dicere, ſi perſona-
liter non compareant, & in carceribus ſe conſti-
tuant, juxta diſpoſitionem ſtatutorum, & Conſti-
tutionum Pontificium, de quibus per *Cartar. &
Scyal.locis ſupra allegatis, Author reſol.19.n.1.et 2.*
& conſtituere ſe in carceribus ſapit magnam amari-
tudinem, & ſentiunt eam nocentes, & innocentes,
ut advertit *Farin.quaſt.11.num.14.verſ.ult.videtur*
junctis iis, quæ de carceri pœna notavit *qu.27.n.2.*
& plenius *Rub.de teſtam. in prælud.num.274.275.
et 276.* & in *addit.ad deciſ.617.par.4.tom.3.recent.
n.52.& ſeq.*& ideo non appellando, nec reclamando
ex impotentia, induci non poteſt illa juris præſum-
ptio, quæ in cæteris cauſis civilibus inducitur pro
11 acquieſcentia. Rurſus ſententia, quatenus enunciet
acta ordinatoria, ſeù contumacialia, quia illa fiunt
cum Reo, juxta ſtylum, præſumi poteſt ad ejuſdem
notitiam devenire, & ideò ſententia poſtmodum de

eis

eis mentionem faciens inducere poteſt acquieſcentiam partis circa enunciata, ex deductis per *Gram.* ſed circa probationes, de quibus Reus nullam habet notitiam, tacita confeſſio ex acquieſcentia induci non poteſt, ut advertit *Scacc. de judic. lib. 2. cap. 8. n. 603. 604. & 605.* ubi quod ideo ad præſumendum acta probatoria, requiritur ſententia antiquiſſima *Guazz. def. 35. cap. 26. n. 10.* & quod deciſio prædicta amaritudinem ſapiat, colligi poteſt, ex eo quod ad evitandam talem amaritudinem, ordinata fuit pragmatica, ſanctio, qua ſpecificè fuit injunctum, ut ſententia ſimul cum proceſſu reponeretur in Arca cum duobus clavibus ad hoc ne amplius talis diſputatio contingere poſſet, ut videre eſt ex eadem *dec. 24. in fin.* & ex *Revit. ſuper pragm. Regni rubr. de ſent. forjudicationis pragm. 1.* Præter-
11 tim, quia ad præſumendam ſententiam antiquam, ut ſine actis exequi poſſit, non arbitrio Judicis eſt repoſitum, ut ſupponit *Menoch. de arbitr. caſ. 4. & Cravet. de antiq. tempor. par. 2. n. 37. & ſeq.* ſed requiritur longiſſimum tempus, ut ex pluribus firmat *Scacc. cit. cap. 8. num. 605. verſ. ſecunda concluſio, & verſ. nota ex iſta ſecunda concluſ. Gratian. diſcept. foreuſ. cap. 310. n. 90.* ubi quod non ſufficiunt anni 50. allegans *Caſſad. dec. 3. n. 3. de proc. Put. dec. 338. lib. 2.* cum aliis Rotæ deciſionibus, & præſertim in una *Neapolitana Reſtrict. 19. Decembr. 1608. coram Ottembergo*, quæ etiam refertur per *Ricc. deciſ. 119. par. 3. n. 3.* adjungens hæc verba circa deciſionem *Gramm. 24. ut voluit etiam Gram. in ſua pulcherrima deciſ. 24. ubi refert S. Concilium Neapolitanum habuiſſe pro abſoluto ſententiam non probare acta, ni-*
12 *ſi quando eſt antiqua, & antiquam declaravit à 40. annis ſupra, & ſic voluit Gratian.* latius hanc opinionum diverſitatem circa ſententiam antiquam, quando dicatur talis, ut hoc actis probet, & exequi poſſet, refert *Guazz. cit. cap. 26. num. 13. verſ. quando autem de antiquo lata dicatur.*

Hanc *Gram. deciſ.* refert & ſequitur *Foller. verb. capitis forjudicatis recognoſcantur n. 8. Cartar. de capt. band. cap. fin. n. 47. Scyal. prax. forjud. c. 25. n. 66. Thor. compend. deciſ. Regni par. 1. verb. forjudicatus*, & pulcherrimam eam vocat, *Ricc. cit. dec. 119. n. 5. par. 3.* eamque laudat *Merlin. cent. 1. cap. 88. ex n. 8.* allegans eam pro ſententia valida præſumenda ultra biennium.

Audiſtis, quam amara ſit exequutio ſententiæ actis
13 non viſis, qualis ſit opinio contraria circa tempus, quod requiritur, ut illa præſumi debeat valida ex tempore, quam diverſè eandem deciſionem *Gram.* intelligant *Merlin. Ricc. Follar. & Thor.* iſte pro decennio, *Merlin.* pro biennio, & *Ricc.* pro annis 50.

Eſſet etiam audienda differentia, quæ reperitur in eadem materia ſententiæ exequendæ inter eundem Judicem, ſeu idem Tribunal exequi ſententiam prætendens, & diverſum Judicem ſuperiorem, æqualem, & inferiorem ejuſdem principatus, & diverſi, ejuſdem fori, & diverſi fori ſententiæ criminalis, & civilis, ſed quia eſſet tranſcendere adnotationem, & obſervationem, & traſcendere etiam materiam criminalem, ſufficiat auctores indicare in caſu hujus obſervationis, ut ea omnia apud eos reperire valeas.

14 Siſto cum deciſione *Gram* in Regno, tum quia deciſio S. Conſilii facit jus in Regno, ut videre eſt *Merlin. Pignat. cent. 2. cap. 64. n. 18. cap. 70. n. 26. & cap. 72. n. 19.* tum quia in ſuo caſu refert ſententiam exequutam ſine actis poſt annos 12. & ita eum ſequuntur *Foller. Cartar. Scyal. & Thor. ſup. alleg.* non ultra ſolum biennium, tum quia ſententia forjudicationis in Regno ſolemniſſimè legitur publicè ad ſonum tubæ in Sala Mag. Curiæ, ita ut notiſſima ſit cunctis, etiam ejus lectura, tum quia maximam habet præſumptionem pro juſtitia, & validitate, attentis tot ſolemnitatibus, quæ eam debent præcedere, citatio ſcilicet nedum ipſius Rei forjudican-
15 di, ſed ipſius amicorum, conſanguineorum, & vicinorum, & attenta ipſius Rei perſiſtentia in contumaciam per annum; quod ad rem conſiderat *Novar. deciſ. 80. n. 6.* annotatio omnium bonorum, ac ſequeſtrum per annum cum perditione, & amiſſione tertiæ partis mobilium, quæ confiſcantur ſtatim contumacia contracta, ac omnium bonorum incorporatio poſt annum, ſolemnis ipſius ſententiæ lectura, & publicatio cum enunciatione omnium actorum contumacialium, ſeu ordinatoriorum præcedentium, ut videre eſt formulam per extenſum poſitam, & relat. per *Scyal. in ſua prax forjud. c. 12.* tum quia ſententia non eſt unius Judicis, ſed totius Tribunalis, pro quo tum ratione qualitatis judicantium de jure magis præſumitur *l. 1. ff. de offic. præfect. Prætor.* tum ratione Collegii ex doctrina *Abb. in c. prudentiam de offic. Delegat. in 3. notab.* prout in puncto de Tribunali Urbis Gubernatoris notat *Seraph. deciſ. 290. n. 16. & Guazz. cit. cap. 26. n. 13.* perbelle *Scacc. de re judic. gloſſ. 14. qu. a n. 46. per tot.* Tùm demum quia ſententia forjudicationis in Regno eſt pœna contumaciæ, non delicti, ut advertunt idem *Gramm.* ſuper Regni *conſtitut. puniam eorum n. 28. Vinc. de Franc. deciſ. 213. n. 20. & dec. 560. n. 7. Merlin. Pignat. cent. 1. cap. 63. n. 6. Reg. Salernit. deciſ. 3. n. 7. & 8. & Scyal. prax. forjud. cap. 1. n. 25.* & ideo poſt decennium prout loquitur deciſio, & eam admittunt *Foller.* & alii noſtri Regnicolæ, impugnari non poteſt ex defectu actorum, & ſolemnitatem judicii, & proceſſus in ſententia contumaciali, quicquid ſecus dici poſſit reſpectu injuſtitiæ, & meritorum cauſæ, ut firmat *Scac. cit. cap. 8. lib. 2. de judic. num. 605. in princ. & in fin. verſ. 3. concluſio.* Adeo ut exequutionem talis ſententiæ ſine proceſſu ad aliam ſententiam extendere, non dum periculoſum nimis, ſed prohibitum eſſe cenſerem ex dictis, & præſertim ex *Novar. cit. deciſ. 80. n. 6.* qui ex ſola temporis abbreviatione exiſtimat indicia ad torturam non ſufficere, ſed plenam tunc requiri probationem.

16 Reſpectu vero Conſtitutionis Marchiæ *lib. 4. cap. 26.* quæ poſt annum ſententiam exequi mandat, ſi proceſſus non reperiatur, dubito an remaneat firma ex Conſtitutione *Pii IV.* requirentis pro ſententiæ executione legitima indicia, cum reſpectu illorum enunciatio in ſententia non ſuffragetur, ut fuit dictum ſupra cum *Scacc.* & aliis, & licet *Farin. in ſuo conſ. 111.* in pluribus locis eam referat, obſervavi tamen, quod reſolutio illius conſilii emanavit pro Reo. Revocata enim fuit ſententia triremium, Reo ſolum injuncto exilio, ut refert *Spada* in calce illius conſilii, & ratio eſt, quia Summus Pontifex in tantum ſententiæ in contumaciam latæ contra condemnatum Judici executionem permittit, & ordinat in quantum legitimis præcedentibus indiciis emanaſſe reperitur, ibi, *ſi legitimis tamen ad inquirendum indiciis, &c.* advertit *Cartar. cit. cap. fin. n. 114. & 117.* quod cum Judex videre non poſſit, niſi viſo proceſſu, conſequens eſt, ut ſententiam exequi ſit impeditus, proceſſu deficiente, præcipuè quando non culpa ejuſdem Rei, ſed Curiæ proceſſus non fuiſſet cuſtoditus. Obſtare magis, & magis ſecurè videtur reformatio ſ. mem. *Pauli V. ſub tit. de Judic. criminal. Urb. §. Reis*, ubi expreſſius inhibetur ſententiam exequi contra Reos

condemnatos, & captos, in contumaciam antequam eidem Reo conſignatur copia proceſſus, etiamſi non fuerint admiſſi ad novas, idque magis ſecurè obſervandum videtur attentis iis, quæ refert *Clar.* obſervari in Senatu Mediolan. *in ſua qu.94.n.12.* ubi refert Senatum ſemper admittere Reum captum in contumaciam ad novas defenſiones, quando non videret ex proceſſu tot, & talia præcedere indicia contra Reum condemnatum, ex quibus certus redderetur delictum commiſiſſe, cum proceſſu non viſo, hæc ſecuritas haberi non poſſit, nec pro ſententia in contumaciam lata intra tam breve tempus præſumi debeat, præcipuè ſi plurimum Judicum non ſit, & de majoribus cum ſæpe credat Judex indicia legitima præcedere, quod ſuppoſitum poſtea ex oppoſitionibus, & conſiderationibus Advocatorum comperitur non ſubſiſtere, ut advertit *Cartar. de capt.band.cap.fin.num.132.in fin.* Et his præciſis exiſtimo Conſtitutionem prædictam in præſenti tempore practicari non poſſe, ex eo quod in eadem Conſtitutione ordinatur, ut eædem ſententiæ poſt annum à die, qua fuerunt latæ exequi poſſint, quæ reperiuntur in Camera Romanæ Eccleſiæ, ſeù Theſaurarii ejuſdem inter alias ſententias facientes mentionem de proceſſu, qui præceſſerit eas, cum hodie iſta Camera Romanæ Eccleſiæ, ubi ſententiæ conſervantur non exiſtat: nec intra annum poſſit Reus de nullitate dicere, appellare, vel reclamare, quod videtur ſupponere eadem Conſtitutio, ibi, *& à tali ſententia non eſſet appellatum, reclamatum, vel de nullitate dictum intra annum*; ut ideo non appellando, reclamando, vel de nullitate dicendo præſumi poſt annum poſſit pro ſententia ex *Boſſ.Nell.& aliis ſupra alleg.n.6.*

Generaliter tandem adverte in iſta dubietate, quæ oritur circa ſententiam antiquam, quando dicatur
17 de antiquo, & exequi poſſit, vel pro ea præſumi, ex ſupra relatis, quod ſententia criminalis, uti gravioris præjudicii maturius, & magis conſultè eſt exequenda, quam civilis, ut ex pluribus fundat *Merlin. Pignat. cent.2. cap.98.n.18.* & quod facilius ſubſtinetur ſententia, jam exequuta, quam exequenda *Seraph.deciſ.390.num.21. Burate.deciſ.251. n.12. Achil.deciſ.7. de re judic. Ent. deciſ.391. n.1. & 2. Cavalc.deciſ.22. n.6.* ubi quod *Rota*, & ſi non exequeretur ſententias alienas ſine proceſſu, tamen dum agitur de ſententiis exequutis ſubſtinendis aliter obſervat ſi ſint antiquæ.

Ad materiam poſtmodum, quando ſententia poſſit
18 exequi, quando requiratur requiſitio, & an coram Judice requiſito, & exequente proponendæ ſint exceptiones contra ſententiam, & an ſententia exequi debeat præcedente cauſæ cognitione, & de aliis ad eandem concernentibus, vide *Carleval. de judic. diſput.27.qu.7. & n.757.tom.1. & n.780.* remiſſivè, *& qu.1.ex n.38. Farin.qu.97.per tot.qu.13.ex n.60. Guazz.def.35.cap.24.n.24.& cap.26.per tot. Merlin. Pignat.cent.2.cap.98.per tot. Andreol.cap.48.n.13.& ſeq. Scacc.de judic.lib.1.cap.97.ex n.71.& lib.2.c.8. ex num.603. Caren.reſol.78. ex n.6. Grat. cap.267. n.22.& ſeq. & cap.210.n.90.& 91. Ricc.deciſ.129. par.2. & deciſ.287. par.4. Barat.deciſ.251. per tot. Scyal.prax.forjud.c.36. Feller.verb.captis forjudicatis recognoſcantur ex n.5. Cartar.de execut.ſent. de capt.band.cap.fin.ex num.5. Sanfel.deciſ.129.num.3. & ſeq.*

SUMMARIUM.

1 *Forjudicatus, quod poſſit impune occidi quomodo procedat, ad intellectum Conſtit. pœnam eorum, & quæ ſententia auctoris, num.7.*

Forjudicatus antequam capiatur poteſt à quocumque occidi abſque diſtinctione.

Inter os, & offam multa incidunt.

2 *Forjudicatus captus à Birroariis, & hominibus Curiæ poſt capturam occidi nequit.*

Carceratus poſt carcerationem dicitur in protectione Curiæ eſſe.

Occidere carceratum in poſſe Curiæ exiſtentem atrox eſt delictum.

Lex permittens aliquem occidi, non intelligitur de jam capto à familia Curiæ.

3 *Forjudicatus captus à privatis, an poſſit ab eis impune poſt capturam occidi, ſi poſſunt ipſum tute ad Curiam ducere, & num.7. ubi explicatur ſententia auctoris.*

Hoſtis publicus à nemine poſt capturam occidi poteſt; Bannitus captus non debet occidi.

4 *Indultum non conſequeretur capiens bannitum, ſi illum poſt capturam abſque cauſa occidat.*

Remedium ordinarium facit, ceſſare extraordinarium.

5 *Quod occiſio, vel captura forjudicati eſt indiſtincte permiſſa quomodo intelligatur?*

In alternativis datur electio.

Actum propria auctoritate gerere valens, ſi adeat Judicem, ſibi præjudicat nec poteſt propriam auctoritatem amplius exercere.

Remedia plura, ubi competunt, unius electione tollitur aliud.

Conſtit. Regni pœnam eorum, eſt odioſa, & correctoria juris communis, & quomodo intelligenda?

6 *Delinquentes non poſſunt impune offendi, niſi reſiſtant Curiæ, & tunc eorum offenſio eſt permiſſa cum moderamine inculpatæ tutelæ.*

7 *Forjudicatus poteſt impune occidi à privato illum capiente ad libitum, nec tenetur illum ducere vivum ad Curiam etiam ſi poſſet.*

Melius tamen faceret, ſi ipſum vivum Curiæ præſentaret.

8 *Forjudicatus in uno Territorio, an poſſit in alio occidi impune.*

Forjudicatus in una Curia Regni Neapolitani poteſt in omnibus Regni locis occidi.

Forjudicatus in uno Territorio non poteſt in alio Territorio, quod eſt ſub diverſo Principe occidi, ſed contra, ut ibi.

Bannum non producit effectum extra Territorium ſtatuentis.

Forjudicatum occidens conſequitur præmium, ubicumque ipſum interficiat, ſive in Regno, ſive extra Regnum.

De impunita occiſione forjudicati ad intellectum Conſtitutionis Regni pœnam eorum.

RESOLUTIO XXIII.

1 Circa impunitatem in occidendo forjudicatum, quod videtur in hac materia apud Doctores controverſa ſirmari, eſt, quod aut quærimus, an forjudicatus poſſit occidi antequam capiatur, & reſpondendum eſt indiſtinctè, quod poſſit occidi, ita enim expreſſe colligitur ex verbis *Conſtitutionis pœnam eorum*, ubi datur indiſtinctè licentia occidendi, vel capiendi forjudicatum, quamvis in aliis criminoſis non ſit licita eorum occi-

occiſio ſi capi poſſint, *Iſernia in dicta Regni Conſtit. in verbo hoſtis publicus in verſic. in aliis criminoſis, Joannes Grand. de bello exulum ſpeciali* 21. *num.* 2. & eſt indubitatum apud omnes Doctores mox citandos, qui forjudicatum etiam captum occidi poſſe exiſtimaverunt, & facit quia antequam capiatur forjudicatus, ſemper adeſſe periculum poteſt fugæ, & evadendi, nec poteſt dici in tuto collocata captura forjudicati, multa enim poſſunt contingere inter os, & offam, ait ad rem *Carav. pragm.* 1. *de exulibus n.*58. & in hoc caſu concindunt rationes, quas Doctores hoc fundamento adducunt ad probandum, quod forjudicatus etiam poſt capturam poteſt impune interfici, & ita etiam aperte ſentit *D. Reg. Sanfelic. deciſ.* 249. *n.* 21.

2 Aut quærimus, an poſſit occidi poſtquam jam captus eſt, & tunc aut captus eſt à birruariis, vel hominibus Curiæ, & vetita eſt illius occiſio, *Afflict. in dict. Conſtit. n.* 25. *& ſeq. Farin. qu.* 103. *n.* 154. *Caball. reſol.* 94. *n.* 4. *& ſeq.* & ante eos *Bartol. in l.* 3. *§. transfugas, ff. ad legem Corneliam de Sicariis,* ubi *Addens citat Bald. in l. libertas, ff. de ſtatu hominum, & Imolam*, & facit, quia eo ipſo, quod quis eſt in manu familiæ dicitur carceratus, & ſub protectione Curiæ, quem atrox delictum eſt occidere, *Caball. dict. reſol.* 94. & lex permittens aliquem occidi non intelligitur de jam capto à familia, *Bartol. de Capua in eadem Regni Conſtitutione pœnam eorum, Marſil. §. aggredior n.* 24. *Nellus de bannitis* 2. *par.* 2. *temporis qu.* 28. ubi in terminis, & ſecundum hanc opinionem deciſum teſtatur *D. Reg. Sanfelic. deciſ.* 249. *num.* 24. & inter homines Curiæ annumerandi ſunt guidati à Reg. Curia, hi enim Curiam repræſentant, cum guidaticum ſub ea conditione, & promiſſione recipiant, ut Curiæ inſerviant, *prag.* 1. *de guidat. n.*6. & ita reſcripſit Collaterale Conſilium tempore, quo erat Prorex Dominus Dux Albæ, cum guidati occidiſſent quemdam inſignem bannitum nomine Cola Sacco poſt capturam, cenſuit enim adeſſe delictum, verum quia occiſus erat facinoroſiſſimus, cujus extirpationem Reipublicæ intererat in tuto poni, reſcripſit ut ex cauſis ad indultum admitterentur.

3 Aut quærimus, an poſſit occidi ab ipſis privatis, qui eum cœperunt, licet ipſum poſſent commode ad Curiam ducere, & pro negativa opinione facit, quia hoſtis publicus poſtquam captus eſt non poteſt à capiente occidi, quicumque is ſit, qui capiat *l. libertas, §. ſervi l. & ſervorum, ff. de ſtatu hominum cum ibi notat.* facit *text. in l. final. C. de Mathem. & maleſ.* ubi ſanxit imperator puniendum eſſe pœna ultimi ſupplicii eum qui maleficum jam captum occidit, & rationem reddit, quia occiſor geminæ ſuſpicioni eſt obnoxius, quod ſcilicet illum occiderit ne criminis ſocios publicaret, vel quod proprium inimicum, ſub prætextu maleficii de medio ſuſtulerit, quem *text.* adducunt plurimi Doctores ad probandum, quod bannitus captus non debet occidi, *Bart. in d. l.* 3. *§. transfugas in fine, ff. de ſicar. Bald. in d. l. final. C. de Mathem.* ubi auctoritate *Jacobi Cyni, & Alberti* firmat, quod ille *text.* ſatis ad propoſitum facit, quod qui præſtat impedimentum, quo minus quis à Judice juſtificetur, puniendus eſt: addo quod negari non poteſt rationem ſtatuendi, qua motus eſt Imperator in illa lege maximè habere locum in forjudicato, qui ſi ad manus Curiæ devenerit, poterit receptatores, auxiliatores, & ſceleris ſocios detegere, maximè ſi agatur de latrone, & diſcurſore Campaneæ, cum è contra per illius occiſionem Reipublicæ, & Fiſco hæc utilitas ſubtrahatur: & ita reſponderi poteſt ad *Farinac.* qui exiſtimat *qu.* 103. *n.* 167. contra ipſum illum *text.* non facere ad propoſitum, quia bannitum lex permittit occidi, maleficum autem lex occidi vetat: hanc opinionem tenuit *Joannes Grand. de Bello exulum in prædicamento quantitas in* 3. *qu. num.* 7. ubi quod capiens non conſequeretur indultum, ſi ban-
4 nitum poſt capturam occideret, ſed quod puniretur, niſi ex aliqua cauſa id faceret, & *ſpecial.* 21. *n.* 2. ubi quod per capturam expirat occidendi licentia, & utrobique *Marſilium* adducit: pro hac opinione faciunt pleræque rationes, quæ in capto à familia adducuntur à *Nello in d. qu.* 28. quæ poſſunt etiam adaptari ad captum à privatis, & tradit idem *Nell. qu.* 32. *in eadem* 2. *parte* 2. *temporis*, etſi non omnes poſſint applicari: illæ ſunt, ut iniquum videatur non reſiſtentem, & paratum ire ad Judicem occidi ab illo, qui eum commode ad Judicem ducere poteſt, *Paſch. de virib. patriæ poteſtatis c.* 3. *n.* 12. *par.* 4. & cum ſtante captura poſſit de illo ſumi publica vindicta debet ceſſare privata offenſa, quæ ex illius defectu permiſſa videtur, ubi enim adeſt remedium ordinarium, ceſſat extraordinarium, *Nell. d. qu.* 28.
5 ubi hæc, & ſimilia adducit; nec obſtare videtur, quod occiſio, vel captura eſt permiſſa alternative, & quod in alternativis datur electio *Regul. in alternativis de regulis in* 6. ut arguit *Farinac. d. qu.* 103. *n.* 149. quia reſponderi poteſt, quod aliud eſt quærere, an poſſit quis ad libitum occidere, vel capere bannitum, & hoc non negatur eſſe in poteſtate eligentis unum ex iſtis modis; aliud eſt quærere an electo uno ex his modis, nempe captura, & ea exequuta poſſit variare, & redire ad occiſionem, id quod negatur *argumento eorum*, quæ tradit *Surd. deciſ.* 92. *n.* 13. *& ſequ.* ubi auctoritate *Baldi, Decii, Ruini*, firmat, quod ſi quis poſſit facere actum auctoritate propria, & Judicem adit, facultati faciendi actum propria auctoritate ſibi præjudicat; quodque ubi competunt plura remedia unius electione tollitur aliud: id quod probat etiam (ni fallor) *tex. per Farinac. n.* 151. *eadem qu.* 103. in contrarium *allegatus in l. ſi cum exceptione, §. eum, qui, ff. quod metus cauſa*, ille enim *text.* probat quod licet plures competant actiones, tamen una conſumit aliam, ex quibus infertur, quod eo ipſo, quod quis ad capturam proceſſit, ceſſat poteſtas occiſionis quæ antea competebat: quemadmodum etiam nec obſtat, quod *Conſtitutio Regni pœnam eorum* indiſtinctè loquitur, & dat licentiam occidendi, quia non eſt novum, quod una lex per aliam diſtinguatur *l. ut gradatim, §. ſed, & ſi lege, ff. de munic. & honor. l. non eſt novum, l. ideoque, l. & poſteriores, ff. de legib. gloſſ. in Conſtitut. Regni beneficium in verbo criminalibus*, præſertim quando lex eſt odioſa, & correctoria juris communis, ut eſt Conſtitutio Regni prædicta, quæ inducit condemnationem abſentis, contra *leg. abſentem, ff. de pœnis*, & permittit contra diſpoſitionem juris communis bannitos occidi, *Bart. in l. ut vim, ff. de juſtitia, & jure n.* 1. *Joannes Grandis de Bello exulum ſpeciali* 21. *n.* 3. & cum talis ſit conſtitutio prædicta, ſatis eſt, ut aliquos operetur affectus permittendo occidi forjudicatos in caſibus, in quibus alii delinquentes offendi nequeunt, ex his, quæ dixi *Reſ. prima de ictu ſcoppitti*: eſſe autem privilegiatam occiſionem forjudicatorum etiam retenta
6 hac opinione in multis ſatis conſtat, nam alii delinquentes offendi minime poſſunt, niſi reſiſtant, & eorum offenſio eſt permiſſa cum moderamine inculpatæ tutelæ, adeo ut non liceat ob ſolam fugam eos occidere, *Farinac. late q.* 32. *n.* 39. *& ſeq. Caball. reſol.* 132. immo nec ad mortem condemnatorum licita eſt occiſio, etiam ſi dum ducuntur ad ſuppli-

Digitized by Google

cium adaſset probabile periculum axemptionis, *Cabal.reſol.94 n 8.& ſeq.* io bannitis autem ſeù forjudicatis aliud eſt, poſſunt enim quomodocumque ente capturam occidi, & poſt capturam ſi non poſſunt commode ad Curiam duci, prædicta anim opinio cum hoc temperamento intelligenda aſt, ut ſcilicet locum non habeat ubi commode duci poteſt forjudicatus ad Judicem, & eſt paratus ad Judicam ire, immo debet hoc liquido conſtare, quia in dubio pro banniti, ſeù forjudicati occiſore præſumendum eſt, nam cum actus occiſionis ſit licitus, & à lege permiſſus in dubio delictum præſumi non debet, *l.merite, ff pro ſocis, Car.de exulibus prag.1. n.134. D.Reg Tap.in Conſt.Regni pœnam eorum n.23.* ubi videtur his concurrentibus huic opinioni adhærere, immo quod illa ſervanda ſit etiam ante capturam ſi commode, & abſque periculo capi potuerit, & adducit *Matam deciſ 7.* qui refert occiſores hac ex caoſa condemnatos ad remigandum per decennium. Pro eadem opinione ponderari poteſt reſcriptum Domini Magni Admirati tunc Regni Proregis *ſub die 26. Junii 1644.* in quo inter alias circumſtantias, cum præſentatur caput alicujus occiſi ax cauſa ſervitii, juſſit huic Reg. Aud. ut inter alias circumſtantias examinetur, an potuerit vivus ad carceres duci, & quod non concurrentibus circumſtantiis de quibus in dicto reſcripto ponatur in tuto perſona occiſoris per ajus carcerationem.

7 Vellem equidem in hac inclinare ſententiam, quam fateor eſſe pietatis plenam, & maximè neceſſariam ad reprimendum exceſſus impiorum hominum tanta cum facilitate in humanum ſanguinem crudeliſſimè ſævientium, & optarem ut expreſſa lege controverſia decideretur contra crudelitatem eorum, qui ſe tam paratos oſtendunt ad humanas cædes. Sed ut verè fatear nimis apertè obſtant verba prædictæ Conſtitutionis, quibus abſque manifeſta violentia reſponderi non poteſt, conceditur anim capientibus licentia forjudicatum impune occidendi, & adſcribitur clementiæ illius, qui illum cœperit, & abſtinendo à cæde illius ſupplicium Judici reſervarit. Nec videtur poſſe recedi à verbis Conſtitutionis, quæ correcta non eſt, ſed eſt in viridi obſervantia, quoad occidendi forjudicatum impunitatem, & forjudicati pœnas, & in ſententia forjudicationis verba quaſi eadem apponuntur, quæ ſunt in Conſtitutionibus expreſſa, ut in foro verſantibus notum eſt. Hinc contrariam opinionem, quod ſcilicet privati capientes forjudicatum poſſint ad libitum eum occidere, ſi malint hoc potius quam vivum Curiæ præſentare expreſsè cenſuit *Gloſ. in dicta Conſtitutione Regni pœnam eorum in verſic.non negata*, ubi quod licet is, qui cœpit melius faciat, ſi eum Judici præſentet, poteſt tamen propter illam legem offendere, vel occidere, concordant *Iſernia ibid. in verbo hoſtis publicus reputetur*, ubi quod in poteſtate illius eſt qui capit forjudicatum, velit eum occidere, aut Curiæ aſſignare, *Affl.cit.num.3.& 75.* ubi quod licet capienti forjudicatum ſuſpendere in arbore, dummodo id non faciat animo uſurpandi juriſdictionem, qui omnes loquuntur in terminis dictæ Conſtitutionis, & præter eos in terminis aliorum ſtatutorum forſan non ita clarè loquentium, *Nell. in 2.p.2.temp.q.32. Bald.in l.libertas ff. de ſtatu hominum*, quem citant *Add.ad Bart. in l.3.§.transfugas ff.de Sicariis, Caball.reſolut.277.nu.5.& ſeqq. cum aliis per eum relatis, Farin. d.qu.103.nu.154.* ubi diſtinguit inter occiſionem banniti, dum eſt in manibus birroariorum, vel dum eſt in manibus privatorum, ut in primo caſu minimè ſit permiſſa, in ſecundo caſu ſit permiſſa non ſolum ipſis capientibus, ſed & aliis, qui in manibus privatorum axiſtentem bannitum poſſunt impune interficere; & cum hac diſtinctione ſentit etiam *Dom. Reg.Sanfelic.dec.249.n.23.& ſequent.*

8 Sed an poſſit forjudicatus in uno territorio, in alio occidi? diſtinguendum eſt, quod aut territoria ſunt ſub eodem Principe, & Regni Prorege, ut eſt totum Regnum Neapolitanum, & tunc affirmativè reſpondendum, nam forjudicatus in una Curia Regni Neapolitani poterit in omnibus Regni locis occidi, ut colligitur ex verbis Conſtitutionis, & tradit *Farinac.dicta qu.103.num.209.& num.240.* aut vero territoria ſunt ſub diverſo Principe, vel (quod idem eſt, ſub diverſo Regni Prorege, *Caball.reſolut.162.num.8.& ſeq.*) & tunc pro negativa opinione adeſt deciſio, quam adducit *Reg.Rovit. in rubr. ad pragmaticas de exulibus n.7.* ubi occiſorem extra Regnum relegatum in inſulam per decennium refert: & confert quia bannum non producit effectum extra territorium ſtatuentis, *leg. fin. ff.de juriſd.omn.Jud. Nell.de bannitis 2.parte 2. temp.qu.16.in fine: & alii relat.per Farinac.q.103. num.208.* & conſequenter actus occiſionis eſt illicitus, & qui ad illum procedit proculdubio delinquit, unde puniri non ſolum poterit a Judice loci ubi delinquit, ſed à Judice qui protulit ſententiam banni, ſi illi ſubditus ſit ratione originis, vel domicilii, juxta tradita per *Franc. deciſ.66.* ita enim intelligenda eſt hæc doctrina, & in his terminis allegata deciſio procedit. Pro contraria opinione facit *deciſ. Franc. 276. cum ibi notatis per Amendol.* ubi fuit habitum per S. C. pro abſoluto, occiſionem forjudicati extra Regnum impunitam eſſe, fuit enim occiſor liberatus in forma non conſtito de mandato uxoris nulla habita ratione, quod forjudicatus fuiſſet extra Regnum occiſus, faciunt *tradita per Farin.dicta qu.103.num.215.* ubi plurimorum auctoritate diſtinguit, ut occiſio extra territorium poſſit puniri à Judice loci, ubi homicidium banniti eſt ſequutum, non autem à Judice bannientes quæ quidem opinio quoad Judicem bannientem eo tutius poterit procedere in terminis *dictæ Conſtitutionis Regni pœnam*, vigore cujus Conſtitutionis non ſolum impunitas conceditur occidentibus forjudicatos, ſed occidentes etiam præmiis ad illorum occiſionem invitantur, & in terminis multarum Regiarum Pragmaticarum moderniorum, quibus forjudicatorum, & bannitorum occiſoribus præmia conſtituuntur: quo caſu legiſlator ipſum occiſionis effectum ſolommodo conſideraſſe videtur, ubicumque is ſequatur, *Decian.tract.crimin. lib.4.cap.29.num.2.*

OBSERVATIO ORILIÆ.

SUMMARIUM.

1 *Dilectio omnis univerſalis eſt, & neminem excludit.*

2 *Uxor, ſtante impunitate occidendi bannitum, maritum bannitum occidere non poteſt, nec alteri ejus occiſionem demandare.*

3 *Neque filio Patrem rebellem occidere permittitur niſi in actu venientem ad expugnandam Patriam, quando aliàs Patria liberari poſſet.*

4 *Quod non procedit, in Statu Eccleſiaſtico attenta Conſtitutione Sixti V. qua ſecurius Frater Fratrem occidere valet.*

5 *Militum Tribunus, ſeu Ductor non obediens militiæ Præfecto, & ſic ejus Officiali Superiori, capite puni-*

Digitized by Google

punitur, licet res benè geſſerit.
6 *Deus renuit Sacrificium Iſacb de manu Abrahami Patris ejus accipere.*
7 *Frater Fratrem de capitali crimine accuſare nequit.*
8 *Patri licet filiam ad ſui honoris vindictam occidere, de offenſione autem Principis, Imperatoris, & in quocumque alio crimine læſæ Majeſtatis ſupplicium ſumere de manu Patris lex dedignatur.*
9 *D. Jo. de Vega Proregis exemplum refertur, qui filio offerenti ſe pro Patre condemnato remigari præmium conceſſit, & Patri pœnam condonavit.*
10 *Clerico an liceat bannitum impunè occidere?*
11 *Clericus, qui uti Laicus fuerat condemnatus, gaudet beneficio præſentatæ, & num. 16. quod declaratur num. 17.*
12 *Statutum Laicorum, quod bannitus poſſit impunè occidi, non comprehendit Clericos.*
13 *Contraria opinio eſt magis communis.*
14 *Statutum, ubi agitur de remiſſione banniti occidentis alterum bannitum, includit etiam Clericos Bannitos.*
15 *Clericus, & ſi non valeat expreſſè privilegio Clericali renunciare, benè poterit tacitè per dimiſſionem habitus, immixtionem in negotiis laicalibus, & in ſtatu laicali vivendo.*
18 *Reſolutio Sac. Conſultæ refertur.*

RESOLUTIO XXIII.

BAnnitus, & forjudicatus poteſt capi, vel occidi, & poteſt etiam
captus occidi, ſi capiens non ſit
de familia Curiæ, de qua etiam
dici Guidatos ab eadem pro faciendis ſervitiis, & aliis bannitis
occidendis, concludit *Author in
hac 23. reſol. cum Sanfel. deciſ.* 249.
licèt fundare deſideraſſet quod poſt capturam, vel
quando vivens Bannitus capi poſſet, occidi non
permitteretur, iſta tamen licet voluntas pia cum
impiis amittat privilegium, nec operetur effectum,
1 *Cabal. caſ.* 294. *nu.* 094. ubi quod ſeveritatem exercere quandoque major eſt miſericordia, ſumpta
occaſione ex illa dictione univerſali, omnibus, quà
utitur Regni Conſtitutio *pœnam eorum* ibi, *& hoſtis
publicus reputetur, ſic ut ab omnibus offendatur impunè*, quæ ex ſui natura neminem excludit *l. 1. &
ibi DD. ff. de leg. prim. verb. per omnia l. Julianus ff.
de legat. 3. cap. ſunt nonnulli 1. quæſt. 1. Farin. q.* 108.
num. 60. cap. ſolito de majorit. & obedien. Surd. conſ.
31. *num.* 27. *conſ.* 73. *num.* 60. *Cephal. conſ.* 136. *nu.* 21.
Rot. deciſ. 143. *num.* 19. *par.* 4. *tom.* 2. *recent. Merlin.
deciſ.* 251. *num.* 6. *Sperel. deciſ.* 120. *num.* 38. veniret
dicendum, quod filius etiam poteſt occidere patrem bannitum, maritus uxorem, & è contra, &
tantò magis frater fratrem.
Verùm reſpectu uxoris aliter deciſum refert *Vinc. de
Franc. deciſ.* 276. *per tot.* ubi quod occidens banni-
2 tum fuit tortus ſimul cum uxore, de cujus mandato præſumebatur occidiſſe ex indiciis mandatum arguentibus, idem concludit de filio, ut nec
3 ei permittatur occiſio patris banniti, & rebellis,
niſi actu venientis ad expugnandam patriam, nec
aliter patria liberari poſſet, reſpondens objectionibus, & fundamentis opinionis contrariæ ex *n.* 10.
& num. 5. ex *Bald. in l. Gracchus C. de adulter.* concludit regulari juſtitiam, & injuſtitiam occiſionis,
ſeu permiſſionem, & prohibitionem à perſona
mandantis, cujus opinionis eſt etiam *Caball. caſu*
309. *num.* 46. 47. *& ſeq. Thor. in ſuo compend. deciſ.
tom.* 1. *verb. mandatarius fol.* 329. quod tamen non
videtur verum indiſtinctè, quia immo etiamſi
mandans poſſet impunè occidere, & mandaret occidi per filium, uxorem, vel patrem, adhuc punibile erit mandatum ex *Farin. quæſt.* 103. *num.* 89.
116. *&* 117. uti refert hanc Sac. Conſult. Neap. deciſionem.
An autem eadem deciſio procedat in Statu Eccleſiaſtico attenta Conſtitutione ſan. mem. *Sixti V.* vide
4 *eundem Farin. quæſt.* 103. *num.* 275. 276. *&* 277.
& nota ejus verba ante *num.* 277. ibi: *ſed pro
hac opinione contraria, quæ apud nos, ſi caſus occurreret in practica ſervaretur, facit Conſtitutio
Sixti V. volens filium pœna capitis puniri ſi Patrem
bannitum receptaverit, & è contra*, etenim ex iſtis
verbis formari poterit ſecurius concluſio in fratre
occidente fratrem bannitum, de quo habes ſub
num. 281. ubi ſimpliciter concludit, quod ſi caſus contingeret, nulli dubium, quod ita ſervaretur in praxi.
Et dicit verum, quia lex, licet dura, obſervanda
tamen eſt, *l. proponit ff. qui, & à quibus*, adde ea quæ
ipſemet Author refert de receptante filium, vel patrem bannitum *quæſt.* 713. *nu.* 262. 263. *&* 264. Dura videtur, quia lex de manu Patris ultionem filii
recuſat recipere, ut videre eſt *text. in leg. miles
agrum §. detentorem ff. de re milit.* ne videatur (inquit tex.) pater ad ſupplicium filium obtuliſſe, &
tamen inter milites ſecuriſſimè proceditur, ut videre eſt *l. 6. ff. eodem tit. §. in bello*, ubi non obediens
5 Duci exercitus, capite punitur, etiamſi res benè
geſſerit, idem experimur in omnipotenti Deo noſtro, qui contentus obedientia cordis Abrahem pius
6 amantis Deum, quam filium noluit recipere ſacrificium Iſach de manu Patris, adeo enim repugnat
naturæ, & legi talis oblatio, ut noluit talis actionis probare miniſterium, ut in *l. falſi quidem C. de
falſis*, ubi accuſationem falſitatis contra matrem
Imperator prohibet recipi ad inſtantiam filii ibi:
monere vos matri veſtræ ſecta mea non patitur in *l.
ſi magnum C. de his, qui accuſare non poſſunt*, ubi
7 pœnæ exilii punit fratrem, qui fratrem de magno
& capitali crimine accuſat, & *l. iniquum C. eod. tit.*
Piiſſima ſanè lex, & ex omni parte veneranda permittens patri filiam occidere in ſui honoris vindictam, *l. nec in ea ff. de adulter.* nil mirum, quia
hac permiſſione patrem non uſurum eſſe confidit,
ibi: *Ideo enim Patri, & non marito mulierem, &
omnem adulterum permiſſum eſt occidere, quod plerumque pietas paterni nominis conſilium pro liberis
cupit*, quando vero de offenſione Principis, Imperatoris, & legum conditoris agitur vindictam filii
offenſoris de manu patris ſuſcipere dedignatur, ut
8 in *d. l. milites §. deſertorem*, cujus diſpoſitionem
non in ſolo deſertore militiæ recipiendam eſſe DD.
concludunt, ſed in quocumque crimine læſæ Majeſtatis Divinæ, & humanæ, ut videre eſt *Farin.
de pan. tempor. quæſt.* 98. *cauſ.* 18. *n.* 172. & poſt eum
Paſcal. de pat. pot. par. 3. *cap.* 3. *num.* 1. 2. 3. 4. 5. *&* 6.
ubi idem firmat in filio præſentante Patrem bannitum, vel matrem, ut *nu.* 8. *&* 9. referens exem-
9 plum piiſſimi, & generoſiſſimi Proregis D. Jo: de
Vega, qui audiens preces filii ſe offerentis remigare pro patre condemnato, ne dum liberavit Patrem, commotus pietate, ſed filium præmio remuneravit.
Servanda tamen eſt *d. l. proſpexit ff. qui, & à quibus,
Bald. in l. quid ergo §. pœna gravior 2. lect. col. 3. ff. de
his, qui notantur infamia, & in l. 1. C. ſi adverſus delictum, Farin. conſ.* 44. *in fin. Cabal. caſ.* 97. *num.* 16.
quia favore Reipublicæ, & ob publicam utilita-
tem

Digitized by Google

tem lata eſt, *Farin.cit.qu.113.num.64.*
An autem ſub iſta generalitate compræhendantur e-
10 tiam Clerici, & Perſonæ Eccleſiaſticæ, *Marſil.in*
ſuo conſ. 11. concludit affirmativè, & cum plures
alii ſequuntur, ut videbitur inferius verum hoc
dictum *Marſil.* totius viribus impugnare conatur,
Cartar. deciſ. 1. ubi refert Congregationem cauſa-
rum criminalium condemnaſſe Sacerdotem, qui
inimicum ſuum occiderat ex vindicta, aſſociatus
cum pluribus aliis armatis, cum maximo ſcanda-
lo ac confeſſum de pluribus aliis criminibus inibi
enunciatis in pœnam triremium per quinquen-
nium, adeout ex reſolutione, quam refert, dacu-
mi non potuit quale fuerit votum, qualeque moti-
vum talis condemnationis, cum occidere Banni-
tum ultra pœnam irregularitatis, de qua non du-
bitatur, punibile etiam ſit Clerico occidenti ex
vindicta,& odio particulari ex traditis per eundem
Cartar.in ſua deciſ.1. num. . . . . & Giurb. conſil.3.
num.8.& 13. Guaz.de pac.quaſt.61. num 1. Cavalc.
deciſ.11.num.24.par.1. Ambroſ.deciſ.23.num.4. id-
que in eo caſu non dubitatur,& ultro refert *Cartar.*
eundem Sacerdotem confeſſum ex aliis delictis, ut
propterea ex eis ſolum, vel unitis pœna triremium
fuerit impoſita ex voto Congregationis,non ex ſim-
plici occiſione Banniti, quàm ultra pœnam irre-
gularitatis impunitus Clericus ſubſtinet *Marſil. &*
alii, qui eum ſequuntur. De iſta concluſione con-
11 tigit diſputata in Sacra Conſulta in cauſa Jacobi
Mancini Civitatis Caſtelli Banniti, & condemnati
in pœnam vitæ, & confiſcationis bonorum, qui
poſtmodom præſentato capite alterius Banniti pe-
tebat remiſſionem à S. Conſulta, cujus ordine, uti
purus laicus fuerat ex cauſa homicidii per eum
commiſſi condemnatus, & ei objiciebatur per fiſci
adhærentem, & occiſi conſanguineum, quod erat
Clericus, producendo Bullas ſui Clericatus, ſeu
primæ tonſuræ, & ideo beneficio præſantationis
gaudere non poſſe, ex eadem *deciſ.Cartar.la* 1.Ideò
inibi allegata hìc volui inſerere cum reſolutione,
ut impoſterum ſciatur, qualiter iſte caſus fuerit di-
ſcuſſus, & reſolutus.
Eminentiſs. & Reverendiſs. D.Jacobus Mancinus Ci-
vitatis Caſtelli officium Notariatus exercens, uti
Laicus habens ſe in omnibus per Curiam ſæcula-
rem ejuſdem Civitatis, ordine Sacræ Conſultæ,
fuit pro homicidio ei imputato in perſonam Fran-
ciſci Novelli bannitus, & condemnatus in pœ-
nam vitæ, & confiſcationis bonorum uſque de an-
no 1659.
Habuit menſe præterito occaſionem occidendi alium
bannitum capitalem condemnatum pro homicidio
qualificato, & fretus bannimentis Sacræ Conſultæ,
quibus remiſſio promittitur Bannito occidendi a-
lium Bannitum, expoſuiſſe periculo vitæ, & di-
ctum Bannitum occidit, ac illius caput præſenta-
ri fecit juxta morem. Modò ſperans remiſſionem,
ei objicitur pro parte fiſco Adhærentis, quod re-
peritur initiatus prima tonſura Clericali, produ-
cens inſtrumentum, ſeu litteras Clericatus, & ex
iſto prætextu, quod ſit Clericus, licet per forum
laicale ſolum condemnatus, uti purus laicus à be-
neficio præſentationis ſit excludendus. Verum quia
orator ſe purum laicum profitabatur in omnibus,
& ita habebatur, & exiſtimabatur in utroque foro,
adeout ſi impedire condemnationem capitalem ex
hoc capite tentaſſet, laboraſſet in vanum, & qua-
tenus fuiſſet Clericus, adhuc quia bannitus per fo-
rum laicalem à beneficio præſentationis non fuiſ-
ſet excluſus de jure; Humiliter ſupplicat has ſuas
preces admitti, ac fundamenta, & rationes, quas
pro utraque concluſione adducit conſiderari.
Pro faciliori hujus propoſitionis reſolutione, differen-
tia videtur conſtituenda inter ſtatutum, quod præ-
cipit Bannitum impunè occidi poſſe, & inter ſta-
tutum ordinans, quod Bannitus occidens Banni-
tum à banno remittatur.
In priori capite extat ſolemnis deciſio *Cartar.la* 1.qui
totis viribus conatur defendere, quod ſub iſto
ſtatuto veluti à Principe ſæculari emanato Clerici
12 non comprehendantur, fretus authoritate *gloſ. in*
cap.2. verb.latronem de homicid. Mart. tract. de ju-
riſd.par.4.caſ.67.num.11. & ſequ. Carol.de Graſſal.
lib.2.regal. Franc.Jur. 17. Lancellot. Corrad. in ſua
ſpecul.omnium Judicum lib.1.cap.1.de Imperat.§.4.
de præſtantia Imperatoris verb.delinquens num 4.&
8.Greg.Sayr.in ſua clavi reg.caſ.conſc. lib.7. cap.11.
de occiſ. alterius, quæ fit publica autoritate poſt
num.3. in fin. ubi concludit Principem ſæcularem
hanc poteſtatem Clericis dare non poſſe, ſed ſolùm
Papam, quorum fundamenta recenſat idem *Cartar.*
lato calamo in eadem ſua *deciſ.1.ex num.59.* multi-
plicans illa uſque ad *num.* 39. quæ arctiori calamo
connumerantur per *Marſil.in ſuo conſil.11.*& in ſub-
ſtantia ad duo principia reſtringuntur,ad defectum
poteſtatis, & prohibitionis Juris Canonici, Cleri-
cis etiam homicidii juſti: Ea enim, quæ ex defe-
ctu voluntatis enunciat, non videntur conſideran-
da, quia indicto bello per Principem contra ſuos,
& Reipublicæ inimicos,etiam præmium conceden-
do occiſoribus, gratum habeat ſervitium, & ini-
micorum extirpationem tam neceſſariam à quo-
cumque ubicumque, & qualitercumque occidan-
tur, etiamſi in Eccleſia, ut videre eſt *Guazzin.ad*
defenſ.cap.30.ſub num.11. Macerat.lib.3.reſolut.15.
num.2. Scacc.de re judic. gloſ.7.qu.4.ſpec.2.num.2.
verſ.contrarium, Farin.quaſt.103.n.324.
13 Loquitur tamen *Cartar.* contra communem Do-
ctorum opinionem, ut ipſemet fatetur pro contra-
ria opinione referiens *Marſil. citat.conſ.11.per tot.*
Ricc.deciſ.Cur.Archiep.Neapol.587.in ſua prax.ejuſ-
dem Curia, Foller.pragmat. Regni rubr.de exulibus
num.3.in fin.Horat.Carpan.in comment.ad cap.homi-
cidia, Novar.in Conſtit.Medioلan.tit.de pœn.nu.645.
Bajard.in addit.ad Clar.§.homicidium num.259. Bo-
naccoſ.quaſt.crim. verb.bannitus fol.30.verſic. ſtante
ſtatuto Farin. quaſt.103.num.142. Ambroſ. dec.23.
lib. 1. quibus modo adduntur idem *Ricc. deciſ. 98.*
par.2. Jo: Grand. de bello exulum ſub tit. de prædic.
pat.ſpecial. 23.fol.38. & Carol. de Graſſ. de effect.
Cleric.effect.2.num.374. juncto num. 165. & effect.3.
num. 500. adeout pugnent pro affirmativa contra
Cartarium decem DD. inſignes, qui in tractatibus,
in conſiliis, & in judiciis ita firmarunt, & obſer-
varunt, & tamen ipſe *idem Cartar.num.*200.con-
tra communem non eſſe judicandum fatetur, ſit
tamen quid ſit de iſta opinione, & deciſione *Cartar.*
quæ in caſu ſuo juſta etiam exiſtimari poteſt, nec
DD. præfatis repugnans, cum Bannitum occide-
rit ille ſacerdos in odium, & vindictam manife-
ſtam in comitiva plurium hominum armatorum
cum aliis non minus ſcandaloſis, & pernicioſis a-
ctibus, & actionibus, aliiſque delictis inibi enu-
meratis, ex quibus non immeritò in pœnam illam
extraordinariam fuit condemnatus.
In ſecundo caſu, ubi de ſtatuto agitur remittente
Bannitum occidendo alium Bannitum, nihil vide-
14 tur obſtare ex motivis recenſitis per *Cartar.* quin
Clericus bannitus tali beneficio gaudere non valeat,
non deficit poteſtas; quia Clericus eo ipſo quod eſt
Bannitus per forum laicalem,eſt effectus de ejus fo-
ro, quia uti Clericus condemnari, & capitaliter
ban-

banniri non poterat. Ideo juris eſt, ut ejuſdem ſta-
tutis ligetur, quia forum ſortiri, & ſtatutis ligari
procedunt uniformiter, in terminis *Carol. de Graſſ.*
de effect. Cleric. effect. 2. num. 274. & 375. Nec præ-
textus incurrendæ irregularitatis tunc attenditur,
quia irregularis eſt propter homicidium commiſ-
ſum, & de foro ſæculari effectus ex eo delicto,
quod privilegium Clericatus excludit, & eum mor-
tis reum declaravit, & hoſtem Civitatis, & eſſet
ſanè iniquum, ut quilibet bannitus de quolibet de-
licto graviſſimo condemnatus, excepto crimine
læſæ Majeſtatis, vero, & proprio ex capite alterius
Banniti remitti poſſet. Clericus vero, quia Cleri-
cus, ſed non uti Clericus habitus in condemnatio-
ne, & banno capitali, de capite alterius Banniti
de gravi, & graviſſimo delicto imputati ſe remitte-
re non poſſet. Et magis iniquum, ut Clericus ef-
fectus bannitus impunè occidi poſſet, & occiſor
præmium conſequatur ex forma ſtatuti, & ſucceſſi-
vè comprehenderetur in ſtatuto paſſivè, activè ve-
ro eſſet excluſus, ut conſiderat *Carolus de Graſſ. d.*
effectu 3. n. 399. & 500. & effectu 1. n. 377.
In caſu præſenti, cum iſte Jacobus Bannitus, fuit ban-
nitus non obſtante Clericatu, ob qualitatem homi-
cidii ab eo commiſſi, & uti ritè, & rectè bannitus
per forum laicalem, ejuſdem ſtatutis vivit, & ſub-
jicitur, & modo à beneficio præſentationis per Sa-
cram Conſultam ordinato non venit excluſus, aut
non ob qualitatem delicti commiſſi, ſed quia vive-
bat uti laicus, & ſtatum laicalem profitebatur,
prout neceſſariò credi debet ad validitatem ſenten-
tiæ, & plenè conſtare poteſt in proceſſu, ac plenius
oſtenditur ex privilegio Notariatus, quem uti lai-
cus exercebat, in habitu laicali incedens, negociis
laicalibus implicatus, ſine tonſura, ac nulli inſer-
viens Eccleſiæ, & tanto magis, quia Clericus licet
15 privilegio Clericali expreſsè non valeat renuncia-
re, valet tamen tacitè per dimiſſionem habitus, &
implicationem ad negocia laicalia, in ſtatu laicali
vivendo *de Marin. cap. 50. lib. 1. n. 3. & ſeq.*
In actu habemus caſum in S. Conſulta de Clerico Jo:
Baptiſta Cievernella, qui reperitur condemnatus
ordine S. Conſultæ uti laicus, & ita prætendens con-
demnationem evitare, S. Conſulta ordinavit fiſco,
ut faceret ſuas diligentias circa requiſita S. Conci-
lii Tridentini, an ex defectu ipſorum ſententia
ſaltem ſubſtineri poſſet.
Conſtat in proceſſu banni, & condemnationis de ſta-
tu laicali ejuſdem Banniti, pro ſententia præſumi-
tur, maximè in una Civitate, ubi facile Clerici,
& laici cognoſcuntur, pro laico ſe habebat, pro
laico exiſtimabatur, & uti laicus per forum ſæcu-
larem fuit condemnatus, ideo beneficiis fori laicalis
ejuſdem ſtatuti modo non debet privari.
Addo ex abundanti, quod inſtante fiſco, & adhæren-
te fuit per forum ſæcularem condemnatus uti lai-
cus, & ſi occurrebat ſententiam exequi illo interim
optima reputabatur. Ideo hodie volens uti laicus
16 beneficio præſentationis gaudere, impediri non
poteſt per fiſcum, & adhærentes, opponendo de
Clericatu. *In term. Vinc. de Franch. deciſ. 463. nu. 8.*
verſ. item dicebatur. Unde data etiam dubietate il-
lius quæſtionis. An uti Clericus gaudere debeat be-
neficio nominationis, ſeu præſentationis, quando
à Curia Epiſcopali uti Clericus pro delicto ei im-
putato vexaretur, ceſſat totaliter, ubi in eodem
foro ſæculari, in quo fuit condemnatus, & ban-
nitus, à banno, & condemnatione ſe remittere præ-
tendit, virtute ſtatuti laicalis.
Oppoſita enim per *Cartar.* in caſu ſuo militant, quan-
do in Curia Eccleſiaſtica moleſtaretur Clericus pro
occiſione banniti, & ſe defenderet ex impunitate
ſtatuti. At ubi S. Conſulta bannitis generaliter ex-
17 cepto banno pro crimine læſæ Majeſtatis promit-
tit remiſſionem ſi occiderint alios bannitos, quili-
bet Bannitus per laicalem poteſtatem in foro laica-
li, ſub tali generalitate comprehenditur, cum ſer-
vitio recepto per occiſionem Banniti, & Reipubli-
cæ hoſtis audire non dignè videatur opponi per fi-
ſcum; nuliter inſtante me fuiſti bannitus, non es
comprehenſus in banno, & beneficio ſtatuti, præ-
cipuè quia juſta fuit ſententia, juſta præſumitur, &
juſtè competitur lata contra eum, qui licèt Cleri-
cus prima tonſura eſſet initiatus. Clericalem ſta-
tum dereliquit, & Clericus eſſe omiſit.
Propoſita cauſa in S. Conſulta, & cauſa plenè diſcuſ-
ſa, fuit iſte bannitus remiſſus, & ad beneficium
18 præſentationis admiſſus, habito prius verbo cum
Sanctiſſ. ob contrariam reſolutionem, quæ præceſ-
ſerat in eadem non plenè diſcuſſa, & ita fuit exe-
quutum.

SUMMARIUM.

1 *Immunitas Eccleſiæ in quacumque parte judicii,*
etiam poſt ſententiam in 2. & 3. inſtantia peti po-
teſt, & à Judice admittenda, declara ut n. 6.
Reſponſiones articulus eſt articulus civilis.
Confeſſio facta in judicio criminali, reo non præju-
dicat in civili.
2 *Forjudicatus non poteſt amplius audiri adverſus*
delictum, nec ad illius excluſionem probandam ad-
mitti.
Directò quod fieri non poteſt, non debet fieri per in-
directum.
3 *Immunitas Eccleſiaſtica reſpicit primariò favo-*
rem Eccleſiæ, quæ habet in hoc principale, & prima-
rium intereſſe.
Res inter alios acta, tertio non præjudicat.
4 *Sententia lata in contumaciam tertio non præju-*
dicat.
Commodum, quod ex perſona propria quis conſequi
nequit, poteſt ex perſona alterius conſequi.
5 *Forjudicationis pœna inter alias eſt, ſi forjudica-*
tus ſit quis ob delictum, pro quo amittere debet im-
munitatem Eccleſiaſticam, illius immunitatis amiſ-
ſio.
6 *Immunitati fori Eccleſiaſtici renunciari non poteſt.*
7 *Judicium repoſitionis eſt diverſum à judicio forju-*
dicationis, & quomodo hoc procedat.
Exceptio fori ſi à Barone opponatur, conſtituit ju-
dicium diverſum reſpectu ipſius Baronis, ſecus ſi op-
ponatur à reo.

An forjudicatus pro delicto pro quo amitte-
re debet immunitatem Eccleſiæ poſſit, ſi in
Eccleſia capiatur, probare ſe non commi-
ſiſſe delictum exceptum ad finem gaudendi
immunitate Eccleſiæ, & obtinendi repo-
ſitionem.

RESOLUTIO XXIV.

Forjudicatus eſt N. pro delicto, pro quo
non debet gaudere immunitate Eccle-
ſiæ, captus eſt in Eccleſia, petit ſe in
eam reponi, & in termino impartiri
petito, ſe offert probaturum nullum à
ſe commiſſum eſſe delictum, propter
quod ab immunitate Eccleſiæ ſit exclu-
dendus: quæro an ſit huic petitioni deferendum?
1 Pro parte affirmativa adduci poteſt, primo quod
immu-

Immunitas Eccleſiæ in quocumque parte judicii etiam poſt ſententiam in 2. & 3. inſtantia peti poteſt, & à Judice admittenda eſt, *Ricc. in prima parte deciſ. Archiep. deciſ. 174. Joannes Baptiſta Thor. in compendio deciſionum tom. 1. in verbo immunitas fol. 265.*

Secundò negari non poteſt judicium repoſitionis in Eccleſiam eſſe diverſum à judicio criminali forjudicationis; eſt enim articulus repoſitionis articulus civilis, cum in eo non tractetur de liberatione, vel condemnatione inquiſiti, ſed tantum an ſit nec ne reponendus, juxta tradita per *Franch. dec. 470. num. 10. & deciſ. 668. num. 1.* ergo confeſſio ficta inducta per contumaciam ſuper delicto excepto, reo non præjudicabit in judicio civili repoſitionis, quia confeſſio ficta in judicio criminali reo non præjudicat in cauſa civili, *Bartol. in l. ejus qui delatorem in principio num. fin. ff. de jure fiſci, Guazz. defenſ. 32. cap. 6. num. 1. verſ. quod tamen.*

2 Pro negativa facit, quia reus poſtquam forjudicatus eſt, non poteſt amplius audiri adverſus delictum, nec ad illius excluſionem probandam admitti, ut eſt *text.* expreſſus in *Conſtit. Regni pœnam eorum,* ubi paſſim *Doctores*, quod ſi reus admitteretur ad probandum ſe non commiſiſſe delictum exceptum, licet ad finem gaudendi immunitate Eccleſiæ, id eſſet contra expreſſam prædicti juris municipalis prohibitionem, & regulam juris, quæ prohibet fieri etiam per indirectum, id quod directò fieri non poteſt, *l. ſed etſi §. item ſi res ff. de pet. hæred. l. ſcire oportet §. 1. ff. de tut. & curat. datis ab his, cum concordant. Menoch. de præſumpt. quæſt. 62. n. 46. lib. 1.*

Reſpondeo ad quæſtionem cum diſtinctione, quod aut repoſitio petitur ab Eccleſia, quæ rei extractionem paſſa eſt, aut ab ipſo reo forjudicato.

3. Si ab Eccleſia, affirmativa opinio ſequenda eſt: movent, quia Eccleſiaſtica immunitas, ne quis à loco ſacro extrahatur reſpicit primario favorem Eccleſiæ, quæ in hoc habet principale, & primarium intereſſe, *Decian. tract. crim. lib. 6. cap. 25. n. 1.* ubi *Ancharanum* allegat, & *cap. 26. num. 12 Farin. in append. de immunit. Eccleſiæ num. 304. & alii per eum relati.* & cum de ipſius præjudicio agatur, neque unquam fuerit audita ſuper cauſa principali, non poteſt Eccleſiæ nocere id quod ſuper ſententia forjudicationis ipſa inaudita actum eſt, ex vulgata juris regula, quod res inter alios acta tertio non præjudicat, *l. ſæpe ff. de re judicata, tot. tit. C. res inter alios acta cum concordant.* quod extra controverſiam eſt, cum tertios inauditos habet in cauſa æquè principale intereſſe cum illo, qui fuit auditus, nedum magis principale, ut eſt in caſu de quo agitur, *Gait. de cred. cum aliis copiosè per eum relatis cap. 2. tit. 3. num. 289. cum ſeq.* nec negari poteſt in hoc caſu diverſum eſſe judicium civile repoſitionis reſpectu Eccleſiæ à judicio criminali forjudicationis, quod inter fiſcum, & reum inaudita Eccleſia actum eſt, nec Regni allegata Conſtitutio poteſt ex ſupradictis officere juribus Eccleſiæ inauditæ.

4 Secundò, confirmatur ex generali juris regula, quod ſententia lata in contumaciam tertio non præjudicat, *Cancer. lib. 2. variar reſolut. cap. 16. num. 116.* non ergo contumacialis ſententia forjudicationis contra inquiſitum lata Eccleſiæ præjudicare poteſt.

Non obſtare poteſt, quod reus forjudicatus contra id quod videtur diſponere allegat. Regni Conſtitut. conſequtivè ex hoc commodum ſentiat; quia novum non eſt, ut quis ex perſona alterius conſequatur commodum, quod ex propria perſona nequit, *text. in l. ſi communem C. quemad. ſervit. amitt. Covarruvias practicarum quæſt. cap. 34. num. 1.* & ita fuit deciſum per Magnam Curiam in cauſa illorum de Polo forjudicatorum pro crimine excepto, referente Domino Judice de Stefano *de anno* 1640.

Si vero repoſitio petitur ab ipſo reo forjudicato, tunc negativa opinio verior videtur ex ſupra allegata ra-

5 tione, nam inter pœnas delicti, pro quo quis forjudicatus eſt, ſi illud tale eſt, ut pro eo amitti debeat immunitas Eccleſiæ, eſt amiſſio immunitatis Eccleſiæ, & lata ſententia forjudicationis, per quam quis pro confeſſo ac convicto habetur, in conſequentiam veniunt omnes pœnæ pro illo delicto impoſitæ, & pœna amiſſionis immunitatis Eccleſiæ dicitur expreſſa virtualiter in ipſa ſententia forjudicationis, ad tradita per *Franc. dec. 213. num. 28. Giurba conſil. crim. 58. n. 22.*

Nec obſtant in contrarium adductas & primo non obſtat, quod repoſitio poteſt peti etiam poſt ſententiam, quia id verum eſt, quando agitur de delicto,

6 pro quo non amittitur immunitas Eccleſiæ, quo caſu etiam poſt ſententiam poteſt probari extractio ab Eccleſia, & probata extractione obtineri repoſitio, & in his terminis procedit, ut eſt videre, *allegata per Th. deciſio,* eſt enim hæc immunitas ſimilis fori Eccleſiaſtici immunitati, cui renunciari minimè poteſt, *Decian. dicto lib. 6. cap. 26. num. 12.* ſecus eſt in caſu de quo agitur, in quo ſupponimus ob delictum amitti immunitatem Eccleſiæ, jam eſſe ſequutam condemnationem, reum non poſſe amplius audiri adverſus condemnationem, nec poſſe repoſitionem obtineri, niſi adverſus condemnationem (id quod jus municipale prohibet) audiatur, cum ſibi imputare debeat, qui citatus, & monitus à Judice comparere neglexerit, ſeque ab Eccleſiaſtica immunitate in pœnam delicti excludi (ut ſupra conſideravi) paſſus eſt.

7 Non obſtat, quod judicium repoſitionis ſit diverſum à judicio forjudicationis, quia quicquid ſit quando repoſitio petitur ab ipſa Eccleſia, certè ſecus eſt quando petitur ab ipſo reo, quo caſu exceptio prædicta non diverſam conſtituit judicii ſpeciem à judicio principali forjudicationis, ſed ad unum idemque judicium pertinet, ad *tex. in l. pen. C. de ordin. judicior.* & *tradita* per *gloſ. in l. 1. C. eodem in verbo quoniam,* ubi quod articulus civilis incidens in cauſa criminali unum idemque judicium conſtituit: quemadmodum non diſſimile eſt, id quod traditur de exceptione fori, quæ ſi à reo opponatur non conſtituit judicium ſeparatum à cauſa principali delicti, ſed eſt merè incidens, & interloquutoria, quicquid ſit quando opponitur à Barone.

Reſpondeo etiam, quod eſto quod hoc judicium repoſitionis eſſet diverſum à judicio forjudicationis, tamen cum delicto ſit jam cognitum in judicio forjudicationis, non poterit illius cognitio refricari in judicio repoſitionis etiam ad alium finem, cum inter eaſdem perſonas agatur, ut ex *Bart & Soec.* docet *Sanch. de matrimonio lib. 10. diſput. 8. num. 20.* & ita deciſum memini per M.C. delegatam in cauſa Joannis Baptiſtæ Verde forjudicati pro homicidio proditorio, cui fuit denegatus terminus ſuper petita repoſitione in Eccleſiam, in qua captus fuerat, cum etiam petiiſſet antequam proponeret nullitates adverſus ſententiam forjudicationis.

SUMMARIUM.

1 *PRobata in judicio repoſitionis an impediant, vel retardent executionem ſententiæ forjudicationis, ſi iterum forjudicatus venerit in manus Curiæ?*

2 *Forjudicatus ſtatim quod captus eſt, facta recognitione, morti tradendus eſt, nec amplius auditur ſuper probatione innocentiæ, niſi adſit ſententiæ notoria nullitas.*

Sententiæ nullitas oritur ex actis ante ſententiam non ex iis, quæ probantur poſt ſententiam.

Actum principaliter, non quod ſecundario, & in conſequentiam venit, eſt attendendum.

Actus factus ad unum finem, non poteſt parere alium finem ad quem actus non fuit directus.

Sententia lata in judicio repoſitionis non poteſt ullam parere exceptionem rei judicatæ in judicio criminali executionis ſententiæ forjudicationis.

Sententia lata in uno judicio, non parit exceptionem rei judicatæ in alio niſi inter eaſdem perſonas, & ad eundem finem.

3 *Ad abſolvendum promiores eſſe debemus.*

Rei innocentia, quandocumque liquet, etiam poſt condemnationem, illius executio ſuperſedenda eſt.

4 *Forjudicatus poſtquam captus eſt, poteſt opponere omnes exceptiones, quæ nullam reddunt forjudicationem, ſive ab initio fuerunt oppoſitæ, ſive non, dummodo ſint notoriæ, & evidentes.*

Exceptiones dicuntur notoriæ, cum conſtant ex eiſdem actis.

Forjudicationis ſententia poteſt annullari per aliquam publicam ſcripturam probantem ejus nullitatem.

5 *Acta in judicio repoſitionis efficiunt notorium.*

Abſurdum eſt, & à bono Judice alienum morti aliquem tradere, quem mori non debere ex actis in promptu conſtat.

Juſtum, & innocentem non occides.

Judex dicitur vir bonus.

Sententia evidenter injuſta non exequenda.

6 *Judex tenetur ex officio ſupplere quæ ad rei defenſionem faciunt, & reo favere comperta ejus innocentia, etiam poſt ſententiam.*

Res inter alios acta ubi non agitur de præjudicando tertio, ſed de ipſum juvando, facilius prodeſt quam nocet.

Inconveniens non eſt ut reus medio Eccleſia obtineat, quod alioquin ex propria perſona obtinere non potuiſſet.

7 *Proteſtationes, quod probationes faciendæ ſuper articulo repoſitionis, nocere non debeant fiſco ſuper ſententia forjudicationis, ſunt per Judicem faciendæ, quidve operentur?*

Probationes receptæ fiſco non contradicente etiam in caſu quo recipi non debent, fiſco præjudicant.

8 *Intellectus ad l.1.§.ſi quis ultro ff.de quæſt.& l.divi fratres ff.de pœnis.*

9 *Sententia forjudicationis non eſt exequenda, ſi per probationes factas in judicio repoſitionis per evidentiam facti conſtet forjudicatum non deliquiſſe.*

Capitaliter condemnato ſuccurrendum eſt, licet Judex ſententiam condemnationis revocare non poſſit, quoties evidens æquitas id expoſcit.

10 *Judex ſi videt ſententiam capitalem in reum prolatam eſſe evidenter injuſtam debet detecta forjudicati innocentia ſuperſedere in executione, & principem conſulere, & reſpondetur contrariis num.11.*

Forjudicatus ſententia prolata nefas eſt dicere, quod reus ullo modo admittatur ad innocentiam probandam.

11 *Intellectus ad cap.2. de purg.vulg.& l.inde Neratius §.fin.ff.ad l.Aquiliam, & cap.ſollicitudinem de appellat.*

Confitens occidiſſe hominem, ſi docent hominem non eſſe occiſum, ſed vivere, nulla ex confeſſione naſcitur actio.

Confeſſionis errore edocto, reus eſt abſolvendus.

Injuſtitia notoria æquiparatur nullitati, & reddit decretum nullum.

Judex poſt ſententiam, non poteſt ſuper ea amplius manus apponere, quia functus eſt officio ſuo.

12 *Princeps tenetur providere indemnitati condemnati, cum de ejus innocentia apparet.*

13 *Sententia forjudicationis non eſt exequenda ſi notoriè liquet forjudicatum eſſe innocentem etiam ſi id non conſtet per evidentiam facti, puta ſi conſtet delictum ab aliis commiſſum.*

Exceptio innocentiæ ſi ſit evidens nunquam cenſetur excluſa etiam poſt ſententiam.

14 *Exceptio delictum non eſſe commiſſum, vel commiſſum, ſed ab alio differunt, & variè conſiderantur.*

Confitens occidiſſe hominem, tenetur etiam ſi conſtet non ab ipſo, ſed ab alio occiſum eſſe, ſed ſi conſtet nullo modo hominem occiſum eſſe, non tenetur & quomodo hoc procedat?

15 *Probatio per publicum inſtrumentum ad excluſionem delicti, & rei innocentiam demonſtrandam, quando ipſi reo opituletur?*

Probatio per publicum inſtrumentum dicitur evidens, manifeſta, & notoria?

16 *Sententia forjudicationis, ſi conſtet notoriè delictum à forjudicato commiſſum non eſſe dignum pœna mortis, & ſententiam contumacialem majorem pœnam continere, quam delicti qualitas expoſcit, Judex ſuperſedere debet ab ejus executione, & Principem conſulere.*

Pœna delicto eſt commenſuranda.

17 *Sententiæ forjudicationis executio non ex qualibet innocentiæ aut defenſionis probatione retardanda.*

Sententia in rem judicatam tranſacta pro veritate habetur.

Sententia in rem judicatam tranſacta, ut ejus executio impediatur ob ejus injuſtitiam, neceſſe eſt ut injuſtitia ſit notoria, certa, & infallibilis.

Sententia etiam criminalis, tranſit in rem judicatam.

Sententia forjudicationis valida lata, nullus adverſus eam ſupplicandi, appellandi, aut probandæ innocentiæ ſupereſt locus.

Neque reſcriptum Principis in contrarium valet, ſi non continet clauſulam non obſtante, &c.

18 *Probationes in judicio repoſitionis inſtante Eccleſia factæ per teſtes, etiamſi per eas conſtet de innocentia rei, non cogunt Judicem ſequi diſpoſitionem ſupradictorum jurium, l.divi fratres ff.de pœnis, leg.& ſi nihil ff.de reg.juris.*

Probantur multa per teſtes, quæ vera non ſunt.

Judex ſecundum veritatem judicare tenetur.

Probationes carcerati præſentis, juvant etiam inquiſitum abſentem, & quomodo hoc procedat?

19 *Judex conſentiendo probationi, cui contradicere debebat, præſumitur juri ſuo renunciare.*

Juris renunciatio non præſumitur. Actus, cum ſubeſt cauſa neceſſaria, præſumitur ex illa cauſa neceſſaria factus non ex voluntaria.

20 *Probationum materia arbitraria eſt.*

Arbitrio Judicis reſidet an ſententia forjudicationis ſit exequenda, vel conſulendus Princeps, cum per teſtes, aut aliter conſtat de innocentia rei forjudicati.

Notorietas tunc dicitur adeſſe, cum probatio nulla tergiverſatione celari poteſt.

Opinio vehemens ſæpe æquiparatur certitudini.

Intellectus ad l.1.§.ſi quis ultro ff.de quæſt.

Cunctatio nulla videri debet, cum de vita, & morte hominis agitur.

Via tutior eligenda.

21 *Caſus in quibus innocentia probatio poſt forjudicationem ſuperveniens forjudicato poteſt prodeſſe.*

An ex probationibus ad finem obtinendi repoſitionem in Eccleſiam admiſſis poſſit forjudicatus ſe juvare adverſus executionem ſententiæ forjudicationis, ſi poſt petitam repoſitionem, & obtentam iterum eum capi contigerit extra Eccleſiam; ad intellectum text. in l.1.§.ſi quis ultro ff.de quæſt. cum concord. & an dentur caſus in quibus poſſit forjudicato probatio innocentiæ poſt forjudicationem ſuperveniens?

RESOLUTIO XXV.

Admiſſa prædicta opinione pro vera, quemadmodum eam veriſſimam exiſtimo, ponu caſum, quod ſit ex parte Eccleſiæ petentis repoſitionem ſufficienter probatum id quod ad obtinendam repoſitionem requiritur; & poteſt poni exampium: Fuit v. gr. quis forjudicatus pro homicidio proditorio, propter quod amittitur immunitas Eccleſiæ, fuit captus in Eccleſia, inſtatur ex parte Eccleſiæ pro repoſitione in eam, ex quo contenditur verum non eſſe, quod homicidium proditurium commiſerit; datur terminus ſuper repoſitione; in termino repulſantur teſtes producti à fiſco ad fundandam proditionem per alios teſtes, qui producuntur nomine Eccleſiæ; probatur excluſio delicti, puta per negativam coarctatam loco, & tempore, vel probatur in contrarium aliqua qualitas, quæ non ſolum operatur repoſitionem, ſed talis eſt, ut ſi à principio conſtitiſſet ſententiam forjudicationis impediviſſet; ut puta quod occiſur in rixa ab occiſo provocatus, vel ad neceſſariam defenſionem homicidium, ex quo forjudicatio orta eſt; perpetrarit: reponitur propter has probationes in Eccleſiam; tandem iterum extra locum immunem capitur, de
1 executione ſententiæ forjudicationis agitur, ac pro ea fiſcus inſtat: quæro an ſit habenda ratio eorum, quæ in judiciu repoſitionis probata ſunt ad retardandam exequutionem ſententiæ forjudicationis, ſi alioquin ut ſuppono præfata ſententia juſta, & valida eſt?

2 Pro negativa opinione urget, quod forjudicatus ſtatim atque captus eſt facta recognitione ſtatim morti tradendus eſt, nec poteſt amplius audiri, & probationes adducere ſuper innocentia, & meritis cauſæ, niſi aliquam notoriam, & evidentem offerat nullitatem, *Foller.in verbo capt.forjudic.recogn. num.1. & ſeq. Tap.in dec. Sacr.Conſ.54. & Doctores* paſſim per *illum text.in Conſt. Regni pœnam eorum*, & alibi dixi; ſed in ejuſmodi ſententia, ut ſupponitur, nulla fuit commiſſa nullitas, nec probationes in judicio repoſitionis adductæ poſt illius prolationem illam nullam reddere ullo modo poſſunt, quia validitas, vel nullitas ſententiæ oritur ex actis ante ſententiam, non ex iis, quæ probantur poſt ſententiam, ut ſunt *text. in l.1.§. ſi quis ultro ff.de quæſt. l.divi fratres ff.de pœnis, l.Imperatores ff.de re judicata*.

Neque vero reo favere poteſt in hoc judicio ubi de forjudicationis exequutione agitur, id quod in judicio repoſitionis, licet pro reo obtinuit Eccleſia, quia licet reus in prædicto judicio repoſitionis aliquam receperit utilitatem ex probationibus ſuper delicto, aut illius qualitate adductis, nihil actum eſt principaliter de juſtitia, & validitata, aut injuſtitia, & invaliditate ſententiæ, nec rei commodum niſi per quandam conſequentiam contemplatum eſt, unde locum habet regula, quod id quod principaliter actum eſt, non id quod ſecundario, & in conſequentiam venit eſt attendendum, *l. quamvis*, ubi *Bart. ff.de auro, & Argen. legato*, neque cum proceſſu forjudicationis rite recteq; agitato quicquam commune habent probationes poſt ſententiam ſupervenientes, utpote receptæ in diverſo judicio: quemadmodum ſupra dixi, inter Fiſcum, & Eccleſiam pro juribus Eccleſiæ tantum inſtantem ad finem obtinendi repoſitionem, non autem invalidandi ſententiam forjudicationis; unde illius exequutionem impedire non poſſunt, quia actus factus ad unum finem, non poteſt parere alium finem, ad quem actus non fuit directus, *l.non omnis ff. ſi certum petatur, Hyeronim: Gabriel. conſil. 179. lib. 5.* nec ſententia lata in judicio repoſitionis poteſt ullam parere exceptionem rei judicatæ in judicio criminali ſupradicto exequutionis ſententiæ forjudicationis, quia ſententia lata in uno judicio non parit exceptionem rei judicatæ in alio, niſi inter eaſdem perſonas, & ad eundem finem, *Boſſ. in tit. de falſis inſtrumentis nu.2. Guazz. defenſ.35.cap.25. num.9. Cancerius variar.reſolut.lib.1.cap.16.nu.82. in fine*.

3 Affirmativam opinionem ſuadet favor defenſionis, & abſolutionis, in quam ſemper proniores eſſe debemus, *vul.l.Arian. ff.de act. & oblig. l.non puto, ff.de jure fiſci*, & quod quandocumque de rei innocentia liqueat, etiam poſt condemnationem, illius exequutio ſuperſedenda eſt (quicquid aliud reo ſemel abſoluto dicendum ſit) *d.l.1. §.ſi quis ultro, ff. de quæſtion. l.Divi Fratres, ff.de pœnis, Boſſ.in titul. ſi adverſus rem judic.reſtit. poſtuletur n.9.& ſeq. & in tit.de ſupplic.adver.rem judic.n.7. Gomez.tom.3. variar.reſol.n.33.& 36.* cum igitur ſententia forjudicationis proferri non poſſit in quempiam, niſi pro delicto, quod mereatur pœnam mortis, & niſi adſint contra reum indicia ad torturam, ita ut alioquin nulla ſit, ut abunde dixi in prioribus reſolutionibus, & ex probationibus licet poſt ſententiam forjudicationis receptis conſtet illam eſſe prolatam in caſu, in quo proferri non debuit, vel quia eſt probata qualitas excluſiva pœnæ mortis, vel quia eſt probata innocentia forjudicati, conſequens eſt Judicem ſuperſedere debere in exequutione talis
4 ſententiæ. Confirmatur ſupradicta opinio, quia reus poſtquam captus eſt poteſt opponere omnes exceptiones, quæ nullam reddunt forjudicationem, ſive ſint ab initio oppoſitæ, ſive ab initio non oppoſitæ, *Franch.deciſ.673.n.8.& deciſ.674.* dummodo ſint notoriæ, & evidentes, ita ut non egeant termino ad probandum, *Reg.Tapp.in d.dec.54.* dicuntur autem notoriæ cum conſtant ex eiſdem actis ſententiæ (id quod abſque ſcrupulo procedit) *Rovit. in rubr.ad pragm.de ſent.forjud.n.32.* dicuntur evidantes cum non indigent termino ad probandum, ſed aliqua publica ſcriptura comprobantur, *Urſill. ad Afflict.deciſ.356.n.1.* & paſſim videmus annullari forjudicationes cum per aliquam publicam ſcripturam fundatur nullitas adverſus earum exequutionem: quemadmodum in M.C. memini annullatam forjudicationem Joannis Baptiſtæ Verde adducta publica ſcriptura, quod citatio Nuntii non erat intimata (pro ut retulerat Nuntius) in domo ſolitæ habitationis, cum ageretur (reo jam carcerato) de exequeuda ſententia forjudicationis, unde cum acta

5 in judicio repoſitionis uti publica, & judiciaria efficiant notorium, *cap. ex inſinuatione de appell. cum ſimil. Urſil. ad Afflict. deciſ. 28. n. 1.* & ex eis in promptu conſtet exceptio impediens, cenſenda ſunt ſufficientia ad ejus exequutionem retardandam.

Et utcunque ex ſupradictis nullitas non reſultaret ex illis actis, ut poto geſtis poſt ſententiam, ſaltem negari non poteſt valde abſurdum, & à bono Judice alienum videri, ut is morti tradatur, quem mori non debere ex actis in promptu productis conſtat; dictum eſt enim juſtum, & innocentem non occides *exodi cap. 23.* & cum vir bonus proculdubio dicatur Judex *l. continuus, §. cum ita, ff. verbor. oblig.* cavere omnino debebit ne quis ex ejus ſententia injuſte in bonis, vel in perſona damnum patiatur, *Covar. variar. reſol. lib. 1. cap. 1. n. 8. in fine,* & ubicumque ſententiam injuſtam videt, ab ejus executione abſtinere debet, ad tradita per *Innocent. in cap. paſtoralis de offic. delegat. Bald. in l. addictos, C. de Epiſcop. Aud. Addens ad Bartol. in dict. l. 1. ff. de quaſt. §. ſi quis ultro lit. F. Decius in l. & ſi nihil n. 2. ff. de reg. jur. Marſil. d. §. ſi quis ultro n. 75. Boſſ. in tit. de via facti, & de nunt. Evang. contra ſententiam per totum.*

6 Nec ad rem facere videtur, quod teſtes ſint recepti ad alium finem, & in diverſo judicio, quia Judex comperta innocentia quicumque is ſit, qui ejus probationes ſubminiſtraverit, & patefactis iis, quæ ad rei defenſionem faciunt etiam ex officio ſupplere, & reo favere debet, *l. ſi non defenduntur, ff. de pœnis. Dec. in conſ. 429. n. 3.* id quod etiam poſt ſententiam procedere notat *Add. ad Bart. in d. §. ſi quis ultro verſ. poſt concluſionem lit. D.* & licet judicium repoſitionis proceſſerit inter Fiſcum, & Eccleſiam, ut ſupradictum eſt, non inter inquiſitum, tamen res inter alios acta, ubi non agitur de præjudicando tertio, ſed de ipſum juvando, facilius prodeſt quam nocet, *text. in l. denunciaſſe quæritur ubi gloſa in verſ. nec ultra, ff. ad leg. Juliam de adult.* idque eo magis cum probationes, licet nomine Eccleſiæ productæ, tamen ſuper delicto receptæ ſint, & negari non poſſit de delicto, vel ejus qualitate actum, unde delinquentem licet res cum alio acta ſit facilius juvare debent. *Marſil. dict. §. ſi quis ultro n. 70.* nec inconveniens videtur, ut reus medio Eccleſiæ obtineat, quod aliequin ex propria perſona obtinere non potuiſſet, ut ſupra ponderavi ex *alleg. text. in l. ſi conſtituimus, ff. quemadmodum ſervitus amitt.*

7 Hæc opinio tutius procedere videtur ubi probationes productæ ſuper articulo repoſitionis eſſent per Judicem receptæ abſque proteſtatione, quod illæ nocere non debeant Fiſco ſuper ſententia forjudicationis, ad rem *Guazz. defenſ. 28. cap. 4. n. 7. cum aliis per eum adductis,* ubi quod articulus productus, & probatus juvat etiam abſentem ſocium inquiſitionis, ſi Judex non proteſtetur, quod abſentem relevare minime debeat; & facit quod probationes receptæ Fiſco non contradicente etiam in caſu quo recipi non debent Fiſco præjudicant, *Franch. dec. 278. n. 7.* ubi hoc ampliat etiam ſi probationes ſint receptæ contra præſumptionem juris, & de jure, immo etiam contra rem judicatam, *Menoch. q. 68. num. 3.*

8 Reſolutionem hujus quæſiti neceſſario dependere exiſtimo ex intellectu jurium in *l. 1. §. ſi quis ultro, juncto text. in d. l. Divi fratres,* cum enim ſententia forjudicationis tranſeat ſtatim poſt ejus promulgationem in rem judicatam, ita ut nulla ſupplicationis, vel appellationis ope reſcindi poſſit, ut ſupra dixi, quid quantumque liceat Judici, qui tulit condemnationis ſententiam tranſactam in rem judicatam; comperta condemnati innocentia, videndum eſt, & ſumendum ex dictis legibus, in quibus de hoc expreſſe agunt juris conſulti, habere enim locum prædictas leges etiam ubi ſententia tranſitum fecerit in rem judicatam exploratum eſſe tradunt expreſſe *Boſſ. in tit. de remediis juſtit. contra ſent. ex conceſſione Principis n. 1. & ſeq. Gomez. d. tom. 3. cap. 13. n. 36. et ad leg. Taur. l. 40. n. 10. verſ. 4. quia, Bovadigl. polit. lib. 2. cap. 16. num. 145. in lit. M. Scacc. de judic. lib. 1. cap. 97. n. 131 verſ. ſententia, quæ tranſivit,* inhærendo igitur terminis legum prædi-

9 ctarum: Prima concluſio ſit, quod ſi probationes per Eccleſiam adductæ in judicio repoſitionis ſint tales, ut per evidentiam facti conſtet forjudicatum non deliquiſſe, ut quia omnino ſubſtantia delicti non ſit commiſſa, & exemplum adduci poteſt ſi conſtet vivere eum, quem forjudicatus occidiſſe arguebatur, aut quid ſimile, & tunc Judex omnino abſtinere debebit ab exequutione ſententiæ forjudicationis: hanc concluſionem abſque dubio, & ſcrupulo firmandam cenſeo ex iis quæ Doctores paſſim amplexi ſunt, *Decius in l. & ſi nihil n. 2. & ibid. Cagnol. n. 4. ff. de regul. jur. Marſil. d. l. 1. §. ſi quis ultro n. 72. Gomez. tom. 3. var. reſol. cap. 13. n. 33. Clar. §. fin. qu. 52. in princ. & qu. 98. n. 8.* ſuccurritur enim capitaliter condemnato, licet Judex ſententiam condemnationis revocare non poſſit, adverſus prædictam ſententiam, quoties evidens æquitas id expoſcit, ut omnino ad rem de qua agitur ponderant *Decius, & Cagnol. in d. l. & ſi nihil, ff. de reg. jur.* & paſſim *Doctores per illum textum,* quæ procedunt nedum in capitaliter damnato per diffinitivam ſententiam contra præſentem latam, ſed etiam in forjudicato, utcumque ſuper innocentia, quemadmodum ſæpius dictum, amplius ſit audiri non poſſit; ratio enim quæ evidenti innocentiæ, etiam poſt ſententiam detectæ favendum ſuadet, militat etiam in condemnatione hac contumaciali, *Marſil. in dict. §. ſi quis ultro n. 71. Dec. in d. l. & ſi nihil n. 4. Boſſ. in tit. de remediis contra bannum 1. & ſeq. Gail. de pac. pub. lib. 2. cap. 5. n. 6. Farinac. qu. 11. n. 20. Scacc. de judic. lib. 1. cap. 96. n. 128. Rovit. ad rubr. prag. de ſent. forjudic. n. 9.* quorum dicta ſunt proculdubio ad-

10 mittenda quoad hoc ut Judex ſaltim ſuperſedeat in exequutione ſententiæ, & principem conſulat, juxta terminos *alleg. §. ſi quis ultro, & l. Divi Fratres,* non tamen dicta *Farinac. eadem qu. 11. n. 15. verſic. reſpondeo 2.* ullo modo applicari poſſunt ad caſum de quo agitur, ut ſi reus offerat probare innocentiam, Judex ſuperſedeat in exequutione ſententiæ contumacialis, fatuus enim in hoc Regno Judex eſſet, qui hanc praxim admitteret adverſus ſententiam forjudicationis, in qua nefas eſt dicere, quod reus ullo modo admittatur ad innocentiam probandam, ut ipſemet *Farinac.* innuit eadem *qu. 11. n. 14.* ſed id quod dictum de ſuperſedendo in exequutione hujus ſententiæ procedere poteſt in terminis qui ſupponuntur, quando ſcilicet abſque forjudicati inſtantia reperitur, ut ſupra commemoratum eſt, detecta forjudicati innocentia; id quod expreſſe ſentit in terminis *d. §. ſi quis ultro, Gomez. allegat. cap. 13. n. 33.* ubi quod ille *text.* intelligendus eſt, ut conſtare debeat de innocentia condemnati per evidentiam facti ex officio Judicis, & non ad inſtantiam partis.

11 Sed an in hoc caſu ubi innocentia poſt ſententiam conſtat per evidentiam facti, eo modo quo ſupradictum eſt, neceſſa ſit pro revocatione ſententiæ principem adire? negat *Decius in d. l. & ſi nihil num. 4.* quem refert *Cagn. ibid. num. 4.* & ſequitur *Marſil. dict. §. ſi quis ultro n. 82.* & concordat *Boſſ. in*

tit. de delictis n.32. adducunt *text. in cap. 2. de purgat. vulg. & in l. inde Neratius §. fin. ff. ad leg. Aquil.* & ultra dicta jura adducit *Marſil. text. in cap. ſollicitudinem de appellat.* ſed prædicti *text.* nihil ad rem faciunt, nam *text. in cap. 2. de purg. vulg.* procedit, quia ſententia fuit lata ex probationibus à jure canonico reprobatis, ut deducitur ex *text. in cap. 1. eod. titul. de purgat. vulgari*, & tradit *Gaill. de pace lib. 2. cap. 7. n. 24.* & conſequenter eſt nulla, ut notatur in dicto *cap. 2.* nihil mirum ſi eam Judex auctoritate ordinaria revocare poteſt abſque recurſu ad principem, ad *vulgat. text. in l. 4. §. condemnatum, ff. de re judic. Scacc. de judiciis lib. 1. cap. 97. n. 135. & n. 187.* non poteſt igitur ad caſum de quo agimus inferri, in quo ſententia ſupponimus valida, & dubitatur an poſſit ex probatione innocentiæ ſuperveniente revocari; *text. in l. inde Neratius §. fin.* neque ad rem facit, quia quod ibi traditur eſt, quod ſi quis confiteatur ſe occidiſſe hominem, & doceat hominem non eſſe occiſum ſed vivere, nulla ex confeſſione naſcitur actio, nulla in eo textu fit mentio de condemnatione, quæ non ſequuta quis dubitat licere docere de errore confeſſionis, & docto de errore poſſe Judicem reum abſolvere ex ordinaria Judicis poteſtate, juxta tradita per *Farinac. qu. 81. n. 25. & n. 315. & ſeq.* ubi latiſſimè? Non denique prædictam *Decii*, & *Marſilii* opinionem juvat *alleg. text. in c. ſollicitudinem*, nam ibi ſupponitur decretum fuiſſe ab initio notorie injuſtum, & propterea non tranſire unquam in rem judicatam, quia notoria injuſtitia æquiparatur nullitati, & reddit decretum nullum, *Gloſ. ibid. in verb. declarare*, *Urſil. ad Afflict. deciſ. 28. n. 4. & ſeq. Cancer. lib. 2. variar. reſol. cap. 15. n. 62.* merito ad decreti in *dicto cap. contenti* revocationem non eſt neceſſaria Principis auctoritas, in caſu de quo quæritur diverſi termini ſupponuntur, ut ſupradictum eſt: rectius igitur *Gomez. alleg. at. n. 33. cap. 13.* etiam ſi per evidentiam facti liqueat de innocentia rei, quia non ſit delicti ſubſtantiæ commiſſa, ut ſupra explicatum eſt, ſi ſententia fecerit tranſitum in rem judicatam, opinatur non poſſe prædictam ſententiam tranſactam in rem judicatam abſque recurſu ad principem retractari, idque tutius eſſe docuere *Felinus* relatus per eumdem *Marſil. d. n. 82. Cagn. in d. l. & ſi nihil n. fin.* ubi aperte diſcedit ab opinione *Decii*, *Guaz. defenſ. 36. cap. 16. n. 4. verſ. ſed judicio meo*, *Clar. d. qu. 98. n. 8.* ubi etiam in caſu, quo doceatur vivere eum qui à reo dicebatur occiſus, non poſſe Judicem poſtquam functus eſt officio ſuo reum ſemel condemnatum abſolvere, ſed neceſſe eſſe tradit ad Principem reſcribere; quod confirmatur, quia prædictorum jurium nempe *§. ſi quis ultro, & l. Divi Fratres* diſpoſitio fundatur, ut præſertim colligitur ex *dicto §. ſi quis ultro in verb. ſed præſes*, in eo quod ſoli Principi licet ſententiam tranſactam in rem judicatam reſcindere, nec poteſt ordinarius Judex poſtquam functus eſt officio ſuo ad ſententiam, quam ſemel tulit manus apponere, ſi ſententia, ut ſupponitur juſta, & valida ſit, juxta *text. concordantes in l. acta, §. de ampliandа, & l. Judex poſtea quam, ff. de re judicata ubi gloſ. & communiter DD.* quæ quidem ratio, etiam cum de damnati innocentia liquet per ſupradictam facti evidentiam, urget, ex quocumque enim capite agatur de revocanda ſententia prædicta obſtabit defectus poteſtatis in Judice ordinario.

12 Recurretur ergo in hoc caſu ad Principem, qui condemnati tenebitur providere indemnitati & ſaluti, eſt enim hoc remedium (licet ex auctoritate Principis dependeat) de juſtitia debitum, magiſque ex juſtitia, quam ex clementia Principis dependet, ut declarat *Boſſ. in tit. de remediis juſtitiæ contra ſententiam ex conceſſione Principis in princip. & num. ſeq.*

13 Secunda Concluſio, ſi commiſſa ſit delicti ſubſtantia pro quo quis forjudicatus eſt, & conſequenter non adſit ſupra enarrata facti evidentia, tamen adhuc evidenter, & notorie liquet forjudicatum eſſe innocentem & non commiſiſſe delictum pro quo quis forjudicatus eſt, ſed illud eſſe ab aliis abſque ipſius culpa commiſſum, adhuc prædictorum jurium diſpoſitio locum ſibi vindicat, nam & in hoc caſu militat allegata ratio de qua *Dec. & Cagnol. in d. l. & ſi nihil, & alii paſſim*, quod ubi æquitas evidens expoſcit, ſuccurrendum eſt, & quod innocentiæ exceptio, ſi ſcilicet evidens ſit, nunquam cenſetur excluſa, & pro veritate concluſionis ſtant omnes Doctores, qui in detectione innocentiæ poſt ſententiam fundant diſpoſitionem *alleg. text. in §. ſi quis ultro, & l. Divi Fratres*, nempè *Boſſ. in tit. de ſupplic. adverſus rem judicatam n. 4. Scacc. de judic. lib. 1. cap. 97. n. 138. Farinac. qu. 11. n. 20. & qu. 81. n. 25. & alii per eos relat.* eſt etiam hæc ſententia neceſſario adſcribenda ſupra memoratis Doctoribus, qui cum conſtat ſubſtantiam delicti non eſſe commiſſam, non eſſe neceſſarium Principem conſulere, ſed poſſe Judicem ex ſe revocare ſententiam ſemel dictam arbitrati ſunt, & conſequenter ſenſerunt alium, & diverſum caſum contineri in *d. §. ſi quis ultro*, ubi Principem conſulendum detecta innocentia poſt condemnationem traditur.

14 Contra hujus Concluſionis veritatem objici poteſt, quod cum forjudicatus habeatur pro confeſſo de delicto propter quod forjudicatio ſequuta eſt, videatur conſtituendum diſcrimen, an ſit, nec ne, commiſſa ſubſtantia delicti, vel ſit quidem commiſſum delictum, ſed ab alio, ut in primo caſu confeſſio erronea non obſtet, in ſecundo caſu obſtet confitenti per *text. in l. 4. ff. de confeſſis*, ubi habetur quod ſi quis fateatur ſe occidiſſe hominem, ex confeſſione propria tenetur, ſi occiſus licet ab alio homo ſit, juncto *text. in l. inde Neratius §. fin. ff. ad legem Aquiliam*, ubi quod confitens ſe occidiſſe hominem, ſi nullo modo occiſus ſit homo, non tenetur, quia occiſum eſſe hominem à quocumque oportet: ſed facilis eſt reſponſio nempe, *text. in d. l. 4.* procedere in civilibus, in quibus privata tantum utilitas vertitur, concluſio autem aſſerta procedit in criminalibus, in quibus aliud dicendum eſt cum utilitas publica poſtulet, ut non pereat innocens, ad late tradita per *Giurbam conſ. crim. 49. n. 23.* ita ſolvit *Gomez. tom. 3. cap. 13. n. 33.* licet illum textum non ita adducat, & ponderet ut à me ponderatus eſt; ſed ex illius *text.* ſolutione dum fatetur *Gomez.* illum non procedere in criminalibus, colligo, ſi recte perpendantur illius dicta, ad mentem *Gomez.* prædicta jura in *§. ſi quis ultro, & l. Divi fratres*, locum habere etiam dum commiſſa eſt delicti ſubſtantia, ſi de damnati innocentia conſtet, nam alioquin ad ejus mentem neceſſario ille textus procederet, etiam in criminalibus, licet *Gomez.* in hoc non ſe aperiat, & prædicta jura locum habere paulo ante dixerit tantum cum reus per evidentiam facti oſtendit innocentiam probando (ut ipſe loquitur) negativam quæ arguat, & oſtendat delictum non eſſe commiſſum, ut quia vere, & realiter probat hominem, qui ſic dicebatur interfectos vivere, vel quid ſimile.

15 Exemplum (ni fallor) in prædicta concluſione adduci poteſt, ſi per publicum, & indubitatum inſtrumentum conſtaret eum, qui de homicidio in-

qui-

Digitized by Google

quiſitus, & damnatus eſt alibi fuiſſet tempore homicidii, quod ab ipſo patratum prætenſum fuit, & impoſſibile omnino eſſe, ut in loco commiſſi delicti, tempore quo commiſſum fuit potuerit intereſſe; nam cum agatur de præſentia in uno loco, & conſequenter abſentia ab alio, ad delicti excluſionem, extra controverſiam eſt eam poſſe per dictum inſtrumentum probari, cum probatio, quæ fit per publicum inſtrumentum, dicatur probatio evidens manifeſta, & notoria, *Decius in conſ.423. n.11. & ſeq.* & de probatione innocentiæ poſt ſententiam per inſtrumenta expreſſe loquitur *text. in l. Divi fratres, ff. de pœnis*, cui non contradicit *tex. in l. Imperatores, ff. de re judicata*, cum notatis per *gloſ. in l. ſub prætextu la prima, C. de tranſact.* ubi quod per inſtrumenta poſtea reperta regulariter non debet revocari res judicata, quia hoc procedit in civilibus, à quibus non eſſe arguendum ad caſum de quo agitur jam ſupradictum eſt: præterquam quod aſſertio *d. l. Imperatores*, multis in caſibus limitatur, ut ex ipſo *textu*, & notatis per *d. gloſ.* colligitur: conferunt dicta per *Reg. Rovit. in rubr. ad prag. de ſent. forjud. n.10.* ubi ex *Cartar.* firmat quod data impoſſibilitate delinquendi ex parte delinquentis non eſt exequenda ſententia forjudicationis, & multa (ut recte conſideranti patet) poſſunt dari hujus impoſſibilitatis exempla, licet re vera delictum ſit ab aliis commiſſum.

16 Tertia Concluſio, quando evidenter, & notorie liqueret delictum pro quo quis forjudicatus eſt, licet à forjudicato commiſſum, non eſſe dignum pœna mortis, & conſequenter ſententiam contumacialem forjudicationis majorem pœnam continere, quam delicti qualitas poſcat, adhuc cenſerem locum eſſe prædictorum jurium diſpoſitioni docentium debere Judicem ſuperſedere exequutionem ſententiæ, & conſulere Principem; moveor quia quemadmodum juſtum eſt omnino reum abſolvere ſi prorſus nihil deliquit, ita & juſtum eſt, ut pœna delictum non excedat, ſed delicto commenſuretur *l. ſancimus, C. de pœnis*, & quemadmodum de omnimoda abſolutione ex cauſa innocentiæ loquitur *text. in d. §. ſi quis ultro*, ibi: *liberandum enim, qui in ſe confeſſus, cujus poſt damnationem de innocentia, &c.* ita de pœnæ imminutione, ſeu immutatione poſt ſententiam facienda (ubi ſcilicet liqueat delicti qualitatem hoc poſtulare) loqui videtur *text. in d. l. Divi fratres*, ibi *quibus vel pœna eorum imminuta eſt, &c. & ibi gloſ. in verbo imminuta*, & non obſcure tradit *Boſſ. in tit. de ſupplicat. adverſus rem judicatam n.7.* quod & in contumaciali forjudicationis ſententia proculdubio locum habet, *Guaz. & alii per eum relati defenſ.25. cap.14. n.1.*

17 Quarta Concluſio, non quamlibet innocentiæ, aut defenſionis probationem ſufficere exiſtimo poſt ſententiam forjudicationis rite recteque latam, ut Judex ab illius exequutione abſtinere debeat, ſed certam, & manifeſtam innocentiæ, aut defenſionis probationem neceſſariam arbitror; moveor ultra allegatam auctoritatem *Gomez. alleg. n.33.* qui rem magis ſtringit, & ſolam facti evidentiam admittit, quia *text. in d. §. ſi quis ultro*, adhibet verba innocentiæ certitudinem denotantia, ut innuit *gloſ. in verb. confiterit*, ubi explicat, ideſt certum fuerit: facit optima ratio, quia cum agatur de infringenda ſententia tranſacta in rem judicatam, quæ pro veritate habetur, *l. ingenuum, ff. de ſtatu hominum l. res judicatas ff. de regul. juris*, non niſi ex magna, & evidenti cauſa adverſus illam ſubveniendum eſt, ut eſt *alleg. text. in l. etſi nihil, ff. de reg. jur.* ubi *Dec. & Cagn.* ſi enim facile poſſet talis ſententia ſubverti, res abiret in infinitum, & nullus eſſet cauſarum finis in Reipublicæ detrimentum, in rem *Bald. in l.1. C. ſent. reſcin. non poſſe n.1.* Accedit ad confirmationem Doctorum recepta ſententia, quod ad hoc ut ſententiæ in rem judicatam tranſactæ, quæ remedio appellationis reſcindi non poteſt, exequutio impediatur ob injuſtitiam, neceſſe eſt, ut injuſtitia ſit notoria, certa, & infallibilis, adeo ut injuſtitiæ notorietas revocari non poſſit in dubium, *Cancer. var. reſol. lib.2. cap.15. num.63. & ſeq. cum aliis per eum adductis*, quod ſi hoc verum eſt ubi ſententia ab initio, & cum concepta eſt, fuit injuſta, quo caſu etiam à Judice ordinario revocabilis eſt, ita enim loquuntur *Cancer. & Doctores per eum adducti*, quando magis hoc locum habebit ubi ſententia fuit ab initio juſta, & recta, ſed ex poſt facto ex novis probationibus quis illam irritare contendit contra ordinarias juris regulas, quæ firmum adeo robur tribuunt ſententiæ ab initio juſtæ, ut ſupponimus, & in rem judicatam tranſactæ, ut Principis auctoritas ad illius retractationem neceſſaria ſit per viam reſtitutionis in integrum ab illo concedendæ, ut ultra à me ſupradicta oſtendit late *Scac. de judic. lib.1. cap.97. n.131. verſ. ſententia*, quæ omnia locum ſibi vindicant etiam in criminalibus, in quibus ſententia rite recteque lata, etiam ſi condemnatoria ſit, tranſit in rem judicatam ſecundum veriorem opinionem, ut patet ex intellectu *dictorum §. ſi quis ultro, & l. Divi fratres*, ſupra à me ponderato, & docent *Gail. de pac. public. lib.2. c.5. n.4. Scacc. de judic. lib.1. cap.97. n.131. verſ. quod ſententia*, cum *Abb. Felin. Boſſ. & Foller. per eum adductis*, ſed quoad forjudicationis ſententiam nulla quoad hoc poteſt cadere dubitatio, ſi enim valide lata ſit, ut ſupponitur, nullus adverſus eam ſupplicandi, aut probandæ innocentiæ ſupereſt locus, ut ſancitum eſt per ſæpius *allegatam Regni Conſtitutionem pœnam eorum*, adeo ut non valeat in contrarium Principis reſcriptum, ſi non contineat clauſulam non obſtante Regni conſtitutione in contrarium, *Afflict. in d. conſtit. n.70. Scacc. de judic. lib.1. c.97. n.137. in fin. & n.151.* habetur enim forjudicatus ex vi d. conſtitutionis pro delinquente præſumptione juris, & de jure, adverſus quam nullam admitti probationem in contrarium indubitatum eſt, juxta regulam de qua late *Menoch. d. lib.1. q.3. n.15. & ſequen. q.26. n.1. & q.60. & lib.2. præſum.67. n.48. de præſumpt.*

18 Ex his infero, quod eſto, quod in judicio repoſitionis inſtante Eccleſia petitæ, per teſtes forte ſufficienter ad obtinendam repoſitionem probata eſſet innocentia, vel aliqua qualitas excludens pœnam mortis, hæc probatio ſatis non eſſet, ut cogi poſſet Judex in praxim deducere diſpoſitionem dictorum jurium *§. ſi quis ultro, & l. Divi fratres, & l. & ſi nihil*, non enim ſatis certa eſt hæc probatio, nec ſciri poteſt vera ne an falſa dixerint teſtes, cum multa ſæpè per teſtes probentur, quæ vera non ſunt, ut docet quotidiana experientia, & ponderat licet ad aliud propoſitum *Covar. variar. reſol. lib.1. cap.1. n.2. verſ. Ec. tertio eadem aſſertio.*

Nec huic Concluſioni obſtant adducta in contrarium, nam reſpondeo quod ſententia forjudicationis, ſi ſemel ab initio juſte, & valide lata ſit non poteſt amplius exceptione innocentiæ, vel alterius defenſionis merita cauſæ principalis concernentis poſtea probata infringi; nam, etſi etiam poſt ſententiam opponi poſſint exceptiones ipſius exequutionem impedientes, hoc tamen intelligendum eſt de exceptionibus, quæ ſunt ſeorſum à crimine, & non impugnant ſententiæ juſtitiam, ut declarat *Franch.*

decíſ.

deciſ.673.n.12. & licet id limitandum ſit, ut ſupra dixi, quando notorie de innocentia, aut de defenſione inquiſiti conſtaret, non eſt limitatio extendenda ad defenſionem, vel innocentiam, quæ certa, & notoria non ſit, cum magna ſit inter unum, & alium caſum differentia, ut ſupra diximus, & innuit *Franch. deciſ. 214. num. fin. in fine*, nec dicetur hoc caſu innocens ſupplicio injuſte tradi, immo Judex exequendo ſententiam contra hunc forjudicatum, de cujus innocentia clare, & certe non liqueat, juſtiſſimè, & ſecundum rectos juris tramites aget, nec innocentem, ſed nocentem dicetur occidere, Judex enim qui ſecundum veritatem judicare tenetur, *l. rem non novam, C. de judiciis*, hoc caſu ſecundum veritatem judicare dicetur, quia veritas dicitur id quod judicatum eſt, & tranſivit in rem judicatam, & à lege pro veritate habetur, ut ſupra dixi, ad rem *Covar. lib. 1. variar. reſol. cap. 1. n. 4. verſ. ſecundo Judex*, nec obſtat quod jam hæc probatio reperitur admiſſa, & quod Fiſco præjudicare debet, ut dixi ſupra, quia doctrina *Guaz.* tradentis articulum probatum ex parte carcerati præſentis juvare etiam inquiſitum abſentem, ſi aliquid probatum ſit, quod etiam abſentem juvare poſſit, locum habet in abſente non condemnato nec forjudicato, pro quo Judex poteſt recipere ex officio, immo ſæpe debet, id quod ad illius innocentiam facit, ut dixi *reſolut. 11.* & ita procedit *text. in l. ſi non defendantur, ff. de pœnis*, nec poteſt prædicta doctrina locum habere in jam forjudicato, cui, ut ſæpius dixi, eſt præcluſa via ſe amplius defendendi, id quod ex *Franc. & Menoch.* tradidi, poſſet haberi in conſideratione, quando aliqua Fiſco, vel Judici poſſet adſcribi culpa admittenti probationem in caſu quo non debet admitti, at in hoc caſo nihil poteſt imputari, aut negligentiæ tribui Judicis vel Fiſci, qui ad alium finem in cauſa petitæ repoſitionis in Eccleſiam coacti fuere concedere teſtium receptioni propter præjudicium Eccleſiæ; quod confirmatur, quia hæc traditio in contrarium adducta fundatur in eo, quod Fiſcus conſentiendo probationi, cui
19 contradicere debebat, præſumitur renuntiare juri ſuo, *Menoch. ex Alciato d. qu. 67. lib. 1. n. 2. & 3.* hæc præſumptio ceſſat in hoc caſu ubi actus admittendi probationem eſt neceſſarius, & proinde non infert præjudicium nec inducit conſenſum, *Angel. in l. ſed, & ſi ſuſceperis, ff. de judic. Menoc. lib. 2. de præſumpt. præſump. 19. n. 8.* & licet bonam eſſe cautelam non negem, ut Fiſcus hoc in caſu utatur ſupra tradita proteſtatione, non tamen eſt neceſſaria, quia juris renunciatio non præſumitur, *Menoc. præſumpt. 41. n. 2. lib. 6.* & actus cum ſubeſt cauſa neceſſaria, præſumitur ex illa cauſa neceſſaria factus, non ex voluntaria *Cravet. conſ. 235. num. 24. & conſ. 144. n. 12. Menoch. de præſump. lib. 4. præſump. 70. n. 4. & q. 55. lib. 1. n. 2. cum aliis per eum adductis.*

20 Prædicta tamen cum temperamento intelligenda puto ne nimis anguſtetur probatio innocentiæ; ita ut quoniam procul dubio probationum materia arbitraria eſt, juxta *vulgat. text. in l. 3. § ideoque Divus, ff. de teſtib. Menoc. de arbitr. caſu 90. n. 1.* id totum boni, & prudentis Judicis arbitrio relinquatur, qui ſi ex probationibus forſan etiam per teſtes in judicio repoſitionis adductis innocentiæ, aut defenſionis certitudinem colligat, executionem ſententiæ forjudicationis ſuperſedebit, & Principem conſulet, moderabitur hoc arbitrium Judex ex iis, quæ in proceſſu etiam per teſtes probata ſunt, & præter circumſtantias quas paſſim Doctores conſiderandas tradidere, cum de teſtium fide agitur, quantum ſit eis habenda fides etiam ex iis, quæ privatim cognovit metiendo, juxta dicta per *Covar. d. cap. 1. lib. 1. variar. reſol. n. 7. verſic. ſeptimam rationem.*

Demum non ita enixe inhærendo terminis veræ notorietatis, quæ tunc dicitur adeſſe cum probatio nulla tergiverſatione celari poteſt, *text. in cap. final. de cohabit. Cleric. in fine cum concord.* certam, & evidentem exiſtimabit innocentiæ probationem, etiam cum ad vehementem illius opinionem eum probationes inducent, cum, & vehemens opinio ſæpè æquiparetur certitudini præſertim in re favorabili, ad tradita per *Jaſonem in l. qui hæreditatem, ff. de acquirenda hæreditate n. 2. cum ſeq. l. poſthum. § ſi quis num. 3. ff. de lib. & poſth. l. pro hærede n. 4. l. ſi quis extra, § ſciendum n. 5. & 9. ff. de acquir. hæred. cum concordant.*

Præter ſupradictas rationes, quas hic non repeto, movet ad rem non ita ſtrictè accipiendam, & ad innocentiæ probationem non ita coarctandam *text. in d. l. 1. § ſi quis ultro, ff. de quaſt.* in quo, ni fallor, non ita ſtricte probatæ innocentiæ poſt condemnationem evidentia accipitur; tradit enim Juris Conſultus falſitatem confeſſionis propter quam ſecuta erat condemnatio, eluxiſſe in tormentis ſociorum, quos ille condemnatus in conſcios criminis nominaverat, ibi *cum in tormentis confiterentur, neque illos ei conſcios fuiſſe, & ipſum de ſe temere commentum, ideſt confeſſum*, movet denique quod cum ex præcepto Juris Conſulti tradito in *dict. § ſi quis ultro*, & juxta à me tradita, nihil in hoc caſu ex ſe ſtatuat Judex, ſed Principem conſulat, prudentiſſime aget, ſi in re tam gravi, & ardua ut eſt hominis vita, vel mors, in qua nulla cunctatio longa videri debet, abſque ullo præjudicio partium, & Reipublicæ, immo utrique conſulendo viam eligat tutiorem, ad tradita per *Paulum de Caſtro in l. 1. § fin. ff. ſi quis caut. Franc. deciſ. 560. num. fin. in fine.*

Ex his habes caſus, in quibus innocentiæ probatio poſt forjudicationem ſuperveniens, forjudicato prodeſſe poteſt; alium caſum tangam *reſol. ſequ.*

OBSERVATIO ORILIÆ.

SUMMARIUM.

1 *Conſtitutio Gregorii XIV. ſuper immunitate Eccleſiaſtica requirit veras probationes, nec ſufficiunt probationes in contumaciam.*

2 *Veritas ubi deſideratur, ibi ficta probationes excluduntur.*

3 *Judex Eccleſiaſticus ſtare non debet proceſſui ſæcularis, ubi refertur obſervantia Sac. Congreg. ſuper Immunitate.*

4 *Judex ſæcularis etiam in delictis exceptuatis prohibetur extrahere Reum ab Eccleſia ſine licentia Epiſcopi.*

5 *Occidens Sacerdotem, ſeu aliud ſacrilegium committens, gaudet immunitate.*

6 *Extractus abſque licentia, etiamſi ipſum crimina exceptuata perpetraſſe demonſtretur, reſtituendus eſt, & deinde poteſt cum licentia iterum extrahi.*

7 *Exceptio immunitatis proponi valet coram Judice captura.*

8 *Probationes facta coram Judice immunitatis, quæ oſtendunt plenam innocentiam condemnati in contumaciam, an ei etiam quoad ſententiam contumacialem ſuffragentur, & quid in hoc caſu agendum ſit per Judicem ſæcularem, qui poſt ſententiam latam habet ligatas manus?*

9 *Nemo forjudicatur, niſi qui pœnam mortis meretur.*

10 *Bannito in contumaciam offerenti in promptu ſuam innocentiam probare ſemper & quandocumque ſuccurritur ex Conſtitutionibus Pii IV. & V.*

11 *Materia repoſitionis Rei ad Eccleſiam quomodo practicanda ſit? vide remiſſive.*

12 *Reus in ſuis defenſionibus non auditur ſuper immunitate, ſi ob qualitatem ipſum excludentem, fuerit per Eccleſiaſticum Judicem ſæculari traditus: contrarium n.15. intellige, ut n.16.*

13 *Clericus ex qualitate privilegii Clericatus excluſiva traditus Curiæ ſæculari, an Eccleſiæ remittendus veniat non conſtito, de illa qualitate penes Curiam ſæcularem?*

14 *Delinquens ſub guidatico, an audiatur plene ſuper delicto ei noviter imputato, ex quo privari intenditur beneficio guidatici? & n.19.*

18 *Clericus aſſaſſinus, licet jure ipſo ſit diffidatus, attamen ex Conſtitutione Clementis VIII. non poteſt per Judicem ſæcularem puniri, niſi prævia traditione Judicis Eccleſiaſtici, quam conditionem in Regno non obſervatam fatetur de Marin. var. lib. 1. cap. 57. n.5.*

20 *Reus in judicio repoſitionis ad Eccleſiam poteſt probare ſuam innocentiam, ſeu delictum aliter commiſiſſe.*

21 *Confeſſio ficta non operatur circa qualitatem delicti Immunitatis excluſivam, niſi concludenter fuerit in proceſſu probata.*

22 *Sententia declarata nulla reſpectu præſentis ſuffragatur etiam Contumaci, ſi idem concurrat defectus reſpectu utriuſque.*

23 *Citatio invalida non reddit Reum contumacem.*

24 *Nullum quod eſt, nullum præſtat impedimentum.*

25 *Sententia ubi eſt nulla, neceſſaria non eſt recognitio perſonæ.*

26 *Admiſſio ad compoſitionem ex gratia Principis favore unius, prodeſt etiam aliis correis in eadem cauſa.*

27 *Bannitus non poteſt impune occidi declarata ſententia nulla favore Conſocii, & n.30.*

28 *Nullitatem quis poteſt allegare, cui cauſam præbuit.*

29 *Nullitas ſententiæ allegatur per Bannitum in fortiis exiſtentem, non per abſentem.*

31 *Bannitus captus, an poſſit impune occidi?*

32 *Bannitus impune non poteſt occidi, ſi proteſtetur ſe gratiam obtinuiſſe, vel ſi bannum nullum apparere.*

33 *Occidens Bannitum, qui volebat aufugere, ex culpa tenetur ſtante banni nullitate, ſed gravius puniretur, ſi eum apprehendiſſet, vel valens eum vivum apprehendere, & aſportare, occideret.*

34 *Referuntur nonnulla præjudicia, quæ naſcuntur Reipublicæ, quando Bannitus poterat vivus haberi, & in poſſe Curiæ aſportare, & occidatur.*

35 *Statutum permittens impunitam banniti occiſionem intelligitur, dummodo ſine vitæ periculo præſentari non poſſet.*

36 *Remedium ordinarium extraordinarium excludit, ſed remedium extraordinarium non excludit alterum extraordinarium.*

37 *Bannitus de jure ab omnibus poteſt capi, & ſtante ſtatuto impunitatem, & præmia permittente ab omnibus poteſt occidi, donec in manus familiæ pervenerit.*

38 *Occiſio, vel captura Bannitorum remedium eſt extraordinarium.*

39 *Ex duplici remedio extraordinario, illud adhibetur quando pinguius providet.*

40 *Captura Bannitorum magis Reipublicæ intereſt, quam occiſio, & eorum capitis præſentatio; intellige cum tuta illa eſt, & quæ commode fieri poteſt.*

41 *Lex potius eludi patitur, quam Reum innocentem puniri.*

42 *Dictio aut accipitur pro ſultem, & ſæpe pro alternativa ordinis, & non electionis.*

43 *Differentia inter captum à Privatis, & à familia Curiæ.*

44 *Bannitum capientes, ſi ſpeciale habeant mandatum à Judice illum occidendi, poſt capturam occidendo delinquerent, ſecus ſi ſpeciale mandatum non præcedat ſecundum opinionem Guazzin. quæ non admittitur per Authorem.*

45 *Bannitorum occiſio demandatur omnibus ordine Principis, & ſtat uti.*

46 *Bannitus, an poſſit poſt capturam à Privatis occidi, & in carcere detineri? & num. ſeq.*

47 *Bannitorum permiſſa occiſio, ex contumacia oritur.*

49 *Bannitum occidere permiſſum eſt, fallit in tribus caſibus, num. ſeq.*

51 *Judex condemnando abſentem, præcipue in pœnam mortis, ante ſubſcriptionem ſententiæ, quæ conſiderare debeat?*

52 *Banniti permittentis ſe capi, & proteſtantis ſe vivum adduci, quia nulliter fuit bannitus, reperto banno nullo, de homicidio tenentur occiſores.*

53 *Sententia nulla reſpectu unius, nulla eſt reſpectu alterius.*

54 *Nulliter bannitus, cum ſecuritate banni iterum citandus eſt, & perſiſtens in contumacia denuo banniri poteſt.*

55 *Probatio Socii criminis excluſiva delicti, an proſit ſocio abſenti ad impediendam ejus condemnationem, vel ad hoc, ut ex gratia ſaltem valeat reſtitui, declara ut n.64. & ſeqq.*

56 *Abſolutoria lata favore delinquentis, mandantem juvat, & num.64. cum ſeq.*

57 *Mandans punitur, etiam mandato non executo.*

58 *Mandans non tenetur de homicidio ſecuto, ſed ex mandato, ſi mandatarius homicidium ex defenſione committat.*

59 *Mandans obligatur non ex mandato, ſed ex delicto propter mandatum.*

60 *Mandans non tenetur, ſi mandatarius, ſive cum intervallo, ſive ſine intervallo poſt recuſatum mandatum delictum committat.*

61 *Inimicitia mandatarii cum occiſo mandatum excludit.*

62 *Probatio facta per mandatarium, magis juvat mandantem, quam ſententia mandatarii abſolutoria.*

63 *Mandans poteſt inquiri, & moleſtari mandatario abſoluto, tanquam culpabili non reperto.*

65 *Mandans non punitur, niſi vere conſtet de delicto mandatarii, imo neque contumacia, neque ficta confeſſio ei nocet.*

66 *Judices prius contra contumaces procedant, & deinde contra carceratos, quod non ſemper, & indiſtincte practicatur.*

67 *Sententia lata in contumaciam contra Reos abſentes, comperta eorum innocentia ex probationibus Reorum præſentium, retractanda venit, vide n.69. 70. & ſeqq.*

68 *Cautela datur iſto caſu, ut Judex admittat defenſiones cum declaratione, & proteſtatione, quod contumacibus prodeſſe non debeant.*

69 *Mandatarius, ſi adhibita prius per fiſcum ſupradicta cautela, probet ſe non deliquiſſe, non per hoc ſententia contumacialis lata contra mandantem corruit.*

70 Con-

70 *Contrarium quando ſententia eſſet contra mandatarium, & mandans carceratus ad ſui defenſionem probaret mandatarium non deliquiſſe.*
71 *Cauſa plus habet, quam cauſatum.*
72 *Probatio principaliter tangens perſonam Rei præſentis, in conſequentiam contumaci non prodeſt.*
74 *Tractatus ad homicidium quomodo probetur.*
75 *Publicatio proceſſus non fit contra præſentes, niſi prius condemnatis abſentibus.*

RESOLUTIO XXIV. ET XXV.

TRactat *Author* utilem quæſtionem, an Reo condemnato in contumaciam pro delicto tali, quo de jure, ſeù attenta Conſtitutione Gregoriana immunitate Eccleſię gaudere non mereretur, an eodem Reo capto in Eccleſia, & petenti ſe reponi ad Eccleſiam, audientia ſit concedenda, ſi delictum ſe non commiſiſſe, quod ſaltem Immunitate Eccleſiaſtica eum nan faciat indignum, probare ſe offerat, & an probatione facta, in qua appareat, innocentem eſſe, de ea haberi debeat ratio reſpectu forjudicationis, ac ſententiæ in contumaciam latæ?

Ad qoorum reſolutionem.

Obſervandom eſt primo, quod ex proceſſu in cootu-
1 maciam Sacra Congregatio Immonitatis non ſolet
Imperriri licentiam extrahendi reom, neque licentiam forſan datam approbare, ſi in eadem S. Congregatione cauſa iotrodocatur ex illa dictione, verè, in Conſtitutiooe Gtegorii XIV. appoſita, ibi: *An ipſi verè crimina ſuperius expreſſa commiſe-*
2 *rint*, quæ excludit omnem fictionem *Bald. in l. cogi in fin. Cod. de pet. hæredit. Anedan. de execut. mandat. Reg. par. 1. cap. 22. ſub n. 7. Navar. conſ. 8. n. 6. de Cleric. non reſident. Alex. conſ. 158. n. 7. lib. 2. Gonz. ad reg. 8. Cancell. gloſ. 43. n. 15 & ſeq. Sperell. deciſ. 101. n. 27. & deciſ. 103. num. 11. Giurb. conſ. 50. nu. 17. Merlin. Pignat. cent. 1. cap. 64. n. 1.* Nec Judex Eccleſiaſticus
3 ſtare debet proceſſui formato per Judicem laicum, *Farin. conſ. 76. n. 1. & ſeq. conſ. 168. ex num. 6. Sperel. deciſ. 21. n. 17. Ambroſ. de Immun. Eccleſiaſt. cap. 11. n. 2. verſ. ſecundò an ſufficiat art. 3. per tot.* & ità vidamus in dies obſervari, & ordinari per Congregationam Immunitatis, dòm mandat loci ordinario, ut conficiat proceſſum, eumque legitimet, & aſſignat reo defenſiooes, quibus completis ſuper articulo Immunitatis decernit, & ita ſuit obſervatum etiam ſuper proceſſu in contumaciam fabricato, & coodemnatione inde ſequuta per Curiam Nuntiaturæ Neapolis cootra Antoniom Mernilam illius Curiæ Curſorem, licèt ab Eccleſia fuiſſe extractus com liceotia Curiæ Archiepiſcopalis, ac prævio decreto, quod extraheretur, verum ſi purgaverit indicia reſtitueratur ad Eccleſiam. Introducta enim cauſa in S. Coogregatione Immunitatis, & cauſa inibi relata, reſolvit fieri proceſſum ex integro ſuper qualitate homicidii, quod ſopponebatur proditoriom, audito Reo, eique aſſigoatis defenſionibos, ut videre eſt proceſſum per acta Palutii Notarii A.C. & cauſarum S. Palatii de aooo 1664. & reſolutionem ejuſdem S. Congregationis habitam ſub die 11. Martii ejuſdem anni.

Secondo obſervandum eſt, quod Gregoriaoa Conſtitutio, ne dum, proceſſum per Epiſcopum fieri jubet
4 ſuper qualitate delicti Immunitatis excluſiva, ſed
reum extrahi prohibet, etiam io caſu permiſſo abſque liceotia Epiſcopi, quod de jure etiam diſpoſitum dicunt. *Cyn. & Salic. in auth. ſi quis ei ad fin. C. ad l. Jul. de adult.* per illom *text. Cyn. ad fin. & Salic. n. 6. Bell. de Principe rubr. 11. § ſed quia n. 18. Ambroſ. de Immun. Eccleſ. cap. 11. n. 1. Lelius Zacch. de privil. Eccleſ. privil. 14. Remig. de Immun. qu. 1. Villandieg. in ſua polit. de indic. cap. 3. n. 238. Gomez. var. tom. 3. cap. 10. n. 2. Germon. de Sacror. Immun. cap. 16. n. 22. Grat. diſcept. forenſ. cap. 566. n. 17. Farin. de Immun. n. 359. & de carcer. & carcerat. q. 29 ſub n. 76.* ubi, quod attenta dicta Conſtitutione hodie dobitandum non eſt, etiamſi notorium ſit delictum Immonitatis Eccleſiæ excloſivum *Martin. de Ryo. in ſuis diſquiſit. Magic. lib. 5. ſect. 7. verſ. capi fortiatos. Marc. Anton. Gennen. prax. Archiep. Neap. cap. 22. n. 5. Ambroſ. de Immunit. & libert. Eccleſ. cap. 11. n. 1. & cap. 15. n. 5. in fin. Farin. d. num. 359. Giurb. conſ. 100. n. 19. 20. & 21. Sperel. dec. 104. ex n. 1. Reg. de Marin. lib. 1. c. 175. n. 1.* in iis tamen locis ubi Gregoriaoa fuit recepta *Martin. del Ryo cit. ſect. 7. lib. 5. Marin.*
5 *lib. 1. cap. 170. n. 16.* ubi loquens de occidente Sacerdotem, vel aliud ſacrilegium committente, conclodit, atteota Gregoriana, gaudere Immunitate, & illi DD. qui cootrariæ ſunt opioiools, loquuotur attentis terminis juris communis, vel io iis locis ubi Bullaris Conſtitutio recepta non eſt, qoos tamen increpat *Farin. de Immun. n. 359.* ubi conclodit Pontificum Conſtitutiones undique locorom ligare, & propterea *Petrus Fontan.* vir ſanè aruditus, & pius io ſuis *deciſ. in 2. tom. dec. 303. ſub num. 313.* juſtè redargoit tractatum *Salgad. de retent. Bullar.* ibi *in novo tractatu de juſta retentione, &c.* (non bena coovanio cum hoc titulo, & ejus omnimoda materia) ſed non eſt ſolus *Martinus del Ryo*, qui ita loqoutus foit; ſed alii, ut videra eſt ultra *Donat. Anton. de Marin. num. jam citato var. lib. 1. cap. 170. n. 16. Dian. in 1. par. tract. 1. de Immun. Eccleſ. reſ. 10. in initio*, ubi quod in Reguo Portugalliæ ooo fuit uſu recepta, & ita de aliis Bullis oon receptis in Hiſpania, Luſitan. & Medioian. refert *Barboſ. de iur. Eccleſ. univerſ. lib. 3. cap. 17. n. 79. & 80. Port. in ſuo faſcicul. rer. crim. § captura in reſponſ. incipiente cum ſuppouatur pag. 448.* quos pro ſua juſtificatione refert idem *Fontan. deciſ. 483. n. 21.* juncto *num. 30.* ipſos videto, ipſorumque fundamenta cum remiſſiona ſamper, & ſubmiſſione jodicio S. Matris Eccleſiæ, ac S. Congregatioois Immunitatis ex eodem *Fontan. deciſ. 483. n. 21.*

Tattiò obſervandum eſt, quod ſi liceotia Epiſc. non
6 præcedat, extractio, & carceratio rei iu loco ſacro, vel immuni, oec ex ſequentibus probationibus convalidari, & juſtificari poterit, ut ex pluribus firmat *Giurb. cit. conſ. 100. num. 30. & ſeq.* Verum ſequuta reſtitutione poterit iterom peti, & juſtificari petitio ex probationibos ſubſequutis *de Marin. lib. 1. cap. 176. Sperel. deciſ. 104. nu. 73.* Quomodo aotem talis repoſitio ad Eccleſiam ſit practicanda, ubi illegitimè proceſſit extractio, & ſina licentia, an taliter ut raus ſui libertatem conſequatur, ao verò cum cuſtodiis ſaltem extra Eccleſiam, ot evadere non poſſit? omitto diſputandum conſulto, quia in facto obſervavi, & obſarvari vidi, tales delioqueotes in Eccleſia arreſtari per Curiam ſecularem, & certiorari ſtatim Ordinarium loci de tali arreſto, ab eoqoe confirmari ſub nomine ipſorum, & deinde recipi probatiooes, eaſqoe conſiderari ad finem impetrandæ licentiæ, vel denegandæ, & ita concludit *Marin. cit. cap. 176. ſub nu. 7.* ibi: *In nihilo enim determinando, ut in hoc caſu reponatur delinquens, juriſdictioni ſeculari infertur præjudicium, ex quo ſequuta repoſitione, & ſic Eccleſia reſtituta, ſubintrat extractio, cui certe mox ſit locus.*

Et

Et ideo ut ad rem redeam, dum licentia Epiſcopi
eſt neceſſaria, utique non poteſt dari caſus, quo in
7 praxi iſta quæſtio contingere poſſit, niſi reus ab
Eccleſia extractus, Eccleſiam non adeat, & certi-
ficet de ſua carceratione in loco immuni, ſed co-
ram Judice capturæ opponat hanc exceptionem,
petatque ab eo ſe ad Eccleſiam reponi, & iſto caſu,
quod audiendus ſit refert *Author hic*, dicens, ita
fuiſſe reſolutum per Magnam Curiam, ſecus enim
ſi nomine Eccleſiæ petatur repoſitio, quia tunc de-
bet reus ante omnia reponi, proceſſus ſuper quali-
tate delicti excluſiva immunitatis formari, & de
ea conſtito plene, vel ſaltem per indicia indubita-
ta, ut aliàs dixi ad *reſol.24. & 25.num.11.* conce-
di licentiam extrahendi, ut eum videre eſt ſub
num.4.& 5.

Si verò in hoc proceſſu de qualitate taliter non con-
ſtet, vel aſſignatis reo defenſionibus juxtà obſer-
8 vantiam Sacræ Congregationis, elidat indicia, vel
probationes etiam ipſius delicti, adeo ut comperia-
tur, reum non deliquiſſe; An ſententia in contu-
maciam lata exequi debeat reo poſtmodum Eccle-
ſiæ reſtituto, & in fortiis Curiæ devento, vel exe-
quutio ſit potius retardanda, & Princeps conſulen-
dus, ſuppoſito, quod aliàs ſententia ex proceſſu
contumaciali juſta, & valida reperiretur? ardua eſt
quæſtio, & periculoſa nimis, voluit enim *Rovit.
ſuper rubr. de ſentent. forjudicat.num.7.8.& 9.* quod
etiamſi conſtet de innocentia forjudicati, ſententia
ipſa exequenda ſit, alios refert *Scyal.prax.forjudic
cap.14.num.22.in fin.* & ratio eſt, quia forjudicatio
eſt pœna contumaciæ, non delicti, ut diximus *re-
ſolut. præcedenti* cum *Scyal.prax.forjudic. cap.1.nu.
25. Franch.deciſ.203.num.20. & 560.nu.3. & Mer-
lin.Pignat.cent.1. cap.63. num.6.* Unde ſufficit con-
tumacia legitimè contracta ad ſuſtinendam ſan-
tentiam forjudicationis, & ita rigor ſuadet. Verum
quia lex non patitur reum puniri innocentem, *l.me-
minerint C.Unde vi. l.fin. C.de accuſat. l.abſentem ff.
de pœnis*, & contenta eſt potius reddi eluſoria, ut
9 advertit *Scacc.de re judic.gloſ.14.quæſt.21.num.47.*
& forjudicatio licet pœna ſit contumaciæ, ordina-
tio tamen hujus pœnæ tendit, non ad puniendum
contumacem, ſed ad puniendum delictum, quia
requirit hodie pro ſua validitate delictum punibile
pœna mortis, requirit indicia ad torturam pro eo-
dem delicto, in cujus pœnam reus forjudicari in-
tenditur ex eodem *Rovit.ibid.num.34. Gizzarel.de-
ciſ.13.num.1. Giurb. conſ.83. num.4.* adeo ut contu-
macia potius juſtificet, quam ſubſtantiet delictum
reo contumaci imputatum ex *Giurb. cit.conſ.83.nu.
12.& 13. Scyal.prax.forjudic. cap.13.num.16.* Cum
Authore concludo, ut probationibus indubitatis
exiſtentibus de innocentia forjudicati, ex quibus
juſtà exiſtimet Judex delictum forjudicato imputa-
tum, ab eo non eſſe commiſſum, ſuperſedere de-
bere, & Principi omnia referre, quia licet proba-
tiones illæ ad diverſum finem proceſſerint, probant
tamen rei innocentiam, quam lex punire non per-
mittit, *Hippol.de Marſ.pract.crim.§.ultima quæſtio
num.13.&* in *ſingul.72.in fin. Guaz.defen.35.cap.18.
num.1. Jul.Clar.§.fin.quæſt.98.num.8.verſ.ſed num-
quid. Jo.Grand.de bell.exul. ſub prædicam.quando,
quæſt.3.num.4. Cartar.de capt.band. cap.fin.nu.317.
& ſeq. Scyal.prax.forjud. cap.14. num.23.24.25.26.
& 27. Scac.de Judic. lib.1. cap.97. ſub num.16.* ubi
refert modum, quo debeat dicta innocentia conſta-
re, & adducit verba motus proprii *Pii IV.* ibi: *niſi
liquidiſſimis probationibus conſtaret Judici prætenſum
Reum non commiſiſſe maleficium, ſuper quo ha-
bitus fuit pro confeſſo*, idem voluit *Farin.qu.11.n.6.*
11. & iterum ex *num.15. verſ.quid dicendum uſque
ad 16.* ubi quod iſto caſu Judex debet ſuperſedere,
tempus dare reo, ut Principem adeat, & gratiam
obtineat admiſſionis ad novas, & iterum *num. 20.
per totum*, alios refert *Author hic reſol.25. num.3.
& ſeq. uſque ad num.12. Theſ.quæſt.for. lib.1.cap.5.
nu.11. in fin.* ubi quod tunc ficta confeſſio non ope-
ratur, allegans *Anchar. in ſuo conſ.409.*

Iſta opinio ſecurius procedit in Statu Eccleſiaſtico at-
tentis Conſtitutionibus Pontificiis *Pii IV. & V.* de
10 quibus per *Farin.quæſt.11.* & per *Scacc.lib.1.c.97.
in pluribus numeris enunciatis*. Non enim ex Con-
ſtitutionibus præfatis deſperatur ſalus Rei condem-
nati, & capti in contumaciam, vel poſt annum
comparentis, ſi ſe innocentem demonſtrare poteſt,
ſed ei reſervatur expreſsè recurſus ad Principem,
ibi *niſi habita deſuper à ſignatura noſtra ſpeciali gra-
tia &c.* advertit *Farin.cit. quæſt.11. num.15. verſ.
reſpondeo ſecundo*, & ideo iſto caſu Judex habens
Reum in carceribus, ne dum ſententiam exequi
non debet, ſed Principi ſtatum cauſæ referre, vel
expectare, ut idem reus ad Principem recurrat ex
*Farin.quæſt.11.num.15. & Authore hic reſolut. 25.
num.12.*

Quomodo autem practicari debeat iſta probatio ex-
11 cluſiva delicti, vel qualitatis in termino repoſitio-
nis ad Eccleſiam, quando idem Reus ſe ad Eccle-
ſiam reponi excipit, vel condemnatus, vel non con-
demnatus, cum iſta exceptio ante omnia propona-
tur, & antequam proceſſus eidem Reo publicetur,
refert *Merlin. Pignat.cent.1.cap.40. ex num.15.* ubi
refert tres caſus, valdè notandos.

Primus de inquiſito de homicidio proditorio, qui per
Curiam Eccleſiaſticam, ob qualitatem proditionis
12 Eccleſiaſticæ immunitatis excluſivam, traditus
fuerat Curiæ ſæculari, & in hoc caſu ipſum amplius
non eſſe audiendum ſuper articulo repoſitionis ad
Eccleſiam affirmat, & deciſum refert per Magnam
Curiam in cauſa Jo: Baptiſtæ Verde, & comprobat
Sanfelic.deciſ.286.num.11.

Secundus in Clerico inquiſito de aſſaſſinio, qui eodem
13 modo ex qualitate delicti excluſive privilegii Cle-
ricatus, traditus fuerat Curiæ ſæculari ob indicia,
& argumenta probabilia, de quibus in *cap.pro hu-
mani de homicidiis in 6.* & in hoc eodem caſu re-
fert condemnatum eundem Clericum, nec amplius
Judici Eccleſiaſtico remiſſum, licet de qualitate
aſſaſſinii per acta Curiæ ſæcularis non conſtaret, ibi:
*quamvis poſtea fuerit cognitum de qualitate aſſaſſi-
nii non conſtare*.

Tertius in forjudicato, cui fuerat conceſſus ſalvus
14 conductus, & poſtea deliquerat, qui ſuper novo
delicto fuit plenè auditus, & integra copia proceſ-
ſus, novi hujus delicti, eidem imputati conceſſi,
& conſignata, concludens, in iſto caſu non ſuffi-
cere ſummariam cognitionem, ſed plenariam neceſ-
ſariam, quia grave paratur Reo præjudicium in
alio judicio non reparabile, cum excluſo eo ob ex-
ceptione ſalviconductus, ſeu guidatici, nihil aliud
remaneat agendum, niſi ſententiam forjudicatio-
nis exequi, & ita dicit obſervatum, reformata, ſeu
revocata priori ſententia, idque obſervandum exi-
ſtimat, ſive ſuper eodem delicto, ſive ſuper quali-
tate delicti excluſiva beneficii, ſeu exceptionis, di-
ſputatio ſuccedat, cum utroque caſu Reo plenum
præjudicium cauſaretur, materia ſanè digna diſcuſ-
ſione in uno quoque caſu ex enarratis.

Primus enim impugnatus reperitur per *de Marinis*
15 *lib.1. var.cap.345.ex num.4.uſque ad fin.* ubi hanc
ſuam opinionem comprobat quinque fundamentis,
& ex authoritate *Patris Gammacur. in ſuo tract. de*

Immun. lib. 6. in fin. & Regent. Conſtant. in ſupplicat. ad ſantiſſ. de imm. Eccleſ. num. 70. ejus propria refe-
rendo verba.

Iſta controverſia poteſt duplici modo conſiderari, vel
quatenus concernat defectum probationis ipſius
16 qualitatis coram Judice Eccleſiaſtico, vel quate-
nus concernat probationem qualitatis excluſivam
ſuccedentem coram Judice laico poſt conſignatio-
nem. Si in primo caſu, ubi de defectu probationis
agitur, utraque reſolutio poteſt eſſe juridica, quia
poteſt in ſua conſcientia tutus exiſtimari Judex Ec-
cleſiaſticus, ſeu loci Ordinarius ex probationibus
de qualitate delicti habitis, ac receptis, & ita, ad
conſignationem rei devenire, & ideo in hoc caſu,
aliud quærere non debet Judex Laicus, cum Reus
ab authoritate Epiſcopi fuit conſignatus, licet enim
in actis judicii laicalis de tali qualitate non appa-
reat, vel non ſufficienter, Judex ipſe non eſt de ta-
li articulo, ac diſcuſſione, ſed Eccleſiaſticus, qui
licentiam præſtitit, ut in dicta Gregoriana, ibi *ſine
expreſſa licentia Epiſcopi &c.* & rurſus *tuncque de-
mum de mandato Epiſcopi &c.* Ideo aliud quæren-
dum non eſt coram Judice criminis. Aliud exiſti-
marem ſi probatio ſuccedat coram Judice criminis
illius qualitatis excluſiva, tunc enim reponendus
eſſet Reus ad Eccleſiam juxtà opinionem *Gamma-
curt. Regent. Conſtant. & de Marin.* Non enim illa
ſummaria delicti probatio per Judicem Eccleſiaſti-
cum habita de delicto, ſuum habet vigorem, ſuam-
que virtutem conſervat, plenariè conſtito de con-
trario, nec debet Reo eſſe præjudicialis ex eo quod
à Judice Eccleſiaſtico procedit, & non ab eodem
Judice, cum utroque caſu in tantum ſummaria
probatio admitti poſſet, in quantum in ordinario
judicio ſummaria illa probatio plenius revideri
poſſet, ac præjudicio ex ſummaria probatione cau-
ſato reparari, ut ſupponunt omnes, & affirmat
*idem Merlin. cap. 40. num. 15. verſ. reſervanda eſt ergo
plenaria cognitio &c.* Si enim Reus coram Judice
ſæculari inſtaret pro repoſitione ad Eccleſiam, &
inquiſitus reperiretur de crimine excepto, non de-
beret ei publicari proceſſus ante tempus, nec plenè
audiri ſuper exceptione propoſita, quia in judicio
plenario ſuas defenſiones facere poterit, & ſuper
delicto, & delicti qualitate ſe defendere; ita con-
cludunt DD. de ſummaria probatione contenti,
at ſi coram Judice Eccleſiaſtico plenè de qualitate
non cognoſcatur, & Reus ex illa ſummaria infor-
matione conſignetur, quæ reparationem expectet
in judicio plenario, ut eundem effectum habere non
debeat, quia coram diverſo Judice, ſubſtantialem
differentiam conſiderare eſt difficile. Non enim li-
centia Judicis tunc ſuffragatur, vel quia perperam
ſucceſſit, & ſine authoritate, ut adverti: *Sperell.
decis. 104. num. 22. & ſeq. & de Marin. cit. cap. 125.
num. 4. & ſequ.* vel quia licentia nulliter conceſſa
non evitat, quin conſtito, quod perperam ſucceſ-
ſerit, & nulliter, reſtitui non debeat Reus ex legis
diſpoſitione ſic præcipiente, nec licentia ſuffraga-
ri poteſt uti ab eo habita, qui legi diſpenſare non
poteſt, ſed ſecundum leges exiſtimavit licentiam
conceſſiſſe, exiſtimo tamen verum, quod Reo ex-
tracto de licentia Epiſcopi, & petenti ſe reponere
ad Eccleſiam coram Judice criminis, audiendus
non ſit, nec ei dari debeat terminus ad exceptio-
nem juſtificandam. Verum ſi aſſignatis eidem de-
fenſionibus, & illis completis, conſtet de qualita-
te delicti, quæ eum Eccleſiaſtica immunitate non
privet audiri debeat, ſi id petat, vel ex officio.

Circa ſecundum caſum relatum per *Merlin.* magis eſt
inſiſtendum, quia de graviori agitur præjudicio,
ut *idem Merlin.* fatetur *cap. 64. n. 14.* Agitur enim
17 de Clerico, ex delicti qualitate excluſiva Clerica-
tus tradito Curiæ ſæculari, & ab eo condemnato,
quamvis poſtmodum fuerit cognitum de qualitate
aſſaſſinii non conſtare, adde, vel quia fuerunt eli-
ſa indicia ex defenſionibus factis, & ex probatio-
18 nibus ſuccedentibus, vel quia aliter delictum
commiſſum probaretur. In utroque capite, non le-
vis invenitur ſcrupulus, qui per ſolam Congrega-
tionem Immunitatis eradicari poteſt, edocendo lo-
ci ordinarios, quomodo in iſtis caſibus, ſe gerere
debeant, legis potius conſcientiam conſulendo,
quam propriam. Cum Clericus imputatus de aſ-
ſaſſinio licet de foro ſæculari efficiatur ex diſpoſi-
tione *tex. in cap. pro humani de homicid.* ut nec re-
quiratur degradatio, quia ipſo jure eſt diffidatus
Giurb. conſ. 41. num. 26. 27. 28. & 29. ubi quod ideo
ad carcerationem levia ſufficiunt indicia ad tortu-
ram graviora, & ad condemnandum urgentiſſima
requirantur, comprobat *conſ. 70. num. 22. & 23.* Ex
Bullari tamen Conſtitut. Clem. VIII. edita die 18.
Decembris 1595. prohibitum eſt Judicibus ſæcula-
ribus in Clericos, & Perſonas Eccleſiaſticas manus
extendere in hoc crimine niſi prævia declaratione
Judicis Eccleſiaſtici, ut idem *Giurb.* advertit in
conſ. 49. in fin. quamvis in Regno Neapolitano hanc
Conſtitutionem nunquam uſu receptam fatetur *de
Marin. var. lib. 1. cap. 57. num. 5.*

Ipſa tamen Sacra Congregatio Immunitatis obſervat
formari prius proceſſum ſuper crimine, quod ex-
ceptum ſupponitur, proceſſum legitimari, reoque
aſſignari defenſiones, eiſque completis articulum
immunitatis reſolvit, ut alias dixi, & ita evitatur
ſcrupulus, cum indicia nulla ſint pro qualitate de-
licti, nec conſiderari debeant, niſi legitimato pro-
ceſſu, & factis defenſionibus, ſubſiſtant.

Circa tertium caſum ubi de ſalvoconductu conceſſo
Bannito tractatur plenè eum audiendo in ſuis de-
19 fenſionibus contra hanc novi delicti imputatio-
nem, beneficio ſalviconductus excluſivam, latè
fuit alias diſcuſſum in reſolutione decima ad eum
recurras cum inibi deducta hìc non liceat repetere.

Quia tamen ut redeam ad Authorem, Reus condem-
20 natus, ſeu forjudicatus in judicio repoſitionis pro-
bare poſſet, nedum delicti innocentiam, de qua
diximus ſupra *nu. 8.* ſed etiam delictum aliter com-
miſiſſe, vel in rixa, vel ad provocationem, vel ad
ſui neceſſariam defenſionem, vel appenſatè, ſed non
proditoriè, ut advertit *Author reſol. 25. num. 1.* &
ubi ſententia forjudicationis, vel condamnatio ab-
ſentis in pœnam vitæ, poteſt ſuſtineri pro delicto
ipſo, puta homicidio appenſato, non multum at-
tenditur, an qualitas adeo ſit probata, ut etiam
ex ea Reus pro confeſſo haberi poſſit ex *Far. qu. 1.
num. 33.* dubia redditur reſolutio Magnæ Curiæ, &
Authoris diſtinctio, indiſtinctè admiſſa, etiam quan-
do reus peteret ſe ad Eccleſiam reponi inſcia Eccle-
ſia, & de extractione non participata, ſiquidem
illa concluſio, quod confeſſio ficta de delicto, non
operatur reſpectu qualitatis delicti, niſi circa qua-
litatem ipſam plenè probationes concurrant, vel
ſaltem talia indicia, quæ ad reum vocandum pro
eodem delicto ſunt neceſſaria, ut ex pluribus firmat
*Cartar. de capt. bandit. cap. 1. ex num. 272. & cap. fin.
num. 140. & ſeq.* & latiùs proſequitur *Farin. qu. 11.
ex num. 63. & quaſt. 1. num. 37.* tunc vera eſt, &
DD. eam admittunt, quando qualitas illa eſt cauſa
gravioris pœnæ, ut eos videre eſt, at ſi qualitas
non alteret pœnam, quia etiam ſine illa qualitate
reus eſſet eadem pœna puniendus, tunc qualitas
non eſt probanda neceſſariò in proceſſu, nec impe-
dit

dit ſententiæ exequutionem ſi non fuerit probata,
ita declarat *Faria.cit. quæſt.1. num.37.* & in termi-
nis proditorii concludit *Giazarel.decif.16.* & ſequi-
tur *Rovit.de ſent.forjudicat. ſuper rubr.n.2.& Scyal.
prax.forjud. cap.5. num.37. in fin.* Et ideo licet reus
ex diſpoſitione ſtatutaria habeatur pro confeſſo re-
ſpectu illius delicti, pro quo reperitur in contuma-
ciam condemnatus, vel forjudicatus, non tamen
haberi poterit pro confeſſo pro illa qualitate adeo
reo præjudiciali, ut privare eum debeat Eccleſiæ
immunitate, ſi in proceſſu non appareat probata,
21 vel plenè, vel per indicia ad torturam ſufficientia,
cum licet non alteret pœnam mortis, quia eadem
pœna fuiſſet de jure puniendus, privarat enim Ec-
cleſiaſtica immunitate, quæ maximum pareret reo
præjudicium, nec ideo ex ſola ſententia contuma-
ciali eſt ſufferenda, & proptarea exiſtimo reum ta-
li caſu eſſe audiendum ſuper qualitate prædicta, &
ſuper exceptione propoſita, vel ad Eccleſiam repo-
nendum, ſi ex proceſſu non liqueat de tali quali-
tate, & ideo diſtinctio *Authoris, de qua in hac re-
ſolut.24.* vel de jure ſubſtineri non poteſt, vel ſal-
tem in eo caſu eſt intelligenda, ubi urgentia indi-
cia reſpectu illius cauſæ, & qualitatis concurre-
rent.

Sed pone caſum, quo plures rei fuerint in contuma-
ciam condemnati, & unus ipſorum fuit captus, vel
22 ſponte ſe conſtituit, & in termino ſibi dato (poſt
recognitionem perſonæ) ad dicendum cauſam qua-
re ſententia contra eum lata exequi non debeat, pro-
ponat, oſtendat, & legitimè fundet nullitatem ip-
ſius ſententiæ, vel ex defectu legitimæ citationis,
vel juriſdictionis, vel ex alio capite, ipſeque idem
defectus comperiatur reſpectu aliorum condemna-
torum perſiſtentium in condemnatione, & contu-
macia, an comperta, & declarata nulla eadem ſen-
tentia, reſpectu carcerati, declarari etiam debeat
nulla, vel declarata intelligatur reſpectu aliorum,
qui in contumaciam perſiſtunt; cogites caſum, &
proferas tuam ſententiam amice lector, antequam
audias meam, & enarres, an caſum propoſitum
expertus fueris in facto, & an revocatum in du-
bium, vel reſolutum. Dices forſan prohibetur de-
fendi abſens, ne dum de jure, ſed eſt ſtatutis ſpe-
cialibus, ac Conſtitutionibus Pontificiis, prohi-
betur dici de nullitate ſententiæ poſt annum, ſive
reus condemnatus capiatur, ſive ſponte compareat
ex motibus propriis ſan.mem. Pii IV. & V., vulga-
tum eſt axioma, ut pro contumace nemo loquatur,
omnia jura clamant; habent Conſtitutiones prædi-
ctæ clauſulas ſublatas &c. & decretum irritans, ſen-
tentia fuit declarata nulla reſpectu ipſius carcerati,
nec ideo debet abſenti prodeſſe, uti res inter alios
acta. Idque fuit permiſſum ex ſpeciali gratia Prin-
cipis, quæ non poteſt, nec debet alteri abſenti, &
contumaci ſuffragari, & quod magis urget, ac præ-
dicta videtur confirmare, eſt quod ſi iſte Reus ab-
ſens nulliter condemnatus compareret, vel in for-
tiis Curiæ deveniret, adhuc audiri non poſſet ſu-
per nullitate, nec audiretur adverſus ſententiam,
niſi obtenta prius gratia à Sanctiſſimo, quid ergo
dubitare in caſu propoſito, & qualis eſſe poteſt ra-
tio dubitandi?

Contrariam ſententiam à me audies, nec illam con-
ſiderabis temerariam, & irrationabilem, ſi ſub-
ſtantiam conſiderabis talis ſententiæ contumacialis,
23 non apparentiam, ſi virtutem, non ſcripturam, ſi
defectum, & effectum, ſi mentem legis, & Judi-
cis illius Miniſtri, non ſimplicis exequutoris. Sup-
poſito enim quod eadem ſententia reſpectu abſentis
eodem vitio nullitatis laborare dignoſcatur, utique
ſententia illa nulla exiſtimari debet, & declarata
nulla reſpectu præſentis ex licentia, & ordinatio-
ne Principis, pro nulla etiam haberi, & exiſtima-
ri debet reſpectu abſentis ratione individui, quod
non patitur, ut nulla ſit quoad unum, exiſtat ve-
ro quoad alios, *Vant. de nullit.tit.quot, & quibus
modis num.22. Rota decif.218.num.4 part.1 recent.
Guaz.defenſ.35.cap.22.num.3. Novar.decif.143.n.8.
Capyc.Latr.decif.83.num.8.9.& 10.* & in noſtris ter-
minis *Scyal.prax.forjud.cap.25.num.72.* & compro-
bat hanc concluſionem ex pluribus deductis per
Rub.de Valid.legali cap.52. ex num.21. & ex regula
generali, quod ſententia lata ſuper ſtatu facit jus,
quoad omnes etiam non citatos, *l. ingenium ff. de
ſtatu hominum*, ut de ſententia lata ſuper banno,
excommunicatione, & relegatione *Merlin.Pignat.
cent.2.cap.32.num.6.*

Nec videtur oppoſitio tam grandis in apparatu obſta-
re, quæ contra contumacem fuit conſiderata ex
multis, quia ſuppoſito defectu citationis in ſen-
tentia, nihil eſt quod opponi poſſit contumaci, ſub
prætexto contumaciæ, cum nec citatus dici poſſit,
nec condemnatus, nec contumax *ex l. 4. §.condem-
natum ff.de re judic. Afflict.decif.182.n.4. Macerat.
lib.1.reſol.24.num.10. Farin.quæſt.11.nu.37. Scacc.
de Judic.lib.1.cap.97. num.1. Thomat. decif.Macer.
23.num.92.* Nec impedimentum præſtat, quod nul-
lum eſt, *Giurb.obſerv.23. nu.19.* quia nullum quod
24 eſt, nihil eſt, *Becc.conſ.12.num.54. Alex.conſil.33.
lib.1. Macerat.reſol.78. num.10.lib.1.* & nullas ha-
bet partes *l.ejus qui, ff. ſi cert.petat. Peregr.conſ.21.
num.19.lib.4. Cancer.var.lib.1.cap.3. num.69.* nec
annullari poteſt amplius *Fontan. decif.65. num.19.
Oſaſc.decif.34. num.12. decif.39. num.12. Gonzal.ad
regul.Cancel. 8.gloſ. 32. num. 37.* quia habetur ac ſi
nunquam ſucceſſiſſet, nec fuiſſet in rerum natu-
ra, *l.quoties ff.qui ſatisdar.cogant. l.1.§. inhabiles ff.
quod cujuſque Univerſitatis nomine* ornatiſſimè
25 *Giurb.obſer.86.ex num.4.ad* 10. Prodeſt abſenti ra-
tione individui, quia ſi, & ipſe in fortiis Curiæ de-
veniat, ſponte, vel coactus, recognitio perſonæ
non eſt neceſſaria, nec citatio ad dicendum cauſam
quare ſententia exequi non debeat, nec nova com-
miſſio ad novas, quia ipſamet pro ſocio obtenta
ſufficeret, cum declarata jam ſit nulla ſententia,
quæ amplius dici non poteſt ſententia reſpectu cu-
juſcumque, nec amplius annullari poteſt, *Fontan.
d.decif.65.nu.9.* in caſu fortiori probat *Marin.lib.1.
cap.160.* ubi quod gratia per Principem facta ad in-
26 ſtantiam unius ex ſociis, ut admittatur ad com-
poſitionem, prodeſt etiam aliis correis, ut ipſi
per M. C. componi poſſint pro eodem delicto, quia
ſemel illi delicto jam diſpenſavit Princeps, caſus
eſt fortior, cum ſententia nulla ſit, ſed nullam
declarare impediatur Judex, ut reum de juſtitia
poſſit expedire, ſi non præcedat Principis ordina-
tio, ut dictant Conſtitutiones Pontificiæ, & mo-
tus proprii, quod cum Princeps fecerit ſemel, &
ex illa ordinatione, ſeu conceſſione nulla ſit decla-
rata ſententia, amplius non reſtat faciendum, *Fon-
tan.d.decif.65.n.19. Oſaſc.decif.39.n.12.*

Verùm ſi perſiſtant alii in contumacia; An interim
imponè occidi poſſint? Bandimentum loquitur de
27 Bannitis indiſtinctè, & ita interpretati ſunt illud
DD. ut ne dùm imponè id ſuccedat, ſed occiſor
etiam præmium conſequatur, cum ex diſpoſitione
Conſtitutionum Bullarum reis in contumaciam
condemnatis, neque appellare, neque dicere de
nullitate permittatur, & ita in Regno forjudicatis,
ex noſtro Authore ſupra dictum fuit. Hoc tandem
indulgetur, ex Conſtitutionibus Pontificum Pii

IV. & V. ut Reus condemnatus infra annum
comparens audiatur, ut latiùs dixi ad *reſolut.*
xx. & ex ſumma æquitate conceditur, ſi in for-
tiis Curiæ veniant ita perſiſtentes in contuma-
cia, ut nullitatem notoriam demonſtrare poſ-
ſint, non ad finem, ut ea comperta, Judex ad-
mittat, ac ſententiam declarare valeat nullam. id
enim eſſet contra expreſſam diſpoſitionem dicta-
rum Conſtitutionum, ſed ut ea comperta, ab exe-
quutione ſententiæ ſe abſtineat, & Principi refe-
rat. *Cartar.de capt.band.cap.fin.num.*317.*& ſequ.*
*Farin.quaſt.*11.*num.*20. & latiùs *in addit. ad eand.*
*ſub num.*34.*in fin. Scacc. de Judic.lib.*1.*c.*97.*n.*138.
ipſis tamen perſiſtentibus in contumacia, ſi agatur
de eorum occiſione, diſtinguunt DD. quod aut oc-
ciſor ſciebat ſententiam eſſe nullam, & punitur oc-
cidendo, ne dum præmium non conſequeretur, aut
nullitatem ſententiæ ignorabat, & licitè, ac impu-
nè bannitum occidit, ità diſtinguit *Farin. qu.*103.
*num.*36.37.38. *&* 39. ubi quod in dubio, non pro-
bata per fiſcum ſcientie nullitatis Banni, ignoran-
tia præſumitur, & occiſio licita exiſtimatur, niſi
tamen, inquit *num.* 48. nullitas eſſet evidens, ex
*Conſtit.Marchia lib.*4.*cap.*35.*verſ.finem*, quæ limita-
tio vix ſufferri poteſt, ut ſcilicet punibilis ſit in
exequutore, & impunibilis in ordinatore, & Judi-
ce, Judex condemnando mandat ipſum impunè
occidi attenta diſpoſitione ſtatutaria, exequens ve-
ro ordinem videre habet, an validè, an nulliter
bannitus ſit, antequam pro exequutione ſententiæ
bannitum occidat, videas *Blanc.in ſua prax.crim.*
*§.ignorantia an excuſet à delicto, num.*62.*& ſequent.*
*fol.*95.*& num.*90.*in fin. fol.*97. ubi quod Judex hanc
cauſam occidendi dediſſe videtur nulliter bannien-
do, & condemnando, cujus error, ſubditorum er-
rorem excuſat, laudat eum *Farin.quaſt.*103.*nu.*36.
aliis DD. hanc *Blanc.* ſententiam confirmans.

28 Et repugnat illa juris concluſio, quod de nulli-
tate opponere non poteſt, qui cauſam dedit nulli-
tati, *l.cum mandato ff.de negoc.geſt. l.mulier.in fin.*
*ff.de ventre inſpiciendo, Ferret.conſ.*155.*n.*7.*Cyriac.*
*contr.*181.*num.*157.*& ſeq. Greg.deciſ.*140.*num.*10.
*Rota deciſ.*540.*num.*24.*&* 25.*part.*5.*recent. tom.*2.
*Mantic. deciſ.*78.*num.*4. & ita in puncto reſpondit
*Franc.deciſ.*493. *num.*8. ubi quod Fiſcus pro puni-
tione occidentis Bannitum nulliter, inſtare non
poterat, dum eo inſtante, occiſus fuerat banno ſup-
poſitus.

Repugnat etiam iſta Conſtitutio Bullaris, de qua per
29 *Bajard.quaſt* 94. *ſub nu.*12. prohibens eiſdem con-
demnatis quamcumq; defenſionem, appellationem,
allegationem nullitatis, aut alterius juris remedii,
cum licet DD. allegati per *Farin.Scacc. & Cartar.*
locis ſupra allegatis, & præſertim per *eundem Far.*
poſtea in *addit.ad ſuam quaſt.*11. *ſub num.*34. con-
cedant bannito nullitatem notoriam allegare, non
ad finem, ut ea admittatur per Judicem, ſed ut ab
exequutione ſententiæ ſe abſtineat, & Principem
conſolet; hoc permittatur bannitis captis, & in
fortiis Curiæ exiſtentibus, non autem perſiſtenti-
bus in contumacia, ſeu abſentibus, ut advertit
*Addit.ad Far.conſ.*85.*lib.*1.*verſ.de nullitat.& Guaz.*
*def.*35.*cap.*22.*ſub num.*12.*verſ.& hoc eſt verum*, &
ideo poſt occiſionem in eo ſtatu, quo ſententiæ exe-
quutio ſub tali prætextu impediri non poteſt, occi-
ſor vexaretur injuſtè, *Farin.d.quaſt.*103.*nu.*35.36.
& ſequ. cum paria ſint non eſſe, & non apparere,
Thor.voto 8.*nu.*8. vel non eſſe, & eſſe, ſed demon-
ſtrari non poſſe, *Rolan.conſ.*8.*nu.*17.*lib.*3. vel actum
eſſe validum, vel nullum, ſed de nullitate redar-
gui non poſſe, *Roland.conſ.*57.*n.*68.*lib.*3.

Iſtis tamen non obſtantibus, dicendum eſt, quod oc-
cidens taliter Bannitum nulliter, quando nullitas
30 eſſet evidens, & appareret ex eadem ſententia in-
controvertibilis, puniri debeat, ex *Farin. qu.* 103.
*num.*40.*&* 41. vel ex dolo, vel ex culpa, ex dolo,
ſi idem Bannitus videns ſe inſidiari, vel inſidia-
tum, ſe inermem vellet dare in manibus occiſoris,
ad hoc, ut vivus præſentetur Curiæ proteſtans ſe
non eſſe bannitum, nec ideo poſſe occidi, tunc
enim ceſſarent omnes rationes, & omnia funda-
menta, ex quibus occidens bannitum, quem ap-
prehenderat vivum, vel capere poterat excuſatur
de quibus latè per *Farin. quaſt.*103.*ex num.*144. &
per *Sanfelic.deciſ.*349.*per tot.*

31 Et firma remaneret concluſio *Bar.in l.*3.*§.tranſ-*
fugas ff.ad l.Cornel.de ſicar. & in *l.in laqueum ff.de*
acquir.rer.domin. volentis utrubique pœnam homi-
cidii non evadere eum, qui occidit bannitum jam
captum, cum poteſtas occidendi ſpiraverit per ca-
pturam, *l.libertas ff.de ſtat.homin.* idem voluit *Fo-*
*lin.in cap.*4.*nu.*3.*de homicid. & alii relati per Nell.*
*de Bannit.*2.*part.*2.*temp. quaſt.*28. & magis in ter-
minis *Blanc.in ſua pract.crim. §. ignorantia non ex-*
*cuſat à delicto ſub nu.*192. poſt *Imol.Roman & Alex.*
in *l.non ſolum §.mortem ff.de nov.oper.nunciat.* ubi
quod bannitus permittens ſe capi, non aufugiens,
occidi non poteſt ſi proteſtetur ſe aggratiatum à
banno, ac reſtitutum; ſequitur *Bajard. §. homici-*
*dium num.*355. & latiùs proſequitur *Farin.qu.*103.
num. 83.*&* 145. ubi enim Bannitus permitteret ſe
capi, & diceret, ergo non ſum bannitus, & ban-
num nullum appareret ex eadem ſcriptura, qua
moveretur occidens ad bannitum occidendum,
nulla eſſet excuſatione dignus.

Ex culpa teneretur, ſi poſſet eum capere vivum, &
occideret quando nullitas banni compereretur ex
32 eadem ſcriptura ut diximus, ſed bannitus vellet
aufugere, nec ſe proteſtaretur, & graviori pœna,
quando eundem bannitum jam in ſuis fortiis habe-
ret, & valens ducere vivum, occideret ex ratio-
nibus allegatis per *Blanc.& Folin. locis ſupra enun-*
ciatis cum dedititium hominem occidere crudeliſ-
ſimum reputetur *Alciat. in l. pupillus* 239. *§.ſervo-*
*rum num.*2.*ff.de verb.ſign.* cum re vera poteſtas oc-
cidendi bannito capto, vix ſubſtineri poſſit in ip-
ſis privatis reſpectu illius banniti, qui juſtè, &
validè reperitur bannitus, ut *Author* concludit in
*ſua reſol.*13.

Et non ex alio fundamento niſi quod tutius ſit Rei-
publicæ occidi, quam vivus aſportari propter mul-
33 ta quæ accidere poſſunt inter os, & offam ex præ-
ſumpta ſocietate, & conjuratione, quæ in iſtis
bannitis, & latronibus conſiſtere ſolet, *l.provinciar.*
C.de feriis l.reſpiciendum §. delinquunt ff. de pœnis;
quod eſt præcipuum fundamentum *Nelli in* 1. *p.*2.
*tempor.quaſt.*33. *& Bajard.§.homicid.nu.*266.*relat.*
per *Farin. quaſt.*103. *num.*144. ac etiam quia faci-
lius eſt remedium pro extirpatione bannitorum.
Cum alias multa præjudicia ex iſta occiſione ei-
dem Reipublicæ cauſentur, quæ ex bannito vivo
præſentato reparentur.

Primo enim poſſet dari caſus, quod iſte occidatur,
uti bannitus, & non ſit bannitus, ut in caſu rela-
34 to per *Farin.quaſt.*169.*n.*135. quod eo vivo aſpor-
tato, ſuccedere non poſſet, quia prohibetur Judex
ſententiam exequi non facta prius recognitione
perſonæ ejuſdem, qui bannitus prætenditur. *Car-*
*tar.de capto bannit.cap.*2. *num.*4. *Scaccia de Judic.*
*lib.*1.*cap.*97.*num.*181.

Secundo poteſt occidi reputatus bannitus, qui verè
35 tunc non ſit bannitus, ut in caſu relato per *Bras.*

à Sole

à Solo in ſuis qq. legal. quæſt. 2 6.*nu.*65. & per *Farin. quæſt.*103.*num.*23. *&* 325. qui ſucceſſit in S. Conſulta de fratre, qui occidarat proprium fratrem, exiſtimans fuiſſe bannitum, ex quo fuerat monitus in pœnam vitæ, & confiſcationis bonorum, & erant elapſi omnes termini, ac dilationes, quæ concedi ſolent abſentibus ad comparendum monitis, & vocatis ad dilatandam ſententiam, cum tamen re vera non fuiſſet bannitus, nec ſequuta ſententia ex cauſa peſtiæ de anno 1656.

Tertiò poteſt occidi bannitus nuiliter, vel ex defectu citationis, vel juriſdictionis, vel aliis ex cauſis, ex quibus ſententia exequi impediretur, de quo videra eſt *eundem Farin. quæſt.*11. *ex nu.*34. *&* *q.*103. *n.*36.37.38.39.40.41.42. *&* 43.

Quartò poteſt etiam occidi innocens, qui vel ignoravit citationem, & ſententiam, vel timuit ſe in carceribus conſtituere, ut experientia docet, teſte *Far. quæſt.*11.*n.*11.*verſ.* ultimo videtur.

Quintò, quia bannitus captus multos latrones, ac latrocinia poteſt indicare, ex *d.l. Provinciarum C. de feriis, & l. reſpiciendum, §. delinquunt*, ibi, *qui factionem habent, & l. non omnes § qui transfugit, ff. de re milit. l.* 1. *C. de falſa moneta* ibi: *ſtatim conſcios &c. l. raptores, C. de Epiſcop. & Cleric. Sanfelic. deciſ.* 249. *num.*13. *Alciat. in l. Pupillus* 239. *§. ſervorum num.*2. *ff. de verb. ſignif.* quod expreſsè declarat Imperator in *l. fin. C. de maleſ.* ibi *geminæ ſuſpicioni obnoxius, quod aut publicum reum, ne facinoris ſocios publicaret ſeveritati legum, & debitæ ſubtraxerit quæſtioni, aut proprium fortaſſe inimicum, ſub huiuſmodi vindictæ nomine conſilio atrociori confecerit, & in l.* 1. *§. plerique ff. de quæſtionibus*, ibi *plerique enim dum metuunt, ne forte apprehenſi eos nominent &c.* hinc ſolet majus præmium ei concedi, qui vivum præſentat latronem, quam ei, qui præſentat mortuum ex diſpoſitione *Cancerii* relata ſuper *reſol.*16.*n.*26.

Sextò, quia impeditur Principi exercitium clementiæ in eodem reo indulgendo, vel moderando pœnam, quæ eſt ipſius Principis pars etiam ſubſtantialis, prout eſt ordinatio juſtitiæ, *c. diſciplinam* 45. *diſt. cap. vera, & cap. licet plerumque eadem diſt. cap. ponderet in fin.* 50. *diſt. ibi ſententiam fratres, quæ miſericordiam vetat non ſolum tenere, ſed & audire refugite. Boſſ. tit. de Principe num.* 33. 34. *&* 35. ubi quod licet Principis ſit facere judicium, & juſtitiam, *cap. Regum* 21. *quæſt.*5. tamen hæc juſtitia debet eſſe dulcedine miſericordiæ temperata, nam juſtitia ſine miſericordia vertit verum Principem in Tirannum *Gram. deciſ.*23.*nu.*10. ubi quod Principi nulla virtus eſt generoſior miſericordia, nec admirabilior clementia *Merlin. Pignat. cent.*2.*cap.*21. *num.*36. ubi quod bannitus capax eſt reſtitutionis, & indulgentiæ Principis, ideo pro mortuo naturaliter haberi non poteſt.

Septimò, quia magis deviat à regulis juris naturalis, & poſitivi poteſtas occidendi, quam capiendi, ideò coarctanda eſt potius, & ſtrictè accipienda, quàm amplianda, & latà interpetranda, *Giurb. conſ.*2.*n.*12. *& ſeq.*

Octavò, quia negari non poteſt, magis acceptam eſſe capturam Principi, Reipublicæ, & Judici, Principi, ut clementiam, & juſtitiam cum eo exercere poſſit, *d. cap. vera.* 45. *diſt. cum aliis allegatis in* 6. *effectu*. Reipublicæ, ut nocens pœnam habeat comminatam, vel innocens per viam juſtitiæ, vel gratiæ abſolutionem conſequatur *Sanfelic. dec.*249. *num.* 18. Judici, ut ſuam valeat exercere juriſdictionem, circa eas exceptiones, quæ reo condemnato, & in fortiis Curiæ devento competerent, circa exequutionem ſententiæ concernentia, quibus privaretur ex occiſione de facto.

Nonò, quia quod Judici non licet, nec licere debet parti, vel exequutori, *Caccialup. de debitore ſuſpecto quæſt.*5. *princip. ſub num.*20. ſed Judici non licet, recognitione non facta, & non aſſignato reo termino ad dicendum &c. ergo nec licere debet privato, vel parti.

Decimò, quia occiſus à privatis moritur ſine ſacramentis Eccleſiæ, veluti *una Beſtia*, & ſi Sacramenta petit, & ei denegarentur, in illo actu ſatis inhumanum reputatur tale homicidium, ergo debet evitari, *Anton. Gomez. de delict. cap.*14.*num.*7. *Boſſ. de exequnt. ſent. nu.*21. *Cavalc. de brachio regio par.*4. *num.*107. *Guazz. def.*38. *circa ſententiam exequut. cap.* 1. *per tot.* ex quibus facilè admittenda videtur doctrina *Ignei in l. fideicommiſſa num.*19. *&* *an. ff. ad Syllan.* volentis, quod ſtatutum permittens bannitum impunè occidi poſſe, intelligendum ſit, dummodo ſine vitæ periculo vivus Judici præſentari non poſſet, & comprobat *Cavalc. de brach. reg. p.*2. *nu.* 60. ubi quod ordo datus à Judice capiendi reum vivum, aut mortuum, exequi debet ordine juris ſervato, ut prius facienda ſit omnis diligentia eum capiendi vivum, alias tenebitur occidens de homicidio ſequitur *Giurb. conſ.*29.*nu.*21.*in fin. & Alciat. in d.l. Pupillus §.*1. *ff. de verb. ſignif.* ubi quod dedititium hominem occidere inhumanum eſt, & crudeliſſimum, *Felin. in cap.*4. *de homicid. num.*63. & alii volentes, quod poſtquam hoſtis eſt captus, occidi non poteſt, quia facultas occidendi per capturam expiravit, quibus addo *Aquil. in l. Gallus § & quid ſi tantum par.* 2. *num.*67. *verſ. qui tamen captus ff. de liber. & poſt. Doctor relat. per Rovit. ſuper rubr. de exul. num.*8.

In nihilo obſtante, quod ſumus in ſtatuto, quod præ-
36 mium promittit præſentanti banditum vivum, aut mortuum, & ideo electio debeat eſſe præſentare debentis, & quod reſpectu privatorum occidere, & capere remedia ſint extraordinaria, quorum unum non facit alterum deficere, prout in familia Curiæ, cujus reſpectu ordinarium remedium capturæ, deficere facit extraordinarium occiſionis, ut ex *Nell. tract. de bannit. quæſt.*32. 2. *par.* 2. *tempor.* concludit *Farin. conſ.*103. *ex num.*148. quia cum bannitus hoſtis ſit declaratus Reipublicæ, eique bellum ſit indictum, promittendo etiam præmium occiſori, non videtur differentiæ ratio aſſignari poſſe, cur reſpectu familiæ Curiæ remedium capturæ ſit ordinarium, & occiſionis extraordinarium; reſpectu vero privatorum, utcumque reputetur extraordinarium, occiſionis ſcilicet, & capturæ, & ideo unum, alterum non excludat, ut ſupponit *Nell. cit. quæſt.*32. *ex l. fin. C. de maleſ.* ubi hoſtem Reipublicæ omnibus capi demandatur, non occidi, *Bart. in l. generaliter nu.*6. *C. de Decurion. lib.* 10. ubi quod malefactores, homicidas, & latrones capere omnibus de jure permittitur. *Gomez. de delict. tit. de captura num.*3. *ad fin. Jul. Clar. § fin. qu.*38. *num.*7. *Brun. à Sol. in ſuis quæſt. legal. quæſt.*30. *num.*17. *Franc. de Avil. in c. prato. cap.*35. *gloſ. mandando num.*6. *Guaz. def.*5. *cap.*1. *circa capturam ex n.*14. *Michael. Ferrer.* 3. *par. obſer. cap.*99. *Cancer. var. lib.*2. *cap.*10. *quando liceat ſine Judice ſe vindicare n.*65.

Idque confirmatur ex eodem ſtatuto omnibus indiſtinctè demandando bannitorum occiſionem, cum præmii promiſſione, ut patet ex *Regni Conſtit. pœnam eorum* relata per *Sanfel. cit. deciſ.*249.*num.*5. *& Author. reſol.*23.*num.*5. *& ex Bannimento Sac. Conſultæ ſub §.* 19. promittente præmium cuicumque occiſori, etiam familiæ, & Miniſtris Curiæ, *Bajard.*

ſard. qu.29.n.21.& ſeq. Guaz.def.5.cap.1.num.19.
proot obſervatur iodiſtinctà.
37 Si euim de jure conceditur, immo ordinatur captura malefactoris notorii, vel iu fuga exiſtentis,
& baunitus ex utroque capite ab omnibus appræhendi poterat; ſtatutom poſtea ſuperveniens, quo
ordioatur impunè ab omnibus occidi poſſe, cum præmii promiſſione, vel iudiſtinctè accipi debet,
ut omnibus occidi eum impunè permittatur, ſive capi, ſive capi non poſſit, ſiva captus, ſive non
captus prius fuerit ex *l.1.§.in generaliter ff.de legat. præſtandis*, quæ ordinat, ut generaliter lex diſponens,
generaliter ſit accipieode *l.de pretis ff.de public.in rem actione Mandell. conſil.430.num.2.lib.3.
Rot.deciſ.36.nu.13.par.5. recent.tom.1. & dec.588. num.9.in fin.par.4.tom.1. Duran.deciſ.281.num.9. &
deciſ.289.num.81. Surd.deciſ.122. nu.1.* vel ſi cum diſtinctiore, interpetrari debet, ut occidi poſſet donec
capiatur, vel ſi non poteſt capi, quia poteſtas illa occidendi per capturam expirat, ex *Bart.Felin.
& aliis allegatis per Farin.quæſt.103.n.144.& ſeq. Sanfelic.deciſ.249.num.20.& Author.reſol.25.nu.3.
& 4.*

Diſtinctio prædicta qoalitatem legis novæ modificans æqoaliter admittenda eſt reſpectu omnium in gene-
38 ralitate legis compræhenſorum, *l.cum hoc jure ff.de vulgari, & pupill. cap.ſecundo requiris de apellat.
Nate.conſ.14.n.19. Caſſad.deciſ.9.n.1.in fin. & 2.p.1. in fin.& ſuper regulis Menoch.conſ.88.num.19.Surd.
conſ.150.num.17.& ſeq. Gratian. cap.940.num.23.* quia reſpectu omnium, occiſio baonitorum, com
præmii promiſſione, remedium, & proviſio eſt extreordinaria ex *d.l.fin.C.de Malef.Cancer.Guaz. &
aliis ſupra allegat.*

Vel ſi dicere volumus reſpectu privatorom, utcum-
39 que remedium eſſe extraordinarium, prout ſupponit *Nell. cit.quæſt.32.* Utique idem *Nellus* advertit
ibidem ex duplici remedio extraordinario, illud eſſe exequendom, & recipiendum, quod pinguius
providet Raipublicæ ex *Bart.in l. Emilius in fin. ff. de minor.* quod ex multis comprobat *Menoch.conſil.
433.num.16.ad fin. & conſ.505.num.19.* & aliis per *Merlin.Pignat.cent.2.c.47.n.25.*

Dicere poſtmodum, quod pinguius providet Reipublicæ occiſio banniti, & præſentatio ejus capitis,
40 quam captura, & præſentatio baouiti vivi, quando vivus commodè, & ſicurè præſentari poteſt, eſt
abſurdum maximum, eſt contra principia otriuſque legis, & contra meutem expreſſam ſtatueutis,
& Reipublicæ, cum ejus Miniſtro judicisliter ſententiam, & bannum exequi volenti, non niſi recognititione
prævia, & citato prius eodem bannito ad allegandum cauſam, quare exeqoi ſententia non debeet, id
permittetur ex *Cartar.de capt.ban. cap.2.n.4. Scacc.cit.cap.97.n.181.* ubi qood ſi Judex exequatur
ſententiam, recognitione prius non habita, & ſi non erret in corpore, adhuc puniendus ſit *Farin.quæſt.11.n.47.&
Scyal.prax.foriud.cap.25.n.17. 28.& 34. Sanfel.cit.deciſ.249. num.18.* Tunc pinguius providet Reipublicæ
occiſio banniti, & non captura, quando ſecura non eſt captura, ejuſque adductio ad carceras, & ad præſentiam
Judicis, inquit *Nell.citat.quæſt.32.* quia capiens ſecurus non erat eum voluiſſe, vel potuiſſe ad Curiam
perducere, ideo inibi reſolvit impunè ab alio occidi potoiſſe, at ubi ſecota eſſet illius captura, tutaque ac
certa adductio, ratio omnis ſuadet, omniſque legalis diſciplinæ, ut vivus adducatur, & non occiſus, ut
judicialiter occidatur, & ſervato juris ordine, per Judicem, qui vel eum poteſt ſalvare ex juſtitia, & ad
id tota lex eſt intenta ex *Scacc.de re*
41 *judic.gloſ.14.quæſt.21.num.47.* obi quod potius patitur remanere eluſoria, & *de Judic. cap.97.n.131.
Capyc.latr. deciſ.178.num.14. Guaz. def.19. cap.15. num.3. Scyal.prax.foriud.cap.14.num.22.* vel morti
tradere ſervato juris ordioe, ſuperatis omnibus inconvenientibus, ac prohibitis, quæ circa ejuſdem
occiſionem de facto, ac modo qoodam inhumano contingere poterant, de quibos dictum fuit ſupra
n.33.verſ.primo enim poſſet dari caſus.

Nec objectio alternativè videtur ſubſtinere, ut electio ſit præſentare debentis ex *Farin. cit.qu.103. n.149.*
42 quia illa alternativa, vel accipienda eſt pro ſaltem *c.decet.de Immun.Eccleſ.*& ibi *gloſ.verb.vel
capitis Alciat. in l.ſtius 96. ff.de verb.ſignific. §.prædia num.5. Grat.diſcept.cap.201.num.25.* cum
accipiatur pro alternativa ordiois, non electionis, *l. cum Pater §.pen. ff.de leg.2. l.hæredes mei §.pers à te ff ad
Trebell. cap. Metropolitanum*, & ibi *gloſ. verb. ex Presbyteris 63.diſt. l.fin.C.de Codicil. l.prima ff. eod.
tit. Grat.cap.338.num.11. Menoch.conſ.341.num.1. Poſth.de manut.poſt.tract.deciſ.119.num.10. Fontan.
de pact.clauſ.4.gloſ.9.par.3.n.19. Caſtil.quotid.contr. Jur.lib.4.cap.26.per tot.* & propterea ſtante
ſtatuto, quod teneantur emendare damnom conſanguinei, vel homines de diſtrictu, prius tenebuntur
coonſanguinei, & in defectum homines de diſtrictu, ità *Angel.in l.cum quidam num.5. Jaſ.num.2. verſic.3.
limita, Salycet.num 5. C.de verb.ſignif.* & in noſtris terminis *Cavalc.& Giurb.locis ſupra allegat.* &
confirmator ex eodem *Nell.Menoch. & Merlin.Pignat. ſup. allegat.§. & ſi dicere volumus* concludentibus,
quod ex duplici remedio extraordioario, illud quod pinguius providet eſt adhibendum.

Nec eſt tantum *Baldo* deferendum in *l.libertas, ff. de*
43 *ſtat.homin.* hauc differentiam, conſtituens inter captum à privatis, & captum à familia Curiæ, cujus
authoritas comprobata per *Alex.* detinuit *Caball.* ne in cootrarism inclinaret ſententiam, ot eum
videre eſt in ſuo *caſ.94.n.16.* unde *Guaz. def.5.circa*
44 *ca capturam cap.6. n.18.* ſentiens, & ipſa difficultatem, nec audens recedere ab opioione *Baldi*,
cogitavit hanc diſſentionem conciliare cum diſtinctione, ot ſi capientes mandatum habuerint ſpeciale
à Judice, vel Superiore illum Bannitum occidendi, tunc eis non liceret poſt capturam occidere, quia
cenſerentur, & reputarantur exequutores juſtitiæ, & de familia Judicis. Si vero caperent eum ſine
mandeto, tunc eis licita eſſet occiſio, quaſi quod occiſione Baoultorum omoibus demandata, etiam cum
præmii promiſſione per Principem anguſtiem, & reſtrictionem reciperet, ſi non eſſet ſpecialiter demandata
à Jodice, ipſius legis, & Principis exequutore.

Et occidenres Bannitum non ex alia cauſa, niſi quod
45 ordine Principis, & ſtatuti, omnibus demandetur occiſio cum præmii promiſſione, miniſtri non dicantur
Reipublicæ, & Principis ordinaotis in illa occiſione, ſed propriam vindictam proſequantur, juxtà *l.1.
C.de rapt.Virg. §.nos igitur*, ibi: *convicti à conſanguineis raptores interficiantur*, ibi conſangoinei
propriè dici noo poſſent Mioiſtri Reipublicæ, quia ipſis oon omnibus occiſio conceditur, ſecùs in caſu
noſtro, ubi Bannitorum occiſio omnibus indiſtinctè demandatur, etiam cum præmii promiſſione, audias
Farin. ſi ipſa idem eſt hujos opinionis in ſua *quæſt.103.n.132.* ibi, *concludentem ni fallor, adducit
rationem, quia ſcilicet occidens Bannitum, reputatur miniſter Juſtitiæ, & ſicut Bannito non eſt permiſſa
defenſio adverſus miniſtrum Juſtitiæ volentem ipſum occidere, ita nec etiam debet eſſe permiſſa adverſum
privatum, &c.*

Non

Non inquam adeo deferendum eſt *Baldo* in hac mate-
ria, ut videamur ab *Ignei* interpretatione recedere,
& *Nalli* ſuppoſitum confirmare ſimpliciter, quod
ſemper Reipublicæ ſit magis expediens, ac rime-
46 dium pinguius bannitum occidere, quam vivum
adducere contra *text. in l. fin. C. de maleſ.* & nutriens
tot mala, quæ accidere poſſent in tali occiſione,
quæ fuerunt ſupra connumerata experimur ſatis
periculoſum ex deductis *ſup. n. 34.* Præſertim cum
videmus *Baldum*, nedum voluiſſe impunitam ban-
nitorum, occiſionem indiſtinctè reſpectu privato-
47 rum, ſed immo facultatem eis concedere Bannitos
detinendi in carcere, & torquendi, ut eum videre
eſt in *l. 1. C. de privat. carcer.* quod ſuſtarre noluit
*Claud. ad Bertaz. conſ. 426. lit. B. & alii relat. per Fa-
rin. qu. 103. n. 23.*
Hanc interpretationem *Igneo*, & aliis placitam faci-
48 lius admittendam ſuadet conſideratio, quod *Affli-
ctus*, & alii contrariæ opinionis ſequaces moventur
ex eo, quod talis occiſio ſit effectus, & pœna forju-
dicationis, ut legitur in dicta *Conſtitutione pœnam
eorum*. Quæ forjudicatio cum in rei perſiſtentia in
contumaciam per annum ſit fundata prævia anno-
tatione, & ſequeſtratione omnium bonorum, per-
ditione mobilium, citatione omnium conſangui-
neorum, & amicorum ex *Gramm. conſ. 1. poſt deciſ.*
quæ ex tempore non obſervantur totaliter, cum
ſæpe anniculo non expectato, vel ex diſpoſitione
Reg. Pragm. vel ex Principis ſpeciali reſcripto in-
tra menſem, vel 15. dies ſuccedat forjudicatio ex
Merlin. Pignat. cent. 1. cap. 71. n. 1. & ſucceſſivè in
iis locis ubi talis requiſita ſolemnitas non præcedit
condemnationem, & ubi condemnatio non proce-
dit à Tribunalibus Collegiatis, ſed à voluntate, &
voto unius, quod ſane eſt durum nimis.
Exiſtimo ſecurè hanc eſſe mentem ſtatuti, & Princi-
pis ordinantium, bannitorum occiſionem impunè,
49 ut occidi poſſint, quando non ſecurè capi, & ad-
duci poſſent vivi, ut facilior ſit eorum extirpatio.
Verum non obſervari hanc ſcrupuloſam inquiſi-
tionem contra occiſores, tam reſpectu ſecuritatis
capturæ, quàm reſpectu ſecuræ aſportationis, &
abductionis illorum in poſſe Curiæ, ne à perſequu-
tione Bannitorum ſe arceant, deindè perterriti de
exemplo, & dubitantes, ne loco præmii, quod ma-
ximo eorum periculo conſequi conantur, pœnam
expectent, prout tolerari accuſationes, & accuſato-
res experimur ex eodem prætextu, licèt de jure
aliter ſit proviſum, ut videre eſt *Jul. Clar.* & alios
allegat. per *Farin. qu. 16. n. 3. 12. & 13.* & diſſimulari
Irenarcam, quia in aliquo defecit officium exer-
cens ſibi ordinatum, ut in *l. Divus, ff. de cuſtodia
Reorum*, ibi: *& ſi diligenter, ac fideliter hoc fece-
rit collaudandum eum, ſi parum prudenter, non
exquiſitis argumentis ſimpliciter denotare Irenar-
cam, &c.*
Et propterea hanc licentiam, ſeù tolerantiam freni
50 temperiè eſſe temperandam exiſtimarem in tribus
caſibus. Primo, ubi captus eſſet jam bannitus, &
ſecurè aſportari poſſit in fortiis Curiæ, quia pote-
ſtas occidendi per capturam expiravit ex *Felin.
Bart. Sanfel. & aliis ſupra alleg.* & quia utilius eſt
Reipublicæ vivum habere Bannitum, ex rationi-
bus deductis *ſupra n. 39.* Secundo, ubi idem Banni-
tus videns ſe proſequi, vel inſidiari voluntariè, &
inermem ſe daret in manibus capientis, proteſtans
ſe velle vivum adduci ad Curiam, & ejus abductio
ſine periculo fugæ, vel eximitionis poſſet ſuccede-
re, tum quia idem eſſet caſus de capto, & qui de
facili poſſet capi, & ſervari, tum quia dediti-
tium hominem occidere ſatis eſt inhumanum, in-
51 quit *Alciat. in d. l. Pupillus, §. 1. ff. de verb. ſignif.*
Tertio, ubi bannitus nulliter bannitus comperi-
retur, vel haberet ſalvum conductum ex dictis ſu-
perius, tunc enim tolerari non deberet capiens, &
occidens, ſi vivum capere poſſet, & taliter eum
adducere ad Curiam. Rationes ſunt bonæ, & con-
ſiderationes optimæ, ex quibus crederem ita dein-
ceps obſervandum; Verum quia difficile eſt ab ob-
ſervantia recedere, quia ut inquit *Fontanel. dec. 479.
n. 14. & 15.* quandoque conſuetudo introducitur
cum peccato, ſed poſtquam introducta eſt, à pec-
cati labe defendit illam obſervantes. Ideo donec
à tali obſervantia recedatur, ſeltem in tribus caſi-
bus ſupra explicatis, quod facile crederem, admo-
nere vellem D. Judicem, ut ante ſubſcriptionem
ſententiæ itarum conſideraret monitorium Reo
tranſmiſſum, proceſſumque inſpiciat. An facti ſe-
ries enarrata juſtificetur, & indicia ad tranſmit-
tendam inquiſitionem requiſita, de quibus fuit
ſatis dictum ad *reſol. 1.* & præſertim, an qualitas
delicti, ita probetur, ubi ex qualitate pœna impo-
nitur gravior, & deinde oculum habeat ad acta
contumacialia, quæ in Regno vocantur ordinato-
ria, & videat an ritè, juxtà ſtylum proceſſerint, &
deinde ad ſubſcriptionem, & publicationem ſen-
tentiæ deveniat. Ex parte verò Principis talem
occiſionem ordinantis bonam eſſe, vel in eodem
bannimento talem facere declarationem, vel ma-
jus præmium promittere præſentanti bannitum
vivum, ut ab iſta obſervantia occidendi banni-
tos, etiam captos inermes, & dedititios, qui vi-
vi poſſunt duci ad Curiam aliquando recedatur,
ut ſpero.
Ubi igitur bannitus permitteret ſe capi, & ſe daret
52 inermem in manibus familiæ, vel privatorum
anhelantium ad ejus capturam, vel occiſionem,
proteſtando ſe vivum velle adduci ad Curiam, quia
diceret ſe bannitum nulliter, vel guidatum, aggra-
tiatum, vel aſſicuratum, & iſta proteſtatione, non
obſtante occideretur per capientes, ſi deinde nul-
liter bannitus appareat, vel aſſicuratus, aut aggra-
tiatus, de homicidio teneri debet occiſor, non ex
culpa, ſed ex dolo, tùm quia dedititium hominem
occidere prohibetur, tùm quia nulliter bannitus
ſub ſtatuto permittente, ſeù ordinante bannitorum
occiſionem impunè, non comprehenditur, quia ve-
rè non dicitur bannitus, nec ignorantia prodeſſe
poteſt, ubi bannitus ſe vivum aſportari proteſtare-
tur, & vivum ſe daret in manibus apprehenſoris.
Et tanto minus (ut ad principium redeam) ratio ban-
53 ni haberi poſſet, ubi ſententia nulla eſſet declara-
ta per oppoſitionem judicialem alterius banniti
capti, & ſtante prædicta nullitate per Principem
admiſſus eſſet ad novas.
Cum cogeretur tunc Judex, ad duplex evitandum
malum noviter bannitum prædictum citare cum
54 aſſecuratione reſpectu primi banni, quod jam
nullum fuit compertum, & declaratum, & noviter
eum bannire, & condemnare in contumacia perſi-
ſtentem. Primum in favorem Reipublicæ, cum
certus ſit Judex, quandocumque in fortiis Curiæ
veniret ille Bannitus, ſententiam contra eum exe-
qui non poſſe, quia nulla eſt, & nulla fuit declara-
ta, & interim poſſent teſtes Fiſci decedere, & rema-
neret ſine probationibus, quod advertit *Gomez.*
relat. per *Merlin. Pignat. cent. 1. cap. 42. num. 10.* ut
propterea neceſſariò haberet eum abſolvere; ſecun-
dum in favorem utriuſque ne interim uti bannitus
occidatur, qui non bannitus fuit cognitus, & judi-
catus, & ex tali occiſione duplex delictum com-
mittatur, culpa Judicis. Primum in occiſione ho-
mi-

minis, qui occidi non poſſet, ſecundo in punitione
occiſoris, qui alia ex cauſa ſe ad occidendum non
induxit, niſi quia bannitus erat pro præmio conſe-
quendo.

An autem ſocio criminis capto in contumaciam, vel
55 ante ſententiam, vel poſt ſententiam, & admiſſo
ad ſuas defenſiones faciendas, ipſis factis, & impu-
tationem utriuſque præſentis, & abſentis eliidenti-
bus, ratio haberi debeat de eis reſpectu abſentis,
ut non condemnetur, vel condamnatus, ſaltem ex
gratia Principi, reſtitui debeat, ut abſolutoriam
poſſit obtinere? Reſpondendum videtur cum di-
ſtinctione condemnati, & condemnandi.

Ut primo caſu ſuppoſita imputatione individua,
etiam defenſione, neceſſario abſens moleſtari non
poſſit, quia defenſio, & ſententia favore præſen-
tis ratione individui, defendit abſentem Felin. in
c.cum Marcus Ferrarien.n.8 extra de conſtit. Mar-
tian.in c.veniens n.273. in fin. verſ.37. fallit extra
de accuſat. latius proſequitur Mandoſ. in d.cap.cum
marcus poſt.n.81. Jodoch.in pract.crim.rubr.de pro-
curat.num.2.verſ.in conſort.Bart.de Valmarin.conſ.
crim.diverſ.69. n.46. lib.1. ubi quod de jure Cano-
nico ſocius criminis poteſt pro ſe, & ſuo nomine,
& etiam nomine ſocii defenſiones facere, de jure
autem civili ſuo tantum nomine defenſiones pro-
ponet Nell.ad defenſ.poſt tract.fall.20.fol.176. Clar.
pract.crim. §.fin.qu.32.n.19.verſ.quaero modo in fin.
Gabriel.lib.7.concluſ.9.n.82.Jul.Scarlat.inter conſ.
crim. conſ.114. per tot. lib.1. Poteſt enim præſens
ſuas facere defenſiones, & ex eis etiam abſentem
juvare in delictis connexis, ut volunt DD. præal-
legati. Magon.deciſ.Florent.94.per tot. Berſan. conſ.
284.n.1.& ſeq. Farin. conſ.73.n.5.& qu.99.n.133.
ubi ità refert obtinuiſſe de tempore Eminentiſs.
Cardinalis Jaberne tunc Urbis Gubernatoris Guaz.
def.28.cap.4.n.2.& per tot. ubi ita refert obſervaſ-
ſe, & n.3. dat cautelam, quod ſe proteſtetur Fiſcus,
ut defenſiones faciendæ per præſentes, contumaci-
bus prodeſſe non poſſint, quod etiam voluit Farin.
cit. conſ.73. n.8. & ante eos Jul. Scarlat. conſ.114.
n.8.& 29. & ſi ex defenſionibus apparebit de inno-
centia rei abſentis, malefaciet Judex, illis non at-
tentis, procedendo contra abſentem.

Intelligo prædicta in factis individuis, & ubi defen-
ſio unius, neceſſariò imputationem alterius exclu-
56 dit, prout de mandante, & mandatario voluit Di-
nus in regula rati habitio de reg.jur. in 6. ubi lo-
quens de mandante, & mandatario, concludit, ab-
ſoluto mandatario, ex eo, quod delictum non co-
miſit, moleſtari non poſſe mandantem l.denunciaſ-
ſe, §.fin. ff.de adult. ubi quod abſoluto imputato de
adulterio cum Berta, contra Bertam procedi non
poſſe J.C. determinat Bal.in l.non ideo minus n.32.
C.de accuſat. Anton.Gomez. de delictis cap.1. n.88.
verſ.2.concl.Decian.reſp.104.n.36. lib.2. Surd.conſ.
332.n.58. Menoch.de arbitr. caſ.351. n.12.& 352.
n.11.& 12. ubi quod ſi pronuncietur mandatorem
non commiſiſſe delictum, neceſſariò ſequitur aſſerti
mandantis abſolutio. Novell.tract. ad defenſ. cart.
304.num.20. incipit Dinus antiquus Doctor Gram.
deciſ.38.n.9. Franc. in d.c.rati habitionem n.6.ubi
magiſtraliter hanc firmat concluſionem dicens,
quod tunc abſolutoria mandatarii prodeſt mandan-
ti, quando per omnia eſt eadem utriuſque defenſio,
& ab eodem facto, & fonte, ſumit originem, ſecus
verò ſi jura ſunt diviſa, ſequitur Guaz.def.2.cap.8.
n.13. & eſt veriſſima concluſio, cum poſſit dari ca-
ſus, quod ex alio excuſetur mandatarius, ut de
57 mandato dato furioſo, in promptu refert Menoch.
cit.caſ.351.n.14.in fin. & in aſſaſſinio Gramm.cit.
dec.38.n.9. ubi quod non ex eo, quod mandatarius
aſſaſſinium non commiſerit, infertur quod man-
dans mandatum non dederit, & ideo ſi probetur
mandatum dediſſe, abſolutoria mandatarii man-
datum non excludit, nec impedit ſuper mandato
procedi, quod probatur, quia mandatum per ſe eſt
delictum punibile, comprobat Menoch. cit.caſ.351.
n.13.& 14.& 352.n.12. Franc.d.cap.rati habitio-
nem n.6. & caſum refert Bald. conſ.429. lib.3. ubi
de mandatario fatente mandatum ſibi datum, ſed
non acceptatum.

Diſplicet tamen exemplum relatum per eund. Franc.
loco citat. num.6. de homicidio probato præceden-
58 te mandato, ut ſi abſolvatur mandatarius ex pro-
bationibus factis quoad ſui defenſionem occiderit,
probatio talis non ſublevabit mandantem, reddens
rationem, quia bona fides facientis non excludit,
ſeu excuſat malitiam mandantis, videtur enim ca-
ſus juris expreſsè contrarius in l.fin. C.de alimentis
pupillo præſtandis, ubi quod ſi actus ex duplici cau-
ſa potuit fieri neceſſaria, & voluntaria, ex ea cau-
ſa factus dicetur, quæ erat neceſſaria, notat ibi
Bart.Signorol.conſ.103.num.6. Surd. conſ.144.n.26.
& deciſ.15.num.13. Et ideo ſi ex rixa proveniat ho-
micidium, non ideo dicetur appenſatum, ex quo
inimicitia præcedat inter occiſorem, & occiſum,
Blanc.in l.fin.num.89. ff.de quæſtion. Surd. conſ.40.
num.18. Malvaſ.conſ.70.num.9. Giurb.conſ.17.n.23.
ſi enim occidit Titius Sejum, cui datum fuerat
mandatum de occidendo ab ejus inimico, ſed fate-
retur eum occidiſſe non ex mandato, ſed ex ſua ne-
ceſſaria defenſione, & ita probet cum effectu, quo-
modo ſubſiſtere poterit Inquiſitio contra mandan-
tem, quod ejus ordine, & mandato homicidium
patraverit occiſor, & quomodo iſte actus occiſio-
nis tribui poterit mandati, ſi neceſſario tribuitur
exequenti, & facienti ex cauſa propria. Malitia
mandantis non evitabitur per bonam fidem facien-
tis, quando furioſus occideret, eique datum fue-
rit mandatum, ſecus ſi ad ſui defenſionem homi-
cidium patraverit mandatarius, quia tunc ex pro-
pria cauſa occidens, prout neceſſaria defenſio ſup-
ponit ex Guazzin.def.28.num.1.& 23. de mandato
occidiſſe dici non poteſt, & ideo probatio talis, uti
neceſſario excludens mandatum, mandantem de-
fendet neceſſario Cartar.in ſua prax.crim.§.5.n.15.
cum aliis per Add.ad Rovit.pragm.1.de Aſſaſſ.lit.A.
verſ. hinc tradunt DD. in pando Caphal. conſil.424.
num. 34.& 38. l.3. & in fortioribus terminis De-
cian.tract.crim.lib.9.cap.36.n.35. in med. ubi quod
inimicitia occiſoris ſuborta poſt mandatum facit
præſumere homicidium non ex mandato ſucceſſiſ-
ſe, ſed ex propria cauſa Carol.de Graſſ.de effect.Cle-
ricat.effect.1.num.698. Menoch. conſ.101. fere per tot.
Mazzol. conſ.70. num. 33. in fin. intellige tamen ab
homicidio ex mandato commiſſo, ſecus à manda-
to ad occidendum dato, quatenus de per ſe conſi-
deretur delictum, ut advertit Menoch. cit.caſ.352.
num.13.& Gram.deciſ.38. num.9.& Farin. qu.7.
59 num.48. & latiùs comprobat quaeſt.135.num.8, ubi
quod mandans non obligatur ex mandato, ſed ex
homicidio, ſeu alio delicto poſtmodum ex dicto
60 mandato ſubſequuto num.20. ubi quod tunc man-
dans tenetur de homicidio ſequuto, cum manda-
tarius ex mandato occidit, ſecus ſi recuſaverit man-
datum, & poſtea occidat, ſive ex intervallo, ſive
abſque intervallo, quando mandatum non acce-
61 ptavit, vel acceptatum repudiaverit, & faciunt
generaliter dicta de mandato dato inimico, qui ha-
beret cauſam propriam occidendi per eundem Fa-
rinac.quaeſt.129.num.23.& ſeq.num.70.& 130.&
ſeq.

ſeq.conſ.86.num.62.conſ.102. in diverſ.numer. conſ. 104. & ibi *Add.lit.A. Peregr.conſ.107.lib.5. ex n.1. Cyriac.contr.488.num.74. & ſequ. Honded.conſ.87. num.74.lib.2. Andreol.contr.149. tom.1. Guaz. def. 49.cap.1.num.11.verſ. ſuper ſeptimo. Giurb.conſ.91. num.*26.ſi enim præſumptione conſtat homicidium ex cauſa propria commiſſum, excuſare mandantem à pœna homicidii, ut omnes ſupra allegati concludunt, quanto magis ſublevari debebit ex veris probationibus, quod ad ſui neceſſariam defenſam occiderit, non ex mandato *ex Sard. citat. conſ.144.num.26.& deciſ.15.num.13. Giurb.conſil. 17.num.23. Cabal.caſ.101.num.12.& ſeq. Farinac. quaſt.107.num.403.& ſeq. Caphal.Mazz.& aliis ſupra allegatis.*

Vera eſt igitur concluſio, quod mandatarii abſolutio, mandantem ſublevabit, ſed non indiſtinctè,
62 & in omni caſu, & ab omni pœna, ſed ubi neceſſariò ex defenſionibus factis per mandatarium, imputatio mandantis excluditur. Et hinc nota, quod magis ſublevabunt mandantem probationes factæ per mandatarium, quam ſententia ipſa abſolutoria, quia ſententia non juſtè proferri potuit, vel per ſordem, ut advertit *Menoch. cit.caſ.*352. *num.*12. 13.& 14.quo caſu licet declaret delictum à mandatario non commiſſum, non ideo operabitur, ut contra mandantem procedi non poſſit, ſi de mandato poſtmodum exequuto, in proceſſu legitimè apparebit.

Eandem *Dini* diſtinctionem ſequitur *Decian.tractat. crim. lib.9.cap.33. ſub num.7.*concludens etiam ipſe,
63 quod ſi conſtaret de mandato, poſſet mandans inquiri, & moleſtari, licet mandatarius homicidium non commiſerit, quia potuit mandatum recuſare, vel non exequi, & poſt alios eum ſequitur etiam *Farin. quaſt.* 125. *num.*33. ubi tamen aliter intelligit hoc dictum *Dini*, nempe quod ſi ſententia declaret delictum non eſſe commiſſum, tunc ſententia utrique proſit, ſecus ſi declaret mandatarium non repertum culpabilem, eandem diſtinctionem refert *quaſt.*121. *nu.*62. ſed adverte quod utrobique refert opiniones *Dini, Cini, Carrer. Menoch. Decian. Gram.& aliorum*, nullam approbans, vel rejiciens, ſed remiſſivè.

Unde firma regulam ſupra adductam, quod ubi defenſio præſentis neceſſario excludit imputationem
64 abſentis, abſolutoria præſentis impedit procedi contra abſentem ex *Din.Nell.Gram.Menoch.Franc. & aliis ſupra allegat.* quibus addo *Farinac.qu.*129. *num.*100.allegans *Antoran.Hippol.Dec.& alios ibi relatos, Guaz.def.*33.*cap.*10.*num.*17. *Mart.de juriſd.caſ.*119.*par.*4.*nu.*6.& 7. *Ciarlin.contr.*24.*n.*38. *Honded.conſ.*98.*num.*22.*lib.*1. *Macerat.lib.*4.*reſ.*26. *num.*10. *Giurb.conſ.*87. *num.*2.4.5.& 23. in nihilominus obſtante quod mandans ſe defendere prohibeatur abſens, quia hoc operatur individuitas *Sard. dict. conſ.*128.*num.*58.*lib.*1. *Guaz.def.*2.*cap.*8.*num.*6. & fuit latè comprobatum ſuper *num.*26. & 29. ubi de ſententia declarata nulla reſpectu alterius condemnati fuit dictum.

Et de mandante, & mandatario, quod abſoluto man-
65 datario, procedi non poſſit contra mandantem, ſiva quia conſtat delictum non commiſiſſe, ut volunt *Din. Gram. Menoch. Decian.& alii*, ſiva quia non conſtet delictum commiſiſſe, & ideo declarat ſententia, eum non eſſe repertum culpabilem, neceſſario deducitur ex deductis per *Farin.quaſt.*3. *in num.*6.7.& 8. & *conſ.*24. *num.*11. ubi quod procedi non poteſt contra mandantem, niſi liqueat de mandatario ex *l. ſi is qui rem §. ſi tu Titium ff. de furt.* alias allegata ſuperiùs, verè, non præſumptivè *l.& ſi certus 6.in ordine ff. ad Senat. Conſult. Syllan. Macerat.lib.*3. *reſolut.*2. *num.*10. *reſolut.*47. *nu.*5. *Cartar.de exequut. ſent.capt.ban. cap.*1.*n.*347. *Felic.alleg.*114. *num.*13. *Menoch. caſ.*349. *num.*13. 352. *num.*15. adeout nec ſufficiat contumacia, nec ficta ipſius confeſſio, ex *Bart.in d.§. ſi tu Titium*, & ibi *Alex.in ſchol.& conſ.*99. *num.*1. *Cabal. caſ.*56. *num.*101.cum aliis coacervatis per *Giurb.conſil.*91. *num.*17. *verſ. proinde, & num.* 18. *per tot.* cum dici non poſſet ampliùs conſtare de mandato, nec verè, nec præſumptivè, ubi aſſertus mandatarius per Judicem fuit abſolutus.

Secundus eſt caſus, ubi aſſertus mandans, inſtigator, conſultor, vel auxiliator, cum ſe defendit
66 mandatarius, reperitur condemnatus, ad evitandam enim hanc objectionem inſtat fiſcus (& ità obſervatur in praxi) ut condemnetur abſens prius & deinde reis præſentibus aſſignetur terminus ad ſe defendendum ex *Bartoli* theorica in *l. Idcirco ff. de Judic.* ibi *per legem iſtam dico, quòd quando fit inquiſitio, vel producitur accuſatio contra plures reos, ſi aliqui ſint contumaces, & alii præſentes, non debet deferri ſententia contra contumaces propter præſentes, & è contra Cabal. caſ.*75.*num.*11. & *Guaz. def.*23.*cap.*1.*num.*8. quod non ſemper eſt obſervandum, prout non ſemper, & indiſtinctè obſervat S.Conſulta, cum ad cautelam juſtitiæ id permittatur, non iniquitatis, quando liquet reſpectu abſentis, inquit *Bart.* non quando dubitat aliquo modo Judex, ex quo indicia contra abſentem, vel præſentem vix ſufficiunt ad torturam, vel ad tranſmittendam inquiſitionem contra *tex.in d.l.& ſi certus ff. ad Syllan.* contra mentem *Bart. & aliorum*, qui ad ſolum finem ne impediatur curſus juſtitiæ reſpectu abſentium, vel præſentium, quorum reſpectu liquet cauſa, & procedi poteſt ad ſententiam, talem concluſionem firmarunt, & contra alios DD. qui voluerunt liquidè conſtare debere de mandatario, ut contra mandantem procedi poſſit, de quibus per *Giurb.cit.conſ.*91.*num.*17.& 18. tunc enim ſi poteſt liquidari negocium, & tolli illud dubium, illaque amaritudo ex publicatione proceſſus cum carceratis, quod poteſt evenire, ſi carcerati in eorum examine aliquid dicant veriſimile ex quo indicia corruerant ſi probaretur, tutius erit ad condemnationem prius non devenire abſentium, cum tali ſcrupulo.

67 Sed condemnatis abſentibus, ſi demum præſentes ſe defendant, & ex eorum defenſione comperiatur etiam innocentia condemnatorum, an inquam iſto caſu retractari debeat ſententia in contumaciam lata? videtur reſpondendum affirmativè, ſi fiſcus non proteſtetur, nec interloquatur
68 Judex, quod defenſiones præſentis, abſenti condemnato non proſint, ut pro cautela obſervari refert *Jul.Scarlat.inter conſ.crim.diverſ.conſ.*114.*n.*8. & 29. *Farin.in ſuo conſ.*73.*nu.*8. *Guaz.def.*28.*cap.*4. *n.*3.quia illa ficta confeſſio non operatur ubi de veritate apparet in contrarium *Theſ. quaſt. for. lib.*1. *quaſt.*6.*num.*10.

Verùm pro majori declaratione hujus difficultatis aliquantulum eſt ſubſiſtendum, ſiquidem aut po-
69 nimus caſum in mandante, & mandatario, aut in duobus ſociis criminis, qui ſupponuntur ambo delictum aliquod patraſſe, & delicto præſentialiter intervenisse. Si in primo caſu, diſtinguendum eſt inter caſum, & caſum, quando ſcilicet carceratus reperitur aſſertus mandatarius, & condemnatus mandans, & quando reperitur carceratus, qui ſupponitur mandans, mandatario in contumaciam condemnato. Ut primo caſu, ſi man-

Digitized by Google

datarius probet ſe non deliquiſſe, & ſententia in
contumaciam lata condemneverit mandantem ex
quo homicidium committi fecerit mediante perſo-
na ipſius carcerati, utique iſto caſu juvaret prote-
ſtatio fiſci, & judicia interloquutoria, ne talis pro-
batio juvare poſſit abſenti, & iſta proteſtatione,
ac interloquutoria non præcedente ſententia con-
tumacialis ex virtute correlationis, & individui
70 cōſtitueret. At in ſecundo caſu eſſemus, ubi repe-
riretur carceratus mandans, & ad ſui defenſionem
probaret mandatarium aſſertum, licet condemna-
tum, & fictè confeſſum non deliquiſſe, tunc ſive
proteſtatio, & interloquutoria præcedat, ſive non
præcedat ſententia contumacialis revocanda eſſet,
ſaltem conſulto Principe ex *l. 1. §. ſi quis ultro ff. de
quaſtionibus*. In nihilo obſtante contumacia, quia
per modum legitimum probata apparet innocentia,
& proteſtatio alium effectum non produceret, niſi
diſſenſum illi probationi favore condemnati ad hoc
ne videatur conſentire fiſcus, & ipſo jure ſenten-
tiam circumſcriberet, eique renunciare videretur
ex traditis per *Rot. in Romana pecuniaria 14. Martii
1659. coram bon. mem. Veroſpio ſparſio reſolutionis,
& deciſ. 161. §. hinc autem, & §. ſeq. poſt tract. Fenſon.
ad Stat. Urb.* & ratio differentiæ inter utrumque
caſum eſt nimis clara, ſiquidem ubi Reus probat
abſentem condemnatum non deliquiſſe, immedia-
tè, ac directè oſtendit ejuſdem condemnati inno-
centiam, ſed modo permiſſo de jure, ut voluit *Far.
cit. conſ. 73. ex num. 5. Scarlat. & Guaz. loc. ſupracit.*
qua poſtmodum innocentia probata in conſequen-
tiam, neceſſarium reſultat ejuſdem carcerati de-
fenſio, cum mandans dici non poſſit abſque man-
datario *d. l. ſi is qui rem §. ſi tu Titium ff. de furt. §. 1.
inſtit. de uſufruct. Bald. conſ. 465. lib. 4. in princ.* ubi
quod mandatum eſt qualitas, quæ non poteſt ſtare,
nec probari, nec probato ſubjecto *gloſ. in l. ſi arbi-
trer. ff. de probat. idem Bald. in cap. licèt num. 4. ex-
tra de offic. deleg. Ludovi. deciſ. 381. num. 5.* in noſtris
terminis *Farin. conſ. 73. num. 7.*

Ideo ſi præſens juvatur in conſequentiam neceſſariam
probationis innocentiæ abſentis, utique abſens ma-
71 gis ſecurè defendi debet, & magis neceſſariò in-
nocens deputari, ex regula quod in cauſante ſem-
per adeſt major virtus, quam in cauſato, *Monach.
deciſ. Flor. 52. nu. 12. & deciſ. Bonon. 67. n. 38. Merlin.
cent. 1. cap. 11. num. 1. Ciarlin. cont. Jur. cap. 33. n. 57.
Fontan. deciſ. 147. num. 11.* Nec ficta confeſſio ope-
ratur, ubi de innocentia appareat taliter condem-
nati ex eodem proceſſu, ſive aliunde *Theſaur. qu.
for. lib. 1. quaſt. 6. nu. 11. in fin.* providet eadem Con-
ſtitutio Pii IV. *in 68. Bull. vet.* ibi, *niſi ex liquidiſſi-
mis probationibus conſtaret Judici præatenſum Reum
non commiſiſſe maleficium.*

At ubi mandatarius eſt præſens, & ad ſui defenſionem
probat non deliquiſſe, tunc probatio immediatè,
72 & principaliter tangit perſonam ipſius præſentis,
nec habet neceſſe in probatione, ſeu defenſione
nominare mandantem abſentem, & in contuma-
ciam condemnatum, non enim probat mandatum
non habuiſſe, ſed non deliquiſſe, licet ita probatio
immediatè tangens perſonam imputati præſentis,
in conſequentiam profit etiam mandanti condem-
nato, quia ſtare non poteſt homicidium in perſo-
nam mandantis, ſi illud commiſiſſe ſupponatur
mediante perſona mandatarii, qui ſe non deliquiſ-
ſe probavit ex *d. l. ſi is qui rem §. ſi in Titium ff. de
furt. & §. 1. inſtit. de uſufruct.* cum aliis ſupra alle-
gatis. Verùm cum illa probatio immediatè non
tangat perſonam condemnati in contumaciam, nec
ejus nomine fuerit recepta, & condemnatio quan-
do ſucceſſit aderant in proceſſu tot indicia & pro-
bationes, ex quibus ipſe præſumi poterat mandans,
& carceratus mandatarius (quæ non niſi gravia ſup-
poni debent) ex *dd. & ſi certus ff. ad Syllan.* & ple-
nè traditis per *Giurb. conſ. 87. n. 1. & 22. conſ. 91. nu.
17. & 18.* non ea ſolum, ex quibus ſolet alias in-
quiſitio tranſmitti (ut opinatur *Farin. qu. 7. nu. 65.*)
& ideo ſupponi debet legitimè condemnatus, ficta
illa confeſſio ex contumacia reſultans impedit vir-
tutem correlationis, nec operetur conſequenter
trahi in ejus beneficium, ut ipſe innocens exiſti-
mari debeat ex eodem *Franc. in d. cap. ratihabitio-
nem, num. 6. Alberic. in l. non ideo minus nu. 7. C. de
accuſat. Guaz. citat. cap. 8. def. 2. num. 13. verſ. ſi vero
Titius probavit ſe fuiſſet abſentem Baiard. quæſt. 57.
num. 4. Deciani tract. crim. par. 9. cap. 33. num. 6. Fa-
rin. quæſt. 135. num. 36.* ſaltem ex proteſtatione fiſci
ne illæ probationes condemnato proſint ex *Jul. Scar-
lat. Farin. & Guaz. in locis ſupra allegatis*, & ideo
quod diximus de mandante, & mandatario, ſecu-
rius procederet, ubi ageretur de pluribus principa-
liter delinquentibus, & de pluribus ſociis crimi-
nis, ubi omnium una eſſet defenſio, puta quia
imputarentur de homicidio, & probaret unus ex
inquiſitis occiſum potuiſſe impunè occidi, ex *Dino
in d. cap. ratihabitionem in ultimo quaſ. Decian.
tract. crim. lib. 1. cap. 33. num. 5. Guaz. def. 2. c. 8. n. 12.
& 13.* & in terminis præciſis exempli relati de oc-
ciſo bannito *Farin. conſ. 73. num. 3. & ibi Addend. lit.
A.* & magis ſpecificè *Clar. §. fin. quæſt. 32. n. 20. verſ.
bene verum eſt*, ubi tamen allegatio banni non eſ-
ſet notoria, nam tunc etiam permitteretur allega-
ri per Procuratorem, ſeu excuſatorem ex eodem
Farin. quaſt. 99. n. 51. 190. & 197.

Quando verò uterque eſt præſens, quid debebit ſer-
vari, & quid obſervetur, reperies apud *Cavalcan.
cit. par. 4. num. 156. & Giurb. conſ. 87. num. 13.* ſed
non eſt omittendum, quod licet *Cavalc. loc. jam ci-
tato* referat ſervari, ut priùs condemnetur abſens,
& deinde publicetur proceſſus contra præſentem,
prout de mandante, & mandatario ſpecificè refert
Farin. quæſt. 73. num. 5. obſervando theoricam *Bart.
in l. non idoneo ff. de judic.* de qua per *Cabal. caſ. 75.
num. 11.* & per *Guaz. def. 22. cap. 1. num. 8.* Attamen
ubi indicia nimis urgentia non ſunt contra manda-
tarium præſentem, vel quando ipſe examinatus ali-
quam Judici patefacit defenſionem ex qua uterque
defenditur, nimis eſt periculoſa talis obſervantia,
& praxis relata per *Cavalcan.* cum poſſit tunc dici
potius non liquere reſpectu abſentis. Cum ſtatim
liquidari poſſit ex officio, vel ad ipſius carcerati
inſtantiam ex teſtibus ab eo nominatis, quod op-
poſitum delictum non fuerit commiſſum, vel non
eo modo quo ſibi imputatur ex *l. in omnibus ff. de
reg. Jur.* cum concordant inibi allegat. per *gloſ.* & fa-
vore abſentis depoſitio ipſius rei ſemper eſt in con-
ſideratione, ut ab ea aliquo modo ſublevetur *Ca-
pellizant. 39. Gramat. vot. 1. num. 20. Blanc. praſt.
opin. cent. 7. nu. 3.* & comprobat *Simon de Prat. con-
ſil. 68. num. 10. Torret. conſ. 9. num. 29. Guaz. def. 29.
cap. 3. num. 9. verſ. 4. limita Sanfel. dec. 163. n. 3.*

SUMMARIUM.

1 *Maſculus concurrens cum fœmina ad accuſan-
dum præfertur maſculus uti dignior.*
*Maſculorum, & fœminarum conditio in Regno,
quando accuſandum eſt exequenda, & de veritate ibi-
dem.*

2 *Maſculus in accuſando utitur jure communi fœ-
mina autem privilegio ſpeciali.*

Remiſ-

Remiſſio delinquentis non poteſt fieri ipſo non comparente perſonaliter.

3 *Remiſſio ad Curiam Baronis non eſt facienda per Regium Tribunal, ſi reus non compareat perſonaliter, quando ipſum Regium Tribunal ultra inhibitionem proceſſit ad alios actus.*

Regia Audientia poteſt procedere contra inquiſitum ad omnes actus, etiam ſi cognitio cauſæ ſpectaret ad Curiam Baronis, quando nulla alterius Judicis præceſſit inſtantia.

4 *Accuſandi jus, ſeu remittendi, metitur ex capacitate ſuccedendi, ita ut qui ab inteſtato ſuccedit habeat jus accuſandi, vel remittendi.*

Maſculus, & fœmina, qui æqualiter ſuccedunt, æquale jus habent in accuſando de morte occiſi.

Soror, quæ renunciavit hæreditatem fratris, an admittatur ad accuſandum de ejus morte?

5 *Accuſatorum in concurſu eligendus eſt magis idoneus, & hoc quando non procedat?*

Intellectus l. ſi plures, ff. de accuſat. & l. 3. §. ſi tamen, ff. de lib. hom. exhibend.

Ubi omnium principaliter intereſt, alter alterum non excludit.

6 *Judex quis præferendus ſit, quando concurrunt major electus per fœminam privilegiatam, & minor per fratrem utentem jure communi?*

Tutoribus pluribus diſcordantibus circa Judicem quibus jus accuſandi competit, præferendus eſt, qui accuſat in majori Curia.

7 *Reo exiſtente in contumacia, qui reperitur inquiſitus in duabus Curiis, poteſt utraque Curia procedere ad condemnationem niſi inferior inhibeatur à majori.*

Regia Curia ſolet ſemper in praxi inhibere Judicem inferiorem, ut ei præcludatur via cum inquiſitis colludendi.

Judex inferior ſi præveniat in captura ob præventionem non tenetur remittere reum ad Curiam majorem.

8 *In accuſationibus fides accuſare volentis ſumme eſt conſideranda, in decernenda prælatione.*

Fides major eſt in accuſatore eligente Curiam majorem, quam in eligente minorem.

Curiæ majores ſolent majorem juſtitiam miniſtrare.

9 *Accuſatio cum tendat ad publicam vindictam præferenda eſt perſona, quæ ad hanc vindictam conſequendam eligit modum aptiorem.*

10 *Deciſio D. Vincentii de Franchis 382. declaratur.*

Remiſſio querelæ uxoris occiſi non eſt neceſſaria; ſed contra ibidem.

Uxor eſt una caro cum viro, & admittitur ad accuſandum tanquam propriam injuriam ulciſcens.

Remiſſio uxoris occiſi in Regno eſt neceſſaria.

Uxoris jus debilius eſt ad accuſandum quam filiorum.

An Regium Tribunal procedens contra inquiſitum in contumacia propter electionem fori factum à virgine, vel vidua ſorore occiſi, poſſit impediri, ſi frater occiſi maſculus querelam expoſuerit in Curia Baronis; & petat revocari inhibitionem factam Curiæ Baronali, & quinam forus in hoc caſu prævaleat, ſuppoſito quod frater, & ſoror æquè ad hæreditatem occiſi vocentur?

RESOLUTIO XXVI.

OCciſus eſt Titius in Terra Baronis ſuperſtitibus fratre, & virgine in capillis, ſeu vidua; frater exponit querelam in Curia Baronis contra occiſorem abſentem, ſoror è contra eligit in forum Regiam Audientiam, à qua expediuntur ſtante electione fori, juxta ordinariam praxim proviſiones inhibitionales, ut d. Curia non ſe intromittat, & proceſſum tranſmittat; quo tranſmiſſo Regia Audientia intendit procedere ad citationes, & forjudicationem inquiſiti, ſed Curia Baronis è contra poſtulat, ut dicta Regia Audientia revocet literas inibitionales, & liceat Curiæ contra inquiſitum, licet non in fortiis conſtitutum, ad acta contumacialia ut jus permittet procedere: quæro, an juſta ſit Baronalis Curiæ petitio?

1 Pro affirmativa, & dictæ Curiæ favente ſententia adducitur, quod cum fœmina, & maſculus concurrunt ad accuſandum, præferendus eſt maſculus tanquam magis idoneus, & dignior, *argum. tex. in l. ſi plures ff. de accuſat. l. 3. §. ſi tamen ff. de lib. homine exhibendo, & l. 3. ff. de liberali cauſa, Bald. l. 1. C. de his, qui accuſare non poſſunt nu. 37. Foll. in verbo audiantur excuſat. num. 96. Franch. deciſ. 382. num. 10. & deciſ. 382. num. fin.* in qua *dec. 382. num. 10. Caravitæ* opinionem aſſerentis per *Ritum* 191. eſſe exequatam conditionem maſculorum, & fœminarum in Regno quoad accuſandum non probat, cum per Ritum tantum ſit ſancitum, ut nullus tanquam unus de populo admittatur ad accuſandum, niſi ſuam, vel ſuorum injuriam proſequatur, ſed quod in concurſu, ſi maſculus, & fœmina concurrant, maſculus non debeat præferri in illo ritu nulla fit mentio.

2 Urget etiam quod in hoc caſu præferri debere maſculus videatur, quia in accuſando utitur jure communi, fœmina autem utitur privilegio ſpeciali, quod ponderatum fuit ab *eodem Franch. dicta deciſ. 382. num. final. in fine*, & ante eum *Foll. in verbo forjudicentur, num. 96. in ſimili q.* neque obſtare poteſt, quod non poteſt tractari de remiſſione delinquentis eo non comparente perſonaliter, juxta vulgatam, & quotidianam praxim *prag. 6. de offic. juſtitiar. §. item quod Gubernator*, quia in his terminis non agitur de remiſſione, ſed tantum de revocatione inhibitionis ut ſupponitur non jure factæ.

3 Sed contrariam amplectendo ſententiam, pro ejus veritate præmitto primo, quod ſi Regia Audientia ultra inhibitionem proceſſiſſet ad alios actus contra inquiſitum, puta impinguationem informationis, citationem, & inculcationem contumaciarum (quod abſque controverſia fieri poteſt, ubi nulla præceſſit alterius Judicis inſtantia, ex dictis per *Bart. in l. ſi plures num. 3. ff. de accuſ.*

*& Bald.in l.Senatus Conſulto num.4.C.de his qui ac-
cuſ.non poſſunt*) tunc res eſſet extra difficultatem ;
quia cum ageretur de facienda remiſſione actorum
in Regia Audientia facturum, ubilaret *prædicta
prag.*6. quæ ad hoc ut de remiſſione agi poſſit per-
ſonalem exigit inquiſiti comparitionem .

4 Præmitto ſecundò, quod ex diſpoſitione *Regiæ
pragmaticæ octavæ de compoſitionibus*, jus accuſan-
di ſeu remittendi metiendum eſt ex capacitate ſuc-
cedendi, ita ut illi vel illæ, quibus ab inteſtatu
defertur occiſi ſucceſſio, habeant jus accuſandi,
vel remittendi, *Rovit. in d. pragmatica num. 1. &
num.*55. & paſſim *Scribentes*, & quod attenta præ-
dictæ pragmaticæ diſpoſitione tam maſculi, quam
fœminæ, ſi proximiores ſint, & ad occiſi hæredi-
tatem vocentur, ut ſuppono in terminis quæſtio-
nis, ut æquè ſuccedunt ita æquè principaliter ad-
mittuntur ad accuſandum de morte occiſi, ita ut
nulla quoad hoc inter maſculum, & fœminam
æqualiter ad occiſi ſucceſſionem vocatos conſti-
tuenda ſit differentia, *Lucius Foller. in dicta prag-
matica* 8. *num.*44. *& ſequent.* ſola enim difficultas
eſt (quam à terminis quæſtionis abeſſe ſuppono)
cum ſoror hæreditatem occiſi antea repudiavit,
juxta deciſionem relatam per *Reg.Tapp.lib.4.de iu-
re Regni tit.de tranſact. fol.*32.*& ſequent.*

5 Præmitto tertio, quod ſanctio allegatorum ju-
rium, nempe in *l. ſi plures ff. de accuſationibus*,
*& l.*3. *§.ſi tantum ff.de liber.hom.exhib. & concord.*
diſponentium in concurſu accuſatorum eſſe eligen-
dum magis idoneum, locum non habet ubi pluri-
bus quemadmodum in caſu de quo agitur, jus ac-
cuſandi æquè principaliter intereſt, ut probat *tex.
in l.*3.*§.ſi ad plures ff. de ſepulch. viol. & ibi gloſſ. in
verbo agitur, Bart.in l.ſi plures num.*1 *ff.de accuſat.
Gomez.tom.*3.*variarum reſolut.cap.*1.*num.*35. *verſ.
item etiam intellige, & cap.*3.*num.*61. *Farin. q.*13.
num. 27. *cum aliis per eum relatis*; ubi enim om-
nium principaliter intereſt, alter alterum non ex-
cludit, ſed omnes admittuntur, ut de communi
prædicti Doctores teſtantur .

His ita præmiſſis in hoc caſu de quo quæritur, non
eſt quærendum quiſnam ex accuſantibus præfera-
tur, quoniam omnes admittuntur, ſed ſupereſt
examinandum, quoniam de Judice non concor-
6 dant, quiſnam ſit præferendus, Judex ne inferior
per fratrem electus, vel ſuperior per fœminam e-
lectus ? & eſſe majorem Judicem præferendum eſt
*text.*apertus *in l. contra pupillum*, *§. is qui ad ma-
jus ff.de re judicata*, ſentit *gloſ.in l.*2. *§.fin. in verbo
non recipiuntur*, ubi expreſsè loquitur de judicio
criminali, *ff.de cuſtod. & exhibit.reo. Bald. in l.Se-
natus Conſulto num.*4.*C.de his qui accuſ.non poſſunt,
verſic.aut coram diverſis*, ubi quod pluribus tutori-
bus, quibus jus accuſandi competit, circa Judi-
cem diſcordantibus, cauſa cognoſcenda eſt in ma-
jori Curia, & hoc extra controverſiam aſſerit, ubi
agitur de procedendo in contumaciam, quamvis
ſubdat, quod reo exiſtente in contumacia, poſſet
utraque Curia procedere ad condemnationem :
quod ego quoque admitto, niſi Regia Curia inhi-
beret ; ſolet autem ſemper in praxi inhibere, ut
præcludatur via inferioribus Curiis cum inquiſitis
colludendi, licet etiam ſubdat, quod ſi Curia in-
ferior præveniret in captura inquiſiti, ob præven-
tionem in hoc caſu non teneretur remittere ad Cu-
riam majorem, id quod non facit ad quæſtionem,
de qua hic ago, in qua ſuppono inquiſitum abſen-
tem ; ſed præfata *Bald.* doctrina colligitur (ut hoc
tanquam incidenter) quod ſi Regia Curia quæ ma-
jus habet jus, majoremque prælationem, quam
Curia inferior, præveniret in hoc caſu in captura
inquiſiti, multo magis excludet à remiſſione Cu-
riam inferiorem præventam, quod eſt notandum.
Accedat ad Judicis dignitatem ac majoritatem,
quod utcumque ſtante æqualitate juris competen-
te utrique ex accuſatoribus in hoc caſu eſſet à Ju-
dice ſtatuendum ex circumſtantiis, quas jura prædi-
8 cta præſcribunt conſideranda, cuinam ex accuſa-
toribus prælatio tribuenda, cum fidem accuſare
volentis præſertim dixerit Juriſconſultus in *dicto §.
ſi tamen* : certè etiam ex hac cauſa præferenda vi-
detur ſoror in qua major eſt fides præſumenda, cum
adeat Regiam Curiam, quam in fratre eligente Cu-
riam inferiorem, cum ut alibi dixi, præſertim *re-
ſolut.*6. in Curiis majoribus ſemper fere ſoleat ma-
jor juſtitia miniſtrari, *Follerius in Conſtitut. ſtatui-
mus num.*139.

9 Et cum accuſatio tendat ad publicam criminis
vindictam eligenda eſt ad accuſandum ea perſona,
quæ ad hanc vindictam conſequendam eligit mo-
dum aptiorem, ad rem *Bald.d.l.ſi plures num.final.
ff.de accuſ.* & facit optimè *text.*in *l.*2.*§.fin.ad legem
Juliam de adulteriis* .

10 Neque huic ſententiæ obſtat *relata dec.de Franc.*
382. nam ibi controverſia eſt inter filios occiſi ma-
ſculos, & uxorem occiſi, quos præferri uxori eſt
extra ullam dubitationem in Regno, in quo, ut ſu-
pra dictum eſt, jus accuſandi pendat ex delatione
hæreditatis, quæ non uxori, ſed filiis occiſi defer-
tur, adeo ut quibuſdam placuerit non eſſe neceſſa-
riam remiſſionem uxoris, ut teſtatur *Viſcontus in
dicta deciſ.*382. & quamvis hoc non admittam, quia
extant aliæ deciſiones in contrarium, & uxor ad-
mittatur ad accuſandum tanquam propriam inju-
riam ulciſcens, cum ſit una caro cum viro, *Bald.
in l.*1.*C.de his qui accuſ.non poſſ.nu.*35. & alii, quos
refert ad ſaturitatem, & ſequitur *Farinac.quæſt.*13.
*num.*24. *Guazz.de treg.& pace qu.*15.*parte* 1.*nu.*8.
ubi quod in Regno eſt neceſſaria remiſſio uxoris
una cum hæredibus occiſi, tamen negari non po-
teſt jure Regni debilius uxoris eſſe jus in accuſando
quam filiorum, in quibus militat ne dum unitas,
ac charitas ſanguinis, *Vulpell. de pace quæſt.*24. *Fa-
rinac.quæſt.*13.*num.*15. ſed etiam delatio ſucceſſio-
nis à pragmatica requiſita, immo auctoritas *Franc.
in dicta deciſ.*382. *in fine*, eſt pro ſententia, quam
tueor ; dum tradit majoritatem Judicis habendam
in conſideratione, cum concurrunt perſonæ haben-
tes æqualia jus ad accuſandum, & hic eſt caſus
noſter .

OBSERVATIO ORILIÆ.

SUMMARIUM.

1 F*ilii ad accuſandum de morte patris uxori præ-
feruntur, & ſi coram minori Judice accuſent,
& num.* 17.

2 *Mulier ad accuſandum admittitur ubi non adeſt
idoneus accuſator, vel ad quem magis principaliter
non ſpectet.*

3 *Fœmina in Regno non concurrit cum fratre ad
vindicandam necem communis Patris, quid autem
ſi de nece fratris ſui vide ibidem, & quid attento
jure conſuetudinario illius Civitatis.*

4 *Jus vindictæ, & ſucceſſivè pacem faciendi ratione
ſanguinis, & non ſucceſſionis competit.*

5 *Fœmina per Statutum excluſa à ſucceſſione de-
functi, ad accuſandum ſimul cum maſculo admitti-
tur.*

6 *Pax an à maiori parte, vel ab omnibus conſan-*

gui-

guineis ſit interpteranda, *& num.* 13.

7 *Maſculi fœminis an præferantur in faciendo pacem?*

8 *Sororem à defunctis fratris ſucceſſione conſuetudo Neapolitana per alterum fratrem excludit*.

9 *Soror an, ſupradicta conſuetudine non obſtante, cum cæteris fratribus ad accuſandum, & remittendum concurrat*.

10 *Et quid ſi hæreditati fraternæ ſibi de jure delata renunciaſſet?*

11 *Ad accuſandum, & remittendum de jure Regni admittitur proximior in gradu cui hæreditas defuncti defertur, & num.*13.

12 *Relativum quis, ſeu quibus declarat, & reſtringit diſpoſitionem, & n.*15.

14 *Nepos ex fratre præmortuo cum Patruo ad accuſandum non concurrit.*

16 *Nepos cum fratre occiſi concurrit*.

18 *Mulier ad accuſandum de nece viri admittitur filiis negligentibus, quando autem filii dicantur negligentes? num.*19.

20 *Uxor cujus vir à filio, ex priori matrimonio ſuſcepto fuit interfectus, ad ipſum accuſandum non admittitur, ſed cæteri conſanguinei, ſi ipſa filio remiſerit.*

21 *Pax per maritum Uxoris interfectorem à filiis habita, illi non prodeſt, prodeſt tamen Uxori ſi ipſa maritum occidat, & à filiis remiſſionem obtineat.*

22 *Ad faciendum pacem pars offenſa non cogitur, tamen ſi velit eam facere, & pro remiſſione magnum intereſſe prætendat Judex illud poteſt reformare.*

23 *Quid autem ſi abſens ſit Pars offenſa, & ignoretur, ubi permaneat.*

24 *Remiſſio an poſſit fieri ſub conditione?*

25 *Multa alia ad materiam vide remiſſive?*

RESOLUTIO XXVI.

Author hic diſputat quæſtionem, an ſoror Virgo, vel Vidua, accuſans de morte occiſi fratris in Regiis Tribunalibus ex privilegio *l. unica C. quando Imperator*, præferri debeat fratri accuſanti in Curia Baronali, & concludit affirmativè, ſi per illud Regium Tribunal Curiæ Baronali fuerit inhibitum, alias utrobique procedetur in contumaciam, ſuper quo videndus eſt
1 *Giurb. conſil.*61. *num.*14. ubi quod ſi uxor accuſet de nece viri in majori Tribunali, filii vero accuſent in Curia Baronali, vel coram alio minori Judice, accuſatio filiorum præfertur, videndus eſt etiam *Farin. quæſt.*14. *num.*27. *& DD. per eum relati*, ubi quod inter fœminas, & maſculos diſſentientes circa pacem faciendam, conſilium præva-
2 let maſculorum, etiamſi in minori ſint numero; & *Merlin. Pignat. cent.*1. *cap.*16. *nu.*2. *&* 3. ubi quod mulier admittetur ad accuſandum, ſi tamen alius magis idoneus non ſit, & ad quem principaliter ſpectet necem defuncti vindicare, quod etiam confirmat ſub *cap.*58. *num.*2.

3 Adverte poſtmodum, quod *Author* ſupponit ſororem cum fratre concurrere ad necem vindicandam communis fratris, attento jure communi, ſecus de jure conſuetudinario Civitatis Neapolis, quo ſoror cum fratre non admittitur ad ſucceſſionem communis fratris prædefuncti ex *Molfeſ. conſ.* 10. *& Marin. var. lib.*2. *cap.*210. *num.*9. vel ſi de morte Patris ageretur, tunc enim filia ex Conſtitutione Regni. *In aliquibus* excluſa ab hæreditate Patris, ad accuſandum cum fratre non admittitur, ut ordinat *pragm.*7. *ſeu* 8. *de compoſit. relat. per Rovit. ead. prag.* 7. *num.*60. & per *Sanfel. deciſ.*27. *num.*2. ibi: *da tutti li parenti più proſſimi, alli quali ſi deferiſce l'eredità del morto*, ſuper qua notat *Foller. à num.*29. quod duo neceſſaria ſunt pro legitima accuſatione, & ſucceſſivè pro admiſſione ad faciendam pacem, quod ſcilicet accuſans in gradu reperiatur proximiori, & quod hæres ſit conſanguinei occiſi, ſequitur *Caravit. ſuper Rit. M.C.*272. *num.*1. *in fin. Briard. ad Clar. quæſt.*58. *num.*21. *Regens de Pont. tractat. de pot. Proreg. tit. de proviſ. fieri ſolitis §.*4. *nu.*26. *uſque ad* 31. *Philip. Paſcal. de pat. poteſt. par.*2. *cap.*1. *ſub n.*9. *verſ. ſed hæc opinio, Rovit. cit. pragm.* 7. *ſub num.*5. *&* 60. *Molfeſ. conſ.*10. *poſt comment. ad Conſuet. Neap. Amat. conſ.*18. *per tot.* Verius tamen eſt, ut non ſit neceſſaria qualitas hæreditaria, ſed ſufficit hæreditatem illi proximiori deferri, qui intendit accuſare, & pacem facere; *Tartaglia ſub eadem prag.* 7. *cap.*1. *num.*20. *Plaz. in Epitome delicti cap.*46. *n.*10. *verſ. cæterum, Rovit. cit. pragm.*7. *de compoſitionibus num.*64. *&* 65. *Sanfelic. deciſ.*27. *num.*1. 22. *&* 23. *& ſeqq. Tapp. deciſ. S. Conſil.*28. ubi de filia maritata, quæ per renunciationem ſe excluſerat ab hæreditate, *Scial. prax. for. jud. cap.*24. *num.*29. Non enim dicit Regia pragm. *tutti li parenti più proſſimi, li quali ſaranno eredi del morto, ma alli quali ſi deferiſce l'eredità*, deferi vero non importat agnitionem neceſſariam, ut advertunt *Rovit. loco citato nu.* 64. *&* 65. *Sanfel. & alii ſup. alleg. Giurb. obſer.*17. *n.*12. *ſub verſ. amplia* 2.

4 In nihilo obſtante, quod jus accuſandi, & pacem faciendi à jure ſanguinis procedat, non a jure ſucceſſionis, ex *l. quæſitum ff. de ſepulcro violat.* & doctrina *Bart. in l. pro hærede §. final. ff. de acquir. hæred.* & in *l. filius, qui patri in fin. ff. de vulg.* quem nunc ora omnes ſequuntur, ut videre eſt *Boer. dec.*22. *n.*4. *Rovit. prag.*7. *de compoſit. n.*68. *Sanfelic. deciſ.*27. *n.*15. *&* 26. *Franc. dec.* 100. *n.*8. *&* 611. *per tot.* &
5 ideo fœminam licet à ſtatuto excluſam ſimul cum maſculo admittendam ad accuſandum, & remittendum, voluerit *Farin. quæſt.*14. *num.*17. *&* 26. *verſ. verum de hac Clari* ſequenda non videtur ejus opinio. Tum quia contrarium volunt *Clar. Paſqual. Rovit. & alii ſup. alleg.* tum quia loquitur *Farin.* in terminis juris communis, nos vero attenta diſpoſitione Regiæ Pragmaticæ, qua ordinatur, ut omnes proximiores admittantur ad accuſandum, quibus hæreditas occiſi defertur, *Sanfel. deciſ.*27. *n.*22. *& ſeq.* Tum quia concluſio prædicta etiam à *Farinacio* remanet confirmata, voluit enim *Farin. eadem quæſt.*14. *num.* 5. quod ſufficiat de jure pacem obtinere à majori parte, nec ab omnibus ſit neceſ-
6 ſaria, ut volunt *DD. per eum allegati num.* 2. Nec ab uno obtenta ſufficiet, ut voluit *Crot. & alii allegati per eundem*, & in hac ſua opinione fortiter poſtea inſiſtit in *addit. ad eandem nu.*5. non obſtantibus oppoſitionibus *Guaz. in ſuo tractat. de pac. & treq. par.*1. *quæſt.*17. *num.*4. dicens eſſe communem, ſubjungens ulterius *num.*17. eadem *quæſt.*14. quod iſta major pars conſiderabitur non reſpectu numeri, ſed reſpectu portionis hæreditatis. Dato igitur quod fœminæ cum maſculis concurrant, & quod à majori parte hæredum ſufficiet obtinere pacem, iſtaque major pars conſideretur non reſpectu numeri, ſed portionis hæreditariæ, neceſſario ſequitur, quod pax obtenta à maſculis univerſalibus hæredibus Teſtatoris, fœminis prævaleat, quæ hæredes non ſunt; vel reſpectu portionis hæreditariæ, ſemper pro minori parte conſiderantur; idque ſecurius ſi aliam concluſionem admittimus, de qua per *eundem Farinac. ſub num.* 27. ubi ex pluribus oſten-

oſtendit, quod diſcrepantibus maſculis,& fœminis
7 in pace danda, conſilium maſculorum ſit præferendum; licet ipſe talem opinionem non ſequatur.

Non obſtat *Franc.cit.deciſ.*100.*num.*8.*&* 9. nec *deciſ.* 216. quia pluribus modis reſpondet *Sanfel. dec.*17. *ex num.* 56. ex quibus apparet deciſiones præſcriptas noſtræ concluſioni non repugnare.

Difficultas ſolum remanet reſpectu fœminæ,quæ ſucceſſionem fratris renunciavit, nam ei de jure(ſecus
8 ex Conſuetudine Neapolitana, ut per *Marin.lib.*2. *cap.* 210. & per *Melfiſ. loco ſupracitato*) hæreditas defertur, & proximior in gradu cum ceteris fratribus reperitur, & ideo ex diſpoſitione Regiæ pragmaticæ à jure accuſandi, & remittendi non debet excludi ex *Rovit.cit pragm.*7. *num.*65.*& ſequ.* Nec videtur repugnare, quod ab hæreditate per renunciationem ſe excluſerit, quia à jure ſanguinis procedit jus remittendi, & accuſandi, non à jure ſucceſſionis, *d.l.quæſitum ff.de ſepulcro violato Bart.& alii ſup.alleg.*& ita deciſum refert *Rovit.* in illa cauſa longè, latèque diſcuſſa, & ventilata in M. C. & deinde in S. Conſilio inter Franciſcum de Noguera, & Jo:Aloyſium, & alios de Caſola *pragmat.* 7. *de compoſit.ex num.*58. *per tot. num.*80. ubi in puncto refert deciſionem Sac.Conſ. relat. per *Regent. Tapp. in ſua deciſ.* 28. in qua fuit concluſum non eſſe neceſſariam pacem ſororis, quæ renunciaverat, ſtante pace, & remiſſione fratrum, ex alio proceſſiſſe, non ex eo, quod eidem ſucceſſio ab inteſtato non deferretur, & ſucceſſivè ſub diſpoſitione Regiæ Pragmaticæ non eſſet comprehenſa ibi *ex Concluſionibus per Reg.Tappiam reaſſumptis in illius cauſa deciſione, in ſecunda concluſione nu.*50.*aſſerit, quod fuit habita pro vera concluſio, ut inſpecta pragmatica non requiratur neceſſario, ut ſit hæres, ſed ſufficit ut ſit ei delata hæreditas, ideſt ut ſit capax ſucceſſionis, quatenus tamen in illa cauſa fuerit deciſum non eſſe neceſſariam remiſſionem ſororis, ſtante remiſſione facta à fratribus, adverto quod illa non eſt fundata in eo aſſumpto diſputato à Regente de Ponte, & Anello Amato, quod ſcilicet ſucceſſio non deferatur fœminæ, quæ renunciavit, quia Regens Tappia non reaſſumit hanc concluſionem pro vera, ſed potius in ultima concluſione ab eodem Regente in fin. relata, ratione ſcilicet publicæ utilitatis. Nam omnes Judices erant optimè conſcii,quod dicta Marchioniſſa renuebat facere remiſſionem, non propria voluntate, ſed metu Marchionis ſui Viri.* Quod eſt notandum, quia deciſionem hanc ſequuntur *Amat.citat. conſ.*18. *Theodor.alleg.*9.*& Giurb.obſer.dec.*27.*n.*12. *verſ. niſi filia maritata renunciaſſet*, ubi inadvertenter pro hac eadem opinione allegat. *Rovit. hic ſub num.*6.

10 Idque ſecurius exiſtimarem, & haberem pro vero, ubi ſoror hæreditati fraternæ renunciaſſet poſtquam ei de jure fuiſſet delata, tunc enim renunciando ſucceſſioni, & hæreditati, renunciare non videretur juri accuſandi, & faciendi pacem, quod provenit ex ſanguine, non ex jure ſucceſſionis, & ſufficeret, ſemel ei hæreditatem fuiſſe delatam ad verificationem Regiæ pragm. ibi: *di tutti li Parenti più proſſimi, alli quali ſi deferiſce &c.* Non enim
11 contentatur diſpoſitio illius pragm. quod accuſare volens, vel pacem facere in proximiori gradu reperiatur conjunctus, ſed quod ei hæreditas deferatur, & ideo utrumque debet verificari, ut advertit *Rovit.cit.pragm.*7.*num.*66 *&* 80. ſeu verius relativum illud, *alli quali*, accipiendum eſt declarativè,
12 & reſtrictivè, prout eſt natura relativi, ut videre eſt in *l.ea tamen adjectio* 44. *ff.de legat.*2. *& DD. in l. omnes Populi, & Bart.* præſertim *num.*1. *ff. de juſt.* *& jur. Surd.conſ.*127.*num.*47. *& deciſ.*114.*nu.*13. *Rot.Rom.deciſ.*484. *num.*1. *par.*4.*tom.*2. *recent.deciſ.*498.*num.*152.*&* 163.vide nunc 5 *tom.*2.ut ſcilicet dubitationi propoſitæ per R.C. volens Regia pragm.
13 ſatisfacere, an pax ab omnibus conſanguineis occiſi eſſet obtinenda, vel à majori parte ipſorum, vel ab his, qui proximiores eſſent. Reſpondit pacem obtinendam eſſe *da tutti li Parenti più proſſimi, e più congionti, alli quali ſi deferiſce la ſucceſſione del morto*, & ſic non ab omnibus ſimpliciter, ſed ab omnibus, quibus defuncti ſucceſſio defertur, reſtringendo, & declarando illam univerſalem, omnibus, prout in propriis terminis Reg.pragm.intelligunt *Sanfel.deciſ.*26.*num.*1. *deciſ.*27. etiam *nu.*1. *verſ.& quod de ſucceſſione poſtmodum ſubjunxit, ad declarationem gradus poſuit, & Rovit.eadem prag.*7. *ſub n.*69.*verſ.ſed ſolum ad declarandum gradum,& numerum illorum.*

Quod eſt ſcitu neceſſarium, nam ſi utrumque requiritur ut annuit *Rovit. ſub d. num.*60. utique Nepos ex fratre prædefuncto, qui ſimul cum Patruo ad ſucceſſionem occiſi, ſeu mortui fratris, & Patrui reſpectivè admittitur de jure ex *auth. de hæred. ab inteſt.venient.* §. *ſi igitur il ſecondo verſ. ſi autem defuncto*, ad faciendam pacem, vel ad accuſandum concurrere non poterit, quia occiſo Patruo in tertio gradu reperitur conjunctus *d.§.ſi igitur verſ.unde conſequens eſt* ibi: *licet in tertio ſint gradu*, non enim utrumque conſequeretur; quemadmodum nec frater ex uno latere tantùm in concurſu Nepotum, qui ex utroque latere conjuncti reperirentur
15 perſonæ defunctæ, immo neuter, illo caſu ad accuſandum, & pacem faciendam admittetur, ſi utrumque requiſitum neceſſario fatemur debere concurrere, ex diſpoſitione Regiæ Pragmaticæ, quia unus excluderet alterum, tanquam proximior, & alter excluderet eum ex prælatione, quam haberet in ſucceſſione. Unde verius crederem unicum requiſitum eſſe neceſſarium, proximitas ſcilicet gradus, illudque relativum, *alli quali*, ſtare, & fuiſſe poſitum declarativè, & reſtrictivè, ut ſcilicet illi conſanguinei cenſeantur in gradu proximiores, & ab his omnibus obtinenda ſit remiſſio, qui ad hæ-
16 reditatem defuncti ab inteſtato vocantur, & ſic Nepos concurrat cum fratre, & frater utique conjunctus, excludat fratres ex uno latere tantum, juxte diſpoſitionem *§.ſi igitur il ſecondo ſupra allegati*, & eodem modo maſculus excludat fœminam, cum de nece occiſi Patris jus accuſandi, & remittendi controvertitur, ſtante Conſtitutione Regni *in aliquibus*, ut fuit plenè demonſtratum in principio, quia ubi adeſt ſtatutum excludens fœminas propter maſculos, fœminæ in gradu remotiori conſiderantur, ut abundè habetur per *Peregrin.conſ.*56.*nu.*20. *&* 21.*lib.*5.

An autem Uxor occiſi præferri debeat conſanguineis, aut filiis, vel ſimul concurrat, vel potius filii præ-
17 ferantur, vide *Sanfel.deciſ.*26.*per tot.* ubi quod eſt neceſſaria uxoris remiſſio, licet alias contrarium judicaverit M.C. plenè *Giurb. conſ.*61. ubi referendo DD.diſſentientium opiniones, concludit uxorem omnibus præferendam,etiam Parentibus occiſi Viri, ſed non filiis,nec filios cum ea concurrere,ſed præferri, *Papon.l.*24.*tit.*1.*arreſt.*5. *Faber. in C.lib.*9. *tit.*1.*differ.*1.*Farin.qu.*13.*ſub n.*15.*Franch.dec.*382. *ad fin. Baiard.§.fin. quæſt.*14. *num.*27. *cum aliis per eum allegatis cit.conſ.*61.*num.*14.*& obſer.deciſ.*27.
18 *num.*15.*obſer.*111.*num.*2.*Scyal.prax.forjud.cap.*24. *num.*34. *Merlin.Pignat.cent.*1.*cap.*16.*num.*4. ſed fi-
19 liis negligentibus ipſa admittitur, *Gratian.c.*518. *num.*5.6.*&* 7. debent tamen requiri, ut negligen-

tes

[illegible] dici poſſint, & fiat locus uxori, ſi tempus tranſierit intra quod accuſare debebant *Merlin. d.c.16. ex num.11. ad fin.* ubi reprobat *Gratian.* aliter ſentientem *cit. cap.518. num.6.* Immo nedum filii uxori præferuntur, ſed mater ſi credimus *Capiblanc. de Baron. lib.2. cap.28. per tot. & Scyal. d. cap.24. n.40.*

20 Verum ſi uxor occiſorem mariti accuſet, qui ſuus ſit filius ex alio marito, tunc præferri non poterit fratribus occiſi, nec remiſſio filio occiſori proderit, ſi frater, & ſoror eum accuſent, *Jo. Faber. in ſuo C. lib.9. tit.1. rubr. qui accuſare non poſſunt diff.2.* quia ſuſpecta eſt mater, & propter ſuſpicionem colluſionis, remotior admittitur, immo, & fiſcus ſub-

21 intrat. *Papon. lib.24. tit.2. §.4. diff.24. Minad. dec.39. Franc. deciſ.552. Giurb. obſer.111. num.6. & ſeqq.* Ideo ſi maritus occidat uxorem, pax filiorum Patri occiſori non prodeſt, *Caball. caſ.58. num.11. 12. 13. & num.8.* habes, an è contra proſit matri, quæ virum ſuum occidit, pax, & remiſſio obtenta à communibus filiis.

Et ſi offenſus recuſat pacem facere, cogi non poteſt, verum ſi velit remittere, ſed ſummam petit exceſ-

22 ſivam, poterit per Judicem taxari, & moderari, *Scyal. prax. forjud. cap.25. num.47.* Item ſi apponat in remiſſione conditionem perpetui exilii, *Rovitus pragm.7. de compoſit. n.17. Thor. compend. deciſ. Neap. tom.2. par.1. litt. R. fol.366. col.2.*

Et ſi offenſus haberi non poterit, quia abſens, vel incognitus, interim poterit Judex reo aliter conſule-

23 re, *Sanfel. deciſ.53. n.10. & 18. Guazz. def.24. cap.3. n.5. Maſtrill. de indult. cap.24. n.18.*

Si vero fiat pax cum pacto, & conditione, quod Delinquens non poſſit accedere ad locum, ubi degunt

24 partes offenſæ, vel in eadem pace ſe obligaverit Reus ita obſervare, & ſtante tali pace fuerit delinquens à Principe aggratiatus, an contraveniendo pacto, ſeu conditioni appoſitæ in pace amittat gratiam, vel ad eam obſervandam compelli poſſit, vel potius, pactum illud poſſit contemni, vide *Rovit. pragm.7. de compoſit. num.17.* ubi quod ſi eſt perpetua talis conditio ſpernitur, nec annullatur remiſſio, & gratia, ſi apponatur per partem, ſecus ſi apponatur in eadem gratia per Principem, vel non ſit perpetua, ſed temporalis, ex *Grammat. deciſ.64. Giaſavell. deciſ.11. Vulpell. de pote quaſt.55. & Maſtrill. dec.28. Villalpand. Farin. Guaz. Concor. & alios per eum allegat. ſub eodem num.17. verſ. Prima ex deciſione,* ubi ita etiam referi judicatum, *& iterum poſt addit. Lagunar. ad eandem pragm.7. poſt num.80. ſub litt. A.* ubi de pace, & remiſſione ſub tali conditione acceptata, quibus adde *Sanfel. dec.175. n.9. & in ſua prax. Judic. fol.27. n.30. & 31.*

Impugnat tamen hanc opinionem *Baldaſſar. de Amaſtrus in ſuo tractatu de poteſtate in ſe ipſum cap.18. lib.1.* ſed in Regno approbata eſt opinio *Rovit.* ut videre eſt *Maſtrill. d. deciſ.28. & eundem Rovit. citat. pragm.7. ſub num.17. verſ. ſuo tamen in fin. & Sanfelic. loco ſupracitato,* quod in ſtatu Eccleſiaſtico non ſit facile admitteretur, ubi Summus Pontifex, non alii pace habita permittit Bannitis remiſſis per præſentationem alterius Banniti accedere ad locum ubi degunt partes offenſæ, ut videre eſt *Bullam Pii IV. in 80. Bulla vet. confirmat per Pium V. de qua per Farin. quaſt.6. num.80. & quaſt.103. nu.716. in fin. & Banniment. Sac. Conſultæ ſuper dictis remiſſionibus, & talis cautela ſub §.10.* ſi enim in tali remiſſione, quæ ex cauſa publicæ utilitatis conceditur id expreſsè prohibetur, quanto magis in aliis gratiis, & remiſſionibus, ubi partes offenſæ ita ſe declararunt expreſsè, & proteſtarunt non alio modo remittere; Utcumque ſit exiſtimo neceſſarium Principi, qui gratiam facit talem conditionem in pace appoſitam eſſe referendam, ad hoc, ut in concedendo gratiam plenam, vel limitatam valeat deliberare, & adverte ad reſponſionem datam per *Rovit.* oppoſitioni *Ameſcuæ ſub d. n.17. §. ſcio tamen,* cum judicio meo, non evitet objectionem, ſiquidem bannitus, & delinquens privavit ſe libertate, & domicilio originis per bannum, & condemnationem perpetuo, immo, & toto ſtatu, & juriſdictione illius Principis, & Principatus in quo deliquit, ideò non videtur repugnare, quin ex pace habita ab offenſo repatriare poſſit in toto ſtatu, excepto loco, ubi eædem partes offenſæ commorantur, cogita ubi de gratia Principis non contingit diſputatio, quia in ea ejus forma eſſet ſervanda, ubi pax taliter obtenta Principi fuiſſet relata.

De aliis contingentibus materiam juris accuſandi, & faciendi pacem, ultra *Farinac. quaſt.12. 13. & 14.*

25 *Guaz. in ſuo tractat. de pace & treg. per tot.* vide *Foller. in ſua prax. verb. audiantur excuſationes proponenda per Reos ex num.15.* & ibi *Adden. ex num.7. Rovit. cit. pragm.7. de compoſit. Scyal. prax. forjudic. cap.29. ex n.15. Giurb. conſ.61. per tot. obſerv. dec.27. num.111. de Maran lib.1. cap.2. & 3. per tot.*

SUMMARIUM.

1 *INcedentes per Campaneam, & cum inceſſu delicta committentes ipſo iure, & abſque ulla Judicis declaratione efficiuntur forjudicati.*

Et an taliter forjudicati ſi incidant in manus Curiæ, debeant ſtatim facta recognitione ad ſupplicium mitti, prout ſit in aliis forjudicatis.

Defenſiones licet non poſſint tolli, poſſunt tamen ratione contumaciæ tolli, & audientia reo denegari.

2 *Qualitates requiſitæ per Reg. pragmaticam 11. de exulibus, debent omnes concurrere, ut ſit locus ejus diſpoſitioni, aliter exequi non poteſt.*

Defenſiones nunquam cenſentur ſublatæ, nec per Principem tolli poſſunt.

3 *Forjudicatio fundata ſuper citatione ſpeciali alicui facta ſuper aliquo crimine, tollit omnem viam forjudicato amplius ſe defendendi, ſecus, ſi non fuit citatus.*

Rovit. doctrina in pragmatica 10. de exulib. nu.5. declaratur.

Forjudicati vigore Regiæ pragmaticæ ob inceſſum per Campaneam abſque Judicis ſententia, ſi vivi capiantur, audiuntur in ſuis defenſionibus.

4 *Forjudicati vigore Reg. prag. 11. de exulibus abſque Judicis ſententia poſſunt impune occidi, etiam non in flagranti reperti, & tamen ſi vivi capiuntur debent audiri in ſuis defenſionibus, & quomodo hoc procedat.*

Informationes contra mortuos, niſi ſint notorii banniti, rejiciendæ ſunt.

5 *Remittere reum jam forjudicatum Regia Tribunalia non tenentur, quia poſt ſententiam remiſſio eſt deneganda, præſertim à ſuperiore ad inferiorem.*

Fallit ſi aliud ſpeciali Principis privilegio ſit conceſſum.

Fallit etiam quando eſt forjudicatus ipſo jure abſque Judicis ſententia, vigore Reg. prag. 11. de exulib. quia tunc ſi capiatur debet remitti.

Sententia forjudicationis declarata nulla competit Baroni remiſſio, quod declaratur ibi.

6 *Forjudicatus declaratus per Reg. prag. 11. de exul. non dicitur forjudicatus à Reg. Cur. ſed potius ab ea*

Curia

Curia ubi tenetur comparere, & ideo Baroni remittendus.

Contumacia intelligitur contracta in eo Tribunali, ubi quis comparere debet.

Quid Judici agendum ſit, ſi vivus capiatur is qui forjudicatus ſit miniſterio pragm. 11. de exulibus abſque Judicis declaratione? Et an eiuſmodi forjudicati remiſſio ſit Baroni eam petenti facienda?

RESOLUTIO XXVII.

1 PRæter ſupra proximè relatum caſum, in quo probationes innocentiæ poſt forjudicationem ſupervenientes prodeſſe oſtenſum eſt, offert ſe alterius caſus inveſtigatio non abſimilis; is eſt in terminis *Regiæ pragmaticæ* 11. *de exulibus*, juxta quos ſupra in *Reſolut.* 8. dictum eſt, incedentes per campaneam, & cum inceſſu delicta committentes ipſo jure abſque ulla Judicis declaratione declarari forjudicatos: quæri poteſt an ſi aliquis hoc modo legis miniſterio abſque Judicis declaratione forjudicatus vivens in manus Curiæ incidat debeat ſtatim facta recognitione (prout fieri ſolet in aliis forjudicatis) ad ſupplicium mitti, vel potius adhuc ſit ſuper delictis, ſuper quibus prædicta forjudicatio nititur, ante illius exequutionem audiendus? Quod non ſit audiendus opinari videtur *Carav. prag.* 1. *de exulib. num.* 25. *& ſeq.* ubi quod ratione contumaciæ, ut ille ſupra explicat in non comparendo, etiam ſi nulla alia præceſſit citatio, quam banni, quæ in vim citationis obtinet, promulgatio efficitur ut reputetur forjudicatus, & non comparenti ſit præcluſa via ſe defendendi, quia licet defenſiones tolli non poſſint, poſſunt tamen ratione contumaciæ tolli, & audientia denegari.

Contrarium, & rectius ni fallor, tradidit *Feller. in d. prag.* 1. *de exulib. num.* 36. ubi quod defenſio competit in hoc caſu, & debet capto dari terminus ad docendum, quare condemnari non debeat velut forjudicatus, & quare forjudicatus dici non debet; in quo termino poteſt ſe defendere, & oſtendere non concurrere in ipſo requiſita banni, & quod ſi nihil probet poterit condemnari: rationes quibus movetur, ſunt quia *pragmatica prædicta de exulib.* 2 requiſit nonnullas qualitates, quæ in ea enumerantur, ſine quarum concurſu pragmaticæ executioni locus eſſe non poteſt, & cum ſuper illis non fuerit auditus, nec declaratio Judicis ſequuta, neceſſario audiendus eſt, alioquin enim auferentur defenſiones, quæ nunquam cenſentur ſublatæ (ut per eum) immo, nec per Principem tolli poſſunt, *Rov. prag.* 1. *de bonis proditorum nu.* 10. nec obſtant adducta per *Caravit. loco ſupracitato*, quia illa procedunt, ubi quis ſpeciatim ſuper aliquo crimine vocatur, & ci-

3 tatur; tunc enim fundata forjudicatione ſuper hac citatione, & contumacia omnis via præcluditur forjudicato amplius ſe defendendi, ut ſæpius in antecedente *Reſolutione* 6. dictum eſt: ſecus eſt in iſta ubi nunquam reum ſupponimus citatum ad dicendum cauſam quare non debeat declarari forjudicatus; neque banni promulgatio hoc poteſt ſupplere, quia ſemper reus reſpondere poterit bannum ſibi non debere officere, ex quo in illo non concurrunt requiſita banni, & quod ad hoc oſtendendum paratus eſt, & quod ideo banno non paruerit, quia ipſe tanquam non delinquens juxta requiſita banni juſtè cenſuit ſe in banno non comprehendi, & cum antea proceſſus fabricati ſuper inceſſu per campaneam, & delictis cum ipſo inceſſu commiſſis notitiam non habuerit, nec ſuper eo citatus fuerit nihil ſibi poterit imputari. Neque huic ſententiæ obſtat doctrina *Rovit. in pragmatica* 10. *de exulib. n.* 5. ubi non requiritur alia declaratoria, quia reſpondeo quod illa locum habebit, ubi in defenſionibus nihil per reum adducitur, in hoc enim caſu ille ſupplicio tradetur tanquam verè forjudicatus, & ut talis à lege declaratus, licet nulla hominis præceſſerit declaratio: nec alioquin prædicta *Roviti* aſſertio poterit ex ſupradictis ſuſtineri, & ita ſemper in Regiis Tribunalibus ſervari vidi, ut quando ejuſmodi forjudicati abſque tamen Judicis ſententia vivi capiuntur, audiantur in ſuis defenſionibus juxta relatam *Pellerii* opinionem.

4 Aliud eſt ſi quæratur an ejuſmodi forjudicatus in flagranti repertus poſſit occidi; poſſe enim illum occidi ſentit *idem Feller. ibidem*, nec de occiſione privati ad condemnationem Judicis illatio facienda eſt, ut oſtendit exemplo adulterorum in flagranti repertorum *idem Feller.* cujus hic non repeto; quamvis cenſeam poſſe etiamſi non in flagranti reperiatur illum occidi, dummodo probet occiſor occiſum deliquiſſe, juxta requiſita *pragmaticæ* 11. *de exulib.* cum enim verè forjudicatus ſit, nec à pragmatica requiratur flagrantia, ſequitur illius occiſionem impunitam eſſe debere, juxta *dict. reſolut.* 23. quod intelligo ubi eo vivente erat jam capta informatio, at ubi eo vivente capta non erat informatio, optimum eſſet non diſcedere ab eo, quod ſcriptum reliquit *Giurboll. decif.* 15. *num.* 14. *& ſeq.* ut informationes contra mortuos (niſi ſint notoriè banniti, & facinoroſi) rejiciantur.

5 Ex prædictis infero quod, etſi Regia Tribunalia non teneantur remittere reum jam forjudicatum, cum remiſſio poſt ſententiam, præſertim ſuperioris ad Judicem inferiorem deneganda ſit ea potiſſimum ratione, quod æquum non eſt, ut inferior id quod à ſuperiore judicatum eſt recognoſcat, niſi ſpeciali privilegio aliud ſit conceſſum, *Anna ſingul.* 56. *Capib.* late *de Baron. pag.* 8. *par.* 2. *n.* 91. *& ſeq. & tom.* 2. *c.* 49. *n.* 15. tamen in hac forjudicationis ſpecie, ſi declaratio Judicis Regii non ſit ſequuta, aliud dicendum exiſtimo, cum enim reus adhuc ſe ſuper crimine defendere valeat, probando ſe non deliquiſſe, juxta requiſita banni, nec robur habeat tam firmum illa forjudicationis ſententia, quia nequeat abſque ulla ſuperioris irreverentia novis defenſionibus impugnari à reo, ceſſat in hoc caſu omnis remiſſionis denegandæ ratio, eritque illa cauſæ cognitio coram competente judice examinanda: quemadmodum quando forjudicatio declarata eſt nulla à Tribunali Regio, reoque defenſio ſuper crimine competit, Baro à remiſſionis petitione non excluditur, idem *Capibl. alleg.* 49. *n.* 16. dico Baronem non excludi, quia adhuc declarata nulla ſententia forjudicationis, ſi contumaciæ eſſent rite incuſatæ, reus tanquam contumax à remiſſionis petitione etiam purgata contumacia ex-

6 cluderetur, ſi perſona contumax potuit expreſſe renuntiare privilegio fori, *Afflict. decif.* 133. qui licet loquatur in civilibus, eſt extendendus ad criminalia, quia valet argumentum de civilibus ad criminalia, ut alibi dixi *reſol.* 5. *verſic. contrarium.* Ponderari etiam poteſt ad intellectum prædictæ pragmaticæ pro non deneganda remiſſione, quod prædicta Regia pragmatica, etſi forjudicatos hujuſmodi delinquentes declaret, non tamen ſtatuit cen-

ſeri

Digitized by Google

ſeri eos forjudicatos à Regiis Tribunalibus, ſed potius ex ea infertur cenſeri eos forjudicatos à Curiis, in quibus tenentur comparere; hoc patet, quia cum in iis teneantur comparere, contumaciam quoad illas contrahunt, *l. contumacia §. fin. ff. de re jud.* & conſequenter forjudicationem ab illis Curiis incurrunt, cum contumacia forjudicationem operetur, ut ſæpius dixi ex *Conſtitutione Regni pœnam eorum, Caravita prag. 1. de exulib. n. 18. & ſeq.* ex cujus dictis ibidem colligitur, quod ejuſmodi delinquentes incurrunt in illam forjudicationis ſententiam, quam lex ipſa profert, & declarat, ſive ſit formatus proceſſus ſive non formatus adhuc, ita ut ſi formatus ſit proceſſus teneantur comparere in illis Curiis ubi ſunt citati: addo vel inquiſiti, ita enim expreſſe habetur in verbis pragmaticæ; ſi verò proceſſus non eſt formatus comparere teneantur in Curia proprii domicilii.

Et hæc quæ dicta ſunt poſſunt proculdubio adaptari non ſolum in terminis *pragm. 11. de exulibus*, ſed etiam multarum aliarum pragmaticarum ſimiliter inducentium ipſo jure forjudicationes abſque ulla ſententiæ declaratoriæ neceſſitate, militant enim omnino eædem rationes, ut evidentiſſime patet.

OBSERVATIO ORILIÆ.

SUMMARIUM.

1 *INcedens per Campaneam armatus in Regno, & in inceſſu delinquens pro forjudicato habetur.*

2 *Taliter forjudicatus, ſi in fortiis Curiæ pervenerit, an audiatur in ſuis defenſionibus, vel facta eius recognitione morti tradatur, prout obſervatur in aliis forjudicatis.*

3 *Forjudicatio ſi fuerit inducta non in odium contumaciæ, ſed in pœnam delicti, plenè de delicto conſtare debet.*

4 *Forjudicatus, abſquè declaratione, an poſſit impunè occidi? quid ſi in fragranti reperiatur, & quomodo hoc verificetur? n. 7. & 8.*

5 *Captura, & non occiſio malefici permittitur de jure.*

6 *Raptores Virginum à conſanguineis rupta, & Parentibus impunè interficiuntur.*

8 *Defenſio morte non extinguitur, ſed poteſt poſt mortem juſtificari.*

9 *Remiſſio Reo pro forjudicato habito ad Curiam Baronalem, quando per Regia Tribunalia concedatur?*

10 *Plura ad intellectum harum Pragmaticarum Regni remiſſive.*

RESOLUTIO XXVII.

1 AUthor tractat in hac *reſol. 27.* eandem materiam, de qua tractavit *reſol. 8.* & concludit, quod ſtante *Pragm. 11. de exul.* qua ordinatur, ut incedentes per Campaneam armati, & cum inceſſu delinquentes, ipſo jure cenſeantur forjudicati, abſque alia Judicia declaratione: ſi taliter Delinquentes vivi in fortiis Curiæ devenient, non debent ſtatim facta eorum recognitione morti tradi, prout obſervatur in veris forjudicatis, & exiſtimat *Rovit. pragm. 10. ſub n. 5. de exulibus cum Carav. pragm. 7. ejuſd. rubr. n. 25. & ſeq.* ſed debet fieri proceſſus declarativus ſuper hoc, & ſucceſſive audire eos in ſuis defenſionibus, cum *Foller. ſuper Pragm. 1. n. 36.* ut eum videre eſt *n. 1. & 2.* Et videtur magis æqua, & magis ſecura opinio *Authoris*, ubi reus ſuper tali crimine ſibi imputato nullo modo fuit citatus, prout ſupponit ipſe *Author ſub n. 3.* ad intellectum *pragm. 11. de exulibus* ſecus ubi fuiſſet citatus ſpecificè ſuper eodem crimine, & non comparuerit, & ideo fuerit contumax declaratus, quia tunc, ità ordinante Regia Pragmatica, habebitur pro vero forjudicato, & omnibus pœnis contra forjudicatos impoſitis per leges Regni remanebit ſubjectus, ut advertit *Rovit. cit. num. 5. & Novar. deciſ. 39. num. 4. & 5.*

Unde ad evitandam hanc difficultatem, & contrarie-
2 tatem opinionum, non ad ſolam cautelam, ut voluit *Author. cit. reſol. 8. n. 1. in fin.* introduxit praxis, ut citentur rei imputati de hoc crimine ad ſe expurgandum intra tempus ſtatutum in dictis Regia Pragm. & ipſis non comparentibus, declarentur pro veris forjudicatis, juxta formam relatam per *Scyal. prax. forjud. cap. 10. n. 18.* quo obſervato, ſi rei contumaces poſt tempus eis ad comparendum præfixum in fortiis Curiæ devenerit, facta recognitione eorum perſonæ, veluti alii forjudicati morti tradentur *Rovit. prag. 11. n. 5. Novar. deciſ. 39. n. 8. & dictat expreſſe pragm. 12. de exulib.* ibi: *& havendoſi vivi in mano dalla Regia Corte, ſi debbiano eſſeguire le pene contro di loro di morte naturale, come veri forjudicati.* Non eſt igitur neceſſaria alia declaratio poſt capturam reorum, nec audiendi ſunt in ſuis defenſionibus, ut exiſtimat *Author hic cum Foller. num. 2.* immo iſto caſu dici poteſt declaratoriam illam relatam per *Scyal. cit. n. 18. cap. 10.* obſervari ad cautelam, cum verè ex Regiæ Pragmaticæ verbis, nulla alia ſit declaratio neceſſaria, ſed ſufficiat ſola citatio, & contumacia Rei non comparendo, ut advertunt *Rovit. & Novar. locis jam allegatis*, ſecùs verò in term. *Reg. Pragm. 11.* in quibus nulla ſupponitur citatio præcedere, nec contumacia cum terminus decem dierum ad comparendum conceſſus, incipiat, vel à die banni emanati, reſpectu delictorum ante commiſſorum, vel à die delicti commiſſi, ut advertit *Jo: Grand. ſpecial. 65. n. 3.* ibi: *& quoad futuros currit à die quo cæperunt ire per Campaneam delinquendo*: quod clarè habetur in dicta Regia Pragm. iſto inquam caſu declaratio videtur neceſſariè procedere debere, alias ipſis reis captis, recognitio perſonæ eſſet illegitima, & inutilis, cum reus non citatus, non poſſet dici contumax, nec ſucceſſive haberi pro convicto, condemnato, & forjudicato, ut in iſtis terminis benè videtur loqui *Author hic n. 2. 3. & 4.* cum nec aliter diſpoſitio dictæ Regiæ Pragm. exequi poſſet ſine maximo ſcrupulo, & periculo morti tradendi, vel innocentem, vel reum non auditum, & indefenſum, cum illa monitio generalis, non ſpecificata perſona delinquentium, qui comparere debeant non videatur ſufficiens.

Advertè tamen, quod ubi forjudicatio inducitur non in odium contumaciæ, ſed in pœnam delicti, prout
3 in crimine receptus, inceſſus per Campaneam, & ſimilibus non ſufficiunt indicia ad torturam pro verificatione delicti, ſed ſunt neceſſariæ probationes plenè convincentes, ut declaratum fuiſſe per Regium Collaterale Conſilium ab eodem *Authore* dicitur *reſol. 8. n. 3. per Capiblanc. pragm. 8. de Baron. tom. 2. cap. 52. n. 15.* & per *Novar. dec. 80. n. 2. & 3.*

Et ad *num. 4.* ubi de tali forjudicato in fraganti re-
4 perto impunè occidendo tractat, adverte quod illa fragantia non verificatur reſpectu delicti, ſed reſpectu Delinquentis habiti pro forjudicato, nam ſi velimus intelligere *Authorem* de occidendo delinquente impunè, ex eo quod in ipſo delinquendi

5 actu, occideretur, concluſio non poſſit ſobſtineri,
nec attenta juris communis diſpoſitione, qua ma-
leficum apprehendere, non occidere eſt permiſſum,
l.fin.C.de malef.Guazz.def.5.cap.9.n.4.Giurb.conſ.3.
6 *num.*12. niſi in crimine raptus ubi Parentibus, &
Conſanguineis raptæ, Raptores occidere permitti-
tur *l.unic.C.de rapt.Virgin.*ibi:*committi interficien-
tur*, nec attenta diſpoſitione *dictarum Pragmat.*
7 cùm ex illarum diſpoſitione tunc occidi permit-
tuntur impunè taliter delinquentes, quando non
comparentes infrà terminum ſtatutum, pro forju-
dicatis declarantur ibi, *e s'habbino illo tunc, per ve-
ri contumaci, e forjudicati, e volemo, che poſſino im-
punè eſſer uccisi*, ut in *pragm.*12. *de exulib.* cujus
verba refert *Novar.dec.*39 *n.*5. *in fin.* & *pragm.*11.
de qua per *Authorem hic num.*1. & per *Jo:Grand.de
bell.exul.ſpecial.*65. alias poſſet dari caſus quod in
actu delinquendi occideretur, ſed antequam habe-
retur pro forjudicato, & contumace, quod non vi-
deretur convenire iſtis legibus, nec juri communi,
præſertim, ubi delictum non eſſet capitale, & ubi
incedentes per Campanam cum quibus delinque-
retur, alias non eſſent forjudicati. Oportet igitur
ſupponere Delinquentem in fraganti pro forjudi-
cato habitum, ut impunis ſit ejus occiſio, & ſic
poſt lapſum termini ad comparendum præfixi, alias
pro forjudicato non haberetur, nec ſucceſſive im-
punitas occiſionis ſubſiſteret.
Si verò terminus ad comparendum præfixus eſset
8 elapſus, licet declaratio aliqua non præceſſiſſet, uti-
que poſſet talis Delinquens impunè occidi, & poſt
occiſionem impunitas occiſionis verificari pro-
bando occiſum ex diſpoſitione *dict. Reg. Pragmat.*
declaratum, & habitum fuiſſe pro forjudicato, ut
dicit *Author hic ſub n.*4. cum *Giazarol. decis.* 15.
*n.*14.& *ſeq.* & ante eum *Franc.Marc.decis.*777.*n.*4.
ubi quod licet morte rei delicta extinguantur *l.de-
functo, ff.de public.Judic, l.ex Judiciorum, ff.de ac-
cuſat.& l.pœna, ff.de pen.Maſtril.dec.*137.*n.*1.& *ſeq.*
ubi quod ideo omnes lites contra mortuum finiun-
tur, attamen favore delenitionis poteſt de delicto
cognoſci poſt mortem Rei ad finem, ut occiſor eva-
dat impunis *Eugen. conſ.*21. *fere per tot.*, & *præci-
puè ſub n.*5 *in fin. Guaz.def.*29.*cap.*4.*n.*29.
Et ad illationem, quam facit *Author hic n.*5. de De-
9 linquentibus ſic habitis pro forjudicatis remitten-
dis, vel non remittendis per Regia Tribunalia ad
Curias Baronales, dicas neceſſariò, quod ſi iidem
delinquentes per eadem Regia Tribunalia decla-
rati fuerint pro veris forjudicatis ad formam tra-
ditam per *Scyal. cit.cap.*10.*n.*18. remiſſioni petitæ
per eundem reum non erit locus, ſi verò talis de-
claratio non fuerit ſecuta, nec citatio ad compa-
rendum infra terminum ſtatutum per eaſdem Re-
gias Pragmaticas cum comminatione, niſi com-
paruerit infra terminum præſcriptum, habebitur
pro verò forjudicato, juxtà *decis. Novar.*39. tunc
remittendus videtur Curiæ Baronali, cum ſine ci-
tatione non poterit dici contumax, nec ſucceſſivè
prò forjudicato haberi, ac reputari, ut remiſſio
poſſit denegari, prout dicitur, & obſervatur in ve-
ro forjudicato.
Ad intellectum poſtmodum, & interpretationem di-
ctarum pragmaticarum, vide *Novar. decis.*33.*n.*4.
10 & 6.*decis.*39.*per tot.decis.*80. & *ſuper pragm.*10.*de
exulib.ex nu.*1.*Rovit.eadem rubr.pragm.*12.*nu.*2.&
*ſeq.Capiblanc.de Baron.tom.*1.*pragm.*8.*par.*2.*n.*128.
& 129.& *tom.*2.*cap.*52.*n.*13.& *ſeqq.Danz.de pugn.
Doctor. tit.de armat. per Campaneam tom.*2. *cap.*1.
ubi multa practicabilia, & à Regio Collaterali Con-
ſilio à DD. Proregibus demandata congerit, non-
nullas etiam tractat quæſtiones ad hanc materiam
apprimè pertinentes, & neceſſarias, vide etiam
*Scyal.prax.forjud.cap.*10.*n.*15.16.17.& 18. ubi re-
fert in concordantiam alias pragmaticas ſanctio-
nes editas per Excellentiſs. Ducem Medinæ, ſub
die 25.*Junii* 1643.§.5. & Magni Admirarl Caſtiliæ
ſub *die* 29. *Maii* 1644. §.6. Vide etiam *Andr. La-
gan.poſt Rovit.ſuper rubr.de ſent.forjudicat.§.tertius
eſt caſus, & §.quartus eſt caſus Thor.vot.*25.*per tot.
lib.*2. *Jo.Grand.de bello exul.ſpecial.*65. *per totum,
& tradita per Authorem reſol.*8.

SUMMARIUM.

1 *MEtum incutiens per nuncios, ſeu per epiſtolam
alicui, ut pecuniam mittat, ſi citatus infra
quatuor dies non compareat habetur pro forjudi-
cato.*
*Et quid ſi non per nuncium, vel epiſtolam, ſed de
perſona metum incutiat, ibid & per totum.*
*Verba prag. ubi non verificantur ceſſat ejus diſpo-
ſitio ibid.& num.*5.
*Statutum pœnale odioſum ſtrictè eſt interpretan-
dum.*
2 *Diſpoſitio Regia Prag.*10. *de exul.procedit, etiam
ſi perſonaliter metus incutiatur. Sed vid.n.*3.
*Et quomodo in hujuſmodi caſu procedatur in pra-
xi?*
3 *Pragmatica* 10. *de exul. non procedit, quando
metus infertur habenti paratam pecuniam præ ma-
nibus, & oculis ſubjectam ipſius metum incutien-
tis.*
4 *Procedi ad modum belli, an poſſit contra ſic delin-
quentem, etiam ſi perſona non ſit ſequeſtrata, refer-
tur diſtinctio, cum obſervantia.*
Attentata, & non perfecta mitius punitur.
*Clauſula poſita in fine refertur ad omnia præce-
dentia.*
Interpretatio mitior in dubio eſt ſumenda.

*An ſi quis de perſona accedat ad metum incu-
tiendum, ut pecuniam tradat poſſit forju-
dicari ſervata forma pragmaticæ* 10. *de
exulib. num.*2. *Et an poſſit procedi ad mo-
dum belli?*

RESOLUTIO XXVIII.

1 PEr *pragmatica* 10. *de exulibus n.*2.
ſtatuitur, quod ſi quis per Nun-
cios, aut Minaces epiſtolas ali-
cui metum incutiat, ut pecuniam
mittat, infra quatuor dies ſi cita-
tus non compareat, habeatur pro
forjudicato, ac ſi per ſententiam
fuiſſet declaratus talis: quæro quid ſi quis non per
nuncium, aut epiſtolam metum incutiat, ſed de
perſona accedat, & metu, minisque aliquem com-
pellat ad pecuniam tradendam, an habeat locum
diſpoſitio dictæ pragmaticæ? pro negativa opinio-
ne urgere videtur, quod in hoc caſu non verificantur
verba pragmaticæ, & conſequenter deficit ejus
diſpoſitio, maxime cum agatur de ſtatuto pœnali,
quod, tanquam odioſum, eſt ſtricte interpretan-
dum, ex vulgatis ſæpiſſime allegatis præſertim *re-
ſol.*16.*n.*24.
2 Sed in contrarium facit, quod hujus delicti atro-
citas in eo conſiſtit, quod quis pecunia à malis in
perſonam, vel bona comminatis redimere ſe ſe co-
gatur,

gatur, ut ex *prædicta pragmatica* 10. *num.* 2. *juncta pragmat.* 2. *eodem tit. colligitur*, nihil igitur refert, quoad ſubſtantiam delicti per perſonam ipſius delinquentis, an per alium metus incutiatur, dum in utroque caſu reſultat idem effectus: comprehenditur igitur hic caſus in d. pragmatica non per viam extenſionis, ſed per viam comprehenſionis, juxta ea, quæ conſideravi *reſol.* 16. *num.* 17. & ita in praxi quandoque ſervatum vidi; & quod ſervatur in terminis pragmaticæ eſt, ut citentur ad comparendum infra quatuor dies, eiſque non comparentibus incuſentur contumaciæ, quibus incuſatis, ipſo jure cenſeantur forjudicati, nec requiritur alia ſententia declaratoria, *Capibl. in pragm.* 9. *par.* 2. *num.* 128. *Rovit. pragm.* 10. *de exulib. num. fin.* & dixi incuſari contumacias, ut expreſſe meminit *Capibl.* quia pragmatica tantum ſuſtulit neceſſitatem ſententiæ, & alia requiſita, non autem accuſationem contumaciarum, quæ neceſſaria eſt ad hoc, ut non comparentis pœnam quis incurrat, *Foll. in verbo accuſentur contumaciæ*, nec ſunt ſpecialia præſertim odioſa gratis multiplicanda *vulg. juribus*.

3 Limitatem prædictam concluſionem, ſi placet eam admittere, quando pecuniam quis præ manibus, & paratam oculis delinquentis haberet, quia tunc non recaptus, ſed furti cum violentia crimen committeretur, licet furtum paſſus metu, & minis coactus pecuniam traderet, quia hoc nihil differt, quod delinquens ipſe pecuniam rapiat, vel quod illi à metu compulſo tradatur, cum utroque caſu per vim rapta diceretur, *arg. text. in l.* 3. *in princ. verſ. qui armati, ff. de vi, & vi armata*. Et cum quis per vim aliquid aufert rapinæ crimen committit *l.* 3. *§. labeo verſ. Aliud autem, ff. de incend. ruin. naufrag.*

Sed adhuc cum caſus acciderit, valde in judicando ſubſiſtendum puto, ut quod ſentiam fatear; nam conſiderari poteſt legiſlatorem voluiſſe caſum in dicta pragmatica expreſſum, tam exemplari punitione actam rigido forjudicandi modo coercere, ex eo quia frequentiſſimè accidebat, ut facinoroſi homines perſæpe in nemoribus, ac ſylvis graſſantes abſque ullo propriarum perſonarum interventu, & periculo minis, & metu cogerent miſeros homines etiam in Civitatibus, & locis habitatis quiete degentes ad ſe pecunia redimendos, atque ita tam ſecuro graſſandi modo ſuis ſceleſtis cupiditatibus ſatisfacerent: at caſus, de quo agitur, licet maximum etiam ſcelus contineat, diverſam tamen rationem, diverſoſque habet terminos, non enim ita frequenter contingit, ut ejuſmodi delinquentes, qui ſolent hoc modo lucra extorquere, & ut plurimum innumeris aliis ſceleribus ſolent eſſe obruti, audeant ſe locis habitatis, & Civitatibus credere; non igitur mirum, ſi delictum in pragmatica prædicta expreſſum ut potè magis frequentatum, ſeveriore, & magis exemplari punitione pragmaticæ conditor dignum cenſuerit, ad *text. in l.* 1. *§. puniuntur, ff. de abigeis l. aut facta, §. fin. ff. de pœnis*, & delinquendi modum ſecuriorem magis lex abominetur, *arg. eorum, quæ dicunt Doct.* cum de mandato ad committendum homicidium abſque mandantis interventu agunt, ut memini *reſol.* 16. *n.* 25. *& ſeq.*

Non igitur pragmaticæ rigor ad caſum om minus frequentem, minuſque deteſtandum, ita minus exemplari coercitione indigentem trahendus, & ampliandus eſt, cum non liceat in pœnalibus recedere à verbis ſtatuti, & ultra verba illud extendere, maximè ubi, prout in hoc caſu, rationis diverſitas aſſignari poteſt, juxta jura vulgaria alias allegata cum concordantibus adductis per *Caball.* *reſol.* 89. *n.* 1. *& ſeq. et reſol.* 296. *n.* 9. *& reſol.* 276. *n.* 2. ex quibus cogitandum relinquo.

4 Sed an poſſit etiam procedi ad modum belli in ſupradicto caſu etiam ſi perſona non ſit ſequeſtrata, juxta *pragm.* 10. *de offic. Judic. n.* 48. *verſ. Li ricatti?* dic quod aut recaptus non eſt exactus, & res extra controverſiam eſt, quod non poſſit; aut eſt exactus, & tunc videtur dicendum poſſe, quia illa clauſula, *purche ſi ſia venute de atto di ſequeſtrar la perſona in parte remota*, videtur referenda ad caſum, in quo recaptus non ſit exactus, nam antequam prædicta pragmatica reſtringeret poteſtatem procedendi ad modum belli, tam in recaptu exacto quam tentato, ad modum belli procedebatur ut conſtat ex proviſionibus Collat. Conſil. expeditis *die* 21. *menſis Auguſti* 1607. *& die* 19. *Febr.* 1609. *relatis per Damna in tit. de poteſt. ad modum belli c.* 2. ergo clauſula prædictæ pragmaticæ appoſita, ita interpretanda eſt, ut jus diu obſervatum non in totum corrigat, *Rip. in l. ſi conſtante num.* 58. *ff. ſolut. matrim.* nec mirum, quod non ſequuta exactione mitius agatur, quia novum non eſt, ut attentata mitius puniantur, ut dixi *reſol.* 16. in contrarium facit, quia illa clauſula referri debet ad omnia præcedentia cum ſit poſita in fine *Jaſ. in l. beneficium n.* 32. *ff. de conſtit. Principum*, præſertim cum agatur de mitiori interpretatione, quæ ſemper eſt ſumenda in dubio, *vulg. l. interpretatione, ff. de pœnis*, & ita ipſe ſervavi, & ſervatum plerumque vidi in Regiis Audientiis, ut ad modum belli non procedatur niſi ſit deventum ad ſequeſtrationem perſonæ in partem remotam, ſive exactus ſit recaptus, ſive non exactus.

OBSERVATIO ORILIÆ.

SUMMARIUM.

1 *Pragmatica* 10. *&* 11. *de exulib. non comprehendit eum, qui de perſona metum incutit ad ſibi pecuniam tradendam, & num. fin.*

2 *Extenſio ceſſat in pœnalibus, etiam ex majoritate rationis.*

3 *Ex frequentia, & ſecuritate delinquendi pœna augetur.*

4 *Remedium ibi pinguius adhibetur, ubi periculum maius experitur.*

5 *Omne, quod expreſſum non eſt, diſpoſitioni iuris communi ſubiectum remanet.*

6 *Referuntur plures caſus ſimiles, vel graviores, qui in ſtatuto pœnali, non comprehenduntur.*

7 *Extenſio in delictis puniendis, quando admittatur.*

RESOLUTIO XXVIII.

A*Uthor* diſputat in hac *reſol.* 28. an diſpoſitio *Reg. Pragm.* 10. *vel* 11. *de exulib.* præcipiens, quod ſi quis per Nuncios, vel Epiſtolas minaces alicui, metum incutiat, ut pecunias minanti tranſmittat, & pro eodem delicto citatus infra quatuor dies non comparuerit, habeatur pro forjudicato, an comprehendat eum, qui non per Nuncium, vel Epiſtolam, ſed de perſona accedat, & metu, miniſque aliquem compellet ad pecuniam ſibi tradendam; & (ſub dubio tamen) videtur concludere pro negativa, ut videre eſt *ſub num.* 3. ubi in fine relinquit cogitandum.

Cogitavi quæſtionem, & dubietatem propoſitam, &
1 ſine dubio me confirmo cum opinione Auth. Nam licèt uterque caſus videatur identitatem, ſeu paritatem criminis includere, & ſucceſſive uniformi diſpoſitione terminandus ex *l. illud, ff. ad l. Aquil.*
2 *l. à Titio, ff. de verb. obligat.* attamen quia Regia Pragm. de utroque non diſpoſuit, neque ex identitate rationis, neque ex paritate criminis, de uno ad alterum arguere licet in ſtatutis pœnalibus *c. ſtatutum de elect. in 6. c. odia de reg. Jur. ibidem, Bart. in c. ad noſtram de empt. & vendit. Maſtril. dec. 22. n. 6. Honded. conſ. 95. n. 98. & 112. lib. 1. Tiraq. de retract. in præfat. n. 62. Novar. dec. 232. n. 9. 10. & 11.* immo neque ex majoritate rationis *Honded. dict. conſ. 95. n. 96 & ſeq. lib. 1. Nicol. Everard. in loco à ratione legis larga n. 63. verſ. primo enim fallit. Boſch. Codech. in Reg. rubr. extra de Judic. nu. 43. Villagut. tract. de extenſ. legum rubr. de extenſione legis pœnalis reſpectu mort. pæn. n. 1. & ſeq. Bal. de qu. lib. 4. qu. 2. n. 65. Farin. in fragm. par. 1. verb. extenſio n. 73. & ſeq.* pleniſſime *Giurb. conſ. 6. num. 17. & conſ. 41. n. 2. Rovit. dec. 15. n. 1. & 2.*

Præſertim, quia adeſt diverſitas rationis in utroque
3 caſu, ut advertit *Author hic n. 3.* frequentia ſcilicet, & ſecuritas delinquendi, quam ſæpè videmus graviſſimis pœnis coerceri *l. ſaccularii, §. ſunt quædam, ff. de extraordin. crim. Gram. dec. 36. num. 2. Franc. dec. 333. n. 1. & 5. Cabal. caſ. 99. n. 60. & caſ. 197. n. 7.* ubi ex *Gravet. de antiq. tempor. par. 4. §. videamus n. 25. & 26.* notat in puncto, *quod ſi per ſtatutum imponatur aliqua magna pœna, pro aliquo delicto, ratione aliqua, puta propter frequentiam, vel aliter, cum ſecundum locorum diverſitatem, delictorum eorundem pœnæ varientur, non putat legem, aut conſuetudinem pœnalem extendi ad delicta eſſentialiter, & re ipſa graviora, arguendo à fortiori, quia ceſſat abſurdum, &c.* Voluit igitur Regia Pragm. talem
4 recaptus ſpeciem ſeverè punire, uti magis frequentatam, & magis impunitati expoſitam, & ſic remedium pinguius adhibere, ubi periculum majus fuit experta *c. ubi periculum in princ. de elect. lib. 6. l. 1.*
5 *§. ſed & ſi quis, ff. de Carb. edict. & l. 4. in fin. ff. ad Velleian. Aret. in l. 1. n. 7 ad fin. verſ. non obſtat. tex. ff. ſol. matrim. Farin. conſ. 65. n. 115.* Non ideo debemus ad caſum ſimilem, vel graviorem extendere *Eugen. conſ. 68. n. 15. Urſil. dec. 237. ad fin. Farin. cit. verb. extenſio nu. 73. & ſeq.* quia cenſetur appoſite omiſſus *l. 3. §. hæc verba, ff. de negoc. geſt. Farin. lit. B. verb. bannum n. 4. Oſaſch. decis. 71. n. 21. Burſat. conſ. 423. n. 2. Giurb. conſ. 12. n. 27. conſ. 41. n. 31. Cabal. caſ. 289. n. 3. Maſcard. de gen. ſtatut. interpetr. concl. 4. n. 4.* nec caſus ille omiſſus ſive ſimilis, ſive gravior remanet impunitus, ſed pœnæ à jure determinatæ ſubjectus *Honded. conſ. 95. nu. 13. lib. 1. Oſaſc. dec. 67. n. 6. & 11. Farin. ubi ſupra n. 48. & 49. Giurb. conſ. 6. n. 18. verſ. ſi extenſione non facta Novar. d. dec. 232 n. 10. & ſeq. Bajard. §. fin. qu. 94. n. 66. prope finem, Marin. alleg. 23. n. 2. Rovit. dec. 15. n. 30. in fin.*

6 Hinc probatione requiſita in ſtatuto pœnali per publicas ſcripturas non ſufficere per quinque teſtes, deciſum refert *Novar. cit. dec. 232. per tot.* & ſtatuto puniente aſſaſſinium attentatum, non comprehendere mediatorem, deciſum refert *Rovit. cit. dec. 15. nu. 28. & per tot.* & ſtatuto ordinante, quod hoſpes teneatur ex delicto famuli commiſſo in rebus receptis, non tamen tenebitur ex delicto ejuſdem commiſſo in perſonam, licet delictum in perſonam ſit gravius, ut conſuluit *Anan. conſ. 2.* & ſequitur *Farin. in ſuo conſ. 65. n. 122.* & ſtante Ducali decreto, quo unusquiſque prohibetur tam inter vivos, quam per ultimas voluntates diſponere, & ita facere, ne ſua, vel ſuorum bona in Fiſcum pertranſeant, caſu quo ob aliquod delictum alias de jure venirent confiſcanda, quod non cenſeatur prohibita diſpoſitio fideicommiſſaria, tacitam alienandi prohibitionem continens, ex qua confiſcatio impeditur, voluit *Farin. conſ. 135. n. 59. & 60.* & ex eadem ratione *Bullarem Conſtitutionem Sixti V. editam de anno 1587. 2. Kal. Martii* prohibentem fieri coadunationes armatorum, & cavalcatas, non comprehendere niſi coadunationes factas pro recuperanda, adipiſcenda, vel retinenda poſſeſſione voluit idem *Farin. conſ. 65. num. 68 & ſeq. & conſ. 195. n. 6.* licet dubiam reddat talem concluſionem *Spada in ſua allegat. poſita inter conſ. Farin. tom. 3. conſ. 229.* & ſimiliter *Bullam Pii V. ſi de protegendis*, emanatam contra offendentes, accurſatores, Denunciatores, teſtes, & Miniſtros S. Officii, non comprehendere illam mulierem, quæ percuſſerat Clericum, ex quo indicaverat Curſori S. Officii, ubi nam eſſet ejus mater de hæreticalibus imputationibus inquiſità, deciſum refert per Curiam Archiepiſcopalem Neapolitanam, *Ricc. in ſua dec. 74. par. 1.* Nec plumbatas contineri in edicto prohibitorio aſportari arma, inibi expreſſa, & ſimilia, refert idem *Ricc. dec. 172. par. 3.* Nec in diſpoſitione *Reg. Pragm. emanata die 31. Martii* 1612. contra inquiſitos de delictis commiſſis cum archibuſio, comprehendi aſſiſtentes, mandantes, & auxiliatores ſolemniter deciſum refert *Merlin. Pignat. cent. 1. cap. 47. ex n. 5. verſ. verum tamen.* Nec Bullares Conſtitutiones contra minores homicidas editas comprehendere ſimiliter delinquentes, mandantes ſcilicet, & auxiliatores voluit *Guazz. def. 33. cap. 17. n. 3. Farin. conſ. 66. n. 10.* Nec ſtatutum pœnale durius proſequens furtum, comprehendere peculatum, vel rapinam licet delicta graviora ſint, deciſum refert *Vinc. de Frant. dec. 315. ex n. 8.* & ſequitur *Guazz. def. 33. cap. 4. n. 15. in fine,* licet *Caball. caſ. 99. n. 44.* huic concluſioni non videatur acquieſcere. Nec ideo excluſa filia cenſebitur etiam excluſa Neptis *Giovagn. con. 82. nu. 133. lib. 1.* nec prohibitio facta hæredi, cenſebitur facta hæredi hæredis idem *Giovagn. conſ. 97. n. 14.* Nec pœnalis Conſtitutio obligans ad denunciandum eos, qui habent, vel ſciant alios habere Galaſſum, comprehendet eos, qui tunc ignari eſſent, ſed poſtea ſciant, licet eadem ſit ratio diſpoſitionis in utroque caſu, ut voluit *Bertaz. conſ. 347. ex n. 11.* Nec Bullarum Conſtitutionem Pii V. contra ſodomitas procedere contra committentes beſtialitatem voluit *Garsia de benef. par. 11. cap. 10. n. 206. Marin. lib. 2. c. 216. n. 7.* Nec indulgentia delinquentibus conceſſa occidentibus ſe invicem exceptis ſacrilegis intus Eccleſiam, excludet ſacrilegum, qui occideret Clericum, ſed non intus Eccleſiam, ut voluit *Franc. dec. 499.* & ſequitur *Cabal. caſ. 60. num. 6.* cum mille aliis, quæ adduci poſſent.

Quicquid ſecus dicendum eſſet, quando ſtatutum, ſeu
7 Conſtitutio redderetur eluſoria, ut in *c. ſi Civitas de ſent. excomm.* vel legis ratio eſſet expreſſa, quæ caſum non expreſſum, ſimilem, vel majorem comprehenderet, vel ubi caſus omiſſus, ſimilis, vel major remaneret penitus impunitus, ut latius videre eſt *Giurb. cit. conſ. 6. n. 16. Merlin. Pignat. cent. 1. cap. 47. n. 17. Rovit. dec. 15. Cabal. Ricc. Bertaz. Farin.* & alios DD. ſupra allegatos.

Unde cum in præſenti Reg. Pragm. durius proſequa-
8 tur certam ſpeciem recaptus, eam ſcilicet, quæ ſit metum incutiendo per Nuncios, vel per Epiſtolas, extendi non debet ad metum incuſſum immediate per eundemmet concutientem, & recaptantem, de quo Reg. Pragm. non loquitur, prout videmus de

certa

Digitized by Google

certa ſpecie ſacrilegii excluſa ab indulgentia, & de certa ſpecie furti, peculatus ſcilicet, vel rapinæ, non comprehenſa in ſtatuto pœnali furtum punìente, cum *Franc.Caball.& Guaz. locis ſupra allegatis*, qui ſanè ſunt caſus duriores, cum reſpectu caſus noſtri nec ſimilis, nec major caſus poſſit dici ſtecaptus; qui committitur immediatè, ſed immo difficilior ad committendum, & ſucceſſivè non ità frequentatus, ut durius per ſtatutum coerceri deberet.

SUMMARIUM.

1 *Falſum teſtimonium dicens coram Judice omnino ipſi incompetente illius adhuc foro ſubjicitur puniendus, nec poteſt incompetentiam allegare.*

Intellectus l.nullum, C.de teſtibus, ut procedat in omni actu criminoſo coram Judice facto, & etiam ſi non ſit coram ipſo geſtus.

2 *Falſitatem committens coram Judice non habente auctoritatem crimina puniendi, remittitur ad majorem Judicem ſecundum veriorem opinionem.*

Et ſic ſervatur in Regno.

3 *Diſpoſitio l.nullum, C. de teſtibus, an procedat in Judice delegato?*

4 *Judex alioquin incompetens, an ratione offenſionis aurium poſſit pœnam mortis pro delicto capitali imponere?*

Judex delegatus pœnam ordinariam in crimine falſi coram eo commiſſi imponere non poteſt.

Judex delegatus præter caſus delegatos pro privato habetur.

5 *Contrabannorum commiſſarius habet juriſdictionem delegatam contra committentes contrabanna.*

Et ideo non habet procedere ad impoſitionem pœnæ ordinariæ, ſeu forjudicationem contra non ſubditos eius aures offendentes.

6 *Judex ordinarius offenſus, qui non habet juriſdictionem criminalem non poteſt pœnam ordinariam imponere, ſed extraordinariam, & leviorem.*

Idem in Judice habente juriſdictionem criminalem, ſed reſtrictam.

7 *Judex, qui habet merum, & mixtum imperium, & cujus aures ſunt offenſæ, etiam ſi offendentis ſit omnino incompetens, & poteſt illum punire pœna ordinaria, & ad forjudicationem procedere.*

8 *Judex ordinarius, qui non habet merum, & mixtum imperium, ſed tantum ſimplicem juriſdictionem civilem, poteſt imponere tantum pœnam extraordinariam ratione offenſionis aurium.*

9 *Fidati Regiæ Dobanæ manepecudum capitale delictum committentes, ſi Magna Curia Vicaria, vel Regia Audientia aures offendant, poterunt dicta Regia Tribunalia contra eos procedere etiam ad forjudicationem.*

10 *Vaſſallus Baronis ſi Regiorum Tribunalium offendat aures poterunt Regia Tribunalia contra illum procedere ad forjudicationem ſi delicti qualitas patiatur, & inhibere judicibus Baronis etiam ſi prævenerint in citando.*

An, & quando Judex alioquin omnino incompetens ratione offenſionis aurium poſſit ad forjudicationem procedere ſuppoſito, quod delictum, quo ejus aures offenſæ ſunt, ſit capitale; ad intellectum text. in l.nullum, C.de teſtibus.

RESOLUTIO XXIX.

1 PRoſequendo materiam *reſol.* 13. in qua egi de competentia juriſdictionis requiſita ad validitatem forjudicationis, addere hic libet, quoniam non eſt ad materiam impertinens, quod ſi quis coram Judice (licet omnino incompetente, & non ſuo) falſum dixerit teſtimonium, eum abſque facultate ullam opponendi fori incompetentiam, ejuſdem Judicis, cujus aures offendit foro ſubjecit *Zeno Imperator in l.nullum, C.de teſtibus*, quæ lex licet caſum falſi, & criminoſi teſtis ibi expreſſerit, tamen propter identitatem rationis in illa lege ſcriptæ fundatæ in offenſione aurium Judicis licet incompetentis, per Doctores ampliata eſt, ut locum habeat in omni actu criminoſo, quem quis coram Judice fecerit, ſive ſit pars litigans, ſive Advocatus, ſive teſtis, ſive actorum Notarius, *Bartol.in d.l.nullum n.8. Roland.conſ.12.tom.2.n.2. Franch.dec.679.n.2. Guaz.def.9.cap.27.n.3.* & alii per eos relati; immo in quolibet actu etiam ſi is non ſit coram Judice geſtus, per quem alicujus Judicis licet incompetentis juriſdictio offenditur, vel contemnitur, *Franch. decif.147. Caball.reſol.117.* ubi agitur de reſiſtente familiæ alicujus Curiæ decretum exequenti, & idem *Franch. dec.470. & dec.722. num.26.* ubi de receptantibus bannitos, vel forjudicatos Mag.Cur. vel Regiarum Audientiarum, eiſve auxilium, aut victum præſtantibus contra dictorum Tribunalium edicta.

2 Habet etiam prædictæ legis diſpoſitio locum non ſolum in Judice criminalem habente juriſdictionem, ſed etiam in habente civilem tantum, *Bart. in d.l.nullum n.1. in prima Lectura, & in ſecunda Lectura n.*8. propter generalitatem *d. l. cunctis judicibus* licentiam impertientis puniendi falſos teſtes coram illis teſtificantes, *Rolan.eod.conſ.12.n.2. Farinac.* & alii per eum coploſe relati *qu.67. n.27. & 28.* licet alii contrarium ſentiant per *text. in l. Divus in 2.ff.de falſis*, ubi *Calliſtratus* docet, quod ſi quis inſtrumenta de falſo ſuſpecta coram aliquo Judice protulerit, & plus pœnæ mereatur, quam ex forma juriſdictionis pati poſſit, eſt Imperatori reſcribendum pro juſta illius punitione, unde *Bart. in d.l.Divus num.4.* putat non obſtante *text.in d.l. nullum verius eſſe*, ut ſi quis falſitatem committat coram Judice non habente auctoritatem crimina puniendi, remittatur ad majorem Judicem, licet *Boſſ.in tit.de falſis* conciliet hæc duo loca, ut in *l. Divus* ſentiat de pœna ordinaria, quæ imponi non poteſt à Judice habente juriſdictionem Civilem tantum, in *l.nullum* loquatur de pœna leviori, & extraordinaria, quæ imponi poteſt etiam ab habente ſolam civilem, concordat *Menoch. de arbit. q.91.* ubi de communi teſtatur, *Farin.* cum aliis per eum relatis *q.67. num.78.* certe in Regno ſervatur, quod tradit *Bart.in d.l.Divus*, & paſſim videmus, quod ſi quis falſitatem committat in Mag.Cur. civili remittitur ad Mag. Cur. criminalem ab illa punien-

Digitized by Google

puniendos; nec improbabile eſt, quod huic obſervantiæ non refragetur *text. in l. nullum, C. de teſtib.* cujus diſpoſitio non erit fruſtatoria, ſi intelligamus per illam legem tolli incompetentiam fori, non autem concedi, ut qui crimina puniendi poteſtatem non habeat, criminalem exerceat juriſdictionem, ut (licet ad aliud propoſitum) ponderat *Purpurat. in l. quacumque, §. qui mandatam, ff. de offic. ejus, in verb. puniendi, & Pacbin. lib. 9. controver. cap. 26.* ſcripſit ex *text. in l. nullum, C. de teſtib.* deduci, quod quilibet Judex, qui de crimine cognoſcendi poteſtatem habet, animadvertere poſſit in teſtem, coram ipſo falſum committentem, licet ille teſtis alium habeat Judicem, illique coram, quo falſum commiſit minime ſubditus ſit.

3 Viſum etiam eſt pleriſque ejuſdem legis ſanctionem habere locum etiam in Judice delegato, ſi quis in cauſa delegata falſitatem commiſerit, modo ſit à Principe delegatus *Rolan. d. conſ. 12. tom. 2. num. 9. Clar. q. 38. n. 12. Farinac. qu. 67. n. 52. Guazz. d. def. 1. cap. 27. nu. 1.* alii vero hanc ſententiam admittunt etiam in delegato ab inferiori, dummodo delegatam habeat juriſdictionem criminalem, *Covarr. pract. q. c. 18. n. 8. Peg. dec. 79. n. 3.* & alii per eum relati, quod requiſitum, ut ſcilicet juriſdictio delegata ſit criminalis etiam in delegato à Principe neceſſarium eſſe docet *Farinac. ibid.* & deducitur etiam ex traditis per *Menoch. d. q. 91. n. 17.*

4 His præmiſſis, quantum ad præſentem quæſtionem attinet, reſpondeo illius reſolutionem pendere ex eo, an Judex, ratione prædictæ offenſionis aurium, poſſit pœnam mortis pro delicto capitali, quod ſupponitur, imponere; non poſſe enim ad forjudicationem procedi, niſi in caſu in quo cadit pœna mortis, eſt extra controverſiam, & ſæpiſſime ſupra repetitum eſt. Eam igitur adhibeo diſtinctionem, quod, aut Judex, cujus aures delicto capitali offenſæ ſunt, eſt delegatus, aut ordinarius; ſi delegatus, quamcumque ſequamur opinionem, communiter apud ſcribentes receptum eſt, quod pœnam falſi ordinariam imponere minime poſſit, *Peguer. dec. 60.* ubi de Capitaneo belli habente juriſdictionem delegatam deciſum affirmat, *& deciſ. 79. n. 3. Clar. d. qu. 38. num. 12. Farinac.* & alii per eum relati *qu. 67. n. 46. & ſeq.* ad ſummum enim hæc extraordinarii, & levior pœna admittenda eſt in delegato, qui præter caſus delegatos loco privati reputatur; *Menoch. d. q. 91. n. 17.* idemque eſt, de iis, qui aliter delinquunt coram delegato, vel in illius injuriam, & offenſionem, juxta ſuperius explicata: hinc in-

5 ferebam commiſſarium contrabannorum, qui juriſdictionem habet delegatam contra committentes contrabanna, non poſſe procedere ad impoſitionem pœnæ ordinariæ, ſeu forjudicationem (quæ naſci non poteſt niſi ex pœna ordinaria) contra aliquos, qui alioquin dicto commiſſario ſubditi non erant, & aliquos enormes exceſſus perpetraverant, aſſerendo ſe habere commiſſionem à prædicto commiſſario cum re vera nullam haberent ab eo commiſſionem, licet enim ab eodem poſſent puniri, quia illius juriſdictionem contempſerant, & offenderant, non tamen in illo aderat ordinaria juriſdi-

6 ctio, ſed tantum delegata. Aut Judex offenſus eſt Judex ordinarius, & tunc aut alioquin juriſdictionem criminalem non habet, & tunc etiam indubitatum eſt non niſi extraordinariam, & leviorem pœnam poſſe ab eo imponi; in hunc ſenſum veriſſimum eſt dictum *gloſ. fin. in d. l. nullum, Bart. in d. l. nullum n. 8. Boſſ. in tit. de falſis n. 105. Menoch. d. q. 91. n. 17. Farinac.* & alii per eum relati *d. qu. 67. num. 38.* & faciunt quæ ſupra ponderavi; idemque dicendum eſt ſi Judex haberet juriſdictionem criminalem, ſed reſtrictam, & infra facultatem capitaliter puniendi, quia ex identitate rationis conſideratæ cum agitur de juriſdictione tantum civili, cum non habeat ſufficientem juriſdictionis gradum ad capitaliter puniendum, non poterit ad capitalem punitionem devenire, & conſequenter nec ad forjudicationem.

7 Aut denique Judex, cujus aures ſunt offenſæ, habet alioquin merum imperium, & facultatem pœnam mortis imponendi ſubditis ſuis, & hoc caſu licet reſpectu perſonæ delinquentis ejus aures offendentis ſit Judex omnino incompetens, tamen efficitur competens ex diſpoſitione prædictæ *l. nullum*, & poterit ſua uti juriſdictione adverſus eum delinquentem, illumque punire pœna ordinaria mortis, ſi delictum capitale ſcilicet ſit, & conſequenter ad forjudicationem procedere: ita expreſſe, niſi fallor, probat *alleg. text. in l. nullum*, ubi conceditur licentia huic Judici offenſo puniendi pro qualitate delicti, & ſi alius daretur prædictæ legi intellectus, punitionis licentia non eſſet pro qualitate delicti, & ſic adverſaretur expreſſis prædictæ legis verbis, nec verbum ullum in ea lege habetur ex quo poſſit inferri non poſſe per dictum Judicem pœnam ordinariam inferri: huic intellectui plaudunt tradita per *Abbatem in cap. primo de crimine falſi, n. 9.* ubi quod ſi Judex habet merum, & mixtum imperium poteſt punire teſtem pœna ordinaria, niſi velit eum punire incidenter abſque alio proceſſu pœna extraordinaria (quod non ſuppono in terminis quæſtionis, ubi ſuppono formari proceſſum defenſivum, aut contumacialem). Si vero

8 Judex non habet merum, & mixtum imperium, ſed tantum juriſdictionem civilem, pœna tantum extraordinaria, concordat *Boſſ. in tit. de falſis nu. 103. per tot. num. 5.* ubi declarat hoc locum habere, ſive finita ſit inſtantia primæ cauſæ, in qua commiſſa eſt falſitas, ſive non finita, niſi vellet acceſſorie, & incidenter abſque alio proceſſu punire extra ordinem, quis tunc non poſſet niſi durante inſtantia ex mente *Abb.* eadem fuit mens *Bart. in l. Divus, ff. de falſis*, dum loquendo de pœna ordinaria falſi (ut intelligit *Boſſius loco ſupra citato*) eam non poſſe imponi docet, niſi habeat auctoritatem puniendi crimina, *Covar. eadem q. 18. n. 8. Farinac. d. q. 67. §. 2.* ubi formata concluſione, quod quilibet Judex punire poteſt teſtem coram ſe falſum deponentem, eam limitat in Civilem juriſdictionem habente, ut non poſſit niſi extraordinariam pœnam imponere: & in eundem ſenſum vera ſunt, quæ tradit *Peguer. dec. 79. n. 1. & 2.* loquitur enim de competentia, vel incompetentia reſpectu pœnæ, ut ex argumento deciſionis colligi poteſt, & Doctoribus ad quos ſe refert: non obſtat dictum *gloſ. fin. in d. l. nullum*, ubi quod alia pœna minor poterit imponi, quia dictum *gloſ.* poteſt eſſe verum, ut ſupra dictum eſt, ubi Judex offenſus haberet ſolam juriſdictionem civilem, ut ex *Bart. in d. l. nullum nu. 8.* vel ubi ageretur de puniendo teſtem incidenter abſque alio proceſſu, quemadmodum ſupra dictum eſt, & omnes Doctores, qui contrariari videntur, ita intelligendi ſunt, etſi prædictum *gloſ.* dictum nullo modo utcunque verum ſit, inferatur ex *prædicto tex. in l. nullum*, ut ſupra ponderavi; unde *Bart. in d. n. 8.* non dicit *gloſ.* dictum probari *præd. lege*, ſed quod poteſt eſſe verum: & hæc ni fallor notanda ſunt ad dilucidam explicationem *præd. legis nullum, C. de teſtibus.*

9 Ex prædictis infero, quod ſi fidati Reg. Dohanæ menæ pecudum delicto aliquo capitali, id quod ſæpe accidit, Mag. Cur. vel Reg. Audient. aures offen-

dant

dant poterit contra eos per Mag.Cur. vel Reg.Audienr. procedi etiam ad forjudicatlonem, ocoaudieodi ſunt officiales prædictæ Reg.Dohanæ ſi proceſſom impedire velint ſub prætextu, qood eorum remiſſiooem petere poſſint etiam fidatis delinqoentibus abſentibus, quia propter *præd.l.nullum, C.de teſtibus*, diſpoſitionem delictum cognoſci debet per illud Tribunal cujus aures offenſæ ſunt: cui illationi, etſi videatur obſtare *dec.722.de Franch.* ubi eſt deciſom *text.in l.nullum* oon operari adverſus M. Admiratum habentem juriſdictionem in certum genus hominum ratione exercitii, tamen advertendum eſt illam deciſionem proceſſiſſe cootra id quod conſuetum erat judicari, ut teſtatur idem *Franch.ibid.n.11.* oec prædictum *text.*excludi ullo Judicis privilegio, quia oullus Judex poteſt de ejus diſpoſitione conqueri, cum illa ſit communis, & ſicut quandoque obeſt, ita ſæpiſſime poteſt prodeſſe; etſi enim Reg.Dogana habeat juriſdictionem in certum tantum ganus hominum, tamen quotieſcuoque non ſubditus offenderit ejus aures, ab ipſa punietor, & forum judicum habenrium juriſdictionem ordinariam in toto Regno, vel Provincia effugiet, ut conſiderat idem *Franc.eadem dec.722.n.14.* hinc ex prædicta ratione memini *dia 18. Decembris* 1640. referente D. Jodice Januario in cauſa Aneili Cavallerii carcerati M. Admirati inquiſiti de excarceratione cujuſdam carcerati M. Curiæ abſque ordine M. Cur. deciſum per Mag.Curiam, ut caoſa remaneret io Mag. Curia non obſtaote remiſſione petita per Mag. Admiratum, cui erat ſubditos: & audivi deciſum in ſupremo Italiæ Senatu reſidente in Hiſpaoia, quod quidam Capitaneus Birruariorom Inquiſitus de dimiſſione carcerati Regiæ Cam. ab ipſa Reg. Cam. non obſtante, quod alioquin certum uabeat forum, cogooſceretur.

Adnotare etiam hic libet, qood ſi aliquis Baronia ſubditos aures Regiorum Tribunalium offendat, poteruot Regia Tribonalia jure optimo contra illum procedere ad forjudicationem, ſi delicti qualitas patiatur, etiam iohibendo Judicibus Baronalibus oe inchoatum forſan contomacialem proceſſom proſequaotur, nam d.legis diſpoſitio in ſatisfactionem Judicis offenſi lata eſt, *Abb. in cap.1. de crimin.falſi n.1.* neque juſtum, aut decorum eſt, ut Regium Tribunal à Judice ioferiore, utcumque prævenerit, ſuæ offenſæ ſatisfactionem expectet, ad tradita per *Rolan.conſ.78.tit.2.n.27. Boſſ.in tit.de pænis n.28.per Franc.dec.470.n.2.& dec.722.n.25.* & *Rovit.prag.2.nu.13* ubi de delicto, & ſcripta per *Franc.dec.147.& dec.722.num.24.*quod *tex.in d.l. nullum* procedat cumulative cum Judice ordinario poteruot procedere, quando Judex offenſus non eſt ſuperior Judici ordinario; & in his terminis loquitur, ut ex ejus dictis colligitur: quæ dicta ſunt de foro inducto per allegatum *tex.in l.nullum.C.de teſtibus*, non habere locum in Clerico offendente aures Judicis laici eſt extra cootroverſiam paſſim receptum, ut io præcitatis locis ad ſaturitatem habetur.

OBSERVATIO ORILIÆ.

SUMMARIUM.

1 *TRactatur per Autorem materia l. nullum C. de teſtib.*

2 *Falſi pœna de jure communi homini libero non eſt ultimi ſupplicii, declara ut n.ſeq.*

3 *Magnitudo commiſſi de qua in l.ubi falſi C.de falſis intelligitur juxta declarationem aliarum legum.*

4 *Falſi crimen dicitur capitale, quando eſt commiſſum in tabulis publicis, vel in judicio criminali, & capitali, & num.5.*

6 *Falſificanti literas Papæ utrum de jure ſit impoſita pœna mortis.*

7 *Pœna major, & gravior, de qua in l.majorem C. de falſ.non eſt mortis, ſed deportationis, & condemnationis in metallum.*

8 *Utens falſo Principis reſcripto, deportationis pœna tenetur.*

9 *Utens falſo inſtrumento, vel alia ſcriptura, relegationis, vel exilii pœna punitur.*

10 *Falſificans literas Apoſtolicas, ſublata ſpe corrigibilitatis, traditur Curiæ ſæculari.*

11 *Referuntur plures caſus, in quibus tam in Urbe, quam in Regno pœna falſi eſt mortis naturalis.*

13 *Judex, cujus aures fuerunt offenſæ, etiam quod aſſendentis non ſit Judex competens ſi tamen habeat juriſdictionem criminalem, pœnam ordinariam imponere poteſt.*

14 *Clericus falſum deponens coram Judice ſæculari, ab ipſo puniendus non venit, & n.21.*

15 *Sed benè Laicus à Judice Eccleſiaſtico, cauſa tamen principali non terminata.*

16 *Delegatus ad univerſitatem cauſarum æquiparatur ordinario.*

17 *Delegatus ad certam cauſam, delinquentem coram ſe, extraordinariè punit, ſive ſit delegatus à Principe, ſive ab Inferiore.*

18 *Delegatus, cujus aures ſunt offenſæ cum Ordinario cumulativam habet juriſdictionem.*

19 *Punitus pœna extraordinaria à Judice delegato, poteſt etiam ab Ordinario ſuo ordinaria pœna puniri.*

20 *L.nullum C.de teſtibus diſpoſitio ceſſat cum Ordinarius privativam exercet juriſdictionem, contrarium n.23.uſque ad 27.*

21 *Vaſſallus neque tacitè, neque expreſsè in præjudicium ſui Domini juriſdictionem prærogare poteſt.*

22 *Clauſula privativa, & abdicativa facit cauſam ſimilem Clericali.*

24 *Privilegio electionis fori Viduis, & Pupillis conceſſum per clauſulam privativam, & abdicativam in inveſtitura Baroni conceſſa, minimè derogatum cenſetur.*

25 *Generalis prohibitio non trahitur ad ea, quorum favore militat ſpecialis ratio permiſſiva.*

26 *Subditus, ſi delinquat in alieno territorio, remiſſioni non eſt locus, licet Baro habeat in inveſtitura clauſulam privativam, & abdicativam.*

28 *Vaſſalli alicujus Baronis delinquentes in Civitate Neapolitana, vel in ejus Caſalibus per Magnam Curiam puniuntur.*

29 *Baro in Regno de ſubditis receptantibus Bannitos M.C. vel Regiarum Audientiarum non cognoſcit, ſed eadem M.C. vel Regia Audientia.*

30 *Birruarii, Apparitores, & quilibet Officiales alicujus Tribunalis delinquendi in Terra Baronis, quando per ipſum Baronem poſſint puniri? & n.32.*

31 *Epiſcopus cognoſcit de ſuis familiaribus privativè no dum quoad Judices laicos, verum etiam quoad omnes alios Eccleſiaſticos.*

Digitized by Google

RESOLUTIO XXIX.

1 AUthor in præſenti Reſolutione
29. tractat materiam *l. nullum
C. de teſtib.* diſputans, & reſol-
vens quæſtionem, an juriſdictio
ab eadem lege tributa Judici,
Reum coram ſe delinquentem
puniendi, ſufficiens ſit ad ſen-
tentiam forjudicationis ſubſti-
nendam, ſuppoſito, quod delictum tale ſit, quod
par ordinarium Judicem pęna mortis eſſet punien-
dum, & concludit in ſubſtantia, quod ſi Judex, cu-
jus aures ſunt offenſæ talem habeat juriſdictionem
de jure, proculdubio ad pœnam forjudicationis,
procedere poſſet, non obſtante quacumque milita-
ri, vel alia quavis fori præſcriptione reo competen-
te ex *d.l.nullum*. Si vero ratione offenſionis juriſdi-
ctio exerceretur, quam alias ille Judex offenſus
exercere non poſſet, puta quia, vel eſſet delegatus
à Principe, vel ab inferiori, ſed cum juriſdictio-
ne criminali, limitata tamen, & reſtricta ad cer-
tam perſonam, vel ad certas cauſas, tunc nonniſi
extraordinariè puniri poterit, & ſucceſſivè ad pœ-
nam forjudicationis pervenire non poterit, & eſt
veriſſima reſolutio, ut per *Covar. pract. cap. 18. n. 9.
& ſeq. Boſſ. tit. de falſ. nu. 104. & ſeq. Cabal. caſ. 117.
num. 9. & 10. & caſ. 261. n. 7. & 8. Giurb. conſil. 59.
num. 117. Borel. conſ. 78. n. 8. Merlin. Pignat. cent. 2.
cap. 71. num. 27.*

Iſta eſt ultima reſolutio *Authoris*, & præbet materiam
indagandi, & judicandi multa, quæ in practica
occurrere poſſunt circa iſtam materiam, quæ non
ſunt omittenda.

Ideo primò animadvertendum eſt, ad ſuppoſitam pœ-
nam mortis, & delictum capitale, quod forjudi-
catione ſit dignum, dum *Author* in ſecundo mem-
bro diſtinctionis, ſupponit crimen falſi committen-
2 tem, per Judicem cujus aures ſunt offenſæ, forju-
dicari poſſe, ſi talem habeat juriſdictionem, quan-
do delictum capitale committatur, ut eum videre
eſt num. 7. ibi: *illumque puniri pœna ordinaria mor-
tis, ſi delictum ſit capitale*. Scitum eſt namque de
jure pro crimine falſi mortis pœnam homini libero
non eſſe impoſitam, ſed ſervo, ut in *l. 1. §. fin. ff. ad
l. Cornel. de falſ.* & habetur plenè per *Farin. qu. 150.
n. 19. Crivel. deciſ. Dolan. 101. n. 1. & 2. Cabal. caſ. 165.
n. 19. & 20. Theſ. q. 15. n. 3. lib. 1.*

Et licet magnitudo commiſſi, & ſic ubi falſitas eſt
magna in homine libero, etiam pœna mortis repe-
3 riatur ordinata ex *l. ubi falſi, C. de falſ.* ibi: *ſupplicio
capitali, ſi id exigat magnitudo commiſſi*, per quem
tex. hanc concluſionem firmarunt *DD. relati per
Farin. cit. quæſt. 150. num. 24.* Attamen illa magni-
tudo eſt de jure conſiderata, & declarata, vel ubi
commiſſa reperitur in tabulis publicis, ut in *l. 2. ff.
ad l. Juliam Majeſt. ibi qui tu ſciens falſum conſcri-
pſit, vel recitavit in tabulis publicis &c.* vel ubi
committitur in cauſa criminali, & capitali ex
text. expreſſ. in l. 1. §. præterea ff. ad l. Cornel. de Sicar.
ubi teſtis falſum deponens contra accuſatum in
cauſa capitali, ultimo ſupplicio punitur, de quo
plenè habes per *Marſil. in l. pœna num. 1. ff. ad l. Cor-
nel. de falſ. & in l. 1. §. præterea ff. ad l. Cornel. de Sicar.*
per *Cabal. cit. caſ. 165. per tot.* & per *Capyc. latr. deciſ.
172. n. 1. & ſeq.* & in eo caſu loquitur clarè *text.* in
d. l. ubi falſi, ibi *capitali ſupplicio, ſi id exigat ma-
gnitudo commiſſi, vel deportatione ei, qui falſum di-
xerit imminente.* Loquitur enim *tex.* ille de judicio
criminali ibi *acerrima fiat indagatio, nec accuſato-
ri tantum quæſtio incumbat &c. & in fine, ex quo
falſum dixit imminere*, ut in puncto advertit *Sa-
lycet. ibidem ſub nu. 1. verſ. item adducebat Joannes*,
quia ſi in judicio capitali falſum dixerit ultimo
ſupplicio punietur, ſi vero in judicio non capitali,
ſeu (ut alii volunt) in judicio non publico, nec ca-
pitali pœna deportationis, non mortis remanebit
4 punitus; Non enim Imperator ibi aliquam pœnam
determinat pro crimine falſi, ſed judicium crimi-
nale declarat, qualiter ſit inſtruendum ibi *acerri-
ma fiat indagatio, nec ſoli accuſatori incumbat quæ-
ſtio, ſed Judex medius &c.* qualiter ſit terminandum
ibi *ultimum autem finem ſtrepitus criminalis com-
pendioſo ſpatio limitamus*, & qualiter ſecundum
pœnas jam determinatas ſit puniendum ibi: *ſi poſt
probationem ſupplicio capitali &c.* ut hæc omnia ha-
bes per *Salycet. in d. l. ubi falſi in ſumm.* Si ergo ma-
gnitudo commiſſi conſideratur de jure, ubi falſitas
in tabulis publicis, vel contra perſonam commit-
titur in judicio capitali, utique magnam falſitatem
appellare eam, quæ in judicio non capitali, vel in
præjudicium bonorum, & non perſonæ reperitur
commiſſa, non poſſumus, nec ſucceſſivè pœnæ
capitali ſubjectam ſupponere.

Et hinc *Archidiacon. in c. in memoriam 19. diſt.* non
putat veram lecturam *gloſæ in c. ad falſariorum,
5 verb. legitimas extra de crim. falſ.* explicans illam
pœnam legitimam, pro pœna mortis, quia eadem
gloſ. in c. in memoriam verb. falſam, verſ. qui autem,
dicit eſſe deportationem cum publicatione bono-
norum, & idem etiam dicit *gloſ. 1. in Conſtitut. Regni
qui litteras*, & in ſpecie advertit *Capyc. dec. 20. n. 6.*
ibi, ſed vide benè, quoniam *Archidiaconus*, & cæ-
teri, qui eum referunt, videntur tenere, quod in
6 falſificante litteras Papæ, non ſit pœna mortis; ſed
ſolum ea, quæ de jure communi ſtatuitur in quo-
libet falſum committente, & rurſus, licet quan-
doque pœna falſi ſit mortis naturalis, ut notat *Cyn.
&c.* tamen iſtud delictum in falſificante litteras Pa-
pæ non ponitur inter illa, in quibus eſt pœna mor-
tis naturalis; fundat enim *gloſa* dictum ſuum in
d. l. ubi falſi, ſuper illo verbo *magnitudo commiſſi,
& verb. ſupplicii capitalis*, quæ, ut diximus, loqui-
tur, apertè de eo, qui falſum dicit in judicio cri-
minali, ut poſt criminis probationem, vel depor-
tationis, vel ultimi ſupplicii pœna plectatur juxtà
diſtinctionem *l. 1. §. præterea ff. ad l. Cornel. de Sicar.
Marſil. in d. l. pœna num. 1. ff. de falſ. Cabal. caſ. 265.
7 per tot. & Capyc. Latr. deciſ. 172.* Nec minus fundari
poteſt in diſpoſitione *tex. in l. majorem C. de falſ.* in-
telligendo comparativum illud majorem, de pœna
ideſt de majori pœna, ex duabus impoſitis de jure
contra falſarios, deportationis ſcilicet, & mortis
naturalis in libero homine, & ſervo reſpectivè, ut
in d. l. 1. §. fin. ff. de falſ. ad intellectum *Salycet. ibid.
ſub num. 3. in fine*, ſequendo dictum *gloſæ in d. l. ubi
falſi verb. commiſſi*, non inquam fundari poſſet ſu-
per *d. l.* Tum quia in *d. §. fin.* tres pœnæ explicantur
deportatio ſcilicet, condemnatio in metallum, &
ultimi ſupplicii, ut inibi videre eſt, & notant
omnes relati per *Farin. quæſt. 150. num. 19.* ut pro-
pterea comparativum illud major applicatum ad
pœnam, ut facit *Salycet.* intelligi non poſſit de pœ-
na mortis, quæ eſſet maxima, & ultima, ſed de
condemnatione in metallum, quæ eſt major, &
gravior, ut in *l. capitalium ff. de pœn.* ubi ad litte-
ram hoc dicitur, tum quia comparativum illud
majorem, non ad pœnam applicatur, ſed ad mo-
dum procedendi, ut ſcilicet ſeverius procedatur
contra eum, qui falſis utitur reſcriptis, & inqui-
ratur ſi particeps ſit, vel ne falſitatis, ut veritate
com-

competta, digna coerceatur pœoa. Si enim *text.*
dicit, digoa pœna eſſe coercendum, ergo à jure de-
bita, & determinata, ut in *d. l.1. §.fin.* juxta ſta-
tum perſonarum impoſita, & ita intelligunt
verbum illud *majorem, Angel.de Peruſ.ibid. Afflict.*
8 *deciſ.404.num.16. & Grammat. deciſ.37. num.10.*
Præterea dato, quod ad pœnam referri debeat, & in
conſequentiam quod majori, & graviori pœna pu-
niri debeat utens falſo Principis reſcripto, quam
alio inſtrumento falſo, ut voluit etiam *Bald. in*
l. majorem, & alii relati per Farin. qu.151.par.2.
num.65.& 66. non ex hoc poterit intelligi de ulti-
ma, & maxima, tum ex dictis ſuperiùs, tum ex
eo quod utens falſo Inſtrumento mitius punitur,
quam fabricans, ut poſt *Jacob.Bud.* & alios adver-
tit *Marſil.in l.qui falſam num.109. ff.de falſ. Hond.*
conſ.109.num.12.lib.1. Franc.Marc.deciſ.798.nu.5.
par.2. Ideo ſeveriùs poniendo utentem falſo reſcri-
pto Principis, non importabit pœnam ultimi ſup-
plicii, quæ dicitur amariſſima, & ſeveriſſima, ut
per *Guaz.def.33.cap.1.num.6.verſ.ſed Doctores*, ſed
pœnam graviorem, & majorem, quam pateretur
utens aliis falſis ſcripturis, ut omnes volunt, ex
Far.cit.quæſt.151.num.65. & 66. Utens vero falſo
9 Inſtrumento, vel aliis ſcripturis, nonniſi relega-
tionis, vel exilii pœna teneretur, idem *Salyc. in*
l.2.C.de fid.Inſtrum., ubi etiam *Angel.Gandin.tit.de*
falſar.num.5. verſ. item nota, quod ille, & num.16.
Clar.§.falſum num.19. verſ. utens falſo inſtrumento
in fin. Menoch. lib.2.caſ.315.num.2.& 3. Hond.conſ.
1[illegible] num.12.lib.1. Farin.quæſt.159.nu.2.& 3. quod
non obſervatur in utente falſo reſcripto, quia digna
coercetur pœna *d.l.majorem*, & ſucceſſivè deporta-
tione, quæ dicitur digna, & à jure determinata,
prout de utente falſis litteris Apoſtolicis voluit *Jo.*
Faber.in l.majorem num.4. verſ.& hæc vera Cod.de
falſ. Afflict.deciſ.404 num.16.in fin. Capyc. deciſ.30.
num.5. dicens contra *Salycet.* tenere *gloſ. in d. Con-*
ſtitut.qui litteras, & ità etiam expreſsè tenere *Dian.*
pract.crim.can.cap.119.num.1. dicens pœnam præ-
dictam idest mortis impoſitam eſſe per leges ſpecia-
les illorum Regnorum, cum de jure id non habea-
tur expreſſum, & ita confirmat *Lopez.in addit.ſub*
10 *litt.A.* immo *Innoc.in c.novimus in fin. de verb. ſi-*
gnif. aſſerit, quod non ſemper falſarius littera-
rum Apoſtolicarum traditur Curiæ ſæculari, ſed
quando non adeſt ſpes correctionis, quod videtur
confirmare *Jo.Anania in Rubr.de falſ.circa fin.* re-
lat. per *Clar.§.fin.quæſt.36.verſ. videmus*, & alii re-
lati per *Farin.quæſt.151.n.2.& 3.*
Hæc volui adnotare non ad finem corrigendi contra-
riam opinionem, de qua per eundem *Farinac. cit.*
11 *quæſt.150.num.24. & quæſt.151.num.14. & ſequ.*
cum ſatis expertus ſim eam in praxi ſervatam, ut
videre eſt *Far.conſ.60.per tot.* & præcipuè *num.24.*
ubi quod etiam ille reus fuit tortus tormento vigi-
liæ, veluti de atrociſſimo delicto imputatus, &
Hieron.Feder.reſol.23.num.47. ubi quod iſta contra-
ria opinio, ſemper fuit Romæ obſervata, & in ſpe-
cie in caſu illius reſolutionis, & ita paſſim obſer-
vari eam vidi noſtris temporibus, & etiam non
ignorem eandem opinionem fuiſſe per Conſtitutio-
nes Pontificias approbatam, & ampliatam, ſed ad
finem ut videatur fundamentum talis opinionis, &
obſervantiæ niti in *d.l.ubi falſi*, quæ expreſsè loqui-
tur de falſitate commiſſa in cauſa criminali, & ca-
pitali, de qua eſt *tex.* particularis, & expreſſus in
d.l.1.§.præterea ff.de Sicar. & ut ex dictis ſaltem ali-
quod ſublevamen recipiat miſer aliquis, qui de u-
nica, & levis præjudicii falſitate reperiretur impu-
tatus, quod in puncto obſervandum vult *Peguer.*
deciſ.80. num. 14. & ut ad materiam noſtram ſcia-
tur qualis eſſe poſſit caſus de jure, qui pro crimine
falſi pœnam forjudicationis mereretur, cum non
de magna falſitate ad arbitrium intelligi debeat
diſpoſitio *d. l.ubi falſi*, ſed de ea, quæ talis à jure
eſt reputata, ut ſi in judicio criminali, & capitali
committitur juxta diſpoſitionem *tex.in d.l.1.§.præ-*
terea ff.de ſicar. vel in tabulis publicis *juxta tex.in*
l.2. ff.ad l.Jul.Majeſt.
Verum ex bannimentis generalibus Urbis adſunt
plures caſus in quibus pœna falſi, mortis natura-
12 lis eſſe poteſt, ut videre eſt *§.27. & 28.* & in Re-
gno adſunt leges ſpeciales collocatæ per *Rovit.ſub*
tit.de falſ. & in ſpecie *pragm. 3.* ubi de pœna mor-
tis impoſita contra teſtes, & notarium, qui iterato
falſitatem committunt, & *pragm. 4.* ubi de teſte
falſum deponente in cauſa criminali capitaliter
puniendo, etiamſi reus contra quem depoſuerit non
veniret capitaliter condemnandus, & *pragm.8.* ubi
de pœna mortis impoſita contra præſentantes apo-
cas falſas in publicis Banchis.
Secundo eſt advertendum circa juriſdictionem Judi-
cis offenſi, quod Judex cujus aures ſunt offenſæ,
13 & coram quo delinquitur, aut habet juriſdictio-
nem criminalem puniendi factum illud, vel falſi-
tatem teſtis coram eo commiſſam, & pœnam ordi-
nariam delinquenti imponere poteſt, non obſtante
quocumque privilegio exemptionis, quod delin-
quens ille prætendere poſſet ex *d.l.nullum,C. de teſt.*
ibi: *& ſi armatam militiam, vel quamlibet aliam*
fori præſcriptionem alleget. Statuit enim imperator,
& neceſſarium exiſtimavit ad tutandam juſdicentis
Majeſtatem, & obſervantiam, ut ipſamet quæ of-
fenditur, ſuam vindicare poſſit offenſam, & ita
à cunctis ſit formidandus ibi: *non dubitent ſibimet*
formidandum, Peguer.deciſ.79.num.4.Marſil.in l.1.
§.præterea ſub num.27. ff. de Sicar. Merlin. Pignat.
cent.2.cap.71. num.3.4.& 8. Giurb. conſ.59.nu.92.
14 Adeout plures voluerint, quod ſi teſtis Clericus
deponat coram Judice laico, ab eodem puniri poſ-
ſit, ut eos videre eſt penes *Giurb. cit.conſ.59.n.92.*
& Merlin.cit.cap.72.num.9.verſ. & ſi contrarium,
uterque tamen concludens hanc opinionem eſſe re-
probatam reſpectu Clerici delinquentis coram Ju-
dice Eccleſiaſtico, ut videre eſt *Giurb. eodem conſ.*
59.num.117. & Merlin. cit. cap.71. num.9. Voluit
15 tamen *Guazzin.def.1.cap.11.num.34.* Judicem Ec-
cleſiaſticum punire poſſe laicum coram ſe delin-
quentem, cauſa principali coram ſe vertente non
terminata, ſed ea expirata, facultatem deficere;
Urſil.ad Afflict.deciſ.219.Baiard.§.fin.quæſt.38.n.31.
Giurb.conſ.59.num.120.
Si vero Judex offenſus Delegatus ſit non ordinarium
alias habens juriſdictionem criminalem, nec ſit de-
legatus ad univerſitatem cauſarum, qui etiam or-
16 dinario æquiparatur, ex doctrina *gloſ.* communi-
ter recepta, in *c.cum cauſa verb. delegatus in fin.de*
appellat. Bald.Bart.& alii relat.per Scacc.de Judic.
lib.1.cap.66.num.7. Merlin.cit.cap.71.n.21.Carlev.
de Judic.diſput.4.num.22.tom.1. ſed ad certam cau-
ſam, poterit tamen teſtem, vel alium coram ſe
17 delinquentem punire, ſive à Principe delegatus
ſit, ſive ab inferiore à Principe modo ſit ei permiſ-
ſa criminalis cognitio, & taliter Delinquentem
extraordinariè punit, non ordinariè *Covarr. pract.*
reſol.cap.18.num.8.verſ.8. ex eo. Minſinger.obſer.72.
cent.6. Cabal. caſ.261.nu.7. Merlin.cit.cap.71.n.23.
Borel.conſ.78.n.8. Giurb.conſ.59.n.118.
Tertio eſt advertendum, quod diſpoſitio *d.l.nullum*,
procedit cumulativè, non privativè, & ideo ſi
18 prævenerit Judex offenſus, poterit offendentem

punire, ſecus ſi fuerit præventus per ordinarium, *Giurbæcitat.conſ.59.num.118. verſ.reſpandeo tertio,* *Cabal.caſ.117.num.11. Franc. deciſ.147.per tot. Afflict.deciſ.219.num.2.* Verum ſi delegatus ſit Judex offenſus, & præveniat illius punitio extra ordinem,
19 non impediet ordinarium, quin pœna ordinaria eundem delinquentem punire valeat, *Boſſ.de falſ.n. 104. verſ.ſic ergo*, ubi dicit communem *Cabal.dict. caſ.261.num.10.* licet *caſ.107.in fin.* caſum hunc reliquerit indeciſum, *Bald. in l.ubi falſ.in fin. Cod.de falſ.* ubi reddit rationem, quia Judex offenſus puniens extraordinem, non proſequitur niſi injuriam ſuam, *Clar.quæſt.38.verſ.ſed quæro, Pegner.deciſ.60. num.1. & deciſ.79. num.2. Farin.quæſt.67. nu.40. Cancer.quæſt.crim.cap.8.de falſ.num.49.* Intellige, ut diximus in Delinquente punito per Judicem offenſum extraordinariè, nam ſi uterque ordinariam haberet juriſdictionem, & Judex offenſus prævenitet, & ad menſuram delicti, delinquentem puniret, tunc præventus Judex, denuo eum punire non poſſet, *Bart.in d.l. nullum 1.lect. num.3. Bald. ibidem nu 9.verſ.quæro Judex Caball. caſ.117.n.11. & caſ.261.num.10. Boſſ.de falſ.num.104.* Idquè procedet etiamſi iſti Judices diverſi eſſent Territorii, *Boſſ.de falſ.num.106.verſ.& ſi tamen,* ubi quod reus non poteſt pro uno delicto pluribus pœnis eſſe ſubjectus, & ideo ope exceptionis coram alio ſe defendet ſemel punitus. *Bald.in d. l.nullum n.11. Cabal. d.caſ.261.n.10.& 12.*

Quartò animadvertendum eſt diſpoſitionem *d. l. nullum,* non procedere, ubi ordinarius Judex delin-
20 quentis, privativam haberet in illum juriſdictionem *Appenna in Rubr.C.de apparit.lib.12.Capyc.deciſ.22.num.6. Tapp.de iur.Regn.lib.2.rubr.31.nu.5. & deciſ.135. S.Reg.Conſil.Franc.deciſ.137.679. n.3. & 722.per tot. Anna conſ.107.num.4.& 6.Rict.collect.243.lim.6.Giurb.conſ.59.num.116.& 120.verſ. ſi Dominus Juriſdictionis,* ubi quod domino juriſdi-
21 ctionis petente, negari non poteſt, quia per Vaſſallum in ejus præjudicium, nec tacitè, nec expreſsè potuit juriſdictio in alium Judicem prorogari, *Rebuff.de Judic. ſecul.num.90. Anna d.conſ.107. num.8.* & ita deciſum refert, & obſervatum pluries per *Senat.Pedemont. Theſ.deciſ.266.num.7.verſ.minus obſtat.* Juriſdictio enim conceſſa cum clauſula
22 privativa, & abdicativa conſtituit Vaſſallum ſubditum, & ſubjectum Baroni ad inſtar Clerici, cujus redditur incapax Judex ſæcularis, *Capyc. d.dec. 122.num.6. Franc.deciſ.417.num.8. Gram. dec.30. num.8. Tapp.deciſ.13.num.4.Merlin. Pignat.cent.1. cap.99.num.22.& cap.71. cent.2.num.14. Carleval. de Judic. lib.1.tit.1.diſput.2. quæſt.7.ſect.1.nu.794.* Ideo quemadmodum Clericus delinquens coram Judice laico, ab eo puniri non poteſt, ſed Judici Eccleſiaſtico eſt remittendus, reprobata *gloſ.in d.l. nullum*, ut volunt omnes ex *Giurb. cit. conſil. 59. num.92. & 117. & Merlin. cap.71. num.9.* Eodem modo Vaſſallus Baronis, qui talem habet in eum juriſdictionem.

Contrariam tamen ſententiam ſubſtinet *Merlinus Pignat. cit. cap. 71. ex num. 16.* & ita deciſum refert
23 *Sanfel.deciſ.63.num.7a Maſtril. deciſ.147. num.18. & 19.* Clauſula enim privativa non operatur quin ſubditus in alieno Territorio delinquendo, Domino illius juriſdictionis non ſubjiciatur, *l. in ſacris §. modum ſancta gloſ. verb.eos, C. de proxim. Sacrar. Scrinior.lib.12. Iſern.ſuper Regni Conſtit. ſtatuimus in fin.* & ibi etiam *Afflict.num.47. de officia Magiſtr. Juſtitiarii Carleval. de Judic. diſput.2. qu 8 n.1100.* & videre eſt in Clerico, qui privativè cognoſcitur per ſuum ordinarium *c. nullus primas c. Epiſcopus 9.quæſt.2.cap.1. & 2.de for.comp.* adeout non poſſit Clericus juriſdictionem ſui ordinarii ſine ejus licentia prorogare, idem *Carleval. diſput. 2. quæſt.8. num.1081.* & tamen alibi delinquendo, alterius Juriſdictioni ſubjicitur, ut in *cap.dilecti, & cap.ultimo de for.compet. c. Romana §. contrahentes eod.tit. in 6. Carleval.diſp.2. quæſt.4. ex num.160. & qu.8. num.1083.* nec juriſdictio conceſſa in dominium, & per inveſtituram diverſum effectum operatur, & ſi juriſdictionem tribuat cum clauſula privativa, *Carleval.cit.quæſt.8.num.1100.* niſi aliter appareat de certa, & enixa voluntate Principis inveſtientis, quæ valet deſumi ex privilegio, & inveſtitura cum eiſdem clauſulis privativis, & abdicativis, & decreto irritanti, *Foller. pract.crim.par.1. 2.par.verb. audiantur excuſatores num.63. Capyc.deciſ.9.nu.11. & ſeq.* & ibi adnotavit *Petr.in addit.ult.verb.clauſula annullativa, Capiblanc.de Baron. prag.8.par.1. ex num.73.in fin. Carleval.de Judic.diſput.2.quæſt.8. num.1100.in fin.* Adeout ſi de enixa, & certa voluntate inveſtientis apparere debeat, ut evitetur alterius juriſdictio, quæ fundatur in delicto commiſſo in proprio territorio. Nec per tales clauſulas electio fori, competens Viduis, & Pupillis de jure ex
24 *l. unica, C. quando Imperator,* cenſetur derogata, niſi ſpecialiter, & per derogationem ſpecialem, & ſpecificam ex adductis abundè per *eundem Carlev. diſput.2. num. 577. & 578.* Securius dicendum eſt per clauſulas prædictas, nec quaſvis alias genera-
25 liſſimam voluiſſe Principem derogare, *d.l.nullum,* & tollere Judici offenſo facultatem vindicandi propriam injuriam, quæ ſpecialiſſima ratione fuit introducta ad tuendam Judicantium authoritatem, ne eorum juriſdictio à litigantibus coram eis contendatur, ut advertunt omnes in *d. l.nullum, Bald. & Salycet.in l.ubi falſi in fin.C.de falſ.Merlin.cit.c.71. num. 2.* Ubi enim militat ratio ſpecialis permiſſiva reſpectu certarum perſonarum generalis prohibitio illas non compræhendit *l.quid ergo §.hæres ff.de leg. 1.l.qui ſervum mihi ff.de verb.obligat.Bald.conſ.401. lib.1.in fin. Bonacaſ.quæſt.crim.verb.pœna col.3.verſ. ſtatutum quod prohibet,* & facit *tex.in l.eleganter §. fin. ff.de pignorat.action.* & è contra ubi militat ſpecialis ratio prohibitionis, generalis conceſſio nec illam compræhendit, *Rub. de teſtam. cap.29.n.464.* nec in lege generali compræhenditur caſus ſpecialiter in illa materia privilegiatus, *Sperel.dec.175. num.37. Cabal.caſ.107. nu.7.* aliis comprobat *Merlinus cit. cap.71. num.18.* ex quibus firma remanet concluſio, quod diſpoſitio *d.l.nullum* Judici offenſo tribuat juriſdictionem, non obſtante quocumque privilegio, & quacumque fori præſcriptione, quæ ad illum evadendum poſſet adduci, & eas perſonas ſolum non compræhenderet, quæ ſub Imperiali illa Conſtitutione compræhendi non poſſent, ut de Clericis notant DD. magis communiter allegati per *Merlin.& Giurb.locis ſupra allegatis,* cum adeo generalis ſit illius legis diſpoſitio, ut omnem caſum excludat, & nullum excludat ibi *data cunctis Judicibus*, & ideo neminem excludens, ut advertit *Salycet. in d.l.ubi falſi in fin. C.de falſ.* contra quemcumque coram eo delinquentem, vel ejus aures offendentem, ibi: *ut quicumque aures ejus offenderint, non dubitent ſibimet formidandum, nulla militari, vel alia quacumque fori præſcriptione,* & ruſus, *abſque nullo præſcriptionis obſtaculo*, ſæpius id repetendo, ut de enixa, & certa ejus ordinatione appareat, ibi, *ſicut ſæpè dictum eſt*, quod avenire non poſſet, ſi clauſula privativa, & abdicativa operaretur contrarium; Etſi privilegium *l.unica,* uti clauſum in corpore juris, ſpeciali derogatione

gatione indiget, nec ſufficiet aliqua quælibet æqui-
pollens, ex plenè cumulatis per eundem Carleval.
cit. diſput. 1. num. 758. quæſt. 6. Quanto ſecurius id
dicendum eſt de diſpoſitione, & prærogativa d. l.
nullum ſpecialiſſima ratione introducta ad tutan-
dam judicialem authoritatem, ne à litigantibus poſ-
ſet contendi ad quod tota legalis philoſophia eſt in-
tenta, ut videre eſt l. Prætor. §. fin. ff. de injur. §. atrox
inſtit. eod. tit. l. omne delictum ff. de re milit. l. quiſ-
quis C. ad l. Jul. Majeſtatis l. 1. verſ. cujuſque opere ff.
eod. tit. l. prima, & t. tit. ff. ſi quis Juſdicent. non ob-
temper. l. Magiſtratibus, & l. ſi familia ff. de Juriſd.
omn. Jud. ibi: & contempta majeſtas Prætoris vindi-
cetur, l. nullum C. de teſt. l. de ætate §. qui tacuit in
fin. ff. de interrog. action. Sanfel. deciſ. 63. nu. 7. per tot.
& præcipuè ſub verſ. & ſi in caſu noſtro proceditur
virtute contumaciæ, Merlin. Pignat. cent. 2. cap. 71.
num. 1. & 2.

Non obſtat igitur juriſdictio conceſſa per inveſtitu-
ram, quia illa non eſt tantæ virtutis, ut ſubjectio-
26 nem alienæ juriſdictioni evitare poſſit ſubdit; in
alieno territorio delinquentis, ut diximus cum eo-
dem Carleval. loco ſupracitat. & conſequenter liti-
gantis delinquentis coram Judice, neque obſtat
clauſula privativa, ſed abdicativa, quia ſpecialis
ratio d. l. nullum ſpeciali derogatione indiget neceſ-
ſariò, nec alias ſub quavis clauſula generali, & ge-
nerali derogatione erit compræhenſa, veluti anne-
xa inſeparabiliter Prætoriæ, & judiciali authori-
tati ex Salycet. & Bald. in d. l. ubi falſi, C. de falſ. Bel-
let. diſquiſit. Cleric. part. 1. de favor. Cleric. real. §. 5.
num. 16. & 22. Merlin. dict. cap. 71. nu. 17. 18 & ſeq.
Sanfel. deciſ. 63. num. 6. & 7. Maſtril. dec. 147. per tot.
27 & ſi in Clerico aliter receptum videtur, id evenit
quia Clerici, Judex ſæcularis penitus eſt incompe-
tens, & tamen nec defuerunt plures, qui volue-
runt contrarium, ut videre eſt Giurb. d. conſil. 59.
num. 92. 116. & 117. & Merlin. cap. 7. n. 9. ut ergo,
ut iſto defectu totalis incompetentiæ, ſeu incapa-
citatis ſublato, omnis anima, quæ Imperiali lege
vivit, ſeu ſubdita eſt, Judici offenſo ſubjiciatur
ex d. l. nullum ibi cunctis Judicibus, quicumque
aures ejus offenderit; abſque ullo præſcriptionis ob-
ſtaculo, & non obſtante quacumque fori præſcri-
ptione.

Eodem modo videmus puniri per Magnam Curiam
Delinquentes, in eadem Civitate Neapolitana, &
28 in ejus Suburbiis, aut Caſalibus, non obſtante,
quod Vaſſalli ſint Baronis, qui talem habet inve-
ſtituram, ut obſervant Merlin. Pignat. cit. cap. 71.
num. 25. & 26. & cent. 1. cap. 100. nu. 19. poſt Franc.
deciſ. 129. Maſtrill. de Magiſtrat. lib. 4. cap. 16. n. 254.
Capiblanc. de Baron. pragm. 8. par. 2. num. 135. Id ità
fallit in Vaſſallis Principis Hoſtiliani Turris Octa-
væ, Reſinæ, & Portici. D. R. Sanfel. dec. 73. Novar.
de elect. for. p. 2. cap. 21. num. 42.

Et ex eiſdem fundamentis non remitti ad Baronem,
receptantem Bannitum per eadem Regia Tribuna-
29 lia, ut deciſum refert Vinc. de Franch. deciſ. 470.
Maſtril. deciſ. 147. num. 16. verſ. denegando, Caſſan. in
ſuo Catalog. gloria Mundi conſid. 24. par. 5. num. 195.
Surd. conſ. 152. lib. 2. Menoc. conſ. 604. lib. 7. Natt. con-
ſil. 580. num. 14. & ſeq. Rovit pragm. 1. de recept. n. 14.
Carleval. de Judic. diſput. 2. quæſt. 7. num. 861. Sanfel.
deciſ. 63. n. 7. ubi ſic pluries teſtatur deciſum, etiam
in Regio Collegiali Conſilio, ut propterea coran-
dum non ſit de adverſantibus deciſionibus relatis
per Andr. Lagan. in addit. ad Rovit. cit. pragm. 1. ſub
litt. A. & Carleval. ſub eodem num. 861. verſ. quam-
vis contrarium, & per Scyal. prax. forjud. cap. 19. n. 28.
quia ſaltem dari præventionem voluerunt idem
Scyal. de for. compet. cap. 60. & prax. forjudic. cap 19.
num. 28. in fin. & Dauſa de pugna Doct r. tom. 2. tit.
ura at. per Campan. cap. 1. poſt num. 19. quod ſuffice-
ret ad confirmationem noſtræ concluſionis, vel eas
non eſſe attendendas demonſtravit Sanf. cit. dec. 63.
n. 7. Carleval. & Maſtril. loc. ſupra alleg. et.

An autem Birroarii, Apparitores, & cæteri Miniſtri
alicujus Tribunalis, delinquentes in Curia Baro-
30 num extra eorum Miniſterium per eundem Baro-
nem puniri poſſint, an vèro ſint remittendi Tri-
bunali cui famulantur, & inſerviunt, ſcripſi alias
pro Amico, nec in præſenti aliud addere occurrit,
ideo quæ tunc recollegi modo inſeruntur, non à
materia aliena, ſed annexa, & ex iis videri pote-
rit an privativa, an cumulativa ſit Tribunalis ju-
riſdictio, quam in eoſdem Appetitores, & alios ſuo
Miniſterio addictos exercet.

Nituntur Apparitores Illuſtriſſimi Urbis Guberna-
toris in terris Baronum, vel alibi, ut inibi exe-
quantur eorum mandata. Apparitores delinquunt
ibidem, & ideo, vel ceſſant, vel retardant; vel
aliter ordinationem non adimplent. Delictum ve-
ro non concernit eandem exequutionem demanda-
tam, nec circa illam conſiſtit, ſed aliter. Dubi-
tatur an Baro, vel illius loci Ordinarius eos de de-
licto commiſſo punire poſſit.

Si credimus Guaz. in ſua defenſ. 1. cap. 34. n. 35. cum
diſtinctione dubietas propoſita veniret reſolvenda.
Aut enim inquit Guaz. cit. num. 15. delictum eſt cir-
ca eorum officium, ſeu demandatam exequutionem,
& Dominus eos mittens, eos punire debet, aut eſt
circa alia ab exequutione, & officio diverſa, & eos
puniet Judex loci, dummodo tamen hoc notum fa-
ciat eorum Superiori, allegat Rebuff. in l. 2. Cod. de
raptor. Caravit. ſuper Rit. Magnæ Curiæ 49. nu. 14.
Caſſan. ſuper conſuet. Burgund. rubr. 17. n. 1. §. 1. n. 22.
Foller. prax. crim. verb. audiantur excuſatores n. 145.
Bajard. ad Clar. §. fin. quæſt. 35. num. 10. & ſequ. qui
loquitur remiſſivè, allegatur pro ſundamento text.
in l. 2. C. de lucr. Advocat. lib. 12. ibi: Provinciales ita-
que cuncti Judices tueantur, nec injurias inultas
tranſire permittant, loquens Imperator de exceſſi-
bus Officialium, & Scholaſticorum, & Boer. dec. 9.
qui loquitur propriè in ſubdelegato, ut eum vide-
re eſt, licet generaliter ex eiſdem moveatur funda-
mentis.

Si credimus Merlino Pignat. cent. 2. cap. 64. & Sanfel.
deciſ. 250. affirmare oportet Apparitores prædictos,
qui ſcilicet apparere faciunt reos in conſpectu Judi-
cis, eſſe immediatè ſubjectos eorum Superiori, cu-
jus ſervitio ſunt addicti, ſive criminaliter, ſive
civiliter privativè quoad alios, idque de jure com-
muni, nedum ex ſpecialibus illius Regni Conſti-
tutionibus, & adducitur tex. in l. 2. Cod. de offic. Ma-
giſtr. Milit. cujus verba uti clara, & in individuo
hoc probantia refert Merlin. cit. cap. 64. num. 7. Idem
ſtatuitur in l. penult. C. de ſilent. l. 12. & in l. 2. Cod. de
Decan. eod. & in l. offic. §. fin. de re militari, notat Jo:
de Platea in l. 2. Cod. de officio Præfecti Urbis, quem
ſequitur idem Boer. deciſ. 19. & Lucas de Penna in
rubr. C. de Apparitoribus nu. 2. lib. 2. Maſtril. dec. 30.
num. 28. & 29. Regens Tapp. deciſ. 13. S. Conſ. num. 7.
Merlin. cit. cap. 74. num. 17. Sanfel. deciſ. 250. num. 1.
2. & ſeq. ubi allegat etiam Pont. deciſ. 36. & dicta
per Vinc. de Franc. 722. & 723. Anna conſ. 107. &
Petr. Greg. ſintagm. Jur. lib. 47. cap. 40. num. 4. verſ. At
jure communi.

Et ſi attendimus id quod in propriis terminis Baro-
num dicit Capiblanc. de Baron. prag. 8. par. 2. ex num.
184. & propriè ſub num. 188. ibi, & vera eſt reſolu-
tio, quod quando delinquunt ratione officii deputa-

vel in eis à ſuo Superiori, ad eum ſunt remittendi, Farin.quæſt.101. num.85. Franc. &c. addo Marin. cap.117. lib.1. num.2. & per tot. Grat. deciſ. March. 273. ſed ſi non ex cauſa officii, ſed commiſerunt delictum commune, Farin.loco citato dicit, de urbanitate debere remitti ad ſuum Præpoſitum Boer. deciſ.8. & Caravit. rit. 49. cum aliis multis, tenent quod Judices locorum ubi delinquunt, poterunt punire iſtos Miniſtros etiam majores, & in Porteriis S.Conſilii, dixit Scipio Rovitus pragm.28.de offic.S. Conſ. quod à Præſide ſunt cognoſcendi per tex. in l. 1. C.de Curial.Urb.Romæ lib.10. qui ſanè text. inquit Rovit. quod ab omnibus fuit reputatus formaliſſimus, vids ad num. 7. ſubſequitur Capiblanc. ſed non indagavit Rovit. ſi delictum ſit ex cauſa officii, vel extra, ſed Depont.deciſ.37.dicit, quod ex omni delicto tales Miniſtri adſuum Præpoſitum ſunt remittendi, & ſic obſervatur, quando Superiores iſti ſunt maximæ authoritatis, nam familia ſua gaudet foro ipſius Domini, Farin. quæſt.8.num.85. ad inſtar familiæ Epiſcopi.

31 Addo quod Epiſcopi nedum habent hanc prærogativam, ut ejus familiares, & ſervientes per eos recognoſci debeant privativè ad Judices laicales, quod importaret privilegium fori, ſed privativè ad omnes alios Judices Eccleſiaſticos, ut fundat Sperel.deciſ.128.n.37.

32 Si poſtmodum nolumus attendere, quæ moderniores firmant ex juribus antiquis, & obſervari referunt, ſed attendere volumus opinionem contrariam, quam Guaz. refert ex Caravit. & Caſſan. advertendum eſt, quod Caravit.cit.rit.49 num.14. dicit poſſe Baronem punire Officialem Superioris delinquentem in ſua juriſdictione extra commiſſa, ſed dummodo certum faciat eundem Superiorem, Caſſan.vero cit.rubr.2.§.7.ſed corruptè allegatur per Guaz.& propriè ſub tit.des Juſtices, & droicts ſuper tex. verb. d'icelles Amende de ſimple re ſcouſſe §.7. concluſ. 5. hanc requiſitionem Superioris dicit eſſe neceſſariam, ad hoc ut ſi Judex Superiorum illum requirat, debeat ei remitti, aut etiam ſi ipſe Delinquens hoc petit, argumento text.ex gloſ.in l. in officiales C.de offic. rector. Provinc. ibi, dum tamen hoc notum faciat majori Judici, qui tunc ſi non petat, cenſetur negligens, & ideo poteſt cognoſcere minor, hæc ſunt verba Caſſan. & ita dicit tenere Bart. in d.l.Officiales.

Caſus iſte ſucceſſit diſputandus de tempore Eminentiſſimi Cardinalis Bonelli tunc Urbis Gubernatoris in quodam Birruario Tribunalis, qui deliquerat extra officium in Civitate Leonina, & in Curia Burgi prætendebatur contra eum procedi, fuit ſolemniter ſcriptum, & diſputatum, reſolutio tamen non habetur, poteſt perquiri; Hæc ſunt quæ pro hujus articuli deciſione deducuntur.

SUMMARIUM.

1 Sola ſcientia in crimine læſæ Majeſtatis, ſi quis illud non revelet punitur pœna ordinaria criminis læſæ Majeſtatis, ad intellectum textus in l. quiſquis §.id quod C.ad legem Juliam Majeſtatis, ſed vide num.ſequent.

2 Vox conſcius quid ſignificet, ſed vide num.18. & ſequent.

3 In quibus delictis puniatur ſola ſcientia non revelantis, ad intellectum textum in l.utrum ff.de parricidiis §.item alia inſtitut. de public.judic. l.unicæ §.pœnas verſ.cæteros C.de raptu virg. l.1.§.occiſorum ff.ad Syllan. ſed vide num.24. & 25.

4 Crimen læſæ Majeſtatis excellit inter omnia crimina.

5 Recenſentur Doctores ſentientes ſolam ſcientiam puniri ut ſupra pœna ordinaria læſæ Majeſtatis.

6 Ampliatur prædicta opinio etiamſi non ſit ſequutus effectus criminis læſæ Majeſtatis vide num.32.& ſequent.

7 An jura punientia ſolam ſcientiam locum habeant non ſequuto effectu criminis non revelati: & quid in crimine læſæ Majeſtatis ſervatum ſit Mediolanè tempore dominationis Gallorum, vide num. 39. & ſequent.

8 Quæ pœna ſit impoſita non revelantibus rebellem de jure Regni, ad intellectum text. in cap.Regni nuper apud Tranum, vide n.26.& ſeq.

9 Pœna graviſſima an importet pœnam mortis, vide num.27.

10 Ob ſolam ſcientiam in crimine læſæ Majeſtatis non eſt pœna ordinaria criminis læſæ Majeſtatis.

11 Delictum non revelantis conſiſtit in omittendo.

12 Delictum in omittendo eſt levius, ac mitius puniendum, quam delictum in committendo, ad intellectum text.in l.2. ff.de parricidiis.

13 Delictum non revelantis in caſibus in quibus quis tenetur revelare, eſt mitius puniendum quam delictum principalis delinquentis.

14 Non indicans rebellem punitur pœna relegationis, ad intellectum text. in l.metrodorum de pœnis.

15 Recenſentur Doctores ſentientes non eſſe pœnam ordinariam ut ſupra, eaque communis aſſeritur.

16 Allegatus text. in l. quiſquis §. id quod ſecundum unum intellectum non habet locum niſi cum tractatus eſt contra perſonam Principis.

17 Pœna ſcientium crimen læſæ Majeſtatis non eſt eadem quæ principalium delinquentium etiam retento intellectu, quod allegatus text. loquatur de ſcientibus non revelantibus: quia etiam cum lex aliqua dicit eandem pœnam imponendam, poteſt intelligi de eadem pœna in genere non in ſpecie, & ſic mitiori pœna; quod magis procedit ſi lex dicat ſimili ſeveritate utendum, prout in d.§.id quod, quia ſimile non eſt idem.

18 Vox conſcius quid importet, & an differentia ſit conſtituenda inter ſcientem ſolum, & conſcium, & quod jura punientia conſcios ſint intelligenda de conſciis cum conſenſu: ad rem locus Taciti adducitur.

19 Et quod ita Bart. intellexerit text.in d.§.id quod, in ejuſdem §. interpretatione, quicquid alibi aliud dixerit.

20 Ubi vox legis eſt ambigua, & poteſt habere plures ſignificatus, deſumitur ſignificatus mitior ad excludendam pœnam graviorem contra fiſcum fundantem ſe in verbo ambiguo.

21 Textus in l.quiſquis C. ad legem Juliam Majeſtatis, eſt factus ad ſimilitudinem text.in cap. felicis de pœnis in 6.

22 An durum ſit aſſerere, quod in crimine læſæ Majeſtatis ſcientia cum ſimplici conſenſu puniatur pœna ordinaria.

23 Datur intellectus ad text.in l.quiſquis §.id quod, ut illa verba, conſciis, & Miniſtris procedant copulativè.

24 Explicantur jura cum vero intellectu text. in leg. utrum ff.de parricidiis §.item alia inſtit.de publ.judic. & in l.unica §.pœnas C.de raptu virg. & demonſtratur in dictis juribus verum non eſſe, quod ſola ſcientia in illis puniatur, vide etiam n.26.

25 Affertur ratio text. in l. 1. §.occiſorum cum §. hoc autem Senatus Conſul. ff.ad Syllanianum, & demonſtratur non poſſe ex illo text. ad crimen læſæ Majeſtatis ſcientes, & non revelantes inferri.

26 Tra-

Digitized by Google

26 *Traditur intellectus ad text. in cap. Regni nuper apud Tranum, & an ad rem de qua quæritur faciat.*

27 *An graviſſima pœna pro pœna mortis ibi accipiatur, & an ſemper graviſſima pœna mortis pœnam denotet?*

28 *An opinio aſſerentium ſolam ſcientiam eſſe punibilem pœna ordinaria læſæ Majeſtatis, eſto vera ſit limitanda ſit, ubi non revelavit ſciens ex eo quod non poterat probare? an neceſſitas revelandi à lege impoſita obliget ubi quis probare non poſſit id quod eſt revelandum?*

29 *Traditur intellectus ad text. in l. 3. C. ad l. Jul. Majeſtatis, & num. ſequent. & num. 31.*

30 *An jus controverſum excuſet à pœna?*

31 *An opinio pœna ordinaria in ſola ſcientia, poſito quod vera ſit, limitanda ſit ubi effectus non eſt ſequutus?*

32 *An æquitas generalis non puniendi pœna ordinaria ſolum conatum, ſit abrogata à iure in ſciente, & non revelante læſæ Majeſtatis crimen?*

33 *An liceat arguere à diſpoſitis in delicto in committendo ad delictum in omittendo?*

34 *An leges punientes delictum in omittendo locum habeant, ubi ex omiſſione non eſt ſequutum detrimentum?*

35 *An ſupradicta iura nempe text. in l. utrum ff. de parricidiis §. item alia inſtit. de public. iudic. l. unic. §. pœnas verſ. cæteros C. de raptu virgin. l. 1. §. occiſorum ff. ad Syllan. intelligenda ſint ſequuto effectu criminum, de quibus ibi agitur?*

36 *An ex qualibet juſta, & probabili cauſa liceat recedere à pœna ordinaria læſæ Majeſtatis in punienda ſola ſcientia non revelantis?*

37 *An juſta, & probabilis cauſa ſit illa, quod ſcilicet non ſit ſequutus effectus criminis?*

38 *Quomodo intelligenda ſint iura punientia ſolam ſcientiam an locum habeant non ſequuto effectu; & quid in crimine læſæ Majeſtatis, ad intellectum doctrina tradita per Abb. in cap. primo de reſtitut. ſpoliat. num. 9.*

39 *Reſpondetur ad auctoritatem Boſſii tradentis ſolam ſcientiam fuiſſe pœna ordinaria mortis punitam etiam non ſequuto effectu.*

40 *An evitanda ſit multiplicatio ſpecialium etiam in crimine læſæ Majeſtatis?*

41 *Quot ſpecialia concurrent, ſi ſola ſcientia in hoc crimine puniretur etiam non ſequuto effectu?*

42 *Poſita pro vera opinione præfata pœna ordinaria, an ſit limitanda ubi quis licet ſero poſt aliorum revelationem tamen revelaret re integra antequam inquireretur de omiſſa revelatione?*

43 *An licitum ſit purgare moram nullo adhuc ſequuto detrimento, & quid ſi banno præfigeretur terminus cum declaratione, quod elapſo termino intelligatur pœna incurſa ipſo iure abſque declaratione?*

44 *An in §. fin. d. l. quiſquis, ſit præfixus terminus revelandi principalibus tantum an etiam ſcientibus?*

45 *An liceat arguere à mora delinquentis in committendo ad moram delinquentis in omittendo?*

46 *Conſilium auctoris.*

ARGUMENTUM.

Qua pœna puniendus ſit is qui ſciens alterum moliri contra ſtatum ſui communis Principis tractatum non detexerit; ad intellectum tex. in l. quiſquis §. id quod, cum ſequent. C. ad l. Juliam Majeſt. cap. Regni nuper apud Tranum, & aliorum jurium de conſciis puniendis loquentium?

QUÆSTIO UNICA.

INterrogatus ſemel fui a quodam Regio Miniſtro magnæ auctoritatis mihi admodum familiari, qua pœna puniendum cenſerem eum, qui ſciens alterum contra ſtatum ſui communis Principis moliri, tractatum non detexerit: & quia aliquid laboris ſuſcepi ſuper indagatione articuli, in mentem venit ſcribere ea, quæ tunc elaboravi, non ut meam ſententiam in re tam
1 gravi oſtendam, ſed ut ſi caſus contingeret (quod abſit à noſtri Clementiſſimi Regis ſubditis) anſa præberetur rem maturius inveſtigandi. Et quidem quod pœna mortis, & læſæ Majeſtatis ordinaria ſciens non ſecus ac crimen committens puniendus ſit ponderabam infraſcripta. Adducebam primo *textum in l. quiſquis §. id quod* cum *§. ſeq. C. ad leg. Jul. Majeſtatis*, ubi omnes pœnæ contra hoc tam immane facinus patrantes ab Imperatore inflictæ, & ſupra enumeratæ ad ſcientes etiam illud, & non revelantes extenduntur per illa verba, *id quod de prædictis eorumque filiis cavimus, etiam de ſatellitibus, conſciis, ac Miniſtris, eorumque filiis ſimi-*
2 *li ſeveritate cenſemus*: vox enim *conſcius* idem eſt, ac rei inſimul cum alio ſcientiam habens, ut ex *Nizolio* colligitur multa ad hoc *Ciceronis* loca adducente. Imperatoriam conſtitutionem juvat efficax ratio deſumpta ex ſimilibus legibus, quibus
3 ſola ſcientia in aliis non æquè gravibus delictis punitur eadem pœna, qua ipſa ſceleris perpetratio; nempe in crimine parricidii, juxta *tex. in l. utrum* ubi *Bart. ff. ad l. Pompeiam de parricidiis*, & *in §. alia inſtit. de public. iudic.* in crimine raptus, *text. in l. unica §. pœnas verſ. cæteros C. de rap. Virg.* in occiſione alicujus domini qui ſervos habeat, ut ſervi occiſionis ſcientes perinde ac factores ſceleris puniantur, *tex. in l. prima §. occiſorum ff. ad Syllan.* ſunt
4 autem enumerata delicta proculdubio inferiora crimine læſæ Majeſtatis, quod inter omnia crimine excellit, *Gregor. Lopez gloſ. 6. in proœmio titul. 2.*
5 *par. 7.* hujus opinionis anteſignanus eſt *Bart. in dicta l. utrum, num. 3.* & in *Conſtit. extravagant. ad reprimendum, in verbo fidelitatis num. 4.* eum ſequuntur *Abb. cap. primo num. 9. de reſtitut. ſpoliat. Salyc. in d. l. quiſquis, §. id quod, Angelus de Maleſ. in verb. & hoi tradito, num. 10. & ſeq.* & ibi *Auguſtin. Arimin. Bertacch. in ſuo repertorio in verb. ſciens, Gomez. tom. 3. variarum reſolutionum in tit. de crimine læſæ Majeſtatis num. 47. & 48.* ubi tamen non conſtanter probat opinionem, *Bart. Petrus à Plaz. in epitom. delictorum cap. 22. num. 17. Hieronym. de Laur. deciſ. 92. num. 4. Riccius collecta deciſ. 1108.* ubi citat *dec. Monter. 659. Add. ad Angel. in l. 6. ff. de Parric. Clar. q. 87. num. 2.* relati ultra prædictos per *Oſaſ. dec. 80. nu. 1.* nempe *Jaſ. Curtius Junior, Mart. Laud. Franc. Luc.*

Luc.Carrer.Capyc.Decius,Gigas,& alii,quibus addo *Reg.de Pont.conſil.*90.*tom.*1. *Decian.lib.*7.*c.*54.*n.*15. *Facchin.controverſ.*86.*lib.*9.& quod hæc opinio ſervetur in praxi teſtatur *Felin. cap.*1. *num.* 3. *& ſeq. de offic.& poteſtat.Judic.delegat.* Quæ quidem pœna 6 ordinaria infligenda videtur, etiamſi effectus non ſit ſequutus, quicquid in contrarium dixerit *Far. quæſt.*51. *num.*74. ubi in ſolo ſciente temperandam docet pœnam, ſi effectus criminis (quod intendebat quis perpetrare) non ſit ſequutus, nam indiſtinctè ſive ſit ſequutus ſive non ſequutus effectus, pœnas principalis delinquentis in hoc crimine extendendas ad ſcientes tantum, & non revelantes expreſsè videtur probare *text. in d. l.quiſquis*, *§.id quod cum ſequent.* ibi enim Imperatores poſt enumeratas omnes pœnas, quas pro ſolo conatu principalibus ſceleris auctoribus irrogarunt, eas extendunt ad ſolos ſcientes nec revelantes, æquiparantes omnimodo conſcios, ſive ſcientes ipſis principalibus delinquentibus: hinc eſt, quod licet jura 7 punientia ſolam criminis ab alio perpetrandi ſcientiam, locum tantum habeant ſequuto effectu criminis, quemadmodum ex *Abb.* tradit *Farin.q.*51. *num.*66.*& quæſt.*120.*num.*154. ibi, ſed hæc diſtinctio non eſt bona, limitatur tamen in crimine læſæ Majeſtatis hoc dictum *Abbatis ab eod. Abb. c.*1. *de reſtitut. ſpoliat. num.*9. ubi quoad pœnam ſcientis crimen læſæ Majeſtatis ab alio perpetrandi, nec revelantis remittit ſe ad *text.in dicta l. quiſquis §. id quod*, ubi indiſtinctè ſcilicet tam in principali delinquente, quam in ſolo ſciente etiam ubi de ſolo conatu agitur eadem pœna ſtatuitur: hinc *Boſſ.* etiam non ſequuto effectu tempore Gallorum mortis pœnam inflictam ſcienti ob revelationem omiſſam in hoc crimine in praxi teſtatur in *tit.de crimine læſæ Majeſt. num.* 48.

8 Denique hanc Cæſarum Conſtitutionem in Regno indubitabilem reddere videtur *cap.Regni nuper apud Tranum in §.ſi quis vero, de pœna, & vindicta proditorum*, ubi proditorum ſive rebellium diſſimulatores graviſſimè puniendos Rex Carolus mandat, graviſſima autem punitio pœnam mortis im-9 portat, quia nulla gravior eſt, *gloſ. in l.*1. *C.nemini licere, in verbo graviſſima, Farinac. q.*19.*n.*30.

10 Pro contraria opinione, quod ſcilicet ſola ſcientia in hoc crimine non ſit punibilis pœna mortis ob omiſſam revelationem, ponderabam, hoc de-11 lictum omiſſæ revelationis, non in faciendo, ſed in omittendo conſiſtere, *Alciat.in l.*4. *§.Cato n.*29. *ff.de verborum obligat.*ad rem *Capyc.deciſ.*130.*n.*69. & eſſe paſſim, & abſque controverſia receptum delictum in omittendo levius ac mitius puniendum, 12 quam delictum in committendo, cum omnis ratio ſuadeat plus delinquere eum, quia ipſe facinus committit, quam qui nihil committit, ſed tantum negligit delicto ab altero committendo obviate, ex vulgata juris regula, quam probat *text.in l.*2.*ff.ad l.Pompejam de Parricid.*ubi mitius punitur frater non indicans futuram necem patris, quam ipſe parricida, tradunt *Bald.in l.Divus Marcus n.*1. *ff.ad Syllan.Cravetta conſ.*300.*num.*3. *Bertaz.conſil. crimin.*347.*num.*18. *& conſ.crim.*107.*nu.*5. *Caball. reſolut.*244.*num.*20. *Alciat. in l.facere num.*3.*ff.de verb.oblig.Farinac.quæſt.*51.*num.*68.*& q.*120.*n.*71. 13 ubi ad rem quod pœna non revelantis in caſibus, in quibus tenetur revelare, eſt mitior quam principalis delinquentis regulariter, niſi lege expreſſim contrarium cautum ſit, nec lege expreſſim contrarium caveri infra dicenda videntur ſuadere, cum juribus in contrarium adductis reſpondebitur.

Hanc æquiorem opinionem in terminis probare videtur *text.* (quem ponderant *Roman. ſing.*794. & *Gig.in tract.de crim.læſa Majeſt.lib.fin.rub.de pluribus, & variis q.q.*2. *nu.*5.) *in l. Metrodorum de pœ-*14 *nis*, ubi non judicans rebellem pœna relegationis punitur: ſequitur *Bald. in quodam ſuo conſ.* quod 15 non reperitur impreſſum omnes tamen, & antiquiores, & moderniores referunt, ut teſtantur *Alex.ad Bart.in l.utrum ff.de parricidiis,Marſ.ſing.*164. *Farinac.qu.*51.*num.*70. qui *Bald.* ex pluribus rationibus ſententiam ſupradicti *Bartoli*, ut jure deſtitutam acriter improbavit, ut colligitur ex *Roland.conſ.*88.*lib.*2.*num.*21.*ex Marſil. in l.utrum num.*2. *ff.ad leg.pomp.de parricidiis*: eandem *Bald.* ſententiam amplectuntur *Felin. in cap. quanta de ſententia excom.num.*4. & in *cap.*2.*de hæret.num.*2. ubi *Bart.* opinionem non ſervari taſtatus eſt, *Ananias in cap.ſicut emergenti de homicid.Afflict.in c.*1. *§.præterea nu.*7. *in uſib.feudor. in tit.quæ ſit prima cauſa beneficii amittend.* ubi nulla lege municipali, vel communi ſolam ſcientiam mortis pœna in hoc crimine puniri ſcriptum reliquit, *Ang. Ubald. in l.*2. *ff.de parricid. Roman. d.ſingul.*794. *Alex. ad Bart.in d.l.utrum de parricidiis, Cuchalon. ad Ang. de maleficiis in verbo, & hoi tradito poſt num.*11. *in verſ. ſi talis ſcientia, Alciat.in l.facere n.*3. *de verb. ſignif.& l.*4.*§.Cato num.*29.*de verb.obligat.& in l. bona fides num.*19. *ff.depoſit. Gig. allegat. qu.*2.*nu.*5. *Oſaſc.deciſ.*80. *num.*5. *& ſeq.* ubi opinionem *Baldi* uti communem probat *Joan.Harpect.in §.publica inſtit.de publ.judic.num.*45.*& ſeq. & cæteri relat. per Farin. quæſt.*51.*num.*70. *&* 73.

16 Ponderabam ad *text.in all.l.quiſquis §.id quod, cum ſeq. ff.ad leg. Jul.Majeſt.*reſponderi multis modis poſſe, & primo illum *text.* non habere locum, quoad pœnas ibi enumeratas, niſi cum conſpiratur contra Supremi Principis, aut ejus lateri aſſiſtentium perſonas, *gloſ. in d. l. quiſquis in verbo factionem Gram. deciſ.* 6. ubi ita deciſum teſtatur in Sac.Conſil. *Boſſ.eod.tit. n.*58.

17 Secundo ex illo texto non inferri eandem omnino pœnam, quæ principalibus delinquentibus infertur, inferendam eis eſſe, qui tantum conſcii ſunt, ſed aliam gravem pœnam citra mortem, quemadmodum illum textum intellexerunt *Felin.relat. ab Oſaſc.deciſ.*80.*num.*7. *& Afflict.in d.§.præterea, num.*8. quod confirmatur, nam & *text.in l.utrum ff.de parricid.* etiam retento intellectu quod eadem pœna ſit imponenda conſciis, quæ ipſis parricidis imponitur, tamen commodè patitur ſenſum, ut intelligatur de eadem pœna in genere non in ſpecie & conſequenter mitiore, quam mortis, *Beroius c.*1. *de offic.deleg.* quem refert, & ſequitur *Farin.q.*120. *num.*154. *&* 155. quod ſi ita eſt, certe verba *d. §. id quod*, poterunt procuidubio hunc ſenſum recipere, ut quoad conſcios mitior pœna cenſeatur impoſita, cum Imperatores in dicto §. non dixerint eadem pœna conſcios puniendos, qua principales, ſed tantum ſimili ſeveritate dignos cenſuerint conſcios; ſimile ſane non idem *vulg.text.in l.ad ſimilitudinem C.de Epiſcop.& Cler.*

18 Tertio reſponderi poteſt Imperatores in *dicto §.id quod*, loqui de conſciis, qui non ſolum ſcientes, ſed ſunt etiam ſcelerati adverſus Principem conſilii particeps, ita enim in jure accipiuntur conſcii, cum conſciorum punitionem lex aliqua inducit, *text.expreſſus in cap.non oportet* 30.*q.*3. ubi conſcii accipiuntur, & explicantur conſentientes, & in *l.*3. *C.ad l.Juliam Majeſt.*ibi, *ab omnibus delicti conſciis*, quo verbo denotantur illi quorum inſtinctu, atque conſilio res geſta eſt, *text. in l.utrum ff. de parricidiis,& ibi gloſ.in verbo conſcii*,quam Doctores communi-

muniter approbarunt, ut infra etiam tangam, & colligitur ex numero Doctorum adductorum à *Farinac.conſ.*104.*poſt num.*21. ſupra triginta, probat *text.in l.*1.*C.de Nili agger.non rump.& ibi Bald.Alciatus* latinæ elegantiæ peritiſſimus *in l. bona fides num.*29. *ff.depoſit.* ubi ad interpretationem *prædicti §.id quod alleg.l.quiſquis*, tradit differre has voces conſcium eſſe, & ſcire, nec poſſe dari conſcium niſi eum qui ſcit, & ſit conſilii particeps, *Cal. in lexico juris in verbo conſcius, Connan.lib.*4.*comment. cap.*16.*num.*6. *Afflict. in alleg. §.præterea eod.nu.*7. ubi quod in *dicto text.§.id quod*, conſcius intelligitur pro culpabili non ſolum ſciente, & hanc eſſe hujus latinæ vocis, conſcius, vim ſcripſit *Ornotim. in §.alia num.*4. *inſtit.de publ.iudic. Farin.qu.*129. *num.*45 *& q.*130. *nu.*154. Colligitur ex *Tacit.lib.*15.*annal.num.*8.ubi ad rem de conjuratione in Neronem ita tradit, fruſtra ſilentium & fidem in tot conſciorum animis, & corporibus ſperari, & infra *num.*10. accenſis indicibus ad prodendum Fænium Rufum, quem eundem conſcium, & inquiſitorem non tolerabant; quibus in locis, ut ex contextu liquet, conſcii conjurationis accipiuntur pro ſociis, & participibus conjurationis; imo *ipſemet Bart.*etiam
19 ſi alibi dixerit aliud, tamen cum ex profeſſo egit de interpretatione allegat.*text.§.id quod*, illum textum, mutans forte ſententiam, de ſociis intelligit illam vocem conſciis, & nomine ſociorum comprehendi participes, non ſolum ſcientes eſt extra controverſiam *Farin.qu.*171.*n.*24.

20 Addi denique poteſt, quod utcumque hæc vox, *conſcius*, ambigua ſit, & vel ſolam ſcientiam, vel ſceleris communionem, & conſenſum importare poſſit, in dubio tantam pœnarum acerbitatem, quæ in illa lege traduntur non adverſus conſcios nudam ſcientiam ſceleris habentes, ſed adverſus conſcios conſentientes inductam interpretari juſtius videtur cum legum interpretatione pœnæ ſint potius molliendæ, quam exaſperandæ, *l. interpretatione ff. de pœnis, l ſemper in obſcuris*, ubi *Decius n.*6. *l.capienda ff.de reg.jur. Oſaſc. d.dec.*80.*num.*8. & cum hiſcus ſe fundet in verbo ambiguo contra illum eſt capiendus intellectus, *Peregr. de jure fiſc tit.*6.*lib.*6. *num.*2. *per vulg. text.in l. veteribus*, & retento hoc intellectu juxta *Farin.qu.*129. *nu.*34. adhuc nimii rigoris plenus videtur ille ſenſus; nam in *text. in*
21 *cap. felicis de pœnis in* 6. (qui procedit ad ſimilitudinem *text. in d. l.quiſquis*, contra inſequentes hoſtiliter Papam, & Cardinales teſte *Peregrino de jure fiſci lib.*5.*tit.*2. *nu.* 171. *verſ.ſalvari*, & ante eum *Boſſ.eod.tit.num.*5. ubi quod *dictus text.in cap. felicis* eſt factus ex *dicta l.quiſquis*) nudus, & ſimplex
22 conſenſus non ordinaria pœna punitur: unde tutior intellectus eſt, vel ut ſupra dixi, ut non eandem omnino pœnam in *dict.§.id quod*, imponi con-
23 ſciis intelligamus, vel ut illa verba, de ſatellitibus conſciis ac miniſtris, procedant ex vi dictionis, ac copulativè, ut advertunt *Cuchalon.in add. ad Angel.de maleficiis in verbo, & hoi tradito poſt. num.*11.*in verſic. ſi talis ſcientia Menoch. de arbitr. caſ.*355. *n.*14. *Afflict. in dicto §. præterea n.*8. quaſi ſenſus ſit eadem pœna puniendos eſſe ſatellites, qui ſcienter miniſtrant, ut *idem Afflict.* explicat, cum regulariter ſatis non ſit quem eſſe ſatellitem ac miniſtrum delicti, niſi ſcienter quis hoc faciat ad delicti pœnam ordinariam incurrendam, *Bart. in l. omnes la ſecunda C.de agric.& cenſ.lib.*11.*n.*2. *Marſil.in §.conſtante n* 64.*in ſua prax.crimin.*

Hanc ad textus explicationem (licet non ita clarè expreſſerint) dici non temere poteſt fuiſſe ad mentem omnium Doctorum, qui contra *Bartolum* ſenſerunt aſſerentium opinionem *Bartol.* nulla lege fulciri; plerique autem hac ratione, ut videre eſt, ſunt adducti ad contrariam *Bart.* ſententiam ſubſtinendam.

Reſoluto fundamento deſumpto ex *dicta l. quiſquis §. id quod*, parum negotii re vere faciunt alia jura in contrarium allegata; nam ad *text. in dicta l. utrum ff. de parricidiis juncto §. alia inſtit. de public. iudic. & text.in d.l.unica §.pœnas verſ. cæteros C. de rapt. virg.* verus, & communis intellectus eſt, quod ibi conſcii accipiuntur pro participibus, conſentientibus delicto, omnia enim jura mundi imponentia eandem pœnam conſciis, quam principalibus non ſunt interpretanda de ſimpliciter ſcientiam delicti ab alio patrandi habentibus, ſed de conſciis cum conſenſu, ita *Farinac.*ad intellect. *text.in d.l. utrum* ſup. triginta d.d. *d.conſ.*104.adducit pro hoc intellectu, qui etiam neceſſarius videtur ad evitandam alioquin expreſſam contrarietatem, *text.in l.*2. *ff.de parricid.* ubi frater qui cognoverat ab alio fratre parati communi patri inſidias, nec patri indicaverat, fuit tantum relegatus, & tamen non revelando plus deliquerat filius de quo loquitur *dicta l.*2. quam extraneus, filius enim majori obligatione patri tenetur, quam alius extraneus, ut dictat ratio naturalis *l.*2. *ff de juſt. & jure*, *Bart.in dicta l. utrum n.*7. & idem omnino intellectus cadit in *d. §.pœnas*, ut ex ſupradicta ratione infertur; idque eo magis quia in *dict.§.pœnas*, non ſit ſimpliciter mentio de conſciis, ſed de conſciis, & miniſtris, hoc eſt de illis, qui ſcienter miniſtrant, *Bart. in l.omnes la ſecunda C.de agricol. & cenſit.lib.*11.*n.*2. *Salycet.& Marſ.in dicta l.unica.C.de rapt.virg.in princ. Farin. q.*145.*n.*34.

25 Ad *text.in l.unica §.occiſorum ff.ad Syllanianum* facilis eſt reſponſio, quod ſcilicet ſpecialia Senatus Conſulti Syllaniani non ſunt ad exemplum trahenda, habuerunt iſta aliquid ex iniquo, ut *in ſuis annalibus* ait in terminis *Tacitus*, & ex ſpeciali quadam ratione proceſſerunt: ad continendas enim in officio erga proprios dominos catervas ſervorum conflatas ex diverſis nationibus, moribus, & ritibus, quibus veteres illi Romani in propriis domibus utebantur, neceſſe fuit novi, & fere iniqui rigoris leges excogitare pro ſalute dominorum, ut ſcilicet ſervi etiam omnino neſcii Dominicæ Necis, modo manerent in eodem tecto, in quo dominus occiſus erat, ob domini occiſionem ultimum ſubirent ſupplicium, ut expreſsè habetur in *dicta l. prima, §.hoc autem Senatus conſultum ff.ad Syllan.* nihil igitur unus caſus cum alio commune habet, nec argumentum ex uno ad aliud deſumi poteſt, *l. quod vero ff.de leg.*

26 Ad *text.in cap.Regni nuper apud Tranum in tit. de pœna, & vindicta prodit.* videtur non inepta reſponſio, quod ſcilicet illa ſanctio edita fuit à Carolo ad extinguendas rebellionis, & belli jam moti reliquias, non ergo ex illa ſanctione arguendum eſt ad propoſitum caſum, ubi non ſupponimus bellum jam motum, & rebelles armata acie contra Principem ſtare, quia militat diverſa ratio, & ex diverſis non ſit illatio, *vulgat.l.Papinianus exuli ff.de minoribus*; præſertim cum agatur de conſtitutione pœnali contra jus commune, nempe contra *text.in l.metrodorum ff.de pœnis*, quæ neque ex identitate rationis extendi poteſt juxta tradita per *Rovit.pragm.*1.*de aſſaſſinio n.*47. *&* 54. Poteſt etiam
27 reſponderi ad illum textum ibi graviſſimam punitionem, non poſſe pro neceſſario ad mortis pœnam referri ex modo loquendi quo utitur Rex, mortis enim pœnam cum expreſſiſſet in duobus caſibus præcedentibus in hoc caſu non indicat rebellis,

bellis, de mortis pœna non meminit, ſed tantum
de graviſſima punitione: ſi de mortis pœna ſenſiſ-
ſet Rex, utique illam expreſſiſſet, quemadmodum
in caſibus præcedentibus expreſſit, nec eſt abſur-
dum, ut graviſſimè quis puniri dicatur citra mor-
tem, quæ reſpectu delicti graviſſima ſit appellan-
da, ut ex communi uſu loquendi ſatis patet.
28 Hæc opinio mitior poterit facilius defendi pro
eo, qui revelare omiſit ex eo quod crimen cujus
ſcientiam habet probare non poſſit, idque duabus
potiſſimum nititus rationibus, una eſt, quia quan-
do lex adſtringit ad revelandum intelligitus ſi quis
revelanda taliter ſciat, ut etſi opus ſit valeat pro-
bare *text. in Clement. 2. notarii verſ. quod ſi taliter
ea ſciverit, de hæreticis*, quem textum ponderat
Marſil. ſingulari 164. nec debet in eo quod non po-
29 teſt oſtendi, animus Judicis commoveri, *l. noſtris
C. de calumniat.* altera eſt, quia hoc crimen læſæ
Majeſtatis illud ſpeciale habet, ut ſi revelans illud
non probet manifeſtis indiciis, una cum accuſato
tormentis ſubjiciatur; hinc fit ut qui probationes
paratas non habet non teneatur crimen revelare, &
exponere ſe ſe torturæ periculo, quia nemo tenetur
ſalutem Domini proprii corporis læſioni antepone-
re, *Afflict. in dicto §. præterea cap. 1 in tit. quæ ſit pri-
ma cauſa beneficii amittendi num. 5. & 6.* & ante
eum *Bald. in allegat. conſil.* quod dixi impreſſum
non reperiri, ſed ab omnibus allegari, *Roland. con-
ſil. 88. lib. 2.* ubi de communi teſtatur *Cagn. in l. cul-
pa caret num. 12.* ubi *Doctores* ita communiter ſen-
tire teſtantus, & ibidem *Decius num. 9. verſ. & hoc
ſane intelligitur, ff. de regul. juris, Marſil. in l. utrum
ff. de parricidiis num. 2.* ubi quod non deliquit qui
non revelat id quod probare non poteſt, *Gomez in
titul. de crim. læſæ Majeſtatis num. 8. verſ. advertten-
dum*, ubi alios allegat, licet contrarium dixerit in
*tit. de homicidio n. 4. Petrus à Plaza cap. 22. num. 17.
verſ. quod ipſe intelligo, Gigas lib. fin. rubric. fin. q. 2.
num. 8. & ſeq. & num. 21. Thuſc. in verbo ſcientia,
concluſ. 67. n. 28.* ubi de communi cum *aliis quam-
plurimis per eum relatis, Alciat. in l. bona fides n. 20.
ff. depoſiti*, ubi teſtatus etiam de communi, etiam
quoad omnimodo pœnam evadendam, licet ipſe
non ſequatur hanc ſententiam indiſtinctè, *Picus in
l. ut vim ff. de juſtit. & jure*, ubi excuſat non reve-
lantem ex defectu facultatis probandi etiam à pœ-
na extraordinaria, *Gregorius Lopez in proœmio part.
gloſ. 16. Farinac. quæſt. 51. nu. 75. & ſequent.* etſi ſen-
tiat hoc caſu pœnam extraordinariam injungen-
dam, quod eſt contra *præcitatos Doctores*, illamque
rationem, quæ deſumi poteſt ex *vulgat. Gracchus
C. de adulteriis*, quod is qui facit aliquid lege per-
mittente, pœnam non meretur, & quod lex per-
mittat non revelare id quod quis probare non po-
teſt, non revelans in hoc caſu puniendus non vi-
deatur: & ſaltem quoad pœnam ordinariam eva-
dendam in hoc caſu hæc ſententia vix impugnari
poſſe videtur, nam magna pars Doctorum ſentien-
tium conſcios non revelantes puniendos eadem pœ-
na, qua principales in hoc crimine, expreſsè ad-
mittunt hanc limitationem, ubi quis probare cri-
men non poteſt: plerique ejuſdem ſententiæ de hac
limitatione non meminere; unde eam non appro-
barunt, nec improbarunt, & conſequenter eorum
auctoritas non poteſt contra limitationem adduci,
inter hos ſunt *Bart. Abbas, Auguſt. Hyeron. de Laud.
Addentes ad Angel. Jaſon. Lucan. Scocc.* & alii, quos
ſtudioſus lector advertere facile poteſt.
Dices *alleg. text. in l. 3. C. ad leg. Juliam Majeſtatis* lo-
cum habere, ubi quis accuſatoris munus in hoc
crimine detegendo ſuſcipere velit, ita enim non ob-
ſcurè probant verba textus quæ ita ſe habent, ſi quis
alicui crimen Majeſtatis intenderit, & infra, ſciat
ſe quoque tormentis eſſe ſubdendum, ſi aliis ma-
nifeſtis indiciis accuſationem ſuam comprobare
non potuerit; at, ſi quis non ſuſcepto accuſationis
munere Principem admoneat, ut ſibi caveat ab
eo quod ipſe audivit alios contra ipſum moliri,
tunc nullum ſubit torturæ periculum, cum locum
in hac ſola admonitione, & revelatione non ha-
beat *allegat. text.* tenebitur igitur non per modum
accuſationis; ſed per modum revelationis, & ad-
monitionis Principi revelare, quæ contra ipſum,
ſeu ejus ſtatum tractari, quomodocumque compe-
rerit, ut Princeps à periculo ſibi caveat, *Caravit.
rit. 4. num. 5. Cagnol. in l. culpa caret, num. 12. ff. de
regul. Jur. Alciat. in l. 4. §. Cato n. 29. ff. de verborum
obligationibus, Menoch. de arbitrariis caſ. 255. n. 12.*
Sed reſponderi ad hoc poteſt fatendo eſſe ſatis æquam,
& rationabilem diſtinctionem ad illum textum,
tamen in contrarium urgere auctoritates tot Do-
ctorum contrarium ſentientium generaliter, & in-
diſtinctè, neminem teneri ad revelandum aſſeren-
tium, ſi deſit facultas manifeſtè revelata proban-
di, & conſequenter non probato crimine revelato
indiſtinctè revelanti periculum torturæ imminere,
ut teſtatur *idem Cagnol. eodem nu. 12.* quomodo igi-
tur affirmare poſſumus, carere periculo torturæ
eum, qui tot Doctorum auctoritate periclitatur?
Hinc merito *Gigas* relata ſupradicta diſtinctione
dicta qu. 2. num. 21. indiſtinctè limitationem ample-
ctitur; & ſaltim cum agatur de jure controverſo,
30 ita ut non ſatis conſtet an teneatur quis hoc cri-
men ubi adſit difficultas probandi revelare, hoc
ſatis erit ad excuſandum inquiſitum à delicto omiſ-
ſæ revelationis, *Tiraq. Plot. Oſaſc. & alii relati* fe-
re in terminis à *Farin. conſil. 104. num. 2. & 3.* immo
31 addi poteſt hanc probandi difficultatem præſumi
in dubio alio per fiſcum non probato, *Farin. q. 51.
num. 65.* ampliaturque etiamſi à teſte futurum cri-
men audiverit, cum adhuc incertum ſit an illa te-
ſtis ſit teſtimonium dicturus, *Afflict. in dicto §. præ-
terea nu. 5. & 6.* nec ſufficit crimen ſemiplenè pro-
bare, quia adhuc probato crimine ſemiplene ad-
huc non revelans erit cum accuſato tormentis ſub-
dendus *Salycet.* & ante eum *gloſ. in dicta l. 3. C. ad l.
Juliam Majeſtatis.*
32 Eadem æquior ac benignior ſententia magis ſub-
ſtineri poterit ubi ex tractatu non revelato nullum
ſit Principi conſecutum detrimentum: hoc ſuade-
tur ex illa æquitate totius orbis conſenſu recepta,
ut delictis quantumcumque atrocibus pœna ordi-
naria ſoleat indulgeri effectu non ſequuto, *Gram.
ad ſaturitatam deciſ. 2. num. 14. & deciſ. 74. num. 21.
cum ſequent. Farinac. q. 124. num. 78.* neque obſta-
bit huic conſiderationi, quod in crimine læſæ Ma-
jeſtatis, ſolus conatus, immo ſola ſceleris cogitatio,
ſeu voluntas pœna ordinaria punienda eſt, ut ex
text. in dicta l. quiſquis in princ., nec hunc rigorem
33 abrogavit ſupra allegata conſuetudo æquitatis, quæ
in hoc crimine ceſſat, *Farin. q. 116. n. 147.* quia re-
ſponderi poteſt hanc ſeveritatem adverſus ſolum
conatum in ipſis principalibus conſpirantibus con-
ſtitutam, nec debere ad conſcios ſive ſcientes tan-
tum extendi, quia cum, ut ſupra dictum eſt, non
revelantes delinquant in omittendo, conſpirantes
in committendo, non poteſt à delicto in commit-
34 tendo argui ad delictum in omittendo, *Decius con-
ſil. 151. num. 9. Oſaſc. dec. 71. num. 38.* accedat quod
35 leges punientes delictum in omittendo, locum non
habent niſi ex omiſſione detrimentum jam ſit ſe-
quutum, ut probat *text. in l. 3. §. final. cum gloſ. in l.*
ſumme

Digitized by Google

*omne delictum §.final. in verbo placuit ff.de re militari, Capyc.deciſ.*130. *nu.*66. & hic intellectus præ-
36 ter ſupradictos poteſt accommodari ad allagata jura in *l.atrum ff.de parricidiis, §. item alia; inſtit. de publicis judiciis*, ad *text.*in *l.*1. *§.occiſorum ff.ad Syllanian.& l.unica, §.pœnas, verſ.catorum, C.de raptu virg.* ut ex contextu, & caſuum poſitione apparet, ita ut hæc jura licet de ſcientibus tantum poſſent intelligi tamen locum non habeant niſi ſequuto effectu delictorum, de quibus ibi agitur. Hanc opinionem, ut ſupra comprobatam pro limitatione allegati *text.§.id quod* amplexus eſt *Farin. q.*51. *num.* 74. & pro ea adduci poteſt etiam auctoritas
37 *Clari q.*87.*nu.*2. ubi licet ſtet pen opinione, *Bart.* ſubdit tamen ex quacumque juſta,& probabili cauſa faſeſſeus à pœna mortis abſtineant Principes ob ſolam ſcientiam criminis non detecti,ſanè juſta po-
38 taſt videri cauſa rei bonus oventus, rerumque Principis incolumitas, *leg. aut facta §. eventus ff.de pœnis*, & licet *Abbas* contra hanc æquitatem ſentire videatur in dicto *cap.*1.*de reſt.ſpol.nu.*9. ubi poſita regula quod jura punientia ſolam ſcientiam in-
39 cum non habeant non ſequuto effectu, eam limitat in crimina læſæ Majeſtatis, tradens ſcientiam puniri in hoc crimine etiam non ſequuto effectu, non tamen exprimit de pœna ordinaria, *Boſſ.*etiam in *tit.de crimin.læſæ Majeſtatis*,tradidit quemdam Civem Mediolanenſem tempora dominationis Gallorum ob ſolam ſcientiam non ſequuto effectu in hoc crimine diviſum in fruſta:non tamen aſſerit
40 id da jure proceſſiſſe, ſed ſcribit id quod de facto ſarvarunt Galli, nec aliquam Senatus, aut alterius Tribunalis deciſionem adducit. Ad confirmationem addi poteſt juſtè facturum Judicem, ſi pœnam ordinariam non ſequuto effectu ob ſolam ſcientiam indulgeat, ut effugiat multiplicitatem, ſpecialium, quæ alioquin concurrerent, ſi impo-
41 neretur pœna ordinaria; & eſſe multiplicationem ſpecialium avitandam etiam in crimine læſæ Majeſtatis, docet *Gigas de crim.læſæ Majeſtatis lib.*2.*in rubr. quomodo, & per quos crimen læſæ Majeſtatis probetur, num.*10. Specialia quæ concurrerent ſunt hæc, primum quod quis alterius delictum detegere teneatur, ad quod nemo regulariter tenetur, *Jaſ.in l.ut vim num.*32. *ff.de juſtit.& jur. Decius in l.culpa caret, n.*8.*& ſeq. ff.de regul.jur.* ſecundum quod non detegens, & ſic delinquens in omittendo puniatur pœna ordinaria, cum regulariter delictum in omittendo mitius puniatur, ut ſupra dixi: tertium ut id locum habeat etiam non ſequuto effectu contra juris regulas ut ſupra.
43 Denique ſupradicta mitior opinio temperandæ pœnæ ordinariæ poteſt benignè, & probabiliter defendi, ubicumque non ſolum effectus tentati criminis ſequutus non eſſet, ſed & illud ad rei excuſationem accederet, quod antequam de ſcientia, & omiſſa revelatione inquireretur, licet ſero, & poſt aliorum revelationem ſive accuſationem alterius
44 tractatum re integra revelaret; id ſuadetur ex recepta juris regula, quod licitum eſt purgare moram re integra nullo adhuc ſubſequuto ex mora datrimento, *Scacc.de judiciis, lib.*2.*cap.*1.*n.*102.*Oſaſc. deciſ.*71.*num.*55.ubi loquitur etiam cum terminus ad aliquid agendum præfixus eſt, *Giurb.conſ.crim.* 32.*num.*10. *Magon. dec.Florent.*88. *num.*9. *& ſequ.* ubi agitde pœna non revelantium bona rebellium, etſi in caſu illius deciſionis aliud ſit deciſum ob verba banni ipſo jure pœnam imponentis elapſo termino non revelantibus abſque alia declaratione, immo attentari non temere poteſt, quod dum
45 in *§.final. dicta l.quiſquis*, ſancitur ut ſero tractatum revelans non alias impunitatem conſequatur, quam ſi antequam res ab aliis detegatur id faciat, hoc non eſt intelligendum niſi reſpectu illius, qui non ſolum tractatum ſcivit, ſed etiam particeps fuerit, ut clarè habetur in *verſ. ſi vero qui uſus fuerit factione, &c.* quæ verba nonniſi ad participem, & conſentientem referri poſſunt, ut ex vi verbi uſus fuerit, colligitur: huic conſentienti términus revelationis præfigitur ad conſequendam impunitatem; quod ſi quis ſciverit tantum,& non in initio revelaverit, ſed ſero poſt aliorum propa-
46 lationem, caſus hic in illo texto omiſſus eſt, nec licat arguere à mora delinquentis in omittendo, *Oſaſc.dec.*71.*num.*38. Ex his patet ut fallor, & ſatis ancipitem eſſe quæſiti reſolutionem; nec dubio carare concluſionem illam à pleriſque ſimpliciter, & indiſtinctè firmatam, nempe ſcientiam in crimine læſæ Majeſtatis, ſi omittatur revelatio, pœna ordinaria criminis læſæ Majeſtatis eſſe puniendam.
47 Conſulo tamen ut ſi caſus, quod abſit, contingerit, ſint ad revelationem tam immanis criminis promiores, quo, & Principis incolumitati, & propriæ ſaluti conſulant, periculum alioquin incurſuri ſeverioris ſententiæ, quam negare non poſſumus multorum patrum auctoritate firmari.

OBSERVATIO ORILIÆ.

SUMMARIUM.

1 *REus confeſſus in terminis, ſi deinde ratificet confeſſionem extra tormenta, uti confeſſus in pœnam condignam condemnatur.*

2 *Si verò neget aſſerendo metu tormentorum ſe confeſſum, non ex veritate, tunc cogetur in confeſſione perſeverare, & tormentis iterum ſubjicietur.*

3 *Et ſi iterum fateatur, & deinde iterum neget, non torquebitur in infinitum, nec ultra tertiam vicem.*

4 *Examinatur Baldi dictum in l.*1.*C.de confeſſ.n.*8. *& in ſuô conſ.*364. *lib.*3. *volentis ſtari debere confeſſioni factæ in tormentis abſque alia ratificatione ſi judiciis comprobetur, & n.*5.9.10.*&* 11.

7 *Referuntur DD. qui pro d. opinione Baldi adducuntur.*

8 *Referuntur DD. opinionis contrariæ, qui Baldum reprobarunt.*

12 *Examinantur DD. qui referuntur pro opinione Baldi,per Farin.qu.*83.*n.*78.*& n.*13.*&* 14.

15 *Ratio quare confeſſioni Rei in tormentis poſitio; dum non ratificatæ, ſtari non debeat.*

16 *Concluditur Baldi dictum, ſubſtineri non poſſe pro pœna ordinaria.*

17 *Baldi opinio volentis confeſſionem in tortura extortam ſine indiciis, adhuc validam eſſe ſi ratificetur extra tormenta, reprobatur:*

18 *Confeſſus in tortura,& extra torturam ratificans, vel confeſſus ſponte ſe ſciviſſe tractatum, & conſpirationem ab aliis factam contra perſonam Principis, vel ejus ſtatum, non tamen eiſdem conſenſiſſe, nec cum eis cooperaſſe, ſed ſolum ſciviſſe, & non revelaſſe; an puniri debeat pœna mortis, & confiſcationis bonorum, & filii eiuſdem, uti filii committentis crimen læſæ Majeſtatis tractandi ſint ad intellectum tex.in l.quiſquis, §.id quod, C.ad l.Jul. Majeſt. latè tractatur, & num.ſeqq.*

19 *DD. in hac quæſtione in diverſam iverunt ſententiam, nam alii voluerunt eodem pœna eſſe puniendos, qua ipſomet tractantes, & conſpirantes, alii extraordinaria, & mitiori.*

20 *Opinio Farin. pro pœna ordinaria niſi ceſſaverit revelare ex eo, quod revelationem probare non poſſet, ſed confutatur n.21.*

21 *Lex injungit ſcienti neceſſitatem revelandi, non neceſſitatem probandi.*

22 *Expenditur text. in l.2. ff. ad l. Pompejam de Parricid.*

23 *Lex puniri jubet ſcientem conſpirationem, & tractatum contra Principem, vel ejus ſtatum, & non revelantem, quæ autem pœna, dubitatur.*

24 *DD. recenſentur, qui volunt eum puniri pœna ordinaria mortis, & confiſcationis bonorum, ut iidem conſpirantes, & tractantes.*

25 *Fundamenta iſtius opinionis recenſentur.*

26 *Referuntur DD. pro opinione contraria, & pro pœna extraordinaria, & indicatur conſ. Bald. incipit quamquam, quod DD. dicunt non reperiri impreſſum.*

27 *Notantur DD. qui referuntur pro iſta opinione, ſed errenei.*

28 *Fundamenta hujus ſecundæ opinionis.*

29 *Reſponſio ad fundamenta primæ opinionis contrariæ, & explicatur tex. in l. quiſquis, §. id quod, C. ad l. Jul. Majeſt. & §. alia inſtit. de pub. Judic.*

30 *Verbum conſcius, de quo in d. l. quiſquis, §. id quod pro ſciente, & conſentiente accipiendum eſſe demonſtratur, & n.33.*

31 *Reſponſio ad text. in l.1. §. occiſorum, ff. ad Senat. Conſ. Syllan.*

32 *Varietas opinionum recenſetur.*

33 *Scientia, ubi de jure punitur, non ſola inveniri debet, ſed unita cum voluntate, & expenditur tex. in l.1. §. ſcientia, ff. ſi familia furtum feciſſe dicatur.*

34 *Pœna ſi mutetur per ſtatutum poſt delictum commiſſum, Judex quomodo puniet delinquentem, an ſecundum pœnam, & legem, quæ vigebat de tempore delicti commiſſi, an ſecundum legem & pœnam, quæ viget de tempore condemnationis, & ſententiæ proferendæ ad intellectum tex. in l.1. ff. de pœn.*

QUÆSTIO UNICA, MISCELLANEA.

Vidi continuò obſervari in criminalibus ſubſelliis in Urbe, & extra Urbem, quod Reus confeſſus delictum in tormentis, ex eo confeſſione non damnatur, ſed ponitur in ſecretis Carceribus ſolus, vel cum aliquo fido cuſtode, qui eum non conſulat ad negandum delictum, & deinde die ſequenti vocatur iterum
1 coram Judice, & interrogatur; An intendat ratificare ea, quæ die antecedenti faſſus fuit, qui ſi reſponderit affirmativè, recipitur ab eo ratificatio confeſſionis, ex qua poſtea, uti confeſſus, in pœnam delicto condignam coudemnabitur, ſi verò
2 negaverit, aſſerens dolore tormentorum, non ex veritate ſe confeſſum, tunc cogetur in confeſſione perſeverare, tormento reiterato, ut obſervari referunt *Pariſ. de ſindicat. verb. viſo de repetit. ſub n.1. fol.171. Caſon. de Indic. quæſt. & torment. cap.21. n.9. Gram. deciſ.72. n.1. & 2. Burg. de mod. proced. ex abrup. cap.100. n.11. & ſeq. Brun. tract. de indic. & tortur. 2. par. qu.5. n.6. & qu.6. n.6. Blanc. de Indic. l. fin. n.119. ff. de quæſt. Boer. deciſ.163. n.19. Boſſ. de tortur. n.42. Cartar. de interrog. reis lib.4. cap.1. num.157. Farin. qu.38. n.91. Guaz. def.30. cap.35. n.1. & 7.* ubi quod eſt concluſio ab omnibus recepta *Bajard. q.64. n.142.*

3 Verum ſi reus denuò tortus iterum fateatur, & deinde extrà tormenta, iterum affirmet metu tormentorum, non ex veritate ſe fuiſſe confeſſum, non torquebitur in infinitum, & ultra tres vices, ut refert obſervari *Pariſ. cit. verb. viſo de repetit. n.1.* ſed uſque ad tertiam vicem *Flam. Cartar. d. cap.1. lib.4. n.159. Bertaz. conſ.345. n.9. Magon. deciſ. Lucen.89. n.9. Farin. q.38. n.96. Guaz. def.30. cap.34. n.3. Burg. d. cap.100. n.16. & ſeq.*

4 Verum, quia *Baldus in l.1. C. de confeſſis n.8.* voluit, quod ſi indicia concurrant cum confeſſione habita in tormentis, ſtari debet tali confeſſioni, abſque alia ratificatione, & *Bald.* videtur ſequi DD. relat. per *Farinac. qu.83. n.78.* & iſtis temporibus hanc *Baldi* opinionem vidi de facto obſervatam, ideo operæ pretium exiſtimavi hujus *Baldi* dictum examinare, & conſiderare, nec non DD. quos eum ſequi refert *Farin. cit. qu.83. n.78.* ut deinceps fundamentis in promptu repertis, valeat unuſquiſque cognoſcere, an ſequi tale exemplum, vel pœnitus deſiſti, & reprobari debeat.

Verba *Baldi in d. l. unic. nu.8. C. de confeſſis* hæc ſunt. *Si verò tormenta fuerint inflicta Reo, aut præceden-*
5 *tibus legitimis indiciis, & argumentis, & ſtatur confeſſioni, præſertim ſi perſeveret in confeſſione, aut non præcedunt alia indicia, vel argumenta, vel ſunt ita levia, quod non faciant præſumptionem, & tunc non ſtatur confeſſioni, niſi in ea perſeveret, ut notat hic gloſ. & in d. §. Divus, & dicitur perſeverare eo ipſo, quod confeſſionem non revocet, ut ſubſequitur,* idem videtur affirmare *in l. fin. n.3. C. de probat.* ubi quod confeſſio in tormentis, non per ſe, ſed perſeverantia, vel fama, vel veriſimilitudine facti, vel aliis adminiculis indubitabiliter, indicat veritatem ſecundum *Nicol. de Matt.* & ideo ſubjungit nihil prodeſſe confitenti revocare confeſſionem, ſi contra ſe ſunt aliqua indicia, quæ conjuncta cum confeſſione extorta inducunt indubitabiliter veritatem.

7 Pro hac ſententia *Baldi* adducit *Farin. cit. q.83. n.78. Alberic. in l. capite quinto poſt n.23. ff. de adult.* arguendo ab ejus dictis à contrario ſenſu, quod indiciis præcedentibus, ratificatio non eſt neceſſaria, dum dixerat, quod confeſſioni in tormentis non perſeveratæ, non ſtatur, niſi legitima præcederent indicia, ergo (inquit *Farin.*) legitimis præcedentibus indiciis ratificatio non eſt neceſſaria, *Pariſ. de Put. in ſuo tract. de ſindic. verb. tortura cap.1. n.3. in fin. verſ. & dixit. Bald. & n.4. & in verb. tortus cap.1. n.25. verſ. non prodeſt confitenti, & cap.7. num.3.* ubi quod verba *Salycet.* reprehendentis *Bald.* ſunt nullius ſaporis *pract. Mill. fol.105. n.34. & ſeq. fol.18. num.11. Caſſon. de torm. cap.21. rubr. de confeſſ. ratific. n.8. & ſeq. Gram. deciſ.72. n.3. & ſeq. Carrer. pract. crim.2. tract. de Indic. §. in text. ibi, formidine tormentorum n.18. Foller. pract. crim. verb. & ſi confitebuntur par.2. n.29. Gram. deciſ.34. n.60. Marſil. in l. repeti n.21. & 22. juncto n.30. ff. de quæſt. alios citat Farin. referri per Maſcar. de probat. lib.1. concl.353. n.25. & concl.350. n.4.*

8 Contrarium voluerunt omnes, incipiendo à *gloſ. in l.2. C. quorum appellat. non recipiant, verb. aliquid* uſque ad ultimos DD. qui ſe opinioni gloſæ ſubſcripſerunt, ut videre eſt apud *Farin. cit. quæſt.83. n.67. & 79. & q.38. n.96.* quibus addo *Guaz. def.30. cap.35. n.1.2. & 3. Burg. de mod. proced. ex abrupt. quæſt.100. ex n.11. Cavalc. de brach. reg. par.3. n.182. Paſcal. de pat. pot. par.3. cap.3. n.46. Giurb. conſ.58. n.26.* ubi quod confeſſio inducto per ſtatutum contra ter negantem extra tormenta, & in tormentis confeſſum eſt ficta, & oon vera *Cabal. caſ.81. per tot. Scyal. de quæſt. & torm. cap.11. n.2.* & *Baldi* dictum reprobant ſpecificè *Salyc. in d. l. fin. C. de confeſſ. n.2.*

verſ.

verſ.item panis aliud exemplum Boſſ. tit. de confeſſ. per tortur. n.3. juncto n.5. ubi quod numquam vidit in practica aum ſervari per *Brun. de indic. & tortur.par.2.qu.6.n.3.* ubi valdè miratur de *Baldo*, quod adeo inſipide loquutus fuerit contra morem ſuum, *Farin.cit.qu.83.n.79. per Cabal. cit.caſ.81. n.4.* ubi quod falſa eſt opinio *Bal.* & quod peſſime loquutus fuit *Clar.§.fin.qu.64. verſ.cæterum ſi reus Bajard.q.64.n.137.& Guaz.def.30.cap.35.n.7.*
Mirandum eſt verè de *Baldo* adducto ex adverſo pro iſta opinione, quod confeſſio extorta in tormentis, non indigeat ratificatione, ubi legitimis præcedentibus indiciis emanaverit, quod firmius videtur tenere in ſuo *conſ.364.lib.3.n.4* dum & ipſe idem in *l.in bonæ fidei, C.de jur. jur.* docuerit, quod confeſſio talis facit ſemiplenam probationem, in qua co-
9 gitur reus perſiſtere cum novis tormentis, & pro iſta opinione, quod denuo torqueri poſſit, ſi nolit in ea perſeverare, eum refert *Pariſ.de ſindic. verb. viſo de repetit.n.1.fol.mihi 170. & verb.de repetit. n.2.fol.162.* allegans *Innoc.in cap.per Inquiſitionem de elect.* & pro eadem opinione aum refert *Gram. deciſ.72.nu.2.* ibi, *& ideo niſi revocans probet contrarium compellitur perſeverare in confeſſione per*
10 *repetitionem tormentorum, ut dicit Bald. in l. in bonæ fidei 2.col.C.de reb.cred.qui ſubdit benefacere, quod dixit Innoc.in c.per Inquiſitionem de electione,* idam videtur confirmare in *l. ſi quis in hoc genus, C.de Epiſc.& Cleric.relat.per Put.de ſindic.verb.ſequitur quæſtio fol.170.à ter.n.3.* ubi quod ſola confeſſio ſpontanea, valeat in criminalibus ad condemnationem, & in *l.2.C.de cuſt.reor.* ubi quod debet ratificatio recipi coram teſtibus,& docuit idem *Balb.in tract.de quæſt.& torment.cap.2.n.2.& ſeq. & n.8.* immò pro originali authore hujus opinionis video eum relatum per *Farin. qu.38.n.91.* Mirandum eſt, quod *Bald.* voluerit poſtmodum talem confeſſionem ſufficere, nec indigere ratificatione, præſertim quia *Gram.deciſ.72.*in utroque loco eum allegans, refert reum illum confeſſum in tormentis coactum fuiſſe perſeverare, ut eum videre eſt ſub *n.2. ibi, & ſic denuo tortus in confeſſione perſeveravit, & per conſequens Bald.* non uti repugnantia dicentem allegat, ſed potius convenientia. Certè ſi non vidiſſem *Bald.in alleg.conſ.364.lib.3.* ubi non loquitur per illa verba ſtatur tali confeſſioni, præſertim ſi perſeveret reus in ea, ut in *d.l.unica,C.de confeſſ.n.8.* vel quæ non per ſe, ſed cum perſeverantia, fama, & veriſimilitudine facti indubitantes indicant veritatem, ut in *d.l.fin.C.de probat.* exiſtimaſſem ex *Gram.loc.allegat.* quod voluiſſet denotare, & demonſtrare tali confeſſioni eſſe ſtandum, nec prodeſſe revocationem, quia niſi perſeveret in ea, cogi poſſet ad illi ſtandum per nova tormenta, ſed in *d.conſ.364.* diſtinguit clarè ſub *n.4.* ità dicendo, *quod aut præcedunt indicia, & talis confeſſio valet, aut non præcedunt indicia, & non valet.* Valet, inquit *Bald.* tu ſupple, aut ad cogendum Reum per nova tormenta, ut eidem confeſſioni perſiſtat, & in hoc conveniunt omnes, nec mirandum eſſet de *Bald.* nec dignum comperimus communi reprehenſione, immo ei gratias reddere deberemus ex *Farin. cit. qu.38. n.91.* aut ad condemnandum in pœnam extraordinariam, quando legitima, & gravia indicia torturam præcedunt, ut ſupponit in *d. conſ.264.* & ſunt alii, qui eum ſequuntur, ut videre eſt *Carrer.in ſua prax.crim.ſub §.& in eo sex.formidine tormentorum n.18 Caſon. de torment. c.31. n.9.* ubi declarat non per confeſſionem immediatè, ſed uti convictum per ſigna medianta confeſſione *Marſil. in l.repeti n.21.22. & 30. ff.de quæſt.* & ita videtur idem *Bald.* concludere, & ſe declarare *d. conſ.364. ſub n.6. verſ.ſolutio*, ubi pœnam, & condemnationem in illo caſu remittit arbitrio Regis, conſulens eſſe mitigandam pœnam, & ſententiam, ubi Judex procedit ex præſumptione, & videtur confirmari ex dictis per eum in *l.fin. C. de probat.* ubi quod illa indicia, quæ à lege non ſunt probata, ſed Judici religionis remiſſa, tunc ſimul collecta inducunt indubitatam veritatem, ponens exemplum in confeſſionibus extortis per tormenta, ita eum refert *Pariſ.de ſindic.verb.tortura fol.157.n.4.* & taliter intellectus convenit cum dictis per eum in *d.l.in bonæ fidei, C.de jur. jur.* ubi talem confeſſionem facere ſemiplenam probationem concludit, & ita cum effectu eum intelligit *Salyc.in d.l.final. C.de confeſſ.* dicens tamen, quod illud indicium ex confeſſione reſultans, non eſt indubitatum, aut ad
12 finem condemnandi in pœnam ordinariam,& nec *Bald.* hoc affirmaſſe dici poteſt, nec aliquis Doctor ex ſequacibus allegatis per *Farin.cit.q.87.n.78.* id
13 auſus fuit confirmare, *Alberic.* enim dicit ſolum, quod confeſſioni in tormentis non perſeveratæ, non ſtatur, niſi legitima præcedant indicia, ex quo dicto non ſequitur illatio deducta per *Farin.* cum ſecurius dicatur, ergo legitimis non præcedentibus indiciis, nec confeſſioni perſeveratæ ſtatur, quod eſt veriſſimum ex *Guaz.def.30.cap.39.* vel ſtatur, ut arguit *Farin.* à contrario ſenſu ad finem, ut negans cogatur in ea per torturam perſiſtere non ut ex ea in pœnam ordinariam condemnetur *Pariſ. loco per eum allegato*, licet dicat verba *Salyc.* eſſe nullius ſaporis, non per hoc ſequitur *Bald.* immo refert
14 ſemper obſervaſſe contrarium, nempe à reo confeſſo per tormenta recipere ratificationem, ut eum videre eſt in omnibus locis citatis per *Farin. cit. num.78.* & in ſpecie citato verbo *ſequitur quæſtio num.11. ibi, Bald.autem in l.ſi quis hoc genus, C.de Epiſc.& Cleric.dixit, quod ſola confeſſio, &c.& verſ. & ideo dicit Bald.in l.2.ff.de cuſtod.reor.& verb.viſo de repetit. n.1.* ubi quod ita obſervavit, & *Mill. fol.105.num.34.* nec minus poſuit talem concluſionem, licet referat *Bald.loco ſupra alleg.Caſon.de torment.cap.21.rubr.de confeſſ.n.9.* loquitur in confeſſione verificata per ſigna ex qua dicit poſſe Judicem tertiò negantem condemnare, non uti confeſſum, ſed uti convictum per ſigna medianta confeſſione, nec dicit in quam pœnam *Gram decìſ.72.* refert caſum de confeſſo in tortura, qui negans, fuit coactus per novam torturam in confeſſione perſeverare ibi, *& ſic denuo tortus in confeſſione perſeveravit, ut num.2.* Unde miror quare *Gram.* pro confirmatione opinionis *Baldi* per *Farin. adducatur*, *Carer.pract.crim.3.tract de indicio, §.in tex.* ibi, *formidine tormentorum*, dicit, quod confeſſio emanata in tortura præcedentibus indiciis indubitatis, prout fideliter eum refert *Farin.* non poteſt revocari, ut *n.18.* ibi, *limita eam quando præceſſiſſent indicia indubitata, &c.* dicit quod non poteſt revocari per confeſſum, non dicit ad quam pœnam pervenire poſſit condemnatio, cum tamen nota ſit concluſio, quod indicia indubitata, aut ad pœnam ordinariam valent, prout volunt plures relati per *Farin.q.86.n.114.* aut ad pœnam extraordinariam, prout volunt alii communiter, & in praxi eſt opinio magis ſervata ex eod. *Farin.cit.q.85.n.110.111. & 113. Gram. deciſ.34.n.60.* nec minus dicit confeſſionem in tortura habitam, non indigere ratificatione quinimo in caſu ſuo refert tortum, & ita confeſſum, extra torturam confeſſionem ratificaſſe, ut videre eſt *num.54.55.& 59.* licet etiam ad confirmationem adducat verba *Bald. in d. l. fin. C. de*

probat. ibi: *nec omittenda ſunt formalia verba Baldi, &c. Foller. verb. & ſi confitebuntur par. 2. n. 29.* loquitur de confeſſione habita in tormentis, præcedente confeſſione extrajudiciali, quam ſufficere pro ratificatione credunt iidem DD. & alii relati per *Farin. q. 83. n. 80.* Verum iſtorum opinio etiam eſt reprobata, ut videre eſt eundem *Farin. cit. q. 83. n. 81. & conſ. 20. n. 6. verſ. nihilominus, & Adden. ad eundem conſ. 19. lit. B. Cabal. caſ. 8 t. n. 6. & ſeq. Guaz. def. 30. cap. 35. n. 6. verſ. quæ opinio, Marſil. in l. repeti num. 21. 22. & 30. ff. de quæſt.* loquitur pariter de indiciis indubitatis præcedentibus torturam ad finem imponendi pœnam extraordinariam, & *Maſcard. concl. 353. n. 25. adducit ſolum Bald. & Salyc. & concluſ. 350. num. 4. alios allegat pro concluſione Foller.* ut non ſit neceſſaria ratificatio, quando ſcilicet præcedit confeſſio extra judicialis, & ſic videmus clarè, quod *Bald.* non dicit valere talem confeſſionem ad finem condemnandi in pœnam ordinariam, & ſi in talem ſenſum ejus dictum eſſet accipiendum, cum eodem nullum alium convenire, ſatis ex ſupra deductis compertum eſſet.

Et ratio eſt expreſſa in *l. 1. §. quæſtioni, ff. de quæſt.* ubi
15 confeſſio rei facta in tormentis non habetur pro explorato facinore, & ideo debet ratificari extra tormenta, poſt aliquod temporis intervallum, alias quicquid ſequitur non valet ipſo jure ſecundum *Bart. in tract. de quæſt. cap. 2. Angel. in l. 4. ff. de cuſt. reor. & in eadem l. 1. §. ſi quis ultro, ff. de quæſt. Pariſ. de Put. tract. de ſindic. verb. viſo de repet. n. 2. fol. mihi* 170. cum experientia docet torturam fragilem, & periculoſam rem eſſe, & magis periculoſum ejus experimentum cum alii tanta ſint impatientia, ut in quovis mentiri potius, quam pati tormenta velint, *ut in dict. §. quæſtioni*, & dixit *Jodoc. in pract. crim. cap. 39. rubr. de confeſſ. rei in torturam num. 4.* Sæpè numero compertos fuiſſe reos ex intolerabili cruciatu torturæ audacter confiteri ea, quæ nunquam cogitarunt committere, & *Clar. § fin. qu. 64. verſ. ult.* refert propter tormentorum ſævitiam tempore ſuo aliquos vidiſſe confeſſos, & condemnatos, qui tamen poſt plures annos reperti fuerunt innocentes, idem dicit *Pariſ. verb. viſo de repetit. n. 1.* & ex pluribus aliis comprobat *Farin. cit. qu. 83. n. 68. & Guaz. def. 30. cap. 2. n. 2. & cap. 35. n. 2. verſ. & fuit inductum.*

Et ita concludi poteſt opinionem *Baldi* non eſſe ſe-
16 quendam, tum quia dubius eſt ejus opinionis intellectus, ut diximus, tum quia admiſſus pro pœna ordinaria, ab omnibus reprobatur, nullum habet ſequacem, & in praxi talis opinio nullibi reperitur admiſſa.

17 Et ſecurius, quia idem *Bald.* tam in *d. l. unic.* quam in ſuo *conſ. 364. lib. 3.* ſupponit confeſſionem in tortura extortam legitimis indiciis non præcedentibus, adhuc validam eſſe, ſi ratificetur extra tormenta, quod eſt magis reprobatum, ut videre eſt *Marſil. conſ. 8. n. 13. conſ. 12. num. 39. conſ. 15. n. 3. conſ. 20. n. 7. conſ. 29. n. 28. conſ. 45. n. 1. conſ. 18. n. 19. conſ. 22. n. 8. conſ. 64. n. 52. Angel. de malef. verb. fama publica n. 36. ubi Auguſtin.* latiſſimè referens etiam in facto ſic obſervatum *Guid. de Suzar. de indic. & tortur. n. 69. Jaſ. conſ. 188. lib. 2. Jul. Clar. §. fin. qu. 55. n. 13. Bertaz. conſ. 8. num. 48. & 52. lib. 1. Burſat. conſ. 201. n. 21. lib. 2. Farin. conſ. 19. n. 2.* & ibi *Addit. lit. E. q. 37. n. 110. & qu. 83. n. 21. Maſcard. de probat. concluſ. 353. num. 3. Anton. Gomez. de delict. cap. 13. nu. 25. Grammat. conſ. 37. num. 7. verſ. & quomodocumq.* etiamſi fuerit convalidata poſt plures dies *Burſat. d. conſ. 201. n. 19. Baiard. q. 55. n. 31. & 39. Avenionen. dec. 15. n. 15. dec. 138. n. 1. ac 4. idem Marſil. ſingul. 46.*
Monticel. reg. crim. 18. n. 22. Adeout remedium non ſit legitimum, reum taliter confeſſum amplius puniendi, niſi dimiſſo prius in ejus priſtinam libertatem, & deinde novo inchoato proceſſu, quod eſt tutius, & verius, vel ſaltem mutato Judice, & iterum reo examinato coram eo, ac legitime interrogato, ut latè videre eſt *Farin. cit. qu. 83. n. 13. & ſeq. et Guaz. def. 30. cap. 39. n. 1. 2. & ſeq. & def. 32. cap. 31. n. 1. & per tot.* & præſertim *n. 7. & 14.* licèt id obtinere coram eodem Judice, qui confeſſionem extorſit eſſet valdè difficile, cum ſemper ſupponeret, & vellet perſiſtere, quod indicia ſufficientia pro tortura præcedebant, & evenit, quod dixit *Pariſ. in ſuo tract. de ſindicat. verb. tortura fol. 161. n. 3. quod plerumq; Judex torquet accuſatum, ne eum innocentem occidat, & deinde tortum, & innocentem morti tradit per ignorantiam, ſubjungens ideo periculoſum eſſe inventibus Judicibus, aut inanis gloriæ cupidis, aut eorum crudelitatem pretio diſtrahentibus poteſtatis arbitria frena laxare.*

18 Sed pone, quod Reus imputatus de crimine læſæ Majeſtatis fateatur in tortura, & ratificet poſtea legitimis indiciis precedentibus, vel ſpontè ſine tortura delictum, & crimen læſæ Majeſtatis verum, quod nullo modo eidem fuerit cooperatus, ſed tantum quod ſciverit tractatum, & conjurationem ab aliis factam, quam non revelavit, adeout ſimus in quæſtione unica propoſita hic per Authorem poſt reſolutiones, an ſcilicet pœna ejuſdem delicti puniri debeat taliter delinquens, & delictum confeſſus, an vero pœna extraordinaria, ad intellectum *tex. in l. quiſquis §. id quod C. ad l. Jul. Majeſt.*

Hanc quæſtionem plenè tractat *Farin. qu. 51. n. 69.*
19 *& ſeq.* ubi recitata DD. opinione, qui ſatis in hac re diſſentire, & repugnare comperiuntur cum alii voluerint eadem pœna ſcientes, & non revelantes eſſe plectendos, ut eos videre eſt *num. 69.* quorum videtur anteſignanus *Bart. in l. utrum num. 3. ff. ad l. Pomp. de parricid.* alii per contrarium, quod eadem pœna teneri non debeant, ſed relegationis, vel extraordinaria ex *text. in l. metrodorum, ff. de pœn. & l. 2. ff. ad l. Pomp. de parricid.* ubi idem ſtatuitur de filio, qui cognoverat, necem Patris ordinatam, nec Patri indicaverat, & adeo contra *Bart.* inſurgunt, ut ejus animam ex hoc dicto cruciari in inferno affirmaverint, & ita illius opinionis ſequaces, ut eos videre eſt penes eundem *Farinac. loc. cit. n. 70.* inter quos ipſe exurgens medius opinionem *Bartoli* adeo firmam cognoſcit, ut nullam valeat circa eam invenire difficultatem, ut legitur *n. 71.* ibi, *& apud me nullam habet difficultatem*, quam tamen poſt ea temperat, & locum haberet ait in eo,
20 qui ſciens tractatum contra Principem probare poteſt, tunc enim inquit *Farin.* non revelando, eadem pœna tenetur ſecus ſi tractatum probare non poſſet, ut *n. 74. & 75.* & deinde ſubjungit *n. 74.* ſecundum ſuam naturalem, & juribus conformem rationem, quod ſi ſciens tractatum illud poterat poſt revelationem probare, & tunc ſi ſequitur effectus, utique ex eo quod non revelavit, pœna mortis, & confiſcationis bonorum tenebitur, ac ſi crimen læſæ Majeſtatis commiſiſſet, & ita procedere ait opinionem DD. relatorum ſub *n. 72.* ſecus credens, ſi effectus non fuit ſequutus, quia tunc ob felicem eventum putat eſſe indulgendum aliquantulum ſcienti, & non revelanti, certa iſta opinio *Farin.* quicquid ſapiat æqui, vel boni in jure non videtur fundari.

21 Nam aut volumus dicere, quod in iſto crimine ſciens tenentur revelare, ut pro certo exiſtimatur per omnes, & utique quod revelans ex neceſſitate,

ſub-

ſubjici debeat torturæ, ſi non probet revelationem, & ob iſtum timorem à revelatione excuſetur ſciens, hoc eſset irrationabile, nec de jure cenſeri debet ordinatum, tum quia ob timorem torturę à revelando everteret ſcientem, tum quia lex ſuccurrit potius ei, quem ponit in neceſſitate, ut in *l. Divus 6. ff. de cuſtod. reor. l. fidejuſſor §. ſi neceſſaria, ff. qui ſatiſdare cogantur*, & in caſu noſtro præmio potius, quam metu pœnæ ad revelandum ſcientes allicit, ut in *d. l. quiſquis, §. ſanè, C. ad l. Jul. Majeſtat. in c. ſi quis Papa 76. diſtinc. & in l. ult. C. de falſ. monet. circa finem*, & ideò *Caravit. ſuper Rit. Mag. Curiæ Vicariæ n. 4.* dicit hanc rationem impoſſibilitatis probandi, non eſſe in conſideratione reſpectu ejus, qui revelare tenetur, ſed poſſe conſiderari reſpectu accuſatoris de quo loquitur *tex. in l. 3. C. ad l. Jul. Majeſt.* cum relevanti ex neceſſitate juris ſufficiat, facere quantum in ſe eſt, & in ſui poteſtate habetur, idem voluit *Gomez. de delict. rubr. de homicid. n. 4.* dicens in hoc firmitea reſidere, & idem in effectu voluit *Bart. in d. l. utrum n. 3. ff. ad l. Pomp. de parricid.* & ſequitur *Plaz. in epit. delict. cap. 22. n. 17. & Capyc. Latr. conſult. n. 107 idem Farin. conſ. 106. n. 2.* & confirmatur, quia neceſſitas revelandi non tantum inducta eſt ad finem caſtigandi, & puniendi Machinatorem, & conſpiratorem, quantum ad finem detegendi machinationem, & tractatum, cui occurri poſſit, ut advertit *Clar. qu. 87. n. 2.* & ſi ad utrumque finem dicimus inductam nõ ex eo, quod unus finis non habetur ex revelatione improbabili, ceſſare dabet alter magis præjudicialis, & perniciosus obviandi, & occurrendi tentatæ factioni, & conſpirationi, quæ poteſt ſuccedere etiam revelationem judiciali non probata.

Concluditur ergo magis verè, quod neceſſitas revelandi impoſita per legem ei, qui revelare tenetur, non admittit hanc excuſationem, ut non teneatur revelare, ſi probare non poteſt, quia adhuc revelare tenetur, & ſufficit facere id, quod in ſui habet poteſtate ſine metu torturæ.

Aut volumus dicere, quod lex non cogit ſcientem ad revelandum ſolum, ſed ad probandum, juxta diſpoſitionem *text. in l. Iudicas ſe furem, ff. de verb. ſignif. & ibi gloſ. Alex. conſ. 205. n. 4. & ſeq. lib. 6. Maſcard. de probat. concl. 733. lib. 2. n. 12. & ſeq. Guaz. def. 17. cap. 3. n. 5.* & tunc impoſſibilitas probandi excuſationem induceret ex rationibus adductis per *Bald. in ſuo conſ. incipit quamquam, & alios DD. relatos per Farin. cit. qu. 51. n. 75. per Gabr. com. concl. lib. 7. de maleſ. concluſ. ult. n. 2. per Roland. conſ. 88. n. 10. & ſeq. lib. 2. & per Marſil. in l. utrum n. 2. ff. ad l. Pompeiam de parricid.* ſed lex non videtur requirere probationem Judicialem, immo nec revelationem Judicialem, ſed extrajudicialem, quæ excludat conſenſum, & ex qua ille, cui machinatur, certioratus de machinatione periculum poſſit evadere, ut probatur in eadem *l. 2. ff. de parricid.* ubi de revelatione Patri non facta loquitur, non de revelatione Judiciali, ibi, *qui patri non indicaverat, &c. Farin. d. conſ. 106. n. 2.* & latius dicetur inferius.

Propterea magis clarè in hac materia procedendo dicas primum, quod ſciens conjurationem, & tractatum, ſeu machinationem contra Principem, vel ejus ſtatum, revelare tenetur, & ſi non revelet, punitur *l. metrodorum, ff. de pæn. l. quiſquis, §. id quod C. ad l. Jul. Majeſt. l. 2. & l. utrum, ff. ad l. Pomp. de parricid. §. alia inſtit. de pub. Judic. l. lege Cornel. ff. de falſis, l. ſi quis fortè, ff. de pæn.* ibi, *& magis puniri debet, &c. l. raptores, §. cæterum, & l. unica eodem verſ. C. de rapt. Virg. l. 1. §. occiſorum, ff. ad Senat. Conſult. Syllan. Gomez. tit. de delict. rubr. de homicid. n. 4. Clar. Decian. Marſ. & alii relati per Farin. cit. q. 51. n. 69. & ſeq. Gaill. obſerv. 40. n. 1. cent. 5. Capyc. Latr. conſult. 6. n. 105. 106. & 107. Author in ſua qu. unic. n. 1. & ſeq.*

24 Qua autem pœna teneatur talis ſciens, & non revelans, dubia eſt dd. opinio *Bart. in d. l. utrum n. 3. ff de parricid.* voluit teneri eadem pœna, ac ipſe tractans, & operator, & idem voluit *Salyc. in l. quiſquis §. id quod n. 16. & 19. C. ad l. Jul. Majeſt. Jaſ. in l. ut vim n. 32. ff. de juſt. & jur. Marſil. in ſuo ſing. 164. Socc. jun. conſ. 105. n. 43. lib. 3. Mart. Landen. de crim. læſæ Majeſt. q. 13. Abb. in c. 1. col. pen. de reſtit. ſpoliat. Claud. Seyſell. in l. qui accuſare in princ. C. de edend. & in l. ut vim, ff. de juſt. & jur. col. antepen. verſ. iſtis enim*, ubi quod non revelans, præſumitur doloſè facere, ex doctr. *Abb. in c. cum in officii de penit. & remiſſ. Caravit. d. rit. 4. n. 4. Gomez. de homic. n. 4. rubr. de delict. Plaz. in epit. delictor. cap. 22. n. 17. Angel. de maleſ. verb. che hai tradito la tua Patria n. 10. & 11. & ibi Auguſt. verb. tu autem in hac materia Decian. tract. crim. lib. 7. cap. 3. num. 15. Brun. conſ. 28. n. 7. Capyc. deciſ. 130. n. 67. Boſſ. de crim. læſæ Majeſt. n. 47. Gabr. lib. 7. concluſ. ult. n. 1. & 2. Clar. §. fin q. 87. n. 2. Gaill. obſer. 40. n. 1. cent. 5. Th r. compend. deciſ. par. 3. ſect. 3. verſ. ſciens tractatum Capyc. Latr. conſult. 6. n. 109.*

25 Et moventur DD. prædicti *ex d. l. quiſquis §. id quod C. ad l. Jul. Majeſt.* ibi, *id quod de prædictis eorumque filiis cavimus, etiam de ſatellitibus, ſciis, ac miniſtris filiiſque eorum ſimili ſeveritate cenſemus*, accipientes verbum illud, ſciis, pro ſcientibus, & ſic uti certum ſpeciem ſeparatam à ſatellitibus, & Miniſtris, ut explicat *Oſaſch. deciſ 80. n. 4.* & dicit *Farin. cit. n. 71.* eſſe veriſſimum, nec habere difficultatem, & ante eos voluit *Bart. in d. l. utrum ff. ad l. Pomp. de parricid. n. 3. & 4.* ponderans *text. in §. alia inſtit. de pub. ind. contra gloſ. in d. l. utrum*, quæ accipiebat conſcium pro participe, cum in *d. §. alia* puniatur occiſores parentum ij, qui dolo malo fecerunt, ut parricidium ſuccederet, & conſcii ejuſdem criminis, concludens propterea conſcios inibi accipi non poſſe pro participantibus, quia, ij inquit *Bart.* erant comprehenſi in illis verbis, *qui dolo malo fecerunt*, & ſic debere accipi uti ſpeciem ſeparatam à Conſociis, & participantibus, & ideo quemadmodum Conſocii de nece committenda cõtra Parentes, etiam extranei eadem ſeveritate, ac ipſi occiſores Parentum, tenentur ut in *d. l. utrum, & §. alia* eodem modo, & fortius conſcii de Conſpiratore contra Principem, vel ejus ſtatum; Adducunt etiam *text. in l. 1. §. occiſorum, ff. ad Syllan.* ubi ſervus non revelans, & non ſuccurrens Domino, ſaltem voce clamando contra illius aggreſſores, pena mortis punitur; ergo à fortiori Vaſſallus, & ſubditus non ſuccurrens, & non revelans, quia de graviori agitur præjudicio.

Contrariam ſententiam, quod pœna extraordinaria
26 puniendus ſit talis ſciens, & non revelans, non ordinaria ex *l. metrodorum, ff. de pæn. & l. 2. ff. ad l. Pomp. de parric.* voluerunt *Bal. in quodam ſuo conſ. incipit quamquam* quod, & ſi non reperiri impreſſum referat *Felin. & alii relat. per Farin. cit. q. 51. n. 70.* ſi legere illud, & videre cupis, videas, *Marc. Ant. Nat. in ſua conſ. 629. poſt n. 2.* quia ubi de verbo ad verbum illud regiſtravit, ubi adeo pergit contra *Bart.* ut ejus animam ſepultam in inferno afferat propter iſtam opinionem, & ita ejus opinionis ſequaces *Felin. in c. qui alias n. 2.* & planius in *c. quanto ſub n. 4. de ſent. excomm.* dicens etiam quod opinio *Bart.* non ſervatur in practica, allegans con-

tra

Digitized by Google

tra Bart. Salycet. in l. unic. C. de rapt. Virg. quem tamen non inveni, nec certè inibi hoc dicit, licet eum alleget etiam Roland. conſ. 88. lib. 2. & Farin. q. 51 n. 70. ſed immo Salyc. allegatur in contrarium cum veritate per omnes, dicit ſolum Salycet. in d. l. unic. ſub n. 24. quod non ita debet puniri, cum auxilio præbens cauſam delicto, ac ille, qui auxiliatur, ſed non cauſam præbet, qui cum auxilio præbent cauſam, gravius puniri debent, & ii, alii aliter ſentiunt occidunt animas eorum, hoc tamen dicit regulariter, & generaliter Salycet. quod non repugnat limitationi poſitæ per Bart. in d. l. utrum n. 3. & per eum in d. l. quiſquis §. id quod, ſed ubi de conſciis facit mentionem referens ſe ad ejus dicta in d. l. quiſquis §. id quod, ut eum videre eſt n. 13. reprobat etiam opinionem Bart. Anan. in c. ſicut dignum col. 6. de homicid. Roman. ſingul. 787. Bero. in c. 1. n. 70. de offic. deleg. Cagnol. in l. culpa caret n. 10. & ſeq. ff. de reg. jur. Oſaſc. deciſ. 80. n. 4. & ſeq. gloſ. in cap. conſtit. ſeu cap. Regni nuper. apud Trannum verb. celaverint Corrad. in ſua pract. rub. de conſcio n. 5. limit. 8. & in tit. de parricid. n. 9. & 10. Natt. conſ. 195. n. 12 in fin. & conſ. 197. num. 4. Honded. conſ. 96. n. 26. lib. 2. Hieron. Cuccalon. in addit. ad Ang. de maleſ. verbo, che hai tradito poſt n. 11. lit. C. verſ. ſi talis
27 ſcientia Hypp. in l. utrum, & ibi Alex. poſt Bart. Salycet. & Felin. ff. ad l. Pomp. de parricid. idem Anan. in rubr. de patribus, qui filios diſtraxerunt, relati per Plaz. in epitom. delict. cap. 28. n. 30. ubi dicit ad id eſſe text. præſtantiſſimum in c. ſi quis Papa 76. diſt. ubi revelanti machinationem contra Papam pretium conceditur, verum Hypp. Alex. & alii allegat. per Plaz. faciunt pro opinione illorum, qui tenent non cogi ad revelandum eos, qui revelationem probare non poſſunt, cæterum Hypp. in d. l. utrum ſequitur opinionem Bart. ut eum videre eſt ſub n 6 & 7. Carrer. pract. crim. 3. tract. de homicid. & aſſaſſin. §. nono quæro n. 8. verſ. ut tamen mitiori pœna Alciat. in l. facere, ff de verb. ſignif. & in l. bona fides n. 20 ff. depoſiti, & in l. 4 §. Cato, ff. de verb. oblig. Ignent in l. fideicomm. n. 35. & poſt n. 47. ff ad Syllan. Reſtaur. de imperat. qu. 118. n. 6. Emon. Suar. in ſuo theſ. recept. opin. lit. M. n. 8. allegatur etiam Angel. in l. 2. ff. de parricid. ubi reprobat pœnam mortis inflictam contra illos Cives, qui non revelarunt tractatum contra propriam Civitatem cum de tractatu non eſſent participes, licet ſecus credat ſi tractatus fieret contra Papam, vel alium Principem, allegatur etiam Roland. conſ. 88. ex n. 10. lib. 2. ſed etiam Roland. reſidere videtur in limitatione, ut probare non valens, revelare non teneatur Gigaſ. de crim. læſæ Majeſt. lib. 2. rubr. qui accuſ. non poſſ. q. 20. n. 2. & lib. 3. rubr. fin. q. 2. n. 6. Menoch. de arbitr. caſ. caſ. 355. n. 13. & ſeq. Anth. hic in ſua q unic. n. 10.
28 Et moventur illi DD. ex l. metrodorum ff. de pœn. ubi pœna relegationis imponitur non revelanti rebellem, verum quia hodie relegatio non eſt in uſu, pœna eſt arbitraria, Gigas d. quæſt. 20. num. 2. Farin. & alii ab eo relati quæſt. 55. num. 73. & reſpondent ad tex. in d. l. quiſquis, §. id quod ff. ad l. Jul. Majeſt. ut ſcilicet illud verbum, ſciis, ſeu conſciis, intelligi debeat de conſciis, ſcilicet conſociis ejuſdem criminis juxta explicationem gloſ. in d. l. utrum verb. conſciis. Et licet huic interpretationi videatur re-
29 pugnare declaratio Oſaſch. deciſ. 80. nu. 4. ubi quod illud verbum, conſciis, ponitur uti quid ſeparatum à verbo ſatellitibus, ac Miniſtris, quod etiam voluit Bart. in d. l. utrum num. 3. per tex. in §. alia inſtit. de publ. judic. ubi etiam illud verbum, conſciis, ponitur ut ſeparatum ab occiſore Parentis, & ab eis, qui dolo malo fecerant, ut parricidium ſequeretur, & ideo non poſſit intelligi de conſcio, & participe, quia particeps erat jam explicatus, ſed de conſcio ſimpliciter, ut cum eodem Bartolo in d. l. utrum advertimus ſupra, quod adeo placet Far. cit. num. 71. ut nullam ſentiat dubitandi rationem. Attamen duplici reſponſione videtur objectio Bartoli, & Oſaſchi removeri poſſe.

Primò, ut participes intellecti, & compræhenſi ſub illo verbo, conſcii, ad intellectum gloſæ in d. leg. utrum, accipiantur pro quolibet ſpecie participationis, ut ſcilicet quoquo modo particeps parricidii committendi, ſeu conjurationis, ac conſpirationis contra Principem, eadem ſeveritate cenſeatur puniendus, ac ipſimet principales conſpirantes, ad tradita per eundem Bart. in l. 1. C. ſi rector Provinciæ, ubi quod pluribus modis quid dicitur de delicto participare, Jul. Clar. § fin. quæſt. 90. n. 2. 3. 4. & per tot. quæſt. Blanc. in repet. l. fin. de quæſt. num. 166. & 167. Giurb. conſ. 7. num. 71. ubi quod particeps etiam dicitur, qui delicto conſentit, & de tali participatione intellexerit, gloſ. in d. l. utrum, dum conſcium pro participe explicavit, ut dicetur inferius, quo caſu non repugnat, ut Satellites, et Miniſtri declarentur expreſsè, licet in illa generalitate compræhenſi, cum ſpecies ſit participationis operatio Miniſtrorum, ac Satellitum, non apta compræhendere omnes participationis ſpecies immo nec facile erat credendum ſub nomine conſcii, accepto pro participe in genere, compræhendi etiam Satellites, et Miniſtros, quorum favore ſpecialis ratio ſuadet, vel non compræhendi ex Bald. in ſuo conſ. 401. in fin. lib. 1. ubi quod generalis diſpoſitio pœnalis non compræhendit eos, quorum favore ſpecialis concurrit ratio permiſſiva, & Bonacoſ. quæſt. crim. verb. pœna col. 3. verſ. ſtatutum, quod prohibet, cum Satellitibus, ac Miniſtris neceſſaria ſit obedientia, quæ vel à toto, vel ſaltem à quanto excuſat delinquentem ex l. liber homo 37. ib., ſi modo jus imperandi adfuit ff. ad l. Aquil. Rab. de valid. leg. cap. 12. num. 91. plenè Farin. qu. 97. per tot. & præcipuè num. 9. & ſucceſſivè non expreſsè ſpecificata in d. §. id quod de prædictis, importare poterat talem difficultatem, & talem excuſationem Miniſtris, & Satellitibus taliter delinquentibus, quod voluit evitare Imperator, ſpecificè nominando, & declarando, ut ſub eadem ſeveritate cenſeri debeant, & idem dicitur d. §. alia inſtit. de pub. judic. ubi licet particeps etiam dicatur parricidii is, qui dolo malo fecit, ut parricidium committeretur, attamen non omnes participationis ſpecies in illa dici poterant compræhenſæ, cum non in omni participationis ſpecie eadem concurreret, & militaret ratio ejuſdem exercendæ ſeveritatis ex Blanc. Clar. Giurb. & aliis ſupr. alleg. Giurb. d. conſ. 7. num. 14. ideo neceſſarium fuit, & juri conſentaneum, parricidam declarare, & pœna parricidii allegare nedum illum, qui parentem occidit, & qui parentem occidi doloſè ordinat, vel machinatur, licet extraneus eſſet, ſed etiam eos, qui aliter ejuſdem delicti ſunt participes ex illo verbo, conſcios, & ideo acceptum illud verbum, conſcios, pro tertia ſpecie ſeparata à Satellitibus, ac Miniſtris in d. §. id quod, & in dicto §. alia, ab eo qui occidit, & occidi ordinat, ſeu machinantur æquè convenit litteræ, textus non repugnat, immo rationabilis, & conveniens fuit expreſſio Satellitum, ac Miniſtrorum, ne generalitas illius verbi, conſcii, cauſaret difficultatem, en talem ſpeciem participationis compræhenderet ex rationibus adductis per Farin. d. quæſt. 97. num. 9. Rab. Bal. & Bonacoſ. locis ſup. alleg.

Secun.

Secundò illud verbum, Sciis, ac Miniſtris, intelligendo, & accipiendo non ubi tertiam ſpeciem diverſam, ſed uti qualitatem unitam cum miniſterio, ibi, *Satellitibus, Sciis, ac Miniſtris*, nulla interjecta, vel interpoſita linea inter Scium, ac Miniſtrum, ut denotaret qualitatem ſcientiæ neceſſariam eſſe in miniſterio ad incurrendam talem ſeveritatem, ne alias Miniſter inſcius obediendo, ſeveritatem illius legis incurreret, duplici commiſeratione dignus, ex ignorantia ſcilicet, & obedientiæ neceſſitate, prout ita declarant & verba illa, ſciis, & miniſtris, intelligunt *Hyeron. Cucull. in addit. ad Ang. verb. che hai tradito poſt num. 11. verſ. ſi talis ſcientia, Alciat. in l. facere num. 7. de verb. ſignif. & in l. 4. §. Cato num. 19. de verb. obligat. Menoc. de arbitr. caſ. 355. num. 14. Afflict. in cap. 1. §. præterea in uſibus feudorum num. 8. Capol. conſ. 3. lib. 6. relat. à Menoch. d. num. 14. Author d. quæſt. unic. n. 53. & ante eos Nerius de Bulſen. in ſuo conſ. incipit in nomine Chriſti &c. viſo puncto prædicto, regiſtrato per Natt. poſt ſuum conſ. 629. num. 19.* ibi, *nec obſtat ſi dicatur, quod debeant puniri pœna capitali, quia ſciverunt, & non revelarunt, ut l. quiſquis §. id quod C. ad l. Jul. Majeſt. quia ibi verum conſcii exponi debet, ut ibi no. Doc. conſcii, & Miniſtri, hoc eſt ut procedatur per illos, qui ſciunt, ad aliquem actum facti, ut ad perhibendum conſenſum, iuramentum ſcribendum, ac aliter operam dandum &c. facit text. in l. 5. ff. ad l. Jul. majeſt.* ibi, quive ſciens *falſum conſcripſit, vel recitavit in tabulis, & in l. 1. C. de falſ. moneta*, ibi, *facti conſcios illicita per tormenta proditori*, quod nonnulli de conſociis intelligi poteſt, & comprobat *tex. in l. unic. C. de rapt. Virg. verſ. cæteros, ibi, conſcii, ac miniſtri, & in l. raptores C. de Epiſcop. & Cleric. ſub eodem verb. cæteros*; Adſunt enim in iſtis juribus eadem verba conſciis, ac miniſtris, & tamen à DD. non contenditur inibi verbum conſciis pro conſociis, ac participibus accipi debere, ut videre eſt *Decian. tract. crim. lib. 8. cap. 6. num. 2. in fin.* & iterum *cap. 10. per tot.* & alios per *Farin. quæſt. 145. num. 34.* & per eundem *Nerium de Bulſen. inter conſ. Natt. 659. num. 19. in fin.* & confirmatu magis, quia ſuppoſito, quod verbum illud, ſciis, ſeu conſciis, accipiendum ſit pro ſolo ſciente, nec conſentiente, vel cooperante, neceſſario deducitur, quod filii iſtius ſcientis, prout filii rebellium puniuntur, niſi in pœna corporali, ſaltem in Bonis, adeout ſit eis mors ſolatium, & vita ſupplicium *d. §. id quod ibi, de ſatellitibus, ſciis, ac miniſtris, ac filiis ipſorum &c.* quod eſt ſatis amarum, cum lex hanc pœnam filiis committentium crimen læſæ Majeſtatis imponat, quia imitatores paternum credit, ut *in d. l. quiſquis §. filii vero*, quæ verba filiis ſolius ſcientis, & non revelantis, non
30 videntur convenire, & propterea tutius, & verius dicendum videtur, quod illud verbum ſciis, ſeu conſciis, intelligi debeat de conſciis, ſeu conſentientibus, & participantibus juxta intellectum *gloſ. in d. l. utrum ex DD. ſupra allegatis*, & ex aliis plena manu coacervatis per *Farin. in ſuo conſ. 104. poſt num. 23. verſ. pro contraria vero opinione uſque ad fin.* ubi pro opinione *gloſſæ* communerat 39. *DD.* & iterum in ſua *quæſt. 120. num. 154.* ubi quod negari non poteſt hanc opinionem eſſe magis æquam, & magis communiter receptam, & quod Honophrius Sancta Crucius, de quo agebatur in ſuo *conſ.* 104. nunquam ex ſola ſcientia fuiſſet morti traditus, niſi fiſcus ultro probaſſet etiam quod erat parricidii particeps, eique conſenſerat, & *Bald. in præfato ſuo conſ. incipit quamquam* per bonas rationes, & fatetur etiam *Angel. in §. publica nu. 4. inſtit. de pub. jud.* concludens contra *Bart.* opinionem, inter alia conſiderat, & allegat *tex. in cap. 1. §. præterea ſi Vaſſallus rubr. quæ fuit prima cauſa beneficii amittendi, & de forma fidelit. coll. 10. cap. 1.* per quæ jura Vaſſallus non revelans tractatum contra Dominum, privatur feudo, non privatur vita, nec aliis bonis, quæ jura *Bart. non ponderavit inquit ibi Bald. num. 8. inter conſ. Natt. 629.* quinimo ipſemet *Bart.* tenet contrarium *in extravagant. ad reprimendum, ſub verb. totius fidelitatis*, quem allegat *Jaſ. in d. l. ut vim ff. de juſt. & jur. n. 32. & in verb. legitimè circa fin. & verb. ſanguine*, ubi eum allegat, & ſequitur *Capyc. Latr. deciſ. 130. n. 19. & Oſaſc. deciſ. 80. num. 12. in fin. & num. 15. & Nerius de Balſen. in alio ſuo conſ. inibi etiam relato per Natt. ſub num. 19. in fin.* inquit eſſe abſurdum, ut propter ſolam ſcientiam debeat quis capitaliter puniri, & adde tu, & quod filii ejuſdem toto tempore ejus vitæ in morte eſſe debeant. Hinc non immeritò *Afflict. in tit. quæ ſint regalia, verſ. & bona committentium, & num. 103. & in cap. 1. §. præterea col. 1. in fin. cum ſeq. quæ ſit prima cauſa beneficii amittendi*, inquit nullo jure caveri, nec aliquo capitolo Regni, ut propter ſolam ſcientiam quis debeat puniri pœna mortis, ſi aliter de delicto non eſt conſcius, & quod ſciens, & non revelans machinationem committat crimen læſæ Majeſtatis, & ita judicatum refert in cauſa Rainaldi Brancatii per decem valentiſſimos *DD. in ſui præſentia*, refert etiam *Roland. cit. conſ. 88. n. 10. lib. 2. & Farin. quæſt. 51. ſub num. 73.* licet temporibus noſtris aliter judicatum refert *Salernit. allegat. 25. num. 53. Thor. in ſuo compend. deciſ. Regni Neap. p. 3. ſect. 3. verb. ſciens tractatum, & Capyc. Latr. conſult. 6. num. 189. ex Capitulo Regni Caroli Primi incipit nuper apud Tranum*, quod videtur totaliter repugnare *Afflicto in d. §. præterea, & reſolutioni* captæ per decem illos valentiſſimos Viros in cauſa Rainaldi Brancatii, *& gloſ. in d. cap. Regni nuper apud Tranum verb. celaverit*, ubi pœnam illam graviſſimam in perſonam, & bonis pro extraordinaria declarat juxta *l. Metrodorum ff. de pœn.* cum ex illis verbis graviſſimis pœnis, in bonis, & in perſonam, attento toto tenore illius capituli, facilè comprehendatur voluiſſe de alia pœna extraordinaria, non de pœna mortis intelligere Imperatricē, prout advertit etiam *Author in ſua quæſt. unica num. 27.* & pro certo habuit *Afflict. & decem illi DD. ſapientiſſimi* in cauſa Rainaldi Brancatii.

Ad *tex. in d. l. 1. §. occiſorum* ultra reſponſionem datam per eundem *Authorem ſub num. 55.* conſideratur,
31 quod de jure ſervi puniuntur ſemper gravius, quam liberi, ut videri poteſt in *l. 1. §. pœnam*, ubi pœnam falſi in homine libero, deportationem legimus, in ſervo autem ultimi ſupplicii in *l. penultima ff. ſi ex noxali cauſa agatur* ibi, *quia aliter de ſervo &c. & in l. aut facta §. perſona ff. de pœn.* ibi *aliter enim puniuntur ex iiſdem facinoribus ſervi, quam liberi*, præcipuè ubi in eundem Dominum tendit offenſio, & delictum *d. §. perſona*, ibi, *& aliter quicquid in Dominum, parentemve auſus eſt, quam qui in extraneum, & tex. in l. etſi certus §. ſi appetitus juncta gloſ. verb. animadvertere, ff. ad Syll.*

Quæſtio ſane dubia undequaque, ne dum ex vario
32 intellectu, quem DD. agnoſcunt in *d. §. id quod, verb. ſciis, ac Miniſtris, & in d. l. utrum verb. conſcii, & in §. alia inſtitut. de pub. indic. cum voluerit Corrad. in ſua pract. rubr. de conſciis num. 5. quod lex 2. ff. de parricid.* puniens filium non revelantem necem Patris, pœna relegationis, de ſolo ſciente, & non revelante intelligatur. Lex vero utrum pu-

piens

Digitized by Google

nians conſcios eadem ſeveritate, ac ipſos occiſores
Parentum, da conſciis ideſt participibus intelligen-
da ſit, elii allegati ſupra *num.* 29. Verbum illud
ſciis, ſeu conſciis in crimina læſæ Majeſtatis, pro
ſolis ſcientibus, & non revelantibus accipiunt.
Alii ſevariſſimam hanc opinionem, & cauſam ſe-
pulturæ animæ Bartoli in inferno exclament, &
Anthor eſt *Bald.in ſuo conſ.incipit quamquam relat.
per Natt.loco ſupracitato,* conſiderans nullam adeſ-
ſe culpam, nec voluntatem in ſciente ſolum, &
ſucceſſivè nullum adeſſe delictum, quia oculus, &
auris audiunt, & vident neceſſario, nec primi mo-
tus ſunt in poteſtate hominis? Alii non in hoc re-
ſident, ſed in non revelando poſtea viſum, & co-
gnitum, credentas de majori præjudicio agi, ubi
da conſpiratione contra Principem, & ejus ſtatum
tractatur, quam de conſpiratione contra Domi-
num, & ideo majori ſeveritate hoc delictum, licet
in omittendo eſſe plectendum, ut advertit *Clar &
alii,* qui aum ſequuntur *in ſua quæſt.* 97. *ſub nu.* 2.
Alii velint opinionem *Bart.* non ſarvari in practi-
ca, ut teſtatus *Felin.in d.cap.quanta de ſent.excom.
ſub nu.*4. & ita in effectu obſervatum referunt *Affl.
Roland.& alii relati per Farin.quæſt.*51.*ſub n.*73.
Alii quod opinio *Bart.* ſervetur in practica, licet
per bonas rationes *Bald.* concludat contrarium, ut
videre eſt *Ang. in §.publica inſtit. de pub. indic. ſub
nu.*4.& ita ipſum de facto ſervare in ſua *prax.verb.
che hai tradita la tua Patria num.*21. & ita ſervaſſe
etiam refert *Bertach.in ſuo repert. lib.*5.*verb. ſcient.
tractatam,* & in noſtris temporibus *Salernit.Thor.
& Capyc.latr.locis ſupra allegat.* alii etiam tam in-
dubitatam agnoſcant, & ſeteantur, ut videre eſt
*Farin.d.quæſt.*51.*num.*71. *& Gaill. cent.*5.*obſer.*40.
*num.*1. ubi quod vulgata eſt Dogma, & quod DD.
conſentiunt ex æquo omnes. Alii eam, vel certam
pro reo axiſtiment, vel dubiam ex dubio intelle-
ctu *d.l.quiſquis, §.id quod C. ad l.Jul. Maieſt.& leg.
utrum verb. conſcii ff. de parricid.* ut propterea ex
hac dubietata ſaltem pro mitiori capienda ſit in-
terpretatio ex *l.penult. ff.de pæn.c.fin.diſt.*9. *&c. in
pœnis, & ibi gloſ.de reg.jur.in* 6. Præterea quia ne-
gari non poteſt, quod gravius delictum ſit illud,
quod conſiſtit in committendo, quam in omitten-
do, ut advertit *Anchor.in eadem quæſt.unic. n.*20.
*& ſeq. & Farin. eadem quæſt.*51. *num.*68.*&* 72. *in
fin. & quæſt.*120.*num.*154. *& in ſuo conſ.*104.*n.*26.
& per tot. alii quod pœna ſit ultimi ſupplicii, &
confiſcationis bonorum, ibi, *eadem ſeveritate cen-
ſemus, ut in d.§.id quod,* ſed excuſare non revelan-
tem, ſi ideo non revelet, quia revelationem pro-
bata non poſſet, & ſic rigorem talis pœnæ, quærunt
evitare, ut videre eſt *Roland. cit. conſ.* 88.*lib.*2. *ex
num.*20. *Marſil.in l. utrum num.*1. *& ſeq. ff. ad leg.
pomp.de parricid. Gaill.obſer.*40.*nu.*5. *Farin.qu.*51.
*num.*74.*&* 75. *Author eadem quæſt.unic.n.*38. alii
quod etſi probare non poſſint, adhuc puniendi ſint,
quia facere debent id, quod poſſunt, ut in prin-
cipio advertimus ex *Gomez. Plaz. Bart. Boſſ.& aliis
ibi allegatis, & per Farin. eadem quæſt.*41.*nu.*76.
cum non revelando videatur doloſe facere, ut ad-
vertit *Abbas in c.officii de pænit.& remiſſ.& Claud.
Sei ſell. in l.qui accuſare in princ. C. de edend.* & in
l.ut.vim col.antepen.verſ.iſtis enim.

Temperabitur tamen ſeveritas legis, & magis ratio-
23 ni convenire, apparebit textus in *d.§.id quod verb.
ſciis, ac miniſtris,* ſi ſcientiam in jure neceſſariam
pro punitione inveſtigabimus ſ. Suppoſito enim
quod lex Imperatoria puniat eadem ſeveritate vo-
luntatem, ac operationem in hoc crimine, ut vide-
re eſt in *d.l.quiſquis,* ibi, *eadem enim ſeveritate vo-
luntatem ſceleris, quam effectum iura puniri volue-
runt & ante, vel cuiuslibet poſtremo qui nobis mi-
litat cogitaverit ex tex.in l.famoſi ff.eodem tit.ibi, &
an cogitaverit,* ſciantiam illam ſine voluntate non
exiſtimabimus à jure tali ſeveritate punitam prout
exclamabat *Bald.in cit. ſuo conſ.incipit quamquam
ſub num.*8. ubi quod auris, & oculus vident, & au-
diunt, velint, nolint, ſed cum voluntate, quando
ſcilicet aliquis ſcit, & vult, & ſucceſſivè in caſu
noſtro conjurationi, & conſpirationi conſenſit, ita
exiſtimat *Caſſan.* loquens *de parricid. in conſuetud.
Burgund.rubr.*1.*tit. des Iudices, & Droits. y coleſ.
num.*32. *Ja: de Platea in §.alia col.*1.*in princ.& verſ.
fin. verſ. item attende de pub. iud. Bonif. de Vitalin.
tit.de parricid.in fin.verſ.item non ſolum Alberic. in
d.l.utrum nu.*1. *&* 3. ad quorum dicta confirman-
dum adduco *tex.expreſſum in l.*1.*§.cæterum ff.ſi fa-
milia furtum feciſſe dicatur ubi ſcientiam, ait Ul-
pianus, eam ſpectare debemus, quæ habet volunta-
tem,* explicat *Menoch.de adipiſc.remed.*3. *ſub n.*43.
*ibi, inde conſcium criminis eum dicimus, qui aut
committit ipſe, aut committenti adhæſit, non quo
ſciente, & cognoſcente perpatratum eſt,* & meo judi-
cio videtur veriſſima intelligentia *tex. d.§. id quod*
cum inibi Imperator non declaret conſcios conju-
rationis, & conſpirationis reos criminis læſæ Ma-
jeſtatis non revelantes, quia ex non revelatione in-
ſurgerat delictum in omittendo, & ſic non poſſent,
ex iſto capite non revelantes, dici commiſiſſe cri-
men læſæ Majeſtatis, quos lex illa punit ſeverè, ut
advertit *Alciat.in l.facere, ff.de verb.ſignif. ſub n.*4.
ſed punit conſcios illius criminis, uti delinquen-
tes in committendo, & propterea eos, qui ſciunt,
& conſpirationi conſentiunt, *ex d. leg.*1. *ff.ſi famil.
furt. feciſſe dicatur, Menoch.de adipiſcend.remed.*3.
*ſub nu.*43. *Caſſan.Alberic. & aliis locis ſupra citatis.*

Et ideo dicas magis tutè, quod aut ſciens conſentit,
& conſcius criminis dicitur, & de tali conſcio lo-
quuntur *tex.in d.l.quiſquis §.id quod C. ad l.Juliam
Majeſt. l. utrum ff.de parricid. l.*1.*C.de falſ.moneta,
& §.alia inſtit. de pub.Iud.* & clarè probatur in *d. l.
quiſquis §.ſané* ibi: *ſi quis ex his,* ideſt ſatellitibus,
conſciis, ac Miniſtris, *in exordio initæ factionis,*
initæ, ideſt ſimul itæ factionis, & ſic de conſocio
factionis, & conſpirationis, ut explicat *Plin.lib.*7.
cap. 40. alias ſi de tali conſcio non intelligimus,
utique, illa verba ſubſequentis uſus fuerit, vel non
uſus fuerit, conſcio ideſt ſcienti ſolum convenire
non poſſunt, cum qui ſtat in puris terminis ſcien-
tiæ, nec utitur, nec non utitur factione, & ſuc-
ceſſivè talis conſcius eadem ſeveritate cenſeretur,
ut & filii ipſius perpetuò lugere debeant, privati
omni ſucceſſione, & mors eis eſſet ſolatium, vita
ſupplicium, prout iidem principaliter delinquen-
tes, aut ſciens non conſenſit conſpirationi, tra-
ctatui, & factioni, ſed imputatur, quod ſciens
non revelaverit, & tunc pœna extraordinaria pu-
nietur ex *l. Metrodorum ff. de pæn.* prout dicimus
de filio non revelante conſpirationem contra Pa-
trem, nam ſi conſcius fuerit criminis, ideſt con-
ſenſerit conſpirationi, eadem ſeveritate punietur
ex *l.utrum ff. de parricid.* ſi vero non conſenſerit,
ſed ſciens non revelaverit, & pœna relegationis
tenebitur ex *l.* 2. *ff.eodem tit.* ut optimè diſtinguit
*Ja: de Platea in §. alia inſtit. de pub. iudic. col.*1. *in
princ.& verſ.fin. verſ. item attende,* præcipuè ſi re-
velando poterat revelationem probare, ex traditis
per *Marſil.Roland. & alios allegat.per Farin. q.*51.
*num.*74.*&* 75. *& per Miſinger. cent.*5.*obſer.*40.*n.*5.
quia tunc non revelanti parci deberet, ſi ideo non
revelaret, quia revelationem probare non poteſt, ut
iidem

Digitized by Google

iidem DD. volunt, ſecus ſi dolo, credens forſan conſpirationem ſortiri poſſe effectum, ut advèrtit *Abb. in d. cap. officii de pœnit. & remiſ. & Sciſoll. in d. l. ne vim cal. ante pen. verſ. iſti enim*, ſed in utroque caſu recorderis, & non ſis immemor verborum *Modeſtini in l. famoſi ff. ad l. Jul. Majeſt.* ibi: *Hoc tamen crimen à Judicibus, non in occaſionem ob principalis Majeſtatis venerationem habendum eſt, ſed in veritate rei*, Nam & perſona ſpectanda eſt an potuerit facere, & an ante quid fecerit, & an cogitaverit, & an ſanæ mentis fuerit, nec lubricum linguæ ad pœnam facile trahendum eſt. Quamquam enim temerarii digni pœna ſint, tamen ut inſani parcendum eſt illis.

34 Demum ſcire convenit an ſi de tempore delicti commiſſi pœna vigoroſa de jure communi, vel ſtatutario pro delicto illo, quod committitur, ſed de tempore ſententiæ ferendæ pœna illa mutata reperiatur per ſtatutum, & levior fuerit ordinata, an inquam talis delinquens puniri debeat pœna, quæ vigebat de tempore commiſſi delicti, an vero, ea, quæ viget de tempore ſententiæ ferendæ. Hanc quæſtionem movit *Riccard. de Malumb. in ſtudio Paduano*, & reſolvit attendendum eſſe ſtatutum poſterius, quod viget de tempore ſententiæ, & condemnationis, ſi pœna antiqua, quæ vigebat de tempore delicti per novum ſtatutum fuerit minorata, prout in illo caſu contingebat, dum de tempora, quo Venetus vendidit ſalem Paduano, vigebat ſtatutum, quod puniretur in libris centum, de tempore vero accuſationis, & condemnationis hujus delicti, aliud ſtatutum fuit conditum, quod talem venditorem puniebat in libris 25. & reſolvit *Riccard.* Venetum accuſatum puniri non poſſe, niſi in libris 25. attenta forma ſtatuti, quod vigebat de tempore proferendæ ſententiæ, reddens rationem, quia ex quolibet delicto duo actus inſurgunt, actus ſcilicet obligatorius, & liberatorius, qui ſolutio appellatur, & ideo in Civilibus ponuntur diverſi tituli de obligationibus, & ſolutionibus, & in criminalibus tractatus, ſeu titulus delictorum, & pœnarum, itaque celebrato contractu, vel commiſſo delictu, actus obligatorius, qui inde naſcitur, eſt præſens, actus ſatisfactionis eſt futurus. Cum ergo Venetus vendidit ſalem Paduano contra formam ſtatuti, fuit obligatus, & iſte actus eſt præſens, vel præteritus, ita ut non futurus, & ad iſtum actum lex, quæ poſtea fieret, non extenderetur, puta ſi fieret poſtea ſtatutum, quod quilibet ſalem impune venderet Paduanis, ſed actus liberatorius à delicto commiſſo, etſi actus futurus, & ideo lex poſtea ſuperveniens benè amplectitur talem actum ut potè futurum, licet, ex actu, ſeu delicto præcedenti ortum habuerit, cum ita ſtatutum, non ad eſſentiam delicti formandi, ſed ad formam ſatisfaciendi pro delictu prius commiſſo reſpiciat, ſervabitur iſtud ſtatutum novum in ipſa punitione, & ſatisfactione facienda, allegans inter alia jura *tex. in l. teſtium C. de teſt. & in auth. hæc conſtitutio innovat conſtitutionem priorem*, refert hanc opinionem *Riccardi Bart. in l. omnes populi ff. de juſt. & jur. num.* 48. nec reſidet in ea, ſed immo impugnat *ex tex. in l. 1. ff. de pæn. & l. penult. ff. ſi ex noxali cauſa agat.* quæ jura dicit *Bart.* quod videntur inter ſe repugnare, cum in *l. 1. ff. de pæn.* dicatur, quod illa pœna ſit imponenda reo delinquenti, quam merebatur de tempore delicti commiſſi, in *l. vero penult. ff. ſi ex noxali cauſa*, videtur concludi totum contrarium, quod ſcilicet attendi debeat tempus ſententiæ proferendæ, & ideo is, qui ſervum ſiſtere promiſit in noxali cauſa, non ſatisfacit ſuæ promiſſioni, eum ſiſtendo liberum, quia diverſa pœna &c. & ideo *Bart.* reducendo jura prædicta ad concordiam diſtinguit pœnam à lege determinatam, & extraordinariam, ac per Judicem terminandam, ut primo caſu tempus delicti ſit ſpectandum, ſecundo vero caſu ſpectandum ſit tempus condemnationis, & ſententiæ proferendæ; & hanc diſtinctionem *Bart.* ex pluribus confirmat *Caball. caſ. 247. num. 15. & caſ. 156. num. 2.* quem laudat *Guazzin. def. 33. cap. 20. num. 4.* ſubdiſtinguens poſtmodum *Caball. cum Bartolo loco citat.* quod ſi pœna eſt conveniens delictu, attendatur tempus delicti, ſi vero eſt exorbitans, & exceſſiva, attendatur tempus ſententiæ, & condemnationis, ita intelligans reſolutionem *Riccard.* dum in quæſtione propoſita per eum ſupponit ex primo ſtatuto, pœnam fuiſſe decapitationis, in ſecundo vero ſtatuto, pœnam eſſe librarum 25. ſed non advertit *Bart.* quod jura ab eo ponderata in *l. 1. ff. de pæn. & in l. penult. ff. ſi ex noxali cauſa* non loquuntur de mutatione legis, in quibus terminis diſputat quæſtionem *Riccard.* ſed de mutatione conditionis, & ſtatus perſonæ ipſius Delinquentis, dum de Servo Delinquente ambo jura loquuntur, qui poſt delictum commiſſum libertati fuerat donatus, advertit tamen hanc differentiam *Alberic. de Roſat. in ſuo tractat. de ſtat. quæſt. 70. incipit item quæro quæſtionem diſputatam num.* 30. ibi: *& per hoc etiam bene facit ff. de pæn. l. 1. licet non loquatur in mutatione legis, ſed in mutatione ſtatus perſonæ delinquentis*, quod etiam advertit antea *gloſ. in l. pen. ff. ſi ex noxali cauſa agatur verbo vindicta*, ibi: *cum ſemper inſpiciatur in condemnationibus conditio perſonæ, quæ fuit tempore commiſſi criminis*; nec ibidem *Alberic.* referens eandem quæſtionem diſputatam per *Riccard. Malumb.* ſupponit in primo ſtatuto pœnam decapitationis, & in ſecundo pœnam 30. librarum, ſed in primo pœnam centum librarum, in ſecundo pœnam 25. ut vidare eſt eum ſub *num.* 28. *& Alberic.* convenit cum *Riccard.* ex juribus per eum adductis, & ex ſolido fundamento, quod ſolutio, & ſatisfactio pœnæ contingit de eo tempore, quo ſtatutum fuit mutatum, idem confirmat in 4. *parte quæſt.* 55. & 56. & convenit *Cyn. in l. leges, & conſtitutiones C. de legib. cui ſe ſubſcribit Bald. in c. fin. de conſt. num.* 7. *Jo. Bapt. à S. Severin. in d. l. omnes Populi num. 155. verſ. juxta prædicta ff. de juſt. & jur. Tuſc. lit. L. concluſ. 264. num. 35. Innoc. Anton. de Butr. & Imol. in cap. fin. de conſtit. Capra reg. 6. num. 45. & ſeq. Saccin. Jun. conſil. 21. num. 11. & 14. Alderan Maſcard. de gen. ſtat. interpret. concluſ. 13. nu. 59. & ſeq. Farin. in fragm. par. 2. verb. lex, num. 29. Sanfelic. deciſ. 221. n. 4. qui ita etiam intelligunt Bart. in d. l. omnes Populi n. 50. Cavalc. de brach. reg. par. 4. nu. 111. & 112.* ubi quod ſi mutatur ſtatutum, nihilominus dicitur delinquens accuſari ex lege antiqua reſpectu ſpecificationis delicti, licet puniatur ſecundum pœnam novi ſtatuti ex *Bart.* quem allegat in *l. 1. col. pen. verſ. ulterius quæro ff. de pub. jud. Guazz. d. def. 23. c. 10. num.* 4. Quando igitur ſupponitur mutatio pœnæ ex mutatione ſtatus, & conditionis delinquentis, procedunt jura allegata per *Bart. in d. l. omnes Populi num.* 48. & 49. & ejus diſtinctio de pœna determinata, & ordinaria, & de pœna extraordinaria, & determinanda, & ſucceſſivè dicta per *Caball. cit. caſ. 147. num. 15. & 156. num. 3. 4. & 5.* Quando vero agitur de mutationa legis, ſeu ſtatuti, tunc, aut ex novo ſtatuto pœna augetur, & attenditur primum, quod vigebat de tempora delicti ita concluditur *Alberic. in eadem quæſt. 70. num. 30. ex tex.*

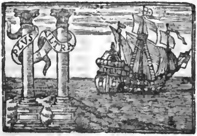
Digitized by Google

in l.1. ff.de pœn. & reſpondit *ad tex.in l.penult. ff.ſi ex noxali cauſa agatur*, & idem etiam dicitur tenere *Gandin.in rubr.de pœn.percuſſ. & inſult. verſ. pone me accuſare Titium*, & convenit pro hac parte *Bal.in c.fin.de Conſtit.num.7.* ubi quod lex pœnalis trahitur ad futura, indulgens vero ad præterita, & in *l.omnes Populi, num.16. ff. de juſt. & jur. & Cabal.caſ.156.num.9.* ibi, *& Delinquentes puniri ſecundum leges vigentes de tempore tranſgreſſionis*, & eſt veriſſima concluſio judicio meo, cum non poſſit tranſgreſſor legis, qui delinquit antequam lex ipſa naſcatur, & ideo dicitur, quod lex præſertim pœnalis reſpicit futura, non præterita ex *Bald.in d.c.fin.de conſtit. num. 1.* & plenè *Farin. in fragm.par.2.litt.C.n.25. & ſeq.* adde (ſi placet) aliam rationem, quia reus delinquens obligatur illi pœnæ, quæ viget eo tempore, quo delinquit *l.Imperatores ff.de jur.fiſc.* ibi, *tu te huic pœnæ ſubdidiſti, l.fin.C.ad l.Jul.Majeſt.l.1.§.Beſtias cum ibi notatis per DD. ff.de poſtuland.incertus Author in tract.de crimin.læſæ Majeſt. quæſt.8.nu.7. Cabal. caſ.115.n.10. Surd.deciſ.158.num.4. Vaſq.quæ.illuſtr.cap.52.n.17.* Et licet ratio prædicta impugnare videatur præcedente concluſionem, & videre faciat eam non poſſe ſubſtineri, cum reus delinquendo remaneat obligatus illi pœnæ graviori, quæ viget de tempore, quo deliquit, attamen non repugnat, ſi conſideratur, quod ad pœnam infligendam delinquenti, non dum conſenſus, ipſius rei attenditur, ſed magis voluntas Principis ſubditum ſuum tali pœnæ ſubjicientis, cum de re ſua ſtatutum ſit quem eſſe moderatorem, & arbitrum *in l.in re mandat.C.mandati l.etiam ff.de ſol.matrim.* ſecus de perſona, immo de ea ſcitum eſt, quod nemo eſt Dominus membrorum ſuorum, *l.liber homo ff.ad l.Aquil.Scacc.de judic.lib.1.cap.51.ſub num.14. & de re judic.gloſ.7. quæſt.3.limit.4.num.222. & ſeq.* nec ſe ad pœnam corporalem obligare poſſe *Farin. q.13.n.49.*

Unde cum voluntas Principis, ſeu ſtatuentium, qui legi antiquæ, ſeu antiquo ſtatuto derogare poſſunt, mutata reperiatur de tempore exactionis dictæ pœnæ repugnare non videtur, quod obligatio orta de tempore delicti, de tempore vero condemnationis, & ſolutionis aliter ſatisfiat juxta mentem, & ordinationem Principis, ſeu ſtatuentium, ut volunt *Cyn. & Riccard. cum aliis ſupra alleg.* niſi tamen mens ſtatuentium repugnet ex dictis per *Bald. in l.omnes Populi nu 54. & 55. ff.de juſt. & jur.* nam ſi poſterius ſtatutum loquatur per verba futura, ſi quis in poſterum delinquet, vel aliter, tunc non videtur antiquam legem abrogaſſe, niſi in iis delictis, quæ poſtmodum ſuccederent.

Dicas ergo in præſenti quæſtione, quod aut de delicto agitur, quod habet pœnam à jure, vel ſtatuto determinatam, & attenditur tempus delicti, niſi poſt delictum reperiatur per novum ſtatutum minorata, ſupponendo tamen quod ſtatutum novum priori deroget, vel expreſsè, vel tacitè, de quo habetur plenè per *Giurb.conſ.25. num 4.5. & per tot. & conſ.26. num.1. & ſeq.* nam ſi illi non derogat, vel ſe declaret aliter, tunc minoratio ad præterita non extenditur. Aut agitur de pœna arbitraria, vel extraordinaria, ſeu adjunctione, vel diminutione tunc facienda reſpectu perſonæ delinquentis, perſonæ in quam delinquitur, cauſæ ob quam delinquitur, loci in quo delinquitur, vel aliter, & tunc attenditur tempus ſententiæ, non delicti.

F I N I S.

IN-

Digitized by Google

INDEX
RERUM, ET MATERIARUM
IN HOC OPERE CONTENTARUM,

In quo Summaria, vel res notatu dignas

Lector ordine Alfabetico inveniet.

A.

Abducentes perſonas de loco ad locum, cauſa extorquendi pecunias, ſeù cauſa recaptus, ſunt ipſo jure forjudicati, reſol.8.n.3. & Clarius n.10.

Debet tamen plene conſtare de delicto: neque ſufficiunt præſumptiones, ibid. & n.10. & declaratur, ut ibi.

Abſenti ad veniendum, pro ſingulis viginti milliaribus, aſſignatur una dies, reſol.7. n.1. declara, ut num.3.

Abſolvere nocentem melius eſt, quam innocentem condemnare, reſol.11.n.2.

Abſentis innocentiæ allegatio pro Reo citato, quando admittitur, reſol.11.n.3.

Abſens damnari non poteſt de iure communi pro criminibus merentibus pœnam corporalem, reſol.16. num.1.

Sed ubi agebatur de pœnis pecuniariis, vel non excedentibus relegationem, condemnatio abſentium permiſſa erat, ibid.

Et quomodo de jure communi contra abſentem reum in contumaciam per annum perſiſtentem procederetur, ibid.

Abſens hodie de jure municipali totius fere Italiæ poſt citationem, & contumaciam, pro criminibus maxime capitalibus ad mortem damnatur, reſol.16. num.2.

Abſens reus in Regno poſt contumaciam, capitali pœna ultimi ſupplicii damnatur, ibid.

Ad abſolvendum promiores eſſe debemus, reſol.25.n.3.

Abſurdum eſt, & à bono Judice alienum morti aliquem tradere, quem mori non debere, ex actis in promptu conſtat, reſol.25.n.5.

Actum uno modo explicare valens, ſi eligat alium minus legitimum, actus corruit, reſol.12.n.5.

Actus, quando eſt inutilis ratione formæ omiſſæ, poteſt iterari, & forma ſuppleri, reſol.14.n.3.

Actum propria auctoritate gerere valens, ſi adeat Judicem, ſibi præjudicat, nec poteſt propriam Auctoritatem amplius exercere, reſol.23.n.5.

Actum principaliter, non quod in conſequentiam venit, eſt attendendum, reſol.25.n.2.

Actus factus ad unum finem, non poteſt parere alium finem, ad quem actus non fuit directus, ibid.

Actus, cum ſubeſt cauſa neceſſaria, præſumitur ex illa cauſa neceſſaria factus, non ex voluntaria, reſol.25. num.19.

Acta in judicio repetitionis efficiunt notoriam, reſol.25. num.5.

Accuſandi jus, ſeù remittendi, metitur ex capacitate ſuccedendi, ita ut qui ab inteſtato ſuccedit, habeat jus accuſandi, vel remittendi, reſol.26.n.4.

Accuſatorum in concurſu, eligendus eſt magis idoneus, & quando non procedat, reſol.26.n.5.

In accuſationibus, fides accuſare volentis ſummè eſt conſideranda, in decernenda prælatione, reſol.26. num.8.

Accuſatio cum tendat ad publicam vindictam præſerenda eſt perſona, quæ ad hanc vindictam conſequendam, eligit modum aptiorem, reſol. 26.n.9.

Actionem ineptam proponens, ſi ex hoc ſuccumbat, poterit iterum audiri, & aptam proponere, reſol.14. num.3.

Advocatus nullam inimicitiam præſumitur contrahere cum eo, contra quem præſtat patrocinium, reſol.2.n.36.

Adulterii pœna eſt mortis, niſi aliqua qualitas concurrat, quæ pœnam minuendam ſuadeat, reſol.16.n.20.

In omnibus tamen fere Provinciis iſta pœna eſt mitiganda, ibid.

Affectus in delictis atrocioribus punitur, etiam non ſequuto effectu, ſi deventum ſit ad actum proximum, reſol.16.n.21.

De conſuetudine tamen mitius punitur, quando effectus non eſt ſecutus, ibid.

Affectus punitur etiam non ſecuto effectu, non obſtante conſuetudine contraria in quibuſdam caſibus, reſol. 16.n.21.

Aggredientes cauſa furandi deambulantes tempore noctis, per plateas, & vias publicas Civitatis Neapolis, & ſuburbia, ultimo ſupplicio puniuntur, non habita conſideratione quantitatis rei furatæ, reſol.16.n.12.

Aggrediens viatorem in via publica animo deprædandi, ſi ob viatoris fugam extra viam publicam aſſequatur, & ſpoliet, quod non puniatur pœna diſrobantis in via publica, nec poſſit contra eum procedi ad modum belli, reſol.16.n.16. ſed contra n.17.

Aggrediens aliquem extra viam publicam, & ipſum fugientem in via publica ſpoliando, an incurrat pœnam ſtatuti contra diſrobatores ſtratarum, ita ut poſſit procedi ad modum belli, reſol.16.n.19.

Aliud eſt eſſe fundandam juriſdictionem, aliud amittere guidaticum, reſol.9.n.3.

Aliud eſt inchoare, aliud perficere delictum, reſol.16. num.16.

Alterationem inducit delegatio in eo, quod alteratur, reſol.16.n.6.

Alternative conceſſa, tribuunt electionem, reſol.23. num.5.

Animus deliberatus committendi homicidium, ut præſumatur gravis, & capitalis requiritur inimicitia; nec ſufficit non capitalis, reſol.2.n.32.

Animus occidendi, etiam in rixa adeſſe poteſt, reſol.16, num.7.

Annus captus in odioſis, non habetur pro completo, reſol.2.n.64.

Appenſamentum, an ſit neceſſarium, ad hoc ut poſſit procedi ad forjudicationem, cum abbreviatione termini, in terminis Regiæ Pragmaticæ tertiæ de ictu ſcoppitti, reſol.1.n.19.

Appenſamentum, an ſit neceſſarium, in terminis dictæ Pragmaticæ, ſi delictum eſt commiſſum cum ſclopis parvis, reſol.1.n.20.

Appenſamentum, an ſit probandum, ut quis puniatur vigore Reg.Pragm.1.de ictu ſcoppitti, reſol.1.n.5.

Arbitrium imponendi pœnam ordinariam minori non habet locum niſi minor compleverit decimum quartum annum, reſol.2.n.20.

Arbitrium Judicis uſque ad mortem extendi poteſt ob circumſtantias delicto cohærentes, reſol.2.n.55.

Arbitrium Judicis eſt compellere reos ad perſonaliter comparendum, reſol.11.n.3.

Arbitrio Judicis reſidet, an ſententia forjudicationis ſit exequenda, vel conſulendus Princeps cum per teſtes, aut aliter conſtat de innocentia rei forjudicati, reſol.25.n.20.

Argumentum de electione ad variationem valet, quia ratio eadem in utroque, reſol.6.n.22.

Argumentum ab amiſſione fori Eccleſiaſtici, & immunitatis Eccleſiaſticæ ad amiſſionem guidatici non procedit, & quæ ſit ratio, reſol.9.n.3.

Argumentum de deportatis ad forjudicatos non procedit, reſol.19.n.5.

Argumentum à diſpoſitis in delicto in committendo ad delictum in omittendo, an procedat, quæſt. unica n.34.& 46.

Argumentum à Civilibus ad criminalia valet, reſol.5. *verſic. in contrarium facit,* & reſol.27.n.5.

Armorum genus cum quo delictum eſt commiſſum præbet indicium, an animo deliberato ſit patratum, reſol.2.n.41.

Aſſaſſinii crimen punitur pœna mortis etiam non ſecuto effectu, reſol.16.n.22.

Aſſaſſinium late ſumpto vocabulo, dicitur etiam quando homicidium committitur proditoriè, vel cum magna copia ſociorum, vel pro craſſatione in viis publicis, reſol.16.n.22.

Aſſaſſinium propriè dicitur, quando mandatum datur, & recipitur de occidendo cum datione, promiſſione pecuniæ, aut alterius rei, reſol.16.n.22.

Requiritur tamen acceptatio expreſſa, nec ſufficit tacita, & eſt expreſſè probanda, ibid.

Probata tamen receptione pecuniæ probatur aſſaſſinium, licet non probetur acceptatio, ibid.

Aſſaſſinium committitur etiam ſi pecunia promittatur, neque eſt opus, quod tradatur, reſol.26.n.22.

Aſſaſſinium, an committatur intercedente promiſſione incerta, reſol.16.n.23.

Aſſaſſinium committi dicitur ſi quis mandet alicui homicidium committi cum promiſſione, che la caſa ſua ſarà ſempre aperta per eſſo, *vel alia ſimilia verba,* reſol.16.n.23.

Aſſaſſinium non qualibet minima pecunia conſtituit, veluti ſi dentur expenſæ pro itinere, vel pro homicidii præparatione, vel pro evadendo à manibus Curiæ, vel quod expendet quicquid opus erit pro ejus liberatione, reſol.16.n.24.

Et quid ſi detur magna pecunia? ibid.

Aſſaſſinii crimen, ut conſtituatur eſt neceſſe, ut pecunia detur ipſi occiſori, nec ſatis eſt ſi detur mediatori, vel proditori, qui ducit occidendum ad locum homicidii, reſol.16.n.25.

Aſſaſſinium, an de ſui eſſentia requirat, quod occiſus, vel vulneratus ſit Chriſtianus, reſol.16.n.27.

Aſſaſſinium committi dicitur quomodocumque homo mediante pecunia occidi mandatur, ſive Chriſtianus ſit, ſive infidelis, reſol.16.n.27.

Aſſaſſinium non eſt quodlibet delictum pecunia commiſſum, ſed bene erit gravius puniendum ob interventum pecuniæ, reſol.16.n.28.

Aſſaſſinii tenuti pœna, an procedat ſi mandatarius non vulnus intulit, ſed aliam offenſam, licet mandatum ſit ad occidendum, reſol.16.n.32.

Aſſaſſinii pœna vigore Reg. Pragm. primæ de aſſaſſinio non procedit ſi mandatarius vulnuſculum tantum intulit, reſol.16.n.33.

Aſſaſſinos defendentes, aut occultantes, puniuntur eiſdem pœnis, quibus principales, reſol.16.n.34.

Aſſaſſinum defendere dicitur, qui teſtem ſubtrahit, ne contra aſſaſſinium deponat, reſol.16.n.34.

Aſſaſſinium eſt, cum ab illis delictum perpetratur, qui nulla ab occiſo fuerunt injuria affecti, reſol.16.n.36.

Aſſiſtentes delicto commiſſo cum ictu ſcoppittæ, an teneantur pœna mortis, reſol.1.n.10.

*Et an poſſint forjudicari cum abbreviatione inducta à Reg.Pragm.*ibid.

Aſſiſtentes delicto rixoſo cum ſclopis parvis, an teneantur pœna Reg. Pragmat.3. de ictu ſcoppicti, reſol.1. num.23.

Attentata delicta, & non perfecta mitius puniuntur, reſol.28.n.4.

Audientia Regia poteſt procedere contra inquiſitum ad omnes actus, etiam ſi cognitio cauſæ ſpectaret ad Curiam Baronis, quando nulla alterius Judicis præceſſit inſtantia, reſol.26.n.3.

Auxiliatores in terminis Reg.Pragmat.1. de aſſaſſinio, non conſummato delicto niſi per actum vulneris, adhuc videntur debere puniri pœna ordinaria ex illius diſpoſitione, reſol.16.n.34.

Sed contrarium verius, ut ibid.

Auxiliatores puniuntur pœna ordinaria aſſaſſinii, ſecuto effectu homicidii, reſol.16.n.34.

Et procedit etiam ſi auxilium ſit præſtitum poſt delictum, dummodo auxiliatores ſciverunt pecuniæ interventum, ibid.

Auxilium poſt delictum, punitur tantum extra ordinem in aliis delictis, quam in aſſaſſinio, reſol.16. num.34.

B.

B*Arones habent forjudicandi poteſtatem, qui habent merum Imperium in terris ſubditis,* reſol.13. num.1.

Baro in terra demaniali non poteſt juriſdictionem exercere abſque collitigantium expreſſo conſenſu, & ſaltim tacito ſuperioris, reſol.13. n.4.

Baronia, & juriſdictione conceſſa in caſtro, videntur conceſſa omnia illa, quæ de jure communi acquiruntur vigore talis juriſdictionis in caſtro conceſſæ, reſol. 13.n.8.

Baro, qui in inveſtitura non habet privilegium cognoſcendi ſubditos delinquentes extra territorium, an valeat procedere contra vaſſallum delinquentem extra territorium, reſol.13.n.8.

Baro, ſeu Curia Baronalis non poteſt extra territorium, contentioſam exercere juriſdictionem, reſol. 13.n.9.

Baro voluntariam juriſdictionem poteſt exercere extra territorium, ibid.

Et poteſt delegare cauſam in territorio terminandam, ibid.

Baro ſi non habet in privilegio poteſtatem cognoſcendi de delictis commiſſis extra territorium, ſi Regium Tribunal præveniat in captura vaſſalli delinquentis extra territorium, an Baro excludendus ſit ob di-

ctam

ctam præventionem, reſol.13. nom.10.
Bannitus ab uno Officiali loci, poteſt indiſtincte iterum Banniri in Mag.Cur. ad petitionem illius, qui fecit eum banniri coram Officiali loci, reſol.17.n.8.
Bannitus pro uno delicto, ſi pro alio delicto ſit citandus, an poſſit citari in loco ſoliti domicilii, reſol.17.n.9.
Bannitus licet amittat beneficia juris municipalis, retinet beneficia juris communis, reſol.20.n.1.
Bannitus capitaliter poteſt contrahere, juxta jus gentium, vel commune, ſed non juxta jus municipale, non capitaliter vero bannitus poteſt contrahere omni jure, ibid.
Et quid de forjudicato, ibid.
Bannitus in præjudicialibus commodum ex banno conſequi non debet, reſol.20.n.4.
Bannitus ſecundum communem uſum loquendi, dicitur is, qui per campaneas diſcurrit, impediendo publicum commercium, reſol.22.n.2.
Bannitus captus non debet occidi, reſol.23.n.3.
Bannum non producit effectum extra territorium ſtatuentium, reſol.22.n.8.

C.

CAptus legitime pro uno delicto, poteſt pro omnibus aliis recte puniri, reſol.9.n.5.
Captus, ut ſpolietur, poſſeſſione rerum ſuarum jam privatus eſt, reſol.16.n.15.
Caravita dictum ad pragm.1. de exulibus diſtinguens caſus, quando mulier poſſit forjudicari declaratur reſol.3.n.5.
Carceratus legitime is dicitur, qui habet contra ſe indicia ad torturam, reſol.9.n.5.
Carceratus, poſt carcerationem dicitur in protectione Curiæ eſſe, reſol.23.n.2.
Carceratum in poſſe Curiæ exiſtentem occidere atrox eſt delictum, reſol.23.n.2.
Capitaliter condemnato ſuccurrendum eſt, licet Judex ſententiam condemnationis revocare non poſſit, quoties evidens æquitas id expoſcit, reſol.25.n.9.
Caſus non comprehenſus à diſpoſitione ſtatuti regulatur ſecundum regulas juris communis, reſol.15.n.7.
Cauſa, quando committitur ordinario, quæ abſque commiſſione ad ipſum ſpectaret, non inducitur delegatio, ſed excitatur tantum ordinaria juriſdictio, reſol.12.n.6.
Cauſa cum committitur ordinario, quæ ad ipſum non ſpectat, vel ſi ad ipſum ſpectat alteratur ordinaria juriſdictio aliquid addendo, vel diminuendo, aut ſi ei injungitur, ut Principis auctoritate procedat, tunc inducitur delegatio, reſol.12.n.6.
In cauſa ad effectum, ut poſſit procedi appellatione remota requiritur, ut expreſſe hoc Princeps dixerit, reſol.12.n.6.
Cauſa ordinaria, & appellabilis, & cauſa extraordinaria, & inappellabilis ſi concurrant, ordinaria trahit extraordinariam, & in utraque eſt ordinarie procedendum, ſi ſimul in utraque procedatur, reſol.12.n.11.
Cauſa finalis Reg.Pragm.tollentis peremptionem inſtantiæ in cauſis criminalibus, fuit ne delicta remaneant impunita, reſol.15.n.13.
Cauſa etiam injuſta, & fatua excuſat à dolo, quod declara, ut ibi reſol.16.n.7.
Cauſa probabilis, & juſta moderandi pœnam in delictis, an ſit, quod non ſit ſequutus effectus criminis. Quæſt.unica n.38.
Citatis ſtatuendus eſt terminus ad comparendum, juxta diſtantiam locorum, tam in civilibus, quam in criminalibus cauſis, reſol.7.n.1.
Citationes debent continere congruum tempus, ne alias tanquam fatuæ ob anguſtiam temporis reddantur nulla, reſol.7.n.2.
Citationibus ſpacium indicitur, ex qualitate temporum, proximitate locorum, & urgentia cauſæ, reſol.7.n.6.
Citatio debet continere, an Judex procedat uti ordinarius, vel uti delegatus, reſol.12.n.1.
Citatio debet continere nomen Judicis citantis, reſol.12.n.1.
Citatio cum expeditur per Præſidem, vel Regiam Audientiam, procedentes ad modum belli, non eſt neceſſe, quod in ea inſeratur copia talis poteſtatis, ſed ſatis eſt, quod fiat mentio talis poteſtatis extraordinariæ, per hæc verba ex proviſione Præſidis, vel Regiæ Audientiæ procedentis vigore poteſtatis extraordinariæ, &c. citetur talis, & C. reſol.12.n.9.
Citatio eſt actus judicialis interlocutorius, reſol.12. num.13.
Citatio ad informandum, an poſſit ſubſcribi ab uno tantum ex Reg. Auditoribus, quando Reg. Audientia procedit ex delegatione, reſol.12.n.13.
Citatio ad forjudicandum facta ad ſui validitatem requirit, ut in proceſſu ante ipſius citationis expeditionem conſtet de reſcripto delegatis, alioquin eſſet nulla, reſol.13.n.2.
Citatio nullam juriſdictionem tribuit ei, qui nullam in caſu quo citat, habet juriſdictionem, reſol.13.n.3.
Citatio facta à Judice competente, cujus juriſdictio poteſt declarari eſt valida, reſol.13.n.4. *Limitatio*, ut num.5.
Citatio quomodo poſſit fieri extra territorium decernentis citationem, reſol.13.n.9.
Citatio, ut poſſit fieri extra territorium eſt neceſſe implorare brachium Judicis territorii, reſol.13.n.9.
Citatio tamen facta in alieno territorio abſque brachii imploratione arctat citatum ad comparendum, ſed Judex incurreret pœnam uſurpatæ juriſdictionis, reſol.13.n.9.
Citatio ad informandum, ut poſſit expediri requiritur, ut adſint ſufficientes probationes, aut indicia ad torturam, quod declara, ut ibi reſol.13.n.2.
Citatus à Judice de quo dubitatur, an ſit Judex competens, vel incompetens tenetur comparere, reſol.13. num.6.
Citato pro uno delicto, qui reperitur inquiſitus ex aliis delictis eſt ei offerenda ſecuritas pro aliis delictis, alias non tenetur comparere, & quomodo hoc procedat, reſol.17.n.2.
Citatus in judicio, ſi ex alia cauſa reus factus eſt capitis, & damnatus, excuſatur à comparendo, ſi ei ſecuritas non offertur in citatione, reſol.17.n.6.
Chriſtianus præſumitur, qui eſt natus in terra Chriſtianorum, reſol.17.n.27.
Et onus probandi contrarium pertinet ad inquiſitum, ibid.
Clauſula in fine poſita, refertur ad omnia præcedentia, reſol.28.n.4.
Clericatus, quando impediet forjudicationem, & praxis circa hoc recenſetur, reſol.4.per tot.
Clericatus in fraudem ſuſceptus, & præſentatis Bullis, an faciat ſuperſederi in forjudicatione, reſol.4. n.3.
Et quid ſi præſentantur Bullæ primæ tonſuræ in fraudem ſuſceptæ, ibid.n.4.
Clericatus aſſumptus in fraudem eximit à Judicis laici juriſdictione, quoad pœnam corporalem tantum non quoad pecuniariam, reſol.4.n.5.
Clericatus, quando dicatur in fraudem, ibid.n.6.
Clericatus aſſumptus in fraudem non eximit à juriſdictione laicali quoad pœnam pecuniariam, ſive incurſam, ſive incurrendam, reſol.4.n.9.
Clericatus, an impediat forjudicationem ſi agitur de

delicto pro quo amittitur privilegium fori Eccleſiaſtici, reſol.4.n.12.
Clericus, vel Religioſus effectus poſt forindicationem, an evitet pœnam confiſcationis bonorum, reſol.4.n.8.
Colluſio tunc præſumitur in vidua variante, quando præceſſit electio fori Regii, & deinde intendit variare ad Curiam inferiorem, reſol.6.n.47.
Colluſio, quando allegatur per Fiſcum, ſolet ei terminus impartiri ad docendum de colluſione, reſol.6. num.51.
Commodum quod ex perſona propria quis conſequi nequit, poteſt ex perſona alterius conſequi, reſol.24. num.4.
Comparitio ſpontanea magnum ſignum innocentiæ eſt, reſol.17.n.6.
Conatus in delictis non atrocioribus, ut ſunt rixoſa, regulariter non puniuntur pœna capitis, reſol.1.n.7. & an puniantur corporaliter?
Conatus hodie punitur pœna ordinaria in crimine aſſaſſinii, reſol.16.n.31.
Conditionalis compulſio, adhuc compulſio eſt, reſol.6. num.9.
Confeſſio, vel convictio ficta, abſurdum eſt, ut plus operetur ad minoris condemnationem, quam vera confeſſio, vel convictio delicti, reſol.2.n.7.
Confeſſio ficta in judicio criminali, reo an præjudicet in judicio civili, reſol.24.n.1.
Confitens occidiſſe hominem ſi doceat hominem non eſſe occiſum, ſed vivere, nulla ex confeſſione oritur actio, reſol.25.n.11.
Confeſſionis errore edocto reus eſt abſolvendus, ibid.
Confitens occidiſſe hominem tenetur etiamſi conſtet non ab ipſo, ſed ab alio occiſum eſſe, ſed ſi conſtet nullo modo hominem occiſum eſſe, non tenetur, & quomodo hoc procedat, reſol.25.n.14.
Confiſcatio bonorum forjudicati, an comprehendat non modo bona præſentia, ſed etiam futura, reſol.19.n.1. & ſeq.
Confiſcatio bonorum non fit contra Neapolitanos, ibid.
Conſanguinei ad impediendam forjudicationem poſſunt opponere omnes exceptiones, quæ non tendunt ad criminis excluſionem, ſed ſunt ſeorſum à crimine, ut minor ætas, reſol.2.n.67.
Conſenſus in Judicem, ut inducatur, requiritur inquiſiti præſentia, reſol.13.n.4.
Conſtitutio Regni minorum jura, quæ coarctat tempus majoris ætatis inductum à jure communi, tamquam exorbitans eſt ſtrictè interpretanda, reſol.2.n.63.
Conſtitutio Regni pœnam eorum, an congruat, tam maſculis, quam fœminis, reſol.3.n.3.
Conſtitutio prædicta eſt odioſa, & correctoria juris communis, reſol.25.n.5.
Conſtitutio Regni ſtatuimus, diſponens, ut miſerabiles perſonæ, quæ habent privilegium eligendi forum debeant jurare perhorreſcentiam potentiæ adverſariorum eſt juris novi inductiva, reſol.14.n.1.
Conſtitutio prædicta quoad hoc non extenditur ad miſerabilem perſonam, variantem ad forum ordinarium, ſed vide n.2.
Contrabannorum commiſſarius habet juriſdictionem delegatam contra committentes contrabanna, reſol. 29.n.5.
Contractus cenſualis à forjudicato Regni geſtus Romæ, quam vim habeat in Regno, & an cadat ſub diſpoſitione Regia Pragmatica de cenſibus, reſol.20.n.1. & per tot.
Contrahendi facultas deſcendit à jure gentium quatenus importat promiſſorum obſervantiam, ſed à jure civili quoad approbationem, & jus municipale, an ſuper hoc diſponat, ibid.
Contumacia ſola non poteſt operari forjudicationem, reſol.2.n.5.
Contumacia efficit, ut quis de delicto, pro quo contumax reputatur habeatur pro convicto, & confeſſo, reſol.2.n.6.
Contumacia eſt dolus præſumptus, reſol.2.n.13.
Contumacia eſt delictum in omittendo, reſol.2.n.14. & reſol.6.n.37.
Contumacia non poteſt prorogare juriſdictionem, quia non inducit conſenſum, reſol.13.n.4.
Contumacia intelligitur contracta in eo Tribunali, ubi quis comparere debet, reſol.27.n.6.
Contumax pro uno delicto, quando poſſit pro alio contumax reddi, reſol.17.n.2.
Contumax ſimpliciter pro aliquo delicto, ſi pro alio delicto citetur, non eſt neceſſe ad validitatem citationis, ut ei ſecuritas offeratur, reſol.17.n.6.
Contumax an mulctetur ſine dolo, reſol.3.n.2.
Copia delegationis non eſt inſerenda citationi, quando delegatio eſſet clauſa in corpore juris, ſed ſufficit aſſertio delegatæ poteſtatis, reſol.12.n.8.
Cunctatio nulla videri debet, cum de vita, & morte hominis agitur, reſol.25.n.20.
Curia Regia ſolet ſemper in praxi inhibere Judici inferiori, ut ei præcludatur via cum inquiſitis colludendi, reſol.26.n.7.
Curiæ majores ſolent majorem juſtitiam miniſtrare, reſol.26.n.8.

D.

DAre, & promittere in delictis paria ſunt, reſol. 16.n.22.
Deciſio D.Vincentii de Franc.382.declaratur, reſol.26. num.10.
Decretum de citando eſt interlocutorium, reſol.5.n.2.
Decretum liberationis in forma differt à decreto abſolutionis ab obſervatione judicii, reſol.15.n.10.
Et tale decretum ubi nulla nova advenerint indicia primis urgentiora, habet vim ſententiæ diffinitivæ, ibid.
Et ſi contigerit appellari, inhibetur prout in reliquis diffinitivis, ibid.
Sed contra quod habeat vim decreti interlocutorii, ibid.n.14.
Decretum liberationis in forma non reddit cauſam criminalem omnino deciſam, quia habet vim interlocutorii, reſol.15.n.14.
Decretum liberationis in forma concipitur poſt defenſiones, & lites conteſtatam, ibid.n.19.
Decretum vero habilitationis in forma, ſeu ad omnem ordinem, interponitur ante litem conteſtatam, & ante defenſiones, ibid.
Decretum liberationis, & decretum habilitationis in forma in quo conveniant, & in quo differant, reſol. 15.n.21.
Decretum de relaxando reum ſub fidejuſſione de ſe præſentando etiam novis non ſupervenientibus indiciis, uſitatius eſt interponi ante dationem termini, & litem conteſtatam, ibid. n.30. licet quandoque fiat contrarium.
Decretum habilitationis in forma, & ad omnem ordinem inter ſe differunt, ibid.
Et tamen hoc non obſtante reus poſt habilitationem ad omnem ordinem, non debet citari abſque novis indiciis, & quæ ſit ratio, ibid.
Declinatio fori viduæ conceſſa eſt ſpecies remiſſionis; reſol.6.n.30. ſed contra n.33.
Declinatoria fori regulariter non poteſt opponi per non perſonaliter comparentem, reſol.6.n.41.
Defenſiones, licet non poſſint tolli, poſſunt tamen ratione contumaciæ tolli, & reo audientia denegari, reſol.27.n.1.

De-

Defenſiones nunquam conſentur ſublatæ, nec per Principem tolli poſſunt, ibid.n.2.

Delegatio cognitionis alicujus delicti, non nocet Baronibus quin poſſint remiſſionem petere, inquiſitis vero obeſt, quia remiſſionem petere nequeunt ad Judices ordinarios, reſol.5.n.11.

Delegatione, an poſſit uti Reg. Audientia, & Magna Curia Vicariæ in delictis cum ſclopo commiſſis in terris Baronum vigore Pragmaticæ editæ à D. Comite Montis Regii, non obſtante moderatione facta per Pragmaticam D.Ducis Medinenſis, ibid.

Delegationis falſitatem ſi reus opponat comparendo perſonaliter, non modo poteſt petere ejus copiam ſibi exiberi, ſed etiam ipſum originale ad fundandam falſitatem, reſol.12.n.3.

Delegationis falſitas, ſi poſt contumaciam detegatur, ſemper reo prodeſt ad annullandum acta in contumacia, ibid.n.4.

Secus ſi reſcriptum delegationis eſſet ſubreptitium, ſed non falſum, quia tunc patiens ſe contumacem reddi, ſibi imputet, ibid.

Delegatio non præſumitur, etiam in perſona excelſa, & illuſtri, ibid.n.4.

Delegatione facta juriſdictio ordinaria ſuſpenditur, ibid.

Delegatio inducitur, ſi Princeps reſcribat ordinario cognoſcas, ſed ante executionem ſententiæ referas, ibid.n.6.

Delegationis copiam non eſt neceſſe inſeri in citatione, ubi Princeps delegans eſt præſens in loco, ubi exercenda eſt delegatio, ibid.n.7.

Item, ubi reus degit in loco citationis, vel parum diſtans, ibid.

Sed prædictas limitationes non admittit communis praxis in Regno, ibid.

Delegatio ſimpliciter conceſſa competit etiam contra abſentes, reſol.12.n.10.

Delegatus tenetur inſerere in citatione copiam reſcripti delegationis, nec ſatis eſt ſe aſſerere delegatum, reſol.12.n.2.

Non tenetur tamen tranſmittere ipſam originalem delegationem, ibid.

Et quando teneatur oſtendere originalem delegationem, vel copiam, n.3.& ſeq.ibid.

Delegatus à Principe, an teneatur admittere appellationem, quando delegatio eſt ſine clauſula, reſol.12. num.6.

Delegatus ad univerſitatem cauſarum non tenetur inſerere in citatione copiam delegationis, reſol.12.n.9.

Delegatus ad univerſitatem cauſarum æquiparatur ordinario, ibid.

Delegati plures, an, & quando debeant omnes conjunctim procedere, ibid.n.13.

Delegati plures in una cauſa debent omnes intervenire, alias citatio eſſet nulla, reſol.12.n.13.

Non tamen debent omnes eſſe concordes in decreto de citando, nam in hoc prævalet major pars, Ibid.

Fallit ſi cauſa eſt delegata nomine Tribunalis pluribus judicibus ordinariis, Ibid.

Deliberatio ex conjecturis præſumitur, & tollitur, reſol.2. n.38.

Deliberationis præſumptio in delictis tollitur ex eo, quod alio tutiori modo, quis potuiſſet delictum committere, ibid.n.40.

Delicti in genere probatio quomodo facienda in terminis Regiæ Pragmaticæ primæ de ictu ſcoppicti, reſol. 1.n.1.

Delicti in genere probatio, an ſit neceſſaria in terminis Regiæ Pragmaticæ primæ de ictu ſcoppicti, etiam quoad effectum torquendi, & forjudicandi, ibid.n.2.

Delictum rixoſum, an poſſit eſſe tam atrox, ut etiam pro ſolo conatu poſſit imponi pœna gravis, ibid.n.7.

Delictum in genere, an ſit probandum etiam reſpectu aſſiſtentium, in caſu quo poteſt procedi etiam contra aſſiſtentes cum ſclopis ad forjudicationem cum abbreviatione, reſol.1.n.18.

Delictum ſi eſt commiſſum cum ſclopis parvis hoc eſt brevioribus tribus palmis, an ut poſſit procedi ad forjudicationem, requiratur appenſamentum, reſol. 1.num.20.

Delictum gravius eſt, ubi damnum eſt gravius, reſol.2. num.45.

Delictum pœna mortis dignum dicitur, non modo ſi pœna prædicta inducta ſit à lege, vel ſtatuto, aut conſuetudine, ſed etiam quando remittitur arbitrio Judicis, reſol.16. n.4.

Delictum infra pœnam mortis dicitur etiam illud, pro quo licet ſit impoſita pœna capitalis, illa tamen pœna ex aliqua circumſtantia ſit diminuenda, ibidem num.5.

Delictum alterius non debet obeſſe privilegio Viduæ conceſſo eligendi forum, reſol.6.n.38.

Delictum in omittendo levius, & mitius punitur, quæſt.unica n.11.

Delictum non revelans, in caſibus, in quibus tenetur revelare, eſt mitius puniendum, quàm delictum principalis delinquentis, quæſt.unica n.13.

Delicta quoad atrocitatem ſunt in triplici differentia, nam alia ſunt atrocia, alia atrociora, alia atrociſſima, reſol.2.n.25.

Delicta atrociſſima ſunt illa, pro quibus lex non fuit contenta ſimplici genere mortis, ſed acerbiorem modum mortis impoſuit, ibid.n.28.

Delicta plura uno eodemque impetu commiſſa ſpeciem non mutant, pro unico reputantur, reſol.2.n.47.

Delicta ſclopo commiſſa proditoria cenſentur, reſol. 2. num.60.

Delicta ab incedentibus per Campaneam ut plurimum committuntur eo modo, ut cum magna difficultate poſſit eorum plena probatio haberi, reſol.8.n.4.

Delicta merentia pœnam mortis quæ ſint, remiſſive, reſol.16. n.9.

Delicta an, & quando præſcribantur, reſol.21. n.1.

Delicta regulariter præſcribuntur ſpatio viginti annorum, reſol.21.n.1.

Delicta atrociora regulariter non præſcribuntur, & quæ ſint delicta atrociora, ibid.n.2.

Delicti circumſtantiæ poſſunt operari, ut minor poſſit forjudicari, non obſtante minore ætate, reſol.2.n.9.

Delicti natura, quæ immutabilis eſt inſpici debet, non diſpoſitio ſtatutaria quoad atrocitatem, reſol.2.n.65.

Delictorum pluralitas gravius reddit facinus, reſol.2. num.45.

Delictorum reiteratio non inducitur, niſi ſint diſtincta re, & tempore, reſol.2.n.53.

Delictis duobus verificatis in genere ejuſdem qualitatis, arguitur veritas aliorum confeſſatorum ejuſdem generis, reſol.16. n.11.

Delinquens in officio, pœna privationis officii punitur, & quomodo contra eum procedatur, reſol.16.n.2.

Delinquens in officio, ſi latitat, & ſui copiam non exhibet, poteſt etiam ad mortem damnari, ibid.

Delinquens ex intervallo non excuſatur, reſol.16.n.6.

Delinquens remittendus eſt ad Judicem, qui proceſſum habet, & ſententiam tulit, reſol.22.n.3.

Delinquentes cum aliis armis, quam cum ſclopo an poſſint forjudicari ſervata forma Regia Prag. tertia de ictu ſcoppicti cum abbreviatione, ſi tempore homicidii habebant præ manibus, licet eis non fuerint uſi, reſol.1.n.17.

Delinquentes in viis publicis, Regiam protectionem,

& ſecu:

& ſecuritatem violare dicuntur, reſol.16. n.12.
Et contra tales poteſt procedi levato vela more caſtrorum, ſeu, ut dicitur, ad modum belli, ibid.n.13.
Requiritur tamen utraque qualitas, via ſcilicet publica, & campanea, Ibid.
Delinquentes non poſſunt impune offendi, niſi reſiſtant Curiæ, & tunc eorum offenſio eſt permiſſa cum moderamine inculpatæ tutelæ, reſol.23. n.6.
Delinquere nitens contra ſtatuti pœnalis prohibitionem non ſequuto effectu, punitur pœna extraordinaria, reſol.1.n.4.
Delinquere non conſuetus, mitius puniri debet, ſic & non rixoſus, reſol.2.n.51.
Delinquere conſuetus gravius puniri debet, reſ.16.n.11.
Delinquere velle publicè nemo præſumitur, ſi occultè poteſt delictum patrare, reſol.2.n.37.
Delinquendi conſuetudinem abhorrent jura, reſol. 2. num. 52.
Deportatus etiam in rebus, quas poſt deportationem acquirit, hæredem habere non poteſt, & pertinent ad fiſcum, reſol.19.n.2.
Deportatus eſt civiliter mortuus, & dicitur capite minutus, & hæredem habere non poteſt, reſol.19.n.3.
Depoſitarius pecuniæ pro aſſaſſinio promiſſæ punitur pœna mortis, reſol.16.n.34.
Dictio, in, denotat intrinſic itatem, quando cum ablativo adiicitur nomini denotanti locum, reſol. 16. num.14.
Die feriato ad honorem Dei, omnis actus judiciarius conquieſcere debet, reſol.18.n.1.
Die feſtivo poteſt Actuario aſſignari per nuncium reſponſale, hoc eſt citatio nuncii cum relatione, reſol.18. num. 2.
Dies termini ad comparendum ſi eſt feſtivus, accuſatur contumacia primo die juridico ſequenti, ibid.
Differentia magna eſt, inter damnatum, & contumacem, reſol.17.n.6.
Diſpoſitio legis unic.C.quando Imper. ſaltem ex identitate rationis, extendi debet ut procedat etiam in caſu, quando vult convenire aliquem coram Judice ordinario, reſol.6 n.13.
Diſpoſitio legis unic. C.quando Imper.concedendo Viduæ privilegium electionis fori, cenſetur conceſſiſſe etiam variationem ad ordinarium, reſol.6.n.21.
Diſpoſitio Regiæ Pragmaticæ decimæ de exulibus, procedit etiamſi perſonaliter mitus incutiatur, reſ.28. n.2. *& recenſetur praxis procedendi in hoc caſu, ſed vide infra*.
Diſpoſitio legis nullum C.de teſtibus, an procedat in Judice delegato, reſol.29.n.3.
Diſpoſitio contraria juri communi, quantum fieri poteſt, eſt reſtringenda, reſol.9. n.5.
Divitiæ inducunt conjecturam excluſivam appenſamenti in delictis, reſol.2.n.29.
Divitiarum amiſſionem unuſquiſque timet, ibid.
Domus ſua cuique refugium tutiſſimum eſſe debet, reſol.16.n.17.

E.

ELectio datur in alternativis, reſol.23.n.5.
Electio fori conceſſa Viduæ, habet locum, dummodo eligat Judicem, qui habet jurisdictionem in delinquentem, & incompetentem eligere nequit, reſ.6. num. 3.
Electio fori quæ conceditur Viduæ, valde intereſt, an ei competat ex privilegio l.unicæ C. quando imperator, vel jure ordinario, reſol.6. n.4.
Electio fori datur Viduæ, vel pupillo tam coram Judice ordinario quam coram Principe ſecundum veriorem opinionem, Ibid.n.11.
Electio fori Viduæ competens ad hoc ut procedat, inquiſiti, contra quos eligitur, debent manere in carceribus, & aliter non eſt audienda, ibid.num.29. *ſed contra* n.33. & ſeq.
Electio fori longe differt à remiſſione, ibid.n.33.
Electio fori Viduæ conceſſa, non competit ei per modum exceptionis declinatoriæ, ſed per viam querelæ, ibid. num. 34.
Electionis fori privilegium Viduæ conceſſum fuit, ut commodius ſua iura proſequi valeret in propriis laribus, & cum minori impenſa, ibid.n.14.
Electio fori, & variatio ex eodem fonte procedunt, reſol.14.n.2.
Eligendi poteſtatem habens, ſi prima electio peccat in forma, electionis poteſtas non conſumitur, ſed indiſtinctè poteſt iterum eligere, reſol.14.n.3.
Enormes qualitates in materia furti, ſunt diſcaſſatio domus, adhibitio clavium falſarum nocturno tempore, barbarum adulteratio, aſcenſio cum ſcalis noctis tempore ſacrilegium, &c. reſol.16.n.11.
Æquiparatorum idem eſt judicium, & diſpoſitio, reſol. 14.n.1.
Errantis nullus eſt conſenſus, reſol.13.n.5.
Ætas probatur per librum baptiſmi, & fidem Parochi, reſol.2.n.69.
Ætatis miſeratio non ex capite ſeu Cervellina eſt, ſed legalis, ibid.n.44.
Exceptio nullitatis reſultans ex eiſdem actis nunquam cenſetur per ſtatutum excluſa, reſol.17.n.3.
Exceptio loci non tuti in Regno ſublata videtur per ritum 269.ibid.n.3.
Exceptio fori ſi à Barone opponatur conſtituit judicium diverſum à cauſa principali reſpectu ipſius Baronis, ſecus ſi opponatur à reo, reſol.24.n.7.
Exceptio innocentiæ ſi ſit evidens nunquam cenſetur excluſa etiam poſt ſententiam, reſol.25. n.13.
Exceptio delictum non eſſe commiſſum, vel commiſſum, ſed ab alio differunt, & variè conſiderantur, reſol. 25.n.14.
Exceptio eſt de contentis in regula, reſol.22.n.1.
Exceptiones plures licet poſſint opponi parte citata in cauſa criminali, de jure tamen municipali hujus Regni, tres tantum opponi poſſunt, & quæ ſint, reſol.17. num.1.
Exceptiones ex actis reſultantes nunquam cenſentur ſublatæ per legem rejicientem exceptiones, reſol.21. num. 4.
Exceptiones dicuntur notoriæ, cum conſtant ex eiſdem actis, reſol.25.n.4.
Expreſſum quando aliquid dicatur in diſpoſitione, reſol. 15.num.12.
Extenſio fit etiam in pœnalibus, quatenus proprietas verborum patiatur, reſol.16.n.19.
Extractus pro uno delicto ab Eccleſia, an poſſit puniri pro aliis etiam delictis, reſol.1.n.11.
Exulatus, vel relegatus ſi poſt Clericatum in fraudem, exilium, vel relegationem frangat, cur non poſſit puniri pœna pecuniaria, licet Clericatus in fraudem aſſumptus eximat Clericum à pœna corporali tantum, non à pœna pecuniaria, & conciliantur deciſiones, & doctrinæ, reſol.4.n.5.
Exulatus, vel relegatus ſi citetur eſt ei offerenda ſecuritas, alioquin non tenetur comparere, reſol.17.n.2.
Exul citatus ſuper tenore inſtrumenti, qui vigore ritus tenetur perſonaliter comparere, allata fide exilii, contumax reputari non poteſt, ibid.

F.

FActum auctoritate legis, pœnam non meretur, reſol.3.n.8.

Factum

Factum in flumine non dicitur niſi quod ſit in ipſa aqua reſol.16.num.14.
Facultas Viduæ conceſſa eligendi Judicem domicilii, ſive ordinarium, competit ei nedum de jure ordinario, ſed etiam de jure ſpeciali, & privilegio, ſive ſit accuſatrix ſive offenſa, reſol.6. n.28.
*Farinac.in conſil.*121.*declaratur*, reſol.2.n.70.
Favores ampliandi, & odia reſtringenda, reſol.6.n.46.
Fœmina an poſſit forjudicari, reſol.3.per tot.
Fœmina licet perſonaliter citata, an poſſit conſtitui in vera contumacia, reſol.3.n.2.
Quod declara, & limita, ut ibid.
Fœmina poteſt committere delictum pœna ultimi ſupplicii dignum, reſol.3.n.3.
Fœmina ſi cum Bannitis diſcurreret per Campaneam armata more bannitorum delicta committendo, comprehenderetur in diſpoſitione Regiæ Pragm.de exulib. reſol.3.n.5.
Fœmina ſi vigore ſtatuti poteſt capitaliter banniri, poteſt etiam occidi, neque occiſor punitur, reſol.3. n.8.
Fœminilis ſexus imbecillis, & inermis, reſol.3.n.6.
Fidati Regiæ Dohanæ menepecudum, capitale delictum committentes, ſi Magnæ Curiæ Vicariæ, vel Regiæ Audientiæ aures offendant, poterunt dicta Reg.Tribunalia contra eos procedere, etiam ad forjudicationem, reſol.29.n.9.
Fidejuſſio de judicio ſiſti, ſeu de aliquem præſentando de jure communi in cauſis criminalibus, elapſo biennio à die litis conteſtatæ, evaneſcit ſi nova non ſupervenerint indicia, reſol.15.n.8.
Fidejuſſio de ſtando juri præſtita in cauſa criminali, regulatur ſecundum naturam ipſius judicii, ibid.n.12.
Fidejuſſio prædicta tantum durat, quantum inſtantia cauſæ criminalis, ibid.
Et cum hodie inſtantia cauſarum criminalium ſit perpetua, fidejuſſio erit perpetua, ibid.
Fidem unuſquiſque ſervare debet, etiam privatus, reſol.10.n.1.
Fides major eſt in accuſatore eligente curiam majorem, reſol.26.num.8.
Finis, & initium, quando ſunt illicita, attenditur finis, & perfectio delicti favore rei, reſol.16.n.16.
Finis quando habet neceſſariam conſequentiam ad initium, attenditur initium, quando vero non pendet neceſſario ab initio, attenditur finis, ibid.
Fiſcus debet in omnibus audiri, alioquin acta ſunt nulla, reſol.5.n.2.
Fiſcus conſentiendo in actum præjudicialem ſibi, cui ab initio poterat contradicere, ſibi præjudicat, ibid.
Fiſcus in pœnalibus non reſtituitur, ibid.
Fiſci patronus caret juriſdictione, reſol.10.n.1.
Fiſci patronus effectus Judex in eodem Tribunali, non poteſt abſque patris conſenſu, in eadem cauſa, in qua fuit fiſci Advocatus, votum proferre, reſol.13.n.4.
Filius occidens, vel offendens patris inimicum, proprium, & communem inimicum offendit, reſol. 16. num.37.
Filiusfamilias, vel alius conſanguineus, ſi recepta pecunia de mandato patris homicidium committat, an ceſſet crimen aſſaſſinii, ibid.
Follerii dictam, quod ad forjudicationem veniens, procedatur cum clauſula, quod eo comparente habeatur ea ratio, &c. reprobatur, reſol.2.num.65.& 68.
Forjudicatio non poteſt inferri, niſi ex delicto merente pœnam mortis naturalis, & alias iniquum eſſet procedi ad forjudicationem, reſol.2. n.4.& 23.
Forjudicatio fundatur in delicto capitali mortis, & contumacia, reſol.2.n.10.
Forjudicatio naſcitur ex contumacia, reſol.3.n.2.
Forjudicatio non fundatur niſi in contumacia, & delicto, ibid.n.3.
Forjudicatio in muliere, ubi viluit ſævitum, & rigidum, non eſt admittenda, ibid.n.6.
Forjudicatio an, & quando ſuperſedenda allegato Clericatu, & præſentatis Bullis, & de praxi ſuper hoc obſervanda, reſol.4.n.2.
Forjudicatio an impeditur ſi præſentatis Bullis, ſi reus in contrarium afferat aliquam ſcripturam contra allegatum Clericatum, reſol.4.n.11.
Forjudicatio an impediatur, ſi allegatur tempore commiſſi delicti quem eſſe Clericum, & conſtet eſſe laicum tempore, quo tractatur de forjudicatione, ſi reus perſonaliter non comparent, ibid.n.17.
Forjudicatio non redditur nulla ex eo quod in citatione ſit brevior terminus appoſitus, quam diei unius, pro ſingulis viginti milliaribus, reſol.7. n.7.
Limitatur ſi terminus eſſet adeo brevis, ut impoſſibile eſſet omnino accedere ad locum, ad quem citatus fuit ibid.
Forjudicatio ob inceſſum per Campaneam in comitiva bannitorum, non fundatur in pœnâ contumaciæ; ſicut aliæ forjudicationes, ſed in ipſius delicto, & in ejus odium, reſol.8.n.2.
Forjudicatio quando non ſit in pœnam contumaciæ, ſed in odium delicti, plenè de delicto conſtare debet, ibid. num.3.
Forjudicatio quam juriſdictionis ſpeciem requirat, & quo tempore debeat illa adeſſe, reſol.13.n.1.
Forjudicatio ut validè proferatur, requiritur in Judice forjudicante merum Imperium, ibid.
Forjudicatio eſt ad mortem abſentis condemnatio, ibid.
Forjudicatio, ut ex defectu poteſtatis, vel incompetentia juriſdictionis non corruat, neceſſe eſt ut Judex habeat merum imperium, & quod ſit Judex competens forjudicandi, vel ratione loci delicti, vel ratione originis, vel ratione domicilii, vel ratione loci ubi plurimum converſatur, ibid.n.7.
An autem procedas dicta quarti fori conſideratio, nempe converſatio in loco, vel confundatur cum loco domicilii, ibid.
Forjudicatio non habet locum in pœnis alternativè impoſitis, mortis, vel alterius pœna, niſi declarata pœna mortis per arbitrium habentem declarandi, reſol.16.n.4.
Et declarari non ſolet, niſi compilato proceſſu, reo in fortiis exiſtente, ibid.
Forjudicatio an cadat in crimine adulterii, ibid.n.20.
Forjudicatio an pro delictis non conſumatis poſſit imponi, ibid.n.21.
Forjudicatio non habet locum, homicidio non ſequuto, in caſibus ubi propriè non datur aſſaſſinium, ibidem num.16.
Forjudicatio, & bannum ſunt contra jus commune, & inducta à jure municipali, reſol. 20.n.1.
Forjudicatio fundata ſuper citatione ſpeciali alicui facta ſuper aliquo crimine, tollit omnem viam forjudicato ampliusſe defendendi, ſecus ſi non fuit citatus, reſol.27.n.7.
Forjudicari an poſſint aſſiſtentes delicto commiſſo cum ſcoppitto, & contra eos procedi cum abbreviatione, reſol.1.n.10.
Forjudicari an poſſit mandans committi delictum cum ſclopo ad mentem Pragmaticæ tertiæ de ictu ſcoppicti, ibid.n.15.
Forjudicari an poſſint delinquentes ob incertitudinem delinquentis, quando incertus eſt percuſſor, ſed certum eſt tam principalem percuſſorem, quam aſſiſtentes cum ſclopis eſſe dignos pœna mortis, ibid.n.16.
Forjudicari an poſſint delinquentes cum aliis armis, ſi tempore homicidii habebant præ manibus ſclopos, licet eis uſi non fuerint, ibid.n.17.
Forjudicari poteſt cum abbreviatione delinquens cum

ſclopo parvo, breviore tribus palmis etiam abſque appenſamento, & in rixa, ibid. n. 20.

Et quid ſi delinquens cum ſclopo parvo emiſit ictum ad defenſionem, & habebat licentiam aſportandi dictum ſclopum parvum, ibid. n. 21.

Et quid ſi ab alio invaſus ad ſui defenſionem ex alterius latere, vel domo ſclopum parvum arripuerit, ibid. n. 22.

Forjudicari an poſſint aſſiſtentes cum ſclopis parvis inſultanti cum ſclopo parvo appenſato, ſi delictum non eſt conſumatum, ibid. n. 24.

Forjudicari non poteſt Clericus, & ſi forjudicetur, forjudicatio erit nulla, reſol. 4. n. 1.

Forjudicari, ut poſſit incedens per Campaneam in comitiva, ultra indicia ad torturam, requiritur quod concludenter probetur inceſſus, reſol. 8. n. 2.

Forjudicari nemo poteſt hodie, niſi pro delicto, pro quo ſi eſſet plenè probatum per confeſſionem, vel convictionem, reo præſenti irroganda eſſet pœna mortis naturalis, reſol. 16. n. 3.

Forjudicari an quis poſſit pro furto, ibid. n. 10.

Forjudicationi præſcriptio an obſit, reſol. 21. n. 2.

Forjudicationem ad impediendam minor ætas opponi poteſt, reſol. 2. n. 66.

Forjudicationem ad impediendam poſſunt allegari ſolæ illæ exceptiones, quæ ſunt ſeorſum à crimine, reſol. 21. n. 4.

Forjudicatus ſi pendente guidatico capiatur, reponendus eſt in priſtinam libertatem, reſol. 9. n. 1.

Forjudicatus pro aliis delictis, ſi pro novo delicto citatur, citatio debet continere aſſecurationem pro aliis delictis, reſol. 17. n. 3.

An autem hæc praxis jure fulciatur, ibid.

Forjudicatus pro uno delicto, ſi pro alio delicto citetur, non tenetur comparere, niſi ei ſalvus conductus, ſeu aſſecuratio offeratur, reſol. 17. n. 5.

Forjudicatus ab aliquo Officiali alicujus loci, an pro eodem delicto, in contumacia perſiſtens poſſit forjudicari à Magna Curia, vel Regia Audientia, ibid. num. 8.

Forjudicatus ſtatim ſecuta forjudicatione amittit ſuorum bonorum dominium, & poſſeſſionem, reſol. 19. num. 1.

Fallit in Neapolitanis, quorum bona non confiſcantur, ibid.

Forjudicatus non ſolum eſt capite minutus, ſed etiam ſervus pœnæ, & hoſtis publicus, & reputatur pro mortuo, & amittit omnia juris beneficia, ibid. n. 4.

Forjudicatus, & deportatus differunt, nam deportatus poteſt emere, & vendere, & contrahere, quia eſt liber, ſed forjudicatus talia facere non poteſt, quia ſervus pœnæ, ibid. n. 5.

Forjudicatus tanquam transfuga, & hoſtis publicus, poteſt ſemper à Fiſco bonis ſpoliari, ibid.

Forjudicatus, an poſſit contrahere, & quæ beneficia amittat, reſol. 20. n. 1 & per tot.

Forjudicatus nequaquam poteſt validè contrahere, ibid. n. 2.

Forjudicatus habetur pro judicato ad mortem, & efficitur ſervus pœnæ, ibid.

Forjudicatus in omnibus reputatur pro mortuo, ibid.

Forjudicatus amittit omnia beneficia, tam juris communis, quam municipalis, & non eſt capax actionum, neque activè, neque paſſivè, ibid.

Forjudicatus non remanet obligatus pro debitis contractis, & hoc eſt conſequens neceſſarium ad forjudicationem, ibid. n. 5.

Forjudicatus obtento indulto, non tenetur ad debita contracta ante forjudicationem, nec poteſt à creditoribus moleſtari, nec in bonis quæſitis poſt indultum, neque inſtrumentum contra ipſum liquidari, ibid.

Forjudicatus ab uno Judice, & captus ab alio Judice, an ſit remittendus ad Judicem, qui ipſum forjudicavit, pro executione ſententiæ forjudicationis, vel primus Judex forjudicans teneatur tranſmittere proceſſum ad Judicem, qui eum capit, pro executione prædicta, ſi ſit forjudicatus pro furto in via publica, reſol. 22. per tot.

Forjudicatus, quod poſſit impunè occidi quomodo procedat ad intellectum Conſtit. pœnam eorum reſol. 23. num. 1.

Forjudicatus antequam capiatur, poteſt à quocumque impunè occidi abſque diſtinctione, ibid.

Forjudicatus captus à Birroariis, & hominibus Curiæ poſt capturam occidi nequit, ibid. n. 2.

Forjudicatus captus à privatis, an poſſit ab eis impunè poſt capturam occidi, ſi poſſunt ipſum tutè ad Curiam ducere, ibid. n. 3. & 7.

Forjudicatus poteſt impunè occidi à privato illum capiente, ad libitum, nec tenetur illum vivum ducere ad Curiam, etiam ſi poſſet, ibid.

Melius tamen faceret ſi ipſum Curiæ præſentaret, ibid.

Forjudicatus in uno Territorio, an poſſit in alio impunè occidi, ibid. n. 8.

Forjudicatus in una Curia Regni Neapolitani, poteſt in omnibus Regni locis occidi, ibid.

Forjudicatus in uno Territorio, non poteſt in alio Territorio, quod eſt ſub diverſo Principe occidi, ibid. n. 8. ſed contrarium eſt verius, ibid.

Forjudicatus non poteſt amplius audiri adverſus delictum, nec ad illius excluſionem probandam admitti, reſol. 24. n. 2.

Forjudicatus, ſtatim, quo captus eſt, facta recognitione morti tradendus eſt, nec amplius auditur ſuper probatione innocentiæ, niſi adſit notoria nullitas, reſol. 25. n. 2.

Forjudicatus poſtquam captus eſt, poteſt opponere omnes exceptiones, quæ nullam reddunt forjudicationem, ſive ab initio fuerint oppoſitæ, ſive non, dummodo ſint notoriæ, & evidentes, ibid. n. 4.

Forjudicatus ipſo jure abſque ſententia, vigore Reg. Pragm. 11. de exulibus, vel ſimili, ſi vivus in manus Curiæ incidat, an ſtatim facta recognitione ad ſupplicium mitti debeat, prout fit in aliis forjudicatis, vel ſit audiendus in ſuis defenſionibus, reſol. 27. n. 1.

Forjudicatus declaratus per Reg. Pragm. 11. de exulibus, non dicitur forjudicatus à Reg. Curia, ſed potius ab ea Curia, ubi tenebatur comparere, & ideo Baroni remittendus, reſol. 27. n. 6.

Forjudicationis ad ſententiam, ut procedi poſſit, debent præcedere indicia ſufficientia ad torturam, reſol. 8. n. 1.

Limitatur pluribus in caſibus, in quibus requiruntur plenæ probationes, ibid.

Forjudicationis ſententia, non poteſt proferri, niſi præcedant indicia ad torturam, reſol. 15. n. 1.

Forjudicationis ſententia pro quocumque delicto pro quo poterat infligi pœna mortis naturalis, vel civilis aut membri abſciſſionis, ſive carceris perpetui, proferri olim poterat, ſed poſtea fuit deciſum, ut forjudicatio non habeat locum, niſi in criminibus merentibus pœnam mortis naturalis, reſol. 16. n. 3.

Forjudicationis ſententia, an præſcribatur ſpatio triginta annorum, reſol. 21. n. 7.

Forjudicationis pœna inter alias illa eſt, ſi forjudicetur quis ob delictum pro quo amittere debeat immunitatem Eccleſiæ, illius immunitatis amiſſio, reſol. 24. num. 5.

Forjudicationis ſententia poteſt annullari per aliquam publicam ſcripturam probantem ejus nullitatem, ibid. n. 10.

Forjudicationis ſententia prolata, nephas eſt dicere, quod

Digitized by Google

quod reus illo modo admittatur ad innocentiam probandam, ibid.n.10.
Forjudicati bona, ſi antequam fiſcus ea occupet, à tertio fuerint occupata, fiſcus non poterit ab illo tertio bona illa auferre, reſol.19.n.5.
Forjudicati vigore Reg.Pragm.11.de exulibus ob inceſſum per campaneam, &c. abſque Judicis ſententia, ſi vivi capiuntur, audiuntur in ſuis defenſionibus, reſol.27.n.3.
Forjudicati vigore Reg. Pragm. de exulibus 11. abſque Judicis ſententia, poſſunt impunè occidi, etiam ſi in flagranti non fuerint reperta, & tamen ſi vivi capiuntur, debent audiri in ſuis defenſionibus, & quomodo hoc procedat, ibid.n.4.
Forjudicatis jus reddi nequit, & à limine judicii præcluduntur, reſol.20.n.3.
Forjudicatum occidens conſequitur præmium, ubicumque quis ipſum interficiat, ſive in Regno, ſive extra Regnum, reſol.23.n.8.
Forma tradita à jure eſt ſervanda, reſol.7.n.1.
Forus, an ſortiatur, ex aſſidua converſatione in loco, & an ſit diſtinctus à foro domicilii, reſol.13.n.7.
D.Reg.Franciſcum Merlinum, uti tutiſſimum oraculum ſæpe conſuluit auctor in rebus arduis, & ejus laudes, reſol.8.n.4.& 8.
Fratribus conſobrinis non competit actio pro adulterio commiſſo in perſonam ſororis conſobrinæ, reſol.16. num.5.
Fraus præſumitur potius in eo, qui relinquit Judicem domicilii, quam in eo, qui à Judice Regio, variat ad Judicem proprium, reſol.6.n.49. vide reſol.14.
Fur differt à latrone, reſol.16.n.10.
Furans, vel diſrobans in via publica non appenſate, non dicitur publicus latro, neque punitur pœna mortis, reſol.16.n.15.
Furta tria committens, non punitur pœna mortis, niſi ſint notabilis quantitatis, vel aliam gravem habeant circumſtantiam; ſed aliud de jure Regni, ibid.n.10.
Et traditur intellectus ad leg.capitalium, §.famoſos, ff.de pœnis, ibid.
Furta tria adhoc ut ex numero augeant pœnam, debent eſſe diſtincta re, & tempore, ibid.n.11.
Furti pœna, an poſſit extendi ad mortem, ibid.n.10.
Furtum ſimpliciter magnum, non concurrente alia qualitate non meretur pœnam mortis, niſi ſit valde exceſſivum, ibid.
Furtum de jure municipali hujus Regni ſi excedat unciam, vel ſi ſunt commiſſa tria furta licet minima, punitur pœna mortis, ſed de conſuetudine non ſervatur, ibid.n.11.
Furtum commiſſum in taberna licet ſita in via publica, & in campanea, non dicitur proprie commiſſum in via publica, & proprie commiſſum in via publica, & proinde ſuper eo non poteſt procedi ad modum belli, ibid.n.14.
Furtum in via publica commiſſum abſque violentia, non appellatur propriè furtum in via publica, neque ſuper eo poteſt procedi ad modum belli, ibid.n.15.
Furtum non ex propoſito in via publica commiſſum, caret tanta atrocitate, ut commiſſum, ibid. appenſate, reſol.16.n.19.

G.

GLadii poteſtas mero Imperio competit, reſol.13. num 1.
Gratia ſi conceditur cum clauſula, quod ea amittatur, ſi aggratiatus novum delictum committat, iſtud novum delictum debet plene probari, reſol.9.n.3.
Guidaticum ut amittatur, ſufficiunt indicia ad torturam novi delicti, ibid.n.4.
Guidaticum longe differt à gratia, & quomodo, ibid. num.5.
Guidaticum non extinguit delictum, ſed tantum pœnam ſuſpendit, ibid.
Guidaticum, conceſſum ad certum tempus, ut faciat aliquod ſervitium Curiæ, differt ab eo, quod conceditur ob aliquod ſervitium factum ad diſcuſſionem indultus, & refertur practica ſuper utroque, ibidem num.6.
Guidaticum quod concedi minime debebat, ſi conceſſum ſit an, & quando ſervandum, reſol.20.n.1.
Guidaticum conceſſum à Fiſci Advocato non eſt ſervandum, & eo non obſtante inquiſitus puniendus, ibid. ſed vide infra num.ſequ.
Guidaticum conceſſum à Principe, vel ejus ſubſtituto, eſt ſervandum, etiam ſi conceſſum ſit in aliis caſibus, quam in caſu, in quo concedi poterat, ibid.n.2.
Guidaticum conceſſum ab inferiore à Principe, cui adempta facultas guidandi, cum clauſula annullativa, non eſt ſervandum, ibid.n.3. ſed vide infra.
Guidaticum minus rite conceſſum, quando ſit ſervandum, ibid.n.4. & 5.
Guidaticum conceſſum à perſona publica ſemper eſt ſervandum, excepto crimine læſæ Maieſtatis, licet non habeat poteſtatem illud concedendi, ibid.n.6.
Guidaticum ſubreptitiè, vel obreptitiè impetratum non ſuffragatur, ibid.n.7.
Guidaticum, ut valeat, ſunt exprimenda omnia delicta, eorumque qualitates, ibid.n.8.
Sufficit tamen, quod habeat guidaticum pro omnibus delictis, ibid.
Guidaticus, ſi novum delictum committat poteſt pro omnibus delictis puniri, etſi ſit forjudicatus, poterit contra eum exequi ſententia forjudicationis, & quomodo hoc procedat, reſol.9.n.2.
Guidatus ſub guidatico delinquens, ſi adſunt contra eum indicia ad torturam, torquebitur ſuper novo delicto, etſi illud fatebitur, punietur pro omnibus, ibid. n.3. ſed vide infra num.ſequ. ubi an ſatis ſint indicia ad illius amiſſionem.
Guidatus ipſo jure amittit guidaticum, ſi de novo delinquat, ibid.n.7.
Guidatus eo ipſo, quod delinquit amittit beneficium ſecuritatis, & poteſt impune occidi, ibid. n.7. ubi an hoc procedat in guidato ad diſcuſſionem indultus.]

H.

HAbilitas, quæ requiritur ad aliquem actum neceſſaria eſt, tempore quo ille actus ſit neque ſufficit ex poſt facto eam ſupervenire, reſol.13.n.1.
Habilitatio ſub fidejuſſione, toties, quoties, idem eſt, quod habilitatio ad omnem ordinem, reſol.13.n.1.
Hæreditas, vel legatum, aut fideicommiſſum ſi deferantur forjudicato ſtante ejus incapacitate, non ad Fiſcum, ſed ad ſuccedentem ab inteſtato deferuntur, reſol.19.n.4.
Homicidium rixoſum, non connumeratur inter atrocia delicta, reſol.1.n.7.
Homicidium, licet deliberatum niſi tranſeat in aliam enormitatis ſpeciem, licet atrox, vel atrocius dici poſſit, non tamen eſt atrociſſimum, reſol.2.n.27.
Homicidium deficiente deliberatione, nedum atrociſſimi criminis nomen non meretur, ſed nec etiam atrocioris, ibid.n.30.
Homicidium in rixa commiſſum extraordinaria tantum pœna punitur, etiam ſi homicida fuerit rixæ auctor, ibid.n.31. ſed vide reſol.16.
Homicidia duo, eodem tempore, & in eadem rixa committens, pro uno homicidio tenetur, ibid.n.48.
Homicidium in rixa commiſſum admittit excuſatio-

nem ex quavis cauſa, qua juſte poteſt movere ad iracundiam, reſol.16.n.6.

Homicidium rixoſum, etiam dicitur doloſum, ibid. num.7.

Homicidium appenſatum computatur inter atrociora delicta, & de veritate, ibid.reſol.21.n.2.

Homicidio non ſecuto in caſibus, in quibus non cadit aſſaſſinium non habet locum forjudicatio, reſol.16. num.26.

Hominum natura, non eſt eadem & una, ſed varia, reſol.7.n.4.

Hoſtis publicus à nemine poſt capturam occidi poteſt, reſol.23.n.3.

I.

Ictus ſcoppicti, ut poſſit puniri ad mentem Reg.Pragmat.1. de ictu ſcoppicti, neceſſe eſt, ut cum effectu ſit emiſſus, reſol.1.n.3.

Et declaratur contraria opinio Rovit. ibid.

Illatio non fit ex diverſis, reſol.5.n.2.

Impium eſt arctare aliquem ad comparendum in loco, ad quem tute accedere non poteſt, reſol.17.n.3.

Immunitas Eccleſiaſtica, amittitur pro crimine excepto, ſi adſint pro eo indicia ad torturam, reſol.9.n.3.

Immunitas Eccleſiæ in qualibet parte judicii etiam poſt ſententiam, in ſecunda, & tertia inſtantia peti poteſt, & eſt à Judice admittenda, reſol.24.n.1.quod declara, ut ibid.

Immunitas Eccleſiaſtica reſpicit primario favorem Eccleſiæ, quæ habet in hoc principale, & primarium intereſſe, ibid.n.3.

Immunitati fori Eccleſiaſtici, renunciari non poteſt, ibid.n.6.

Impoſſibile de jure æquiparatur impoſſibili de facto, reſol.17.n.2.

Impoſſibilitas comparendi excuſat à contumacia, ibid.

Impoſſibilitas à qualibet diſpoſitione excluditur, ibid.

Incedentes per campaneam in comitiva bannitorum, & ſimul cum inceſſu delicta committentes, & publicam quietem turbantes, ſi citati infra decem dies non compareant, ipſo jure efficiuntur forjudicati, neque requiritur alia citatio, reſol.8.n.2.

Neque requiritur ſententia declaratoria, licet ad majorem cautelam, & rei certitudinem in Regiis Tribunalibus uſu receptum ſit forjudicatos declarari, ibid.

Incedentes per campaneam, & cum inceſſu delicta committentes, ipſo jure, & abſque ulla Judicis declaratione efficiuntur forjudicati, reſol.27.n.1.

Incertitudo delinquentis, an impediat forjudicationem, quando incertus eſt percuſſor, ſed certum eſt, tam principalem percuſſorem, quam aſſiſtentes cum ſclopis eſſe dignos morte, reſol.1.n.16.

Incertitudo delinquentis an, & quando impediat forjudicationem cum abbreviatione, reſol.1.n.25.

Inconveniens non eſt, ut reus medio Eccleſiæ obtineat, quod alioquin ex propria perſona obtinere non potuiſſet, reſol.25.n.6.

Indicia, & probationes debent eſſe ſufficientes, & ad torturam, etiam quando contra inquiſitum proceditur poſt habilitationem in forma ex novis indiciis, vel liberationem, reſol.15.n.4.

Et refertur praxis procedendi contra reum, & ejus fidejuſſores ex novis indiciis, ibid.

Indicia ſupervenientia poſt decretum habilitationis in forma, conjunguntur cum primis, quæ aderant ante decretum, ea vero, quæ ſuperveniunt poſt decretum liberationis in forma non conjunguntur cum primis, quia prima jam ſunt extincta, reſol.15.n.22. declara tamen, ut n.24.

Indicia ſupervenientia ad hoc ut reus iterum vocari in judicium poſſit, quando quis fuit liberatus in forma, debet ſpecifice differre à primis, reſol.15.n.23.

Fallit ſi poſt decretum prædictum ſuperveniat unus teſtis de viſu, ibid.

Fallit etiam inhabilitatio in forma, quia cum profeatur ante defenſiones, non poſſunt dici eliſa indicia, ibid.

Indicia de novo ſupervenientia reputantur efficaciora ad repetendam torturam, quam reliquia indiciorum utcumque urgentiorum, & prima tortura non evacuatorum, reſol.15.n.26.

Indicia vetera cenſentur eliſa, ſi re vera reus fecit defenſiones, ſecus ſi poſt impartitum terminum defenſionum, nullis factis defenſionibus, ſit liberatus in forma, reſol.15.n.27.

Indicia vetera elidi per decretum liberationis in forma, intelligitur, ſi facta ſint defenſiones non alias, & refertur caſus in facti contingentia, reſol.15. num.28.

Indultum excludens aſſaſſinos, non dicitur excludere eum, qui ad mandatum alterius de vulnerando, vulnus tantum intulit, reſol.16.n.28.

Indultum non conſequitur capiens bannitum ſi illum poſt capturam abſque cauſa occidat, reſol.23.n.24.

Informationes contra mortuos, niſi ſint notorie banniti, rejiciendæ ſunt, reſol.27.n.4.

Ingrediens Religionem poſt delictum an, & quando eximatur à juriſdictione Judicis laici, reſol.4.n.7.

Inimicus inducens alium inimicum ad occidendum aliquem mediante pecunia, non committit crimen aſſaſſinii, quia inimicus, reſol.16.n.36.

Injuria facta uni de domo, ad totam cognationem extenditur, ibid.n.37.

Injuria gravis facta uni de cognitione, omnibus cognatis eſt communis, & totius cognationis honorem lædit, reſol.16.n.5.

Injuria facta contemplatione mei, alicui meo familiari, dicitur facta mihi, & excuſat à pœna ordinaria homicidii rixoſi, reſol.16.n.7.

Injuſtitia notoria æquiparatur nullitati, & reddit decretum nullum, reſol.25.n.11.

Innocentiæ probatio, poſt forjudicationem ſuperveniens, in quibus caſibus forjudicato prodeſſe poſſit, reſol.25. num.21.

Inquiſitus de aliis delictis in eadem, vel alia Curia, ſi pro uno delicto citetur, neceſſe minime eſt, ut ei offeratur ſalvus conductus pro aliis delictis, reſol.17. num.4.

Inquiſiti de falſa moneta, ſi ad litis conteſtationem cum eis deventum eſt, licet ſint liberati in forma, tenentur exulare à Regno, reſol.15.n.34.

Inſtantia eſt exercitatio judicii à litis conteſtatione uſque ad ſententiam, reſol.15.n.11.

Inſtantia cauſæ ante litis conteſtationem nunquam currere incipit, ibid.n.20.

Inſtantiæ peremptio eſt inducta favore publico, ne lites fierent immortales, ibid.n.16.

Inſtrumentum, quod habeat vim executivam, provenit à beneficio juris municipalis, reſol.20.n.4.

Inſtrumentum de jure communi, quantumvis liquidum, non habet executionem paratam, ibid.

Intellectus ad l.Clarum, C.de auct.præſt.reſol.2.n.19.

Intellectus ad Pragm.1.de minoribus, reſol.2.

Intellectus ad l.unic.C.quand.Imper.reſol.6.n.8.

Intellectus ad ritum Regni 230. diſponens, quod Vidua citata criminaliter debeat perſonaliter comparere, reſol.6.n.45.

Intellectus ad Pragm.8.de contraſ. ibid.n.57.

Intellectus ad l.1.ff.ſi quis cauſ.& l.itinere faciendo, ff. verb.ſign. reſol.7.n.4.

In-

Intellectus ad l.penult.§.ad crimen, ff.de publicis iudiciis, reſol.11.n.1.& 3.

Intellectus ad Pragm. editam ab Excellentiſſ. Domino Magno Admirato tunc Regni Prorege contra incedentes per campaneam cum bannitis in num. quatuor, & cum armis igneis, ut poſſit tempus forjudicationis coarctari ad quatuor dies licet nihil aliud contra ipſos conſtet, reſol.8.n.4.

Intellectus ad ritum Regni 269. *diſponens pro reo citato abſente, tres tantum exceptiones admittendas*, reſol.11.n.4.

Intellectus ad Pragm.2.de aſſaſſinio, reſol.16.n.26.

Intellectus ad capit.pro humani extra de homicid.in 6. reſol.16.num.27.

Intellectus [illegible] *ritum Regni* 269. reſol.17.n.5.

Intellectus ad ritum Regni 205. *diſponens, quod bannitus ab officiali loci, poſſit iterum banniri à M.Cur.* reſol.17.n.8.

Intellectus ad l.ſi mandavero la prima, §.is cuius, ff. mund. reſol.19.n.2.

Intellectus ad l.eius §.1.ff.de teſtam. ibid.

Intellectus ad l.2.C.de bonis proſcript. ibidem.

Intellectus ad Pragm.5.ubi de delict. reſol.22.n.3.

Intellectus ad l.1. §.ſi quis ultro, ff.de quaſt. & l.divi fratres, ff.de pæn. reſol.25.n.8.

Intellectus ad cap.2.de purg.vulgar.& l.Noratius §.fin. ff.ad l.Aquil.& cap.ſollicitudinem de appellat. reſol.2.n.11.

Intellectus ad l.1.§.ſi quis ultro, ff.de quaſt. reſol.25.num.20.

Intellectus ad l.ſi plures, ff.de accuſ.& l.3.§.ſi tamen, ff.de liber.hom.exhib. reſol.26.n.5.

Intellectus ad l.quiſquis §.id quod C.ad l.Juliam Majeſt. quaſt.unic.in princ.& per tot.

Intellectus ad cap.Regni nuper apud Tran. quaſt.unic. n.8.& 26.

*Intellectus ad l.utrum, ff.de parricid.qu.unic.*n.24.

Intellectus §.item alia inſt.de publ.iudic. ibid.

*Intellectus ad l.unic.§.pœnas, C.de rapt.Virg.*ibid.

*Intellectus ad l.3.C.ad l.Jul.Majeſt.*ibid.n.29.

Intellectus ad l.nullum, C. de teſtibus, ut procedat in omni actu criminoſo coram Judice geſto, & etiam ſi non ſit coram ipſo geſtus, reſol.29.n.1. *& quod falſit in Clerico*, ibid.in fin.

Inter os, & offam, multa incidunt, reſol.23.n.1.

Interpretatio ea ſumenda eſt, quæ faveat potius ordinariæ, quam delegatæ iuriſdictioni, quia ordinaria dicitur favorabilis, delegata vero odioſa, reſol.8.n.8.

Interpretatio mitior in dubio eſt ſumenda, reſol.28.num.4.

Intimatio an ſit actus iudiciarius, reſol.13.n.8.

Joannes Andreas de Curte Regius Conſ. & poſtea Præſes Sac.Conſ.laudatur, reſol.2.n.68.

Joannes Franciſcus Sanfelicius olim M.Cur.Fiſci patronus, nunc vero Regens digniſs.laudatur, reſol.6.n.53.

Judex in delictis atrocibus, vel atrocioribus de neceſſitate tenetur pœnam temperare, ſecus in atrociſſimis, reſol.2. n.26.

Judex an teneatur de neceſſitate procedere ad forjudicationem, cum abbreviatione dierum quindecim in caſu expreſſo à Reg.pragm.3.de ictu ſcoppicti, reſol.5.num.1.

Judex an committat nullitatem, ſi loco termini dierum quindecim in caſu Regiæ Pragm.3.de ictu ſcoppicti, procedat ad forjudicationem cum termino ordinario, & firmantur tres concluſiones, ibid.n.2.

Judex ſi egrediatur modum inductam per ſtatutum, actus erit nullus, licet ſtatutum non procedat ad annullandum actum aliter factum, ibid.

Judex per Viduam electus, ſi res in diſceptationem veniat, præfertur cuilibet alteri privilegiato Judici, modo non ſit expreſſè derogatum privilegio l. unica C.quand.Imper. reſol.6.n.5.

Judex poteſt ex officio, & nemine petente rei abſentis innocentiam perquirere, reſol.11.n.2.

Judex in citatione debet exprimere an procedat uti ordinarius, vel uti delegatus, reſol.12.n.1.

Judex in citatione debet apponere nomen officii, in ſubſcriptione vero ſufficit, quod apponat tantum cognomen, ibid.

Judex ordinarius ſi efficiatur delegatus à Principe adhuc tenetur ſub pœna nullitatis apponere, ſeu inſerere copiam reſcripti, reſol.12.n.5.

Judex ordinarius, ſi à Principe in aliqua cauſa efficiatur delegatus, uti non poteſt iuriſdictione ordinaria, ibid. *ſed vide praxim in contrarium*, ibid.

Judex ordinarius, quando dicatur effectus delegatus à Principe per cauſæ commiſſionem, ibid.n.6.

Judex non tenetur admittere appellationem, quando cauſa ei committitur à Principe per verbum delego, ibid.

Judex contra inquiſitum de pluribus delictis, quorum cognitio partim ſpectat ad iuriſdictionem ordinariam partim delegatam, quomodo in utriſque procedere debeat, reſol.12.n.11.

Judex antequam citationem ad forjudicandum expediat, eſt neceſſe ut expendat, an ſit Judex competens, reſol.13.n.3.

Judex procedens per errorem ad citationem, etiamſi ſit ordinarius citati, committit nullitatem, ibid.nu.5.

Judex originis, vel domicilii, an indiſtinctè poſſit citare ſubditum, ratione originis vel domicilii, propter delictum extra territorium, ibid.n.8.

Judex faciens citari aliquem, extra ſuam iuriſdictionem, abſque imploratione brachii Judicis loci, tenetur de uſurpata iuriſdictione, reſol.13.n.9.

Judex originis præveniens, potior eſt Judice loci delicti, ibid.n.10. *& de veritate*, ibid.

Judex ſi cernit nova indicia ſuperventura contra reum habilitatum in forma, ad evitandum periculum fugæ poſſet conſulere Fiſco per eius carcerationem, reſol.15.n.32.

Judex poteſt, attenta furti modicitate, punire illud mitiori pœna, quam mortis, non obſtante ſtatuto pœnam mortis imponente, reſol.16.n.15.

Judex alioquin incompetens, an ratione offenſionis aurium, poſſit pœnam mortis pro delicto capitali imponere, reſol.29.n.4.

Judex delegatus pœnam ordinariam in crimine falſi coram eo commiſſi imponere non poteſt, ibid.

Judex delegatus, præter caſus delegatos pro privato habetur, ibid.

Judex ordinarius offenſus, qui non habet iuriſdictionem criminalem, non poteſt pœnam ordinariam imponere, ſed extraordinariam, & leviorem, reſol.29.n.6.

Idem in Judice habente iuriſdictionem criminalem, ſed reſtrictam, ibid.

Judex qui habet merum, & mixtum imperium, & cuius aures ſunt offenſæ, etiamſi offendentis ſit omnino incompetens, efficitur eo caſu competens, & poteſt illum punire pœna ordinaria, & ad forjudicationem procedere, reſol.29.n.7.

Judex ordinarius, qui non habet merum, & mixtum imperium, ſed tantum ſimplicem iuriſdictionem civilem, poteſt imponere tantum pœnam extraordinariam, reſol.29.n.8.

Judex præveniens in capiendo publicum Latronem ſtratarum efficitur Judex competens ad illum puniendum, licet ſit alterius iuriſdictionis, reſol.22.n.1.

Judex dicitur vir bonus, reſol.25.n.5.

Judex tenetur ex officio ſupplere, quæ ad rei defenſionem faciunt, & reo favere, comperta eius innocentia,

centia, etiam poſt ſententiam, ibid.n.6.
Judex, ſi videt ſententiam capitalem in reum prolatam eſſe evidenter injuſtam, debet forjudicati innocentia comperta ſuperſedere in executione, & Principem conſulere, ibid.n.10.
Judex, poſt ſententiam, non poteſt ſuper ea amplius manum apponere, quia functus eſt officio ſuo, ibid.
Judex ſecundum veritatem iudicare tenetur, ibid.n.18.
Judex conſentiendo probationi, cui contradicere debebat, præſumitur juri ſuo renunciare, ibid.n.19.
Judex quis præferendus, quando concurrunt major electus per fœminam privilegiatam, & minor per fratrem utentem jure communi, reſol.26.n.6.
Judex inferior, ſi præveniat in captura, ob præventionem non tenetur remittere reum ad Curiam majorem, & quando hoc procedat, ibid.n.7.
Judicis animus pronior ad benignitatem erga minorem eſſe debet, reſol.2.n.43.
Judicis poteſtati, quod eſt commiſſum, non ſubjacet juris neceſſitati, reſol.7.n.6.
Judex delegatus, ut poſſit procedere ad forjudicationem, debet ante omnia reſcriptum delegationis in actis præſentare ante citationem, alioquin citatio eſſet nulla, reſol.13.n.2.
Judicis incompetentia, nulla major nullitas, ibid. n.3.
Judicis incompetentia vitiat citationem, ſi de incompetentia conſtat ex actis, ibid. n.6.
Judicis ordinarii electio, favorabilior eſt electione Judicis extraordinarii, reſol.14.n.1.
Judices cauti non procedunt ad dationem termini defenſorii, niſi exiſtentibus in proceſſu indiciis ad torturam ſufficientibus, ne cogantur eum liberare in forma, & indicia expirent per quaſcumque defenſiones, reſol.15.n.33.
Judicium ordinarium cœptum, non poteſt ad extraordinarium redire, reſol.5.n.2.
Judicium, quod fit reo abſente incipit à contumacia, ibid.
Juramentum perhorreſcentiæ, requiſitum in electione fori, requiritur ex eo ut evitetur ſuſpicio, quod eligens animo defatigandi adverſarium extra proprios lares, relinquat Judicem, reſol.14.n.1.
Juramentum perhorreſcentiæ poſt electionem Regiæ Curiæ factam poteſt in quacumque parte iudicii præſtari, ibid.n.3.
Juriſdictio reſtricta ad certum genus cauſarum, prout eſt poteſtas ad modum belli non poteſt prorogari conſenſu partium, reſol.12. n.12.
Juriſdictio ſuperveniens poſt citationem non convalidat forjudicationem, reſol.13.n.1.
Juriſdictio ordinaria, non eſt neceſſe ut deducatur in proceſſu, ante citationem, reſol.13.n.2.
Juriſdictio criminalis an poſſit prorogari in eum Judicem, qui eſt incompetens, tam ratione originis, quam domicilii, vel loci delicti, ſi habeat ſimilem juriſdictionem in alios, ſi conſenſus illius interveniat, qui ei ſubditus non eſt, reſol.13.n.4.
Juriſdictio cui conceſſa eſt, ea quoque conceſſa videntur, ſine quibus juriſdictio explicari non poteſt, reſol. 22. n. 1. juriſdictionis defectus omnia acta annullat, reſol.13.n.3.
Jura punientia ſolam ſcientiam, an locum habeant non ſecuto effectu, & quid in crimine læſæ Majeſtatis, quæſt.unic.n.29.
Juris renunciatio non præſumitur, reſol.25.n.19.
Jus accuſandi competens proximiori agnato ceſſat ipſo negligente accuſare, vel offenſam remittente, & aperitur via alteri proximiori poſt eum, ibid. n.55.
Jus remittendi competit iis, quibus competit jus ſuccedendi, ibid.n.56.
Jus controverſum excuſat à pœna, quæſt.unic.n.30.
Juſtitia ut plurimum melius miniſtratur per Regiam Curiam, quam per inferiores, reſol.6.n.50.
Juſtitia miniſtratur longe cum majore integritate in Tribunalibus Regiis, quam in Curiis Judicum inferiorum, reſol.14.n.2.
Juſtum, & innocentem non occides, reſol.25.n.6.
Juvenis adoleſcens, potius de voluptatibus capiendis, quam de litibus cogitare præſumitur, reſol.2. n.33.

L.

LAtro viarum, præſumitur quod appenſatè deliquerit, reſol.16.n.15.
Latro aggrediens viatorem in via publica animo illum ſpoliandi, ſed deinde extra viam publicam eum ſpoliando, dicitur in via publica ſpoliaſſe, & ibi delictum conſumaſſe, ibid.n.17.
Latrocinium commiſſum alibi, quam in via publica, licet in campeſtribus locis committatur non indiſtinctè punitur pœna mortis, reſol.16.n.12.
Latrocinium in Regno, etiam quod ſit unicum, & modicæ quantitatis, punitur pœna mortis, ſi ſit commiſſum in via publica, ibid.
Lex adaptatur ad ea, quæ frequentius accidunt, reſol.3.n.5.
Lex quando aliquid jubet, parendi neceſſitatem inducit, reſol.5.n.1.
Lex quando dat certum modum procedendi illius omiſſio reddit actum nullum, ibid.n.2.
Lex nova, novam pœnam inducens, veterem corrigit, ibid.
Lex corrigens in uno capite, non videtur corrigere in aliis capitibus, ibid.n.3.
Lex permittens aliquem occidi non intelligitur de jam capto à familia Curiæ, reſol.23.n.2.
Lex quando adſtringit ad revelandum, intelligitur ſi quis revelanda taliter ſciat, ut ea ſi opus ſit, probare valeat, quæſt.unic.n.28.
Legiſlator, quando uno modo procedi poſſe mandavit, cæteros vetaſſe videtur, reſol.5.n.2.
Libertas in qua reponitur delinquens, captus ſub guidatico, adeo debet eſſe invulnerata, ut neque ſubſtineatur empara ex cauſa civili, nec poſſit fieri recognitio, reſol.9.num.1.
Litis conteſtatio, attentis regulis juris ordinarii, præcludit viam declinandi à Judice, coram quo ea conteſtata eſt, reſol.6.num.24.

M.

MAgna Curia Vicariæ, & Regia Audientia ſunt Judices competentes omnium delictorum, quæ in toto Regno, vel in Provinciis committuntur, reſol.5. n.3.
Magna Curia, & Regia Audientia, poſſunt donec Barones petant remiſſionem, procedere in delictis cum ſcelo pe commiſſis in ipſis terris Baronum, ibid.
Magna Curia, & Regia Audientia habent juriſdictionem etiam in vaſſallos Baronum quouſque ipſarum juriſdictio declinetur, reſol.13.n.3.
Majeſtatis læſæ crimen, qua pœna puniatur, quæſt.unica, per tot.
Majeſtatis læſæ tenetur etiam ſciens, & non revelans, d.qo.n.1.& 5. ſed vide n.ſeq.
Majeſtatis læſæ crimen, omnia alia crimina excellit, ibid.n.10.
Majeſtatis læſæ crimen inter alia, illud habet ſpeciale, ut ſi revelans, illud non probet manifeſtis indiciis, una cum accuſato tormentis ſubjiciatur, d.qu.unica num.29.

Maje-

Majeſtatis læſæ crimen non revelans, data quod pæna ordinaria dicti criminis puniatur, ſi non ſit ſecutus effectus an poſſit pæna ordinaria puniri, ibid.n.32.
Maleficiu diſtinguit voluntas, & propoſitum delinquendi, reſol.16.n.19.
Mandans committi delictum cum ſclopô an includatur ſub diſpoſitione prag.3.de ictu ſcoppicti, reſol.1.n.15.
Mandans excuſatur à pæna ordinaria, ſi mandatarius fines mandati exceſſerit, occidendo quem tantum vulnerari mandaverat, etiamſi mandatum ſit ad vulnerandum in capite, reſol.16.nu.29. *ſed contra*, ibidem.
Mandans tenetur de exceſſu mandati, quando non eſt in poteſtate mandatarii non excedere modum, ibid.
Mandans non tenetur pæna ordinaria homicidii, ſi factum quod mandavit de ſui natura non eſt aptum mortem inferre, ut eſt in facie ferire, & percutere baculo, & qualiter hoc procedat, ibid.n.20.
Mandans aſſaſſinium, ſi unà cum mandatario delicti executioni adſiſtat, an excuſet ſe, & ſocios à crimine aſſaſſinii, ibid.n.25.
Mandans ubi delictum executioni demandatur, non obligatur ex mandato, ſed ex delicto, reſol.16.n.25.
Mandans aſſaſſinium, licet à principio nihil dixerit de propria perſona interventu, ſi interveniat cum mandatario in delicto nec ſit deventum, niſi ad actum vulneris, non poteſt forjudicari, quia ceſſat aſſaſſinium, ibid.
Mandatarius non poteſt ſervare modum, quod vulnus abſque morte inferatur, ibid.n.29.
Mandatarius de conſanguinei mandato aliquem occidens, mediante pecunia, an committat crimen aſſaſſinii, remittitur arbitrio Judicis, ibid.n.27.
Mandatum ad vulnerandum, & non ad occidendum, licet pecuniæ interventu, non eſt proprie aſſaſſinium, ſi mandatarius non exceſſit, neque ultra vulnus aliud ſequutum eſt, ibid.n.28.
Mandatum habetur pro delicto conſumato quoad mandantem in crimine aſſaſſinii, ibid.n.35. *contrarium tamen eſt verius*, ibid.
Mandatum ſolum in Regno non habetur in conſideratione, quoad incurrendam pænam aſſaſſinii ordinariam, ibid.
Maſculinum etiam in pænalibus concipit fœmininum, quando materia congruit utrique, reſol.3. n.3.
Maſculus concurrens cum fœmina ad accuſandum, præfertur uti dignior, reſol.26.n.1.
Maſculus, & fœmina, qui æqualiter ſuccedunt æquale jus habent in accuſando de morte occiſi, ibid.n.4.
Maſculorum, & fœminarum conditio in Regno quoad accuſandum eſt exæquata, & de veritate, reſol.26. num.1.
Metum incutiens per nuncios ſeu per epiſtolam alicui, ut pecuniam mittat; ſi citatus infra quatuor dies non compareat habetur pro forjudicato, reſol. 28. num.1.
Et quid ſi non per nuncium, vel epiſtolam, ſed de perſona metum incutiat, ibid.
D. *Michael Pignatellus vigilantiſſimus Præſes laudatur.*
Minor an poſſit forjudicari, reſol.2.per tot.
Minor poteſt contrahere contumaciam, ibid. n.11.
Minor reputatur major in delictis dolo commiſſis, præter quoad pænæ diminutionem, ibid.n.12.
Minor excuſatur à dolo præſumpto, & à delicto in omittendo, ibid.n.15.
Minor propter delictum quod conſiſtit in committendo, & verum dolum annexum habet, forjudicatur, & delictum eſt cauſa potiſſima forjudicationis, ibidem num.16.
Minor in Regno abſque controverſia habetur pro majore, ubi ita ſuadent circumſtantiæ delicti, ibid.n.18.
Minor delinquendo in homicidio, dicitur delinquere impetu juventutis, & ſanguinis nimis ebullientis, ibid.n.29.
Minores etiam pro homicidio deliberatè commiſſo, mitius puniuntur ob defectum ætatis, ibid.n.24.
Miſeratio major habetur injuriam patienti, quam facienti, reſol.16.n.15.
Moram an liceat purgare non revelanti crimen, nullo adhuc ſecuto detrimento, quæſt.unica n.44.
Mulier, quæ ſupra ſexum in atrociora flagitia erumpit poteſt forjudicari, reſol.3.n.1.
Mulierem bannitam occidens an conſequi debeat præmium, ibid.n.4.

N.

NEapolitanorum bona non confiſcantur, reſol.19. num.1.
Nobilitas de jure habetur in conſideratione quoad diminutionem pænæ, reſol.2.n.50.
Notorietas tunc dicitur adeſſe, cum probatio nulla tergiverſatione celari poteſt, reſol.25.n.20.
Nullitas quando reſpicit favorem alicuius locum non habet, niſi ille velit, etiamſi actus eſſet ipſo jure nullus, reſol.5.n.2.
Nullitas ex defectu juriſdictionis non prorogabilis, poteſt omni tempore proponi, reſol.12.n.12.

O.

OCcidens unum, volens occidere alium regulariter non punitur pæna ordinaria, reſol.1.n.9.
Et an hoc procedat in terminis Reg. Prag. 1. de ictu ſcoppicti, ibid.
Occiſio, vel captura forjudicati aſt indiſtinctè permiſſa, & quomodo hoc intelligatur, reſol.23.n.5.
Officialis capiens malefactorem alterius juriſdictionis, tenetur eum remittere ad Judicem competentem inquiſiti, reſol.2.n.1.
Opinio vehemens, ſæpe æquiparatur certitudini, reſol. 25. n.20.

P.

PAter, & filius eadem perſona cenſentur, reſol. 16. n. 37.
Parricidium ſciens, & non revelans punitur pæna ejuſdem ſceleris, quæſt. unic. n.3. *ſed contra* nu.24. & 36.
Pænæ Regiæ prag.1.de ictu ſcoppicti an ut habeat locum neceſſe ſit ut qui ictum emiſit ſit perſona facinoroſa, reſol.1.n.8.
Pæna eſt delicto commenſuranda, reſol.2. n.8. & reſol. 25.n.16.
Pæna pecuniaria, quæ principaliter imponitur, an differat ab illa, quæ imponitur in conſequentiam pænæ corporalis, reſol.4. n.10.
Pæna pecuniaria, quando dicatur imponi principaliter, & quando in conſequentiam, ibid.
Pæna mortis, per ſimplicem inceſſum per campaneam, non poteſt practicari, niſi ſit etiam commiſſum delictum, reſol.8.n.6.
Et delictum debet eſſe atrox, contra Maſcardellum, ibidem.
Pæna, quæ remittitur arbitrio Judicis poteſt uſque ad mortem extendi, reſol.16.n.4.
Pæna alternativa aſportationis armorum non ſolet declarari, niſi compilato proceſſu, reo in fortiis Curiæ exiſtente, ibid.
Pæna capitali declarata in caſu prædicto contra reum in for-

Digitized by Google

in fortiis Curiæ exiſtentem, ſi is fugiat à carceribus, poteſt forjudicari, ibid.
Pœna alternativa pro delicto impoſita, non poteſt per Judicem inferiorem ordinarium arbitrari, ibid.
Pœna ſimpliciter arbitraria, poterit per Judicem, etiam inferiorem arbitrari, licet ſtatutum loquatur de pœna arbitranda per Proregem, ibid.
Pœna mortis imponitur etiam pro homicidio rixoſo, ſi interfector fuit auctor rixæ, & habuerit animum occidendi, reſol.16.n.8.
Pœna aſſaſſinii, an poſſit ex cauſa minui, puta ob offenſionem prius receptam, reſol.16.n.35.
Pœna quæ ſit impoſita in Regno, contra non revelantem rebellem quæſt.unic.n.8.
Pœna ordinaria delicti, indulgetur ob æquitatem, non ſecuto effectu, quæſt.unic.n.32.
Pœna ſcientium crimen læſæ Maieſtatis, non eſt eadem, quæ principalium delinquentium, etiam attenta diſpoſitione legis quiſquis §.id quod C.ad l.Jul.Maieſt. quæſt.unic.n.7.
Pœna ſcientis crimen læſæ Maieſtatis, & non revelantis, licet ſecundum aliquos ſit pœna mortis, limitatur, ſi quis non revelavit, quia non poterat probare, & de veritate quæſt.unic.n.28.
Pœna ordinaria criminis læſæ Maieſtatis an ex qualibet juſta cauſa poſſit temperari in prædicto caſu, qu. unic.n.37.
Pœnam ordinariam minuere in arbitrio Judicis reſidet, quando delictum non eſt conſummatum, etiam ſtante ſtatuto conatum puniente pœna ordinaria, reſol.16.n.31.quod fallit ut ibi.
Pœnæ graviſſimæ appellatione intelligitur de pœna mortis, quæſt.unic.n.9.& n.27.
Pœnæ ſunt potius molliendæ, quàm exaſperandæ, quæſt. unic.n.20.
Poteſtas ad modum belli idem eſt, quod poteſtas delegata, reſol.12.n.5.& 10.
Poteſtas procedendi ad modum belli, nihil aliud eſt, quàm delegatio, ibid.
Pluralitas an faciat delictum eſſe atrociſſimum, reſol. 2.n.46.
Pragm.1.de minoribus, non loquitur de quacumque delicti atrocitate, ſed tantum de atrociſſimis, reſol. 2. n.54.
Prag.prædicta loquitur de minoribus delinquentibus ex animo, ideſt ex propoſito, ibid.nu.59.
Pragm. 1. de exulibus diſponens, quod contra incedentes in comitiva bannitorum ac delicta committentes, poſſint forjudicari, non comprehendit fœminas, reſol. 3.num.5.
Pragm.edita contra incedentes per campaneam cum bannitis, eſt exorbitans à iure communi, & odioſa, reſol. 8.num.8.
Prag.ſupradicta edita contra viſos incedere cum bannitis, non procedit ſi illi ſint banniti ob alia delicta, & non tanquam diſcurſores campaneæ, ibid.
Pragm.10.de exulibus, correxit prag. octavam eiuſdem tituli in hoc, quod ſcilicet committentes crimen receptus cum aſportatione perſonarum, haberentur pro forjudicatis abſque citatione, & contumacia, hodie requiritur citatio ad comparendum intra quatuor dies, reſol.8.n.10.
Et an ſufficiant indicia ad torturam, ibid.
Pragm.4.de duello, diſponens, quod citatus pro dicto crimine & non comparens intra tres dies forjudicetur, hodie eſt abrogata nec ſervatur, niſi ſecunda vice in illud crimen incidatur, reſol.8.n.11.
Pragm.13.& 14.de exulibus, quæ inducunt forjudicationem ipſo iure contra immittentes ignem in rure ubi ſunt ſegetes, fructus, & ſimilia, ex cauſa recaptus declaratur, ibid.n.12.
Pragm.2.de duello, procedit etiamſi pro prima vice contraveniens ſit punitus, vel gratiam reportaverit, ſive non punitus, ibid.n.13.
Pragm.loquens de tollenda peremptione inſtantiæ, an adaptetur ad cauſas iam deciſas, reſol.25.num.6.& ſequent.
Pragm.Regni tollens peremptionem inſtantiæ in cauſis criminalibus, mota fuit, ne delicta remaneant impunita, ibid.n.13.
Prag.prædicta non procedit in Curiis Baronum, & quare, ibid.n.15.& 18. ſed contra n.17. ſed in M.Curia, & Sac.Conſ. fuit pronunciatum contrarium, & deciſum, quod etiam in Curiis Baronum inſtantiæ non perimantur, ibid.n.17.
Pragm. ſunt novæ Conſtitutiones à iure communi deviantes, & proinde ſtricte in caſu ſuo intelligendæ, nec trahuntur ad caſus ſimiles, præſertim quando ipſarum diſpoſitio eſt odioſa, ibid.n.15.
Pragm. ſeu ſtatuti diſpoſitio, non extenditur niſi ad ea, quæ voluit, & expreſſit, ibid.n.17.
Pragm.1.de aſſaſſinio, tanquam pœnalis ſtricte eſt intelligenda, reſol.16.n.33.
Pragm.5. ubi de delicto, quæ dat iuriſdictionem Judici capienti diſrobatorem ſtratarum, ut illum punire poſſit, etiamſi ſit alterius iuriſdictionis, loquitur in latrone forjudicato, reſol.22.n.2. ſed de veritate, ibid. num.4.
Prag.10. de exulibus, an procedat, quando metus infertur habenti paratam pecuniam præ manibus, & oculis ſubiectam, reſol.28.n.3.
Praxis procedendi contra reum, & eius fideiuſſores ex novis indiciis, reſol.15.n.4.
Præſcriptio in delictis procedit ſive ſit publicum, ſive occultum, & currit à die delicti, reſol.21.n.1.
Præſcriptio in delictis quomodo procedat, ibid.n.2.
Præſcriptio, forjudicationi non obſtat, ibid.
Præſcriptio, quæ conſtat ex actis, an ſit neceſſario opponenda, ut impediatur forjudicatio, ibid.num.3. & num.6.
Præſcriptio non prodeſt, niſi ope exceptionis, ibid.n.3.
Præſcriptio an in terminis Conſtitutionis pœnam eorum, ſi non fuit oppoſita tempore forjudicationis, poſſit illam reus opponere adverſus ſententiam ſi in manus Curiæ forjudicatus devenerit, data pro vera opinione, quod neceſſario ſit opponenda, ibid. n.5.
Præſcriptio an adverſus executionem ſententiæ forjudicationis, poſſit opponi eſſe præſcriptum ipſi ſententiæ, reſol.21. n.7.
Præſcriptionis exceptio in delictis non admittitur, ſi per amicos, vel conſanguineos opponatur, neque impedit forjudicationem, ſed ad eam proceditur cum clauſula, quod reo comparenti habeatur ratio, quæ de iure, &c. reſol.21.n.4. ſed vide contrarium infra.
Præſes qui habet poteſtatem procedendi ad modum belli, citat etiam abſentes cum poteſtate extraordinaria, reſol.12.n.10.
Præſumitur neminem velle palam, & publicè delinquere, ſi occultè poteſt delictum patrare, reſol.2.n.27.
Præſumendum non eſt, patrem ſenem, & prudentem incitare filium unicum ad patrandum delictum, reſol.2.num.35.
Præſumptio iuris, & de iure eſt illa, quando lex præſumit, & ſuper præſumpto diſponit, tanquam comperto, reſol.8.n.7.
Præſumptio iuris, & de iure ſufficit ad pœnam ordinariam infligendam, ibid.
Præventio in capiendo publicum latronem, ſeu diſrobatorem ſtratarum, facit illum Judicem capientem, competentem Judicem puniendi delinquentem prædictum, licet non ſit ei ſubditus, neque ratione originis, neque domicilii, neque ratione loci delicti, reſol. 22.n.3.

Primi motus non ſunt in poteſtate noſtra, reſol.16.n.6.
Princeps eſt lex animata in terris, ibid.n.4.
Principium, quando eſt licitum finis vero licitus ad excuſandum delinquentem, initii locus attenditur, ibid. num.16.
Principium, & finis, quando ſunt illicita ad rei pœnam mitigandam, ſi reo expediat attenditur initium, ibid. n.19.
Privilegium Viduæ conceſſum adeundi Regiam Curiam in prima inſtantia eſt voluntarium, & procedit ipſa volente non invita, reſol.6.n.2.
Privilegium Viduæ, ſeu miſerabilibus perſonis conceſſum, eligendi forum originis, vel Regium in prima inſtantia procedit, quando miſerabiles perſonæ conveniuntur, ibid.n.7.
In contrarium tamen eſt veritas, ut n.8.& 11.
Privilegium Viduæ conceſſum conveniendi adverſarium in Curiis Regiis in prima inſtantia eſt exorbitans à iure communi, ibid.n.17.
Privilegium Viduæ conceſſum eligendi Judicem ordinarium competentem, concordat cum diſpoſitione iuris communis, ibid.n.18.
Privilegium quod concordat cum iure communi eſt potentius, & favorabilius, ibid. n.19.
Privilegium electionis fori Viduæ conceſſum, poteſt exerceri etiam inquiſitis abſentibus, reſol.6.n.29.
Probandi difficultas in caſu, quo quis tenetur revelare delictum præſumitur, & fiſcus debet contrarium probare, quæſt.unic.n.21.
Probatio delicti in genere, quomodo facienda ad prag.1. de ictu ſcoppicti, reſol.1.n.1.& 2.
Et an ſit neceſſe probare, quod in ſclopo inerat pila plumbea, ibid.n.2.
Et quid ſi probetur quod inerat pila ex charta, ibid.
Probatio per publicum inſtrumentum ad excluſionem delicti, & rei innocentiam demonſtrandam, quando ipſi reo opituletur, reſol.25.n.15.
Probatio per publicum inſtrumentum dicitur evidens, manifeſta, & notoria, ibid.
Probationes, ut procedi poſſit ad ſententiam forjudicationis debent eſſe plenæ, reſol.15.n.1.
Sed aliud ſervatur de conſuetudine generali, nam ſufficit adeſſe indicia ad tranſmittendam reo inquiſitionem, ſeu ad citandum reum ad informandum, ibid.
In Regno tamen receptum eſt, non poſſe procedi ad ſententiam forjudicationis, niſi præcedant indicia ad torturam, ibid.
Probationes receptæ, fiſco non contradicente, etiam in caſu, quo recipi non debeant, fiſco præjudicant, reſol. 25.n.7.
Probationes carcerati præſentis juvant etiam inquiſitum abſentem, & quomodo hoc procedat, ibid. n.18.
Probationes iudicio repoſitionis, inſtante Eccleſia, factæ per teſtes, an ſi per eas conſtet de innocentia rei, cogant Judicem ſequi diſpoſitionem l. divi fratres, de pœnis, & l. & ſi nihil ff. de reg.jur. ibid.
Probationum materia arbitraria eſt, ibid.n.20.
Probantur multa per teſtes, quæ vera non ſunt, ibid.
Probata in iudicio repoſitionis, an impediant, vel retardent executionem ſententiæ forjudicationis, ſi iterum forjudicatus venerit in manus Curiæ, reſol.25. num.1.& ſeq.
Procedi ad modum belli, an poſſit contra incutientes metum alicui, ut pecuniam mittat, etiamſi perſona non ſit ſequeſtrata, reſol.28.n.4.
Procedi ut poſſit ad modum belli contra incedentes per campaneam cum cetu bannitorum, non ſufficit ſolus inceſſus, ſed requiritur delictum, reſol.8.n.6.
Proditio ceſſat ubi adeſt cauſa inimicitiæ, reſol.16.n.6.
Proditorium non dicitur delictum, quando adeſt aliqua magna cauſa occidendi, quia tribuens cauſam, potuit id cogitare, & præcavere, reſol.16. n.6.
Proteſtationes, quod probationes faciendæ ſuper articulo repoſitionis nocere non debeant fiſco ſuper ſententia forjudicationis, an ſint per Judicem facienda, quidve operentur, reſol.25. n.7.
Publicatis bonis, quicquid poſtea acquiritur, ad fiſcum non pertinet, reſol.29.n.1. *ſed vide infra nu.ſeq.*
Publicatione bonorum ſecuta propter forjudicationem, omnes actiones activè, & paſſivè in fiſcum tranſeunt, reſol.20.n.5.
Puniri nemo poteſt abſque proceſſu, & actis, reſol. 22. num.8.

Q.

QUalitas gravans delictum ex diſpoſitione ſtatutaria minorem afficere non poteſt, quin ſaltem mitius puniri non debeat, reſol.2.n.62.
Qualitates requiſitæ per Regiam Pragm.11. de exulib. debent omnes concurrere, ut ſit locus eius diſpoſitioni, reſol.27.n.2.
Quando duo pari paſſu ambulant, quod ſervatur in altero, reſol.6.n.25.
Quando duo ſunt unico privilegio conceſſa, non ſunt diverſo iure cenſenda, ibid.n.26.
Querelæ, & accuſationes indiſtinctè recipiuntur, quouſque à parti ut non opponatur de incompetentia, reſol.13. num.6.
Quod potui, nolui, quod volui adimplere nequivi, reſol.12.n.5.

R.

RAtio legis, vel ſtatuti, quando ponitur in proœmio, dicitur finalis, reſol.15.n.6.
Et reſtringit, & ampliat dictum legis, ibid.
Ratio publica utilitatis, ſeu favoris publici ne delicta impunita remaneant, non facit ut diſpoſitio dicatur favorabilis, ibid.n.18.
Raptus ſcientia punitur ut principale ſcelus, qu.unic. n.3. *ſed contr.* n.24.& 36.
Ratificatio, quæ ſit facto, potentior eſt ea, quæ ſit verbo, reſol.16.n.22.
Rebellem non indicans tenetur pœna relegationis, qu. un.c.n.14.
Regens Zuſia laudatur, & eius reſcriptum refertur in materia mulieris capitaliter bannitæ occiſæ, reſol. 3.num.8.
Regia Audientia, ſive Præſes, ſi omiſſo modo militari, adhibeat ordinarium, non committit nullitatem, reſol.12.n.5.
Relatio Nuncii die feriata de iure eſt nulla, reſol.18. n.1. *contrarium de iure Regni*, n.2.
Relatio eſt actus ſubſtantialis iudicii, reſol.18.n.1.
Relatio nuncii, fieri poteſt Actuario, & Scriba, etiam Judice abſente, ibid.n.2.
Relegatus ſi citetur, eſt ei offerenda ſecuritas, alioquin non tenetur comparere, reſol.17.n.2.
Rei innocentia, quandocumque liqueat, etiam poſt condemnationem, illius executio ſuperſedenda eſt, reſol. 25.n.3.
Reo in fortiis Curiæ non exiſtente, adhuc admittitur quis ad allegandam eius abſentiam, ſed minimè ad allegandam eius defenſionem, reſol.11.n.2.
Reo non exiſtente in fortiis Curiæ, ſi conſtructo proceſſu, producantur ſcripturæ publicæ excludentes delictum, an adhuc procedendum ſit ad citationem, ibid.
Reo in fortiis Curiæ non exiſtente, tres tantum exceptiones pro ipſo admittuntur nempe abſentiæ, infirmitatis, & captivitatis, ibid.
Reo, datis defenſionibus, liteque conteſtata, eius nomen

dicitur recipi inter reos, quod non eſt inhabilitato in formam cumquo lis non conteſtatur, reſol.15.n.29.

Reo exiſtente in contumacia, qui reperitur inquiſitus in duabus Curiis, poteſt utraque Curia procedere ad condemnationem, niſi inferior inhibeatur à majore, reſol.26.n.7.

Reus in fortiis Curiæ non exiſtens, quando poſſit audiri ad impediendam citationem, reſol.11.per tot.

Reus ſi ſit liberatus novis ſupervenientibus indiciis, elapſo biennio, & non ſupervenientibus intra illud ſpatium, an cauſa dicatur finita, reſol.15.n.9.

Reus inſpectis regulis iuris communis, dato termino, debet diffinitivè abſolvi, nec poſtea prætextu novarum probationum poteſt moleſtari, reſol.15.n.29.

Reus hodie, ex nova obſervantia M. Cur. Vic. poſt datas defenſiones, litemque conteſtatam quandoque liberatur, in forma, & relaxatur ſub fideiuſſione de ſe præſentando etiam novis non ſupervenientibus indiciis, ibid.n.30.

Sed huiuſmodi decretum uſitatius eſt interponi ante dationem termini defenſorii, & litem conteſtatam, ibid.

Reus ſi ante defenſiones habilitatur ad omnem ordinem, poteſt ex eiſdem indiciis vocari, reſol.15. n.31.

Remedium ordinarium facit ceſſare extraordinarium, reſol.23.n.4.

Remedia plura ubi competunt unius electione tollitur aliud, reſol.23.n.5.

Remiſſio delinquentium non procedit niſi eis in vinculis conſtitutis, reſol.6. n.31.

Remiſſio cauſæ non eſt concedenda à Curia Regia ad inferiorem Judicem inquiſito abſente, ibid. nu. 32. & reſol.26.n.2.& reſol.5.n.3.

Remiſſio delinquentis jam condemnati, non eſt facienda per Judicem condemnantem, ſed tantum condemnandi, reſol.22.n.4.*niſi ſpecificè contrarium ſanciatur, ut* ibid. *& quid in forjudicato per ſententiam, vel ipſo jure, vide* reſol.27.n.5.

Remiſſio ad Curiam Baronis non eſt facienda per Regium Tribunal, ſi reus non compareat perſonaliter, quando ipſum Regium Tribunal ultra inhibitionem proceſſit ad alios actus, etiamſi alioquin Regium Tribunal non poſſet procedere, ibid.n.3.

Remiſſio uxoris occiſi, ſecundum quorumdam opinionem, non eſt neceſſaria, ſed contrarium verius, ibid. n.10.

Remiſſio rei forjudicati, facienda eſt Baroni ipſa forjudicationis ſententia declarata nulla, reſol.27.n.5.

Remiſſionis articulus eſt articulus civilis, reſol.24.n.1.

Res inter alios acta, tertio non præjudicat, reſol. 24. num.3.

Res inter alios acta, ubi non agitur de præjudicando tertio, ſed de ipſum juvando, facilius prodeſt, quam nocet, reſol.25.n.6.

Reſcripta Collat. Conſ. jubentis contra carceratos tantum debere procedi ad modum belli, quomodo ſint intelligenda, reſol.12.n.10.

Reſtitutio in integrum adverſus præſcriptionem delicti, non datur, neque perſonis privilegiatis, reſol.21. num.1.

Revelare crimen læſæ Majeſtatis non tenetur, qui probationes paratas non habet, ne exponat ſe periculo, quæſt.unic.n.29.

Revelare quis non tenetur, quod probare non poteſt, ibid.

Revelans crimen, poſt aliorum revelationem, ſed antequam ſit inquiſitus de omiſſa revelatione, an pœnam evitet, quæſt.unic.n.43.

Revelationis delicti faciendi omiſſio, non in faciendo ſed in omittendo conſiſtit, ibid.n.11.

Ritus Regni 230. diſponens, quod Vidua criminaliter citata, debeat perſonaliter comparere, declaratur, reſol.6.n.45.

Rovit. doctrina in prag.10. de exulibus n.5. declaratur, reſol.27.n.3.

S.

Salutem Domini an teneatur quis proprii corporis læſioni anteponere, quæſt.unic.n.29.

Salvus conductus non poteſt, niſi per Principem concedi, reſol.17.n.2.*quid in Judice*, ibid.

Scientia ſola in multis delictis punitur ut principale ſcelus, qu.unic.n.3.

Scientia ſola in crimine læſæ Majeſtatis punitur ut principale ſcelus, d.qu.unic.n.1.& 5.

Etiam ſi effectus non ſequatur, ibid.n.6 *ſed vide infra.*

Scientia ſola quando punitur à legibus, intelligitur regulariter, ſi ſequatur effectus, ib.d.n.7.

Scoppicti ictus qualiter puniatur ad mentem Regiæ Pragm.1. de ictu ſcoppicti, reſol.1. per tot.

Scoppicti ictum emittens in rixa qua pœna ſit puniendus, ibid.n.6.

Securitas in iis caſibus, in quibus danda eſt citato, non eſt aliter ei danda, niſi petatur, reſol.17.n.7.

Sententia lata in contumaciam tertio non præjudicat, reſol.24.n.4.

Sententia evidenter injuſta, non eſt exequenda, reſol. 25. n.5.

Sententia lata in judicio repoſitionis non poteſt ullam parere exceptionem rei judicatæ in judicio criminali executionis ſententiæ forjudicationis, ibid.n.2.

Sententia lata in uno judicio, non parit exceptionem rei judicatæ in alio, niſi inter eaſdem partes, & ad eundem finem, ibid.

Sententia forjudicationis non eſt exequenda, ſi per probationes factas in judicio repoſitionis per evidentiam facti, conſtet forjudicatum non deliquiſſe, ibid.n.12.

Sententia forjudicationis, ſi conſtet notoriè, delictum à forjudicato commiſſum non eſſe dignum pœna mortis, & ſententiam contumacialem, majorem pœnam continere, quando delicti qualitas expoſcat Judex ſuperſedere debet ab ejus executione, & Principem conſulere, ibid.n.17.

Sententia in rem judicatam tranſacta, pro veritate habetur, ibid. n. 17.

Sententia in rem judicatam tranſacta, ut ejus executio impediatur ob ejus injuſtitiam, neceſſe eſt ut ejus injuſtitia ſit notoria, certa, & infallibilis, ibid.

Sententia, etiam criminalis tranſit in rem judicatam ibid.

Sententia forjudicationis validè lata, nullus adverſus eam ſupplicandi, appellandi, aut probandæ innocentiæ ſupereſt locus, ibid.

Sententia forjudicationis declarata nulla competit Baroni remiſſio, quod declara, ut ibid.reſol.27.n.5.

Sententiæ nullitas oritur ex actis ante ſententiam, non ex iis quæ probantur poſt ſententiam, reſol.25.n.2.

Sententia forjudicationis executio non ex qualibet innocentiæ, defenſionis probatione retardanda, reſol.25. num.17.

Servi occiſionem Domini ſcientes puniuntur perinde, ac factores, quæſt.unic.n.3.

Servus pœna contrahere non poteſt, neque teſtamentum condere, reſol.20.n.2.

Soror, quæ renunciavit hæreditatem fraternam an admittatur ad accuſandum de ejus morte, reſol.26. num.4.

Specialia odioſa non ſunt multiplicanda, reſol.1.n.23.

Specialium multiplicatio evitari debet, etiam in crimine læſæ Majeſtatis, qu.unic.n.41.

Statuta etiam odioſa non reſtringenda, quatenus pati-

tur

Vtr verborum proprietas, reſol.1.n.14.
Statuta unuſquiſque ſcire tenetur, reſol.12.n.8.
Statuti qualitates requiſitæ, ubi deſunt, deficit ejus diſpoſitio, reſol.2.n.49.
Statuti verba dubia, & ambigua interpretanda ſunt ſecundum jus commune præſertim in pœnalibus, reſol.2.n.58.
Statuti ratio permittens bannum capitale, ſeu forjudicationem contra faciuoroſos homines, utque poſſint impune offendi, & occiſores præmium conſequantur, fuit pacis publicæ conſervatio, neve ab hujuſmodi hominum genere perturbetur, reſol.3.n.6.
Statuti prædicti ratio non militat in fœminis, ſicut in maſculis, ibid.
Statuti ratione ceſſante, ceſſat ejus diſpoſitio, ibid.
Statuti verbis deficientibus, deficit ejus diſpoſitio, reſol.16.n.16.
Statuti verba, ubi conveniunt, ibi locum habet ejus diſpoſitio, etiam ſi ratio non conveniat, ibid.n.19.
Statuto locus eſſe non poteſt, niſi adſint qualitates à ſtatuto requiſitæ, reſol.3.n.5.
Statutum generaliter loquens comprehendit minores in delictis dolo commiſſis, reſol.2.n.17.
Statutum, quod à jure communi recipit intelligentiam, & ſecundum jus commune aliquem operatur effectum, ad ipſum jus commune omnino reduci debet, & ſecundum illud interpretandum, ibid.n.56.
Statutum indiſtincte ſecundum jus commune interpretandum, etiam ſi nihil addat, ibid.n.57.
Statutum permittens bannitum poſſe impune occidi, locum habet etiam in occidente mulierem bannitam etiam prægnantem, reſol.3.n.4.
Statutum ſi jubet ſummarie procedi, non tamen proceſſus eſt nullus ſi procedatur ordinarie, reſol.5.n.2.
Statutum excludens nullitates, locum non habet ubi agitur de nullitate ex defectu juriſdictionis, reſol.12.num.12.
Statutum, licet ſit correctorium juris communis, ſi tamen tendit ad obviandum fraudibus debet extendi, reſol.14.n.2.
Statutum ex identitate rationis extenditur ad caſus ſimiles, in quibus militat eadem ratio, reſol.15.n.18.
Statutum ubi plures qualitates requirit, debent copulative qualitates intervenire, ut habeat locum ejus diſpoſitio, reſol.16.n.13
Statutum pœnale, proprie, & ſtricte eſt intelligendum, ibid.n.14.& reſol.28.n.1.
Statutum permittens offendi deprehenſum in crimine, & in domo, ſi ſic deprehenſus aufugiat, licitum eſt per totum territorium ſtatuentis eum inſequi, in alieno territorio ſecus, ibid.n.16.
Statutum contra offendentem aliquem in domo, habet locum etiam contra inceptorem rixæ in domo, licet poſtea eum extra domum offendat, ibid.n.17.
Statutum loquens de vulnere non comprehendit vulnuſculum, reſol.16.n.33.
Statutum per quod inducitur forjudicatio, adimit omnia juris beneficia, & uti reale officit bona ſita in territorio ſtatuentis, ubicumque de eis diſponatur, reſol.20.n.3.
Statutum eſt interpretandum, ut non contineat iniquitatem, reſol.1.n.21.
Subreptio differt à falſitate, & producit diverſos effectus, reſol.12.n.4.
Succurri ei minime debet, qui ex propria culpa ſe conjecit in neceſſitatem, reſol.17.n.3.

T.

TEmpus delicti inſpicitur in ætate delinquentis reſol.2.num.22.
Tempus non eſt modus tollendæ, vel inducendæ obligationis, reſol.21.n.3.
Termini abbreviatio ad mentem Regiæ Pragm.3. de ictu ſcoppicti, an habeat locum, ſi delictum fuerit rixoſum, & mereatur pœnam mortis, reſol.1.n.19.
Terminus reo citato aſſignandus reſidet in arbitrio Judicis, reſol.7.n.3.
Teſtes ſi deponant delictum eſſe commiſſum con armi de foco corte, an cenſeantur concludenter probare quod delictum ſit commiſſum cum ſtlopo parvo, contra formam Regiæ Pragm. ad hoc ut locus ſit forjudicationi, cum termini abbreviatione, non obſtante quod delictum ſit commiſſum in rixa, reſol.5.n.4.
Toleratus dicitur, cum quis ab eo, qui jus tolerandi habet, toleratur, ſecus ſi clam, & occulte, reſol.16.num.27.
Tortura eſt majoris præjudicii, quam inquiſitio, reſol.15.n.3.
Tortus ex valde urgentibus indiciis, & ex quo ſubſtinuit torturam, liberatus in forma, ſi nova ſuperveniant indicia ſpecie differentia, licet non ita urgentia, ſufficientia tamen ad torturam, poterit reus iterum torqueri, et conſequenter citari, reſol.15.n.29.
Tutoribus pluribus diſcordantibus circa Judicem, quibus jus accuſandi competit, præferendus eſt, qui accuſat in majori Curia, reſol.26.n.6.

V.

VAriandi facultas ad Judicem ordinarium oritur ex eo, quia à principio potuiſſet Vidua illum adire, reſol.6.n.27.
Variatio in judicio erubeſcenda eſt, quia legibus inimica, & doli plena, & proinde reſtringenda, ibid. num 48.
Variatio fori, ut procedat, an requiratur, quod per variantem præſtetur juramentum, reſol.14.n.2.
Variatio ſi fuerit nulla ob defectum juramenti, poteſt convalidari per juramentum ſubſequens, ibid.n.3.
Variationis caſus eſt difficilior poſt electionem fori Regii, quia tractatur de auferendo jure jam quæſito Regiæ Curiæ, reſol.6.n.26.
Vaſſalli inobedientia ſuſcitat in Barone domino iram, & indignationem, reſol.2.n.34.
Vaſſalli Baronum citati per M. Cur. vel Reg. Audient. tenentur comparere, etiam ſi in Baronum privilegiis adeſſet clauſula, ut eorum Vaſſalli à nullo alio Judice poſſint contumaces reputari, reſol.13.n.3.
Vaſſallus Baronis, ſi Regiorum Tribunalium offendat aures, poterunt Regia Tribunalia contra illum procedere ad forjudicationem, ſi delicti qualitas patiatur, & inhibere Curiæ inferiori, reſol.29.n.10.
Ubi omnium principaliter intereſt, alter alterum non excludit, reſol.26.n.5.
Verba legis, ubi locum habent, habet locum ejus diſpoſitio, reſol.3.n.5.
Verba, ſui copiam facere, idem important, ac poteſtatem ſui facere, reſol.6.n.10.
Verba Pragm. ſi legitimè conſtiterit, important plenam probationem, reſol.8.n.5.
Verba Pragm. ubi non verificantur ceſſat ejus diſpoſitio, reſol.28.n.1.
Verbum, committere, quid importet, reſol.1.n.3.
Verbum, cupiunt, denotat appenſamentum, reſol.1.num.5.
Verbum, quicumque, quid importet, ibid.n.9.
Verbum, delinquere, quid importet, ibid.n.14.
Verbum, conſcius? quid ſignificat, quæſt.un.n.2.& 18.
Via publica quænam ſit? & quomodo differat à via privata, reſol.16.n.14.
Via tutior eligenda, reſol.25.num.2.

Via, alia commoda, alia difficiles, reſol.7.n.4.

Via publica uſum violenter impediens, hoſtis publicus reputatur, reſol.16.n.12.

Vidua offenſa, poteſt relicto Judice Regio ordinarium Judicem loci eligere, & coram eo proſequi accuſationem, reſol.6.n.1.

Vidua quoad electionem fori, non ſubjicitur regulis ordinariis loquentibus de electione, vel declinatione fori, præſertim quoad conſtitutionem inquiſitorum in carceribus, reſol.6.n.6.

Vidua habet privilegium, ne cogatur litigare extra provinciam, ſive extra propriam Civitatem, Ibid. num.12.

Vidua actrix, ſeu accuſatrix, poteſt electo foro Regio, revariare, & redire ad Curiam domicilii, & refertur deciſio, reſol.6.n.20.& 23.

Vidua criminaliter à Mag.Cur. citata, poteſt opponere declinatoriam fori, ex privilegio, l.unic. C. quando Imper. reſol.6.n.4.

Vidua conceditur electio fori proprii domicilii, etiam inquiſitis non carceratis, & abſentibus, atque contumacibus, pro quo adducuntur deciſiones, reſol.6. n.52.& in fin.n.58.

Viſus in comitiva bannitorum, juxta terminos Reg. Pragm. ſi nullum aliud delictum contra ipſum deducatur, an contra ipſum poſſit procedi ad modum belli, reſol.8.n.6.

Vox legis, ubi eſt ambigua, & poteſt habere plures ſignificatus deſumitur ſignificatus mitior ad excludendam pœnam graviorem, quæſt.unic.n.20.

Uſurarium crimen, pœna confiſcationis omnium bonorum in Regno plectitur, & quomodo contra uſurarios procedatur, reſol.16.n.2.

Uſus loquendi attendendus eſt, etiam in materia pœnali, & ſtricti juris, reſol.5.n.4.

Vulnera non dantur ad menſuram, reſol.16.n.29.

Vulnerans de mandato alterius, & non occidens, an teneatur de aſſaſſinio, & excludatur à Regio indultu aſſaſſinos excludente, reſol.16.n.28.

Vulnuſculum modicum nullum habet in ſe delictum, ibid.n.37.

Uxor eſt una caro cum viro, & admittitur ad accuſandum tanquam propriam injuriam ulciſcens, reſol.26.n.10.

Uxoris ius debilius eſt ad accuſandum, quam filiarum, ibid.

FINIS.

ARGU:

ARGUMENTA
RESOLUTIONUM, ET QUÆSTIONIS UNICÆ.

Ad hanc Tabulam Lector recurrat, ut ſuppleantur ea, quæ parcius explicata ſunt in Argumentis inſertis in corpore operis.

RESOLUTIO I.

T*Ractantur multa ad intellectum Pragmaticæ primæ, & tertiæ de ictu ſcoppicti, & aliarum Pragmaticarum de materia loquentium, & quando in illarum terminis locus eſſe poſſit forjudicationi, pleniſſime enucleatur.*

RESOL. II. *An minor poſſit forjudicari.*
Uberrimus intellectus ad Pragm. 1. de minoribus traditur.

RESOL. III. *An Fœmina poſſit forjudicari.*

RESOL. IV. *An, & quando allegato Clericatu, & Bullis præſentatis ſit ſuperſedendum in forjudicatione.*

RESOL. V. *An Judex in delictis ſclopo commiſſis, prætermiſſo termino forjudicationis extraordinario, poſſit abſque nullitate uti termino ordinario plenè diſcutitur.*

RESOL. VI. *An Vidua poſſit a Tribunali Regia variare ad forum ordinarium vigore l. unicæ, C. quando Imperator, non exiſtentibus in fortiis inquiſitis, contra quos Vidua elegerat forum, & an ex hac variatione impediatur Regium Tribunal procedere ad forjudicationem? & traduntur multa ad materiam.*

RESOL. VII. *An Committatur nullitas, ſi in citatione criminali aſſignetur inquiſito brevius ſpatium ad comparendum, quam unius diei pro ſingulis 20. milliaribus, quando locus citationis diſtat a loco judicii?*

RESOL. VIII. *In quibuſnam caſibus non ſufficiunt indicia ad torturam, ſed requiruntur plenæ probationes, ut poſſit procedi ad forjudicationem? Et traditur intellectus ad multas Pragmaticas de Bannitis, & eorum exceſſibus loquentes.*

RESOL. IX. *Quodnam novum delictum requiratur, qualiſve ejus probatio neceſſaria ſit, ut contra forjudicatum, non obſtante guidatico, propter novum delictum ſub guidatico commiſſum debeat exequi ſententia forjudicationis, vel is poſſit occidi?*

RESOL. X. *An forjudicatus captus cum guidatico nullo ex defectu poteſtatis, vel cauſæ ſit adhuc reponendus in priſtinam libertatem, vel potius puniendus.*

RESOL. XI. *An, & quando reus non in fortiis exiſtens poſſit audiri ad impediendam citationem ad intellectum Ritus Regni 269. & aliarum jurium prohibentium defenſiones abſentium.*

RESOL. XII. *Quomodo ſint concipiendæ citationes cum ex delegatione proceditur, & multa ad materiam tractantur.*

RESOL. XIII. *De Juriſdictione, & competentia Judicis requiſita ad forjudicationem.*

RESOL. XIV. *An ad impediendam in Reg. Tribunalibus proceſſum ad forjudicationem ſi Vidua velit ab illis variare ad forum ordinarium domicilii (ſuppoſita pro vera opinione tradita in Reſolutione ſexta, quod inquiſiti abſentia variationem non impediat) debeat jurare quod id agit majoris commoditatis gratia; quemadmodum quando eligit forum Mag. Cur. vel Regiæ Audientiæ jurare debet perhorreſcentiam Judicis ordinarii; ad intellectum Conſtitutionis Regni ſtatuimus. An ſi forjudicatio fuerit nulla ob defectum juramenti poſſit iterari actus, poſito quod varians ob hunc defectum fuerit excluſus Regii Tribunalis decreto?*

RESOL. XV. *An Reus poſt decretum liberationis in forma, poſſit iterum citari, & contumax reputari pro delicto, pro quo fuit liberatus ad effectum forjudicandi, licet ſit elapſum biennium a die litis conteſtatæ; ad intellectum Pragm. 50. de offic. Magiſt. juſt. & Pragm. 10. de offic. Jud. num. 33. tollentium peremptionem inſtantiæ in cauſis criminalibus. Et qualia debent eſſe indicia ad hoc ut reus poſt decretum habilitationis, vel liberationis in forma poſſit iterum citari, & forjudicari?*

RESOL. XVI. *De delictis pro quibus procedi poteſt ad forjudicationem, & præſertim quandonam dicatur furtum in via publica, ad hoc ut pro ea locum habeat forjudicatio? Et quando nam pœna ordinaria pro tentato aſſaſſinio imponi poſſit ad finem ut poſſit procedi ad forjudicationem?*

RESOL. XVII. *An ſi quis citetur pro uno delicto capitali ad finem illud forjudicandi, committatur nullitas, ſi ſit inquiſitus, condemnatus, aut bannitus pro alio delicto, & ei aſſecuratio pro alio delicto non præbeatur. Et an bannitus ab una Curia, poſſit pro eodem delicto a diverſa Curia banniri: ad intellectum Ritus 205. & literæ Reg. Roberti incipientis Regenti Curiæ, quæ cum Ritu conſiliatur & ubinam ſit citandus, qui eſt condemnatus pro uno delicto?*

RESOL. XVIII. *An relatio Nuncii facta die feſtivo ſit valida, ita ut contumacia ſequuta valida ſit?*

RESOL. XIX. *An in confiſcatione bonorum, quam ſubit forjudicatus, veniant non ſolum bona præſentia ſed etiam futura: ad intellectum multorum jurium, quæ an ad rem de qua quæritur faciant diſcutiuntur?*

RESOL. XX. *An contractus cenſualis geſtus Romæ a forjudicato in Regno, qui ſubmiſit cenſui bona exiſtentia in Regno, validus ſit quoad hoc, ut contra forjudicati illius bona poſt ejus mortem poſſidentes, poſſit agi vigore Regiæ Prag. de cenſibus, & quanam juris beneficia forjudicatus amittat?*

RESOL. XXI. *An, & quando delicto præſcripto poſſit ad forjudicationem procedi?*

RESOL. XXII. *An ſi per alium Judicem capiatur diſrobator viarum publicarum, jam forjudicatus ſit puniendus per Judicem capientem, vel remittendus ad Judicem, qui illum forjudicavit; ad intellectum, Pragm. 5. ubi de delicto.*

RESOL. XXIII. *De impunita occiſione forjudicati; ad intellectum Conſtitutionis Regni pœnam eorum.*

RESOL. XXIV. *An forjudicatus pro delicto, pro quo amittere debet immunitatem Eccleſiæ poſſit, ſi in Eccleſia capiatur, probare ſe non commiſiſſe delictum exceptum ad finem gaudendi immunitate Eccleſiæ & obtinendi repoſitionem?*

RESOL. XXV. *An ex probationibus ad finem obtinendi repoſitionem in Eccleſiam, admiſſis, poſſit forjudicatus ſe juvare adverſus executionem ſententiæ forjudicationis, ſi poſt petitam repoſitionem, & obtentam, iterum eum capi contigerit extra Eccleſiam; ad intellectum, text. in l. 1. §. ſi quis ultro, ff. de quæſt. cum concord. Et an dentur caſus in quibus proſit forjudicato probatio innocentiæ poſt forjudicationem ſuperveniens?*

RESOL. XXVI. *An Reg. Trib. procedens contra inquiſitum in contumaciam propter electionem fori factam a Virgine, vel Vidua ſorore occiſi, poſſit impedire, ſi frater occiſi maſculus querelam expoſuerit in Curia Baronis, & petat revocari inhibitionem factam Curiæ Baronali, & quinam forus in hoc caſu prævaleat, ſuppoſito, quod frater, & ſoror æque ad hæreditatem occiſi vocentur?*

RESOL. XXVII. *Quid a Judice agendum ſit, ſi vivus capiatur is, qui forjudicatus ſit ipſo jure miniſterio Pragm. 11. de exulibus abſque Judicis declaratione, ſitne morti tradendus abſque defenſionibus facta recognitione, vel potius audiendus ſit ſuper delicto pro quo forjudicatus extitit? Et an ejuſmodi forjudicati remiſſio ſit Baroni eam petenti facienda?*

RESOL. XXVIII. *An ſi quis de perſona accedat ad metum incutiendum ut pecuniam tradat, poſſit forjudicari cum termino dierum quatuor, ſervata forma Pragm. 10. de exul. n. 2. diſponentis contra ad id compellentes per nuncios, aut epiſtolas minaces. Et an poſſit procedi ad modum belli?*

RESOL. XXIX. *An, & quando Judex alioquin omnino incompetens ratione offenſionis aurium poſſit ad forjudicationem procedere, ſuppoſito, quod delictum quo ejus aures offenſæ ſunt, ſit capitale, ad intellectum, & ornatum, tex. in l. nullum, C. de teſtibus, quæ copioſe, & diſtincte enucleatur?*

QUÆSTIONIS UNICÆ.

Qua pœna puniendus ſit is, qui ſciens alterum moliri contra ſtatum ſui communis principis tractatum non detexerit, ad intellectum, text. in l. quiſquis §. id quod, cum ſequent. C. ad l. Juliam Majeſt. cap. Regni nuper apud Tranum, & aliorum jurium de conſciis puniendis loquentium copioſa, & pro viribus accurata diſputatio.

F I N I S.

INDEX
LOCUPLETISSIMUS,
RERUM, ET VERBORUM,
Quæ in hoc Opere Obſervationum ad CAMPANAM continentur ordine Alfabetico digeſtus.

A.

ABſens, ut condemnari poſſit, quæ indicia requirantur, & ſucceſſivè ut poſſit in Regno forjudicari? obſer.1. n.7. & ſeq. fol.7. & obſer.15.n.1. fol.101.

Abſens de Jure condemnari poteſt, ubi pœna non excedit relegationem, obſer.16.n.1. fol.115.

Et ubi relegationem non excedit pro abſente, admittitur Procurator, n.2.

Abſens condemnatus in pœnam relegationis, ſi vult comparere, & à ſententia appellare, commiſſio non ſignatur cum clauſula, oratore in Carceribus conſtituto, ſed præſtita cautione de parendo ſententiæ, & quare? obſer.16.n.3. f.115.

Abſens, ubi in contumaciam condemnari prætenditur, intereſt Reipublicæ, ut à quocumque defendatur, obſer.11.n.1. f.79.

Etiamſi ex verſutia abſit, ibid. *vide verb. Inſtructor Innocentiæ.*

Maximè ſi defenſionem excuſet imputatum à toto, ſed à quanto? obſer.11.n.8. f.80.

Conſanguinei admittuntur pro commutatione pœnæ reo abſenti comminatæ, quando illa infamaret familiam, obſer.11.n.9. f.81.

Et ad opponendam exceptionem Clericatus, ibid.n.10.

Abſens correus prius condemnatur, & deinde publicatur proceſſus correo carcerato, obſer.25.n.66. f.169.

Quod non ſemper obſervari debere oſtendit Author, ibid.& n.72. f.170.

Abſens defendi non poteſt per Procuratorem in publicis Judiciis, & pœnis capitalibus, & corporalibus, obſer.2.n.21. f.25.

Abſens puniri non debet gravius ex ficta confeſſione, quàm ex vera, & plena probatione, obſer.2. n.23. f.25.in fin.& 24.& n.29. f.25.

Abſens puniri non poteſt graviori pœna pro delicto imputato, quà puniretur præſens, obſer.2.n.28.f.25. & obſer.1.n.52.in fin.f.14.

Abſens defendi poteſt per Excuſatorem, & Inſtructorem innocentiæ, omni fraude ceſſante, obſer.2.n.29.& 30. f.25.& 26.

Ubi quod tenetur etiam Judex ex officio id facere, ibid.

Securius de minori ætate opponens, obſer.2. num.31. f.26. *ex rationibus deductis per Authorem,* ibid. & n.32.33.34.

Abſentiam Rei, Dei præſentia ſupplet, ibid.n.30.

Abſenti ſi brevius aſſignetur tempus ad comparendum, quàm lex ordinat, ideſt unius diei pro ſingulis 20. milliaribus, an cauſetur nullitas, an verò gravamen, à quo debeat appellari? obſer.7.n.1.& ſeq.f.62.

Terminus tamen brevior aſſignatus non cauſabit nullitatem, obſer.7.n.12.f.64.

In Regno tamen Judici eſt arbitrarium aſſignare, vel negare terminum ad reum perquirendum excuſatori allegauti abſentiam, obſer.7.n.13.

Sed ſi poſtmodum appareat, quod admitti deberet, ſententia inde ſequuta eſt nulla, ibid.n.14. *ubi vide de veritate,* f.65.

Abſens, ut legitime poſſit condemnari, præcedere debent indicia ad torturam, obſer.1.n.1.f.7.

An autem eadem concluſio procedat, & obſervetur in Urbe, & in ſtatu Eccleſiaſtico? obſer.1.n.8.f.7.

Abſens citari non poteſt ad comparendum intra breviorem terminum, quem lex ordinavit, obſer.7.n.2. f.62. *& ibi vide, quod in Regno obſervatur.*

Abſentia allegata per Excuſatorem, eam ſpernere non poteſt Judex, ſed tenetur ei terminum aſſignare ad reum perquirendum, alias nulliter procederet, obſer.7.n.10.& 11.f.64.

Abſolutio mandantis, an proſit Mandatario, vel contra? obſer.25.num.55.56.& 57.fol.168. *vide etiam* num.ſeqq.

Abſolutoria mandatarii, etiam quod non ſucceſſerit ex capite innocentiæ, ſed quia non fuerit repertus culpabilis, impediet procedere contra mandantem, ſi non reperiatur condemnatus de tempore abſolutionis, & defenſionis factæ, obſer.25.n.65.& 66.f.169.

Abſolutus ex hactenus deductis poteſt iterum moleſtari ſi nova contra eum ſuperveniant indicia poſt abſolutionem, obſer.15.n.4.f.101.

Debent tamen iſta indicia eſſe nova, graviora, ac diverſæ ſpeciei à primis, ibid.n.5.

Quid autem ſi prima indicia non fuerunt purgata per torturam, nec eliſa per defenſiones, an poſſint uniri, & connumerari cum primis? ibid.n.6.

Abſolutus ex hactenus deductis, vel liberatus in forma, an poſt biennium poſſit moleſtari ex novis? ibid.n.3.

Ubi lapſu termini inſtantia non perit, poteſt taliter abſolutus poſt biennium ex novis moleſtari, ibid. n.11.f.102.

Abſurdum puniendi minorem abſentem graviori pœna, quam præſentem cauſarunt, Farin. & Cartar. qui rejiciuntur, obſer.2.n.37.f.27.

Accuſandi ius cui competat, uxori, an filiis, & cæteris conſanguineis? obſer.26.n.1.f.173.

Accuſandi jus, an competat ſorori, quæ ſucceſſioni fratris renunciavit? obſer.26.n.8.f.174.

Accuſandi jus, an competat nepoti, ſi concurrat cum Patruo ad accuſandum de morte Fratris, & patrui reſpectivè? obſer.26.n.15.& 16.f.174.

Accuſandi jus competens proximiori ſuſpecto, an ad remotiorem devolvatur? obſer.26.n.20.& 21.f.175.

Accuſatus non carceratur, niſi conſtito prius de delicto, obſer.16.n.6.f.116.

Actus proximus homicidio non erit, ſi ictu emiſſo, ignis ex fucone non corruſcaverit, obſer.1.n.32.f.11.

Actus, an ſit punibilis, vel impunibilis in exequutione? atten-

Digitized by Google

attenditur perſonâ mandantis, ut ſi in eo ſit impunibilis, in exequutore etiam impunibilis exiſtimabitur, obſer.23.n.3.fol.149.
Admiſſia ad novas, quæ conceditur capto, vel poſt annum comparenti, ex juſta cauſa, dicetur potius ex debito juſtitiæ procedere, quam ex gratia, obſer.20. n.76.fol.136.
Advocatus, ubi vult nullam declarari ſententiam, quid advertere debet? obſer.1.n.26.fol.10.
Æquitas, & juſtitia magis attendenda eſt, quam culpa ipſius rei, qui condemnari intenditur, obſer.17. n 2.in fin.& 3.fol.123.
Affectus an puniatur eadem pœna, qua effectus? relative habet, obſer.1.n.35.fol.11.
Aliud eſt quod ſtatutum loquatur de caſu appenſate expreſsè, & tunc caſus rixæ dici poteſt remanere ſub diſpoſitione juris communis, aliud eſt, quod ſimpliciter loquatur, & per interpretationem intelligatur de caſu appenſate, obſer. 1.n.28.fol.10.
Aliud eſt eſſe talem, aliud eſt haberi pro tali, obſer.8. n.1.fol.68.
Aliud eſt licentiam aſportandi arma amittere propter delictum cum armis commiſſum, aliud eſt pœna ſubjici à ſtatuto impoſita pro delatione armorum, obſer. 1.n 44.fol.13.
Aliud ſententiam latam in contumaciam exequi, aliud novam proferri, obſer.1.n.27.fol.10.
Alternativa non ſemper dat electionem, ſed quandoque accipitur pro ſaltem, & ordinem denotat, non electionem, obſer 24.n.42.fol.166.
Appellari an poſſit ad Papam, & Sedem Apoſtolicam omiſſo medio? obſer.5.n.13.fol.47.num.42.fol.51.& n.55.fol.53.
Appellatio non datur de jure communi ſine gravamine, obſer.5.n.35.fol.50.
Appellatio ab indebita carceratione non admittitur, niſi juſtificare gravamine, obſer.5.n 40.fol.51.
Appellatione prohibita, non prohibetur recurſus, obſer. 5.n.56. fol 53. *quomodo autem intelligatur concluſio prædicta?* vide ibid.fol.54.
Arbitrio Judicis non ſunt repoſita ea, quæ à lege determinata fuerunt, obſer.7.n.7.in fin.fol.63.
Arma accipiens de domo propria, vel aliena ad finem inſultandi, vulnerandi, aut occidendi, & ſtatim rediens ad domum, pro illa momentaneæ aſportatione pœna armorum non tenetur, obſer 1.n.46.fol.13.
Armorum aſportatio per Statutum prohibita intelligitur reo cum ipſis armis capto, obſer.1.n.39.fol.12.
Vel ſi cum eis deliquerit, ibid.n.41.fol.12.
Armorum aſportationis pœna punietur reus, ſi gravior illa ſit delicto cum armis commiſſo, aliàs punietur pœna delicti, obſer.1.n.41. ibid.
Armis delinquens an puniatur pœna armorum, ſi cum licentia aſportaverit arma? obſer.1.n.42.fol.12.
Et an pœna armorum teneatur delinquens cum eis in rixa? obſer.1.n.43.43.44.45.46.47.& 48.fol.12. & 13.
Armis prohibitis utens ad defenſam, puniri pœna armorum non debet, obſer.1.n.49.fol.13.
Nedum pro defenſione propria, ſed alierum, Ibid.
Aſportatio armorum leve delictum reputatur, obſer.1. n.44.fol.13.
Aſportatio armorum prohibita, cum licentia prohibita non cenſetur, obſer.1.n.45.fol.13.
Aſſaſſinium quid ſit? & an committatur ſi mandans delicto interſit? obſer.16.n.37.fol.119.
Aſſaſſinium non committitur, ſi pecunia per mandantem oblata, per mandatarium expreſsè non acceptetur, obſer.16.n.38 fol.119.
Aſſaſſinium an committatur ob vulnera, ſi mors non ſequatur? obſer.16.n.39. fol.119.
Aſſaſſinium eſſe, & haberi pro aſſaſſinio differunt, obſer. 8.n.2. *ubi quod Bannimentum excludens aſſaſſinium à beneficio nominationis, non excludit eum, qui pro aſſaſſino declaratur, ſeu habetur, & fertur caſus deciſus*, obſer.8.n.2.fol.68.
Aſſecuratus de delictis commiſſis, ſi pendente ſecuritate de novo delicto imputetur, quomodo ſe defendere habeat? vide obſer.10.& obſer.24.nu.14.& 19.fol.161. & 162.
Aſſecuratus, vide ſalvus conductus lit. L. *& lit.* R. *Reus aſſecuratus*.
Aſſiſtens cum armis ignois homicidio, cum eiſdem armis commiſſo; an debeat eadem pœna puniri, & eadem lege, ac homicida, ſeu occiſor? obſer.1.n.59.f.15.
Attentatum ſi puniatur ex Statuto ſicuti conſumatum, dummodo ad actum proximum perveniat delinquens actus proximus non erit iſtud emittens cum inſtrumento ignoi, ſi ignis non coruſcat, obſer.1.n.32.f.11.
Attentatum in crimine homicidii, etiamſi ad actum proximum non deveniat, punitur aliqua pœna, obſer. 1.n.33.fol.11.
Iſta tamen pœna an debeat conſiderari attenta diſpoſitione juris communis, an autem attenta pœna ſtatuta à Bannimentis, vel alia lege particulari? ibid. n. 33.34.fol.11.37.& 38.fol.12.
Attentatum, ut puniatur uti conſumatum pœna corporali, vel capitali à ſtatuto impoſita, debet eſſe appenſatum, obſer.1.n.36.fol.12.
Auditor Cameræ non poteſt admittere appellationem à quolibet gravamine, obſer.5.n.35.fol.50.
Sed à ſententia tantum diffinitiva, vel diffinitiva vim habente, obſer.5.n.13.fol.47.col.2.& n.41. fol.51. & n.50.fol.52.
Auditor Cameræ non poteſt ſe intromittere in cauſis Vaſſallorum Baronis in prima inſtantia, obſer.5.nu. 49. fol.52.
Nec in cauſis appellationis n.50. ibid.
*Obſervantia relata per Farin.*qu.30.*in addit. ſub* nu. 142. *improbatur, & declaratur*, obſer.5.n.51.f.52. & n.52.& 53.fol.53.& n.55.ibid.
Authoritas S.Conſultæ magna eſt, obſer.2.n.26. fol.25.
Auxiliator an teneatur de pace rupta per principalem? obſer.1.n.62.fol.5.

B.

B*Annimenti verba intelligenda ſunt ſecundum proprium ſignificatum*, obſer.16.n.27.fol.118.
Bannimenti verba in dubio contra fiſcum interpetrantur, obſe..16.n.29.fol.118.
Bannimentum generale ſtatus, ſtatuens pœnam mortis deoſculanti per vim Puellam ob cauſam matrimonii non comprehendit deoſculantem unam Puellam pro altera ex errore, obſer.1.n.53.fol.14.
Bannimentum ſtatus Eccleſiaſtici circa tentatum delictum cum ictu ſcoppicti, concordat cum Pragmatica Regni, obſer.1.n.32. fol.11.
Bannimentum, ſeu Statutum puniens delictum homicidii attentatum ſicut conſumatum, dummodo ad actum proximum deveniat delinquens, non comprehendit exonerantem archibuſium de Rota, ſed ignem non emittentem, obſer.1.n.32.fol.11.
Bannimentum, ſeu talea S.Conſultæ excludens à beneficio nominationis aſſaſſinium non excludit habitum pro aſſaſſinio, obſer.8.n.2. fol.66. *ubi refertur caſus deciſus*.
Banniti non poſſunt contrahere de jure gentium, quia licet ea, quæ juris gentium ſunt retineant, actione tam ex eiſdem contractibus deſcendentes exercere non poſſunt, quia ſunt juris civilis, obſer.20.nu.2. fol.131.& 132.

Retinent

Retinent tamen in eorum præiudicium, ibid.

Banniti in loco banni reputantur pro hoſtibus, occiduntur impunè, & habentur, ac ſi non eſſent in rerum natura, obſer.20.n.3. fol.132.

Amittunt etiam legatum alimentorum, obſer.20.n.3. in fin.fol.132.

Pater, qui filio bannito alimenta præſtiterat, vix excuſatus fuit à pœna ordinaria mortis contenta in Bulla Sixtina, obſer.20.n.3.in fin.fol.132.

Banniti, dum ſperare poſſunt gratiam à Principe, mortui dici non poſſunt, obſer.20. n.4. fol.132. vide tamen ibid. quomodo hoc intelligatur n.24.fol.135.

Banniti etiam in contumaciam privantur in loco banni omnibus beneficiis iuris communis, & habentur pro mortuis, & receptari prohibentur, obſer.20.n.26. fol.135.

Banniti noſtri temporis habentur pro mortuis, obſer. 20.n.2.& 3.fol.130.& 22, fol.135.

Non poſſunt teſtari, nec contrahere in eo ſtatu, ubi fuerunt banniti, n.23. ibid.

Banniti nulliter occiſio ex errore Judicis procedit, obſer.24.n.27.fol.163.

Banniti captura magis accepta eſt Principi, Reipublicæ, & Judici, quam occiſio, eod. n.35. verſ.8. quia fol.165.

Banniti occiſio reſpectu privatorum, an remedium ſit ordinarium, vel extraordinarium? obſer.24. nu.36. fol.165.

Banniti occiſor ſe proteſtantis non eſſe bannitum, & ſe inermem dantis in manibus occidere valentis, ſi cum effectu bannitus nulliter ſit, nullitate apparenti, & certa, ex homicidio doloſo tenetur non culpoſo, obſer.25.n.52.fol.167.

Tanto magis ubi ſententia reſpectu alterius banniti fuiſſet jam nulla declarata, obſer.25.n.53.fol.167.

Banniti admiſſi ad novas, defenſio, & innocentia probata, an proſit aliis Bannitis in banno perſiſtentibus, & contumacia, ubi eadem eſt cauſa, & defenſio? obſer.25.n.55.& ſeq.fol.168.

Bannito capto, & in fortiis Curiæ exiſtenti conſignari debet copia proceſſus antequam ad ſententiam, & banni exequutionem Judex deveniat, obſer.1. nu.12. fol.8.

Bannito admiſſo ad novas defenſiones ex gratia, & ſuam innocentiam demonſtranti, an reſtituenda ſint bona? obſer.20.n.35.fol.136.

Bannito occiſo Principi exercere clementiam prohibetur, obſer.24.n.35.verſ.Sexto quia, fol.165.

Bannitum nulliter occidens, an puniri poſſit? obſer.24. n.27.28.29.& 30.fol.163.& 164.

Etiamſi bannitus ſe proteſtetur de nullitate, & ſe offerat vivum velle aſportari, & arma objiciat, vel aliter aſſecuret eum, qui ejuſdem occiſionem attendit, vel ſeparat, obſer.24.n.30.& 31.fol.164.

Bannitum nulliter occidens, ex culpa tenetur, ſi vellet aufugere, ex dolo ſi ſe capi permitteret, proteſtans ſe bannitum non eſſe, obſer.24.n.32.fol.164.

Bannitum occidi, & non capi deviat à regulis juris naturalis, & poſitivi, eod. nu.35. verſ. Septimo quia, fol.165.

Bannitum Judici non licet occidere, ſeu occidi facere, niſi prævia recognitione, eique aſſignato termino ad dicendum, eod.n.35.verſ.Nono quia, ibid.

Occiſus de facto, moritur ſine Sacramentis Eccleſiæ, immo quandoque eidem Bannito requirenti denegatis eod.n.35.verſ.Decimo quia, eod. fol.165.

Bannitus, nedum poteſt impunè occidi, ſed repertus cum bannitis, obſer.8.n.3.fol.68.

Bannitus aſſecuratus, ſi denuo delinquat, & delictum ſit verè punibile, ac probetur indiciis ad torturam ſufficientibus, aſſecuratione non obſtante, punietur pro omnibus, obſer.9.ante n.1.fol.72.

Vide tamen nu. ſeq. quia Author non ſequitur talem opinionem.

Fundamenta utriuſque opinionis recenſentur, nu. 1.& 2.fol.72.

Reſolutio Magnæ Curiæ, ſi de indiciis ad torturam fuit contenta, apparet admirabilis, ibid.n.3.vide tamen n.10.& 11.fol.73.

Bannitus ſeu forjudicatus, an poſſit contrahere, bona poſſidere, & de ipſis diſponere in loco ubi eſt forjudicatus? obſer.20.n.1.fol.131.vid.n.3.fol.132.

Bannitus amittit ea, quæ ſunt juris civilis, & municipalis in loco ubi bannitus reperitur, non autem ea, quæ ſunt juris gentium, obſer.20.n.2.& 3.f.131. & 132. vide n.5.6.& 7.fol.132.& 133.

Bannitus, ſi gratiam obtineat, dicetur novus homo, & renaſci, ibidem.

Bannitus per confiſcationem liberatur à ſuis Creditoribus, nec amplius eis erit obligatus, & ſi poſt gratiam de novo acquirat, ibid.

Niſi tamen reſtituatur etiam ad bona, obſer.20. n.4. fol.132.

Bannitus, & condemnatus in contumaciam, an amittat ea, quæ ſunt iuris communis? obſer.20. n.5.6. 7.& 8. fol.132.& 133.

Bannitus condemnatus in contumaciam, an dicatur condemnatus, & bannitus propter delictum, an propter contumaciam? obſer.20.n.5.& ſeq. fol.132.

Rotæ opinio contraria opinioni Criminaliſtarum, reſol.20.n.10.& 11.fol.133.

Bannitus extra Statum à quo bannitur, retinet omnia, nec banno afficitur, obſer.20.n.25.fol.135.

Bannitus, ſive propter contumaciam, ſive propter delictum, incurrit omnes pœnas ſtatutarias contra bannitos impoſitas, obſer.20.n.28.fol.135.

Et ſucceſſivè habetur pro mortuo, & erit incapax cuiuslibet ſucceſſionis, actionis, & actus legitimi, obſer. 20.n.29.fol.136.

Bannitus duplici ex cauſa in confiſcatione bonorum condemnatur, obſer.20.n.30.fol.136.

Bannitus, & privatus beneficiis, etiamſi captus ſit in contumaciam, recuperat beneficia, quia illa non providentur niſi poſt annum, obſer.20.n.39.fol.137.

Bannitus exiſtens in fortiis Curiæ, poteſt dicere de nullitate banni uſque ad 30.annos, obſer.22.n.6. f.144.

Bannitus non poteſt dicere de nullitate ſententiæ, & banni, niſi in fortiis Curiæ conſtitutus, ibid.

Bannitus, licet impunè occidatur, ab uxore, tamen impune occidi non poteſt, obſer.23.n.2.fol.149.

An autem à filio, ibid.n.2.

Et quid in Statu Eccleſiaſtico attenta Bulla Sixti V. remiſſivè, obſer.23.n.4. fol.149. ubi de fratre etiam occidente fratrem.

Bannitus an etiam occidatur impunè à Clericis, & Perſonis Eccleſiaſticis? obſer.23.n.20.fol.150.

Aliud eſt ſtatutum ordinare occiſionem banniti impunè, aliud quod Bannitus occidens Bannitum remittatur à banno, obſer.23.n.11.fol.150.

Bannitus Clericus, occidendo alium Bannitum à banno liberatur vigore ſtatuti, obſer.23.n.10.& ſeq. per tot. ubi ità fertur reſolutum in S.Conſulta, fol.150.

Bannitus captus infra annum, vel poſtea ſe conſtituens ex Conſtitutionibus Pontificiis ſperare poteſt gratiam à Principe, ut admittatur ad novas, ſi ſuam innocentiam demonſtrare confidit, obſer.24.n.10.fol.161.

Bannitus, ſi aſſecuraretur à banno, & denuo delinquat, quomodo ſe à nova imputatione defendat? obſer. 24.n.14.fol.161.

Bannitus ab Eccleſia extractus poteſt ſe probare innocentem in iudicio repoſitionis ad Eccleſiam, vel aliter deliquiſſe, obſer.24.n.20.fol.162.

Digitized by Google

Bannitus nulliter, de nullitate dicere prohibetur perſiſtens in banno, & contumacia, ſecus ſi captus fueras, & exiſtas in fortiis Curiæ, obſer.24.n.29.f.164.

Bannitus captus non poteſt occidi, obſer.24.n.31.f.164.

Bannitus permittens ſe capi, & proteſtans ſe aggratiatum, occidi non poteſt, obſer.24.n.3.fol.160.

Bannitus uti talis poteſt occidi, cum tamen talis non ſit, obſer.24.n.34.fol.164.

Vel quia adhuc banno non fuit ſuppoſitus, vel quia nullo modo citatus, nec bannitus fuit, ibid. nu.34. & 35.

Bannitus poteſt eſſe etiam innocens, & ideo non deberet occidi de facto, dict.num.35. verſ. Quarto poteſt, fol.165.

Bannitus ſi capiatur, & non occidatur, poteſt multos latrones indicare, eod.n.35.f.165.verſ. Quinto quia.

Bannitus, ubi poteſt impune occidi, hoſtis Reipublicæ efficitur, obſer.3.n.11.fol.30.

Bannitus non poteſt impune occidi, quia ſtatutum mandat bannitos impune occidi, obſer.3.n.19.fol.31.

A banno remittitur, nedum occidens bannitum, ſed non bannitum, dummodo cum bannitis repertus occidatur, obſer.8.n.3.fol.68.

Bannum, Lex, ſeu Statutum, licet ipſo facto habeat aliquem pro bannito, rebelle, hoſte diffidato, &c. requiritur tamen ſententia declaratoria, obſer.8.n.5. fol.68. etiamſi in eo dicatur, abſque alia declaratione, ibid.

Bannum ordinans, & concedens, certum præmium præſentanti bannitum, vel latronem vivum, ſed minus præſentanti bannitum, vel latronem mortuum, quale præmium dare intelligatur præſentanti bannitum lætaliter vulneratum, qui poſt præſentationem infra paucas horas moriatur, obſer.16.n.36. & ſeq. fol.118.

Bannum, & ſententia ſi declaratur nulla reſpectu unius banniti exiſtentis in fortiis Curiæ, an proſit aliis bannitis perſiſtentibus in contumacia? obſer.24. nu. 22. 23. 24. & 25. ubi reſolvitur pro affirmativa, fol.163.

An autem perſiſtentes alii in contumaciam, impune occidi poſſint? obſer.24.n.27.fol.163.

Baro cognoſcit de delictis ſuorum Vaſſallorum, etiam commiſſis extra iuriſdictionem, obſer.13.n.20.f.93.

Baro habens in inveſtitura clauſulam privativam, & abdicativam, non cognoſcit ſubditum in alio Territorio delinquentem, obſer.29.n.26.fol.187.

Baro in Regno, de ſubditis receptantibus bannitos Magnæ Curiæ, vel Regiarum Audientiarum, non cognoſcit, ſed eadem Magna Curia, vel Regia Audientia, obſer.29.n.19.fol.186.

Baronis habentis primas, ſecundas, & tertias cauſas, appellare non poſſunt Vaſſalli ad Principem, obſer.5. n.13.fol.47.

Baro habens utile dominium, concurrens cum directo Domino, præfertur, obſer.5.n.15.fol.47.

Baro poteſt cauſam ſui Iudicis ſuſpecti alteri committere, obſer.5.n.44.fol.52.

Baro præſumitur inveſtitus privativè quoad ipſum Principem inveſtientem, obſer.5.n.26.fol.49.

A Curia Baronali cauſa non avocatur ob ſuſpicionem Officialis, ſeu Miniſtri Baronis, obſer.5.n.27.f.49.

Baro poteſt cauſam ſuſpecti Officialis alteri committere, obſer.5.n.27.fol.49.

Barone ſuſpecto, an cauſa ab eius Curia ſit avocanda? ibid.n.28.fol.49.

Barones in ſuis Terris ſunt veluti Reges, & privativam exercent iuriſdictionem, obſer.5.n.12.fol.47.

Baroni non prohibetur in aliquo caſu ob gravitatem cauſæ Vaſſallum unius iuriſdictionis ad carceres alterius iuriſdictionis aſportari facere, quando plures haberet iuriſdictiones, obſer.5. n.19.fol.48. & n.30. fol.49.

Baroni habenti etiam ſecundas cauſas eſt cauſa remittenda, licet ſubditus malè carceratum ſe dicat, obſer. 5.n.26.fol.49.& n.33.fol.50.

Baroni per ſuos Officiales non poteſt præiudicari in iis, ad quæ non fuerunt deſtinati, obſer.5.n.57.fol.54.

Ne eorum ſcientia, ſcientem inducit Baronem, ibid. fol.54.

Cauſa favore Baronis deciſa per Signaturam refertur, obſer.5.n.58.fol.54.

Beneficia privati ex ſententia infra annum eidem condemnato conceſſum ad comparendum, non providentur, obſer.20.n.39.fol.137.

Capti vero poſt annum providentur, ſed an reintegrari debeat abſolutus? vide obſer.20.n.4.fol.132.

Birruarii, Apparitores, & quilibet Officialis alicuius Tribunalis delinquentes in Terra Baronum, quando per ipſum Baronem poſſint puniri? obſer.29.num.29. fol.187.

Bona confiſcata an debeant reſtitui reo condemnato, & poſt admiſſionem ad novas abſoluto? pugnant Scacc. & Farin. obſer.20.nu.36.fol.136. Author tamen ſequitur Scacc. pro affirmativa concludentem in duobus caſibus, ibid.

Reſtitui an debeant bona confiſcata reo condemnato in contumacia, ſi ex gratia admittatur ad novas, & abſolvatur? obſer.20.n.36.fol.136.

Bullares Conſtitutiones prohibent Auditori Cameræ appellationes admittere à quolibet gravamine, obſer.5. n.50.fol.52.

Bullaris Conſtitutio Sixtina an habeat locum in reſiſtentia facta cuilibet exequutori, vel ſolum exequutori ex Miniſtro Curiæ Principis? obſer.5.nu.47. & 48.fol.52.

Bullaris Conſtitutio Pii IV. contra homicidas etiam minores, non comprehendit auxiliatores, & alios homicidii participes, obſer.1.n.65.& 66.fol.15.

Bullaris Conſtitutio ordinans non puniri abſentem durius, quam ſi præſens condemnaretur, non repugnat, nec impedit eiuſdem abſentis confiſcari bona, obſer. 10.n.12.fol.77.

C.

CAptura non conceditur, niſi ubi delinquens pœna corporis afflictiva eſſet puniendus, obſer.16. n.5. fol.115.& 116. quod declara, ut ibid.

Captura Malefici, & Delinquentis in fuga exiſtentis, de iure cuilibet ordinatur, obſer.24.n.36. & 37.fol. 165.& 166.

Carceratio Iudici eſt arbitraria, obſer.5. n.32.fol.50.

In cauſis carceratorum feriæ non attenduntur, obſer. 16.n.7.fol.116.

Carceratus pro delicto, pro quo pœna exilii, vel relegationis imponitur, fideiuſſoribus relaxatur, obſer.16. n.8.fol.116.

Carceratus exiſtens in ſtatu abſolutionis, debet relaxari ante ſententiam, obſer.16.n.9.fol.116.

Carceris pœna qualis ſit, & cui pœnæ æquiparetur? obſer.16.n.4.fol.115.

Caſus quando poteſt dici omiſſus, an ſub diſpoſitione iuris communis ſit relictus in Statuto? obſer.1.n.38. fol.12.

Caſus fictus non eſt comprehenſus in Statutis, obſer. 8. n.1.fol.68.

Cauſa non avocatur per Principem à Curia Baronali ſub prætextu, quod ſuſpectus ſit litiganti Officialis Baronis, obſer.5.n.27.fol.49.

Cauſa, ſi abſque privilegio in Curia Principis introducatur, nulliter procedetur, obſer.13.n.18.fol.93.

Intel-

Intellige, ſi ſine commiſſione, nam ſi ex commiſſione, & reſcripto Principis, licet ſubreptitiè, legitime procedetur, donec de ſubreptione obijciatur, n.19.ibid.

Cauſa privatio efficit, ut cauſa remaneat contra Clericum in foro ſæculari, ſed perſona non poteſt tangi, niſi degradetur per Eccleſiaſticum, obſer.4.n.28.f.38.

Etſi eum degradare recuſaret, poſſet appellare ad Superiorem, ead.obſer.4.nu.28.

Degradatio in Clerico prima tonſura an ſit neceſſaria? obſer.4.n.29.fol.38.

Citari non poteſt reus abſolutus ex deductis ex novis indiciis, niſi talia ſint iſta nova indicia ſupervenientia poſt abſolutionem, quæ ex ſe ſufficiant pro tortura, vel inquiſitione tranſmittenda, obſer.15.num.4. fol.101.

Et debent eſſe nova, graviora, ac diverſæ ſpeciei, ibid. num.5.

Citatio arctans citatum ad comparendum intra tempus minus breve, nulla eſt, obſer.7.n.2.fol.62.& num.4. ibid.

Debet continere tempus congruum, ibid.

Citatio domi exequuta valida eſt, obſer.7.n.8.fol.63.

Citatio an ſit neceſſaria ad cauſæ præventionem fundandam? obſer.4.n.26.fol.37.& 38.

Et quid ſi iudicium ſit criminale? ibid.

Citatio ad informandum, & citatio ad capitula inquiſitionis recipiendum, in quo differant? obſer.15. n.2. fol.101.

Citatio ad capitula Inquiſitionis recipiendum majoris eſt præiudicii, quam tortura, obſer. 1. n.17. fol.9. obſer.15.0.3.fol.101.

Citatio notificanda eſt citato in domo ſua ſolita habitationis, & ita Nuncius referre debet, obſer.18. nu.5. fol.125.

Domus ſolita habitationis rei, quæ dicatur? obſer.18. n.6.fol.125.

Citatus ſi ad comparendum cogatur intra breviorem terminum, quam importat una dies ad faciendum 20.milliaria, comparere non tenebitur, & citatio erit nulla, obſer.7.n.2.& ſeq. fol.62.

Citatus ad comparendum intra terminum breviorem, neque tenetur comparere poſt terminum, obſer.7. n.4.fol.62.

Opinio eorum, qui tenent non cauſari nullitatem, ſed dari materiam appellandi, reprobatur, n.6.ibid. & n.7.f.63.

Citatus ad locum non tutum, comparere non tenetur, obſer. 17.n.2.f.128.

Etiamſi culpa ipſius citandi, ſeu citati locus ille tutus non fuerit redditus, obſer.17.n.2 .in fin.f.123.

Si tamen Judici non innoteſcat impedimentum, aſſecurare reum non tenetur, obſer.17.n.2.& 4.f.123.

Verum capto poſtmodum ipſo reo condemnato, & non aſſecurato, & impedimentum comparendi demonſtrante, per viam reſtitutionis in integrum beneficio Prætoris ſuccurritur, obſer.17.n.4.f.123.

Citatus per delegatum, ſi cum ejus incommodo certificari poſſet de delegatione, non tenetur citationi credere, ſi tenor delegationis in citatione non fuerit inſertus, obſer.12.n.10.f.85.& 86. *Maximè ſi pro cauſa criminali,* ibid.

Citatus an admittatur ad recuſandum Judicem ſi per eum citetur? obſer.13.n.13.f.91.& 92.

In Regno tamen affirmativa tranſit ſine difficultate, ſi conſanguinei de iure Regni admiſſi Judicem recuſent, ibid.n.12.in fin.

Clauſula privativa, & abdicativa facit cauſam ſimilem Clericali, obſer.29.n.22.f.186.

Clericale Privilegium, trina monitione præcedente, non amittitur, obſer.4.n.15.f.35.

Clericatus renunciatio, niſi ſolemnis fuerit, non impedit iterum habitu reaſſumpto, beneficio Clericatus gaudere, obſer.4.n.11.f.35.

Referuntur duo caſus, in quibus viſis Bullis Clericatus fuit moderatum monitorium in Tribunali Urbis Gubernatoris, obſer.4.n.11.f.35.

Clerici bona, an poſſint confiſcari? obſer.4.n.41.f.40.in fin. remiſſivè.

Clerici exempti ſunt à Juriſdictione legationis, obſer.4. n.18.f.36.col.2.

Clericus prima tonſura de conſuetudine non degradatur, obſ.4.n.32.in fin.f.39.

Clericus faciens ſe Clericum poſt delictum, ex voto tamen ante delictum facto, Clericatus privilegio gaudebit, ſi tamen votum præceſſiſſe probabitur aliunde, obſ.4.n.34.f.39.

Declara tamen, ut num.35.

Clericus minor privilegio Clericatus privari non debet in requiſitus, obſ.4.n.18.f.36.col.2.

Clericus, vel aſſumens in fraudem Clericatum, vel reaſſumens in fraudem habitum, quoad perſonam gaudere ſaltem oſtenditur reſolutum, obſ.4.ſub n.18. f.36.col.1.& 2.

Minorem tamen habet repugnantiam reaſſumptio habitus, n.20.ibid.f.36.

Clericus habitum reaſſumens, gaudet Clericali privilegio, etiamſi ſine licentia Epiſcopi, quod Synodalis Conſtitutio prohiberet, obſ.4.n.20.f.36.& ſeq.

Cauſa tamen Clerici preventa, & etiam preventa perſona, an Clericus gaudeat Clericatu aſſumpto in fraudem? obſ.4.n.22.f.37.

Quid autem ſi habilitatus fuerit talis Clericus cum cautione, vel poſt latam ſententiam forjudicationis habitum, vel ordinem ſuſceperit? eod.num.22.f.37. ibid.

Et quid quoad pœnam confiſcationis bonorum, ſi tale delictum ei imputetur, qui in fraudem Clericatum, vel habitum reaſſumpſerit? obſer.4.n.25.f.37. *ubi cum diſtinctione reſolvitur quæſtio.*

Author autem eum non tutum agnoſcit, ibid. n.26. & ſeq.

Clericus ſi citetur ad forjudicandum in Regno, & compareant conſanguinei, vel vicini citati, & opponant de Clericatu, producendo Bullas, ſuperſedetur in forjudicatione, obſ.4.n.1.f.34.

Refertur quæſtio deciſa per S.Congregationem Immunitatis de Clerico, qui poſt delictum, immò poſt citationem habitum Clericalem reaſſumpſerat, & prætendebat gaudere beneficio Clericatus, n.2.& ſeq.ibid. & obſ.4.ſub n.18.f.36.

Clericus ſecundum Sacros Canones iudicari, & puniri debet, non ſecundum leges Imperatoris, obſer.4.n.3. fol.34.

Judex, qui poteſtatem habet à Summo Pontifice iudicandi Clericos, & Laicos, certus eſſe debet de conditione illius, quem debet iudicare, & condemnare, obſ.4.n.4.f.34.

Et de ſua juriſdictione, ibid.

Clericus etiamſi Clericatum, vel habitum aſſumat in fraudem, adhuc per Laicum Judicem cognoſci non poterit, obſ.4.n.7.f.35.vid.n.ſeqq.

Clericus ſi non gaudet privilegio fori, ex quo non habet requiſita S.Concilii, gaudet tamen privilegio Canonis, obſ.4.n.6.f.35.n.13.f.35.

Etiam ſi Clericatum aſſumpſerit in fraudem, ibid. n.7.f.35.& n.14.f.35.

Sola productio Bullæ Clericatus, ſine alio documento circa requiſita, facit Judicem laicum ſuperſedere, obſ.4.n.7.f.35.& n.12.f.35.& n.17.f.36.

Clericus habitum reaſſumens in fraudem gaudet fori privilegio ſaltem quoad perſonam, obſ.4.n.7.f.35.

Clericus, ut à ſuo Judice cognoſcatur, requiſita Con-

cibi non ſunt neceſſaria, obſer.5.n.8.fol.46.

Niſi tamen ab eodem, trina monitione præcedente, Clericatu non fuerit privatus, ibid.

Clericus non eadem pœna punitur, ut laicus, obſer.11. n.11.f.81.

Clericus bannitus occidens alium bannitum gaudet beneficio ſtatuti ordinantis bannitum occidendo alium bannitum remitti à banno, obſ.23.n.14.f.150.

Clericus de aſſaſſinio imputatus, ſi Curiæ ſeculari tradatur propter probabilia indicia, quibus reperitur gravatus, ſeù declaretur Clericatu non gaudere, ampliùs coràm Judice criminis non auditur ſuper Clericatu, obſ.24.n.13.f.161.

Clericus aſſaſſinus ipſo jure eſt diffidatus, & degradatus, obſ.24.n.18.f.162.

Clericus falſum deponens coràm Judice ſeculari, ab ipſo puniendus non eſt, obſ.29.n.14.f.185.& 21.f.186.

Commiſſio directa Vicario, vel alteri officiali an poſſit per ſucceſſorem expleri? remiſſivè, obſ.12.n.16.f.86.

Concilii Tridentini requiſita in odium ipſius Clerici, non Epiſcopi fuerunt ordinata, ibid.& n.15.f.86.

Privilegium Canonis impedit ne laicus in perſonam Clerici manum imponat, obſ.4.n.5.f.35.& n.17.f.36.

Opinio illorum, qui tenent Clericatu in fraudem aſſumpto non impediri laicalem poteſtatem procedendi contra talem Clericum, reprobatur, obſ.4.n.9.f.35.

Beneficium Eccleſiaſticum, an ſufficiat ſemel obtinuiſſe Clericum, an neceſſe ſit etiam actu illud retinere, ne aliis requiſitis indigeat Clericus ad declarationem S.Concilii cap.6.*de reformat.* obſ.4.n.10.f.35.

Condemnari non poteſt abſens, niſi legitima indicia ad torturam ſufficientia præcedant, obſ.1.n.7.f.7.

An autem eadem concluſio procedat, & obſervetur in Statu Eccleſiaſtico? ibid.n.8.& ſeq.

Indicia legitima, quæ dicantur? ibid.n.12.& 13.f.8. & n.24.f.10.

Condemnatio abſentis ſubſtinetur ex ficta confeſſione reſultante ex contumacia vigore ſtatuti, obſ.1. n.18. fol.9.

Condemnatio, an propter delictum ſucceſſerit, an propter contumaciam, quomodo cognoſcatur? obſer.20. fol.134.

Condemnato in contumaciam conſignanda eſt neceſſariò copia proceſſus antequam ſententiæ fiat exequutio, obſ.1.n.12.f.8.

Condemnato in contumaciam bona non ſunt confiſcanda, niſi poſt annum, obſ.20.n.33.f.136.

Condemnatus in contumaciam, ſi compareat poſt annum, vel capiatur quandocumque, bona ei non reſtituuntur, nec beneficia, vel officia, quibus fuit privatus per ſententiam ipſam contumacialem, obſ.20. n.36.f.136.

Farin. & Scacc. pugnantes referuntur in hac materia, obſ.25.n.36.f.165.

Niſi tamen reus fuerit abſolutus, quia tunc recuperat omnia bona, ſecundum opinionem Scacc. contra Farin. n.30.

Conditio exulandi Paci appoſita, an teneat ſi perpetua ſit? obſ.20.n.24.f.135.

Confeſſio rei habita in tormentis non valet ad condemnandum eum in pœnam delicto condignam, niſi ſequatur ratificatio, obſer.miſcel. n.1. uſq; ad n.18. fol.194.

Examinatur Baldi dictum in l.1.C.de *confeſſ.n.8. allegatus pro contraria opinione*, n.4.& ſeq.f.194.

Confeſſio habita in tormentis facit ſemiplenam probationem, obſer.unic.n.9.f.195. *& ita admittitur per alios*, ibid.& n.ſeq.

Bald. in d.l.unic. C.de confeſſ.non dixit talem confeſſionem valere pro pœna ordinaria, obſer.unic. n.13. & 14.f.195.

Confeſſio rei in tormentis non habetur pro explorato ſeſcimore, obſ.unic.n.15.f.196.

Nec ex experientia comperitur ſemper vera, nu.15. fol.eod.

Confeſſio ficta induci non poteſt, niſi reus legitimis præcedentibus Iudiciis vocetur, & fiat contumax, obſ. 11.n.2.f.79.

Confeſſus in tortura, ſi extra tormenta confeſſionem revocet, cogitur per novum tormentum in confeſſione perſeverare, obſ.unic.n.1.f.194.

Si verò eam extra tormenta ratificet, in pœnam delicto condignam condemnatur, obſ.unic.n.2.ibid.

Et ſi denuò tortus, quia negavit extra tormenta, iterum fateatur, & deinde iterùm neget, non torquebitur in infinitum, nec ultra tres vices. obſ.unic. n.3. ibid.

Verba Baldi in d.l.fin.n.8.referuntur, obſer.unic.n.5. ibid.

DD. qui alleguntur per Farin.pro opinione Baldi, referuntur, & examinantur, obſ.unic.n.7.ibid.

DD. pro opinione contraria alleguntur, obſ.unic.n. 8. ibid.

Bald.ſibi ipſi contrarius refertur, obſ.unic.n.9.f.195.

Confidentia in Judicem ſuſpectum, adverſario offert ſuſpicionem, obſer.13.n.11.f.91.

Confiſcanda an ſit bona Hæretici, ſi ante ſententiam abjurando hæreſim convertatur ad fidem? obſ.4.n.41. f.40.col.2. *& an bona donata ſub lege, & conditione, quod confiſcari non poſſint?*

Et an feudum delinquentis in præiudicium Agnatorum confiſcari poſſit? ibid.col.2.

Et in confiſcatis bonis filii delinquentis, confiſcari etiam debeat legitima, quæ attento ſtatuto debetur in bonis Patris, ſi filius ipſe delinquens filios habeat? ibid.col.2.

Et an confiſcari poſſint delinquentes ſi plures habeant filios? ibid. obſer.19.

Et an confiſcatio comprehendat iura de futuro, quæ habent cauſam de præterito ex contractu, vel ultima voluntate? ibid.col.2.

Et an confiſcatis bonis filii de Jure confiſcatum remaneat peculium profectitium, adventitium, vel caſtrenſe in præiudicium Patris? ibid.col.2.

Confiſcatio bonorum licitè procedit coràm Judice laico contra Clericum criminoſum, qui habitum, vel tonſuram aſſumpſerat in fraudem, ſivè in conſequentiam veniat, ſive principaliter cum alia pœna, obſer.4. n.30.f.38. *vide tamen* n.36.f.39.

Prima tonſura, an ſit ordo? obſer.4.n.32. f.39.

Confiſcatio bonorum, ſi in contumaciam procedat, & pro contumacia imponatur per Judicem laicum, qui habitum, vel ordinem reaſſumpſit in fraudem, non propter delictum, an legitimè procedat, & ab eodem Judice laico exequi poſſit? obſ.4.n.36.f.39. *ubi maximè in dubium revocatur, & reſolvitur negativè, quia ficta confeſſio ex contumacia non contrahitur.*

Degradatio, & licentia procedendi contra Clericum in fraudem ordinem, vel habitum ſuſcipientem, in facultate Epiſcopi, & eius arbitrio eſt repoſita, obſ.4. n.38.fol.40.

Et ideo Judex utramque poteſtatem exercens, poſſet, Clericum in iſto caſu ob delicti gravitatem ad mortem condemnare, obſer.4.n.37.fol.40.

Confiſcatio bonorum, quæ in contumaciam reis capitaliter damnatis hodie imponitur, an ſit pœna delicti, & contumaciæ, & quomodo permittatur non obſtante prohibitione auth.bona damnatorum, C.de bon.proſcripſit? obſer.4.n.39.fol.40. *remiſſivè.*

Confiſcatio bonorum in conſequentiam delicti ceſſat, ubi reus ex aliqua cauſa in pœnam ordinariam non condemnatur, obſer.4.n.40.fol.40.

Quod

Quod tamen non obſervatur Romæ, & in ſtatu Eccleſiaſtico, ibid.

Confiſcatio, quando non eſt generalis in omni Territorio, an tunc liberet confiſcatum debitorem à debitis ante contracti? col.1.fol.40.

Jura conditionalia, & fideicommiſſum conditionale, an veniant in confiſcatione bonorum? ibid.

Bona confiſcata, an debeantur Baroni, vel Fiſco Principis? & quid ſi confiſcatio ex delicto procedat, quod ex ſtatuto, ſeù lege particulari à Judice ſolius Principis cognoſci poteſt? ibid.

Qualitas reſervata in donatione omnium bonorum, an veniat in confiſcatione bonorum, vel donatario ſit conſignanda? ibid.

Confiſcatio bonorum proveniens ex tit.ff.& C.de requir. reis, eſt etiam ſublata per auth. bona damnatorum, C.de bon.proſcrip.ſecundum veriorem, & magis communem, obſer.19.n.1.fol.127.

In praxi tamen contrarium obſervatur in delictis capitalibus, n.2.& 8.fol.128.

Ultra confiſcationem bonorum reis in contumaciam condemnatis, ſolet etiam comminari certa pœna pecuniaria, & quare? obſer.19.n.13. fol.129.

Confiſcatio bonorum per numerum plurium Filiorum evitatur, ibid.n.4.& 8.& ſeq.f.128.

Confiſcatio bonorum non trahitur ad bona quæſita poſt confiſcationem, obſer.19.ante num.1.& n.5.fol.127. & 128.

An tamen trahatur ad bona reo quæſita poſt delictum commiſſum, ſed ante ſententiam? obſ.19.n.5.f.128.

Confiſcatio ceſſat ſtantibus tribus filiis, & Patrimonio tenui, attenta etiam opinione Salyceti, obſ.19.n.10. fol.129.

Confiſcatio contra abſentem imponitur pro omni delicto, quod pœna mortis punitur, obſer.19.n.15.fol.129.

Confiſcatio bonorum, ubi propter contumaciam ſubſtinetur, quia ſcillicet reus præſens ad illam non condemnaretur, comparente reo infra annum, confiſcatio reſolvitur, obſer.20.n.13. fol.133.

Ubi tamen eſſet propter delictum, an comparente reo confiſcato reſolvatur? vide num.ſeqq.ibid.

Confiſcatio bonorum, ubi præſenti non imponeretur pro delicto imputato, abſenti impoſita dicetur propter contumaciam, non propter delictum, obſer.20.n.31. fol.136.

Et ideo comparente reo intra annum, reſtituenda ei ſunt bona, nulla alia expectata probatione innocentiæ, obſer.20.n.32.fol.136.

Confiſcatis bonis Titii, confiſcata etiam remanent bona, quæ vendiderat, ſed non tradiderat, obſ.4.n.41. fol.40.col.1.& col.2. in princ.

Confiſcatis bonis Patris, ſi duo ſuperſint filii, & non ſumus in crimine læſæ Majeſtatis, relinquitur eis legitima, quæ eſt ſemis totius hæreditatis, ſeù Patrimonii; ſi verò plures ſuperſint, totum Patrimonium relinquitur filiis, obſer.19.n.7.f.128.

Numerus plurium filiorum conſtituitur etiam ad hunc finem ex filiis adoptivis, obſer.19.n.7.f.128.

Statutum mandans confiſcari bona delinquentium intelligitur ſi filii non ſuperſint, obſer.19.n.7.f.128.

Confiſcatus, & deinde reſtitutus, an remaneat obnoxius creditoribus, à quibus per confiſcationem fuerat liberatus? obſer.4.n.41.fol.40.col.1.

Conſcii verbum in l.utrum, ff.ad l.Pompeiam de Parricid. & in l.quiſquis, §.id quod C. ad l.Jul. Majeſt. quomodo accipiatur per DD.? obſ.unic.n.25. f.191.

Quomodo autem ſit intelligendum? obſer.unic. n.2. fol.189.n.8.f.190.& n.29.f.192.

Conſenſus partium prorogat iuriſdictionem Judicis criminalis, quoad eorum ſolum præjudicium Judicis competentis, obſer.13.n.5.fol.90.

Conſenſus ex contumacia reſultans fictus dicitur, & interpretaturus, obſer.13.n.12.fol.91.

Conſtitutio Gregoriana 13. requirit veras probationes delicti immunitatis excluſivi, nec valent recepta in contumaciam, obſer.24.n.1.fol.160.

Conſtitutio Gregoriana impedit reum extrahi per Curiam ſecularem ſine licentia Epiſcopi loci, etiam ubi in eo delicto Eccleſiaſtica Immunitate non deberet gaudere, obſer.24.n.4.fol.160.

Etiamſi notiſſimum ſit rei delictum, ibid.

In iis tamen locis, ubi Gregoriana fuit recepta, obſ. 24.n.4.& 5.fol.160. vide num.ſeqq.

Conſtitutio Gregoriana, dùm requirit indicia legitima, ſeu ad torturam, potius juſtificat, quàm ſubſtantiat delictum rei contumaci imputatum, obſer.24. n.9. fol.161.

Conſtitutio Gregoriana ubique locorum obſervatur, obſer.24.n.5.in fin.fol.160.

Conſtitutio Bullaris contra facientes coadunationes, & cavalcatas, an comprehendat etiam eas, quæ fierent ad alium finem illicitum, non ad finem recuperandi, retinendi, vel aſportandi poſſeſſionem? obſer.28. n.6.fol.180.

Conſtitutio Bullaris contra Sodomitas, an comprehendat beſtialitatem committentem, obſ.28.n.6.f.180.

Conſtitutio Bullaris contra minores homicidas comprehendit auxiliatores, & complices, obſer.1.n.65.& 66. fol.15.

Conſuetudo quandoque inducitur cum peccato, verùm poſt quam eſt introducta, à peccati labe defendit illam obſervantes, obſer.25.ſub n.50.fol.167.

Contractus cenſualis eſt contractus emptionis, & venditionis, obſer.20.n.2.fol.131.

Contractus omnes ſunt de jure gentium præterquam numerari per gloſ. in §. ius autem gentium, verb. pœnæ, Inſtit.de jur.natural.gent. & civil. obſer.20. n.2. fol.131.

Contractus cenſualis, an ſit contractus iuris Civilis, vel gentium? obſer.20.n.2.fol.132.

Contumacia legitimè non contrahitur, niſi reus legitimè citetur, legitimis ſcilicet indiciis præcedentibus, obſer.11.n.2.fol.79.

Contumax non dicitur conſentire in Judicem, obſ.13. n.11.fol.91.

Author tamen diſtinguit, ibid.

Contumax legitime non dicitur, qui comparere, & Judici conſentire non cogitur, obſer.13.n.12.fol.91.

Contumax condemnatur in pœnam confiſcationis bonorum etiam pro iis delictis, pro quibus ſi eſſet præſens non condemnaretur, obſer.20.n.11.& 12.fol.133.

Nec Bullaris Conſtitutio volens abſentem puniri non poſſe durius, quam præſentem, contradicit, ead.obſ. 20.n.12.fol.133.

Corpore delicti non probato, reus debet abſolvi, obſer.1. n.4.fol.7.

Corporis delicti probatio magis eſt neceſſaria ubi crimen attentatum puniretur per ſtatutum, ac ſi eſſet conſummatum, obſer.1.n.5.fol.7.

Corporis delicti probatio legitima non eſt, niſi teſtibus ſuper eo deponentibus legitimè receptis, obſer.1.n.2. fol.2.

Niſi tamen de eo ſe rogaret Notarius coram teſtibus, eodem nu.2. quod tamen in dubium revocatur, in fin.num.

Corpus delicti ante omnia debet probari, quia aperit Januam Inquiſitioni criminali, obſer.1.n.2.fol.7.

Corpus delicti quomodo probetur in emiſſione ictus ſcoppicti ſine exoneratione archibuſii, vel alterius inſtrumenti ignei? ibid.fol.7.

Corpus delicti probandum eſt etiam ubi proceditur in contumaciam, obſer.1.n.6.ibid.

Cri-

Digitized by Google

Crimen in rixa patratum doloſum dici non poteſt, obſer.1.n.27.f.12.

Cuilibet invito aſſignari debent defenſiones, obſ.11.n.4. fol.80.

Cupiunt, verbum, appenſamentum denotat, obſer.1. n.36.f.12.

D.

D*Eclaratoria eſt neceſſaria in caſibus, & pœnis ipſo iure impoſitis*, obſer.8.n.5.f.68. & obſer.10. n.15.fol.77.

Bis ſi dicatur abſque alia declaratione, ibid.

Quod nota pro remiſſionibus bannitorum, quæ fiunt in Urbe, & ſtatu Eccleſiaſtico cum clauſula quod remiſſus non accedat ad loca vetita ſub pœna reincidentiæ ipſo iure, quia adhuc requiritur declaratoria, obſer.8.n.6. f.69.

Et ſi ordine Principis talis conditio non apponatur, declaratoria nec juſtè procederet, obſer.8. n.6. & 7. fol.69.

Defenſio aſſignari debet reo etiam invito antequam condemnetur, obſer.11.n.4.f.80.

Defenſio facta per bannitum admiſſum nd novas, prodeſt bannito abſenti, ſi ex ea probatur ejus Innocentia, obſ.25.n.55.& ſeq.f.168.

Defenſio facta per Correum carceratum prodeſt alteri Correo abſenti ne condemnaretur, ſi eadem eſt cauſa, & defenſio, utramque imputationem elidit, obſ.25. n.55.f.168. vide n.62.63.& 64.f.169.

Defenſio mandantis an proſit mandatario, & è contra? obſer.25.n.56.& 57.f.168.

Defenſio immediata magis prodeſt, quam mediata, & in conſequentiam, obſ.25.n.69.& 70. f.169.& 170.

Defenſio Correi magis prodeſt alteri correo, quàm abſolutio, obſer.25.n.62.f.169.

Mandantis, prodeſt mandatario, obſ.25.n.65. & 66. fol.169.

A Delegato punitus pœna extraordinaria, poteſt etiam à ſuo ordinario puniri, obſ.29.n.19.f.186.

Delegatus in monitorio, & in citatione tranſmittenda debet ſe delegatum nominare, alias nulliter procedet, obſ.12.n.1.f.85.

An autem teneatur inſerere in eadem citatione, vel monitorio tenorem ſuæ delegationis? dubia eſt DD. opinio, obſ.12.n.2.f.85.

Sed attendendum eſt in caſu dubio ſtylum loci, obſ.12. n.13.f.86.

Niſi tamen veriſimiliter citatus de ipſa delegatione notitiam alias haberet, ibid.n.5.f.85.

Vel Princeps eſſet præſens, n.6.ibid.

Vel citatus facilè poſſet de enunciata delegatione certificari ſine ejus incommodo, ibid.n.7.

Vel delegatus ſe faciens eſſet perſona in dignitate conſtituta, n.8.ibid.

Quomodo autem intelligatur iſta concluſio? vid. n.9. per tot.

Delegatus ordinariam habens etiam Jurisdictionem, quomodo procedere præſumatur, an uti Delegatus, an uti Ordinarius? obſer.12.n.11.f.86.

Diſtinguit Author cum Menochio lib. 2. *præſumpt.*17. *tres caſus*, n.12.

Delegata tamen non cenſebitur iuriſdictio, ſed excitata, ibid.n.13.

Niſi cauſa delegetur, quæ per ordinariam iuriſdictionem cognoſci non poſſet, ibid.

Delegatus, cui defectus iuriſdictionis objicitur, ipſe ſe declarat competentem, vel non competentem, non Ordinarius eum talem declarat, obſer.12.n.15.f.86.

Delegatus ad Univerſitatem cauſarum æquiparatur ordinario, obſer.29 n.16. f.185.

Delegatus ad certam cauſam delinquentem coram ſe extraordinariè punit, ſive ſit delegatus à Principe, ſive ab inferiore, obſ.29.n.17.f.185.

Delegatus, cujus aures ſunt offenſæ, cum Ordinario cumulativam habet iuriſdictionem, obſer.29.n.18. f.185.& ſeq.

Delicti in genere probatio ex emiſſione ictus ſcoppicti, vel alterius inſtrumenti ignei, quomodo debet concludi per teſtes? obſ.1.n.3.fol.7.

Et taliter eo non probato, reus debet abſolvi, ibid. n.4.f.7.

Delicti ingenere probatio magis eſt neceſſaria ubi attentatum punitur per ſtatutum veluti conſummatum, obſ.1.n.5.f.7.

Debet probari etiam ubi proceditur in contumaciam, obſ.1.n.26.f.10.

Delicti pœna non intrat, niſi delicto plenè probato, etiamſi civiliter agatur, obſ.9.n.4.f.72.

Delicti initium, an finis ſpectetur? obſ.16.n.16.f.119.

Delictum in genere debet probari ante omnia, quia aperit januam iudicio criminali, obſ.1.n.1.f.7.

Delictum conſummatum, & perfectum, ubi ex cauſa non punitur pœna determinata à lege, vel ſtatuto, tantò magis puniri non debet ſolum attentatum, obſer.1.n.56.f.14.

Delictum in genere non dicetur probatum legitimè, niſi repetitis teſtibus parte citata, obſ.1.n.2.f.7.

Delictum levè reputatur, quod in rixa committitur, obſ.1.n.43.f.13.

Delictum noviter aſſecurato pro antiquis imputatum, plenè debet probari, ut pro antiquis puniri poſſit non obſtante ſalvoconducto, obſ.9.n.2.3.& 4.f.72.& obſ. 1.n.48.fol.13.

Vel ex indiciis verè indubitatis, obſer.9.n.6.col.2. fol.73.

Delinquens ſi capiatur poteſt pro uno delicto puniri, & ſi pro aliis adſit impedimentum, obſ.9.n.12. fol.73. & ſeq.

Verum ſi pro uno delicto declaretur immunitate Eccleſiaſtica non gaudere, pro omnibus punitur, obſ.9. n.12.f.73.

Delinquens punitur pro delicto commiſſo ea pœna, quæ viget in loco delicti commiſſi, etiamſi in alio loco domicilii, vel alibi puniatur, obſ.13.n.21.f.93.

At ſi delinquat extra ſtatum, & Principatum, & deinde puniri intendatur à ſuo Principe, qua pœna puniri debeat, an ea quæ viget in ſtatu, & Principatu, in quo deliquit, an ea quæ viget in loco punitionis, an verò pœna, quæ ſtatuta eſt de iure communi? eadem obſ.13.n.21.& 22.f.93.

Delinquens in rixa calore iracundiæ excuſatur, obſ.1. n.47.f.13.

Dictio omnis, eſt univerſalis, neminem excludens, obſer.23.n.1.f.149.

Dictio alternativa non ſemper electionem denotat, ſed quandoque pro ſaltem, vel determinativa ordinis, non electionis accipitur, obſ.24.n.42.f.166.

Dilatio à lege conceſſa citato ad comparendum per Judicem coarctari non poteſt, obſ.7.n.2.f.62.

Viginti milliarin pro qualibet die unde debeant menſurari à Porta Civitatis, vel à continentibus ædificiis? obſ.7.n.2.f.62.

Diſpenſatio favore unius correi, ut admitti poſſit pro delicto imputato ad compoſitionem, prodeſt aliis Correis, obſ.24.n.26.f.163.

Doctores enunciati in opere recenſentur Afflict. ſuper Conſtit.Regni rubr.de Advocatis dand. volens privilegio l.unica non gaudere Virginem hebream, reprobatur, obſ.13.n.17.f.92.

Bald.in L.1. C.de privat.Carcer.reprobatur, obſer.24. n.47.f.167.

Bald.

Digitized by Google

Bald.in l.fin.n.5. C.de confeſſis examinatur, & rejicitur, obſ.unic.n.4.& ſeq.f.189.
Bald.ſibi ipſi contrarius refertur, obſ.unic.n.9.f.190.
Bald. conſilium incipit quanquam, quod dicunt DD. non reperiri impreſſum, indicatur impreſſum per Nattam, obſ.unic.n.26.f.191.
Bart.in l.1. §.accuſationem, ff. ad Turpillian. volens præſcriptionem eſſe opponendam, declaratur, obſer. 21.n.9.f.140.& 141.
Bart.animam in inferno ſepultam aſſerit. Bald. propter op nionem, quam habuit, ut ſciens, & non revelans eadem pæna, ac operans debeat puniri, obſer. unic.n.26.f.191.
Clar.opinio, qua ſe regit Farin.quæſt.11.circa indicia ſententia contumacialis non poteſt ſubſtineri indiſtinctè in ſtatu Eccleſiaſtico attenta Conſtitutione Bullari, obſ.1.n.24.f.10.
Clar.§ fin.quæſt.33.verſ.ſed quod plus eſt, reprobatur, obſ.11.n.1.f.78.
Sac.Concilii Tridentini diſpoſitio ſeſſ.24. de reformat. cap.11.declaratur, obſ.4.n.24.f.37.
Covar.cap.32.ſub n.34.verſ.tertia concluſio, reprobatur, obſ.4.n.35.f.39.
Danſa tom.1.tit.de forjudicat.n.32. arguens Foller.redarguitur per Authorem, obſ.2.n.3.f.22.
Farin.conſ.145.declaratur, obſ.19.n.8.f.128.
Farin.& Scacc.pugnantes referuntur ſupra reſtitutionem bonorum condemnati in contumaciam poſt abſolutionem, obſ.20.n.36.f.136.
Farin. quæſt.103. n.148. reprobatur, obſer.24.n.36. f.165.& n.42.f.166.
Farin.quæſt.14.n.17. & 26. declaratur, obſ.26.n.1. fol.173.
Farin.quæſt.11.n.175.ſubſtinetur,& declaratur, obſer.1.n.23.f.10.
Farin.& Guazz.,volentes puniri pæna armorum delinquentes cum illis, & ſi licentiam habeat arma aſportandi, examinatur, & rejicitur, obſ.1.n.42.& ſeq. f.12.
Farin. quæſt.126. n.27. & 29. volens puniri homicidium in rixa commiſſum pæna mortis duobus concurrentibus, declaratur, obſ.1.n.67.f.15.
Farin. quæſt.8.n.109.& conſ.77.n.13. examinatur, obſ.4.n.33.f.39.
Farin.quæſt.103.n.484. reprobatur, obſ.10.n.8.f.77.
Franc.in c.ratihabitionem n.6.de reg.jur.in 6.reprobatur, obſ.25.n.58.f.168.
Gloſa in l.1.C.de requir.reis,declaratur, obſ.20.n.32. f.136. verſ.nec eſt neceſſaria.
Gamma deciſ.179.& 381. declaratur, obſer.9.n.10. fol.73.
Gramat. deciſ.24. latè diſcutitur, obſer.22. ex n.4. fol.144.
Gratian.cap.118.n.6.reprobatur, obſ.26.n.18.& 19. fol.174.
Guazz.de confiſc.bonorum limit.13. n.27. reprobatur, obſ.19.n.8.f.128.
Guazz.in def.5.cap.6.n.18. reprobatur, obſ.24.n.44. fol.166.
Marſil.ſua pract.crim.§.pro complemento,latè diſcutitur, obſ.1.n.42.& ſeq.f.12.& rejiciuntur n.48.f.13.
Marſil. in l.qui falſam, §.primo, ff.ad leg. Cornel. de falſ.declaratur, obſ.21.n.15.f.141.
Menoch. de arbitr.caſ.4. reprobatur, obſer.22.n.12. fol.145.
Miſing.obſer.1.cent.3.n.3.reprobatur, obſ.12.ſub n.9. fol.85.
Salycet.in l.fin.n.3.C.de bon.damnat.reprobatur, obſer.19.n.8.f.128.
Dominus utilis concurrens cum directo,eidem præfertur, obſ.5.n.15.f.47.
Domus ſolita habitationis rei, quæ dicatur? obſer.18. n.6.f.125.
Dux Bracchiani ſolitus eſt Vaſſallis juſtitiam cum æquitate miniſtrare, obſ.5.n.20.f.48.

E.

EPiſcopus cognoſcit de ſuis familiaribus privativè, ne dum quoad Judices laicos,verum etiam quoad omnes alios Eccleſiaſticos, obſ.29.n.31.f.188.
Epiſcopus ſuum ſubditum cognoſcit etiamſi requiſita Concilii non habeat, obſ.4.n.8.f.35.
Cum requiſita Concilii Tridentini in odium ipſius Clerici, non Epiſcopi fuerint ordinata, ibid.
Eſſe talem,& haberi pro tali differunt, obſ.8.n.1.f.68.
Exceptio alia favore abſentis admitti non poteſt per Excuſatorem, niſi captivitatis, carcerationis, infirmitatis, & abſentia, obſ.21.n.2.f.140.
Exceptio præſcriptionis non retardat, ſeu impedit ſententiam in contumaciam latam in M. Curia Vicaria, obſ.21.n.1.f.140.
Non tollit ipſo jure accuſationem, ſeù actionem, ſed eſt proponenda, obſer.21.n.3.4.& 5.f.140. vide verb. præſcriptio.
Exceptionem præſcriptionis unuſquiſque de Populo poteſt favore abſentis opponere, obſ.21.n.10.f.141.
Exceptio firmat regulam in caſibus non exceptis, obſer.23.n.2.f.149.
Excuſator abſentis poteſt opponere exceptiones, & alias defenſiones, ex quibus abſens defenditur, ſi in contumaciam damnari poteſt, obſ.11.n.1.f.79.
Admittitur ad opponendam exceptionem Clericatus, obſ.11.n.10.f.81.
Excuſator allegans rei abſentiam, an teneatur Judex, eum perquirere in loco ubi reperitur, obſ.7.n.9.f.64.
Excuſator, ſi allegat ſolam abſentiam à loco citationis, non tenetur Judex terminum ad eum perquirendum concedere, ſi verò allegat abſentiam in loco remoto, ubi intra terminum præfixum comparere non poſſet, tunc de rigore, nec credere deberet Judex,& terminum concedere competentem, ſed de æquitate aliter ſervatur, obſ.7.n.9.& 10.f.64.
Excuſatori allegantì abſentiam citati creditur abſque alia probatione, obſ.7.n.10.ibid.
Et conceditur terminus ad eum perquirendum, & denunciandum, ibid.
Et termino non aſſignato, nulliter procederet Judex, ibid.n.10.
Niſi tamen abſentia ex dolo procedat, eadem obſer.7. n.11.ibid.
Exequi ſententia non debet per Judicem,niſi illa prius videatur, & cognoſcatur exequibilis, obſer.29.n.3. fol.184.
Eximitio Priſonerii læſæ Majeſtatis crimen reputatur attenta conſtitutione Sixtina, obſ.5.n.36.f.50.n.45. fol.51.
An tamen ſit de Principe reſervatum,uti verum crimen læſæ Majeſtatis? ibid.n.45.& 46.
Et an Bulla Sixtina de omni eximitione loquatur? ibid.n.47.& 48.f.52.
Extenſio, neque ex identitate rationis, neque ex paritate criminis facienda eſt in ſtatutis pænalibus, obſer.28.n.2.f.180.
Neque ex maioritate rationis, ibid.
Extorquere pecunias immediatè, ſeù metum incutere immediatè pro extorquenda pecunia,& mediatè per epiſtolas, & per Nuncium, non eſt idem, nec eadem ratio militat in utroque caſu, obſ.28.n.3.ibid.
Extractus ab Eccleſia, vide verb.reus extractus lit.R. & verb.Immunitas.

Fa-

F.

Facultas à Judice data capiendi reum vivum, vel mortuum, intelligi debet ut capi debeat vivus, ſi poteſt, obſ.24.n.35.verſ.Decimo quia f.65.
Falſi crimen dicitur capitale, quando eſt commiſſum in tabulis publicis, vel in judicio criminali, & capitali, obſ.29.n.4.& 5.f.184.
Falſificant literas Apoſtolicas, ſublata ſpe corrigibilitatis, traditur Curiæ ſæculari, obſ.29.n.10.f.185.
Falſificanti literas Papæ utrum de jure impoſita ſit pœna mortis? obſ.29.n.6.f.184.
Fœmina admittitur ad accuſandum, ubi tamen non concurrit accuſator magis idoneus, obſer.26.n.2. fol.173.
Fœmina an poſſit abſens forjudicari, & ſucceſſivè condemnari ad mortem? obſer.3.n.1.fol.29. vide etiam num.ſeqq.
Fœmina licet in pœnis tractetur clementius, obſ.3.n.5. f.30. Attamen in ſtatuto ordinante, quod contumax habeatur pro confeſſo, comprehenditur, obſer.3.n.6. fol.30.
Forjudicari tamen non poteſt, obſ.3.n.8.ibid.
Fœmina bannita perturbare Rempublicam non poteſt, obſ.3.n.12.f.30.
Fœmina poteſt capi, & ideo non debet occidi, obſer.3. n.14.in fin.f 31.& obſ.24.n.34.& 35.f.164.
Fœmina, ſi bannitum occidat, gaudet impunitate, & præmio per ſtatutum occidentibus bannitum promiſſo, obſ.3.n.17.f.31.
Fœmina poteſt banniri, ſed impunè occidi non poteſt ex ſtatuto permittente bannitos impunè occidi poſſe, obſer.3.n.19.f.31.
Fœmina bannita non comprehenditur in ſtatuto promittente præmium occiſori bannitorum, obſer.3. n.20. f.31.
Fœminæ non includuntur in ſtatuto pœnali ſimul, & correctorio juris communis, obſ.3.n.16.f.31.
Fœminis indicere bellum Princeps indignatur, & hoſtes declarare, obſ.3.n.13.f.31.
Favore alicujus reſultare non debet, quòd in ejus odiū fuit introductum, obſ.5.n.6.f.45.
Fictum differt à præſumpto, obſer.8.n.1.& 2.f.68.
Filii ad accuſandum de morte patris omnibus aliis conſanguineis, & uxori præferuntur, obſer.26. nu.1. f.173.& 17.f.174.
Et eorum accuſatio attendi debebit, etiamſi coram minore Judice procedat, ibid.
Filius prohibetur matrem accuſare criminaliter, obſer.23.n.6.f.149.
Finis, an initium delicti ſpectandum ſit? obſer.16.n.36. f.119.
Fiſci eſt ſemper mala cauſa coram bono Principe, obſer. 19.n.16.f.129.
Fiſcus non poteſt opponere occidenti bannitum, quod ipſe erat Clericus, & occidi impune non poterat, obſer. 23.n.16.f.151.
Fiſcus, ne præjudicium accipiat ex defenſionibus præſentis, inſtat prius condemnari abſentem, deinde proceſſum publicari carcerato præſenti, obſer. 25. n.66.fol.169.
Quod tamen non ſemper deberet obſervari, ibid. & ſub n.72.uſque ad fin.fol.170.
Debet ſe proteſtare, ne defenſiones factæ per præſentem, abſenti non proſint, obſer.25.n.55.f.168.
Fiſcus eſt pars ſubſtantialis judicii criminalis, obſer.5. n.10.f.46.
Fori electio, vide in verb.Vidua.
Fori privilegio gaudet Vidua, ſive agat, & accuſet, ſive conveniatur, obſer.6.n.1.f.58.
Et opinio contraria relata per Marcheſ. reprobatur, obſer.6.n.2.f.58.
Fori privilegium competens Pupillis, an competat etiam minoribus? obſer.6.n.13.f.60.
Forjudicatio, licet pœna ſit contumaciæ, ordinata eſt tamen ad puniendum delictum, obſer.24.n.9.f.161.
Forjudicatio, ut legitimè ſuccedat, requirit delictum punibile pœna mortis, & indicia ſufficientia contra reum ad torturam, obſer.25.n.9.fol.161.
Forjudicatio, ubi in pœnam delicti ſuccedit, ejuſdem delicti plena requiritur probatio, ſecus ubi in pœnam contumaciæ, obſer.27.n.3.f.177.
Forjudicari aliquis, vel pro forjudicato declarari, differunt, obſer.8.n.1.f.68.
Forjudicari licet poſſit indiciis ad torturam gravatus, pro forjudicato tamen haberi, & declarari non poteſt, obſer.8.n.1.f.68.
Forjudicati quemadmodum non remittuntur Baroni, eodem modo non remittuntur habiti pro forjudicatis poſt declarationem, obſer.27.n.9.f.178.
Forjudicatus aſſecuratus per Curiam, ſi imputetur de novo delicto poſt aſſecurationem, quomodo ſe defendere poſſit ſuper nova iſta imputatione, & an plenè debeat audiri, obſer.24.n.14.f.161.
Formula citationis contra Officialem, qui vult officio privari, obſer.16.n.16.f.116.
Frater prohibetur fratrem accuſare, obſer.23.num.7. fol.149.
Frater concurrit cum ſorore ad accuſandum de jure, ſecus ex Conſuetudine Neapolitana, obſer.26. nu.3. fol.173.
Et ex Conſtitutione Regni præfertur fratri, ſi de morte Patris occiſi accuſatio porrigatur, obſer.26. nu.3. f.173.
Fugiens à carceribus Ordinarii, & recurrens ad Judicem Principis, an pro fuga puniri poſſit? obſer.5.n.51. 52.& 53.f.52.& 53.
Et an cauſa talis fugientis remanere debeat in eadem Curia Principis, ubi ſine gravamine procederet, ibid.
Et an ſaltem obſtent Conſtitutiones Pontificiæ, ibid. n.54.& ſeq.
Fur famoſus appellatur poſt tria furta, & differt à latrone famoſo, obſer.16.n.21.f.117.
Fures, & latrones, in quibus differant? obſer.16.n.25. f.118.
Fures non interrogantur de conſociis, ſed latrones, obſer. 16.n.25.ibid.
Furtum unicum commiſſum in via publica, an mortis pœna puniatur? obſer.16.n.25.ibid.

G.

Gratia uni Correo facta, ut de delicto poſſit componi, non obſtante lege prohibitoria, prodeſt aliis Correis, ut & ipſi ad compoſitionem admittantur, obſer.24.n.26.f.163.
Gratia ſimpliciter facta à Principe non poteſt per ejus Miniſtrum reſtringi, vel limitari, obſer.8.n.7.f.69. & obſer.10.n.10.& 11.f.77.
Gratia bannito promiſſa occidenti alium bannitum, tranſit in contractum, obſer.8.n.9.f.69.
Et ſimpliciter promittitur, non ſub conditione, ibid.
Gratia ex tribus capitibus ſolet impugnari, obſer. 10. n.1.f.76.
Si uti ſubreptitia ex DD. relatis ibid. n. 2. defendere eam poterit cum aliis DD. relatis, n.3.
Quia non omne tacitum vitiat gratiam, ibid.
Vel ſi alius Princeps de tacita illa qualitate habuiſſet notitiam, ibid. n.4.
Vel ſi ad relationem proceſſerit, eod.n.4.col.2.f.76.
Si ex eo, quod novum delictum commiſerit aggratiatus,

tus, vel aſſecuratus, vide obſer. 9. *ubi quod novum illud delictum debet eſſe punibile, & plenè probari, vel ſaltem per indicia indubitata.*

Si ex eo capite, quod conditioni appoſitæ contravenerit aggratiatus, vel aſſecuratus, & tunc defendas eum obſervando relata, n.6.7.8.& n.11.

Si tamen ſit invalida, adhuc reus reſtitui debet priſtinæ libertati, ibid. n.7.

Nominationem habens ab habente poteſtatem nominandi, ſi à beneficio nominationis excludatur, an reſtitui debeat ſaltem priſtinæ libertati? obſer.10.n.8. *ubi opinio Farin.negativa reprobatur*, f.77.

Gratia conceſſa habentibus pacem ab offenſis, an proſit deli: quenti pro iis delictis, pro quibus habet pacem, licet non habeat de omnibus, & an pro aliis, pro quibus non habet pacem, vel non gauderet gratia? poſſit ſe offerre ſtare iuri, ſi illa negaret commiſiſſe, obſer.10.n.13.f.77.

Gratiatus cum conditione dummodo non accedat, &c. ad locum &c. vigore bannimentalis diſpoſitionis, ſi contravenerit an gratiam amittat, vel aliam incurrat pœnam, obſer.8.n.7.f.69.

Gratiatus, reſervato tamen exilio à loco ubi degunt partes offenſæ, an debeat perpetuo exulare, ſi partes offenſa non reperiantur? obſer.10.n.12.f.77.

Graſſator viarum quis dicatur, & in quo differat à latrone? obſer.16.n.18.f.119.

Graſſator viarum qua pœna ſit puniendus? ibid.

Gregoriana Conſtitutio, vide *Conſtitutio Gregoriana ſub lit. C.*

H.

Homicidium impunitum in mandante, impunitum erit etiam reſpectu mandatarii, & exequutoris, obſer.23.n.3.f.149.

Author tamen facit videre talem concluſionem non ſemper eſſe veram, ibid.nu.4.f.149.

Homicidium in perſonam unius commiſſum, quia alius intendebatur occidi, pœna extraordinaria punitur, obſer.1.0.52.53.54.& 55.f.14.

Homicidium commiſſum in rixa an puniatur pœna mortis quandoque? obſer.1.n.67.f.15.

Hoſtem declarare, & bellum alicui indicere idem ſunt, obſer.3.n.16.f.31.

I.

Immunitas Eccleſiaſtica ut privetur delinquens pro delicto excepto, debet plenè illud probari, obſer.9.n.2.f.72.

Recenſentur tamen DD. qui volunt indicia ad torturam requiri, ibid.

Immunitate Eccleſiaſtica non privatur reus per fictas, & contumaciales probationes de delicto excluſivo, obſer.24.n.1.f.160.

Iudex Eccleſiaſticus non debet ſtare proceſſui fabricato per Curiam ſecularem, & ex eo licentiam concedere extrahendi reum, obſer.24.n.3.f.160.

Immunitate Eccleſiaſtica gaudet occidens Sacerdotem, obſer.24.0.5.f.160.

Immunitate Eccleſiaſtica ſemel privatus per decretum Curiæ Epiſcopalis, amplius non auditur coram Iudice criminis, obſer.24.n.12.f.161.in fio.

Diſtinctio Authoris de ipſo reo forjudicato pro delicto excluſivo, & petente ſe ad Eccleſiam reponi, & in ipſa Eccleſia reintegrationem petente, in dubium revocatur, obſer.24.n.20.f.162.

Imperium merum quid ſit? obſer.13.n.1.f.90.

Mixtum imperium quid ſit? obſer.13.n.4.f.90.

Incedentes per Campaneam armati, & delinquendo in tali inceſſu, per Regiam Pragmaticam Regni ipſo iure cenſentur forjudicati abſque alia declaratione, obſer.27.n.1.f.177.

Incedentes per Campaneam, & delinquentes in ipſo inceſſu impunè occidi non poſſunt antequam citentur, & contumaces ſint in non comparendo, præſertim ubi delictum non eſſet capitale, obſer.27. nu.5.6. & 7.f.178.

Secus ſi citati infra terminum non comparuiſſent, obſ. 27.n.8.f.178.

Nec declarati pro forjudicatis, non remittuntur Baronibus, obſer.27.n.9.f.178.

An autem taliter delinquentes in fortiis Curiæ devententi debeant ſtatim morti trahi, prout alii verè forjudicati, an vero debeant prius citari, & pro forjudicatis declarari? diſtinguo cum Authore, ead. obſer. n.1.fol.177.

Praxis tamen obſervat eos citari, & non comparentes, declarari pro forjudicatis, obſer.27.n.2.f.176.

Declaratio quod habeantur pro forjudicatis, quando neceſſariò, & quando ad cautelam ſuccedat? obſer. 27.n.2.fol.2.

Incertitudo delinquentis cum armis igneis, quando cauſat pœnæ minorationem, obſer.1.n.68.fol.15.

Indicia ad torturam licet ſufficiant pro reo forjudicando, & condemnando abſentem, non tamen ſufficiunt, ubi pro forjudicato eſſet declarandus iuxta leges Regni, obſer.8.n.1.fol.68.

Indicia ad torturam non ſufficiunt, ut aſſecuratus amittat ſalvumconductum propter delictum noviter ei imputatum, obſer.9.n.3.fol.72.

Sed requiritur plena probatio, n.4.ibid. *vel ſaltem indicia indubitata*, ibid.n.5.f.73.

Indicia indubitata pro pœna ordinaria non ſufficiunt, immo neque pro pœna corporali, obſer.9. nu. 6. & 7. fol. 73.

Qualitas facilius probatur ex indiciis, obſer. 9. nu.8. ibid.

Indicia legitima debent præcedere condemnationem rei abſentis, obſer.1.n.7.& 8. fol.7.

Indicia legitima quæ dicantur? ibid.n.11.f.8. & n.12 ibid.

Ad inquiſitionem transmittendam requiſita non ſunt eiuſdem virtutis, ac indicia ad torturam, obſer. 1. n.13.fol.8.

Author tamen putat legitima indicia eſſe illa, quæ ad torquendum reum ſufficerent, ibid. nu.13.in fin. n.14.& 15. f.8.

Initium an finis delicti ſpectetur, obſer.16.n.36.fol.119.

Innocentem occidere, idem eſt ac tutam præſcriptione, obſer. 21.n.10.fol.141.

Inquiſitio non poteſt tranſmitti reo abſoluto ex hactenus deductis ſub prætextu, quod nova ſupervenerint indicia, niſi talia ſint indicia ſupervenientia, ex quibus reus torqueri poſſet, vel inter reos conſtitui, obſer.15.n.4.fol.101.

Et debent eſſe nova, graviora, & diverſa à primis, n.5.ibid.

Prima indicia non purgata per torturam, neque ſublata per defenſiones, an poſſint uniri cum ſupervenientibus? n.6.ibid.

Inquiſitio reo tranſmiſſa debet neceſſario continere menſem, & annum commiſſi delicti, obſer.21.n.11. fol.141.

Inquiſitio reo tranſmiſſa gravius affert præiudicium, quam tortura, obſer.1.n.17.fol.9.

Inſtantia in criminalibus perit biennio, obſer.15.n.8. fol.101.

Inſtantia perempta, pereunt acta ordinatoria, & probatoria, ibid.n.9.

Inſtantia in Tribunalibus Regiis perpetuo durat in in cauſis criminalibus, & nunquam perit, n.10. ibid.

Inſtantia, ubi lapſu temporis non periit, poteſt reus poſt biennium denuo moleſtari, ſi nova ſupervenerint indicia, ibid.n.11.f.102.

In Statu Eccleſiaſtico ſervatur ius Canonicum, quo attenta inſtantia non perit biennio, ibid.n.12.

Inſtantia perempta, an reus poſſit condemnari ſi fateatur delictum, ibid.n.13.& 14.

Inſtantiæ tempus non currit quandò fiat per Iudicem, quin cauſa infra biennium terminetur, ibid.n.15.

Inſtructor innocentiæ admittitur favore abſentis, obſer.11.n.1. f.79.

Maximè ubi in promptu haberet teſtes de innocentia rei inſoratos, ibid.

Ceſſante tamen ſuſpicione, ibid.

Judex procedens fiſco non audito, nulliter procedit, obſer.5.n.10.fol.46.

Judex an poſſit mutare tormentum, quo capit torquere reum, & remiſſivè, obſer.5.n..10.in fin.fol.46.

Judex cogere non poteſt reum ad comparendum intra breviorem terminum, quam à lege determinatur, obſer.7.n.3.4.5.6.7.& 8.fol.62.63.& 64.

Alias nulliter procedit, ibid.

Judex, qui in eadem cauſa fuit Advocatus, ſeu fiſci Patronus, non poteſt in eadem cauſa iudicare, obſer.13.n.6.& 7.fol.90.& 91.

Judex, ſi in aliqua cauſa ſit ſuſpectus, ipſo iure nulliter procedit, etiamſi ſuſpectus non allegetur, obſer.13.n.8. fol.91.

Judex, qui ſine conſenſu partium in cauſa procedere non poteſt, an indigeat conſenſu expreſſo, vel ſufficiat tacitus? obſer.13.n.9.& 10.fol.91.

Judex Baronis procedens in cauſa concernente intereſſe ipſius Baronis, legitimè procedit donec per ſubditum allegetur ſuſpectus, obſer.13.n.10.fol.91.

Judex recuſari poteſt, ne dum per eum, contra quem fuit in illa cauſa advocatus, ſed per eundem ſuum priorem Clientulum, ſi adverſarius in eum conſenſentiat, obſer.13.n.11.f.91.

Judex debet integram teſtis depoſitionem ſcribi facere, & audire totam facti ſeriem per eum enarratam, obſer.11.n.5.& 6.fol.80.

Judex debet eſſe certus de conditione illius, quem punire intendit, obſer.11.n.11.fol.81.

Judex ordinarius, ſi adiungatur delegatio, an ordinariè præſumatur procedere, an potius uti delegatus? obſer.12.n.11.fol.86.

Judex ille poteſt ad mortem condemnare, & forjudicare, qui habet merum imperium, obſer.13.n.1.fol.90.

Judex de quibus criminibus cognoſcat, qui habet merum imperium, obſer.13.n.3.in fin.fol.90.

Judex tenetur ex officio rei defenſionem inquirere, obſ.21.n.7.fol.140.

Etiam contra propriam ipſius rei confeſſionem, ead. obſer.n.8.fol.140.

Et præſcriptione apparente, accuſationem reiicere, ibid.n.5.& 6.

Judex condemnans reum non obſtante præſcriptione, nedum malè faceret, ſed deberet decapitari, obſer.23.n.9.& 10.fol.49.& ſeq.

Judex reum citans ad comparendum debet eſſe competens, obſer.13.n.19.fol.92.

Et eodem modo ſi ex privilegio eligatur per Viduam, vel aliam perſonam privilegiatam, ibid.

Judex exequens, non debet ſententiam exequi, niſi prius videat, an validè, et juſtè proceſſerit? obſ.22.n.2.f.142.

Judex an poſſit ſententiam antiquam exequi, ſine proceſſu, ſi non reperiatur? obſer.23.num.4.fol.144.

Judex, qui ſententiam comperiit nullam, & ideo ex gratia Principis unum ex Bannitis in fortiis Curiæ exiſtentem ad novas defenſas admiſit, quid facere debeat reſpectu aliorum Bannitorum in contumaciā perſiſtentium? obſer.25. n.54.fol.167.

Judex, cuius aures ſunt offenſæ, etiamſi offendentis non ſit Judex competens, ſi tamen habeat iuriſdictionem criminalem, pœnam ordinariam imponere poteſt, obſer.29. n.13.fol. 185.

Judex ſecularis punire non poteſt Clericum coram eo falſum deponentem, obſ.29.n.14.& 21.f.185.& 186.

Judex Eccleſiaſticus punire poteſt Laicum coram eo falſum deponentem, cauſa tamen principali non terminata, obſer.29.n.15.fol.185.

Judex in contumaciam quandoque fidem adhibet teſtibus, quibus de iure non eſſet adhibenda ex defectibus compertis, obſer.1.n.16.fol.9.

Judex habet facultatem à jure recedendi à pœna à lege determinata, & etiam à ſtatuto ex cauſa, & per bannimenta Urbis expreſſè Illuſtriſs. D. Urbis Gubernatori reſervatur, obſer.1.nu.50. fol.14.

Judex qui tenetur innocentiam rei abſentis ex officio inquirere, magis eſt obligatus id facere alio poſtulante, obſer.2.n.34.in fin.& 35.f.26.

Judex debeat eſſe certus de ſua iuriſdictione, & de conditione illius, quem intendit condemnare, obſer.4. n.4.fol.34.

Qui utramque exercet iuriſdictionem, contra Clericos procedit uti Epiſcopus, & Judex Eccleſiaſticus, & contra laicos uti Judex Eccleſiaſticus, & Poteſtas ſecularis, obſer.4.n.4.ibid.

Procedens contra Clericum uti laicum, ſi non habet utramque iuriſdictionem, viſis, ſeu productis literis Clericatus, debet in procedendo ſuperſedere, obſer.4. n.5.fol.35.

Etiamſi in fraudem habitus, vel Clericatus prætenderetur aſſumptus, obſer.4.n.6.& ſeq. fol.35.

Judex procedens modo ordinario in cauſa, in qua poteſt procedere ex abrupto, & modo privilegiato, an validè procedat? obſer.5.n.1.f.45.

Judex procedens ordinariè, vel extraordinariè, an poſſit, revocato modo procedendi incepto, redire ad alterum modum magis placitum? ibid.n.2.& ſeq. f.45.

Judex licitè, & legitimè non procedet ordinarie, ſi lex, vel ſtatutum mandat in illa cauſa procedi modo privilegiato, obſer.5.n.3.f.45.

Verum ſi facultatem tribuat lex, vel ſtatutum Judici procedendi extra ordinem, tunc taliter procedere non cogitur, ſed utroque modo legitimè procedet, ibid.n.3.f.45.

Judex nulliter procedit, ſi eo modo procedit, quem lex prohibet, vel ſtatutum, obſer.5.n.4.f.45.

Secus ſi lex non loquatur prohibitivè, ſed certo modo procedi mandet, niſi ultra proſequatur annullando actum in contrarium factum, ibid.

Judex alio modo procedens, quam lex, ſeu ſtatutum in illo caſu procedi mandat, punitur, ſed actus non annullatur, niſi annullatio actus per legem tali caſu ordinetur, obſer.5.n.7.f.46.

Judex admittens reum ad novas defenſiones, non obſtantibus Conſtitutionibus Pontificiis hoc prohibentibus, an procedat nulliter? obſer.5.n.7.f.46.

Judex valens procedere ordinariè, & extraordinariè, an uno modo procedens, ſe pœnitere poteſt, & ad alterum redire? obſer.5.n.8.f.46. *ubi diſtinguitur.*

Judex, & Fiſcus Reipublicæ, & Principi præiudicant, obſer.5.n.8.f.46.& n.9.ibid.*ubi vide.*

Judex admittens probationes per teſtes, quæ debuiſſent admitti per ſolam ſcripturam, malè facit, probatio tamen facta debet attendi, obſer.5.n 8.fol.46.

Judex admittens reo exceptionem de iure non admittendam, fiſco non diſſentiente, præiudicat iuri, & reus adiuvatur, obſer.5.n.9 f.46.

Judici non creditur de eo, quod dicit inter partes, niſi ambæ partes ſint præſentes, obſer.22.n.10.fol.144.

Vel ſaltem tenor ſententiæ alteri abſenti, non fuerit notificatus, ibid.

Author tamen non credit hanc limitationem veram, *ubi*

ubi abſens notificatus contradicere non poſſet, eod. num. 10.

Judicis aſſecurationi an ſit ſtandum de eo, quod enunciatur in ſententia? obſer. 22. n. 10. fol. 144.

Judicis recuſatio eſt exceptio dilatoria, obſer. 13. n. 11. fol. 91.

Juſtitia, & æquitas magis ſpectanda eſt, quam culpa delinquentis, obſer. 17. n. 3. fol. 123.

Juriſdictio à Principe alicui conceſſa conſetur cumulativè, non privativè conceſſa, obſer. 5. n. 12. fol. 47.

Niſi tamen ex inveſtitura procedat juriſdictionis conceſſio, obſer. 5. n. 12. fol. 49. *ubi quod tunc privativè, non cumulativè conſetur conceſſa*, vide etiam n. 16. fol. 48.

Juriſdictio ſuprema inſeparabilis eſt de Principe, & Principatu, obſ. 5. n. 16. f. 48.

Et ideo ex cauſa avocabit cauſam à Barone, ſed cum ſpeciali ordinatione, ibid. n. 16. & 17. fol. 48.

Quando ſcilicet oppreſſum, & gravatum ſe oſtendit Vaſſallus ab eodem Barone, ibid. n. 18.

Impoſſibile etiam reputatur de jure, quod commodè exequi non poteſt, obſer. 7. n. 7. fol. 63.

Juriſdictio potius cenſetur excitata, quam delegata, obſer. 12. n. 3. fol. 86.

Niſi cauſa committatur, quæ per ordinariam juriſdictionem cognoſci non poſſit, eod. n. 13.

Juriſdictio tribuitur etiam per reſcriptum ſubreptitium, niſi de ſubreptione objiciatur, obſer. 12. n. 14. ibid. & obſer. 13. n. 19. f. 93.

Juriſdictio quid ſit? obſer. 13. n. 4. fol. 90.

Juriſdictio criminalis eſt prorogabilis quoad ipſos delinquentes, ſecus quoad præjudicium Judicis competentis, obſer. 13. n. 5. & 6. fol. 90.

Tacitus tamen conſenſus rei ex contumacia reſultans non valet prorogationem operari, obſer. 13. n. 6. ibid.

Juriſdictione conceſſa cumulativè, præveniens præfertur, obſer. 5. n. 12. f. 47. & n. 15. col. 2. f. 47.

Sive inferior ſit præveniens, ſive æqualis, ibid. nu. 15. in fin.

L.

L*Atro famoſus quid dicatur de jure*, obſ. 16. n. 19. fol. 117.

Latro famoſus in quo differat à publico? obſer. 16. n. 23. fol. 116.

Latro publicus dicitur, qui in via publica ſæpiùs ſpoliat viatores, obſer. 16. n. 22. fol. 117.

Laicus puniri poteſt à Judice Eccleſiaſtico ſi coram eo falſum deponat, cauſa tamen principali non terminata, obſer. 29. n. 15. f. 185.

Legis intentio non eſt durius puniendi abſentem, impediendi eum defendi, ſed ne fraus veritati, & juſtitiæ committatur, obſ. 2. n. 36. fol. 26.

Legis prohibitio importat nullitatem actus contra prohibitionem facti, obſer. 5. n. 4. fol. 45.

Legitima in crimine læſæ Majeſtatis commiſſo per Patrem, filiis non reſervatur, obſer. 19. n. 12. fol. 129.

Legitima judicia quæ dicantur ad finem tranſmittendi reo inquiſitionem, eumque interrogandi de delicto, obſer. 1. n. 16. 17. 18. 19. & 20. *ubi opinio Authoris refertur*, fol. 9.

Et ubi deficiant, ſententia non poteſt exequi, neq; commutari in mitiorem, ibid. n. 21.

Lex, ubi annullat actum aliter factum, demonſtrat in aliis caſibus, ubi actum non declarat nullum, illum annullare voluiſſe, obſer. 5. n. 4. & 5. fol. 45.

Author tamen oſtendit regulam prædictam non ſemper eſſe veram, eod. n. 5.

Lex ubi formam inducit, eu non obſervata, actus corruit, obſ. 5. n. 5. fol. 45.

Quandoque tamen iſta regula etiam fallit, eod. nu. 5. fol. 45.

Lex, ſive ſtatutum licet ordinet in certis delictis magis rigoroſè procedi, facultatem non tollit eidem de jure attributam ex cauſa aliter procedendi, obſer. 5. n. 5. fol. 45.

Niſi tamen irritet actum aliter factum, & tollat facultatem aliter procedendi, obſ. 5. n. 5. fol. 45.

Lex, ſeu ſtatutum ordinans certo modo procedi in quadam ſpecie delicti, favore Reipublicæ, ac Fiſci talem rigorem inducit, obſer. 5. n. 6. fol. 45.

Ideo reus ipſe de nullitate opponere non poteſt, ibidem fol. 45.

Lex habens aliquem pro rebelle, hoſte, bannito, forjudicato, vel diffidato in aliquo caſu ipſo facto, requiritur tamen ſententia declaratoria, obſer. 8. num. 5. fol. 68.

Lex prohibendo abſentem audiri, & defendi, non vult eum innocentem puniri, obſer. 11. n. 2. fol. 79.

Lex tota intenta eſt ne innocens puniatur, obſer. 11. n. 2. fol. 79.

Contenta eſt potius remanere eluſoria, ibid. & obſ. 24. n. 40. & 41. f. 166.

Lex, licet dura, ſervanda eſt, obſer. 23. n. 4. & 9. f. 149.

Lex de manu Patris ultionem filii recuſat accipere, obſer. 23. n. 4. f. 149.

Amplia in quocumque delicto, ibid. n. 7. & 8.

Textus in l. milites §. deſertorem, expenditur, obſ. 23. n. 8. f. 149.

Lex præcipiens bannitum à quocumque occidi poſſe, an comprehendat etiam Clericos? obſer. 23. n. 10. f. 150.

Lex generaliter diſponens, generaliter eſt intelligenda, obſ. 24. n. 37. f. 166.

Lex nova modificans legem antiquam, generaliter eam determinare, & modificare debet, obſ. 24. n. 38. f. 166.

Lex ſuccurrit ei, quem ponit in neceſſitate, obſ. unic. n. 21. f. 196.

Et ſcienti conjurationem contra Principem, præmium promittit revelanti, ibid.

Lex non cogit ad revelandum, & probandum, ſed ad revelandum tantum, obſ. unic. n. 22. f. 197.

Liberatus in forma, elapſo biennio, pro abſoluto habetur, & poteſt promoveri, obſer. 15. n. 14. fol. 102.

Licentia aſportandi arma efficit, ut illorum aſportatio non cenſeatur prohibita, obſer. 1. n. 45. fol. 13.

Licentia occidendi Bannitum, ubi vivus ille adduci poſſet, reſtringenda videtur in tribus caſibus, obſer. 25. n. 50. fol. 167.

M.

M*Agnitudo commiſſi, de qua in l. ubi falſi, Cod. de falſ. intelligitur juxta declarationem aliarum legum*, obſ. 29. n. 3. fol. 184.

Majeſtas, quæ offenditur, ipſa vindicatur, obſ. 5. n. 46. f. 52. & obſer. 29. n. 13. fol. 185.

Mandans an teneatur eadem pœna impoſita per ſtatutum deliaquenti? obſer. 1. n. 59 60. 61. & ſeq. fol. 15.

Et an teneatur de pœna pacis ruptæ per principalem? obſer. 1. n. 62. ibid.

Et an teneatur de qualitate proditionis concurrente in mandatario? ibid. n. 63. & 64. f. 15.

Mandantis defenſio facta immediatè tangens mandatarium, magis prodeſt mandatario abſenti, quàm mandatario præſenti, quæ in conſequentiam debet prodeſſe mandanti, obſ. 25. n. 69. f. 169.

Mandatarii defenſio, vel abſolutio, quando prodeſt mandanti, & è contra? obſ. 25. n. 55. & ſeq. f. 168.

Mandatum Principis non probatur niſi per ſcripturam obſer. 12. n. 9. f. 85.

Mandatum excluditur, ſi ex propria cauſa occidatur inimi-

inimicus mandantis, obſ.25.n.58.59.60.& 61.f.168.
Maſculinum non concipit, ſeu comprehendit fœmininum, ubi eadem ratio congruentiæ, & aptitudinis comperitur in utroque, obſ.3.n.14.f.31.
Materia l.nullum C.de teſtib.per Authorem tractatur, obſer.29..n.1.fol.184.
Miles Hyeroſolimitanus de proximo habitum ſuſcepturus an gaudere debeat fori privilegio, quo gaudent alii milites, qui habitum ſuſceperant? obſer.4.n.23. f.37.
An autem Novitius? obſ.4.n.24. ibid.
Minor pro delicto capitali, pro quo præſens ad mortem non condemnaretur, an abſens in contumaciam ad mortem damnari poſſit, obſer.2.n.2.& ſeq.f.22.
Minor in delicto homicidii, gaudens beneficio minoris ætatis, an gaudeat etiamſi in contumaciam condemnari patiatur? obſer.2.n.3.& ſeq.f.22.
Minor ætas prodeſt delinquenti in omni delicto, præterquam in atrociſſimo, obſ.2.n.3.fol.eod.
Immo etiam in atrociſſimo, ibid.n.4.
In pluribus caſibus minores ob delicti qualitatem atrociſſimam morti traditi referuntur, ead. obſer.2. n.6.f.22.
Minor ſeductus, etiam in atrociſſimis beneficio minoris ætatis gaudet, obſer.2.n.8.fol.23.
Minor ætas licet uſque ad annos 25. ſit de jure, attamen non æqualiter excuſat delinquentem, obſer. 2. n.8.fol.23.
Minor abſens an ex capite minoris ætatis defendi poſſit per excuſatorem? obſ.2.n 10.& 11. f.23.
Quod obſervat S.Conſulta refertur, n.11.
Minor de jure pro confeſſo haberi non poteſt ex contumacia, obſ.2.n.13.f.23.
Secus attenta Conſtitutione Pii IV. n.14.ibid.
Bulla Pii IV contra minorem, duo ſpecialia induxiſſe voluit Farin.obſ.2.n.14.f.23.ſed refellitur nom.16. & ſeq.
Stylus S.Conſultæ condemnandi minorem abſentem pœna ordinaria nititur opinioni Farin.& Bullæ Pii IV. obſ.2.n.15.f.23.
Minor 20.annorum ex Bulla Julii II. habetur pro majore in homicidiis, obſ.2.n.18.f.24.
Minor, quod puniatur abſens pœna mortis pro delicto, pro quo non puniretur præſens, abſurdum videtur, obſ.2.n.19.f.23.
Minor, de cujus minori ætate apparet ex proceſſu, mitius punitur, obſ.2.n.19.f.25.
Minor, de cujus minori ætate non conſtat, defendi non poteſt abſens ex capite minoris ætatis, ex qua tamen lege, vide obſ.2.n.20.f.25.
Minor annorum 14.delinquens, in nihilo tenetur, obſ.2. n.23.f.25.
Minor in contumaciam condemnari non poteſt, niſi præcedentibus indiciis multum urgentibus, obſer.2. n.29.f.25.
Minorem condemnandi in pœnam ordinariam obſervantia S.Conſultæ, quando non conſtat de minori ætate, non eſt fundata in diſpoſitione Bullaris Conſtitutionis Pii IV. ſed Juris communis, & ſtatutorum prohibentium abſentem per Procuratorem defendi poſſe, obſ.2.n.27.f.25.
Minores in delicto atroci, & atrociori minuitur pœna neceſſario, in delicto vero atrociſſimo arbitrio Judicis reponitur, obſ.2.n.7.& 8. f.23.
Minori in Statu Eccleſiaſtico, etiam in atrociſſimis, nunquam fuit impoſita pœna mortis, niſi conſulto Principe, obſ.2.n.24.f.25.
Minori, ſi minoranda eſt pœna in homicidio, minorari etiam debet ſi in contumaciam procedatur, obſer.2. n.24.f.26.
Miſerabiles perſonæ, facta ſemel electione fori, poſſunt variare à Superiore Tribunali ad inferius, obſ.14. n.1.f.95.
Gaudent privilegio l.unicæ, tam in cauſis civilibus, quam in criminalibus, o.2.ibid.
Tam ſi accuſent, quam ſi accuſentur, n.2.& 3.
Et ſecurius in Tribunali A.C. ſi inibi rei ſponte ſe conſtituant, ibid.n.3.
Monitorium eſt moderandum, quando continet pœnam exceſſivam, obſ.16.n.17.fol.117.
Monitorium non tranſmittitur reo abſenti ad comparendum, niſi legitimis præcedentibus indiciis, obſer. 20.n.5.fol.132.
Monitorium taliter reo tranſmiſſum, reddit eum non comparentem verum contumacem, quæ contumacia vigore ſtatuti facit eum haberi pro confeſſo, & ut talem de delicto condemnari, ibid.
Monitorium reo traſmiſſum ad comparendum gravius affert præjudicium reo, quam tortura, quia ex eo ſequitur condemnatio, obſer.1.n.17.f.9.
Morti proximus, habetur pro mortuo, obſ.16. num.34. f.119.
Pro mortuo haberi non poteſt bannitus dum ſperare poteſt gratiam à Principe, obſ.20.n.4. f.132. vide verbo Bannitus.
Mulier hæbrea habet tacitam hypothecam in bonis mariti, quemadmodum mulier Chriſtiana, obſ.6. n.10. f.60.

N.

NEpos an concurrat ad accuſandum de morte Patrui, & fratris reſpective? obſer.26.nu.14.& 15. f.174.
Nobiles pœna triremium non puniuntur in Regno Neapolitano, obſ.11.n.8.f.80.
Notarius oſtendens proceſſum informativum inquiſitis, punitur de falſo, obſ.5.n.25.f.49.
Novitius Hyeroſolimitanæ Religionis in Clauſtro non permanens, gaudet privilegio fori, obſ.4.n.24. f.37.
Degens cum licentia Superioris in ſæculo gaudet, & dicitur etiam intra ſepta Monaſterii vivere, ibidem f.38.
Nullitas opponi non poteſt per eum, qui cauſa fuit nullitatis, obſ.24.n.28.f.164.
Nullitas opponi non poteſt per eum, in cujus odium aliter procedi erat ordinatum, obſ.5.n.6.fol.45.
Sed per eum ſolum, in cujus beneficium introducitur, ibid.
Numerus filiorum evitat confiſcationem bonorum Patris delinquentis, obſer.19.n.4.& 8.f.128.

O.

OBedientia militi injungitur ſub pœna capitis, etiamſi res bene geſſerit, non obediendo, obſ. 23. n.5.f.149.
Obſervantia S.Conſultæ puniendi minorem pœna ordinaria, quando de minori ætate non conſtat, in qua lege fundetur? obſ.2.n.27.f.25.
Occidendi poteſtas per capturam expirat, obſ.24.n.31. f.164.
Occidens unum pro alio an puniatur pœna mortis? obſ.1.n.52.f.14. ubi pro pœna ordinaria refertur deciſum.
Et eodem modo in oſculo violento uni Puellæ pro altera ex errore dato, ibid.n.53.
Occidentes Bannitum, reputantur juſtitiæ Miniſtri, obſer.24.n.45.f.166.col.1.
Occiſio bannitorum impunis ordinata per ſtatutum, reſpectu privatorum an remedium ſit ordinarium, vel extraordinarium? obſer.24.n.36. fol.165. & 37. fol.166.

fol.166. vide etiam 38.39. & 40. fol.166.
Occiſio banniti minus providet Reipublicæ, quam captura, ubi captura ſecura redditur, obſer.24.n.40. f.166.
Occiſio banniti non eſt ſemper pinguius remedium Reipublicæ, quam captura, obſ.25.n.46.f.167.
Occiſio forjudicati in Regno effectus eſt ipſius pœnæ contumaciæ, & forjudicationis, obſ.24.n.48. f.167.
Occiſio bannitorum quare etiam permittatur ubi poſſent vivi adduci? obſ.24.n.49.f.167.
Permiſſio tamen illa freni temperie eſt moderanda, obſ.25.n.50.f.167.
Offenſus pacem facere recuſans, cogi non poteſt, verum ſi pacem offerat pro ſumma exceſſiva, Judex poterit eam moderare, obſ.26.n.22. f.175.
Offenſus ſi non reperiatur, poteſt Judex reo aliter conſulere, obſer.20.n.23.f.175.
Officialis delinquens in officio quomodo, & qua pœna puniatur? obſer.16.n.10.f.116.
Auditur per Procuratorem, ubi delictum ei imputatum pœna privationis officii non puniretur, obſ. 16. n.12.fol.116.
Quando civiliter, & quando criminaliter conveniri poſſit? n.11.ibid.
Contumax juxta Statutariam diſpoſitionem, & conſuetudinem univerſalem condemnatur in pœnam confeſſati criminis, obſer.16 n.13. f.116.
Contumax an, & quando habeatur pro confeſſo de jure communi, & quid de jure municipali? obſ.16.n.14. f.116.
Conſtitutio Regni permittens condemnari abſentem ſolum in certis caſibus, an deroget juri communi quoad caſus ſpeciales inibi permiſſos, obſ.16.n.15.f.116.
Quomodo ſit citandus, quando officio privari prætenditur? obſer.16.n.16.f.116.
Omnis dictio, eſt univerſalis, neminem excludens, obſ. 23.n.1.f.149.
Opinio Ignei volentis bannitum impunè occidi non debere, cum capi, & adduci poteſt vivus, magis ſecura eſt ubi bannitus tot ſolemnitatibus præcedentibus non bannitur, quibus forjudicatus in Regno; obſer. 25.n.48.f.167.
Opponere de nullitate prohibetur, qui cauſa fuit nullitatis, obſ.24.0.28.f.164.
Ordinarius, cui adjungitur delegatio, an præſumatur procedere, uti ordinarius, an uti delegatus? obſ.12. n.11.f.86. vide verbo *delegatus*.
Ordinarius punire poteſt pœna ordinaria punitum extraordinariè à Delegato, obſer.29. n.19.fol.186.
Quando ordinarius privativam exercet juriſdictionem ceſſat diſpoſitio l.nullum C.de teſtib. obſer.29.nu.20. f.186.
Ordo an ſit prima tonſura? obſer.4.n.32.fol.39.
Ordo capiendi Reum vivum, aut mortuum quomodo intelligatur? obſer.24.n.35.verſ.*Decimo quia*,f.165.

P.

Pœna mortis à ſtatuto impoſita pro delicto tentato intelligitur ſi appenſatè committi tentatur, obſ:1. n.36.f.12.
Pœna delicti in rixa, vel tentati poteſt eſſe corporalis, quando delicti appenſati, vel conſumati eſſet corporalis, obſ.1.n.28.& 39. fol.12.
Pœna mortis per Regiam Pragmaticam impoſita pro attentato homicidio cum ictu ſcoppicti in odium qualitatis armorum, non delicti eſt impoſita, obſer. 1. n.51.f.14.
Author tamen hoc revocat in dubium, n.58.f.14.
Pœna delicti non incurritur, niſi delicto plenè probato, obſ.9.n.3.f.72.
Pœna delinquentis extra Territorium, & Principatum, qualis ſit, an illa, quæ viget in loco delicti, an vero quæ viget in loco puniſionis, vel ea, quæ diſpoſita eſt de jure communi? latè examinatur, obſ.13. n.21.& 22.f.93.
Pœna carceris qualis ſit, & cui pœnæ æquiparetur? obſ. 16.n.4.fol.115.
Eſt pœna corporalis, vel capitalis ſi ſit perpetua, ibid.
Pœna, ubi eſt privationis officii, inquiſitus poteſt fidejuſſoribus relaxari, obſer.16.n.12.f.116.
Pœna Triremium Nobilibus non imponitur in Regno Neapolitano, obſ.11.n.8.f.80.
Pœna confiſcationis, & privationis beneficii, an propter delictum ſucceſſerit, an propter contumaciam, quomodo cognoſcatur? obſ.20.nu.15.fol.134.
Pœna confiſcationis, & privationis beneficii dicitur neceſſario ſuccedere propter contumaciam, ſi de jure pro delicto reo abſenti imputato talis non imponeretur, obſer.20.n.13.f.133.
Pœna gravior imponitur ex frequentia delinquendi, obſ.23.n.3.f.149.
Pragmatica 10. ſeu 11. de exulibus puniens ſeverè metum incutientes per Nuncium, vel Epiſtolam ad finem extorquendi pecuniæ, proceſſit propter frequentiam delinquendi, ibid.n.4. fol.149.
Pœna à ſtatuto gravior impoſita in una ſpecie delinquendi propter frequentiam, non debet ad aliam ſimilem, vel graviorem extendi, obſer.28. n.5.f.180.
Pœna falſi de jure in homine libero non eſt ultimi ſupplicii, obſ.29.n.2.f.181.*declara tamen, ut numeris ſequentibus*.
Pœna mortis utrum de jure impoſita ſit falſificantibus literas Papæ? obſ.29.n.6.f.184.
Pœna major, & gravior, de qua in l.majorem C.de falſ. non eſt mortis, ſed deportationis, & condemnationis in metallum, obſ.29. n.7.f.184.
Pœna relegationis, vel exilii punitur utens falſo inſtrumento, vel alia ſcriptura, obſer.29.n.9 f.185.
Pœna deportationis tenetur utens falſo Principis reſcripto, obſ.29 n.8.f.185.
Curiæ ſeculari traditur falſificans literas Apoſtolicas ſublata ſpe corrigibilitatis, obſ.29.n.10. f.185.
Pœna falſi eſt mortis naturalis, tam in Urbe, quam in Regno, in caſibus hic relatis, obſ.29.n.12.f.185.
Pœna ſi diverſa vigeat tempore delicti, & tempore ſententiæ proferendæ, quænam ſit attendenda, & reo infligenda cum condemnatur? obſ.unic.n.34. & ſeq. fol.201.
Pœna, ſi extraordinaria ſit imponenda, vel ex arbitrio, tempus ſententiæ attenditur, obſ.unic.n.34. f.201.
Pœna ſi à jure ſit determinata, & deinde minoretur per ſtatutum de tempore condemnationis, attenditur tempus ſententiæ, non delicti commiſſi, ibidem fol.201.
Si verò augeatur de eo tempore, attenditur pœna, quæ vigebat de tempore delicti commiſſi, ibid. & *de ratione diverſitatis in utroque caſu*.
Qualitas pœnæ ex duplici voluntate Principis, ſcilicet volentis taliter ſubditum ſuum punire de tali crimine, & ipſius delinquentis, qui delinquendo, pœnæ pro illo delicto impoſitæ ſe ſubjicit, obſer.unic.in fin. n.202.
Pœnæ quandoque comminantur ad terrorem, non ut exequantur, obſ.19.n.11.f.129.
Pœnam ordinariam imponere poteſt Judex, cujus aures ſunt offenſæ, etiamſi offendentis non ſit Judex competens, ſi tamen habeat juriſdictionem criminalem, obſer.29.n.13.fol.185.
Pater poteſt defendere filium abſentem, & pro eo teſtes de veritate facti informatos producere, obſer.11.n.1. fol.79.
Pater, qui filium bannitum receptaverat, eique ali-

Digitized by Google

mentâ præſtiteras in Statu Eccleſiaſtico vix fuit excuſatus à pœna mortis, obſ.20.n.3.in fin.fol.131.
Pax mandantis an proſit mandatario, & è contra? obſ.25.n.55.& ſeq.f.168.169.170.171.& 172.
Pax habita à filiis maſculis an ſufficiat fœminis renuentibus? obſ.27.n.5.& 6. f.178.
Jus faciendi pacem, & jus accuſandi ex eodem fonte naſcuntur, & uno, eodemque jure regulantur, obſ. 26.n.4.5.& 6.f.173.
Jus accuſandi à jure ſanguinis procedit, obſ. 26. nu.3. f.173.
Pax an ſufficiat haberi à majori parte de jure communi, vel Regni, obſer.26.n.5.& 6.f.173.& n.13.f.174.
Diſcrepantibus maſculis, & fœminis in pace danda, an conſilium maſculorum præferatur? obſ.26.nu.7. f.174.
Soror, quæ renunciavit, an ad faciendam pacem admittatur ſimul cum fratre? obſ.26.n.8.f.174.
Renunciando poſt ei delatam hæreditatem, non renunciat juri accuſandi, & faciendi pacem, obſ.26.n.10. f.174.
Nepos an concurrat cum Patruo ad faciendam pacem de morte Patrui, & fratris reſpective? obſ.26.n.14. f.174.
Et frater utrinque conjunctus an concurrat cum uterino? ead.obſer.26.n.15.& 16. fol.174.
Uxor an præferatur filiis, vel aliis conſanguineis? obſ.26.n.17.f.174.
Pacem facere offenſus cogi non poteſt, verum ſi velit, ſed pro ſumma exceſſiva, moderare tamen poterit Judex, obſ.26.n.22.f.175.
Pax obtenta cum conditione, ne accedat ad locum &c. an contraveniendo, gratiam poſtea obtentam amittat? obſ.26.n.24.f.175.
Conditio exulandi paci appoſita eſt, ſi eſt perpetua, non valet, ſecus ſi temporalis, obſ.26. nu.24.f.175. ubi tamen Author oſtendit hanc concluſionem impugnatam.
Alia ad materiam pacis faciendæ, & juris accuſandi, obſer.26.n.25.remiſſive f.175.
Plures ſi homicidio aſtiterint, & ignoretur occiſor, quomodo contra eos procedatur, & quæ pœna propter incertitudinem, & an eadem regula ſit obſervanda, quando proceditur in contumaciam? obſer.1. n.68. & 69.fol.15.
Plures ſi armis igneis delinquant, vel delinquenti aſſiſtant, an eadem lege, & pœna puniantur? ibidem, & n.59.& 60.ead.obſ.1.
Poteſt verbum Judici directum, neceſſitatem denotat, obſ.4.n.38.f.40.
Immo etiam verbum ſolet, ibid.
Poteſtas occidendi impunè per capturam expirat, obſer. 24.n.31.f.164.
Poteſtas capiendi reum vivum, vel mortuum, quomodo intelligatur? obſ.24.n.35.verſ.decimo quia, f.165.
Præcepto Ducis exercitus non obtemperans, capite punitur, etiamſi res benè geſſerit, obſ.23.n.5.f.149.
Præjudicium gravius eſt, & majus, ubi de Clerico tradendo Curiæ ſæculari tractatur, quam ubi de reo excludendo ab immunitate Eccleſiaſtica, obſ.24.n.17. & 18.f.162.
Præjudicium ubi eſt irreparabile, plena requiritur probatio, obſ.19.n.3.& n.4. f.128.
Præmium majus concedi ſolet capienti latronem vivum, quam mortuum, obſ.24.n.35.verſ.quinto quia, f.165.
Præſcriptio 20.annorum tollit inquiſitionem, obſ.21. per tot.f.140.
Præſcriptio pro parte rei abſentis oppoſita, ex mente Follerii non impedit ſententiam forjudicationis, nec eandem retardat in M.C.Vicariæ, obſ.21.n.1.f.140.
vide tamen num. ſeqq.
Præſcriptio non tollit actionem, accuſationem, neque obligationem ipſo jure, ſed ope exceptionis, ideo eſt opponenda, obſer.21.n.3.& 4.ibid.
Præſcriptio, ubi apparet ex eodem libello, vel proceſſu, rejici debet actor ex officio, obſ.21.n.5.ibid.
Concluſio prædicta ſecuriùs procedit in materia criminali, ibid.n.6.
Præſcriptio eſt opponenda, ubi ex actis non conſtaret Judici, ſecus ſi eidem conſtaret ex querela, quia tunc non debet procedere, obſer.21.n.6. ibid.
Præſcriptio tollit ipſo jure accuſationem, & judicium criminale, obſer.21.n.6.ibid.
Præſcriptio in judicio criminali neceſſariò apparere debet ex querela, & monitorio, quod reo abſenti tranſmittitur, obſ.21.n.12.f.141.
Præſcriptio delicti reiterabilis, & continuati à quo tempore incipiat? obſ.21.n.12.f.141.
Quid autem in ſtupro? vide ibid.n.14.f.133.
Præventio ex citatione cauſatur, & ex præcepto reo facto de non diſcedendo à loco, obſ.5.n.21. f.45.
Pragmatica Regni de ictu ſcoppicti concordat cum bannimento Status Eccleſiaſtici, obſ.1.n.32.f.11.
Pragmatica Regia puniens delictum attentatum cum ictu ſcoppicti pœna mortis, nonniſi contra hominem facinoroſum exequi debet, obſ.1.n.30.f.11.
Pragmatica 11.& 12.de exulibus declaratur, obſ.27. & 28.
Multa ad materiam prag.7.10. & 11. de exulibus per Authores remiſſivè, obſ.27.n.10. f.178. vide etiam obſ.28.per tot.
Pragmatica 10.ſeu 11. de exulibus graviter puniens eos, qui per Nuncium, vel Epiſtolam metum incutiunt ad finem extorquendi pecuniam, non comprehendit eum, qui immediatè accedit ad eum, quem recaptare intendit, & ei metum incutit ad eundem finem, obſer.28.per tot.f.179.& 180.
Prima tonſura an ſit ordo? obſ.4.n.32.f.39.
Princeps ſupremus concedendo alicui juriſdictionem, ſemper retinet pro ſe majorem, obſ.5.n.12 f.47.
Princeps ſupremus inveſtiens Vaſſallum de feudo cum cognitione cauſarum, tum in prima, tum ulteriori inſtantia, omnem à ſe abdicat juriſdictionem, eamque transfert in inveſtitum, obſ.5.n.56.f.53.
Privilegio electionis fori Viduis, & Pupillis conceſſo per cauſam privativam, & abdicativam in inveſtitura Baroni conceſſam, minimè derogatum cenſetur, obſ. 29.n.24.f.186.
Privilegium Lunicæ competit perſonis privilegiatis in cauſis civilibus, & criminalibus, obſ.14.n.2.f.95.
Etiam ipſis delinquentibus, ſeu inquiſitis, n.3.ibid.
Nedum accuſatoribus, n.2.ibid.
Privilegium meretur amittere, qui ſibi conceſſa abutitur poteſtate, obſ.1.n.42.f.12.
Privilegium Clericale, vide Clericus, & Clericale privilegium lit.C.
Probatio corporis delicti eſt neceſſaria ante omnia, obſ. 1.n.1.f.7. vide Corpus delicti, & delictum in genere.
Probatio facta per reum ſuper articulo immunitatis, an proſit reo ad impediendam ſententiam forjudicationis coram Judice criminis? obſ.24.n.7.& 9.f.161.
Probationes non ſuſpectæ admitti debent pro reo abſente, obſer.11.n.1.& 3.f.79.
Maximè ſi non in totum excuſent imputatum, ſed diverſificare faciunt delictum, & pœnam, obſer.11.n.8. f.80.
Probationes factæ per bannitum admiſſunt ad novas defenſiones, ex quibus nedum reſultat ejus innocentia, ſed etiam alterius banniti abſentis, an eidem bannito abſenti prodeſſe poſſint? obſer.25.n.55.& ſeq. fol.168.

Proba-

Probationes in criminali judicio ſunt pars ſubſtantialis ſententiæ, obſ.1.n.11.f.8.

Prohibitio generalis non trahitur ad ea, quorum favore militat ſpecialis ratio permiſſiva, obſ.29. nu.25. f.186.

Prorogatio juriſdictionis criminalis legitimè inducitur ex conſenſu partium, quoad earum ſolum præjudicium, ſecus quoad præjudicium Judicis competentis, obſ.13.n.5.& 6.f.90.

Intellige tamen ſi Judex, cujus juriſdictio prorogatur, ex conſenſu juriſdictionem exerceat criminalem, ſecus vero ſi criminalem non exerceat, ſed civilem tantum, ibid.n.7.f.91.

Proximè accingendus, habetur pro accincto, obſer.24. n.23.f.37.

Q.

QValitas inhærens occiſori, & homicidæ, an afficiat auxiliatorem, & aſſiſtentes? obſer.1. n.59. f.15.& n.60.f.15.& n.69.ibid.

Qualitas proditionis concurrens in ipſo principali occidente, an afficiat ſocium, & auxiliatores, & è contra? obſ.1.n.63 & 64.ibid.

Qualitas facilius probatur ex indiciis, obſ.9.n.8.f.73.

Qualitas delicti excluſiva alicujus privilegii, ſeu beneficii, ſufficit probari per indicia indubitata, obſer.9. n.7.8.9.& 10.f.73.

Qualitas quando non eſt cauſa gravioris pœnæ, non eſt neceſſariò probanda per eadem indicia, & probationes, quibus debet probari delictum ipſum, obſer.24. n.20.f.166.

Querela filiorum de morte Patris occiſi præfertur querelæ matris, & aliorum, obſer.27.n.1.f.173. & 17. f.174.

Querela ſororis an concurrat cum fratre de jure, & quid attenta Conſuetudine Neapolitana? obſer.26. n.3.f.173.

Et quid ſi de morte Patris occiſi accuſent frater, & ſoror, non de morte fratris, attenta Regni Conſtitutione, obſer.26.n.3.ibid.

Jus querelandi, & accuſandi regulatur ſecundum regulas ſucceſſionis, obſ.26.n.3.ibid.

Duo requiruntur vigore Regiæ Pragmaticæ in Regno, & quod accuſet proximior in gradu, & quod idem ſit hæres occiſi, obſer.26.n.3.ibid.& n.11.f.174.

Qualitas tamen hæreditaria ſufficit concurrere in potentia, non in actu, ut ſcilicet ſit proximior, & poſſit ſuccedere, & deferatur de jure, ibid. *verſ.verius tamen.*

Querelandi jus procedit à jure ſanguinis, non à jure ſucceſſionis, obſ.27.n.4.f.173.

Querelare poteſt fœmina ſimul cum maſculo, obſer.26. n.4.f.173.

Relativum illud, alli quàli, de quo in Reg.Prag. an reſtrictivè, an declarativè accipiatur? obſer.26.nu.12. f.174.

Querelandi jus an competat ſorori, quæ renunciavit hæreditati Patris, ſi alii fratres ad accuſandum concurrant, obſ.26.n.8.f.174.

R.

REgia Pragmatica Regni, quæ ordinatur latrones publicos puniri poſſe per Judicem capturæ, nec debere remitti ad Judicem loci, vel domicilii, an comprehendat latrones bannitos? obſ.22.n.1.f.143.

Relatio citationis an poſſit fieri die feriato, quid de jure Regni? obſ.18.n.1.f.124 & 11.f.125.

Ritus Magnæ Curiæ 82.& 95. permittit relationem citationis fieri die feriata, ne citatio circumducatur, obſer.18. num. 1. fol.124.

Relatio citationis in Tribunali A.C. judicialiter, & in Judicis præſentia ſcribitur, & ita extenditur, ſed non ita obſervatur in praxi, obſ.18.n.4.f.125.

Relatio an valeat ſi dicat Nuncius ſe citaſſe domi, non adjecto ſuæ ſolitæ habitationis? obſ.18.n.7.f.125.

Relatio valet, quando eſt dictum per Nuncium modo, & forma ſibi commiſſis, vel modo, & forma, ut ſupra, obſer.18.n.8.f.125.

Contra relationem Nuncii admittitur probatio, obſ. 18.n.9.f.125.

Sed fiſcus cautelam habet examinandi teſtes ad ejus confirmationem, obſ.18. n.10.f.125.

Reliqua ad materiam relationis pertinentia, vide remiſſivè, ead.obſ.18.n.11.f.125.

Recaptantes, ſeu metum incutientes immediatè per Nuncium, vel Epiſtolam an comprehendantur, ſub prag.10 & 11. de exulibus? obſ.27.n.1.& ſeq.f.177.

Recurſus non conceditur per Principem, niſi oppreſſo, & gravato, obſ.3.n.18.f.31.

Recurſus ad Principem non evitat pœnam contraventionis fidejuſſionis, ſi ſine gravamine recurrat detentus, obſer.5.n.34.f.50.

Relativum illud, alli quali, de qua in Reg. Pragm.7. de compoſ. quomodo ſit accipiendum? obſ.26.nu.12. f.174.

Remedia duo extraordinaria ſi concurrant, in concurſu illud debet prævalere, & adhiberi, quod pinguius providet, obſ.24.n.29.f.166.

Remedium capturæ Banniti pinguius providet Reipublicæ, quam ejus occiſio, ubi captura ſecura redderetur, obſ.24.n.30.f.165.& 40.f.166.

Remiſſio debet fieri bannitis præſentatibus alios bannitos, cum clauſula reſervato exilio à loco delicti, obſ. 10.n.12.f.77.

Remiſſio cauſæ ad Barones non conceditur, ſi delinquentes forjudicati fuerint, vel pro forjudicatis habiti poſt declarationem, obſ.27.n.9.f.178.

Remiſſio à S.Conſulta promiſſa bannito occidenti alium bannitum, ſimplex eſt, non conditionalis, obſ.8.n.7. f.69.

Remiſſio, vide verbo Pax.

Remiſſus cum ſolita clauſula, dummodo non accedat ad loca vetita, an contravenientis amittat gratiam? obſ.8.n.7.f.69.& obſ.10.n.9.& 10.f.77.

Remiſſus cum clauſula, dummodo non accedat ad locum ubi degunt partes offenſæ, an debeat perpetuò exulare ſi partes offenſæ non adſint? obſ.10.n.12.f.77.

Rei poſt delictum commiſſum omni conatu quærunt delictum occultare, obſ.11.n.7.f.80.

Et procurant teſtes nominare, ut examinati poſtea veritatem occultent, ibid.col.2.

Reo etiam invito aſſignari debent defenſiones, obſer.11. n.4.f.80.

Reum forjudicari, & pro forjudicato declarari differunt, obſ.8.n.1.f.66.

Reus comparendo intra annum, an ſententia extinguatur, vel ſuſpendatur? obſ.28. nu.1.f.10. *vide plenius* obſ.20.n.16.& ſeq.

Quid autem ſi ad novas procedit ex commiſſione, & gratia Principis? ibid.fol.134.

Comparens intra annum an debeat examinari? obſer. 1.n.30. f.11. *vide tamen* obſer.20. n.16.& ſeq.

Reus interrogari non poteſt de delicto, niſi legitima contra eum præcedant indicia, obſ.1.n.18.fol.9. *ubi explicatur, quæ & qualia ſint iſta indicia.*

Reus aſſecuratus pro delictis commiſſis, ſi denuo delinquat, & delictum non ſit leve, ſed verè punibile, & indicia ad torturam pro ſecundo delicto noviter imputato concurrant, punietur etiam pro delictis antiquis non obſtante ſalvocondutto, obſ.9. ante num.1. fol.72.

fol.72. vide tamen numeris ſeqq.quia Author talem opinionem non ſequitur.

Reus captus poteſt pro uno delicto puniri, pro reliquis impediri, obſer.9.n.11.fol.73.

Reus liberatus in forma novis ſupervenientibus indiciis, ſi intra biennium à die latæ ſententiæ urgentiora non venerint, an poſſit amplius moleſtari? obſ. 15.n.7.f.101.

Reus abſolutus ex hactenus deductis amplius moleſtari non poteſt, niſi nova ſuperveniant indicia? obſer.15. n.4.fol.101.

Nova tamen dicentur, quæ à primis differunt ſpecie, & ſubſtantia, & etiam qualitate, quia debent eſſe graviora, obſer. 15.n.5.fol.101.

Reus liberatus in forma, elapſo biennio, pro abſoluto habetur, & poteſt promoveri, obſer.15.nu.14.f.102.

Reus an diffinitivè ſit abſolvendus ob non probatum delictum? obſer.15.n.17.fol.102.

Reus ubi in contumaciam damnari poteſt, intereſt Reipublicæ, ut per quemcumque defendatur, obſer.11. n.1.f.79.

Reus abſens quare prohibeatur audiri, & defendi? obſ. 11.n.3.f.79.

Reus etiam indignus immunitate Eccleſiaſtica, extrahi prohibetur ſine licentia Epiſcopi, obſer.24.n.4.f.160.

Etiamſi notorium ſit ejus delictum, ibid.

In iis tamen locis, ubi Gregoriana fuit recepta, obſer. 24.n.4.& 5. f.160.

Extractus ab Eccleſia ſine licentia, neque ex ſubſequentibus probationibus arreſtari poteſt, ſed debet Eccleſiæ prius reſtitui, obſ.24.n.6.f.160.

Sequuta tamen reſtitutione, ſeu reintegratione Eccleſiæ, poteſt iterum peti reus ab Epiſcopo, ſeu licentia ab Epiſcopo obtineri, & juſtificari petitio ex probationibus ſubſequutis, obſer.24.n.6.fol.160.

Iſta tamen reſtitutio an debeat fieri taliter, ut reus reſtitutus libertatem conſequatur? eod.n.6.in fin.

Reus ab Eccleſia extractus, ſi coram Judice capturæ opponat de nullitate capturæ, an audiendus ſit, licet in contumaciam condemnatus pro delicto excepto? obſer.24.n.7.fol.161.

Reus in contumaciam condemnatus pro delicto excepto, ſi formato proceſſu ordine Sac.Congregat.pro articulo immunitatis reſolvendo, & datis defenſionibus elidat indicia, nedum qualitatis, ſed ipſius delicti, & demonſtret ſe innocentem, an talis probatio ei proſit ad impediendam ſententiam ſirjudicationis coram Judice criminis, ſi captus ſit, vel coram eo ſe conſtituat? obſer.24.n.8 & 9.fol.161.

Reus ad Eccleſiam petens ſe reponi, quando ſit audiendus, & ſe defendere poſſit? obſer.24.n.11.f.161.

Reus extractus ab Eccleſia cum ordine ſeu licentia Epiſcopi, coram Judice criminis ſe reponi prætendens, non auditur, obſer.24.n.12.f.161.in fin.& 162.vide tamen n.15.& 16.

Reus aſſecuratus pro delictis commiſſis, ſi novum delictum ei imputetur poſt aſſecurationem, quomodo ſe defendere habeat ſuper tali imputatione? obſer. 24. n.14.fol.161.

Reus in judicio repoſitionis poteſt ſe probare innocentem de delicto, vel illud non-commiſiſſe appenſatè vel aliter qualificatum, ut prætenditur per fiſcum, obſ. 24.n.20.fol.162.

Reus admiſſus ad novas, aut poſtea abſolvitur, & intrat diſputatio Farin.& Scacc. de qua obſ.20.n.36. f. 136. aut condemnatur, ſeu ſententia exequutioni demandatur, & nihil reſtat dubitandum de bonis confiſcatis, vel beneficio, aut officio privato, aut condemnatur in pœnam extraordinariam, & tunc bona non reſtituuntur, ſi fuerunt confiſcata, & ſecutive ſi fuerunt incorporata, ead. obſ.20.n.39. f.137.

Reus præſens ſi fuerit abſolutus, an ejus abſolutoria, & defenſio proſit correo abſenti? obſer.25. ex nu.55. uſque ad fin.f.168.169.170.

Reus gratiam obtinens ſub hoc lege, ne ad locum accedat ubi degunt partes offenſæ, an contraveniens amittat gratiam? obſ.26.n.24.f.175.

Rigor ſcriptus æquitati non ſcriptæ eſt præferendus, obſer.3.n.12.f.23.

Romæ quilibet conveniri poteſt, obſer.5.nu.15.f.47.

S.

SAcra Congregatio Immunitatis quomodo procedat ad declarationem articuli, quando dubitatur, an de delicto imputato gaudere debeat reus immunitate Eccleſiaſtica? obſer.24.n.18.fol.162.col.2.

Salviconductus, ſeu gratiæ temporalis, & perpetuæ differentia rejicitur, obſer.9. n.13.fol.74.

Salvusconductus bannito conceſſus per novam delictum non amittitur, ſi delictum appenſatum non probetur, obſ.1. n.48.f.13.

In Regno tamen ſufficit delictum commiſſum eſſe verè punibile, ibid.

Immò plures volunt nec ſufficere delictum appenſatum, niſi eo animo fuerit obtentum, ut ſub ejus clypeo delictum committatur, ſaltem facilius, ibid.

Salvusconductus bannito conceſſus pro imputatione novi delicti, non amittitur, niſi illud plenè probetur, obſ.9.n.1.2.3.& 4.f.72.

Vel ſaltem per indicia indubitata, ibid.n.5.6.7.8. & 9.f.73.

Salvusconductus ex triplici capite ſolet impugnari, obſ.10.n.1.f.76.

Salvusconductus ſi fuerit impugnatus per fiſcum ex defectu poteſtatis, ex pluribus DD. aſſecuratum defendere poteris, obſ.10.n.1. verſ.defendes eam, f.79.

Vel ex defectu voluntatis, cum pluribus DD.reconſitis, n.2.obſ.10.n.76.

Et defendes reum cum authoritate DD. allegatorum n.3.ibid. cum non omne tacitum, quod Principem reddere ſolet difficiliorem ad concedendum, vitiat ſalvumconductum, ſeu gratiam, ibid.

Vel ſi tacitam illam qualitatem ſciret alias, ibidem n.4.

Vel ſi ad relationem proceſſerit ſalvus conductus, vel gratia, ibid.

Subreptitia dici non poteſt impetratio, ſi alias ſciret Princeps tacitam illam qualitatem, ex qua impugnatur? obſer.10.num.4.fol.77.

Vel ſi ad relationem proceſſerit, ibid.

Salvus conductus, ſi invalidè conceſſus prætendatur, adhuc reus priſtinæ libertati debet reponi, obſer.10. n.7.f.77.

Salvusconductus ſi ex eo impugnetur, quod aſſecuratus conditioni contravenerit, adverte ad tenorem gratiæ, an illa modalis ſit, vel conditionalis, obſer.10.nu.6. f.77.

Nominatio obtenta, licet non ſuffragetur, an ſaltem ſecuritatem inducat? obſ.10.n.8.f.77.

Salvusconductus conceſſus pro homicidio in rixa commiſſo, ſi deinde appenſatum prætendatur per fiſcum, & de appenſamento inſurgant indicia, vel ex contrariis probationibus elidat reus, vel ex tortura, obſer. 10 n.9. f.77.

Verum ſi pro appenſato ſimpliciter, & poſtmodum de qualitate aſſaſſinii appareat per indicia indubitata, à beneficio ſalvi conductus eris excluſus, ibid.

Salvusconductus conceſſus pro homicidio, pro latrocinio non ſuffragatur, obſ.16.n.29.f.117.

Salvusconductus an debeat concedi bannito, ſeu contumaci condemnato, ſi novum delictum ei imputetur,

ex quo

ex quo iterum banniri prætenditur? latè diſputatur, obſer.17.per tot. fol.122.& 123.

Salvusconductus non debet concedi contumaci pro levi cauſa, ſeu delicto, ſi pro gravi denuo citetur, & condemnari prætendatur, obſer.17.n.1. *verſ.alii voluerunt, & ſub §.alii vero* f.122.

Salvusconductus offerri debet per Judicem, ubi impedimentum comparendi notorium eſt, vel Judici notum, alias teneretur ipſe reus petere, ſeu ejus excuſator, obſer.17.nu.2.fol.123.

Salvusconductus ſi reo non offeratur, & in contumaciam condemnetur, quia Judici de impedimento non liquet, impedimento poſtmodum per reum captum demonſtrato, beneficio Prætoris ſuccurritur, obſer. 17.nu.4.f.123.

Salvusconductus ſi reo concedatur pro delictis commiſſis, & novum delictum ei imputetur, quomodo ſe defendet ab iſta nova imputatione, obſer.24. nu.15. f.161.

Sciens, & non revelans tractatum, & conſpirationem contra Principem, ſeu illius Statum, qua pœna puniatur? obſer. unic.n.18.f.196.

Opinio controverſa refertur, ibid.n.19.

Sciens, ſi non revelet, quia tractatum probare non poteſt, puniri non debet ſecundum opinionem multorum, obſ.unic.n.20.f.196.

Author tamen dictam opinionem non ſequitur nu. 20. ibid.& n.ſeqq.

Lex non cogit ſcientem ad revelandum, & ad probandum, ſed ad revelandum tantum, obſer.unic.nu.21. f.196.

Sciens tractatum contra Principem, & non revelans punitur, obſ.unic.n.25.f.197.

Qua autem pœna? dubia eſt DD.opinio n.24.eod.fol.

DD.referuntur, qui pœna extraordinaria voluerunt taliter delinquentem puniri debere, non ordinaria, n.26.f.197.

Et Bart.contrarium volens, ſepultus in infirno aſſeritur per Bald.eod.n.26.

DD. pro iſta opinione contra Bart. unde moveantur? ead.obſ.unic.n.28.f.198.

Conſcii verbum, de quo in l.utrum ff.ad l.Pompejam de Parricid.& in l.quiſquis §.id quod C.ad l.Jul.Majeſt. latè explicatur ex n.29.f.198.& 199.ibid.

Abſurdum videtur, ut propter ſolam ſcientiam quis debeat decapitari, obſ.unic.n.30.f.199.

Sciens, & non revelans, ex duplici cauſa poteſt non revelare, obſ.unic.n.33.f.200.

Si ex dolo, gravius punitur, ibid. *ſi ex eo, quod revelationem probare non poſſet, impunitus debet evadere*, ibid.

Secus ſi ſciat, & conſentiat, quia tunc conſcius criminis, & eadem ſeveritate punietur, obſer.unic.n.33. *verſ.& ideo dicas* f.200.

Scientia in jure quæ ſit punibilis? obſer.unic. num.33. fol.200.

Scientia officialis eſt ſcientia Principis, obſer. 6.nu.8. f.59.

Intellige tamen ut dicatur præſumpta, non vera Principis ſcientia, quæ non valet ad tollendam virtutem clauſulæ ſublata, & decreti irritantis, obſer. 5. n.9. in fin.f.46.

Sententia contra abſentem, legitimis indiciis non præcedentibus, quæ ad torturam valeant, non ſuſtinetur, obſer.1.n.7.f.7.

An autem eadem concluſio procedat, & obſervetur in Statu Eccleſiaſtico? vide n.ſeq. ead.obſer.1.

Nec tunc poſſet exequi per Judicem, obſer. 1. num. 9. f.8.

Etiam in delicto læſæ Majeſtatis, n.10.

In contumaciam lata, exequi non poteſt, niſi prius conſignetur reo condemnato copia proceſſus, obſer.1. n.12.fol.8.

Ubi eſt nulla ex defectu indiciorum, vel aliter neque poteſt commutari in mitiorem, obſer.1.n.21.f.9.

Quia ſententia nulla apparente, proceſſus remanet illegitimus, ex quo reus neque torqueri, neque condemnari poteſt, ead.obſer.1.n.21.& 22.fol.9.

Sententia an ſuſpendatur, vel extinguatur per gratiam admiſſionis ad novas? ex eadem gratia eſt deducendum, obſer. 1.n.29.fol.11.

Sententia declaratoria requiritur etiam in factis, ſeu pœnis ipſo jure impoſitis, ſeu ipſo facto, obſer.9. nu.5. fol.68.

Etiamſi dicatur abſque alia declaratione, ibid.

Sententia an propter delictum ſucceſſerit contra abſentem, an propter contumaciam quomodo cognoſcatur? obſer.20.n.15.fol.134.

Sententia contumacialis, ſi contineat pœnam, quæ de jure tali delicto non eſſet impoſita, cenſetur impoſita à Judice propter contumaciam, obſer.20.num. 15. f.134.

Sententia contumacialis per comparitionem infra unum amittit vires ſuas, obſer.20.n.16.fol.134. vide n.17.& 18.

DD. volentes contrarium, non loquuntur in terminis Conſtit. Pontif. concedentium annum reo ad comparendum ibid.n.20.fol.135.

Sententia contumacialis probat condemnatum eſſe bannitum, obſer.20.n.28.fol.135.

Sententia in contumaciam lata contra abſentem, licet propter delictum ſuccedat, & reus pro delicto dicatur condemnatus, procedit tamen in contumaciam, & virtute contumaciæ ſubſtinetur, obſer.20. n.33. fol.136.

Et ideo bona confiſcata, non niſi poſt annum incorporari poſſunt, ibid.

Sententia in contumaciam lata, diffinitiva eſt, nec aliam expectat ſententiam, obſer.20.n.37.

Lata propter delictum dicetur, ſi conſtet de delicto, obſer.20.n.40.fol.137.

Sententia lata in contumaciam, licet diffinitiva, non tranſit in judicatum, obſer.20.nu.37.fol.136.

Exequitur tamen poſt annum, veluti ſi in judicatum tranſierit ex Conſtitutionibus Pontificiis, obſer. 20. n.35.f.136.

Sententia antiqua exequi poteſt ſine proceſſu, ſi proceſſus non reperiatur, obſer.22.n.4.f.144.

Antiqua habet pro ſe juris præſumptionem, ead. obſer. 22.n.5.fol.144.

Alterius Judicis qualiter poſſit exequi per Judicem capturæ? obſer.22.n.2.f.143.

Debet exequi ab eo, qui eam protulit, & reum condemnavit de jure, obſer.22.n.2.fol.143.

Sententia antiqua exequi non poteſt ſine proceſſu, quando ille haberi poſſet, obſer.22.nu.4 fol.144.

Pro ſententia antiqua præſumitur, ſi in ea ſit mentio de proceſſu, & omnibus ſolemnibus, ac neceſſariis, obſer. 22.n.5.fol.144.

Quod tamen habet ſuas amaritudines, ut n.6.& ſeq.

Sententia contumacialis an poſt biennium tranſeat in judicatum, ut impugnari non poſſit per condemnatum? obſer.22.n.7.fol.144.

Sententia nulla, nullo tempore tranſire poteſt in judicatum, obſer.22.n.7.fol.144.

Pro ſententia unius Judicis lex non præſumit, ubi eidem altera partium non acquieſcit, ſed aliorum duorum requirit conforme judicium, obſer.22. n.8. fol.144.

Appellans à ſententia an teneatur injuſtitiam ſententiæ demonſtrare, an vero appellatus eam probare debeat juſtam? obſer.22.n.8.fol.144. *remiſſive.*

Senten-

Sententia referens ſe ad proceſſum, proceſſu non apparente, ſententia referenti non deberet, obſer.22. n.9. fol.144.

Sententia præſumitur vera circa enunciata inter partes, ubi enunciata ei conſtare poſſunt, ſecus quoad merita cauſæ, quæ condemnato non enunciantur, obſer.22.n.11.fol.144.

Sententia, ad præſumendum acta probatoria, requiritur antiquiſſima, obſer.22.n.11.fol.144.

Ad præſumendam ſententiam antiquam, tempus non eſt remiſſum arbitrio Judicis, ſed requiritur longiſſimum tempus, obſer.22.n.12.fol.145.

Referuntur Authores ſequentes deciſ.Gram.24.obſ.22. n.13.f.145. *& qui diverſimodè eam allegant*, eodem n.13.

Sententia contumacialis ſine proceſſu fuit exequuta penes Gram. deciſ.24. *quia plura concurrebant pro illius juſtitia præſumenda*, obſer.22.n.14.f.145.

Sententia contumacialis in Regno non profertur, niſi pluribus requiſitis, & ſolemnitatibus præcedentibus, obſ.22.n.15.f.137.

Et ideo argumentum à tali ſententia alia ſumere non poſſunt, obſer.22.n.15. f.145.

Sententia contumacialis in Statu Eccleſiaſtico an exequi poſſit ſine proceſſu? obſer.22.n.16.fol.145.& 146.

Sententia contumacialis in Criminalibus, uti gravioris præjudicii, maturiùs, & magis conſultè eſt exequenda, obſer.22.n.17.fol.146.

Alia plura circa ſententiæ exequutionem remiſſive, obſer.22.n.18.fol.146.

Sententia declarata nulla reſpectu unius correi in fortiis Curiæ exiſtentis, an ſuffragetur aliis correis abſentibus, & in contumacia perſiſtentibus? obſer. 24. n.22.fol.163.

Sententia comperta nulla, Judex ex gratia Principis unum bannitum in fortiis Curiæ exiſtentem ad novas defenſas admittendo, quid facere debeat reſpectu aliorum bannitorum in contumaciam perſiſtentium? obſer.25.n.54.f 167.

Sententia abſolutoria præſentis, defendit abſentem ratione individui, obſ.25.n.55.& ſeq.f.168.169.& 170. *ubi de abſolutione mandantis, vel mandatarii, uſque ad fin.*

Sententia nulla exequi non debet per Judicem, obſer. 24.n.27. f.163.

Non tamen poteſt Judex eam nullam declarare in ſtatu Eccleſiaſtico, ibid.

Nullam eam allegare prohibetur, qui cauſam dedit nullitati, obſer.24.n.28.fol.164.

Severitatem exercere quandoque major eſt miſericordia, obſ.3. n.1. f.149.

Servi puniuntur de jure graviùs, quam liberi, obſer. unic.n.31.f.199.

Soror excluſa per propriam renunciationem ab hæreditate fratris, an ſimul cum fratribus ad accuſandum admittatur? obſ.26.n.8.& 9.f 172.

Specialia duo non concurrunt in eodem ſubjecto, nec à ſtatuto inducta præſumuntur, obſ.2.n.17.f.24.col.2.

Statuta non verificantur in caſu ficto, obſ.8.n.1.f.68.

Statuti caſus quando dici poteſt omiſſus, & diſpoſitioni juris communis ſubjectus? obſ.1.n.38.f.12.

Caſus rixæ tunc dicetur omiſſus per ſtatutum, quando ſtatutum ipſum expreſsè loquitur de caſu præmeditato, ibid.

Statuti verba in dubio contra fiſcum interpretantur, obſ.16.n.29.f.118.

Statuti verba ſunt intelligenda ſecundum mentem proferentis, etiam in materia ſtricti juris, obſ.16.n.30. f.118.

Statutum prohibens armorum delationem, interpretatur ſi delator cum armis capiatur, obſ.1.n.39.f.12.

Niſi tamen cum eis delinquat, ibid.

Statutum puniens delictum attentatum pœna mortis, intelligitur ſi appenſatè committi tentetur, obſer. 1. n.3.f.7.

Statutum prohibens arma aſportari, etiam ad defenſam, non comprehendit eum, qui cum licentia arma aſportat, obſ.1.n.49.f.13.

Statutum, ubi expreſsè requirit dolum, dolus ille concurrere debet in ſpecie, non in genere, obſ.1. n.57. f.14.

Statutum pœnale, ſeù pœnam augens in aliquo delicto, an comprehendat mandantem, & auxiliatores? obſ. 1.n.60.f 15.

Statutum præcipiens minorem puniri eodem modo, ac punitur major, intelligitur, ut puniatur, ſed mitiori pœna, obſ.2.n.24.f.25.

Statutum mandans contumacem haberi pro confeſſo, non comprehendit minorem mulierem, nec ruſticum, obſ.3.n.2.f.29.

Statutum puniens delicta, comprehendit minorem, obſ. 3.n.3. *& etiam fœminas*, ibid.

Dummodo non contineat odium irrationabile, obſer. 3.n.3.f.30.

Statutum ſeverius eſt promittens præmium occiſori banniti, quam ſi impunè permitteret ſolum occidi, obſ.3.n.9.f.30.

Statutum id permittens, repugnat juri naturali, & civili, obſer.3.n.10.f.30.

Et vix ſuſtineri poteſt favore Reipublicæ, ibid.

Statutum permittens bannitum impunè occidi, hoſtem Reipublicæ eum declarat, obſ.3.n.11.f.30.

Statutum non comprehendit fœminas, ubi eadem ratio congruentiæ, & aptitudinis in eis non reperiretur, quam in maſculo, obſer.3.n.14.fol.31.

Statutum habens aliquem pro bannito, rebelle, hoſte, diffidato in aliquo caſu ipſo facto, requirit tamen ſententiam declaratoriam, obſ.8.n.5.f.68.

Statutum, ſeu lex per contrarium uſum tollitur, obſ. 18.n.3.f.124.

Statutum recipit interpretationem à jure communi, obſ.19.n.11.f.129.

Statutum præcipiens confiſcari bona delinquentis, intelligitur dummodo filii non ſuperſint, obſ.19. n.14. f.129.

Statutum permittens bannitum à quocumque occidi poſſe, differt à ſtatuto præcipiente, quod bannitus occidens bannitum à banno remittatur, obſ.23.n.11. f.150.

Statutum præmium concedens præſentanti bannitum vivum, aut mortuum, quomodo intelligatur? obſ.24. n.36.f.165.

Statutum ordinans damnum emendari per conſanguineos, vel homines de diſtrictu, priùs cogit conſanguineos, & in defectum, homines de diſtrictu, obſ.24. n.42.f.166. *ubi quod illa alternativa, vel accipitur pro ſaltem, vel alternativa ordinis.*

Statutum permittens bannitos occidi poſſe, intelligendum eſt, ubi vivi capi, & adduci ſecurè non poſſent ad Curiam, obſ.24.nu.42.f.166.& 49.f.167.

Statutum loquens in uno caſu, aliam ſimilem cenſetur conſultò omiſiſſe, obſer.28.n.5. f.180.

Nec ille caſus omiſſus relinquitur impunitus, ſed pœnæ juris communis ſubjectus, obſ.28.nu.5.f.180.

Statutum requirens probationem per ſcripturam, non admittit probationem per quinque teſtes, obſer. 28. n.6.fol.180.

Puniens aſſaſſinium attentatum, non comprehendit mediatorem, obſer.28.n.6. ibid.

Puniens Dominum pro delicto famuli in rebus commiſſo, non comprehendit delictum in perſonam, licet durius ſit, obſer.28.n.6.ibid.

Prohi-

Probibens diſponere tàm inter vivos, quàm per ultimam voluntatem de bonis ſuis, vel ſuorum, & ita facere, ne illa in fiſcum pertranſeant in caſu delicti, non comprehendit fideicommiſſariam diſpoſitionem, obſ. 28.n.6.f.180.

Probibens cavalcatas, & coadunationes, ut Conſtitutio Bullaris eas comprehendat, quæ fiunt ad finem adipiſcendi, recuperandi, & retinendi poſſeſſionem, non alias, obſ.28.n.6.ibid.col.2.

Probibens, ſeu puniens offendentes accuſatores, denunciatores, teſtes, & Miniſtros S. Officii, non comprehendit eum, qui offendit judicantem Miniſtris S.Officii capiendum, obſer.28.n.6.fol.ibid.

Puniens delinquentes cum armis igneis, non comprehendit aſſiſtentes, auxiliatores, & complices, obſer. 28.n.6.fol.180.

Puniens durum furtum, comprehendit rapinam, vel peculatum, obſer.29.n.6.f.180.

Excludens filium, non cenſetur excludere Nepotem, obſ.28.n.6.ibid.

Probibens hæredem, non comprehendit hæredem hæredis, obſer.28.n.6.fol.180.

Puniens ſcientes habere Galaſſum, & non revelantes, non comprehendis eos, qui poſtea ſciverunt, obſer.28. num.6.fol.180.

Puniens ſodomiam, non comprehendit beſtialitatem, obſ.28.n.7.f.180.

Indulgentiam concedens delinquentibus occidentibus ſe invicem, exceptis ſacrilegis intus Eccleſiam non comprehendit, ſeu non concipit ſacrilegos in perſonam ſacerdotum, ſed non intus Eccleſiam, obſ. 28. nu.6. f.180.

Statutum comprehendit caſum ſimilem, vel graviorem ſi alias non comprehendendo redderetur eluſorium, obſ.28.n.7.f.180.

Vel rationem exprimeret, ſub quo caſu ille ſimilis, vel major comprehenditur, quia etiam non comprehenſus ſub ſtatutaria diſpoſitione contineretur, obſ. 28.n.7.fol.180.

Stupri delictum à quo tempore incipiat præſcriptio, ſi continuetur poſtea cum eadem perſona copula carnalis? obſ.21.nu.14.f.141.

Sodomiæ crimen, vel ſtupri cum Puero, an præſcribatur, & quanto tempore? obſ.21.n.15.f.141.

Stylus, & obſervantia attendenda eſt, ubi dubietatem juris reſolvit, obſer.12.n.3.f.85.

Subditus ſi delinquat in alieno territorio, remiſſioni non eſt locus, licet Baro habeat in inveſtitura clauſulam privativam, & abdicativam, obſer.29. nu.26. f.187.

Subditus non cognoſcitur in Regno à Barone de receptatione bannitorum Magnæ Curiæ, vel Regiarum Audientiarum, ſed Magna Curia, & Regia Audientia, obſ.29.n.29.f.187.

Suſpecto Barone, an cauſa ab ejus Curia, & Officialibus ſit avocanda? obſer.5.n.27.& 28.f.49.

Suſpecto Prorege, an ſuſpecti dici poſſint omnes Regni Officiales? ibid.n.28.

Suſpicio ipſo jure inducta, non indiget allegatione, ſed ſine ea, Judex ſuſpectus, nulliter procedit, obſer. 13. n.8.f.91.

T.

Tacitus conſenſus ex contumacia reſultans, non valet juriſdictionem prorogare, obſer.13.n.6.f.90.

Tempus commiſſi delicti, neceſſariò in inquiſitione, & monitorio eſt exprimendum, obſ.21.n.11.f.141.

Terminus, ſi brevior aſſignetur reo abſenti ad comparendum, quam uno die pro ſingulis 20. milliaribus, an cauſet nullitatem? obſ.7.n.1.& ſeq.f.62.

Talis enim dilatio non eſt arbitrio Judicis repoſita, ſed à lege determinata, & ideo non poteſt coarctari, obſ. 7.n.2.f.62.

Terminus excuſatori allegantí abſentiam rei citati domi, vel aliter, ſi concedatur brevior, non cauſat nullitatem, obſ.7.n.12.f.64.

Terminus ad comparendum aſſignari debet habita conſideratione ad loci diſtantiam, obſ.7.num.2. fol.62.

Terminus dandus citato ad comparendum certus eſt, & à jure determinatus, obſ.7.n.3.fol.62.

Et brevior datus cauſat nullitatem, ibid. n.13. f.64.

Secus ſi de abſentia in loco remoto adduceret documenta, ibid.n.12.f.64.

Reſolutio M. Curiæ Vicariæ recenſita per Campanam in hac reſol. 7. revocatur in dubium per Authorem, obſer.7. n.12. ſub §.unde reſolutio, f.64.col.2.

Teſtes examinati parte non citata nihil probant, niſi denuo repetantur, obſ.20.nu.16.f.123.

Nec ſubſtinentur propter contumaciam, ſed propter fictam confeſſionem, obſ.20.n.17.f.134.

An autem reo comparente infra annum ſint repetendi? ibid.n.18.obſer.20.f.135.& n.21. ubi ita fertur judicatum, & confirmatum per ſignaturam, f.135. col.1.& nu.40.f.137.

Teſtis depoſitio debet integrè ſcribi, & totam facti ſeriem enarrans audiri, obſ.11.n.6.f.80.

Immo debet interrogari ſuper toto facto, ead. obſ.11. n.7.ibid.

Tex.in l.ſi quis te reum C.ad l.Cornel.de ſicar.declaratur, obſ.2.n.25.f.25.

Tex. in l. qui cum alio ff.de reg.jur.procedit etiam in criminalibus, obſ.4.n.4.f.34.

Tex.in l.continuus §.cum ita ff.de verb.oblig. declaratur, obſ.7.n.3.4.f.62.& 5.f.63.

Tex.in l.militis agrum §.detentorem ff.de re milit.declaratur, & ampliatur, obſ.23.n.8.f.149.

Tex.in l.quiſquis §.id quod C.ad l.Jul.Majeſt. late examinatur, obſ.unic. ex n.18.in fin.& n.25. f.196. & 197.n.29.f.197.& n.33.f.200.

Tex.in l.utrum, & l.2. ff. ad l.Pompejam de parricid. expenditur, obſer.unic.n.19.& ſeq. f.196.& 197. & nu.29.f.198.

Tortura non affert gravius reo præjudicium, quam condemnatio, ſeu citatio ad comparendum, ex qua ſententia procedit, obſer.1.n.17.f.9.

V.

Vaſſallus, neque tacitè, neque expreſsè in præjudicium ſui Domini Juriſdictionem prorogare poteſt, obſ.29.n.21.f.186.

Vera probatio requiſita à lege, vel ſtatuto excludit probationem fictam, vel contumacialem, obſer.24.nu.1. fol.160.

Verba bannimenti, ſeu ſtatuti in dubio contra fiſcum interpretantur, obſ.16.n.29.f.118.

Verba ſunt intelligenda ſecundum mentem proferentis, etiam in materia ſtricti juris, obſ.16.n.30. f.118.

Verbum mortuum intelligitur pro occiſo, & differentia inter mortuum, & occiſum, obſ.16. n.31.f.118.

Verbum poteſt Judici directum, neceſſitatem denotat, obſ.4.n.38.f.40.

Immo etiam verbum ſolet, ibid.

Vidua, ſive agat, vel accuſet, ſive conveniatur, & accuſetur, gaudet privilegio l.unica C.quando Imperator, obſ.6.n.1.f.58.

Et opinio contraria relata per Marcheſ. reprobatur, obſ.6.n.2. f.58.

Intellige tamen, ut ſuam, vel ſuorum injuriam proſequeretur, alias etiam ab accuſando eſſet repellenda, ibid.n.2. in fin.

Vidua, nedum privilegium electionis habet, ſed variationis, obſ.6.n.3. *ubi quod etiam cauſa appunctuata variare poteſt,* ibid.n.3.f.58.

Et variare poteſt uſque ad tertiam vicem, eod. nu.3. ibid.

Et variatione propoſita ſilent ſtatim partes Judicis variati, etiam ſine inhibitione, ibid.n.3.col.2.in fin.

Variationis tamen privilegium impugnatur à Marcheſano, obſ.6.n.4.f.59.

Cujus tamen dictum de jure videtur procedere, licet in praxi non obſervetur, ibid.n.4. & 5.

Et in Regno opinio eſt certa contra Marcheſ. ob juramentum perhorreſcentiæ ibi neceſſarium, obſ.6.n.5. f.59.

Suſpecta eſt tamen variatio de jure, & magis ſuſpecta, cum à Curia Regia ad Baronalem cauſa variare intenditur, eod.n.5.f.59.

Virgo gaudet etiam privilegio l.unica, obſ.6.n.6. f.59.

Virgo, quæ habet Patrem, an gaudeat fori privilegio? obſ.6. n. 7. f. 59. *ubi cum diſtinctione reſolvitur, ſi ſuam, vel ſuorum injuriam proſequatur.*

Virgo, ſeu Vidua hæbrea an gaudeat fori privilegio? obſ.6.n.8.9. & 10. *ubi latè diſputatur articulus, & concluditur pro affirmativa,* f.59. & 60.

Virgo, quæ habet Patrem, non gaudet privilegio L. unicæ, ſi ſuorum injuriam proſequatur, obſer.13. n.14. f.92. *ubi affertur reſolutio S.Conſulta.*

Virgo in poteſtate Patris exiſtens, ſi ſuam injuriam proſequatur, gaudet privilegio fori, ibid. n.16.f.92.

Virgo ſtuprata, ſi ſtupro non conſenſerit, gaudet privilegio L.unic.ibidem.& obſer.6.n.12.f.60.

Virgo hæbrea gaudet privilegio L. unica contra Afflict. ſuper Conſt.Regni rubr. de Advocat. dand. obſer. 13. n.17.in princ. f.92.

Univerſitas non gaudet privilegio L. unicæ, obſer. 13. n.15.f.92.

Univerſitas non inter perſonas miſerabiles, ſed inter potentes numeratur, ibid.

In Regno tamen Univerſitas gaudet privilegio fori, ibid.

Utens falſo Principis reſcripto deportationis pœna tenetur, obſer.29.n.8.f.185.

Utens falſo inſtrumento, vel alia ſcriptura, relegationis, vel exilii pœna punitur, obſer.29.n.9.fol.185.

Vulnera mortalia, non omnia ſunt omnino mortalia, & differunt mortalia, & omnino mortalia, obſer.16. n.33. f.119.

Uxor an præferatur filiis, & aliis conſanguineis ad accuſandum, & faciendam pacem de morte occiſi Viri, vel cum eis concurrat? obſ.26.n.27.f.174.

Admittitur, filiis negligentibus, obſer.26.n.18.f.174.

Sed non dicuntur negligentes, niſi fuerint requiſiti, obſer.26.n.19.f.174.

Præferri tamen non poterit filiis, ſi occiſorem accuſat mariti, qui eſſet filius ex marito præmortuo, obſ.26. n.20.f.175.

Suſpectus ſi ſit proximior, remotior admittitur, obſer, 26.n.21.f.175.

FINIS.

NAPOLI
592671
Digitized by Google